Nukumanu

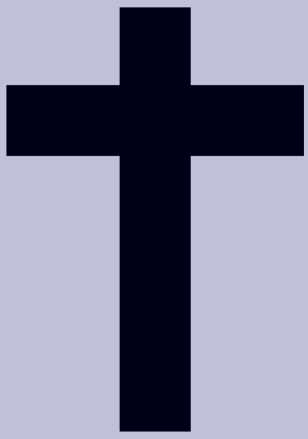

Nukumanu: Nukumanu (Old Testament)

Nukumanu
Nukumanu: Nukumanu (Old Testament)
Olpela Testamen long tokples Nukumanu long Niugini

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nukumanu

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
54439682-f8e2-586d-98e1-295d02f74287

Contents

Matiu 1
Mak 62
Luk 100
Jon 164
Na hehekau 209
Rom 264
1 Korin 289
2 Korin 313
Galesia 329
Efesus 338
Filipai 346
Kolosi 352
1 Tesalonaika 358
2 Tesalonaika 363
1 Timoti 366
2 Timoti 373
Taitus 378
Filemon 381
Hibru 383
Jems 401
1 Pita 408
2 Pita 415
1 Jon 420
2 Jon 426
3 Jon 427
Jut 429
Revelesen 431

Matiu
Te Rono Tauareka Matiu e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Jisas ku haanau iho *1.1—2.23*
Te kaamata te Rono Tauareka *3.1—4.11*
Jisas e tokonaki na tama i Galili *4.12—18.35*
Jisas ku haere i Jerusalem *19.1—20.34*
Jisas ku taapiri i Jerusalem *21.1—27.66*
Jisas ku ora muri *28.1—28.20*

Na tipuna Jisas Krais
(Luk 3.23–38)

1 Teenei te moe iho na tipuna Jisas Krais te mokopuna Devit raa, tena
Devit he mokopuna Abraham.
2 6a Aanei na inoa na tipuna Jisas Krais kaamata Abraham haere no tae
te saaita te tuku Devit: Abraham, Aisak, Jekop, Juda ia ma na taina aia
raa, tena Peres laaua ma Sera (te tinna laaua raa ko Tamar), Hesron, Ram,
Aminadap, Nason, Salmon, Boas (te tinna aia raa ko Rehap), Obet (te tinna
aia raa ko Rut), Jesi, tena te tuku Devit.
6b 11 Tena kaamata Devit haere no tae te saaita na tama Israel raa ni too
ria no kkave i Babilon: Devit, Solomon (te tinna aia raa ko te avana Uria i
mua), tena Rehoboam, Abaija, Asa, Jehosafat, Jehoram, Usaia, Jotam, Ahas,
Hesekaia, Manase, Amon, Josaia, tena Jehoiakin ia ma na taina aia raa.
12 16 Aanei alaa tipuna taatou e mmau hoki i roto te launiu kaamata te
saaita i muri na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon haere no tae
te saaita Jisas ni haanau iho: Jehoiakin, Sealtiel, Serubabel, Abiut, Eliakim,
Asor, Sadok, Akim, Eliut, Eliesa, Matan, Jekop, tena Josep te avana Meri te
tinna Jisas tera na tama e kanna ma ko te Mesaia raa.
17 Ia tena e isi sanahuru ma haa na tautama kaamata te saaita Abraham
haere no tae te saaita Devit, tena e isi hoki teeraa sanahuru ma haa na
tautama kaamata te saaita Devit haere no tae te saaita na tama Israel raa
ni too ria no kkave i Babilon raa, tena e isi hoki teeraa sanahuru ma haa na
tautama kaamata te saaita na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon
haere no tae te saaita Jisas ni haanau iho raa.

Jisas Krais ku haanau iho
(Luk 2.1–7)

18 Teenei ko na tattara i te haanau iho Jisas. Meri te tinna Aia raa e
hakamattino ma ki avana Josep, e meia i mua laaua e hakapaa, Meri ku
iroa pera ma aia ku hai tama i na mahi TeAnana Tapu. 19 Josep he tama
e ppena tahi na mee e ttonu, tena aia se hihai ma ki mee Meri ki napa i
mua na karemata na tama hakaatoa; kito aia ki mee na maanatu ma ki
tiaki hemuu Meri. 20 Te saaita aia koi noho koi ma na maanatu aia ma ki
peesia Meri raa, te ensel TeAriki raa ku tuu ake i roto te miti no meake ma,
“Josep, te mokopuna Devit, auu se mataku te too Meri ki mee mo avana
akoe. Maitaname aia e hai tama i na mahi TeAnana Tapu. 21 Meri e me ki
haanau te tamariki tanata, tena akoe ku hui te inoa te tamariki naa Jisas,
maitaname te Tamariki naa e me ki hakasao te kanohenua Aia raa i taha
ma na hai sara laatou.”
22 Tena na mee nei hakaatoa e kapihi mai ki huri mai te hakamaoni hea
TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa ma,

23 “He taukupu e tonu e me ki hai tama
no haanau te tamariki tanata,
tena te tamariki naa e me ki hui Imanuel”
(e mee ma, “TeAtua e noho ma taatou”).
24 Josep ku mahike i aruna, tena ki too Meri no avvana laaua. Josep e
tautari hea te ensel raa ni tattara ake aia ki ppena raa. 25 Emeia Josep se
moemmoe laaua ma Meri haere no tae roo te saaita Meri ni haanau te
tamariki tanata raa. Tena Josep ki hui te inoa te tamariki raa Jisas.

2

Na tama mattonu i te vahi te anake

1 Jisas e haanau mai i te matakaina Betlehem i roto Judia te saaita Herot
ni tuku. Meri e mamaoha no oti, tena se roroa na tama i te anake e mattonu
i te vahi na hetuu raa ku ttae ake i Jerusalem 2 no vahihhiri ma, “Teehee te
tamariki e haanau iho ki mee mo tuku na Jiu naa? Maatou e kkite te hetuu
Aia raa te saaita te hetuu raa ni tuu ake i te vahi te anake, ia tena maatou e
oo mai ma ki hakamaru ake te tamariki naa.”
3 Te saoaita Herot ni rono na tattara ma e isi teeraa tuku ku haanau iho,
aia ku se hihia roo, ia hoki na tama hakaatoa i roto Jerusalem raa ku se
hihhia. 4 Tena Herot ki kanna ake na maatua hakananniu raa ia ma na
tama poroporo na tuaa raa ki hakkutu ake hakaatoa, tena aia ki vahiri ake
na tama raa ma, “Te Mesaia raa e me ki haanau mai i hee?”
5 Kito na tama raa ki meake ma, “Te Mesaia raa e me ki haanau iho i te
matakaina Betlehem i roto Judia, e mee na profet raa ni tattaa ma:
6 ‘Betlehem e tuu i roto Judia,
akoe he matakaina e hakanaaniu hoki
i roto na matakaina Judia raa,
maitaname he tama hakanaaniu
e me ki haanau iho i te kina naa;
he tama e me ki hakattaki
Israel te kanohenua Anau raa.’ ”
7 Kito Herot ki kanna ake na tama mattonu ni oo mai peeraa i te anake
raa ma ki kkutu hemuu ma aia, tena aia ki vahiri ake na tama raa ma ki
iroa aia te saaita hee roo te hetuu raa ni hopo ake. 8 Tena aia ki kauna na
tama mattonu raa ki oo i Betlehem ma na tattara nei, “Oo no ssee hakaraoi
roo te tamariki naa, tena te saaita kootou e kkite te tamariki naa, kootou ku
hakari mai ki iroa anau ki haere hoki anau no hakamaru te tamariki naa.”
9 10 Kito na tama raa ki oo, e meia te saaita na tama raa koi oo koi, na
tama raa ku kkite te hetuu laatou ni kkite i te vahi te anake raa. Ia te saaita
na tama mattonu raa ni kkite te hetuu raa, na tama raa ku hihhia roo! Te
hetuu raa e haere i mua na tama raa no tae roo i te kina te tamariki raa e
moe raa, tena ki hakamau. 11 Na tama mattonu raa ku oo no uru i roto te
hare raa, ia te saaita na tama raa ni kkite te tamariki raa laaua ma Meri te
tinna aia raa, na tama raa ku tutturi no hakamaru ake te tamariki raa. Tena
na tama raa ki uhu ake na gol, na rehu e mannoni hakaaroha raa ia ma na
maraseni e pena i na laakau e sui mmaha raa, tena ki kou ake na mee raa
mo hoki te tamariki raa.
12 Kito na tama raa ki tauttari teeraa mateara no vakkai i te matakaina
laatou raa, maitaname TeAtua ni tattara ake na tama raa i roto te miti ma
ki se lavaa te vakkai iaa Herot raa.

Na maatua Jisas raa ku hakassao no oo i Isip

13 Te saaita na tama mattonu raa ni vakkai, te ensel TeAtua raa ku tuu ake
iaa Josep i roto te miti no meake ma, “Herot e me ki sesee te tamariki naa

ma ki taa ki mate. Mahike i aruna no too te tamariki naa laaua ma te tinna
aia raa no hakassao no oo i Isip, tena kootou ku nnoho i te kina naa ki ttae
roo te saaita anau e me ki meatu kootou ki vakkai mai muri."
14 Kito Josep ki mahike te poo naa no too te tamariki raa laaua ma Meri
no oo te poo naa koi i Isip, 15 tena laatou ki nnoho i Isip no tae roo te saaita
Herot ni mate. Na mee nei e kapihi mai ki mee na tattara TeAtua ni tattara
ake na profet i mua raa ki hakamaoni ma,
"Anau e kanna te tamariki tanata Anau raa
ki haere i taha ma Isip."

Te taa na tamalliki no mmate

16 Herot ku roto roo te saaita aia ni iroa ma na tama mattonu i te vahi te
anake raa e malliu ake aia. Tena aia ki hakamoe te tattara e ivi ma ki taa na
tamalliki taanata hakaatoa i roto Betlehem ia ma na matakaina tappiri ake
raa hoki; na tamalliki taanata tera ku ttae e rua na hetau te mattua laatou
haere sara mai i raro. Herot e ppena te mee nei tautari te iroa aia ni too i
na tama mattonu i te anake raa te saaita roo te hetuu raa ni hopo ake.
17 Na mee nei e kapihi mai, tena na tattara TeAtua ni tattara ake Jeremaia
raa ku hakamaoni ma:
18 "Te nnana e hamai peeraa i Rama,
te nnana na tama e ttani okioki roo.
Resel e tanitani i na tamalliki aia,
tena aia se hihai ma ni tama ki oo ake
no hakatattara hia aia,
e mee na tamalliki aia raa hakaatoa ku mmate."

Josep ma te hai tinna aia raa ku vakkai i Nasaret

19 I muri Herot ni mate, te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Josep i roto te
miti no tattara ake ma, 20 "Mahike i aruna no too te hai tinna akoe naa, tena
kootou ku oo i Israel, maitaname na tama ni hahaivi ma ki taa te tamariki
naa ku mmate." 21 Tena Josep ku mahike i aruna no too te tamariki raa
laaua ma Meri no vakkai i Israel.
22 Emeia te saaita Josep ni rono ma Arkelaus, te tama Herot raa ku tuku
i Judia, aia ku mataku te vaakai i te matakaina raa. Kito TeAtua ki tattara
ake hoki Josep i roto te miti, tena Josep ki haere i Galili 23 no noho i roto
he matakaina hokotahi i Nasaret. Tena na tattara na profet nei raa ku
hakamaoni:
"Te Tamariki raa e me ki kanna ria
pera ma he tama i Nasaret."

3

Jon Baptis ku takutaku
(Mak 1.1–8; Luk 3.1–18; Jon 1.19–28)

1 Te saaita naa Jon Baptis ku haere iho i taha ma te kina e tuu mahoa i
roto Judia raa, tena ki kaamata no takutaku. 2 Jon e takutaku ma, "Ttike i
taha ma na hai sara kootou, maitaname te hakamaatua ana i te Vaelani raa
ku taapiri ki hamai!" 3 Jon ko te tama profet Aisaia ni tattara mai te saaita
aia ni mee ma,
"E isi te tama e tattara hakamaroa
i te kina e tuu mahoa raa ma,
'Tanattana te mateara TeAriki raa*;

* **3:3** 3.3 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. Ia i roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

Tena hakattonu na mateara raa ki ttonu ki hamai Aia vaa aruna!’ ”
4 Na hekau Jon raa e pena i na kiri na kamel, tena te taitu aia raa he kiri
hoki te manu, tena aia e kaikai na lokas ia ma na hani vaa roto. 5 Tammaki
na tama i Jerusalem ma na tama i roto Judia raa hakaatoa ia ma na tama
na henua tappiri i te riva Jordan raa ku oo ake iaa Jon. 6 Na tama raa e uiui
na hai sara laatou raa, tena Jon ki hakoukou tapu na tama raa i roto te riva
Jordan.
7 Jon e kite tammaki na Farisi ia ma na Sadyusi e oo ake ma aia ki
hakoukou tapu laatou, tena aia ki hai ake na tama raa ma, “Kootou ni
lapono! Koai te tama e meatu ma kootou e lavaa te hakassao i taha ma na
hakalono llihu TeAtua e me ki kou atu kootou raa? 8 Ppena na mee e me ki
huri ake pera ma kootou ku ttike i taha ma na hai sara kootou raa. 9 Auu se
mannatu ma kootou e me ki tattara ma Abraham he tipuna kootou, tena ma
kootou ku lavaa te hakassao i taha ma na hakalono llihu raa. Anau e meatu
pera ma TeAtua e lavaa te huri na hatu nei ki mee pera ma ni mokopuna
Abraham! 10 Te takuu raa ku tanattana ki ttuu na patiaka na laakau raa; na
laakau hakaatoa se hhua na hua taualleka raa e me ki tuutia ki hhina, tena
ku lletua i roto te ahi. 11 Anau e hakoukou tapu kootou ma te vai ki huri
atu pera ma kootou ku ttike i taha ma na hai sara kootou, e meia te tama
e me ki hamai i muri anau raa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana
Tapu ia ma te ahi. Aia e hakanaaniu i aruna anau, tena anau se tau hoki te
sausau na taka Aia raa. 12 Tama raa e tuu ma te taitahi Aia raa ki hakkutu
na maanunu na hua raa. Aia e me ki hakkutu na kai Aia raa i roto te hare
hakananaopo na kai raa, tena ku ttuni na penu raa i roto te ahi se lavaa te
mate raa.”

Jon e hakoukou tapu Jisas
(Mak 1.9–11; Luk 3.21–22)

13 Jisas e hamai peeraa i Galili te saaita naa, tena Aia ki haere iaa Jon i
te riva Jordan raa ma Jon ki hakoukou tapu Aia. 14 Emeia Jon e hahaivi ma
ki mee Jisas ki hakatike te hakataakoto Aia, tena aia ki meake, “Akoe avare
e tau te hakoukou tapu anau, ia tena Akoe ku hamai ma anau ki hakoukou
tapu Akoe!”
15 Emeia Jisas e meake Jon ma, “Tiaki koi ki moe peenaa te saaita nei.
Maitaname teenei te ara taaua e lavaa te ppena na mee hakaatoa TeAtua e
hihai raa.” Kito Jon ki hakatina ake hoki.
16 Jisas e hakoukou tapu ria koi no oti, tena Aia ki haere i taha ma te riva
raa. Te vaelani raa ku taaraki iho, tena Aia ku kite TeAnana Tapu TeAtua
raa ku llee iho pera ma he rupe i aruna Aia. 17 Tena te reo TeAtua raa
ku tattara iho i te vaelani ma, “Teenei he tamariki roo Anau e hakasessere
mahi, Anau e hihia roo Aia.”

4

Satan e tatakore Jisas
(Mak 1.12–13; Luk 4.1–13)

1 Tena TeAnana Tapu raa ku hakattaki Jisas i te kina e tuu mahoa raa ma
Satan ki tatakore Tama raa. 2 Jisas e noho tipu haa na aho ia ma na poo se
kai, tena Aia ku rono te hikai. 3 Kito Satan ki haere ake no meake Jisas ma,
“Kame Akoe he Tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku meake na hatu nei
ki huri mo haraoa.”
4 Kito Jisas ki meake ma, “Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
‘Na tama se mee ma e ora koi i na haraoa,
e meia na tama e ora i na tattara hakaatoa

TeAtua e tattara raa.’ ”
5 Kito Satan ki hakattaki Jisas i Jerusalem, i te Matakaina e Tapu raa no
hakatuu Tama raa i te kina e palluna roo i aruna te Hare Tapu raa, 6 tena
aia ki meake, “Kame Akoe he Tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku llee i
raro, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
‘TeAtua e me ki meake na ensel Aia raa
ki mmata hakaraoi Akoe;
na ensel raa e me ki ttaohi Akoe
ma na rima laatou;
ki se lavaa na vae Akoe raa te pakuu
na hatu raa no mmere.’ ”
7 Kito Jisas ki meake, “Emeia te Launiu Tapu raa e tattara hoki ma,
‘Auu se hahaaite TeAriki TeAtua akoe raa.’ ”
8 Kito Satan ki hakattaki Jisas i aruna te mouna palluna roo no huri ake na
henua hakaatoa i roto te maarama nei ia ma na mee taualleka hakaatoa
na henua raa e isi. 9 Kito Satan ki meake, “Anau e me ki kou atu na mee nei
hakaatoa kame Akoe e tuturi no lotu mai anau.”
10 Tena Jisas ki meake, “Satan, haere i taha! Te Launiu Tapu raa e mee
ma,
‘Lotu ake TeAriki TeAtua akoe raa,
tena ku hehekau koi ma Tama raa!’ ”
11 Kito Satan ki tiaki Jisas no haere, tena na ensel raa ki oo ake no tokonaki
Jisas.

Jisas ku kaamata na uata Aia raa i roto Galili (Mak 1.14–15; Luk 4.14–15)

12 Jisas ku rono ma Jon ku ponotia i roto te hare karapusi, tena Aia ki
tiaki te kina raa no haere i Galili. 13 Aia se noho hoki i Nasaret, e meia Aia
e haere no noho i Kaperneam, he matakaina e tuu i te vahi te Namo Galili
i roto na henua Sebulun laaua ma Naptali. 14 Te mee nei e kapihi mai ki
hakamaoni na tattara profet Aisaia ni tattara mai i mua ma,
15 “Te matakaina Sebulun,
ia ma te matakaina Naptali raa
e ttuu i te kina te mateara e haere i tai
i teeraa vahi te riva Jordan i Galili,
te matakaina na tama seai ma ni Jiu raa!
16 Na tama e nnoho na kina poouri raa
e me ki kkite te maahina e rahi roo,
te maahina raa e me ki hakamaahina atu i kootou
na tama tera e nnoho i raro te maru te mate raa.”
17 Jisas e kaamata te saaita naa no takutaku ma, “Ttike i taha ma na hai ssara
kootou, maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri mai!”

Jisas e kanna ake tokohaa na tama meemee ika (Mak 1.16–20; Luk 5.1–11)

18 Te saaita Jisas ni hahaere vaa tai te Namo Galili, Aia e kite tokorua na
haanau, ni tama meemee ika, tokorua raa ko Saimon (na tama e kanna ma
ko Pita raa), tena Andru te taina Pita raa, tokorua raa e puipui te kupena.
19 Kito Jisas ki meake tokorua raa, “Tauttari mai Anau, tena Anau e me ki
akoako koorua ki hahannota na tama.” 20 Te saaita naa koi tokorua raa ku
tiaki na kupena raa no tauttari Jisas.
21 Jisas e hakanuu atu no kite teeraa haanau hoki, Jems laaua ma Jon ni
tama Sebedi. Tokorua raa e nnoho ma Sebedi te tamana laaua raa i roto te
manaui no tanattana na kupena laatou raa. Kito Jisas ki kanna ake tokorua

raa, 22 tena te saaita naa koi tokorua raa ku ttiaki te tamana laaua raa ma
te manaui raa no tauttari Jisas.

Jisas e tokonaki na tama lavvea
(Luk 6.17–19)

23 Jisas e areha na matakaina hakaatoa i Galili raa no akoako i na hare lotu
na Jiu raa, tena ki takutaku ake te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa, tena ki tokonaki hoki na tama hakaatoa e lavvea na
maahana raa no taualleka. 24 Te rono Jisas raa ku paa no ttae i na kina
hakaatoa i roto Siria, tena na tama raa ku kou ake na tama e lavvea, na
tama e hakalono llihu i na maahana roo hakaatoa, na tama e tuttuu haeo i
na tinotama laatou, na tama e ttau ria na tipua, ia na tama e peuppeu ia
ma na tama na vae e mmate raa. Jisas e tokonaki na tama raa hakaatoa no
taualleka.
25 Tena he kanohenua e rahi roo ku tauttari Jisas kaamata i Galili laaua
ma Dekapolis*, tena Jerusalem, Judia ia ma na matakaina i teeraa vahi te
riva Jordan raa.

5

Jisas e takutaku i aruna te mouna

1 Jisas e kite ma na kanohenua raa e tauttari Aia, tena Aia ki haere i
aruna te mouna raa no noho. Na disaipol Aia raa e nnoho hakattike Tama
raa, 2 tena Aia ki kaamata no akoako ake na kanohenua raa:

Te hihia hakamaoni
(Luk 6.20–23)

3 “Na tama na anana laatou raa e matanaennae raa e me ki hakatapu ria;
te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama naa!
4 Na tama e ppari raa e me ki hakatapu ria;
TeAtua e me ki mee hakaraoi na tama naa!
5 Na tama e laumarie raa e me ki hakatapu ria;
na tama naa e me ki too na mee TeAtua ni tattara mai raa!
6 Na tama e hihhai roo ki ppena na mee TeAtua e hihai raa e me ki hakatapu
ria;
TeAtua e me ki kou ake
na mee roo hakaatoa i na tama naa.
7 Na tama e manava alloha alaa tama raa e me ki hakatapu ria;
TeAtua e me ki hai aroha na tama naa!
8 Na tama e ttonu i na hatu manava laatou raa e me ki hakatapu ria;
na tama naa e me ki kkite TeAtua!
9 Na tama e hehekau ma ki too te noho laoi raa e me ki hakatapu ria;
TeAtua e me ki kanna na tama naa pera ma ni tamalliki Aia!
10 Na tama e hakalono llihu e mee laatou e ppena hea TeAtua e hihai raa e
me ki hakatapu ria;
te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama naa!
11 Kootou ki hihhia te saaita na tama e haru haeo, tena ki kou atu na
hakalono llihu, tena ki hatuhatu na tattara malliu i kootou e mee kootou
e tauttari Anau. 12 Kootou ki hihhia roo, maitaname te tuhana e rahi raa e
moe ma kootou i te vaelani. Na profet i mua kootou raa ni too na hakalono
llihu peenei hoki.

* **4:25** 4.25 Dekapolis: te inoa nei i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

Te sol ia ma te maahina
(Mak 9.50; Luk 14.34–35)

13 “Kootou e sau pera ma ko te sol na tama hakaatoa i te maarama nei.
Emeia kame te sol raa ku se mmara, akoe ku se lavaa te mee te sol raa ki
mmara hakaraoi. Te sol raa ku haeo, tena ku peesia i aho ki oo ake na tama
no lakalaka vaa aruna.
14 “Kootou e ssau pera ma ko te maahina na tama hakaatoa i te maarama
nei. Te matakaina e tuu i aruna te mouna raa se lavaa te lluu ria. 15 Se
hai tama e hakaura te lamu no uhi i raro te kumete; e meia te lamu raa e
me ki hakatootoo i aruna ki maahina i hare raa ki kkite na tama hakaatoa.
16 Kootou hoki ki hakamaahina i mua na tama hakaatoa pera ma he lamu;
ki kkite na tama raa na mee taualleka kootou e ppena raa, tena na tama raa
e me ki hakammaha te Tamana kootou i te vaelani raa.

Na akoako i te vahi na tuaa

17 “Auu se mannatu ma Anau e hamai ki seu na Tuaa Moses ia ma na
akoako na profet raa. Anau se hamai ki seu na mee naa, e meia Anau e
hamai ki mee na akoako raa ki hakamaoni. 18 Kootou ki mannatu, te saaita
te vaelani ia ma te maarama nei koi ttuu, se lavaa he tattara ia ma he paa
mee i roto na tuaa raa e me ki seua ria ki tae roo te saaita te hakaotioti na
mee roo hakaatoa. 19 Ia tena koai te tama se tautari he tuaa i roto na tuaa
raa, tena ki akoako alaa tama ki tauttari aia, te tama naa e me ki hakamuri
roo i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Teeraa mee hoki, koai te tama e
tautari na tuaa raa, tena ki akoako alaa tama ki tauttari aia, te tama naa
e me ki hakamaatua i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. 20 Tena
Anau e meatu kootou pera ma kootou e lavaa te ttae i te Hakamaatua ana
i te Vaelani raa kame na hakattina kootou raa e hai mmahi roo i aruna na
hakattina na tama e poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa i te ppena hea
TeAtua e hihai raa.

Se taa tama
(Luk 12.57–59)

21 “Kootou ni llono pera ma na tama i mua raa ni illoa ma,
‘Se taa na tama ki mmate;
te tama e taa te tama no mate raa
e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa.’
22 Emeia te saaita nei, Anau ku meatu kootou: kame akoe e hakatauttau ma
te taina akoe raa, tena akoe e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa, ia
kame akoe e meake te taina akoe raa ma, ‘Te manapuhi,’ akoe e me ki tuu i
mua na tama hakatonutonu raa hoki, ia kame akoe e hai ake hakahaeo i te
taina akoe raa ma teeraa he vvare, tena akoe e me ki haere i te kina te ahi
raa.
23 “Kame akoe ku tanatana ki kkave te hoki akoe raa i te kina te olta, tena
te maanatu akoe raa ku tere ake pera ma koorua hai taina e nohonnoho
haeo, 24 tena tiaki te hoki akoe naa ki moe i te kina te olta raa, tena akoe ku
haere vave no tattara hakaraoi koorua hai taina, tena ki oti akoe ku vaakai
no kou ake te hoki akoe raa i TeAtua.
25 “Kame he tama e sara koorua, tena aia ku ppono akoe i te kot, haere no
tattara hakaraoi koorua te saaita na tama raa se ki ttaohi te kot raa, ia i mua
hoki akoe e tuu i te kot. Te saaita akoe ku tuu i te kot, na tama hakatonutonu
raa e me ki ttaohi akoe, tena ku kou ake akoe i na rima na polis raa, tena na
polis raa e me ki ppono akoe i te hare karapusi. 26 Tena anau e meatu akoe;
akoe e me ki noho roo i roto te hare karapusi raa ki tae roo te saaita akoe e
pehi te paini akoe raa hakaatoa.

Na akoako i na tiputipu se ttonu i te vahi na hhine.

27 “Kootou ni llono na tattara ma,
‘Auu se karemata kailallao.’
28 Emeia te saaita nei anau e meatu kootou: kame he tanata e kite te hine,
tena aia ku manako te hine raa; te tanata naa ku sara i te vahi te hine raa i
roto te hatu manava aia. 29 Kame te karemata te vahi laaua akoe raa e mee
akoe no hai sara, tena kkope te karemata naa i taha no peesia! E tauareka
roo te peesia he paa kina te tinotama akoe naa i taha, ka oti te tinotama
akoe naa hakaatoa ku lletua i roto te ahi. 30 Kame te rima laaua akoe raa e
mee akoe no hai sara, tena ttuu te rima naa i taha no peesia! E tauareka te
peesia he paa kina te tinotama akoe naa i taha, ka oti te tinotama akoe naa
hakaatoa ku lettua i roto te ahi.

Se avvana peesia
(Matiu 19.9; Mak 10.11–12; Luk 16.18)

31 “E mmau hoki i roto na tuaa ma,
‘Kame he tama e hihai ki peesia te avana aia raa,
tena te tama naa ki taataa ake he launiu i te avana aia raa pera ma aia ku
peesia te tama raa.’
32 Emeia te saaita nei anau e meatu kootou: kame he tanata e peesia te
avana aia niaina ma te avana aia raa se isi te mee e sara e ppena, te tanata
naa e me ki sara kame te hine raa e maanatu ma ki too teeraa tanata hoki,
tena te tanata e avana te hine naa e me ki hai sara hoki i te vahi te haere
avvana huri.

Na poroporo na tattara hakamaoni

33 “Kootou ni llono hoki pera ma na tama i mua raa ni illoa ma,
‘Auu se tiaki na tattara hakamaoni kootou ni hakamoemoe raa,
e meia ppena hea kootou ni tattara hakamaoni ake TeAtua ma kootou e me
ki ppena raa.’
34 Emeia te saaita nei anau ku meatu kootou: auu se ttapa na mee ki
hakamaoni na tattara kootou raa te saaita kootou e hihhai ki hakamoe he
tattara. Auu se ttapa i te vaelani, ia se ttapa hoki te nohorana TeAtua raa;
35 ia se ttapa hoki te maarama nei, maitaname teenei he kina TeAtua e
hamaroroo na vae Aia, ia se ttapa hoki Jerusalem, maitaname teenei he
matakaina te Tuku hakanaaniu raa. 36 Ia auu se ttapa hoki te pohouru
akoe ma ki hakamaoni na tattara, maitaname akoe se lavaa te mee he rouru
hokotahi ki makkini ia ma ki pallaa. 37 Mee koi peeraa, ‘Noo’ seai naa, mee
peeraa ‘Seai.’ Ni mee hoki peeraa akoe e ttapa, aanaa ni hakataakoto koi e
oo mai te tama sakkino raa.

Se taui muri
(Luk 6.29–30)

38 “Kootou ni llono na tattara nei i mua,
‘Kame akoe e ttuki te karemata anau,
anau e me ki ttuki hoki te karemata akoe,
Kame akoe e kkoti te niho anau,
anau e me ki kkoti hoki te niho akoe.’
39 Emeia te saaita nei anau e meatu kootou: auu se taui muri te sara teeraa
tama e ppena i akoe. Kame he tama e ppaa te patikauvae te vahi laaua
akoe raa, tiaki aia ki paa te patikauvae te vahi se laaua raa hoki. 40 Kame
he tama e ppono ma koorua ki kot te kaukahu akoe raa, tena tiaki aia ki too
hoki te kaukahu mattoru akoe raa. 41 Kame he tama e hakamataku atu ma
akoe ki amo te kete aia raa ki tae te mael hokotahi, tena amo ki tae e rua

na mael.* 42 Kame he tama e kainno atu akoe ki kou ake he mee, tena kou
ake hea te tama naa e hihai raa; kame he tama e hihai ki too he mee ki oti
aia ku kou atu muri, tena kou ake hea te tama naa e hihai raa.

Laoi na tama e kiri lloto kootou
(Luk 6.27–28; 6.32–36)

43 "Kootou ni llono na tattara nei i mua:
'Laoi koi na tama e taualleka kootou raa,
tena ku haeo ma na tama e kiri lloto kootou raa.'
44 Emeia te saaita nei anau ku meatu kootou: laoi na tama e kiri lloto kootou
raa, tena ku lotu ma na tama e mee kootou ki hakalono llihu raa, 45 tena
kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki te Tamana taatou i te vaelani raa.
Maitaname Aia e hakamaahina ake te maahina Aia raa i aruna na tama
haeo raa hakapaa ma na tama taualleka raa hakaatoa, tena ki kou ake te
reurehu raa ki lleku i aruna na tama e ppena na mee taualleka ia ma na
tama e ppena na mee sakkino raa. 46 Kame kootou e laoi koi na tama e
laoi kootou raa, kaa TeAtua e me ki kou atu na tuhana kootou raa peehee?
Na tama e aoao na takis raa e ppena peenei hoki! 47 Tena kame kootou e
tattara ake koi na tama e laoi kootou raa, kaa alaa tama e me ki illoa peehee
kootou? Na tama e nnoho pouri raa e ppena peenei hoki! 48 Kootou ki ttonu
tahi e ssau hoki pera ma te Tamana kootou i te vaelani raa e tonu tahi.

6

Na akoako i te tokonaki alaa tama

1 "Lollohi hakamattonu, auu se huri ake na tiputipu kootou i te vahi te
lotu raa i mua na karemata na tama hakaatoa ma ki kkite na tama raa hea
kootou e ppena raa. Kame kootou e ppena na mee nei i mua na karemata
na tama, tena te Tamana kootou i te vaelani raa se lavaa te kou atu ni tuhana
ma kootou.
2 "Te saaita kootou e hoki ake na mee i na tama e tuttuu haeo raa, tena
auu se mee ki kkite na tama hakaatoa pera ma na tama tattara uhiuhi raa
e ppena i roto na hare laatou ia ma i aruna na mateara raa. Na tama raa e
ppena peenei ma ki hakammaha na tama raa laatou. Anau e meatu kootou
te hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa. 3 Emeia
te saaita kootou e me ki tokonaki na tama e tuttuu haeo raa, tena hoki ake
ki se illoa na tama ia ma na soa laoi kootou raa. 4 Teenaa he mee koi akoe
hokkoe. Tena te Tamana akoe raa, te Tama e kite hea akoe ni ppena tera se
hai tama e iroa raa e me ki kou atu te tuhana akoe.

Tiputipu te lotu
(Luk 11.2–4)

5 "Te saaita akoe e lotu, auu se mee pera ma na tama tattara uhiuhi raa!
Na tama raa e hihhai ki ttuu i aruna no lotu i roto na hare lotu ia ma i te
kina na mateara ma ki kkira ake na tama raa laatou. Anau e meatu te
hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa. 6 Emeia
te saaita akoe e lotu, haere i roto te rum akoe raa no ppui te totoka raa, tena
akoe ku lotu ake i te Tamana akoe tera taatou se kkite raa. Tena te Tamana
akoe raa, te Tama e kite hea akoe e ppena hemuu raa e me ki kou atu te
tuhana akoe.
7 "Te saaita akoe e lotu, auu se mee tammaki na tattara tera akoe se iroa,
e ssau pera ma na tama e nnoho pouri raa e ppena tahi raa, na tama raa e
kkahu ma na atua laatou raa e me ki hakallono na lotu laatou raa e mee na
lotu raa e lolloa. 8 Auu se mee pera ma na tama raa. Te Tamana akoe raa

* **5:41** 5.41 Mael he tattara hakatua tera e tattara te mmao te kina.

ko na iroa avare hea akoe e hihai i mua akoe e kainno ake Aia. 9 Teenei
kootou e tau te lotu peenei,
‘Tamana maatou i te vaelani:
te inoa e tapu Akoe ki hakammaha ria;
10 tiaki te Hakamaatua ana Akoe raa ki hamai;
tiaki maatou ki ppena hea Akoe e hihai maatou ki ppena i te maarama nei
ki ssau pera ma i te vaelani.
11 Kou mai ni kai ma maatou ki tau ma te aho nei.
12 Ssirihia na hai sara maatou ni ppena raa,
e ssau pera ma maatou e ssirihia na hai sara na tama e ppena i maatou raa.
13 Auu se tiaki maatou ki ttiri na hahaaite e hainattaa,
tena ku rorohi hakaraoi maatou i taha ma na mahi te tama sakkino raa.’
[Te Hakamaatua ana, na mahi ia ma na mee taualleka Akoe raa ki mmoe
tahi na vahao hakaatoa. Amen*]
14 Kame kootou e ssirihia na hai sara na tama e ppena i kootou raa, tena te
Tamana kootou i te vaelani raa e me ki ssirihia na hai sara kootou raa hoki.
15 Emeia kame kootou se ssirihia na hai sara na tama e ppena i kootou raa,
tena te Tamana kootou i te vaelani raa e me ki se lavaa hoki te ssirihia na
hai sara kootou ni ppena raa.

Hakamaatapu na kai

16 “Te saaita kootou e hakamaatapu na kai, auu se kkira hakamatanaen-
nae na karemata kootou raa pera ma na tama tattara uhiuhi raa e ppena
tahi. Na tama raa e hihhai ki mee na karemata laatou raa ki kkee ma ki illoa
na tama ma laatou e hakamaatapu na kai. Anau e meatu te hakamaoni,
na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa. 17 Te saaita kootou e
hakamaatapu na kai, oo no koukou, tena ku ssoe na rouru kootou raa, 18 ki
se lavaa na tama te illoa ma kootou e hakamattapu na kai, te Tamana koi
kootou i te vaelani tera taatou se kkite raa e iroa. Tena te Tamana kootou e
kite hea kootou e ppena tera na tama se illoa raa e me ki kou atu na tuhana
kootou raa.

Na mee taualleka i te vaelani (Luk 12.33–34)

19 “Auu se hakatau na mee taualleka i te maarama nei raa ma kootou, na
mee tera na lollona ia ma te piritia raa e lavaa te kkai no haeo, tena na tama
kailallao raa e lavaa te ssaa na hare raa no kailallao. 20 Emeia hakatau na
mee taualleka i te vaelani raa ma kootou, na mee tera na lollona ia ma te
piritia raa se lavaa te kkai no haeo, tena na tama kailallao raa se lavaa te
ssaa no too. 21 Maitaname na hatu manava kootou raa e me ki mmoe koi i
te kina na mee taualleka kootou raa e mmoe.

Te maahina na tinotama (Luk 11.34–36)

22 “Na karemata kootou raa ko na maahina na tinotama kootou. Kame na
karemata kootou raa e taualleka, tena na tinotama kootou raa e maarama
roo hakaatoa; 23 e meia kame na karemata kootou raa ku haeo, tena kootou
e ssau pera ma ni tama e nnoho i roto te pouri.

Se mamannatu tammaki (Luk 16.13; 12.22–31)

24 “Akoe se lavaa te hehekau ma tokorua na tama hakamattua, akoe e me
ki kiri lloto teeraa tama, tena ku laoi teeraa tama; akoe e me ki hakarono

* **6:13** 6.13 Amen e mee ma Hakamaoni

teeraa tama, tena e me ki se hakarono teeraa tama. Kootou se lavaa te
hehekau ma TeAtua, tena ma ku mannako hoki na sileni.
25 “Tera hea anau e meatu kootou: auu se hakatettere mmaha i te vahi
na kai ia ma hea kootou e me ki unu ki ora kootou raa, ia hoki ma na hekau
kootou e me ki leulleu raa. Aiea te ora raa se hakamaatua i aruna na kai?
Tena kaa te tinotama raa se hakamaatua i aruna na hekau? 26 Kira ake
na manu lellee raa, na manu raa se ttori na kai, ia se haki na hua raa no
hakatau i roto na hare; e meia te Tamana kootou i te vaelani raa e rorohi na
manu raa! Tena kaa kootou se hakamattua i aruna na manu raa? 27 Kame
he tama e manako te ora aia; eaa te tama naa e lavaa te hakanuu te ora aia
raa ki roroa hakamarie?
28 “Kaa kootou e mamannatu tammaki i na hekau raa ki aa? Kira ake na
kaute e hhomo raa: na kaute raa se ppena na hekau. 29 Emeia Anau e meatu
kootou pera ma te Tuku Solomon raa ma na mee taualleka ia ma na hekau
aia raa hakaatoa se hai lakkei taualleka roo pera ma na kaute nei. 30 Teenaa
ko TeAtua e hakalaakei na veve e hhomo huri raa, na veve e hhomo te aho
nei taiao ku seai raa koi, ku vvela i roto te ahi. Aiea TeAtua se lavaa te kou
atu ni hekau ma kootou? Na hakattina kootou naa e pammee roo!
31 “Auu se mamannatu tammaki ma, ‘Anau e me ki too na kai, na vai ia ma
na hekau anau raa i hee?’ 32 (Aanei na mee na tama e nnoho pouri raa kame
e mamannatu tammaki.) Te Tamana kootou i te vaelani raa e iroa pera ma
kootou e hihhai na mee nei. 33 Emeia kootou ki kaamata no mamannatu hai
mmahi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ia ma hea TeAtua e hihai kootou
ki ppena raa, tena Aia e me ki kou atu na mee nei hakaatoa ma kootou. 34 Ia
tena auu se mamannatu tammaki te aho taiao raa; te aho naa e isi na liuna
aia hokoia. Na hakalono llihu te aho nei e tau koi ma te aho nei, auu se
hakapiri ake alaa hakalono llihu i aruna ma ni hakalono llihu peehee te
aho naa e isi raa.”

7

Auu se haru na haeo alaa tama
(Luk 6.37–38; 6.41–42)

1 “Auu se haru te haeo alaa tama ki se lavaa TeAtua te hakatonutonu
kootou, 2 e mee TeAtua e me ki hakatonutonu kootou peenaa hoki tautari te
haru haeo kootou alaa tama raa. Aia e me ki hakatonutonu kootou tautari
na tiputipu kootou ni haru na haeo alaa tama raa. 3 Aiea akoe e kkira
ake te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa, kaa akoe se anana
peehee te laakau e mmau te karemata akoe raa? 4 Kaa akoe e lavaa peehee
te meake te taina akoe raa ma, ‘Huri mai ki ppisi te kerekere e mmau te
karemata akoe raa,’ te saaita te laakau e rahi raa e mmau i te karemata akoe
raa? 5 Kootou ni tama tattara uhiuhi! Tokea te laakau e mmau te karemata
akoe raa i taha i mua, tena akoe e me ki kite hakaraoi no ppisi te kerekere
e mmau te karemata te taina akoe raa.
6 “Auu se kou ake na mee e ttapu raa i na poi, e mee na poi raa e me ki
huri atu no uti kootou. Auu se tuku na pure kivakiva kootou raa i mua na
piki, e mee na piki raa e me ki lakalaka na pure raa.

Kainno ake TeAtua ni aa kootou e hihhai
(Luk 11.9–13)

7 “Kainno, tena akoe e me ki too hea akoe e hihai raa; Sesee, tena akoe
e me ki lave hea akoe e sesee raa; papaku te totoka, tena te totoka raa e me
ki taaraki atu akoe. 8 Maitaname na tama hakaatoa e kainno raa e me ki
too hea laatou e kainno ake raa, tena na tama hakaatoa e sesee raa e me ki
lave hea laatou e sesee raa, tena te totoka raa e me ki taaraki atu i na tama

e papaku te totoka raa. 9 Kame he tamariki e kainno ake te tamana aia raa
ki kou ake he haraoa, eaa te tamana aia raa e me ki kou ake he hatu? 10 Kaa
seai, akoe e me ki kou ake he lapono kame te tamariki raa e kainno atu ma
ki kou ake he ika? 11 Niaina ma kootou ni tama sakkino, e meia kootou e
illoa te kou ake na tamalliki kootou raa na mee taualleka. Kaa e hia hoki te
Tamana taatou i te vaelani raa e me ki kou ake na mee taualleka i na tama
e kainno ake Aia raa?
12 "Tokonaki alaa tama, e ssau pera ma kootou e hihhai na tama raa ki
tokonaki kootou. Teenei te hakataakoto hakanaaniu i na tuaa Moses ia ma
na akoako na profet TeAtua raa.

Te totoka i te vaelani raa e kkao
(Luk 13.24)

13 "Uru i roto te totoka e kkao raa, e mee te totoka e haere i te kina te ahi
raa e llaha, ia e hainauhie roo te tauttari, ia tena e tammaki roo na tama e
me ki tauttari te mateara naa. 14 Emeia te totoka e haere i te kina te ora raa
e kkao roo, tena te mateara raa e hainattaa roo te tauttari, ia hoki na tama
e tauttari te mateara raa e moisi.

Hakamattonu i na tiputipu te tama
(Luk 6.43–44)

15 "Hakamattonu i te vahi na profet malliu raa; na tama naa e ssau pera
ma ni sipsip e ttara, e meia na tama naa e ssau roo pera ma ni manu kai
ttama i roto laatou. 16 Kootou e me ki illoa na tama nei i na mee laatou e
ppena raa. Na mataiona se lavaa te hhua na hua na pukunahu, na natu se
lavaa te hhua na hua na purukavuhu. 17 Te laakau e homo tauareka raa e
me ki hhua na hua taualleka, e meia te laakau e homohomo haeo raa e me
ki hhua na hua haeo. 18 Te laakau e homo tauareka se lavaa te hua na hua
haeo, tena te laakau e homohomo haeo se lavaa te hua na hua taualleka.
19 Tena na laakau se hhua na hua raa e me ki tuutia ria ki hhina, tena ku
lletu i roto te ahi. 20 Ia tena kootou e me ki illoa na profet malliu raa i na
mee laatou e ppena raa.

Anau se iroa kootou
(Luk 13.25–27)

21 "Se mee ma na tama hakaatoa e kanna mai Anau ma, 'TeAriki, TeAriki
raa' e me ki uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, e meia na tama koi
e ppena hea te Tamana i te vaelani raa e hihai laatou ki ppena raa e me ki
ttae i te kina raa. 22 Te saaita te Aho te Hakatonutonu raa e tae mai, tammaki
na tama e me ki mee mai Anau ma, 'TeAriki, TeAriki! Maatou ni hakatae
na tattara TeAtua raa i te inoa Akoe, tena maatou ni hakaise tammaki na
tipua i te inoa Akoe, tena ki ppena hoki tammaki na mirakol!' 23 Tena Anau
e me ki meake na tama naa ma, 'Anau ni se iroa roo kootou. Oo i taha ma
Anau, kootou ni tama haeo!'

Te tama e atamai ia ma te tama e panimu
(Luk 6.47–49)

24 "Tena na tama e llono na tattara Anau nei no tauttari raa e ssau pera
ma te tama e atamai tera e hakatuu te hare aia raa i aruna na hatu. 25 Te
reurehu raa ku lleku no ttahe na riva raa, tena te matani raa hoki ku maairi
hai mahi roo no ppaku te hare raa. Emeia te hare raa se hina, e mee te hare
raa e pena i aruna na hatu.
26 "Emeia na tama e llono na tattara Anau nei, tena ki se tauttari na
tattara raa e ssau pera ma te tama e panimu e hakatuu te hare aia raa i
aruna te kerekere koi. 27 Te reurehu raa ku lleku no ttahe na riva raa, tena

te matani raa ku maairi hai mahi roo no ppaku te hare, tena te hare raa ku hina no paku i raro. Te hare raa e hina no ppaku i raro hakamaroa roo."

Na mahi na akoako Jisas

28 Te saaita Jisas ni tattara no oti te kanohenua raa ku mahharo roo i na
akoako Tama raa. 29 Jisas se akoako pera ma na tama e poroporo na tuaa
raa; e meia Aia e akoako roo ma na mahi Aia.

8

Jisas e tokonaki te tanata e laavea raa no tauareka
(Mak 1.40–45; Luk 5.12–16)

1 Jisas ku haere iho i raro ma te mouna raa, tena na kanohenua e
tammaki raa ku tauttari Aia. 2 Tena he tama e kaina te manumanu haeo
i te tinotama aia ku haere ake iaa Jisas no tuturi i mua Tama raa, tena ki
meake, "TeAriki, kame Akoe e hihai, Akoe ku tokonaki anau ki tauareka."
3 Kito Jisas ki kapake no ttaohi te tama raa, tena ki meake, "Anau e hihai
ki tokonaki akoe! Akoe ku tauareka!" Te saaita naa koi te maahana raa
ku hopo i taha ma te tama raa. 4 Tena Jisas ki tattara ake te tama raa,
"Hakarono! Auu se tattara ake na tama, e meia haere tahi roo i te maatua
i te hare lotu raa ki mmata te tama raa te tinotama akoe, tena akoe ku kou
ake na hoki Moses ni tattara mai raa ki huri ake ki kkite na tama hakaatoa
pera ma akoe ku tauareka hakamaoni."

Jisas e tokonaki te purepure te soldia hakamaatua
(Luk 7.1–10)

5 He soldia hakamaatua na soldia i Rom raa ku ttiri Jisas te saaita Jisas ni
tae i Kaperneam, tena te soldia raa ki kainno ake Jisas ma ki tokonaki aia.
6 "TeAriki, te purepure anau raa e moe i hare e laavea roo, tena aia se lavaa
te hurihuri, ia e hakalono llihu haeo roo."
7 Tena Jisas ki meake, "Anau e me ki haere atu no tokonaki te tama naa ki
tauareka."
8 Kito te soldia hakamaatua raa ki meake, "TeAriki, seai! Anau e maanatu
ma Akoe se tau te uru i roto te hare anau raa. Akoe ki ppehi koi he tattara
ki tauareka te purepure anau raa. 9 Anau he tama hoki e noho i raro na
mahi na soldia hakamattua, tena e isi na soldia e nnoho i raro na mahi
anau. Kame anau e meake te tama nei, 'Haere!' te tama naa e me ki haere;
kame anau e meake te tama nei, 'Hamai!' te tama naa e me ki hamai; kame
anau e meake te purepure anau raa, 'Ppena te mee nei!', te tama naa e me
ki ppena koi."
10 Jisas e oho roo te saaita Aia ni rono na tattara te soldia raa, tena Aia
ki tattara ake te kanohenua e tauttari Aia raa ma, "Anau e meatu kootou,
Anau se hai tama roo e kite i roto Israel tera e isi te hakatina peenei ma te
tama nei. 11 Anau e meatu te hakamaoni pera ma tammaki na tama e me
ki oo mai i te anake ia ma te laki no nnoho ma Abraham, Aisak ia ma Jekop
te saaita te kai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. 12 Emeia na tama e tau
roo te nnoho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki lettua i aho i
te kina e pouri raa. Te kina na tama raa e me ki ttani no hakati kkati na niho
laatou raa." 13 Tena Jisas ki meake te soldia raa, "Vaakai i hare, tena akoe e
me ki kite hea akoe e hakatina raa."
Te saaita naa koi te purepure te soldia hakamaatua raa ku tauareka.

Jisas e tokonaki tammaki na tama e lavvea
(Mak 1.29–34; Luk 4.38–41)

14 Jisas e haere i te hare Pita raa no kite te hinaona hine Pita raa e moe, e
lavea te vvela. 15 Aia e ttaohi te rima te hine raa, tena te vvela raa ku hopo,
tena te hine raa ku mahike i aruna no kou ake na kai na tama raa no kkai.
16 Te saaita te mee raa ku hiahi, na tama raa ku kou ake tammaki na tama
e ttau ria na tipua raa iaa Jisas. Jisas e hakaise na tipua sakkino raa ma te
tattara koi hokotahi, tena ki tokonaki hoki na tama lavvea raa no taualleka.
17 Aia e ppena na mee nei ki mee ki hakamaoni na tattara profet Aisaia ni
tattara mai i mua ma,
"Tama raa Hokoia e ui na maahana taatou raa,
tena ki ssau na maahana taatou raa i taha."

Na tama e tau roo te tauttari Jisas
(Luk 9.57–62)

18 Jisas e kite te kanohenua e ttuu alleha Aia raa, tena Aia ki meake
na disaipol Aia raa ki oo i teeraa vahi te namo raa. 19 Tena he tama e
poroporo na tuaa ku haere ake no meake Jisas ma, "Rabai, anau e tanattana
ki hahaere ma Akoe he kina peehee Akoe e haere."
20 Kito Jisas ki meake te tama raa, "Alaa manu hahaere e moemmoe na
rua, tena na manu lellee raa e tokottoko i na hohana, e meia te Tamariki te
Tama nei se isi te kina e me ki moe no hamaroroo."
21 Tena teeraa tama, he disaipol ki meake, "TeAriki, hakattari ki haere
anau no tanu te tamana anau raa i mua."
22 Kito Jisas ki meake, "Tautari mai Anau, tena ku tiaki na tama ku mmate
raa ki tanu na tama e mmate laatou raa."

Jisas e tinai te matani
(Mak 4.35–41; Luk 8.22–25)

23 Jisas e kake i roto te manaui raa, tena na disaipol Aia raa ki kkake hoki
i roto te manaui raa no huro laatou. 24 Te saaita naa koi, te matani hai mahi
roo ku ttiri laatou i roto te namo, tena te manaui raa ku taapiri koi ki apuru.
Emeia Jisas e moe heiroa roo. 25 Na disaipol raa ku oo atu no hhano Jisas
no maahuru, tena ki meake ma, "TeAriki, tokonaki maatou! Taatou kaa
mmate!"
26 Kito Jisas ki meake, "Aiea kootou e mattaku naea? Kootou se isi na
hakattina?" Tena Jisas ki tuu i aruna no meake te matani ia ma na peau raa
ki hakamau, tena te mee raa ku tteiho no marino kkii roo.
27 Na disaipol raa hakaatoa ku mahharo, tena ki tattara ma, "Teenei he
Tama peehee? Te matani ia ma na peau raa hoki e hakallono te Tama nei."

Jisas e hakaise na tipua i taha
(Mak 5.1–20; Luk 8.26–39)

28 Jisas ku tae i te matakaina Gadara i teeraa vahi te namo raa, tena Aia
ku ttiri tokorua na tama e oo mai i taha ma te kava te kina raa. Tokorua
na taanata nei e isi na tipua sakkino roo e ttau i roto laaua, tena na tama
te matakaina raa e mattaku te hahaere te mateara raa. 29 Tokorua raa ku
hakateki no vaa hakamaroa roo ma, "Akoe he Tamariki TeAtua, hea Akoe
e hihai ki ppena i maatou? Akoe e hamai ma ki kou mai na hakalono llihu
maatou i mua te saaita te hakatonutonu raa e tae mai?"
30 E isi na piki tammaki roo e kaikkai se mmao hoki. 31 Kito na tipua raa
ki kainno ake Jisas ma, "Kame Akoe e me ki hakaise maatou i taha, tena
Akoe ku kkave maatou ki ttau i roto na piki raa."
32 Tena Jisas ki meake na tipua raa, "Huro", kito na tipua raa ki huro no
ttau i roto na piki raa. Na piki raa hakaatoa ku huro no maoha i te vahi te
mouna e motu hua raa no maoha i roto te lottai no mallemo.

33 Tena na tama e lollohi na piki raa ku mattaku no huro i taha, tena ki
huro i te matakaina raa no tattara ake na mee roo hakaatoa tera ni kapihi
ake i te tokorua na tama ni ttau ria na tipua raa. 34 Kito na tama hakaatoa
i te matakaina raa ki oo ake no mmata Jisas; te saaita laatou ni kkite Tama
raa, na tama raa ku meake ma Jisas ki tiaki te matakaina laatou raa, tena
ku haere i taha.

9

Jisas e tokonaki te tama na vae e mmate
(Mak 2.1–12; Luk 5.17–26)

1 Jisas ku kake i aruna te manaui raa no tere vaa roto te namo raa no
vaakai i te matakaina Aia raa, 2 tena na tama i te kina raa ku ssau ake te
tama na vae e mmate e moe i aruna te kakkake. Jisas e kite ma na tama raa
e hakattina roo, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate raa ma, “Taku
tama, auu se mataku! Na hai sara akoe raa ku oti te ssirihia.”
3 Tena na tama e poroporo na tuaa raa ku tattara hokolaatou ma, “Te
Tama nei e tattara roo pera ma Aia ko TeAtua hoki!”
4 Jisas e iroa na mannatu na tama raa, tena Aia ki meake, “Aiea kootou e
isi na mannatu sakkino naea? 5 Aiea te tattara hee e hainauhie, te tattara
ma, ‘Na hai sara akoe raa ku oti te ssirihia,’ ma te tattara ma, ‘Tuu i aruna
no haere?’ 6 Anau e me ki huri atu te hakamaoni ki kkite kootou pera ma te
Tamariki te Tama nei e isi na mahi i roto te maarama nei ki ssirihia na hai
sara.” Kito Jisas ki meake te tama na vae e mmate raa, “Tuu i aruna no too
te moena akoe naa no haere i hare!”
7 Tena te tama raa ku mahike no tuu i aruna no haere i hare. 8 Te saaita te
kanohenua raa ni kkite te mee raa, na tama raa ku mattaku no hakammaha
ake TeAtua, e mee Aia e kou ake na mahi hai mmahi i na tama.

Jisas e kanna ake Matiu ki tautari Aia
(Mak 2.13–17; Luk 5.27–32)

9 Jisas ku haere i taha ma te matakaina raa, ia te saaita Aia ni haere raa,
Aia ku kite te tama e aoao na takis e noho i te kina aia e hehekau raa, te inoa
aia raa ko Matiu. Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tautari mai Anau.”
Kito Matiu ki mahike i aruna no tautari Jisas.
10 Te saaita Jisas ni noho no kai i te hare Matiu raa, tammaki na tama aoao
na takis ia ma na tama hai ssara e oo ake hoki no kkai laatou ma Jisas ia
ma na disaipol Aia raa. 11 E isi na Farisi e kkite, tena laatou ki vahiri ake na
disaipol Jisas raa ma, “Aiea te Rabai kootou raa e kkai ma na tama aoao na
takis ia ma na tama hai ssara raea?”
12 Jisas e rono na tattara na tama raa, tena Aia ki meake, “Na tama se
lavvea raa se lavaa te oo no mata te dokta, e meia na tama koi e lavvea raa
e me ki oo no mata na dokta. 13 Oo, tena kootou ku sesee te hakataakoto e
moe i roto te Launiu Tapu ma, ‘Anau e hihai koi te laoi, seai ma na hoki na
manu raa.’ Anau se hamai no kanna na tama ma laatou e ttonu raa, e meia
Anau e hamai no kanna na tama e hai ssara raa.”

Te akoako Jisas vahao nei
(Mak 2.18–22; Luk 5.33–39)

14 Tena na disaipol Jon Baptis raa ku oo ake no vahiri ake Jisas ma, “Aiea
maatou ma na Farisi raa e hakamattapu na vahao hakaatoa roo, e meia na
disaipol Akoe raa se hai vahao roo e hakamaatapu raea?”
15 Kito Jisas ki meake, “Kootou e mannatu ma na tama e hakkorohia ki oo
ake i te kai te avana raa e me ki nnoho no alloha te saaita te tanata raa koi
noho i te kina raa? Seai! Emeia e isi te aho e me ki hamai te saaita te tanata

raa e me ki too ria no kkave i taha ma na tama raa, tena ki oti na tama naa
e me ki hakamaatapu.
16 “Se hai tama e ttui te muri maro vahao nei i aruna te paamaro tuai,
maitaname te muri maro vahao nei raa e me ki mahatuhatu no masae, tena
te rua raa e me ki rahi roo. 17 Tena se hai tama e me ki utu na wain vahao
nei raa i roto te kiri na manu e utuutu na wain tera ku tuai raa, maitaname
te kiri na manu e utuutu na wain ku tuai raa e me ki kkuha no mahaa, tena
na wain raa ku mannini puamu, tena te kiri na manu e utuutu na wain ku
tuai raa e me ki haeo hoki. Emeia na wain vahao nei raa e tau te utu i roto
te kiri na manu e utuutu na wain vahao nei, tena na mee e rua raa e me ki
mmoe taualleka.”

Te tamariki hine e mate ia ma te hine e ohooho na haeo (Mak 5.21–43; Luk 8.40–56)

18 Jisas koi tattara ake koi na tattara nei, tena he tama hakamaatua na Jiu
raa ku haere ake no tuturi i mua Tama raa, tena ki meake, “Taku tamariki
hine raa e mate vahao nei koi, e meia hamai no hakapiri na rima Akoe raa
i aruna te tamariki raa ki ora.”
19 Kito Jisas ki mahike i aruna no tautari te tama raa, tena na disaipol
Jisas raa ku tauttari atu hoki vaa muri.
20 Tena he hine e hakalono llihu haeo roo i roto sanahuru ma rua na
hetau e mee te toto aia raa e tettere koi peenaa ku haere ake vaa muri no
ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa. 21 Te hine raa e tattara hokoia ma,
“Anau e me ki tauareka kame anau e ttaohi koi na hekau te Tama nei.”
22 Jisas e hakatike no kite te hine raa, tena ki meake, “Taku tama, auu se
mataku! Te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka.” Te saaita naa koi
te hine raa ku tauareka.
23 Tena Jisas ki haere i te hare te tama hakamaatua raa. Jisas e kite na
tama e huhua na huatana ia ma na tama e tanittani, 24 tena Aia ki meake
na tama raa ma, “Kootou hakaatoa ki oo i aho! Te tamariki hine naa se
mate, te tama naa e moe koi!” Kito na tama raa ki kaamata no tataussua
Jisas. 25 Emeia te saaita na tama raa hakaatoa roo ku ttae i aho, Jisas ku
haere i te rum te tamariki hine raa, tena Aia ki ttaohi te rima te tamariki
raa, tena te tamariki hine raa ku mahike i aruna. 26 Tena te rono raa ku paa
na kina roo hakaatoa i te henua raa.

Jisas e tokonaki tokorua na taanata e sseni

27 Jisas ku tiaki te kina raa no haere, tena tokorua na taanata karemata
sseni ku tauttari Aia. Tokorua e kakanna ake ma, “Tamariki Devit, hai
aroha mai maaua!”
28 Te saaita Jisas ni haere no uru i hare, tokorua na taanata karemata
sseni raa ku oo ake iaa Jisas, tena Aia ki vahiri ake tokorua raa, “Koorua e
hakattina pera ma Anau e lavaa te tokonaki koorua?”
Kito tokorua raa ki meake, “Noo, TeAriki!”
29 Tena Jisas ki ttaohi na karemata tokorua raa, tena ki meake, “Hea
koorua e hakattina raa e me ki kapihi atu!” 30 Tokorua raa ku mee no kkite,
tena Jisas ki tattara hakamataku ake tokorua raa ma, “Auu se tattara ake
hoki ni tama!”
31 Emeia tokorua raa e oo koi no paa te rono Jisas raa i na kina roo
hakaatoa i te henua raa.

Jisas e tokonaki te tama maihu puni

32 Tokorua na taanata raa ku oo, tena e isi na tama e kou ake te tama se
lavaa te tattara, maitaname aia e isi te tipua e tau i roto aia. 33 Emeia te
saaita te tipua raa ni hakaise ria no tere i taha, te tama raa ku kaamata no

tattara, tena na tama raa hakaatoa ku mahharo. Tena na tama raa ki tattara ma, “Maatou ni se hai mee roo peenei ni kkite i roto Israel.”
34 Emeia na Farisi raa e tattara ma, “Teenaa ko te tipua hakamaatua raa
e kou ake na mahi Jisas ki hakaise na tipua raa i taha.”

Jisas e aroha te kanohenua

35 Jisas e haere hakatike na matakaina e llahi ia ma na matakaina
pammee raa. Aia e akoako i roto na hare lotu na Jiu raa, tena ki takutaku
ake te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena
ki tokonaki na tama hakaatoa e lavvea na maahana raa no taualleka.
36 Te saaita Aia ni kite te kanohenua raa, Aia ku aroha roo i na tama raa,
maitaname na tama raa e tammaki te mannatu, ia e hahaere vvare koi,
e ssau pera ma na sipsip se hai tama e rorohi. 37 Kito Jisas ki meake na
disaipol Aia raa, “Na hua e me ki haki raa e tammaki roo, e meia na tama e
me ki haki na hua raa e moisi. 38 Lotu ake te Tama hakamaatua te huata raa
ki kauna tammaki na tama ki oo no haki na hua raa.”

10

Jisas e hirihiri sanahuru ma rua na aposol
(Mak 3.13–19; Luk 6.12–16)

1 Jisas e kanna ake sanahuru ma rua na aposol Aia raa ki hakkutu ake,
tena Aia ki kou ake na mahi na tama raa ki tokonaki na tama e lavvea
na maahana roo hakaatoa. 2 Aanei na inoa na aposol sanahuru ma rua
nei: tama kaamata Saimon, (e hui hoki ma ko Pita raa), tena Andru te
taina aia raa; Jems ia ma te taina aia raa Jon, na tama Sebedi raa; 3 Filip,
tena Bartolomyu; Tomas, tena Matiu, te tama e aoao na takis raa; Jems te
tamariki Alfius raa, tena Tadius; 4 tena Saimon, te tama i roto te kuturana
na tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa, tena Judas Iskariot, te tama
e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas e kauna sanahuru ma rua na aposol
(Mak 6.7–13; Luk 9.1–6)

5 Jisas e kauna ria te sanahuru ma rua na aposol raa ma na tattara nei:
“Auu se oo i na henua na tama seai ma ni Jiu raa, ia se oo hoki i na
matakaina i roto Samaria raa. 6 Emeia oo i na kanohenua Israel tera ku
llano pera ma ni sipsip raa. 7 Oo no takutaku atu pera ma, ‘Te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa ku taapiri mai!’ 8 Tokonaki na tama lavvea raa, tena
ku hakaora na tama ku mmate raa, tena ku tokonaki na tama e kaina te
manumanu haeo raa ki taualleka, tena ku hakaise na tipua sakkino raa i
taha. Kootou ku oti te too marino na mee, tena auu se mannatu ma ki too
ni sui. 9 Auu se too ni gol, siliva, ia ni sileni no ppono i roto na muri kopu
kootou raa. 10 Auu se hahaere ma na muri kopu na tama e kainonno raa te
saaita kootou e oo, ia se too hoki teeraa kaukahu, na taka ia ma he laakau
hahaere, maitaname na tama e tau te kou ake ni aa na tama hehekau raa e
hihhai.
11 “Te saaita kootou e ttae he matakaina, tena oo i roto te matakaina naa
no sesee he tama tera e hihai ki too kootou, tena kootou ku nnoho ma te
tama naa ki tae roo te saaita kootou ku tiaki te matakaina naa. 12 Te saaita
kootou e oo i roto he hare, kootou ku meake ma, ‘Te tauareka ki nnoho ma
kootou.’ 13 Kame na tama te hare naa e too hakaraoi kootou, tena tiaki te
tauareka kootou raa ki nnoho ma na tama naa; e meia kame na tama te
hare naa e haeo kootou, tena kootou ku too muri te tauareka kootou raa.
14 Tena kame he hare, ia he matakaina se hihhai ki too, ia ki hakallono
kootou, tena tiaki te matakaina naa, tena ku ttahi na kkere e mmau na

tapuvae kootou raa i taha. 15 Anau e meatu te hakamaoni pera ma i te Aho
Hakatonutonu raa, TeAtua e me ki huri ake te aroha e rahi roo i na tama i
Sodom laaua ma Gomora raa, ia seai ma na tama te matakaina naa!

Na hakalono llihu koi oo mai
(Mak 13.9–13; Luk 21.12–17)

16 "Hakallono! Anau e kauna kootou pera ma ni sipsip ki oo i na manu kai
ttama raa. Kootou ki hakamattonu pera ma na lapono, ia laumarie pera ma
na rupe. 17 Lollohi hakamattonu maitaname e isi na tama e me ki hakapiki
kootou, tena ku too kootou no kkave i te kot, tena na tama naa e me ki
riki kootou vaa roto na hare lotu na Jiu raa. 18 Kootou e me ki ttuu i mua
na tama hakamattua ia ma na tuku ki hakatonutonu ria e mee kootou e
tauttari Anau, tena te saaita naa kootou ku takutaku atu te Rono Tauareka
raa i na tama naa ia ma na tama seai ma ni Jiu raa. 19 Te saaita na tama e
ppono kootou i te kot, tena auu se mattaku ma niaa kootou e me ki tattara
ia ma kootou e me ki tattara peehee; e mee te saaita kootou ku tuu i te kot
raa, kootou e me ki illoa roo te tattara na tattara hakaatoa. 20 Maitaname
na tattara kootou e me ki tattara raa seai ma ni tattara kootou; aanaa ni
tattara TeAnana Tapu te Tamana kootou raa e kou atu kootou ki tattara.

21 "E isi na tama e me ki kou ake na taina laatou raa ki taaia ria ki mmate,
tena na tamana na tamalliki raa e me ki mee pera hoki i na tamalliki laatou
raa, tena na tamalliki raa e me ki huri sara ake na maatua laatou raa no kou
ake ki taaia ria ki mmate. 22 Na tama hakaatoa e me ki haeo ma kootou e
mee kootou e tauttari Anau. Emeia na tama e ttuu mmau no ttae te hakaoti
raa e me ki ora. 23 Kame he matakaina e kou atu na hakalono llihu i kootou,
tena huro i teeraa matakaina. Anau e meatu te hakamaoni pera ma kootou
se lavaa te hakaotioti na hehekau kootou i roto na matakaina Israel raa
hakaatoa i mua te Tamariki te Tama nei e hamai.

24 "Se isi te tamariki skul e raka i aruna te tisa aia, ia se isi te tama hehekau
e hakanaaniu i aruna te tama hakamaatua aia raa. 25 Emeia te tamariki
skul raa e lavaa te ttae te kooina te tisa aia raa, tena te tama hehekau raa e
lavaa hoki. Kame Belsebul e hakamaatua i roto he hareakina, tena na tama
i roto te hareakina naa e me ki hui na inoa e sakkino roo!

Se mattaku alaa tama
(Luk 12.2–7)

26 "Ia tena auu se mattaku na tama. Na mee e huuna ria raa e me ki laavea
ria, tena na tama e me ki illoa na mee hakaatoa na tama e hai amuni raa.
27 Na mee Anau e tattara hemuu atu i kootou raa, kootou ku tattara ake ki
illoa na tama hakaatoa, tena na mee Anau e tattara hemuu atu i roto na
hare kootou raa, kootou ki ttuu i aruna na tauhuhu na hare raa no tattara
ake na tama. 28 Auu se mattaku na tama tera e lavaa te taa koi te tinotama
raa, tena ku se lavaa hoki te taa na anana kootou raa; e meia kootou ki
mattaku TeAtua, te Tama e lavaa te taa no ppehi na tinotama ia ma na
anana kootou raa i te kina te ahi raa. 29 Kootou e illoa ma te sileni hokotahi
e lavaa te sui e rua na rupe? Te Tamana kootou raa e rorohi hakaraoi roo
na manu raa, tena kame TeAtua e hihai, tena se lavaa he rupe e me ki mate.
30 Tena i te vahi kootou, na rouru kootou raa hakaatoa ku oti te ppau ria.
31 Ia tena auu se mattaku, TeAtua e maanatu mahi roo i kootou, e raka i
aruna ma na rupe raa.

E hainataa roo te tautari Jisas
(Luk 12.8–9)

32 "Na tama e tattara i mua na karemata na tama hakaatoa ma laatou ni
tama Anau raa; Anau e me ki ppena peeraa hoki i na tama naa i mua na

karemata te Tamana Anau i te vaelani raa. 33 Emeia na tama e tattara i mua
na tama ma laatou se hihhai Anau raa; Anau e me ki ppena peeraa hoki i
mua te Tamana Anau i te vaelani raa.

Te noho laoi ia ma te haeo
(Luk 12.51–53; 14.26–27)

34 "Auu se mannatu ma Anau e hamai ma ki kou atu te noho laoi. Seai,
Anau se hamai ma ki kou atu te noho laoi, e meia Anau e hamai ki vaevae
kootou ma te paraamoa. 35 Anau e hamai ki mee na tamalliki taanata raa
ki nonnoho haeo ma na tamana laatou raa, tena na tamalliki hine raa ki
nonnoho haeo ma na tinna laatou raa, tena na tama hhine raa ku nonnoho
haeo ma na hinaona hhine laatou raa; 36 Na tama roo e me ki kiri lloto
kootou raa ko na tama koi i roto te manava kootou raa.
37 "Na tama e laoi mahi roo na maatua laatou e raka ma te laoi laatou i
Anau raa se tau te mee pera ma ni disaipol Anau, tena na tama e laoi na
tamalliki laatou e raka ma te laoi laatou i Anau raa se tau te mee pera ma
ni disaipol Anau. 38 Na tama se hakapiri na kros laatou raa no tauttari
mai na tapuvae Anau raa se tau te mee pera ma ni disaipol Anau. 39 Na
tama e mannako na ora laatou raa se lavaa te too te ora hakamaoni, e meia
na tama se mannako na ora laatou no tauttari Anau raa e me ki too te ora
hakamaoni.

Na hoki
(Mak 9.41)

40 "Te tama e too hakaraoi kootou raa e too hakaraoi hoki Anau, tena te
tama e too hakaraoi Anau raa e too hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai
Anau raa. 41 Te tama e too hakaraoi na profet TeAtua raa e me ki too hoki
na tuhana na profet raa, e mee aia e iroa ma na tama raa ni profet TeAtua.
Tena te tama e too hakaraoi te tama tauareka raa e me ki too te tuhana
na tama taualleka raa e me ki too raa, e mee aia e iroa ma teeraa he tama
tauareka, tena ki too hakaraoi tama raa. 42 Kootou ki illoa pera ma te tama
e kou ake te vai ki unu he tama na tama e tauttari Anau raa e me ki too he
tuhana, e mee aia e iroa ma te tama raa he tama e tautari Anau, tena aia ki
kou ake te vai ki unu tama raa."

11

Jon Baptis ma na disaipol aia
(Luk 7.18–35)

1 Te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol Aia raa no oti, Aia ku tiaki te kina
raa ma ki haere no akoako, tena ki takutaku i roto na matakaina tappiri ake
i te kina raa.
2 Jon e noho i roto te hare karapusi raa te saaita naa no rono na mee Krais
ni ppena raa, tena aia ki kauna na disaipol aia raa ki oo no vahiri ake Tama
raa. 3 Tena na tama raa ki oo no vahiri ake ma, "Mee mai ki illoa maatou,
Akoe ko te tama Jon e tattara ma e me ki hamai raa, ma maatou e me ki
hakattari teeraa tama hoki?"
4 Kito Jisas ki meake, "Vakkai no tattara ake Jon na mee kootou e llono ia
ma na mee kootou e kkite raa: 5 na tama e sseni raa ku kkite, na tama na
vae e mmate raa ku hahaere, na tinotama na tama e kaina te manumanu
haeo raa ku taualleka, na tama e tturi raa ku llono, na tama e mmate raa
ku ora muri, tena na tama e tuttuu haeo raa ku llono te Rono Tauareka raa.
6 Na tama se mamannatu tammaki i Anau raa e me ki hakattapu ria!"
7 Te saaita na disaipol Jon raa ni oo, tena Jisas ku tattara ake te kanohenua
raa i te vahi Jon, "Te saaita kootou ni oo iaa Jon i te kina e tuu mahoa raa,

hea kootou ni mannatu ma kootou e me ki kkite raa? He veve e ino atu peeraa i te auna te matani raa e maairi mai? Seai! 8 Hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He tama e uru na hekau e sui mmaha? Seai hoki! Na tama e uru na hekau e sui mmaha raa e nnoho i roto na hare na tuku. 9 Mee mai ki rono Anau! Hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He profet? Noo, e meia te profet nei seai ma he profet vare. 10 Maitaname Jon ko te tama te Launiu Tapu raa e tattara ma, 'TeAtua e mee mai ma, "Anau e me ki kauna te profet Anau raa ki haere i mua Akoe no tanattana te mateara Akoe raa."'

11 "Anau e meatu te hakamaoni pera ma Jon e hakanaaniu roo i aruna na tama hakaatoa tera ni nnoho i roto te maarama nei raa. Emeia te Tama hakaoti i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakanaaniu i aruna Jon.

12 "Kaamata te saaita Jon ni takutaku na tattara aia raa haere no tae te aho nei, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakalono llihu roo i na mahi na tama tera e hihhai ki hakamattua i te Hakamaatua ana raa. 13 I mua roo hamai no tae te saaita Jon raa, na profet ia ma na Tuaa Moses raa e tattara mai i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa; 14 tena kame kootou e hihhai ki hakattina na tattara na tama raa, tena Jon ko Elaija koi, e mee te hamai aia raa e mmau i roto te Launiu Tapu. 15 Tena hakallono, kame kootou e isi na katarina!

16 "Kaa he mee peehee Anau e lavaa te tattara atu tera e hakanatahi ma na tama i te aho nei raa? Na tama raa e ssau pera ma ni tamalliki tera e nohonoho i na kina na maket. Na tama raa e nnoho no vavaa ake alaa tama ma, 17 'Maatou e hakattani na rue roo taualleka, e meia kootou se hihhai ki llue! Tena maatou e huhua na rue hakaalloha, e meia kootou se ttani.' 18 Te saaita Jon ni hamai raa, aia e hakamaatapu ki se kai na kai, ia ki se unu na wain, tena na tama hakaatoa e tattara ma, 'Tama raa e isi te tipua sakkino i roto aia!' 19 Tena te saaita te Tamariki te Tama nei ni hamai raa, te Tama raa e kai, ia e unu na wain, tena na tama hakaatoa ku tattara ma, 'Kira ake te Tama nei! Teenei he tama kaikai vvare ia ma he tama unu roo, tena Aia e ssoa laoi roo ma na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara raa!' Te atamai TeAtua raa ku huri mai no hakamaoni i na mee taatou e kkite raa."

Na matakaina tera se hakattina (Luk 10.13–15)

20 Na tama na matakaina Jisas ni ppena tammaki na mirakol raa se lavaa roo te ttike i taha ma na hai sara laatou raa, tena Aia ki hai ake roo na tama na matakaina raa. 21 "Kootou na tama i Korasin raa e me ki haeo roo! Kootou hoki na tama i Betsaida raa e me ki haeo roo! Peeraa Anau ki ppena na mirakol Anau ni ppena i roto na matakaina kootou raa i Taia laaua ma Saidon, na tama na matakaina naa ko na ammuhi avare na rehu no ppari, ki huri ake pera ma laatou ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa. 22 Anau e meatu te hakamaoni pera ma te Aho te Hakatonutonu raa, te aroha TeAtua i na tama i Taia laaua ma Saidon raa e me ki raka roo i aruna kootou. 23 Emeia, kootou na tama i Kaperneam raa! Eaa, kootou e hihhai ki ssau kootou hokkootou i te vaelani? Kootou e me ki lettua ria i te kina te ahi raa! Ia peeraa na mirakol Anau ni ppena i roto te matakaina kootou raa ki ppena i roto Sodom; peeraa te matakaina naa te aho nei koi nnoho koi! 24 Kootou ki illoa pera ma i te Aho te Hakatonutonu raa, te aroha TeAtua i na tama i Sodom raa e me ki raka i aruna kootou!"

Oo mai Anau no hamalollo (Luk 10.21–22)

25 Te saaita naa Jisas ku tattara ma, "Tamana, TeAtua i te vaelani ia ma te maarama nei! Anau e hakammaha Akoe, e mee Akoe e hakari ake na tama

se illoa raa na mee Akoe ni huu ki se illoa na tama e atamai ia ma na tama
mattonu raa. 26 Hakamaoni Tamana, Akoe e hihai roo ma na mee raa ki
kapihi mai peenei.
27 “Te Tamana Anau raa e kou mai Anau na mee roo hakaatoa. Se hai
tama hoki e iroa te Tamariki te Tama nei, te Tamana koi Hokoia e iroa, ia
se hai tama e iroa te Tamana, te Tamariki Aia raa koi ia ma na tama te
Tamariki raa ni hirihiri ki hakari na tattara Aia raa koi e illoa.
28 “Oo mai Anau, kootou na tama hakaatoa tera ku naennae te amoamo
na mee e mmaha raa, Anau e me ki kou atu te hamalollo. 29 Too na
tiputipu Anau raa i roto kootou ki illoa kootou Anau, maitaname te
anana Anau raa e laumarie, ia e pasemmu, tena kootou e me ki kkite te
hamalollo hakamaoni. 30 Maitaname na mee Anau e tattara atu kootou raa
e taualleka, tena hea Anau e me ki kou atu raa e mamahua roo.”

12

Jisas ko TeAriki te Sabat
(Mak 2.23–28; Luk 6.1–5)

1 Tena ki oti Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku na wit
raa i te aho te Sabat. Na disaipol Aia raa ku hikkai, tena laatou ki kotikoti
na hua na wit raa no kkai. 2 Te saaita na Farisi raa ni kkite na disaipol raa
e kotikoti na hua raa, na tama raa ku meake Jisas ma, “Kira ake, te mee naa
e sara ma na disaipol Akoe raa ki kotikoti na hua raa i te Sabat!”
3 Kito Jisas ki meake, “Kootou ni se ppau hea Devit ni ppena te saaita aia
ma na tama e tauttari aia raa ni hikkai? 4 Devit ni haere i roto te Hare Tapu
TeAtua raa, tena aia ma na tama tauttari aia raa ni kkai na haraoa e ttapu
na maatua raa ni hoki ake TeAtua raa; niaina roo ma na tuaa raa e ppui na
tama vare te kkai. Na maatua raa koi e lavaa te kkai na haraoa raa.
5 “Eaa kootou ni se ppau hoki i roto na tuaa Moses pera ma na maatua
i roto te Hare Tapu raa e sseu na tuaa i te aho te Sabat raa i na aho e ttapu
hakaatoa, e meia na tama raa se ssara raea? 6 Anau e meatu pera ma se hai
mee i te kina nei e hakanaaniu i aruna te Hare Tapu raa. 7 Te Launiu Tapu
e mee mai ma, ‘Anau e hihai koi te laoi, seai ma na hoki na manu.’ Kame
kootou e illoa hakamaoni roo te hakataakoto nei, tena kootou se lavaa hoki
te haru na haeo na tama se isi na sara raa; 8 maitaname te Tamariki te Tama
nei ko TeAriki te Sabat.”

Te tama te rima e mate
(Mak 3.1–6; Luk 6.6–11)

9 Tena Jisas ku tiaki te kina raa no haere i te hare lotu na Jiu raa, 10 tena e
isi te tama te rima e mate e noho i te kina raa. E isi na tama e hihhai ki kkite
Jisas e ppena na mee e ssara, kito na tama raa ki vahiri ake ma, “Na tuaa te
Sabat raa e ppui taatou ki tokonaki na tama ki taualleka?”
11 Tena Jisas ki meake, “Kame he tama kootou e isi te sipsip e tteiho i roto
te rua i te aho te Sabat, akoe kame se hhuti ake te manu raa i aruna? 12 Tena
te ora te tama e hakanaaniu i aruna te sipsip! Ia tena na Tuaa taatou raa e
hakattana hoki taatou ki tokonaki te tama i te Sabat.” 13 Kito Jisas ki meake
te tama te rima e mate raa, “Ssora te rima akoe.”
Tena te tama raa ki ssora te rima aia raa, tena te rima raa ku tauareka ku
ssau hoki pera ma teeraa rima. 14 Kito na Farisi raa ki oo no hakatonutonu
na tattara ma ki taa Jisas ki mate.

Jisas ko te Tama Hehekau TeAtua e hirihiri

15 Jisas e rono na hakataakoto na tama raa ma ki taa Aia ki mate raa, tena
Aia ki haere i taha ma te kina raa, tena he kanohenua e rahi roo ku tauttari
Aia. Aia e tokonaki na tama hakaatoa e lavvea raa no taualleka, 16 tena ki
tattara ake na tama raa ki se tattara ake alaa tama i te vahi Aia. 17 Aia e
ppena peenei ma ki hakamaoni hea TeAtua ni tattara ake profet Aisaia ma
ki tattara mai taatou ma:
18 "Teenei te Tama Hehekau Anau tera Anau ni hirihiri,
te Tama tera Anau e laoi, ia e hihia roo.
Anau e me ki kou ake TeAnana Tapu Anau raa ki noho i roto Aia,
tena Aia e me ki tattara atu i te hakatonutonu Anau na tama raa ki llono na
henua hakaatoa.
19 Tama raa se lavaa te hakatautau ia ma ki vavaa,
ia Tama raa se lavaa te tuu no tattara hakamaroa i na kina na mateara.
20 Tama raa se lavaa te peesia na tama na hakattina laatou e matanaennae
raa i taha,
ia se lavaa te taa mate na hakattina na tama raa ki mmate hua,
ki tae roo te saaita Aia e hamai no kou mai na tiputipu te ora hakamaoni
raa.
21 Tena na tama hakaatoa e me ki tuku na hakattina laatou raa i Tama raa."

Jisas ia ma Belsebul
(Mak 3.20–30; Luk 11.14–23)

22 Tena na tama raa ki kou ake te tama e sseni, ia e se lavaa hoki te tattara,
e mee aia e isi te tipua e tau i roto aia. Jisas e tokonaki te tama raa no lavaa
te tattara, ia no lavaa hoki te kite. 23 Te kanohenua raa ku mahharo roo i
na mee Jisas e ppena raa. Tena na tama raa ki vahihhiri ma, "Eaa, teenei
ko te mokopuna Devit raa koi?"

24 Na Farisi raa e llono na tattara raa, tena na tama raa ki meake ma, "Te
Tama naa e lavaa koi te hakaise na tipua raa e mee Belsebul e kou ake na
mahi Aia ki ppena na mee raa."

25 Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake, "Kame
he henua e motumotu i na kuturana no ppuhu hokolaatou, te henua naa
se lavaa te tuu roroa. Tena kame he matakaina, seai naa he hai maatua
e vaevae i na kuturana no ppuhu hokolaatou, tena na tama naa e me ki
nnoho maseuseu hoki. 26 Tena kame he kuturana i roto te nohorana Satan
raa e ppuhu hokolaatou, te mee naa e huri ake pera ma te nohorana naa
ku motumotu i na kuturana, tena te nohorana naa se roroa ku maseu.
27 Kootou e tattara ma Belsebul e kou mai na mahi Anau ki hakaise na
tipua raa i taha. Ia tena koai te tama e kou ake na mahi na tama tauttari
kootou raa ki hakaise na tipua raa i taha? Na tama koi e tauttari kootou
raa e me ki huri atu pera ma kootou e ssara! 28 Kootou e ssara, teenaa seai
ma ko Belsebul, e meia TeAnana Tapu TeAtua raa e kou mai na mahi Anau
ki hakaise na tipua raa i taha. Tena te mee nei e hakamaoni pera ma te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku tae mai no nnoho ma kootou.

29 "Se hai tama e lavaa te saa no uru i roto te hare te tama e ivi raa no too
na hekau te tama raa, e meia kame aia e hihai, aia ku haihai te tama raa i
mua, tena aia ku lavaa te uru i hare no too hea aia e hihai raa.

30 "Kame he tama se tuu i te vahi Anau, te tama naa e hakataukaa ma
Anau; te tama se tokonaki Anau ki hakkutu mai raa e hakatui na tama raa
i taha ma Anau. 31 Teenei te hakataakoto Anau e tattara atu kootou raa: ni
hai sara, ia ni tattara sakkino peehee na tama e pehipehi i te vahi TeAtua raa
e lavaa koi te ssirihia; e meia na tattara sakkino te tama e ppehi i TeAnana
Tapu raa se lavaa roo te ssirihia. 32 Te tama e mee na tattara sakkino i te

vahi te Tamariki te Tama nei e lavaa te ssirihia; e meia na tattara sakkino te tama e mee i TeAnana Tapu raa e me ki mmoe tahi roo se lavaa te ssirihia.

Tiputipu te laakau ia ma na hua aia
(Luk 6.43–45)

33 “Kame akoe e hihai na hua taualleka, tena akoe ki isi te laakau e homohomo tauareka; kame akoe e isi te laakau e homohomo haeo, tena akoe e me ki isi na hua haeo. Taatou e lavaa te illoa i na laakau raa e mee na hua laatou e hhua raa. 34 Kootou ni lapono, kootou e lavaa peehee te tattara na tattara taualleka te saaita kootou e hai ssara? E mee te maihu raa e tattara iho na mee e kkapi i roto te hatu manava raa. 35 Na tama taualleka raa e huri mai na mee taualleka i roto na hatu manava laatou raa, tena na tama haeo raa e huri na mee sakkino i roto na hatu manava laatou raa.

36 “Kootou ki illoa pera ma te Aho Hakatonutonu raa, kootou e me ki hakarikari na tattara sakkino hakaatoa roo kootou ni pehipehi raa. 37 Na tattara akoe raa e me ki hakatonutonu akoe, ki huri atu ma akoe e tonu; ma akoe e hai sara.”

Na Farisi raa e meake Jisas ki huri ake he mirakol
(Mak 8.11–12; Luk 11.29–32)

38 Tena e isi na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi e meake ma, “Rabai, maatou e hihhai ki kkite Akoe e pena he mirakol.”

39 Kito Jisas ki meake, “Na tama te aho nei raa ni tama sakkino, ia ni tama se hakattina!” Kootou e mee mai ma ki huri atu he mirakol? Se lavaa! Te mirakol hokotahi Anau e me ki huri atu raa ko te mirakol profet Jona. 40 E ssau hoki pera ma Jona e noho e toru na aho ia ma e toru na poo i roto te manava te ika e rahi roo, tena te Tamariki te Tama nei e me ki moe e toru na aho ia ma e toru na poo i te kava. 41 Te saaita te Aho Hakatonutonu raa, na tama i Ninive raa e me ki ttuu i aruna no ppau atu na hai sara kootou raa, maitaname na tama raa ni ttike i taha ma na hai sara laatou raa te saaita laatou ni llono na tattara Jona raa, tena Anau e meatu, e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Jona!

42 “Te saaita te Aho Hakatonutonu raa, te avana te tuku i Seba raa e me ki tuu i aruna no ppau atu na hai sara kootou raa, maitaname aia ni horau mai roo i te henua aia e mmao raa ma ki hakarono na akoako te atamai te Tuku Solomon raa, tena Anau e meatu pera ma e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Solomon!

Na tipua ku vakkai
(Luk 11.24–26)

43 “Kame he tipua e haere i taha ma he tama, te tipua naa e me ki haere vaa roto na kina pakuppaku na henua raa no sesee he kina ki hamaroroo. Emeia kame aia se isi te kina e lave, 44 tena aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Anau e me ki vaakai muri te hare anau raa.’ Tena aia e me ki vaakai no kite pera ma te hare raa ku tuu vare, ia ku atea, tena ku oti te tukutuku hakaraoi. 45 Tena te tipua raa e me ki haere no hakattaki ake e hitu hoki na tipua e sakkino roo i aruna aia ma ki oo laatou no nnoho i roto te tama naa. Te saaita na tipua raa ku nnoho roo hakaatoa, tena te tama naa e me ki haeo roo i aruna ma te kaamata raa. Teenei hea e me ki kapihi ake i na tama sakkino i te aho nei.”

Na taina Jisas raa ia ma te tinna laatou
(Mak 3.31–35; Luk 8.19–21)

46 Jisas koi tattara ake koi na tama raa te saaita te tinna ia ma na taina Aia raa ni ttae ake i te kina raa. Na tama raa e ttuu i aho, tena ki meake na tama raa ma laatou e hihhai ki tattara ma Jisas. 47 Kito na tama e ttuu i te kina

raa ki meake Jisas ma, “Kira ake, te tinna ia ma na taina Akoe raa e ttuu i aho, tena na tama raa e hihhai ki tattara kootou.”
48 Tena Jisas ki meake, “Koai te tinna Anau? Koai na taina Anau?” 49 Kito Jisas ki hakassii ake na disaipol Aia raa, tena ki meake, “Kira ake! Na disaipol raa ko te tinna ia ma na taina Anau! 50 Tena te tama tera e tautari na tiputipu te Tamana Anau i te vaelani raa, he taina, he kave, ia he tinna Anau.”

13

Tattara hurihuri i te tama e ttori na hua
(Mak 4.1–9; Luk 8.4–8)

1 Te aho naa koi Jisas ku tiaki te hare naa no haere i tai, tena Aia ki noho i te kina raa no akoako ake na tama raa. 2 Te kanohenua e kkutu ake i te kina raa e rahi roo, tena Aia ki kake no noho i roto te manaui raa, e meia te kanohenua raa e ttuu i te taunatai. 3 Jisas e tattara ake i na tattara hurihuri ki akoako ake tammaki na mee i na tama raa.
“Hakallono! Teeraa he tama e haere ttori na hua na wit. 4 Te saaita aia ni haere maka na hua raa i roto te paupaku raa, tena alaa hua e maoha i aruna na mateara, tena na manu raa ku llee iho no kkai na hua raa. 5 Alaa hua e maoha i aruna na kina e hatu, ia te kerekere i te kina raa e patake roo. Na hua raa se roroa ku hhomo e mee te kerekere raa e patake. 6 Emeia te saaita te laa raa ni hopo ake, tena te laa raa ku ttuni na hua raa, e mee na patiaka na hua raa se uru roo i raro, tena na hua raa se roroa ku mmate. 7 Alaa hua e maoha i roto na tiare, tena na tiare raa e hhomo no uhi na hua raa. 8 Emeia alaa hua e maoha i te kina na kerekere taualleka, tena na hua raa ku hhomo no hhua na hua, alaa laakau e ttae huitarau na hua, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae tipu toru na hua.”
9 Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Hakallono, kame kootou e isi na katarina.”

Te hakataakoto te tattara hurihuri
(Mak 4.10–12; Luk 8.9–10)

10 Tena na disaipol raa ki oo ake no vahiri ake Jisas ma, “Aiea te saaita Akoe e tattara ake na tama raa, Akoe e tattara na tattara hurihuri raea?”
11 Kito Jisas ki meake, “TeAtua ku oti te kou atu te atamai na mee i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani tera e huuna ria raa, e meia TeAtua se kou ake te atamai raa i na tama. 12 Maitaname na tama tera e isi na illoa laatou raa, TeAtua e me ki hakanuu na illoa na tama raa ki llahi roo, e meia na tama se isi na illoa raa, TeAtua e me ki ssau na illoa na tama raa i taha, niaina ma na illoa na tama raa e pammee. 13 Te hakataakoto Anau e tattara ake na tama raa i na tattara hurihuri raa e mee na tama raa e kirakira, e meia laatou se kkite, tena na tama raa e halollono, e meia na tama raa se llono, ia se hai mee e illoa. 14 Ia tena na tattara TeAtua tera profet Aisaia ni tattara mai raa ku kkati ma na tama nei:

‘Na tama nei e me ki halollono koi no halollono e meia laatou se lavaa te
illoa;
na tama nei e me ki matamata koi no matamata,
e meia laatou se lavaa te kkite,
15 e mee na kapuroro laatou raa e nnahe roo te illoa,
ia na katarina laatou raa e tturi,
tena na karemata laatou raa e ppuni.
TeAtua e mee ma peeraa na karemata na tama naa ki kkite,
ia na katarina laatou raa ki llono,
ia hoki na kapuroro laatou raa ki mallama,

na tama naa e lavaa koi te tauttari Aia,
tena Aia ku tokonaki na tama naa ki taualleka.’
16 Tena kootou iaa, TeAtua ku oti te hakatapu kootou! Na karemata kootou
raa ku kkite, tena na katarina kootou raa ku llono. 17 Anau e meatu te
hakamaoni, tammaki na profet ia ma na tama e tauttari TeAtua e hihhai
roo ki kkite na mee kootou e kkite raa, e meia laatou se lavaa te kkite, tena
na tama naa e hihhai hoki ki llono na mee kootou e llono raa, e meia na
tama naa se lavaa te llono.

Te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua
(Mak 4.13–20; Luk 8.11–15)

18 “Hakallono, tena ku mee ki illoa kootou te hakataakoto te tattara
hurihuri te tama e haere lletu na hua raa. 19 Na tama e llono na tattara i
te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, e meia laatou se illoa na tattara
raa, na tama naa e ssau pera ma na hua e maoha i aruna te mateara raa,
tena Satan ki haere ake no ssoro na tattara TeAtua raa i taha ma na hatu
manava na tama naa. 20 Na hua e maoha i te kina e hatu raa, e ttuu ma na
tama e hihhia no too na tattara TeAtua raa te saaita koi laatou ni llono na
tattara raa. 21 Emeia na tattara raa se mmoe tahi i roto na hatu manava
na tama naa, ia se mmoe roroa hoki. Tena te saaita na hainattaa ia ma
na hakalono llihu ku ttiri na tama raa e mee laatou e tauttari Anau, tena na
tama naa ku tiaki hua koi na tattara raa. 22 Na hua e maoha i te kina na tiare
raa e ttuu ma na tama e llono na tattara TeAtua raa, e meia na tama raa e
mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, ia te mannako laatou na
mee taualleka raa e uhi na tattara TeAtua raa, tena na tama naa ku se hhua
na hua. 23 Tena na hua e hhomo i te kina na kerekere taualleka raa e ttuu
ma na tama e llono, ia e illoa hoki na tattara TeAtua raa: na tama naa e me
ki ppena tammaki na tiputipu taualleka, e ssau pera ma na hua e hhomo
i te kerekere tauareka no hhua huitarau, tipu ono ia ma tipu toru na hua
raa.”

Tattara hurihuri na veve sakkino

24 Jisas e tattara ake na tama raa teeraa tattara hurihuri hoki: te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e ttori na hua
taualleka i roto te paupaku aia. 25 Ia he poo hokotahi te saaita na tama
hakaatoa ku mmoe, tena he tama manava haeo i te tama raa kue haere ake
no ttori na veve haeo raa i te kina na wit e hhomo raa, tena ki haere. 26 Te
saaita na wit raa ku homo no hhua, na veve sakkino raa hoki ku homo.
27 “Te tama hehekau raa e haere no meake te tama raa ma, ‘Tama
hakamaatua, akoe ni ttori na hua taualleka i roto te paupaku akoe raa, kaa
na veve sakkino raa e oo mai i hee?’ 28 Tena te tama hakamaatua raa ki
meake, ‘E isi na tama manava sakkino e ttori na veve naa.’ Kito na tama raa
ki meake, ‘Akoe e hihai ma maatou ki oo no haere uhu na veve raa i taha?’
29 Tena te tama hakamaatua raa ki meake, ‘Seai, kaa oti kootou ku haere
uhu na veve raa, tena ku uhu hoki ma na wit raa. 30 Tiaki na wit ia ma na
veve raa ki hhomo hakaatoa ki tae roo te saaita taatou e haki na hua raa.
Tena Anau e me ki meake na tama e haki na hua raa ki haere uhu na veve
raa i mua, tena ku nonoa na veve raa i na sai no ttuni, tena ki oti na tama
raa ku haere haki na hua na wit raa no hakatau i roto te hare anau raa.’ ”

Tattara hurihuri te hua paamee
(Mak 4.30–32; Luk 13.18–19)

31 Tena Jisas ki tattara ake na tama raa teeraa tattara hurihuri hoki: “Te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e too te hua te
mastet raa no ttori i roto te paupaku aia raa. 32 Te hua naa ko te hua roo e
paamee hokoia i na hua hakaatoa, e meia te saaita aia e homo, te laakau raa

e me ki rahi roo i aruna na laakau hakaatoa, te laakau naa e me ki homo no matua, tena na manu raa ku llee ake no pena na hohana laatou raa i aruna na raraa te laakau raa."

Tattara hurihuri te Ist
(Luk 13.20–21)

33 Tena Jisas ki tattara ake teeraa tattara hurihuri hoki: Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He hine e too na ist no hilo ma na haraoa raa, tena ki hakamoe te haraoa raa no huta.

Te hakataakoto Jisas e tattara na tattara hurihuri
(Mak 4.33–34)

34 Jisas e tattara na tattara hurihuri na saaita Aia e tattara ake na kanohenua raa, ia ni tattara peehee Aia e tattara ake i na tama, Aia e tattara i na tattara hurihuri. 35 Aia e ppena peenei ki mee na tattara na profet raa ki hakamaoni ma,

"Anau e tattara na tattara hurihuri na saaita Anau e tattara ake na tama raa;
Anau e me ki tattara ake na tama raa na mee e huuna ria i te kaamata roo te saaita te maarama nei ni tipu mai raa."

Te hakataakoto te tattara hurihuri na veve sakkino

36 Te saaita te kanohenua raa ku tiaki Jisas no oo i na hare laatou raa, na disaipol Jisas raa ku oo ake no vahiri ake Tama raa ma, "Tattara mai maatou ma te hakataakoto te tattara hurihuri na veve e hhomo i roto te paupaku raa e mee maea."

37 Kito Jisas ki meake, "Te tama e ttori na hua taualleka raa ko te Tamariki te Tama nei; 38 te paupaku raa ko te maarama nei; na hua taualleka raa ko na tama i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na veve sakkino raa ko na tama e tauttari Satan raa, 39 tena te tama sakkino e ttori na veve raa ko Satan. Te hakihaki na hua raa ko te hakaotioti na mee i te maarama nei, tena na tama e haere haki raa ko na ensel.

40 "Tena na veve sakkino raa e me ki hakkutu ria no ttuni i roto te ahi, ia e me ki ssau peeraa hoki i te hakaotioti na mee hakaatoa i te maarama nei raa. 41 Te Tamariki te Tama nei e me ki kauna na ensel Aia raa ki oo no hakkutu na tama sakkino tera e mee na tama ki hai ssara raa ia ma na tama e ppena na mee sakkino raa i taha ma te Hakamaatua ana Aia raa, 42 tena na ensel raa e me ki lletu na tama raa i roto te ahi e vvela roo, tena na tama raa e me ki ttani no hakatikkati na niho laatou raa. 43 Tena na tama TeAtua raa e me ki hakamaahina ake pera ma te laa raa i roto te Hakamaatua ana te Tamana laatou raa. Hakallono, kame kootou e isi na katarina!

Tattara hurihuri na mee taualleka

44 "Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e kite tammaki na sileni i roto te paupaku, tena aia ki tanu hakaraoi na mee raa. Te tama raa ku hihia roo, tena aia ki haere no too na hekau aia raa no kou ake alaa tama ki sui, tena aia ki too na sileni raa no haere no sui te paupaku raa.

Tattara hurihuri te pure e kivakiva roo

45 "Ia hoki te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e sesee na pure e kivakiva, 46 ia te saaita aia ni kite te pure hokotahi e kivakiva roo, tena aia ku kou ake na hekau aia e ttino raa hakaatoa ki sui alaa tama, tena aia ki sui te pure e kivakiva raa.

Tattara hurihuri te kupena pupui ika

47 “Ia hoki te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. E isi na tama
meemee ika e ppehi te kupena laatou raa i roto te namo ma ki mmau na
ika hakaatoa. 48 Te saaita te kupena raa ku pii na ika, na tama raa ku horo
ake te kupena raa i uta, tena ki nnoho i raro no hiri na ika raa: na tama raa
e ppono na ika taualleka raa i roto na kete, tena ki peesia na ika haeo raa
i taha. 49 Tena e me ki ssau peenei hoki i te hakaotioti na mee hakaatoa i
te maarama nei raa: na ensel raa e me ki oo no havakkee na tama sakkino
raa i taha ma na tama taualleka raa, 50 tena ku lletu na tama sakkino raa
i roto te ahi e vvela raa, tena na tama raa e me ki ttani no hakati kkati na
niho laatou raa i te kina raa.”

Te hakamaoni vahao nei ia ma te hakamaoni i mua

51 Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Kootou e illoa na mee nei?”
Kito na tama raa ki meake, “Noo.”
52 Tena Jisas ki meake, “Te hakataakoto nei e mee pera ma na tama e
poroporo na tuaa tera ku mee mo disaipol i roto te Hakamaatua ana i te
Vaelani raa e ssau pera ma he tama e ttino te hare tera e too na mee hoou
ia ma na mee tuai raa no taari i taha ma te hare hakatautau na mee raa.”

Na tama i Nasaret raa ku se hihhai Jisas
(Mak 6.1–6; Luk 4.16–30)

53 Jisas ku oti te tattara ake na tattara hurihuri raa, tena Aia ki tiaki te
kina raa 54 no vaakai i te matakaina Aia raa. Tama raa e akoako i roto te
hare lotu na Jiu raa, tena na tama e llono na tattara Aia raa ku mahharo
roo. Na tama raa e tattara hokolaatou ma, “Tama raa e too te iroa Aia raa i
hee? Kaa na mirakol hoki Aia e ppena raa? 55 Teenei seai ma ko te tamariki
te tama hakatuutuu hare raa? Aiea Meri seai ma ko te tinna Aia, tena Jems,
Josep, Saimon ia ma Judas seai ma ko na taina Aia? 56 Aiea na kaave Aia raa
se nnoho i te matakaina nei? Tama nei e too te iroa Aia raa i hee?” 57 Tena
na tama raa ku se hihhai ki too Jisas.
Kito Jisas ki meake na tama raa, “Na profet e me ki hakammaha ria i na
kina roo hakaatoa, e meia te matakaina roo aia ia ma te hareakina roo aia
raa e me ki se hihhai te tama naa.” 58 E mee na tama raa se hakattina, tena
Aia ki se ppena tammaki na mirakol i te matakaina raa.

14

Jon Baptis ku mate
(Mak 6.14–29; Luk 9.7–9)

1 Herot te tama e hakamaatua i roto Galili te saaita naa raa ku rono i na
mahi Jisas. 2 Tena Herot ki meake na purepure aia raa ma, “Te tama naa ko
Jon Baptis hakamaoni ku ora hakaraoi? Tera hea aia e isi na mahi ki ppena
na mirakol raa?”
3 Maitaname Herot ni meake kaamata ma na soldia aia raa ki hakapiki
Jon, tena ku haihai tama raa no ppono i te hare karapusi. Aia e ppena
peenei e mee Herodias te avana Filip te taina aia raa. 4 Jon Baptis ni hai ake
Herot i mua ma, “Te mee naa se tonu ma akoe ki avana Herodias!” 5 Herot
e hihai roo ma ki taa Jon ki mate, e meia aia e mataku i te kanohenua na Jiu
raa, maitaname na tama raa e hakattina pera ma Jon he profet.
6 Herot e pena te kai ki maanatu te aho aia ni haanau iho raa, tena te
taukupu aia raa ku ruerue i mua na tama i hare raa hakaatoa. Herot
ku hihia roo, 7 tena aia ki meake te taukupu aia raa, “Anau e meatu te
hakamaoni pera ma anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno
mai anau!”

8 Kito te tinna te taukupu raa ki meake te hakataakoto aia, tena te
taukupu raa ki kainno ake te tamana aia raa ma, “Pare mai te saaita nei
roo koi, te pohouru Jon raa i aruna he parete!”
9 Herot ku aroha, e meia aia ku se hai ara hoki, e mee te tattara aia ni kou
ake te taukupu raa i mua na tama hakaatoa i hare raa, tena aia ki meake
ki ppena te hakataakoto te taukupu raa ki kotia. 10 Tena Herot ki kkave
te tattara i na soldia aia raa ki ssepe te uaa Jon raa i roto te hare karapusi.
11 Na soldia raa ku pare ake te pohouru Jon raa i aruna te parete, tena ki
kou ake te taukupu raa, tena te taukupu raa ki too te pohouru raa no kkave
i te tinna aia raa. 12 Tena na disaipol Jon raa ki oo ake no too te tinotama raa
no kkave no tanu, tena laatou ki oo no meake Jisas.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo
(Mak 6.30–44; Luk 9.10–17; Jon 6.1–14)

13 Te saaita Jisas ni rono ma Jon ku mate, Aia ku tiaki te matakaina raa
no kake te manaui raa no tere Hokoia i te kina se hai tama raa. Na tama raa
ku llono ma Jisas ku tere, tena laatou ki tiaki na matakaina laatou raa no
oo vaa uta i te kina Jisas e tere raa. 14 Jisas ku tiho i raro ma te manaui raa,
tena te saaita aia ni kite te kanohenua e rahi raa, Aia ku aroha roo i na tama
raa, tena Aia ki tokonaki na tama e lavvea raa no taualleka.
15 Te hiahi na disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, “Te mee raa ku
hiahi roo, tena te kina nei e mmao se hai tama. Kauna te kanohenua raa ki
oo i na matakaina raa no sui ni kai ma laatou.”
16 Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Na tama naa se lavaa te oo! Kootou
hokkootou ki kou ake ni mee ki kkai na tama naa!”
17 Kito na disaipol raa ki meake ma, “Maatou e isi koi e rima na haraoa
ia ma e rua na ika.”
18 Tena Jisas ki meake, “Kou mai na mee naa i te kina nei!” 19 Kito Jisas
ki meake te kanohenua raa ki nnoho i aruna na veve raa, tena Aia ki too
na haraoa e rima raa ia ma na ika e rua raa, tena ki kkira i te vaelani
no hakammaha ake TeAtua. Tena Aia ki ttohi na haraoa raa no kou ake
na disaipol Aia raa, kito na disaipol raa ki vaevae ake na mee raa i te
kanohenua raa. 20 Na tama roo hakaatoa e kkai no ppohu. Tena na disaipol
raa ki sasao na kai e ttoe raa no ppii sanahuru ma rua na kete. 21 Te kooina
na taanata raa hakaatoa kame e ttae rima simata, se ppau na hhine ia ma
na tamalliki raa.

Jisas e haere vaa aruna te lottai
(Mak 6.45–52; Jon 6.15–21)

22 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ki kkake te manaui raa no tere
i mua i teeraa vahi te namo raa, tena Aia ki kauna te kanohenua raa no
vakkai. 23 Aia e kauna te kanohenua raa no oti roo, tena Aia ki haere Hokoia
i aruna te mouna raa no lotu. Jisas e noho koi Hokoia i te kina raa te saaita
te mee raa ku hakapouri; 24 tena te saaita naa hoki te manaui raa ku mmao,
ia ku pehipehi roo, maitaname te matani raa e maairi mai roo i mua.
25 Jisas ku haere ake vaa aruna te lottai raa, tena i lottonu te toru ma te
ono te tahata Aia ku taapiri ake i na disaipol Aia raa. 26 Te saaita na disaipol
raa ni kkite Jisas e haere ake vaa aruna te lottai raa, tena na tama raa ku
mattaku roo. Na tama raa ku tattara, tena ki vaa huri i te mattaku laatou
raa ma, “Teenaa he tipua!”
27 Jisas ku tattara ake na disaipol raa, tena ki meake, “Auu se ttuu na huru
kootou! Teenei ko Nau koi. Auu se mattaku!”
28 Kito Pita ki meake, “TeAriki, kame teenaa ko Koe hakamaoni, tena mee
mai anau ki haere atu vaa aruna te lottai.”

29 Tena Jisas ki meake, “Hamai.” Kito Pita ki tiho i taha ma te manaui
raa no haere atu iaa Jisas raa vaa aruna te lottai. 30 Emeia te saaita koi te
maanatu Pita raa ni tere ake i te matani e maairi hai mahi raa, te mataku
aia raa ku tere ake, tena aia ku tere i roto te lottai. Kito Pita ki tani ake te
varo aia ma, “TeAriki, tokonaki anau!”
31 Te saaita naa koi Jisas ku haaro atu te rima Aia raa no ttaohi Pita, tena
ki meake, “Te hakatina akoe raa se hai mahi! Aiea akoe e mamaanatu
tammaki naea?”
32 Tena tokorua raa ku kkake i roto te manaui raa, tena te matani raa ku
tteiho no marino kkii. 33 Na disaipol i roto te manaui raa ku hakammaha
ake Jisas, tena na tama raa ki meake ma, “Hakamaoni roo, Akoe ko te
Tamariki TeAtua.”

Jisas e tokonaki na tama lavvea i Genesaret raa no taualleka
(Mak 6.53–56)

34 Na tama raa e tere vaa roto te namo raa no ttae he matakaina i roto
Genesaret i teeraa vahi, 35 tena na tama i te kina raa ku kkira ake no mattino
Jisas. Kito na tama raa ki aru na tama na matakaina tappiri ake raa ki kou
mai na tama lavvea raa iaa Jisas. 36 Na tama raa e kainno ake Jisas ma ki
tiaki na tama lavvea raa ki ttaohi na kaunutu na hekau Aia raa ki taualleka
na tama raa, tena na tama hakaatoa e ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa
ku taualleka.

15

Na poroporo na tipuna taatou i mua
(Mak 7.1–13)

1 Tena e isi na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuaa e oo mai i
Jerusalem no vahiri ake Jisas ma, 2 “Aiea na disaipol Akoe raa se tauttari
na tiputipu na tipuna taatou ni kou mai i mua raea? Na tama raa se ssoro
na rima laatou raa i mua laatou e kkai na kai!”
3 Kito Jisas ki meake, “Kaa kootou se tauttari na tattara TeAtua raa, tena
ki tauttari koi na akoako kootou hokkootou raea? 4 E mee TeAtua ni tattara
mai ma, ‘Hakammaha na tamana ia ma na tinna kootou raa,’ tena, ‘Kame
kootou e kou ake na haeo na tamana ia ma na tinna kootou raa, kootou e
me ki taaia ria no mmate.’ 5 Emeia kootou e akoako ma kame na tama e
isi na mee ki tokonaki na tamana ia ma na tinna laatou raa, tena ki oti ki
meake ma, ‘Na mee nei ni mee TeAtua,’ 6 tena na tama naa ku se tau hoki te
hakammaha na maatua laatou raa. Kootou se hakammaha na tuaa TeAtua
raa, e meia kootou e tauttari koi na akoako kootou hokkootou. 7 Kootou
ni tama tattara uhiuhi! Na tattara Aisaia ni tattara i te vahi kootou raa ku
hakamaoni roo!

8 TeAtua e mee ma, ‘Na tama nei e hakammaha Anau ma na maihu koi
laatou,
e meia na hatu manava laatou raa e mmao roo i taha ma Anau.
9 Ia se tau hoki ma na tama nei ki hakammaha Anau,
maitaname na tama nei e akoako na tuaa na tama raa pera ma ni tuaa
Anau!’ ”

Na mee e mee na tama ki hai sara
(Mak 7.14–23)

10 Kito Jisas ki kanna ake te kanohenua raa ki oo ake Aia, tena Aia ki
meake, “Hakallono ki illoa kootou! 11 Seai ma ko na mee e uru i roto na
maihu kootou raa e mee kootou no hai ssara, e meia aaraa ko na mee e oo
mai i taha ma na maihu raa e mee kootou no hai ssara.”

12 Tena na disaipol raa ki oo ake no meake Jisas ma, “Akoe e iroa pera ma
na hakataakoto na Farisi raa e sakkino roo i na tattara Akoe e tattara raa?”
13 Kito Jisas ki meake, “Na laakau hakaatoa te Tamana Anau i te vaelani
raa ni se ttori raa e me ki uhu ria.” 14 “Auu se mamannatu tammaki i na
tama naa! Aanaa ko na tama hakamattua e sseni tera e hakattaki na tama
karemata sseni raa, tena kame he tama e sseni e hakattaki teeraa tama e
sseni, tokorua naa hakaatoa e me ki maoha i roto te rua e nnoto raa.”
15 Kito Pita ki meake, “Hakamaarama mai te tattara naa ki illoa maatou.”
16 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kootou ni disaipol Anau, e meia na
illoa kootou raa se tae roo na illoa alaa tama. 17 Kootou se ki illoa roo? He
mee peehee e uru i roto te maihu e me ki haere no tae te kopu, tena ki oti
ku haere iho i taha ma te tinotama. 18 Emeia na mee tera e oo mai i te hatu
manava no hhopo i taha ma te maihu raa ko na mee roo tera e mee te tama
ki hai sara raa. 19 Maitaname na hakataakoto sakkino ki taa na tama, ki
hai huri ma alaa tama, ki ppena na tiputipu sakkino, ki kailallao, ki tattara
malliu, tena ki tamoa haeo alaa tama raa e oo mai i te hatu manava. 20 Aanei
ko na mee tera e mee te tama ki hai sara. Emeia ki kkai se ssoro na rima
pera ma kootou e tattara ma taatou ki ppena raa, te mee naa se mee kootou
ki hai ssara.”

Te hine e hakatina (Mak 7.24–30)

21 Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere no tae he kina e taapiri i na
matakaina Taia laaua ma Saidon raa. 22 Tena he hine i te matakaina Kenan
e noho i te kina raa, tena aia ki haere ake no tani ake Jisas ma, “Tamariki
Devit, Hai aroha mai anau! Taku tamariki hine raa e isi te tipua e tau i roto
aia, tena te saaita nei aia ku haeo roo.”
23 Emeia Jisas se hai tattara e meake te hine raa. Tena na disaipol Jisas
raa ki oo ake no meake Tama raa ma, “Hakaise te hine naa ki haere! Te
hine naa e me ki haere vavaa koi peenaa vaa muri taatou!”
24 Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Anau e kauna ria ki hamai
no tokonaki na tama e ssau pera ma ni sipsip i roto Israel tera ku llano raa.”
25 Te hine raa e rono na tattara raa, tena aia ki haere atu no tuturi i mua
na vae Jisas raa no meake ma, “TeAriki, tokonaki anau!”
26 Tena Jisas ki meake ma, “Se tonu ma taatou ki too na kai na tamalliki
raa no kou ake na poi raa ki kkai.”
27 Kito te hine raa ki meake, “TeAriki, te tattara naa e hakamaoni, e
meia na poi raa e kkai hoki na maanunu e maoha i raro te tebol te tama
hakamaatua laatou raa.”
28 Tena Jisas ki meake te hine raa, “Akoe he hine roo e hakatina mahi!
Anau e me ki ppena ma akoe hea akoe e hihai raa.” Te saaita naa koi te
tamariki hine raa ku tauareka.

Jisas e tokonaki tammaki na tama no taualleka

29 Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere vaa tai te Namo Galili raa. Aia
e haere no kake te paa mouna raa, tena ki noho i raro. 30 Na kanohenua
e tammaki roo ku oo ake iaa Jisas ma na tama na vae e mmate, na tama
e sseni, na tama na vae e ppiko, na tama e tturi se lavaa te tattara ia ma
tammaki na tama lavvea, tena te kanohenua raa e too na tama raa hakaatoa
no hakammoe i mua na vae Jisas raa, tena Jisas ki tokonaki na tama raa
hakaatoa no taualleka. 31 Te kanohenua raa ku mahharo e mee na tama
e tturi se lavaa te tattara raa ku tattara, na tama na vae e ppiko raa ku
taualleka, na tama na vae e mmate raa ku hahaere, na tama e sseni raa ku

kkite; tena na tama raa hakaatoa ki hakammaha ake TeAtua na tama Israel raa.

Jisas ku haanai teeraa kanohenua e tammaki hoki
(Mak 8.1–10)

32 Jisas e kanna ake na disaipol Aia raa no meake ma, “Anau e aroha roo
na tama nei, maitaname na tama nei e nnoho ma Anau i roto e toru na aho,
tena te saaita nei na tama nei ku se hai kai ki kkai. Anau se hihai ki kauna
na tama nei ki oo se kkai, e mee na karemata na tama naa e me ki pouri te
saaita laatou e vakkai raa.”
33 Kito na disaipol raa ki vahiri ake ma, “Kaa maatou e me ki oo no ssee
ni kai i hee ki hannai na tama nei ma teenei he kina e tuu mahoa nei?”
34 Tena Jisas ki vahiri ake, “Kaa e hia na haraoa kootou e isi?”
Kito na disaipol raa ki meake, “E hitu na haraoa, tena e rua na ika
pammee.”
35 Kito Jisas ki meake te kanohenua raa ki nnoho i raro. 36 Tena Aia ki too
e hitu na haraoa raa ia ma e rua na ika raa no hakammaha ake TeAtua, tena
Aia ki tohitohi na haraoa ma na ika raa no kou ake na disaipol Aia raa, tena
na disaipol raa ki vaevae ake na kai raa i te kanohenua raa no kkai. 37 Na
tama raa hakaatoa e kkai no ppohu. Tena na disaipol raa ki sasao na kai e
ttoe raa no ppii e hitu na kete. 38 Te kooina na taanata e kai raa e tae haa
simata, se ppau na hhine laatou ma na tamalliki.
39 Kito Jisas ki kauna te kanohenua raa no vakkai, tena Aia ki kake i roto
te manaui raa no tere i Magadan.

16

Na Farisi raa e kainno ake Jisas ma ki huri ake he mirakol
(Mak 8.11–13; Luk 12.54–56)

1 Na Farisi ia ma na Sadyusi raa ni oo ake iaa Jisas raa no malliu ma ki
taaiki Tama raa, kito na tama raa ki meake ma Jisas ki huri ake he mirakol
ki kkite laatou pera ma TeAtua e kou ake hakamaoni na mahi Tama raa.
2 Emeia Jisas e meake na tama raa, “Te saaita te laa raa e hakatootoo ki
huru raa, kootou e me ki tattara ma, ‘Te poo nei e me ki tauareka roo e mee
te lani mea raa ku hura.’ 3 Tena te tahata roo kootou e me ki mahhuru no
tattara ma, ‘Te mee raa e me ki lleku, maitaname te lani raa ku tuu pouri
roo hakaatoa.’ Kootou e lavaa te illoa i te vahi te lani raa e mee kootou e
kkite na tuutuu te vaelani raa, e meia kootou se lavaa te illoa na hakkatu
na mee nei. 4 Na tama te aho nei raa ni tama roo e sakkino, ia se hakattina!
Kootou e mee ma Anau ki huri atu he mirakol? Se lavaa! Te mirakol koi
kootou e me ki kkite raa ko te mirakol Jona.”
Tena Jisas ki huri no haere i taha ma na tama raa.

Te Ist na Farisi ia ma na Sadyusi
(Mak 8.14–21)

5 Na disaipol raa ku huro no ttae teeraa vahi te namo raa, tena na tama
raa e ssiri hoki ma ki too ni haraoa. 6 Kito Jisas ki meake na tama raa,
“Lollohi hakamattonu i na ist na Farisi ia ma na Sadyusi raa.”
7 Tena na disaipol raa ku tattara hokolaatou ma, “Tama raa e tattara
peenei raa e mee taatou se isi na haraoa e kou mai.”
8 Jisas e iroa hea na tama raa e tattara, tena Aia ki vahiri ake, “Aiea
kootou e tattara hokkootou ma kootou se isi na haraoa e kou mai naea?
Na hakattina kootou raa e pammee roo! 9 Kootou se ki illoa? Kootou se
mannatu te saaita Anau ni ttohi na haraoa e rima raa no haanai rima simata
na taanata? Kaa e hia na kete kootou ni sassao no ppii raa? 10 Kaa na haraoa

e hitu taatou ni hannai haa simata na taanata raa? E hia na kete kootou ni
sassao no ppii raa? 11 Kaa kootou se illoa peehee ma Anau se tattara atu
kootou i te vahi na haraoa? Lollohi hakamattonu kootou i te vahi na ist na
Farisi ia ma na Sadyusi raa!”
12 Te saaita naa roo na disaipol raa ku illoa ma Jisas se tattara ake laatou
i te vahi na ist na tama e hilo ma na haraoa raa, e meia Tama raa e tattara
i te vahi na akoako na Farisi ia ma na Sadyusi raa.

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia (Mak 8.27–30; Luk 9.18–21)

13 Jisas ku haere no taapiri i te kina Sisaria Filipai raa, tena Aia ki vahiri
ake na disaipol Aia raa i te kina raa ma, “Kootou e mannatu ma te Tamariki
te Tama nei koai?”
14 Kito na disaipol raa ki meake, “E isi na tama e tattara ma Akoe ko Jon
Baptis, tena alaa tama e mee ma Akoe ko Elaija, alaa tama e mee ma Akoe
ko Jeremaia ia ma Akoe he profet hoki.”
15 Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa, “Kaa kootou? Kootou e
mannatu ma Anau koai?”
16 Kito Saimon Pita ki meake, “Akoe ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua e
ora tahi raa.”
17 Tena Jisas ki meake, “Saimon, te tamariki Jon, akoe ku hakatapu ria.
Maitaname te hakamaoni naa se hamai koi te tama, e meia te Tamana i te
vaelani raa e kou atu akoe te hakamaoni naa. 18 Ia tena Anau e meatu akoe
Pita: akoe he hatu, tena Anau e me ki pena te hare lotu Anau raa i aruna
te hatu nei, tena te mate se lavaa te seu te hare lotu naa. 19 Anau e me ki
kou atu akoe na kii te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena hea akoe e
hakkapi i te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakkapi hoki; ia hea akoe
e hakattana i te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakattana hoki.”
20 Kito Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa ki se tattara ake ni tama pera
ma Aia ko te Mesaia.

Jisas ku tattara i te mate Aia (Mak 8.31—9.1; Luk 9.22–27)

21 Kaamata te saaita naa Jisas ku tattara hakamatahua ake na disaipol
Aia raa ma, “Anau e me ki haere i Jerusalem no hakalono llihu i na rima na
tama hakamattua, na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuaa
raa. Anau e me ki taia ria no mate, e meia i muri e toru na aho, Anau e me
ki mahike muri no ora.”
22 Kito Pita ki hakattaki Jisas i taha ma na tama raa, tena aia ki hai ake
Jisas ma, “TeAriki, TeAtua se hihai ma Akoe ki mate! Te mee naa se lavaa
te kapihi atu Akoe!”
23 Tena Jisas ki hakatike no hai ake Pita ma, “Satan, haere i taha ma Anau!
Akoe e me ki ttuu vaa mua Anau, maitaname na hakataakoto akoe naa se
oo mai TeAtua, e meia aanaa ni hakataakoto koi te tama.”
24 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Kame he tama kootou e
hihai ki tautari Anau, te tama naa ki se maanatu te ora aia, tena ku amo
te kros aia raa no tautari mai Anau.” 25 Kame kootou e mannako na ora
kootou, tena kootou e me ki llano i taha ma te ora hakamaoni raa, e meia
kame kootou se mannako na ora kootou raa no mmate ma Anau, tena
kootou e me ki too te ora hakamaoni raa. 26 Hea kootou e me ki too kame
kootou e ttino na mee hakaatoa i te maarama nei raa, e meia i roto roo na
ora kootou raa e haeo? Se isi na mee kootou e me ki too! Tena se hai mee
hoki kootou e lavaa te hoki ki sui muri na ora kootou raa.
27 “Maitaname te Tamariki te Tama nei ku taapiri ki hamai ma na mahi
hai mmahi te Tamana ia ma na ensel Aia raa, tena Aia e me ki kou atu

na tuhana kootou raa tautari hea kootou ni ppena. 28 Anau e meatu te
hakamaoni pera ma e isi na tama i te kina nei se lavaa te mmate ki tae roo
te saaita laatou e kkite te Tamariki te Tama nei e hamai pera ma he Tuku
raa."

17

TeAtua e huri ake na mahi Aia i te tinotama Jisas
(Mak 9.2–13; Luk 9.28–36)

1 E ono na aho ku llaka, tena Jisas ki too Pita ia ma te haanau Jems laaua
ma Jon ki oo laatou i aruna te mouna e palluna raa. Te kina raa se hai tama,
hokolaatou koi. 2 Te saaita na tama raa ni kkira ake Jisas, te tinotama Jisas
raa ku senisi no kee roo, na karemata Aia raa ku maahina roo pera ma te
laa, tena na hekau Aia raa ku makkini hua roo. 3 Tena tokotoru na disaipol
raa ku kkite hoki Moses laaua ma Elaija e tattara laatou ma Jisas. 4 Kito
Pita ki mahike i aruna no meake Jisas ma, "TeAriki, e tauareka roo e mee
maatou e nnoho i te kina nei! Kame Akoe e hihai anau e me ki hakatuu e
toru na paa hare, te hare Akoe, te hare Moses, tena te hare Elaija."

5 Pita koi tattara, tena he pukureurehu e kkiva raa ku hamai no uhi
tokotoru raa, tena te reo raa ku tattara iho ma, "Teenei he Tamariki Anau,
tena Anau e laoi mahi roo Aia. Hakallono na tattara Aia raa!"

6 Te saaita na disaipol raa ni llono te reo raa, na tama raa ku mattaku roo
no lletu no mmoe hakahaori i aruna te kerekere. 7 Kito Jisas ki haere atu
no ttaohi na tama raa, tena ki meake, "Mahhike i aruna, Auu se mattaku!"
8 Kito na tama raa ki kkira ake no kkite Jisas ku tuu koi Hokoia.

9 Na tama raa koi oo mai koi i raro ma te mouna raa, tena Jisas ki meake
hakaoti tokotoru raa ma, "Auu se tattara ake ni tama hea kootou ni kkite raa
ki tae roo te saaita te Tamariki te Tama nei ku ora muri i taha ma te mate."

10 Tena na disaipol raa ki vahiri ake Jisas ma, "Kaa na tama e poroporo
na tuaa raa e tattara ma Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raea?"

11 Kito Jisas ki meake, "Hakamaoni, Elaija e me ki hamai i mua no
tanattana na mee hakaatoa. 12 Tena Anau e meatu pera ma Elaija ku oti
te hamai, e meia na tama raa se illoa i te tama raa, tena ki mee hakahaeo
tama raa ki kotia na hakataakoto laatou raa. Tena na tama raa e me ki mee
hakahaeo peeraa hoki i te Tamariki te Tama nei."

13 Tena na disaipol raa ku illoa koi ma Tama raa e tattara ake laatou i te
vahi Jon Baptis.

Jisas e hakaise te tipua sakkino i taha ma te taupeara
(Mak 9.14–29; Luk 9.37–43a)

14 Jisas ma e toru na disaipol raa ku ttae i te kina te kanohenua raa e ttuu
raa, tena he tanata e haere ake iaa Jisas no tuturi i mua Tama raa, 15 tena
ki meake, "TeAriki, hai aroha te tamariki anau nei! Tamariki nei e isi na
peuppeu, tena alaa saaita te tamariki nei e me ki mahi roo no tteiho i roto
te ahi, kaa seai i roto te vai. 16 Anau e too te tamariki nei no kou ake na
disaipol Akoe raa, e meia laatou se lavaa te tokonaki taku tama nei."

17 Kito Jisas ki meake, "Kootou ni tama se isi na hakattina, tena na
hakataakoto kootou naa e ssara hoki! E hia na vahao Anau e me ki nnoho
ma kootou? Kou mai te tamariki naa i Anau i te kina nei!" 18 Jisas e tattara
hakamataku ake koi te tipua raa, tena te tipua raa ku tere i taha ma te
tamariki raa, tena te tamariki tanata raa ku tauareka te saaita naa koi.

19 Kito na disaipol raa ki oo ake hemuu iaa Jisas no vahiri ake ma, "Aiea
maatou se lavaa te hakaise te tipua raa i taha raea?"

20 Tena Jisas ki meake, “Kootou se lavaa, maitaname na hakattina kootou
raa se hai mmahi. Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma kame na
hakattina kootou raa e llahi pera ma te hua e paamee roo hokoia i na hua
hakaatoa raa, tena kootou e me ki lavaa te meake te mouna raa ma, ‘Kkene
no tuu i te kina raa!’ tena te mouna naa e me ki kkene. Kootou e lavaa te
ppena he mee peehee! 21 [Te lotu ia ma te hakamaatapu raa koi e lavaa te
hakaise na tipua raa i taha, se hai mee peeraa hoki e lavaa.”]

Jisas ku tattara ake hoki i te mate Aia
(Mak 9.30–32; Luk 9.43–45)

22 Jisas ku tattara ake na disaipol Aia raa te saaita laatou ni oo mai no
kaatoa i Galili raa ma, “He tama e me ki hakari ake te Tamariki te Tama nei
i na tama 23 tera e me ki taa te Tama raa ki mate raa; e meia e toru na aho i
muri te Tama raa e me ki mahike muri no ora.”
Tena na disaipol raa ku alloha roo.

Jisas e tattara i te vahi na takis te hare lotu

24 Te saaita Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae i Kaperneam, tena na tama
e aoao na takis i te Hare Tapu raa ku oo ake no vahiri ake Pita ma, “Eaa, te
Rabai kootou raa e me ki aoao hoki na takis i te Hare Tapu raa?”
25 Kito Pita ki meake, “Noo!”
Te saaita Pita ni haere no uru i roto te hare Jisas e noho raa, Jisas ku vahiri
ake kaamata roo iaa Pita ma, “Saimon, he hakataakoto peehee akoe e isi?
Koai na tama e suisui ake na takis na tuku te maarama nei raa? Na tama te
henua raa ma na tama alaa henua tera e nnoho i roto te henua raa?”
26 Kito Pita ki meake, “Na tama alaa henua tera e nnoho i roto te henua
naa.”
Tena Jisas ki vaakai ake te tattara Pita raa ma, “Tena te hakataakoto akoe
raa e mee pera ma na tama te henua raa se lavaa te pehi na takis. 27 Emeia
taatou se hihhai ma ki mee na tama nei ki mamannatu haeo. Tena oo i tai
no lletu he uka. Tena i roto te maihu te ika kaamata kootou e mmau raa,
kootou e me ki kkite te sileni tera e lavaa te pehi te takis Anau ia ma na
takis kootou raa. Too te sileni naa no kkave ki pehi na takis taatou raa.”

18

Koai te tama e me ki hakamaatua?
(Mak 9.33–37; Luk 9.46–48)

1 Te saaita naa na disaipol raa ku oo ake no vahiri ake Jisas ma, “Koai te
tama e hakanaaniu i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa?”
2 Kito Jisas ki kanna ake te tamariki raa no haere ake, tena Aia ki too
tamariki no hakatuu i mua na tama raa, 3 tena ki meake, “Anau e meatu
te hakamaoni, kame kootou se huri no mee pera ma ni tamalliki, tena
kootou se lavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. 4 Te
tama e hakanaaniu i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ko te tama e
laumarie no mee pera ma he tamariki. 5 Tena kame he tama e too hakaraoi
te tamariki peenei raa i te inoa Anau, tena te tama naa e too hakaraoi hoki
Anau.

Na hahaaite e mee te tama ki hai sara
(Mak 9.42–48; Luk 17.1–2)

6 “Kame he tama e mee he tamariki paamee peenei raa ki tiaki te hakatina
aia e isi i Anau raa, tena te tama naa e tau roo te nnoa he hatu e rahi te uaa
aia raa, tena ku lletu aia hokoia i te lottai ki maremo. 7 Te maarama nei e
haeo roo e mee e isi na mee e me ki mee na tama ki tiaki na hakattina laatou

raa! Na mee peenei e me ki hura tahi, e meia na tama e ppena na mee nei
ki hakamaoni raa e me ki haeo roo!
8 “Kame te rima ia ma te vae akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina
akoe raa, tena tuu te vae ia ma te rima naa no peesia! E tauareka akoe ki
too te ora e ora tahi ma te rima ia ma te vae hokotahi, ka oti akoe ku lettua
ma saa rima ia ma saa vae akoe naa i roto te ahi e ura tahi raa. 9 Kame
te karemata akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena kope
te karemata naa no peesia! E tauareka akoe ki too te ora e ora tahi ma te
karemata hokotahi, ka oti akoe ku lettua ma saa karemata akoe naa i roto
te ahi e ura tahi raa.

Te tattara hurihuri te sipsip e rano (Luk 15.3–7)

10 “Lollohi ka oti kootou ku hai lavvaka i na tamalliki peenei raa. Anau
e meatu, na ensel e lollohi na tamalliki nei i te vaelani raa e nnoho tahi ma
te Tamana Anau i te vaelani raa. 11 [Maitaname te Tamariki te Tama nei e
hamai ki tokonaki na tama ku llano raa.]
12 “Kootou e mannatu peehee kame he tama e isi huitarau na sipsip, tena
he sipsip hokotahi ku haere no rano? Te tama naa e me ki tiaki teeraa tipu
sivo ma sivo na sipsip raa ki kaikkai, tena Aia e me ki haere no sesee te
sipsip e rano raa. 13 Anau e meatu, te saaita te tama naa e lave te sipsip
e rano raa, te tama naa e me ki hihhia roo, e raka roo ma te hihia aia i na
sipsip tipu sivo ma sivo se llano raa. 14 E ssau hoki peenei, te Tamana kootou
i te vaelani raa se hihai hoki ma he tamariki kootou ki haere no rano.

Tiputipu te hakatonutonu te taina ia ma te kave akoe tera e sara

15 “Kame te taina akoe raa e roto akoe, haere no tattara ake hakaraoi te
sara te tama naa. Emeia auu se mee na tama ki illoa, te mee naa e me ki
moe koi i lottonu koorua. Kame te taina akoe raa e hakarono akoe, tena
akoe ku tokonaki te tama naa ki nnoho hakaraoi koorua. 16 Emeia kame te
taina akoe raa se hihai ki hakarono akoe, tena too he tama seai naa tokorua
na tama ki oo kootou pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
‘Tokorua seai naa tokotoru na tama naa
e me ki hakatonutonu na tattara hakaatoa.’
17 Tena kame te tama naa se hihai ki hakarono na tattara tokorua naa,
tena kootou ku mee iho te sara naa i roto te hare lotu ki hakallono na tama
hakaatoa. Tena huri ake ki iroa aia pera ma aia e ssau pera ma he tama e
noho pouri, ia he tama aoao na takis.

Tiputipu te hakkapi ia ma te hakattana

18 “Ia tena Anau e meatu kootou: hea kootou e hakkapi i roto te maarama
nei, te vaelani raa e me ki hakkapi hoki, tena hea kootou e hakattana i roto
te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakattana hoki.
19 “Ia tena Anau e me ki meatu hoki: kame he tokorua na tama i te
maarama nei e tattara no tonu ma ki lotu no kainno ake he mee, tena te
Tamana i te vaelani raa e me ki kou ake hea te tokorua e hihhai raa. 20 Kame
tokorua seai naa tokotoru na tama e oo mai no kkutu i te inoa Anau, Anau
e me ki noho i te kina naa ma na tama naa.”

Te tattara hurihuri te tama hehekau se isi te manava aroha

21 Tena Pita ki haere ake no vahiri ake Jisas ma, “TeAriki, kame te taina
anau raa e tauhano te ppena na mee se ttonu i anau, e hia na vahao anau e
me ki ssirihia na hai sara tama naa? E hitu na vahao?”
22 Kito Jisas ki meake, “Seai, seai ma e hitu na vahao, e meia e hitu ma
tipu hitu na vahao, 23 maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau
peenei: Teeraa he tuku, tena aia e hihai ki kite na taoni na tama hehekau

aia raa. 24 Te tuku raa ku noho koi ma ki mmata na taoni raa, tena na tama
raa ku hakattaki ake te tama hehekau tera e isi te taoni aia e rahi i te tuku
raa. 25 Te tama hehekau raa se isi na sileni tammaki ki pehi te taoni aia raa,
kito te tuku raa ki meake alaa tama ki oo ake no sui te tama raa, te avana
ia ma na tamalliki aia raa mo tama hehekau na tama raa ki lavaa te tama
raa te pehi te taoni aia raa. 26 Tena te tama hehekau raa ku tteiho no tuturi
i mua te tuku raa no meake, ‘Akoe ki aroha no kou mai he saaita, tena anau
e me ki pehi na taoni anau raa hakaatoa!’ 27 Te tuku raa ku aroha i te tama
hehekau raa, tena aia ki ssoro te taoni te tama raa, tena ki meake te tama
raa ki haere.

28 “Kito te tama hehekau raa ki haere no ttiri teeraa tama hehekau tera
e isi te taoni aia na sileni e moisi koi. Tena te tama hehekau raa ki ttaohi
te uaa teeraa tama hehekau no haere unuki, tena ki meake, ‘Sui muri mai
na sileni akoe ni taoni anau raa!’ 29 Tena teeraa tama hehekau ku tteiho
no tuturi, tena ki kainno ake te tama hehekau raa ma, ‘Akoe ki aroha no
kou mai he saaita, tena anau e me ki pehi atu na taoni anau i akoe raa.’
30 Emeia te tama hehekau raa se hihai, tena aia ki too te tama hehekau raa
no ppono i roto te hare karapusi ki tae roo te saaita te tama raa e lavaa te
pehi ake na taoni aia raa. 31 Te saaita alaa tama hehekau ni kkite hea e
kapihi ake i teeraa tama hehekau raa, na tama raa ku se hihhia, tena laatou
ki oo no meake te tuku raa na mee hakaatoa laatou e kkite te tama hehekau
raa ni ppena raa. 32 Kito te tuku raa ki kanna ake te tama hehekau kaamata
raa ki haere ake i hare. Tena te tuku raa ki meake, ‘Akoe he tama hehekau
sakkino, anau e ssoro na taoni akoe raa hakaatoa i taha e mee akoe e
kainno mai anau ki hai aroha akoe. 33 Akoe e tau roo te hai aroha teeraa
tama hehekau pera ma anau ni hai aroha akoe raa.’ 34 Te tuku raa ku roto
roo, tena aia ki kkave te tama hehekau raa no ppono i te hare karapusi raa
ma ki hakalono llihu te tama raa ki tae roo te saaita aia e pehi te taoni aia
raa.”

35 Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Te Tamana Anau i te vaelani raa e me ki
ppena peenei hoki i na tama se lavaa te ssirihia na hai sara alaa tama raa
ma na hatu manava laatou raa.”

19

Tiputipu te ttuu te avana
(Mak 10.1–12)

1 Jisas e tattara roo no oti, tena Aia ki tiaki Galili no haere i na matakaina i
roto Judia i teeraa vahi te riva Jordan raa. 2 Tammaki roo na tama e tauttari
Aia, tena Aia ki tokonaki na tama lavvea raa no taualleka.

3 E isi na Farisi e oo ake iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa ma te vahiri nei,
“Na tuaa taatou raa e hakattana te tama ki peesia te avana aia raa ki tau ma
hea aia e hihai ma seai?”

4 Kito Jisas ki meake, “Aiea kootou se ppau i roto te Launiu Tapu pera ma
TeAtua e pena te tanata ia ma te hine? 5 Tena TeAtua ki meake, ‘Teeraa
hea te taupeara raa e me ki tiaki na maatua aia raa, tena ku haere no
nnoho ma te hine aia raa, tena tokorua naa ku mee pera ma he tama
hokotahi.’ 6 Tokorua naa ku se mee pera ma he tokorua, e meia tokorua
naa ku hokotahi. Tena se hai tama e lavaa te mmosi hea TeAtua ni hukui
raa.”

7 Kito na Farisi raa ki vahiri ake, “Aiea, kaa Moses e kou mai te tuaa ma
te tanata raa e lavaa te kou ake te hine aia raa he launiu ma ki ttuu te avana
laaua raa, tena aia ku hakaise te hine raa ki haere raea?”

8 Tena Jisas ki meake, “Moses e hakattana kootou ki tiaki na avana kootou
raa, maitaname kootou e poro nattaa. Emeia te saaita TeAtua ni pena mai
na mee hakaatoa raa se tipu peenei. 9 Tena Anau e meatu kootou, kame he
tanata e peesia vare koi te hine aia raa e mee aia hokoia e ppena na tiputipu
sakkino, tena te tanata naa e me ki sara i te vahi te haere avvana huri kame
aia e too teeraa hine.”
10 Tena na disaipol Aia raa ki meake, “Kame te mee nei e hakamaoni
peenei, tena kame e tauareka koi taatou ki nnoho se avvana.”
11 Kito Jisas ki meake, “Te akoako nei se haere na tama roo hakaatoa, e
haere koi i na tama tera TeAtua ni kou ake na tattara raa. 12 Maitaname e
isi na hakataakoto e kkee tera te tanata se lavaa te avana: alaa taanata e
mee laatou e hannau mai roo peeraa, alaa taanata e mee laatou e ttipu mai
roo peeraa, tena alaa tama se avvana e mee na uata laatou e ppena ma te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Tiaki na tama e lavaa te too na akoako
nei raa ki tautari nailloa laatou.”

Jisas e hakatapu na tamalliki pammee
(Mak 10.13–16; Luk 18.15–17)

13 E isi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa iaa Jisas ma Tama raa
ki hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa, tena ku lotu ma na
tamalliki raa, kito na disaipol raa ki hai ake na tama raa. 14 Tena Jisas ki
meake, “Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, auu se ppui na tamalliki
naa, maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina hoki na tama
peenei.”
15 Jisas e hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa no oti, tena Aia
ki haere.

Te vahiri te tama hai hekau
(Mak 10.17–31; Luk 18.18–30)

16 Teeraa he tama e haere ake no vahiri ake Jisas ma, “Rabai, ni mee
peehee e taualleka anau te ppena ki lavaa anau te too te ora hakamaoni?”
17 Kito Jisas ki meake, “Aiea akoe e vahiri mai Anau i te vahi na mee
taualleka naea? He Tama hokotahi koi e tauareka. Tautari na tuaa raa
hakaatoa kame akoe e hihai ki too te ora hakamaoni raa.”
18 Tena te tama raa ki vahiri ake, “Ni tuaa peehee e taualleka?”
Kito Jisas ki meake, “Auu se taa tama, auu se karemata kailallao, auu
se kailallao, ia auu se hatuhatu na tattara malliu alaa tama, 19 tena
hakammaha te tamana ia ma te tinna akoe raa, tena ku laoi alaa tama pera
ma akoe e laoi akoe hokkoe raa.”
20 Tena te tama raa ki meake, “Anau e tautari tahi na tuaa nei roo
hakaatoa. Kaa hea hoki anau e me ki ppena?”
21 Kito Jisas ki meake, “Kame akoe e hihai ki tonu hakamaoni, tena haere
no too na hekau akoe raa hakaatoa no kou ake alaa tama ki sui, tena ku too
na sileni raa no kou ake na tama e tuttuu haeo raa, tena akoe e me ki isi na
mee taualleka i te vaelani, tena ki oti akoe ku hamai no tautari Anau.”
22 Te saaita te tama tane raa ni rono na tattara nei, te tama raa ku se hihai
roo, maitaname aia he tama roo e hai hekau.
23 Tena Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa ma, “Anau e meatu te
hakamaoni: na tama hai hekau raa e hainattaa roo te ttae te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa. 24 Anau ku vaakai atu hoki te tattara nei: na tama
hai hekau raa e hainattaa roo te ttae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, te
hainattaa raa e raka roo i aruna ma te kamel e uru i roto te rua te rina ttui
paamaro raa.”

25 Te saaita na disaipol raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku
mahharo roo. Kito na tama raa ki vahihhiri ma, “Kaa koai na tama e me
ki too te ora hakamaoni naa?”
26 Kito Jisas ki kkira ake na tama raa no meake ma, “Na mee nei e
hainattaa ma taatou na tama, e meia na mee e hainauhie roo ma TeAtua.”
27 Tena kito Pita ki tattara ake ma, “Kira ake, maatou e tiaki na mee
hakaatoa roo no tauttari Akoe. Kaa hea maatou e me ki too?”
28 Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou ki illoa pera ma te saaita
te Tamariki te Tama nei e noho ma na mahi i aruna te Hakamaatua ana Aia
i te Maarama Hoou raa, kootou e me ki nnoho no hakamattua hoki i aruna
na nohorana sanahuru ma rua na kaha Israel raa.
29 “Tena na tama e tiaki na hare, na taina, na tamana, na tinna, na
tamalliki laatou raa no tauttari Anau raa e me ki too huitarau na tuhana
i aruna na mee nei, tena laatou e me ki too te ora e ora tahi. 30 Emeia
tammaki na tama e ttuu i mua te saaita nei raa e me ki hakammuri, tena
tammaki na tama e hakammuri te saaita nei raa e me ki ttuu i mua.

20

Tattara hurihuri na tama hehekau i roto te paupaku

1 “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e haere te
tahata poo ma ki mmata ni taanata ki oo no uata i roto te paupaku aia raa.
2 Te tama raa e meake ma aia e me ki sui na tama raa te sui na tama kame
e tottoo i roto te aho hokotahi raa, tena aia ki kauna na tama raa ma ki oo
no uata.
3 “Te sivo te tahata, tama raa ku vaakai hakaraoi i te kina te maket raa
no kite na taanata e tuttuu koi se hai mee e mee, 4 kito tama raa ki meake,
‘Kootou hoki, oo no uata i roto te paupaku anau raa, tena anau e me ki sui
kootou te sui tauareka.’
5 “Kito na tama raa ki oo. Tena te laa latea ia ma te toru te hiahi tama raa
ku vaakai hakaraoi i te maket no too alaa tama. 6 Tena te mee raa ku taapiri
ki tae te rima te hiahi, tena tama raa ku vaakai i te maket no kite na taanata
e tuttuu vare koi se hai mee e mee. Kito tama raa ki vahiri ake na tama raa,
‘Aiea kootou e tuttuu vare roo te aho nei se hai mee e mee naea?’ 7 Tena na
tama raa ki meake, ‘Se hai tama e too maatou.’ Kito te tama raa ki meake,
‘Kame peenaa kootou ku oo hoki no uata i roto te paupaku anau raa.’
8 “Te saaita te laa raa ku huru raa, tena te tama hakamaatua te paupaku
raa ku meake te tama e rorohi na tama hehekau te paupaku aia raa ma,
‘Kanna atu na tama hehekau raa no kou ake na sui na tama raa hakaatoa.
Kaamata no sui na tama anau ni kou mai te hiahi raa, tena ku sui atu no
hakaoti na tama anau ni kou mai te tahata poo raa.’
9 “Na tama tera ni hehekau hakamuri raa ku oo no too na sui laatou raa.
10 Tena na tama ni hehekau kaamata raa ku oo ake hoki no too na sui laatou
raa. Na tama kaamata raa e mannatu ma na sui laatou raa e me ki raka
i aruna na sui na tama hehekau hakamuri raa. Emeia na tama raa e sui
hakanatahi hakaatoa ma na tama hakamuri raa. 11 Na tama kaamata raa
e too na sui laatou raa, tena ki haere tamumu i te tama hakamaatua raa
ma, 12 ‘Na tama hakamuri raa e hehekau paa saaita koi, e meia maatou e
hehekau te aho nei roo hakaatoa i roto te laa e vvela nei, tena akoe e kou
ake na sui na tama raa e ssau pera ma na sui maatou nei!’
13 “Kito te tama hakamaatua te paupaku raa ki meake te tama hehekau
kaamata raa, ‘Taku soa, anau se hai laavaka akoe. Akoe e hihai ma anau ki
sui akoe te siliva hokotahi i te aho hakaatoa. 14 Too na sileni akoe naa no
haere i hare. Teenei he hihai anau ki sui na tama hakamuri raa na sui e

ssau pera ma na sui kootou na tama kaamata raa. 15 Aiea anau se tau te
ppena hea anau e hihai ma na sileni anau nei? Eaa, akoe e manava kkere
e mee anau e tauareka i na tama nei?' "
16 Kito Jisas ki hakaoti ake na tattara Aia raa ma, "Na tama ni hakamuri
raa e me ki oo i mua, tena na tama ni oo i mua raa e me ki hakammuri."

Jisas e tattara te hakatoru na vahao i te mate Aia (Mak 10.32–34; Luk 18.31–34)

17 Te saaita Jisas ni haere peeraa i Jerusalem raa, Aia e kanna ake te
sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, tena ki tattara hemuu ake na tama raa
te saaita laatou koi oo vaa aruna te mateara raa. 18 Jisas e meake na tama
raa ma, "Hakallono, taatou e me ki oo i Jerusalem i te kina te Tamariki te
Tama nei e me ki hakapiki ria no kou ake i na maatua hakananniu raa ia
ma na tama poroporo na tuaa raa. Na tama raa e me ki tattara ma te Tama
raa e tau te mate i na sara Tama raa ni ppena raa, 19 tena ku too te Tama raa
no kou ake i na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa e me ki tataussua
te Tama raa, tena ku riki Tama raa, tena ku ttii Tama raa i aruna te kros; e
meia i muri e toru na aho, Tama raa e me ki ora muri."

Tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu (Mak 10.35–45)

20 Tena te avana Sebedi raa ku haere ake iaa Jisas ma te tokorua na tama
aia raa no tuturi i mua Jisas raa, tena ki kainno ake Tama raa hea aia e hihai
raa.
21 Kito Jisas ki meake te hine raa, "Hea akoe e hihai?"
Tena te hine raa ki meake, "Tattara mai ki rono anau pera ma te saaita
Akoe e Tuku raa, Akoe ku too tokorua na tama anau nei no hakanoho te
tama te vahi laaua, tena teeraa tama i te vahi se laaua Akoe raa."
22 Tena Jisas ki meake tokorua na tamatane te hine raa ma, "Koorua se
illoa hea koorua e kainno mai Anau raa. Koorua e lavaa te unu te kapu na
hakalono llihu Anau ku mee ki unu raa?"
Kito tokorua raa ki meake, "Maaua e lavaa!"
23 Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Hakamaoni, koorua e me ki unu, e
meia Anau se isi na mahi ki hirihiri ma koai te tama e me ki noho i te vahi
laaua ia ma te vahi se laaua Anau raa. Na kina nei ni kina te Tamana Anau
raa e tanattana ma na tama raa ki nnoho."
24 Te saaita teeraa sanahuru na disaipol ni llono na tattara tokorua raa,
na tama raa ku lloto roo i tokorua raa. 25 Kito Jisas ki kanna ake na disaipol
raa hakaatoa, tena ki tattara ake ma, "Kootou e illoa pera ma na tama
hakananniu na tama e nnoho pouri raa e isi na mahi i aruna na tama
raa, tena na tama hakamattua raa e isi hoki na mahi. 26 Emeia Anau se
hihai ma te mee nei ki kapihi atu kootou. Kame he tama kootou e hihai
ki hakanaaniu, te tama naa ki mee pera ma he tama hehekau i na tama
hakaatoa; 27 ia kame he tama e hihai ki tuu i mua, tena te tama naa ki
mee mo tama hehekau na tama hakaatoa. 28 E ssau pera ma te Tamariki
te Tama nei, Aia se hamai ki mee na tama ki hehekau ma Aia, e meia Aia e
hamai ma ki hehekau ki tokonaki na tama, tena ku hoki ake te ora Aia raa
ki taui muri tammaki na tama i taha ma na hai sara laatou raa."

Jisas e tokonaki tokorua na tama karemata sseni (Mak 10.46–52; Luk 18.35–43)

29 Te saaita Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki Jeriko no oo, tena he
kanohenua e rahi ku tauttari atu vaa muri. 30 Tena tokorua na tama
karemata sseni e nnoho i te vahi te mateara raa ku llono ma Jisas ku haere

hakaraka, kito tokorua raa ki kakanna ake ma, “TeAriki, Tamariki Devit!
Hai aroha mai maaua!”
31 Tena te kanohenua raa ki hai ake tokorua raa ki nnoho hemuu. Emeia
tokorua raa ku kakanna ake hakamaroa roo ma, “TeAriki, Tamariki Devit!
Hai aroha mai maaua!”
32 Tena Jisas ki hakamau no kanna ake tokorua raa, tena ki vahiri ake,
“Hea koorua e hihhai ma Anau ki ppena ma koorua naa?”
33 Kito tokorua raa ki meake, “TeAriki, maaua e hihhai ma Akoe ki taaraki
na karemata maaua nei ki kkite!”
34 Jisas ku aroha i tokorua raa, tena Aia ki hapake no ttaohi na karemata
tokorua raa, tena te saaita naa koi tokorua raa ku lavaa te kkite, kito
tokorua raa ki tauttari vaa muri Jisas.

21

Jisas e haere pera ma he Tuku i Jerusalem
(Mak 11.1–11; Luk 19.28–40; Jon 12.12–19)

1 Jisas ma na disaipol Aia raa ku tappiri i Jerusalem, tena laatou ki oo no
ttae i Betfage i te kina te Mouna e hhomo na Oliv raa. Laatou ku ttae i te
kina raa, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol Aia raa ki oo i mua 2 ma
na tattara nei: “Oo i te matakaina e tuu i mua raa, tena koorua e me ki
kkite he donki e haihai e tuu ma te punua aia raa, tena koorua ku vvete na
manu naa no hakattaki mai. 3 Kame he tama e vahiri atu, tena koorua ku
meake aia pera ma, ‘TeAriki e hihai na manu nei,’ tena te tama naa e me ki
hakattana koorua ki too na manu naa.”
4 Na mee nei hakaatoa e kapihi mai ki mee na tattara na profet raa ki
hakamaoni:
5 “Meake te matakaina Saion raa,
kira ake te tuku kootou raa ku haere atu!
Tama raa e tuku Aia no mouraro,
tena ki kake i aruna te donki;
i aruna te punua te donki;
te punua tane te donki.”
6 Kito tokorua na disaipol raa ki oo no ppena hea Jisas ni tattara ake laaua
ma ki oo no ppena raa: 7 tokorua raa e oo no hakattaki ake te donki raa
laaua ma te punua raa, tena laaua ki ssora na kaukahu laaua raa i aruna
saa manu raa, tena Jisas ki kake i aruna. 8 Tammaki na tama e sosora na
kaukahu laatou raa i aruna te mateara, tena alaa tama ku tuutuu na paa
raraa na laakau raa no lletu i aruna te mateara. 9 Na tama e hahaere vaa
mua ia ma na tama e hahaere vaa muri raa ku kaamata no vavaa ma,
“Hakammaha te Tamariki Devit!
TeAtua e hakatapu te tama e hamai i te inoa TeAriki raa!*
Hakammaha TeAtua!”
10 Te saaita Jisas ni tae atu i Jerusalem raa, te matakaina raa hakaatoa ku
vaa huri roo. Na tama raa e vahihhiri ma, “Teenei koai te Tama nei?”
11 Tena na tama e oo ake ma Jisas raa ki meake, “Teenei ko profet Jisas te
tama i Nasaret i roto Galili raa.”

Jisas ku haere i te Hare Tapu
(Mak 11.15–19; Luk 19.45–48; Jon 2.13–22)

12 Jisas e haere i roto te Hare Tapu raa no hakaise na tama hakaatoa e
tataui na mee varoto te Hare Tapu raa i aho, tena ki hakahuri na tebol

* **21:9** 21.9 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Psalm 118:25,26. Tena i roto te Old Testament se isi TeAriki i te kina nei, e meia e isi koi Jihova.

na tama e nnoho no sesenisi na sileni raa ia ma na tuai na tama e suisui
na rupe raa, 13 tena Aia ki meake na tama raa ma, “E mmau i roto te
Launiu Tapu pera ma TeAtua e tattara ma, ‘Te Hare Tapu Anau nei he
hare lotulotu.’ Emeia kootou ku huri te hare nei ki mee mo hare na tama
kailallao!”
14 Na tama e sseni ia ma na tama na vae e ppiko raa ku oo ake iaa Jisas
i te Hare Tapu raa, tena Aia ki tokonaki na tama raa no taualleka. 15 Na
maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku lloto te saaita
laatou ni kkite na mee taualleka Jisas e ppena raa, tena na tamalliki raa ku
vaa varoto te Hare Tapu raa ma, “Hakammaha te Tamariki Devit!” 16 Kito
na tama raa ki vahiri ake Jisas ma, “Akoe e rono na tattara na tama raa?”
Kito Jisas ki meake, “Noo, Anau e rono. Aiea kootou se ppau na tattara
nei i roto te Launiu Tapu?
‘Kootou e ako ake na tamalliki ia ma na memea raa
ki hoki na hoki e ttonu hakamaoni.’ ”
17 Tena Jisas ki tiaki na tama raa no haere i te matakaina Betani raa no noho
te poo naa i te matakaina raa.

Jisas e hakamate ake te fik
(Mak 11.12–14; 11.20–24)

18 Te tahata te saaita Aia ku vaakai i te matakaina raa, Aia ku rono te
hikai. 19 Tena Aia e kkira no kite te fik e tuu i te vahi te mateara, tena Aia ki
haere atu, e meia Aia e kite koi na laumea se hai hua e mmau. Kito Jisas ki
meake te laakau raa, “Akoe se lavaa hoki te hua na hua!” Te saaita naa koi
te laakau raa ku haere mate.
20 Na disaipol raa e kkite no mahharo. Tena laatou ki vahihhiri ma, “Te
laakau raa e mate vave roo peehee?”
21 Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu te hakamaoni, kame kootou e
hakattina, ia se isi tammaki na mannatu, tena kootou e me ki lavaa te ppena
hea Anau ni ppena i te laakau nei raa. Ia seai ma ko te mee nei koi, e meia
kootou e me ki lavaa te meake te mouna nei ki haere no tuu i te moana, tena
te mouna naa e me ki haere. 22 Kame kootou e hakattina, kootou e me ki
too hea kootou e kainno ake i na lotu kootou raa.”

Te vahiri na tama hakamattua i na mahi Jisas
(Mak 11.27–33; Luk 20.1–8)

23 Jisas ku vaakai i te Hare Tapu, tena te saaita Aia ni akoako raa, na
maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ku oo ake no vahiri
ake Tama raa ma, “Ni mahi peehee Akoe e isi ki ppena na mee nei? Koai te
tama e kou atu na mahi Akoe naa?”
24 Kito Jisas ki meake na tama raa ma, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri
hokotahi, tena kame kootou e mee mai te hakataakoto te vahiri Anau nei,
tena Anau e me ki meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee
nei. 25 Tena na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu na tama raa ni mahi e oo
mai i hee: e oo mai TeAtua ma e oo mai koi te tama?”
Tena na tama raa ku kaamata no hakataukoti hokolaatou ma, “Taatou e
me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi TeAtua’, tena Aia
e me ki mee mai taatou ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon naea?’ 26 Emeia
kame taatou e mee ma, ‘Ni mahi koi na tama,’ taatou e mattaku hoki hea
te kanohenua raa e me ki ppena i taatou, maitaname na tama raa hakaatoa
e hakattina pera ma Jon he profet.” 27 Kito na tama raa ki meake Jisas ma,
“Maatou se illoa.”
Tena Jisas ki meake na tama raa ma, “Anau hoki se lavaa te meatu ma ni
mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.”

Te tattara hurihuri tokorua na taupeara

28 Kito Jisas ki meake, “Kaa kootou e mannatu maea? He tama e isi
tokorua na taupeara. Tama raa e haere no meake te taupeara matua raa
ma, ‘Taku tama, haere no vere te paupaku e hhomo na grep raa† te aho
nei.’ 29 Tena te taupeara matua raa ki meake, ‘Anau e kkaro te haere no
vere,’ e meia te saaita te tamana aia raa ni haere, te taupeara raa ku senisi te
hakataakoto aia no haere no vere. 30 Tena te tamana laaua raa ki haere no
meake te taupeara paamee raa na tattara aia ni meake te taupeara matua
raa. Kito te tapeara paamee raa ki meake, ‘Noo, taku tamana, anau e me
ki haere,’ e meia aia se haere koi. 31 Koai te tama tokorua nei e ppena hea
te tamana laaua raa e hihai raa?”

Kito na tama raa ki meake, “Te taupeara matua.”

Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e meatu kootou: na tama aoao
na takis ia ma na hhine se ttonu raa e me ki ttae te Hakamaatua ana i te
Vaelani raa i mua kootou. 32 Maitaname Jon Baptis e hamai no huri atu
te mateara e tonu kootou ki tauttari, tena kootou se hakattina tama raa; e
meia na tama aoao na takis ia ma na hhine se ttonu raa e hakattina i tama
raa. Niaina te saaita kootou ni kkite te mee nei raa, kootou se senisi na
hakataakoto kootou raa no hakattina tama raa.”

Tattara hurihuri na tama lollohi te paupaku (Mak 12.1–12; Luk 20.9–19)

33 Kito Jisas ki meake, “Hakallono mai teeraa tattara hurihuri: He tama
e ttori na hua na grep i roto te kerekere aia e ttino raa, tena ki ppui areha
te paupaku raa, tena ki ssaa te rua ki kumikumi na wain raa, tena ki pena
te hare palluna. Tena aia ki kou ake te paupaku raa ki lollohi na tama, tena
aia ki horau alaa henua. 34 Te saaita na hua na grep raa ku lleu, te tama
hakamaatua raa ku kauna na tama hehekau aia raa ki oo no too te tuhana
aia raa no kou ake. 35 Na tama lollohi te paupaku raa ku ttaohi na tama
hehekau raa no taa, tena ki taa teeraa tama no mate, tena ki maka teeraa
tama na hatu. 36 Tena te tama hakamaatua raa ki kauna hoki alaa tama
hehekau, e meia na tama raa ku tammaki i aruna na tama kaamata raa,
tena na tama lollohi raa ki ppena i na tama raa hea laatou ni ppena i na
tama kaamata raa. 37 Tena aia ki kauna te taupeara aia raa hakamuri. Aia
e tattara ma, ‘Hakamaoni roo na tama nei e me ki hakammaha te tamariki
anau nei,’ 38 Emeia te saaita na tama lollohi te paupaku raa ni kkite te
taupeara raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, ‘Oo mai, taatou ki
taa te taupeara nei, tena taatou ku too na mee aia e ttino raa ma taatou!’
39 Kito na tama raa ki ttaohi te taupeara raa no lletu tama raa i taha ma te
paupaku raa, tena ki taa tama raa no mate.”

40 Kito Jisas ki meake, “Te saaita te tama hakamaatua te paupaku raa e
hamai raa, hea te tama raa e me ki ppena i na tama lollohi raa?”

41 Tena na tama raa ki meake, “Te tama hakamaatua raa e me ki taa na
tama sakkino raa ki mmate, tena ku kou ake te paupaku raa ki lollohi alaa
tama; na tama tera e lavaa te kou ake te tuhana aia raa te saaita na hua raa
e lleu.”

42 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Kootou se hai vahao e ppau hea te
Launiu Tapu raa e tattara?

‘Te hatu na tama hakatuutuu hare raa e hakahekeheke ma e haeo raa ko te
hatu e mmau roo hokoia i na hatu hakaatoa.
Teenei he mee TeAriki e pena;
he mee tauareka roo tera taatou e kkite!’ ”

† **21:28** 21.28 teenei he laakau na tama raa e ttori ki pena na wain

43 Tena Jisas ki meake hoki, “Anau e meatu kootou, te Hakamaatua ana i
te Vaelani raa e me ki too ria i taha ma kootou no kou ake i na tama tera e
lavaa te hhua na hua hakamaoni raa‡.” 44 [Te tama e tteiho i aruna te hatu
nei raa e me ki motumotu matalliki roo, tena kame te hatu naa e tteiho i
aruna he tama, te hatu naa e me ki hakapelapela te tama naa ki mee mo
rehu.§]
45 Na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa e llono na
tattara hurihuri Jisas raa, tena laatou ku illoa koi ma Jisas e tattara i laatou,
46 kito na tama raa ki tattara ma ki hakapiki Jisas. Emeia laatou e mattaku
i te kanohenua raa, maitaname na tama raa hakammaha roo ma Jisas he
profet.

22

Tattara hurihuri te kai te avana
(Luk 14.15–24)

1 Jisas ku tattara ake hoki na tama raa i na tattara hurihuri. 2 “Te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau peenei. Teeraa he tama e tanatana
te kai e rahi ma te arapou tanata aia raa ki avana. 3 Tama raa e kauna na
tama hehekau aia raa ki oo no meake na tama aia ni aru raa ki oo ake, e
meia na tama raa e kkaro te oo ake. 4 Kito te tama raa ki kauna alaa tama
hehekau ma na tattara aia nei, ‘Te kai raa ku tanatana, na bulmakau ia ma
na sipsip e llahi anau raa ku oti te taa, tena na mee hakaatoa ku tanatana.
Oo mai ki kkai te kai te avana nei!’ 5 Emeia na tama te tama raa ni aru raa
se anaana atu na tattara te tama raa, e meia laatou e oo koi no ppena hea
laatou e mannatu ki ppena raa: teeraa tama e haere i te paupaku aia raa,
teeraa tama e haere i te stoa aia raa, 6 e meia alaa tama e ttaohi na tama
hehekau raa no taa na tama raa, tena ki taa alaa tama no mmate. 7 Te tuku
raa ku roto roo, tena aia ki kauna na soldia aia raa ki oo no taa na tama raa
ki mmate, tena ku ttuni te matakaina na tama raa ki ura. 8 Kito te tuku raa
ki kanna ake na tama hehekau aia raa no tattara ake ma, ‘Te kai te avana
nei ku tanatana, e meia na tama anau ni aru raa ku se tau te oo mai no kkai
te kai nei. 9 Tena oo te saaita nei i na mateara e llahi raa no hakkoro mai
tammaki roo na tama ki oo mai i te kai nei.’ 10 Kito na tama hehekau raa ki
oo i na mateara raa no hakkoro na tama roo hakaatoa laatou e ttiri raa, na
tama taualleka ia ma na tama haeo, tena te hare e me ki kkai te kai raa ku
kkapi roo na tama.
11 “Kito te tuku raa ki haere atu no mmata na tama e oo ake i te kai raa,
tena aia e kite te tama hokotahi se uru na hekau na tama e uruuru na saaita
na kai na avana raa. 12 Tena te tuku raa ki haere no vahiri ake te tama raa
ma, ‘Taku soa, akoe e uru mai i hare peehee ma akoe se uru na hekau na
tama e uruuru na saaita na kai na avana naa?’ Emeia te tama raa e tuu
hemuu koi se hai tattara e meake. 13 Tena te tuku raa ki meake na tama
hehekau aia raa, ‘Haihai na rima ia ma na vae te tama nei raa, tena ku lletu
aia i aho i te kina e pouri raa. Tena aia e me ki tani no hakati kkati na niho
aia raa.’ ”
14 Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Tammaki na tama e me ki aruhia, e meia
e moisi koi na tama e mee hirihiri ria.”

Te vahiri te suisui na takis
(Mak 12.13–17; Luk 20.20–26)

‡ **21:43** 21.43 na tama e ppena na tiputipu taualleka

§ **21:44** 21.44 mmata hoki i roto te Rono Tauareka Luk 20.18

15 Na Farisi raa e oo no tattara ma laatou ki taaiki Jisas ma na vahiri
laatou raa. 16 Tena na Farisi raa ki kauna na disaipol laatou raa ia ma na
tama i roto te kuturana Herot raa. Na tama raa e oo no meake Jisas ma,
“Rabai, maatou e illoa Akoe e tattara te hakamaoni. Akoe e akoako ake na
tama te hakamaoni hea TeAtua e isi ma na tama raa, tena Akoe se maanatu
hoki hea na tama e mannatu, maitaname Akoe se maanatu hoki na mahi
te tama e isi. 17 Tena mee mai maatou: Akoe e maanatu peehee? E me ki
sara ma na tuaa taatou kame taatou e sui ake na takis raa i te tuku i Rom
ma seai?”
18 Emeia Jisas e iroa na hakataakoto sakkino na tama raa, tena Aia ki
meake, “Kootou ni tama tattara uhiuhi! Aiea kootou e hahaivi ma ki taaiki
Anau naea? 19 Huri mai he sileni na sileni kootou e tataui na takis raa!”
Kito na tama raa ki kou ake te sileni, 20 tena Jisas ki vahiri ake na tama
raa, “Teenei he pohouru, ia he inoa aii e mmau i te sileni nei raa?”
21 Kito na tama raa ki meake, “Te pohouru ia ma te inoa te tuku i Rom.”
Tena Jisas ki meake na tama raa, “Tena kootou ku sui ake te tuku i Rom
raa hea aia e ttino, tena ku sui ake TeAtua hea TeAtua e ttino.”
22 Te saaita na tama raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku mahharo
roo, tena ki tiaki Jisas no oo i taha.

Te vahiri i te ora muri i taha ma te mate
(Mak 12.18–27; Luk 20.27–40)

23 Te aho naa koi na Sadyusi raa ku oo ake iaa Jisas raa, tena ki tattara
ma na tama ku mmate raa se lavaa te ora muri i taha ma te mate. 24 Na
tama raa e vahiri ake ma, “Rabai, Moses e tattara mai ma kame he tanata
e mate se hai tamalliki, te taina aia raa e me ki avana te hine raa ki hura
tama ma te taina aia ku mate raa. 25 Ia tena e isi tokohitu na hai taina ni
nnoho i te kina nei. Te tama matua raa e avana no mate se hai tamalliki,
tena taina pare ake raa ku avana te hine raa. 26 Te tama raa ku mate hoki
se hai tamalliki, tena te tama hakatoru raa ki avana te hine raa hoki no
mate se hai tamalliki. Te hai taina raa hakaatoa e avvana te hine raa no
mmate se hai tamalliki 27 Tena ki oti roo te hine raa ku mate. 28 Ia tena i
te aho na tama hakaatoa e me ki ora muri raa, koai te tama te hai taina nei
e me ki avana te hine raa? Na tama nei hakaatoa ku oti te avvana te hine
raa.”
29 Kito Jisas ki meake, “Kootou e vvare roo! Kootou e vvare maitaname
kootou se illoa na tattara te Launiu Tapu ia ma na mahi TeAtua raa. 30 I te
aho na tama e me ki mahhike i taha ma te mate no ora muri raa, na tama
raa e me ki ssau pera ma ni ensel i te vaelani, tena laatou se lavaa te avvana.
31 Ia tena i te vahi te ora muri i taha ma te mate raa: kootou se hai vahao e
ppau hea TeAtua ni tattara atu i kootou? Aia e mee ma,
32 ‘Anau ko TeAtua Abraham,
TeAtua Aisak ia ma TeAtua Jekop.’
Aia ko TeAtua na tama e ora, seai ma na tama e mmate.”
33 Te saaita te kanohenua raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku
mahharo roo i na akoako Jisas raa.

Te tuaa hakamaatua
(Mak 12.28–34; Luk 10.25–28)

34 Te saaita na Farisi raa ni llono ma na tattara Jisas raa e mee na Sadyusi
raa no nnoho hemuu, tena na tama raa ki oo ake no hakapaa, 35 tena he
tama na tama raa, e meia aia he tama e poroporo na tuaa e haere ake ma
ki taaiki Jisas ma te vahiri aia. 36 Tama raa e vahiri ake ma, “Rabai, te tuaa
hee e hakanaaniu i roto na tuaa hakaatoa?”

37 Kito Jisas ki meake, "'Laoi TeAriki TeAtua kootou raa ma na hatu
manava kootou, na anana kootou ia ma na hakataakoto kootou.' 38 Teenei
ko te tuaa hakamaatua ia e hakanaaniu. 39 Te tuaa e pare ake tera e
hakanaaniu hoki raa e mee peenei: 'Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi
akoe hokkoe.' 40 Na tuaa Moses raa hakaatoa ia ma na akoako na profet raa
e tuunaki koi i na tuaa e rua nei."

Te vahiri i te vahi te Mesaia
(Mak 12.35–37; Luk 20.41–44)

41 Na Farisi raa ku hakkutu hakaatoa, tena Jisas ki vahiri ake na tama raa
ma, 42 "Kootou e mannatu peehee i te Mesaia raa? Tama raa he mokopuna
aii?"

Kito na tama raa ki meake, "Te tama naa he mokopuna Devit."

43 Tena Jisas ki meake, "Aiea kaa TeAnana Tapu raa ni tau i roto Devit,
tena tama raa ki kanna te Mesaia raa ma ko 'TeAriki' raea? Devit e meake
ma,

44 'TeAtua e meake i TeAriki Anau raa ma:
Noho i te vahi laaua Anau nei,
ki tae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto Akoe raa i raro na
tapuvae Akoe raa.'

45 Tena kame Devit e kanna Te Mesaia raa ma, 'TeAriki', kaa te Mesaia raa
e lavaa peehee te mee pera ma he mokopuna Devit?"

46 Ia se hai tama na tama raa e lavaa te sui muri ake te vahiri Jisas raa,
tena kaamata te aho naa, se hai tama hoki e haere ake ma ki vahiri ake
Jisas he vahiri.

23

Lollohi hakamattonu i na tama e poroporo na tuaa ia ma na Farisi
(Mak 12.38–39; Luk 11.43,46; 20.45–46)

1 Tena Jisas ki tattara ake te kanohenua raa ia ma na disaipol Aia raa ma,
2 "Na tama e poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa ko na tama e ttonu te
tattara atu na tuaa Moses raa. 3 Kootou ki hakallono no tauttari na mee
hakaatoa na tama naa e tattara atu kootou ki ppena raa, e meia auu se
tauttari na tiputipu na tama naa, maitaname na tama naa se tauttari na
tattara laatou e tattara atu raa. 4 Na tama naa e hakatau atu na mee roo e
mmaha, ia e hainattaa te amo raa i aruna kootou, e meia laatou se lavaa
roo te kkira atu no tokonaki kootou ki amo na mee e mmaha raa. 5 Na tama
naa e ppena na mee ma ki kkite na tama hakaatoa na mee laatou e ppena
raa. Kira ake na mee e mmau na tattara te Launiu Tapu tera laatou e nnoa
na marae ia ma na rima laatou raa, ia kira ake hoki te lloa na maea e nnoa
na hekau laatou raa. 6 Na tama naa e hihhai ki nnoho i na kina na tama
hakamattua e nohonoho i na kina na kai e llahi ia ma na kina e hakananniu
i roto na hare lotu na Jiu raa; 7 tena na Farisi raa hoki e hihhai ma na tama
ki hakammaha laatou i na kina na maket, tena na tama naa hoki e hihhai
ma na tama ki kakanna laatou ma, 'Rabai' 8 Kootou se lavaa te kanna ria
ma, 'Ni Rabai', maitaname kootou hakaatoa ni hai taina koi, tena kootou
e isi te Rabai hokotahi koi. 9 Tena kootou se lavaa te kanna he tama na
tama te maarama nei ma, 'Tamana', maitaname kootou e isi te Tamana
hokotahi i te vaelani. 10 Tena kootou se lavaa te kanna ria ma, 'ni Tama
hakamattua', maitaname te tama hokotahi e hakamaatua kootou raa ko
te Mesaia. 11 Te tama hakanaaniu kootou raa ko te tama e hehekau ma
kootou raa. 12 Te tama e mee aia hokoia ki hakanaaniu raa e me ki tuku ria

ki mouraro roo, tena te tama e mee aia hokoia ki mouraro raa e me ki ssau ria no hakanaaniu.

Jisas e hai ake na tama hakamattua na Jiu
(Mak 12.40; Luk 11.39–42,44,52; 20.47)

13 “Ia e me ki haeo roo ma kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na
Farisi raa! Kootou ni tama tattara uhiuhi! Kootou e ppui te totoka te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa i na tama te maarama nei raa, e meia
kootou hokkootou se lavaa te ttae i te kina raa, tena kootou e ppui hoki
na tama e hahaivi ma ki ttae i te kina raa!
14 [“Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki
hakalono llihu haeo roo! Kootou ni tama tattara uhiuhi! Kootou e
hai lavvaka no kailallao na hekau na hhine ku se hai avana raa, tena ki
hakatannata hoki ma kootou e too na lotu lolloa! Kootou e me ki hakalono
llihu haeo roo e mee na tiputipu sakkino kootou nei!]
15 “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo!
Kootou ni tama tattara uhiuhi! Kootou e huro vaa roto te moana, tena ki oo
vaa roto na henua hakaatoa ma ki sesee ni tama ki tauttari kootou, e meia
te saaita kootou ku llave na tama, tena kootou ku mee roo na tama naa ki
haeo ki oo no ttae i te kina te ahi raa peenaa ma kootou naa hoki!
16 “Kootou ni tama karemata sseni e hakattaki na kanohenua, kootou e
me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou e akoako ma, ‘Kame he tama e ttapa
te Hare Tapu raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tama naa e
lavaa koi te seu te tattara aia raa; e meia kame he tama e ttapa na gol i roto
te Hare Tapu raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tattara naa ku
hakamaoni roo.’
17 “Kootou ni vvare e karemata sseni! Koai te mee e hakanaaniu, na gol
ma ko te Hare Tapu e mee na gol raa ki ttapu raa? 18 Kootou e akoako hoki
ma, ‘Kame he tama e ttapa te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa,
tena te tattara naa e lavaa koi te seu ria, e meia kame aia e ttapa na hoki
i aruna te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tattara naa
ku hakamaoni roo.’ 19 Na karemata kootou naa e sseni roo! Koai te mee e
hakanaaniu, na hoki raa ma ko te olta e mee na hoki raa ki ttapu raa? 20 Ia
tena kame he tama e ttapa te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, te
tama naa e ttapa te olta raa ia ma na hoki e ppiri i aruna raa, 21 tena kame
aia e ttapa te Hare Tapu raa, tena te tama naa e ttapa te Hare Tapu raa ia
ma TeAtua te Tama e noho i te kina raa; 22 tena kame he tama e ttapa te
vaelani raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tama naa e ttapa te
Nohorana TeAtua raa ia ma te Tama e noho i aruna raa.
23 “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo
roo! Kootou ni tama tattara uhiuhi! Kootou e hoki ake TeAtua te hakasehui
na laumea ia ma na laakau e mannoni na tama e hilo ma na kai teeraa e
kanna ria ma ni mint, ni dil ia ma na kumin raa, e meia kootou se hihhai ki
tauttari na akoako hakamaoni na tuaa raa pera ma ki nnoho taualleka, ki
manava alloha, tena ki tattara te hakamaoni. Aanei na tuaa kootou e tau
te tauttari, tena kootou ki se tiaki alaa tuaa. 24 Kootou ni tama karemata
sseni! Kootou e kkope na rano i roto na vai kootou e unu raa, e meia kootou
se illoa ma kootou e hhoro na kamel!
25 “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo
roo! Kootou ni tama tattara uhiuhi! Kootou e ssoro koi te vahi i aho na
parete ia ma na kapu kootou raa, e meia i roto na parete ia ma na kapu raa
e kkapi roo na mee sakkino pera ma na tiputipu sakkino kootou raa. 26 Na
Farisi karemata sseni! Kootou ki ssoro i roto na parete ia ma na kapu raa
ki matahua i mua, tena kootou ku ssoro hoki i aho raa ki matahua!

27 “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo
roo! Kootou ni tama tattara uhiuhi! Kootou e ssau pera ma na kerekere
makkini i aruna na taruma tera e makkini hua roo, e meia i roto te taruma
naa e pii roo na ivi ia ma na tama ku ppara. 28 Tena kootou e ssau peeraa
hoki, na tinotama kootou i aho raa e tiputipu laoi i na karemata na tama, e
meia i roto kootou raa e pii roo na tiputipu sakkino ia ma na hai sara.

Jisas e tattara ake na hakalono llihu na Farisi
(Luk 11.47–51)

29 “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo!
Kootou ni tama tattara uhiuhi! Kootou e ppena hakaraoi roo na taruma
na profet raa, tena ki hakalaakei hoki na taruma na tama ni nnoho na ora
taualleka raa; 30 tena kootou e tattara hoki ma: pera ma kootou ki nnoho
te saaita na tipuna kootou raa ni nnoho raa, kootou se lavaa te ppena hea
na tama raa ni ppena no taa na profet raa no mmate. 31 Ia tena kootou ku
hakari roo pera ma kootou ni mokopuna na tama ni taa na profet raa no
mmate raa! 32 Ia tena hai na mahi kootou ki hakaoti hea na tipuna kootou
raa ni kaamata mai raa! 33 Kootou ni lapono, ia ni tamalliki na lapono!
Kootou e kkahu ma kootou e lavaa te hakassao i taha ma te kina te ahi?
34 “Tena Anau e meatu kootou pera ma Anau e me ki kauna ria atu ni
profet, na tama e atamai ia ma na tisa; kootou e me ki taa alaa tama na
tama nei no mmate, tena ku ttii alaa tama, tena ku riki alaa tama i roto na
hare lotu na Jiu raa, tena ku hakatui alaa tama ki huro i alaa matakaina.
35 Ia tena i te hakaotioti kootou e me ki too na hakalono llihu hakaatoa i te
mmate na tama e ttonu raa, kaamata mai te mate Abel raa haere no tae te
mate Sakaraia te tama Berekia raa; te tama kootou ni taa i lottonu te olta ia
ma te Hare Tapu raa. 36 Anau e meatu te hakamaoni: na hakalono llihu te
mmate na tama nei raa e me ki mmoe i roto na tama te aho nei raa!

Te laoi Jisas i Jerusalem
(Luk 13.34–35)

37 “Jerusalem, Jerusalem! Kootou e taa na profet, tena ki maka na tama
e kavekave na tattara tera TeAtua ni kauna ria atu raa! E hia roo na vahao
Anau e maanatu ma ki hakkutu mai kootou hakaatoa ma na rima Anau
pera ma he manu hine e hakkutu ake na pupunua aia raa, e meia kootou
se hihhai ma Anau ki hakkutu mai kootou! 38 Ia tena te Hare Tapu kootou
naa e me ki tuu vare roo se hai tama. 39 Anau e meatu kootou; kaamata te
saaita nei kootou se lavaa hoki te kkite Anau ki tae roo te saaita kootou ku
tattara ma, ‘TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa.’ ”

24

Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e me ki maseu
(Mak 13.1–2; Luk 21.5–6)

1 Jisas ku huri no haere i taha ma te Hare Tapu raa, tena na disaipol Aia
raa ku oo ake no meake Aia ki kkira ake i na hare te Hare Tapu raa. 2 Tena
Jisas ki meake, “Hakamaoni, kootou e me ki kkite na mee nei hakaatoa.
Tena Anau e me ki meatu he mee hokotahi. Se isi te hatu hokotahi i na hatu
e mmau te Hare Tapu naa e me ki mmau tahi roo i te kina aia e mmau raa;
na hatu hakaatoa e me ki hhopo no maoha i raro.”

Na hakalono llihu e me ki ttae mai
(Mak 13.3–13; Luk 21.7–19)

3 Jisas e noho i aruna te Mouna e hhomo na Oliv raa, tena na disaipol
raa ki oo ake hokolaatou no mmata Tama raa. Kito na tama raa ki meake,

“Hakari mai maatou te saaita na mee nei e me ki kapihi mai, ia hea e me ki
kapihi mai ki huri mai maatou te saaita Akoe e me ki hamai ia ma te saaita
na mee hakaatoa e me ki oti raa.”
4 Tena Jisas ki meake, “Kootou ki tanattana tahi, ia auu se tiaki alaa tama
ki malliu atu kootou. 5 Tammaki na tama e mee ma laatou e tattara i te vahi
Anau e me ki oo atu no tattara atu ma, ‘Anau ko te Mesaia!’ Tena laatou e
me ki malliu ake tammaki roo na tama. 6 Kootou e me ki llono na kapipihi
na taua e ttani tappiri atu ia ma na rono na henua e ppuhu, e meia auu se
mamannatu tammaki. Na mee nei e me ki kapihi atu, e meia se mee ma
teenaa te hakaoti naa ku tae atu. 7 Na henua e me ki ppuhu hokolaatou, na
tuku e me ki ppuhu hokolaatou. Tena e me ki isi te saaita te hikkai ia ma
na ruru henua na kina hakaatoa. 8 Na mee nei hakaatoa e ssau pera ma na
isu kaamata te hine ku mee ki mamaoha raa.
9 “Kootou e me ki hakapiki ria no kou ake na tama ki kou atu na hakalono
llihu kootou, tena ku taa kootou ki mmate. Na kanohenua hakaatoa e me
ki se hihhai kootou e mee kootou e tauttari Anau. 10 Tammaki na tama e
me ki tiaki na hakattina laatou raa te saaita naa; na tama naa e me ki tattara
haeo teeraa tama ma teeraa tama, tena e me ki se hihhai hokolaatou. 11 Ia
tammaki na profet malliu e me ki oo atu no tattara malliu ake tammaki na
tama. 12 Tammaki na tama e me ki tauhano te ppena na mee sakkino, tena
laatou e me ki tiaki na laoi laatou ni isi i mua raa. 13 Emeia na tama e ttuu
mmau no ttae te hakaoti raa e me ki ora. 14 Tena te Rono Tauareka i te vahi
te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki takutaku ria ki llono na tama na
henua hakaatoa i te maarama nei raa, tena ki oti te hakaotioti te maarama
nei raa ku tae atu.

Te mee sakkino e haeo roo
(Mak 13.14–23; Luk 21.20–24)

15 “Kootou e me ki kkite te mee sakkino roo tera profet Daniel ni tattara
raa. Te mee naa e me ki tuu i te kina e tapu kkini i roto te Hare Tapu raa.”
(Te tama e ppau na tattara nei raa ki iroa te hakataakoto na tattara nei!)
16 “Tena na tama i roto Judia raa ku huro i te kina na mouna raa no mmuni.
17 Te tama i aruna te tauhuhu te hare aia raa se lavaa te tiho i raro ma ki too
hea aia e ttino raa. 18 Ia te tama i roto te paupaku aia raa se lavaa te vaakai
i hare ma ki too te kkahu rima lloa aia raa. 19 Te aho naa e me ki haeo roo
ma na hhine hai ttama ia ma na hhine na tamalliki laatou raa koi pammee
raa. 20 Lotu ake TeAtua ki se lavaa kootou te huro i taha te saaita te matani
ia ma te saaita te Sabat! 21 Maitaname na hakalono llihu te saaita naa e me
ki haeo roo i aruna na hakalono llihu tera ni hhura mai i te kaamata roo te
maarama nei ni tipu ake haere no tae mai te aho nei. Tena se lavaa hoki ni
hakalono llihu peenei e me ki hura atu hoki i muri. 22 Emeia TeAtua ku oti
te ttuu te kooina na aho raa no moisi; peeraa TeAtua ki se ttuu na aho raa
no moisi, se hai tama e me ki ora. TeAtua e ttuu na aho raa no moisi e mee
na tama Aia ni hirihiri raa.
23 “Tena kame he tama e meatu akoe ma, ‘Kira ake, teenei te Mesaia
nei!’ ia ma ku meatu ma, ‘Teeraa Aia raa!’, kootou se lavaa te hakattina
na tattara naa. 24 Maitaname na mesaia malliu ia ma na profet malliu raa
e me ki ttae atu; na tama naa e me ki huri atu na mirakol ia ma na hakkatu
e llahi ma ki lavaa laatou te malliu ake hoki na tama TeAtua ni hirihiri raa,
kame laatou e lavaa. 25 Hakallono! Anau ku oti te tattara atu na mee nei i
mua te aho naa e tae atu.
26 “Tena kame ni tama e meatu ma, ‘Teeraa te Tama raa i te kina e tuu
mahoa raa!’ Tena kootou ki se vvare no oo i te kina naa, tena kame laatou e
meatu ma, ‘Teeraa te Tama raa e mmuni i te kina raa!’ Tena kootou se lavaa

te hakattina na tattara na tama naa. 27 Maitaname te Tamariki te Tama nei
e me ki hamai pera ma he uila no hakamaahina i te vaelani raa, kaamata
te anake haere no tae te laki.
28 “He kina peehee e moe te mee e mate, na manu lellee kai ttama raa e
me ki muimui i te kina naa.

Te hamai te Tamariki te Tama nei
(Mak 13.24–27; Luk 21.25–28)

29 “I muri na hakalono llihu na aho naa, te laa raa e me ki pouri, tena te
maremo raa e me ki se lavaa hoki te maahina, na hetuu raa e me ki maoha
i taha ma te vaelani, tena na mahi i te vaelani raa ku se lavaa te oo tonu na
ara laatou e hahaere raa. 30 Tena na hakkatu te Tamariki te Tama nei e me
ki hura ake i te vaelani, tena na tama hakaatoa i roto te maarama nei raa
e me ki tanittani te saaita laatou e kkite te Tamariki te Tama nei, e hamai
i roto na pukureurehu i te vaelani raa ma na mahi hai mmahi. 31 Te puu
hakanaaniu raa e me ki tani, tena te Tama raa e me ki kauna ria iho na
ensel Aia raa ki oo i na kina hakaatoa i te maarama nei raa no hakkutu ake
na tama roo hakaatoa Aia ni hirihiri raa.

Tattara hurihuri te laakau fik
(Mak 13.28–31; Luk 21.29–33)

32 “Te laakau fik raa e me ki poroporo atu kootou na hakataakoto. Te
saaita na raraa raa e hhomo, tena na laumea raa ku mahaa ake, tena kootou
e me ki illoa pera ma te saaita na reurehu raa ku tappiri ki ttae mai. 33 Ia e
ssau pera hoki, te saaita kootou e kkite na mee nei hakaatoa raa, kootou e
me ki illoa pera ma te saaita te Tama raa e me ki hamai raa ku taapiri, ia Aia
ku tanattana ki hamai. 34 Mannatu pera ma na mee nei hakaatoa e me ki
kapihi atu i mua na tama e nnoho te saaita nei raa e mmate hakaatoa. 35 Te
vaelani ma te maarama nei e me ki oti, e meia na tattara Anau raa e me ki
mmoe tahi se lavaa roo te oti.

Se hai tama e iroa te Aho ia ma te saaita
(Mak 13.32–37; Luk 17.26–30; 17.34–36)

36 “Se hai tama e iroa te aho hee roo ia ma te saaita hee roo te aho naa e
me ki tae mai, niaina na ensel i te vaelani, ia te Tamariki te Tama nei hoki
se iroa; te Tamana Hokoia koi e iroa. 37 Te hamai te Tamariki te Tama nei
e me ki ssau pera ma hea ni kapihi ake te saaita Noa raa. 38 Na aho i mua
te tai uu raa, na tama raa e kkai, ia e unu, tena na hhine ia ma na taanata
raa e avavvana haere no tae roo te saaita Noa ku haere i roto te vakatua
aia raa, 39 e meia na tama raa se illoa hea e me ki kapihi ake haere no tae
roo te saaita laatou ku loohia te tai uu raa. Te aho te Tamariki te Tama nei
e hamai raa e me ki ssau pera ma te saaita naa. 40 Te saaita naa tokorua na
taanata e me ki uata i roto te paupaku hokotahi, teeraa tama e me ki too
ria i taha, tena teeraa tama e me ki tiaki ria. 41 Tokorua na hhine e me ki
tukituki na kai, teeraa tama e me ki too ria i taha, tena teeraa tama e me ki
tiaki ria.
42 “Kootou ki tanattana tahi, maitaname kootou se illoa te aho hee roo
TeAriki e me ki hamai. 43 Kame te tama te hare raa e iroa te saaita te tama
kairarao raa e me ki haere ake, kootou e illoa pera ma te tama naa se lavaa
te moe ki se lavaa te tama kairarao raa te haere ake no ssaa te haere aia raa.
44 “Ia tena kootou ki tanattana tahi, maitaname te Tamariki te Tama nei
e me ki hamai te saaita kootou e nnoho taravare ma Aia ku se hamai raa.

Te tama hehekau hakamaoni ia ma te tama hehekau mariu
(Luk 12.41–48)

45 “Kaa koai te tama e hakamaoni i na hehekau aia, ia e atamai naa?
Teenaa ko te tama tera te tama hakamaatua raa e tuku aia ki hakamaatua
i aruna alaa tama hehekau raa, tena ku vaevae ake na kai na tama raa na
saaita laatou e kkai raa. 46 Te tama hehekau naa e me ki hihia roo kame te
tama hakamaatua aia raa e hamai no kite aia e ppena na mee raa. 47 Anau
e meatu kootou te hakamaoni pera ma te tama hakamaatua naa e me ki
tuku te tama naa ki mmata na hekau aia raa hakaatoa. 48 Emeia kame aia
he tama hehekau haeo, aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Te tama hakamaatua
anau raa e me ki se lavaa te hamai saaita roroa roo.’ 49 Tena aia ku kaamata
no riki alaa tama e hehekau ma aia raa, tena ku haere no kai, ia no unu ma
na tama e unu mahi raa. 50 Tena te tama hakamaatua te tama hehekau naa
e me ki hamai te saaita te tama hehekau naa se tanattana, ia se iroa te saaita
te tama raa e me ki hamai raa. 51 Te tama hakamaatua naa e me ki tuutuu
maruu te tama hehekau naa ki hakalono llihu pera ma alaa tama e tattara
uhiuhi raa hoki. Na tama naa e me ki ttani no hakatikkati na niho laatou.

25

Te tattara hurihuri te sanahuru na taukupu

1 “Te saaita naa te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki ssau pera ma
te sanahuru na taukupu e too na lamu laatou raa ma ki oo no ttiri ma te
taupeara ku mee ki avana raa. 2 Tena he tokorima na taukupu e panimu,
tena teeraa tokorima na taukupu e atamai. 3 Te tokorima na taukupu e
panimu raa e too koi na lamu laatou raa, tena se hai karaseni hoki e too
ma na lamu raa, 4 tena te tokorima na taukupu e atamai raa e too na lamu
laatou raa, tena ki utu hoki na karaseni na lamu raa. 5 Te taupeara e me
ki avana raa e nnahe roo te hamai, tena na taukupu raa ku tutturi moe no
mmoe heilloa roo.
6 “Te mee raa ku raka te tuapoo, tena laatou ku llono te tama e kanna ma,
‘Teenei te taupeara ku mee ki avana nei ku hamai! Oo mai no tanattana
ki hamai aia!’ 7 Tena te sanahuru na taukupu raa ku mahhuru no mmiri
ake na lamu laatou raa i aruna. 8 Tena te tokorima na taukupu e panimu
raa ku meake teeraa tokorima na taukupu ma, ‘Utu mai ni karaseni ma na
lamu maatou nei, na lamu nei ku mmaha.’ 9 Tena na taukupu e atamai raa
ki meake, ‘Maatou se lavaa te utu atu e mee na karaseni nei se llava te vvae
ma taatou. Oo no sui ni karaseni ma kootou te stoa.’ 10 Kito te tokorima na
taukupu e panimu raa ki oo no sui na karaseni laatou raa, ia te saaita na
taukupu e panimu raa ni oo, te taupeara ku mee ki avana raa hoki ku tae
ake. Te tokorima na taukupu e tanattana raa ku oo ma te taupeara raa i te
kina te kai raa, tena na tama raa ki ppui te totoka.
11 “Tena ki oti roo teeraa tokorima na taukupu ku ttae ake, tena ki
kakanna ake ma, ‘TeAriki, TeAriki! Taaraki te totoka raa ki oo atu maatou
i hare.’ 12 Tena te taupeara raa ki meake, ‘Anau se lavaa te taaraki te totoka
raa! Anau se iroa kootou.’ ”
13 Tena Jisas ki meake, “Kootou ki tanattana, maitaname kootou se illoa
te aho ia ma te saaita hee roo te Tamariki te Tama nei e me ki hamai.

Tokotoru na tama hehekau
(Luk 19.11–27)

14 “Te saaita naa te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki tipu peenei.
Teeraa he tama e tanattana ki horau, tena aia ki kanna ake na tama
hehekau aia raa, tena ki meake na tama raa ki lollohi na hekau aia raa.
15 Tama raa e kou ake na sileni na tama raa tautari te iroa te tama raa. Te
tama hokotahi aia e kou ake rima simata na sileni, teeraa tama aia e kou

ake rua simata, tena teeraa tama aia e kou ake te simata hokotahi. Tena
aia ki tiaki na tama raa no horau. 16 Te tama hehekau ni too rima simata
na sileni raa ku haere no hehekau no too hoki teeraa rima simata na sileni.
17 Ia e ssau hoki ma te tama ni too rua simata na sileni raa. Tama raa e
haere no hehekau ma na sileni raa no too teeraa rua simata na sileni hoki.
18 Emeia te tama hakatoru ni too te simata hokotahi raa ku haere no keri te
rua raa, tena ki tanu na sileni te tama hakamaatua aia raa ni kou ake raa.
19 "Te saaita te tama hakamaatua raa ni haere raa ku roroa roo, tena ki
oti aia ku vaakai mai ma ki hakatonu ma na tama hehekau aia raa i te
vahi na sileni aia ni kou ake raa. 20 Te tama hehekau ni too rima simata
na sileni raa ku haere ake no kou ake te rima simata na sileni raa, tena ki
meake, 'Tama hakamaatua, akoe ni kou mai rima simata na sileni, ia teenei
teeraa rima simata anau ni hehekau ma na sileni nei no too!' 21 Tena te
tama hakamaatua raa ki meake, 'Tauareka roo, akoe he tama hakamaoni te
hehekau! Akoe e huri mai ma akoe he tama hehekau tauareka hakamaoni
te rorohi na sileni moisi, tena anau e me ki tuku akoe ki rorohi na sileni
tammaki. Hamai i hare ki hihhia taaua hakaatoa!'
22 "Tena te tama hehekau ni too rua simata na sileni raa ku haere ake i
hare, tena ki meake, 'Tama hakamaatua, akoe e kou mai rua simata na
sileni, tena teenei teeraa rua simata na sileni anau ni hehekau ma na
sileni nei no too raa.' 23 'Tauareka roo, akoe he tama hakamaoni te hehekau!
Akoe e huri mai ma akoe he tama hakamaoni te rorohi na sileni moisi, tena
anau e me ki tuku akoe ki rorohi tammaki na sileni. Hamai i hare ki hihhia
taaua hakaatoa!'
24 "Tena te tama hehekau ni too te simata hokotahi raa ku haere ake i
hare, tena ki meake, 'Tama hakamaatua, anau e iroa pera ma na tama e
mattaku akoe; akoe haere haki, tena ki kkope na kai na kina alaa tama e
ttori raa. 25 Anau e mataku akoe, tena anau ki haere no tanu na sileni akoe
raa i te kerekere. Kira ake aanei na sileni akoe nei hakaatoa roo.'
26 "Tena te tama hakamaatua raa ki meake, 'Akoe he tama hehekau
sakkino, ia e matanaenae. Akoe e iroa pera ma anau he tama haere haki,
tena ki kkope na kai na kina alaa tama e ttori raa kaa seai? 27 Tena akoe e
tau roo te ppono na sileni anau nei i roto te benk, tena anau e me ki too na
sileni nei hakapaa ma na sileni laatou e me ki hakapiri ake i aruna te saaita
anau e vaakai mai raa.'
28 "Tena te tama hakamaatua raa ki meake na tama e ttuu i te kina raa,
'Too na sileni raa i taha ma te tama naa no kou ake te tama e isi sanahuru
na simata na sileni raa. 29 Niaina ma akoe e isi tammaki na mee, e meia
akoe e me ki isi tammaki hoki alaa mee e me ki ttoe, tena te tama se isi na
mee raa, niaina ma na mee raa e moisi, na mee raa e me ki too ria i taha ma
aia. 30 Tena kootou ki lletu te tama hehekau sakkino nei i aho i te kina e
pouri raa, tena aia e me ki tani no hakatikkati na niho aia raa.'

Te hakatonutonu i te aho hakaoti

31 "Te saaita te Tamariki te Tama nei e hamai pera ma he Tuku ma na
ensel Aia raa, te Tama raa e me ki noho i aruna te Nohorana hakanaaniu
Aia raa, 32 tena na tama na henua hakaatoa e me ki kkutu i mua Tama
raa. Tena te Tama raa e me ki vvae na tama raa i na kuturana e rua e ssau
pera ma te tama rorohi na manu raa e vvae na sipsip raa i taha ma na gout.
33 Tama raa e me ki tuku na tama e ttonu raa i te vahi laaua Aia, tena na
tama sakkino raa i te vahi se laaua Aia.
34 "Tena te Tuku raa e me ki meake na tama i te vahi laaua Aia raa ma,
'Oo mai, kootou ko na tama e hakatapu ria te Tamana Anau raa! Oo mai
no ttino te Hakamaatua ana i te Vaelani tera ku oti te tanattana ma kootou
te saaita roo te maarama nei ni tipu ake raa. 35 Anau e hikai, tena kootou

e haanai Anau, Anau e hiunu, tena kootou e kou mai na vai no unu Anau;
Anau he manu siri, tena kootou e too hakaraoi Anau i na hare kootou raa;
36 Anau se hai hekau, tena kootou e kou mai na hekau Anau; Anau e laavea,
tena kootou e lollohi hakaraoi Anau, Anau e karapusi ria, tena kootou e oo
mai no matamata Anau.'
37 "Tena na tama e tonu tahi raa e me ki meake ma, 'TeAriki, te saaita hee
maatou ni kkite ma Akoe ni hikai, tena maatou ki haanai Akoe, ia te saaita
hee Akoe ni hiunu, tena maatou ki kou atu na vai no unu Akoe? 38 Te saaita
hee maatou ni kkite ma Akoe he manu siri, tena maatou ki too hakaraoi
Akoe i na hare maatou raa, ia te saaita hee Akoe se hai hekau, tena maatou
ki kou atu na hekau Akoe? 39 Te saaita hee maatou ni kkite ma Akoe e
laavea, ia ni ponotia i te hare karapusi, tena maatou ki oo atu no mmata
Akoe?' 40 Tena te Tuku raa e me ki meake, 'Anau e meatu kootou, he saaita
peehee kootou e ppena hakatauareka i na tama Anau tera e mouraro raa,
kootou e ppena te tauareka naa i Anau!'
41 "Tena ki oti Aia ki meake na tama i te vahi se laaua Aia raa, 'Oo i taha
ma Anau, kootou ko na tama e nnoho i raro na haeo TeAtua! Oo i te kina te
ahi e ura tahi tera e tanattana ma Satan ia ma na ensel aia raa! 42 Anau e
hikai, e meia kootou se haanai Anau, Anau e hiunu, e meia kootou se hai vai
e kou mai no unu Anau; 43 Anau he manu siri, e meia kootou se too hakaraoi
Anau i na hare kootou raa, tena Anau ni se hai hekau, e meia kootou se hai
hekau ni kou mai Anau. Anau e laavea, ia e moe i te hare karapusi, e meia
kootou se oo mai no lollohi Anau.'
44 "Tena na tama sakkino raa e me ki meake, 'TeAriki, te saaita hee
maatou ni kkite ma Akoe e hikai, ia e hiunu ia ma Akoe he manu siri ia
ma Akoe se hai hekau ia ma Akoe e laavea ia ma Akoe e karapusi, tena
maatou se oo atu no mmata Akoe?'
45 "Tena te Tuku raa e me ki meake, 'Anau e meatu kootou, he saaita
peehee kootou se hihhai ki tokonaki he tama na tama mouraro Anau raa,
tena kootou se hihhai ki tokonaki hoki Anau.' 46 Na tama sakkino raa e me
ki oo i te kina na hakalono llihu se isi te hakaoti raa, tena na tama e ttonu
raa e me ki oo i te kina te ora e ora tahi raa."

26

Na tama hakamattua raa ku tattara hemuu ma ki taa Jisas (Mak 14.1–2; Luk 22.1–2; Jon 11.45–53)

1 Jisas e akoako ake na hakataakoto roo hakaatoa no oti, tena Aia ki meake
na disaipol Aia raa, 2 "Kootou e illoa pera ma te Pasova raa e me ki teiho
mai te aho hakarua raa, tena te Tamariki te Tama nei e me ki hakapiki ria
no kou ake na tama e kiri lloto Aia raa ki ttii i aruna te kros."
3 Tena na maatua hakananniu raa laatou ma na tama hakamattua raa
ki oo no kkutu hakaatoa i te hare tuku Kaiafas te pohouru hakanaaniu na
maatua raa 4 no tattara ma ki hakapiki hemuu Jisas, tena ku taa Tama raa ki
mate. 5 Na tama raa e tattara ma, "Taatou se lavaa te ppena te hakataakoto
taatou nei te saaita te Pasova raa, ka oti te kanohenua raa ku hakatauttau
ma taatou."

Jisas e amuhi ria te lloo manoni i Betani (Mak 14.3–9; Jon 12.1–8)

6 Jisas e noho i Betani i te hare Saimon, te tama te tinotama aia raa ni
kaina te manumanu haeo raa. 7 Jisas koi noho koi no kai, tena he hine e
haere ake iaa Jisas ma te lloo manoni e sui mmaha roo no nnini i aruna te
pohouru Tama raa. 8 Na disaipol raa ku lloto roo te saaita laatou ni kkite te

hine raa e nnini te lloo manoni raa i aruna te pohouru Jisas raa, tena laatou
ki meake, “Aiea te lloo naa ku ninnini puamu naea? 9 Te lloo nei e tau roo
te kou ake alaa tama ki sui tammaki na sileni, tena taatou ku too na sileni
raa no kou ake i na tama hakaalloha raa!”
10 Jisas e iroa hea na disaipol raa e tattara raa, kito Aia ki vahiri ake na
tama raa, “Aiea kootou e tattara i te hine nei naea? Hea te hine nei e ppena
i Anau raa he mee roo e tauareka. 11 Na tama hakaalloha raa e me ki nnoho
tahi ma kootou, e meia Anau se lavaa te noho tahi ma kootou. 12 Hea te hine
nei e ppena raa, aia e nnini te lloo manoni raa i aruna te tinotama Anau ki
tanattana te saaita Anau e me ki tanu ria raa. 13 Tena Anau e meatu kootou
te hakamaoni pera ma he kina peehee i roto te maarama nei na tama e
takutaku te Rono Tauareka nei, na tama e me ki mannatu te hine nei i te
mee aia e ppena nei.”

Judas e hakari ake Jisas
(Mak 14.10–11; Luk 22.3–6)

14 Tena Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol
raa ku haere no mmata na maatua hakananniu raa, 15 tena ki vahiri ake,
“Hea kootou e me ki kou mai anau kame anau e hakari atu Jisas i kootou?”
Na maatua hakananniu raa ku ppau ake tipu toru na sileni no kou ake iaa
Judas. 16 Tena kaamata te saaita naa Judas ku kirakira he saaita e tauareka
aia ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas e kai te Kai te Pasova raa ma na disaipol Aia
(Mak 14.12–21; Luk 22.7–13; 22.21–23; Jon 13.21–30)

17 Te aho kaamata te Kai te Haraoa Mannihi raa, na disaipol raa ku oo
ake iaa Jisas raa no vahiri ake Tama raa ma, “I te kina hee Akoe e hihai ma
maatou ki oo no tanattana te Kai te Pasova raa ma Akoe?”
18 Kito Jisas ki meake, “Oo i te tama hokotahi i roto te matakaina raa no
meake ma, ‘Te Rabai raa e tattara ma te saaita Aia raa ku ttae mai, tena Aia
ma na disaipol Aia raa e me ki kkai te Kai te Pasova raa i te hare akoe.’ ”
19 Na disaipol raa e oo no ppena hea Jisas ni tattara ake laatou raa, tena
laatou ki tanattana mai te Kai te Pasova raa.
20 Jisas ma te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ku nnoho ma ki kkai
te saaita te mee raa ku hiahi. 21 Laatou koi nnoho koi no kkai, tena Jisas ki
meake, “Anau e meatu kootou, he tama kootou e me ki hakari ake Anau i
na tama e kiri lloto Anau raa.”
22 Na disaipol raa ku se hihhai roo, tena laatou ku kaamata no vahihhiri
ake Jisas tama taki ttahi ma, “TeAriki, Akoe ma e tattara koi anau.”
23 Kito Jisas ki meake, “Te tama e ttoki te haraoa aia raa i roto te parete
Anau e ttoki te haraoa raa ko te tama e me ki hakari ake Anau i na tama
haeo raa. 24 Te Tamariki te Tama nei e me ki mate pera ma te Launiu Tapu
raa e tattara, e meia te tama e hakari ake te Tamariki te Tama nei raa e me ki
haeo roo! E tauareka roo kame te tama naa ni se haanau iho i te maarama
nei!”
25 Tena Judas te tama sakkino raa ku meake, “Rabai, Akoe ma e tattara
koi anau.”
Kito Jisas ki meake, “Teenaa koi akoe ku mee mai naa.”

Te kai hakaoti TeAriki
(Mak 14.22–26; Luk 22.14–20; 1 Korin 11.23–25)

26 Te saaita laatou koi kkai, Jisas ku too te muri haraoa raa no lotu ake
TeAtua, tena ki ttohi te haraoa raa no vaevae ake i na disaipol Aia raa, tena
ki meake, “Too no kkai, teenei ko te tinotama Anau.”

27 Tena Jisas ki too te kapu raa no lotu ake TeAtua, tena ki kou ake na
disaipol Aia raa, tena ki meake, “Kootou hakaatoa ki unu; 28 teenei ko te
toto Anau tera e huri atu te hakamaoni te tattara e ivi TeAtua raa, tena te
toto Anau nei e nnini atu ki ssoro na hai sara na kanohenua hakaatoa i taha.
29 Anau e meatu kootou, Anau se lavaa hoki te unu te wain nei ki tae roo te
saaita Anau e unu ma kootou te wain hoou raa, i te Hakamaatua ana te
Tamana Anau raa.”
30 Kito na tama raa ki huhua te rue te lotu raa, tena ki oo peeraa i te Mouna
e hhomo na Oliv raa.

Jisas e meake ma Pita e me ki kore e toru na vahao (Mak 14.27–31; Luk 22.31–34; Jon 13.36–38)

31 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, “Te poo nei kootou hakaatoa e me
ki tiaki Anau no huro i taha, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
‘TeAtua e me ki taa te tama e rorohi na manu raa, tena na sipsip raa e me
ki maaseu huri.’ 32 Emeia i muri te saaita Anau ku ora muri raa, Anau e me
ki haere i Galili i mua kootou.”
33 Kito Pita ki tattara ake Jisas ma, “Anau se lavaa roo te tiaki Akoe, niaina
ma na tama nei hakaatoa e tiaki Akoe!”
34 Tena Jisas ki meake Pita, “Anau e meatu te hakamaoni, i mua te manu
tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe
se iroa Anau.”
35 Kito Pita ki meake, “Anau se lavaa te ppena peenaa, niaina anau e taia
ria no mate ma Akoe!”
Tena na disaipol raa hakaatoa ku tattara ake pera ma Pita raa hoki.

Jisas e lotu i Getsemani (Mak 14.32–42; Luk 22.39–46)

36 Tena Jisas ki haere ma na disaipol Aia raa i te kina e hui ma ko
Getsemani raa, tena Aia ki meake na disaipol raa, “Nnoho i te kina nei ki
haere Anau no lotu i te kina raa.” 37 Tena Aia ki too Pita ia ma te tokorua na
tama Sebedi raa. Jisas ku aroha roo, tena te hakataakoto Aia raa hoki ku
sakkino roo, 38 kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Te aroha i roto te hatu
manava Anau raa e rahi roo, tena Anau ku taapiri koi ki mate te aroha.
Nnoho i te kina nei ki ara taatou.”
39 Jisas e haere no mmao hakamarie, tena Aia ki tteiho i raro no tuturi,
tena ki lotu ake peenei, “Taku Tamana, kame e hainauhie, Akoe ku too te
kapu te hakalono llihu nei i taha ma Anau! Emeia Akoe se tautari hea Anau
e hihai, tautari koi hea Akoe e hihai.”
40 Tena Aia ki vaakai no kite tokotoru na disaipol raa ku mmoe heilloa
roo; kito Jisas ki meake Pita, “Kootou tokotoru se lavaa roo te ara ake he
paa saaita ki ara taatou? 41 Tauhano te ara tahi, tena ku lotu tahi ki se
lavaa kootou te maoha i na hahaaite. Te anana raa e mataora, e meia te
tinotama raa e matanaenae.”
42 Tena Jisas ki vaakai hakaraoi hoki no lotu ake peenei, “Taku Tamana,
kame Akoe se lavaa te too te kapu te hakalono llihu nei i taha ma Anau,
tena tiaki Anau ki hakalono llihu pera ma Akoe e hihai raa.” 43 Tena Aia ki
vaakai hoki no kite tokotoru na disaipol raa ku mmoe heilloa roo; tokotoru
raa ku se lavaa roo te kkira na karemata laatou.
44 Tena Jisas ku tiaki na disaipol raa no haere te hakatoru na vahao no
lotu ake na lotu Aia ni lotu ake kaamata raa. 45 Tena Aia ki vaakai ake i
na disaipol raa no meake, “Kootou koi mmoe roo no hamalollo? Kira ake!
Te saaita te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na tama hai

ssara raa ku tae mai. 46 Mahhike i aruna ki oo taatou. Kira ake, teenei te
tama e me ki hakari ake Anau!”

Jisas ku hakapiki ria
(Mak 14.43–50; Luk 22.47–53; Jon 18.3–12)

47 Jisas koi tattara koi te saaita Judas, he tama i roto te sanahuru ma rua
na disaipol raa ku tae ake. Judas e haere ake ma te kanohenua e rahi tera
na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ni kauna ki oo ake.
Na tama raa e oo ake ma na paraamoa ia ma na muri laakau. 48 Judas te
tama sakkino raa ku oti te tattara ake na tama raa ma, “Te tama Anau e
mohoni raa ko te tama kootou e hihhai raa, tena kootou ku hakapiki Tama
naa!”
49 Judas e haere tahi atu roo iaa Jisas raa no meake ma, “Rabai, te
tauareka ki noho ma Akoe,” tena aia ki mohoni Jisas.
50 Kito Jisas ki meake, “Taku soa, akoe ki vave!”
Kito na tama raa ki oo ake no hakapiki Jisas, tena ki ttaohi mmau roo
Tama raa 51 Tena he tama hokotahi e tuu ma Jisas ku ssau te paraamoa
aia raa no ssepe te katarina te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na
maatua raa no hopo. 52 Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tuku te paraamoa
naa i te kina akoe ni too raa. Na tama hakaatoa e ppuhu ma na paraamoa
raa e me ki mmate i na paraamoa. 53 Kootou se illoa pera ma Anau e lavaa
te kanna ake te Tamana Anau raa ki tokonaki, tena te Tamana Anau raa e
lavaa te kou mai sanahuru ma rua na kuturana na ensel te saaita nei koi ki
tokonaki Anau? 54 Emeia kame peenaa, tena kaa na tattara te Launiu Tapu
raa e tattara mai ma te mee nei e me ki kapihi mai raa e me ki hakamaoni
peehee?”
55 Tena Jisas ki meake te kanohenua raa, “Kootou e oo mai roo ma na
paraamoa ia ma na muri laakau ki ttaohi Anau pera ma Anau he tama
se hailou? Na aho hakaatoa Anau e noho no akoako i te Hare Tapu, tena
kootou se hakapiki Anau. 56 Emeia na mee nei hakaatoa e kapihi mai ki
mee hea na profet raa ni tattara i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni.”
Tena na disaipol Jisas raa hakaatoa ku tiaki Tama raa no huro i taha.

Jisas e tuu i mua na tama hakananniu
(Mak 14.53–65; Luk 22.54–55; 22.63–71; Jon 18.13–14; 18.19–24)

57 Na tama ni hakapiki Jisas raa ku too Tama raa no kkave i te hare Kaiafas
te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena na tama poroporo na tuaa
ia ma na tama hakamattua raa ku kkutu i te kina raa. 58 Pita e hahaere
tautari atu hakammao no tae roo i te kina te hare te pohouru hakanaaniu
na maatua raa. Pita e uru atu i te kina te hare raa no noho i raro ma na
tama lollohi raa ma ki kite aia hea na tama raa e me ki ppena. 59 Na maatua
hakananniu ia ma alaa tama hakananniu e lahulahu ma ki lave ni tattara
se ttonu i te vahi Jisas ma ki lavaa laatou te taa Tama raa ki mate; 60 e meia
laatou se hai mee e lave, niaina roo ma e tammaki roo na tama e oo ake na
hatu na malliu laatou iaa Jisas. Tena te hakaoti, tokorua na taanata ku oo
ake i mua 61 no tattara ake ma, “Te Tama nei e tattara ma, ‘Anau e lavaa te
seu te Hare Tapu TeAtua nei ki hina, tena ku hakatuu hakaraoi i roto e toru
na aho.’ ”
62 Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku tuu i aruna no meake Jisas
ma, “Akoe se isi na tattara ki tattara i te vahi na tattara na tama raa e hai
atu Akoe raa?” 63 Emeia Jisas e tuu hemuu koi. Te pohouru hakanaaniu na
maatua raa ku meake hakaraoi hoki iaa Jisas ma, “Anau e meatu Akoe ki
mee mai te hakamaoni i te inoa TeAtua e ora raa: eaa, Akoe ko te Mesaia,
te Tamariki TeAtua raa ma seai?”

64 Kito Jisas ki meake, “Teenaa koi akoe ku mee mai naa. Emeia Anau e
meatu kootou: kaamata te saaita nei kootou e me ki kkite te Tamariki te
Tama nei e me ki noho i te vahi laaua TeAtua Hakanaaniu raa, tena e me ki
hamai i aruna na pukureurehu i te vaelani raa!”
65 Te pohouru hakanaaniu na maatua raa e rono koi na tattara raa, tena
aia ki ssae na kaukahu aia raa, tena ki meake, “Tama nei e tattara haeo
TeAtua! Taatou se hihhai hoki ma alaa tama ki oo mai no tattara mai i te
vahi te Tama nei! Kootou e llono koi te saaita nei na tattara Aia e tattara
haeo TeAtua raa! 66 Kootou e mannatu maea?”
Kito na tama raa ki meake, “Tama naa e isi te sara, tena Aia e tau te taia
ria ki mate.”
67 Tena na tama raa ku sasavare na maihu Jisas, tena ki riki Tama raa; kito
na tama ni ppaa na patikauvae Jisas raa 68 ki meake ma, “Te Mesaia, kame
Akoe he profet hakamaoni, Akoe ku tini ma koai te tama ni ppaa Akoe raa!”

Pita e kore ma aia se iroa Jisas
(Mak 14.66–72; Luk 22.56–62; Jon 18.15–18; 18.25–27)

69 Pita e noho i te kina te hare raa te saaita te hine hehekau te pohouru
hakanaaniu na maatua raa ni haere ake no meake aia ma, “Akoe hoki e
hahaere ma Jisas te tama i Galili raa.”
70 Emeia Pita e kore i mua na tama raa hakaatoa, tena aia ki meake, “Anau
se iroa hea akoe e tattara naa.” 71 Kito Pita ki tiaki te kina aia e noho raa no
haere i te kina te totoka te hare raa. Tena teeraa hine hehekau ku kite Pita,
tena aia ki meake na taanata e ttuu i te kina raa, “Te tama nei e hahaere ma
Jisas, te tama i Nasaret raa.”
72 Tena Pita ki kore hakaraoi hoki ma, “Anau e meatu te hakamaoni pera
ma anau se iroa te Tama naa!”
73 Tena se roroa na taanata e ttuu i te kina raa ku oo ake iaa Pita raa. Kito
na tama raa ki meake, “Hakamaoni roo akoe he tama na tama raa hoki,
maitaname na tattara akoe raa e huri mai pera ma akoe i roto na tama
raa hoki!”
74 Kito Pita ki meake, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma anau e
tattara roo te hakamaoni. TeAtua ki kou mai ni hakalono llihu kame anau
se tattara te hakamaoni! Anau se iroa te Tama naa!”
Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani, 75 tena Pita ku maanatu hea
Jisas ni meake aia raa ma, “I mua te manu tane raa e tani, akoe e me ki kore
e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.” Tena Pita ki haere i aho no
tanitani roo.

27

Jisas i mua Pailat
(Mak 15.1; Luk 23.1–2; Jon 18.28–32)

1 Te tahata roo na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na
Jiu raa ku hakatonutonu na hakataakoto laatou raa ma ki taa Jisas ki mate.
2 Na tama raa e haihai Jisas ma na seni, tena ki hakattaki Tama raa no kou
ake iaa Pailat te tama hakamaatua te taumani i Rom raa.

Judas ku mate
(Na hehekau 1.18–19)

3 Te saaita Judas, te tama ni hakari ake Jisas raa ni iroa pera ma Jisas ku
mee ki taia ria ki mate, aia ku aroha roo iaa Jisas, tena aia ki haere no kou
ake hakaraoi te tipu toru na sileni raa i na maatua hakananniu ia ma na
tama hakamattua na Jiu raa. 4 Judas e tattara ma, “Anau ku sara roo e mee
anau e hakari ake te Tama se isi te sara raa ki taia ria ki mate!”

Kito na tama raa ki meake ma, “Kaa hea maatou i te mee naa? Teenaa he
vahi koi akoe!”
5 Kito Judas ki peesia ake na sileni raa i roto te Hare Tapu, tena ki haere.
Aia e haere no halavaua aia hokoia.
6 Na maatua hakananniu raa ku too na sileni raa, tena ki tattara ma,
“Teenei ni sileni e taui ki ssepe te ora te tama, ia e me ki se tonu hoki ma
na tuaa taatou raa ki ppono na sileni nei ma na sileni i te Hare Tapu raa.”
7 Na tama raa e tattara no tonu i te vahi na sileni raa, tena laatou ki sui te
kerekere na tama e penapena na hopeni ma na pelaa e matakkau raa ki
mee mo kava na manu siri. 8 Teeraa hea te kerekere raa i mua haere no tae
te aho nei koi kanna ria koi ma, “Te Kerekere e hhapu ria te toto.”
9 Tena hea profet Jeremaia ni tattara mai i mua raa ku hakamaoni,
“Na tama raa e too tipu toru na sileni raa,
teenaa ko te kooina na tama Israel raa ni nnuu ma ki sui ake te tama raa,
10 tena laatou ki too na sileni raa no sui te kerekere na tama e penapena na
hopeni ma na pelaa e matakkau raa,
e ssau pera ma TeAriki ni tattara mai anau.”

Pailat ku vahihhiri ake iaa Jisas
(Mak 15.2–5; Luk 23.3–5; Jon 18.33–38)

11 Jisas e tuu i mua Pailat te tama hakamaatua te taumani raa, tena Pailat
ki vahiri ake Jisas ma, “Akoe ko te tuku na Jiu?”
Tena Jisas ki meake, “Teenaa koi akoe ku mee mai naa.” 12 Emeia Aia e
tuu hemuu koi se hai tattara e meake i na tattara na maatua hakananniu
ia ma na tama hakamattua raa e hai ake Aia raa.
13 Kito Pailat ki meake Jisas, “Akoe se rono na tattara hakaatoa na tama
raa e hai atu Akoe raa?”
14 Emeia Jisas se hai tattara roo hokotahi e meake, tena Pailat ku mahharo
e mee Jisas e tuu hemuu roo.

Jisas ku mee ki taia ria ki mate
(Mak 15.6–15; Luk 23.13–25; Jon 18.39—19.16)

15 I roto na Kai na Pasova hakaatoa, te tama hakamaatua te taumani raa e
me ki hakattana he tama karapusi hokotahi tera te kanohenua raa e meake
aia ki hakattana. 16 Te saaita naa e isi te tama karapusi hokotahi tera na
tama hakaatoa e illoa aia, te inoa aia raa ko Jisas Barabas. 17 Te kanohenua
raa ni hakkutu i te kina hokotahi, tena Pailat ku vahiri ake na tama raa ma,
“Koai te tama kootou e hihhai ma anau ki hakattana: Jisas Barabas ma
Jisas na tama e kanna ma ko te Mesaia raa?” 18 Pailat e iroa roo pera ma
na tama hakamattua na Jiu raa e kou ake Jisas raa e mee laatou e manava
kkere Tama raa.
19 Pailat koi noho i roto te hare hakatonutonu raa, tena te avana aia raa
ku kou ake te tattara ma: “Te Tama naa se isi na sara e ppena, tena auu se
ppena he mee i te Tama naa, maitaname te poo raa anau e moe no kite pera
ma anau e hakalono llihu haeo roo e mee na haeo taatou e ppena i te Tama
naa.”
20 Na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ku tatakore ake
te kanohenua raa ki meake Pailat ki hakattana Barabas ki haere, tena ku
taa Jisas ki mate. 21 Tena Pailat e vahiri ake te kanohenua raa, “Koai te tama
tokorua nei kootou e hihhai ma anau ki hakattana ma kootou?”
Kito te kanohenua raa ki meake ma, “Barabas!”
22 Tena Pailat ki vahiri ake hoki na tama raa ma, “Kaa hea anau e me ki
ppena iaa Jisas te Mesaia raa?”
Kito na tama raa ki meake, “Tii Tama naa i aruna te kros!”

23 Tena Pailat ki vahiri ake na tama raa, “Aiea hea te Tama nei e ppena e
sara naa?”
Kito te kanohenua raa ki kaamata no vaa ake hakamaroa roo ma, “Tii
Tama naa i aruna te kros!”
24 Te saaita Pailat ku iroa pera ma kame ku hainattaa ma aia, e mee na
tama raa ku kaamata no lloto, tena aia ki ahu na vai raa no ssoro na rima
aia raa i mua te kanohenua raa hakaatoa, tena aia ki meake, “Te mate te
Tama nei seai ma he sara anau! Teenaa he vahi kootou hokkootou!”
25 Tena te kanohenua raa ki hakaioo ake hakaatoa ma, “Tiaki te mate te
Tama naa ki moe i na rima maatou ia ma na tamalliki maatou raa!”
26 Kito Pailat ki hakattana ake Barabas i te kanohenua raa, tena te saaita
na soldia raa ni riki Jisas no oti, Pailat ku kou ake Jisas i na tama raa ki ttii
i aruna te kros.

Na soldia raa ku tataussua Jisas
(Mak 15.16–20; Jon 19.2–3)

27 Tena na soldia Pailat raa ku too Jisas no kkave i te hare te tama
hakamaatua te taumani raa, tena na soldia raa hakaatoa ku mmui ake iaa
Jisas. 28 Na soldia raa e ui te kaukahu Jisas raa i taha, tena laatou ki
hakauru ake te kaukahu roroa e mmea. 29 Tena na soldia raa ki ssiri te
hau manamana i na laakau e tutuia raa no hakatau ake i te pohouru Jisas
raa, tena ki kou ake te laakau raa ma ki ttaohi te rima laaua Tama raa, tena
na soldia raa ki tataussua no tutturi i mua Tama raa, tena ki meake ma,
“Hakammaha te Tuku na Jiu!” 30 Kito na soldia raa ki sasavare Jisas, tena
ki too te laakau raa no lliki te pohouru Tama raa. 31 Te saaita laatou ku oti
roo te tataussua Tama raa, tena laatou ki ui te kaukahu e mmea laatou ni
hakauru ake raa, tena ki hakauru ake te kaukahu Tama raa. Kito na soldia
raa ki hakattaki Jisas ma ki ttii i aruna te kros.

Na soldia raa ku ttii Jisas i aruna te kros
(Mak 15.21–32; Luk 23.26–43; Jon 19.17–27)

32 Te saaita na tama raa ni oo i taha ma te matakaina raa, na tama raa
ku ttiri Saimon te tama i Sairini raa, tena na soldia raa ki hakamataku ake
tama raa ma ki amo te kros Jisas raa. 33 Na tama raa e oo no ttae i te kina e
hui ma Golgota, e mee ma, “Te Kina te Ivi te Pohouru raa.” 34 Tena na soldia
raa ki kou ake na wain e hilo ma na maraseni e mmara ma ki unu Jisas i te
kina raa; e meia Jisas e hakamata te wain raa, teha Aia ki kkaro te unu te
wain raa.
35 Na soldia raa e ttii Jisas no oti, tena laatou ki ttahao huhu na hatu ma
ki vaevae na hekau Jisas raa ma laatou. 36 Na soldia raa e ttahao no oti, tena
ki nnoho i te kina raa no matamata ake Jisas. 37 Kito na soldia raa ki ttii i
aruna koi te pohouru Jisas raa te hono laatou e tattaa na tattara nei, “Teenei
ko Jisas, te Tuku na Jiu.” 38 Tena na soldia raa ki ttii hoki tokorua na tama
kailallao raa i na vahi Jisas, te tama e ttii i te vahi laaua, tena teeraa tama
e ttii i te vahi se laaua Jisas raa.
39 Na tama e oo hakallaka raa ku lulluu na pohouru laatou, tena ki hai
ake na haeo Jisas ma, 40 “Akoe e tattara ma Akoe e me ki seu te Hare Tapu
raa, tena ma i roto e toru na aho Akoe e me ki hakatuu muri te Hare Tapu
raa! Tokonaki Akoe ki ora kame Akoe he Tamariki TeAtua! Hamai i raro
ma te kros naa ma Akoe e lavaa!”
41 Tena na maatua hakananniu raa, na tama poroporo na tuaa raa ia ma
na tama hakamattua raa ku hai ake hoki iaa Jisas ma, 42 “Aia e tokonaki
alaa tama, e meia Aia se lavaa te tokonaki Aia Hokoia! Aiea Aia seai ma ko
te tuku na tama Israel? Kame Aia e tiho mai i raro ma te kros raa te saaita

nei, maatou e me ki hakattina i Aia! 43 Aia e hakatina roo TeAtua, tena ki
tattara ma Aia he Tamariki TeAtua. Ia tena taatou ki mmata ma TeAtua e
me ki tokonaki Aia te saaita nei!"
44 Tena tokorua na tama kailallao raa ku hai ake hoki na tattara iaa Jisas.

Jisas ku mate
(Mak 15.33–41; Luk 23.44–49; Jon 19.28–30)

45 Te saaita te laa latea te henua raa hakaatoa ku pouri roo haere no tae
te toru te hiahi. 46 Kame te toru te hiahi, Jisas ku tani ake hakamaroa ma,
"Eli, Eli, lema sabaktani?" na tattara nei e mee ma, "Taku Atua, Taku Atua,
aiea Akoe e tiaki Anau naea?"
47 E isi na tama e ttuu i te kina raa e llono Jisas, tena ki meake, "Tama nei
e kakanna ake Elaija!" 48 Tena he soldia hokotahi ku tere no too te spans
raa no hhui i roto te wain e mmara raa, tena ki nnoa te mee raa te mata te
laakau raa, tena ki kou ake ma Jisas ki unu.
49 Emeia alaa tama e meake ma, "Hakattari, taatou ki mmata ma Elaija
se hamai no tokonaki Aia!"
50 Jisas e kanna hoki hakamaroa, tena ki ssau te manava hakaoti Aia raa.
51 Tena te paamaro e tootoo i roto Hare Tapu raa ku mahaa rua kaamata
i aruna haere no hopo i raro. Te ruru henua raa ku ruru te henua raa,
tena na hatu raa ku mahahaa, 52 tena na taruma raa ku ttuu tallaki, tena
tammaki na tama TeAtua ni mmate raa ku ora muri. 53 Na tama ni mmate
ku ora raa ku tiaki na taruma laatou raa, tena te saaita Jisas ni ora muri raa,
na tama raa ku oo i roto te Matakaina e Tapu raa, tena tammaki na tama e
kkite na tama raa.
54 Te saaita te soldia hakamaatua raa hakapaa ma na soldia e ttuu ma aia
raa ni kkite te ruru henua raa ia ma alaa mee hoki tera ni kapihi ake raa, na
tama raa ku mattaku, tena ki tattara ma, "Hakamaoni, teenei he Tamariki
TeAtua!"
55 Tammaki na hhine e ttuu i te kina raa. Na hhine raa e ttuu hakammao
no matamata. Aanei ko na hhine tera ni tauttari mai Jisas kaamata mai i
Galili, tena ki tokonaki hoki Tama raa. 56 Na hhine raa ko Meri te tama
i Makdala raa, ia Meri te tinna Jems laaua ma Josep raa ia ma te avana
Sebedi raa e tuu hoki ma na hhine raa i te kina raa.

Josep ku too te tinotama Jisas
(Mak 15.42–47; Luk 23.50–56; Jon 19.38–42)

57 Tena he tama hai hekau i te matakaina Arimatea raa ku tae ake te
saaita te mee raa ku hiahi; te inoa aia raa ko Josep, tena aia hoki he tama
e hakatina iaa Jisas. 58 Josep e haere iaa Pailat raa no kainno ake ma aia e
lavaa te too te tinotama Jisas raa. Tena Pailat ki meake na soldia aia raa ki
kou ake te tinotama Jisas raa iaa Josep. 59 Tena Josep ki too te tinotama Jisas
raa no mmini na paamaro e hoou roo, 60 tena aia ki ppono te tinotama Jisas
raa i roto te taruma aia ni keri vahao nei koi i te kina na hatu raa. Tena aia
ki hakatakape ake te hatu e rahi roo no ppui te totoka te taruma raa, tena
aia ki haere i hare. 61 Meri te tama i Makdala raa laaua ma teeraa Meri
hoki e nnoho i te kina raa no ana ake te taruma raa.

Na soldia e lollohi te taruma

62 Te aho taiao raa ko te aho te Sabat, tena na maatua hakananniu raa
laatou ma na Farisi raa ku oo no mmata Pailat, 63 tena ki meake, "Tama
hakamaatua, maatou ku mannatu te saaita te Tama tattara mariu raa koi
ora raa, Aia e tattara ma, 'I muri e toru na aho, Anau e me ki ora muri.'
64 Tena kauna ni soldia ki oo no lollohi hakappuru roo te taruma raa ki tae

te aho hakatoru raa, ki se lavaa na disaipol Aia raa te oo mai no too hemuu te tinotama Tama raa, tena ku tattara ake na tama pera ma Jisas ku ora muri. Te tattara mariu hakaoti nei e me ki sakkino roo i aruna na tattara malliu kaamata raa."

65 Kito Pailat ki meake na soldia raa, "Kootou ki oo no ppui hakaraoi roo te taruma raa, tena ku lollohi hakappuru roo."

66 Kito na soldia raa ki oo no ppui hakaraoi roo te taruma raa, tena ki hakammau te hakamaatino i aruna te hatu raa, tena laatou ki meake na soldia e lollohi raa ki ttuu no lollohi.

28

Jisas ku ora muri
(Mak 16.1–10; Luk 24.1–12; Jon 20.1–10)

1 I muri te Sabat, i te tahata poo roo te aho te latapu, Meri te tama i Makdala raa laaua ma teeraa Meri hoki ku oo no mmata i te taruma raa.

2 Te saaita naa koi te ruru henua hai mahi roo ku ruru, tena he ensel TeAriki e hamai i te vaelani no hakatakape te hatu raa i taha, tena ki noho i aruna te hatu raa. 3 Te tipu te ensel raa e maahina roo pera ma he uila, tena na hekau aia raa e makkini hua roo. 4 Na soldia raa ku poreppore roo te mattaku, tena laatou ku ssau poi ni tama ku mmate.

5 Tena te ensel raa ki tattara ake na hhine raa ma, "Koorua ki se mattaku, anau e iroa koorua e sesee Jisas, te tama ni ttii ria i aruna te kros raa. 6 Tama raa ku seai i te kina nei; Tama raa ku oti te ora muri pera ma Aia ni tattara atu kootou raa. Oo mai i te kina nei no mmata te kina Aia ni moe raa. 7 Koorua ki oo vave roo no meake na disaipol Aia raa pera ma, 'Jisas ku oti te ora muri i taha ma te mate, tena te saaita nei Aia ku haere i Galili i mua kootou; kootou e me ki kkite Tama raa i te kina raa!' Mannatu hea anau ni tattara atu raa."

8 Kito tokorua raa ki tiaki hakavave te taruma raa no oo; tokorua raa e mattaku, ia e hihhia hoki, tena laaua ki huro no tattara ake na disaipol raa.

9 Te saaita naa koi Jisas ku ttiri tokorua hhine raa, tena Aia ki meake, "Te noho laoi ki nnoho ma koorua." Tena tokorua hhine raa ku oo ake iaa Jisas raa no ttaohi na tapuvae Tama raa, tena ki hakamaru ake Tama raa. 10 Kito Jisas ki meake tokorua hhine raa, "Auu se mattaku, oo no meake na taina Anau raa ki oo i Galili, tena laatou e me ki kkite Anau i te kina raa."

Na tattara na soldia

11 Te tokorua hhine raa koi oo koi, tena ni soldia i roto na soldia ni lollohi te taruma raa ku vakkai i te matakaina e rahi raa no meake na maatua hakananniu raa na mee hakaatoa ni kapihi ake raa. 12 Tena na maatua hakananniu raa ki kkutu ma na tama hakamattua raa ki hakatonutonu na hakataakoto laatou; na tama raa e sui na soldia raa tammaki na sileni, 13 tena ki meake, "Kootou ki tattara ake na tama pera ma na disaipol Aia raa ni oo atu hemuu te poo no too te tinotama te Tama raa te saaita kootou ni mmoe. 14 Tena kame te tama hakamaatua te taumani raa e rono na tattara nei, maatou e me ki tatakore te tama raa pera ma kootou e ttonu koi, tena kootou ki se mamannatu tammaki i na mee nei."

15 Na soldia raa ku too na sileni raa, tena ki oo no ppena hea na maatua hakananniu raa ni tattara ake laatou raa. Teenei na tattara malliu na Jiu raa e ttoha te saaita raa haere no tae te aho nei.

Jisas e tuu ake Aia i na disaipol Aia raa
(Mak 16.14–18; Luk 24.36–49; Jon 20.19–23; Na hehekau 1.6–8)

16 Te sanahuru ma tahi na disaipol raa ku oo i te mouna i Galili tera Jisas
ni tattara ake laatou ki oo raa. 17 Te saaita na disaipol raa ni kkite Jisas,
na tama raa ku hakamaru ake Tama raa, niaina ma alaa tama laatou koi
mamannatu tammaki. 18 Jisas e haere ake no taapiri, tena ki meake na
disaipol raa, “TeAtua e kou mai Anau na mahi hakaatoa i te vaelani ma te
maarama nei. 19 Tena kootou ki oo i na tama na henua hakaatoa no mee na
tama raa mo disaipol Anau: hakoukkou tapu na tama naa i te inoa Tamana,
Tana Tama ia ma TeAnana Tapu, 20 tena kootou ku akoako na tama naa ki
tauttari roo na mee hakaatoa Anau ni tattara atu kootou raa. Tena Anau e
me ki noho tahi roo ma kootou ki ttae te hakaoti te maarama nei.”

Mak
Te Rono Tauareka Mak e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Te kaamata te Rono Tauareka *1.1—1.13*
Jisas e tokonaki na tama i Galili *1.14—9.50*
Jisas ku haere i Jerusalem *10.1—10.52*
Jisas ku taapiri i Jerusalem *11.1—15.47*
Jisas ku ora muri *16.1—16.8*
Alaa tama ku kkite Jisas *16.9—16.20*

Jon Baptis ku takutaku
(Matiu 3.1–12; Luk 3.1–18; Jon 1.19–28)

1 Teenei ko te Rono Tauareka i te vahi Jisas Krais te Tamariki TeAtua raa.
2 Te Rono Tauareka nei e kaamata te saaita profet Aisaia ni taataa i roto te
launiu aia ma,
"TeAtua e tattara ma,
'Anau e me ki kauna te profet Anau raa ki haere i mua Akoe no tanattana
mai te mateara Akoe raa.'
3 He tama e tattara iho hakamaroa i te kina se hai tama e tuu mahoa raa ma,
'Tanattana te mateara TeAriki raa*,
tena ku hakatonu te mateara Aia e me ki hamai vaa aruna raa!'"
4 Tena Jon e hakahura iho i te kina se hai tama e tuu mahoa raa no
hakoukou tapu na tama, tena ki takutaku. Jon e meake te kanohenua raa
ma, "Ttike i taha ma na hai sara kootou raa ki hakoukou tapu ria kootou,
tena TeAtua e me ki ssoro na hai sara kootou raa i taha." 5 Tammaki na
tama i na matakaina Judia laaua ma Jerusalem raa ku oo ake no hakallono
iaa Jon. Na tama raa e uiui na hai sara laatou raa, tena Jon ki hakoukou
tapu na tama raa i roto te riva Jordan.
6 Jon e uru na hekau e pena i na huruhuru na kamel, tena ki taitu te
kiri na manu, tena aia e kaikai na lokas ia ma na hani vaa roto. 7 Jon e
takutaku ake te kanohenua raa ma, "Te Tama e me ki hamai i muri anau
raa e hakanaaniu i aruna anau. Anau se tau hoki te huru i raro no ui na
taka Aia e uru raa. 8 Anau e hakoukou tapu kootou ma te vai, e meia te
tama naa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu."

Jon e hakoukou tapu Jisas, tena Satan ki tatakore Tama raa
(Matiu 3.13—4.11; Luk 3.21–22; 4.1–13)

9 Ia se roroa hoki, tena Jisas ku hamai peeraa i Nasaret te matakaina i
roto Galili. Tena Jon ki hakoukou tapu Jisas i roto te riva Jordan. 10 Te
saaita koi Jisas ni mahike no tuu i aruna i roto te riva raa, tena Aia ku kite
te vaelani raa ku taaraki iho, tena TeAnana Tapu raa ku llee iho peeraa ma
he rupe no toko i aruna Aia. 11 Tena te reo TeAtua raa ku tattara iho i te
vaelani ma, "Akoe ko Taku Tamariki tera Anau e hihai mahi roo. Anau e
hihia roo Akoe."
12 Te saaita naa koi, TeAnana Tapu raa ku hakattaki Jisas i te kina se hai
tama e tuu mahoa raa, 13 tena Aia ki noho i te kina raa tipu haa na aho, tena
Satan ki tatakore Aia. Na manu takavao raa e hahaere vaa raa hoki, e meia
na ensel raa e oo ake no tokonaki Tama raa.

---

* **1:3** 1.3 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. I te Old Testament, e meia se isi TeAriki e isi koi Jihova.

Jisas e kanna tokohaa na tama meemee ika ki tauttari Aia (Matiu 4.12–22; Luk 4.14–15; 5.1–11)

14 Jon ku oti te ppono ria i roto te hare karapusi, tena Jisas ki haere no
takutaku ake te Rono Tauareka TeAtua raa i Galili. 15 Jisas e takutaku ma,
“Te saaita hakamaoni raa ku tae mai, tena te Hakamaatua ana i te Vaelani
raa ku taapiri! Ttike i taha ma na hai sara kootou raa no hakattina i te Rono
Tauareka TeAtua raa.”
16 Jisas e hahaere vaa tai te Namo Galili, tena Aia e kite te haanau Saimon
laaua ma Andru e puipui te kupena. Tokorua raa ni tama meemee ika.
17 Tena Jisas ki meake tokorua raa, “Tauttari mai Anau, tena Anau e me ki
akoako koorua ki hahanota na tama.” 18 Te saaita naa koi tokorua raa ku
tiaki na kupena laaua raa no tauttari Jisas.
19 Tena Jisas ki hakanuu atu no kite teeraa haanau hoki, Jems laaua ma
Jon, na tama Sebedi raa. Na tama raa e onoono na kupena laatou raa i roto
te vaka. 20 Jisas e kite tokorua raa, tena Aia ki kanna ake te haanau raa, kito
Jems laaua ma Jon ki tiaki Sebedi te tamana laaua raa i roto te vaka raa ma
na tama hehekau laatou raa, tena laaua ki tauttari Jisas.

Jisas e hakaise na tipua (Luk 4.31–37)

21 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo no ttae i te matakaina Kaperneam,
tena i te aho te Sabat raa Jisas ku haere i te hare lotu na Jiu raa no akoako
ake te kanohenua raa. 22 Na tama e llono na akoako Jisas raa ku mahharo
roo e mee Aia se akoako pera ma na tama poroporo na tuaa raa, e meia Aia
e akoako roo ma na mahi Aia.
23 Te saaita naa koi he tama e ttau ria te tipua ku haere ake iaa Jisas i roto
te hare lotu raa no kanna ake ma, 24 “Jisas te Tama i Nasaret, hea Akoe e
hihai i maatou? Akoe e hamai ma ki seu maatou? Anau e iroa Akoe: Akoe
ko te Tama e Tapu TeAtua raa.”
25 Tena Jisas ki hakamataku ake te tipua raa ma, “Auu se vaa, tena akoe
ku hamai i taha ma te tama naa!”
26 Tena te tipua raa ku ssue roo na mahi aia i roto te tama raa, tena ki
kapihi te varo aia raa hakamaroa roo no haere i taha ma te tama raa. 27 Na
tama raa hakaatoa ku mahharo, tena ki vahihhiri hokolaatou ma, “Teenei
he mee peehee? Teenei he akoako vahao nei? Te Tama nei e isi na mahi Aia
ki tattara hakamataku ake na tipua raa, tena na tipua raa e hakallono hoki
Aia.”
28 Tena te rono Jisas raa ku paa vave roo vaa roto Galili.

Jisas e tokonaki tammaki na tama lavvea (Matiu 8.14–17; Luk 4.38–41)

29 Jisas ma na disaipol Aia raa, tena Jems laaua ma Jon ku tiaki te hare
lotu raa no oo tahi roo i te hare Saimon laaua ma Andru raa. 30 Te hinaona
hine Saimon raa e moe i hare i aruna te lomoena aia raa, tena na tama raa
ku tattara ake Jisas ma, “Te hine nei e laavea, ia te vvela aia raa e hai mahi
roo.”
31 Tena Jisas ki haere atu no taohi te rima te hine raa no hakamahike i
aruna. Te saaita naa koi te vvela raa ku hopo, tena te hine raa ku mahike
no kou ake na kai na tama raa no kkai.
32 Te saaita te laa raa ni huru, te kanohenua raa ku hakattaki ake na tama
lavvea ia ma na tama e isi na tipua raa iaa Jisas. 33 Na tama te matakaina
raa hakaatoa ku oo ake no hakkutu i aho te hare Saimon raa. 34 Tena Jisas
ki ui na maahana na tama lavvea raa, tena ki hakaise na tipua raa i taha.

Jisas e ppui ake hoki na tipua raa ki se tattara, e mee na tipua raa ko na illoa roo avare Aia.

Jisas e takutaku i Galili
(Luk 4.42–44)

35 Jisas e maahuru te tahata poo roo no haere i te kina se hai tama raa no
lotu. 36 Tena Saimon laatou ma na tama i roto te hare aia raa ku oo no sesee
Jisas. 37 Na tama raa e oo no kkite Jisas, tena laatou ki meake ma, “Na tama
hakaatoa e sesee Akoe.”
38 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Taatou ki oo hoki i alaa matakaina e
tappiri mai raa no takutaku i roto na matakaina raa, e mee teenei hea Anau
e hamai.”
39 Tena Jisas ku haere vaa roto Galili no takutaku i roto na hare lotu na
matakaina raa, tena ki hakaise na tipua raa i taha.

Jisas e tokonaki te tama e kaina te manumanu haeo
(Matiu 8.1–4; Luk 5.12–16)

40 He tama e kaina te manumanu haeo ku haere ake no tuturi i mua Jisas,
tena ki kainno ake ma, “Kame Akoe e hihai, Akoe ku mee anau ki matahua
i te vahi te lotu.”
41 Jisas ku aroha te tama raa, tena Aia ki haaro ake te rima Aia raa no
taohi te tama raa, tena ki meake, “Anau e hihai ki tokonaki akoe, tena akoe
ku matahua.” 42 Te saaita naa koi te maahana raa ku hopo i taha ma te tama
raa, tena te tama raa ku tauareka.
43 Jisas ku kauna te tama raa ki haere, tena ki tattara hakamataku ake
ma, 44 “Auu se tattara ake alaa tama hea Anau ni ppena raa. Haere no huri
ake te tinotama akoe raa ki mmata te maatua raa, tena akoe ku kou ake te
hakamaru akoe raa ki tau ma na tama ku taualleka raa pera ma hea Moses
ni mee mai raa, ia ki huri ake hoki ki kkite te kanohenua raa pera ma akoe
ku tauareka.”
45 Emeia te tama raa e haere no haere tattara koi i na kina roo hakaatoa
hea Jisas ni ppena raa. Tena Jisas ku se lavaa te haere i roto na matakaina
raa, e mee te tama raa e tattara mahi roo hea Aia ni ppena raa. Tena Jisas
ki haere i na kina se hai tama e nnoho raa, tena na tama na matakaina raa
hakaatoa ku oo ake i Aia.

2

Jisas e tokonaki te tama na vae e mmate
(Matiu 9.1–8; Luk 5.17–26)

1 E llava na aho ku llaka, tena Jisas ki vaakai i Kaperneam. Te kanohenua
raa ku llono ma Jisas ku tae ake i te hare Aia ni noho raa. 2 Tena tammaki
na tama ku oo ake no nnoho i te hare raa. Te hare raa ku kappi roo, tena
na totoka raa hoki ku kkapi. Jisas e takutaku ake na tama raa na tattara
TeAtua raa, 3 ia te saaita naa he tokohaa na tama e sausau ake te tama na
vae e mmate raa ku ttae ake. 4 Tena te tokohaa raa ku se lavaa te ttae i
te kina Jisas e noho raa e mee te hare raa ku kappi roo. Kito na tama raa
ki kkake no hakahotu te inaki i aruna roo te kina Jisas e noho raa, tena na
tama raa ki hakatere iho te moena te tama na vae e mmate raa e moe. 5 Jisas
e kite na hakattina na tama raa, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate
raa ma, “Taku tama, Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha.”
6 Ia e isi na tama poroporo na tuaa e nnoho i te kina raa, tena na tama raa
ku mamannatu hokolaatou ma, 7 “Te Tama nei se mataku te tattara peenei?
Te Tama nei e tattara haeo TeAtua! TeAtua ko te Tama hokotahi koi e lavaa
te ssoro na hai sara i taha!”

8 Te saaita naa koi Jisas ku iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki
meake, “Aiea kootou e mamannatu peenaa naea? 9 Aiea te tattara hee e
hainauhie ki meake te tama na vae e mmate nei, te tattara ma, ‘Na hai sara
akoe raa ku oti te ssorohia’, ma te tattara ma, ‘Mahike i aruna no too te
moena akoe naa no haere’? 10 Anau e me ki huri atu kootou pera ma te
Tamariki te Tama nei e isi na mahi i te maarama nei ki ssoro na hai sara na
tama i taha.” Kito Aia ki meake te tama na vae e mmate raa, 11 “Anau e
meatu akoe, mahike i aruna no too te moena akoe naa no haere i hare!”
12 Te saaita naa koi te tama na vae e mmate raa ku tuu i aruna no too
te moena aia raa, tena ki haere vaa lottonu na tama raa hakaatoa. Te
kanohenua raa ku mahharo roo, tena ki hakammaha TeAtua ma, “Taatou
se hai mee roo peenei ni kkite i mua.”

Jisas e kanna ake Livai ki tautari Aia
(Matiu 9.9–13; Luk 5.27–32)

13 Jisas ku vaakai i tai i te Namo Galili raa, tena tammaki na tama ku oo
ake i Aia. Kito Jisas ki akoako ake na tama raa. 14 Jisas e haere vaa tai no
kite Livai te tama Alfius raa e noho i te kina e aoao na takis te taumani i
Rom raa. Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tautari mai Anau.” Kito Livai
ki mahike i aruna no tautari Jisas.
15 Jisas ma na disaipol Aia raa ku noho i te hare Livai raa no kkai, tena
tammaki na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara e tauttari ake hoki
Jisas, ia tammaki na tama ku nnoho ma ki kkai ma Jisas. 16 E isi na Farisi
ia ma na tama poroporo na tuaa e kkite Jisas e kkai ma na tama hai ssara
ia ma na tama aoao na takis raa, tena na tama raa ki vahiri ake na disaipol
Jisas raa ma, “Aiea te Tama raa e kkai ma na tama aoao na takis ia ma na
tama hai ssara raea?”
17 Jisas e rono na tattara na tama raa, tena Aia ki meake, “Na tama se
lavvea raa se lavaa te oo no mmata te dokta, e meia na tama e lavvea raa
koi e me ki oo no mmata te dokta. Anau se hamai no kanna na tama e
mannatu ma laatou e ttonu raa, e meia Anau e hamai no kanna na tama
ma laatou e ppii na hai ssara raa.”

Te tiputipu te hakamaatapu
(Matiu 9.14–17; Luk 5.33–39)

18 Na tama tauttari Jon Baptis ma na Farisi raa e isi na vahao e
hakamaatapu ki se kkai. Tena e isi na tama e oo no meake Jisas ma, “Aiea
na disaipol Jon Baptis raa ia ma na disaipol na Farisi raa e hakamaatapu,
kaa na disaipol Akoe raa se hakamaatapu raea?”
19 Kito Jisas ki meake, “Eaa! Na tama e aruhia ki oo i te kai te avana raa e
me ki nnoho koi se kkai? Seai! Te saaita te tama tane vahao nei raa e nnoho
ma laatou, na tama raa se lavaa te nnoho se kkai. 20 Emeia e isi te aho e me
ki hamai te saaita na tama raa e me ki too te tama raa i taha, tena na tama
naa ku hakamaatapu.
21 “Se hai tama e me ki ttui te muri maro vahao nei raa i aruna te paamaro
tuai, maitaname te kina e ttui hoou raa e me ki masae i taha no mee te rua
raa no rahi roo. 22 Se hai tama e me ki utu na wain e pena vahao nei raa i
roto te kiri na sipsip tera laatou ku oti te utu na wain i mua raa, e mee te
hai mahi te wain raa e me ki ssaa te kiri na sipsip ku tuai raa, tena te wain
raa ku manini puamu, tena te kiri na sipsip raa hoki e me ki haeo. Emeia
utu na wain e pena vahao nei raa i roto na kiri na sipsip vahao nei raa.”

Jisas ko TeAriki te aho te Sabat
(Matiu 12.1–8; Luk 6.1–5)

23 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku e hhomo na wit
raa i te aho te Sabat. Tena na disaipol Aia raa ku kotikoti na hua na wit raa
no kkai. 24 Kito na Farisi raa ki meake Jisas, “Kira ake, te mee nei e sara ma
na tuaa taatou ma na disaipol Akoe raa ki kotikoti na hua raa i te aho te
Sabat!”
25 Kito Jisas ki meake na Farisi raa, “Kootou ni se ppau hea Devit ni ppena
i mua te saaita aia ma na tama tauttari aia raa ni se isi na mee e me ki kkai?
Devit ma na tama tauttari aia raa ku hikkai, 26 tena Devit ki haere i roto te
Hare Tapu raa no kai na haraoa e ttapu na maatua raa ni hoki ake TeAtua
raa. Te mee nei e kapihi mai te saaita Abiatar; te pohouru hakanaaniu na
maatua raa. Na maatua raa koi e lavaa te kkai na haraoa raa, teenaa hea na
tuaa raa e tattara mai, e meia Devit e kai no oti, tena ki kou ake na haraoa
raa hoki no kkai na tama tauttari aia raa.”
27 Kito Jisas ki meake hoki na Farisi raa, “TeAtua e tuku te Sabat raa ma
ki tokonaki na tama, e meia Aia se tuku ma te Sabat raa ki hakamaatua i
aruna te tama. 28 Ia tena te Tamariki te Tama nei ko TeAriki te Sabat.”

3

Te tama te rima e mate
(Matiu 12.9–14; Luk 6.6–11)

1 Tena Jisas ku vaakai hakaraoi i te hare lotu na Jiu raa no kite te tama te
rima e mate e noho i te kina raa. 2 Alaa tama i te kina raa e hihhai ki mmau
tattara iaa Jisas. Tena na tama raa ku kirakira hakamattonu roo ma ka oti
Jisas ku kapake no tokonaki te tama raa i te aho te Sabat raa. 3 Tena Jisas ki
meake te tama te rima e mate raa, “Hamai i te kina nei no tuu i mua.” 4 Tena
Aia ki vahiri ake na tama raa, “Na tuaa taatou i te aho te Sabat raa e mee
maea? Ki tokonaki te ora te tama ma ki kou ake na hakalono llihu te tama?
Ki tokonaki te tama ki ora ma ki ssepe te ora te tama?”
Emeia na tama raa se hai tattara roo e meake. 5 Jisas ku roto no kkira ake
na tama raa, e meia i roto hoki Aia te saaita naa, Aia e aroha roo i na tama
raa e mee na tama raa e tattara nattaa ia e ssara hoki. Tena Aia ki meake
te tama te rima e mate raa, “Ssora te rima akoe naa.” Te tama raa e ssora te
rima aia raa, tena te rima raa ku tauareka hakaraoi. 6 Kito na Farisi raa ki
tiaki te hare lotu raa, tena ki oo no kkutu ma alaa tama te kuturana Herot
raa, tena na tama raa ku tattara ma ki taa Jisas ki mate.

Te kanohenua ku tauttari Jisas

7 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo peeraa i te Namo Galili raa, tena he
kanohenua e rahi roo ku tauttari Tama raa. Na tama raa ni tama e oo mai i
Galili ia ma Judia, 8 ia ma na tama i Jerusalem, na tama Idumea, na tama te
vahi te anake te riva Jordan raa ia ma na tama na matakaina e ttuu alleha
Taia laaua ma Saidon raa. Na tama nei hakaatoa e oo ake iaa Jisas e mee
laatou ni llono na mee Tama raa ni ppena raa. 9 Te kanohenua raa e rahi
roo, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ki tanattana he vaka ma Aia, ka
oti te kanohenua raa ku mmui ake no hakkapi Aia. 10 Jisas ku oti te tokonaki
tammaki na tama lavvea no taualleka, tena na tama se ki tokonaki ria no
taualleka raa ku haere unuki na tama raa ma ki ttae laatou iaa Jisas no
ttaohi Tama raa ki taualleka laatou. 11 Tena he saaita peehee na tama e
isi na tipua i roto laatou raa e kkite Jisas, na tama raa e me ki hhina i mua
Tama raa, tena ku ttani ake ma, “Akoe ko te Tamariki TeAtua!”
12 Tena Jisas ki hakamataku ake na tipua raa ma ki se hakari ake na tama
ma koai Aia.

Jisas e hirihiri te sanahuru ma rua na aposol (Matiu 10.1–4; Luk 6.12–16)

13 Jisas e haere i te kina te mouna raa no kanna ake na tama Aia e hihai
raa ki oo ake Aia. Na tama raa e oo ake, 14 tena Aia ki hirihiri sanahuru
ma rua na tama, tena Aia ki kanna na tama raa ma ni aposol. Kito Jisas
ki meake, “Anau e hirihiri kootou ki nnoho ma Anau. Anau e me ki kauna
hoki kootou ki oo no takutaku, 15 tena kootou e me ki isi na mahi ki hakaise
na tipua i taha.”
16 Teenei te sanahuru ma rua na aposol Jisas ni hirihiri raa: Saimon (Jisas
e hui ma ko Pita raa); 17 tena Jems laaua ma te taina aia raa Jon na tama
Sebedi raa (Jisas e hui tokorua raa ma Boanerges, e mee ma “Na taanata
te Hatturi”); 18 tena Andru, Filip, Bartolomyu, Matiu, Tomas, Jems te tama
Alfius raa, Tadius, Saimon te tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa,
19 tena Judas Iskariot, te tama e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua
raa.

Jisas ia ma Belsebul (Matiu 12.22–32; Luk 11.14–23; 12.10)

20 Jisas ku haere i hare, tena he kanohenua e rahi roo ku hakkutu ake,
tena Jisas ma na disaipol raa ku se isi te saaita ki nnoho no kkai. 21 Te tinna
ia ma na taina Jisas raa ku llono na tattara na tama e tattara i te vahi Jisas
raa, kito na tama raa ki oo no mmata ma ki too Tama raa, e mee na tama
ku tattara ma, “Jisas ku vvare!”
22 Na tama poroporo na tuaa ni oo mai i Jerusalem raa ku tattara ma,
“Belsebul e tau i roto Tama naa. Teenaa ko tuku na tipua raa e kou ake
na mahi Tama naa ki hakaise na tipua raa i taha.”
23 Kito Jisas ki kanna ake na tama raa ki oo ake, tena Aia ki tattara ake
na tattara hurihuri nei, “Satan e lavaa te hakaise na tipua aia raa i taha?
24 Kame he henua e vaevae hokolaatou i na kuturana no ppuhu hokolaatou,
na tama naa se lavaa te nnoho taualleka. 25 Ia kame he hareakina e vaevae
hokolaatou i na kuturana no ppuhu hokolaatou, te hareakina naa se lavaa
te nnoho taualleka hoki. 26 Kame na tipua Satan raa e vaevae i na kuturana
no ppuhu hokolaatou, tena na mahi Satan raa se lavaa te mmoe roroa, e
meia na mahi raa e me ki mattea koi no oti.
27 “Se hai tama e lavaa te uru i roto te hare te tama e ivi raa no too na
hekau te tama raa kame te tama kairarao raa se haihai te tama e ivi raa i
mua ki lavaa aia te uru i hare no kairarao.
28 “Anau e meatu te hakamaoni pera ma TeAtua e lavaa te ssirihia na hai
sara ia ma na tattara sakkino hakaatoa na tama e pehipehi i te vahi Aia raa.
29 Emeia te tama e tattara sakkino TeAnana Tapu raa se lavaa te ssirihia,
maitaname te hai sara naa e me ki moe tahi na vahao hakaatoa.”
30 (Jisas e tattara ake peenei maitaname e isi na tama e tattara ma, “Tama
raa e isi te tipua e tau i roto Aia.”)

Te tinna ia ma na taina Jisas (Matiu 12.46–50; Luk 8.19–21)

31 Tena te tinna ia ma na taina Jisas raa ku ttae ake. Na tama raa e ttuu i
aho, tena ki kkave te tattara i hare ma ki meake Jisas ki hamai i aho. 32 Kito
na tama e nnoho alleha Jisas raa ki meake, “Kira ake, te tinna ma na taina
ia ma na kaave Akoe raa e ttuu i aho, tena laatou e hihhai ma Akoe ki haere
ake.”
33 Kito Jisas ki meake, “Koai te tinna Anau? Koai na taina Anau?” 34 Jisas
e kkira ake na tama e nnoho alleha Aia raa, tena ki meake, “Kira ake! Aanei

na tinna ia ma na taina Anau! 35 Te tama e ppena hea TeAtua e hihai raa
he taina, he kave, ia he tinna Anau."

4

Tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua
(Matiu 13.1–9; Luk 8.4–8)

1 Jisas ku kaamata no akoako te kanohenua raa i tai te Namo Galili raa.
Te kanohenua e muimui ake Aia raa e tammaki roo, tena Aia ki kake i roto
te vaka raa no noho no akoako ake na tama raa. Te vaka raa e tautau i tai,
tena te kanohenua raa e ttuu i te taunatai no hakallono. 2 Jisas e tattara
na tattara hurihuri ki akoako ake na tama raa tammaki na mee, tena Aia ki
meake ma, 3 "Hakallono! Teeraa he tama e haere lletu na hua ma ki hhomo.
4 Te saaita aia ni haere lletu na hua raa, alaa hua e maoha i te mateara, tena
na manu raa ku llee iho no kkai na hua raa. 5 Tena alaa hua e maoha i te
kina e hatu, tena te kina raa se isi hoki tammaki na kerekere. Ia se roroa
na hua raa ku hhomo e mee te kerekere raa e patake roo. 6 Tena te saaita te
laa raa ni hopo ake, na hua e hhomo raa ku vvela ria koi no mmate e mee
na patiaka raa se uru roo i roto te kerekere. 7 Alaa hua e maoha i te kina
na laakau e tutuia raa, tena na laakau raa e hhomo ake no uhi na hua raa,
tena na hua raa ku se lavaa te hhomo no llahi no hhua na hua. 8 Emeia alaa
hua e maoha i te kina na kerekere e taualleka, tena na hua raa ku hhomo
no llahi no hhua na hua: alaa laakau e ttae tipu toru na hua, alaa laakau e
ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae huitarau na hua."

9 Tena Jisas ki hakaoti ake ma, "Hakallono kame kootou e isi na katarina!"

Na hakataakoto na tattara hurihuri
(Matiu 13.10–17; Luk 8.9–10)

10 Jisas ku noho Hokoia, tena na tama ni llono na tattara Jisas raa ku
oo ake ma te sanahuru ma rua na disaipol raa no vahiri ake Tama raa ma
ki tattara hakamatahua ake te hakataakoto te tattara hurihuri raa. 11 Kito
Jisas ki meake, "Kootou ku oti te too na mee tera se hai tama e iroa i te vahi
te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Emeia alaa tama na tama e ttuu koi i
aho raa e me ki llono na mee nei i na tattara hurihuri raa 12 ma ki lavaa,
'Na tama raa te kirakira koi no kirakira,
e meia laatou se lavaa te kkite;
na tama raa e me ki hakalollono koi no hakalollono,
e meia laatou se lavaa te illoa.
Kame na tama raa e kkite no illoa, tena na tama raa e me ki vakkai ake
TeAtua,
tena TeAtua e me ki ssirihia na hai sara na tama raa.' "

Jisas e tattara hakamatahua ake te tattara hurihuri raa.
(Matiu 13.18–23; Luk 8.11–15)

13 Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, "Aiea kootou se illoa te
hakataakoto te tattara hurihuri nei? Kaa kootou e me ki illoa peehee na
hakataakoto alaa tattara hurihuri? 14 Te tama e haere lletu na hua raa ko
te tama e haere tattara na tattara TeAtua raa. 15 Alaa tama e ssau pera
ma na hua e maoha i aruna te mateara raa, ia te saaita koi na tama raa
ni llono na tattara TeAtua raa, Satan ku haere ake no tokea na tattara raa
i taha ma na tama raa. 16 Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i
aruna i te kina e hatu raa. Emeia te saaita na tama raa ni llono na tattara
TeAtua raa, na tama raa ku hihhia no too na tattara raa. 17 Tena na tattara
raa se uru kanohi roo i roto na tama raa, ia na tattara raa hoki se mmoe
roroa. Tena te saaita na haeo ia ma na hakalono llihu raa e ttae ake e mee

na tattara TeAtua raa, tena na tama raa e me ki tiaki hua koi na tattara raa.
18 Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i te kina na laakau e tutuia raa.
Aanei ko na tama tera e llono na tattara TeAtua raa, 19 e meia na tama raa
e mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, tena te mannako sileni
ia ma na mee roo hakaatoa i roto te maarama nei raa e hakapaa hakaatoa
no uhi na tattara TeAtua raa, tena na tattara raa ku se hhua na hua.
20 "Emeia alaa tama e ssau pera ma na hua e hhomo i te kina te kerekere
tauareka raa. Na tama raa e llono no too na tattara raa, tena na tattara
TeAtua e mmoe i roto na tama raa ku hhomo no hhua na hua; alaa laakau
e ttae tipu toru, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae huitarau
na hua."

Te lamu i raro te kumete
(Luk 8.16–18)

21 Tena Jisas ki meake hoki ma, "Eaa, e isi te tama e lavaa te hakaura
te lamu raa, tena ku uhi i raro te kumete, kaa seai ku hakatuu i raro te
sea mommoe? Te tama raa kame se hakaura te lamu raa no hakatotoo i
aruna ki maahina? 22 Na mee e huuna ria raa e me ki huri ake no kkite na
tama hakaatoa, tena na mee e uhia ria raa e me ki laavea ria koi. 23 Tena
hakallono, kame kootou e isi na katarina!"
24 Kito Jisas ki meake hoki na tama raa ma, "Mannatu hakaraoi i na mee
kootou e llono raa. Na tuaa kootou e hakatonutonu na tama raa ko na tuaa
TeAtua e me ki too no hakatonutonu kootou, ia e me ki mmaha roo i aruna
na tuaa naa. 25 TeAtua e me ki kou ake alaa mee hoki i na tama tera e isi
tammaki na mee raa, ia na tama se isi na mee raa, TeAtua e me ki too na
mee naa hakaatoa i taha ma laatou, niaina ma na mee raa e moisi."

Na tattara hurihuri na hua e hhomo

26 Tena Jisas ki meake na tama raa, "Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa
e ssau pera ma te tama e haere lletu na hua i roto te paupaku aia raa. 27 Te
tama naa he tama koi e moe na poo, tena te tahata aia ku maahuru no
hahaere, e meia na hua aia ni haere lletu raa ku mahha ake no hhomo. Tena
te tama raa se iroa ma na hua raa e hhomo peehee. 28 Te kerekere raa e mee
na hua raa no hhomo no llahi no hhua na hua; na hua raa ku mahha ake no
hhomo, tena na laumea raa e hhura ake kaamata, tena ki oti na kaute na
hua raa ku mattara, tena ki oti roo na hua raa ku hhura ake. 29 Te saaita na
hua raa ku lleu, tena te tama raa ku haere haki na hua raa ma te paraamoa
aia raa, e mee te saaita ki haki na hua raa ku ttae."

Te tattara hurihuri te hua paamee
(Matiu 13.31–32,34; Luk 13.18–19)

30 Tena Jisas ki vahiri ake "Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu
peehee? Ni tattara hurihuri peehee taatou e me ki tattara ki hakamaarama
atu kootou i na tipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa? 31 Te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e too te hua te mastet, teenaa ko
te hua e paamee roo hokoia i na hua roo hakaatoa i te maarama nei raa no
ttori. 32 Se roroa te hua raa ku homo, tena ki homo no rahi roo i aruna na
laakau hakaatoa. Na raraa te laakau raa e llahi roo, tena na manu raa ku
pena na hohana laatou raa i te maru te laakau raa."
33 E tammaki na tattara hurihuri peenei Jisas e takutaku ake te
kanohenua raa na tattara Aia; Jisas e tattara ake e hia na tattara hurihuri
Aia e lavaa te tattara ake ma ki illoa na tama raa. 34 Jisas e tattara ake na
tattara hurihuri na vahao hakaatoa Aia e tattara ake na kanohenua raa,
e meia te saaita Aia e noho ma na disaipol Aia raa, tena Aia ku tattara

hakamatahua ake na disaipol Aia raa na hakataakoto na tattara hurihuri raa.

Jisas e tinai te matani
(Matiu 8.23–27; Luk 8.22–25)

35 Jisas ku meake na disaipol Aia raa te hiahi te aho naa ma, “Taatou ki
tere i teeraa vahi te namo nei.” 36 Kito na tama raa ki tiaki te kanohenua
raa, tena ki oo no kkake te vaka Jisas e noho i roto raa, tena na disaipol raa
hakaatoa ku hhuro laatou ma Jisas. Alaa vaka e tauttau hoki i te kina raa.
37 Te saaita naa koi te matani raa ku maairi roo, tena na peau raa ku utuutu
i roto te vaka raa no pii roo te riu raa. 38 Jisas e moe i muri te vaka raa no
aruna te pilo. Kito na disaipol raa ki hhano Tama raa no maahuru, tena ki
meake, “Rabai, Akoe se maanatu ma taatou kaa mmate?”
39 Tena Jisas ki tuu i aruna no hai ake te matani raa ma, “Marino!”, tena
Aia ki hai ake hoki na peau raa ma, “Ku tau se peau!” Tena te matani raa ku
mate no marino kkii roo. 40 Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Kootou
e mattaku naea? Kootou se isi na hakattina?”
41 Emeia na disaipol raa ku mattaku roo, tena ki tattara hokolaatou ma,
“Teenei he tama peehee? Te matani ia ma na peau raa e hakallono hoki
Aia!”

5

Jisas e hakaise na tipua
(Matiu 8.28–34; Luk 8.26–39)

1 Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae i teeraa vahi te Namo Galili i te
matakaina Gerasa raa. 2 Jisas e tiho koi i taha ma te vaka raa, tena he tama
e hamai peeraa i te kina na kava raa ku ttiri Aia. Te tama raa e isi na tipua i
roto aia, 3 tena aia e nohonoho koi i te kina na kava raa. Se hai tama e lavaa
te haihai te tama raa ma na seni; 4 e mee tammaki na vahao na tama raa e
haihai aia ma na seni, e meia aia e mmosi koi na seni raa, tena ki hakappela
na popore mattoru na tama raa e taro na vae aia raa. Te tama raa e ivi roo,
ia se hai tama hoki e lavaa te ttaohi tama raa. 5 Te ao ma te poo, te tama nei
e haere kapipihi varo i na kina na kava ia ma na mouna raa, tena ki tutuu
hoki te tinotama aia raa ma na hatu.
6 Te tama raa koi mmao te saaita aia ni kite Jisas, tena aia ki tere ake
no tteiho no tuturi i mua Tama raa, 7 tena ki kanna hakamaroa roo ma,
“Jisas, te Tamariki TeAtua Hakanaaniu! Hea Akoe e hihai ki ppena i anau?
Anau e kainno atu Akoe i te inoa TeAtua ki se lavaa te mee anau ki hakalono
llihu!” 8 (Te tama raa e meake peenei, e mee Jisas e tattara ake ma, “Te tipua
sakkino, hamai i taha ma te tama naa!”)
9 Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa, “Koai te inoa akoe?”
Tena te tama raa ki meake, “Te inoa anau ko, ‘He kautana’, e mee maatou
e tammaki roo!” 10 Te tama raa e tuu koi no kainonno ake Jisas ma ki se
lavaa te hakaise na tipua raa i taha ma te kina raa.
11 Tena e isi na piki tammaki roo e kaikkai tappiri ake i te vahi te mouna
raa. 12 Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma, “Tiaki maatou ki huro i te
kina na piki raa no uru i roto na piki raa.” 13 Jisas e meake na tipua raa ki
oo, tena na tipua raa ki huro i taha ma te tama raa no uru i roto na piki raa.
Na piki raa hakaatoa kame e ttae rua simata, tena na piki raa ku huro na
mahi roo laatou i te kina te mouna e motu hua raa no maoha i roto te vai
raa no mallemo.
14 Na tama e lollohi na piki raa ku huro i roto te matakaina raa no paa te
rono raa i na tama e nnoho vaa raa. Kito na tama raa ki oo no mmata hea

ni kapihi ake i na piki raa, 15 ia te saaita na tama raa ni ttae iaa Jisas, na
tama raa ku kkite hoki te tama ni isi tammaki na tipua i roto aia raa. Te
tama raa ku noho i te kina raa, ku oti te hakareureu ria na paamaro, iaa
te hakataakoto aia raa hoki ku tauareka, tena na tama raa hakaatoa ku
mattaku. 16 Na tama ni kkite raa ku tattara ake na tama raa hea ni kapihi
ake i te tama e isi na tipua i roto aia raa ia ma na piki raa.
17 Kito na tama raa ki meake Jisas ki tiaki te matakaina laatou raa no
haere.
18 Jisas ku mee ki kake i roto te vaka raa, tena te tama ni isi na tipua i roto
aia raa ku meake ma, “Tiaki anau ki tautari Akoe.”
19 Emeia Jisas se hihai ma te tama raa ki haere ake. Kito Aia ki meake te
tama raa ma, “Vaakai i hare i na hareakina akoe raa, tena ku tattara ake na
tama raa hea TeAtua ni ppena i akoe ia ma te laoi hoki Aia ni huri atu akoe
raa.”
20 Kito te tama raa ki haere no haere vaa roto Dekapolis* no tattara ake
na tama na kina raa hea Jisas ni ppena i aia raa. Na tama hakaatoa e llono
raa ku mahharo roo.

Te tamariki hine ku mate, ia ma te hine ni ttaohi na hekau Jisas (Matiu 9.18–26; Luk 8.40–56)

21 Jisas ku vaakai i teeraa vahi te namo raa hoki, tena he kanohenua e
rahi roo ku mmui ake Aia i te taunatai. 22 Jairus te tama hakamaatua te
hare lotu raa ku tae ake, tena te saaita aia ni kite Jisas, aia ku tteiho no tuturi
i mua na vae Tama raa 23 no tattara hakaaroha ake roo iaa Jisas ma, “Te
tamariki hine anau raa e laavea hai mahi roo. Hamai ki oo taaua ki haere
Akoe no hakapiri na rima Akoe raa i aruna te tamariki raa ki tauareka te
tamariki raa no ora.”
24 Tena Jisas ki oo laaua ma Jairus. Ia e tammaki hoki na tama e oo ma
Jisas, tena na tama raa ku haere muimui roo na vahi Jisas.
25 Tena he hine i te kina raa e hakalono llihu haeo roo i roto sanahuru
ma rua na hetau, e mee te toto aia raa e tettere koi peenaa. 26 Te hine raa
ni haere no mmata tammaki na dokta ki tokonaki aia. Te hine raa e llano
roo e hia na sileni, e meia te maahana aia raa e haere mahi koi na vahao
hakaatoa. 27 Te hine raa e rono na mahi Jisas e isi raa, tena aia ki tautari atu
vaa muri ma te kanohenua raa, 28 tena ki tattara hokoia ma, “Anau e me ki
tauareka kame anau e ttaohi koi na hekau te Tama nei.”
29 Te hine raa e haaro atu no ttaohi te kaukahu Jisas raa, tena te toto e
tettere raa ku hakamotu vahao naa koi, tena aia ku rono roo te tere maatara
ia ma te tauareka i roto te tinotama aia. 30 Te saaita naa koi Jisas ku iroa
ma e isi na mahi ni oo i taha ma Aia, kito Aia ki hakatike no vahiri ake te
kanohenua raa ma, “Koai te tama ni ttaohi te kaukahu Anau raa?”
31 Kito na disaipol raa ki meake, “Akoe e iroa pera ma te kanohenua nei e
mmui atu roo Akoe; kaa Akoe e vahiri ma koai te tama e ttaohi Akoe naea?”
32 Emeia Jisas e tuu koi no kkira hakataka ma ki kite Aia te tama ni ttaohi
te kaukahu Aia raa. 33 Te hine raa ku iroa hea ni kapihi ake i aia raa, tena
aia ki haere porepore atu roo i te mataku no tuturi i mua na vae Jisas, tena
ki tattara ake hakamaoni ake iaa Jisas. 34 Kito Jisas ki meake te hine raa,
“Taku tama, te hakatina akoe naa e mee akoe no tauareka. Haere ma te
tauareka, na hakalono llihu akoe raa hakaatoa ku oti.”
35 Jisas koi tattara ake koi, tena na tama ni oo mai i te hare Jairus raa ku
ttae ake no meake ma, “Te tamariki hine akoe raa ku mate. Tena tiaki, auu
se anaana atu te Rabai naa!”

---

* **5:20** 5.20 Dekapolis: te inoa i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

36 Emeia Jisas se anaana atu hoki na tattara na tama raa, tena Aia ki
meake Jairus ma, “Auu se mataku, akoe ki hakatina koi.” 37 Tena Jisas ki
ppui ki se hai tama hoki e haere ake ma Aia, tena Aia ki too koi Pita, tena
Jems laaua ma te taina aia raa Jon. 38 Na tama raa e oo no ttae i te hare
Jairus raa, tena Jisas ku kite te ttani huri na tama raa hakamaroa. 39 Tena
Aia ki uru atu i hare no meake na tama raa ma, “Kootou e ttani huri peenaa
naea? Kootou e tanittani naea? Te tamariki hine naa se mate; te tamariki
hine naa e moe koi!”
40 Na tama raa ku katakkata ake iaa Jisas, kito Jisas ki hakaise na tama raa
hakaatoa i aho, tena Aia ki too koi te tamana ma te tinna te tamariki hine
raa ia ma te tokotoru na disaipol raa, tena laatou ki oo i te rum te tamariki
raa e moe raa. 41 Kito Jisas ki ttaohi te rima te tamariki hine raa, tena ki
meake, *“Talita koum,”* e mee ma, “Tamariki hine, Anau e meatu akoe ki
mahike i aruna!”
42 Tena koi te tamariki hine raa ku mahike i aruna no hahaere. (Te
tamariki hine raa ku tae sanahuru ma rua na hetau te matua aia.) Na
tama raa hakaatoa ku mahharo roo te saaita te tamariki raa ni mahike no
hahaere. 43 Tena Jisas ki tattara hakamataku ake na tama raa ki se tattara
ake ni tama, tena Aia ki meake hoki ma, “Kou ake ni kai ki kai te tamariki
nei.”

6

Na tama i Nasaret raa se hihhai Jisas (Matiu 13.53–58; Luk 4.16–30)

1 Jisas ku tiaki te kina raa no haere i te matakaina Aia ni matua mai raa,
tena na disaipol Aia raa ku tauttari atu vaa muri. 2 Jisas e kaamata no
akoako i roto te hare lotu na Jiu raa i te aho te Sabat. Tammaki na tama e
nnoho i te kina raa, tena te saaita laatou ni llono na tattara Jisas raa, na
tama raa ku mahharo roo, tena ki vahihhiri ma, “Te Tama nei e too na
hakataakoto raa i hee? Teenei he atamai Tama nei e too i hee? Kaa Aia
e ppena peehee na mirakol raa? 3 Aiea te Tama nei seai ma ko te tama
hakatuutuu hare raa, tena Aia seai ma ko te tamariki Meri, ia na taina Aia
raa seai ma ko Jems, Josep, Judas, tena Saimon? Aiea na kaave Aia raa se
nnoho hoki i te kina nei?” Tena na tama te matakaina raa ku se hihhai Jisas.
4 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Na profet e hihhai ria i na matakaina
roo hakaatoa, e meia i te matakaina roo aia, na hareakina ia ma na tama
roo te manava aia raa e me ki se hihhai te profet naa.”
5 Jisas ku se lavaa hoki te ppena ni mirakol i te kina raa, e meia Aia e
hakapiri na rima Aia raa i aruna na tama lavvea moisi koi no taualleka.
6 Jisas e mahharo roo, e mee na tama raa se isi na hakattina.

Jisas ku kauna te sanahuru ma rua na disaipol Aia (Matiu 10.5–15; Luk 9.1–6)

Tena Jisas ki haere no akoako na tama i na matakaina e ttuu alleha vaa
raa. 7 Jisas e kanna ake te sanahuru ma rua na disaipol raa, tena ki kauna
na tama raa ki oo taki tokorua. Aia e kou ake na mahi na tama raa ki hakaise
na tipua, 8 tena Aia ki tattara ake hoki na tama raa ma, “Auu se too hoki ni
mee peeraa no oo ma kootou, e meia too koi he laakau hahaere, tena auu
se too ni haraoa, he muri kopu ia ma ni sileni. 9 Uru ni taka, tena auu se too
hoki teeraa kaukahu.” 10 Jisas e tattara ake hoki ma, “Kame he matakaina e
too hakaraoi kootou, tena kootou ku nnoho te matakaina naa i roto te hare
hokotahi koi ki tae roo te saaita kootou e tiaki te matakaina naa. 11 Kame
kootou e oo no ttae he matakaina, tena na tama te matakaina naa ku se

hihhai ki too ia ma ki hakallono kootou, tena kootou ku tiaki te matakaina naa, tena ku ttahi na kkere e mmau na tapuvae kootou raa. Teenaa he hakkatu haeo i te matakaina naa."
12 Kito na disaipol raa ki oo no takutaku ake na tama raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou. 13 Na disaipol raa e hakaise tammaki na tipua, tena ki amuhi tammaki na tama lavvea raa ma na lloo na oliv raa no taualleka.

Te mate Jon Baptis
(Matiu 14.1–12; Luk 9.7–9)

14 Te saaita naa te tuku Herot raa ku rono tammaki na mee tera Jisas ni ppena raa, e mee na tama hakaatoa ku llono i na mahi Jisas e isi raa. Alaa tama e tattara ma, "Jon Baptis ku ora hakaraoi! Tera hea aia e isi na mahi peenei ki ppena na mirakol raa."
15 Alaa tama e tattara ma, "Te Tama raa ko Elaija."
Tena alaa tama e tattara ma, "Te Tama raa he profet e ssau koi pera ma na profet i mua raa."
16 Herot ku rono na tattara nei, tena aia ki meake ma, "Te Tama naa ko Jon Baptis! Anau ni meake na soldia anau raa ki oo no ssepe te pohouru te tama naa no hopo, ia tena aia ku ora muri hakaraoi!"
17 Herot hokoia ni meake na soldia aia raa ki hakapiki Jon, tena ku haihai te tama raa ma na seni no ppono i roto te hare karapusi. Herot e ppena peenei e mee Herodias te hine aia ku avana raa, maitaname te hine raa he avana Filip te taina koi aia raa. 18 Jon Baptis e tattara tahi ake Herot ma, "Te mee naa e sara ma akoe ki too te avana te taina akoe raa no avvana koorua!"
19 Herodias ku noho ma te roto aia iaa Jon, tena aia ku hihai roo ma ki taa tama raa ki mate, e meia aia se lavaa e mee Herot. 20 Herot e mataku Jon, e mee aia e iroa ma Jon he tama tauareka, ia he tama e tapu, tena aia e rorohi hakaraoi roo tama raa. Herot e hihai ki hakarono na tattara Jon raa, niaina roo ma aia se tauareka i roto aia na vahao hakaatoa aia e rono Jon e tattara raa.
21 Tena ki oti roo Herodias ku isi te ara ki taa Jon ki mate. Teenaa he aho Herot e pena te kai ma ki kkai laatou ma na tama hakamattua te taumani raa, na soldia hakamattua raa ia ma na tama hakamattua i roto Galili raa ki mannatu laatou te aho aia ni haanau mai raa. 22 Te taukupu Herodias raa ku haere ake no ruerue vaa hare, tena Herot ma na tama i hare raa ku hihhia roo. Kito Herot ki meake te taukupu raa ma, "Hea akoe e hihai ki too? Anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau ki kou atu." 23 Herot e kou ake te taukupu raa tammaki roo na hakataakoto, tena aia ki meake, "Anau e tattara te hakamaoni pera ma anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau ki kou atu, niaina akoe e kainno mai anau ki kou atu he vahi na mee hakaatoa i roto te nohorana anau nei!"
24 Kito te taukupu raa ki haere no vahiri ake te tinna aia raa ma, "Hea anau e me ki kainno ake naa?"
Tena te hine raa ki meake, "Te pohouru Jon Baptis."
25 Tena te taukupu raa ki haere hakavave roo no meake ma, "Anau e hihai akoe ki pare mai te pohouru Jon Baptis raa vahao nei roo koi i aruna he parete!"
26 Te mee nei e mee roo Herot no aroha, e meia aia ku se hai ara hoki e lavaa te ttuki te hakataakoto raa, e mee aia ku oti te tattara hakamaoni ake te taukupu raa i mua na tama hakaatoa. 27 Kito Herot ki kauna te soldia aia raa ma ki haere no kou mai te pohouru Jon raa. Tena te soldia raa ku haere i roto te hare karapusi raa no ssepe te pohouru Jon raa no hopo, 28 tena aia

ki pare te pohouru raa i aruna te parete, tena ki haere ake no kou ake te
taukupu raa, tena te taukupu raa ki too te pohouru raa no kou ake te tinna
aia raa. 29 Na disaipol Jon raa ku llono ma Jon ku mate, tena na tama raa ki
oo ake no too te tinotama raa no kkave no tanu.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo
(Matiu 14.13–21; Luk 9.10–17; Jon 6.1–14)

30 Na aposol Jisas raa ku vakkai ake no ttiri Jisas, tena ki tattara ake Tama
raa na mee hakaatoa laatou ni ppena ia ma hea laatou ni akoako raa.
31 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku se isi te saaita e ttana ki nnoho no
kkai e mee na tama e oo ake ia ma na tama e oo raa e tammaki roo. Kito
Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Taatou ki oo hokotaatou i te kina se hai
tama raa no hamalollo hakamarie.” 32 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki
kkake te vaka raa no huro hokolaatou i te kina se hai tama raa.
33 Emeia tammaki na tama e kkite te saaita na tama raa ni tere, tena na
tama raa e illoa koi i te kina na tama raa e tere raa; kito na tama raa ki oo
vaa roto na matakaina raa no huro i mua i te kina Jisas ma na disaipol Aia
raa e tere raa. 34 Jisas ku tiho i taha ma te vaka raa no kite te kanohenua e
rahi raa, tena Aia ku aroha roo i na tama raa, e mee na tama raa e ssau pera
ma ni sipsip se isi te tama e rorohi. Tena Aia ki akoako ake tammaki na
mee i na tama raa. 35 Te mee raa ku haere ki pouri, tena na disaipol raa ku
oo ake no meake Jisas ma, “Te mee raa ku haere ki pouri, tena te kina nei
hoki se isi na tama. 36 Kauna na tama nei ki oo, tena ku tiaki laatou ki oo i
na matakaina tappiri mai raa no ssui ni kai ma laatou no kkai.”
37 Tena Jisas ki meake, “Kootou ki kou ake ni kai ma na tama nei ki kkai.”
Kito na disaipol raa ki meake, “Akoe e hihai ma maatou ki too rua
huitarau na sileni no sui ni haraoa ki hannai na tama nei?”
38 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, “Oo no mmata ma e hia na haraoa
kootou e isi!”
Na tama raa e oo no mmata, tena ki meake Jisas ma, “E rima na haraoa
ia ma na ika e rua.”
39 Tena Jisas ki tattara ake na disaipol raa ki meake te kanohenua raa ki
vaevae no nnoho i na kuturana i aruna na veve. 40 Kito te kanohenua raa
ki nnoho hakalaini i na kuturana. Na kuturana e ttae huitarau, tena alaa
kuturana e ttae tipu rima. 41 Tena Jisas ki too e rima na haraoa raa ia ma e
rua na ika raa, tena ki kkira i te vaelani no hakatapu na mee raa. Kito Jisas
ki tohitohi na haraoa raa, tena ki kou ake na haraoa ia ma na ika e rua raa
i na disaipol raa ki vaevae ake te kanohenua raa. 42 Na tama raa hakaatoa
e kkai no ppohu. 43 Tena na disaipol raa ki haere sasao na haraoa ia ma
na punnohi e ttoe raa no ppii sanahuru ma rua na kete. 44 Te kooina na
taanata e kkai raa e ttae rima simata.

Jisas e haere vaa aruna te lottai
(Matiu 14.22–33; Jon 6.15–21)

45 Te saaita naa koi Jisas ku meake na disaipol Aia raa ki kkake te vaka
raa no tere i mua i Betsaida i teeraa vahi te namo raa, tena Aia ki kauna te
kanohenua raa ki oo. 46 Jisas e kou ake te tauareka i te kanohenua raa no
oti, tena Aia ki haere i te kina te mouna raa no lotu. 47 Te mee raa ku hiahi
roo, tena te vaka na disaipol raa ni tere raa ku tae i lottonu roo te namo, e
meia Jisas e noho koi Hokoia i uta. 48 Jisas e kite na disaipol raa e hai roo
na mahi ma na hoe laatou raa, e mee te matani raa e ppui mai roo i mua,
tena Jisas ki haere atu vaa aruna te lottai raa. Tena i lottonu te toru ma te
ono te tahata, Jisas ku ttiri na tama raa. Jisas e haere ma ki haere hakaraka,

49 tena na disaipol raa ku kkite Jisas e haere vaa aruna te lottai raa, tena na
tama raa ku kapihi na varo laatou ma, “Teenaa he tipua!” 50 Na disaipol raa
hakaatoa ku mattaku te saaita laatou ni kkite Tama raa.
Kito Jisas ki tattara ake na disaipol raa ma, “Teenei ko Nau, auu se
mattaku!” 51 Tena Aia ki kake i roto te vaka raa, tena te matani raa ku
tteiho no marino. Na disaipol raa ku mahharo roo, 52 e mee laatou se illoa
te hakataakoto hakamaoni tera Jisas ni haanai rima simata na taanata raa,
e mee na hakataakoto hoki laatou raa koi pouri.

Jisas e tokonaki na tama lavvea i Genesaret raa no taualleka
(Matiu 14.34–36)

53 Na tama raa e tere vaa roto te namo raa no ttae i Genesaret i teeraa
vahi, tena laatou ki taura te vaka raa i te kina raa. 54 Na tama raa ku ttiho i
taha ma te vaka raa no oo, tena na tama i te kina raa ku mattino ma teeraa
ko Jisas. 55 Kito na tama raa ki huro tattara vaa roto na matakaina raa
hakaatoa, tena na matakaina e llono ma Jisas ku tae ake raa ku sausau ake
na tama lavvea raa ma na lomoena laatou raa iaa Jisas. 56 Tena Jisas ku
haere i na kina roo hakaatoa i na matakaina pammee raa, na matakaina e
llahi raa ia ma na kina na tama e nnoho vaa roto raa, tena na tama na kina
raa ku sausau ake na tama e lavvea raa i na maket, tena ki meake Jisas ki
tiaki na tama lavvea raa ki ttaohi koi na kaunutu te kaukahu Tama raa, tena
na tama hakaatoa e ttaohi te kaukahu Jisas raa ku taualleka.

7

Na akoako na tipuna i mua
(Matiu 15.1–9)

1 E isi na Farisi ia ma na tama poroporo na tuaa e oo mai peeraa i
Jerusalem no kkutu laatou ma Jisas. 2 Na Farisi raa e kkite ma na disaipol
Jisas raa e kkai na kai ma na rima e kkere. Na disaipol raa se ssoro na rima
laatou raa pera ma hea na Farisi raa ni poroporo ake na tama raa.
3 (E mee na Farisi ia ma na Jiu raa hakaatoa e tauttari na tiputipu na
tipuna laatou i mua raa, tena na tama raa se lavaa te kkai kame laatou se
ssoro hakaraoi na rima laatou, 4 ia hoki na tama raa se lavaa te kkai na kai
i te maket kame laatou se ssoro na mee raa i mua. Na tama raa e tauttari
hoki tammaki na tiputipu laatou ni too i mua pera ma na tiputipu te ssoro
na kapu, na hopeni, na dis ia ma na sea mommoe raa.)
5 Kito na Farisi laatou ma na tama poroporo na tuaa raa ki vahiri ake
Jisas ma, “Aiea na disaipol Akoe raa se tauttari na tiputipu taatou ni too i
na tipuna taatou i mua raa, tena na tama raa e kkai se ssoro na rima laatou
raea?”
6 Kito Jisas ki meake, “Na tattara Aisaia raa ku ttonu roo te saaita aia ni
tattara i te vahi kootou! Kootou ni tama tattara uhiuhi e ssau pera ma
Aisaia ni taataa mai raa,
‘TeAtua e tattara ma na tama raa e hakammaha Anau ma na tattara laatou,
e meia na hatu manava laatou raa e mmao roo i taha ma Anau.
7 Na tama naa e hakamarumaru vare koi Anau,
e mee laatou e akoako na tuaa na tama raa pera ma ni tuaa TeAtua!’
8 Kootou e peesia na tuaa TeAtua raa, tena ki tauttari koi na akoako na
tama.”
9 Tena Jisas ki meake hoki, “Kootou e illoa roo na ara ki peesia na tuaa
TeAtua raa, tena ki tauttari koi na akoako na tama. 10 Maitaname Moses ni
tattara mai ma,
‘Hakammaha na tamana,

ia ma na tinna kootou raa,'
tena e tattara hoki ma,
'Te tama e haru na haeo te tamana,
ia ma te tinna aia raa e me ki taia ria ki mate.'
11 Emeia kootou e akoako ma kame he tama e isi na mee tera aia e lavaa
te tokonaki te tamana ia ma te tinna aia raa, tena aia ku tattara ma, 'Na
mee nei anau ku oti te tattara ma ki kou ake ma TeAtua', 12 tena aia e isi
te hakataakoto tauareka ki se tokonaki te tamana ia ma te tinna aia raa.
13 Ia tena na akoako peenei kootou e kou ake na tama raa e uhi na tattara
TeAtua raa ki mee pera ma ni tattara vare koi. Ia tena kootou e ppena hoki
tammaki na mee peenei."

Na mee e mee te tama ki se matahua (Matiu 15.10–20)

14 Tena Jisas ki kanna ake te kanohenua raa ki oo ake hakaraoi, tena Aia
ki meake, "Kootou hakaatoa ki hakallono mai Anau ki illoa kootou. 15 Se isi
te mee i aho e haere i roto te tama no mee te tama raa ki hai sara. Emeia
na mee e oo mai i taha ma te tama raa e mee te tama raa ki hai sara."
16 [Hakallono kame kootou e isi na katarina.]
17 Te kanohenua raa ku tiaki te kina raa no oo i na hare, kito na disaipol
Jisas raa ki meake Tama raa ki tattara ake te hakataakoto te tattara raa.
18 Tena Jisas ki meake, "Kootou hoki se atamai? Kootou se illoa? Se
isi te mee i aho e haere i roto te tama no mee te tama raa ki hai sara,
19 maitaname na mee raa se uru i roto te hatu manava, e meia na mee raa
e uru i roto te kopu raa, tena ki oti ku oo mai i taha ma te tinotama." (Na
tattara nei, Jisas e huri mai pera ma taatou e lavaa te kkai na kai hakaatoa.)
20 Tena Jisas ki meake hoki ma, "Aanaa ko na mee e oo mai i taha ma
te tama raa e mee te tama ki se matahua. 21 Maitaname na hakataakoto e
hakattaki laatou ki ppena na tiputipu sakkino raa e oo mai i roto te hatu
manava te tama; na hakataakoto ki ppena na mee sakkino, ki kailallao, ki
taa te tama ki mate, 22 ki ppena na mee sakkino ma teeraa tama, ki kai
mannako, ia ki ppena na tiputipu sakkino hakaatoa, ki hai lavvaka, ki
hai huri, ki manava kkere, ki tattara tama, ki hai ahu, tena ki ppena na
hakataakoto e vvare raa. 23 Na tiputipu sakkino nei hakaatoa e hhopo iho i
roto te tama no mee te tama ki se matahua."

Te hakatina te hine (Matiu 15.21–28)

24 Tena Jisas ki tiaki te kina raa no haere i te kina e taapiri te matakaina
Taia raa. Tama raa e haere no uru i roto te hare e mee Aia se hihai ma
na tama ki illoa ma Aia e noho i te hare raa, e meia Aia e laavea ria koi.
25 He hine te tamariki hine aia raa e isi te tipua e tau i roto aia ku rono
ma Jisas ku tae ake, tena aia ki haere atu no tteiho no tuturi i mua na vae
Jisas. 26 Te hine raa seai ma he Jiu, tena aia e haanau mai i te matakaina
Fonisia i roto Siria. Te hine raa e kainno ake Jisas ki hakaise te tipua raa i
taha ma te tamariki hine aia raa. 27 Emeia Jisas e meake, "Taatou ki hannai
na tamalliki raa i mua. Tena e me ki se tonu kame taatou e too na kai na
tamalliki raa no kou ake na poi raa ki kkai."
28 Kito te hine raa ki meake, "TeAriki, na poi raa hoki e kkai na maanunu
na tamalliki raa e teiho i raro ma te tebol!"
29 Tena Jisas ki meake, "Haere i hare, tena akoe e me ki kite pera ma te
tipua raa ku oti te haere i taha ma te tamariki hine akoe raa, e mee koi te
tattara akoe ni mee mai raa!"

30 Te hine raa ku haere i hare no kite te tamariki raa e moe i aruna te sea
mommoe raa; te tipua raa ku oti te haere hakamaoni i taha ma te tamariki
raa.

Jisas e tokonaki te tama e tturi

31 Jisas e tiaki te matakaina taapiri ake Tair raa no haere vaa roto Saidon,
tena ki haere peeraa i te Namo Galili raa. Aia e haere vaa roto na kina
tappiri Dekapolis raa*. 32 Na tama te matakaina raa e hakattaki ake te tama
na katarina e tturi, ia se lavaa hoki te tattara. Na tama raa e kainno ake
Jisas ki hakapiri na rima Aia raa i aruna te tama raa. 33 Kito Jisas ki too
te tama raa hokoia koi no hakattaki i taha ma te kanohenua raa, tena ki
taro na matarima Aia raa i roto na katarina te tama raa, tena ki savare no
mmuru na savare Aia raa i aruna te arero te tama raa. 34 Tena Aia ki kkira i
te vaelani, tena ki too te maanava Aia, tena ki meake ma, *"Efata"*, te tattara
nei e mee ma, "Taaraki!"
35 Te saaita naa koi te tama raa ku rono, tena te arero aia raa ku lavaa
te tattara tonu na tattara. 36 Kito Jisas ki meake na tama raa ki se tattara
ake na tama hea Aia ni ppena raa; e meia na saaita Aia e tattara ake na
tama raa ki se tattara raa, na tama raa e oo koi no haere tattara. 37 Tena na
tama hakaatoa e llono raa ku mahharo roo. Na tama raa e tattara ma, "Na
mee hakaatoa te Tama nei e ppena raa e taualleka! Aia e mee hoki na tama
katarina tturi raa ki llono, tena na tama se lavaa te tattara raa ku tattara!"

8

Jisas ku haanai hoki teeraa kanohenua e tammaki
(Matiu 15.32–39)

1 Tena he kanohenua e rahi hoki ku oo ake iaa Jisas raa. Te kanohenua
raa se isi na kai e me ki kkai, tena Jisas ki kanna ake na disaipol Aia raa no
meake ma, 2 "Anau e aroha te kanohenua nei e mee na tama nei e nnoho
roo ma Anau e toru na aho, tena laatou ku se hai kai e me ki kkai. 3 Kame
Anau e kauna na tama nei ki oo se hai kai e kou ake ki kkai, na karemata na
tama nei e me ki pouri te saaita laatou e vakkai raa, maitaname alaa tama
na tama nei e oo mai roo na matakaina e mmao."
4 Kito na disaipol raa ki vahiri ake ma, "Kaa maatou e me ki too ni kai i
hee i te kina se hai tama e tuu mahoa nei ki hannai na tama nei hakaatoa?"
5 Kito Jisas ki vahiri ake, "E hia na haraoa kootou e isi?"
Tena na disaipol raa ki meake ma, "E hitu na haraoa."
6 Kito Jisas ki meake te kanohenua raa ki nnoho i raro, tena Aia ki too na
haraoa e hitu raa no lotu ake TeAtua, tena ki ttohi na haraoa raa no kou ake
na disaipol Aia raa ki vaevae ake i te kanohenua raa, tena na disaipol raa
ku too na haraoa raa no vaevae. 7 Na tama raa e isi hoki na paa ika e moisi,
tena Jisas ki too na ika raa no lotu ake TeAtua, tena ki meake na disaipol raa
ki vaevae hoki na ika raa. 8 9 Na tama raa hakaatoa e kkai no ppohu. Tena
te kooina na tama e kkai raa hakaatoa e tae peeraa haa simata na tama.
Tena na disaipol raa ki sasao na kai e ttoe raa no ppii e hitu na kete. Kito
Jisas ki meake te kanohenua raa ki oo, 10 tena Aia ma na disaipol Aia raa ki
kakke te vaka raa no tere i Dalmanuta.

Na Farisi raa e meake ma Jisas ki huri ake he mirakol
(Matiu 16.1–4)

11 E isi na Farisi e oo ake no hakatauttau laatou ma Jisas. Na tama raa
e hihhai ki taaiki Tama raa, kito na tama raa ki meake Jisas ki ppena he

* **7:31** 7.31 Dekapolis: te inoa i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

mirakol ki huri ake pera ma TeAtua ni kauna ria mai Tama raa hakamaoni.
12 Kito Jisas ki maanava hakamaroa roo, tena ki meake, “Aiea kootou na
tama te aho nei raa e hihhai ki kkite he mirakol naea? Anau e meatu se
lavaa! Anau se lavaa te huri atu he mirakol ki kkite kootou!”
13 Tena Jisas ki tiaki na Farisi raa, tena ki kake te vaka raa no tere hoki i
teeraa vahi te namo raa.

Lollohi hakamattonu i na akoako e ssara (Matiu 16.5–12)

14 Na disaipol raa ku ssiri ki too hakallava na haraoa, e meia laatou e isi
koi te haraoa hokotahi i roto te vaka. 15 Tena Jisas ki poroporo ake na tama
raa ma, “Lollohi hakamattonu i te ist na Farisi ia ma te ist te tuku Herot
raa.”
16 Tena na disaipol raa ku tattara hokolaatou ma, “Tama raa e tattara
peeraa e mee taatou se isi na haraoa.”
17 Jisas e iroa hea na disaipol raa e tattara raa, tena Aia ki vahiri ake na
tama raa, “Aiea kootou e tattara hokkootou ma taatou se hai haraoa naea?
Kootou se ki illoa roo na hakataakoto? Na kapuroro kootou naa koi vvare
koi? 18 Kootou e isi na karemata, eaa kootou se kkite? Kootou e isi na
katarina, eaa kootou se llono? Kootou se mannatu 19 te saaita Anau ni
ttohi e rima na haraoa raa no haanai rima simata na taanata. E hia na kete
kootou ni sassao no ppii na muri haraoa ni ttoe raa?”
Kito na disaipol raa ki meake ma, “Sanahuru ma rua na kete.”
20 Tena Jisas ki meake, “Kaa te saaita Anau ni ttohi e hitu na haraoa no
haanai e haa simata na taanata raa, e hia na kete kootou ni sassao no ppii
na muri haraoa ni ttoe raa?”
Kito na disaipol raa ki meake ma, “E hitu!”
21 Tena Jisas ki meake, “Tena kaa kootou se ki illoa roo?”

Jisas e tokonaki te tama karemata sseni i Betsaida

22 Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae i te matakaina Betsaida raa, tena na
tama i te kina raa ku hakattaki ake te tama karemata sseni raa iaa Jisas, tena
ki kainno ake ma Jisas ki kapake no ttaohi te tama raa. 23 Kito Jisas ki ttaohi
te rima te tama karemata sseni raa no hakattaki i taha ma te matakaina raa.
Tena Jisas ki savare na karemata te tama raa no oti, tena Aia ki hakapiri na
rima Aia raa i aruna te tama raa, tena ki vahiri ake ma, “Akoe e isi na mee
e kite?”
24 Te tama raa ku ssau te pohouru aia raa i aruna no kkira ake, tena ki
meake, “Noo, anau e kite na tama, e meia na tama raa e ssau pera ma ni
laakau e hahaere.”
25 Tena Jisas ki hakapiri hakaraoi na rima Aia raa i aruna na karemata
te tama raa. Te saaita nei te tama raa ku kkira hakatauareka roo e mee aia
ku lavaa te kite, tena aia ku kite hakaraoi roo na mee roo hakaatoa. 26 Kito
Jisas ki kauna te tama raa ki vaakai, tena ki meake, “Auu se vaakai i roto te
matakaina raa.”

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia (Matiu 16.13–20; Luk 9.18–21)

27 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i na matakaina tappiri ake i
Sisaria Filipai raa. Te saaita laatou ni oo vaa aruna te mateara raa, Jisas ku
vahiri ake na disaipol Aia raa ma, “Mee mai Anau ma te kanohenua raa e
tattara ma Anau koai?”
28 Kito na disaipol raa ki meake, “Alaa tama e tattara ma Akoe ko Jon
Baptis, tena alaa tama e tattara ma Akoe ko Elaija, tena alaa tama e tattara
ma Akoe he profet na profet i mua raa.”

29 Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa, “Kaa kootou? Kootou e
mannatu ma Anau koai?”
Kito Pita ki meake, “Akoe ko te Mesaia.”
30 Tena Jisas ki ppui ake na disaipol raa ma, “Auu se tattara ake ni tama i
te vahi Anau.”

Jisas ku tattara i na hakalono llihu ia ma te mate Aia
(Matiu 16.21–28; Luk 9.22–27)

31 Tena Jisas ki kaamata no akoako ake na disaipol Aia raa ma, “te
Tamariki te Tama nei e me ki ttiri tammaki na hakalono llihu, tena na tama
hakamattua na Jiu raa laatou ma na maatua hakananniu raa ia ma na tama
poroporo na tuaa raa hakaatoa e me ki se hihhai te Tama raa. Tena na
tama raa e me ki taa te Tama raa no mate. Tena i muri e toru na aho Tama
raa e me ki mahike muri no ora.” 32 Jisas e tattara hakamatahua ake roo te
hakataakoto nei i na disaipol raa. Tena Pita ki hakattaki Jisas i te vahi, tena
ki hai ake Tama raa. 33 Emeia Jisas e hakatike no kkira ake na disaipol Aia
raa, tena ki hai ake Pita ma, “Satan, haere i taha ma Anau, na hakataakoto
akoe naa se oo mai TeAtua, e meia na hakataakoto naa ni hakataakoto koi
te tama.”
34 Tena Jisas ki kanna ake te kanohenua raa ma disaipol Aia raa ki oo ake,
tena ki meake, “Kame ni tama kootou e hihhai ki tauttari Anau, te tama naa
ki se maanatu te ora aia, tena ku amo te kros aia raa no tautari mai Anau.
35 Kame he tama e manako te ora aia, te tama naa e me ki se lavaa te too te
ora hakamaoni, e meia kame akoe e hoki mai te ora akoe raa ma Anau ia
ma Te Rono Tauareka raa; tena akoe e me ki too te ora hakamaoni. 36 Hea
akoe e me ki too kame akoe e ttino na mee hakaatoa i roto te maarama nei
raa, e meia i roto te ora akoe raa e haeo roo? Se hai mee akoe e me ki too!
37 Se hai mee hoki akoe e lavaa te hoki ake ki sui muri te ora akoe raa.
38 “Kame akoe e napa Anau ia ma na poroporo Anau raa i roto na aho e
pii na hai sara nei, tena te Tamariki te Tama nei e me ki napa hoki akoe te
saaita Aia e hamai ma na mahi te Tamana Aia raa ia ma na ensel e ttapu
raa.”

9

Na mahi TeAtua raa ku huri ake i te tinotama Jisas
(Matiu 17.1–13; Luk 9.28–36)

1 Tena Jisas ki meake hoki na disaipol Aia raa ma, “Anau e meatu kootou,
e isi na tama i te kina nei e me ki kkite te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e
hamai ma na mahi hai mmahi i mua laatou e mmate.”
2 E ono na aho ku llaka, tena Jisas ki too Pita, Jems ia ma Jon no hakattaki
i aruna te mouna raa, tena laatou hokolaatou koi ku nnoho i te kina raa.
Na tama raa e nnoho no kirakira ake, tena te tinotama Jisas raa ku haere
no kee roo, 3 na hekau Aia e uru raa ku makkini hua roo; se hai tama i te
maarama nei e lavaa te kkumi na hekau raa ki makkini roo peeraa. 4 Tena
te tokotoru na disaipol raa ku kkite hoki Elaija laaua ma Moses e tattara
laatou ma Jisas. 5 Kito Pita ki meake Jisas ma, “Rabai, e tauareka roo e
mee maatou e nnoho i te kina nei! Maatou e me ki hakatuu e toru na paa
hare, te paa hare Akoe, te paa hare Moses, tena te paa hare Elaija.” 6 Pita
ma teeraa tokorua ku mattaku roo, tena Pita ku se iroa ma aia ki tattara
ake peehee.
7 Tena te pukureurehu raa ku haere iho no uhi na tama raa, tena TeAtua
ku tattara iho i roto te pukureurehu raa ma, “Teenei he Tamariki roo Anau,
tena Anau e laoi mahi roo. Hakallono na tattara Aia!” 8 Tokotoru na

disaipol raa ku kirakira huri roo, e meia laatou se hai tama e kkite; Jisas Hokoia koi ku ttuu ma laatou.
9 Te saaita laatou ni oo mai i raro te mouna raa, Jisas ku tattara ake na disaipol raa ma, “Auu se tattara ake ni tama hea kootou ni kkite raa ki tae roo te saaita te Tamariki te Tama nei e mahike muri i taha ma te mate raa.”
10 Tokotoru raa e hakallono na tattara Jisas raa, e meia laatou e vahihhiri koi i roto laatou hokolaatou ma, “Te tattara e mee ma ‘mahike muri i taha ma te mate raa’ e mee maea?”
11 Tena tokotoru raa ki vahiri ake Jisas ma, “Aiea kaa na tama poroporo na tuaa raa e tattara ma Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raea?”
12 Kito Jisas ki meake, “Hakamaoni Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raa no tanattana na mee hakaatoa. Aiea kaa te Launiu Tapu raa e tattara ma te Tamariki te Tama nei e me ki hakalono llihu haeo roo, ia e me ki se hihhai ria raea? 13 Anau e meatu kootou, Elaija ku oti te hamai, tena hea na tama raa ni ppena i te tama raa, na tama raa e ppena koi tautari hea laatou e hihhai, e ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara i te vahi tama raa.”

Jisas e hakaise te tipua i taha ma te taupeara (Matiu 17.14–21; Luk 9.37–43a)

14 Jisas ma te tokotoru na disaipol raa ku oo no ttiri ma alaa disaipol, tena laatou ku kkite te kanohenua e rahi e tuu alleha e mee na tama poroporo na tuaa raa e hakatauttau ma na disaipol raa. 15 Te kanohenua raa ku oho no huro hihhia ake roo iaa Jisas te saaita laatou ni kkite Tama raa. 16 Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol Aia raa ma, “Hea roo kootou ma na tama raa e hakatauttau raa?”
17 Tena he tama i roto te kanohenua raa ki meake ma, “Rabai, anau e kou mai taku tamariki nei i Akoe raa e mee te tamariki nei e isi te tipua i roto aia, tena aia hoki se lavaa te tattara. 18 He saaita peehee te tipua raa e tau i roto te tamariki nei, te tipua raa e me ki lletu te tama nei i raro, tena te araara raa ku kkoo iho, tena aia ku hakkati na niho aia raa, ia te tinotama aia raa hoki e me ki matakkau roo. Anau e kainno ake na disaipol Akoe raa ki hakaise te tipua raa i taha, e meia laatou se lavaa.”
19 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou ni tama roo se hakattina! E hia na vahao Anau e me ki nnoho ma kootou? Anau e me ki nnoho ma kootou ki ttae he saaita peehee hoki? Kou mai te tamariki naa i Anau!”
20 Kito na tama raa ki hakattaki ake te tamariki raa.
Te tipua raa e kite koi Jisas, tena aia ki lletu te tamariki raa no takapekape vaa raro te kerekere, tena te araara raa ku kkoo iho i te maihu. 21 Kito Jisas ki vahiri ake te tamana te tamariki raa, “Te tamariki nei e kaamata vahao hee roo no meemee peenei?”
Tena te tamana te tamariki raa ki meake ma, “Kaamata roo te saaita aia koi paamee. 22 Ia tammaki roo na vahao te tipua raa e lletu te tamariki nei i roto te ahi ia ma i roto na vai ma ki mate. Ia kame Akoe e lavaa, Akoe ku aroha koi no tokonaki maaua!”
23 Tena Jisas ki meake, “Noo, Anau e lavaa kame akoe hokkoe e lavaa! Na mee hakaatoa e hainauhie koi kame te tama e isi te hakatina i TeAtua.”
24 Tena te tamana te tamariki raa ku tani ake ma, “Anau e isi te hakatina i TeAtua, e meia te hakatina anau nei se tau. Tokonaki anau ki hai mahi te hakatina anau nei!”
25 Jisas e kite pera ma te kanohenua raa ku kenekene ake no tappiri laatou, kito Aia ki hai ake te tipua raa. Aia e meake ma, “Te tipua e tturi, ia se lavaa te tattara, Anau e meatu akoe ki haere i taha ma te tamariki nei vahao nei roo koi, tena ku se lavaa hoki te vaakai mai i roto te tama nei.”

26 Tena te tipua raa ki kapihi te varo aia raa no ssue hakahaeo roo no
tere i taha ma te tamariki raa. Te tamariki raa ku moe hemuu roo pera
ma he tama ku mate, tena te kanohenua raa ku tattara hokolaatou ma,
“Te tamariki raa ku mate!” 27 Tena Jisas ki ttaohi te rima tamariki raa no
hakamahike, kito te tamariki raa ki mahike no tuu i aruna.
28 Jisas ku haere no uru i hare raa, tena na disaipol raa ki vahiri hemuu
ake Jisas ma, “Aiea maatou se lavaa te hakaise te tipua raa i taha raea?”
29 Tena Jisas ki meake, “Te lotu koi e lavaa te hakaise na tipua peenei raa
i taha, se hai mee peeraa hoki e lavaa.”

Jisas ku tattara hoki i te mate Aia
(Matiu 17.22–23; Luk 9.43–45)

30 Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki te matakaina raa, tena ki oo peeraa
i Galili. Jisas se hihai ma na tama raa ki illoa i te kina Aia e haere raa, 31 e
mee Aia e akoako ake na disaipol Aia raa ma, “te Tamariki te Tama nei e me
ki noho i raro na mahi na tama e me ki taa Aia ki mate raa. Emeia i muri e
toru na aho Aia e me ki mahike muri no ora.”
32 Emeia na disaipol raa se illoa te hakataakoto na akoako Jisas raa, tena
laatou hoki e mattaku te vahiri ake Tama raa.

Koai te tama e hakanaaniu
(Matiu 18.1–5; Luk 9.46–48)

33 Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae i Kaperneam, tena ki oo no uru i
roto he hare, tena ki oti Jisas ku vahiri ake na disaipol raa ma, “Hea kootou
ni hakatauttau hokkootou i aruna te mateara raa?”
34 Na disaipol raa ku nnoho hemuu roo, e mee laatou ni hakatauttau i
aruna te mateara ma koai te tama laatou e me ki hakanaaniu. 35 Jisas ku
noho i raro, tena ki kanna ake na disaipol raa no tattara ake na tama raa
ma, “Te tama e hihai ma aia ki hakanaaniu raa ki tuku aia ki mouraro, tena
ku hehekau ma na tama hakaatoa.” 36 Tena Jisas ki too te tamariki raa no
hakatuu i mua na disaipol raa hakaatoa, tena ki avei te tamariki raa, tena
ki meake na tama raa, 37 “Te tama e too hakaraoi na tamalliki peenei i te
inoa Anau raa e too hakaraoi hoki Anau, tena te tama e too hakaraoi Anau
raa se mee ma e too hakaraoi koi Anau, e meia aia e too hakaraoi hoki te
Tama ni kauna ria mai Anau raa.”

Te tama se hakataukaa ma taatou raa he tama taatou
(Luk 9.49–50)

38 Tena Jon ki meake Jisas, “Rabai, maatou e kkite te tama e hakaise na
tipua i te inoa Akoe. Tena maatou ki ppui te tama raa, maitaname te tama
raa seai ma tama i roto te kuturana taatou nei.”
39 Tena Jisas ki meake, “Auu se ppui te tama naa, maitaname te tama e
ppena na mirakol peenei i te inoa Anau raa e hainattaa roo te ppehi na
tattara haeo i te vahi Anau. 40 E mee na tama se hakataukaa ma taatou raa
ni tama i te vahi taatou. 41 Anau e meatu te hakamaoni pera ma kame he
tama e kou atu na vai ki unu kootou e mee kootou e hukui ma Anau, te
tama naa e me ki too hoki te tuhana aia.

Na mee e mee te tama ki hai sara
(Matiu 18.6–9; Luk 17.1–2)

42 “Kame he tama e tatakore na tamalliki peenei raa ki tiaki na hakattina
laatou i Anau raa, tena e tauareka roo ki nnoa he hatu e rahi te uaa te tama
naa, tena ku lletu aia i roto te lottai ki maremo. 43 Tena kame te rima akoe
raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena tuu te rima naa ki hopo!
E tauareka akoe te too te ora hakamaoni ma te rima hokotahi. Ka oti akoe
ku noho ma saa rima akoe raa no haere i te kina te ahi e ura tahi se lavaa

te mate raa. 44 [Na roo e kkai na tama i te kina raa se lavaa te mmate, ia te
ahi hoki e me ki ttuni na tama i te kina raa se lavaa te mate.] 45 Tena kame
te vae akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena tuu te vae naa
ki hopo! E tauareka akoe te too te ora hakamaoni ma te vae hokotahi. Ka
oti akoe ku noho ma saa vae akoe raa no haere i te kina te ahi e ura tahi raa.
46 [Na roo e kkai na tama i te kina raa se lavaa te mmate, ia te ahi hoki e me
ki ttuni na tama i te kina raa se lavaa te mate.] 47 Tena kame te karemata
akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena kope te karemata
naa i taha! E tauareka akoe te tae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ma
te karemata hokotahi. Ka oti akoe ku noho ma saa karemata akoe raa no
haere i te kina te ahi e ura tahi raa. 48 Na roo e kkai na tama i te kina raa se
lavaa te mmate, ia te ahi hoki e me ki ttuni na tama i te kina raa se lavaa te
mate.

49 “TeAtua e me ki mee na tama hakaatoa ki matahua ma te ahi e ssau
pera ma te sol raa e mee na hoki raa no matahua.

50 “Te sol raa e tauareka; e meia kame te sol raa ku se mmara, tena kaa
akoe e me ki mee te sol raa ki mmara hakaraoi peehee?

“Kootou ki too te tauareka te sol raa i roto kootou ki nnoho taualleka
kootou ma na tama.”

10

Jisas e akoako i te vahi te pepeesia na avana
(Matiu 19.1–12; Luk 16.18)

1 Tena Jisas ki tiaki te kina raa no haere i te matakaina Judia i teeraa vahi
te riva Jordan raa. Tena na tama raa ku oo ake hakaraoi no mmui ake Jisas,
tena Jisas ki akoako ake na tama raa pera ma na saaita Aia ni akoako i mua
raa.

2 Ia e isi na Farisi e oo ake no hahaivi ma ki taaiki Jisas, tena ki vahiri ake
Tama raa ma, “Mee mai, na tuaa taatou raa e hakattana te tanata ki peesia
te avana aia ma seai?”

3 Tena Jisas ki meake “He tuaa peehee Moses ni kou atu kootou raa?”

4 Kito na tama raa ki meake, “Moses e hakattana te tanata ki taataa ake
he launiu i te avana aia raa ki iroa pera ma aia ku mee ki peesia te hine raa,
tena ki oti aia ku meake te hine raa ki haere i taha.”

5 Kito Jisas ki meake, “Moses e taataa atu te tuaa nei e mee kootou e poro
nattaa roo. 6 Emeia i te kaamata roo te saaita TeAtua ni pena te maarama
nei raa, ‘TeAtua e pena te tanata ma te hine,’ teenei hea te Launiu Tapu raa
e tattara ma,

7 ‘Tera hea te taupeara raa e me ki tiaki te tamana ma te tinna aia raa no
haere no hakapaa ma te hine aia raa,

8 tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.’

Laaua ku se mee pera ma he tokorua, e meia tokorua raa ku hokotahi.
9 Tena se hai tama e lavaa te vvae hea TeAtua ni hukui raa.”

10 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i hare, tena na tama raa ki vahiri
ake hakaraoi i te vahi te pepeesia na avana raa. 11 Tena Jisas ki meake, “Te
tanata e peesia te hine aia raa no avana teeraa hine raa ku ppena te hai
sara i te vahi te avvana huri. 12 Ia e ssau peeraa hoki, te hine e peesia te
tanata aia raa no avana teeraa tanata raa ku ppena te hai sara i te vahi hoki
te avvana huri raa.”

Jisas e hakatapu na tamalliki
(Matiu 19.13–15; Luk 18.15–17)

13 E isi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa iaa Jisas ma Tama raa ki
hakatapu na tamalliki raa, tena na disaipol Jisas raa ki haatua ake na tama
raa. 14 Jisas e kite hea na disaipol raa e ppena raa, tena Aia ki roto no meake
na disaipol raa ma, “Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, auu se ppui na
tamalliki naa maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina hoki
na tama peenei. 15 Anau e meatu kootou te hakamaoni, kame he tama se too
te Hakamaatua ana i te Vaelani raa pera ma he tamariki paamee, te tama
naa se lavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.” 16 Tena
Jisas ki ssau ake na tamalliki raa, tena ki hakapiri na rima Aia raa i aruna
na tamalliki raa no hakatapu na tama raa.

Te vahiri te tama hai hekau (Matiu 19.16–30; Luk 18.18–30)

17 Jisas ku tanattana ki haere hoki, tena he tanata ku tere ake no tuturi
i mua Jisas, tena ki vahiri ake, “Rabai, Akoe e Tauareka roo, tena kaa hea
anau e me ki ppena ki too te ora e ora tahi raa?”

18 Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa ma, “Aiea akoe e mee ma Anau
e tauareka naea? Se hai tama e tauareka, TeAtua Hokoia koi e tauareka.
19 Akoe e iroa na tuaa ma: ‘Se taa tama, se avvana huri, se kailallao, se
tattara malliu alaa tama, se hai lavvaka alaa tama, tena ku hakammaha te
tamana ma te tinna akoe raa?’ ”

20 Tena te tama raa ki meake Jisas ma, “Rabai, anau e tautari roo na tuaa
naa hakaatoa kaamata roo te saaita anau ni paamee raa.”

21 Tena Jisas ki kkira hakatauareka ake roo te tama raa, tena ki meake,
“He mee hokotahi koi akoe e tau te ppena. Haere no too na hekau akoe
raa hakaatoa no kou ake alaa tama ki sui, tena akoe ku too na sileni raa
no kou ake na tama hakaalloha raa, tena akoe e me ki isi tammaki na mee
taualleka i te vaelani; ki oti akoe ku hamai no tautari Anau.” 22 Te tama raa
e rono koi na tattara Jisas raa, tena aia ku kkira hakahaeo roo na karemata
aia raa no haere i taha, e mee aia he tama roo hai hekau.

23 Tena Jisas ki kira hakataka ake na disaipol Aia raa, tena ki meake, “Na
tama hai sileni raa e hainattaa roo te ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani
raa!”

24 Na disaipol raa ku mahharo roo i na tattara Jisas raa, tena Jisas ki
tattara ake hoki ma, “Aku tama, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e
hainattaa roo te ttae! 25 Te hainattaa te tama hai sileni ki uru i roto te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa e raka roo i aruna ma te kamel e uru i
roto te rua te rina e ttui paamaro raa.”

26 Na disaipol raa ku mahharo haeo roo i na tattara Jisas raa, tena ki
vahihhiri hokolaatou ma, “Tena kaa koai na tama e me ki too te ora e ora
tahi naa?”

27 Kito Jisas ki kira hakamattonu ake na disaipol raa, tena ki meake, “Na
mee hakaatoa e hainattaa ma te tama seai ma TeAtua, e meia na mee
hakaatoa hainauhie roo i TeAtua te ppena.”

28 Kito Pita ki meake Jisas, “Kira ake! Maatou e tiaki na mee roo hakaatoa
no tauttari Akoe.”

29 Tena Jisas ki meake, “Noo, Anau e meatu kootou kame he tama e
tiaki te hare aia, na taina aia, na kaave aia, te tinna aia, te tamana aia,
na tamalliki aia ia ma na paupaku aia raa no tautari Anau ia ma te Rono
Tauareka raa, 30 tena te tama naa e me ki too na hoki tammaki i te nnoho
taatou vahao nei raa. Te tama naa e me ki too huitarau na hare, na taina,
na kaave, na tinna, na tamalliki ia ma na paupaku, hakapaa hoki ma na
hakalono llihu, tena i te ora i muri raa aia e me ki too te ora e ora tahi.

31 Emeia na tama tammaki e ttuu i mua te saaita nei raa e me ki hakammuri,
tena na tama tammaki e hakammuri te saaita nei raa e me ki ttuu i mua."

Te hakatoru na vahao Jisas ku tattara ake i te mate Aia
(Matiu 20.17–19; Luk 18.31–34)

32 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo te mateara e haere peeraa i
Jerusalem raa, tena Jisas ki haere i mua na disaipol Aia raa. Na disaipol
raa e mamannatu tammaki, e meia te kanohenua e tauttari vaa muri na
tama raa e mattaku. Tena Jisas ki kanna ake hakaraoi te sanahuru ma rua
na disaipol Aia raa, tena ki tattara ake na tama raa na mee e me ki kapihi
ake Aia raa. 33 "Hakallono! Taatou e me ki oo peeraa i Jerusalem i te kina
te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na maatua hakananniu
ia ma na tama poroporo na tuaa raa. Na tama raa e me ki hatu na tattara
malliu, tena ku hakaioo ma ki taa Tama raa ki mate, tena na tama raa e me
ki kou ake Tama raa i na tama seai ma ni Jiu raa ki taa ki mate. 34 Na tama
raa e me ki tataussua Tama raa, sasavare Tama raa, tena ku riki Tama raa,
tena ki oti ku taa Tama raa ki mate; e meia Tama raa e me ki mahike muri
no ora i te aho tana hakatoru raa."

Tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu
(Matiu 20.20–28)

35 Na tama Sebedi raa, Jems laaua ma Jon ku oo ake no meake Jisas ma,
"Rabai, maaua e isi te mee e hihhai ma Akoe ki ppena ma maaua."

36 Tena Jisas ki meake, "He mee peehee?"

37 Kito te haanau raa ki meake, "Maaua e hihhai ma Akoe ki tiaki maaua
ki nnoho i te vahi Akoe, te tama e noho te vahi laaua, tena teeraa tama ku
noho i te vahi se laaua Akoe raa te saaita Akoe e noho i aruna te Nohorana
Hakanaaniu Akoe i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

38 Kito Jisas ki meake, "Koorua se illoa hea koorua e kainno mai Anau
raa. Koorua e lavaa te unu te kapu na hakalono lihu Anau e me ki unu raa?
Koorua e lavaa te too te hakoukou tapu Anau e me ki too raa?"

39 Kito te haanau raa ki meake, "Maaua e lavaa."

Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Hakamaoni koorua e me ki unu te kapu
Anau e me ki unu raa, tena ku too te hakoukou tapu Anau e me ki too raa.
40 Emeia Anau se isi na mahi ki tini koai e me ki noho i te vahi laaua ia ma
koai e me ki noho i te vahi se laaua Anau raa. TeAtua ko te Tama e me ki
tanattana na kina raa no kou ake na tama Aia ni hirihiri raa."

41 Te saaita teeraa sanahuru na disaipol ni llono na tattara Jems laaua
ma Jon raa, na tama raa ku lloto roo i tokorua raa. 42 Kito Jisas ki kanna ake
na disaipol Aia raa ki hakkutu ake, tena Aia ki meake, "Kootou e illoa pera
ma na tama e mee pera ma ni tama hakanaaniu na tama e nnoho pouri
raa e isi na mahi i aruna na tama raa, ia tena na tama hakanaaniu raa e
isi roo na mahi hai mmahi. 43 Tena kootou ki se mee peenaa. Kame he
tama kootou e hihai ki hakamaatua, tena te tama naa e me ki mee mo tama
hehekau na tama hakaatoa, 44 ia kame he tama kootou e hihai ki mua, tena
aia ki mee pera ma he tama e mouraro i na tama hakaatoa. 45 Maitaname
te Tamariki te Tama nei se hamai ki hakanaaniu; Aia e hamai ki hehekau,
tena ku hoki ake te ora Aia raa ki hakattana tammaki na tama i taha ma na
hai sara laatou."

Jisas e tokonaki Bartimeus te tama karemata sseni
(Matiu 20.29–34; Luk 18.35–43)

46 Na tama raa ku ttae i Jeriko, tena Jisas ma na disaipol Aia raa ia ma te
kanohenua e rahi raa ku mee ki tiaki te matakaina raa no oo, tena he tama
na karemata aia raa e sseni e noho i te vahi te mateara raa no kainonno,

te inoa aia raa ko Bartimeus te tama Timeus. 47 Bartimeus ku rono ma
teeraa ko Jisas te Tama i Nasaret raa, tena aia ki kakanna ake hakamaroa
ma, “Jisas! Tamariki Devit! Hai aroha mai Anau!”
48 Tena tammaki na tama ku lloto no hai ake te tama raa ki noho hemuu,
Emeia Bartimeus ku kakanna ake hakamaroa roo ma, “Tamariki Devit, hai
aroha mai anau!”
49 Jisas ku tuu, tena ki meake, “Kanna atu te tama raa ki hamai.”
Kito na tama raa ki kanna ake te tama karemata sseni raa, tena ki meake,
“Auu se maanatu! Mahike i aruna, Tama raa e kanna atu ma akoe ki haere
ake.”
50 Kito te tama raa ki peesia na hekau aia e kkahu raa, tena ki llee no tuu
i aruna no haere atu iaa Jisas raa.
51 Kito Jisas ki vahiri ake, “Hea akoe e hihai ma Anau ki ppena ma akoe
naa?”
Tena te tama karemata sseni raa ki meake, “Rabai, anau e hihai ma anau
ki kite hakaraoi.”
52 Tena Jisas ki meake, “Haere, te hakatina akoe naa e mee akoe no
tauareka.” Te saaita naa koi te tama raa ku kite no tautari atu vaa muri
Jisas.

11

Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he Tuku (Matiu 21.1–11; Luk 19.28–40; Jon 12.12–19)

1 Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae i na matakaina Betfage laaua ma
Betani, taapiri i te Mouna e hhomo na Oliv raa. Na tama raa ku tappiri i
Jerusalem, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol Aia raa ki oo i mua 2 ma
na tattara nei: “Oo i te matakaina e tuu i mua raa. Te saaita koorua e ttae
atu raa koorua e me ki kkite te donki koi pupunua e haihai tera se hai tama
roo ni kake no tere. Vvete te manu naa, tena koorua ku hakattaki mai i te
kina nei. 3 Ia kame he tama e vahiri atu ma koorua e vvete te manu naa ki
aa, tena koorua ku meake te tama naa pera ma TeAriki e hihai te manu nei
paa saaita koi, tena ki oti Aia ku kou mai hakaraoi te manu nei.”
4 Kito tokorua raa ki oo no kkite te donki e haihai taapiri te totoka te hare.
Tokorua raa ku vvete te manu raa, 5 tena na tama e ttuu vaa raa ku vahiri
ake tokorua raa ma, “Koorua e vvete te donki naa ki aa?”
6 Tena tokorua raa ki meake hea Jisas ni tattara ake laaua raa, tena na
tama raa ki tiaki tokorua raa ki too te manu raa. 7 Tokorua raa e hakattaki
ake te donki raa iaa Jisas, tena ki lletu na kaukahu laaua raa i aruna te
manu raa, tena Jisas ki kake i aruna. 8 Tammaki roo na tama ku sosora na
kaukahu laatou raa i aruna te mateara, tena alaa tama ku tutuu na launiu i
roto na paupaku vaa raa no sosora hoki i aruna te mateara. 9 Tena na tama
e oo vaa mua ia ma na tama e oo mai vaa muri raa ku kaamata no vavaa
ma,
“Hakammaha TeAtua!
TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa!
10 TeAtua e hakatapu te Tama ku Tuku pera ma te tuku Devit,
te tipuna taatou i mua raa!
Hakammaha TeAtua!”
11 Jisas ku tae i roto Jerusalem, tena Aia ki haere i roto te Hare Tapu raa,
tena ki tuu no matamata na mee hakaatoa i hare raa. Ia te saaita naa hoki
te mee raa ku hiahi haeo roo, tena Aia ma te sanahuru ma rua na disaipol
Aia raa ku oo i Betani.

Jisas e hakamate ake te laakau fik
(Matiu 21.18–19)

12 Te aho taiao raa, na tama raa ku tiaki Betani no vakkai i Jerusalem, tena
Jisas ku rono te hikai. 13 Aia e kite te laakau fik e tammaki na laumea e tuu
i mmao, tena Aia ki haere atu ma ki mmata ma e isi na hua e mmau. Emeia
te saaita Aia ni tae i te kina te laakau raa, Aia e kite koi na laumea, e mee
teenaa seai ma ko te saaita na fik raa e me ki hhua. 14 Tena Jisas ki meake
te laakau raa, “Se hai tama hoki e me ki kkai na hua akoe.”
Na disaipol raa e llono Jisas e meake te laakau raa.

Jisas ku haere i te Hare Tapu
(Matiu 21.12–17; Luk 19.45–48; Jon 2.13–22)

15 Te saaita na tama raa ni ttae i Jerusalem, Jisas ku haere i te Hare Tapu
raa no hakaise na tama e suisui na mee vaa hare raa. Aia e hakahuri na
tebol na tama e sesenisi na sileni raa, tena ki hakahuri na tuai na tama e
nnoho no suisui na rupe raa, 16 tena Aia ki ppui ki se hai tama e amo he mee
vaa roto te Hare Tapu raa. 17 Kito Aia ki akoako ake na tama raa ma: “Na
tattara TeAtua nei e mmau i roto te Launiu Tapu ma, ‘Te Hare Tapu Anau
nei e me ki kanna ria pera ma he hare lotulotu na tama na henua hakaatoa.’
Emeia kootou e huri te hare nei ki mee mo hare na tama kailallao!”
18 Na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku llono
na tattara Jisas raa, kito na tama raa ki sesee he ara ma ki taa Tama raa
ki mate. Na tama raa e mattaku Jisas, maitaname te kanohenua raa e
mamahharo roo i na akoako Tama raa.
19 Te saaita te mee raa ku hiahi, Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki te
matakaina raa no oo.

Na mahi te hakattina
(Matiu 21.20–22)

20 Tena te tahata te aho taiao raa na tama raa ku oo hoki vaa te mateara
raa, tena ki kkite te laakau fik raa. Te laakau raa ku mate kaamata na
patiaka i raro raa haere no ttae i aruna te laakau raa hakaatoa. 21 Pita ku
maanatu na tattara Jisas ni meake te laakau raa, tena aia ki meake Tama
raa ma, “Rabai, kira ake te laakau akoe ni hakamate ake raa ku mate!”
22 Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou ki isi na hakattina i TeAtua.
23 Anau e meatu te hakamaoni: kame he tama e meake te mouna raa ma,
‘Haere no llee i roto te lottai’, te mouna naa e me ki haere no llee i roto
te lottai kame te tama naa se mamannatu tammaki, tena ki hakatina hoki
ma hea aia ni meake raa e me ki hakamaoni. 24 Tera hea Anau e tattara
atu kootou ma, te saaita kootou e lotu no kainno ake TeAtua niaa kootou e
hihhai raa, tena kootou ki hakattina pera ma kootou e me ki too na mee raa,
tena TeAtua e me ki kou atu niaa kootou e kainno ake Aia raa. 25 Te saaita
kootou e ttuu no lotu, tena kootou ki ssirihia ni haeo peehee kootou e isi ma
alaa tama ki lavaa te Tamana kootou i te vaelani raa te ssirihia niaa kootou
e ppena e ssara raa. 26 [Kame kootou se ssirihia na hai sara alaa tama, tena
te Tamana kootou i te vaelani raa se lavaa te ssirihia niaa kootou e ppena e
ssara raa.”]

Na mahi Jisas
(Matiu 21.23–27; Luk 20.1–8)

27 Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae hoki i Jerusalem. Tena te saaita
Jisas ni haere peeraa i te Hare Tapu raa, na maatua hakananniu raa, na
tama poroporo na tuaa ia ma na tama hakamattua na Jiu raa ku oo ake iaa
Jisas raa 28 no vahiri ake Tama raa ma, “Ni mahi peehee Akoe e isi ki ppena
na mee nei? Koai te tama e kou atu na mahi Akoe naa?”

29 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri
hokotahi, tena kame kootou e sui muri mai te vahiri Anau nei, tena Anau e
me ki meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei. 30 Kootou
ki mee mai Anau, na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu na tama raa ni mahi e
oo mai i hee: ni mahi e oo mai TeAtua ma ni mahi koi na tama i te maarama
nei raa?”
31 Na tama raa ku kaamata no kooti hokolaatou ma, “Taatou e me ki
meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi TeAtua’, tena Aia e
me ki mee mai ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon naea?’ 32 Emeia kame
taatou e meake ma, ‘Ni mahi koi na tama i te maarama nei!’ ” (Na tama raa
e tattara peenei raa e mee laatou e mattaku maitaname te kanohenua raa e
hakattina ma Jon he profet hakamaoni.) 33 Kito na tama raa ki meake Jisas
ma, “Maatou se illoa.”
Tena Jisas ki meake, “Tena Anau hoki se lavaa te meatu ma ni mahi
peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.”

12

Te tattara hurihuri na tama e lollohi te paupaku
(Matiu 21.33–46; Luk 20.9–19)

1 Tena Jisas ki tattara ake te kanohenua raa te tattara hurihuri ma,
“Teeraa he tama e ttori na hua na grep i roto te paupaku aia, tena ki ppui
areha te paupaku raa. Te tama raa e tanattana te kina ki kumikumi na hua,
tena ki hakatuu te paa hare palluna ki nnoho na tama no lollohi te paupaku
raa. Tena te tama raa ki kou ake te paupaku raa i na tama ki lollohi, tena
aia ki horau i te henua e mmao. 2 Te saaita na hua raa ku lleu raa, te tama
hakamaatua te paupaku raa ku kauna te tama hehekau aia raa ki haere no
too te tuhana aia raa i na tama e lollohi te paupaku aia raa. 3 Tena na tama e
lollohi te paupaku raa ki taohi te tama hehekau raa no taa te tama raa, tena
ki hakaise te tama raa i taha se hai mee e kou ake. 4 Te tama hakamaatua te
paupaku raa ku kauna teeraa tama hehekau aia, kito na tama e lollohi raa
ki riki te pohouru te tama raa, tena ki ppena na mee sakkino roo i te tama
raa. 5 Kito te tama hakamaatua raa ki kauna teeraa tama hehekau hoki,
tena na tama raa ki taa te tama raa no mate. Tammaki na tama hehekau te
tama hakamaatua raa ni kauna raa e ttiri na hakalono llihu e ssau pera ma
na hakalono llihu na tama hehekau kaamata raa ni ttiri raa hoki. 6 Te tama
hakaoti e ttoe ki haere raa ko te taupeara te tama hakamaatua tera aia e
laoi mahi raa. Te hakaoti roo aia ki kauna te taupeara aia raa ki haere no
mmata na tama e lollohi te paupaku raa. Tena aia ki tattara ma, ‘Anau e
iroa na tama naa e me ki hakammaha te tama anau nei.’ 7 Emeia na tama e
lollohi te paupaku raa e tattara hokolaatou ma, ‘Teenei te taupeara te tama
hakamaatua te paupaku nei. Oo mai, taatou ki taa te taupeara nei ki mate,
tena taatou ku too na mee hakaatoa aia e ttino raa ma taatou!’ 8 Kito na
tama raa ki ttaohi te taupeara raa no taa no mate, tena ki peesia te tinotama
te taupeara raa i taha ma te paupaku raa.”
9 Kito Jisas ki vahiri ake “Kaa hea te tama hakamaatua raa e me ki ppena?
Tama raa e me ki hamai no taa na tama raa ki mmate, tena ku too te
paupaku raa no kou ake alaa tama ki lollohi. 10 Hakamaoni kootou ku oti
te ppau na tattara nei i roto te Launiu Tapu ma,
‘Te hatu na tama e hakatuutuu na hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa,
ko te hatu e mmau roo hokoia i aruna na hatu hakaatoa.
11 TeAtua e pena na mee nei,
tena na mee nei e tiputipu laoi roo!’ ”

12 Tena na tama hakamattua na Jiu raa ku hahaivi ma ki hakapiki Jisas,
e mee laatou e illoa ma te tattara hurihuri Jisas raa e tattara koi laatou.
Emeia laatou e mattaku i te kanohenua raa, tena laatou ki tiaki Jisas no oo
i taha.

Te vahiri te suisui na takis
(Matiu 22.15–22; Luk 20.20–26)

13 E isi na Farisi ia ma alaa tama te kuturana Herot raa ni kauna ria ki oo
iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa ma na vahiri. 14 Na tama raa e oo no meake
Jisas ma, “Rabai, maatou e illoa ma Akoe he tama e tattara te hakamaoni,
tena Akoe se mamaanatu tammaki ma ni hakataakoto peehee na tama e
isi. Akoe se maanatu hoki ma ni mahi peehee na tama e isi, e meia Akoe
e akoako ake na tama te hakamaoni na mee TeAtua e hihai raa. Tena mee
mai maatou, eaa e sara ma na tuaa taatou raa ki sui ake na takis raa i te
tuku i Rom raa? Taatou e me ki sui ake ma seai?”
15 Emeia Jisas e iroa i te vahiri na tama raa e vahiri mariu ake raa, tena
Aia ki meake, “Aiea kootou e hahaivi ma ki taaiki Anau naea? Kou mai he
sileni ki mmata Anau.”
16 Tena na tama raa ki kou ake te sileni, kito Jisas ki vahiri ake, “Teenei
he pohouru iaa he inoa aii?”
Kito na tama raa ki meake, “He pohouru, ia he inoa te tuku i Rom.”
17 Tena Jisas ki meake, “Tena kootou ku sui ake te tuku raa hea te tuku
raa e ttino, tena ku kou ake TeAtua hea TeAtua e ttino.”
Na tama raa ku mahharo roo i na tattara Jisas raa.

Te vahiri i te ora muri
(Matiu 22.23–33; Luk 20.27–40)

18 Tena e isi na Sadyusi, na tama e mee ma se hai tama e lavaa te ora
muri i taha ma te mate raa ku oo ake no meake Jisas ma, 19 “Rabai, Moses
e taataa mai te tuaa nei i taatou ma, ‘Kame he tanata e mate no tiaki te hine
aia raa se isi na tamalliki, tena te taina aia raa e me ki avana te tautukaha
raa ki hura tama te hine raa, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni
tamalliki te tanata mua aia ku mate raa.’ 20 Tena e isi tokohitu na hai taina:
Te tama matua raa e avana no mate se hai tamalliki. 21 Tena te tama e pare
ake raa ku avana te tautukaha raa, tena aia hoki e mate se hai tamalliki.
Tena te tama hakatoru raa ku avana no mate se hai tamalliki hoki, 22 ia
tena tokohitu na hai taina raa hakaatoa ni avvana te hine raa no mmate se
hai tamalliki. Tena ki oti roo te hine raa ku mate. 23 Ia te saaita na tama e
mmate raa hakaatoa ku mahhike no ora i te aho te ora muri raa, te hine raa
e me ki avana aii? E mee te tokohitu na hai taina raa hakaatoa ni avvana te
hine raa.”
24 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Kootou e ssara haeo! Tena kootou
e illoa hea? E mee kootou se illoa te Launiu Tapu ia ma na mahi TeAtua.
25 Maitaname te saaita na tama e mmate raa ku mahhike no ora raa, na
tama raa e me ki mee pera ma ni ensel i te vaelani, tena laatou se lavaa te
avvana. 26 Ia tena i te vahi na tama e mmate no ora muri raa, kootou se
hai vahao e ppau i roto te Launiu Moses i te kina e tattara i te pupu e ura
raa? Te Launiu raa e taataa ma TeAtua e meake Moses ma, ‘Anau ko TeAtua
Abraham, TeAtua Aisak ia ma TeAtua Jekop*.’ 27 Aia ko TeAtua na tama e
ora, ia seai ma HeAtua na tama e mmate raa. Kootou e ssara roo!”

Te tuaa e hakanaaniu
(Matiu 22.34–40; Luk 10.25–28)

* **12:26** 12.26 tokorua nei ko na mmate roo i mua Moses

28 He tama poroporo na tuaa e noho i te kina raa no rono na Sadyusi raa e
hakataukoti ma Jisas. Tena aia e kite hoki pera ma Jisas e kou ake na tama
raa na hakataakoto taualleka, kito aia ki haere atu iaa Jisas ma te vahiri
nei: “He tuaa peehee e hakanaaniu i na tuaa raa hakaatoa?”
29 Tena kito Jisas ki meake, “Te tuaa e hakanaaniu raa e mee peenei:
‘Hakallono mai Israel hakaatoa!
TeAriki† TeAtua taatou raa ko TeAtua hokotahi koi.
30 Laoi TeAriki TeAtua kootou raa ma na hatu manava kootou,
na anana kootou,
na hakataakoto kootou ia ma na mahi kootou.’
31 Te tuaa hakarua e hakanaaniu raa e mee peenei,
‘Laoi alaa tama pera ma kootou e laoi kootou hokkootou.’
Se hai tuaa e hakanaaniu i aruna na tuaa e rua nei.”
32 Kito te tama poroporo na tuaa raa ki meake Jisas ma, “Rabai, tauareka
roo! Akoe e tattara hakamaoni pera ma TeAriki Hokoia ko TeAtua, tena se
hai atua peeraa hoki, TeAtua Hokoia koi. 33 Tena ku laoi TeAtua ma na hatu
manava kootou raa, na hakataakoto ia ma na mahi kootou raa, tena ku laoi
hoki alaa tama pera ma kootou e laoi kootou hokkootou raa e hakanaaniu
roo i aruna ma kootou ki hoki ake na hoki na manu ia ma alaa hoki peeraa
hoki i TeAtua.”
34 Jisas e rono pera ma na tattara te tama raa e mattonu, tena Aia ki meake
te tama raa ma, “Akoe se mmao i taha ma te Hakamaatua ana i te Vaelani
raa.”
Tena i muri te mee nei na tama raa ku mattaku te vahiri ake Jisas alaa
vahiri hoki.

Te vahiri i te Mesaia
(Matiu 22.41–46; Luk 20.41–44)

35 Jisas e vahiri ake te vahiri nei te saaita Aia ni akoako i roto te Hare
Tapu raa ma, “Na tama poroporo na tuaa raa e lavaa peehee te tattara ma
te Mesaia raa he mokopuna Devit? 36 TeAnana Tapu raa ni tau i roto Devit
no tattara ma:
‘TeAtua e meake TeAriki anau raa ma,
noho i te vahi laaua Anau raa ki tae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri
lloto Akoe raa i raro na tapuvae Akoe raa.’
37 Devit hokoia e kanna Tama raa ma ‘TeAriki.’ Tena kaa te Mesaia raa e
lavaa peehee te mee pera ma he mokopuna Devit?”

Lollohi hakamattonu i na tama poroporo na tuaa
(Matiu 23.1–36; Luk 20.45–47)

He kanohenua e rahi e nnoho hakaraoi roo no hakalollono Jisas e tattara
raa. 38 Jisas e akoako ake na tama raa, tena Aia ki meake ma, “Hakamattonu
i na tama poroporo na tuaa tera e hihhai ki hahaere ma na hekau lolloa raa,
tena e hihhai hoki ki hakammaha ria i na kina na maket raa. 39 Ia na tama
raa e hihhai hoki ki nnoho ma na tama hakamattua i roto na hare lotu ia ma
na kina taualleka i na kina na kai e llahi raa. 40 Na tama raa e hai lavvaka
no kailallao na hare na tautukaha hhine raa, tena ki hakatannata hoki ma
laatou e too na lotu lolloa. Na hakalono llihu na tama naa e me ki haeo roo!”

Te hoki te tautukaha hine e hakaaroha
(Luk 21.1–4)

41 Jisas e noho taapiri te kina te papa e ponopono na sileni te Hare Tapu
raa, tena Aia ki matamata ake te kanohenua raa e oo ake no ponopono na

† **12:29** 12.29 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Deut 6.4–5. I roto i te Old Testament se isi TeAriki
e meia e isi koi Jihova

sileni laatou raa i roto te papa raa. Tammaki na tama hai sileni e ppono tammaki na sileni. 42 Tena he tautukaha hine e hakaaroha e haere ake no ppono e rua na sileni.

43 Tena Jisas ki kanna ake na disaipol Aia raa no meake ma, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma te hoki te tautukaha hine e hakaaroha nei raa e raka roo ma na hoki na tama hakaatoa. 44 Maitaname na tama raa e kou ake na sileni, tena e isi koi na sileni e mmoe. Ia te hine nei niaina roo ma aia e hakaaroha, e meia aia e ppono na sileni hakaatoa aia e isi raa. Te hine raa e hoki ake na sileni hakaatoa aia e isi ki tokonaki aia raa.”

13

Jisas ku tattara i te maseu te Hare Tapu (Matiu 24.1–2; Luk 21.5–6)

1 Jisas ku tiaki te Hare Tapu raa no haere, tena he disaipol na disaipol Aia raa ku meake ma, “Rabai, kira ake! Te hare raa ma na hatu raa e tiputipu taualleka roo!”

2 Tena Jisas ki meake te disaipol raa, “Akoe e kite te hare e rahi nei? Se hai hatu e me ki mmau i te kina aia e mmau raa; na hatu hakaatoa e me ki hhopo no maoha i raro.”

Na hakalono llihu e me ki ttae mai (Matiu 24.3–14; Luk 21.7–19)

3 Jisas e noho i aruna te Mouna e hhomo na Oliv raa, tena ki ana atu peeraa i te Hare Tapu raa. Kito Pita, Jems, Jon, tena Andru ki oo ake hokolaatou no nnoho ma Jisas. 4 Tena na tama raa ki meake, “Tattara mai maatou ma na mee nei e me ki kapihi mai vahao hee, tena ku tattara mai hoki ma ni hakkatu peehee maatou e me ki kkite ki huri mai pera ma na mee nei ku mee ki kapihi mai.”

5 Kito Jisas ki meake, “Lollohi hakamattonu ki se lavaa ni tama e oo atu no malliu atu kootou. 6 Tammaki na tama e me ki oo atu ma laatou e tattara i te vahi Anau, tena ku tattara ma, ‘Anau ko te Mesaia!’ ia na tama naa e me ki malliu ake hoki tammaki na tama. 7 Tena auu se mamannatu tammaki te saaita kootou e llono te ttani na kapipihi tappiri atu ia ma na rono na taua e mmao raa. Na mee e me ki kapihi atu, e meia na mee nei se huri atu pera ma te maarama nei ku hamai te hakaoti. 8 Na henua e me ki ppuhu hokolaatou, tena na tuku raa hoki e me ki ppuhu hokolaatou. Na henua hakaatoa e me ki ttiri na ruru henua, ia e me ki ttiri hoki te hikkai. Tena na mee nei hakaatoa e ssau koi pera ma na hakalono llihu kaamata roo te hine ku mee ki mamaoha raa.

9 “Kootou hokkootou ki lollohi. Kootou e me ki hakapiki ria no kkave i na hare kot. Kootou e me ki riki ria i roto na hare lotu na Jiu, tena kootou e me ki ttuu i mua na tama hakamattua ia ma na tuku raa no tattara ake te Rono Tauareka raa i na tama raa. 10 Emeia kootou ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama roo hakaatoa i mua te aho hakaoti raa e tae atu. 11 Kame kootou e hakapiki ria no kkave i na hare kot, tena kootou ki se mamannatu tammaki i mua te kot raa ma ni tattara peehee kootou e me ki tattara; ia te saaita ki kot raa e ttae, tena kootou ku tattara ake ni tattara peehee e uru atu i roto na mannatu kootou raa e mee TeAnana Tapu raa e me ki kou atu na tattara kootou e me ki tattara raa.

12 “Na tama e me ki kou ake na taina laatou raa ki taaia ki mmate, tena na tamana na tamalliki raa e me ki ppena peeraa hoki i na tamalliki laatou raa. Na tamalliki raa e me ki huri sara no taa na maatua laatou raa ki mmate. 13 Na tama hakaatoa e me ki se hihhai kootou e mee kootou e tauttari Anau.

Emeia te tama e tuu mmau i te hakatina aia no tae te hakaoti raa e me ki ora.

Te saaita na hakalono llihu
(Matiu 24.15–28; Luk 21.20–24)

14 “Kootou e me ki kkite te haeo raa e hamai no tuu i te kina aia se tau te
tuu raa.” (Akoe te tama e ppau raa: ki iroa te hakataakoto te tattara nei!)
“Tena na tama i Judia raa e me ki huro i na kina na mouna raa no mmuni.
15 Te tama e noho i aruna te tauhuhu te hare aia raa se lavaa te tiho no haere
i hare ma ki too niaa aia e hihai ki too raa. 16 Te tama i roto te paupaku raa
se lavaa te vaakai i hare ma ki too te kaukahu aia raa. 17 Na aho naa e me
ki haeo roo ma na hhine e hai ttama raa ia ma na hhine e isi na tamalliki
pammee raa! 18 Lotu no kainno ake TeAtua ki se lavaa na mee nei e kapihi
atu i te saaita te matani te laki raa e maairi raa. 19 Maitaname na hakalono
llihu na aho naa e me ki haeo roo i aruna ma na hakalono llihu te maarama
nei ni isi i mua raa, kaamata te saaita TeAtua ni pena iho te maarama nei
raa haere no tae mai te aho nei. Ia e me ki se lavaa hoki ni hakalono llihu
peenei e hhura mai i muri. 20 Emeia TeAtua ku oti te ttuu na aho raa no
moisi, ia peeraa TeAtua ki se ttuu na aho raa no moisi, se hai tama taatou
e lavaa te ora. TeAtua e ttuu na aho raa no moisi e mee Aia e maanatu na
tama Aia ni hirihiri raa.
21 “Tena kame he tama e meatu ma, ‘Kira mai, teenei te Mesaia nei!’ ia
seai naa aia ku meatu ma, ‘Kira ake, teeraa te Tama raa!’ tena auu se
hakattina te tama naa. 22 Maitaname na mesaia ia ma na profet malliu
raa e me ki ttae atu. Na tama raa e me ki ppena na mirakol ia ma na mee
taualleka ma ki malliu ake na tama TeAtua ni hirihiri raa, kame laatou
e lavaa. 23 Kootou ki ttuu mmau! Anau ku oti te tattara atu na mee roo
hakaatoa i mua na mee naa e kapihi atu.

Te Tamariki te Tama nei e me ki hamai
(Matiu 24.29–31; Luk 21.25–28)

24 “I muri na aho na hakalono llihu raa, te laa raa e me ki haere no pouri,
tena te maremo raa e me ki se lavaa te tii, 25 tena na hetuu i te vaelani raa
e me ki maoha i raro, tena na mahi na mee i te lani raa e me ki oo sara ma
na ara laatou e hahaere raa. 26 Tena te Tamariki te Tama nei e me ki hamai
i aruna na pukureurehu ma na mahi hai mmahi. 27 Te Tama raa e me ki
kauna na ensel raa ki oo i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa no
hakkutu hakaatoa na tama TeAtua ni hirihiri raa.

Te tattara hurihuri te laakau fik
(Matiu 24.32–35; Luk 21.29–33)

28 “Te fik raa e me ki akoako atu he hakataakoto. Te saaita na laumea na
raraa te laakau raa ku tilottilo roo, kootou e me ki illoa pera ma te saaita
na laakau e me ki hhomo taualleka raa ku mee ki tae mai. 29 Ia e ssau hoki,
te saaita kootou e kkite na mee nei hakaatoa e kapihi atu raa, kootou e me
ki illoa pera ma te saaita raa ku taapiri mai, ia ku tanattana koi ki hamai.
30 Mannatu pera ma na mee nei hakaatoa e me ki kapihi mai i mua na tama
hakaatoa e nnoho te saaita nei raa e mmate. 31 Te vaelani ma te maarama
nei e me ki oti, e meia na tattara Anau raa se lavaa te oti.

Se hai tama e iroa te aho ia ma te saaita
(Matiu 24.36–44)

32 “Tena se hai tama e iroa te aho ia ma te saaita hee roo na mee nei e
me ki kapihi mai, niaina na ensel i te vaelani, ia te Tamariki hoki TeAtua
raa se iroa; te Tamana Hokoia koi e iroa. 33 Lollohi hakamattonu, tena ku

tanattana, e mee kootou se illoa ma te saaita hakamaoni raa e me ki tae atu vahao hee. 34 Te aho naa e me ki ssau pera ma te tama ku mee ki horau i te henua e mmao, tena ki tattara hakaraoi ake roo na tama hehekau raa niaa na tama raa e me ki ppena raa, tena ki tiaki ake na tama hehekau aia raa ki lollohi. Aia e meake hoki te tama e tuu te totoka raa ki rorohi hakappuru roo. 35 Ia tena lollohi hakamattonu, maitaname kootou se illoa te saaita te tama hakamaatua raa e me ki hamai i hare. Ka oti te tama raa ku hamai te hiahi, seai naa te tuapoo, seai naa te uru te ata, ia seai naa te saaita te laa raa ku hopo ake. 36 Ka oti aia ku hakateki no hamai no kite kootou e mmoe heilloa. 37 Ia hea Anau e tattara atu kootou nei, Anau e tattara ake hoki na tama hakaatoa ki lollohi hakamattonu!”

14

Te hakataakoto ma ki taa Jisas ki mate
(Matiu 26.1–5; Luk 22.1–2; Jon 11.45–53)

1 E rua na aho i mua te Kai te Pasova ia ma te Kai te Haraoa Mannihi raa, na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku sesee he ara ma ki hakapiki hemuu Jisas, tena ku taa Tama raa ki mate. 2 Na tama raa e tattara ma, “Taatou se lavaa te ppena te hakataakoto nei te saaita te kai raa, maitaname te kanohenua raa e me ki lloto.”

Te hine e amuhi Jisas i Betani
(Matiu 26.6–13; Jon 12.1–8)

3 Jisas e noho i Betani i te hare Saimon te tama ni kaina te manumanu haeo i mua raa. Jisas e noho no kai, tena he hine ki haere ake i hare ma te lloo manoni e pena koi na nad tera e sui mmaha roo. Te hine raa e taaraki te lloo manoni raa no nnini i aruna te pohouru Jisas raa. 4 Tena e isi na tama e nnoho i te kina raa ku lloto roo, tena ki tattara hokolaatou ma, “E isi te tauareka te hine raa e ninnini puamu te lloo manoni raa? 5 Te lloo manoni raa e tau roo te kou ake ni tama ki sui toru huitarau na sileni, tena ku too na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa!” Kito na tama raa ki tattara lloto ake roo te hine raa.

6 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Tiaki te hine naa! Aiea kootou e tattara lloto ake te hine naa naea? Te hine nei e pena te mee e tauareka roo i Anau. 7 Na tama hakaalloha raa e me ki nnoho tahi roo ma kootou, tena he saaita peehee kootou e hihhai ki tokonaki na tama naa, kootou e lavaa te tokonaki koi. Emeia Anau se lavaa te noho tahi roo ma kootou. 8 Te hine nei e pena hea aia e lavaa te ppena; Aia e nnini te lloo manoni raa i aruna te tinotama Anau ma ki tanattana te tinotama Anau raa i mua Anau e tanu ria. 9 Anau e meatu te hakamaoni pera ma hea te hine nei e ppena raa e me ki mee pera ma he hakamaarona aia te saaita na tama e takutaku te Rono Tauareka nei i na kina hakaatoa i roto te maarama nei.”

Judas e hakari ake Jisas i na maatua hakananniu
(Matiu 26.14–16; Luk 22.3–6)

10 Tena Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku haere no meake na maatua hakananniu raa ma Aia e me ki hakari ake Jisas i na tama raa. 11 Na tama raa ku hihhia roo te saaita laatou ni llono na tattara Judas raa, tena laatou ki meake ma laatou e me ki kou ake ni sileni. Tena Judas ku kirakira he saaita e tauareka ma ki hakari ake Jisas i na tama raa.

Te Kai te Pasova
(Matiu 26.17–25; Luk 22.7–14; 22.21–23; Jon 13.21–30)

12 Te aho kaamata roo te Kai te Haraoa Mannihi raa; teenaa ko te aho na
tama e me ki taa na sipsip ki kkai te Kai te Pasova raa, tena na disaipol Jisas
raa ku vahiri ake Jisas ma, “Te kina hee Akoe e hihai ma maatou ki oo no
tanattana te Kai te Pasova raa ma Akoe?”
13 Tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol ma na tattara nei: “Oo i roto te
matakaina e rahi raa, tena he tanata e amo te lloo vai e me ki ttiri koorua.
Tauttari te tama naa 14 ki tae te hare aia e uru raa, tena koorua ku meake te
tama hakamaatua te hare naa ma, ‘Te Rabai raa e mee ma, “Teehee te rum
Anau ma na disaipol Anau raa e me ki kkai te Kai te Pasova naa?” ’ 15 Tena te
tama naa e me ki huri atu te rum e rahi i aruna, ku oti te tukutuku hakaraoi.
Tena koorua ku tanattana mai na mee hakaatoa ki oo atu maatou.”
16 Tokorua raa e oo i roto te matakaina raa no kkite na mee raa e ssau roo
pera ma hea Jisas ni tattara ake laaua raa. Kito tokorua raa ki tanattana na
kai e me ki kkai te kai te Pasova raa.
17 Te mee raa ku hiahi, tena Jisas ku haere ake ma te sanahuru ma rua na
disaipol Aia raa. 18 Na tama raa ku nnoho ma ki kkai, tena Jisas ki meake,
“Anau e meatu kootou; he tama kootou e me ki hakari ake Anau i na tama e
kiri lloto Anau raa, e meia te tama naa e noho no kai ma Anau i te kina nei.”
19 Na hakataakoto na disaipol raa ku haeo roo, tena laatou ki vahihhiri
ake Jisas tama taki ttahi ma, “Akoe ma e tattara koi anau?”
20 Kito Jisas ki meake, “He tama i roto kootou te sanahuru ma rua na
disaipol naa, teenaa ko te tama e me ki ttoki te haraoa aia raa i roto te
parete Anau e ttoki te haraoa Anau raa. 21 Te Tamariki te Tama nei e me ki
mate pera ma te Launiu Tapu raa e tattara; e meia te tama e me ki hakari
ake te Tamariki te Tama nei e mee ki haeo roo! E me ki tauareka roo ma te
tama naa peeraa aia ki se haanau iho i te maarama nei.”

Te Kai Hakaoti TeAriki
(Matiu 26.26–30; Luk 22.14–20; 1 Korin 11.23–25)

22 Laatou koi kkai koi, tena Jisas ki too te haraoa raa no lotu ake TeAtua,
tena ki ttohi te haraoa raa no kou ake na disaipol raa, tena Aia ki meake,
“Too te haraoa nei, teenei ko te tinotama Anau.”
23 Tena Jisas ki too te kapu raa no hakammaha ake TeAtua, tena ki kou
ake te kapu raa i na disaipol raa, tena na tama raa hakaatoa ki unu te kapu
raa. 24 Kito Jisas ki meake ma, “Teenei ko te toto Anau tera e nnini atu
ki tokonaki tammaki na tama, te toto Anau nei e huri atu te hakamaoni te
tattara e ivi TeAtua raa. 25 Anau e meatu kootou pera ma Anau se lavaa
hoki te unu te wain nei ki tae roo te aho Anau e me ki unu te wain hoou i te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”
26 Tena na tama raa ki huhua te rue te lotu raa, tena ki oo peeraa i te
Mouna e hhomo na Oliv raa.

Jisas e meake ma Pita e me ki kore e toru na vahao
(Matiu 26.31–35; Luk 22.31–34; Jon 13.36–38)

27 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kootou hakaatoa e me ki huro i taha,
tena ku tiaki Anau, e mee te Launiu Tapu e tattara ma,
‘TeAtua e me ki taa te tama rorohi na manu raa,
tena na sipsip raa e me ki maaseu huri.’
28 Emeia te saaita Anau e me ki mahike muri i taha ma te mate raa, Anau e
me ki haere i mua kootou no haere i Galili.”
29 Kito Pita ki meake, “Niaina ma na tama nei hakaatoa e huro i taha ma
Akoe, e meia anau se lavaa roo te tiaki Akoe!”
30 Tena Jisas ki meake Pita, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma i mua
te manu tane raa e tani e rua na vahao te poo nei, akoe e me ki kore e toru
na vahao pera ma akoe se iroa Anau.”

31 Kito Pita ki tattara hakappura ake ma, “Anau se lavaa roo te kore,
niaina anau e mate ma Akoe!”
Tena na disaipol raa hakaatoa ku tattara ake pera ma Pita raa hoki.

Jisas e lotu i roto Getsemani
(Matiu 26.36–46; Luk 22.39–46)

32 Na tama raa e oo no ttae i te kina e hui ma ko Getsemani raa, tena Jisas
ki meake na disaipol Aia raa ma, “Nnoho i te kina nei, Anau e me ki haere
no lotu.” 33 Tena Aia ki too Pita, Jems ia ma Jon no haere ma Aia. Jisas ku
se hihai roo ki hakarono i roto te tinotama Aia raa, ia te hakataakoto hoki
Aia raa ku haeo roo, 34 tena Aia ki meake na tama raa, “Te aroha i roto te
hatu manava Anau nei e rahi roo, tena Anau ku taapiri koi ki mate te aroha.
Nnoho i te kina nei no lollohi.”
35 Jisas e haere hakamarie koi, tena ki tteiho no tuturi i raro no lotu ake
TeAtua ma kame e hainauhie Aia ki se lavaa te too na hakalono llihu Aia e
me ki too raa. 36 Tena Aia ki lotu ma, “Aba! Taku Tamana! Na mee hakaatoa
e hainauhie ma Akoe. Too te kapu te hakalono llihu nei i taha ma Anau.
Emeia teenei seai ma he hihai Anau, tena ppena te hihai Akoe naa.”
37 Tena Aia ki vaakai no kite te tokotoru na disaipol raa ku mmoe. Tena
aia ki meake Pita, “Saimon, akoe e moe? Akoe se lavaa roo te ara ake he
paa saaita?” 38 Tena Aia ki meake na tama raa, “Ara tahi, tena ku lotu ake
ki se lavaa kootou te tteiho i na hahaaite. Te anana raa e mataora, e meia te
tinotama raa e matanaenae.”
39 Kito Aia ki haere hakaraoi no lotu ake TeAtua pera ma Aia ni lotu ake
i mua raa koi. 40 Tena ki oti Aia ki vaakai ake hakaraoi no kite na disaipol
raa ku mmoe heilloa roo; na tama raa ku se lavaa roo te kkira na karemata
laatou. Tena laatou ku se illoa ma laatou ki meake peehee iaa Jisas.
41 Jisas e haere no lotu te hakatoru na vahao, tena ki vaakai ake no kite
na disaipol raa e mmoe koi, tena Aia ki meake, “Kootou koi mmoe koi no
hamalollo? Ku tau peenaa! Te saaita hakamaoni raa ku tae mai! Kira ake,
te Tamariki te Tama nei ku mee ki noho i raro na mahi na tama hai ssara
raa. 42 Mahhike i aruna ki oo taatou. Kira ake, teenei te tama e me ki hakari
ake Anau i na tama hai ssara raa!”

Jisas ku hakapiki ria
(Matiu 26.47–56; Luk 22.47–53; Jon 18.3–12)

43 Jisas koi tattara koi te saaita Judas he tama i roto te sanahuru ma rua
na disaipol raa ku tae ake. Judas e haere ake ma te kanohenua na maatua
hakananniu, na tama poroporo na tuaa ia ma na tama hakamattua na Jiu
raa ni kauna ria ki oo ake ma na paraamoa ia ma na laakau raa. 44 Judas e
meake te kanohenua raa te hakkatu ma, “Te tama anau e mohoni raa ko te
tama kootou e hihhai. Hakapiki te Tama naa, tena ku too no oo ma kootou.”
45 Judas e tae ake koi, tena aia ki haere tahi atu roo iaa Jisas raa no meake
ma, “Rabai!”, tena aia ki mohoni Tama raa. 46 Kito na tama raa ki hakapiki
Jisas, tena ki taohi mmau roo Tama raa. 47 Tena he tama e tuu i te kina raa
ku uhu te paraamoa aia raa no ttuu te katarina te tama hehekau te pohouru
hakanaaniu na maatua raa no hopo.
48 Kito Jisas ki meake te kanohenua raa, “Kootou e oo mai ma na
paraamoa ia ma na laakau ki ttaohi Anau pera ma Anau he tama se hai
lou? 49 Te aho ma te aho Anau e nnoho ma kootou i roto te Hare Tapu raa
no akoako, tena kootou se hakapiki Anau. Emeia na tattara te Launiu Tapu
raa e me ki oo mai no hakamaoni.”
50 Tena na disaipol Jisas raa hakaatoa ku tiaki Tama raa no huro i taha.

51 He taupeara hokotahi e kkahu koi te paamaro makkini, e tautari atu
vaa muri Jisas. Na tama raa e mee ma ki hakapiki te tama raa, 52 tena te
tama raa ki peesia te paamaro aia ni kkahu raa no tere se hai mee e kkahu.

Jisas ku tuu i mua na tama hakananniu
(Matiu 26.57–68; Luk 22.54–55; 22.63–71; Jon 18.13–14; 18.19–24)

53 Na tama raa e too Jisas no kkave i te hare te pohouru hakanaaniu na
maatua raa, tena na maatua hakananniu raa, na tama hakamattua na Jiu
raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku hakkutu hakaatoa i te kina
raa. 54 Pita e haere tautari atu vaa muri no uru i te kina te hare te pohouru
hakanaaniu na maatua raa. Tena aia ki noho i te kina raa ma na soldia raa
no hakamamahana te ahi raa. 55 Na maatua hakananniu raa ma na tama
hakamattua na Jiu raa hakaatoa ku sesee ni ara ma ki lavaa laatou te taa
Jisas ki mate, e meia laatou se hai ara roo e lave. 56 Tammaki na tama e
oo ake no hatu na malliu laatou iaa Jisas, e meia na tattara na tama raa se
hakanatahi hoki.
57 Tena e isi na tama ku ttuu i aruna no haatu na malliu laatou raa iaa
Jisas ma, 58 “Maatou e llono te Tama nei e tattara ma, ‘Anau e me ki seu
te Hare Tapu na tama e pena nei, tena i roto e toru na aho, anau e me ki
hakatuu muri te hare tera se hai tama te maarama nei e me ki pena raa.’ ”
59 Emeia na tattara na tama raa hoki se hakanatahi.
60 Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku mahhike no tuu i mua na
tama raa hakaatoa no vahiri ake Jisas ma, “Akoe e isi na tattara e me ki
tattara i te vahi na tattara na tama nei e hai atu Akoe raa?”
61 Emeia Jisas e tuu hemuu koi se hai tattara roo e meake. Tena te
pohouru hakanaaniu na maatua raa ki vahiri ake hakaraoi hoki ma, “Akoe
ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua e Tapu?”
62 Kito Jisas ki meake, “Teenei Anau, tena kootou hakaatoa e me ki kkite
te Tamariki te Tama nei e noho i te vahi laaua TeAtua Hakanaaniu, tena Aia
e me ki hamai i aruna na pukureurehu i te vaelani raa!”
63 Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku ssae na hekau aia raa, tena
ki meake, “Maatou se hihhai ki too hoki ni tattara alaa tama. 64 Kootou
ku llono koi na tattara haeo Tama nei e tattara i TeAtua raa. Kaa kootou e
mannatu maea?”
Te kanohenua raa hakaatoa ku hakaioo ake ma Tama raa ku sara, e tau
te taia ria ki mate.
65 Tena alaa tama na tama raa ku kaamata no sasavare Jisas, tena ki nnoa
te paamaro raa na karemata Jisas, tena ki ttuki Tama raa. Kito na tama raa
ki meake ma, “Tini ma koai te tama ni ttuki Akoe raa!” Kito na soldia raa
ki oo atu no riki Tama raa.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.69–75; Luk 22.56–62; Jon 18.15–18; 18.25–27)

66 Pita koi noho koi i aho te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa te
saaita te taukupu hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa ni haere
ake. 67 Te taukupu raa e kite Pita e hakamamahana i te vahi te ahi raa, tena
aia ki kkira hakamattonu ake roo iaa Pita, tena ki meake, “Akoe hoki e
hahaere ma Jisas te tama i Nasaret raa.”
68 Emeia Pita e kore, tena ki meake, “Anau se iroa hea akoe e tattara naa.”
Tena Pita ki haere i taha ma te kina raa no ssae i aho. [Te saaita naa koi te
manu tane raa ku tani.]
69 Te taukupu raa e kite Pita i te kina raa, tena aia ki tattara ake na tama
e ttuu vaa raa ma, “Teenei he tama na tama raa hoki!” 70 Tena Pita ki kore
hakaraoi hoki.

Se roroa hoki, na tama e tuu vaa raa ku hai ake hoki Pita ma, “Akoe se lavaa hoki te kore pera ma akoe se hai i roto na tama raa maitaname akoe he tama i Galili.”
71 Tena Pita ki meake, “Anau e meatu pera ma anau e tattara te hakamaoni! TeAtua ki mee ki hakalono llihu kame anau se tattara te hakamaoni! Anau se iroa te Tama kootou e tattara naa!”
72 Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani tana hakarua, tena Pita ku maanatu na tattara Jisas ni meake aia ma, “I mua te manu tane raa e tani e rua na vahao, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.” Tena Pita ku aroha roo no tanitani.

15

Jisas i mua Pailat
(Matiu 27.1–2; 27.11–14; Luk 23.1–5; Jon 18.28–38)

1 Tahata poo na maatua hakananniu raa ku hakkutu hakavave ma na tama hakamattua na Jiu raa, na tama poroporo na tuaa raa ia ma na tama hakananniu roo hakaatoa no hakatonutonu na tattara laatou. Kito na tama raa ki haihai na rima Jisas raa, tena ki hakattaki Tama raa no kou ake iaa Pailat raa.
2 Kito Pailat ki vahiri ake Jisas ma, “Akoe ko te Tuku na Jiu?”
Tena Jisas ki meake “Teenaa koi akoe ku mee mai naa.”
3 Na maatua hakananniu raa ku hai ake tammaki roo na tattara iaa Jisas,
4 kito Pailat ki vahiri ake hoki ma, “Akoe e me ki tuu hemuu koi peenaa? Hakarono na tattara na tama nei e hai atu Akoe raa!”
5 Jisas e tuu hemuu koi se hai tattara roo e meake, tena Pailat ku mahharo roo.

Jisas ku mee ki ttii ria i aruna te kros
(Matiu 27.15–16; Luk 23.13–25; Jon 18.39—19.16)

6 Na hetau hakaatoa te saaita te Kai te Pasova eaa, Pailat e me ki hakattana he tama karapusi te kanohenua raa e kainno ake aia ki hakattana ma laatou raa. 7 Tena he tama te inoa aia raa ko Barabas e noho i te hare karapusi te saaita naa, e mee aia ni taa te tama no mate te saaita laatou ni ppuhu raa. 8 Te kanohenua raa ku hakkutu ma ki kainno ake Pailat ki ppena hea laatou e hihhai pera ma na saaita i mua raa, 9 kito Pailat ki vahiri ake na tama raa ma, “Kootou e hihhai ma anau ki hakattana te Tuku na Jiu raa ma kootou?” 10 Emeia Pailat e iroa ma na maatua hakananniu raa e kou ake Jisas i aia raa e mee laatou e manava kkere Tama raa.
11 Tena na maatua hakananniu raa ku tatakore ake te kanohenua raa ki meake Pailat ma ki hakattana Barabas ma laatou. 12 Kito Pailat ki vahiri ake te kanohenua raa ma, “Kaa hea kootou e hihhai ma anau ki ppena i te Tama kootou e kanna ma he Tuku na Jiu raa?”
13 Kito te kanohenua raa ki vaa ake ma, “Ttii Tama naa i aruna te kros!”
14 Tena Pailat ki vaakai ake ma, “Kaa he sara peehee te Tama nei ni ppena?”
Na tama raa ku vaa ake hakamaroa roo ma, “Ttii Tama naa i aruna te kros!”
15 Pailat e hihai ma ki mee te kanohenua raa ki hihhia, tena aia ki hakattana ake Barabas i na tama raa. Kito aia ki meake na tama raa ki riki Jisas, tena ku too Tama raa no kkave no ttii i aruna te kros.

Na soldia raa ku tataussua Jisas
(Matiu 27.27–31; Jon 19.2–3)

16 Na soldia raa ku too Jisas no hakattaki i roto te hare Pailat raa (i te
kina e hui ma te Pretorium raa), tena na tama raa ki kanna ake na soldia
raa hakaatoa ki hakkutu ake. 17 Kito na soldia raa ki hakauru ake Jisas te
kaukahu e ttea pouri raa, tena ki pena te hau i na laakau e tutuia raa no
hakapiri ake i te pohouru Tama raa. 18 Tena na soldia raa ku tataussua ma
laatou e hakammaha ake Tama raa ma, "Hakammaha te Tuku na Jiu!" 19 Na
soldia raa e riki te pohouru Jisas raa ma te laakau, tena ki sasavare Tama
raa, tena ki tataussua ma laatou e hakamaru ake Tama raa. 20 Na soldia raa
ku oti roo te tataussua Jisas, kito na tama raa ki ui te kaukahu e ttea pouri
raa i taha, tena ki hakauru ake hakaraoi na kaukahu Tama raa. Kito na
tama raa ki hakattaki Tama raa ma ki ttii i aruna te kros.

Jisas ku ttii ria i aruna te kros
(Matiu 27.32–44; Luk 23.26–43; Jon 19.17–27)

21 Na tama raa e oo no ttiri Saimon, he tama e hamai peeraa i na
matakaina na vahi raa ma ki haere i roto te matakaina e rahi raa, tena na
soldia raa ki meake te tama raa ki amo te kros Jisas raa. (Saimon he tama i
Sairini, tena aia ko te tamana Aleksanda laaua ma Rufus.) 22 Na tama raa
e hakattaki Jisas no tae i te kina e hui ma Golgota raa, e mee ma, "Te Kina
te Ivi te Pohouru te tama." 23 Na tama raa e kou ake te wain e hilo ma te
maraseni e hui ma he mir raa ma ki unu Jisas, e meia Jisas e kkaro te unu.
24 Kito na soldia raa ki ttii Jisas i aruna te kros, tena ki vaevae na hekau
Tama raa ma laatou. Na tama raa e ttahao huhuu na hatu ki mmata ma
koai te tama e me ki too he mee peehee i na hekau Jisas raa. 25 Te sivo te
tahata na soldia raa ku ttii Jisas i aruna te kros. 26 Tena ki tattaa na tattara
nei, "Te Tuku na Jiu" ma ki illoa na tama te sara Tama raa. 27 Na soldia raa
e ttii hoki tokorua na tama kailallao ma Jisas, te tama i te vahi laaua, tena
te tama i te vahi se laaua. 28 [Te mee nei e mee ki hakamaoni te tattara te
Launiu Tapu raa ma,
"Na tama e me ki tattara ma te Tama raa e hukui ma na tama kailallao."]
29 Na tama e oo hakallaka raa ku lulluu na pohouru laatou, tena ki hai ake
Jisas ma, "Akoe he tama! Akoe e mee ma Akoe e me ki seu te Hare Tapu raa,
tena ku hakatuu hakaraoi te hare raa i roto e toru na aho! 30 Tena tiho mai
vahao nei i raro ma te kros naa, tena ku tokonaki Akoe Hokkoe!"
31 Na maatua hakananniu raa laatou ma na tama poroporo na tuaa raa
ku tataussua ake hoki Jisas. Na tama raa e tattara hokolaatou ma, "Tama
raa e tokonaki alaa tama, e meia Aia se lavaa te tokonaki Aia Hokoia!
32 Taatou ki mmata ma te Mesaia, te Tuku na tama Israel raa e hamai i
raro ma te kros raa vahao nei, tena taatou e me ki hakattina i Aia!"
Tena tokorua na tama kailallao e ttii ria hoki i aruna na kros ma Jisas raa
ku hai ake hoki Tama raa.

Jisas ku mate
(Matiu 27.45–56; Luk 23.44–49; Jon 19.28–30)

33 Tena te laa latea te henua raa hakaatoa ku pouri haere no tae roo te
toru te hiahi. 34 Tena te toru te hiahi Jisas ku tani ake hakamaroa ma, *"Eloi,
Eloi, lema sabaktani?"* e mee ma, "Taku Atua, Taku Atua, aiea Akoe e tiaki
Anau naea?"
35 E isi na tama i te kina raa e llono Jisas, tena ki tattara ma, "Hakallono,
Tama raa e kakanna ake Elaija!" 36 Tena he tama ki tere ake ma te spans raa
no ppono i roto te wain raa, tena ki nnoa te mata te laakau raa no ssau no
tuku ake te maihu Jisas raa, tena ki meake, "Hakattari! Taatou ki mmata
ma Elaija e me ki hamai no tuuri mai te Tama nei i raro ma te kros raa!"

37 Jisas e kapihi te varo Aia raa hakamaroa, tena ki mate.
38 Tena te paamaro e tootoo i roto te Hare Tapu raa ku masae i lottonu
kaamata i aruna haere no hopo i raro. 39 Te tama hakamaatua na soldia
raa e tuu roo i mua te kros raa no kite te mate Jisas raa, tena ki tattara ma,
“Hakamaoni Te Tama nei he Tamariki TeAtua!”
40 E isi na hhine e ttuu hakammao no matamata, tena i roto na hhine e
ttuu i te kina raa ko Meri te tama i Makdala raa, Meri te tinna Jems laaua
ma Josep raa, tena Salome. 41 Na hhine raa ni tauttari mai roo Jisas te saaita
Aia ni noho i Galili, tena laatou e tokonaki hoki Tama raa. Tammaki hoki
na hhine ni oo mai ma Jisas i Jerusalem raa e ttuu i te kina raa.

Josep e too tinotama Jisas
(Matiu 27.57–61; Luk 23.50–56; Jon 19.38–42)

42 43 Te mee raa ku haere ki hiahi, tena Josep te tama i Arimatea raa ku
tae ake. Tama raa he tama hakanaaniu hoki, tena aia e noho no hakattari
ma ki tae mai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Teenaa ko te Aho e
Tanattana (teenaa ko te aho i mua te Sabat), kito Josep ki haere se mataku
atu no tuu i mua Pailat, tena ki meake te tama raa ma aia e me ki too te
tinotama Jisas raa. 44 Pailat ku oho roo e mee aia e rono ma Jisas ku mate.
Tena aia ki kanna ake te soldia hakamaatua raa no vahiri ake ma Jisas ko
naa mate roo. 45 Pailat ku rono na tattara te soldia raa, tena aia ki meake
ma Josep e lavaa te too te tinotama Jisas raa.
46 Josep e sui te paamaro e llaha, tena aia ki turi iho te tinotama Jisas
raa i raro no mmini te paamaro raa, tena ki ppono te tinotama raa i roto
te taruma na tama e keri te kina na hatu i te vahi te tutu raa. Tena aia ki
hakatakape ake te hatu e rahi raa no ppui te totoka te taruma raa. 47 Meri te
tama i Makdala raa laaua ma Meri te tinna Josep raa* e ttuu no matamata
no kkite te kina te tama raa e ppono te tinotama Jisas raa.

16

Jisas ku ora muri
(Matiu 28.1–8; Luk 24.1–12; Jon 20.1–10)

1 Te Sabat raa ku oti, tena Meri te tama i Makdala raa, tena Meri te tinna
Jems raa ia ma Salome e ssui na mee mannoni ma ki amuhi te tinotama
Jisas. 2 Tena na hhine raa ku oo i te kina te taruma raa te tahata roo te aho
te Latapu*. 3 4 Na hhine raa e haere tattara hokolaatou i aruna te mateare
ma, “Koai te tama e me ki hakatakape te hatu raa i taha ma te totoka te
taruma raa ma taatou?” (E mee te hatu raa e rahi roo.) Emeia na hhine raa
e ttae atu no kkite ma te hatu raa ku oti te hakatakape ria i taha. 5 Kito na
hhine raa ki uru atu i roto te taruma raa no kkite te tama e uru na hekau
makkini roo e noho te vahi laaua, tena na hhine raa ku oho roo.
6 Kito te tama raa ki meake, “Auu se oho, anau e iroa kootou e sesee Jisas
te Tama i Nasaret tera ni ttii ria i aruna te kros raa. Te Tama raa ku seai i
te kina nei, Aia ku oti te ora muri! Kira ake, teenei te kina na tama raa ni
hakamoe te tinotama Aia. 7 Tena oo vahao nei no meake na disaipol Aia
raa, hakapaa hoki ma Pita pera ma, ‘Tama raa ku haere i mua kootou i
Galili; kootou e me ki kkite Tama raa i te kina raa pera ma Aia ni tattara atu
kootou raa.’ ”
8 Kito na hhine raa ki huro i taha ma te taruma raa, ia e poreppore roo te
mattaku. Na hhine raa se isi te tama ni tattara ake, e mee laatou e mattaku.

---

* **15:47** 15.47 mannatu, teenei seai ko te Josep te tama ni too te tinotama Jisas raa no tanu * **16:2** 16.2 te kava Jisas e tanu raa e kee ma na kava na henua taatou nei

Jisas e tuu ake Meri te tama i Makdala
(Matiu 28.9–10; Jon 20.11–18)

[9 Jisas e tuu ake iaa Meri te hine i Makdala Aia ni hakaise e hitu na tipua
i taha raa, teenaa ko te tahata roo te aho te Latapu te saaita Aia ni mahike
muri no ora. 10 Tena Meri ki haere no tattara ake na tama ni hahaere ma
Jisas raa. Na tama raa e ppari no tanittani, 11 e meia te saaita na tama raa
ni llono Meri te hine i Makdala raa e tattara ma Jisas ku ora ia ma aia e kite
hoki Tama raa, tena na tama raa ku se hakattina na tattara te hine raa.

Jisas e tuu ake tokorua na disaipol
(Luk 24.13–35)

12 Tena ki oti Jisas ku tuu ake hoki i te tokorua na disaipol te saaita
tokorua raa ni tiaki te matakaina raa no oo. 13 Tena tokorua raa ku vakkai
no tattara ake alaa disaipol pera ma laaua e kkite Jisas, e meia na tama raa
se hakattina hoki na tattara tokorua raa.

Jisas ku tuu ake i te sanahuru ma tahi na disaipol
(Matiu 28.16–20; Luk 24.36–49; Jon 20.19–23; Na hehekau 1.6–8)

14 Tena ki oti roo Jisas ku tuu ake i te sanahuru ma tahi na disaipol raa te
saaita na tama raa ni kkai. Aia e hai ake na disaipol raa, e mee na tama raa
se isi na hakattina, ia e mee hoki na tama raa e hainattaa roo te hakattina
na tattara na tama ni kkite ma Aia ku ora muri raa. 15 Tena Jisas ki meake
na disaipol raa ma, “Oo i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa no
takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama roo hakaatoa. 16 Koai te tama
e hakatina no too te hakoukou tapu raa e me ki ora, tena te tama se hakatina
raa e me ki hakatonutonu ria. 17 Na tama e hakattina raa e me ki too na
mahi ki ppena na mirakol: na tama naa e me ki hakaise na tipua i taha i
te inoa Anau; na tama naa e me ki tattara ake na tattara vahao nei raa i
na tama se illoa raa; 18 kame na tama naa e ttaohi na lapono, ia e unu na
vai maraseni e lavaa te taa te tama ki mate raa; na tama naa se lavaa te
mmate, tena na tama naa e me ki hakappiri na rima laatou raa i aruna na
tama lavvea raa no taualleka.”

Jisas ku too ria no kkave i te vaelani
(Luk 24.50–53; Na hehekau 1.9–11)

19 TeAriki Jisas e tattara ake na disaipol raa no oti, tena Aia ku too ria no
kkave i te vaelani no noho i te vahi laaua TeAtua raa. 20 Tena na disaipol raa
ku oo no takutaku na kina roo hakaatoa. TeAriki e hehekau ma na tama raa
ki huri ake pera ma na takutaku na disaipol raa e hakamaoni i na mirakol
na tama raa e ppena raa.]

Luk
Te Rono Tauareka Luk e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.4*
Jisas laaua ma Jon ku hannau iho *1.5—2.52*
Jon Baptis *3.1—3.20*
Jon e hakoukou tapu Jisas, tena Satan ki tatakore Jisas *3.21—4.13*
Jisas i roto Galili *4.14—9.50*
Jisas i roto Galili, ia ku taapiri i Jerusalem *9.51—19.27*
Jisas ku taapiri i Jerusalem *19.28—23.56*
Jisas ku ora muri *24.1—24.53*

Luk e taataa i te ora Jisas

1 Tiofilus, te hakamaatua:
Tammaki na tama e hai na mahi laatou ma ki tattaa ni launiu ki hakari
atu na mee Jisas ni huri mai taatou raa. 2 Na tama raa e tattaa na mee taatou
ni llono na tama ni kkite na mee raa i te kaamata raa roo, tena ki haere
tattara na tattara raa. 3 Maitaname anau ni too hakaraoi roo na tiputipu
nei hakaatoa i te kaamata roo, tena anau e maanatu ma kame e tauareka
anau te taataa atu te launiu nei i akoe, 4 ki iroa akoe pera ma te akoako akoe
ni rono raa e hakamaoni.

Te ensel e tattara ake Sekaraia i te haanau iho Jon

5 He maatua i roto te hareakina Abiya raa e noho te saaita Herot ni tuku i
roto Judia raa, te inoa aia raa ko Sekaraia. Tena te avana aia raa ko Elisabet,
he hine i roto te hareakina Aron raa. 6 Sekaraia laaua ma Elisabet e tauttari
tahi na tuaa TeAtua raa, ia tokorua raa hoki e ttonu tahi i mua na karemata
TeAtua. 7 Tokorua raa ku mattua hakaatoa, e meia laaua se ki hai tamalliki
roo e mee Elisabet e poka.
8 Teeraa he aho, na maatua raa e hirihiri Sekaraia ki too te lotu i roto te
Hare Tapu te sao aia. Sekaraia e hehekau ma TeAtua pera ma he maatua.
9 Teenei he tiputipu na maatua raa, tena na maatua raa e ttahao na hatu
no hirihiri Sekaraia ki haere no hakkaa te insens i aruna te olta raa. Kito
Sekaraia ki haere i roto te Hare Tapu TeAtua raa, 10 tena te kanohenua i
aho raa ku lotu te saaita Sakaraia ni haere no hakkaa te insens raa.
11 Tena te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Sekaraia i te vahi laaua te olta
i te kina te insens raa e ura raa. 12 Te saaita Sekaraia ni kite te ensel raa, aia
ku oho roo no mataku. 13 Tena te ensel raa ki meake, “Sekaraia! Auu se
mataku, TeAtua ku rono te lotu akoe raa, tena Elisabet te avana akoe raa
e me ki haanau he tamariki tanata ma akoe, tena akoe ku hui te inoa te
tamariki naa Jon. 14 Te saaita naa, akoe e me ki hihia roo, tena tammaki na
tama e me ki hihhia hoki te saaita te tamariki naa e haanau iho raa. 15 Jon
e me ki hakanaaniu i mua na karemata TeAtua. Tama naa se lavaa te unu
na wain ia ma na vai mmara. TeAnana Tapu e me ki noho i roto te tama naa
kaamata te saaita aia e me ki haanau iho raa, 16 tena Jon e me ki hakattaki
tammaki na tama Israel ki vakkai muri ake TeAtua, TeAriki laatou raa.
17 Jon e me ki haere i mua TeAriki ma na mahi hai mmahi pera ma ko
profet Elaija. Tama naa e me ki hakapaa hakaraoi na tamana ia ma na
tamalliki laatou raa. Tena Jon e me ki poroporo na tama e hakatapanatta
raa ki hakallono na tattara mattonu na tama e ttonu tahi raa. Ia tena aia e
me ki poroporo te kanohenua TeAtua raa ki tanattana te hamai TeAriki.”

18 Tena Sekaraia ki meake te ensel raa, “Anau e me ki iroa peehee ma na
tattara akoe naa e me ki hakamaoni? E mee anau ku matua, tena te avana
anau raa hoki ku matua.”
19 Kito te ensel raa ki meake, “Anau ko Gabriel, tena anau e tuu i mua
TeAtua te Tama e kauna ria iho anau ki tattara atu akoe na tattara taualleka
nei. 20 Emeia teenaa akoe se hakatina na tattara teeraa e me ki oo mai no
hakamaoni he saaita raa, tena akoe e me ki se lavaa te tattara; te maihu
akoe naa e me ki puni ki tae roo te saaita te tamariki naa e haanau iho raa.”
21 Te saaita naa, te kanohenua tera e hakattari Sakaraia ki hamai i
mata hare raa ku mamannatu tammaki e mee te tama raa e nnahe roo te
hakahura mai i aho. 22 Te saaita Sakaraia ni hakahura iho raa, aia ku se
lavaa te tattara, tena na tama raa ku illoa pera ma te tama raa e isi te kite
aia i roto te Hare Tapu. Tena Sekaraia ki auna ake na tama raa, e mee aia
ku se lavaa te tattara.
23 Te saaita Sekaraia ni oti na hehekau aia i roto te Hare Tapu raa, tena
aia ki vaakai muri i hare. 24 Ki oti roo Elisabet te avana aia raa ku hai tama,
tena i roto e rima na marama, aia ku munimuni koi vaa hare, se hahaere
vaa aho. 25 Elisabet ku tattara ma, “Te saaita nei roo TeAtua ku tokonaki
anau, tena Aia e tokea te napa anau ni isi i mua te kanohenua raa i taha.”

Ensel Gabriel e tattara ake Meri i te haanau iho Jisas

26 27 Elisabet ku tae te hakaono na marama aia, tena TeAtua ki kauna
ria iho ensel Gabriel ki tattara ake Meri, he taukupu e tonu tera e noho i
Nasaret, he matakaina i roto Galili. Te taukupu raa e hakamattino ma te
taupeara e hui ma ko Josep, he tama i roto te hareakina te tuku Devit raa.
28 Te ensel raa e haere iho no meake Meri ma, “Te noho laoi ki noho ma
akoe! TeAriki e hakatapu akoe, tena ki rorohi laoi akoe.”
29 Meri ku tipuaina haeo roo i na tattara te ensel raa, tena aia ku maanatu
ma te hakataakoto na tattara te ensel raa e mee maea. 30 Tena kito te ensel
raa ki meake, “Meri! Akoe se lavaa te mataku, TeAtua e hakatapu akoe.
31 Akoe e me ki hai tama no haanau he tamariki tanata, tena akoe ku hui
te inoa te tamariki naa Jisas. 32 Tama naa e me ki hakanaaniu, tena Aia e
me ki kanna ria ma, te Tamariki TeAtua i Aruna. TeAtua e me ki mee te
Tama naa ki tuku pera ma Devit te tipuna Aia i mua raa. 33 Tama naa e
me ki hakamaatua i aruna te kaha Jekop raa na vahao hakaatoa, tena te
Hakamaatua ana Aia raa se isi te hakaoti.”
34 Tena kito Meri ki meake te ensel raa, “Anau he taukupu e tonu, ia se
hai tama ni mmoe ma anau, kaa anau e me ki hai tama peehee?”
35 Kito te ensel raa ki meake, “TeAnana Tapu e me ki noho ma akoe, tena
na mahi TeAtua raa e me ki takoto i roto akoe. Tena i te hakataakoto nei koi
te tamariki e tapu naa e mee ki taapa ma te Tamariki TeAtua. 36 Maanatu te
tinna akoe raa, Elisabet. Na tama e tattara ma te tama raa ku se lavaa te isi
na tamalliki, e meia te saaita nei aia ku hai tama, tena teenei ko te hakaono
na marama aia, niaina ma aia ku matua haeo roo. 37 Maitaname se isi roo
te mee e hainattaa ma TeAtua te ppena.”
38 Kito Meri ki meake, “Anau he taukupu e hehekau ma TeAtua, tena hea
akoe ni tattara mai raa, tiaki peenaa ki kapihi mai anau pera ma akoe ni
tattara mai raa.” Tena kito te ensel raa ki tiaki te hine raa no haere.

Meri ku haere no mmata Elisabet

39 Se roroa i muri koi te ensel raa ni tattara ake raa, tena Meri ku haere i te
hare Sekaraia i te matakaina tera e tuu i aruna na mouna i Judia raa. 40 Meri
ku tae atu i te hare raa, tena aia ki kanna ake Elisabet, te avana Sekaraia raa.
41 Te saaita Elisabet ni rono te nnana Meri raa, te tamariki i roto aia raa ku

hihia no tatahuki, tena TeAnana Tapu raa ku tau i roto Elisabet. 42 Tena aia
ki tattara hakamaroa ake ma, “Akoe e hakatapu ria TeAtua, e raka i aruna
ma alaa taukupu. Tena TeAtua e me ki hakatapu te tamariki akoe e me
ki haanau raa. 43 Akoe ko te tinna taku Ariki, tena anau e maaharo e mee
akoe e hamai no mmata anau. 44 Te saaita anau ni rono te nnana akoe raa,
te tamariki i roto te manava anau nei e hihia roo no tatahuki. 45 Akoe e me
ki hakatapu ria e mee akoe e hakatina pera ma na tattara TeAtua e tattara
atu akoe raa e me ki oo mai no hakamaoni!”

Meri e hakammaha TeAtua

Magnificat

46 Tena Meri ki tattara ma,
“Taku hatu manava e hakammaha TeAtua,
47 te anana anau e hihia i TeAtua taku Tokonaki,
48 maitaname Aia e maanatu roo anau, te tama mouraro e hehekau Aia nei!
Kaamata te saaita nei na tama hakaatoa e me ki tattara ma anau ku
hakatapu ria,
49 e mee na mee e llahi TeAtua Hai mahi raa ni ppena i anau raa.
Te inoa Aia raa e tapu;
50 kaamata teeraa tautama haere no tae teeraa tautama,
Aia e me ki huri ake te aroha Aia raa i na tama e hakammaha Aia raa.
51 Aia e ssora iho te rima hai mahi Aia raa,
no hakatui na tama hai ahu e hai mannatu raa i taha.
52 Aia e hakatuu na tuku hai mmahi raa i taha ma na nohorana laatou raa,
tena ki ssau na tama mouraro raa ki hakananniu.
53 TeAtua e haanai na tama e hikkai raa no ppohu ma na mee taualleka,
tena ki kauna na tama hai sileni raa i taha, se hai mee e kou ake.
54 TeAtua e taohi mmau na tattara hakamaoni Aia ni meake na tipuna
taatou raa,
tena ki hamai no tokonaki Israel, te tama hehekau Aia raa.
55 Aia e maanatu ma ki huri ake te laoi Aia raa iaa Abraham,
ia ma na hai mokopuna aia raa na vahao hakaatoa.”
56 Meri e nnoho laaua ma Elisabet no ttae e toru na marama, tena aia ki
vaakai muri i te matakaina aia raa.

Te mamaoha iho Jon Baptis

57 Elisabet ku tae te saaita aia ku mee ki mamaoha, tena aia e haanau te
tamariki tanata. 58 Na tama te kauhare raa ia ma na hareakina aia raa ku
llono pera ma TeAtua e aroha no tokonaki Elisabet, tena na tama raa ku
hihhia hakaatoa ma Elisabet.
59 Te saaita te tamariki raa ku tae e varu na aho te matua aia, na tama
hakamattua raa ku oo ake no ttuu te hakamaatino e tapu te tamariki raa,
tena na tama raa ku mee ma ki hui te tamariki raa Sekaraia, te inoa te
tamana te tamariki raa. 60 Emeia Elisabet te tinna te tamariki raa e meake
ma, “Seai! Te inoa te tamariki naa ko Jon.”
61 Kito na tama raa ki meake Elisabet, “Emeia se hai tama i roto te
hareakina akoe raa e hui te inoa naa.” 62 Kito na tama raa ki auna ake te
tamana te tamariki raa ma te tamariki raa e me ki hui aai.
63 Tena Sekaraia ki auna ake ma ki kou ake he mee ki taataa, tena aia ki
taataa na tattara nei, “Te inoa te tamariki nei ko Jon.” Tena na tama raa
hakaatoa ku mahharo roo. 64 Te saaita naa koi Sekaraia ku lavaa te tattara
hakaraoi, tena aia ki hakammaha TeAtua. 65 Na tama te matakaina raa ku
mattaku, tena te rono raa ku paa no ttae alaa matakaina i aruna na mouna
i roto Judia raa hakaatoa. 66 Na tama e llono te rono raa ku mamannatu

tammaki, tena ki tattara ma, “Te tamariki naa e me ki tipu peehee?” E mee
ku matahua pera ma TeAtua e kou ake na mahi Aia raa i te tamariki raa.

Sekaraia e hakammaha TeAtua

67 TeAnana Tapu raa ku tau i roto Sekaraia, te tamana Jon raa, tena
Sekaraia ki tattara ake na tattara TeAtua nei,
68 “Taatou ki hakammaha TeAtua, TeAriki na tama Israel raa!
Aia ni hamai ki tokonaki no hakattana te kanohenua Aia raa i taha ma na
hai sara laatou raa.
69 TeAtua e kou mai te Tama hai mahi ki tokonaki taatou,
Tama raa he mokopuna Devit,
te tama hehekau Aia raa.
70 Aia ni tattara hakamaoni ake na profet e ttapu Aia i mua raa
71 pera ma Aia e me ki hakattana taatou i taha ma na tama e nohonoho
haeo ma taatou raa,
ia i taha hoki ma na mahi na tama e kiri lloto taatou raa.
72 Aia e tattara ma Aia e me ki huri ake te laoi Aia raa i na tipuna taatou raa,
tena ku maanatu na tattara hakamaoni e ttapu Aia raa.
73 74 TeAtua e tattara hakamaoni ake Abraham te tipuna taatou raa pera ma
Aia e me ki hakattana taatou i taha ma na mahi na tama e nohonnoho
haeo ma taatou raa,
ki se mattaku taatou te hehekau tahi ma Aia,
75 ia ki mee na ora taatou raa ki ttapu,
ia ki ttonu tahi hoki i mua na karemata TeAtua na aho hakaatoa i roto na
ora taatou.
76 Taku tama, akoe e me ki kanna ria pera ma he profet TeAtua Hakanaaniu
i Aruna.
Akoe e me ki haere i mua TeAriki,
no tanattana te mateara Aia ki hamai vaa aruna,
77 no hakailloa ake na kanohenua Aia raa pera ma laatou e me ki ora,
kame laatou e ttike i taha na hai sara laatou.
78 TeAtua taatou raa he atua e manava aroha,
ia e laoi.
Aia e me ki mee te maahina te noho laoi raa ki maahina mai i aruna taatou,
79 tena ku hakamaahina mai te vaelani raa i aruna na tama e nnoho i raro
te maru te mate raa,
tena ku hakattaki taatou raa ki oo tonu i te mateara te noho laoi raa.”
80 Te tamariki raa e homo no matua, ia e atamai hoki. Tena aia e noho i
te kina se hai tama e tuu mahoa raa no tae roo te saaita aia ni hakahura iho
no tuu i mua na tama Israel raa.

2

Jisas ku haanau iho
(Matiu 1.18–25)

1 Te saaita naa, Ogastus te tuku hakanaaniu i Rom raa e hakamoe te
tuaa ma na tama i Rom raa hakaatoa ki oo i na matakaina laatou raa no
hakamaumau na inoa laatou raa i roto na launiu te taumani i Rom raa.
2 Te hakamaumau kaamata na inoa nei e kapihi mai te saaita Kwirinius ni
hakamaatua i roto Siria. 3 Ia tena na tama hakaatoa ku oo no hakamaumau
na inoa laatou raa i na matakaina na tipuna laatou raa ni nnoho mai i mua.
4 Josep ku tiaki Nasaret he matakaina i roto Galili no haere i Betlehem
i roto Judia, te matakaina te tuku Devit raa ni haanau mai raa. Josep e
haere i te matakaina raa, e mee aia e mamaoha iho i roto te hareakina Devit.
5 Josep e oo laaua ma Meri, te taukupu e hakamattino ma ki avvana laaua

raa: tokorua raa e oo ma ki hakammau na inoa laaua raa. Meri e hai tama,
6 tena te saaita tokorua raa koi nnoho koi i Betlehem, Meri ku tae te saaita
aia ku mee ki mamaoha. 7 Meri ku haanau te arapou tanata kaamata aia
raa, tena aia ki taapuru te tamariki raa na paamaro, tena ki hakamoe te
tamariki raa i roto te kumete na manu raa e kaikkai. Tokorua raa e nnoho
i roto te hare na manu raa, maitaname na hare na tama e moemmoe i te
matakaina raa ku kkapi hakaatoa.

Na tama lollohi na sipsip ia ma na ensel

8 Te poo naa, e isi na tama lollohi na manu e nnoho i roto na paupaku
tappiri ake i Betlehem raa no lollohi na sipsip laatou raa. 9 Te ensel TeAtua
raa e tuu ake i na tama raa, tena na mahi TeAtua raa ku hakamaahina ake
na tama raa. Na tama raa ku mattaku haeo roo, 10 e meia te ensel raa e
meake na tama raa ma, “Kootou ki se mattaku, maitaname anau e hamai
ma te Rono Tauareka tera e me ki kou atu te hihia e rahi roo i na tama
hakaatoa. 11 Te aho nei i roto te matakaina Devit i Betlehem, Krais TeAriki,
te Tokonaki kootou raa ku haanau iho. 12 Te mee nei e me ki huri atu te
hakamaoni i na tattara anau nei: kootou e me ki kkite te tamariki e taapuru
na paamaro e moe i roto te kumete na manu e kaikkai.”
13 Tena te saaita naa koi tammaki na ensel i te vaelani ku hukui ake ma
te ensel raa no hakammaha TeAtua ma,
14 “Hakammaha TeAtua i te vaelani i aruna,
ia ki nnoho laoi na tama i te maarama nei
tera Akoe e hihia na tiputipu laatou raa.”
15 Te saaita na ensel raa ni vakkai muri i te vaelani, na tama e lollohi na
manu raa ku tattara hokolaatou ma, “Taatou ki oo i Betlehem no mmata na
mee TeAtua e meake na ensel Aia raa ki tattara mai taatou raa.”
16 Kito na tama raa ki hai taruaru no oo no kkite Meri laaua ma Josep,
tena ki kkite hoki te tamariki raa e moe i roto te kumete na manu e kaikkai
raa. 17 Te saaita na tama lollohi na manu raa ni kkite te tamariki raa, na
tama raa ku tattara ake na tama i te matakaina raa na tattara te ensel raa
ni tattara ake laatou i te vahi te tamariki raa. 18 Na tama hakaatoa ni llono
na tattara na tama lollohi na manu raa ku mahharo roo. 19 Tena Meri e
maanatu na mee raa hakaatoa, tena ki kkumi hemuu na tattara raa i roto te
hatu manava aia. 20 Na tama lollohi na manu raa ku vakkai, tena ki huhua
na rue no hakammaha ake TeAtua, maitaname hea laatou ni llono ia ma
hea laatou ni kkite raa, e ssau roo pera ma hea te ensel raa ni tattara ake
laatou raa.

Te tamariki raa ku hui Jisas

21 I muri e varu na aho, te saaita te tamariki raa ku mee ki ttuu te
hakamaatino e tapu raa, na tama raa ku hui te tamariki raa Jisas, te inoa
te ensel raa ni meake i mua Meri ni hai tama raa.

Josep laaua ma Meri ku kkave Jisas i te Hare Tapu

22 Ia te saaita ki mee Meri ki matahua pera ma na tuaa Moses e tattara raa
ku tae. Tena tokorua raa ki too hoki Jisas no oo ma laaua i te Hare Tapu ma
ki hoki ake te tamariki raa iaa TeAtua 23 pera ma hea e mmau i roto na tuaa
TeAtua raa ma: “Na arapou taanata hakaatoa e me ki ttapu i na karemata
TeAriki.”
24 Tokorua raa e oo ma ki hoki ake e rua na rupe, kaa seai e rua na reia
pera ma hea e mmau i roto na tuaa TeAtua raa.

Simion ku kite Jisas

25 He tama e hui ma ko Simion e noho i Jerusalem te saaita naa. Te tama
raa e tonu tahi, ia he tama hoki e hakatina, tena aia e noho no ttari te saaita
TeAtua e me ki tokonaki na tama Israel raa ki ora. TeAnana Tapu raa ku
tau i roto Simion, 26 tena TeAnana Tapu raa ni tattara ake Simion pera ma
aia e me ki kite te Mesaia TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou mai raa i
mua Simion e mate. 27 Kito TeAnana Tapu raa ki hakattaki Simion i roto te
Hare Tapu raa. Meri laaua ma Josep e too Jisas no kkave i te Hare Tapu raa
ma ki ppena hea e mmau na tuaa raa, 28 tena Simion ku kapake no ssau te
tamariki raa, tena ki hakammaha ake TeAtua peenei,

Nunc Dimittis

29 "TeAtua, Akoe e ttaohi mmau roo na tattara Akoe raa no tae roo te saaita
nei,
tena tiaki te tama hehekau Akoe nei ki haere ma te noho laoi,
30 e mee Anau ku kite roo ma na karemata anau te Tama e me ki tokonaki
maatou ki ora raa,
31 te Tama Akoe ni tanattana i mua na karemata na tama hakaatoa:
32 Aia ko te maahina tera e me ki huri ake hea Akoe e hihai raa ki illoa na
tama seai ma ni Jiu raa,
tena ku kou ake na mahi Akoe raa i na tama Israel raa."
33 Josep laaua ma Meri ku mahharo haeo roo i na tattara Simion e tattara
i te vahi Jisas raa. 34 Tena kito Simion ki hakatapu te hai maatua raa, tena
aia ki meake Meri, "TeAtua e hirihiri te tamariki nei ma ki seu na tama
se hakattina raa, tena ku kou ake te nnoho laoi i na tama Israel raa. Te
Tamariki nei e me ki mee pera ma he hakkatu TeAtua tera tammaki na
tama e me ki tattara hakameemee i te tamariki nei 35 tena te tamariki nei e
me ki hakari na hakataakoto na tama raa, tena te aroha akoe raa e me ki
ssau pera ma he paraamoa e taaro i roto te hatu manava akoe."

Ana ku kite Jisas

36 37 He tautukaha hine ku matua roo e noho i te kina raa, tena aia he
profet hoki. Te tamana aia raa ko Fanuel, he tama i roto te hareakina Aser.
Aia ni noho ma te tanata aia raa e hitu koi na hetau, tena te avana aia raa
ku mate, tena te saaita nei aia ku tae tipu varu ma haa na hetau te matua
aia. Te hine raa e haere tahi i te Hare Tapu, tena te ao ma te poo aia e
hakammaha TeAtua, tena ki hakamaatapu tahi, ia e lotu tahi hoki. 38 Te
paa saaita naa koi, Ana ku tae ake hoki no hakammaha TeAtua, tena ki
tattara ake i te vahi te tamariki raa i na tama tera e nnoho no hakattari ma
TeAtua e me ki hakattana na tama Jerusalem raa.

Josep laaua ma Meri ku vakkai muri i te matakaina laatou

39 Josep laaua ma Meri e ppena no oti roo hea e mmau i roto na tuaa
TeAtua raa, tena tokorua raa ki vakkai i Nasaret, te matakaina laatou i roto
Galili raa. 40 Te tamariki raa e homo no matua, ia e atamai hoki, maitaname
TeAtua e hihia te Tamariki raa, tena ki hakatapu Tama raa.

Jisas i roto te Hare Tapu

41 Na hetau hakaatoa, na maatua Jisas raa e oo i Jerusalem ki kkai te Kai
te Pasova raa. 42 Jisas te saaita naa ku tae sanahuru ma rua na hetau te
matua Aia, tena laatou hai maatua ku oo i te Kai te Pasova raa pera ma
laatou ni hahaere tahi na hetau hakaatoa raa. 43 Te kai raa ku oti, tena
laatou ku vakkai muri i te matakaina laatou raa, e meia Jisas e noho koi i
Jerusalem. Na maatua Aia raa se illoa ma Jisas ni se oo laatou. 44 Tokorua
raa e mannatu ma Jisas e hahaere ma te kautana laatou e oo raa, tena ki
oo te aho naa hakaatoa. Te hiahi tokorua raa ku sesee, tena ki vahihhiri ake

na llave ana ia ma na soa laoi laaua raa ma Jisas i hee. 45 Tokorua raa ku se
lave Tama raa, tena laaua ki vakkai i Jerusalem ma ki ssee Jisas.
46 Te aho tana hakatoru tokorua raa ku lave Jisas i roto te Hare Tapu, e
noho ma na tisa na Jiu raa no hakalollono, tena ki vahihhiri ake na vahiri
i na tama raa. 47 Na tama hakaatoa ni llono te Tamariki raa e sui muri ake
na vahiri laatou raa ku mahharo roo i te mattonu te Tamariki raa. 48 Na
maatua Jisas raa ku oho hoki te saaita laaua ni kkite te Tamariki raa, tena
te tinna Aia raa ki meake, “Taku tama, aiea Akoe e mee peenaa i maaua
naea? Maaua ku mmate roo te sesee Akoe.”
49 Tena kito Jisas ki meake, “Aiea koorua e sesee Anau naea? Koorua
se illoa pera ma Anau e me ki noho i roto te hare te Tamana Anau nei?”
50 Emeia tokorua raa se illoa hea Jisas e tattara ake raa.
51 Kito Jisas ki vakkai muri ma na maatua Aia raa i Nasaret, tena Aia e
hakarono roo tokorua raa. Meri e kkumi hemuu na tattara hakaatoa te
Tamariki raa i roto te hatu manava aia. 52 Tena Jisas e matua vave, ia e
atamai hoki. TeAtua e hihia i na tiputipu te Tamariki raa, e ssau hoki pera
ma te kanohenua raa hakaatoa.

3

Jon Baptis ku takutaku
(Matiu 3.1–12; Mak 1.1–8; Jon 1.19–28)

1 Teenei ko te hakasehui ma rima na hetau Taiberias e tuku i Rom,
tena Pontius Pailat e hakamaatua i roto Judia, tena Herot e hakamaatua
i roto Galili. Filip te taina Herot raa e hakamaatua i roto Ituria laaua ma
Trakonitis, ia tena Lisanias e hakamaatua i roto Abilene. 2 Tena Anas laaua
ma Kaiafas ko na pohouru hakananniu na maatua raa.
Te saaita naa, na tattara TeAtua raa ku ttiri Jon te taupeara Sekaraia raa i
roto te kina e tuu mahoa raa. 3 Tena Jon ku haere vaa roto na kina hakaatoa
tappiri te riva Jordan raa no takutaku ake ma, “Ttike i taha ma na hai sara
kootou raa, tena anau ku hakoukou tapu kootou. TeAtua e me ki ssoro na
hai sara kootou raa i taha.” 4 E ssau pera ma profet Aisaia ni taataa mai i
roto te launiu aia ma,
“He tama e takutaku i te kina e tuu mahoa ma,
Tanattana te mateara TeAriki* ki hamai vaa aruna.
Tena ku hakatonu te mateara Aia raa ki tonu.
5 Tanu na kina notonoto raa ki mmore.
Tena ku ssari na mouna ia ma na tutu raa ki hakanatahi.
Hakattonu na mateara e ppiko raa ki ttonu,
tena ku hakamoremore na kina papapa haeo raa ki pappapa laoi.
6 Tena na tama roo hakaatoa e me ki kkite TeAtua e tokonaki laatou ki ora.”
7 Tena tammaki na tama ku oo ake Jon ma tama raa ki hakoukou tapu
laatou. Kito Jon ki meake na tama raa, “Kootou ni lapono. Koai te tama
e meatu ma kootou e lavaa te hakassao i taha ma na hakalono llihu TeAtua
e me ki kou atu kootou raa? 8 Ppena na mee taualleka ki huri ake pera ma
kootou ku ttike i taha ma na hai sara kootou. Tena auu se ahu ma Abraham
he tipuna kootou. Anau e meatu kootou pera ma TeAtua e lavaa te huri na
hatu nei ki mee peeraa ma ni mokopuna Abraham. 9 Te taku TeAtua raa ku
tanatana ki ttuu na patiaka na laakau raa; na laakau hakaatoa se hhua na
hua taualleka raa e me ki tuutia ki hina, tena ku lletu i roto te ahi.”
10 Kito te kanohenua raa ki meake Jon, “Maatou e me ki mee peehee?”

* **3:4** 3.4 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. I roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

11 Tena Jon ki meake, “Te tama e isi e rua na kaukahu raa ki kou ake he
kaukahu hokotahi ma te tama se isi raa. Tena te tama e isi na kai raa ki
vvae na kai aia raa ma alaa tama.”
12 Na tama e aoao na takis te taumani raa e hihhai hoki ma Jon ki
hakoukou tapu laatou. Tena na tama raa ki meake, “Rabai, hea maatou
e me ki ppena?”
13 Tena Jon ki meake na tama raa, “Kootou ki se too na sileni ki raka i
aruna ma hea na tama hakamattua raa e meatu kootou ki too raa.”
14 Tena na soldia raa ki meake Jon, “Kaa maatou? Hea maatou e me ki
ppena?”
Kito Jon ki meake na tama raa, “Auu se malliu no too na sileni te
kanohenua raa ki raka ma te kooina kootou e tau te too raa. Kootou ki
hihhia koi ma na sui kootou raa.”
15 Te kanohenua raa e nnoho ma te hakattina pera ma te Mesaia raa e me
ki hamai, tena laatou ku mamannatu ma Jon kame ko te Mesaia raa. 16 Tena
Jon ki tattara ake te kanohenua raa hakaatoa ma, “Anau e hakoukou tapu
kootou ma te vai, e meia e isi te tama e me ki hamai i muri anau tera e
hakanaaniu roo i aruna anau. Anau se tau hoki te vvete na maea na taka
Aia e uru raa. Tama raa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu
ia ma te ahi. 17 Tama raa ku tuu ma te tahitahi Aia raa ki vvae na hua raa i
taha ma na penu na hua raa, tena ku hakkutu na hua raa i roto te hare Aia
raa, tena ku ttuni na penu na hua raa.”
18 E tammaki roo na ara tera Jon e takutaku ake te Rono Tauareka TeAtua
raa i na kanohenua raa, tena aia ki meake hoki na tama raa ki peesia na
tiputipu sakkino laatou raa.
19 Tena Jon ki hai ake Herot, te tama e hakamaatua i roto Judia raa, e mee
Herot e avana Herodias te avana te taina roo aia raa, tena ki ppena hoki
tammaki na mee se ttonu. 20 Tena Herot ki ppena te mee sakkino roo no
ppono Jon i roto te hare karapusi.

Jon e hakoukou tapu Jisas
(Matiu 3.13–17; Mak 1.9–11)

21 Na tama raa ku oti te hakoukou tapu ria hakaatoa, tena Jon ki
hakoukou tapu hoki Jisas. Te vaelani raa ku taaraki te saaita Jisas ni lotu
raa, 22 tena TeAnana Tapu raa ku llee iho i aruna Jisas pera ma he rupe.
Tena TeAtua ki tattara iho i te vaelani ma, “Akoe he Tamariki hakamaoni
roo Anau. Anau e hihia roo i Akoe.”

Te manava Jisas
(Matiu 1.1–17)

23 Te saaita Jisas ni kaamata na hehekau Aia raa, Aia ku taapiri ki tae
tipu toru na hetau te matua Aia. Tena Jisas ko te Tama te kanohenua raa e
mannatu ma he tamariki Josep raa.
Tena Josep he tama Heli.
24 Heli he tama Matat.
Matat he tama Livai.
Livai he tama Melki.
Melki he tama Janai.
Janai he tama Josep.
25 Josep he tama Matatias.
Matatias he tama Amos.
Amos he tama Nahum.
Nahum he tama Esli.
Esli he tama Nagai.

26 Nagai he tama Mat.
Mat he tama Matatias.
Matatias he tama Semein.
Semein he tama Josek.
Josek he tama Joda.
27 Joda he tama Joanan.
Joanan he tama Resa.
Resa he tama Serubabel.
Serubabel he tama Sealtiel.
Sealtiel he tama Neri.
28 Neri he tama Melki.
Melki he tama Adi.
Adi he tama Kosam.
Kosam he tama Elmadam.
Elmadam he tama Er.
29 Er he tama Josua.
Josua he tama Elieser.
Elieser he tama Jorim.
Jorim he tama Matat.
Matat he tama Livai.
30 Livai he tama Simeon.
Simeon he tama Juda.
Juda he tama Josep.
Josep he tama Jonam.
Jonam he tama Eliakim.
31 Eliakim he tama Melea.
Melea he tama Mena.
Mena he tama Matata.
Matata he tama Natan.
Natan he tama Devit.
32 Devit he tama Jesi.
Jesi he tama Obet.
Obet he tama Boas.
Boas he tama Salmon.
Salmon he tama Nason.
33 Nason he tama Aminadap.
Aminadap he tama Atmin.
Atmin he tama Hesron.
Hesron he tama Peres.
Peres he tama Juda.
34 Juda he tama Jekop.
Jekop he tama Aisak.
Aisak he tama Abraham.
Abraham he tama Tera.
Tera he tama Nahor.
35 Nahor he tama Seruk.
Seruk he tama Reu.
Reu he tama Pelek.
Pelek he tama Eber.
Eber he tama Sela.
36 Sela he tama Kainan.
Kainan he tama Arpaksat.
Arpaksat he tama Siem.
Siem he tama Noa.

Noa he tama Lamek.
37 Lamek he tama Metusela.
Metusela he tama Enok.
Enok he tama Jaret.
Jaret he tama Mahalalel.
Mahalalel he tama Kenan.
38 Kenan he tama Enos.
Enos he tama Set.
Set he tama Adam.
Adam he tama TeAtua.

4

Satan e tatakore Jisas
(Matiu 4.1–11; Mak 1.12–13)

1 TeAnana Tapu raa ku tau i roto Jisas, tena Aia ki haere i taha ma te riva Jordan raa. Kito TeAnana Tapu raa ki hakattaki Jisas i te kina se hai tama e tuu mahoa raa, 2 tena Satan ku tatakore Jisas i roto tipu haa na aho. I roto na aho naa hakaatoa Jisas se hai mee e kai, tena i te aho hakaoti raa Aia ku hikai roo.
3 Kito Satan ki meake Jisas, “Kame Akoe he tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku meake te hatu nei ki huri mo haraoa.”
4 Tena Jisas ki meake, “E mmau i roto te Launiu Tapu ma, ‘Te tama se mee ma e ora koi i te haraoa.’ ”
5 Kito Satan ki hakattaki Jisas i te kina e palluna raa, tena ki hakkite ake paa saaita koi na henua roo hakaatoa i te maarama nei raa iaa Jisas. 6 Tena Satan ki meake Jisas, “Anau e me ki kou atu na mahi nei ia ma na mee taualleka nei iaa Akoe, maitaname anau ku ttino na mee nei hakaatoa, tena anau e me ki kou ake na mee nei he tama peehee anau e hihai ki kou ake. 7 Tena kame Akoe e lotu mai anau, anau e me ki kou atu na mee nei hakaatoa ma Akoe.”
8 Kito Jisas ki meake, “E mmau i roto te Launiu Tapu ma, ‘Lotu ake TeAriki TeAtua akoe raa, tena ku hehekau koi ma Tama raa.’ ”
9 Tena Satan ki hakattaki Jisas i Jerusalem no hakatuu Tama raa i te kina e palluna roo i te Hare Tapu raa, tena aia ki meake, “Kame Akoe he Tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku llee i raro, 10 maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai pera ma, ‘TeAtua e me ki meake na ensel Aia raa ki lollohi hakaraoi Akoe.’ 11 Ia e mmau hoki ma, ‘Na ensel raa e me ki ttaohi Akoe ma na rima laatou ki se lavaa na vae akoe raa te paku na hatu.’ ”
12 Tena Jisas ki meake, “te Launiu Tapu raa e tattara mai hoki pera ma, ‘Akoe se lavaa te hahaaite TeAriki TeAtua akoe raa.’ ”
13 Satan ku oti roo na hahaaite hakaatoa aia iaa Jisas raa, tena aia ki tiaki Tama raa no haere kaa i taha.

Jisas e kaamata no akoako i Galili
(Matiu 4.12–17; Mak 1.14–15)

14 Jisas ku vaakai i Galili, tena na mahi TeAnana Tapu raa ku tau i roto Aia. Te rono Jisas raa ku tere i na matakaina hakaatoa roo i roto Galili. 15 Jisas e akoako i roto na hare lotu na Jiu raa, tena na tama raa hakaatoa ku hakammaha i Aia.

Na tama i Nasaret raa ku se hihhai Jisas
(Matiu 13.53–58; Mak 6.1–6)

16 Jisas ku haere i Nasaret, te matakaina Aia ni matua mai raa. Jisas ku haere i te hare lotu i te aho te Sabat pera ma Aia ni hahaere i mua raa. Tena

Jisas ki tuu i mua te kanohenua raa ma ki ppau ake te Launiu Tapu raa,
17 tena te tama e rorohi te hare lotu raa ki kou ake te launiu profet Aisaia
raa iaa Jisas. Tena Jisas ki taaraki te launiu raa no tae i te kina e taataa ma,
18 “TeAnana Tapu TeAtua raa e tau i roto Anau,
maitaname TeAtua ni hirihiri Anau ki kkave te Rono Tauareka raa i na tama
e hakaalloha raa.
TeAtua e kauna ria iho Anau ki tattara ake na kanohenua hakaatoa pera ma
Aia e me ki hakattana na tama karapusi raa,
tena ku mee na tama karemata sseni raa ki kkite,
tena ku hakattana na tama hakaalloha raa i taha ma na mahi na tama
hakatannata raa,
19 tena ku tattara ake pera ma te saaita hakamaoni raa ku tae mai,
te saaita TeAriki e me ki tokonaki te kanohenua Aia raa ki ora.”
20 Kito Jisas ki ppui te launiu raa, tena ki kou ake muri i te tama e rorohi te
hare lotu raa, tena ki noho i raro. Na tama i roto te hare lotu raa hakaatoa
ku kkira ake iaa Jisas, 21 tena Jisas ki meake na tama raa, “Na tattara i roto
te Launiu Tapu kootou ni llono raa ku hakamaoni te aho nei.”

22 Te kanohenua raa ku hakammaha roo iaa Jisas ia ma na tattara
taualleka Aia raa. Na tama raa e tattara ma, “Teenei he tamariki Josep,
kaa seai?”

23 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e iroa pera ma kootou e me ki
mee mai Anau te tattara ma, ‘Dokta, tokonaki akoe Hokkoe ki tauareka.’
Kootou e me ki mee mai hoki Anau ki ppena i te matakaina Anau nei na
mee tera kootou e llono Anau ni ppena i Kaperneam raa.” 24 Tena Jisas ki
meake, “Anau e meatu te hakamaoni, na kanohenua hakaatoa e me ki se
hihhai te profet i te matakaina roo aia raa.

25 “Hakallono mai Anau: te mee nei e hakamaoni pera ma na tautukaha
hhine ni nnoho i roto Israel te saaita Elaija raa e tammaki, ia teenaa ko te
saaita ni se hai reurehu roo hokotahi ni lleku i roto e toru toe na hetau raa,
tena te henua naa hakaatoa hoki ni ttiri te one e haeo roo. 26 Ia TeAtua
ni se kauna Elaija ki haere he tama peeraa hoki, e meia Elaija e haere i te
tautukaha hine e noho i Sarefat, he matakaina i roto Saidon.

27 “Tena e tammaki hoki na tama e kaina te manumanu haeo e nnoho i
roto Israel te saaita profet Elisa, e meia se hai tama na tama raa ni tokonaki
ria no taualleka. Elisa e tokonaki koi Naman te tama i Siria raa.”

28 Te saaita na tama i roto te hare lotu raa ni llono na tattara nei, na tama
raa ku lloto haeo roo. 29 Tena na tama raa ku mahhike i aruna no horo
Jisas i taha ma te matakaina raa. Te matakaina raa e tuu i aruna te mouna
palluna. Tena na tama raa ku mee ma ki taohi Jisas no lletu i raro i te vahi
te mouna raa, 30 e meia Jisas e haere uru koi vaa roto te kanohenua raa no
haere i taha.

Jisas e hakaise te tipua sakkino i taha (Mak 1.21–28)

31 Kito Jisas ki haere i te matakaina Kaperneam i roto Galili raa. Tena i
te aho te Sabat, Jisas ku akoako ake te kanohenua raa. 32 Na tama raa ku
mahharo roo i na akoako Jisas raa, maitaname Tama raa e akoako ma na
mahi Aia.

33 He tama i roto te hare lotu raa e isi te tipua sakkino i roto aia. Tena te
tama raa ki kanna ake hakamaroa ma, 34 “Jisas, te Tama i Nasaret, hea Akoe
e me ki ppena i maatou? Akoe e hamai ma ki seu maatou? Anau e iroa koai
Akoe. Akoe ko te Tama e Tapu TeAtua tera e hakatae na tattara Aia raa!”

35 Kito Jisas ki hakamataku ake te tipua raa ma, “Se vaa, tena ku oo i taha
ma te tama naa!” Kito te tipua raa ki lletu te tama raa i raro, tena ki tere i
taha se hai mee sakkino e ppena i te taupeara raa.
36 Te kanohenua raa hakaatoa ku mahharo, tena ki tattara hokolaatou
ma, “Teenei he akoako peehee? Tama nei e tattara ake na tipua raa ma na
mahi, tena na tipua raa ku huro iho i taha.” 37 Tena te rono Jisas raa ku paa
i na kina vaa raa hakaatoa.

Jisas e tokonaki tammaki na tama no taualleka
(Matiu 8.14–17; Mak 1.29–34)

38 Tena Jisas ku haere i taha ma te hare lotu raa no haere i te hare Saimon
raa. Te hinaona hine Saimon raa e laavea, te vvela aia raa e hai mahi roo.
Tena na tama i te hare raa ku meake ma Jisas ki tokonaki te hine raa. 39 Jisas
e tuu i te vahi te hine raa no hai ake te maahana raa ki tiaki te hine raa. Te
saaita naa koi, te hine raa ku mahike i aruna no tanattana na kai na tama
raa ki kkai.
40 Te saaita te laa raa ku mee ki huru, te kanohenua raa ku kou ake
na tama lavvea na maahana roo hakaatoa raa iaa Jisas, tena Tama raa
ki hakapiri na rima Aia raa i aruna na tama raa hakaatoa no taualleka.
41 Tammaki na tipua sakkino ku huro i taha ma na tama. Tena na tipua
raa e kanna ake hakamaroa ma, “Akoe ko te Tamariki TeAtua.”
Tena Jisas ki hakamataku ake na tipua raa ki se tattara, maitaname na
tipua raa e illoa pera ma Aia ko te Mesaia.

Jisas ku takutaku i Judia
(Mak 1.35–39)

42 Tena te tahata roo Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere i te kina se
hai tama e nnoho raa. Te kanohenua raa ku kaamata no sesee Jisas, tena te
saaita laatou ni lave Tama raa, na tama raa ku mee ma ki ttaohi Tama raa
ki se haere i taha ma laatou. 43 Emeia Jisas e meake na tama raa, “Anau e
me ki takutaku te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i alaa
matakaina hoki, maitaname teenei hea TeAtua ni kauna ria mai Anau raa.”
44 Tena Jisas ki haere no takutaku i roto na hare lotu i Judia raa.

5

Jisas e kanna tokohaa na disaipol kaamata Aia
(Matiu 4.18–22; Mak 1.16–20)

1 Teeraa he aho Jisas e tuu i tai te Namo Genesaret, tena te kanohenua
raa ku muimui ake iaa Jisas ma ki hakallono Tama raa e takutaku na tattara
TeAtua raa. 2 Jisas e kite e rua na vaka e hakauu te taunatai, tena na tama
meemee ika raa ku ttiho i raro no huihui na kupena laatou raa. 3 Jisas ku
kake i roto te vaka hokotahi, ia teenaa ko te vaka Saimon, tena Aia ki meake
Saimon ki unuki te vaka raa i taha ma te taunatai raa. Tena Jisas ki noho i
roto te vaka raa no akoako ake te kanohenua raa.
4 Jisas e akoako ake te kanohenua raa no oti, tena Aia ki meake Saimon,
“Hakanuu te vaka nei i te kina e nnoto raa, tena ku ppehi te kupena akoe
raa ki mmau ni ika.”
5 Kito Saimon ki meake, “TeAriki, te poo raa hakaatoa maatou e puipui
ma ki mmau ni ika, e meia maatou se hai ika roo hokotahi ni mmau. Emeia,
teenaa Akoe e mee mai ma ki ppehi te kupena nei, tena anau e me ki ppehi.”
6 Na tama raa e ppehi te kupena laatou raa no mmau tammaki roo na ika,
tena te kupena raa ku taapiri ki masae. 7 Kito na tama raa ki auna ake na
soa laatou i roto teeraa vaka raa ma ki oo ake no tokonaki laatou. Tena na
tama raa ki oo ake no uta e rua na vaka raa no tappiri roo ki appuru na ika.

8 Te saaita koi Saimon Pita ni kite te kooina na ika raa hakaatoa, aia ku
tteiho i raro no tuturi i mua Jisas, tena ki meake, “TeAriki, haere i taha ma
anau! Anau he tama hai sara!”
9 Pita ia ma na soa aia raa ku mahharo i te kooina na ika laatou ni ppui raa
hakaatoa. 10 Tena Jems laaua ma Jon na tama Sebedi raa ku mahharo hoki
peeraa ma Pita raa. Kito Jisas ki meake Pita, “Auu se mataku! Te saaita nei
akoe e me ki hahanota na tama.”
11 Kito na tama raa ki horo na vaka laatou raa i uta, tena ki tiaki na mee
raa hakaatoa no tauttari Jisas.

Jisas e tokonaki te tama laavea
(Matiu 8.1–4; Mak 1.40–45)

12 Jisas e noho i roto te matakaina tera e isi te tama e kaina te manumanu
haeo. Te tinotama te tama raa e hai saanuku roo hakaatoa. Te saaita tama
raa ni kite Jisas, aia ku tteiho no tuturi i mua Jisas, tena ki meake, “TeAriki!
Kame Akoe e hihai, Akoe ku tokonaki anau ki matahua.”
13 Tena Jisas ki haaro ake te rima Aia raa no ttaohi tama raa, tena ki
meake, “Anau e hihai ki tokonaki akoe ki tauareka.” Te saaita naa koi, te
tinotama te tama raa ku mmore hakaatoa. 14 Tena Jisas ki meake te tama
raa, “Auu se tattara ake ni tama, e meia haere tahi roo i te maatua raa, tena
ku meake aia ki mmata te tinotama akoe raa, ki huri ake te kanohenua raa
te hakamaoni pera ma akoe ku tauareka, tena akoe ku hoki ake te hoki tera
Moses ni meatu raa.”
15 Emeia te rono Jisas raa ku paa na kina roo hakaatoa, tena tammaki na
tama ku oo ake no hakallono Tama raa, ia tammaki hoki na tama e lavvea
na maahana raa ku taualleka ma na maahana laatou. 16 Emeia tammaki
na vahao Jisas e tiaki na tama raa no haere i na kina se hai tama raa no lotu.

Te tama na vae e mmate
(Matiu 9.1–8; Mak 2.1–12)

17 He aho hokotahi Jisas e akoako ake te kanohenua raa, tena e isi na Farisi
laatou ma na tama e poroporo na tuaa e nnoho i te kina raa hoki. Na tama
raa e oo mai i na matakaina hakaatoa i roto Galili, Judia ia ma Jerusalem.
Na mahi TeAtua raa e mmoe i roto Jisas ki tokonaki na tama lavvea raa ki
taualleka. 18 E isi na tama e ssau ake te tama na vae e mmate i aruna te
kakkake. Tena na tama raa ku hahaivi ma ki ssau ake te tama raa i roto
hare ma ki hakamoe i mua Jisas. 19 Emeia na tama raa ku se ssao te uru i
hare, e mee te kanohenua raa e tammaki roo. Kito na tama raa ki kkake i
aruna na inaki raa no hakahotu te inaki hokotahi, tena ki hakatere iho te
tama na vae e mmate raa i aruna te kakkake raa no hakamoe i mua Jisas.
20 Jisas e kite na hakattina na tama raa, tena Aia ki meake te tama na vae e
mmate raa, “Taku soa! Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha.”
21 Tena na tama e poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa ku tattara
hokolaatou ma, “Koai te Tama e tattara hakameemee TeAtua nei? TeAtua
Hokoia koi e lavaa te ssoro na hai sara i taha!”
22 Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake na tama raa,
“Aiea kootou e too na mannatu peenaa naea? 23 Te tattara hee e hainauhie,
te tattara ma, ‘Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha,’ ma te tattara ma,
‘Tuu i aruna no haere?’ 24 Anau e me ki huri atu kootou pera ma te Tamariki
te Tama nei e isi na mahi Aia i te maarama nei ki ssoro na hai sara i taha.”
Kito Jisas ki meake te tama na vae e mmate raa, “Anau e meatu akoe, tuu i
aruna no too te kakkake akoe naa no haere i hare.”
25 Te saaita naa koi, te tama raa ku mahike i aruna i mua te kanohenua
raa hakaatoa, tena ki too te kakkake aia ni moe raa no haere i hare, tena ki
hakammaha TeAtua. 26 Te kanohenua raa hakaatoa ku mahharo roo! Na

tama raa ku mattaku, tena ki hakammaha hoki TeAtua ma, “Maatou ku kkite na mee taualleka i te aho nei.”

Jisas e kanna ake Livai ki tautari Aia
(Matiu 9.9–13; Mak 2.13–17)

27 Tena Jisas ki haere i taha ma te hare raa no kite te tama e aoao na takis te taumani e hui ma ko Livai. Te tama raa e noho i te kina e aoao na takis raa, tena Jisas ki meake te tama raa, “Tautari mai Anau.” 28 Tena Livai ki mahike i aruna no tiaki na mee roo hakaatoa, tena ki tautari Jisas.

29 Kito Livai ki pena te kai e rahi i roto te hare aia raa, tena tammaki na tama e aoao na takis ia ma alaa tama hoki e nnoho i te kina raa no kkai. 30 Tena na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuaa raa ku hai ake na disaipol Jisas raa ma, “Aiea kootou e kkai ma na tama e aoao na takis ia ma na tama hai ssara naea?”

31 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Na tama se lavvea raa se lavaa te oo no mmata te dokta, aanaa ko na tama koi e lavvea raa e me ki oo no mmata te dokta. 32 Anau se hamai no kanna na tama e mannatu ma laatou e ttonu raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou, e meia Anau e hamai no kanna na tama hai ssara raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa.”

Te vahiri i te hakamamaatapu
(Matiu 9.14–17; Mak 2.18–22)

33 Kito na tama raa ki meake Jisas, “Na disaipol Jon raa e hakamaatapu, ia e lotu tahi hoki, e ssau hoki pera ma na disaipol na Farisi raa, e meia na disaipol Akoe raa e kkai, ia e unu koi.”

34 Tena Jisas ki meake, “Eaa! Na soa te tama e avana raa e me ki se lavaa te kkai te saaita te tama e avana raa e nnoho ma laatou? Seai! 35 Emeia e isi te aho te tama e avana raa e me ki haere i taha ma na soa Aia raa, tena na tama raa e me ki hakamaatapu.”

36 Tena Jisas ki tattara ake hoki na tama raa te tattara hurihuri nei, “Se hai tama e lavaa te ssae te paamaro vahao nei raa no hakapuni te paamaro tuai e masae raa, maitaname te muri maro raa e me ki masae i taha ma te paamaro tuai raa, e mee te paamaro tuai raa ku se mmau.

37 “Se hai tama e utu te wain vahao nei i roto te kiri tuai na sipsip raa, maitaname te wain vahao nei raa e me ki pia no ssaa te kiri te sipsip raa, tena te wain vahao nei raa ku manini puamu, ia te kiri te sipsip raa hoki e me ki haeo. 38 Emeia na wain vahao nei raa e tau te utu i roto te kiri te sipsip vahao nei. 39 Kame he tama e unu te wain e mmara, te tama naa e me ki se lavaa te hiunu te wain e marie raa. Tama raa e me ki mee ma, ‘Te wain kaamata raa e tauareka.’ ”

6

Jisas ko TeAriki te Sabat
(Matiu 12.1–8; Mak 2.23–28)

1 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku e hhomo na wit raa i te aho te Sabat. Na disaipol raa e kotikoti na wit raa no murumuru ma na rima laatou raa, tena ki kkai na hua raa. 2 Kito na Farisi raa ki meake, “Hea kootou e ppena i te aho te Sabat nei raa se tonu ma hea e mmau i roto na tuaa te aho nei raa.”

3 Tena Jisas ki meake na Farisi raa, “Kootou ni mee raa se ppau hea Devit ni ppena te saaita aia ma na tama tauttari aia raa ni hikkai? 4 Devit e haere i te Hare Tapu TeAtua raa no too na haraoa ku oti te hakatapu raa no kai, tena ki kou ake hoki na haraoa raa i na tama tauttari aia raa no kkai. Ia se

tonu ma na tuaa ma te tama vare ki kai na haraoa raa, na maatua raa koi
e lavaa te kkai na haraoa raa."
5 Tena kito Jisas ki meake na Farisi raa, "Te Tamariki te Tama nei ko
TeAriki te Sabat."

Te tama te rima e piko
(Matiu 12.9–14; Mak 3.1–6)

6 Teeraa Sabat, Jisas ku haere i te hare lotu na Jiu raa no akoako. He tama
te rima laaua aia raa e mate e noho i te kina raa. 7 Na tama poroporo na
tuaa ia ma na Farisi raa e hihhai ma ki kkite Jisas e ppena he mee e sara
ma ki lavaa laatou te mmau tattara iaa Jisas, tena na tama raa ku kirakira
hakamattonu roo ma ka oti Jisas ku tokonaki te tama raa i te aho te Sabat
raa. 8 Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake te
tama te rima e mate raa, "Tuu i aruna no hamai i mua." Tena te tama raa ki
mahike no haere ake no tuu i mua te kanohenua raa. 9 Kito Jisas ki meake
na tama raa, "Anau e vahiri atu kootou: hea na tuaa taatou raa e mee mai
ma taatou ki ppena i te aho te Sabat? Ki tokonaki te tama ma ki mee te tama
ki hakalono llihu? Ki tokonaki te ora te tama ma ki ssepe te ora te tama?"
10 Jisas e kkira hakataka ake na tama raa hakaatoa, tena Aia ki meake te
tama raa, "Ssora te rima akoe naa." Kito te tama raa ki ssora te rima aia raa,
tena te rima raa ku tauareka hakaraoi.
11 Na Farisi laatou ma na tama poroporo na tuaa raa ku lloto haeo roo,
tena ki kaamata no tattara hokolaatou ma hea laatou e me ki ppena iaa
Jisas.

Jisas e hirihiri sanahuru ma rua na disaipol Aia
(Matiu 10.1–4; Mak 3.13–19)

12 Te saaita naa Jisas ku haere i aruna te mouna raa no lotu, tena ki noho
te poo naa hakaatoa no lotu ake TeAtua. 13 Te tahata Aia ku kanna ake na
disaipol Aia raa hakaatoa, tena Aia ki hirihiri sanahuru ma rua na tama,
tena Aia ki kanna na tama raa ma ni aposol. Aanei na inoa na tama raa:
14 Saimon tera Jisas e hui ma ko Pita raa,
tena Andru te taina Pita raa,
Jems, te taina Jon raa,
tena Jon,
Filip,
Bartolomyu,
15 Matiu,
Tomas,
Jems, te tama Alfius raa,
tena Saimon, te tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa,
16 Judas, te tama Jems raa,
tena Judas Iskariot te tama e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua
raa.

Jisas e akoako, tena ki tokonaki na tama lavvea
(Matiu 4.23–25)

17 Jisas ma na aposol Aia raa ku oo mai i raro ma te mouna raa, tena
Aia ki haere no tuu i te kina e mmore raa ma na disaipol tammaki Aia raa.
He kanohenua e rahi roo e ttuu i te kina raa, na tama i Judia, na tama i
Jerusalem ia ma na tama na matakaina vaa tai Taia laaua ma Saidon raa.
18 Na tama raa e oo ake ma ki hakallono Jisas, tena ma ku meake Tama raa
ki tokonaki laatou ki taualleka. Na tama e isi na tipua sakkino raa e oo ake
hoki ma Jisas ki tokonaki laatou. 19 Na tama raa hakaatoa e hahaivi ma ki

ttaohi Jisas, e mee na mahi TeAtua e takoto i roto Jisas raa e tokonaki na tama raa hakaatoa no taualleka.

Te tauareka ia ma te haeo
(Matiu 5.1–12)

20 Jisas e kkira ake na disaipol Aia raa, tena ki meake,
“Kootou na tama hakaalloha raa e me ki hakatapu ria,
e mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina kootou!
21 Kootou na tama e hikkai vahao nei raa e me ki hakatapu ria,
kootou e me ki ppohu!
Kootou na tama e tanittani vahao nei raa e me ki hakatapu ria,
kootou e me ki katakkata!
22 Kootou e me ki hakatapu ria te saaita na tama e kiri lloto kootou, ia ku se hihhai kootou, ku hai na haeo kootou, tena ki tattara sakkino kootou, e mee kootou e tauttari te Tamariki te Tama nei! 23 Kootou ki hihhia te saaita na mee nei e kapihi atu kootou. Kootou ki hihhia roo, maitaname na tuhana e llahi kootou raa e mmoe i te vaelani. Na tipuna na tamana taatou i mua raa hoki e kou ake na hakalono llihu i na profet TeAtua i mua raa.
24 Ia tena kootou na tama e tuttuu laoi te saaita nei raa e me ki haeo roo;
e mee te saaita te hihhia kootou raa ku oti!
25 Kootou na tama e kkai no ppohu te saaita nei raa e me ki haeo roo;
maitaname kootou e me ki hikkai i muri!
Kootou na tama e maihu kkata te saaita nei e me ki haeo roo;
kootou e me ki ppari no tanittani!
26 Ia se isi te tauareka te saaita te kanohenua raa e tattara hakatauareka akoe, e mee na tipuna laatou raa ni tattara hakamamaha na tama seai ma ni profet TeAtua hakamaoni raa.

Laoi na tama e haeo ma kootou raa
(Matiu 5.38–48; 7.12a)

27 “Emeia Anau e meatu kootou na tama e llono Anau raa: Laoi na tama e haeo kootou raa, tena ku ppena hakatauareka na tama e kiri lloto kootou raa, 28 tena ku lotu ake TeAtua ki hakatapu na tama e hai haeo kootou raa, tena ku lotu ake hoki TeAtua ki tokonaki na tama e tattara llihu kootou raa.
29 Kame he tama e ppaa te patikauvae akoe raa, tena meake aia ki ppaa teeraa patikauvae hoki. Kame he tama e too te kaukahu mattoru akoe raa, tena tiaki aia ki too hoki te kaukahu mannihi akoe raa. 30 Kou ake niaa na tama e kainno atu akoe raa, tena kame he tama e too hea akoe e ttino raa, tena auu se meake ki kou atu muri.
31 “Ppena i alaa tama pera ma hea akoe e hihai ma na tama raa ki ppena i akoe raa.
32 “Kame kootou e laoi koi na tama tera e laoi kootou raa, kaa he tauareka peehee kootou e me ki too? E mee na tama hai ssara raa hoki e laoi koi na tama e laoi laatou raa. 33 Kame kootou e taualleka koi na tama tera e taualleka kootou raa, tena kaa he tauareka peehee kootou e me ki too? E mee na tama hai ssara raa hoki e taualleka koi na tama e taualleka laatou raa. 34 Ia tena kame kootou e hoki ake na mee i na tama tera kootou e illoa ma kootou e lavaa te too muri na mee raa, tena kaa he tauareka peehee kootou e me ki too? E mee na tama hai ssara raa hoki e hoki ake na mee i na tama hai ssara raa ma ki lavaa laatou te too muri te kooina laatou ni hoki raa.
35 “Emeia kootou ki laoi na tama e haeo kootou raa, tena ku ppena hakatauareka na tama raa; hoki, tena auu se hakataakoto ma ki too muri he mee. Tena kootou e me ki isi na tuhana e llahi. Kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua Hakanaaniu. TeAtua e laoi na tama sakkino ia ma

na tama hai ssara. 36 Kootou ki manava alloha e ssau pera ma te Tamana
taatou raa e manava aroha.

Auu se tattara te hai sara te tama
(Matiu 7.1–5)

37 "Auu se tattara te hai sara te tama te maanatu koi akoe, tena TeAtua e
me ki se lavaa te hakatonutonu kootou. Auu se tamoa haeo alaa tama, ka
oti alaa tama ku tamoa haeo kootou. Ssirihia na hai sara alaa tama, tena
TeAtua e me ki ssirihia na hai sara kootou raa. 38 Hoki ake alaa tama, tena
TeAtua e me ki hoki atu kootou. Hakamaoni, kootou e me ki too te kooina e
rahi roo. Te tokonaki e rahi raa e me ki moe i na rima kootou tera kootou e
me ki se lavaa te ttaohi. Te kooina kootou e hoki ake alaa tama raa, TeAtua
e me ki kou atu te kooina naa hoki."
39 Tena Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei, "Te tama
karemata sseni raa se lavaa te hakattaki teeraa tama karemata sseni. Kame
aia e hakattaki, tena laaua hakaatoa e me ki tteiho i roto te rua e nnoto.
40 Se hai tamalliki skul e raka i aruna te tisa laatou raa, e meia na tamalliki
skul hakaatoa e me ki ssau pera ma te tisa laatou raa te saaita laatou ku oti
na skul laatou raa.
41 "Aiea akoe e kkira ake te kerekere e mmau te karemata te taina akoe
raa, kaa akoe se anana peehee te laakau e mmau te karemata akoe raa?
42 Akoe e lavaa peehee te meake te taina akoe raa, ma, 'Taina, hamai ki ppisi
te kerekere e mmau te karemata akoe naa,' te saaita akoe hokkoe se kite te
laakau e mmau te karemata akoe raa? Akoe e tattara uhiuhi koi. Akoe e
tau te tokea te laakau e mmau te karemata akoe raa i mua, tena akoe e me
ki kite laoi no ppisi te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa.

Na laakau ia ma na hua
(Matiu 7.16–20; 12.33–35)

43 "Te laakau tauareka se lavaa te hua na hua sakkino. Tena te laakau
sakkino se lavaa te hua na hua taualleka. 44 Na hua raa e huri mai na tipu
te laakau raa. Se lavaa he tama te haki te natu i te purukavuhu. Tena se
lavaa he tama te haki te hui te hara i te paaku. 45 Na tama taualleka raa
e ppena na mee taualleka: tauttari na tiputipu taualleka na hatu manava
laatou raa. Tena na tama sakkino raa e pena na mee sakkino: tauttari na
tiputipu sakkino na ora laatou raa. Te maihu raa e tattara iho na mee tera
e kkapi i roto na hatu manava laatou raa.

Tokorua na tama hakatuutuu hare
(Matiu 7.24–27)

46 "Aiea kootou e kanna mai Anau ma 'TeAriki, TeAriki,' e meia kaa
kootou se ppena hea Anau ni meatu raea? 47 Kame he tama e hamai Anau
no rono na tattara Anau raa, tena ki tautari na tattara raa, Anau e me ki
huri ake na tiputipu taualleka i te tama naa. 48 Tama naa e ssau pera ma
he tama e keri na pou te hare aia raa ki hakatuu i aruna te hatu paa. Tena
te hua peau raa ku lohia no paku te hare raa, e meia te hare raa se lavaa roo
te naue, maitaname te hare raa e ppena hakatauareka roo. 49 Emeia kame
he tama e rono na tattara Anau raa, tena ki se tautari na tattara Anau raa,
tena te tama naa e ssau pera ma he tama e hakatuu te hare aia raa i aruna
te kerekere vare koi, tena te saaita te hua peau raa e ppaku te hare raa, te
hare raa e me ki hina no ppaku hakamaroa roo i raro."

7

Jisas e tokonaki te tama hehekau te purepure hakamaatua
(Matiu 8.5–13)

1 Jisas ku oti roo te tattara ake na tattara Aia raa hakaatoa i te kanohenua
raa, tena Aia ki haere i Kaperneam. 2 Teeraa he purepure hakamaatua,
tena aia e isi te tama hehekau tera aia e hihai mahi roo, te tama hehekau
aia raa e laavea no taapiri ki mate. 3 Te purepure hakamaatua raa e rono
na mahi Jisas raa, tena aia ki kauna na tama hakamattua na Jiu raa ki oo no
meake Jisas ki haere ake no tokonaki te tama hehekau aia raa ki tauareka.
4 Na tama raa e oo ake no ttiri Jisas, tena ki tattara hakaaroha ake ma, “Te
tama nei e tau roo Akoe ki tokonaki aia. 5 Te purepure hakamaatua nei e
laoi roo maatou, tena aia e hakatuu hoki te hare lotu maatou raa.”
6 Kito Jisas ki oo ma na tama raa. Jisas ku taapiri i te hare raa, tena te
purepure hakamaatua raa ki kauna na soa laoi aia raa ki meake Jisas ma,
“TeAriki, ka oti Akoe ku naenae. Anau e maanatu ma Akoe se tau te hamai i
roto te hare anau nei, 7 tena anau hokonnau e maanatu ma anau se tau hoki
te haere atu no mmata akoe. Akoe ki ppehi koi he tattara ki tauareka te
tama hehekau anau nei. 8 Anau hoki he tama e noho i raro na mahi na tama
hakamattua, tena anau e isi na purepure e hehekau i raro anau. Kame
anau e meake te tama raa ma, ‘Haere!’ tena te tama naa e me ki haere.
Kame anau e meake te tama raa ma, ‘Hamai!’ te tama naa e me ki hamai.
Kame anau e meake te tama hehekau anau raa ma, ‘Ppena te mee nei!’ tena
te tama naa e me ki ppena koi.”
9 Jisas e oho te saaita Aia ni rono na tattara te tama raa, tena Aia ki
hakatike no meake te kanohenua e tauttari Aia raa, “Anau e meatu kootou,
Anau se hai vahao roo e ttiri te tama e hakatina peenei, niaina ma i roto roo
Israel!”
10 Na tama ni oo ma na tattara raa ku vakkai i te hare te purepure
hakamaatua raa no kkite ma te tama hehekau raa ku tauareka.

Jisas e hakaora te tamariki tanata te tautukaha hine

11 Teeraa aho Jisas ku haere i te matakaina Nain ma na disaipol Aia raa,
tena he kanohenua e rahi roo ku oo laatou. 12 Te saaita koi Jisas ni tae i
te totoka te matakaina raa, na tama te matakaina raa ku ssau ake te tama e
mate. Te tama e mate raa ko te tautahi tama koi te tautukaha hine raa, tena
tammaki na tama e oo iho ma te hine raa i taha ma te matakaina raa ma ki
tanu te tama raa. 13 Te saaita TeAriki ni kite te hine raa, Aia ku aroha roo i
te hine raa, tena Aia ki meake ma, “Auu se tani.”
14 Tena Aia ki haere atu no ttaohi te moena te tama e mate raa, tena na
taanata e ssau raa ku hakamau. Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu akoe!
Taupeara! Mahike i aruna!” 15 Te tama e mate raa ku mahike no noho i
aruna, tena ki kaamata no tattara. Tena Jisas ki hoki muri ake te taupeara
raa i te tinna aia raa.
16 Na tama raa hakaatoa ku mahharo, tena ki hakammaha TeAtua. Na
tama raa e tattara ma, “Te profet hakanaaniu raa ku tae mai. TeAtua ku
hamai ki tokonaki te kanohenua Aia raa ki ora!”
17 Tena te rono Jisas raa ku paa vaa roto Judia ia ma na kina tappiri ake
te matakaina raa.

Jisas laaua ma Jon Baptis
(Matiu 11.2–19)

18 Na disaipol Jon Baptis raa ku tattara ake Jon i te rono Jisas raa, tena Jon
ki kanna ake tokorua na tama, 19 tena ki kauna tokorua raa ki oo no vahiri
ake Jisas ma, “Akoe ko te Tama tera Jon ni tattara ma e me ki hamai raa ma
maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?”
20 Tokorua raa e oo no ttae iaa Jisas, tena tokorua raa ki meake, “Jon
Baptis e kauna ria mai maaua ki vahiri atu ma Akoe ko te Tama aia ni

tattara ma e me ki hamai raa ma maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?"
21 Ia te saaita naa hoki Jisas e tokonaki tammaki na tama lavvea ia ma
na tama e hakalono llihu i na maahana ia ma na tama e ttau ria na tipua
sakkino eaa, tena Aia ki mee tammaki na tama karemata sseni raa no kkite.
22 Tena Jisas ki meake tokorua na disaipol Jon raa ma, "Vakkai hakaraoi
no meake Jon hea koorua ni kkite ia ma hea koorua ni llono raa:
Na tama karemata sseni raa ku kkite,
na tama na vae e mmate raa ku hahaere,
na tama e kaina te manumanu haeo raa ku taualleka,
na tama katarina tturi raa ku llono,
na tama e mate raa ku ora hakaraoi,
tena na tama hakaalloha raa ku llono te Rono Tauareka TeAtua raa.
23 Na tama se mamannatu tammaki i Anau raa e me ki hakatapu ria."
24 Na disaipol Jon raa ku vakkai, tena Jisas ku kaamata no tattara ake te
kanohenua raa i te vahi Aia, "Te saaita kootou ni oo iaa Jon i te kina se hai
tama e tuu mahoa raa, hea kootou e mannatu ma kootou e me ki kkite raa?
He laumea te veve e ino atu te matani? 25 Hea kootou ni oo ma ki oo no
mmata raa? He tama e uru na hekau taualleka e sui mmaha? Na tama e
uru na hekau peenei raa e nnoho i na ora e hainauhie, ia e nnoho hoki i
roto na hare na tuku. 26 Kootou ki mee mai, hea kootou ni oo ma ki oo no
mmata raa? He profet? Noo, e meia Anau e meatu pera ma Jon e raka roo
i aruna na profet raa hakaatoa. 27 E mee Jon ko te tama te Launiu Tapu raa
e tattara ma: TeAtua e mee ma,
'Anau e me ki kauna te tama hakatae na tattara Anau raa i mua Akoe ki
taaraki te mateara raa ma Akoe.' "
28 Tena Jisas ki meake hoki ma, "Anau e meatu kootou, se hai tama ni
haanau iho i roto te maarama nei e hakanaaniu i aruna Jon. Emeia te
tama tera e mouraro i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakanaaniu
roo i aruna Jon."
29 Hakaatoa e llono na tattara Jisas raa, tena te kanohenua raa; taohi mua
na tama e aoao na takis tera ni tauttari roo hea TeAtua ni meake, tena Jon
ki hakoukou tapu na tama raa. 30 Emeia na Farisi ia ma na tama e poroporo
na tuaa raa e ui i taha ma te hakataakoto tera TeAtua e hihai ma laatou
ki ppena raa, tena na tama raa ku se hihhai hoki ma Jon ki hakoukou tapu
laatou.
31 Tena Jisas ki meake hoki ma, "Kaa Anau e me ki tattara peehee i na
tama te maarama nei raa? Na tama raa e ssau pera ma niaa? 32 Na tama raa
e ssau pera ma ni tamalliki e nnoho i roto marae, tena teeraa kuturana ku
vava ake teeraa kuturana ma, 'Maatou e hakattani na hula, e meia kootou
se hihhai ki llue! Maatou e huhua na huatana, e meia kootou se hihhai ki
ttani!'
33 "Jon Baptis e hamai, tena aia e hakamaatapu, ia se unu na wain, tena
kootou ku tattara ma, 'Tama raa e isi te tipua i roto aia!' 34 Te Tamariki te
Tama nei ku oti te hamai, tena Aia e kai, ia e unu, tena kootou ku tattara
ma, 'Kira ake te Tama raa! Tama raa e kaikai vvare ia e unu tahi, tena Aia
e ssoa laoi ma na tama e aoao na takis ia ma na tama hai ssara raa!' 35 Te
atamai TeAtua raa e huri ake i roto na tama tera e tauttari hea Aia e hihai
raa."

Jisas ku tae i te hare Saimon te Farisi

36 He Farisi e hakkoro Jisas ma ki kkai laaua te poo naa, tena Jisas ki haere
i te hare te tama raa no noho i raro ma ki kai. 37 Tena i roto te matakaina naa
e isi te hine te ora aia raa e pii roo na hai sara. Te hine raa e rono pera ma

Jisas e kai i te hare te Farisi raa, tena aia ki too te lloo manoni e sui mmaha raa no haere ake ma aia, 38 tena aia ki haere no tuu i muri Jisas, taapiri na vae Tama raa no tani, tena na vae Jisas raa ku ssuu i na vai karemata te hine raa. Kito te hine raa ki hakapakupaku na vae Jisas raa ma te rouru aia, tena ki mohoni na vae Tama raa, tena ki nnini te lloo manoni raa i aruna na vae Jisas. 39 Te saaita te Farisi raa ni kite te mee nei, aia ku tattara hokoia ma, "Kame te Tama nei he profet hakamaoni, Aia e me ki iroa na tiputipu te hine tera e tataohi Aia raa; Aia e lavaa te iroa te ora sakkino te hine nei e isi raa."

40 Kito Jisas ki meake te Farisi raa, "Saimon, Anau e isi te mee e me ki meatu akoe."

Tena Saimon ki meake, "Rabai! Tattara mai, anau e hakarono atu."

41 Kito Jisas ki kaamata ake ma, "E isi tokorua na tama e taoni na sileni te tama hai sileni hokotahi. Teeraa tama e taoni huitarau na siliva, tena teeraa tama e taoni tipu rima na siliva. 42 Tena tokorua raa hakaatoa ku se lavaa te ppehi na taoni laaua raa, kito te tama hai sileni raa ki ssoro na taoni tokorua raa hakaatoa i taha. Koai te tama tokorua nei e me ki laoi mahi roo te tama hai sileni raa?"

43 Tena Saimon ki meake, "Anau e tini kame ko te tama tera e isi te taoni e rahi raa."

Tena Jisas ki meake, "Noo, akoe e tonu." 44 Kito Jisas ki hakatike ake te hine raa, tena Aia ki meake Saimon, "Akoe e kite te hine nei? Anau e hamai i roto te hare akoe nei, tena akoe se kou mai ni vai ki huhui na vae Anau, e meia te hine nei e huhui na vae Anau raa ma na vai karemata aia raa, tena ki hakapakupaku na vae Anau raa ma te rouru aia. 45 Akoe se mohoni Anau te saaita Anau ni hamai i roto te hare akoe nei, e meia te hine nei se hakamotu te momohoni na vae Anau kaamata roo te saaita Anau ni hamai raa. 46 Akoe se hai sunu na oliv ni kou mai ma ki amuhi te pohouru Anau, e meia te hine nei e amuhi na vae Anau raa ma te lloo manoni aia raa. 47 Anau e meatu akoe, te laoi te hine nei e huri mai Anau raa e huri mai te hakamaoni pera ma na hai sara tammaki aia raa ku oti te ssorohia i taha. Emeia kame TeAtua e ssoro na hai sara moisi te tama, tena te laoi te tama naa i Anau raa se lavaa te hai mahi."

48 Tena Jisas ki meake te hine raa, "Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha."

49 Na tama e nnoho i te kina raa ku tattara hokolaatou ma, "Koai te Tama nei, Aia e lavaa hoki te ssoro na hai sara i taha?"

50 Tena Jisas ki meake te hine raa, "Te hakatina akoe raa e tokonaki akoe ki ora, haere ma te noho laoi."

8

Na hhine tera e hahaere ma Jisas

1 Tena i muri Jisas ku haere vaa roto na matakaina e llahi ia ma na matakaina pammee raa no takutaku te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Te sanahuru ma rua na disaipol raa e oo hoki ma Jisas, 2 tena e isi hoki na hhine tera Jisas ni tokonaki no hakaise na tipua sakkino i taha raa ia ma na hhine tera Jisas ni tokonaki laatou no tauaIleka ma na maahana laatou raa: Meri te tama e hui ma ko Makdala raa, te tama Jisas ni hakaise e hitu na tipua i taha raa, 3 tena Joana, te tanata aia raa ko Kusa, he tama hehekau ma Herot, tena Susana ia ma alaa hhine hoki tera e hai na mahi laatou ma ki tokonaki Jisas ma na disaipol Aia raa.

Te tattara hurihuri te tama haere lletu na hua
(Matiu 13.1–9; Mak 4.1–9)

4 Tammaki na tama e oo mai i na matakaina hakaatoa no muimui ake iaa
Jisas, tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei te saaita te kanohenua
raa ni hakkutu ake roo hakaatoa raa:
5 "Teeraa he tama e haere lletu na hua ma ki hhomo. Te saaita te tama
raa ni haere lletu na hua raa, alaa hua ku maoha i aruna te mateara, tena
na tama ku hahaere lakalaka koi na hua raa, tena na manu raa hoki e kkai
na hua raa. 6 Alaa hua ku maoha i te kina e hatu, tena te saaita na hua raa
ni hhomo raa, na hua raa e hhomo ake koi no mmate, e mee te kerekere
raa e pakupaku. 7 Alaa hua ku maoha i te kina na veve tutuia. Tena na veve
tutuia raa ku hhomo no uhi na hua raa. 8 Alaa hua ku maoha i aruna te kina
te kerekere tauareka, tena na hua raa ku hhomo no llahi no hhua, tena te
laakau hokotahi e tae huitarau na hua."
Kito Jisas ki hakaoti ake ma, "Tena hakallono kame kootou e isi na
katarina."

Te hakataakoto na tattara hurihuri nei (Matiu 13.10–17; Mak 4.10–12)

9 Na disaipol Jisas raa e vahiri ake Tama raa ma te hakataakoto te tattara
hurihuri raa e mee maea. 10 Tena Jisas ki meake, "TeAtua e hihai kootou ki
illoa na mee i te Hakamaatua ana Aia raa, tena Aia e tattara ake alaa tama
na tattara hurihuri ma niaina na tama raa e matamata, e meia na tama raa
se lavaa te kkite, ia niaina ma na tama raa e llono, e meia na tama raa se
lavaa te illoa."

Te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua (Matiu 13.18–23; Mak 4.13–20)

11 "Teenei te hakataakoto te tattara hurihuri nei: Na hua raa ko na tattara
TeAtua. 12 Na hua e maoha i te mateara raa ko na tama tera e llono na
tattara TeAtua raa, tena Satan ku haere ake no too na tattara TeAtua raa i
taha ma na hatu manava na tama raa ma ki ppui na tama raa ki se hakattina
ma ki se lavaa TeAtua te tokonaki na tama raa. 13 Na hua e maoha i te kina
e hatu raa ko na tama e llono na tattara TeAtua raa, tena ki hihhia no too na
tattara raa. Emeia na tattara raa se mmoe roroa i roto na tama raa; na tama
raa e hakattina paa saaita koi, tena te saaita laatou ku ttiri na hahaaite raa,
na tama raa ku tiaki koi na hakattina laatou raa. 14 Na hua e maoha i te
kina na veve tutuia raa ko na tama e llono na tattara TeAtua raa, e meia na
hakataakoto i te vahi na sileni ia ma te ora te maarama nei raa e mee na
hakattina na tama raa no se hai mmahi, tena na hua laatou e hhua raa ku
se lavaa te lleu. 15 Na hua e maoha i te kina te kerekere tauareka raa ko na
tama e llono na tattara TeAtua raa, tena ki ttaohi mmau na tattara raa i roto
na hatu manava laatou, tena ki tuu mmau no hhua na hua.

Te ahi i raro te kumete (Mak 4.21–25)

16 "Se hai tama e hakaura te lamu, tena ku uhi i raro te kumete ia ma ku
tuku i raro te sea. Emeia te tama raa e me ki hakatuu te lamu raa i aruna te
kina e hakatuutuu te lamu raa ki lavaa na tama te kkite te maahina te saaita
laatou e oo mai i hare."
17 "Na mee hakaatoa e huuna ria raa e me ki hura ake i mua na tama. Tena
na mee tera e uhi ria raa e me ki laavea ria.
18 "Kootou ki hakamattonu te saaita kootou e hakallono, maitaname
TeAtua e me ki hakapaa ake alaa mee i aruna na mee akoe e isi raa, e meia
kame akoe se isi, tena akoe se hihai hoki te too, tena na mee raa e me ki too
ria i taha ma akoe."

Te tinna ia ma na taina Jisas
(Matiu 12.46–50; Mak 3.31–35)

19 Te tinna ia ma na taina Jisas raa e oo ake ma ki mmata Tama raa, e
meia laatou ku se lavaa te oo hakataapiri ake, maitaname te kanohenua
raa e muimui areha roo Jisas. 20 Tena he tama ki meake Jisas, “Te tinna ia
ma na taina Akoe raa e ttuu i aho, tena laatou e hihhai ma ki mmata Akoe.”
21 Kito Jisas ki meake na tama raa hakaatoa, “Te tinna ia ma na taina
Anau raa ko na tama tera e llono na tattara TeAtua, tena ki ppena tauttari
na tattara raa.”

Jisas e tinai te matani
(Matiu 8.23–27; Mak 4.35–41)

22 Teeraa he aho, Jisas ma na disaipol Aia raa e kakke i roto te vaka. Tena
Jisas ki meake na tama raa, “Taatou ki tere i teeraa vahi te namo nei.” Kito
na tama raa ki uhu no tere. 23 Te saaita laatou koi tere, Jisas ku moe heiroa.
Te saaita naa koi te matani raa ku maairi hai mahi roo, tena te vaka raa ku
utu ria na peau no taapiri ki apuru. 24 Kito na disaipol raa ki huro no hhano
Jisas, tena ki meake, “TeAriki, TeAriki, taatou kaa mallemo no mmate!”
Jisas ku maahuru, tena ki tattara ake te matani ia ma na peau raa. Tena
te matani raa ma na peau raa ku tteiho no marino kkii roo. 25 Tena Jisas ki
meake na disaipol raa, “Na hee na hakattina kootou?”
Emeia na disaipol raa e mahharo, ia e mattaku hoki, tena laatou ki
vahihhiri hokolaatou ma, “Te Tama nei he tama peehee? Aia e tattara ake
te matani ma na peau raa, tena na mee raa e hakallono hoki Aia.”

Jisas e tokonaki te tama e isi na tipua.
(Matiu 8.28–34; Mak 5.1–20)

26 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku tere no tae teeraa vahi te namo
Galili raa i te kina na tama i Gerasa. 27 Te saaita Jisas ni tiho i uta, he tama
i te matakaina raa e isi na tipua sakkino ku haere ake no ttiri Tama raa.
Saaita roroa roo te tama raa se isi na hekau, tena aia se noho i te hare aia
raa, e meia te tama raa e noho i roto na rua na tama e mmate raa e mmoe.
28 Te saaita aia ni kite Jisas, te tama raa ku tteiho no tuturi i mua na vae
Jisas, tena ki kanna ake, “Jisas te Tamariki TeAtua Hakanaaniu i Aruna!
Hea Akoe e hihai i anau? Anau e kainno atu Akoe, auu se mee anau ki
hakalono llihu!” 29 Te tanata raa e tattara peenei, maitaname Jisas ku oti te
hakaise te tipua raa i taha ma aia. Tammaki na vahao aia ni hakapiki ria, ia
niaina ma na vae ia ma na rima aia raa e haihai ria na seni, e meia te tama
raa e me ki mmosi koi na seni raa, tena te tipua raa ku too aia no kkave i te
kina e tuu mahoa raa.
30 Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa, “Koai te inoa akoe?”
Tena te tama raa ki meake, “Te inoa anau raa ko ‘He kautana,’ ” mai-
taname tammaki na tipua e nnoho i roto te tama raa. 31 Kito na tipua raa
ki kainno ake Jisas ma ki se lavaa te kkave laatou i te kina te rua e nnoto raa
ki ttae roo te saaita laatou e too na hakalono llihu hakaoti laatou raa.
32 E isi na piki tammaki roo e kaikkai i te vahi te mouna raa. Kito na tipua
raa ki kainno ake Jisas ma ki tiaki laatou ki huro i roto na piki raa, tena Aia
ki meake na tipua raa ki oo. 33 Na tipua raa e huro i taha ma te tama raa no
uru i roto na piki raa. Tena na piki raa hakaatoa ku huro i te vahi te mouna
e motu hua raa no tteiho i roto te moana raa no mallemo.
34 Na tama e lollohi na piki raa e kkite hea ni kapihi ake i na piki raa, tena
na tama raa ki huro no paa te rono raa i na matakaina ia ma na kina vaa
raa. 35 Tena na tama raa hakaatoa ku oo ake no mmata ma hea ni kapihi
ake i te kina raa, tena te saaita na tama raa ni oo ake no ttiri Jisas raa, na

tama raa ku kkite hoki te tama tera ni noho ria na tipua raa ku noho i te kina na vae Jisas raa. Te tama raa ku uru na hekau, tena te hakataakoto aia raa ku tauareka, tena na tama raa hakaatoa ku mattaku.
36 Na tama ni kkite raa ku tattara ake te kanohenua raa pera ma Jisas ni tokonaki te tama raa. 37 Tena na tama te matakaina raa hakaatoa ku mattaku, tena laatou ki meake Jisas ki haere i taha. Kito Jisas ki kake te vaka raa no tere. 38 Tena te tama Jisas ni tokonaki no hakaise na tipua i taha raa ku meake Jisas, “Tiaki anau ki hahaere ma Akoe.”
Emeia Jisas e kauna te tama raa ki haere, tena ki meake, 39 “Haere i hare, tena ku tattara ake na tama pera ma TeAtua e tokonaki akoe.”
Tena te tama raa ki haere vaa roto na matakaina raa hakaatoa no tattara ake pera ma Jisas e tokonaki aia.

Te tamariki hine e mate ia ma te hine ni ttaohi na hekau Jisas (Matiu 9.18–26; Mak 5.21–43)

40 Te saaita Jisas ni vaakai i Galili raa, te kanohenua raa ku too hakaraoi te Tama raa, e mee laatou hakaatoa ni hakattari Tama raa ki haere ake. 41 Tena he tama e rorohi te hare lotu; te inoa aia raa ko Jairus. Aia e tteiho no tuturi i mua na vae Jisas, tena ki kainno ake Tama raa ma ki oo laaua i te hare aia raa, 42 e mee te tamariki hine aia raa ku mee ki mate, te tamariki raa ku tae sanahuru ma rua na hetau, ia teenaa ko te tautahi koi aia.
Te saaita Jisas ni haere, te kanohenua raa ku muimui ake roo Tama raa. 43 Tena i roto te kanohenua raa, e isi te hine te toto aia raa e tettere koi peenaa, te hine raa e hakalono llihu roo i roto sanahuru ma rua na hetau. Na sileni te hine raa ku oti te suisui na dokta ma ki tokonaki aia, e meia se hai tama e lavaa te tokonaki aia. 44 Kito te hine raa ki hamai vaa muri Jisas no ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa, ia te saaita naa koi te toto raa ku hakamotu. 45 Tena Jisas ki vahiri ake, “Koai te tama ni ttaohi Anau raa?”
Tena te kanohenua raa hakaatoa e kore pera ma laatou se hai tama ni taohi Jisas. Kito Pita ki meake, “TeAriki, te kanohenua nei hakaatoa e muimui areha roo Akoe.”
46 Emeia Jisas e meake ma, “E isi te tama ni taohi Anau, Anau e iroa maitaname e isi na mahi ni oo i taha ma Anau.” 47 Te hine raa ku iroa pera ma aia ku laavea ria, tena aia ku porepore te mataku, kito te hine raa ki haere atu no tuturi i mua na vae Jisas. Te hine raa e tattara ake Jisas te hakataakoto tera aia ni ttaohi na hekau Tama raa ia ma te maatara te tinotama aia raa i mua te kanohenua raa hakaatoa. 48 Tena Jisas ki meake te hine raa, “Taku tama, te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka. Haere ma te noho laoi.”
49 Jisas koi tattara koi, tena he tama i te hare Jairus raa ku haere ake no meake tama raa ma, “Te tamariki hine akoe raa ku mate, tena tiaki koi te Rabai naa.”
50 Emeia Jisas e rono na tattara raa, tena Aia ki meake Jairus, “Auu se mataku; akoe ki hakatina koi, tena te tamariki naa e me ki tauareka.”
51 Jisas ku tae i te hare Jairus raa, tena Aia ki ppui ki se hai tama hoki e haere ma Aia i hare, tena Aia ki too koi Pita, Jems, Jon ia ma na maatua te tamariki raa. 52 Na tama i roto te hare raa hakaatoa ku tanittani i te tamariki hine raa. Tena Jisas ki meake, “Auu se ttani, te tamariki naa se mate; te tamariki naa e moe koi.”
53 Na tama raa ku tataussua Jisas, e mee laatou e illoa pera ma te tamariki raa ku mate. 54 Jisas e ttaohi te rima te tamariki hine raa, tena ki meake, “Taku tama, mahike i aruna.” 55 Te tamariki raa ku ora hakaraoi, tena ki mahike no noho i aruna, tena Jisas ki meake na tama raa ki kou ake ni kai

ki kai te tamariki raa. 56 Na maatua te tamariki raa ku mahharo roo, tena
Jisas ki meake na tama raa ki se tattara ake alaa tama hea Aia ni ppena raa.

9

Jisas e kauna te sanahuru ma rua na disaipol Aia
(Matiu 10.5–15; Mak 6.7–13)

1 Jisas e kanna ake te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ki hakkutu
ake hakaatoa, tena Aia ki kou ake na tama raa na mahi ki hakaise na tipua
sakkino, tena ku tokonaki hoki na tama lavvea raa. 2 Tena Jisas ki kauna
na tama raa ki oo no takutaku i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa,
tena ku tokonaki hoki na tama lavvea raa ki taualleka. 3 Jisas ku oti te
tattara ake na tama raa ma, "Kootou se lavaa te too ni mee te saaita kootou
e oo raa, ia se too ni laakau hahaere, ia se too ni muri kopu, ia se too ni kai,
ia se too ni sileni, ia se too hoki he kaukahu. 4 Kootou ki nnoho koi i te hare
hokotahi i roto te matakaina tera e too hakaraoi kootou raa, ki ttae roo te
saaita kootou e oo i taha ma te matakaina naa. 5 Kame he matakaina se
hihai ki too kootou, tena kootou ku tiaki te matakaina naa, tena ku ttahi na
kerekere e mmau na muri vae kootou raa ki illoa laatou pera ma teenaa he
hakkatu haeo."
6 Tena na disaipol raa ki oo i na matakaina hakaatoa no takutaku ake
te Rono Tauareka raa, tena ki tokonaki hoki na tama lavvea i na kina roo
hakaatoa.

Herot ku vvare iaa Jisas
(Matiu 14.1–12; Mak 6.14–29)

7 Te saaita Herot, te tuku i Galili raa ni rono na mee Jisas ni ppena raa, aia
ku vvare hakaoti roo, maitaname alaa tama e tattara ma Jon Baptis ku ora
muri. 8 Tena alaa tama e tattara ma Elaija ku vaakai mai muri, tena alaa
tama hoki e tattara ma teeraa he profet na profet TeAtua i mua tera ku ora
muri. 9 Tena Herot ki meake, "Anau ni meake na soldia anau raa ki ssepe
te uaa Jon raa ki hopo. Kaa teenei koai te tama anau e rono e ppena na mee
e llahi nei?" Tena Herot ku hahaivi ma ki kite aia Jisas.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo
(Matiu 14.13–21; Mak 6.30–44; Jon 6.1–14)

10 Tena na aposol raa ku vakkai ake no tattara ake Jisas na mee hakaatoa
laatou ni ppena raa. Jisas ku too na tama raa, tena laatou ki oo hokolaatou
i te matakaina Betsaida raa. 11 Te saaita te kanohenua raa ni llono ma Jisas
ku haere ma na aposol Aia raa, na tama raa ku tauttari Tama raa. Jisas e
hihia i na tama raa, tena Aia ki tattara ake na tama raa i te Hakamaatua ana
i te Vaelani raa, tena ki tokonaki hoki na tama tera e hihhai ma laatou ki
taualleka raa.
12 Te saaita te laa raa ku hakatootoo ma ki huru, te sanahuru ma rua na
disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, "Meake te kanohenua nei ki oo i
na matakaina ia ma na kina tappiri mai raa no ssee ni kai ia ma ni kina ki
mmoe, e mee teenei he kina se hai tama."
13 Emeia Jisas e meake na tama raa ma, "Kootou ki kou ake ni kai ma te
kanohenua nei ki kkai."
Kito na disaipol raa ki meake, "Maatou e isi koi e rima na haraoa ia ma e
rua na ika. Akoe e hihai ma maatou ki oo no sui ni kai ma te kanohenua
nei hakaatoa?" 14 (Te kooina na taanata hakaatoa i te kina raa kame e ttae
rima simata.)
Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa, "Meake te kanohenua raa ki
nnoho i na kuturana ki ttae tipu rima na tama."

15 Kito na disaipol raa ki meake te kanohenua raa hakaatoa ki nnoho i
raro. 16 Tena Jisas ki too e rima na haraoa ia ma e rua na ika raa, tena ki
kkira i aruna i te vaelani no lotu ake TeAtua, tena ki ttohi na haraoa raa,
tena ki kou ake na disaipol Aia raa ki vaevae ake i te kanohenua raa. 17 Te
kanohenua raa hakaatoa e kkai no ppohu, tena na disaipol raa ki haere
saosao na muri haraoa ia ma na punnohi e ttoe raa no ppii sanahuru ma
rua na kete.

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia
(Matiu 16.13–19; Mak 8.27–29)

18 E isi te aho Jisas e lotu Hokoia, tena na disaipol Aia raa ki oo ake. Kito
Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Te kanohenua raa e tattara ma Anau koai?”
19 Kito na tama raa ki meake, “E isi na tama e tattara ma Akoe ko Jon
Baptis, tena alaa tama e tattara ma Akoe ko Elaija, tena alaa tama hoki e
tattara ma Akoe he profet i mua tera ku ora muri.”
20 Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa ma, “Kaa kootou e mee ma Anau
koai?”
Kito Pita ki meake, “Akoe ko te Mesaia TeAtua.”

Jisas e tattara ake i te hakalono llihu ia ma te mate Aia
(Matiu 16.20–28; Mak 8.30—9.1)

21 Tena Jisas ki tattara hakamataku ake na disaipol raa ki se tattara ake ni
tama. 22 Jisas e tattara ake hoki na disaipol raa ma, “Te Tamariki te Tama
nei e me ki hakalono llihu, tena na tama hakamattua na Jiu raa, na maatua
hakananniu raa ia ma na tama e poroporo na tuaa raa e me ki se hihhai te
Tama raa. Tama raa e me ki taia ria no mate, e meia e toru na aho i muri
Tama raa e me ki mahike muri no ora.”
23 Tena Jisas ki meake na tama raa hakaatoa, “Kame he tama e hihai ki
tautari Anau, te tama naa ki tiaki na mee hakaatoa aia e hihai raa, tena ku
amo te kros aia raa no tautari mai Anau. 24 Kame he tama e maanatu te ora
aia, te tama naa e me ki se lavaa te too te ora hakamaoni, e meia kame he
tama e hoki mai te ora aia raa ki tautari Anau, tena aia e me ki too te ora
hakamaoni. 25 Hea akoe e me ki too kame akoe e ttino na mee i te maarama
nei raa hakaatoa, e meia i roto roo te ora akoe raa e haeo roo? Se hai mee
akoe e me ki too.
26 “Kame akoe e napa Anau ia ma na akoako Anau raa, tena te Tamariki
te Tama nei e me ki napa hoki akoe te saaita Aia e hamai ma na mahi Aia
ia ma na mahi te Tamana ia ma na ensel e ttapu Aia raa. 27 Anau e meatu te
hakamaoni pera ma alaa tama kootou e ora vahao nei raa e me ki se lavaa
te mmate ki tae te saaita laatou e kkite te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

TeAtua e huri ake na mahi Aia i te tinotama Jisas
(Matiu 17.1–8; Mak 9.2–8)

28 He latapu hakaatoa ku raka te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol
raa, tena Aia ki too Pita, Jems, tena Jon no haere ma Aia, tena laatou e
oo i aruna te mouna raa ma ki lotu. 29 Jisas koi lotu, tena na maihu Aia
raa ku haere no maahina roo, tena na hekau Aia raa ku makkini hua roo.
30 Te saaita naa koi tokorua na tama ku ttuu ake no tattara laatou ma Jisas.
Tokorua raa ko Moses laaua ma Elaija, 31 tokorua raa ni hakahura ake ma
na mahi i te vaelani no tattara laatou ma Jisas i te vahi Aia e me ki mate i
Jerusalem ki kotia te hakataakoto TeAtua raa. 32 Pita ma teeraa tokorua ku
mmoe heilloa roo, e meia laatou ku mahhuru no kkite na mahi Jisas ia ma
teeraa tokorua na taanata ku ttuu laatou ma Jisas raa. 33 Moses laaua ma
Elaija ku mee ma ki tiaki Jisas, tena Pita ki meake Tama raa, “TeAriki, e

tauareka roo e mee maatou i te kina nei! Maatou e me ki hakatuu e toru na paa hare; te hare Akoe, te hare Moses, tena te hare Elaija.” (Pita se iroa roo hea aia e tattara raa.)
34 Pita koi tattara koi, tena te pukureurehu raa ku haere iho no uhi na
tama raa hakaatoa, tena tokotoru na disaipol raa ku mattaku roo. 35 Tena
te reo raa ku tattara iho i roto te pukureurehu raa ma, “Teenei he Tama roo
Anau tera Anau ni hirihiri, tena kootou ki hakallono te Tama nei.”
36 Te reo raa e tattara no oti, tena tokotoru raa ku kkite Jisas ku tuu koi
Hokoia. Na disaipol raa e kkumi hemuu na mee raa hakaatoa, tena laatou
se hai tama e tattara ake te saaita naa i na mee laatou ni kkite raa.

Jisas e hakaise te tipua i taha ma te taupeara (Matiu 17.14–18; Mak 9.14–27)

37 Tena te aho taiao raa na tama raa ku oo iho i raro ma te mouna raa no
ttiri te kanohenua e tammaki roo. 38 Teeraa he tama e kanna ake i roto te
kanohenua raa ma, “Rabai, hamai no mmata te taupeara anau nei. Teenei
ko te tautahi koi anau. 39 Tammaki na vahao te tipua raa e noho i roto te
tama nei, tena aia e me ki hakateki no kapihi te varo aia raa no ppore, tena
te araara raa ku koo i te maihu aia. Te tipua raa e mee roo te tama nei ki
hakalono llihu, tena aia ku se lavaa roo te tiaki te tama nei no haere i taha.
40 Anau e kainno ake na disaipol Akoe raa ki hakaise te tipua raa i taha ma
te tama nei, e meia na tama nei se lavaa.”
41 Kito Jisas ki meake, “Kootou ni tama se hakattina, ia ni tama haeo! E
hia na vahao Anau e me ki nnoho ma kootou? E hia na vahao Anau e me
ki tattara atu kootou?” Tena Aia ki meake te tamana te tamariki raa, “Kou
mai te tamariki naa i te kina nei.”
42 Te saaita te tamariki raa ni haere ake, te tipua raa ku lletu te tamariki
raa i raro, tena te tamariki raa ku kaamata no ppore. Kito Jisas ki hakaise te
tipua raa i taha ma te tamariki raa. Teenaa koi te tamariki raa ku tauareka,
tena Jisas ki kou ake muri te tamariki raa i te tamana aia raa. 43 Na tama
raa hakaatoa ku mahharo i na mahi hai mmahi TeAtua raa.

Jisas ku tattara ake hakaraoi i te mate Aia (Matiu 17.22–23; Mak 9.30–32)

Te kanohenua raa koi mamahharo roo i na mee hakaatoa Jisas ni ppena
raa, te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol Aia raa ma, 44 “Kootou ki se ssiri
hea Anau ni tattara atu kootou raa! Te Tamariki te Tama nei e me ki noho i
raro na mahi na tama i te maarama nei.” 45 Emeia na disaipol raa se illoa te
hakataakoto na tattara raa. TeAtua e mee na hakataakoto na tama raa no
pouri ki se lavaa na tama raa te illoa, tena na disaipol raa e mattaku hoki te
vahiri ake te hakataakoto na tattara raa.

Koai te tama e me ki hakanaaniu (Matiu 18.1–5; Mak 9.33–37)

46 Tena na disaipol Jisas raa ku hakatauttau hokolaatou ma koai te tama
laatou e me ki hakanaaniu. 47 Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama
raa, tena Aia ki too te tamariki raa no hakatuu i te vahi Aia, 48 tena Aia ki
meake na tama raa, “Te tama e too hakaraoi na tamalliki peenei i te inoa
Anau raa, e too hakaraoi hoki Anau, tena te tama e too hakaraoi Anau raa
e too hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa. E mee te tama e
mouraro kootou hakaatoa raa ko te tama e hakanaaniu.”

Te tama se hakataukaa ma kootou raa he tama kootou (Mak 9.38–40)

49 Tena Jon ki meake, “TeAriki, maatou e kkite te tama e hakaise na tipua
i te inoa Akoe, tena maatou ki ppui te tama raa, maitaname te tama raa seai
ma he tama i roto te kuturana taatou nei.”
50 Tena Jisas ki meake Jon ma alaa disaipol ma, “Auu se ppui te tama naa,
maitaname te tama se hakataukaa ma kootou raa he tama i roto kootou.”

Te matakaina i Samaria raa ku se hihhai ki too Jisas

51 Te saaita Jisas ku mee ki too ria no kkave i te vaelani raa ku taapiri, tena
Aia ku maanatu ma ki haere i Jerusalem. 52 Jisas e kauna na tama raa ma
na tattara Aia raa ki oo i mua Aia i te matakaina i Samaria raa no tanattana
na mee hakaatoa ki ttae atu Aia. 53 Emeia na tama te matakaina raa se
hihhai ki too Jisas, e mee laatou e illoa koi ma Tama raa e mee ki haere i
Jerusalem. 54 Jems laaua ma Jon e kkite ma na tama raa ku se hihhai ki too
Jisas, tena tokorua raa ki oo no meake Jisas ma, “TeAriki, Akoe e hihai ma
maaua ki kanna he ahi i te vaelani ki haere iho no seu na tama te matakaina
nei?”
55 Tena Jisas ki hakatike no hai ake tokorua raa [ma, “Koorua se illoa ma
he anana peehee koorua e isi; e mee te Tamariki te Tama nei se hamai ma
ki seu na ora na tama, e meia Aia e hamai ki tokonaki na ora na tama.”]
56 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo i teeraa matakaina.

Na tama e hihhai ki tauttari Jisas
(Matiu 8.19–22)

57 Na tama raa koi oo koi vaa aruna te mateara, tena he tama ki meake
Jisas ma, “Anau e me ki tautari Akoe he kina peehee Akoe e haere.”
58 Tena Jisas ki meake te tama raa, “Na manu vaa roto raa e isi na rua e
moemmoe, tena na manu lellee raa e isi na hohana, e meia te Tamariki te
Tama nei se isi te kina e me ki moe no hamaroroo.”
59 Kito Jisas ki meake teeraa tama, “Tautari mai Anau.” Emeia te tama
raa e meake ma, “TeAriki, hakattari ki haere anau no tanu te tamana anau
raa i mua.”
60 Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tiaki na tama ku mmate raa ki
tanu na tama laatou e mmate raa, tena akoe ku haere no takutaku ake te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa i na tama.”
61 Tena kito teeraa tama ki meake, “TeAriki, anau e me ki tautari Akoe,
e meia hakattari ki haere anau no hakaalloha ma na hareakina anau raa i
mua.”
62 Tena Jisas ki meake te tama raa, “Kame he tama e kaamata no tautari
Anau, e meia aia e mamaanatu na tiputipu aia i mua raa, te tama naa se
lavaa te tae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

10

Jisas e kauna tipu hitu ma rua na tama

1 Tena i muri, Jisas ku hirihiri tipu hitu ma rua na tama, tena ki kauna na
tama raa taki tokorua ki oo i mua Aia i na matakaina tera Aia e me ki oti ku
haere raa. 2 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Na laakau raa e huhhui roo, e
meia na tama e me ki oo no haki raa e moisi. Lotu ake te Tama Hakamaatua
te huata raa ki kauna ria mai ni tama hehekau ki oo no haki na hua raa.
3 Anau e kauna kootou pera ma ni punua sipsip ki oo i na poi kai ttama raa.
4 Auu se too ni muri kopu na sileni ia ma ni punakete, ia se too hoki ni taka.
Auu se ttuu no tattara ma na tama i te mateara.
5 “Te saaita kootou e uru i roto te hare, kootou ki meake i mua ma, ‘Te
noho laoi ki nnoho ma kootou.’ 6 Kame te tama e noho te hare naa e laoi
kootou, tena tiaki te tauareka kootou e oo atu ma kootou raa ki noho ma

te tama naa, ia kame seai kootou ku too muri te tauareka naa. 7 Nnoho i
roto te hare hokotahi koi, tena ku kkai, ia unu hea na tama naa e kou atu
kootou, maitaname na tama hehekau raa e tau te too na sui laatou. Kootou
ki se haere uru huri na hare. 8 He saaita peehee kootou e oo i roto he
matakaina, tena na tama raa ku too hakaraoi kootou, tena kkai hea na
tama naa e kou atu kootou ki kkai raa, 9 tena ku tokonaki na tama lavvea i
roto te matakaina naa, tena ku meake hoki te kanohenua naa pera ma, 'Te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri atu i kootou.'
10 "Emeia kame kootou e oo i roto he matakaina, tena na tama te
matakaina naa se hihhai kootou, tena kootou ku oo vaa roto na mateara
raa hakaatoa no tattara ake na tama raa pera ma, 11 'Maatou e me ki ttahi
na kkere te matakaina nei e mmau na vae maatou raa ki illoa kootou pera
ma kootou e ssara. Kootou ki mannatu pera ma te Hakamaatua ana i te
Vaelani raa ku hamai no taapiri atu i kootou!'
12 "Anau e meatu kootou pera ma te Aho te Hakatonutonu raa, TeAtua e
me ki huri ake te laoi Aia e rahi roo i na tama i Sodom, ia seai ma na tama
te matakaina naa.

Na matakaina tera se hakattina
(Matiu 11.20–24)

13 "Na tama i Korasin raa, kootou e me ki hakalono llihu haeo roo. Na
tama i Betsaida, kootou e me ki hakalono llihu hoki. Peeraa maatou ki
ppena na mirakol maatou ni ppena i roto na matakaina nei raa i Taia laaua
ma Saidon, na tama na matakaina seai ma ni Jiu raa peeraa ko na ppari
avare no too na rehu raa no murumuru na tinotama laatou raa ki huri ake
pera ma laatou ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa! 14 TeAtua e me ki
huri ake te laoi Aia e rahi roo i na tama i Taia laaua ma Saidon i te Aho te
Hakatonutonu raa, ia seai ma kootou. 15 Tena kootou na tama i Kaperneam
raa! Kootou e hihhai ki ssau kootou hokkootou ki ttae i te vaelani? Kootou
e me ki lettua ria i te kina te ahi raa."
16 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Te tama e hakarono na
tattara kootou raa, e me ki hakarono hoki na tattara Anau raa, ia te tama
se hihai kootou raa, e me ki se hihhai hoki Anau, tena te tama se hihai Anau
raa, e me ki se hihai hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa."

Tipu hitu ma rua na disaipol raa ku vakkai ake

17 Tena te tipu hitu ma rua na tama Jisas ni kauna raa ku vakkai muri
ake, tena ku hihhia roo. Kito na tama raa ki meake, "TeAriki, na tipua raa
e hakallono maatou te saaita maatou e hakaise laatou i te inoa Akoe!"
18 Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau e kite Satan e tteiho i taha ma
te vaelani pera ma he uila. 19 Hakallono! Anau e kou atu kootou na mahi ki
hakahiti vaa aruna na lapono haeo ia ma na kahana, tena ku hakahiti hoki
vaa aruna na mahi Satan, ia se hai mee e lavaa te mee kootou ki hakalono
llihu. 20 Tena kootou ki se hihhia e mee na tipua haeo raa e hakallono
kootou; e meia kootou ki hihhia e mee na inoa kootou raa ku mmau i te
vaelani."

Jisas ku hihia
(Matiu 11.25–27; 13.16–17)

21 Te saaita naa TeAnana Tapu raa ku mee Jisas no hihia roo, tena Aia ki
meake, "Tamana, Akoe ko TeAriki i te vaelani ia ma te maarama nei! Anau
e hakammaha Akoe, maitaname Akoe e hakari ake na tama se illoa raa na
mee tera Akoe e huu i taha ma na tama e atamai raa. Hakamaoni Tamana,
teenei hea Akoe e hihai ma na mee nei ki kapihi mai peenei."

22 Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Te Tamana Anau raa e
kou mai na mee nei hakaatoa i Anau. Se hai tama e iroa te Tamariki nei, te
Tamana Hokoia koi e iroa, ia se hai tama e iroa te Tamana, te Tamariki nei
koi ia ma na tama Aia ni hirihiri raa e illoa te Tama raa.”
23 Tena Jisas ki hakatike no meake hemuu na disaipol Aia raa ma, “Kootou
e hakatapu ria TeAtua, maitaname kootou e kkite na mee e llahi kootou ni
kkite raa. 24 Anau e meatu kootou pera ma tammaki na profet ia ma na
tuku e hihhai ki kkite na mee kootou ni kkite raa, e meia laatou se lavaa te
kkite. Na tama raa e hihhai ki llono hea kootou ni llono raa, e meia laatou
se lavaa te llono.”

Te tama i Samaria e manava aroha

25 He tama poroporo na tuaa e mahike i aruna no vahiri ake te vahiri e
hainattaa roo iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa. Tama raa e vahiri ake ma,
“Rabai, hea anau e me ki ppena ki too te ora e ora tahi raa?”
26 Tena kito Jisas ki meake te tama raa, “Te Launiu Tapu raa e tattara
maea? Te hakataakoto akoe i te vahi na tuaa raa e mee peehee?”
27 Kito te tama raa ki meake, “Laoi TeAriki TeAtua akoe raa ma te hatu
manava akoe, te ora akoe, na mahi ia ma te hakataakoto akoe. Ia hoki, akoe
ki laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe raa.”
28 Tena Jisas ki meake, “Akoe e tonu, tautari na tuaa naa, tena akoe e me
ki ora.”
29 Emeia te tama e poroporo na tuaa raa e hihai ki mee pera ma aia e
mattonu, tena aia ki vahiri ake hoki Jisas ma, “Koai te tama anau e me ki
laoi naa?”
30 Tena Jisas ki meake, “E isi te tama e tiaki Jerusalem no haere i Jeriko,
tena na tama kailallao raa ki hakaoho ake no too na hekau te tama raa
hakaatoa, tena ki taa tama raa no taapiri ki mate. 31 Tena he maatua na
Jiu raa ku haere atu te mateara naa hoki, e meia te saaita aia ni kite te tama
raa, te maatua raa ku taa no haere teeraa vahi te mateara raa. 32 Tena ki
oti te tama hehekau te hare lotu raa ku hamai te mateara naa hoki, tena
ki haere atu no mmata te tama raa, tena ki hakaraka no haere teeraa vahi
te mateara raa hoki. 33 Emeia he tama i Samaria e haere ake te mateara
naa hoki no ttiri te tama raa. Te saaita aia ni kite te tama raa, aia ku aroha
haeo roo. 34 Tena aia ki haere ake no nnini na sunu ia ma na wain raa i
aruna na saanuku te tama raa, tena ki haihai na saanuku raa. Tena aia ki
ssau te tama raa no hakapiri i aruna te donki aia raa, tena ki too te tama
raa no kkave i te hare na tama e moemmoe raa, tena aia ki rorohi te tama
raa. 35 Te aho taiao raa, te tama i Samaria raa ku kou ake e rua na siliva ki
sui ake te tama hakamaatua te hare raa, tena aia ki meake, ‘Rorohi ake te
tama nei, te saaita anau e vaakai mai peenei raa, anau e me ki sui atu hea
hoki akoe ni sui ki tokonaki te tama nei raa.’ ”
36 Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “I te hakataakoto akoe, koai te tama na
tama e toru nei e huri ake te laoi aia i te tama e taia ria na tama kailallao
raa?”
37 Kito te tama e poroporo na tuaa raa ki meake, “Te tama e aroha te
tanata raa.”
Tena Jisas ki meake te tama raa, “Ia haere, tena akoe ku ppena peeraa
hoki.”

Jisas ku haere no mmata Meri laaua ma Marta

38 Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo no ttae he matakaina, tena
he hine te inoa aia raa ko Marta e hakkoro na tama raa. 39 Marta e isi
te taina e hui ma ko Meri, tena Meri e noho taapiri na vae Jisas raa no
hakarono Tama raa e akoako. 40 Tena Marta ku mamaanatu tammaki e

mee aia e tammaki na mee e me ki ppena, tena aia ki haere ake no meake,
“TeAriki, Akoe se hakataakoto pera ma te taina anau raa e tiaki mai na uata
raa hakaatoa ki ppena anau hokonnau? Meake aia ki hamai no tokonaki
anau.”
41 Kito Jisas ki meake, “Marta, Marta! Akoe e mamaanatu tammaki, tena
ku kapitia roo tammaki na mee, 42 e meia he mee hokotahi e hakamaatua.
Meri e hirihiri ki ppena te mee e hakamaatua, tena Anau se lavaa te tokea
te mee raa i taha ma aia.”

11

Jisas e akoako i te vahi te lotulotu
(Matiu 6.9–13; 7.7–11)

1 E isi te aho Jisas e noho he kina no lotu. Te saaita Aia ku oti te lotu, tena
he tama na disaipol Aia raa ku meake Tama raa ma, “TeAriki, akoako mai
maatou ki lotu pera ma Jon ni akoako ake na disaipol aia raa.”
2 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te saaita kootou e lotu raa, tena
kootou ku lotu peenei:
‘Tamana:
Te inoa e tapu Akoe naa ki hakammaha ria;
tiaki te Hakamaatua ana Akoe raa ki hamai.
3 Kou mai ni kai ma maatou te aho ma te aho.
4 Ssirihia niaa maatou e ssara,
pera ma maatou e ssirihia niaa na tama e ssara i maatou raa.
Auu se kou mai na hahaaite e hainattaa i maatou.’ ”
5 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Kame he tama kootou e haere
te tuapoo no meake te soa aia raa ma, ‘Na soa, kou mai e toru na haraoa,
tena i muri anau ku sui muri atu. 6 Anau e isi te soa e horau mai i te kina e
mmao roo no tae mai vahao nei koi i hare, e meia anau se isi na kai ki kai te
tama raa!’ 7 Tena kame te soa akoe raa e tattara iho i roto hare ma, ‘Auu se
mee hoki anau ki naenae! Te totoka raa ku oti te hakkapi, tena anau ma na
tamalliki anau raa ku mmoe. Anau ku se lavaa hoki te mahike no kou atu
ni kai.’ 8 Tena kaa ku mee peehee? Anau e meatu, niaina ma te soa akoe
raa e kkaro te mahike no kou atu ni kai ma e mee koorua e ssoa laoi, e meia
aia e me ki mahike no kou atu niaa akoe e kainno ake raa, e mee akoe se
napa te kainno hakatau.
9 “Ia tena Anau e meatu kootou: Kainno, tena akoe e me ki too hea akoe
e kainno raa; sesee, tena akoe e me ki llave hea akoe e sesee raa; papaku te
totoka, tena te totoka raa e me ki taaraki atu akoe. 10 Maitaname na tama e
kainno raa e me ki too hea laatou e kainno raa; na tama e sesee raa e me ki
llave hea laatou e sesee raa, tena te totoka raa e me ki taaraki atu kootou na
tama tera e papaku te totoka raa. 11 Kame akoe he tamana, eaa akoe e me
ki kou ake he lapono kame te tamariki raa e meatu ma ki kou ake he ika?
12 Kaa seai akoe e me ki kou ake he kahana kame te tamariki raa e meatu
ma ki kou ake he hua*? 13 Niaina ma akoe he tama haeo, e meia akoe e iroa
te kou ake na mee taualleka i na tamalliki kootou raa. Kaa e hia hoki te
Tamana taatou i te vaelani raa e me ki kou ake TeAnana Tapu raa i na tama
e kainno ake Aia raa!”

Jisas ma Belsebul
(Matiu 12.22–30; Mak 3.20–27)

14 Jisas e hakaise te tipua tera e mee te tama raa no se lavaa te tattara raa,
tena te saaita te tipua raa ni haere i taha raa, tena te tama raa ku lavaa te

* **11:12** 11.12 “scorpion”: he kahana e mee aia e ssau pera ma na kahana e hamaumau na katarina

tattara. Te kanohenua raa ku mahharo roo, 15 e meia alaa tama e tattara
ma, “Teenaa ko Belsebul, te tipua hakamaatua na tipua raa e kou ake na
mahi Tama raa ki hakaise na tipua raa i taha.”
16 Alaa tama e hihhai ki taaiki Jisas, tena laatou ki meake Tama raa ki
ppena he mirakol ki huri ake pera ma TeAtua ni kauna ria iho Tama raa
hakamaoni. 17 Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia
ki meake na tama raa, “Kame na tama he henua e vaevae i na kuturana
no ppuhu hokolaatou, te henua naa e me ki se lavaa te ttae teeraa saaita
hoki. Tena kame he hai maatua e vaevae hokolaatou, tena na tama naa
e me ki nnoho maseuseu. 18 Tena kame na tipua Satan raa e vaevae i
na kuturana no ppuhu hokolaatou, tena kaa te nohorana aia raa e me ki
tauareka peehee? Kootou e tattara pera ma Anau e hakaise na tipua raa, e
mee Belsebul e kou mai na mahi Anau ki ppena na mee raa. 19 Kame Anau
e hakaise na tipua raa i na mahi Belsebul, kaa na tama tauttari kootou raa
e hakaise na tipua raa i taha peehee? Na tama tauttari kootou raa e huri atu
pera ma kootou e ssara. 20 Emeia Anau e hakaise na tipua raa i taha i na
mahi TeAtua, tena na mee nei e huri atu pera ma te Hakamaatua ana i te
Vaelani raa ku oti te tae atu i kootou.
21 “Kame he tama e ivi e rorohi te hare aia raa ma na hana aia, tena na
hekau aia raa e me ki mmoe taualleka roo. 22 Emeia kame he tama e ivi
i aruna te tama raa e haere ake no taa te tama raa, tena ku too na hana
te tama raa e tuunaki raa no haere ma aia, tena ki vaevae na mee aia ni
kairarao raa.
23 “Te tama se tuu i te vahi Anau raa e hakataukaa ma Anau, tena te tama
se tokonaki Anau ki hakkutu mai na tama raa e hakatui na tama raa i taha
ma Anau.

Na tipua ku vakkai ake
(Matiu 12.43–45)

24 “Kame he tipua e haere i taha ma te tama, te tipua naa e me ki haere
vaa aruna na kina pakupaku raa no sesee he kina ki noho. Emeia kame
aia se hai kina e lave, aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Anau e me ki vaakai
muri i te hare anau raa.’ 25 Tena te tipua naa e me ki vaakai no kite te hare
raa ku matahua, ia ku oti hoki te tukutuku hakaraoi. 26 Tena te tipua raa e
me ki haere no hakattaki ake e hitu na tipua e sakkino roo i aruna aia, tena
laatou e me ki oo no uru i roto te tama raa. Te saaita na tipua raa ku oti te
uru hakaatoa, te tama naa e me ki haeo roo, ia ku raka hoki ma te saaita i
mua raa.”

Te hihia hakamaoni

27 Jisas e tattara no oti, tena he hine i roto te kanohenua raa ku meake
Jisas ma, “Te hine ni haanau, tena ki rorohi Akoe raa e me ki hakatapu ria
roo peehee!”
28 Kito Jisas ki meake, “Kaa na tama e llono na tattara TeAtua raa, tena ki
tauttari na tattara raa e me ki hakatapu ria roo peehee?”

Te kanohenua raa e kainno ake Jisas ki huri ake he mirakol
(Matiu 12.38–42)

29 Te kanohenua raa e muimui ake Jisas, tena Jisas ki meake, “Na tama te
aho nei raa ni tama roo e haeo! Na tama raa e kainno mai ma Anau ki huri
ake he mirakol, e meia Anau se lavaa te huri ake he mirakol, te mirakol koi
profet Jona raa e me ki akoako ake laatou. 30 E me ki ssau koi, profet Jona
ko te hakkatu na tama Ninive, tena te Tamariki te Tama nei ko te hakkatu
na tama te aho nei. 31 I te Aho te Hakatonutonu raa te tuku hine i Seba raa
e me ki tuu i aruna no hai ake na tama te aho nei raa na sara laatou raa,

maitaname aia ni horau mai roo i te kina e mmao ma ki hakarono na tattara mattonu te Tuku Solomon raa. Tena Anau e me ki meatu pera ma e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Solomon.
32 “I te Aho te Hakatonutonu raa, na tama i Ninive raa e me ki mahhike i aruna no hai atu na ssara kootou raa, maitaname laatou ni ttike i taha ma na hai sara laatou raa te saaita laatou ni llono na takutaku Jona raa; ia tena Anau e meatu kootou pera ma e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Jona!

Te maahina te tinotama
(Matiu 5.15; 6.22–23)
33 “Se hai tama e hakaura te lamu, tena ku uhi te lamu raa, [ia ma ku tuku te lamu raa i raro te kumete]. Emeia te tama raa e me ki hakapiri te lamu raa i te kina te lamu raa e tuutuu raa ki kkite na tama hakaatoa te maahina te saaita laatou e uru mai i hare raa. 34 Na karemata kootou naa e ssau pera ma ni lamu i na tinotama kootou. Te saaita na karemata kootou raa e taualleka, tena na tinotama kootou raa e maahina hakaatoa; e meia te saaita na karemata kootou raa ku haeo, tena na tinotama kootou raa ku pouri. 35 Lollohi hakamattonu i te maahina i roto akoe naa ki seai ma he pouri. 36 Kame te tinotama akoe naa e maarama hakaatoa se hai kina roo e pouri, tena te tinotama akoe naa e me ki maarama hakaatoa e ssau pera ma te lamu raa e hakamaahina atu akoe ma te maahina aia raa.”

Jisas e hai ake na Farisi
(Matiu 23.1–36; Mak 12.38–40)
37 Te saaita Jisas ku oti roo te tattara, tena he Farisi ku haere ake no hakkoro Jisas ma ki oo laaua no kkai i te hare aia raa, tena Jisas ki haere no noho i raro ma ki kai. 38 Te Farisi raa ku oho te saaita aia ni kite ma Jisas e kai se ssoro na rima Aia raa i mua. 39 Tena Jisas ki meake te Farisi raa, “Kootou na Farisi raa e ssoro koi na vahi i aho na kapu ia ma na parete kootou raa, e meia i roto roo kootou raa e pii roo na tiputipu sakkino ia ma na tiputipu se ttonu. 40 Kootou ni vvare! Aiea TeAtua se pena te tinotama ia ma te anana? 41 Tena kou ake hea i roto na kapu ma na parete kootou raa i na tama hakaalloha raa, tena na ora kootou raa hakaatoa e me ki matahua hakamaoni.
42 “Kootou na Farisi raa e me ki hakalono lihu haeo roo! Kootou e hoki ake TeAtua na hua pammee pera ma na mint raa, na rue raa ia ma alaa hua hoki, e meia kootou e ssiri ki tauttari, ia ki laoi TeAtua. Kootou e ttonu te hoki ake na mee raa i TeAtua, ia tena auu se ssiri ki ppena na mee raa.
43 “Kootou na Farisi raa e me ki hakalono llihu haeo roo, e mee kootou e hihhai ki nnoho na sea na tama hakananniu raa e nonnoho i roto na hare lotu na Jiu raa ia ma na tama hoki ki hakammaha kootou i na kina e kkapi na tama raa. 44 Kootou e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou e ssau pera ma ni taruma se isi na hakamattino, tena na tama ku hahaere vaa aruna se illoa ma teeraa ni taruma.”

Jisas e hai ake na tama poroporo na tuaa
45 He tama na tama poroporo na tuaa raa ku meake Jisas ma, “Rabai, te saaita Akoe e tattara peenei raa; Akoe e hai hoki na haeo maatou!”
46 Kito Jisas ki meake, “Kootou na tama e poroporo na tuaa raa e me ki hakalono llihu hoki! Kootou e hakapiri i aruna na panaua na tama raa na mee e mmaha te amo raa, e meia kootou hokkootou se lavaa te ssora na rima kootou raa no tokonaki na tama raa. 47 Kootou e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou e hakatuu na hatu taualleka raa i na taruma na profet TeAtua raa. Teenaa ko na profet na tipuna kootou raa ni taa no mmate.

48 Kootou hokkootou e huri mai pera ma hea na tipuna kootou raa ni ppena
raa e hakamaoni; na tama raa e taa na profet raa no mmate, tena vahao
nei kootou ku hakatuu na hatu na taruma na tama raa. 49 Teenei hea te
Atamai TeAtua raa e tattara mai ma, ‘Anau e me ki kauna na profet ia ma
na tama hakataetae na tattara raa ki oo i na tama naa, tena na tama naa e
me ki taa alaa tama no mmate, tena ku kou ake na hakalono llihu i alaa
tama.’ 50 Tena na tama te saaita nei raa e me ki hakalono llihu i te taaia ria
na profet raa hakaatoa no mmate kaamata mai roo te saaita te maarama
nei ni tipu ake raa, 51 tena kaamata mai te mate Abel raa haere no tae te
mate Sekaraia te tama tera ni taia ria no mate i lottonu te olta ia ma te Kina
e Tapu raa. Hakamaoni na tama te tautama nei raa e me ki hakalono llihu
e mee na sara nei hakaatoa.
52 “Kootou na tama poroporo na tuaa raa e me ki hakalono llihu haeo roo!
Kootou se poroporo ake na kanohenua raa ki illoa na tiputipu TeAtua, tena
kootou hokkootou se illoa na tiputipu Tama raa, ia kootou e ppui hoki na
tama tera e hai na mahi laatou ma ki illoa raa.”
53 Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere, tena na tama poroporo na tuaa
ia ma na Farisi raa ku kaamata no tamoa haeo Jisas, tena ki vahihhiri ake
Tama raa tammaki na mee, 54 ma ki lave laatou he mee e sara i na tattara
Tama raa, tena ma laatou ku hakapiki Tama raa.

12

Se tauttari na tiputipu na Farisi
(Matiu 10.26–27)

1 Tammaki roo na simata na tama e muimui ake iaa Jisas, tena na tama
raa e haere lakalaka koi na vae alaa tama. Jisas e meake kaamata na
disaipol Aia raa ma, “Lollohi hakamattonu i na ist na Farisi raa. Anau e
tattara atu i na tattara uhiuhi na tama raa. 2 Hea e huuna ria e me ki huri
ake, tena na hakataakoto na tama e hai hemuu raa e me ki laavea ria. 3 Ni
tattara peehee kootou e tattara hemuu i te poo, tena na tama hakaatoa e
me ki llono na tattara naa i te ao, ia hea kootou e ppisi hemuu i roto na
hare kootou te saaita na totoka raa e ppui raa; na tama e me ki tattara iho
hakamaroa na tattara naa i aruna na tauhuhu na hare.

Te tama taatou e tau te mattaku
(Matiu 10.28–31)

4 “Anau e meatu kootou Aku taina, kootou ki se mattaku na tama tera
e taa koi te tinotama raa no mate, tena i muri ku se lavaa te ppena teeraa
mee e haeo roo i aruna ma hea laatou ni ppena raa. 5 Anau e me ki huri
atu te tama kootou e me ki mattaku aa: kootou ki mattaku TeAtua, te Tama
e lavaa te taa te tama ki mate, tena i muri ku lletu te tama raa i roto te ahi
e ura tahi. Kootou ki hakattina Anau, teenei ko te Tama kootou e tau te
mattaku!
6 “Eaa, e rima na rupe kame se lavaa te sui e rua na sileni? Emeia TeAtua
se lavaa te ssiri he rupe hokotahi. 7 Tena na rouru na pohouru kootou raa
hakaatoa ku oti te ppau ria. Ia tena kootou ki se mattaku, e mee kootou e
hakananniu roo i aruna tammaki na rupe.

Kootou ki se nnapa i te vahi Jisas
(Matiu 10.32–33; 12.32; 10.19–20)

8 “Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma koai te tama e tattara i na
kina e tammaki na tama ma aia he tama e tautari Anau, tena te Tamariki
te Tama nei e me ki ppena peeraa hoki i mua na ensel TeAtua raa. 9 Emeia
na tama e tattara i na kina e tammaki na tama ma laatou se hihhai Anau

raa; te Tamariki te Tama nei e me ki tattara i te se hihai Aia i na tama raa
hoki i mua na ensel TeAtua raa.
10 “Te tama e ppehi te tattara haeo i te Tamariki te Tama nei raa, TeAtua e
lavaa te ssirihia te sara te tama naa, e meia na tama e hai na haeo TeAnana
Tapu raa, tena TeAtua se lavaa roo te ssirihia te sara na tama naa.
11 “Kame ni tama e too kootou no kkave i na hare lotu na Jiu raa ma na
tama hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ki lahulahu kootou, tena
kootou ki se mamannatu tammaki ma kootou e me ki tattara peehee ki
tokonaki kootou. 12 E mee TeAnana Tapu raa e me ki poroporo atu kootou
na tattara tera kootou e me ki tattara raa.”

Te tama hai sileni se atamai

13 Teeraa he tama i roto te kanohenua raa e meake Jisas ma, “Rabai,
meake te taina anau raa ki vvae ma maaua na hekau te tamana maaua
raa.”
14 Tena Jisas ki meake te tama raa, “Koai te tama e kou mai na mahi Anau
ki vvae i lottonu ma koorua na hekau te tamana koorua raa?” 15 Kito Jisas
ki meake na tama raa hakaatoa ma, “Lollohi hakamattonu, ka oti kootou
ku mannako na mee hakaatoa, maitaname na ora hakamaoni kootou raa
se mmoe i roto na mee kootou e ttino raa, niaina ma kootou e hai hekau
peehee.”
16 Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei, “Teeraa he tama e isi
tammaki na kerekere tera e hhomo tammaki na kai taualleka. 17 Tena te
tama raa ku noho no mamaanatu hokoia ma, ‘Anau se isi te hare ki hakatau
na kai anau nei hakaatoa. Hea anau e me ki ppena?’ 18 Te tama raa e tattara
hokoia ma, ‘Anau e iroa hea anau e me ki ppena. Anau e me ki seu na
hare pammee e hakatautau na kai raa, tena ku hakatuu ni hare e llahi ki
hakatautau na kai ia ma alaa mee hoki. 19 Tena anau ku tattara hokonnau
ma anau ku isi na mee hakaatoa! Anau ku isi tammaki na mee tera e me
ki mmoe tammaki na hetau. Anau e me ki noho koi no kai, unu, tena ku
hihia!’ 20 Emeia TeAtua e meake te tama raa ma, ‘Akoe he vvare roo! Te
poo nei koi akoe e me ki mate, tena kaa koai te tama e me ki too na mee roo
hakaatoa akoe e hakatautau ma akoe raa?’ ”
21 Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Teenei hea e me ki kapihi ake i te tama
e hakatautau ma ki tammaki aia na mee raa, e meia aia e tutuu haeo roo i
na karemata TeAtua.”

Too TeAtua ki hakamaatua na ora kootou (Matiu 6.25–34)

22 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Tena Anau e meatu kootou
ki se mamannatu tammaki na kai kootou e me ki kkai ki ora kootou raa ia
ma na hekau kootou e me ki leulleu raa. 23 Te ora te tama e hakamaatua i
aruna na kai, tena te tinotama raa e hakamaatua i aruna na hekau. 24 Kira
ake na lakia raa: na manu raa se ttori na kai, ia se hakatautau na kai,
na manu raa se isi na hare hakatautau na kai; TeAtua e haanai na manu
raa! Na ora kootou raa e hakananniu roo i aruna na manu raa. 25 E isi te
tama e lavaa te hakanuu te ora aia raa no roroa kame aia e mamaanatu
tammaki te ora aia? 26 Kootou se lavaa roo te ppena na mee e hainauhie
raia, kootou ki mamannatu tammaki alaa mee hoki? 27 Kootou ki kira
ake na kaute e hhomo huri raa: na kaute raa se uata, ia se ppena na
hekau laatou hokolaatou. Emeia Anau e meatu pera ma na hekau te Tuku
Solomon raa ia ma na hekau aia raa hakaatoa se isi na hekau e hai lakkei
taualleka roo pera ma na kaute nei. 28 TeAtua ko te Tama e hakalaakei na
kaute raa. Na kaute raa e hura ake te aho nei koi, tena taiao ku seai, ku

vvela ria i roto te ahi. Aiea kaa TeAtua se lavaa hoki te kou atu ni hekau ma kootou? Na hakattina kootou raa e pammee roo!
29 “Tena kootou ki se mamannatu tammaki ma hea kootou e me ki kkai ia ma hea kootou e me ki unu raa. 30 E mee na tama e nnoho pouri te maarama nei raa e mamannatu tahi na mee nei. Te Tamana kootou raa e iroa pera ma kootou e hihhai na mee nei. 31 Emeia kootou ki mamannatu tahi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena Aia e me ki kou atu na mee nei hakaatoa.

Na mee taualleka i te vaelani.
(Matiu 6.19–21)
32 “Kootou ki se mattaku, niaina ma kootou e moisi, maitaname TeAtua e hihai ki kou atu te Hakamaatua ana Aia raa ma kootou. 33 Kou ake na hekau kootou raa ki ssui alaa tama, tena ku too na sileni raa no kou ake i na tama hakaalloha raa. Too na muri kopu e ponopono na sileni e mmau raa no hakatau na mee hakaatoa e taualleka kootou raa i te vaelani, i te kina na mee raa se lavaa roo te haere moisi, e mee na tama kailallao raa se lavaa te ttae no too na mee raa, tena na lollona raa hoki se lavaa te kkai na mee raa. 34 E mee na hakataakoto kootou raa e me ki mmoe tahi koi i te kina na hekau kootou raa e mmoe.

Na tama hehekau e tanattana tahi
35 “Kootou ki tanattana i na mee tera e me ki oo mai raa, ia uruuru hakaoti na hekau kootou raa ki ppuhu, tena ku hakaura na lamu kootou raa ki ura 36 pera ma na tama hehekau raa e nnoho no hakattari te tama hakamaatua raa ki vaakai mai i te kai te avana aia ni haere raa. Te tama raa e hamai koi no papaku te totoka raa, tena na tama raa ku taaraki vave koi te totoka raa. 37 Na tama hehekau raa e me ki hihhia roo te saaita te tama hakamaatua raa e vaakai mai no kite ma laatou e ara koi! Anau e meatu te hakamaoni pera ma te tama raa e me ki ui te kaukahu mattoru aia raa, tena ku meake na tama raa ki nnoho i raro, tena aia ku kou ake na kai na tama raa ki kkai. 38 Na tama raa e me ki hihhia roo kame te tama hakamaatua raa e hamai no kite ma laatou e tanattana, niaina te tama raa e hamai te tuapoo ia ma i muri te tuapoo. 39 Tena kootou e lavaa te illoa pera ma kame te tama hakamaatua te hare raa e iroa te saaita te tama kairarao raa e me ki haere ake, te tama naa e me ki se lavaa te tiaki te tama kairarao raa ki uru ake i te hare aia raa. 40 Ia tena kootou ki tanattana peeraa hoki, maitaname te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai te saaita kootou se tanattana ma Aia e me ki vaakai mai raa.”

Te tama hakamaoni ia ma te tama se hakamaoni te hehekau
(Matiu 24.45–51)
41 Tena Pita ki meake, “TeAriki, te tattara hurihuri nei, e tattara koi maatou ma Akoe e tattara na tama roo hakaatoa?”
42 Kito Jisas ki meake, “Kaa koai te tama hakamaoni i na hehekau aia tera e atamai naa? Teenaa ko te tama tera te tama hakamaatua raa e tuku ki hakamaatua, ki mmata na mee hakaatoa i roto te hare, tena ku vaevae ake na kai na tama hehekau raa na saaita hakaatoa e kkai raa. 43 Te tama hehekau naa e me ki hihia roo kame te tama hakamaatua raa e vaakai mai i hare no kite ma aia e ppena na uata aia raa! 44 Hakamaoni roo, Anau e meatu kootou, te tama hakamaatua raa e me ki tuku te tama raa ki hakamaatua na mee roo hakaatoa aia e ttino raa. 45 Emeia kame te tama hehekau naa e hakataakoto hokoia pera ma te tama hakamaatua raa e me ki nnahe roo te vaakai mai, tena aia ku kaamata no riki alaa taanata ia ma na hhine hehekau raa, tena ku tauhano te kai, ia e unu tahi no vvare, 46 tena te tama hakamaatua raa ku vaakai mai i te aho te tama hehekau raa

se iroa ma te tama hakamaatua raa e me ki vaakai mai raa. Tena te tama hakamaatua raa e me ki tuutuu maruu te tinotama te tama raa no lletu i aho ki iroa te tama raa pera ma aia se hakarono na tattara.
47 “Te tama hehekau e iroa hea te tama hakamaatua aia raa e hihai aia ki ppena raa, e meia aia se tanattana ki pena te mee raa, tena te tama naa e me ki riki ria hakahaeo roo. 48 Emeia te tama hehekau tera se iroa hea te tama hakamaatua raa e hihai aia ki ppena raa, e pena te mee e sara tera e tau aia te hakalono llihu, tena te tama naa se lavaa te riki ria hakahaeo roo. Ia na tama e me ki kainno ake tammaki na mee i te tamae too tammaki na mee raa, ia hoki na tama e me ka kainno ake tammaki roo na mee i te tama e too tammaki roo na mee raa.”

Jisas e kou mai te nohonnoho haeo
(Matiu 10.34–36)
49 Tena Jisas ki meake, “Anau e hamai no hakaura te maarama nei ki ura, tena Anau e hihai roo kame te ahi raa ku oti te kaamata ki ura. 50 Anau e isi te hakoukou tapu e me ki too, tena te hakalono llihu i roto Anau nei e me ki moe roo ki oti te mee nei!
51 “Kootou e kkahu ma Anau e hamai ki tokonaki te maarama nei ki nonnoho laoi? Seai, Anau se hamai ma te noho laoi, e meia Anau e hamai ki vaevae. 52 Tokorima na tama i roto te hai matua hokotahi e me ki nonnoho haeo hokolaatou, tena tokotoru na tama e me ki nonnoho haeo ma teeraa tokorua na tama, tena tokorua na tama e me ki nonnoho haeo ma teeraa tokotoru. 53 Na tamana e me ki nonnoho haeo ma na tama tane laatou, tena na tama tane raa e me ki nonnoho haeo ma na tamana laatou raa. Na tinna e me ki nonnoho haeo ma na tama hhine laatou raa, tena na tama hhine raa e me ki nonnoho haeo ma na tinna laatou. Na hinaona hhine e me ki nonnoho haeo ma na hinaona laatou, tena na tama hhine raa e me ki nonnoho haeo ma na hinaona hhine laatou raa.”

Kootou ki illoa na hakataakoto na mee tera Jisas ni ppena raa
(Matiu 16.2–3)
54 Kito Jisas ki tattara ake hoki te kanohenua raa ma, “Te saaita kootou e kkite te pukureurehu e hamai i te laki, tena kootou e me ki tattara ma te mee raa e me ki lleku, tena te mee raa ku lleku hakamaoni. 55 Ia te saaita kootou e kkite ma te matani raa ku aniani mai i te kupu, tena kootou e me ki tattara ma te mee raa e me ki vvela, tena te mee raa ku vvela hakamaoni. 56 Kootou ni tama e tattara uhiuhi! Kootou e lavaa te kira ake te vaelani raa, tena ku mannatu ma te mee raa e me ki tauareka ma e mee ki haeo. Kaa kootou se illoa peehee na hakkatu na mee e huri atu vahao nei raa?

Nnoho hakaraoi ma na tama e haeo ma kootou raa
(Matiu 5.25–26)
57 “Aiea kootou se hakatonutonu hokkootou na mee e tonu kootou e tau te ppena raea? 58 Kame he tama e ppono akoe i te kot e mee akoe e seu te tuaa, tena akoe ki haere no tattara hakaraoi koorua i mua koorua e oo i te kot. Kame akoe se haere no tattara hakaraoi koorua, tena akoe e me ki huutia ria i mua na tama te kot raa, tena na tama raa e me ki kou ake akoe i na rima na polis raa ki ppono i roto te hare karapusi. 59 Tena Anau e meatu, akoe e me ki noho i roto te hare karapusi raa ki tae roo te saaita akoe e ppehi te paini akoe raa hakaatoa.”

13

Te tama se tike i taha ma na hai sara aia raa e me ki mate

1 Te saaita naa e isi na tama i te kina raa e oo ake no meake Jisas i te vahi
na tama i Galili tera Pailat ni taa no mmate te saaita na tama raa ni hoki
ake na hoki laatou i TeAtua raa. 2 Tena Jisas ki meake na tama raa, “E mee
na tama i Galili raa ni taaia ria no mmate peeraa, tena kootou ku mannatu
ma te mee raa e huri ake te hakamaoni pera ma na hai sara na tama raa e
raka i aruna ma alaa tama i roto Galili? 3 Seai! Tena Anau e meatu pera
ma kame kootou se ttike i taha ma na hai sara kootou, tena kootou e me ki
mmate peeraa hoki 4 Kaa te sanahuru ma varu na tama i Siloam tera ni
mmate te saaita te hare palluna raa ni teiho no taaona laatou raa? Kootou
e mannatu ma te mmate na tama raa e huri ake pera ma na tama raa e pii
na hai sara e raka i aruna ma na tama e nnoho i Jerusalem raa? 5 Seai! Tena
Anau e meatu, kame kootou se ttike i taha ma hai sara kootou, tena kootou
e me ki mmate peeraa hoki.”

Te tattara hurihuri te laakau se hua na hua

6 Kito Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei, “Teeraa he
tama e isi te laakau fik e homo i roto te paupaku aia. Tama raa e haere ake
no mmata ma te laakau raa e isi na hua e mmau, e meia aia se hai hua e
kite. 7 Kito te tama raa ki meake te tama e rorohi te paupaku raa, ‘Kira ake!
E toru roo na hetau anau e hamai no matamata ma e isi na hua e mmau
te laakau nei, e meia anau se hai hua e kite. Tena tuu te laakau nei i raro.
Aiea te laakau nei ki tiaki roo ki tuu no kai na kai i roto te kerekere?’ 8 Tena
te tama e rorohi te paupaku raa ki meake, ‘Te tama hakamaatua, tiaki te
laakau naa ki tuu he hetau hokotahi, tena anau e me ki mmuru ni muruna
no uhi hakatike te purapura te laakau naa. 9 Tena kame te hetau i muri
raa te laakau nei ku hua, tena ku tauareka, kaa seai, tena akoe ku ttuu te
laakau nei ki hina.’ ”

Jisas e tokonaki te hine i te aho te Sabat

10 Jisas e akoako i roto te hare lotu raa i te aho te Sabat. 11 Tena he hine
i roto te matakaina raa e isi te tipua sakkino e mee te hine raa no lalavea i
roto sanahuru ma varu na hetau; te hine raa ku hahaere piko roo, ia tena
ku se lavaa roo te tuu tonu. 12 Jisas e kite te hine raa, tena Aia ki kanna
ake ma, “Taku tama, akoe ku tauareka ma te maahana akoe naa.” 13 Kito
Jisas ki hakapiri na rima Aia raa i aruna te hine raa, tena te saaita naa koi
te hine raa ku hamatakkau hokoia koi no tuu tonu, tena ki hakammaha ake
TeAtua.

14 Tena te tama hakamaatua te hare lotu na Jiu raa ku roto e mee Jisas
e tokonaki te hine raa no tauareka i te aho te Sabat raa, kito te tama
hakamaatua raa ki tattara ake te kanohenua raa ma, “Taatou e isi e ono
na aho ki hehekau, tena kootou ki oo mai i roto na aho naa ki tokonaki ria
kootou ki taualleka. Kootou se lavaa te oo mai te aho te Sabat.”

15 Tena TeAriki ki meake, “Kootou e tattara uhiuhi koi. Kootou e nnoho
mai naa e me ki vvete koi na manu kootou raa no hakattaki i taha ma na
paa hare laatou raa no haunu na vai i te aho te Sabat. 16 Ia te hine nei
he mokopuna Abraham tera Satan ni haihai no karapusi i roto sanahuru
ma varu na hetau. Eaa kaa te hine nei ku se lavaa roo te tokonaki ria ki
tauareka i te aho te Sabat nei?” 17 Na tattara Aia raa e mee na tama e kiri
lloto Aia raa no nnapa hokolaatou, tena te kanohenua raa ku hihhia roo i
na mee taualleka Jisas e ppena raa.

Te hua e paamee roo
(Matiu 13.31–32; Mak 4.30–32)

18 Tena Jisas ki meake, “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peehee?
He mee peehee Anau e lavaa te hakapaa tera e ssau ma te Hakamaatua ana

i te Vaelani raa? 19 Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te
hua te mastet te tama e ttori i roto te paupaku aia raa. Te hua raa e homo
no rahi roo, tena na manu raa ku ppena na hohana laatou raa i aruna te
laakau raa."

Te tattara hurihuri te ist
(Matiu 13.33)

20 Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi, "He mee peehee Anau e lavaa
te hakapaa tera e ssau ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa? 21 Te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te ist te hine raa e hilo i
roto na haraoa, tena ki hakamoe te haraoa raa no hhuta."

Te totoka e kkao roo
(Matiu 7.13–14,21–23)

22 Jisas e tuui sara pera i Jerusalem no haere vaa roto na matakaina e llahi
ia ma na matakaina pammee raa no takutaku ake na kanohenua raa. 23 E
isi te tama e vahiri ake Jisas ma, "TeAriki, na tama e me ki tokonaki ria ki
ora raa e moisi koi?"

Kito Jisas ki meake na tama raa ma, 24 "Hai na mahi kootou ki lavaa
kootou te uru i roto te totoka e kkao raa; maitaname tammaki na tama e
me ki hahaivi ki uru i roto hare, e meia laatou e me ki se lavaa. 25 Te tama
hakamaatua te hare raa e me ki mahike no ppui te totoka raa, tena te saaita
kootou e ttuu i aho no papaku te totoka raa, tena ku tattara ake ma, 'TeAriki,
taaraki te totoka raa ki uru atu maatou!' Tena te Tama raa e me ki meatu
ma, 'Anau se iroa kootou e oo mai i hee!' 26 Tena kootou e me ki meake ma,
'Maatou e kkai, ia e unu ma Akoe. Akoe ni akoako mai maatou i roto na
matakaina maatou raa.' 27 Emeia te Tama raa e me ki meatu hoki ma, 'Anau
se iroa kootou e oo mai i hee. Oo i taha ma Anau, kootou hakaatoa ni tama
e hai ssara.'

28 "Kootou e me ki tanittani no hakati kkati na niho kootou raa te saaita
kootou e kkite Abraham, Aisak, Jekop ia ma na profet hakaatoa tera e
nnoho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa te saaita kootou e me ki
lettua ria i aho raa. 29 Na tama e me ki oo mai i te vahi te anake ia ma te
laki, i te vahi tokorau ia ma te kupu. Na tama raa e me ki nnoho i roto te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa no kkai. 30 Na tama e hakammuri te saaita
nei raa e me ki tuu i mua, tena na tama e ttuu i mua te saaita nei raa e me
ki hakammuri."

Jisas e me ki mate i Jerusalem
(Matiu 23.37–39)

31 Te saaita naa hoki e isi na Farisi e oo ake no meake Jisas ma, "Akoe ki
haere i taha ma te kina nei no haere teeraa matakaina, maitaname Herot
e hihai ki taa Akoe ki mate."

32 Tena Jisas ki meake na tama raa, "Oo no meake te manu kai tama naa:
'Anau e hakaise na tipua i taha, tena ku tokonaki na tama lavvea raa te aho
nei ma taiao, tena te aho tana hakatoru raa Anau e me ki hakaoti na uata
Anau nei.' 33 Tena te aho nei, taiao ia ma teeraa aho; Anau e me ki tuui sara
peeraa i Jerusalem, maitaname se tonu ma na profet raa ki mmate i alaa
kina, na tama raa e me ki mmate i Jerusalem koi.

34 "Jerusalem, Jerusalem! Kootou e taa na profet raa no mmate, tena
kootou e maka na tama TeAtua ni kauna ria atu ma na tattara Aia raa! E
hia roo na vahao Anau e hihai ki hakkutu mai kootou, e ssau pera ma na
manu hine raa e hakkutu mai na pupunua aia raa i raro na pakau aia raa.
Emeia kootou se hihhai ma Anau ki tokonaki kootou! 35 Tena te hare lotu
kootou naa e me ki tuu se hai tama. Anau e meatu kootou te hakamaoni

pera ma kootou se lavaa te kkite Anau ki tae roo te saaita kootou e tattara ma, ‘TeAtua e hakatapu te Tama tera ni hamai i te inoa TeAriki raa.’ ”

14

Jisas e tokonaki te tama laavea

1 He Sabat hokotahi Jisas e haere ma ki haere no kai i te hare te tama
hakamaatua na Farisi raa, tena na tama raa ku matamata hemuu iaa Jisas.
2 Tena he tama ku haere ake iaa Jisas raa; na vae ia ma na rima aia raa e
ssura hakaatoa. 3 Kito Jisas ki meake na Farisi ia ma na tama e poroporo
na tuaa raa ma, “Na tuaa taatou raa e hakattana taatou ki tokonaki te tama
i te aho te Sabat ma seai?”
4 Emeia na tama raa e nnoho hemuu se hai tattara roo e meake. Tena
Jisas ki too te tama raa no tokonaki no tauareka, tena Aia ki kauna te tama
raa no haere. 5 Kito Jisas ki meake, “Kame he tama kootou e isi te tamariki,
seai naa he manu e teiho i roto te rua e nnoto i te aho te Sabat; eaa akoe
kame se lavaa te arato ake te tamariki seai naa te manu raa i aruna i te aho
te Sabat raa?”
6 Tena na tama raa ku se lavaa te sui muri ake te vahiri Jisas raa.

TeAtua e hakammaha na tama e pasemmu

7 Jisas e kite pera ma na tama e oo ake i te kai raa e hirihiri ki nnoho na
kina na tama hakananniu e nonnoho raa, kito Jisas ki tattara ake na tama
raa te tattara hurihuri nei. 8 “Kame he tama e aru atu akoe ki haere ake i te
kai te avana, tena auu se haere no noho i te kina na tama hakananniu raa
e nonnoho raa, ka oti te tama hakamaatua te kai raa e isi hoki te tama ni
aru tera e hakanaaniu i aruna akoe, 9 tena te tama tera ni aru atu koorua
hakaatoa raa ku haere atu no meatu akoe ma, ‘Mahike ki noho te tama nei’,
tena akoe e me ki napa no haere no noho i muri roo. 10 Emeia kame akoe e
aruhia ki haere ake i te kai, tena haere koi no noho i te kina i muri raa, tena
te tama hakamaatua raa e me ki kite, tena ku haere atu no meatu akoe ma,
‘Na soa, hamai i mua no noho he kina tauareka raa.’ Tena na tama hakaatoa
i te kina te kai raa e me ki kkite pera ma te tama hakamaatua te kai raa e
hakammaha akoe. 11 Na tama e mee hokolaatou no hakananniu raa, e me
ki tuku iho no mouraro, tena na tama e mee hokolaatou no mouraro raa e
me ki ssau ria no hakananniu.”
12 Kito Jisas ki meake te tama ni aru ake Aia raa, “Te saaita akoe e me ki
tanattana na kai raa, tena auu se aru na soa akoe raa, na taina akoe raa, na
hareakina akoe raa ia ma na tama tera e hai hekau raa roo, e mee i muri na
tama naa e me ki aru atu hoki akoe ki sui muri hea akoe ni ppena raa. 13 Te
saaita akoe e tanattana te kai, tena ku aru na tama hakaalloha raa, na tama
tottoro raa, na tama na vae e mmate raa ia ma na tama karemata sseni raa;
14 tena akoe e me ki hakatapu ria, maitaname na tama raa se lavaa te sui
muri atu akoe. TeAtua e me ki sui muri atu akoe te saaita na tama e ttonu
tahi raa e me ki mahike muri i taha ma te mate.”

Te tattara hurihuri te kai e rahi
(Matiu 22.1–10)

15 Tena he tama e noho i te kina raa no kkai laatou ma Jisas e rono na
tattara Jisas raa, tena aia ki meake, “Na tama e me ki kkai te kai e rahi i te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki hakatapu ria.”
16 Tena Jisas ki meake te tama raa, “Teeraa he tama e tanattana te kai
e rahi, tena aia ki aru tammaki roo na tama. 17 Te saaita te kai raa ku
tanattana, tena te tama raa ku kauna te tama hehekau aia raa ki haere no
meake na tama aia ni aru raa ma, ‘Oo mai, na mee hakaatoa ku tanattana!’

18 Tena na tama raa ku kaamata no tattara hakameemee. Te tama kaamata
raa e meake te tama hehekau raa ma, ‘Anau e sui te paupaku vahao nei
koi, tena anau e me ki haere no mmata te paupaku raa. Kaaroha, anau e
kapitia.’ 19 Tena teeraa tama ki meake, ‘Anau e sui sanahuru na bulmakau,
ia tena anau e me ki haere no haaite na manu nei. Kaaroha roo, anau e
kapitia.’ 20 Tena teeraa tama hoki ku meake, ‘Anau e avana vahao nei koi
tera hea anau ku se lavaa te haere atu.’
21 “Tena te tama hehekau raa ki vaakai no meake te tama hakamaatua aia
raa. Tena te tama hakamaatua raa ku roto roo, tena ki meake, ‘Haere vave
vaa roto na mateara te matakaina nei raa, tena ku hakkoro mai na tama
hakaalloha raa, na tama tottoro raa, na tama karemata sseni raa ia ma na
tama na vae e mmate raa ki oo mai.’ 22 Tena te tama hehekau raa ki meake,
‘Te tama hakamaatua, anau ku oti te ppena na mee hakaatoa tera akoe ni
mee mai anau ki ppena raa, e meia te hare nei koi ttana koi.’ 23 Tena kito te
tama hakamaatua raa ki meake te tama hehekau raa, ‘Haere i na mateara
vaa roto raa no meake na tama raa ki oo mai ki kkapi roo te hare anau nei.
24 Anau e meatu kootou hakaatoa pera ma se hai tama na tama anau ni aru
kaamata raa e me ki hakammata na kai anau nei.’ ”

Mannatu hakaraoi no tauttari Jisas
(Matiu 10.37–38)

25 Tammaki na tama e hahaere ma Jisas, tena Jisas ki hakatike no tattara
ake na tama raa, 26 “Te tama se tau te mee pera ma he disaipol Anau kame
te laoi aia i na maatua aia raa, i te avana ia ma na tamalliki aia raa, i na
taina ia ma na kaave aia raa ia ma te ora aia raa e raka i aruna ma te laoi
aia Anau raa. 27 Na tama se amo na kros laatou no tauttari mai Anau raa se
lavaa te mee pera ma ni disaipol Anau.
28 “Kame he tama e hihai ki pena he hare palluna, te tama naa e me ki
noho kaamata no mamaanatu te kooina te sui te hare naa ki mmata ma na
sileni aia raa e llava te sui te hare naa hakaatoa. 29 Kame akoe se noho no
maanatu hakaraoi, akoe e me ki hakatuu koi na pou raa, tena ku se lavaa
hoki te hakaoti te hare naa, tena na tama e kkite te hare se oti naa e me ki
tataussua akoe. 30 Na tama raa e me ki meatu, ‘Akoe e kaamata no pena te
hare raa, tena ku se lavaa koi te hakaoti!’
31 “Kame he tuku e haere ma sanahuru na simata na tama ma ki ppuhu
ma te tuku tera e hamai ma tipu rua na simata na tama raa, tena te tuku raa
e me ki noho kaamata no mamaanatu ma aia e lavaa te ppuhu ma teeraa
tuku ma seai. 32 Kame aia e maanatu ma aia se tau, tena te tuku raa e me ki
kkave te tattara i teeraa tuku ma laaua ki tattara hakaraoi te saaita te tuku
raa koi mmao.” 33 Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Kootou e ssau peeraa hoki.
Kootou se lavaa te mee pera ma ni disaipol Anau kame kootou se tiaki na
mee hakaatoa kootou e isi raa.

Te tattara hurihuri te sol
(Matiu 5.13; Mak 9.50)

34 “Te sol raa e tauareka, e meia te saaita te sol raa ku se mmara, taatou
ku se lavaa hoki te mee te sol raa ki mmara hakaraoi. 35 Te sol raa ku haeo,
ia se lavaa hoki te mee pera ma ni muruna, tena te sol raa ku tau koi te
peesia. Tena hakallono kame kootou e isi na katarina.”

15

Te sipsip ni rano
(Matiu 18.12–14)

1 Teeraa he aho, e tammaki na tama e aoao na takis ia ma na tama hai
ssara e oo ake ma ki hakallono na tattara Jisas raa. 2 Tena na Farisi ia ma
na tama poroporo na tuaa raa ku tamumu ma, “Tama nei e hihai na tama
hai ssara, ia e kaikkai hoki ma na tama raa.” 3 Kito Jisas ki tattara ake na
tama raa te tattara hurihuri nei:
4 “Kame he tama kootou e isi huitarau na sipsip, tena he sipsip hokotahi
ku rano. Hea akoe e me ki pena? Akoe e me ki tiaki na sipsip tipu sivo ma
sivo raa ki kaikkai, tena akoe e me ki haere no sesee te sipsip hokotahi e
rano raa te saaita roo akoe e lave te manu raa. 5 Te saaita akoe ku lave te
sipsip raa, akoe e me ki hihia roo no hakapiri te sipsip raa i te panaua akoe
6 no amo i hare. Tena akoe e me ki kanna ake na soa akoe ia ma na tama e
illoa akoe raa hakaatoa, tena ku tattara ake na tama raa ma, ‘Anau e hihia
roo e mee anau ku lave te sipsip anau ni rano raa. Oo mai taatou ki hihhia
hakaatoa!’ 7 Anau e meatu kootou pera ma e me ki ssau peeraa hoki, kame
he tama hokotahi e tike i taha ma na hai sara aia, na ensel i te vaelani raa
e me ki hihhia roo, e raka i aruna ma te tipu sivo ma sivo na tama e ttonu
tahi tera se tau te ttike i taha ma na hai sara laatou raa.

Te sileni ni rano

8 “Kame he hine e isi sanahuru na siliva, tena he siliva hokotahi ku rano.
Hea te hine raa e me ki pena? Te hine raa e me ki hakaura te lamu raa no
verevere te hare raa, tena ku sesee hakaraoi roo na kina hakaatoa ki lave
roo aia te siliva raa. 9 Te saaita aia e lave te siliva raa, te hine raa e me ki
kanna ake na soa ia ma na tama e illoa aia raa hakaatoa, tena ku meake,
‘Anau e hihia roo e mee anau ku lave te siliva anau ni rano raa. Taatou ki
hihhia hakaatoa!’ 10 Anau e meatu kootou pera ma e me ki ssau peeraa
hoki, na ensel i te vaelani raa e me ki hihhia roo kame he tama hai sara
hokotahi e tike i taha ma na hai sara aia.”

Te haanau ni llano

11 Tena Jisas ki tattara ake hoki, “Teeraa he tama e isi e rua na taupeara.
12 Taupeara paamee raa e meake te tamana aia raa ma, ‘Kou mai te tuhana
anau raa vahao nei.’ Kito te tamana tokorua raa ki vvae i lottonu na hekau
raa ma na taupeara e rua aia raa. 13 Tena na aho i muri raa koi, te taupeara
raa ku kou ake na hekau aia raa hakaatoa ki sui alaa tama, tena ki too na
sileni raa no haere i taha. Aia e haere te henua e mmao roo, tena ki kaamata
no tatahao puamu na sileni aia raa i na tiputipu sakkino. 14 Te taupeara raa
e suisui na sileni aia raa no oti roo hakaatoa, tena te one raa ku tae ake i
te henua raa, tena te taupeara raa ku se hai sileni roo e ttoe. 15 Tena aia ki
haere no hehekau ma he tama i te henua raa. Kito te tama raa ki kauna
te taupeara raa ki haere no rorohi na piki aia raa. 16 Te taupeara raa ku
maanatu ma ki kai koi na kai na piki raa e kkai raa, e mee se hai tama e kou
ake ni kai ki kai aia. 17 Tena te hakataakoto raa ku tere ake i te taupeara raa
ma, ‘Na tama hehekau te tamana anau raa hakaatoa e kkai roo no ppohu, ia
e isi koi na kai e ttoe, e meia anau ku taapiri koi ki mate taku hikai. 18 Anau
e me ki mahike no haere te tamana anau raa no meake ma, “Tamana, anau
ku sara roo i mua na karemata TeAtua ia ma na karemata akoe. 19 Anau ku
se tau te mee pera ma he tama akoe, too anau mo tama koi hehekau akoe.” ’
20 Tena te taupeara raa ku mahike no vaakai muri i te tamana aia raa.
“Te taupeara raa koi mmao roo i taha ma te hare raa te saaita te tamana
aia raa ni kite aia, tena aia ku aroha roo i te taupeara aia raa, kito aia ki
tere atu no avei te taupeara raa no mohoni. 21 Tena te taupeara raa ki
meake, ‘Taku tamana, anau ku sara roo i mua na karemata TeAtua ia ma
na karemata akoe. Anau ku se tau hoki te mee pera ma he tamariki akoe.’

22 Emeia te tamana aia raa e kanna ake na tama hehekau aia raa ma, ‘Vave!
Kou mai na hekau taualleka raa no hakauru ake te tama nei. Taro ake he
ring te matarima aia raa, tena ku hakauru ake ni taka i na vae aia raa.
23 Tena kootou ku oo no taa te pupunua bulmakau e rahi raa, tena taatou
ku pena he kai e rahi ki hihhia taatou ma te tama nei! 24 Maitaname te
tamariki anau nei ni mee raa ku mate, tena vahao nei aia ku ora muri; aia
ni mee raa e rano, tena vahao nei aia ku vaakai mai.’ Tena na tama raa ku
kaamata no kkai te kai raa.
25 “Ia te saaita naa te taupeara matua raa e noho i roto te paupaku. Tena
te taupeara matua raa ku vaakai mai i hare, tena te saaita aia ku taapiri i
hare raa, aia ku rono te rue ia ma na tama e llue. 26 Kito aia ki kanna ake te
tama hehekau aia raa no vahiri ake ma, ‘Hea na tama raa e hai raa?’ 27 Kito
te tama hehekau raa ki meake, ‘Te taina akoe raa ku tae mai, tena te tamana
akoe raa ki taa te pupunua bulmakau e rahi raa ki kkai taatou, e mee te
taina akoe raa ku tae laoi mai.’
28 “Te taupeara matua raa ku roto roo, tena aia ku se hihai ki haere i
roto hare; kito te tamana aia raa ki hamai i aho no hakorokoro te taupeara
matua raa ki haere ake i hare. 29 Tena te taupeara raa ki meake te tamana
aia raa ma, ‘Kira ake, na hetau nei hakaatoa anau e hehekau ma akoe pera
ma he tama hehekau, tena anau se hai vahao roo e tattara sui na tattara
akoe raa. Kaa hea akoe ni kou mai anau? Akoe se hai mee ni kou mai anau
ma ki pena he kai ma na soa anau raa. 30 Emeia akoe e taa te pupunua
bulmakau e rahi raa, te saaita te tama akoe e kanna ma he tamariki akoe
raa ni tae mai, niaina roo ma te tama raa ni tahao puamu na sileni akoe
raa i na hhine.’ 31 Tena te tamana aia raa ki meake, ‘Taku tama, akoe e
noho tahi ma anau, tena na mee hakaatoa anau e ttino raa ni mee akoe.
32 Emeia taatou e tau te kkai no hihhia, maitaname te taina akoe raa ni
mee raa ku mate, e meia vahao nei aia ku ora muri; aia ni mee raa e rano,
tena vahao nei aia ku vaakai mai.’ ”

16

Te tama hakamaatua e haeo

1 Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Teeraa he tama hai sileni, tena
aia e isi te tama hehekau tera e rorohi na hekau aia raa hakaatoa. Te tama
hai sileni raa e rono pera ma te tama hehekau aia raa e tatahao puamu na
sileni aia raa. 2 Tena te tama hai sileni raa ki kanna ake te tama hehekau
aia raa no vahiri ake ma, ‘Aanei ni tattara peehee anau e rono nei? Taataa
mai he launiu ki iroa anau te rorohi akoe na hekau anau raa hakaatoa,
maitaname akoe ku mee ki hakaoti ria.’ 3 Tena te tama hehekau raa ki
tattara hokoia ma, ‘Te tama hakamaatua raa ku mee ki hakaoti anau. Kaa
hea anau e me ki pena? Anau ku se ivi te keri na rua, tena anau e napa hoki
te kainno huri. 4 Te saaita nei anau e iroa hea anau e me ki pena! Te saaita
anau ku hakaoti ria ma te uata anau raa, na soa anau raa e me ki hakkoro
anau ki oo maatou i na hare laatou raa.’
5 “Tena kito te tama raa ki kanna ake na tama e isi na taoni i te tama
hai sileni raa. Tama raa e vahiri ake te tama kaamata raa ma, ‘E hia na
taoni akoe i te tama hakamaatua anau raa?’ 6 Kito te tama raa ki meake, ‘E
varu huitarau na galon na sunu.’ Tena kito te tama hehekau raa ki meake
te tama raa, ‘Teenei te launiu na taoni akoe, too tena akoe ku taataa haa
huitarau na galon na sunu.’ 7 Tena aia ki vahiri ake teeraa tama, ‘Kaa e hia
te taoni akoe raa?’ Tena te tama raa ki meake ma, ‘Simata na kopu haraoa.’
Tena te tama hehekau raa ki meake, ‘Teenei te taoni akoe, too tena akoe ku
taataa varu huitarau na kopu haraoa.’

8 “Ia niaina ma te tama hehekau raa e hai laavaka, e meia te tama
hakamaatua raa e hakammaha koi te tama hehekau aia raa, maitaname na
tama te maarama nei raa ni tama roo e illoa te hai lavvaka na mee, e kkee
roo ma na tama i te maahina raa.”
9 Kito Jisas ki tattara ake hoki ma, “Ia tena Anau e meatu kootou:
tokonaki na tama e tuttuu haeo raa ma na mee taualleka i te maarama nei
raa, tena te saaita na mee hakaatoa e oti raa, akoe e me ki iroa ria i te kina te
ora se isi te hakaoti raa. 10 Te tama e rorohi hakatauareka na mee pammee
raa e lavaa hoki te rorohi hakatauareka na mee e llahi, tena te tama se
lavaa te rorohi na mee pammee raa se lavaa hoki te rorohi na mee e llahi.
11 Ia tena, kame akoe se lavaa te rorohi hakatauareka na mee i te maarama
nei raa, tena kaa akoe e me ki lavaa peehee te rorohi na mee hakamaoni e
sui mmaha raa? 12 Kame akoe se lavaa te rorohi hakatauareka hea teeraa
tama e ttino raa, tena kaa koai te tama e me ki kou atu hea akoe e ttino raa?
13 “Se hai tama e me ki hehekau i raro na mahi tokorua na tama
hakamattua; na tama hehekau peenei raa e me ki haeo teeraa tama, tena
ku laoi teeraa tama. Te tama naa e me ki hakarono teeraa tama, tena ku
se lavaa te hakarono teeraa tama. Akoe se lavaa te hehekau hakamaoni
TeAtua kame akoe e manako sileni.”

Na tattara Jisas
(Matiu 11.12–13; 5.31–32; Mak 10.11–12)

14 Te saaita na Farisi raa ni llono na tattara Jisas raa, na tama raa ku
taaussua Tama raa, e mee laatou ni tama e hihhai sileni. 15 Tena Jisas
ki meake na tama raa, “Kootou ko na tama e hihhai ki mee pera ma kootou
e ttonu i mua na karemata na tama hakaatoa, e meia TeAtua e iroa na hatu
manava kootou. Maitaname na mee na tama e hakataakoto ma ni mee
hakamaoni raa ko na mee TeAtua e mee ma ni mee vare i na karemata Aia.
16 “Na tuaa Moses ia ma na tattara na profet raa e hai mmahi roo haere
no tae te saaita Jon Baptis raa, tena kaamata te saaita naa maatou ku tattara
tahi atu te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na tama
hakaatoa ku hai na mahi laatou ma ki ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani
raa. 17 Emeia e hainauhie roo ma te vaelani ia ma te maarama nei te oti, ia
se lavaa he paa tattara tera e tattara i te vahi na tuaa TeAtua raa e lavaa te
oti.
18 “Kame he tanata e tiaki te hine aia raa no avana teeraa hine, te tama
naa ku sara ma te tuaa i te vahi te avvana huri, tena te tanata e avana te
hine e peesia ria raa e sara hoki ma te tuaa te avvana huri raa.”

Te tanata hai sileni laaua ma Lasarus

19 Tena Jisas ki meake, “Teeraa he tama hai sileni e uruuru na hekau e
sui mmaha roo, tena aia e noho hihia tahi na aho hakaatoa. 20 Ia e isi hoki
te tama hakaalloha, te inoa aia raa ko Lasarus. Te tinotama te tama raa e
uhia na saanuku hakaatoa, tena na vahao hakaatoa te tama raa e nonoho
i te totoka te hare te tama hai sileni raa, 21 ma ki kai na maanunu na kai e
tteiho i taha ma te tebol te tama raa. Na poi raa hoki kame e oo ake no ariari
na saanuku Lasarus raa.
22 “Tena ki oti Lasarus ku mate, tena na ensel raa ki ssau te tama raa no
hakanoho i te vahi Abraham i te kai e rahi i te vaelani raa. Tena ki oti te
tama hai sileni raa ku mate hoki no tanu ria. 23 Te tama raa ku noho i te kina
tera aia e me ki hakalono llihu haeo roo, tena aia ku kira no kite Abraham
e mmao roo i taha, tena Lasarus e noho i te vahi tama raa. 24 Kito te tama
hai sileni raa ki kanna ake, ‘Abraham taku tamana! Hai aroha mai anau,
tena ku kauna ria mai Lasarus ki ttoki te matarima aia i roto te vai, tena aia
ku hamai no hakamaariki te arero anau nei.’

25 “Tena Abraham ki meake, ‘Taku tama, akoe e maanatu! Te saaita akoe
ni noho i te maarama i raro raa, akoe e isi roo na mee hakaatoa taualleka,
tena Lasarus se hai mee taualleka ni too. Tena te saaita nei Lasarus ku
noho hihia i te kina nei, tena akoe ia ku hakalono llihu. 26 Teeraa mee hoki,
e isi te rua e nnoto e moe i lottonu taaua ma ki se lavaa he tama maatou e
hakahiti atu i te vahi naa, ia ki se lavaa hoki he tama kootou e hakahiti mai
i te vahi nei.’ 27 Tena kito te tama hai sileni raa ki meake, ‘Anau e kainno
atu akoe, Abraham taku tamana! Kauna ria Lasarus ki haere i te hare te
tamana anau raa 28 no tattara ake e rima na taina anau raa ki se lavaa na
tama raa te oo mai i te kina e hakalono llihu nei.’
29 “Kito Abraham ki meake, ‘Na taina akoe raa ku oti te llono na tattara
na tuaa Moses ia ma na launiu na profet raa, tena na taina akoe raa e tau
te hakallono na tattara na tama raa.’ 30 Kito te tama hai sileni raa ki meake,
‘Abraham, taku tamana! Na tattara naa se tau, e meia kame he tama e
mahike muri i taha ma te mate no haere no tattara ake na tama naa, tena
na tama naa e me ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa.’ 31 Tena Abraham
ki meake, ‘Kame na taina akoe raa se hakallono na tuaa Moses ia ma na
profet raa, na tama naa e me ki se lavaa hoki te hakallono te tama e me ki
mahike muri i taha ma te mate raa.’ ”

17

Na Hai sara
(Matiu 18.6–7; 18.21–22; Mak 9.42)

1 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Na mee tera e me ki mee na
tama ki hai sara raa e me ki ttae mai, tena na tama e tauttari na mee raa e
me ki hakalono llihu haeo roo. 2 E me ki tauareka roo kame he tama e nnoa
he hatu e rahi roo i te uaa te tama naa, tena ku lletu te tama naa i te lottai,
ka oti te tama naa ku tatakore alaa tama ki hai ssara hoki. 3 Tena kootou ki
hakamattonu hea kootou e ppena raa!
“Kame te taina akoe raa e sara, akoe ku hai ake te tama naa, tena kame
aia e tike i taha ma na hai sara aia raa, tena akoe ku hai aroha atu te tama
naa. 4 Kame te taina akoe raa e sara ma akoe e hitu na vahao i roto te aho
hokotahi, tena na vahao hakaatoa aia e haere atu no meatu akoe pera ma,
‘Anau ku aroha,’ tena akoe ki hai aroha te tama naa.”

Te tiputipu te hakatina

5 Kito na aposol raa ki meake TeAriki ma, “Mee na hakattina maatou raa
ki hai mmahi.”
6 Tena Jisas ki meake, “Kame kootou e isi na hakattina e llahi pera ma
na hua te mastet raa, tena akoe e me ki lavaa te meake te laakau e homo
nei ma, ‘Llana ma na patiaka akoe raa no haere no tuu i te moana!’ tena te
laakau naa e me ki hakarono akoe.

Na uata te tama hehekau

7 “Ia kame he tama e hehekau ma kootou tera e tuei seai naa e rorohi na
sipsip. Tena te saaita te tama hehekau raa e hamai i hare raa, eaa akoe e
me ki meake te tama hehekau raa ki hakavave no kai na kai aia raa? 8 Seai!
Emeia akoe e me ki meake te tama hehekau raa ma, ‘Tanattana na kai anau
raa, tena akoe ku uru na hekau akoe raa no pare mai na kai anau raa ki kai,
tena te saaita roo anau ku oti te kai, ia ku oti te unu raa, tena akoe ku lavaa
te kai.’ 9 Akoe se lavaa te hakammaha te tama hehekau akoe raa, niaina roo
ma te tama raa e hakarono na tattara akoe. 10 E ssau peenaa ma kootou naa
hoki, te saaita kootou ku oti te ppena na mee TeAtua e hihai ma kootou ki
ppena raa, kootou e me ki mee ma, ‘Maatou ni tama hehekau vare koi, tena
maatou e ppena koi niaa maatou e me ki ppena raa.’ ”

Sanahuru na tama e kaina te manumanu haeo

11 Te saaita Jisas ni haere peeraa i Jerusalem raa, Aia e haere tautari te
kooina e tere vaa lottonu Samaria laaua ma Galili raa. 12 Aia e haere i roto
te matakaina raa, tena sanahuru na tama e kaina te manumanu haeo ku
ttiri Aia. Na tama raa e ttuu hakammao, 13 tena ki kanna ake hakamaroa
ma, "Jisas! TeAriki! Hai aroha mai maatou."
14 Jisas e kite na tama raa, tena aia ki meake, "Oo no huri ake na tinotama
kootou raa ki mmata na maatua te lotu raa."
Na tama raa koi oo koi, tena na tinotama laatou raa ku taualleka. 15 Tena
he tama hokotahi e kite pera ma te tinotama aia raa ku tauareka, tena aia
ki vaakai ake no haere hakammaha TeAtua hakamaroa roo. 16 Aia e teiho
no tuturi i mua na vae Jisas raa, tena ki hakammaha Tama raa. Te tama raa
he tama i Samaria. 17 Kito Jisas ki meake, "Anau e tokonaki sanahuru na
tama no taualleka, kaa teehee teeraa tokosivo? 18 Aiea te manu siri nei e
vaakai mai hokoia no hakammaha TeAtua naea?" 19 Kito Jisas ki meake te
tama raa, "Mahike i aruna no haere; te hakatina akoe raa e mee akoe no
tauareka."

Jisas e me ki vaakai mai i muri
(Matiu 24.23–28; 24.37–41)

20 E isi na Farisi e vahiri ake ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me
ki hamai vahao hee. Tena Jisas ki meake, "Te hamai te Hakamaatua ana i te
Vaelani raa se isi na hakkatu taatou e lavaa te kkite. 21 Se hai tama e lavaa
te mee ma, 'Kira ake, teenei te Hakamaatua ana nei!' ia se hai tama e lavaa
te mee ma, 'Teeraa te Hakamaatua ana raa!'; maitaname te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa e nnoho ma kootou."
22 Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "E isi te saaita koi hamai
i muri tera kootou e me ki hihhai ki kkite he aho i na aho te Tamariki te
Tama nei ni hehekau raa, e meia kootou se lavaa te kkite he aho na aho
naa. 23 E me ki isi na tama e me ki meatu ma, 'Teenei te Tamariki te Tama
nei!' ia ku meatu ma, 'Kira ake, te Tama raa i te kina raa.' Emeia auu se
oo no sesee. 24 Te aho te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai i muri
raa e ssau pera ma he uila tera e taaraki no hakamaarama te vaelani raa
hakaatoa. 25 Emeia te Tamariki te Tama nei e me ki hakalono llihu haeo
roo i mua, tena te aho naa, na tama e me ki se hihhai te Tama naa. 26 Na
tiputipu na tama raa ni ppena te saaita Noa raa e me ki ssau pera ma na
tiputipu na tama raa e me ki ppena te saaita te Tamariki te Tama nei e me
ki vaakai mai raa. 27 Na tama hakaatoa e kkai, ia e unu, tena na taanata e
avvana na hhine haere roo no ttae te saaita Noa ni haere i roto te vaka raa,
tena te tai uu raa ku haere ake no loohia te henua raa no mmate na tama raa
hakaatoa. 28 Na tiputipu na tama nei e ssau pera ma na tiputipu na tama
te saaita Lot raa. Na tama raa e kkai, ia e unu, tena na tama raa e suisui na
mee, tena alaa tama e sui na hekau alaa tama, tena na tama e ttori na kai,
tena alaa tama e ppena na hare. 29 Te aho Lot ni haere i taha ma Sodom
raa, te ahi ia ma na hatu na salfa raa ku tteiho mai i taha ma te vaelani no
ttuni na tama raa hakaatoa no mmate. 30 Na mee ni kapihi mai te saaita Lot
raa e me ki kapihi mai hoki te aho te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai
mai raa.
31 "Te aho naa kame he tama e noho i aruna te tauhuhu te hare, te tama
naa se lavaa te tiho i roto te hare raa ma ki too niaa aia e ttino raa, ia e ssau
hoki pera ma te tama e noho i roto te paupaku raa, te tama naa se lavaa te
vaakai hoki i hare. 32 Kootou ki mannatu te mate te avana Lot raa. 33 Te
tama e manako te ora aia i te maarama nei raa se lavaa te too te ora e ora
tahi, ia te tama se manako te ora aia i te maarama nei raa e me ki too te

ora e ora tahi. 34 Anau e meatu kootou, te poo naa e rua na tama e me ki
mmoe i aruna te lomoena hokotahi, tena TeAtua e me ki too teeraa tama i
taha, tena ku tiaki teeraa tama. 35 E rua na hhine e me ki nnoho hakaatoa
no tukituki na hakapopu, tena TeAtua e me ki too teeraa hine i taha, tena
ku tiaki teeraa hine. 36 [E rua na taanata e me ki uata i roto te paupaku
hokotahi, tena TeAtua e me ki too teeraa tama i taha, tena ku tiaki teeraa
tama.”]
37 Kito na disaipol raa ki vahiri ake Jisas ma, “TeAriki! Na mee nei e me
ki kapihi mai i te kina hee?”
Tena Jisas ki meake, “He kina peehee e moe te mee e mate, na manu kai
ttama lellee raa e me ki muimui atu i te kina naa.”

18

Te tautukaha hine ia ma te tama hakatonutonu

1 Tena Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa te tattara hurihuri nei ma ki
poroporo ake na tama raa ki se mamannatu tammaki no lotu tahi. 2 “He
tama hakatonutonu e noho i te matakaina raa. Te tama raa se mataku
TeAtua, ia se hakammaha hoki alaa tama. 3 Tena i roto te matakaina
naa e isi hoki te tautukaha hine e noho, tena te hine raa e haere tahi
ake no kainno ake te tama hakatonutonu raa ma, ‘Tokonaki no hakatonu
anau ma te tama e hakatauttau ma anau raa.’ 4 Saaita roroa roo te tama
hakatonutonu raa se hihai ki tokonaki te tautukaha hine raa, tena ki oti
roo aia ku tattara hokoia ma, ‘Niaina ma anau se mataku TeAtua, ia se
hakammaha alaa tama, 5 e meia anau ku kkaro e mee te tautukaha hine
nei e hamai tahi no kainno mai anau ki tokonaki aia. Anau e me ki mee te
hakataakoto te hine nei ki tauareka, kaa seai te hine nei e me ki hahamai
tahi no mee te tino anau raa ki ttahi aia.’ ”
6 Tena TeAriki ki meake, “Hakallono atu hea te tama hakatonutonu haeo
raa e tattara raa. 7 Eaa! TeAtua se lavaa te tokonaki no hakatonutonu na
tama e ttani tahi ake Aia te ao ma te poo ma ki tokonaki laatou raa? Eaa!
Tama raa e me ki nnahe te tokonaki na tama raa? 8 Anau e meatu kootou,
TeAtua e me ki vave no tokonaki na tama Aia raa. Emeia, kaa te Tamariki
te Tama nei e lavaa te kite na hakattina peenei te saaita Aia e vaakai mai
raa?”

Te tattara hurihuri te Farisi ia ma te tama e aoao na takis

9 Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei i na tama e hakataakoto
ma laatou e ttonu tahi, tena ki se hihhai alaa tama raa. 10 “Tokorua na tama
e oo i te Hare Tapu ma ki lotu, teeraa tama he Farisi, tena teeraa tama he
tama e aoao na takis.
11 “Te Farisi raa e tuu hakammao hokoia no lotu peenei, ‘Anau e
hakammaha atu Akoe TeAtua, maitaname anau se manako, anau se
kairarao, anau se karemat kairarao pera ma alaa tama. Anau e
hakammaha Akoe, e mee anau se ssau pera ma te tama e aoao na takis
e tuu i te kina raa. 12 Anau e hakamaatapu e rua na aho i roto te latapu
hokotahi, ia tena anau e hoki atu te hakasehui na mee hakaatoa anau e too
raa.’
13 “Emeia te tama e aoao na takis raa e tuu hakammao no kkira i raro
no tukituki te hatahata aia, tena ki lotu ake peenei, ‘TeAtua, hai aroha mai
anau, e mee anau he tama hai sara.’ ” 14 Tena Jisas ki meake na tama raa,
“Anau e meatu kootou, te tama e aoao na takis raa e tonu i mua na karemata
TeAtua te saaita te lotu raa ni oti, seai ma ko te Farisi raa. Na tama e mee
hokolaatou ki hakananniu raa, e me ki tuku iho no mouraro, tena na tama
e mee hokolaatou ki mouraro raa e me ki ssau ria no hakananniu.”

Jisas e hakatapu na tamalliki pammee (Matiu 19.13–15; Mak 10.13–16)

15 E isi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa iaa Jisas ma Tama raa ki
hakatapu na tamalliki raa. Na disaipol raa e kkite, tena ki hai ake na tama
raa ma ki se mee peeraa, 16 e meia Jisas e kanna ake na tamalliki raa ki oo
ake Aia, tena ki meake, “Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, tena kootou
ki se ppui na tamalliki naa, e mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he
kina na tama peenei. 17 Anau e meatu te hakamaoni! Te tama se hihai ki
too te Hakamaatua ana i te Vaelani raa pera ma na tamalliki peenei raa e
me ki se lavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

Te vahiri te tama hai hekau (Matiu 19.16–30; Mak 10.17–31)

18 He tama hakamaatua na Jiu raa e vahiri ake Jisas ma, “Te Rabai e
tauareka! Hea anau e me ki pena ki lavaa anau te too te ora e ora tahi
raa?”
19 Kito Jisas ki meake te tama raa, “Aiea akoe e mee ma Anau e tauareka
naea? Se hai tama e tauareka, TeAtua Hokoia koi e tauareka. 20 Akoe e
iroa na tuaa nei: ‘Auu se avvana huri, auu se taa tama, auu se kailallao, auu
se tattara malliu alaa tama, tena ku hakammaha te tamana ia ma te tinna
akoe raa.’ ”
21 Tena te tama hakamaatua raa ki meake, “Anau e tautari roo na tuaa
naa hakaatoa, kaamata roo te saaita anau ni paamee raa.”
22 Jisas e rono na tattara te tama raa, tena Aia ki meake, “He mee hokotahi
koi akoe e tau te ppena. Kou ake na mee hakaatoa akoe e ttino raa ki sui
alaa tama, tena ku too na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa, tena
akoe e me ki isi na mee taualleka i te vaelani, tena ki oti akoe ku hamai no
tautari Anau.” 23 Emeia te saaita te tama raa ni rono na tattara raa, aia ku
se hihia roo, e mee aia he tama e hai hekau roo.
24 Jisas e kite pera ma te maanatu te tama raa ku haeo roo, tena Aia
ki meake, “E me ki hainattaa roo ma na tama hai sileni raa te ttae i te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa. 25 Te hainattaa te tama hai sileni ki ttae
i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki hainattaa roo i aruna ma te
kamel e uru i roto te rua te rina e ttui paamaro raa.”
26 Tena na tama e llono Jisas e tattara raa ku vahiri ake ma, “Kaa koai na
tama e me ki ora naa?”
27 Kito Jisas ki meake, “Na mee tera e hainattaa roo ma taatou na tama te
ppena raa, e hainauhie roo ma TeAtua.”
28 Kito Pita ki meake, “Kira ake! Maatou e tiaki na mee hakaatoa maatou
e ttino raa no tauttari Akoe.”
29 Tena Jisas ki meake, “Hakamaoni! Anau e meatu kootou te hakamaoni
pera ma he tama peehee e tiaki te hare aia, te avana aia, na taina aia, na
maatua aia ia ma na tamalliki aia raa no tautari na tiputipu te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa 30 e me ki too tammaki roo na mee te saaita nei ia ma te
ora e ora tahi tera e hamai i muri raa.”

Jisas e tattara tana hakatoru i te mate Aia (Matiu 20.17–19; Mak 10.32–34)

31 Tena Jisas ki too te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa i te vahi, tena
ki meake, “Hakallono! Taatou e me ki oo i Jerusalem ki mee na tattara na
profet raa ni tattaa i te vahi te Tamariki te Tama nei raa ki hakamaoni. 32 Na
tama i Jerusalem raa e me ki kou ake te Tama raa i na rima na tama seai ma
ni Jiu raa, tena na tama raa e me ki tataussua Tama raa, tena ku hai na haeo
Tama raa, tena ku sasavare Tama raa. 33 Na tama raa e me ki riki Tama raa,

tena ku taa Tama raa no mate, e meia i te aho tana hakatoru raa, Tama raa
e me ki mahike muri no ora."
34 Emeia na disaipol raa se hai mee e illoa i na tattara Jisas raa. Na
hakataakoto na tattara raa e huuna ria tera hea na tama raa se illoa hea
Jisas ni tattara ake raa.

Jisas e tokonaki te tama karemata sseni (Matiu 20.29–34; Mak 10.46–52)

35 E isi te tama karemata sseni e noho i te vahi te mateara raa no kainonno
te saaita Jisas ni haere no taapiri i Jeriko. 36 Te tama raa ku rono te
kanohenua raa e hakallaka vaa mua, tena aia ki vahiri ake, "Hea kootou
e mee naa?"
37 Kito na tama raa ki meake te tama raa ma, "Jisas te Tama i Nasaret raa
ku hamai."
38 Tena te tama karemata sseni raa ki kanna ake ma, "Jisas! Te Mokopuna
Devit! Hai aroha mai anau!"
39 Kito na tama e ttuu i mua te tama raa ku hai ake te tama raa ma ki noho
hemuu. Emeia te tama raa e kanna ake hakamaroa roo ma, "Te Mokopuna
Devit! Hai aroha mai anau!"
40 Tena Jisas ki tuu no meake na tama raa ki kou ake te tama karemata
sseni raa i Aia. Te tama raa ku taapiri ake, kito Jisas ki vahiri ake te tama
raa ma, 41 "Hea akoe e hihai ma Anau ki ppena ma akoe naa?"
Kito te tama raa ki meake, "TeAriki, anau e hihai ma anau ki kite."
42 Tena Jisas ki meake te tama raa ma, "Tena akoe ku kite naa! Te hakatina
akoe raa e mee akoe no tauareka."
43 Te saaita naa koi te tama raa ku lavaa te kite, tena aia ki haere tautari
atu vaa muri Jisas, tena ki hakammaha TeAtua. Te saaita te kanohenua raa
ni kkite ma te tama raa ku kite, na tama raa hakaatoa ku hakammaha ake
TeAtua.

19

Jisas laaua ma Sakius

1 Jisas e haere peeraa i Jeriko, tena ki haere hakaraka. 2 Teeraa he tama
hakamaatua na tama e aoao na takis raa, te inoa aia raa ko Sakius, tena
aia he tama hai sileni hoki. 3 Tama raa e hakahikkahi ma ki kite ma Jisas
koai, e meia aia he tama e popoto roo, tena aia ku se lavaa te kite Jisas e
mee te kanohenua raa e tammaki roo. 4 Tena kito Sakius ki tere i mua te
kanohenua raa no kake i aruna te laakau e rahi roo ma ki lavaa aia te kite
Jisas, e mee Jisas e haere atu hoki te ara naa. 5 Jisas ku tae i te kina te laakau
raa, tena Aia ki kkira i aruna no meake Sakius ma, "Tiho mai vave i raro,
e mee Anau e me ki noho i te hare akoe raa te aho nei."
6 Sakius ku hihia roo no tiho vave i raro, tena aia ki too Jisas no oo laaua
i te hare aia raa. 7 Na tama hakaatoa ni kkite raa ku kaamata no tamumu
ma, "Jisas e haere i te hare te tama hai sara!"
8 Tena Sakius ki tuu i aruna no meake Jisas ma, "TeAriki! Hakarono mai,
anau e me ki vvae hea anau e ttino raa i lottonu, tena ku kou ake i na tama
hakaalloha raa, tena kame anau ni hai laavaka he tama anau e me ki kou
ake e haa na tuhana ki raka ma hea anau ni hai laavaka no too i te tama
raa."
9 Tena Jisas ki meake, "Te aho nei TeAtua ku tokonaki na tama i roto te
hare nei raa no ora, maitaname teenei he mokopuna Abraham hoki. 10 Te
Tamariki te Tama nei e hamai ma ki sesee na tama e llano raa, tena ku
tokonaki na tama raa ki too te ora hakamaoni."

Tattara hurihuri te sanahuru na siliva (Matiu 25.14–30)

11 Na tama raa koi hakalollono koi na tattara raa, tena Jisas ku tattara ake
te tattara hurihuri nei. Aia ku taapiri roo i Jerusalem, tena na tama raa e
kkahu ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri koi ki hakahura
ake. 12 Kito Jisas ki meake, “Teeraa he tama e hakamaatua roo, tena aia e
horau i te henua e mmao roo i taha ma ki tuku te henua raa, tena i muri aia
ku vaakai ake i te henua aia raa. 13 I mua aia ni horau raa, aia e kanna ake
te sanahuru na tama hehekau aia raa, tena ki kou ake na tama raa na siliva
taki ttahi, tena ki meake na tama raa, ‘Kootou ki mmata ma e hia kootou e
lavaa te hakapiri ake i aruna te siliva hokotahi nei te saaita anau e haere
raa.’ 14 Emeia te saaita naa hoki na tama roo te henua aia raa ku se hihhai
te tama raa, tena laatou ki kauna ria atu na tama i muri te tama raa ma ki
meake na tama te henua te tama raa e haere raa ma, ‘Maatou ku se hihhai
te tama nei ki mee pera ma he tuku maatou.’

15 “Te tama raa e haere no tuku, tena ki vaakai mai i muri. Te tama
raa e tae ake koi, tena ki kanna ake na tama hehekau aia raa ki oo ake
no ttuu i mua aia ki mmata ma e hia na sileni laatou ni lavaa te too raa.
16 Te tama kaamata raa e haere ake, tena ki meake, ‘Tama hakamaatua!
Anau e hehekau no too sanahuru na siliva i aruna ma hea akoe ni kou mai
raa.’ 17 Tena te tuku raa ki meake, ‘Tauareka roo, akoe he tama hehekau
tauareka! Anau e me ki tuku akoe ki rorohi sanahuru na matakaina e llahi.’
18 Tena te tama hakarua raa ki haere ake no meake ma, ‘Tama hakamaatua!
Anau e hehekau no too e rima na siliva i aruna ma hea akoe ni kou mai
anau raa.’ 19 Tena te tama hakamaatua raa ki meake te tama raa, ‘Akoe e
me ki rorohi e rima na matakaina e llahi.’

20 “Tena teeraa tama ku haere ake no meake ma, ‘Tama hakamaatua!
Teenei te siliva akoe; anau e huu i roto te paamaro. 21 Anau e mataku akoe,
e mee akoe he tama e hakamataku. Akoe e too na mee tera seai ma ni mee
akoe raa, tena akoe e kkope na kai tera akoe ni se ttori.’ 22 Tena te tuku raa
ki meake, ‘Akoe he tama hehekau haeo! Anau e me ki too na tattara akoe
naa ki hakatonutonu akoe! Akoe e iroa pera ma anau he tama hakamataku,
tena anau e too na mee tera seai ma ni mee anau raa, tena ki too hoki na
kai tera anau ni se ttori raa. 23 Aiea kaa akoe se ppono te siliva nei i roto te
benk raea? Tena anau e me ki too muri te siliva nei ma na siliva laatou e
hakapiri ake i aruna raa.’

24 “Tena te tuku raa ki meake na tama e ttuu vaa raa, ‘Too te siliva naa i
taha ma te tama raa, tena ku kou ake te tama e isi sanahuru na siliva raa.’
25 Kito na tama raa ki meake te tuku raa ma, ‘Tama hakamaatua! Tama raa
e isi sanahuru na siliva!’ 26 Tena te tuku raa ki meake, ‘Anau e meatu kootou
pera ma na tama e isi tammaki na mee raa e me ki too alaa mee e hakapiri
ake hoki i aruna, tena na tama se isi na mee raa niaina ma na mee raa e
moisi, e meia na mee raa e me ki too ria i taha ma laatou. 27 Tena kou mai
na tama ni se hihhai ma anau ki tuku laatou raa i te kina nei vahao nei, tena
ku taa na tama raa ki mmate i mua na karemata anau!’ ”

Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he Tuku (Matiu 21.1–11; Mak 11.1–11; Jon 12.12–19)

28 Jisas e tattara ake te tattara hurihuri raa no oti, tena Aia ki haere i mua
na tama raa i Jerusalem. 29 Jisas ku taapiri i Betfage laaua ma Betani i te
kina te Mouna e hhomo na Oliv raa, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol
Aia raa ki oo i mua 30 ma na tattara nei, “Oo i te matakaina e tuu mai i mua
raa, tena te saaita koorua e uru atu i te matakaina naa, koorua e me ki
kkite te donki e nnoa tera se hai tama ni kake i aruna no tere, tena koorua

ku vvete te donki naa no hakattaki mai. 31 Kame he tama e vahiri atu ma,
'Koorua e vvete te donki naa ki aa,' tena koorua ku meake pera ma, 'TeAriki
e hihai te manu nei.' "
32 Tokorua raa e oo no kkite pera ma na mee laaua e kkite raa e ssau roo
pera ma hea Jisas ni tattara ake laaua raa. 33 Tokorua raa ku vvete te donki
raa, tena te tama te manu raa ki vahiri ake tokorua raa ma, "Koorua e vvete
te donki naa ki aa?"
34 Kito tokorua ki meake ma, "TeAriki e hihai te manu nei." 35 Tena
tokorua raa ki hakattaki ake te donki raa iaa Jisas. Tena na disaipol raa ki
hakapiri na kaukahu laatou raa i aruna te donki raa, tena laatou ki hakkake
Jisas i aruna. 36 Jisas e tere i aruna te donki raa, tena te kanohenua raa ku
sosora na kaukahu lolloa laatou raa vaa aruna te mateara.
37 Jisas ku taapiri i Jerusalem i te kina te mateara e haere i raro te Mouna
e hhomo na Oliv raa, tena tammaki roo na disaipol Aia raa ku kaamata no
hakammaha TeAtua, tena ki hakammaha ake TeAtua hakamaroa roo, e
mee laatou ku kkite na mee e llahi roo.
38 "TeAtua e hakatapu te Tuku tera e hamai i te inoa TeAriki raa!*
Na mahi TeAtua ia ma te Noho Laoi i te vaelani!"
39 E isi na Farisi i roto te kanohenua raa e hai ake Jisas ma, "Rabai! Meake
na disaipol Akoe raa ki se vaa!"
40 Kito Jisas ki meake, "Anau e meatu kootou, kame na tama nei e ttuu
hemuu, tena na hatu nei hokolaatou e me ki kaamata no vaa."

Jisas e tani i te aroha Aia i Jerusalem

41 Jisas ku taapiri roo i Jerusalem, tena te saaita Aia ni kite te matakaina
raa, Aia ku tani roo Tana aroha, 42 tena ki meake, "Kame kootou e illoa
hakamaoni hea e me ki kou atu te noho laoi! Emeia kootou se lavaa te kkite
te noho laoi raa. 43 E isi te saaita e me ki hamai, tena na tama e haeo kootou
raa e me ki oo atu no hakkutu na kerekere raa ki palluna, tena ku llepo
areha kootou i na vahi hakaatoa. 44 Na tama raa e me ki seu te matakaina e
rahi kootou naa, tena ku taa kootou ki mmate; na tama raa se lavaa te tiaki
he hatu ki mmau i te kina aia ni mmau raa, maitaname kootou ni se illoa te
saaita TeAtua e me ki tokonaki kootou raa."

Jisas ku haere i te Hare Tapu
(Matiu 21.12–17; Mak 11.15–19; Jon 2.13–22)

45 Tena Jisas ki haere i roto te Hare Tapu raa no hakaise na tama e suisui
na mee vaa hare raa, 46 kito Jisas ki meake na tama raa, "Na tattara nei e
mmau i roto te Launiu Tapu TeAtua raa pera ma,
'Te Hare Tapu Anau nei he hare e me ki lotulotu.'
Emeia kootou ku huri te hare nei ki mee mo he hare na tama kailallao."
47 Jisas e akoako i roto te Hare Tapu raa na aho hakaatoa. Na maatua
hakananniu raa, na tama e poroporo na tuaa raa ia ma na tama hakamattua
na Jiu raa e hihhai ma ki taa Jisas ki mate, 48 e meia na tama raa se hai ara
e lave ki taa Tama raa, maitaname te kanohenua raa e hihhai ki hakallono
na tattara Tama raa, tena na tama raa hoki se hihhai ma laatou ki se llono
he tattara hokotahi.

20

Na mahi Jisas
(Matiu 21.23–27; Mak 11.27–33)

* **19:38** 19.38 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Psalm 118.26. I roto te Old Testament se isi TeAriki i te kina nei e meia e isi koi Jihova

1 Teeraa he aho Jisas e akoako ake te kanohenua raa i te vahi te Rono
Tauareka raa i roto te Hare Tapu, tena na maatua hakananniu raa, na tama
poroporo na tuaa raa, hakapaa ma na tama hakamattua na Jiu raa ku oo
ake 2 no meake Jisas ma, “Akoe ki mee mai maatou ma ni mahi peehee
akoe e isi ki ppena na mee nei?”
3 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri
hokotahi. Kootou ki mee mai Anau, 4 na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu
na tama raa ni mahi e oo mai TeAtua ma ni mahi e oo mai koi te tama?”
5 Tena na tama raa ku kaamata no hakatauttau hokolaatou ma, “Taatou
e me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Na mahi Jon e isi raa ni
mahi TeAtua’, tena Aia e me ki mee mai ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon
naea?’ 6 Tena kame taatou e meake ma, ‘Na mahi Jon e isi raa ni mahi koi
te tama,’ tena te kanohenua nei e me ki maka taatou na hatu, maitaname
na tama raa e hakattina pera ma Jon he profet.”
7 Kito na tama raa ki meake ma, “Maatou se illoa ma na mahi Jon e isi raa
ni mahi e oo mai i hee.”
8 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Tena Anau hoki se lavaa te meatu ma
ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.”

Te tattara hurihuri na tama e lollohi te paupaku (Matiu 21.33–46; Mak 12.1–12)

9 Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei: “Teeraa he tama e ttori
na hua na grep i roto te paupaku aia, tena aia ki kou ake te paupaku raa
ki lollohi alaa tama, tena te tama raa ki tiaki te henua aia raa no haere no
noho i taha ma te henua raa saaita roroa roo. 10 Te saaita na hua na laakau
raa ku lleu, tena te tama hakamaatua te paupaku raa ku kauna te tama
hehekau aia raa ki haere no mmata na tama e lollohi te paupaku aia raa,
tena ku too te tuhana aia raa. Emeia na tama e lollohi te paupaku raa e taa
te tama raa, tena ki kauna muri te tama raa ki vaakai se hai mee e kou ake.
11 Tena kito te tama hakamaatua raa ki kauna teeraa tama; e meia na tama
e lollohi te paupaku raa e taa te tama raa hoki, tena ki ppena hakahaeo roo
i te tama raa, tena ki kauna muri te tama raa ki haere se hai mee hoki e kou
ake. 12 Tena aia ki kauna te tama tana hakatoru raa, tena na tama lollohi
te paupaku raa ki taa te tama raa no masessere haeo roo, tena ki ppehi te
tama raa i aho. 13 Tena te tama hakamaatua te paupaku raa ki tattara ma,
‘Hea anau e me ki ppena? Anau e me ki kauna te taupeara hokotahi anau e
hakasessere mahi nei. Na tama naa kame e me ki hakammaha hakamaoni
taku tama nei.’ 14 Emeia, te saaita na tama e lollohi te paupaku raa ni kkite
te taupeara raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, ‘Teenei te taupeara
te tama hakamaatua te paupaku nei. Taatou ki taa te tama nei ki mate, tena
taatou ku too na mee hakaatoa aia e ttino raa ma taatou!’ 15 Kito na tama
raa ki lletu te taupeara raa i taha ma te paupaku raa, tena ki taa te tama raa
no mate.”
Kito Jisas ki vahiri ake, “Kaa hea te tama hakamaatua te paupaku raa e
me ki ppena i na tama e lollohi raa? 16 Te tama hakamaatua raa e me ki
hamai no taa na tama raa ki mmate, tena ku too te paupaku raa no kou ake
alaa tama ki lollohi.”
Te kanohenua raa e llono na tattara nei, tena na tama raa ki meake ma,
“Te mee naa se tonu!”
17 Kito Jisas ki kira ake na tama raa, tena ki meake, “Kaa te hakataakoto
na tattara te Launiu Tapu raa e mee maea?
‘Te hatu na tama e hakatuutuu na hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa
ko te hatu roo e mmau hokoia i na hatu hakaatoa.’

18 Na tama e hhina i aruna te hatu nei raa e me ki motumotu matalliki
roo, tena kame te hatu naa e tteiho i aruna he tama, te hatu naa e me ki
hakappela te tama naa ki mee mo rehu."

Te vahiri i te suisui na takis
(Matiu 22.15–22; Mak 12.13–17)

19 Na tama poroporo na tuaa ia ma na maatua hakananniu raa e hahaivi
ma ki hakapiki Jisas i te kina raa, e mee laatou e illoa ma Jisas e tattara te
tattara hurihuri raa i laatou; e meia laatou e mattaku hoki i te kanohenua
raa. 20 Tena na tama raa ku kirakira he saaita e ttana. Na tama raa e sui na
tama ki oo no malliu ma laatou ni tama e ttonu, tena ku oo no vahihhiri ake
Jisas ma ki taaiki Tama raa ma na vahiri, ki lavaa laatou te too Jisas no kou
ake i na tama hakamattua te taumani i Rom raa. 21 Tena na tama haeo raa
ki meake Jisas, "Rabai, maatou e illoa pera ma na tattara ia ma na akoako
Akoe raa e ttonu. Maatou e illoa pera ma Akoe se maanatu ma he kakkae
peehee te tama e isi, e meia Akoe e akoako ake te hakamaoni TeAtua raa i
na tama hakaatoa. 22 Akoe ki mee mai maatou ma e sara ma na tuaa taatou
raa ki sui ake na takis raa i te tuku i Rom ma seai?"

23 Emeia Jisas e iroa ma na tama raa e malliu, tena Aia ki meake na tama
raa, 24 "Huri mai he sileni. Teenei he pohouru, ia he inoa aai e mmau te
sileni nei raa?"

Kito na tama raa ki meake, "He pohouru, ia he inoa te tuku i Rom."

25 Tena kito Jisas ki meake, "Tena kootou ku sui ake te tuku raa hea aia e
ttino, tena ku sui ake TeAtua hea TeAtua e ttino."

26 Tena na tama raa ku se hai mee roo e lavaa ma ki taaiki Jisas i mua te
kanohenua raa hakaatoa, kito na tama raa ki nnoho hemuu, e meia laatou
e mamahharo roo i na tattara Tama raa.

Te vahiri i te ora muri
(Matiu 22.23–33; Mak 12.18–27)

27 Na Sadyusi raa ko na tama e mee ma na tama e mmate se lavaa te ora
muri, tena na tama raa ki oo ake no meake Jisas ma, 28 "Rabai, Moses e
taataa mai na tuaa nei i taatou ma: 'Kame he tanata e mate se hai tamalliki
i te avana aia raa, tena te taina aia raa e me ki avana te tautukaha hine raa
ki lavaa laaua te hura tama, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni
tamalliki te tanata ku mate raa.' 29 Tena teeraa he tokohitu na haanau; te
taina matua raa e avana no mate se hai tamalliki. 30 Tena te tama pare
ake raa ku avana te hine raa no mate hoki se hai tamalliki, 31 tena te tama
hakatoru raa ku avana hoki te hine raa no mmate se hai tamalliki. Tena
te tokohitu na haanau raa hakaatoa ni avvana te hine raa no mmate se hai
tamalliki. 32 Tena ki oti roo te hine raa ku mate. 33 Ia tena, i te aho na tama
e mmate raa e me ki ora muri i taha ma te mate raa, koai te tama na tama
nei e me ki avana te hine raa? E mee te tokohitu na haanau raa hakaatoa
ni avvana te hine raa."

34 Tena Jisas ki meake na tama raa, "Na taanata ia ma na hhine te
maarama nei raa e avvana, 35 e meia na taanata ia ma na hhine tera e me
ki ora muri i taha ma te mate no nnoho i te maarama i muri raa se lavaa
te avvana. 36 Na tama raa e me ki mee pera ma ni ensel, tena na tama raa
hoki se lavaa te mmate. Na tama raa ni tamalliki TeAtua, e mee laatou ni
ora muri i taha ma te mate. 37 Ia tena Moses ni hakamatahua mai pera ma
na tama e mmate raa e me ki mahhike muri no ora. I na tattara i te vahi te
pupuu e ura raa, Moses e tattara pera ma TeAriki ko 'TeAtua tera Abraham,
TeAtua tera Aisak, tena TeAtua tera Jekop.' 38 Aia he atua na tama e ora, seai
ma he atua na tama e mmate, maitaname na tama hakaatoa e ora koi i Aia."

39 Kito na tama e poroporo na tuaa raa ki meake, “Rabai, na tattara Akoe
naa e ttonu!” 40 Tena na tama raa ku mattaku te vahiri ake alaa vahiri hoki.

Te vahiri te Mesaia
(Matiu 22.41–46; Mak 12.35–37)

41 Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Aiea na tama raa e tattara ma te
Mesaia raa he Mokopuna Devit raea? 42 E mee Devit hokoia ni tattara mai
i roto te launiu na Rue raa pera ma,
‘TeAtua e meake TeAriki anau raa ma,
Noho i te vahi laaua Anau nei,
43 ki tae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto Akoe raa i raro na vae
Akoe raa pera ma he tuai.’
44 Devit e kanna te Mesaia raa ma, ‘TeAriki’; kaa te Mesaia raa e lavaa te
mee pera ma he Mokopuna Devit peehee?”

Lollohi hakamattonu i na tama e poroporo na tuaa
(Matiu 23.1–36; Mak 12.38–40)

45 Te kanohenua raa e nnoho no hakallono Jisas e tattara raa, tena Aia ki
meake na disaipol aia raa ma, 46 “Lollohi hakamattonu i na tama poroporo
na tuaa raa. Na tama raa e hihhai ki uru na kaukahu lolloa, tena e hihhai
hoki ma na tama ki hakammaha laatou i na kina na maket, tena na tama
raa e hihhai hoki ki nnoho i na kina na tama hakamattua e nohonnoho raa,
tena e hihhai hoki ki nnoho i na kina taualleka i te kina na kai e llahi raa.
47 Na tama raa e hihhai ki hai lavvaka no kailallao na hare na tautukaha
hhine raa, tena ki hakatannata ma laatou e too na lotu e lolloa! Emeia na
hakalono llihu laatou e me ki too raa e me ki haeo roo.”

21

Te hoki te tautukaha hine e hakaalloha
(Mak 12.41–44)

1 Jisas e kkira hakataka no kite na tama hai sileni raa e ponopono na hoki
laatou raa i roto te papa na sileni i te Hare Tapu raa, 2 tena Aia e kite te
tautukaha hine hakaalloha e ppono e rua na peni i roto te papa raa hoki.
3 Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu kootou pera ma te hoki te tautukaha
hine nei ni ppono raa e raka roo i aruna ma na hoki na tama hakaatoa.
4 Maitaname na tama e ppono tammaki na sileni raa e isi hoki na sileni
e ttoe; e meia te hine nei he tama hakaalloha, tena aia e hoki ake na peeni
hakaoti aia e isi raa hakaatoa, tena aia ku se hai sileni hoki e ttoe ki tokonaki
aia.”

Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e me ki maseu
(Matiu 24.1–2; Mak 13.1–2)

5 E isi na disaipol Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e tiputipu laoi roo
ma na hatu e mmau i te hare raa ia ma na hoki na tama raa e hoki ake
TeAtua raa. Tena Jisas ki meake, 6 “E isi te saaita e me ki tae mai tera na
mee taualleka hakaatoa kootou e kkite e mmau i te Hare Tapu nei raa e me
ki maoha i raro.”

Na hakalono llihu e me ki ttae mai
(Matiu 24.3–14; Mak 13.3–13)

7 Kito na tama raa ki vahiri ake, “Rabai, na mee nei e me ki kapihi mai
vahao hee? Kaa hea e me ki huri mai ki illoa maatou te saaita na mee nei e
me ki kapihi mai raa?”
8 Tena Jisas ki meake, “Lollohi hakamattonu, tena kootou ki se hakapan-
imu. Tammaki na tama e me ki malliu ma laatou e tattara te vahi Anau,

tena na tama naa e me ki oo atu no meatu ma, ‘Anau ko te Mesaia!’ ia ma, ‘Te hakaoti raa ku mee ki tae mai i te maarama nei!’ Emeia kootou ki se tauttari na tama naa. 9 Kootou ki se mattaku te saaita kootou e llono na taua na henua e llahi ia ma na taua i roto koi na henua raa; na mee nei e me ki kapihi atu i mua, e meia na mee nei se huri atu pera ma te hakaoti te maarama nei raa ku taapiri.”

10 Tena Jisas ki meake hoki ma, “Na henua e me ki ppuhu hokolaatou, tena na nohorana e me ki ppuhu hokolaatou hoki. 11 Tammaki na henua e me ki ttiri na ruru henua hai mmahi, te one ia ma na maahana haeo e me ki ttiri na kina hakaatoa, tena e me ki isi na mee hakamattaku kootou ni se kkite i mua raa e me ki oo mai peeraa i te vaelani, 12 e meia i mua na mee nei e kapihi atu, kootou e me ki hakapiki ria, tena na tama raa e me ki kou atu na hakalono lihu i kootou; na tama raa e me ki too kootou no kkave i te hare lotu raa ki hakatonutonu ria, tena ku too kootou no ppono i te hare karapusi; kootou e me ki ttuu i mua na tuku ia ma na tama hakamattua raa e mee kootou e tauttari Anau. 13 Teenaa te saaita tauareka kootou te tattara ake te Rono Tauareka raa. 14 Kootou ki mmoe koi te maanatu hokotahi, ia ki se mamannatu tammaki hea kootou e me ki tattarama ki tokonaki kootou raa, 15 maitaname Anau e me ki kou atu kootou na tattara ia ma te atamai tera na tama e haeo kootou raa e me ki se lavaa te mee ma kootou e ssara. 16 Na maatua kootou raa, na taina kootou raa, na hareakina kootou raa, na soa kootou raa e me ki too kootou no kkave i na tama e kiri lloto kootou raa, tena na tama raa e me ki taa alaa tama kootou no mmate. 17 Na tama hakaatoa e me ki kiri lloto kootou e mee kootou e tauttari Anau. 18 Emeia se lavaa roo he rouru i aruna na pohouru kootou raa e me ki hopo. 19 Tuu mmau, tena kootou e me ki too te ora hakamaoni.

Te saaita na hakalono llihu
(Matiu 24.15–21; Mak 13.14–19)

20 “Kootou e me ki illoa pera ma Jerusalem ku mee ki seua ria, te saaita kootou e kkite na tama na taua raa ku alleha Jerusalem. 21 Tena na tama i Judia raa e me ki huro peeraa i na mouna raa, tena na tama e nnoho i roto te matakaina e rahi raa e me ki huro i taha, tena na tama e nnoho i mmao ma te matakaina raa e me ki se lavaa te oo i roto te matakaina raa. 22 E mee teenaa ko ‘Na aho na hakalono llihu TeAtua raa’, ki mee na tattara hakaatoa te Launiu Tapu raa ki hakamaoni. 23 Te aho naa, na hhine hai ttama ia ma na hhine e mee na tamalliki pammee raa e me ki hakalono llihu haeo roo. Na mee sakkino roo e me ki ttae ake te henua naa, tena TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu Aia raa i na tama te henua naa. 24 E isi na tama e me ki taaia ria no mmate ma na paraamoa, tena alaa tama e me ki too ria no kkave i alaa henua pera ma ni tama karapusi, tena na tama e nnoho pouri raa e me ki hakananniu i roto Jerusalem ki ttae te saaita TeAtua e tuku ake laatou raa e oti.

Te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai
(Matiu 24.29–31; Mak 13.24–27)

25 “E isi na mee kootou ni se kkite i mua raa e me ki kapihi ake i te laa, te maremo ia ma na hetuu. Na henua hakaatoa i roto te maarama nei raa e me ki mamannatu tammaki, ia e me ki mattaku te mmuu te peau ia ma te ttahe te moana. 26 Te mattaku na tama raa e me ki mee na karemata laatou raa no pouri te saaita laatou ni nnoho no ttari hea e me ki kapihi mai i roto te maarama nei raa, tena na mee i te vaelani raa e me ki se lavaa te oo tonu i na ara laatou e hahaere raa. 27 Te Tamariki te Tama nei e me ki hamai i roto te pukureurehu ma na mahi hai mmahi ia ma te maahina. 28 Te saaita

na mee nei e me ki ttae atu raa, kootou e me ki ttuu no kkira i aruna, e mee TeAtua ku taapiri ki hamai no tokonaki kootou ki ora."

Te tattara hurihuri te laakau fik
(Matiu 24.32–35; Mak 13.28–31)

29 Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei, "Kootou ki mannatu te laakau fik raa ia ma alaa laakau hoki. 30 Te saaita kootou e kkite na laumea na laakau raa ku hura ake, kootou ku illoa koi pera ma te saaita na reurehu raa ku taapiri. 31 E ssau hoki, te saaita kootou e kite na mee nei e kapihi atu raa, tena kootou e me ki illoa pera ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri atu.

32 "Mannatu pera ma na mee nei e me ki kapihi mai i mua na tama e nnoho vahao nei raa e mmate hakaatoa. 33 Te vaelani ia ma te maarama nei e me ki oo no oti, e meia na tattara Anau raa se lavaa te oo no oti.

Tanattana tahi i te hamai TeAriki

34 "Kootou ki hakamattonu ki se lavaa kootou te kapitia hai mahi i na kai e llahi ia ma te unu tahi, tena ki se mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, ka oti te aho naa ku hakateki no tae atu no ttaohi kootou 35 pera ma he taaiki. Te aho Anau e me ki vaakai mai raa e me ki ttae na tama hakaatoa i roto te maarama nei. 36 Kootou ki hakamattonu, tena ku lotu tahi ki lavaa kootou te isi na mahi te uru atu ma na hakalono llihu tera e me ki ttae atu raa, ia ki lavaa hoki kootou te ttuu i mua te Tamariki te Tama nei."

37 Jisas e akoako na aho hakaatoa i roto te Hare Tapu, tena te hiahi Aia ku haere no noho te poo naa i aruna te Mouna e hhomo na Oliv raa. 38 Te tahata roo na aho hakaatoa na tama raa e oo ake i te Hare Tapu raa no hakallono Jisas e tattara.

22

Na tama hakamattua raa ku sesee te ara ma ki taa Jisas ki mate
(Matiu 26.1–5; Mak 14.1–2; Jon 11.45–53)

1 Te saaita te Kai te Haraoa Mannihi tera laatou e kanna hoki ma te Pasova raa ku taapiri. 2 Na maatua hakananniu raa laatou ma na tama poroporo na tuaa raa e mattaku i te kanohenua raa, tena laatou ki sesee he ara ma ki taa hemuu Jisas ki mate.

Judas e hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa
(Matiu 26.14–16; Mak 14.10–11)

3 Tena Satan ku tau i roto Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol Jisas raa. 4 Kito Judas ki haere no tattara ake na maatua hakananniu raa laatou ma na soldia e lollohi te Hare Tapu raa ki illoa na tama raa te ara aia e me ki hakari ake Jisas i na tama raa. 5 Na tama raa ku hihhia roo, tena ki meake ma laatou e me ki sui Judas na sileni. 6 Judas e hihai te hakataakoto na tama raa, tena aia ku kaamata no matamata hemuu he saaita e tauareka tera aia e me ki kou ake Jisas i na tama hakamattua raa ki se illoa te kanohenua raa.

Jisas ku tanattana ki kai te Kai te Pasova
(Matiu 26.17–25; Mak 14.12–21; Jon 13.21–30)

7 Te saaita ki taa na punua sipsip raa e teiho mai i te aho te Kai te Haraoa Mannihi raa. 8 Jisas e kauna Pita laaua ma Jon ma na tattara nei, "Oo no tanattana mai te Kai te Pasova raa ki kkai taatou."

9 Tena tokorua raa ki vahiri ake ma, "Akoe e hihai ma maaua ki oo no tanattana te kai raa i hee?"

10 Kito Jisas ki meake, “He tanata e amo te lloo vaitea e me ki ttiri koorua
te saaita koorua e uru atu i roto te matakaina naa, tena koorua ku tauttari
te tanata naa i roto te hare aia e haere no uru raa, 11 tena koorua ku meake
te tama hakamaatua te hare naa pera ma, ‘Te Rabai raa e mee mai maaua
ki meatu akoe ma teehee te rum Aia e me ki kai te Kai te Pasova raa ma na
disaipol Aia naa?’ 12 Te tama naa e me ki huri atu te rum e rahi i aruna, tena
koorua ku tanattana mai na mee hakaatoa ki kkai taatou i te kina naa.”
13 Tena tokorua raa ki oo no kkite pera ma na mee raa e ssau roo pera ma
hea Jisas ni tattara ake laaua raa, tena laaua ki tanattana na kai te Pasova
raa.

Te Kai TeAriki
(Matiu 26.26–30; Mak 14.22–26; 1 Korin 11.23–25)

14 Te saaita ki kkai te kai raa ku ttae, tena Jisas ma na aposol Aia raa ku
nnoho ma ki kkai. 15 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e hihai roo ma
ki kai te kai te Pasova nei ma kootou i mua Anau e hakalono llihu. 16 Ia tena
Anau e meatu kootou pera ma Anau se lavaa hoki te kai te kai nei ki ttae
roo te saaita te mee nei e huri mai te hakamaoni aia i roto te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa.”
17 Jisas e too te kapu raa no lotu ake TeAtua, tena ki meake, “Too te kapu
nei no unu, tena ku hakataka atu ki unu kootou hakaatoa. 18 Anau e meatu
kootou pera ma Anau se lavaa hoki te unu te wain nei ki tae roo te saaita te
mee nei e huri mai te hakamaoni aia i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani
raa.”
19 Tena Jisas ki too te muri haraoa raa no lotu ake TeAtua, tena ki ttohi
te haraoa raa no kou ake na tama raa, tena Aia ki meake, “Teenei ko te
tinotama Anau tera Anau e kou atu kootou. Ppena te mee nei ki mannatu
kootou Anau.” 20 Tena te saaita te kai raa ku oti Aia ku too hoki te kapu raa,
tena ki meake, “Teenei ko te kapu te tattara e ivi TeAtua e mmoe i roto te
toto Anau tera e me ki nnini atu ki tokonaki kootou raa.”
21 “Emeia kkira mai! Te tama e me ki hakari ake Anau i na tama haeo raa
e noho i te tebol nei ma Anau! 22 Te Tamariki te Tama nei e me ki mate ki
tautari hea TeAtua ni hakamoe raa, e meia te tama tera e me ki hakari ake
Anau i na tama haeo raa e me ki hakalono llihu haeo roo.”
23 Tena na disaipol raa ku vahihhiri hokolaatou ma koai roo te tama
laatou e me ki hakari ake Jisas i na tama haeo raa.

Te tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu
(Matiu 18.1; Mak 9.34; Luk 9.46)

24 Tena na disaipol raa ku kaamata no hakatauttau hokolaatou ma koai
te tama laatou e me ki hakanaaniu. 25 Tena Jisas ki meake na tama raa,
“Na tuku na tama e nnoho pouri raa e isi na mahi i aruna na kanohenua
laatou raa, tena na tama hakananniu raa ku ttapa ria pera ma, ‘Na
Soa te Kanohenua.’ 26 Tena kootou ki se mee peeraa, e meia te tama
hakanaaniu kootou raa e me ki mee pera ma he tama mouraro, tena te
tama hakamaatua raa e me ki mee pera ma he tama hehekau. 27 Koai te
tama e hakanaaniu, te tama e noho ma ki kai raa ma te tama e kou ake na
kai raa? Hakamaoni te tama e noho i raro raa e hakanaaniu. Emeia Anau
e nnoho ma kootou pera ma he tama hehekau.
28 “Kootou e nnoho roo ma Anau te saaita Anau ni hahaaite ria raa; 29 tena
Anau e me ki kou atu kootou na mahi ki mee pera ma ni tuku, e ssau
pera ma te Tamana Anau raa ni kou mai na mahi Anau ki hakamaatua raa.
30 Kootou e me ki kkai, ia e me ki unu ma Anau i roto te Hakamaatua ana

Anau raa, tena kootou e me ki nnoho i aruna na nohorana no hakamattua na kaha sanahauru ma rua Israel raa.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.31–35; Mak 14.27–31; Jon 13.36–38)

31 “Saimon, Saimon! Hakarono! Satan ku oti te too te tattara TeAtua ki hahaaite kootou hakaatoa, ki vvae na tama taualleka raa i taha ma na tama haeo pera ma te tama e ttori na kai raa e vvae na hua na wit raa i taha ma na penu. 32 Emeia Anau e lotu ma akoe Saimon, ki hai mahi te hakatina akoe raa ki se lavaa akoe te tteiho. Te saaita akoe e vaakai muri mai Anau raa, akoe ku tokonaki hoki na taina akoe raa ki hai mmahi na hakattina laatou.”

33 Kito Pita ki meake, “TeAriki, anau e tanattana ki haere no karapusi, ia ki mate ma Akoe!”

34 Tena Jisas ki meake, “Pita, Anau e meatu akoe, i mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.”

Na mee e hainattaa e me ki kapihi mai i muri

35 Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol Aia raa ma, “Te saaita Anau ni kauna kootou ki oo no takutaku se hai sileni ni too, ia se hai muri kopu ni too raa, tena se hai taka e uru raa, kootou e isi na mee kootou e hihhai tera kootou se isi?”

Kito na tama raa ki meake, “Seai!”

36 Tena Jisas ki meake, “Emeia te saaita nei, te tama e isi te muri kopu na sileni raa ku too, tena te tama se isi te paraamoa raa ku kou ake te kaukahu mattoru aia raa ki sui teeraa tama, tena aia ku too na sileni raa no sui he paraamoa ma aia. 37 Anau e meatu maitaname te kina e mmau i roto te Launiu Tapu e tattara ma, ‘Te Tama raa e hukui ma na tama kailallao raa,’ ku hakamaoni i Anau te aho nei, e mee hea na tama ni tattaa i te vahi Anau raa e me ki hakamaoni.”

38 Kito na disaipol raa ki meake, “TeAriki! Kira mai! E isi e rua na paraamoa.”

Tena Jisas ki meake, “Ku tau peenaa na tattara naa!”

Jisas e lotu i roto Getsemani
(Matiu 26.36–46; Mak 14.32–42)

39 Jisas ku tiaki te matakaina raa, tena ki haere ma na disaipol Aia raa i te Mouna e hhomo na Oliv raa pera ma Aia ni hahaere i mua raa. 40 Jisas ku tae i te kina raa, tena Aia ki meake na disaipol Aia raa ma, “Kootou ki lotu ki se lavaa kootou te tteiho i na hahaaite.”

41 Jisas e haere no mmao hakamarie i taha ma na tama raa, tena Aia ki tuturi i raro no lotu. 42 Aia e lotu ma, “Tamana, kame Akoe e hihai, Akoe ku too te kapu te hakalono lihu nei i taha ma Anau. Teenei seai ma he hihai Anau, e meia teenei he hihai Akoe e hihai ma Anau ki ppena.” 43 Tena te ensel i te vaelani raa ku tuu ake no tokonaki Tama raa. 44 Jisas ku tipuaina haeo roo, tena Aia ki lotu roo ma na mahi Aia, tena na kahota Aia raa ku nnini i aruna te kerekere raa pera ma ni toto e kkoo.

45 Te saaita Jisas ni lotu no oti, Aia ku mahike i aruna no vaakai atu no kite na disaipol raa ku mmoe se llono roo, e mee na alloha laatou raa e mee roo laatou no matanaennae. 46 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Kootou e mmoe naea? Mahike i aruna no lotu ki se lavaa kootou te ttiri na hahaaite.”

Jisas ku hakapiki ria
(Matiu 26.47–56; Mak 14.43–50; Jon 18.3–11)

47 Jisas koi tattara koi te saaita te kanohenua raa ni ttae ake, tena Judas
he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku hakattaki ake na tama
raa. Judas e haere ake iaa Jisas raa ma ki mohoni Tama raa. 48 Tena Jisas ki
meake, “Judas, te mohoni akoe naa e me ki hakari ake te Tamariki te Tama
nei i te kanohenua raa?”
49 Na disaipol ni nnoho ma Jisas raa ku kkite hea e me ki kapihi ake raa,
tena na tama raa ku vahiri ake Jisas ma, “TeAriki! Eaa, maatou e me ki
ppuhu ma na paraamoa maatou nei?” 50 Tena he tama na tama raa ku
ttuu te katarina te vahi laaua te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na
maatua raa no hopo.
51 Tena Jisas ki meake, “Ku tau peenaa.” Tena Aia ki taohi te katarina te
tama raa no hakammau ake no tauareka.
52 Kito Jisas ki meake na maatua hakananniu raa, tena na soldia e lollohi
te Hare Tapu raa ia ma na tama hakamattua tera ni oo ake ma ki ttaohi Aia
raa ma, “Ēaa, kootou e oo mai roo ma na paraamoa ia ma na hika ki taohi
Anau pera ma Anau he tama tahao haeo? 53 Anau e nnoho ma kootou na
aho hakaatoa i roto te Hare Tapu, tena kootou se mee ma ki taohi Anau.
Emeia teenei te saaita kootou ki hehekau, te saaita na mahi te pouri raa ku
hakamaatua i roto kootou.”

Pita ku kore ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.57–58; 26.69–75; Mak 14.53–54; 14.66–72; Jon 18.12–18; 18.25–27)

54 Na tama raa ku hakapiki Jisas, tena ki too Tama raa no kkave i te
hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena Pita ki haere tautari
atu hakammao. 55 E isi te ahi e ura i roto te kina te hare raa, tena Pita ki
haere atu no nnoho ma na tama e nnoho i te kina te ahi raa. 56 Te saaita te
taukupu hehekau raa ni kite Pita e noho i te kina te ahi raa, te taukupu raa
ku kkira hakamattonu ake roo iaa Pita, tena ki meake, “Te tama nei hoki e
hahaere ma Jisas.”
57 Emeia Pita e kore, tena ki meake te hine raa ma, “Anau se iroa te Tama
naa.”
58 Tena se roroa hoki e isi te tanata ku kkira ake no maatino Pita, tena ki
meake, “Akoe hoki e hai i roto na tama raa!”
Emeia Pita e kore, tena ki meake te tanata raa ma, “Seai, anau se hai na
tama naa.”
59 Saaita raa ku roroa ake hakamaarie, tena teeraa tama hoki ku
hamakkau ake pera ma, “Te tama nei e hahaere hakamaoni ma Jisas,
maitaname aia he tama i Galili.”
60 Tena Pita ki meake te tanata raa, “Anau se iroa hea akoe e tattara naa.”
Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani. 61 Tena Jisas ki hakatike no
kkira tonu ake roo iaa Pita, tena Pita ku maanatu na tattara TeAriki raa ni
tattara ake aia raa ma, “I mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me
ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.” 62 Pita ku aroha roo,
tena aia ki haere i aho no tanitani roo.

Na soldia raa ku tataussua Jisas
(Matiu 26.67–68; Mak 14.65)

63 Na tama e lollohi Jisas raa ku tataussua Jisas, tena ki riki Tama raa.
64 Na tama raa e nnoa na karemata Jisas raa, tena ki meake Tama raa ma,
“Tini ma koai te tama ni lliki Akoe raa?” 65 Kito na tama raa ki hai ake
tammaki roo na tattara haeo iaa Jisas.

Jisas i mua na tama hakananniu
(Matiu 26.59–66; Mak 14.55–64; Jon 18.19–24)

66 Te mee raa ku maarama, tena na tama hakamattua raa, na maatua
hakananniu raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku kkutu hakaatoa,
tena na tama raa ki kou ake Jisas no hakatuu i mua te kuturana raa. 67 Kito
na tama raa ki meake, “Mee mai, Akoe ko te Mesaia?”
Kito Jisas ki meake, “Kame Anau e meatu, kootou e me ki se lavaa te
hakattina Anau, 68 tena kame Anau e vahiri atu, kootou e me ki se lavaa te
mee mai hoki. 69 Emeia te saaita nei te Tamariki te Tama nei e me ki noho
i te vahi laaua TeAtua Hai mahi raa.”
70 Tena na tama raa hakaatoa ki meake, “Kaa Akoe ko te Tamariki
TeAtua?”
Kito Jisas ki meake, “Teenaa koi kootou e illoa naa.”
71 Tena na tama raa ki meake, “Taatou se hihhai ki too ni tattara alaa tama
hoki! Taatou hokotaatou e llono na tattara te Tama nei!”

23

Jisas i mua Pailat
(Matiu 27.1–2; 27.11–14; Mak 15.1–5; Jon 18.28–38)

1 Tena na tama te kuturana raa hakaatoa ku mahike i aruna no too Jisas
no kkave iaa Pailat raa, 2 tena na tama raa ku kaamata no hatuhatu na
malliu laatou iaa Jisas ma, “Te Tama nei e hahaivi ma ki mee na tama raa
ki hakataukaa ma te taumani, tena ki mee na tama raa ki se lavaa te sui ake
na takis laatou raa i te tuku i Rom raa, tena Aia e mee mai Hokoia ma Aia
ko te Mesaia ia ma he tuku.”
3 Kito Pailat ki vahiri ake Jisas ma, “Akoe ko te tuku na Jiu?”
Tena Jisas ki meake, “Teenaa koi akoe ku mee mai naa.”
4 Kito Pailat ki meake na maatua hakananniu raa laatou ma te
kanohenua raa ma, “Anau se hai mee e lave ki meatu ma te tama nei e
sara.”
5 Emeia na tama raa e vanake ake koi ma, “Te Tama nei e haere vaa
roto Judia raa hakaatoa ma ki hakatike na hakataakoto na tama raa ma
na akoako Aia raa. Aia e kaamata mai i Galili, ia tena vahao nei Aia ku tae
mai i te kina nei.”

Jisas i mua Herot

6 Pailat e rono na tattara na tama raa, tena aia ki vahiri ake ma, “Teenei
he tama i Galili?” 7 Te saaita Pailat ni iroa pera ma Jisas he tama i te henua
Herot e rorohi raa, tena aia ki kauna Jisas ki haere iaa Herot raa, e mee
Herot e noho te saaita naa hoki i Jerusalem. 8 Herot ku hihia roo te saaita
aia ni kite Jisas, e mee aia ni rono tammaki na mee i te vahi Jisas, tena
aia hoki ko na hahaivi roo ma ki kite Jisas. Aia e hihai ma ki kite Jisas e
ppena he mirakol. 9 Tena Herot ku vahihhiri ake Jisas tammaki na mee, e
meia Jisas e noho hemuu koi, se hai tattara roo e meake. 10 Tena na maatua
hakananniu raa laatou ma na tama poroporo na tuaa raa ku oo ake no ttuu
i mua no hatu na malliu laatou iaa Jisas. 11 Herot ma na soldia aia raa ku
tataussua Jisas, tena ki tattara haeo roo i Tama raa, tena laatou ki hakauru
ake na hekau taualleka roo iaa Jisas, tena ki kauna Tama raa ki vaakai iaa
Pailat raa. 12 Tena te aho naa koi Pailat laaua ma Herot ku ssoa; i mua raa
laaua e haeo roo hokolaaua.

Jisas ku mee ki taia ria ki mate
(Matiu 27.15–26; Mak 15.6–15; Jon 18.39—19.16)

13 Pailat ku kanna ake na maatua hakananniu raa, na tama hakamattua
raa ia ma te kanohenua raa ki hakkutu ake hakaatoa, 14 tena aia ki meake
na tama raa, “Kootou e kou mai te Tama nei i anau, tena ki mee ma te Tama
nei e hakattaki sara na tama. Tena anau e lahulahu te Tama nei i mua na
karemata kootou hakaatoa, tena anau e kite pera ma te Tama nei se isi te
mee e sara ma na tattara haeo kootou ni tattara mai raa. 15 Herot hoki se
hai tattara e kou mai ma te Tama nei e sara, e mee aia e kauna ria mai te
Tama nei ki vaakai mai taatou. Te Tama nei se isi te mee e sara ki lavaa
taatou te taa Aia ki mate. 16 Tena anau e me ki riki koi te Tama nei, tena
ku hakattana Aia ki haere.” 17 [Te saaita na Kai na Pasova hakaatoa, Pailat
e me ki hakattana he tama karapusi.]
18 Tena te kanohenua raa hakaatoa ku hakaioo ake ma, “Taa Tama naa ki
mate! Hakattana Barabas ma maatou!” 19 (Barabas e ponotia i roto te hare
karapusi e mee aia e usuusu te kanohenua raa ki se hakallono te taumani,
tena aia e taa hoki te tama no mate.)
20 Pailat e hihai koi ma ki hakattana Jisas, tena aia ki tattara hakaraoi ake
hoki te kanohenua raa. 21 Emeia na tama raa e vaa ake koi ma, “Tii Tama
naa i aruna te kros! Tii Tama naa i aruna te kros!”
22 Tena Pailat ku tattara ake na tama raa te hakatautoru na vahao ma,
“Kaa he sara peehee te Tama nei e ppena? Anau se hai mee e lave ki mee
ma te Tama nei e sara ki lavaa te Tama nei te taia ria ki mate. Anau e me ki
riki koi te Tama nei, tena ku hakattana Aia ki haere.”
23 Emeia na tama raa e vaa ake hakamaroa roo pera ma Jisas e tau te ttii
ria i aruna te kros, tena i te hakaoti roo na tama raa ku too hea laatou ni
ttani ake raa. 24 Tena Pailat ku tuku ake hea te kanohenua raa e kainno ake
aia raa. 25 Pailat e hakattana Barabas, te tama te kanohenua raa e hirihiri
raa; teenaa ko te tama tera ni ponotia i roto i te hare karapusi e mee aia e
usuusu na tama ki se hakallono te taumani raa, tena ki taa hoki te tama no
mate raa, tena Pailat ki kou ake Jisas i na rima te kanohenua raa ki ppena
hea laatou e mannatu ki ppena raa.

Jisas ku ttii ria i aruna te Kros.
(Matiu 27.32–44; Mak 15.21–32; Jon 19.17–27)

26 Kito na soldia raa ki hakattaki Jisas i taha, tena na tama raa ki oo no
ttiri te tama te matakaina Sairini, te inoa aia raa ko Saimon, tena Saimon
e hamai peeraa i na henua i na vahi raa, tena aia e haere ki haere ake i te
matakaina raa. Kito na tama raa ki ttaohi Saimon no hakapiri ake te kros
raa i aruna te tama raa, tena ki meake te tama raa ki amo atu te kros raa
vaa muri Jisas.
27 He kanohenua e rahi roo e tauttari Jisas, tena i roto te kanohenua raa
e isi na hhine e haere tanittani, tena ki taa na tinotama laatou hokolaatou
i te alloha laatou iaa Jisas. 28 Jisas e huri ake no meake na hhine raa ma,
“Na hhine i Jerusalem! Auu se ttani ma kootou e alloha Anau, e meia ttani
ma kootou ia ma na tamalliki kootou raa. 29 Maitaname e isi na aho koi oo
mai, tena na tama e me ki tattara ma, ‘Na hhine ni se hai tamalliki ia ma
na hhine se hai tamalliki ni hannau raa ia ma na hhine se hai tamalliki ni
anaana raa e me ki hakatapu ria!’ 30 Teenaa ko te saaita na tama raa e me
ki meake na mouna palluna raa ma, ‘Hina mai i aruna maatou!’ tena ku
meake na tutu raa ma, ‘Hakammuni maatou!’ 31 Kame na tama e lavaa te
kou mai na hakalono llihu peenei Anau te Tama e ssau pera ma he laakau
e homo mata ora nei raa, tena kaa hea e me ki kapihi atu kootou na tama e
ssau pera ma ni laakau ku mmate raa?”
32 Na tama raa e hakattaki ake Jisas ma tokorua hoki na taanata kailallao
ma ki taa ki mmate. 33 Te saaita na tama raa ni ttae i te kina e hui ma, “Te

ivi te Pohouru raa", na tama raa ku ttii Jisas ma te tokorua na taanata raa. Na tama raa e ttii teeraa tama i te vahi laaua, tena teeraa tama i te vahi se laaua Jisas raa. 34 Tena Jisas ki meake, "Tamana, ssirihia hea na tama nei e ssara. Na tama nei se illoa hea laatou e ppena raa."

Na soldia raa e ttahao huhu na hatu ma koai te tama e me ki too na kaukahu Jisas raa. 35 Te kanohenua raa e ttuu i te kina raa no mmata na mee nei, te saaita na tama hakamattua na Jiu raa ni tataussua ake Jisas ma, "Te Tama nei e tokonaki alaa tama; tiaki ki mmata ma Aia e lavaa te tokonaki Aia Hokoia kame Aia ko te Mesaia TeAtua e hirihiri raa!"

36 Na soldia raa hoki ku tataussua ake Jisas. Na tama raa e oo ake no kou ake te wain e mmara raa iaa Jisas, 37 tena ki meake, "Tokonaki Akoe Hokkoe kame Akoe ko te Tuku na Jiu."

38 Na tama raa e tattaa na tattara nei i aruna te kros ma, "TEENEI ko TE TUKU NA JIU."

39 He tama te tokorua na tama kailallao e mmau i aruna na kros raa e hai ake hakahaeo roo iaa Jisas ma, "Akoe seai ma ko te Mesaia? Tokonaki Akoe Hokkoe, tena ku tokonaki hoki maaua."

40 Tena teeraa tama ki meake, "Akoe se mataku TeAtua? Te hakalono llihu akoe e too naa e ssau pera ma te hakalono llihu Aia raa hoki. 41 Taaua e tonu te too na hakalono llihu nei, e mee taaua e ppena na mee e ssara, e meia te Tama nei se isi te mee e sara e ppena." 42 Tena aia ki meake Jisas ma, "Jisas, maanatu mai anau te saaita Akoe e Tuku raa."

43 Kito Jisas ki meake te tama raa, "Anau e meatu te hakamaoni. Te aho nei koi, akoe e me ki noho ma Anau i Paradais."

Jisas ku mate
(Matiu 27.45–56; Mak 15.33–41; Jon 19.28–30)

44 45 Te mee raa kame ku tae te laa latea te saaita te laa raa ku pouri, tena te henua raa hakaatoa ku pouri roo haere no tae te toru te hiahi, tena te paamaro e tootoo i roto te Hare Tapu raa ku mahaa rua. 46 Tena Jisas ku kanna hakamaroa ma, "Tamana! Anau e kou atu TeAnana Anau nei ki moe na rima Akoe." Aia e tattara peenei, tena ki mate.

47 Te tama hakamaatua na soldia raa e kite te mate Jisas raa, tena aia ki hakammaha ma, "Hakamaoni roo, teenei he Tama tauareka."

48 Te saaita te kanohenua ni hakkutu ake i te kina raa ma ki mmata Jisas e ttii ria raa ni kkitte na mee roo hakaatoa raa, na tama raa ku vakkai i na hare laatou raa, tena ku alloha roo no tukituki na hatahata laatou. 49 Na tama e illoa roo Jisas raa hakapaa ma na hhine ni kaamata i Galili no tauttari Jisas raa e ttuu hakammao no matamata.

Josep ku too te tinotama Jisas
(Matiu 27.57–61; Mak 15.42–47; Jon 19.38–42)

50 51 Teeraa he tama e hui ma ko Josep he tama i te matakaina Arimatea i roto Judia raa. Te tama raa he tama tauareka, ia he tama na tama e hakammaha, tena aia e noho no hakattari ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ki hamai. Niaina ma aia he tama i roto te kuturana na tama hakatonutonu na Jiu raa, e meia aia se hakatina roo na hakataakoto na tama raa ia ma na mee na tama raa e ppena raa.

52 Josep e haere no mmata Pailat, tena ki kainno ake ma aia e me ki too te tinotama Jisas raa. 53 Tena Josep ki turi iho te tinotama Jisas raa i raro no mmini te tinotama raa ma na paamaro, tena ki kkave no ppono i roto te rua na tama ni keri i te kina na hatu matakkau raa, tena te rua naa hoki ni se hai tama e mate ni moe i mua. 54 Teenaa ko te aho rima, tena te Sabat raa hoki ku mee ki ttae.

55 Na hhine ni kaamata i Galili no tauttari Jisas raa ku oo laatou ma
Josep no kkite te rua raa, tena ki kkite hoki ma Josep e hakamoe peehee
te tinotama Jisas raa. 56 Tena na hhine raa ki vakkai i hare no tanattana na
karena ia ma na lloo mannoni ki amuhi te tinotama Jisas.
Na tama raa e hamalollo i te aho te Sabat raa, ki tauttari hea na tuaa raa
e hihai laatou ki ppena.

24

Jisas ku ora muri
(Matiu 28.1–10; Mak 16.1–8; Jon 20.1–10)

1 Te tahata roo te aho te latapu; na hhine raa ku oo i te taruma raa, tena ki
too na karena ia ma na lloo mannoni laatou ni tanattana raa. 2 Na hhine raa
e oo no kkite te hatu ni ppui te totoka te taruma raa ku oti te hakatakape ria
i taha, 3 tena laatou ki oo no uru i roto te taruma raa; e meia laatou ku se
kkite te tinotama TeAriki Jisas raa. 4 Na hhine raa ku ttuu no mamannatu
hokolaatou, tena te saaita naa koi e rua na taanata e uru na kaukahu e
kivakiva roo ku ttuu ake i te vahi laatou. 5 Na hhine raa ku mattaku no
hakammaru i raro, tena tokorua raa ki meake na hhine raa, “Aiea kootou
e sesee te Tama e ora raa i te kina na tama e mmate nei naea? 6 Te Tama
naa ku seai; Aia ku oti te ora muri. Kootou e mannatu hea Aia ni tattara
atu kootou i Galili pera ma, 7 ‘Na tama hai ssara raa e me ki hakapiki te
Tamariki te Tama nei, tena ku ttii Tama raa i aruna te kros raa, tena te aho
tana hakatoru raa Aia e me ki mahike muri no ora.’ ”
8 Na hhine raa ku mannatu na tattara Jisas raa, 9 tena laatou ki oo i taha
ma te taruma raa no tattara ake te sanahuru ma tahi na disaipol Jisas raa
ia ma alaa hakattina ana i na mee hakaatoa laatou ni kkite raa. 10 Na
hhine raa ko Meri Makdala, Joana ia ma Meri te tinna Jems raa. Na hhine
raa ia ma alaa hhine hoki tera ni oo laatou raa ku tattara ake na mee raa
hakaatoa i na aposol raa. 11 Emeia na aposol raa e mannatu ma hea na
hhine raa e tattara ake raa seai ma ni tattara hakamaoni, tena na aposol
raa se hakattina hoki na tattara na hhine raa. 12 Kito Pita ki mahike i aruna
no tere i te kina te taruma raa, tena aia ki huru i raro no kite koi na paamaro
na tama raa ni mmini Jisas raa. Tena aia ki vaakai i hare, ia e maaharo hoki
hea ni kapihi ake raa.

E rua na disaipol e ttiri Jisas i aruna te mateara e haere Emeus
(Mak 16.12–13)

13 Te aho naa hoki e rua na disaipol Jisas raa ku oo i te matakaina Emeus
raa, he matakaina e hitu na mael te mmao aia i taha ma Jerusalem, 14 tena
tokorua raa e haere tattara hokolaaua na mee hakaatoa ni kapihi ake raa.
15 Tokorua raa e tattara, tena ki vahihhiri hokolaaua, tena Jisas Hokoia ku
haere hakataapiri ake no hahaere ma tokorua raa. 16 Tokorua raa e kkite
Tama raa, e meia laaua se illoa ma teeraa ko Jisas. 17 Tena Jisas ki vahiri
ake tokorua raa, “Hea koorua e haere tattara hokkoorua naa?”
Tena tokorua raa ku ttuu hemuu no kira hakaalloha ake na karemata
laaua raa. 18 Tena te tama e hui ma ko Kliopas raa ki meake, “Eaa, akoe
ko te Tama hokotahi koi tera se iroa hea ni kapihi mai i roto na aho ku
llaka raa?”
19 Tena Jisas ki vahiri ake ma, “Ni mee peehee?”
Kito tokorua raa ki meake, “Na mee tera ni kapihi ake iaa Jisas te Tama
i Nasaret raa. Te Tama nei he profet, tena TeAtua ia ma na tama hakaatoa
e hakattina pera ma te Tama nei e isi na mahi i roto na tattara Aia ia ma
na mee hakaatoa Aia ni ppena raa. 20 Na maatua hakananniu ma na tama

hakamattua maatou raa e kou ake te Tama raa i te tuku i Rom raa ki kou ake
he tattara laatou ki taa Tama raa ki mate, tena ma laatou ki ttii Tama raa
i aruna te kros. 21 Tena maatou e hakattina pera ma Aia ko te Tama e me
ki hakattana na tama Israel raa! I aruna na mee nei hakaatoa, teenei ko te
hakatoru na aho tera na mee nei ni kapihi mai. 22 Emeia e isi na hhine i roto
te kuturana maatou nei e mee maatou no oho; na tama raa e oo te tahata
roo i te kina te taruma raa, 23 tena laatou ku se kkite te tinotama Tama raa.
Kito na tama raa ki vakkai mai no tattara mai ma laatou e kkite karemata
roo na ensel raa e tattara ake ma te Tama raa ku oti te ora muri. 24 Tena alaa
tama te kuturana maatou nei ku oo hoki i te taruma raa no kkite pera ma
te taruma raa ku tuu vare hakamaoni e ssau koi pera ma na hhine raa ni
tattara mai raa."

25 Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Koorua e vvare roo, koorua e
hainatta roo te hakattina na tattara hakaatoa tera na profet raa ni tattara
mai raa! 26 Eaa, te Mesaia raa se tau te too na hakalono llihu nei hakaatoa,
tena ki oti Aia ku too na mahi Aia i aruna?"

27 Kito Jisas ki hakamaarama ake tokorua raa na tattara hakaatoa tera e
tattara i te vahi Aia i roto te Launiu Tapu raa, kaamata te launiu Moses raa
ia ma na tattara hoki na profet raa hakaatoa.

28 Te saaita laatou ku tappiri i te matakaina laatou e oo raa, Jisas ku haere
pera ma Aia e me ki haere hakaraka; 29 e meia tokorua raa e taohi Aia, tena
ki meake, "Nnoho taatou; te laa raa ku mee ki huru, ia te mee raa hoki ku
haere ki pouri." Tena Jisas ki oo ma tokorua raa no nnoho laatou.

30 Jisas ku noho i raro ma ki kkai laatou, tena Aia ki too te haraoa raa no
hakatapu, tena ki ttohi te haraoa raa no kou ake tokorua raa. 31 Tena na
karemata tokorua raa ku tallaki, tena laaua ku illoa ma teeraa ko Jisas,
e meia Tama raa ku hakateki koi no seai. 32 Kito tokorua raa ki tattara
hokolaaua ma, "Eaa, na tattara Tama raa se ssau pera ma he ahi e ura i
roto taaua te saaita Aia ni tattara mai, tena ki hakamaarama mai hoki na
tattara te Launiu Tapu raa i aruna te mateara?"

33 Te saaita naa koi tokorua raa ku mahhike i aruna no vakkai i Jerusalem
no kkite te sanahuru ma tahi na disaipol raa e kkutu ma alaa tama. 34 Tena
na tama raa ki tattara ake tokorua raa ma, "TeAriki ku ora muri hakamaoni!
Tama raa e hakkite ake Aia iaa Saimon!"

35 Tena tokorua raa ku tattara ake na tama raa hea ni kapihi ake laaua i
aruna te mateara raa ia ma te saaita hoki Jisas ni ttohi te haraoa raa, tena
laaua ku illoa ma teeraa ko TeAriki.

Jisas e hakkite ake Aia Hokoia i na disaipol Aia raa
(Matiu 28.16–20; Mak 16.14–18; Jon 20.19–23; Na hehekau 1.6–8)

36 Tokorua raa koi tattara ake koi na tama raa, tena Jisas ku hakateki no
tuu ake i lottonu na tama raa, tena ki meake, "Te noho laoi ki nnoho ma
kootou."

37 Na tama raa ku mattaku ma laatou e kkite te tipua. 38 Tena Jisas ki
meake na tama raa, "Kootou e mattaku naea? Aiea kootou e mamannatu
tammaki i roto na hakataakoto kootou naea? 39 Kira mai na rima ia ma na
vae Anau nei ki kkite kootou pera ma teenei ko Anau hakamaoni. Taohi
te tinotama Anau nei ki illoa kootou, maitaname te tipua se isi na punnohi
ia ma na ivi peenei ma Anau e isi nei."

40 Aia e tattara ake peenei, tena ki huri ake na rima ia ma na vae Aia raa.
41 Na tama raa se hakattina koi, e meia laatou e hihhia roo, tena e isi na
hakataakoto, kito Jisas ki vahiri ake ma, "Kootou e isi na kai e mmoe i te

kina nei ki kkai?” 42 Tena na tama raa ki kou ake te punnohi te ika e moa
raa, 43 tena Jisas ki too te ika raa no kai i mua na tama raa hakaatoa.
44 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Teenei ko na tattara roo Anau ni
tattara atu te saaita Anau koi nnoho ma kootou raa. Na tattara hakaatoa i
roto na Tuaa Moses raa, na tattara na profet raa ia ma te launiu na Rue tera
e tattara i te vahi Anau raa e me ki oo mai no hakamaoni.”
45 Tena Jisas ki taaraki na hakataakoto na tama raa ki illoa na tattara te
Launiu Tapu raa. 46 Tena Aia ki meake, “Teenei hea te Launiu Tapu raa e
tattara: te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, tena e toru na aho i muri Aia
e me ki ora muri, 47 tena na tama e me ki kaamata i Jerusalem no takutaku
ake na kanohenua hakaatoa i te vahi te ttike i taha ma na hai sara ia ma te
ssirihia na hai sara i te inoa te Mesaia. 48 Kootou e kkite karemata na mee
nei hakaatoa. 49 Tena Anau Hokonnau e me ki kou atu hea te Tamana raa
ni tattara hakamaoni atu ma Aia e me ki kou atu kootou raa. Emeia kootou
ki nnoho no hakattari i roto te matakaina e rahi nei ki ttae roo te saaita na
mahi i aruna raa e ttae atu kootou.”

Jisas ku vaakai muri i te vaelani
(Mak 16.19–20; Na hehekau 1.9–11)

50 Tena Jisas ki hakattaki na tama raa i taha ma te matakaina raa no
taapiri i Betani, tena Aia ki ssau na rima Aia i aruna no hakatapu na tama
raa. 51 Te saaita Aia koi hakatapu koi na tama raa, Aia ku haere i taha ma
na tama raa no too ria no kkave i te vaelani. 52 Kito na tama raa ki lotu ake
Tama raa, tena ku hihhia roo no vakkai i Jerusalem, 53 tena ki nnoho na
aho naa hakaatoa i roto te Hare Tapu raa no hakammaha ake TeAtua.

Jon
Te Rono Tauareka Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.51*
Jisas e huri ake na mahi TeAtua *2.1—12.50*
Na takutaku hakaoti Jisas *13.1—17.26*
Jisas ku mate *18.1—19.42*
Jisas ku ora muri *20.1—20.29*
Na tattara hakaoti *20.30—21.25*

Te Tattara te Ora raa ku tipu tama

1 Te Tattara raa ko na noho mai avare i mua na mee hakaatoa ni ttipu ake;
te Tattara raa e nnoho laaua ma TeAtua, tena te Tattara raa ko TeAtua koi.
2 Te Tattara raa e nnoho laaua ma TeAtua i te kaamata roo. 3 TeAtua e pena
na mee hakaatoa i na mahi Tama raa; ia se hai mee i roto te maarama nei
ni tipu ake ma te Tattara raa se iroa. 4 Te Tattara raa ko te tahito te ora, tena
te Ora raa e kou mai te Maahina i na tama hakaatoa. 5 Tena te Maahina raa
e hakamaahina na kina e pouri raa, tena te pouri raa se lavaa hoki te uhi te
Maahina raa ki se maahina iho.
6 TeAtua e kauna ria mai Jon* te tama hakatae na tattara Aia raa 7 ki
hamai no tattara ake na tama raa i te vahi te Maahina raa, ki lavaa na tama
hakaatoa e llono raa te hakattina. 8 Jon seai ma ko te Maahina raa; e meia
aia e hamai ki tattara ake na tama i te vahi te Maahina raa. 9 Teenei ko te
Maahina hakamaoni roo, te Maahina nei e hamai ki hakamaahina i aruna
na tama hakaatoa.
10 Te Maahina raa ni noho i roto te maarama nei, ia niaina ma TeAtua e
pena na mee hakaatoa i na mahi Tama raa, e meia te maarama nei hakaatoa
se illoa laoi Tama raa. 11 Tama raa ni haere i te henua Aia ni matua mai raa,
e meia na tama roo te matakaina Aia raa se hihai ki too Tama raa. 12 Emeia
e isi na tama ni too Aia, tena ki hakattina hoki Tama raa, tena Aia ki kou
ake na mahi na tama raa ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua. 13 Na tama
raa se mee pera ma ni tamalliki TeAtua i na mahi koi laatou ia ma e mee
laatou e hannau mai pera ma ni tamalliki na tama i te maarama nei, e meia
TeAtua Hokoia ko te Tamana na tamalliki raa.
14 Te Tattara raa e hamai no tipu tama, tena ki hamai ma na mahi hai
mmahi no huri mai te hakamaoni TeAtua, tena Aia e nnoho hoki ma
maatou. Maatou e kkite na mahi Aia, na mahi tera Aia ni too pera ma
ko te tautahi Tama koi TeAtua.
15 Jon e tattara hoki i te Tama raa. Aia e tattara hakamaroa ma, “Teenei
ko te tama Anau ni tattara atu kootou te saaita anau ni tattara ma, ‘Tama
raa e me ki hamai i muri anau, e meia Aia e hakanaaniu roo i aruna anau,
maitaname Aia ko na noho mai roo i mua anau ni haanau mai.’ ”
16 Taatou hakaatoa e hakatapu ria, e mee te laoi Tama raa e isi raa, tena
Aia e tauhano te hakatapu taatou na vahao roo hakaatoa. 17 TeAtua e kou
ake na tuaa raa iaa Moses, e meia te laoi ia ma te hakamaoni raa e hamai
ma Jisas Krais. 18 Se hai tama ni kite TeAtua. Te Tamariki hokotahi raa koi,
te Tama e ssau roo pera ma TeAtua tera e noho i te vahi Tamana, tena ki
hakari mai taatou ki illoa TeAtua raa.

---

* **1:6** 1.6 teenei ko Jon Baptis

Na tattara Jon te tama e hakoukou tapu na tama (Matiu 3.1–12; Mak 1.1–8; Luk 3.1–18)

19 Na tama hakamattua na Jiu i roto Jerusalem raa e kauna na maatua ia
ma na tama i te kaha Levi raa ki oo no vahiri ake Jon ma, “Koai akoe?”
20 Ia Jon se kkaro hoki te tattara, tena aia ki tattara hakamatahua ake na
tama raa ma, “Anau seai ma ko te Mesaia.”
21 Kito na tama raa ki vahiri ake hoki ma, “Tena kaa akoe koai? Akoe ko
Elaija?”
Tena Jon ki meake, “Seai, anau seai ma ko Elaija.”
Kito na tama raa ki vahiri ake hoki ma, “Akoe ko te Profet maatou e
hakattari raa?”
Tena Jon ki meake, “Seai hoki.”
22 Kito na tama raa ki meake, “Tena iaa tattara mai ma akoe koai. Maatou
e hihhai ki too ni tattara ki oo ma maatou no meake na tama ni kauna ria
mai maatou raa. Ni tattara peehee akoe e isi ki tattara mai i te vahi akoe?”
23 Tena Jon ki meake te tattara e mmau i roto te launiu profet Aisaia ma,
“Anau ko ‘te reo te tama e tattara i roto te kina e tuu mahoa raa ma:
Tanattana te mateara TeAriki† ki hamai vaa aruna!’ ”
24 Kito na tama na Farisi ni kauna ki oo ake raa 25 ku vahiri ake Jon ma,
“Kame akoe seai ma ko te Mesaia, ia seai ma ko Elaija, ia seai ma he profet,
tena kaa akoe e hakoukou tapu na tama naea?”
26 Tena Jon ki meake, “Anau e hakoukou tapu na tama ma te vai, e meia
e isi te tama e tuu i roto kootou tera kootou se illoa. 27 Tama naa e me ki
hamai i muri anau, e meia anau se tau hoki te ui na taka Aia e uru raa.”
28 Na tattara nei e kapihi mai i Betani i te vahi te anake i te riva Jordan raa;
i te kina Jon e hakoukou tapu na tama raa.

Te Sipsip TeAtua

29 Te aho taiao raa Jon ku kite Jisas e haere ake aia, tena ki meake, “Teenei
ko te Sipsip TeAtua tera e me ki ssoro na hai sara te maarama nei raa i taha!
30 Teenei ko te Tama anau e tattara te saaita anau ni tattara atu ma, ‘E isi
te tama e me ki hamai i muri anau, e meia Aia e hakanaaniu roo i aruna
anau, maitaname Aia ko na noho mai roo avare i mua anau ni haanau
mai.’ 31 Anau se iroa hoki ma te Tama raa koai, e meia anau e hamai no
hakoukou tapu kootou ma te vai ma ki lavaa kootou na tama Israel raa te
illoa Tama raa.”
32 Tena Jon ki tattara ake na tama raa ma, “Anau e kite TeAnana Tapu raa
e llee mai i raro pera ma he rupe no toko i aruna Tama raa. 33 Tena anau
se iroa ma teeraa ko te Tama raa, e meia TeAtua, te Tama ni kauna ria mai
anau ki hakoukou tapu ma te vai raa ni tattara mai anau ma, ‘Akoe e me ki
kite TeAnana Tapu raa e llee mai i raro no toko i aruna he tama. Tena te
Tama naa ko te tama e me ki hakoukou tapu ma TeAnana Tapu raa.’ ” 34 Tena
Jon ki meake, “Anau ku kite te hakkatu nei, tena anau e meatu kootou pera
ma te Tama nei ko te Tamariki TeAtua.”

Na disaipol kaamata Jisas

35 Te aho taiao raa Jon ku tuu hoki i te kina raa ma tokorua na disaipol
aia raa, 36 ia te saaita aia ni kite Jisas ku haere hakaraka, tena aia ki meake
tokorua raa ma, “Teeraa ko te Sipsip TeAtua!”

---

† **1:23** 1.23 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. I roto te Old Testament se isi TeAriki
e meia e isi koi Jihova

37 Tokorua na disaipol raa e llono na tattara Jon raa, tena tokorua raa ki
tauttari Jisas. 38 Jisas e hakatike no kite tokorua raa e tauttari Aia, tena Aia
ki vahiri ake, “Koorua e sesee te aa?”
Tena tokorua raa ki meake, “Rabai, Akoe e nohonoho vaa hee?” (Rabai e
mee ma he “Tisa”.)
39 Tena Jisas ki meake, “Oo mai ki kkite koorua.” (Te mee raa kame ku
tae te haa te hiahi.) Kito tokorua raa ki oo laatou ma Jisas no kkite te kina
Tama raa e nohonoho raa, tena tokorua ki nnoho laatou ma Tama raa te
aho naa hakaatoa.
40 Teeraa tama tokorua raa ko Andru, te taina Saimon Pita raa. 41 Tena
Andru ki haere no ttiri Saimon Pita, tena aia ki meake, “Maaua e kkite te
Mesaia.” (Te tattara nei e mee ma “Krais”.) 42 Tena aia ki too Saimon no oo
laaua i te kina Jisas e noho raa.
Jisas e kkira ake Saimon, tena ki meake, “Te inoa akoe raa ko Saimon te
tamariki Jon, e meia akoe e me ki hui Sifas.” (Te inoa nei e mee ma “he
hatu”.)

Jisas e kanna Filip laaua ma Nataniel

43 Te aho taiao raa Jisas ku maanatu ma ki haere i Galili. Aia ku ttiri Filip,
tena ki meake, “Tautari mai Anau!” 44 Filip he tama i Betsaida, te matakaina
Andru laaua ma Pita raa. 45 Filip e haere no ttiri Nataniel, tena ki meake,
“Maatou ku kkite te Tama Moses e taataa i roto te launiu na tuaa ia ma te
tama hoki na profet raa ni tattaa mai raa. Tama raa ko Jisas te tamariki
Josep, te tama i Nasaret.”
46 Kito Nataniel ki meake, “Aiea e isi te mee tauareka e lavaa te hamai i
roto Nasaret?”
Tena Filip ki meake, “Hamai ki kite akoe.”
47 Te saaita Jisas ni kite Nataniel e haere ake, Aia ku tattara ake i te vahi
tama raa ma, “Teenei he tama hakamaoni Israel, tama nei se lavaa hoki te
mariu!”
48 Kito Nataniel ki vahiri ake Jisas, “Akoe e iroa peehee anau?”
Tena Jisas ki meake, “Anau e kite akoe e noho i raro te laakau fik raa i
mua Filip ni haere atu no meatu akoe.”
49 Kito Nataniel ki meake, “Rabai, Akoe ko te Tamariki TeAtua! Akoe ko
te Tuku Israel!”
50 Tena kito Jisas ki meake Nataniel, “Akoe ku hakatina koi e mee Anau
e meatu ma Anau e kite akoe e noho i raro te laakau fik? Akoe e me ki kite
na hakkatu e hakananniu i aruna te mee nei!” 51 Tena Jisas ki meake na
tama raa, “Anau e tattara atu kootou te hakamaoni: kootou e me ki kkite te
vaelani raa e taaraki, tena na ensel TeAtua raa e oo i aruna, tena ki oo mai
i raro i aruna te Tamariki te Tama nei.”

2

Te kai te avana i Kana

1 E isi te avana e me ki ttaohi i te matakaina i Kana i roto Galili i te aho
tana hakatoru raa. Te tinna Jisas raa ku tae i te kina raa, 2 tena na tama raa
e aru hoki Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo ake i te kai te avana raa. 3 Na
wain raa ku mmaha hakaatoa, tena Meri ki haere no meake Jisas ma, “Na
tama raa ku se hai wain e me ki unu.”
4 Kito Jisas ki meake, “Taku tinna, akoe se tau te mee mai Anau hea Anau
e me ki pena, maitaname te saaita hakamaoni Anau ki ppena na mee raa
se ki tae.”

5 Tena te tinna Jisas raa ki meake na tama e hehekau te hare raa ma,
“Kootou ki ppena hea Tama nei e meatu kootou.”
6 Na Jiu raa e tammaki roo na tuaa i te vahi te ssoro na tinotama laatou
ia ma alaa mee hoki ki matahua, tera hea na tama raa e hakattuu na lloo
vai e llahi raa ki sossoro na rima laatou raa ki tautari na tuaa raa. Te lloo
hokotahi kaa pii kame e tae peeraa sanahuru ma rima, seai naa tipu rua
ma rima na galon. 7 Tena Jisas ki meake na tama e hehekau te hare raa,
“Utu na lloo raa ki ppii na vaitea.” Na tama raa e utu na lloo raa no ppii
oho roo, 8 tena Jisas ki meake na tama raa, “Ahu ni vai no kkave te tama
hakamaatua te kai nei raa.” Na tama raa e ahu na vaitea 9 ku huri mo wain
raa no kkave i te tama hakamaatua te kai raa, tena te tama raa ki kamata
te vai raa. Te tama raa se iroa ma te wain raa e hamai i hee (e meia na tama
hehekau ni ahu ake na wain raa hokolaatou koi e illoa); kito te tama raa ki
kanna ake te tamatane e avana vahao nei raa ki haere ake, 10 tena aia ki
meake te tama raa, “Na tama hakaatoa e taki na wain taualleka raa i mua,
tena te saaita na tama hakaatoa ku vvare, tena laatou ku taki na wain se
taualleka raa. Emeia akoe e hakkapi na wain taualleka nei no tae roo te
saaita nei!”
11 Jisas e huri te mirakol kaamata nei i Kana i roto Galili; Aia e huri ake na
mahi Aia raa i te kina raa, tena na disaipol Aia raa ku hakattina roo Tama
raa.
12 I muri te kai te avana raa, Jisas ma te tinna Aia raa, na taina Aia raa,
tena na disaipol Aia raa ku oo i Kaperneam no nnoho e llava na aho i te
kina raa.

Jisas e haere i roto Hare Tapu
(Matiu 21.12–13; Mak 11.15–17; Luk 19.45–46)

13 Te saaita hoki te Kai te Pasova raa ku taapiri, tena Jisas ki haere i
Jerusalem. 14 Jisas e haere i roto te Hare Tapu raa no kite na tama e tataui
na bulmakau, na sipsip ia ma na rupe, tena na tama hoki e sesenisi na sileni
raa e nnoho ma na tebol laatou raa. 15 Kito Jisas ki ssiri te maea raa, tena
ki hakatui na manu raa hakaatoa i aho ma te Hare Tapu raa; na sipsip ia
ma na bulmakau raa hoki, tena ki hakahuri na tebol na tama sesenisi na
sileni raa no masseu na sileni na tama raa; 16 tena Aia ki hai ake na tama e
nnoho ma na rupe raa, “Too na manu naa no kkave i taha ma te hare nei!
Auu se mee te hare te Tamana Anau nei pera ma he maket!” 17 Na disaipol
Jisas raa ku mannatu na tattara i roto te Launiu Tapu ma, “Te hihai anau i
te hare Akoe nei raa e ttuni roo i roto anau pera ma he ahi.”
18 Tena na tama hakamattua na Jiu raa ku meake ma, “He mirakol peehee
Akoe e lavaa te huri mai ki kkite maatou pera ma Akoe e isi na mahi
hakamaoni ki hakaise na tama nei i taha?”
19 Kito Jisas ki meake, “Anau e me ki seu te Hare Tapu nei ki moe i raro,
tena ku hakatuu hakaraoi te hare nei i roto e toru na aho.”
20 Tena na tama raa ki vahiri ake, “Akoe e me ki hakatuu hakaraoi te hare
nei i roto e toru na aho? Te Hare Tapu nei e too roo tipu haa ma ono na
hetau ki pena!”
21 Emeia te hare tapu Jisas e tattara raa ko te tinotama Aia. 22 Tena
te saaita Jisas ni ora muri i taha ma te mate raa, na disaipol Aia raa ku
mannatu na tattara Aia ni tattara ake raa, tena ki hakattina na tattara te
Launiu Tapu raa ia ma na tattara Jisas ni tattara ake laatou raa.

Jisas e iroa na tiputipu na tama hakaatoa

23 Jisas koi noho i Jerusalem te saaita te Kai te Pasova raa, tena tammaki
na tama ku hakattina Tama raa, e mee na mirakol laatou e kkite Tama raa

e ppena raa. 24 Emeia Jisas se huri ake roo te hakamaoni Aia i na tama raa,
e mee Aia e iroa na hakataakoto na tama raa. 25 Niaina se hai tama e tattara
ake Jisas na hakataakoto na tama raa, e meia Jisas ko na iroa roo avare hea
i roto na hatu manava na tama raa.

3

Jisas laaua ma Nikodimas

1 Nikodimas he tama hakamaatua na Jiu, tena aia e hukui hoki ma te
kuturana na Farisi raa. 2 He poo hokotahi Nikodimas e haere ake iaa Jisas
raa no vahiri ake Tama raa ma, “Rabai, maatou e illoa ma Akoe he tama
TeAtua e kauna ria mai. Se hai tama e lavaa te ppena na mirakol Akoe e
ppena raa kame TeAtua se hehekau i roto te tama naa.”
3 Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu te hakamaoni: se hai tama e lavaa te
tae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kame aia se haanau mai hakaraoi.”
4 Tena Nikodimas ki meake, “Te tama ku matua raa e me ki haanau mai
hakaraoi peehee? Te tama ku matua se lavaa te uru i roto te manava te
tinna aia raa ki haanau mai hakaraoi!”
5 Kito Jisas ki meake, “Anau e tattara atu te hakamaoni, se hai tama e
lavaa te tae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kame aia se haanau mai
ma te vai ia ma TeAnana Tapu. 6 Taatou e too na tinotama taatou nei i na
maatua taatou, e meia taatou e too na anana taatou raa i TeAnana Tapu.
7 Auu se oho e mee Anau e meatu akoe pera ma kootou ki hannau mai
hakaraoi. 8 Te matani raa e maairi mai te totoka hee aia e hihai ki maairi.
Akoe e rono te matani raa e maairi, e meia akoe se iroa ma te matani raa
e hamai i hee, ia e haere i hee. Te matani raa e ssau pera ma na tama
hakaatoa e hannau mai ma TeAnana Tapu raa.”
9 Tena Nikodimas ki meake, “Te mee nei e me ki kapihi mai peehee?”
10 Kito Jisas ki meake, “Akoe he tama hakamaatua e akoako i roto Israel,
e meia akoe se iroa na tattara nei? 11 Anau e tattara atu te hakamaoni:
maatou e tattara atu na mee maatou e illoa raa, tena ki tattara atu hoki na
mee maatou e kkite raa, e meia se hai tama kootou e hihhai ki hakallono
na tattara maatou raa. 12 Kootou se hakattina Anau te saaita Anau e tattara
atu na mee i te maarama nei; kaa kootou e me ki hakattina peehee kame
Anau ni tattara atu na mee i te vaelani raa? 13 Se hai tama roo hokotahi ni
haere i aruna i te vaelani, teeraa ko te Tamariki te Tama nei koi, te Tama ni
hamai i raro i taha ma te vaelani raa.”
14 Te Tamariki te Tama nei e me ki ssau ria i aruna pera ma Moses ni ssau
te lapono e pena i na katanatea raa, 15 tena na tama e hakattina Tama raa e
me ki too te ora e ora tahi. 16 Maitaname TeAtua e laoi mahi roo na tama i
te maarama nei, tena Aia ki kou mai te tautahi Tama Aia raa, tena na tama
hakaatoa e hakattina i Tamariki raa se lavaa te mmate, e meia na tama naa
e me ki too te ora e ora tahi. 17 Maitaname TeAtua se kou mai te Tamariki
Aia raa i te maarama nei ki mee mo tama hakatonutonu, e meia Aia e kou
mai Tamariki Aia raa ki tokonaki na tama i te maarama nei raa ki ora.
18 Na tama e hakattina i te Tamariki TeAtua raa se lavaa te hakatonutonu
ria; e meia na tama se hakattina raa ko na hakatonutonu ria avare,
maitaname laatou ni se hakattina i te Tamariki TeAtua raa. 19 TeAtua e me
ki hakatonutonu na tama i te maarama nei raa peenei: te Maahina raa ku
oti te hamai i te maarama nei, e meia na tama raa e hihhai koi te pouri raa,
tena ki tiaki te Maahina raa, maitaname na tiputipu laatou raa e sakkino.
20 Na tama hakaatoa e ppena na tiputipu sakkino raa se hihhai te Maahina
raa, ia se hihai hoki ki oo ake i te kina te Maahina raa, maitaname na tama

raa se hihhai ma na tama ki illoa na tiputipu sakkino laatou raa. 21 Emeia
na tama ni ppena na tiputipu e ttonu raa ku oo ake i te Maahina raa ma ki
lavaa te Maahina raa te huri ake pera ma laatou e hakallono no tauttari hea
TeAtua e hihai raa.

Jisas laaua ma Jon Baptis

22 Tena ki oti, Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i te matakaina Judia raa,
tena Aia ki nnoho ma na tama raa e llava na aho no hakoukou tapu na tama
raa. 23 Jon hoki e hakoukou tapu na tama i Aenon, taapiri te matakaina i
Salim raa, maitaname te kina raa e tammaki na vai. Na tama e oo ake iaa
Jon, tena aia ki hakoukou tapu na tama raa. 24 (Te mee nei e kapihi mai i
mua Jon ni ponotia i roto te hare karapusi raa.)

25 E isi na disaipol Jon e hakataukoti ma na Jiu i te vahi te tuaa ki ssoro
na mee ki matahua raa. 26 Kito na disaipol Jon raa ki oo ake no meake Jon
ma, “Rabai, akoe e maanatu te tanata ni ttuu koorua i te vahi te anake i te
riva Jordan; te Tama akoe ni tattara mai raa? Te Tama raa ku kaamata no
hakoukou tapu na tama te saaita nei, tena na tama hakaatoa ku oo ake i te
Tama raa!”

27 Kito Jon ki meake, “Se hai tama e lavaa te isi na mee kame TeAtua se
kou ake ni mee ma te tama raa. 28 Kootou hokkootou e llono na maihu anau
te saaita anau ni tattara atu ma, ‘Anau seai ma ko te Mesaia, e meia anau
e kauna ria mai koi ki hamai i mua Tama raa.’ 29 Kame he taupeara e avana
vahao nei, tena te hine aia e avana raa he hine aia, e meia te soa laoi roo
te taupeara raa e me ki hihia roo te saaita aia e rono te reo te taupeara ku
avana raa. Tera hea anau e hihia roo i roto anau. 30 Te Tama naa e me ki
haere roo no hakanaaniu, tena anau e me ki haere sara no mouraro.”

Jisas he Tama e hamai i te vaelani

31 Te Tama e hamai i te vaelani raa e hakanaaniu i aruna na tama
hakaatoa. Te tama e haanau mai i roto te maarama nei raa he tama te
maarama nei, tena aia e me ki tattara koi na mee i te maarama nei, e
meia te Tama e hamai i te vaelani raa e hakanaaniu i aruna na mee roo
hakaatoa. 32 Tama raa e me ki tattara mai na mee Aia ni kite ia ma na mee
Aia ni rono raa, e meia se hai tama e hihai ki hakarono na tattara Tama
raa. 33 Tena te tama e tautari na tattara Tama raa e me ki huri ake pera ma
TeAtua e hakamaoni. 34 Te Tama TeAtua e kauna ria mai raa e tattara na
tattara TeAtua, maitaname TeAtua e kou ake TeAnana Tapu raa ki noho i
roto Tama raa. 35 TeAtua e laoi roo te Tamariki Aia raa, tena ki kou ake na
mahi Tama raa ma ki rorohi na mee hakaatoa. 36 Te tama e hakatina te
Tamariki TeAtua raa e me ki too te ora e ora tahi; te tama se hakatina te
Tamariki TeAtua raa se lavaa te too te ora e ora tahi, e meia aia e me ki too
na hakalono llihu TeAtua.

4

Jisas ma te hine i Samaria

1 Na Farisi raa ku llono pera ma na tama Jisas e hakoukou tapu raa ku
tammaki roo i aruna na tama Jon ni hakoukou tapu raa. 2 (Emeia te
hakamaoni Jisas se hai tama ni hakoukou tapu, aaraa ko na disaipol Aia
raa koi e hakoukou tapu na tama.) 3 Te saaita Jisas ni rono na tattara na
tama raa, tena Aia ku tiaki Judia no vaakai i Galili; 4 tena ki haere vaa roto
Samaria te saaita Aia ni vaakai raa.

5 Aia e haere vaa roto Samaria no tae te matakaina Saikar, se mmao hoki
ma te paupaku Jekop ni kou ake ma Josep, te tamariki aia raa. 6 Te vai Jekop

ni keri raa e tuu i te kina raa, tena Jisas ki haere no noho i te vahi te vai raa
e mee Aia ku naenae te hahaere. Te mee raa kame ku tae te laa latea.
7 Tena he hine i Samaria ku hamai ki ahu na vai, tena Jisas ki meake te
hine raa, “Ahu mai he vai ki unu Anau.” 8 (Na disaipol Jisas raa e oo i roto
te matakaina raa ma ki sui ni kai.)
9 Kito te hine raa ki meake, “Akoe he Jiu, tena anau he tama i Samaria.
Kaa Akoe e lavaa peehee te kainno mai anau ki ahu he vai ki unu Akoe?”
(Na Jiu raa e ttapu te unu na kapu, ia te kkai na parete na tama i Samaria.)
10 Tena Jisas ki meake, “Kame koi akoe e iroa na mee TeAtua e kou atu raa
ia ma te Tama e kainno atu akoe ki ahu ake he vai raa, tena akoe ku kainno
ake te Tama naa, tena te Tama naa e me ki kou atu te vai te ora raa.”
11 Kito te hine raa ki meake, “Akoe se isi te puu, tena te vai nei hoki e
nnoto. Kaa Akoe e me ki too te vai te ora naa i hee? 12 Jekop te tipuna
taatou i mua raa e kou mai te vai nei ma maatou, tena aia ma na tamalliki
aia raa ia ma na manu aia raa hakaatoa ni unuunu te vai nei. Eaa Akoe e
maanatu ma Akoe e hakanaaniu i aruna Jekop?”
13 Tena Jisas ki meake, “Na tama hakaatoa e unu te vai nei raa e me ki
hiunu hakaraoi, 14 e meia na tama e unu te vai Anau e me ki kou ake raa se
lavaa te hiunu hakaraoi. Te vai Anau e me ki kou ake raa e me ki mee pera
ma he vai e tere, tena te vai te ora raa e me ki kou ake te tama naa te ora e
ora tahi.”
15 Kito te hine raa ki meake, “TeAriki, kou mai te vai naa i anau! Tena
anau e me ki se lavaa te hiunu hakaraoi, ia anau se lavaa hoki te hamai no
ahuahu tahi na vai.”
16 Tena Jisas ki meake te hine raa, “Haere no meake te avana akoe raa,
tena koorua ku oo mai.”
17 Kito te hine raa ki meake, “Anau se isi te avana.”
Tena Jisas ki meake, “Akoe e tattara te hakamaoni te saaita akoe e mee
mai ma akoe se isi te avana. 18 Akoe ni avana e rima na taanata i mua,
tena te tanata akoe e noho ma akoe te saaita nei raa seai ma he avana akoe
hakamaoni. Akoe e tattara mai Anau te hakamaoni.”
19 Kito te hine raa ki meake, “TeAriki, anau e kite pera ma Akoe he profet.
20 Na tipuna maatou i Samaria raa e lotulotu TeAtua i aruna te mouna nei,
e meia kootou na Jiu raa e mee ma Jerusalem ko te kina hakamaoni maatou
e tau te lotulotu ake TeAtua.”
21 Tena Jisas ki meake te hine raa, “Akoe ki hakatina Anau, e mee e isi
te saaita koi hamai tera na tama se lavaa te lotulotu ake TeAtua i aruna
te mouna nei ia ma i roto Jerusalem. 22 Kootou na tama i Samaria raa se
illoa te Tama kootou e lotulotu raa; e meia maatou na Jiu raa e illoa te Tama
maatou e lotulotu raa, maitaname te Tama e me ki tokonaki na tama ki ora
raa e me ki hamai i Jerusalem. 23 Emeia te saaita e me ki hamai raa ku oti
te tae mai, te saaita na tama e me ki lotulotu hakamaoni TeAtua i na mahi
TeAnana Tapu raa, tena ku lotu ake TeAtua te lotulotu hakamaoni Tama
raa e hihai raa. 24 TeAtua ko TeAnana Tapu, tena na tama e lavaa koi te
lotu hakamaoni ake Tama raa i na mahi TeAnana Tapu.”
25 Kito te hine raa ki meake Jisas, “Anau e iroa pera ma te Mesaia raa e
me ki hamai, tena te saaita Aia e hamai raa, Aia e me ki hakari mai na mee
roo hakaatoa.”
26 Tena Jisas ki meake, “Teenei Anau nei, te Tama e tattara atu nei.”
27 Na disaipol raa ku ttae ake te vahao naa, tena na tama raa e oho roo e
mee laatou e kkite Jisas e tattara ma te hine raa. Emeia se hai tama na
tama naa e vahiri ake te hine raa ma, “Hea akoe e hihai?” iaa se hai tama
e vahiri ake hoki Jisas ma, “Aiea Akoe e tattara ma te hine raa raea?”

28 Kito te hine raa ki tiaki te lloo vaitea aia raa no vaakai i te matakaina
raa no tattara ake na tama i te kina raa ma, 29 “Oo mai no mata te tama e
hakari mai anau na mee hakaatoa anau ni ppena i mua raa. Eaa, te tama
raa seai ma ko te Mesaia raa koi?” 30 Kito na tama raa ki tiaki te matakaina
laatou raa ma ki oo no mmata Jisas.
31 Te saaita naa hoki na disaipol raa ku hakorokoro ma Jisas ki too ni kai
no kai.
32 Emeia Jisas e meake, “Anau e isi na kai e kai tera kootou se illoa.”
33 Kito na disaipol raa ki vahihhiri hokolaatou ma, “E isi te tama ni kou
ake na kai te Tama nei no kai?”
34 Tena Jisas ki meake, “Anau ki tautari te hihai te Tama ni kauna ria mai
Anau raa, tena ku hakaoti hea Aia ni kou mai Anau ki ppena raa, aanaa na
kai Anau. 35 Kootou e isi te tattara ma, ‘E haa na marama koi mmoe, tena
taatou ku oo no haki na hua raa.’ Emeia Anau e meatu kootou ki kkira i roto
na paupaku raa; na hua raa ku lleu, tena ku tau te haki. 36 Te tama e haki
no hakatau na hua raa e me ki taui ria ma te ora e ora tahi, tena te tama e
ttori raa laaua ma te tama e haki raa e me ki hihhia hakaatoa. 37 Te tattara
e mee ma, ‘Teeraa tama e ttori, tena teeraa tama ku haki raa,’ e hakamaoni
roo. 38 Anau e kauna kootou ki oo no haki na hua i roto na paupaku kootou
se anaana raa; alaa tama ni hehekau i te paupaku naa, tena kootou e me ki
too te laoi i na kahota na tama naa.”
39 Tammaki na tama i roto Samaria ku hakattina iaa Jisas e mee te hine
raa ni tattara ake laatou ma, “Tama raa e hakari mai anau na mee hakaatoa
anau ni ppena i mua raa.” 40 Tena te saaita na tama i Samaria raa ni ttiri
Jisas, na tama raa ku meake Tama raa ma ki nnoho laatou, tena Jisas ki
noho ma na tama raa e rua na aho.
41 Ia tammaki roo na tama ku hakattina e mee na tattara Tama raa, 42 kito
na tama raa ki meake te hine raa, “Teenei maatou ku hakattina, ia maatou
se mee ma e hakattina e mee na tattara akoe ni tattara mai raa, e meia
maatou e hakattina e mee maatou hokomaatou roo ku llono na tattara
Tama raa, tena maatou ku illoa pera ma Tama raa ko te Tokonaki na tama
te maarama nei.”

Jisas e tokonaki te tamariki te tama hakamaatua

43 Jisas e noho te matakaina raa e rua na aho no oti, tena Aia ki haere i
Galili. 44 Maitaname Jisas Hokoia ni tattara ma, “Te profet e me ki se hihai
ria i te matakaina roo aia.” 45 Te saaita Aia ni tae i Galili raa, na tama te
matakaina raa ku too hakaraoi roo Tama raa, maitaname laatou ni oo i te
Kai te Pasova i Jerusalem raa no kkite na mee hakaatoa Jisas ni ppena te
saaita te kai raa.
46 Kito Jisas ki vaakai i Kana i roto Galili i te kina Aia ni huri te vai raa mo
wain. Tena he tama hakamaatua te taumani, te tamariki aia raa e laavea i
Kaperneam, e noho i te kina raa. 47 Te saaita aia ni rono ma Jisas ku tae ake
i Galili, te tama raa ku haere ake iaa Jisas no meake Tama raa ma ki oo laaua
i Kaperneam no tokonaki te tamariki aia ku taapiri ki mate raa ki tauareka.
48 Tena Jisas ki meake tama raa, “Kootou e hihhai ki kkite na mirakol ia ma
na mee taualleka, tena kootou ki hakattina.”
49 Tena te tama hakamaatua raa ki meake, “TeAriki, hamai ki oo taaua i
mua te tamariki anau raa e mate.”
50 Kito Jisas ki meake, “Haere, te tamariki akoe naa e me ki tauareka!”
Te tama raa e hakatina na tattara Jisas raa, tena aia ki haere. 51 Te
tama raa koi haere atu koi, tena na tama hehekau aia raa ku oo ake no ttiri
te tama raa i aruna te mateara, tena ki meake, “Te tamariki akoe raa ku
tauareka!”

52 Kito te tamana te tamariki raa ki vahiri ake ma te tamariki raa e
kaamata vahao hee no tauareka. Tena na tama raa ki meake, “Te vvela te
tamariki raa e hopo te tahi te hiahi te aho raa.”
53 Tena te tamana te tamariki raa ku maanatu ma teenaa ko te saaita roo
Jisas ni meake aia ma, “Te tamariki akoe raa e me ki tauareka.” Tena aia
ma na tama te hare aia raa hakaatoa ku hakattina.
54 Teenei ko te mirakol hakarua Jisas ni ppena te saaita Aia ni tiaki Judia
no haere i Galili raa.

5

Jisas e tokonaki te tama no tauareka i te kina te vai

1 Tena ki oti roo Jisas ku haere i Jerusalem e mee te kai e rahi na Jiu raa e
me ki ttaohi raa. 2 Tena he vai i te kina raa e tuu taapiri te Totoka na Sipsip
tera e isi e rima na paaro raa; te vai raa e hui ma Betesda i na tattara na
Hibru. 3 4 E tammaki na tama lavvea e moemmoe vaa raro na paaro raa:
na tama e sseni, na tama na vae e mmate ia ma na tama se lavaa te hahaere.
[Na tama raa e mmoe no hakattari te vai raa ki mmioo, maitaname e isi roo
na saaita te ensel TeAriki raa e me ki haere iho no mee te vai raa ki mmioo,
tena te tama laavea kaamata roo e llee i roto te vai raa e me ki tauareka ma
te maahana aia raa.] 5 Tena he tanata e laavea i roto tipu toru ma varu na
hetau e moe i te kina raa. 6 Jisas e kite te tanata raa e moe i te kina raa, tena
Aia e iroa ma te tanata raa e laavea te saaita roroa roo; kito Jisas ki meake
te tanata raa, “Akoe e hihai ki tauareka?”
7 Kito te tanata e laavea raa ki meake, “TeAriki, se hai tama e me ki
tokonaki ki kkave anau te saaita te vai raa e mmioo; te saaita anau koi
hahaivi atu koi, teeraa tama ku tae koi i mua.”
8 Kito Jisas ki meake te tanata raa, “Mahike i aruna no too te moena akoe
naa no haere.” 9 Te saaita naa koi te tanata raa ku tauareka, tena aia ki too
te moena aia raa no haere.
Te aho Jisas e mee te tama raa no tauareka raa he aho te Sabat, 10 tena
na tama hakamattua na Jiu raa ku meake te tanata ku tauareka raa ma,
“Teenei he aho te Sabat, tena na tuaa raa e mee ma e tapu akoe te amo
te moena akoe naa i te aho nei.”
11 Kito te tanata raa ki meake, “Te tama e tokonaki anau no tauareka raa
e mee mai ma anau ki too te moena anau nei no haere.”
12 Kito na tama raa ki vahiri ake te tama raa, “Koai te tama e meatu ma
akoe ki too te moena akoe naa no haere naa?”
13 Emeia te tanata ku tauareka raa se iroa ma Jisas koai, maitaname te
kina raa e tammaki roo na tama, tena Jisas e haere uru koi vaa roto na tama
raa no haere i taha.
14 Tena ki oti Jisas ku ttiri te tama raa i roto te Hare Tapu, tena Aia ki
meake, “Hakarono, akoe ku tauareka vahao nei, tena hakaoti te ppena na
mee sakkino, kaa seai na mee sakkino roo e me ki ttae atu akoe.”
15 Tena te tanata raa ki haere no tattara ake na tama hakamattua na Jiu
raa ma teeraa ko Jisas ni tokonaki aia no tauareka. 16 Kito na tama raa
ki kaamata no tattara sakkino roo iaa Jisas, e mee Tama raa e tokonaki te
tanata raa no tauareka i te aho te Sabat. 17 Tena Jisas ki meake na Jiu raa,
“Te Tamana Anau raa se hai vahao e hamaroroo, tera hea Anau e uata tahi
koi.”
18 Te tattara nei e mee roo na hakataakoto na tama hakamattua na Jiu raa
no mmaha ma ki taa Jisas ki mate, e mee Jisas se mee ma e seu koi na tuaa
te Sabat raa, e meia Tama raa e tattara hoki pera ma TeAtua ko te Tamana
Aia, tena na tattara Aia raa e huri ake pera ma laaua ma TeAtua e hokotahi.

Na mahi te Tamariki TeAtua

19 Kito Jisas ki meake na Jiu raa, “Anau e tattara atu te hakamaoni: Te
Tamariki TeAtua raa se lavaa te ppena na mee i te hakataakoto koi Aia;
Aia e ppena koi na mee Aia e kite te Tamana Aia raa e ppena raa. Hea
te Tamana raa e ppena, te Tamariki raa hoki e me ki pena. 20 Maitaname te
Tamana raa e laoi roo te Tamariki Aia raa, tena ki huri ake na mee hakaatoa
Aia e ppena raa. Tama raa e me ki huri ake te Tamariki Aia raa ki ppena na
mee e llahi roo i aruna na mee nei, tena kootou e me ki mahharo. 21 E ssau
koi pera ma te Tamana raa e hakamahike na tama ku mmate raa, tena ki
kou ake na ora na tama raa, tena te Tamariki raa hoki e me ki kou ake na
ora na tama Aia ni hirihiri raa. 22 Te Tamana se hakatonutonu na tama, e
meia Aia e kou ake na mahi hakaatoa te Tamariki Aia raa ki hakatonutonu
na tama, 23 ki lavaa na tama hakaatoa te hakammaha te Tamariki raa e ssau
pera ma laatou e hakammaha te Tamana raa. Koai te tama se hakammaha
te Tamariki raa, se hakammaha hoki te Tamana tera ni kauna ria mai Tama
raa.
24 “Anau e tattara atu te hakamaoni: na tama e llono na tattara Anau,
tena ki hakattina i te Tama ni kauna ria mai Anau raa e me ki too te ora e
ora tahi. Na tama raa se lavaa te hakatonutonu ria, e meia na tama raa ku
hhiti i taha ma na mahi te mate no ora. 25 Anau e tattara atu te hakamaoni:
e isi te saaita koi hamai, e meia te saaita naa ku oti te tae mai, te saaita na
tama ku oti te mmate raa e me ki llono te reo te Tamariki TeAtua raa, tena
na tama e llono te reo raa e me ki ora. 26 Te Tamana raa ko te tahito te ora,
ia tena Aia e kou ake hoki na mahi te Tamariki Aia raa ki tahito te ora e ssau
pera ma Aia raa hoki. 27 Tena Aia ki kou ake na mahi te Tamariki Aia raa ki
hakatonutonu na tama, maitaname Tama raa ko te Tamariki te Tama nei.
28 Auu se oho i na tattara Anau e mee ma; e isi te saaita koi hamai, te saaita
na tama hakaatoa ni mmate raa e me ki llono te reo Anau, 29 tena ku oo iho
i taha ma na taruma laatou raa, tena na tama ni ppena na mee taualleka
raa e me ki mahhike no ora, ia na tama e ppena na mee sakkino raa e me
ki mahhike no too na hakalono llihu.

Jisas ko te Tama TeAtua

30 “Anau se lavaa te ppena he mee i na mahi Anau Hokonnau; Anau
e hakatonutonu koi tautari hea TeAtua e mee mai Anau raa, tena te
hakatonutonu Anau raa e tonu, maitaname Anau se hahaivi ma ki ppena
hea Anau e hihai, e meia Anau e ppena hea te Tama ni kauna ria mai Anau
raa e hihai.
31 “Kame Anau e tattara koi i te vahi Anau Hokonnau, tena na tattara
Anau e tattara raa se isi te hakamaoni. 32 Emeia e isi te tama e me ki tattara
i te vahi Anau, tena Anau e iroa pera ma na tattara te tama raa e tattara i te
vahi Anau raa e hakamaoni. 33 Kootou ni kauna na tama kootou raa iaa Jon,
tena tama raa ki tattara atu i te vahi te hakamaoni raa. 34 Anau se tau hoki
te ssee he tama i te maarama nei ki tattara atu kootou i te vahi Anau; Anau
e tattara atu koi ma ki tokonaki kootou ki ora. 35 Jon e ssau pera ma he
lamu e ura ki hakamaahina atu kootou, tena kootou e hihhai ma ki hihhia
paa saaita koi i te maahina tama raa. 36 Emeia e isi na mee e tattara i te vahi
Anau tera e hakanaaniu i aruna na tattara Jon raa: na mee anau e ppena
raa, aanaa ko na mee te Tamana ni kou mai Anau ki ppena raa, tena na
mee nei e tattara i te vahi Anau, tena ki huri atu hoki pera ma te Tamana e
kauna ria mai Anau. 37 Tena te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e tattara
hoki i te vahi Anau. Kootou se hai vahao e llono te reo Tama raa, ia se
kkite na karemata Tama raa, 38 tena kootou ki se ttaohi mmau na tattara
Tama raa i roto na hatu manava kootou, maitaname kootou se hakattina i

te Tama Tama raa ni kauna ria mai raa. 39 Kootou e paupau te Launiu Tapu raa, maitaname kootou e mannatu ma kootou e me ki lave te ora e ora tahi raa i roto te launiu raa. Tena te Launiu Tapu kootou e paupau raa e tattara i te vahi Anau! 40 Emeia kootou se hihhai ki oo mai Anau no too te ora e ora tahi raa.

41 "Anau se mee ma na tama te maarama nei raa ki hakammaha Anau. 42 Emeia Anau e iroa na tiputipu kootou, tena Anau e iroa hoki pera ma kootou se laoi hakamaoni TeAtua i roto na hatu manava kootou. 43 Anau e hamai ma na mahi te Tamana Anau raa, e meia kootou se hihai ki too Anau; ia tena kame he tama e hamai i te vahi aia hokoia, kootou e hihai roo ki too tama raa. 44 Kootou e hihhai roo kame alaa tama e hakammaha kootou, e meia kootou se hahaivi ma ki mee TeAtua ki hakammaha kootou. Tena, kaa kootou e me ki hakattina peehee Anau? 45 Tena auu se mannatu ma Anau ko te tama e me ki ppau atu na hai sara kootou raa i mua te Tamana Anau raa. Moses te tama kootou e hakattina raa ko te tama e me ki ppau atu na hai sara kootou ni ppena raa. 46 Kame kootou ni hakattina hakamaoni Moses, kootou e me ki hakattina hoki Anau, maitaname tama raa ni taataa atu hoki i te vahi Anau. 47 Emeia kootou se hakattina hea Moses ni taataa raa, tena kaa kootou e me ki hakattina peehee na tattara Anau raa?"

6

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo
(Matiu 14.13–21; Mak 6.30–44; Luk 9.10–17)

1 Tena ki oti Jisas ku tere no tae teeraa vahi te Namo Galili raa (te Namo nei alaa tama e kanna ma te Namo Taiberias). 2 Tena he kanohenua e rahi roo e tauttari Jisas, maitaname laatou ni kkite na mahi Tama raa ni tokonaki na tama e lavvea raa no taualleka. 3 Jisas e kake te paa mouna no nnoho ma na disaipol Aia raa. 4 Te saaita naa te Kai te Pasova raa ku taapiri hoki. 5 Jisas e kkira hakataka no kite te kanohenua e rahi roo ku oo ake Aia, tena Aia ki kanna ake Filip, "Te kina hee taatou e lavaa te sui ni kai e llava ki haanai te kanohenua nei?" 6 (Jisas e meake koi ma ki haaite Filip; e meia te hakamaoni, Aia ko na iroa roo avare hea Aia e me ki pena.)

7 Kito Filip ki meake, "Na tama nei hakaatoa se lavaa te isi na kai ki kkai kame taatou e too rua huitarau na siliva ma ki sui ni kai ki hannai na tama nei."

8 Tena teeraa disaipol hoki, Andru te taina Saimon Pita raa ki meake, 9 "He tamariki tanata i te kina nei e isi e rima na haraoa e pena i na bali ia ma e rua na ika. Emeia na mee nei e me ki se tau roo ma te kanohenua nei."

10 Kito Jisas ki meake na tama raa, "Meake te kanohenua raa ki nnoho i raro" (Te kina raa e hhomo na veve roo hakaatoa.) Kito te kanohenua raa ki nnoho i raro, tena te kooina na taanata raa hakaatoa kame e ttae rima simata. 11 Tena Jisas ki too na haraoa raa no lotu ake TeAtua, tena ki vaevae ake i na tama e nnoho i te kina raa. Jisas e mee peeraa hoki na ika raa. Tena na tama raa hakaatoa e kkai roo no ppohu.

12 Na tama raa e kkai roo no ppohu hakaatoa, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Hakanaopo na kai e ttoe raa, taatou ki se kkai puamu." 13 Kito na tama raa ki haere koko na muri haraoa ia ma na ika na tama raa ni kkai no ttoe raa no sasao sanahuru ma rua na kete no ppii.

14 Te kanohenua raa ku kkite te mirakol Jisas ni ppena raa, tena na tama raa ki tattara ma, "Hakamaoni, teenei ko te Profet: te Tama te Launiu Tapu raa e tattara ma e me ki hamai i te maarama nei raa!" 15 Jisas e iroa pera ma

na tama raa ku mee ma ki oo ake no ttaohi Aia ki mee mo tuku, tena Aia ki tiaki na tama raa no haere Hokoia koi i te kina na mouna raa.

Jisas e haere vaa aruna te lottai (Matiu 14.22–33; Mak 6.45–52)

16 Te saaita te mee raa ku hiahi, na disaipol Jisas raa ku oo i tai 17 no kakke
te vaka raa no tere peeraa i Kaperneam, he matakaina e tuu i teeraa vahi
te namo raa. Te mee raa ku poo, tena Jisas se ki tae ake roo i laatou. 18 Te
saaita naa te matani raa ku kaamata no maairi, tena te moana raa hoki ku
pepeau. 19 Na disaipol raa e aro no mmao roo i taha ma te henua raa*, tena
laatou ku kkite Jisas e haere ake vaa aruna te lottai no haere hakataapiri
ake roo te vaka raa, tena na disaipol raa ku mattaku roo. 20 Kito Jisas ki
meake, “Auu se mattaku, teenei ko Nau!” 21 Na disaipol raa ku mee koi ma
ki hakkake Tama raa i roto te vaka raa, tena te saaita naa koi te vaka raa ku
tae i te kina laatou e tere raa.

Te kanohenua raa ku sesee Jisas

22 Te aho taiao raa te kanohenua ni nnoho teeraa vahi raa ku illoa ma
teeraa he vaka hokotahi koi ni tautau i te kina raa. Na tama raa e illoa ma
Jisas ni se kakke laatou ma na disaipol raa i roto te vaka raa; na disaipol raa
ni tiaki Tama raa i te kina raa no tere. 23 Tena alaa vaka e huro mai peeraa
i Taiberias ku hakauu ake i te kina raa; te kina te kanohenua raa ni kkai na
haraoa TeAriki ni hakatapu raa. 24 Te saaita te kanohenua raa ku illoa pera
ma Jisas ku seai i te kina raa ma na disaipol Aia raa, na tama raa ku kakke
na vaka raa no huro peeraa i Kaperneam no sesee Jisas.

Jisas ko te Haraoa te Ora

25 Te kanohenua raa ku kkite Jisas i teeraa vahi te namo raa, tena na tama
raa ki vahiri ake Tama raa ma, “Rabai, Akoe ni tae mai i te kina nei vahao
hee?”
26 Kito Jisas ki meake, “Anau e tattara atu te hakamaoni: kootou e sesee
Anau raa e mee kootou ni kkai na haraoa raa no ppohu roo kootou, ia te
sesee kootou raa se mee ma kootou e illoa na mirakol Anau raa. 27 Auu se
hakatettere mahi i na kai tera e me ki ppara raa, e meia hakatettere i na kai
tera e me ki kou atu te ora e ora tahi raa. Aanei ko na kai te Tamariki te
Tama nei e me ki kou atu kootou, maitaname TeAtua Tamana raa ku oti te
tuku te hakamaatino Aia raa i aruna Tama raa.”
28 Kito na tama raa ki vahiri ake, “Kaa hea maatou e me ki ppena ki lavaa
maatou te ppena na mee TeAtua e hihai ma maatou ki ppena raa?”
29 Tena Jisas ki meake, “Teenei hea TeAtua e hihai ma kootou ki ppena:
kootou ki hakattina i te Tama Aia ni kauna ria mai raa.”
30 Kito na tama raa ki meake, “He mirakol peehee Akoe e lavaa te ppena
ki hakattina maatou i Akoe? Hea Akoe e me ki ppena? 31 Na tipuna maatou
raa e kkai na ‘mana’ i te kina e tuu mahoa raa, ia pera ma te Launiu Tapu
raa e tattara ma,
‘Tama raa e kou ake na haraoa i te vaelani raa no kkai na tama raa.’ ”
32 Tena Jisas ki meake, “Anau e tattara atu te hakamaoni, te haraoa Moses e
kou atu raa seai ma ko te haraoa i te vaelani raa; teeraa ko te Tamana Anau
raa e kou atu kootou te haraoa hakamaoni i te vaelani raa. 33 Maitaname te
haraoa TeAtua e kou atu raa ko te tama e hamai i taha ma te vaelani ki kou
atu te ora hakamaoni i na tama te maarama nei raa.”

* **6:19** 6.19 English e hahaaite na mael ki haaite te mmao te kina, tena na tama raa kame ku mmao peeraa e rima seai naa e ono na mael

34 Kito na tama raa ki meake, “Rabai, tauhano te kou mai te haraoa naa
na vahao hakaatoa.”
35 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau ko te Haraoa te Ora, na tama
e oo mai Anau raa se lavaa te hikkai, tena na tama e hakattina Anau raa
se lavaa te hiunu. 36 Teenei Anau ku meatu kootou te saaita nei pera ma
kootou e kite Anau, e meia kootou se lavaa te hakattina Anau. 37 Na tama
hakaatoa te Tamana e kou mai Anau raa e me ki oo mai Anau. Anau se
lavaa te hakaise he tama na tama e oo mai Anau raa i taha, 38 maitaname
Anau se hamai i taha ma te vaelani ki ppena hea Anau e hihai, e meia Anau
e hamai ki ppena te hihai te Tama e kauna ria mai Anau raa. 39 Tena te
Tama raa e hihai ma Anau ki se lavaa te hakaise he tama na tama Aia e kou
mai Anau raa, e meia ma Anau ki hakaora muri na tama raa hakaatoa i
te aho hakaoti raa. 40 Maitaname te Tamana Anau raa e hihai ma na tama
hakaatoa e kkite te Tamariki Aia raa no hakattina raa e me ki too te ora e
ora tahi. Tena Anau e me ki hakaora muri na tama raa i te aho hakaoti raa.”
41 Tena te kanohenua raa ku kaamata no tamumu iaa Jisas, e mee na
tattara Tama raa ma, “Anau ko te haraoa e hamai i te vaelani.” 42 Kito na
tama raa ki meake, “Te tama nei ko Jisas te tamariki Josep raa, kaa seai?
Taatou e illoa te tamana ia ma te tinna Aia raa. Kaa Aia e tattara peehee
ma Aia e hamai i te vaelani?”
43 Kito Jisas ki meake, “Auu se tamumu hokkootou. 44 Se hai tama e lavaa
te hamai Anau kame te Tamana se hakattaki mai tama naa iaa Anau, tena
Anau e me ki hakaora muri tama naa i te aho hakaoti raa. 45 Na profet raa
e tattaa ma,
‘TeAtua e me ki poroporo na tama hakaatoa.’
Na tama e llono no illoa na tattara Tama raa e me ki oo mai Anau. 46 Te
tattara nei se mee pera ma e isi te tama ni kite te Tamana, te Tama e hamai
TeAtua raa ko te Tama hokotahi koi tera ni kite te Tamana raa. 47 Anau e
meatu te hakamaoni: te tama e hakatina raa e me ki too te ora e ora tahi.
48 Anau ko te haraoa te ora. 49 Na tipuna kootou raa e kkai na mana i te
kina e tuu mahoa raa, e meia na tama raa e mmate koi. 50 Emeia te haraoa
e hamai i te vaelani raa e kee, e mee te tama e kai te haraoa naa se lavaa te
mate. 51 Anau ko te haraoa e ora tera e hamai i te vaelani. Kame he tama
e kai te haraoa nei, tena aia e me ki noho tahi roo. Te haraoa Anau e me
ki kou ake raa ko te tinotama Anau tera Anau e me ki hoki atu ki lavaa na
tama te maarama nei raa te ora.”
52 Te tattara nei e mee te kanohenua raa no hakatauttau hokolaatou. Na
tama raa e vahihhiri ma, “Te Tama nei e me ki kou mai peehee te tinotama
Aia raa ki kkai taatou?”
53 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e tattara atu te hakamaoni:
kame kootou se kkai te tinotama, ia se unu te toto te Tamariki te Tama nei;
kootou se lavaa te isi na ora i roto kootou. 54 Na tama e kkai te tinotama
Anau raa, tena ki unu te toto Anau raa e me ki too te ora e ora tahi, tena
Anau e me ki hakaora muri na tama naa i te aho hakaoti raa. 55 Maitaname
te tinotama Anau raa ko te kai hakamaoni, tena te toto Anau raa ko te vai
hakamaoni. 56 Na tama e kkai te tinotama Anau, tena ki unu te toto Anau
raa e nnoho i roto Anau, tena Anau e noho i roto na tama naa. 57 Te Tamana
e ora raa ni kauna ria mai Anau, tena Anau e ora e mee te Tama raa. Ia e
ssau peeraa hoki, te tama e kai te tinotama Anau raa e me ki ora e mee Anau
e noho. 58 Ia teenei ko te haraoa e hamai i te vaelani; te haraoa nei e kee ma
te haraoa na tipuna kootou raa ni kkai raa. Na tama raa e nnoho roo no oti,
tena ki mmate, e meia na tama e kkai te haraoa e hamai i te vaelani raa e
me ki nnoho tahi roo.”

59 Jisas e tattara na tattara nei te saaita Aia ni akoako i roto te hare lotu
na Jiu i Kaperneam raa.

Na tattara te ora e ora tahi

60 Tammaki na tama e tauttari Jisas raa e llono na tattara nei, tena ki
meake, “Na akoako nei e hainattaa roo. Koai na tama e lavaa te hakallono
na tattara nei?”
61 Se hai tama e meake, e meia Jisas e iroa pera ma na disaipol Aia raa e
tamumu i na tattara Aia raa, tena Aia ki meake na tama raa, “Eaa, na tattara
nei e mee kootou no se hihhai ki tauttari Anau? 62 Kaa hea kootou e me ki
mee, kame kootou e kkite te Tamariki te Tama nei e vaakai i aruna i te kina
Aia ni noho i mua raa? 63 TeAnana Tapu TeAtua raa e kou atu te ora, tena
na mahi na tama te maarama nei raa ni mahi vare koi. Na tattara Anau e
tattara atu raa e kou atu kootou TeAnana Tapu TeAtua tera e kou atu te ora
raa. 64 Emeia alaa tama kootou se hakattina.” (Jisas e iroa i te kaamata roo
na tama tera e me ki se hakattina ia ma te tama e me ki kou ake Aia i na
tama haeo raa.) 65 Tena Aia ki meake hoki, “Teenei te hakataakoto Anau
ni tattara atu kootou pera ma se hai tama e lavaa te hamai Anau kame te
Tamana se hakattaki mai te tama naa iaa Anau.”
66 Tena tammaki na tama ni tauttari Jisas raa ku huri no vakkai muri, na
tama raa ku se tauttari hoki Tama raa he saaita. 67 Kito Jisas ki vahiri ake te
sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, “Kaa kootou, kootou e hihhai ki tiaki
Anau hoki?”
68 Tena Saimon Pita ki meake, “TeAriki, kaa maatou e me ki oo iaa aii?
Akoe e hahaere ma na tattara te ora e ora tahi. 69 Tena te saaita nei maatou
ku illoa no hakattina pera ma Akoe ko te Tama e Tapu TeAtua.”
70 Kito Jisas ki meake, “Anau ni hirihiri kootou te sanahuru ma rua na
tama nei, kaa seai? Emeia he tama kootou he tipua sakkino!” 71 Jisas e
tattara iaa Judas, te tama Saimon Iskariot raa. Maitaname Judas e me ki
kou ake Jisas i na tama haeo raa, niaina ma aia he tama i roto te sanahuru
ma rua na disaipol raa.

7

Na taina Jisas raa se hakattina Tama raa

1 Tena ki oti Jisas ku haere peeraa i Galili, tena Aia se hihai hoki ma ki
haere vaa roto Judia, maitaname na tama hakamattua na Jiu i te kina raa
e hihhai ma ki taa Aia ki mate. 2 Te saaita hoki te Kai na Paa hare raa ku
taapiri, 3 kito na taina Jisas raa ki meake Tama raa, “Tiaki te kina nei no
haere i Judia ki kkite na tama e tauttari Akoe raa na mee Akoe e me ki
ppena raa. 4 Se hai tama e lavaa te huu he mee, kame aia e hihai ma na
tama hakaatoa ki illoa aia. E mee Akoe e haere ppena na mee nei, tena
ki huri ake na mee nei ma ki illoa na tama hakaatoa te maarama nei raa
Akoe!” 5 (Na taina roo Jisas raa se hakattina hoki Tama raa.)
6 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te saaita hakamaoni Anau ki ppena
na mee nei raa se ki ttae mai, e meia na saaita hakaatoa ni saaita kootou.
7 Te maarama nei se lavaa te kiri lloto kootou, e meia te maarama nei e kiri
lloto Anau, maitaname Anau e tattara tahi ake pera ma na tiputipu laatou
raa e sakkino. 8 Kootou ki oo i te kina te Kai raa. Anau se lavaa te haere
atu, maitaname te saaita hakamaoni Anau raa se ki tae.” 9 Jisas e tattara
ake peenei, tena ki noho koi i Galili.

Jisas ku tae i te kina te Kai na Hare taporo

10 Tena ki oti na taina Jisas raa ku oo i te kina te Kai raa, tena Jisas hoki
e haere; e meia Aia e haere hemuu koi ma ki se illoa na tama raa. 11 Na
tama hakamattua na Jiu raa e sesee Jisas i te kina te Kai raa. Na tama raa e
vahihhiri ma, "Teehee Aia naa?"
12 Te kanohenua raa e tattara hemuu hokolaatou. Alaa tama e tattara
ma, "Te Tama raa he tama tauareka." Tena alaa tama ki meake ma, "Seai,
te Tama naa e mariu ake koi na tama." 13 Emeia se hai tama e tattara
hakamaroa, maitaname na tama raa e mattaku i na tama hakamattua na
Jiu raa.
14 Te Kai raa ku tae lottonu ma te hakaoti, tena Jisas ki haere i roto te
Hare Tapu raa no kaamata no takutaku. 15 Na tama hakamattua na Jiu raa
ku mahharo roo, tena ki meake, "Te Tama nei e iroa roo peehee na mee
hakaatoa ma Aia se skul raa?"
16 Kito Jisas ki meake, "Na mee Anau e akoako raa seai ma ni akoako
Anau, e meia aaraa ni akoako TeAtua, te Tama ni kauna ria mai Anau raa.
17 Te tama e hihai ki ppena hea TeAtua e hihai raa e me ki iroa i te vahi na
akoako Anau raa pera ma na akoako raa ni akoako e oo mai TeAtua ma ni
akoako koi Anau e tattara i te vahi Anau Hokonnau. 18 Te tama e tattara i te
vahi aia hokoia raa e hahaivi koi ki hakammaha te inoa aia hokoia. Emeia
te Tama e hihai ki hakammaha te inoa te Tama ni kauna ria mai Aia raa e
hakamaoni, tena Aia Hokoia e tonu tahi. 19 Moses ni kou atu na tuaa raa,
kaa seai? Emeia se hai tama kootou e tauttari na tuaa raa. Kaa kootou e
hahaivi ma ki taa Anau ki mate naea?"
20 Tena te kanohenua raa ki meake, "Akoe e isi te tipua sakkino e tau i
roto Akoe. Koai na tama e hahaivi ma ki taa Akoe ki mate naa?"
21 Kito Jisas ki meake, "Anau ni ppena te mirakol hokotahi* koi, tena
kootou hakaatoa roo e mahharo. 22 Moses ni meatu kootou ki tuu te
hakamaatino e tapu raa i na tamalliki kootou (e meia Moses seai ma ko te
tama e kaamata te mee nei, aaraa ko na tipuna kootou raa e kaamata), tena
kootou ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i na tamalliki kootou raa i te aho
te Sabat raa. 23 Kootou e ttuu te hakamaatino e tapu na tamalliki kootou raa
i te aho te Sabat raa ma ki tautari na tuaa Moses raa, kaa kootou e lloto ma
Anau e tokonaki te tama raa no tauareka i te aho te Sabat naea? 24 Auu se
hakatonutonu tautari hea kootou e kkite, e meia hakatonutonu tautari na
tiputipu e ttonu."

Eaa, Jisas ko te Mesaia?

25 E isi na tama i Jerusalem e tattara ma, "Teenei seai ma ko te tama na
tama hakamattua raa e hahaivi ma ki taa ki mate? 26 Kira ake! Tama raa
ku tuu roo i mua na tama raa no tattara, tena laatou se hai tattara e meake
te Tama raa! Eaa, na tama raa ku illoa hakamaoni ma teeraa ko te Mesaia!
27 Emeia te saaita te Mesaia raa e hamai raa, se hai tama e me ki iroa ma te
Mesaia raa e hamai te matakaina hee. Emeia taatou hakaatoa kaa e illoa
koi ma te Tama nei he tama i hee."
28 Jisas e akoako i roto te Hare Tapu raa, tena Aia ki meake hakamaroa
roo ma, "Kootou e illoa hakamaoni roo Anau, tena e illoa hoki ma Anau
e hamai i hee? Anau se hamai i te vahi Anau Hokonnau. Emeia te Tama
e kauna ria mai Anau raa e tonu tahi. Kootou se illoa Tama raa, 29 e meia
Anau e iroa Tama raa, maitaname Anau e hamai Tama raa, tena Tama raa
e kauna ria mai Anau ki hamai."
30 Tena na tama raa ku tattara ma ki hakapiki Tama raa, e meia se hai
tama e ttaohi Tama raa, maitaname te saaita hakamaoni Aia raa se ki tae.

* **7:21** 7.21 teenei ko te mirakol Jisas ni tokonaki te tama no tauareka i te Sabat

31 Emeia tammaki na tama i roto te kanohenua raa ku hakattina iaa Jisas,
tena ki meake, “Te saaita te Mesaia raa e hamai raa, eaa Aia e me ki ppena
tammaki na mirakol peenei ma te Tama nei e ppena nei?”

Na soldia raa ku oo ma ki hakapiki Jisas

32 Na Farisi raa e llono na tattara te kanohenua raa e tattara hemuu iaa
Jisas raa, tena laatou hakapaa ma na maatua hakananniu raa ku kauna na
soldia e lollohi te Hare Tapu raa ki oo no hakapiki Jisas. 33 Kito Jisas ki
meake, “Anau e me ki nnoho ma kootou paa saaita koi, tena ki oti Anau ku
vaakai i te Tama ni kauna ria mai Anau raa. 34 Kootou e me ki sesee Anau,
e meia kootou se lavaa ki kkite Anau, maitaname kootou se lavaa te oo i te
kina Anau e me ki noho raa.”
35 Na tama hakamattua na Jiu raa ku tattara hokolaatou ma, “Tama raa e
mee ma Aia e me ki haere i hee ki se kkite taatou Aia raa? Aia e me ki haere
na matakaina na tama taatou raa e nnoho i roto Grik raa no akoako ake na
tama raa? 36 Tama raa e mee ma taatou e me ki sesee Aia, e meia taatou se
lavaa te kkite Aia, tena ma taatou se lavaa hoki te oo i te kina Aia e me ki
noho raa. Tama raa e tattara maea?”

Te vai te ora e ora tahi

37 Te aho hakaoti te Kai raa he aho e rahi roo, tena Jisas ki mahike i aruna
no tattara hakamaroa roo ma, “Te tama e hiunu raa ki hamai Anau, 38 tena
te tama e hakatina Anau raa e me ki hamai no unu.” E ssau pera ma te
Launiu Tapu raa e tattara ma, “Te vai te ora raa e me ki tere iho i taha ma
te vahi manava Tama raa.” 39 Jisas e tattara peenei i te vahi TeAnana Tapu
tera na tama e hakattina raa e me ki too raa. Te saaita naa Aia se ki kou ake
TeAnana Tapu raa, maitaname Aia se ki haere no too na mahi Aia.

Te kanohenua raa ku hakatauttau hokolaatou

40 E isi na tama i roto te kanohenua raa e llono na tattara Jisas raa, tena
ki meake, “Te Tama nei ko te Profet TeAtua raa hakamaoni!”
41 Alaa tama e tattara ma, “Tama nei ko te Mesaia!”
Emeia alaa tama e tattara ma, “Te Mesaia raa se lavaa te hamai i Galili!
42 Te Launiu Tapu raa e tattara ma te Mesaia raa he mokopuna te Tuku
Devit raa, tena Aia e me ki haanau mai i Betlehem, te matakaina Devit ni
noho i mua raa.” 43 Tena te kanohenua raa ku hakatauttau hokolaatou e
mee Jisas. 44 Alaa tama e hihhai ki hakapiki Tama raa, e meia se hai tama
e kapake no ttaohi Tama raa.

Na tama hakamattua na Jiu raa se hakattina iaa Jisas

45 Na soldia raa ku vakkai ake, tena na maatua hakananniu ia ma na
Farisi raa ku vahiri ake na tama raa ma, “Kootou se too Tama raa no oo
mai kootou raea?”
46 Kito na soldia raa ki meake, “Se hai tama roo e tattara na tattara te
Tama nei e tattara raa!”
47 Kito na Farisi raa ki meake, “Eaa, Tama raa e mee kootou no vvare
hoki? 48 Kootou e illoa raa e isi te tama na tama hakamattua ia ma he Farisi
ni hakatina Tama raa? 49 Te kanohenua raa se illoa laoi na tuaa Moses raa,
tena na tama raa e me ki too na hakalono llihu TeAtua raa!”
50 Tena he Farisi e noho i te kina raa, te inoa aia raa ko Nikodimas, teenaa
ko te tama ni haere ake no mmata Jisas i mua raa. Tama raa e tattara ake
na tama raa ma, 51 “I te vahi na tuaa taatou raa; taatou se lavaa te kou ake
na hakalono llihu te tama kame taatou se vahiri tama raa ki too taatou te
hakamaoni na mee tama raa e ppena e ssara raa.”

52 Kito na tama raa ki meake, “Eaa, akoe he tama hoki i Galili? Paupau
te Launiu Tapu raa ki iroa akoe pera ma se isi te profet e me ki haanau mai
i Galili.”

8

Te hine e pena te mee sakkino

[1 Tena na tama hakaatoa ku vakkai i na hare laatou raa, e meia Jisas e
haere i te Mouna e hhomo na Oliv raa. 2 Te tahata roo te aho taiao raa Jisas
ku vaakai ake i te Hare Tapu. Na tama hakaatoa ku muimui ake Tama raa,
tena Aia ki noho i raro no akoako ake te kanohenua raa. 3 Kito na tama
poroporo na tuaa raa laatou ma na Farisi raa ku kou ake te hine e laavea
ria e pena te mee sakkino no hakatuu i mua na tama raa hakaatoa. 4 Kito
na tama raa ki meake Jisas, “Rabai, na tama raa e laavea te hine nei e pena
te mee sakkino. 5 Na tuaa Moses raa e mee mai taatou ma kame he hine e
pena te mee sakkino peenei, tena na tama ku maka te hine naa na hatu ki
mate. Tena kaa Akoe e maanatu maea?” 6 Na tama raa e vahiri ake peenei
ma ki taaiki Jisas, ki lavaa laatou te mmau tattara i Tama raa. Emeia Jisas
e huru koi i raro no sisi te mata rima Aia raa i aruna te kerekere.
7 Na tama raa e ttuu koi no vahihhiri ake Jisas na vahiri, tena Jisas ki
hamatakkau i aruna no meake na tama raa, “Koai te tama kootou se isi na
hai sara e ppena raa ku too te hatu kaamata raa no ppehi te hine nei.” 8 Tena
Aia ki huru hakaraoi i raro no sisi i aruna te kerekere. 9 Te saaita na tama
raa ni llono na tattara raa, na tama raa ku hakaatoa ku haere uhu taki ttahi
no oo; kaamata ma na tama mattua raa. Tena Jisas Hokoia koi ku ttoe, tena
te hine raa hoki e tuu i te kina raa. 10 Kito Jisas ki hamatakkau no tuu i
aruna, tena ki meake te hine raa, “Na hee na tama naa? E isi te tama e ttoe
ki mee mai ni tattara i te vahi akoe?”
11 Tena te hine raa ki meake, “TeAriki, se hai tama e ttoe.”
Kito Jisas ki meake, “Tena Anau hoki se hai tattara i te vahi akoe. Haere,
tena auu se ppena hoki na mee sakkino.”]

Jisas ko te Maahina te maarama nei

12 Tena Jisas ki tattara ake na Farisi raa hakaraoi. Jisas e meake ma, “Anau
ko te Maahina te maarama nei. Koai te tama e tautari Anau e me ki too te
Maahina te ora, tena aia hoki se lavaa te hahaere i roto te pouri.”
13 Kito na Farisi raa ki meake Jisas, “Tena te saaita nei Akoe ku tattara
mai maatou i te vahi Akoe Hokkoe, e meia na tattara Akoe raa se isi roo te
hakamaoni.”
14 Tena Jisas ki meake, “Niaina Anau e tattara i te vahi Anau Hokonnau,
hea Anau e meatu raa e hakamaoni, maitaname Anau e iroa te kina Anau
ni hamai ia ma te kina Anau e me ki haere raa. Kootou se illoa te kina Anau
ni hamai ia ma te kina Anau e me ki haere raa. 15 Kootou e hakatonutonu
na mee hakaatoa tautari te hakataakoto te tama, e meia Anau se hai tama
ni hakatonutonu. 16 Emeia peeraa Anau ki hakatonutonu na tama raa, tena
te hakatonutonu Anau raa e me ki hakamaoni, maitaname Anau se mee ma
Anau e hakatonutonu Hokonnau; te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e
noho ma Anau. 17 E mmau i roto na tuaa kootou raa pera ma, kame tokorua
na tama e hakattina te hakataakoto hokotahi, tena hea laaua e tattara raa
e hakamaoni. 18 Anau e tattara i te vahi Anau Hokonnau, tena te Tamana
ni kauna ria mai Anau raa e tattara hoki i te vahi Anau.”
19 Kito na tama raa ki vahiri ake, “Teehee te Tamana Akoe naa?”

Tena Jisas ki meake, “Kootou se illoa Anau ia ma te Tamana Anau raa hoki. Ia peeraa kootou ki illoa Anau; kootou e me ki illoa hoki te Tamana Anau raa.”
20 Jisas e tattara ake na tattara nei hakaatoa i te kanohenua raa te saaita Aia ni akoako i roto te Hare Tapu i te kina na tama raa e tukutuku na hoki raa. Ia se hai tama e hakapiki Tama raa e mee te saaita Aia e me ki taia ria no mate raa se ki tae.

Kootou se lavaa te oo i te kina Anau e me ki haere

21 Tena Jisas ki meake hakaraoi na tama raa pera ma, “Anau e me ki haere i taha; kootou e me ki sesee Anau, tena kootou e me ki mmate i na hai sara kootou. Kootou se lavaa te oo i te kina Anau e me ki haere raa.”
22 Kito na tama hakamattua na Jiu raa ki tattara ma, “Tama raa e tattara ma taatou se lavaa te oo i te kina Aia e me ki haere raa. Eaa, Aia e maanatu ma ki taa Aia Hokoia ki mate?”
23 Tena Jisas ki meake, “Kootou ni tama te maarama i raro nei, e meia Anau e hamai i aruna. Kootou ni tama te maarama nei, e meia Anau seai ma he tama te maarama nei. 24 Tera hea Anau e meatu ma kootou e me ki mate i na hai sara kootou raa. Tena kootou e me ki mmate i na hai sara kootou raa kame kootou se hakattina pera ma, ‘Anau ko Nau koi’.”
25 Kito na tama raa ki meake, “Koai Akoe?”
Tena Jisas ki meake, “Anau e me ki tattara atu kootou peehee? 26 Anau e tammaki na tattara ki tattara atu i te vahi kootou, ia tammaki hoki na tattara ki hai atu na haeo kootou raa. Te Tama ni kauna ria mai Anau raa e hakamaoni, tena Anau e tattara ake te maarama nei na mee Anau e rono Aia e tattara mai Anau raa.”
27 Na tama raa se illoa ma Jisas e tattara ake laatou i te vahi te Tamana.
28 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Te saaita kootou e ssau te Tamariki te Tama nei i aruna raa, tena kootou e me ki illoa pera ma ‘Anau ko Nau koi’, tena kootou e me ki illoa pera ma Anau se ppena na mee i na mahi Anau Hokonnau, e meia Anau e tattara koi hea te Tamana e tattara mai Anau ki tattara atu raa. 29 Tena te Tama e kauna ria mai Anau raa e noho ma Anau; Tama raa se hai vahao e tiaki Anau, maitaname Anau e ppena tahi hea Aia e hihai raa.”
30 Tammaki na tama e llono na tattara Jisas raa ku hakattina Tama raa.

Te Hakamaoni raa e me ki hakattana kootou

31 Kito Jisas ki meake na tama e hakattina i Aia raa, “Kame kootou e tauttari na akoako Anau nei, tena kootou ni disaipol hakamaoni Anau; 32 kootou e me ki illoa te hakamaoni raa, tena te hakamaoni raa e me ki hakattana kootou.”
33 Kito na tama raa ki meake, “Maatou ni mokopuna Abraham, tena maatou se hai vahao e hehekau ma na tama. Kaa he hakataakoto peehee Akoe e tattara ma, ‘Kootou e me ki hakattana ria naa’?”
34 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e meatu kootou te hakamaoni: na tama hakaatoa e isi na hai sara raa e nnoho i raro na mahi na hai sara raa. 35 Te tama hehekau raa seai ma he tama hakamaoni i roto te hare, e meia te tamariki raa he tama hakamaoni e noho tahi i roto te hare. 36 Kame te Tama TeAtua raa e tokonaki kootou ki ttana, tena kootou e me ki ttana hakamaoni. 37 Anau e iroa kootou ni mokopuna Abraham. Emeia kootou e hahaivi ma ki taa Anau ki mate, maitaname kootou se hihhai ki tauttari na akoako Anau raa. 38 Anau e tattara hea te Tamana Anau raa e huri mai Anau raa, e meia kootou e ppena hea te tamana kootou raa ni tattara atu kootou raa.”
39 Kito na tama raa ki meake Jisas, “Te tamana maatou raa ko Abraham.”

Tena Jisas ki meake, “Kame kootou ni tamalliki hakamaoni Abraham,
tena kootou e me ki ppena na mee aia ni ppena raa. 40 Anau na vahao
hakaatoa e tattara atu kootou te hakamaoni Anau e rono i TeAtua raa, e
meia kootou e hahaivi ma ki taa Anau ki mate. Abraham se ppena na
tiputipu peenei! 41 Kootou e ppena hea te tamana kootou raa ni ppena.”

Kito na tama raa ki meake, “TeAtua Hokoia koi ko te Tamana maatou e
isi, tena maatou ni tamalliki hakamaoni Aia.”

42 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kame TeAtua he Tamana kootou
hakamaoni, kootou e me ki laoi Anau, maitaname TeAtua e kauna ria mai
Anau, tera hea te aho nei Anau e noho i te kina nei. Anau se hamai te hihai
Anau, e meia TeAtua e kauna ria mai Anau. 43 Aiea kootou se illoa hea
Anau e tattara atu raea? E mee kootou se hihhai ki hakallono na tattara
Anau raa. 44 Kootou ni tamalliki Satan te tamana kootou raa, tena kootou
e hihhai ki tauttari hea te tamana kootou raa e hihai. Te tama naa he tama
taa tama kaamata mai roo i te kaamata, tena aia se hai vahao e tuu te vahi
te hakamaoni, maitaname aia hokoia se isi te hakamaoni i roto aia. Te
saaita aia e tattara te tattara mariu raa, aia e ppena koi hea e tau ma aia
raa, maitaname aia he tama tattara mariu, tena aia ko te tamana na tama
hakaatoa e tattara malliu raa. 45 Emeia Anau e tattara te hakamaoni tera
hea kootou se hihhai ki hakattina Anau. 46 Koai te tama kootou e lavaa
te mee mai te hakamaoni hea Anau e ppena e sara? Kame Anau e tattara
atu te hakamaoni, tena kaa kootou se hakattina Anau naea? 47 Te tama e
hamai TeAtua raa e hakarono na tattara TeAtua. Emeia kootou seai ma ni
tamalliki TeAtua, tera hea kootou se hihhai ki hakallono.”

Jisas ia ma Abraham

48 Kito na tama raa ki vahiri ake Jisas, “Eaa, maatou e sara te saaita
maatou ni meatu pera ma Akoe he tama i Samaria, tena ma Akoe e isi te
tipua i roto Akoe?”

49 Tena Jisas ki meake, “Anau se isi te tipua i roto Anau, tena Anau e
hakammaha te Tamana Anau raa, e meia kootou se hakammaha Anau.
50 Anau se hihai ki ssau Anau Hokonnau i aruna. Emeia e isi te Tama e
hihai ki ssau Anau, tena Aia ko te Tama e me ki hakatonutonu. 51 Anau e
meatu kootou te hakamaoni: koai te tama e tautari na tattara Anau raa se
lavaa te mate.”

52 Kito na tama raa ki meake, “Te saaita nei maatou ku illoa te hakamaoni
pera ma Akoe e isi te tipua i roto Akoe! Abraham e mate, tena na profet raa
hoki e mmate, e meia Akoe e mee ma na tama e tauttari na akoako Akoe raa
se lavaa te mmate. 53 Abraham, te tamana maatou raa e mate; eaa Akoe e
mee ma Akoe e hakanaaniu i aruna Abraham? Na profet raa hoki e mmate.
Akoe e maanatu ma Akoe he tama peehee?”

54 Kito Jisas ki meake, “Kame Anau e hakammaha Anau Hokonnau, tena
te hakammaha Anau raa he mee vare koi. Te Tama e hakammaha Anau
raa ko te Tamana Anau raa, te Tama kootou e mee ma he Atua kootou raa.
55 Kootou se illoa roo Tama raa, e meia Anau e iroa Tama raa. Kame Anau
e tattara pera ma Anau se iroa Tama raa, tena Anau he Tama tattara mariu
peenaa ma kootou. Emeia Anau e iroa Tama raa, tena Anau e tautari na
tattara Tama raa. 56 Abraham te tamana kootou raa e hihia ma aia e me ki
kite te saaita Anau e hamai raa, tena aia ni kite no hihia roo.”

57 Kito na tama raa ki meake Jisas, “Akoe se tae tipu rima na hetau te
matua Akoe, tena Akoe e mee pera ma Akoe ni kite Abraham?”

58 Tena Jisas ki meake, “Anau e meatu kootou te hakamaoni roo. I mua
Abraham ni haanau mai, ‘Teenei Anau’.”

59 Tena na tama raa ki too na hatu raa ma ki maka Jisas, e meia Jisas e
hakalluu Aia Hokoia, tena ki haere i taha ma te Hare Tapu raa.

9

Jisas e tokonaki te tama e haanau iho na karemata e sseni

1 Jisas ku haere, tena Aia ki kite te tama na karemata e sseni kaamata
mai roo te saaita aia ni haanau iho raa. 2 Tena na disaipol Jisas raa ki vahiri
ake Tama raa, “Rabai, ni hai sara aii e mee te tama nei no sseni raa? Ni hai
sara aia ma ni hai sara na maatua aia raa?”
3 Kito Jisas ki meake, “Seai ma ni hai sara te tama nei ia ma ni hai sara na
maatua aia raa tera e mee na karemata tama nei no sseni. Tama nei e sseni
ma ki kkite kootou na mahi TeAtua tera e me ki huri ake i roto te tama nei.
4 Tena taatou ki tauhano te ppena na uata te Tama ni kauna ria mai Anau
raa te saaita te mee raa koi maarama; te poo e me ki tae mai te saaita taatou
ku se hai tama e uata. 5 Anau ko te Maahina te maarama nei te saaita Anau
e noho i roto te maarama nei.”
6 Jisas e tattara no oti, kito Aia ki saavare i aruna te kerekere raa, tena
ki murumuru na saavare Aia raa ma na kerekere raa no pelapela, tena Aia
ki mmuru na karemata te tama raa, 7 tena ki meake, “Haere no huhui na
karemata akoe raa i roto te Vai i Siloam.” (Te tattara nei e mee ma “Kauna”.)
Kito te tama raa ki haere no huhui na karemata Aia, tena ki vaakai ake na
karemata aia raa ku kkite.
8 Na tama te kauhare raa ia ma na tama ni kkite tama ni noho no
kainonno i mua raa ku vahihhiri ma, “Teenei seai ma ko te tama kame
e noho no kainonno raa?”
9 Tena alaa tama ki meake ma, “Teenaa ko te tama naa koi,” e meia alaa
tama e mee ma, “Seai, te tama naa e ssau roo pera ma te tama raa.”
Kito te taupeara raa ki meake hokoia ma, “Teenei ko nau koi.”
10 Kito na tama raa ki vahiri ake te taupeara raa, “Kaa akoe ku kite vahao
nei naea?”
11 Tena te tama raa ki meake, “Te tama e hui ma ko Jisas raa e murumuru
na peela raa, tena ki mmuru na karemata anau raa, tena Aia ki mee mai ma
anau ki haere no huhui na karemata anau i Siloam. Kito anau ki haere, ia
te saaita koi anau ni huhui raa, anau ku lavaa te kite.”
12 Kito na tama raa ki vahiri ake ma, “Teehee te Tama naa?”
Tena te tama raa ki meake, “Anau se iroa.”

Na Farisi raa ku lahulahu i te tama ku kite raa

13 Tena te kanohenua raa ki too te tama ku kite raa no kkave i na Farisi
raa. 14 Te aho Jisas ni mee na peela raa no mmuru na karemata te tama raa
no kite raa he aho te Sabat. 15 Tena na Farisi raa ki vahiri ake hakaraoi te
tama ku kite raa ma aia ku lavaa te kite peehee. Kito te tama raa ki meake
na Farisi raa, “Tama raa e mmuru na karemata anau raa ma na peela, tena
ki oti anau ki huhui na karemata anau raa; teenei hea anau ku kite.”
16 Tena e isi na Farisi ki meake, “Te tama e pena te mee nei raa seai ma
he tama e hamai TeAtua, maitaname Aia se tautari na tuaa te Sabat raa.”
Emeia alaa tama e tattara ma, “Te tama hai sara e lavaa peehee te ppena
na mirakol peenei?” Tena na tama raa ku hakataukoti hokolaatou.
17 Kito na Farisi raa ki vahiri ake hakaraoi te tama ku kite raa ma, “Akoe
e mee ma Tama raa e tokonaki akoe no kite, tena kaa akoe e maanatu ma
Aia koai?”
Tena te tama raa ki meake, “Te Tama raa he Profet.”

18 Na tama hakamattua na Jiu raa se hihhai ki hakattina pera ma te tama
raa i mua raa e sseni, tena te saaita nei ma aia ku kite hakaraoi. Kito na
tama raa ki kanna ake na maatua te tama raa 19 no vahiri ake tokorua raa
ma, “Teenei he tama koorua? Koorua e mee ma te tama nei e sseni te saaita
aia ni haanau mai raa; kaa te tama nei ku lavaa peehee te kite te saaita nei?”
20 Kito na maatua te tama raa ki meake, “Maaua e illoa ma teenei he
taupeara maaua, tena maaua e illoa ma na karemata aia raa e sseni te
saaita aia ni haanau iho raa. 21 Emeia maaua se illoa ma aia ku kite peehee
te saaita nei, iaa maaua se illoa hoki te tama ni tokonaki te tama nei no kite
raa. Vahiri ake te tama nei; aia ku matua, tena aia hokoia e lavaa te tattara
atu kootou!” 22 Na maatua te tama raa e tattara peenei raa e mee laaua e
mattaku i na tama hakamattua na Jiu raa, maitaname na tama raa ku oti te
tattara no tonu ma kame he tama e hakatina ma Jisas ko te Mesaia, tena te
tama naa e me ki hakatuu ria i taha ma te hare lotu. 23 Tera hea na maatua
te tama raa e meake ma, “Vahiri ake te tama nei; aia ku matua, tena aia e
me ki tattara atu hokoia!”
24 Kito na tama hakamattua na Jiu raa ki kanna ake te taupeara raa ki
haere ake hakaraoi, tena laatou ki meake, “Tattara mai te hakamaoni i mua
TeAtua pera ma akoe e me ki tattara te hakamaoni! Maatou e illoa ma te
Tama e tokonaki akoe no kite raa he tama hai sara.”
25 Kito te taupeara raa ki meake, “Anau se iroa, Aia he tama hai sara ma
seai, e meia te mee hokotahi koi anau e iroa raa: anau e iroa pera ma anau
ni mee raa e sseni, tena te saaita nei anau ku kite.”
26 Tena na tama raa ki vahiri ake, “Kaa Tama naa e mee peehee akoe? Aia
e mee peehee akoe no kite?”
27 Kito te taupeara raa ki meake, “Anau ku oti te meatu kootou, tena
kootou se hihhai ki hakallono. Aiea kootou e hihhai ki llono hakaraoi naea?
Kame ko kootou hoki e hihhai ki mee pera ma ni disaipol Tama raa?”
28 Kito na tama raa ku hai ake hakasakkino roo i te taupeara raa, tena ki
meake, “Akoe avare he disaipol Tama raa; e meia maatou ni disaipol Moses.
29 Maatou e illoa ma TeAtua ni tattara ake Moses; e meia maatou se illoa ma
te Tama naa e hamai i hee!”
30 Kito te taupeara raa ki meake, “Anau e mahharo i na tattara naa!
Kootou se illoa ma te Tama naa e hamai i hee, e meia Aia e tokonaki anau
no kite! 31 Maatou e illoa TeAtua se hakarono na tama hai ssara; Tama raa
e hakarono na tama e hakammaha Aia raa, tena ki ppena hea Aia e hihai
ma na tama raa ki ppena raa. 32 Taatou se hai vahao roo ni llono i mua te
saaita te maarama nei ni tipu ake ma he tama ni tokonaki te tama karemata
sseni peenei no kite. 33 Kame te Tama naa seai ma he tama TeAtua e kauna
ria mai, tena te Tama naa se lavaa hoki te ppena he mee.”
34 Kito na tama raa ki meake, “Akoe e haanau no matua mai ma na hai
sara, tena akoe e hihai ma ki akoako mai maatou?” Tena na tama raa ki
hakatuu te taupeara raa i taha ma te hare lotu.

Na tama e sseni

35 Te saaita Jisas ni rono hea ni kapihi ake te taupeara raa, tena Aia ki
haere no mmata te taupeara raa, tena ki vahiri ake te taupeara raa, “Akoe
e hakatina i te Tamariki te Tama nei?”
36 Tena te taupeara raa ki meake, “Hakari mai te Tama naa ki iroa anau,
ki lavaa anau te hakatina Tama naa!”
37 Tena Jisas ki meake, “Akoe ku oti te kite te Tama naa, teenei Aia nei e
tattara ma akoe te saaita nei.”
38 Kito te taupeara raa ki meake, “TeAriki, anau ku hakatina,” tena aia ki
tuturi i mua Jisas.

39 Tena Jisas ki meake, “Anau e hamai i te maarama nei ki hakatonutonu,
ki lavaa na tama e sseni raa te kkite, tena na tama e kkite raa ki sseni.”
40 E isi na Farisi e ttuu i te kina raa no llono na tattara Jisas raa, tena
na tama raa ki vahiri ake Jisas ma, “Hakamaoni Akoe kame e tattara ma
maatou hoki e sseni nee?”
41 Kito Jisas ki meake, “Kame kootou e sseni, tena na hakataakoto kootou
raa se lavaa te haeo ma kootou e ssara, e meia kame kootou e mee ma
kootou e kkite, tena na hakataakoto kootou raa e me ki haeo ma kootou e
ssara.”

10

Te tattara hurihuri te tama rorohi na sipsip

1 Tena Jisas ki meake, “Anau e tattara atu kootou te hakamaoni: te tama
se uru tonu te totoka raa, tena ki kake na vahi te hare na sipsip e moemmoe
raa he tama kairarao, iaa he tama sakkino. 2 Te tama e uru tonu te totoka
raa ko te tama e rorohi na sipsip raa. 3 Te tama e tuu te totoka raa e me ki
taaraki te totoka raa ki uru te tama raa; na sipsip raa e llono te reo tama raa
te saaita aia e kakanna na inoa na sipsip raa, tena ku hakattaki na manu raa
i aho. 4 Te saaita na sipsip raa ku ttae i aho hakaatoa, te tama raa e me ki
haere i mua na sipsip raa, tena na sipsip raa e me ki tauttari aia, maitaname
na manu raa e illoa te reo tama raa. 5 Na sipsip raa se lavaa te tauttari he
tama peeraa hoki; e meia na manu raa e me ki huro i taha ma te tama raa,
maitaname laatou se illoa te reo te tama raa.”
6 Jisas e tattara ake te tattara hurihuri nei, e meia na tama raa se illoa te
hakataakoto te tattara hurihuri raa.

Jisas te Tama hakamaoni e rorohi na sipsip

7 Kito Jisas ki meake hakaraoi, “Anau e meatu te hakamaoni: Anau ko te
totoka te hare na sipsip. 8 Na tama hakaatoa ni oo mai i mua raa ni tama
kailallao, ia ni tama sakkino, e meia na sipsip raa se hihhai ki hakallono na
tama raa. 9 Anau ko te totoka. Na tama e oo mai Anau raa e me ki ora; na
tama raa e me ki oo mai i hare, tena ku oo i aho no sesee na kai. 10 Na tama
kailallao raa e oo mai koi ki kailallao, ki taa ki mmate, tena ku seu kootou.
Anau e hamai ma ki tokonaki kootou ki too te ora; te ora tera e pii na mee
taualleka raa.
11 “Anau ko te Tama tauareka te rorohi na sipsip, Anau e tanattana ki
mate ma na sipsip raa. 12 Te saaita te tama na tama raa ni too ma ki rorohi
na sipsip raa e kite te poi kai tama raa ku haere ake, te tama raa e me ki tiaki
na sipsip raa no tere i taha, tena te poi kai tama raa e me ki oho ake na sipsip
raa, tena na sipsip raa hakaatoa ku maaseu no huro. 13 Te tama na tama
raa e too ki rorohi na sipsip raa e tere i taha e mee aia seai ma ko te tama
hakamaoni ki rorohi na sipsip raa. 14 15 Tena Anau ko te Tama tauareka
te rorohi na sipsip raa. E ssau pera ma te Tamana e iroa Anau, tena Anau
e iroa te Tamana, ia e ssau hoki pera ma Anau e iroa na sipsip Anau raa,
tena na sipsip Anau raa e illoa Anau. Tena Anau e tanattana ki mate ma
na sipsip raa. 16 E isi alaa sipsip Anau seai i roto te hare nei. Anau e me ki
kou mai laatou hoki; na manu naa e me ki hakallono te reo Anau raa, tena
laatou e me ki oo mai no hakapaa hakaatoa, tena he tama hokotahi koi e
me ki rorohi laatou.
17 “Te Tamana e laoi Anau, maitaname Anau e tanattana ki hoki atu te
ora Anau raa ma ki lavaa Anau te too muri te ora Anau raa hakaraoi. 18 Se
hai tama e me ki too te ora Anau raa i taha ma Anau. Anau e hoki atu te
ora Anau i te hihai Anau. Anau e isi na mahi ki hoki te ora Anau raa, tena

Anau e isi na mahi hoki ki too muri te ora Anau raa. Teenei hea te Tamana
e tattara mai Anau ki ppena."
19 Tena na tama raa ku hakataukoti hokolaatou, e mee na tattara Jisas raa.
20 Tammaki na tama e tattara ma, "Tama naa e isi te tipua! Tama naa ku
vvare! Aiea kootou e hakallono Tama naa naea?"
21 Emeia alaa tama e tattara ma, "Te tama e isi te tipua i roto aia se lavaa
te tattara peenei! Te tipua se lavaa te mee na tama karemata sseni raa ki
kkite!"

Te kanohenua raa se hihai ki hakattina Jisas

22 Teenaa ko te saaita te haumallii, tena te kanohenua Jerusalem raa ku
kkai te Kai na Jiu raa e tataohi ki mannatu te Hakatapu te Hare Tapu. 23 Jisas
e hahaere vaa te kina te Paaro Solomon i roto te Hare Tapu raa, 24 tena te
kanohenua raa ki hakkutu ake iaa Jisas, tena ki vahiri ake Tama raa ma,
"Akoe e mee roo maatou ki hakattari te saaita roroa roo. Tattara mai te
hakamaoni: Akoe ko te Mesaia?"
25 Kito Jisas ki meake, "Anau ku oti te meatu kootou, e meia kootou se
hihhai ki hakattina Anau. Na mee Anau e ppena i na mahi te Tamana
Anau raa e huri atu ki illoa kootou koai Anau, 26 e meia kootou se hihhai
ki hakattina Anau, maitaname kootou seai ma ni sipsip Anau. 27 Na sipsip
Anau raa e hakallono te reo Anau; Anau e iroa laatou, tena laatou e tauttari
Anau. 28 Anau e kou ake laatou te ora e ora tahi, tena laatou se lavaa roo
te mmate. Se hai tama e lavaa te too laatou i taha ma Anau. 29 Hea te
Tamana e kou mai Anau raa e hakanaaniu i aruna na mee hakaatoa, tena
se hai tama e lavaa te too laatou i taha ma na rima te Tamana. 30 Anau ma
te Tamana e hokotahi roo."
31 Tena te kanohenua raa ki too hoki na hatu raa ma ki maka Jisas. 32 Tena
Jisas ki meake na tama raa, "Anau e ppena tammaki roo na mee taualleka
tera te Tamana raa e kou mai Anau ki ppena i mua na karemata kootou; kaa
hea Anau e ppena tera kootou e hihhai ki maka Anau ma na hatu naa?"
33 Kito na tama raa ki meake, "Maatou se hihhai ki maka Akoe na hatu e
mee na mee taualleka Akoe e ppena raa, e meia e mee Akoe e tattara haeo
TeAtua! Akoe he tama koi, e meia Akoe e hihai ki mee ma Akoe ko TeAtua!"
34 Tena Jisas ki meake, "E mmau i roto na tuaa kootou raa pera ma TeAtua
e mee ma, 'Kootou ni atua.' 35 Taatou e illoa pera ma hea e mmau i roto
te Launiu Tapu raa e hakamaoni, tena TeAtua e kanna na tama tera Aia
ni kou ake na tattara Aia raa ma ni atua. 36 Ia i te vahi Anau, te Tamana
e hirihiri Anau, tena ki kauna ria mai Anau ki hamai i te maarama nei.
Kaa kootou e tattara ma Anau e tattara haeo TeAtua peehee, e mee Anau
e tattara ma Anau he Tamariki TeAtua? 37 Kame Anau se ppena hea te
Tamana e hihai Anau ki ppena raa, tena auu se hakattina Anau. 38 Emeia
kame Anau e ppena na mee raa, niaina kootou se hakattina Anau, kootou
e tau te hakattina hea Anau e ppena raa ki lavaa kootou te illoa na vahao
hakaatoa pera ma te Tamana e noho i roto Anau, tena Anau e noho i roto
te Tamana."
39 Tena na tama raa ku hahaivi hoki ma ki hakapiki Jisas, e meia Aia
hakalliha i taha ma na tama raa no haere.
40 Jisas ku vaakai hakaraoi i teeraa vahi te riva Jordan raa, i te kina Jon ni
hakoukou tapu na tama raa, tena Aia ki noho i te kina raa. 41 Tammaki na
tama e oo ake iaa Jisas no meake ma, "Jon se hai mirakol e huri mai, e meia
na tattara hakaatoa aia e tattara i te Tama nei raa e hakamaoni." 42 Tena
tammaki na tama i te kina raa ku hakattina iaa Jisas.

11

Te mate Lasarus

1 He tama e laavea e noho i roto Betani, te inoa aia raa ko Lasarus. Betani
ko te matakaina te haanau Meri laaua ma Marta e nnoho. 2 (Te Meri nei ko
te hine tera ni nnini te lloo manoni raa i aruna na tapuvae TeAriki raa, tena
ki hakapakupaku na tapuvae Tama raa ma na rouru aia. Tena Lasarus te
tama e laavea raa he kave Meri.) 3 Te haanau hhine raa e kkave te tattara
iaa Jisas ma, "TeAriki, te soa laoi Akoe raa ku laavea."

4 Te saaita Jisas ni rono na tattara raa, tena Aia ki tattara ake ma, "Te
hakaotioti te maahana Lasarus nei seai ma ko te mate; te mee nei e kapihi
mai ma ki lavaa TeAtua te huri mai na mahi hai mmahi, tena na mahi naa
e me ki huri ake pera ma te Tamariki TeAtua raa e me ki too na mahi hai
mmahi."

5 Jisas e laoi te hai taina Marta laaua ma Meri ia ma Lasarus te kave laaua
raa, 6 ia niaina ma Aia e rono ma Lasarus e laavea, e meia Aia e noho koi
i te kina raa no tae e rua na aho. 7 Tena Aia ki meake na disaipol Aia raa,
"Taatou ki vakkai i Judia."

8 Kito na disaipol raa ki meake, "Rabai, paa saaita raa koi na tama i te
matakaina raa e hihhai ma ki maka Akoe na hatu, tena Akoe ku maanatu
ma ki vaakai hoki i te kina raa?"

9 Tena Jisas ki meake, "Te laa raa e hopo ake te tahata, tena ki huru te
hiahi, kaa seai? Tena te tama e hahaere te ao raa se lavaa te ppaku na
mee no hhina, maitaname laatou e kkite te maahina te maarama nei raa.
10 Emeia kame na tama raa e hahaere te poo, tena laatou e me ki ppaku no
hhina, maitaname laatou se kkite te maahina te maarama nei raa."

11 Jisas e tattara peenei, tena ki hakapaa ake hoki ma, "Lasarus te soa
taatou raa ku moe heiroa, e meia Anau e me ki haere no hakaaraa aia ki
maahuru."

12 Kito na disaipol raa ki meake, "TeAriki, kame aia e moe, tama naa e me
ki tauareka."

13 Jisas e tattara pera ma Lasarus ku mate, e meia na disaipol raa e kkahu
ma Lasarus e moe heiroa koi. 14 Kito Jisas ki tattara hakamatahua ake ma,
"Lasarus ku mate, 15 e meia Anau e hihia e mee Anau se noho i te kina raa,
tena Anau e hihai ma kootou ki kkite ki lavaa kootou te hakattina. Taatou
ki oo no mmata aia."

16 Tena Tomas e hui ma te Kokoa raa ku meake na disaipol laatou raa,
"Taatou hakaatoa ki oo ma te Rabai raa ki mmate taatou ma Tama raa!"

Jisas ko te Ora muri ia ma te Ora e ora tahi

17 Te saaita Jisas ni tae i Betani raa, tena Aia ku rono pera ma Lasarus ku
oti te tanu e haa na aho ku llaka raa. 18 Betani e rua na mael se mmao hoki
i taha ma Jerusalem, 19 tena tammaki na tama i Judia ni oo ake no mmata
Marta laaua ma Meri ma ki hakatatarahia tokorua raa i te mate Lasarus
raa.

20 Te saaita Marta ni rono ma Jisas ku tae ake, tena aia ki haere no mmata
Tama raa, e meia Meri e noho koi i hare. 21 Kito Marta ki meake Jisas ma,
"TeAriki, peeraa koi Akoe ki noho i te kina nei, te kave anau raa se lavaa te
mate! 22 Emeia anau e iroa pera ma TeAtua e me ki kou atu Akoe hea Akoe
e kainno ake Aia raa."

23 Kito Jisas ki meake, "Te kave akoe raa e me ki ora muri."

24 Tena Marta ki meake, "Anau e iroa pera ma aia e me ki ora muri i te
aho hakaoti raa."

25 Kito Jisas ki meake Marta, “Anau ko te ora muri ia ma te ora e ora tahi.
Na tama e hakattina Anau raa e me ki ora, niaina laatou ku mmate; 26 tena
na tama hakaatoa e ora tera e hakattina Anau raa se lavaa te mmate. Akoe
e hakatina te tattara nei?”
27 Tena Marta ki meake, “Hakamaoni roo, TeAriki! Anau e hakatina pera
ma Akoe ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua tera ni hamai i te maarama nei
raa.”

Jisas ku tani te aroha

28 Marta e tattara ake no oti, tena aia ki vaakai i hare no kanna hemuu
ake Meri te taina aia raa. Tena Marta ki meake Meri ma, “Te Rabai raa ku
tae mai, tena Aia e vahiri akoe.” 29 Te saaita Meri ni rono na tattara nei, aia
ku mahike no haere hakavave no mmata Jisas. 30 (Jisas se ki tae roo i roto
te matakaina, e meia Aia e noho koi i te kina Marta ni ttiri Aia raa.) 31 Na
tama e nnoho i hare ma Meri no hakatatarahia te tama raa ku tauttari Meri
te saaita laatou ni kkite aia ni mahike i aruna no haere hakavave i aho raa.
Na tama raa e kkahu ma Meri ku haere i te kava no tanitani.
32 Meri ku tae i te kina Jisas e noho raa, tena te saaita koi aia ni kite Jisas,
aia ku hina atu i mua na vae Jisas. Tena Meri ki meake, “TeAriki, peeraa
Akoe ki noho i te kina nei, te kave anau raa se lavaa te mate!”
33 Jisas e kite Meri e tani, tena ki kite hoki na tama e ttuu vaa raa e
tanittani laatou ma Meri, tena te aroha Aia raa ku haere ake roo. 34 Kito
Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Kootou e tanu Lasarus i hee?”
Tena na tama raa ki meake, “TeAriki, Hamai no mmata.”
35 Jisas ku tani.
36 Na tama raa ku tattara ma, “Kira ake, Jisas e aroha mahi roo Lasarus!”
37 Emeia alaa tama e tattara ma, “Tama raa e mee na tama karemata
sseni raa no kkite, kaa seai? Kaa Aia se lavaa peehee te mee Lasarus ki se
mate?”

Jisas e hakaora Lasarus no ora

38 Te aroha Jisas raa ku haere ake hakaraoi, tena Aia ki haere i te taruma.
Te taruma raa he rua e tuu te vahi te mouna, tena te hatu raa e ppui te totoka
te taruma raa. 39 Tena Jisas ki meake, “Hakatupe te hatu raa i taha!”
Tena Marta te kave Lasarus raa ki meake, “TeAriki, te kina nei e me ki
purau roo. Tama naa e tanu e haa na aho ku llaka raa!”
40 Kito Jisas ki meake Marta, “Anau ni mee raa se meatu ma akoe e me ki
kite na mahi hai mmahi TeAtua raa kame akoe e hakattina?”
41 Kito na tama raa ki hakatupe te hatu raa i taha. Tena Jisas ki kkira
i aruna no meake, “Tamana, Anau e hakammaha Akoe e mee Akoe e
hakarono Anau. 42 Anau e iroa pera ma Akoe e hakarono Anau na vahao
roo hakaatoa, e meia Anau e tattara peenei ki mee na tama e ttuu i te kina
nei raa ki hakattina pera ma Akoe e kauna ria mai Anau.” 43 Jisas e lotu ake
peenei no oti, tena Aia ki kanna ake hakamaroa roo ma, “Lasarus, hamai
i aho!” 44 Kito Lasarus ki hamai i aho, e meia na paamaro na tama raa ni
mmini na rima ia ma na vae aia raa e mmau koi, hakapaa ma te paamaro
e uhi na karemata aia raa. Tena Jisas ki meake na tama raa, “Vvete na
paamaro raa i taha ma te tama raa, tena ku tiaki aia ki haere.”

Na tama hakamattua na Jiu raa e tattara no tonu ki taa Jisas ki mate (Matiu 26.1–5; Mak 14.1–2; Luk 22.1–2)

45 Tammaki na tama ni oo ake no mmata Meri raa e kkite hea Jisas ni
ppena raa, tena na tama raa ku hakattina iaa Jisas. 46 Emeia e isi na tama
e vakkai no meake na Farisi raa hea Jisas ni ppena raa. 47 Kito na Farisi raa

laatou ma na maatua hakananniu raa ku kkutu ma na tama hakamattua na Jiu raa no tattara ma, “Hea taatou e me ki ppena? Kira ake na mirakol hakaatoa te Tama nei ni ppena raa! 48 Kame taatou e tiaki Tama nei ki tauhano no ppena na mee nei, tena na tama hakaatoa e me ki hakattina Tama nei, tena na tama hakamattua i Rom raa e me ki oo mai no seu te Hare Tapu ia ma te henua taatou nei!”

49 He tama hokotahi na tama raa, te inoa aia raa ko Kaiafas, tena aia ko te pohouru hakanaaniu na maatua te hetau naa. Tama raa e meake ma, “Kootou ni vvare hakaatoa! 50 Kootou se isi na hakataakoto pera ma e tauareka kootou te tiaki he tama hokotahi ki mate ma na tama hakaatoa, ki se lavaa na tama te henua raa te taaia ria no mmate hakaatoa?” 51 Te hakamaoni, Kaiafas se tattara peenei i te hakataakoto koi aia; e meia e mee aia ko te pohouru hakanaaniu na maatua te hetau naa, tena aia ki tattara ake pera ma Jisas e me ki mate ma na Jiu hakaatoa, 52 ia se mee ma na Jiu raa koi, e meia ki hakkutu mai hakaatoa na tama TeAtua tera e nnoho maseu raa ki mee pera ma he kanohenua hokotahi.

53 Kaamata te aho naa, na tama hakamattua na Jiu raa ku penapena na hakataakoto ma ki taa Jisas ki mate. 54 Tena Jisas ku se hahaere ki kkite na tama i Judia raa, e meia Aia e haere i te kina e tuu taapiri te kina e tuu mahoa i te matakaina e hui ma ko Efraim raa, tena Aia ki nnoho ma na disaipol Aia raa i te kina raa.

55 Te saaita te Kai te Pasova raa ku taapiri, tena tammaki na tama ku tiaki na matakaina laatou raa no oo i Jerusalem ki mee na ora laatou raa ki matahua i mua na maihu TeAtua. 56 Na tama raa ku sesee Jisas, tena te saaita laatou ni kkutu hakaatoa i roto te Hare Tapu raa, na tama raa ku vahihhiri hokolaatou ma, “Kootou e mannatu maea? Tama naa kame se lavaa te hamai te Kai nei!” 57 Na maatua hakananniu raa laatou ma na Farisi raa e kou ake te tattara ma kame he tama e iroa te kina Jisas e noho raa, tena te tama naa ku haere ake no meake laatou ki oo laatou no hakapiki Tama raa.

12

Te hine e amuhi Jisas i Betani
(Matiu 26.6–13; Mak 14.3–9)

1 Ia e ono na aho i mua te Kai te Pasova raa, Jisas ku vaakai i Betani i te hare Lasarus, te tama Aia ni hakaora raa. 2 Na tama raa e tanattana na kai ki kai Jisas i te hare raa, kito Marta e parepare ake na kai raa, tena Lasarus e noho hoki i te tebol raa ma Jisas. 3 Tena Meri ku too te lloo manoni e sui mmaha tera e hakauru ma te nad* raa, tena ki nnini te lloo raa i aruna na tapuvae Jisas raa, tena ki hakapakupaku ma te rouru aia raa. Te manoni te lloo raa ku taakai vaa roto te hare raa hakaatoa. 4 Judas Iskariot, he disaipol hoki Jisas, ia te tama e me ki oti ku hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa ku meake ma, 5 “Aiea te lloo nei se kou ake alaa tama ki taui e toru huitarau na sileni†, tena na sileni naa ku mee ki tokonaki na tama hakaalloha raea?” 6 Judas e tattara peenei se mee ma aia e maanatu na tama hakaalloha raa, e meia e mee aia he tama kairarao. Judas e hahaere ma te muri kopu na sileni, tena aia e kairarao hoki na sileni raa.

---

* **12:3** 12.3 teenei he laakau e homo i na mouna i roto North India; na patiaka ma te tinotama te laakau raa e manoni roo † **12:5** 12.5 teenei ko te kooina te sui te tama i roto te hetau hakaatoa

7 Emeia Jisas e meake ma, “Tiaki te hine naa! Te hine naa e tataohi roo te
lloo raa ki tanattana te aho Anau e me ki tanu raa. 8 Na tama hakaalloha
raa e me ki nnoho tahi ma kootou, e meia Anau se lavaa te noho tahi ma
kootou.”

Te kanohenua raa e hihhai ki kkite Lasarus

9 Tammaki na Jiu ku llono ma Jisas ku tae i Betani, tena laatou ki oo i te
matakaina raa, ia laatou se oo koi e mee Jisas e noho i te kina raa, e meia
laatou e oo e mee laatou e hihai hoki ki kkite Lasarus, te tama ni mate raa,
tena Jisas ki hakaora aia no ora raa. 10 Kito na maatua hakananniu raa ki
tattara ma ki taa hoki Lasarus ki mate, 11 maitaname te tattara te ora muri
Lasarus raa e mee na Jiu raa no se hakattina laatou, tena ki hakattina koi
iaa Jisas.

Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he tuku
(Matiu 21.1–11; Mak 11.1–11; Luk 19.28–40)

12 Te aho taiao raa, na tama ni oo ake i te Kai te Pasova raa ku llono ma
Jisas ku haere ake i Jerusalem. 13 Kito na tama raa ki tuutuu na raraa na
laakau raa, tena ki oo ake ma ki ttiri Jisas; na tama raa e haere vavaa ma,
“Hakammaha TeAtua!
TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa!
TeAtua e hakatapu te Tuku Israel!”
14 Jisas e kite te donki, tena ki kake i aruna te manu raa no tere, e ssau pera
ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu ma,
15 “Te matakaina e rahi Saion, auu se mattaku!
Teenei te Tuku kootou nei ku hamai,
ia e tere atu i aruna te donki.”
16 Na disaipol raa se illoa te mee nei i te kaamata; e meia te saaita Jisas ni
ora muri ma na mahi hai mmahi raa, tena laatou ku mannatu na tattara e
mmau i roto te Launiu Tapu tera e tattara i te vahi Jisas raa, tena laatou se
ppena hoki te mee nei ma ki hakammaha Tama raa.
17 Te kanohenua ni ttuu i te kina raa ma Jisas te saaita Aia ni kanna ake
Lasarus ki hamai i aho ma te taruma raa, tena ki hakaora tama raa ku
tattara ake hea ni kapihi ake raa. 18 Tera hea te kanohenua raa e oo ma ki
ttiri laatou ma Jisas, maitaname laatou e llono ma teeraa ko Jisas e ppena te
mirakol raa. 19 Kito na Farisi raa ki tattara hokolaatou ma, “Kootou e kkite,
taatou ku seai i na mee roo hakaatoa! Kira ake, te maarama nei hakaatoa
ku tauttari Tama raa!”

Na tama i Grik raa ku sesee Jisas

20 E isi na Grik hoki i roto na tama e oo i Jerusalem ma ki lotu te saaita te
Kai raa. 21 Na tama raa e oo iaa Filip raa (teenei he tama i Betsaida i roto
Galili) no meake, “Tama hakamaatua, maatou e hihhai ki kkite Jisas.”
22 Kito Filip ki haere no meake Andru, tena tokorua raa ki oo no meake
Jisas. 23 Tena Jisas ki meake tokorua raa, “Te saaita te Tamariki te Tama
nei e me ki too na mahi hai mmahi raa ku tae mai. 24 Anau e tattara atu te
hakamaoni: te hua te wit raa e me ki se lavaa te tammaki na kai kame aia
se tteiho i aruna te kerekere raa no mate. Kame te hua raa e mate, tena na
hua aia e hua raa e me ki tammaki roo. 25 Na tama e hakasessere na ora
laatou raa e me ki llano i taha ma te ora hakamaoni raa, tena na tama se
mannako na ora laatou i te maarama nei raa e me ki too te ora e ora tahi.
26 Te tama e hihai ki hehekau ma Anau raa ki tautari Anau, ki lavaa na tama
hehekau Anau raa te nnoho ma Anau i te kina Anau e noho raa. Tena te
Tamana Anau raa e me ki hakammaha na tama e hehekau ma Anau raa.

Jisas e tattara i te mate Aia

27 “Te saaita nei Anau ku tipuaina haeo roo i roto Anau. Kaa hea Anau e
me ki meake? Eaa, Anau ki meake ma, ‘Tamana, Auu se tiaki te saaita raa
ki tae mai’? Emeia, kaa teenaa kaa hea Anau e hamai naa. Anau e hamai
ki hakalono llihu te saaita naa. 28 Tamana, kou mai na mahi hai mmahi i te
inoa Akoe!”
Tena te reo raa ki tattara iho i te vaelani ma, “Anau ku oti te kou atu na
mahi hai mmahi i te inoa Anau, tena Anau e me ki kou atu hakaraoi na
mahi naa.”
29 Te kanohenua e ttuu i te kina raa e llono te reo raa, tena alaa tama ki
tattara ma teeraa he hatturi, ia alaa tama e mee ma, “Teeraa he ensel e
tattara ake Tama raa!”
30 Emeia Jisas e tattara ake na tama raa ma, “Te reo raa se tattara iho
ma ki rono Anau, e meia ki llono kootou. 31 Te saaita nei ko te saaita e
me ki hakatonutonu te maarama nei; te saaita nei te tama hakamatua i te
maarama nei raa e me ki hakattuu ria i taha ma te kakkake aia raa. 32 Te
saaita Anau e me ki ssau ria i aruna no haere i taha ma te maarama nei raa,
Anau e me ki hakattaki mai na tama hakaatoa i te maarama nei raa ki haere
Anau.” 33 Jisas e tattara ake peenei ki huri ake te mate ia ma na hakalono
llihu Aia.
34 Kito te kanohenua raa ki meake, “Na tuaa taatou raa e tattara mai ma te
Mesaia raa e me ki noho tahi roo. Kaa Akoe e tattara peehee ma te Tamariki
te Tama nei e me ki ssau ria i aruna? Tena kaa koai te Tamariki te Tama nei
naa?”
35 Kito Jisas ki meake, “Te Maahina raa e me ki nnoho ma kootou paa
saaita koi. Kootou ki hahaere te saaita te Maahina raa e nnoho ma kootou,
ki se lavaa te pouri raa te haere atu no uhi kootou; maitaname te tama e
hahaere i roto te pouri raa se iroa te kina aia e haere raa. 36 Hakattina i te
Maahina raa, te saaita te Maahina raa e nnoho ma kootou, tena kootou e
me ki mee pera ma ni tama te maahina.”

Na Jiu raa se hakattina

Jisas e tattara ake na tattara nei no oti, tena Aia ki haere no mmuni i taha
ma na tama raa. 37 Niaina roo ma Jisas e ppena na mirakol nei i mua na
karemata na tama raa, e meia na tama raa se hakattina koi iaa Jisas, 38 tena
hea profet Aisaia ni tattara raa ku huri mai no hakamaoni ma:
“TeAriki, koai te tama e hakatina na tattara maatou e tattara ake raa?
TeAriki e huri ake na mahi Aia raa aii?”
39 Tena na tama raa se lavaa te hakattina e mee Aisaia e tattara hoki ma:
40 “TeAtua e mee na karemata na tama raa no sseni,
tena ki ppui na hakataakoto na tama raa,
ki se lavaa na karemata na tama raa te kkite,
tena na kapuroro na tama raa se lavaa te illoa,
tena TeAtua e mee ma na tama raa se lavaa te oo ake Aia,
ma ki tokonaki Tama raa na tama raa.”
41 Aisaia e tattara peenei, maitaname aia e kite na mahi hai mmahi Jisas;
tera hea aia e tattara i te vahi Tama raa.
42 Niaina ma e tammaki na tama hakamattua na Jiu raa e hakattina iaa
Jisas, e meia laatou se hihhai ki tattara ma ki llono na tama e mee laatou e
mattaku na Farisi raa; ma ka oti na tama raa ku hakatuu laatou i taha ma te
hare lotu. 43 Na Farisi raa e mannatu ma na tama ki hakammaha koi laatou,
tena laatou se mannatu hoki ma TeAtua ki hakammaha laatou.

Na tattara hakatonutonu Jisas

44 Jisas e tattara ake hakamaroa ma, “Te tama e hakatina Anau raa se mee
ma e hakatina koi Anau, e meia aia e hakatina hoki te Tama e kauna ria mai
Anau raa. 45 Ia te tama e kite Anau raa e kite hoki te Tama e kauna ria mai
Anau raa. 46 Anau e hamai i roto te maarama nei pera ma he maahina,
ki se lavaa na tama hakaatoa e hakattina Anau raa te nnoho koi i roto te
pouri raa. 47 Kame he tama e rono na tattara Anau raa no se tautari; Anau
se lavaa te hakatonutonu te tama naa. Anau se hamai ki hakatonutonu te
maarama nei, e meia Anau e hamai ki tokonaki te maarama nei. 48 Na tama
se hihhai Anau, ia se hihhai hoki ki too na tattara Anau raa e isi te Tama
hokotahi e me ki hakatonutonu laatou. Na tattara Anau e tattara raa ko na
tattara tera e me ki hakatonutonu laatou i te aho hakaoti raa! 49 Te tattara
nei e hakamaoni, maitaname Anau se tattara i na mahi Anau Hokonnau, e
meia te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e tattara mai hea Anau e me ki
tattara atu raa. 50 Tena Anau e iroa pera ma na tattara Aia raa e kou mai
te ora e ora tahi. Tena na tattara Anau e tattara raa, ni tattara Tamana e
tattara mai Anau ki tattara atu.”

13

Jisas e huhui na tapuvae na disaipol Aia

1 Teenaa ko te aho i mua te Kai te Pasova raa. Jisas e iroa pera ma te saaita
Aia ku mee ki tiaki te maarama nei no vaakai te Tamana raa ku tae mai. Aia
na vahao hakaatoa e laoi na tama i roto te maarama nei tera e mee pera ma
ni tama roo Aia raa, tena Aia e laoi na tama raa haere no tae roo te hakaoti.
2 Jisas ma na disaipol Aia raa e nnoho ma ki kkai te hiahi. Emeia Satan ku
oti te kou ake te hakataakoto iaa Judas Iskariot, te tama Saimon raa ma ki
hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa. 3 Jisas e iroa pera ma te Tamana
e kou ake na mahi hakaatoa Aia, tena Aia e iroa pera ma Aia e hamai i
TeAtua, tena e me ki vaakai i TeAtua. 4 Kito Jisas ki mahike i taha ma te
tebol raa no ui te kaukahu Aia raa, tena ki nnoa te muri maro raa areha
na paioro Aia. 5 Kito Aia ki nnini na vai raa i roto te paa kumete, tena ki
kaamata no huhui na tapuvae na disaipol raa, tena Aia ki hakapakupaku
na tapuvae na tama raa ma te muri maro Aia e nnoa areha na paioro Aia
raa.
6 Jisas e haere huhui na tapuvae na tama raa no tae ake Saimon Pita, tena
Saimon Pita ki meake, “TeAriki, Akoe e me ki huhui na tapuvae anau?”
7 Tena Jisas ki meake Pita, “Te saaita nei akoe se iroa hea Anau e ppena
nei, e meia i muri akoe e me ki iroa.”
8 Kito Pita ki meake, “Akoe se lavaa roo te huhui na tapuvae anau he
saaita!”
Tena Jisas ki meake, “Kame Anau se huhui na tapuvae akoe naa, tena
akoe se lavaa te mee pera ma he disaipol Anau.”
9 Kito Saimon Pita ki meake, “TeAriki, kame peenaa Akoe se lavaa te
huhui koi na tapuvae anau nei! Huhui hoki na rima ia ma te pohouru anau
raa.”
10 Tena Jisas ki meake, “Na tama e koukou hakaatoa raa ku matahua roo,
tena laatou ku se tau hoki te koukkou, e meia na tapuvae laatou raa e kkere
koi. Kootou hakaatoa e matahua, e meia he tama hokotahi se matahua.”
11 (Jisas ko na iroa roo avare te tama e me ki hakari ake Aia i na tama
hakamattua raa; tera hea Aia e tattara ma, “Kootou hakaatoa e matahua, e
meia he tama hokotahi koi se matahua.”)
12 Jisas e huhui na tapuvae na disaipol raa no oti, tena Aia ki uru hakaraoi
te kaukahu Aia raa, tena ki vaakai no noho te kina Aia ni noho raa. Kito Aia
ki meake, “Kootou e illoa hea Anau e ppena i kootou te saaita nei? 13 Kootou

e kakanna Anau Rabai ia ma TeAriki, tena e tonu kootou te ppena peenaa,
maitaname teenei Anau nei. 14 Anau TeAriki ia ma te Rabai kootou nei e
huhui vahao nei koi na tapuvae kootou raa. Tena kootou hoki ki huhui na
tapuvae kootou hokkootou. 15 Anau e huri atu hea kootou e me ki ppena
raa, tena kootou e me ki ppena hea Anau ni ppena i kootou te saaita nei raa.
16 Anau e tattara atu te hakamaoni: te tama hehekau raa se hakamaatua i
aruna te tama hakamaatua aia raa, tena na tama e kavekave na tattara raa
se hakamattua i aruna te tama e kauna laatou raa. 17 Teenei kootou ku illoa
te hakamaoni nei te saaita nei, tena kootou e me ki hihhia roo kame kootou
e tauttari na mee nei.
18 "Anau se tattara kootou hakaatoa; Anau e iroa na tama Anau e hirihiri
raa. Emeia na tattara i roto te Launiu Tapu nei e me ki hakamaoni,
'Te tama e kaikkai hakapaa maaua na kai anau raa e me ki huri no haeo
anau.'
19 Anau e tattara atu na mee nei i mua na mee nei e kapihi atu, tena te saaita
na mee nei e kapihi atu raa, kootou e me ki hakattina pera ma, 'Anau ko Nau
koi'. 20 Anau e tattara atu te hakamaoni; koai te tama e too hakaraoi te tama
Anau e kauna raa e too hakaraoi hoki Anau, tena koai e too hakaraoi Anau
e too hakaraoi hoki te Tama e kauna ria mai Anau raa."

Judas e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa (Matiu 26.20–25; Mak 14.17–21; Luk 22.21–23)

21 Jisas e tattara ake peenei no oti, tena Aia ku tipuaina haeo roo, kito Aia
ki meake tahi koi na tama raa ma, "Anau e meatu te hakamaoni: he tama
kootou e me ki hakari ake Anau i na tama hakamattua raa."
22 Tena na disaipol raa ku oho no kirakira huri hokolaatou ma Jisas e
tattara aii. 23 Tena he disaipol hokotahi, te tama Jisas e hihai mahi raa, e
noho taapiri ake Jisas. 24 Kito Saimon Pita ki auna ake te tama raa, tena ki
meake, "Vahiri atu Tama raa ma Aia e tattara aii."
25 Kito te disaipol raa ki hakapare atu te vahi Jisas raa no vahiri ake ma,
"TeAriki, koai te tama naa?"
26 Tena Jisas ki meake, "Anau e me ki ttoki ni haraoa i roto te hakamomoa
raa, tena ku kou ake te tama naa; teenaa ko te tama Anau e tattara." Kito
Jisas ki too te muri haraoa raa no ttoki te hakamomoa raa, tena ki kou ake
Judas, te tama Saimon Iskariot raa. 27 Te saaita koi Judas ni too te haraoa
raa, Satan ku tau i roto aia. Kito Jisas ki meake tama raa, "Akoe ki vave ma
hea akoe e me ki ppena raa!" 28 Iaa se hai tama na disaipol raa e illoa ma
Jisas e meake peeraa iaa Judas raea. 29 E mee Judas ko te tama e rorohi te
muri kopu na sileni raa, tena e isi na disaipol e mannatu ma Jisas e meake
Judas ki haere no sui hea laatou e hihhai ki mee te kai raa, ia seai naa ku
kou ake ni mee ma na tama hakaalloha raa.
30 Judas e too te haraoa raa, tena ki haere i aho te saaita naa koi. Te mee
raa ku poo.

Te tuaa vahao nei

31 Judas ku oti te haere, tena Jisas ki meake, "Te saaita nei kootou e me
ki kkite na mahi hai mmahi te Tamariki te Tama nei; te saaita nei Aia e me
ki huri ake na mahi hai mmahi TeAtua raa i roto Aia. 32 Tena kame Aia e
huri ake na mahi hai mmahi TeAtua raa i roto Aia, TeAtua e me ki huri ake
hoki na mahi te Tamariki te Tama nei i roto Aia, tena Aia e me ki ppena
koi peenei te vahao hokotahi nei. 33 Aku tamalliki, Anau se lavaa te nnoho
ma kootou saaita roroa hoki. Kootou e me ki sesee Anau; e meia Anau e
meatu kootou te saaita nei hea Anau ni meake na tama hakamattua na Jiu
raa ma, 'Kootou se lavaa te oo i te kina Anau e me ki haere raa.' 34 Tena te

saaita nei Anau e me ki kou atu te tuaa vahao nei: laoi te tama ma te tama. Tena kootou ki laoi te tama ma te tama e ssau pera ma Anau e laoi kootou.
35 Kame kootou e laoi te tama ma te tama, tena na tama hakaatoa e me ki illoa pera ma kootou ni disaipol Anau."

Pita e kore e toru na vahao ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.31–35; Mak 14.27–31; Luk 22.31–34)

36 Kito Saimon Pita ki vahiri ake Jisas, "TeAriki, Akoe e me ki haere i hee?"
Tena Jisas ki meake, "Akoe se lavaa te tautari mai Anau te saaita nei, e meia i muri akoe e me ki tautari mai Anau."
37 Kito Pita ki meake, "TeAriki, aiea anau se lavaa te tautari Akoe te saaita nei naea? Anau e tanattana ki mate ma Akoe!"
38 Tena Jisas ki meake, "Akoe e tanattana hakamaoni ki mate ma Anau? Anau e meatu te hakamaoni: i mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau."

14

Jisas ko te mateara e haere te Tamana

1 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Kootou ki se tipuaina no mamannatu tammaki. Kootou ki hakattina TeAtua, tena ku hakattina hoki Anau.
2 E tammaki roo na rum i roto te hare te Tamana Anau raa, tena Anau e me ki haere no tanattana ni kina ma kootou. Anau se lavaa te tattara atu peenei kame te mee nei se hakamaoni. 3 I muri Anau ku oti te haere no tanattana na kina kootou raa, tena Anau e me ki vaakai mai no too kootou ki oo taatou; ki nnoho kootou ma Anau i te kina Anau e noho raa. 4 Kootou e illoa te mateara e haere i te kina tera Anau e haere raa?"
5 Kito Tomas ki meake Jisas, "TeAriki, maatou se illoa te kina Akoe e haere naa; kaa maatou e me ki illoa peehee te mateara e haere no tae i te kina naa?"
6 Tena Jisas ki meake Tomas, "Anau ko te Mateara, te Hakamaoni ia ma te Ora; Anau ko te mateara, tena se hai mateara peeraa hoki te tama e lavaa te tae Tamana. 7 Teenei kootou ku illoa Anau te saaita nei, tena kootou e me ki illoa hoki te Tamana, tena kaamata te saaita nei kootou ku illoa Tama raa, ia kootou ku oti te kkite Tama raa."
8 Kito Filip ki meake Jisas, "TeAriki, huri mai te Tamana ki kkite maatou; teenaa koi hea maatou e hihhai."
9 Tena Jisas ki meake, "Filip, Anau e nnoho ma kootou taku saaita e roroa roo, tena kootou se ki illoa roo Anau? Na tama e kkite Anau raa e kkite Tamana. Tena, kaa kootou e mee mai ma, 'Huri mai Tamana naea'? 10 Filip, akoe se hakatina pera ma Anau e noho i roto Tamana, tena Tamana e noho i roto Anau?" Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Na tattara Anau e tattara atu kootou raa seai ma ni tattara koi Anau. Te Tamana e noho tahi i roto Anau raa e ppena hea Aia e maanatu ki ppena raa. 11 Kootou ki hakattina Anau te saaita Anau e meatu pera ma Anau e noho i roto Tamana, tena Tamana e noho i roto Anau. Kaa seai kootou ku hakattina e mee kootou e kkite na mee e llahi Anau ni ppena raa. 12 Anau e tattara atu te hakamaoni: na tama e hakattina Anau raa e me ki ppena na mee Anau ni ppena raa. Hakamaoni, na tama naa e me ki ppena na mee e llahi roo, maitaname Anau e me ki vaakai no nnoho Maaua ma Tamana. 13 Tena Anau e me ki ppena he mee peehee kootou e kainno mai i te inoa Anau, ki kkite na tama hakaatoa na mahi hai mmahi TeAtua tera te Tamariki Aia raa e isi. 14 Kame kootou e kainno mai ni mee peehee i te inoa Anau, tena Anau e me ki ppena hea kootou e kainno mai raa.

Jisas e mee ma TeAnana Tapu e me ki hamai

15 “Kame kootou e laoi Anau, kootou e me ki tauttari na tuaa Anau raa.
16 Anau e me ki kainno ake te Tamana Anau raa, tena Aia e me ki kou atu
teeraa Tokonaki, te Tama naa e me ki nnoho tahi roo ma kootou. 17 Te Tama
naa ko TeAnana Tapu tera e me ki hakari atu te hakamaoni TeAtua raa. Te
maarama nei se lavaa te too Tama raa, e mee te maarama nei se lavaa te
kkite, ia te illoa Tama raa. Emeia kootou e illoa Tama raa, maitaname Aia
e noho ma kootou, ia e noho hoki i roto kootou.
18 “Te saaita Anau e haere raa, Anau se lavaa te tiaki kootou ki nnoho
hokkootou; Anau e me ki vaakai mai kootou. 19 Se roroa te maarama nei
ku se lavaa te kkite Anau, e meia kootou e me ki kkite Anau; e mee Anau e
ora, tena kootou hoki e me ki ora. 20 Te saaita te aho naa e tteiho mai raa,
kootou e me ki illoa pera ma Anau e noho i roto Tamana, tena kootou e
nnoho i roto Anau, e ssau pera ma Anau e noho i roto kootou.
21 “Na tama e hakallono na tuaa Anau raa, tena ki tauttari na tuaa raa
ko na tama e laoi Anau. Te Tamana Anau raa e me ki laoi na tama tera e
laoi Anau raa; Anau hoki e me ki laoi na tama raa, tena ku huri ake Anau
Hokonnau i na tama raa.”
22 Tena Judas (seai ma ko Judas Iskariot) ki meake, “TeAriki, Akoe e me
ki huri mai Akoe Hokkoe i maatou, kaa na tama i te maarama nei raa e me
ki seai?”
23 Kito Jisas ki meake te tama raa, “Te tama e laoi Anau raa e me ki tauttari
na akoako Anau. Te Tamana Anau raa e me ki laoi aia, tena Anau ma te
Tamana Anau raa e me ki oo mai no nnoho ma te tama naa. 24 Te tama se
laoi Anau raa se lavaa te tautari na akoako Anau. Tena na akoako kootou
ni llono raa seai ma ni akoako Anau, e meia na akoako raa e oo mai Tamana,
te Tama ni kauna ria mai Anau raa.
25 “Anau ku oti te tattara atu na mee nei te saaita Anau ni nnoho ma
kootou raa. 26 TeAnana Tapu, te Tokonaki kootou tera te Tamana e kauna
ria atu kootou i te inoa Anau raa e me ki akoako atu kootou na mee roo
hakaatoa, tena ku mee kootou ki mannatu na mee roo hakaatoa Anau ni
tattara atu raa.
27 “Te noho laoi nei ko te mee Anau e tiaki ki nnoho ma kootou; teenei he
noho laoi Anau tera Anau e kou atu kootou. Anau se kou atu pera ma na
tiputipu te maarama nei kame e kou atu na mee raa. Auu se tipuaina no
mamannatu tammaki; ia auu se mattaku. 28 Kootou e llono Anau e tattara
atu kootou, ‘Anau e me ki haere, e meia Anau e me ki vaakai mai kootou.’
Kame kootou e laoi Anau, tena kootou e me ki hihhia, maitaname Anau e
me ki haere te Tamana Anau raa, e mee Aia e hakanaaniu i aruna Anau.
29 Anau e tattara atu kootou na mee nei vahao nei i mua na mee nei e me
ki kapihi atu raa, tena te saaita na mee nei e kapihi atu raa, kootou e me ki
hakattina. 30 Anau se lavaa te tattara ma kootou ki roroa hoki, maitaname
te tama hakamaatua te maarama nei raa ku hamai. Tama raa se isi na mahi
aia i aruna Anau, 31 e meia te maarama nei e tau te illoa pera ma Anau e laoi
te Tamana; tera hea Anau e ppena na mee hakaatoa Aia e mee mai Anau
ki ppena raa.
“Oo mai, taatou ki oo i taha ma te kina nei.

15

Jisas ko te laakau vain hakamaoni

1 “Anau ko te laakau vain hakamaoni, tena te Tamana Anau raa ko te
Tama te paupaku raa. 2 Tama raa e me ki ttuu i taha na raraa Anau tera se
hhua na hua raa, tena ku verevere hakaraoi na raraa tera e hhua na hua

raa ki attea ki hhua tammaki na hua. 3 Kootou ku oti te matahua e mee na
akoako Anau ni kou atu kootou raa. 4 Hukui tahi ma Anau, tena Anau e me
ki hukui tahi ma kootou. Te raraa hokoia se lavaa te hua na hua, te raraa
raa e me ki hua koi kame aia e mmau ma te laakau vain raa. Tena kootou
hoki se lavaa te hhua na hua kame kootou se hukui ma Anau.
5 "Anau ko te laakau vain, tena kootou ko na raraa. Na tama tera e hukkui
ma Anau, tena Anau e hukui ma laatou raa e me ki hhua tammaki na
hua; maitaname kootou se lavaa te ppena ni mee kame Anau seai. 6 Te
tama se hukui ma Anau raa e me ki peesia ria pera ma he raraa ki moe no
pakupaku; na raraa peenei raa e me ki hakkutu ria no lletu i roto te ahi ki
vvela raa. 7 Kame kootou e hukui ma Anau, tena na uata Anau raa e mmoe
i roto kootou, tena kootou e lavaa te kainno mai ni mee peehee kootou e
hihhai, tena kootou e me ki too na mee naa. 8 Na hua kootou e hhua raa e
huri ake na mahi hai mmahi te Tamana Anau raa; tera hea kootou e mee
pera ma ni disaipol Anau.
9 "Anau e laoi kootou pera ma te Tamana e laoi Anau; hukui tahi ma
Anau ki laoi Anau kootou. 10 Kame kootou e tauttari na tattara Anau raa,
tena kootou e me ki nnoho i roto te laoi Anau raa, e ssau pera ma Anau e
tautari na tattara te Tamana Anau raa, tena Anau e noho i roto te laoi Aia.
11 "Anau e tattara atu na mee nei ma ki moe te hihia Anau raa i roto
kootou, tena kootou e me ki hihhia hakamaoni. 12 Te tuaa Anau raa e mee
peenei: laoi te tama ma te tama, e ssau pera ma Anau e laoi kootou raa.
13 Te laoi e rahi roo te tama e lavaa te isi ki tokonaki na soa aia raa ko te ora
aia. 14 Tena kootou e me ki mee pera ma ni soa Anau kame kootou e ppena
hea Anau ni tattara atu raa. 15 Anau ku se lavaa hoki te kanna kootou pera
ma ni tama hehekau, maitaname na tama hehekau raa se illoa hea te tama
hakamaatua laatou raa e hihai. Emeia Anau e kanna kootou pera ma ni
soa Anau, maitaname Anau ku oti te tattara atu na mee hakaatoa Anau e
rono te Tamana Anau raa e tattara mai. 16 Kootou se hirihiri Anau; Anau
ni hirihiri kootou, tena ki tini kootou ki oo no hhua tammaki na hua, na
hua tera e me ki mmoe tahi raa. Tena te Tamana e me ki kou atu kootou
niaa kootou e kainno ake Aia i te inoa Anau. 17 Teenei te tuaa Anau e meatu
kootou: laoi te tama ma te tama.

Te kiri lloto na tama te maarama nei

18 "Kame na tama te maarama nei e kiri lloto kootou, tena kootou ki
mannatu pera ma laatou e kiri lloto Anau i mua. 19 Kame kootou e tauttari
na tiputipu te maarama nei raa, tena na tama te maarama nei raa e me
ki hihai roo kootou pera ma ni tama roo laatou. Emeia Anau ni hirihiri
kootou ki oo mai i taha ma te maarama nei, tena kootou seai ma ni tama
te maarama nei; tera hea na tama te maarama nei raa e kiri lloto kootou.
20 Mannatu hea Anau ni tattara atu kootou raa: 'Na tama hehekau raa se
hakamattua i aruna na tama hakamattua laatou raa.' Kame na tama raa
e kou mai na hakalono llihu Anau, tena na tama raa e me ki kou atu hoki
na hakalono llihu kootou; kame laatou e hakallono na akoako Anau raa,
tena na tama raa e me ki hakallono hoki na akoako kootou raa. 21 Emeia
na tama raa e me ki ppena na mee nei hakaatoa i kootou, e mee kootou ni
tama Anau, tena laatou hoki se illoa te Tama ni kauna ria mai Anau raa.
22 Na tama raa se lavaa te mannatu ma laatou e hai ssara, ia peeraa Anau
ki se hamai no tattara ake na tama raa, peeraa vahao nei na tama raa se
lavaa te tattara huhu na hai sara laatou raa. 23 Na tama e kiri lloto Anau raa
e kiri lloto hoki te Tamana Anau raa. 24 Na tama raa se lavaa te mannatu
ma laatou e hai sara peeraa Anau ki se hamai no ppena i mua na karemata
laatou raa na mee tera se hai tama hoki ni ppena raa, tena na tama raa

ni kkite na mee Anau ni ppena raa, tena laatou ku kiri lloto Anau ma te
Tamana Anau raa. 25 Emeia na mee nei e me ki kapihi atu ki mee na tattara
e mmau i roto na tuaa nei raa ki hakamaoni: ‘Na tama raa e lloto vare koi
Anau.’
26 “Te Tokonaki e me ki hamai, teenaa ko TeAnana Tapu tera e hamai i
TeAtua raa, tena Aia e me ki hakari mai te hakamaoni Tamana. Anau e me
ki kauna ria atu TeAnana Tapu e nnoho laaua ma Tamana raa, tena Aia e
me ki tattara atu kootou i te vahi Anau. 27 Tena kootou hoki e me ki tattara
i te vahi Anau, maitaname kootou ni nnoho ma Anau i te kaamata roo.

16

1 “Anau ku oti te tattara atu na mee nei, ki se lavaa kootou te tiaki na
hakattina kootou raa. 2 Kootou e me ki hakattuu ria i taha ma na hare lotu,
tena e isi te saaita koi hamai tera na tama e me ki taa kootou no mmate
raa e me ki mannatu ma laatou e ppena hea TeAtua e hihai. 3 Na tama e
me ki ppena na mee nei i kootou, maitaname laatou se illoa Anau ia ma te
Tamana Anau raa. 4 Emeia Anau ku oti te tattara atu kootou, maitaname e
isi te saaita e me ki tae atu, tena kootou e me ki kkite na tama raa e ppena
na mee nei, tena kootou e me ki mannatu hea Anau ni tattara atu kootou
raa.

Na uata TeAnana Tapu

“Anau ni se tattara atu na mee nei i te kaamata roo e mee Anau e nnoho
ma kootou. 5 Emeia te saaita nei, Anau e me ki vaakai i te Tama tera
ni kauna ria mai Anau raa, e meia se hai tama kootou e vahiri mai Anau
ma Anau e me ki haere i hee. 6 Emeia teenei Anau ku oti te tattara atu
kootou nei, tena kootou e me ki alloha roo i roto kootou. 7 Emeia Anau
e tattara atu te hakamaoni: e me ki tauareka ma kootou kame Anau e
haere i taha, maitaname kame Anau se haere i taha, te Tokonaki raa se
lavaa te hamai. Emeia kame Anau e haere i taha, tena Anau e me ki
kauna ria mai te Tokonaki raa ki hamai no nnoho ma kootou. 8 Tena te
saaita Aia e hamai raa, Aia e me ki huri ake na tama hakaatoa te maarama
nei raa te hakamaoni pera ma laatou e ssara i te vahi na hai ssara ia ma
hea e tonu ia ma te hakatonutonu TeAtua i na tama raa. 9 Na tama raa
e ssara i te vahi na hai sara, maitaname na tama raa se hakattina i Anau;
10 na tama raa e ssara i te vahi na mee e ttonu, maitaname Anau e me
ki vaakai i te Tamana Anau raa, tena kootou se lavaa hoki te kkite Anau;
11 tena na hakataakoto na tama raa e ssara i te vahi na tama TeAtua e me
ki hakatonutonu raa, maitaname TeAtua ku oti te hakatonutonu te tama
hakamaatua i te maarama nei raa. *
12 “Anau e isi tammaki roo na mee ki tattara atu kootou, e meia na
mee nei e me ki tammaki roo ma kootou te amo te saaita nei. 13 Tena te
saaita TeAnana Tapu raa e hamai raa, Aia e me ki huri atu te hakamaoni
TeAtua, tena Aia e me ki hakattaki kootou ki illoa te hakamaoni na mee
roo hakaatoa. Tama raa se lavaa te tattara i na mahi Aia Hokoia, e meia
Tama raa e me ki tattara atu kootou hea Aia e rono raa, tena Aia e me ki
tattara atu kootou na mee tera e me ki oo mai i muri raa. 14 Tama raa e me
ki huri atu kootou na mahi hai mmahi Anau, maitaname Aia e me ki too
hea Anau ni tattara ake Aia raa no tattara atu kootou. 15 Na mee hakaatoa
te Tamana Anau raa e isi raa ni mee Anau; tera hea Anau e tattara atu pera
ma TeAnana Tapu raa e me ki too hea Anau e tattara ake Aia ki tattara atu
kootou raa.

* **16:11** 16.11 te tama hakamaatua i te maarama nei raa ko Satan

Te alloha ia ma te hihhia

16 “Se roroa kootou e me ki se lavaa te kkite Anau, tena se roroa hoki
kootou e me ki kkite Anau.”
17 Tena e isi na disaipol ku vahihhiri hokolaatou ma, “Te hakataakoto te
tattara nei raa e mee maea? Tama raa e tattara mai taatou ma se roroa
taatou e me ki se kkite Aia, tena se roroa hoki taatou e me ki kkite Aia, tena
Aia e tattara hoki ma, ‘Na mee nei e mee raa e mee Anau e me ki haere te
Tamana Anau raa.’ 18 Te tattara ma ‘se roroa raa’ e mee maea? Taatou se
illoa hea Tama raa e tattara mai taatou raa.”
19 Jisas e iroa ma na disaipol raa e mee ma ki vahiri ake Aia, kito Aia ki
meake na tama raa, “Anau e meatu kootou, ‘Se roroa kootou e me ki se kkite
Anau, tena se roroa hoki kootou e me ki kkite Anau.’ Teenei hea kootou e
vahihhiri hokkootou? 20 Anau e tattara atu te hakamaoni: kootou e me ki
alloha no tanittani hakamaroa roo, e meia na tama te maarama nei raa e
me ki hihhia; kootou e me ki alloha, e meia ki oti na alloha naa ku huri
no hihhia. 21 Te hine ku taapiri ki mamaoha raa e me ki aroha aia hokoia,
maitaname te saaita te hakalono llihu aia raa ku tae ake; e meia te saaita te
tamariki raa e hopo raa, te hine raa e me ki ssiri na hakalono llihu aia raa
hakaatoa, maitaname aia ku hihia e mee te tamariki raa ku haanau iho i
te maarama nei. 22 Teenei hea e nnoho ma kootou te aho nei: kootou e me
ki alloha, e meia Anau e me ki kite kootou hakaraoi, tena kootou e me ki
hihhia roo i roto na hatu manava kootou, teenei ko te hihia tera se hai tama
e lavaa te ui i taha ma kootou.
23 “Te saaita te aho naa e tae mai raa, kootou e me ki se lavaa te kainno mai
Anau ni mee peehee. Anau e tattara atu te hakamaoni: Te Tamana e me ki
kou atu niaa kootou e kainno ake Aia i te inoa Anau. 24 I mua, kootou se hai
tama e kainno ake TeAtua i te inoa Anau niaa kootou e hihhai, ia kainno
tena kootou e me ki too ki lavaa kootou te too te hihia hakamaoni.

Na mahi Jisas e raka i aruna na mahi te maarama nei

25 “Anau e tattara atu kootou na mee nei i na tattara hurihuri. Emeia e
isi te saaita e me ki tae mai, tena Anau se lavaa te tattara atu na tattara
hurihuri, e meia Anau e me ki tattara hakamatahua atu kootou i te vahi te
Tamana. 26 Te saaita te aho naa e tae mai raa, kootou e me ki kainno ake
Tama raa na mee i te inoa Anau, tena Anau se tattara atu ma Anau e me
ki kainno ake Tama raa ma kootou, 27 maitaname te Tamana Hokoia e laoi
kootou. Aia e laoi kootou maitaname kootou e laoi Anau, tena ki hakattina
pera ma Anau e hamai TeAtua. 28 Anau e hamai Tamana no tae mai i te
maarama nei. Tena vahao nei Anau e me ki tiaki te maarama nei no vaakai
muri te Tamana Anau raa.”
29 Tena na disaipol Aia raa ki meake Jisas ma, “Te saaita nei Akoe ku
tattara hakamatahua mai, tena Akoe ku se tattara na tattara hurihuri. 30 Te
saaita nei maatou ku illoa pera ma Akoe e iroa roo na mee hakaatoa; Akoe
e iroa na hakataakoto na tama hakaatoa niaina laatou se vahiri atu Akoe.
Te mee nei e mee maatou no hakattina pera ma Akoe e hamai TeAtua.”
31 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Kootou ku hakattina roo te saaita
nei? 32 E isi te saaita e me ki tae mai, tena te saaita naa ku tae mai, teenaa
ko te saaita kootou hakaatoa e me ki maaseu huri no huro na matakaina
kootou raa, tena ku tiaki Anau ki noho Hokonnau. Emeia Anau se mee ma
Anau e noho Hokonnau, maitaname Tamana e noho i roto Anau. 33 Anau
e tattara te mee nei ki lavaa kootou te nnoho taravare e mee kootou e hukui
ma Anau. Na tama te maarama nei raa e me ki mee kootou ki hakalono
llihu. Emeia kootou ki se mattaku! Anau ku oti te seu na mahi te maarama
nei!”

17

Jisas e lotu ki tokonaki na disaipol Aia

1 Jisas e tattara ake na tattara Aia raa no oti, tena Aia ki kkira i te vaelani
no lotu ma, “Tamana, te saaita Anau e me ki hakalono llihu raa ku tae mai.
Huri ake na mahi hai mmahi te Tamariki Akoe raa, ki lavaa te Tamariki
Akoe raa te huri ake na mahi hai mmahi Akoe raa. 2 Maitaname Akoe e
kou mai Anau na mahi ki hakamaatua i aruna na tama roo hakaatoa ma ki
lavaa Anau te kou ake te ora e ora tahi raa i na tama Akoe ni kou mai Anau
raa. 3 Tena te hakataakoto te ora e ora tahi raa e mee na tama ki illoa Akoe;
TeAtua hokotahi tera e hakamaoni raa, ia ki illoa hoki Jisas Krais, te Tama
Akoe ni kauna ria mai raa. 4 Anau ku oti te huri ake na mahi hai mmahi
Akoe raa i te maarama nei; Anau ku oti te ppena na uata hakaatoa Akoe ni
kou mai Anau ki ppena raa. 5 Tamana! Kou mai na mahi hai mmahi Akoe
raa vahao nei Akoe koi noho ma Anau, kou mai na mahi e ssau pera ma
na mahi Anau ni isi te saaita Anau ni noho ma Akoe i mua te maarama nei
ni tipu ake raa.

6 “Anau e tattara ake na tama Akoe ni kou mai i roto te maarama nei raa
no illoa mai Akoe. Na tama raa ni tama Akoe, tena Akoe e kou mai na tama
raa i Anau. Na tama raa e hakallono roo na tattara Akoe raa, 7 tena te saaita
nei laatou ku illoa pera ma na mee hakaatoa Akoe ni kou mai Anau raa ni
mee e oo mai Akoe. 8 Anau e tattara ake no llono na tama raa na tattara
Akoe ni kou mai Anau raa, tena na tama raa ku too na tattara raa; na tama
raa e illoa pera ma Anau e hamai Akoe, tena laatou e hakattina hoki pera
ma Akoe e kauna ria mai Anau.

9 “Anau e lotu ma na tama raa. Anau se lotu ma na tama te maarama nei
hakaatoa, e meia Anau e lotu ma na tama koi Akoe ni kou mai Anau raa,
maitaname na tama raa ni tama Akoe. 10 Na mee hakaatoa Anau e isi raa
ni mee Akoe, tena na mee hakaatoa Akoe e isi raa ni mee Anau, tena na
mee raa e me ki huri ake na mahi Anau. 11 Tena te saaita nei Anau e me
ki vaakai atu Akoe; Anau ku se lavaa hoki te noho i roto te maarama nei, e
meia na tama raa e me ki nnoho i te maarama nei. Tamana e Tapu! Rorohi
laoi na tama raa i na mahi te inoa Akoe, teenaa ko te inoa Akoe ni kou mai
Anau ma ki lavaa na tama raa te nnoho pera ma he kanohenua hokotahi, e
ssau pera ma Taaua e hokotahi raa. 12 Te saaita Anau e nnoho ma na tama
raa, Anau e rorohi hakaraoi na tama raa i na mahi te inoa Akoe, teenaa ko
te inoa Akoe ni kou mai Anau raa. Anau e rorohi hakappuru na tama raa,
tena se hai tama na tama raa ni llano, e meia te tama koi e tau te rano raa e
me ki rano, ki mee na tattara te Launiu Tapu raa ki hakamaoni. 13 Tena te
saaita nei, Anau ku haere atu Akoe, tena Anau e tattara na tattara nei i te
maarama nei ki lavaa na tama raa te hihhia hakamaoni roo i roto na hatu
manava laatou. 14 Anau e kou ake na tattara Akoe raa no llono na tama raa,
tena na tama te maarama nei raa ku se hihhai na tama raa, maitaname na
hakataakoto na tama raa se hakanatahi pera ma na hakataakoto na tama
te maarama nei raa, e ssau pera ma na hakataakoto Anau raa se hakanatahi
ma na hakataakoto na tama te maarama nei raa. 15 Anau se kainno atu Akoe
ki too na tama raa i taha ma te maarama nei, e meia Anau e kainno atu Akoe
ki rorohi laoi na tama raa i taha ma na mahi Satan. 16 Na tama raa seai ma
ni tama te maarama nei, e ssau pera ma Anau seai ma he tama te maarama
nei. 17 Na tattara Akoe raa e hakamaoni, tena Akoe ku hakatapu na ora na
tama raa i na mahi na tattara hakamaoni Akoe raa. 18 Anau e kauna na
tama raa ki oo vaa roto te maarama nei, e ssau pera ma Akoe ni kauna ria
mai Anau ki hamai i te maarama nei raa. 19 Tena ku tokonaki na tama raa.

Anau e hoki atu te ora Anau raa ki hehekau ma Akoe, ki lavaa na tama raa te hoki atu hoki na ora laatou raa ki hehekau ma Akoe.
20 “Anau se lotu atu ma ki tokonaki koi na tama nei, e meia ki tokonaki hoki na tama tera e hakattina Anau i na tattara laatou raa. 21 Anau e lotu ma na tama raa ki nnoho pera ma he kanohenua hokotahi. Tamana! Tokonaki na tama raa ki nnoho i roto Taaua, ki lavaa na tama te maarama nei raa te hakattina pera ma Akoe e kauna ria mai Anau. 22 Anau e kou ake na tama raa na mahi pera ma na mahi Akoe ni kou mai Anau raa, ia ki lavaa hoki na tama raa te hukui no hokotahi, e ssau pera ma Taaua e hokotahi raa: 23 Anau e noho i roto na tama raa, tena Akoe e noho i roto Anau ki tokonaki na tama raa ki hukui hakamaoni no hokotahi, ia ki lavaa na tama te maarama nei raa te illoa pera ma Akoe e kauna ria mai Anau, tena ki illoa hoki pera ma Akoe e laoi laatou pera ma Akoe e laoi Anau raa.
24 “Tamana! Akoe e kou mai na tama raa i Anau, tena Anau e hihai ma na tama raa ki nnoho i te kina Anau e noho raa ki lavaa na tama raa te kkite na mahi hai mmahi Anau raa, teenaa ko na mahi hai mmahi Akoe ni kou mai Anau raa, maitaname Akoe e laoi Anau i mua te maarama nei ni tipu ake.
25 “Tamana e Tonu tahi! Na tama te maarama nei raa se illoa Akoe, e meia Anau e iroa Akoe, tena na tama Akoe e kou mai Anau raa e illoa ma Akoe e kauna ria mai Anau. 26 Anau e tattara ake na tama raa no illoa Akoe, tena Anau e me ki tauhano te ppena peenei, ki lavaa te laoi Akoe Anau raa te moe i roto na tama raa, tena Anau hoki ki noho i roto na tama raa.”

18

Jisas ku hakapiki ria
(Matiu 26.47–56; Mak 14.43–50; Luk 22.47–53)
1 Te saaita Jisas ni lotu no oti, Aia ku haere ma na disaipol Aia raa i teeraa vahi te Riva Kidron. Tena e isi te paupaku e hhomo na oliv e tuu i te kina raa, tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo i roto te paupaku raa.
2 Judas, te tama e me ki hakari ake Jisas raa e iroa te paupaku raa, maitaname Jisas e kkutu tammaki na vahao ma na disaipol Aia raa i te kina raa. 3 Kito Judas ki haere ake ma na soldia i Rom raa hakapaa ma na soldia e lollohi te Hare Tapu tera na maatua hakananniu ia ma na Farisi raa ni kauna ria ki oo ake raa, tena na tama raa e oo ake ma na haana laatou raa, na lamu ia ma na laiti. 4 Jisas e iroa na mee roo hakaatoa tera e me ki kapihi ake Aia te poo naa, tena Jisas ki haere atu no vahiri ake na tama raa, “Koai te tama kootou e sesee naa?”
5 Kito na tama raa ki meake, “Jisas te tama i Nasaret raa.”
Tena Jisas ki meake, “Teenei Anau nei.”
Judas te tama sakkino raa e tuu i te kina raa ma na soldia raa. 6 Te saaita Jisas ni meake ma, “Teenei Anau nei,” na tama raa ku horo muri no hhina i raro. 7 Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi hoki ma, “Koai te tama kootou e sesee naa?”
Kito na tama raa ki meake, “Jisas te tama i Nasaret raa.”
8 Tena Jisas ki meake, “Anau ku oti te meatu pera ma teenei Anau nei. Tena kame kootou e sesee koi Anau, kootou ku tiaki na tama nei ki oo.” 9 (Jisas e tattara ake peenei ma ki mee na tattara Aia ni tattara ake i mua raa ki hakamaoni: “Tamana, se hai tama na tama Akoe ni kou mai Anau raa e me ki llano.”)
10 Tena Saimon Pita, te tama e isi te paraamoa raa ku uhu te paraamoa raa no ttuu te katarina te vahi laaua te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo. Te inoa te tama hehekau raa ko Malkus. 11 Kito

Jisas ki meake Pita, “Tuku te paraamoa naa i te kina Akoe ni too raa! Akoe
e maanatu ma Anau ki se lavaa te unu te kapu na hakalono llihu te Tamana
raa ni kou mai Anau?”

Jisas e tuu i mua Anas

12 Tena na soldia i Rom raa hakapaa ma te soldia hakamaatua ia ma
soldia na Jiu raa ku hakapiki Jisas no haihai, 13 tena ki too Tama raa no
kkave ia Anas raa i mua. Anas ko te hinaona tanata Kaiafas, te pohouru
hakanaaniu na maatua te hetau naa. 14 Teeraa ko Kaiafas ni tattara ake na
tama hakamattua na Jiu raa ma e tauareka te tama hokotahi ki mate ma na
tama hakaatoa raa.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.69–70; Mak 14.66–68; Luk 22.55–57)

15 Saimon Pita laaua ma teeraa disaipol ku tauttari Jisas. Te pohouru
hakanaaniu na maatua raa e iroa laoi roo teraa disaipol, kito te disaipol raa
ki haere i hare ma Jisas i te kina te hare te pohouru hakanaaniu na maatua
raa, 16 e meia Pita e hakattari mai i aho. Tena teeraa disaipol ki vaakai i aho
no tattara ake te taukupu e tuu te totoka raa, tena aia ki too Pita no kkave
i hare. 17 Kito te taukupu e tuu te totoka raa ki meake Pita, “Akoe hoki he
disaipol te Tama raa kaa seai?”

Tena Pita ki meake, “Seai, anau seai.”

18 Te poo naa e haumallii, tena na tama hehekau raa e hakaura te ahi, tena
ki ttuu alleha te ahi raa no hakamamahana. Kito Pita ki haere atu no ttuu
ma na tama raa no hakamamahana hoki.

Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku lahulahu Jisas
(Matiu 26.59–66; Mak 14.55–64; Luk 22.66–71)

19 Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku vahiri ake Jisas i te vahi
na disaipol ia ma na akoako Aia raa. 20 Tena Jisas ki meake, “Anau na
vahao tahi e tuu i mua na tama hakaatoa no tattara; Anau e mee na akoako
Anau raa i roto na hare lotu na Jiu ia ma te Hare Tapu, tena i na kina na
tama hakaatoa e kkutu tahi raa. Anau se hai vahao e tattara hemuu na
tattara Anau raa. 21 Aiea, kaa kootou e vahiri mai Anau naea? Vahiri atu
na tama tera e llono na tattara Anau raa. Vahiri ake na tama raa ma ni
tattara peehee Anau e tattara raa, maitaname na tama raa e illoa hea Anau
e tattara ake laatou raa.”

22 Te saaita Jisas ni meake peenei raa, tena he soldia hokotahi ku ppaa na
patikauvae Tama raa, tena ki meake, “Akoe e lavaa roo te tattara ake peenaa
i te pohouru hakanaaniu na maatua raa?”

23 Kito Jisas ki meake, “Kame Anau e isi te tattara sakkino ni ppehi, tena
akoe ku meake ki llono na tama nei hakaatoa te tattara naa. Emeia kame
na tattara Anau raa e ttonu koi, tena kaa akoe e ppaa Anau naea?”

24 Jisas koi haihai ria koi, tena Anas ki kkave Jisas iaa Kaiafas, te pohouru
hakanaaniu na maatua raa.

Pita ku kore hakaraoi hoki ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.71–75; Mak 14.69–72; Luk 22.58–62)

25 Pita koi tuu koi i te kina te ahi raa no hakamamahana. Kito alaa tama
ki meake, “Akoe seai ma he disaipol hoki te Tama raa?”

Emeia Pita e kore hoki, tena ki meake, “Seai, anau seai.”

26 He tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa, ia he tama
hoki e lave te tama Pita ni ttuu te katarina no hopo raa ku meake, “Aiea
anau se kite akoe ni tuu ma te Tama raa i roto te paupaku?”

27 Kito Pita ki kore hakaraoi hoki, tena ki meake, “Seai.” Te saaita naa koi
te manu tane raa ku tani.

Jisas e tuu i mua Pailat
(Matiu 27.1–2; 27.11–14; Mak 15.1–5; Luk 23.1–5)

28 Te tahata roo na soldia raa ku too Jisas i te hare Kaiafas raa no kkave i
te hare te tama hakamaatua te taumani i Rom raa. Na tama hakamattua na
Jiu raa se oo i hare, maitaname laatou se hihai ma laatou ki isi na hai sara
i te vahi na tuaa raa, ma ki lavaa laatou te kkai te Kai te Pasova raa. 29 Kito
Pailat ki haere i aho no vahiri ake na tama raa, “Kootou ki tattara mai hea
te Tama nei e ppena e ssara naa.”

30 Kito na tama raa ki meake, “Maatou se lavaa te kou mai te Tama nei iaa
Akoe kame Aia ni se hai sara e ppena.”

31 Tena Pailat ki meake na tama raa, “Tena kootou hokkootou ki too Tama
nei no hakatonutonu i te vahi na tuaa kootou raa.”

Kito na tama raa ki vaakai ake ma, “Maatou e tapu te taa te tama ki mate.”
32 (Na mee nei e kapihi mai ki mee na tattara Jisas raa ki hakamaoni; na
tattara Aia ni tattara ake na tama raa i te vahi te mate Aia raa.)

33 Kito Pailat ki vaakai i hare no kanna ake Jisas, tena ki vahiri ake Tama
raa, “Akoe ko te Tuku na Jiu?”

34 Tena Jisas ki vahiri ake ma, “Te vahiri naa he vahiri koi akoe ma e isi
na tama e tattara atu akoe i te vahi Anau?”

35 Kito Pailat ki meake, “Akoe e maanatu ma anau he Jiu? Teenaa ko na
tama roo kootou naa ia ma na maatua hakananniu raa e kou mai Akoe i
anau. Hea Akoe ni ppena?”

36 Tena Jisas ki meake, “Te Hakamaatua ana Anau raa se tuu i te maarama
nei; ia peeraa te Hakamaatua ana Anau raa ki tuu i te maarama nei, peera
na tama tauttari Anau raa e me ki ppuhu ki se lavaa kootou te too Anau no
kkave i na tama hakamattua na Jiu raa. Te Hakamaatua ana Anau raa se
tuu i te maarama nei.”

37 Kito Pailat ki vahiri ake Jisas, “Tena, kaa Akoe he tuku?”

Kito Jisas ki meake, “Akoe e vahiri mai ma Anau he tuku. Anau e haanau
mai i roto te maarama nei ma te hakataakoto hokotahi nei; ki tattara i
te vahi te hakamaoni raa. Na tama e tauttari te hakamaoni raa e me ki
hakallono Anau.”

38 Kito Pailat ki meake, “Kaa te hakamaoni raa hea?”

Jisas ku mee ki taia ria ki mate
(Matiu 27.15–31; Mak 15.6–20; Luk 23.13–25)

Kito Pailat ki vaakai hakaraoi i aho no meake te kanohenua raa, “Anau
se isi te mee e sara e lave ma ki taa Tama nei ki mate. 39 Emeia i te vahi na
tuaa tera kootou e isi raa, na vahao na Kai na Pasova hakaatoa, anau e me
ki hakattana he tama karapusi hokotahi ma kootou. Kootou e hihhai ma
anau ki hakattana ma kootou te Tuku na Jiu raa?”

40 Kito te kanohenua raa ki vaa ake ma, “Seai, seai ma ko Tama naa!
Maatou e hihhai Barabas!” (Barabas he tama taa tama.)

19

1 Tena Pailat ki kou ake Jisas i na soldia raa ki riki. 2 Na soldia raa e pena
te hau i na laakau e tutuia raa, tena ki hakatau ake i aruna te pohouru Tama
raa, tena na tama raa ki hakauru ake Jisas te kaukahu e ttea pouri raa, 3 tena
laatou ki oo ake no meake Tama raa ma, “Hakammaha te Tuku na Jiu!” Tena
na tama raa ki oo ake no ppaa na maihu Tama raa.

4 Kito Pailat ki vaakai ake hakaraoi i aho no meake te kanohenua raa,
“Kira ake, anau e me ki kou mai Tama raa i aho ki kkite kootou pera ma
anau se isi te mee e sara e lave ki taa Tama raa ki mate.” 5 Kito Jisas ki hamai
i aho, tena Aia ku hau te hau manamana, tena ki uru hoki te kaukahu e ttea
pouri. Kito Pailat ki meake na tama raa, “Kira ake! Teenei te Tama nei!”
6 Te saaita na maatua hakananniu raa laatou ma na soldia e lollohi te
Hare Tapu raa ni kkite Jisas, na tama raa ku vaa ake ma, “Tii Tama naa i
aruna te kros! Tii Tama naa i aruna te kros!”
Kito Pailat ki meake te kanohenua raa, “Kame peenaa; kootou hokkootou
ku too Tama nei no ttii i aruna te kros. Anau se lave hea Tama nei e ppena
e sara.”
7 Tena te kanohenua raa ki meake hakaraoi, “Maatou e isi te tuaa tera
e mee ma te Tama nei e tau te mate, maitaname Aia e tattara ma Aia he
Tamariki TeAtua.”
8 Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, Aia ku mataku roo. 9 Tena aia ki
vaakai i hare no vahiri ake Jisas, “Akoe he tama e hamai i hee?”
Emeia Jisas e tuu hemuu koi se tattara. 10 Kito Pailat ki meake Aia, “Akoe
se hihai ki tattara mai Anau? Maanatu, anau e isi na mahi ki hakattana
Akoe ki haere ia ma ki ttii Akoe i aruna te kros.”
11 Tena Jisas ki meake, “Akoe e isi koi na mahi i aruna Anau e mee TeAtua
e kou atu na mahi naa i akoe. Emeia te tama e kou atu Anau i na rima
kootou raa e ppena te mee e haeo roo.”
12 Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, aia ku sesee he ara ma ki
hakattana Tama raa ki haere. Emeia te kanohenua raa e vaa ake ma, “Kame
akoe e hakattana Tama naa ki haere, tena akoe e huri mai pera ma akoe
seai ma he soa te tuku i Rom raa! Te tama e tattara ma aia he tuku raa e
hakataukaa ma te tuku i Rom!”
13 Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, aia ku too Jisas no kkave i aho
no hakanoho i aruna te tuai e hakatonutonu na tama tera e kanna ma, “Te
Papa Hatu raa”. (Na Hibru raa e kanna te kina nei ma “Gabata”.) 14 Te
mee raa ku taapiri ki tae te laa latea te aho naa, te aho i mua te aho te
Kai te Pasova raa. Tena Pailat ki meake te kanohenua raa, “Teenei te Tuku
kootou!”
15 Tena na tama raa ki vaa ake ma, “Taa Tama naa ki mate! Taa Tama naa
ki mate! Ttii Tama naa i aruna te kros!”
Kito Pailat ki meake te kanohenua raa, “Kootou e hihhai ma anau ki ttii
te Tuku kootou raa i aruna te kros?”
Tena na maatua hakananniu raa ki meake, “Te tuku hokotahi koi maatou
e isi raa ko te tuku i Rom!”
16 Tena Pailat ki too Jisas no kou ake na tama raa ki tii i aruna te kros.

Jisas ku ttii ria i aruna te korosi
(Matiu 27.32–44; Mak 15.21–32; Luk 23.26–43)

Kito na tama raa ki hakattaki Jisas. 17 Jisas e amo te kros Aia raa no haere
no tae i te kina e hui ma, “Te Kina te Ivi te Pohouru.” (Na Hibru raa e kanna
te kina raa ma, “Golgota”.) 18 Na soldia raa e ttii Jisas i te kina raa, tena na
tama raa ki ttii hoki tokorua na tama kailallao raa i na vahi, tena te kros
Jisas e tuu lottonu na kros tokorua raa.
19 Pailat e taataa na tattara nei i aruna te hono, tena ki ttii te hono raa i
aruna te kros. Teenei na tattara Pailat e taataa, “Jisas te Tama i Nasaret,
te Tuku na Jiu.” 20 Tammaki na tama e ppau na tattara raa, maitaname te
kina na tama raa e ttii Jisas raa se mmao ma te matakaina e rahi raa. Na
tattara nei e tattaa i na tattara Hibru, Latin ia ma Grik. 21 Tena na maatua

hakananniu raa ki meake Pailat, “Auu se taataa ma ‘Te Tuku na Jiu’, e meia taataa pera ma, ‘Te Tama nei e tattara ma, Anau ko te Tuku na Jiu.’ ”
22 Kito Pailat ki meake, “Hea anau e taataa tiaki ki mmau peenaa.”
23 Na soldia raa e ttii roo Jisas no oti, tena laatou ki too na hekau Tama raa no vvae e haa na tuhana ki tau ma laatou tokohaa, te soldia hokotahi e too te tuhana aia. Na soldia raa e too hoki te kaukahu roroa tera e ttui koi te paamaro hokotahi, se hai kina e huhukui raa. 24 Na soldia raa e tattara hokolaatou ma, “Taatou se lavaa te saesae te kaukahu nei, taatou ki ttahao huhu na hatu ki mmata ma koai e me ki too te kaukahu nei.” Te mee nei e kapihi mai ki mee na tattara te Launiu Tapu raa ki hakamaoni:
“Na tama raa e vaevae na hekau Anau raa ma laatou,
tena ki ttahao huhu na hatu ki too te kaukahu roroa Anau raa.”
Teenei hea na soldia raa e ppena.
25 Te tinna Jisas raa, te taina te tinna Aia raa, Meri te avana Klopas raa, tena Meri te tama i Makdala raa e ttuu taapiri ake te kros Jisas raa. 26 Jisas e kite te tinna Aia raa laaua ma te disaipol Aia e hihhai mahi raa e ttuu i te kina raa, tena Aia ki meake te tinna Aia raa ma, “Teenei he tama Akoe.”
27 Tena Aia ki meake te disaipol raa, “Teenei he tinna akoe.” Tena kaamata te saaita naa te disaipol raa ku too Meri no nnoho laaua i te hare Aia raa.

Te mate Jisas
(Matiu 27.45–56; Mak 15.33–41; Luk 23.44–49)

28 Jisas e iroa pera ma te saaita nei na mee roo hakaatoa ku oti, tena ki mee hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni, tena Aia ki meake ma, “Anau hiunu.”
29 E isi te kumete e tuu i te kina raa e pii roo na wain e mmara; na soldia raa e too te spans raa no ttoki i roto te wain raa, tena ki haihai te spans raa i te mata te laakau te hisop raa, tena ki ssau ake no tuku ake na maihu Tama raa. 30 Jisas e mmiti te wain raa no pakupaku, tena ki meake, “Ku oti hakaatoa!”
Tena Aia ki huru te pohouru Aia raa no mate.

Te vahi manava Jisas raa ku vvana ria

31 Tena na tama hakamattua na Jiu raa ki meake Pailat ki hakattana laatou ki oo no kkoti na vae na tama e tottoo i aruna na kros raa, tena ku turi iho na tinotama raa i taha ma na kros raa. Na tama hakamattua raa e meake e mee teeraa he aho rima, tena laatou se hihhai ma na tinotama raa ki tottoo te aho te Sabat raa, e mee te Sabat raa he aho e tapu. 32 Kito na soldia raa ki oo no kkoti na vae te tama kaamata raa, tena ki oo no kkoti na vae teeraa tama hoki tera ni ttii ria i teeraa vahi Jisas raa. 33 Emeia te saaita laatou ni oo atu iaa Jisas raa, na soldia ku kkite pera ma Jisas ko na mate roo, tena laatou ni se kkoti na vae Tama raa. 34 Tena he soldia hokotahi e taro te hika aia raa i te vahi manava Jisas, tena te saaita naa koi na toto ia ma na vai raa ku kkoo iho i taha ma te vahi manava Tama raa. 35 (Te tama ni kite te mee nei raa ku haere tattara roo te mee nei ma ki lavaa kootou te hakattina. Hea te tama raa e tattara raa e hakamaoni, tena aia hoki e iroa pera ma aia e tattara te hakamaoni.) 36 Te mee nei e kapihi mai ki mee na tattara i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni:
“Se isi na ivi Tama raa e me ki kottia ria.”
37 Tena e isi teeraa kina hoki e mmau i roto te Launiu Tapu e mee ma,
“Te kanohenua raa e me ki kkira ake te Tama laatou ni ttoki raa.”

Josep ku too te tinotama Jisas
(Matiu 27.57–61; Mak 15.42–47; Luk 23.50–56)

38 Tena ki oti, Josep te tama te matakaina Arimatea raa ku haere no meake
Pailat ma aia e lavaa te too te tinotama Jisas raa. (Josep he tama e tautari
hemuu na tiputipu Jisas, maitaname aia e mataku na tama hakamattua
na Jiu raa.) Tena Pailat ki meake tama raa ki too te tinotama Jisas raa,
tena Josep ki haere no ssau te tinotama Jisas raa i taha ma te kina raa.
39 Nikodimas, te tama ni haere kaamata no mmata Jisas i te poo raa e oo
laaua ma Josep, tena aia e too na sanda e hilo ma na rehu mannoni e taapa
ma ni aloo raa no haere ma aia; te mmaha na mee raa e tae tipu toru na
kilo. 40 Tokorua na taanata raa e too te tinotama Jisas raa no amuhi na lloo
e hilo ma na rehu manoni raa, tena ki mmini te tinotama Jisas raa ma na
paamaro. Teenei he tiputipu na Jiu raa te saaita laatou e tanattana ki tanu
te tama. 41 E isi te paupaku e tuu i te kina Jisas ni taia ria no mate raa, ia e
isi hoki te taruma e tuu i roto te paupaku raa tera se hai tama ni tanu i roto
i mua. 42 Maitaname teenaa ko te aho i mua te Sabat, ia e mee te taruma
raa e taapiri hoki, tena tokorua raa ki oo no ppono te tinotama Jisas raa i
roto te taruma raa*.

20

Jisas ku ora muri
(Matiu 28.1–8; Mak 16.1–8; Luk 24.1–12)

1 Tahata roo te aho te latapu, te saaita te mee raa koi maru pouri, tena
Meri te tama te matakaina Makdala raa ku haere i te taruma raa no kite
pera ma te hatu ni ppui te taruma raa ku oti te hakatupe ria i taha ma te
totoka te taruma raa*. 2 Tena te hine raa ki tere no mmata Saimon Pita
laaua ma te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa, tena aia ki tattara ake
tokorua raa ma, "Na tama raa ku oti te too te tinotama TeAriki raa i taha
ma te taruma raa, tena maatou ku se illoa i te kina na tama raa e tuku te
tinotama Tama raa!"
3 Kito Pita laaua ma teeraa disaipol ki oo i te taruma raa. 4 Tokorua raa e
hai ma te huro, e meia teeraa disaipol e nahoro roo i aruna Pita, tena aia e
tae kaamata i te taruma. 5 Tama raa se uru i roto te taruma raa hoki, e meia
aia e haatiu koi no kite na paamaro ni mmini Jisas raa. 6 Tena Saimon Pita
e tere mai i muri no haere tahi roo no uru i roto te taruma raa. Pita e kite na
paamaro ni mmini Jisas raa e mmoe i te kina raa, 7 ia te paamaro hoki na
tama raa ni uhi te pohouru Jisas raa. Te paamaro raa se mmoe hakapaa ma
na paamaro ni mmini te tinotama raa, e meia te paamaro raa e minimini
no moe te kina aia hokoia. 8 Tena teeraa disaipol, te tama ni tae kaamata
i te taruma raa ku uru atu i roto te taruma raa no kite te mmoe na mee raa,
tena ki hakatina. 9 (Emeia tokorua raa se illoa hakaraoi na tattara e mmau
i roto te Launiu Tapu tera e mee ma te Tama raa e me ki ora muri i taha ma
te mate raa.) 10 Tena tokorua na disaipol raa ki vakkai i hare.

Jisas ku tuu ake iaa Meri te hine i Makdala
(Matiu 28.9–10; Mak 16.9–11)

11 Meri e haere no tuu no tanitani i aho te taruma raa. Aia koi tanitani koi,
tena aia ku huru atu no kkira i roto te taruma raa 12 no kite e rua na ensel
e uru na hekau makkini, tokorua raa e nnoho i te kina te tinotama Jisas raa
ni moe. Tokorua e noho, te tama i te kina te pohouru, tena teeraa tama e
noho i te kina na vae raa. 13 Kito tokorua raa ki vahiri ake, "Akoe e tanitani
naea?"

---

* **19:42** 19.42 te taruma nei e keri te vahi te mouna hua

* **20:1** 20.1 na henua raa e kkeri na taruma laatou raa i na kina e hatu e mmotu hua

Tena Meri ki meake, “Na tama raa e too te tinotama TeAriki anau raa i taha, tena anau ku se iroa i te kina laatou e tuku te tinotama Tama raa!”
14 Tena aia ki hakatike no kite Jisas ku tuu i te kina raa; e meia aia se iroa ma teeraa ko Jisas.
15 Kito Jisas ki vahiri ake ma, “Akoe e tanitani naea? Akoe e sesee aii?”
Meri e kkahu ma teeraa ko te tama te paupaku raa, kito aia ki meake te Tama raa, “Tama hakanaaniu, kame akoe e too te tinotama Tama raa i taha, tena akoe ku hakari mai anau i te kina akoe e tuku te tinotama Tama raa, ki haere anau no too te tinotama raa.”
16 Kito Jisas ki kanna ake te hine raa ma, “Meri!”
Tena Meri ki hakatike no kkira ake Jisas, tena ki meake, “Raboni!” i na tattara hakaHibru. (Te tattara nei e mee ma, “Tisa”.)
17 Kito Jisas ki meake Meri, “Auu se ttaohi Anau, maitaname Anau se ki haere i aruna i te Tamana Anau raa. Emeia haere no tattara ake na taina† Anau raa pera ma Anau e me ki vaakai i TeAtua te Tamana Anau ia ma te Tamana laatou raa, ia TeAtua Anau ia ma TeAtua laatou raa.”
18 Kito Meri ki haere no tattara ake na disaipol raa pera ma aia e kite TeAriki, tena aia ki tattara ake na disaipol raa na tattara Jisas ni tattara ake aia raa.

Jisas e tuu ake i na disaipol Aia
(Matiu 28.16–20; Mak 16.14–18; Luk 24.36–49)

19 Te mee raa ku hiahi roo te aho te latapu, tena na disaipol raa ku hakkutu i hare, tena ki pupui na totoka raa no hakapikapi, maitaname laatou e mattaku na tama hakamattua na Jiu raa. Tena Jisas ki haere ake no tuu i te kina na tama raa e kkutu raa no meake, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou!”
20 Jisas e tattara ake no oti, tena Aia ki huri ake na rima ia ma te vahi manava Aia raa. Na disaipol raa ku hihhia roo e mee laatou ku kkite TeAriki. 21 Kito Jisas ki meake hakaraoi hoki ma, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou. E ssau pera ma te Tamana e kauna ria mai Anau, tena Anau e me ki kauna hoki kootou.” 22 Tena Jisas ki iri ake na tama raa, tena ki meake, “Too TeAnana Tapu. 23 Kame kootou e ssirihia na hai sara na tama, tena na hai sara na tama naa e me ki ssirihia; kame kootou se ssirihia na hai sara na tama naa, tena na hai sara na tama naa se lavaa te ssirihia.”

Tomas ku kite Jisas

24 Tomas he disaipol i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa (na tama e kakanna hoki aia ma te Kokoa raa), e seai i te kina raa te saaita Jisas ni haere ake. 25 Tena alaa disaipol ku tattara ake Tomas ma, “Maatou e kkite TeAriki!”
Kito Tomas ki meake na tama raa, “Anau e me ki hakatina koi kame anau e kite na kina na katana raa ni uru na rima Aia raa, tena ku taaro te matarima anau nei i roto na kina na katana raa ni uru raa, tena ku taaro hoki te rima anau nei i roto te vahi manava Aia raa.”
26 He latapu hakaatoa e haere no raka, tena na disaipol raa ku kkutu hakaraoi i hare, tena Tomas ku nnoho ma laatou te saaita naa. Na totoka raa e puipui hakammate roo, e meia Jisas e haere ake koi i hare no ttuu ma na tama raa, tena ki meake, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou.” 27 Tena kito Jisas ki meake Tomas, “Taaro te mata rima akoe raa i te kina nei, tena akoe ku kkira mai na rima Anau nei, tena haaro mai hoki te rima akoe raa no ppono i roto te vahi manava Anau nei. Hakaoti te mamaanatu tammaki, tena ku hakatina!”

† **20:17** 20.17 na tama Jisas e tattara ma ko na taina Aia raa ko na disaipol Aia

28 Kito Tomas ki meake Jisas, “TeAriki ia ma TeAtua anau!”

29 Tena Jisas ki meake Tomas, “Akoe ku hakatina e mee akoe ku kite Anau? Na tama se kkite Anau no hakattina raa e me ki hakatapu ria!”

Te hakataakoto tera e mee Jon ki taataa te launiu nei

30 Jisas e ppena tammaki alaa mirakol hoki i mua na karemata na disaipol raa tera se tattaa i roto te launiu nei. 31 Emeia na mee nei e tattaa i roto te launiu nei ki lavaa kootou te hakattina pera ma Jisas ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua raa, tena na hakattina kootou Tama raa e me ki mee kootou ki too te ora hakamaoni.

21

Jisas e tuu ake tokohitu na disaipol

1 Tena ki oti, Jisas ku tuu ake hoki i na disaipol Aia raa i te kina te Namo Galili raa. Te mee nei e kapihi ake peenei.

2 Saimon Pita, Tomas (te Kokoa raa), Nataniel, (te tama i Kana i roto Galili raa), tena tokorua na tama Sebedi raa ia ma alaa tokorua hoki na disaipol Jisas raa e kkutu hakaatoa. 3 Tena Saimon Pita ki meake alaa disaipol ma, “Anau e me ki haere no pupui.”

Kito na disaipol raa ki meake ma, “Maatou e me ki oo taatou.” Tena na tama raa ki too te manaui raa no aro, e meia te poo naa hakaatoa na tama raa se isi na ika e mmau. 4 Te saaita te laa raa ku hopo ake, Jisas ku tuu i te taunatai, e meia na disaipol raa se illoa ma teeraa ko Jisas. 5 Kito Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Ēaa, kootou se isi na ika e mmau?”

Tena na disaipol raa ki meake, “Seai roo hokotahi.”

6 Kito Jisas ki meake na tama raa, “Ppehi te kupena naa i te vahi laaua te manaui naa, tena kootou e me ki mmau na ika.” Kito na tama raa ki lletu te kupena raa, tena laatou ku se lavaa te hhuti ake te kupena raa i aruna, maitaname te kupena raa ku mmau na ika tammaki roo.

7 Tena te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa ku meake Pita, “Teenaa ko TeAriki!” Ia te saaita koi Pita ni rono ma teeraa ko TeAriki raa, tena aia ku rii te kaukahu aia raa areha te tinotama aia raa (e mee aia ni ui na kaukahu aia raa), tena aia ki llee no kkau i uta. 8 Alaa disaipol ku aro ake te manaui raa i uta no hhuti te kupena ku pii roo na ika raa. Na tama raa se mmao roo i taha ma te taunatai, kame peeraa huitarau na mita te mmao laatou. 9 Te saaita na disaipol raa ni ttae i uta, na tama raa ku kkite te ahi e malla ma na ika e mmoe i roto te ahi raa ia ma na haraoa hoki.

10 Tena Jisas ki meake na disaipol raa, “Kou mai ni ika na ika kootou e mmau te kupena raa.”

11 Kito Saimon Pita ki haere atu no kake i roto te manaui raa no horoo ake te kupena raa i uta; te kupena raa e pii roo na ika e llahi; na ika raa hakaatoa e tae huitarau tipu rima ma toru; niaina na ika raa e tammaki roo, e meia te kupena raa se mahaa. 12 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Oo mai no kkai.” Emeia se isi te disaipol e hihai ki vahiri ake Tama raa ma “Akoe koai?” maitaname laatou e illoa ma teeraa ko TeAriki. 13 Kito Jisas ki haere atu no too na haraoa raa, tena ki vaevae ake na tama raa, tena Aia ki too hoki na ika raa no vaevae ake.

14 Teenei ko te hakatoru na vahao Jisas ku tuu ake i na disaipol Aia raa i muri Aia ni mate no ora muri.

Jisas e tattara laaua ma Pita

15 Te saaita na tama raa ni kkai roo no oti, tena Jisas ki vahiri ake Saimon
Pita, “Saimon te tama Jon, te laoi akoe Anau raa e raka i aruna ma na laoi
na tama nei i Anau raa ma seai?”
Kito Pita ki meake, “Noo TeAriki, Akoe e iroa pera ma anau e laoi roo
Akoe.”
Tena Jisas ki meake Pita, “Rorohi hakaraoi na punua sipsip Anau raa.”
16 Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi hoki iaa Pita ma, “Saimon te tama Jon,
akoe e laoi Anau ma seai?”
Kito Pita ki meake, “Noo, TeAriki, Akoe e iroa pera ma anau e laoi roo
Akoe.”
Tena Jisas ki meake Pita, “Rorohi hakaraoi na punua sipsip Anau raa.”
17 Jisas ku vahiri ake hoki te hakatoru na vahao ma, “Saimon, te tama Jon,
akoe e laoi Anau ma seai?”
Pita ku se hihai e mee Jisas e vahiri ake e toru na vahao ma, “Akoe e
laoi Anau ma seai?” kito aia ki meake, “TeAriki, Akoe e iroa na mee roo
hakaatoa; akoe e iroa pera ma anau e laoi roo Akoe!”
Tena Jisas ki meake, “Rorohi na sipsip Anau raa. 18 Anau e tattara atu te
hakamaoni: te saaita akoe ni paamee raa, akoe e tanattana no haere he kina
peehee akoe e hihai ki haere raa; e meia te saaita akoe ku tanata matua raa,
akoe e me ki ssora na rima akoe raa, tena teeraa tama e me ki haihai akoe,
tena ku too akoe no kkave i te kina akoe se hihai ki haere raa.” 19 (Jisas e
tattara ake peenei ki huri ake te tiputipu te mate Pita tera e me ki huri ake
na mahi hai mmahi TeAtua raa.) Tena Jisas ki meake Pita, “Tautari mai
Anau!”

Jisas ia ma teeraa disaipol

20 Pita e hakatike no kite te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa e tuu i muri
aia; teenaa ko te disaipol tera ni hakapare ake te vahi Jisas te saaita laatou
ni kkai raa no vahiri ake ma, “TeAriki, koai te tama e me ki hakari ake Akoe
i na tama hakamattua naa?” 21 Pita ni kite te disaipol raa, tena aia ki vahiri
ake Jisas ma, “TeAriki, kaa te tama nei?”
22 Kito Jisas ki meake Pita, “Kame Anau e hihai ma te tama nei ki noho
roo ki tae te saaita Anau e vaakai mai raa, tena kaa hea akoe e me ki mee?
Tautari mai Anau!”
23 Tena te tattara nei ku tere no llono na tama tauttari Jisas raa ma te
disaipol raa ku se lavaa te mate. Emeia Jisas se meake ma te disaipol raa se
lavaa te mate; Jisas e meake ma, “Kame Anau e hihai aia ki noho roo ki tae
te saaita Anau e vaakai mai raa, tena kaa hea akoe e me ki mee?”
24 Te disaipol naa ko te tama tera ni tattara na tattara nei, ia te tama hoki
tera ni taataa na mee nei i roto te launiu nei raa, tena maatou e illoa pera
ma hea aia e tattara raa e hakamaoni.

Na tattara hakaoti

25 Tena e tammaki roo alaa mee hoki Jisas ni ppena. Kame na mee nei
hakaatoa ni tattaa i roto te launiu nei, tena anau e maanatu ma te maarama
nei kame se lavaa te isi na kina ki hakatau na launiu nei hakaatoa.

Na hehekau
Na hehekau na Aposol Jisas

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na hakattina ana i Jerusalem *1.1—8.3*
Na hakattina ana i Judia ia ma Samaria *8.4—8.25*
Te tama Itiopia ku hakatina *8.26—8.40*
Pol ku hakatina *9.1—9.31*
Na hehekau Pita *9.32—12.25*
Pol ku haere i Esia *13.1—14.26*
Pol ku vaakai i Jerusalem *14.27—15.35*
Pol ku haere i Grik ia ma Esia *15.36—20.38*
Pol e noho i Jerusalem *21.1—26.32*
Pol e haere i Rom *27.1—28.31*

TeAtua ku too Jisas no kkave i te vaelani

1 Tiofilus, anau ni taataa te launiu kaamata anau raa ki hakari atu na
akoako Jisas raa ia ma na mee hakaatoa Aia ni ppena raa 2 haere no tae
te aho TeAtua ni too Aia no kkave i te vaelani raa. I mua Aia ni too ria no
kkave i te vaelani raa, Aia ni akoako ake ma na mahi TeAnana Tapu raa i na
tama Aia ni hirihiri ki mee mo aposol Aia raa. 3 I roto tipu haa na aho i muri
te mate Jisas raa, Aia ni tuu ake i na aposol Aia raa tammaki na vahao ia ma
tammaki na ara ki huri ake te hakamaoni pera ma Aia ku ora. Na tama raa
e kkite Aia, tena Aia ki tattara ake na tama raa i te vahi te Hakamaatua ana
i te Vaelani raa.
4 Na aposol raa ni kkutu hakaatoa te saaita Jisas ni nnoho ma laatou raa,
tena Jisas ki kou ake te tattara e mmaha ma, “Auu se oo i taha ma Jerusalem,
e meia kootou ki nnoho no hakattari ki too kootou te hoki Anau ni tattara
atu raa, te hoki te Tamana Anau raa ni tattara ma Aia e me ki kou atu raa.
5 Jon e hakoukou tapu ma te vai, e meia na aho i muri raa kootou e me ki
hakoukou tapu ria ma TeAnana Tapu.”

Jisas ku too ria no kkave i te vaelani
(Mak 16.19–20; Luk 24.50–53)

6 Jisas e kkutu ma na aposol Aia raa hakaatoa, kito na tama raa ki vahiri
ake Tama raa ma, “TeAriki! Teenei te saaita Akoe e me ki kou ake muri te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa i na tama Israel?”
7 Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te Tamana Anau raa Hokoia e me ki
tuku te maanatu Aia te saaita na mee nei e me ki kapihi atu raa, ia teenaa
seai ma he mee kootou ki illoa te saaita na mee nei e me ki kapihi atu raa.
8 Emeia te saaita TeAnana Tapu raa e tae atu kootou raa, tena kootou e me
ki isi na mahi ki tattara ake na tiputipu Anau raa i roto Jerusalem ia ma i
roto Judia ma Samaria ia ma na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa.”
9 Jisas e tattara ake no oti roo, tena Aia ku too ria no kkave i te vaelani i
mua na karemata na tama raa hakaatoa, kito te pukureurehu raa ki haere
ake no uhi Jisas, tena na tama raa ku se kkite Tama raa.
10 Na karemata na tama raa koi ana koi i aruna te saaita Jisas ni too ria
no kkave i te vaelani raa, tena te saaita naa koi tokorua na tama e uru na
kaukahu makkini ku ttuu ake i te vahi laatou 11 no meake ma, “Na tama i
Galili, aiea kootou e ttuu i te kina naa no kirakira i te vaelani naea? Jisas
tera e too ria i taha ma kootou no kkave i te vaelani raa e me ki vaakai mai
hoki peenei ma kootou ni kkite Aia e haere i te vaelani raa.”

Matias ku too te sao Judas (Matiu 27.3–10)

12 Tena na aposol raa ku oo i taha ma te mouna e hhomo na Oliv raa no
vakkai i Jerusalem, te matakaina e taapiri ake raa. 13 Na tama raa ku ttae
te matakaina raa, tena ki kkake i aruna te rum laatou e nonnoho raa. Na
tama nei ko Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, Bartolomyu, Matiu, Jems
te tama Alfius raa, Saimon te tama i roto te kuturana na tama se hihhai ma
Rom ki rorohi Israel raa, tena Judas te tama Jems raa. 14 Na tama nei e
kkutu tahi pera ma he kuturana no lotulotu hakapaa ma na hhine, tena
Meri te tinna Jisas raa ia ma na taina hoki Jisas raa.

15 Na aho i muri raa na hakattina ana raa ku kkutu ki tattara, tena te
kooina na tama raa hakaatoa e ttae pera huitarau tipu rua na tama, tena
Pita ki mahike i aruna ma ki tattara. 16 Tena aia ki meake, "Aku taina, te
tattara i roto te Launiu Tapu tera TeAnana Tapu raa ni tattara ake Devit i te
vahi Judas, te tama ni hakattaki mai na tama haeo raa ki hakapiki Jisas raa
ku hakamaoni te aho nei. 17 Judas he tama i roto te kuturana taatou nei, e
mee Jisas ni hirihiri hoki tama raa ki uata ma taatou."

18 (Judas e too te sui i te haeo aia ni ppena raa no sui te kerekere. Aia e
hina no mate i te kina raa, tena te manava aia raa e mahaa no oo iho na
vava raa i aho. 19 Na tama i Jerusalem raa hakaatoa e llono hea ni kapihi
ake iaa Judas raa, tena ki kanna te kerekere raa ma ko Akeldama i na tattara
laatou, te tattara nei e mee ma, "Te kerekere ni hapu ria te toto.")

20 "Maitaname te tattara nei e mmau i roto te launiu na Rue te Lotu raa
ma:
'Te hare aia raa e me ki tuu vare,
ia se hai tama e me ki noho i roto te hare naa.'
Tena e mmau hoki ma,
'Teeraa tama e me ki too te sao te tama raa no uata.'
21 22 Ia tena e tau he tama ki hukui ma taatou ki takutaku i te vahi te ora
muri TeAriki Jisas raa. Tena te tama naa ki hai hoki i roto te kuturana
taatou nei i na vahao hakaatoa TeAriki Jisas ni hahaere ma taatou i na kina
raa, kaamata mai te saaita Jon Baptis ni takutaku i te vahi te hakoukou
tapu raa haere no ttae te saaita Jisas ku too ria i taha ma taatou no haere i
te vaelani raa."

23 Tena na tama raa ki tini tokorua na taanata: Josep te tama e kanna
ria ma ko Barsabas raa (na tama e kakanna hoki tama raa ma ko Jastus),
tena Matias. 24 25 Kito na tama raa ki lotu ake ma, "TeAriki, Akoe e iroa
na hakataakoto na tama hakaatoa, ia tena huri mai maatou i te tokorua nei
ma koai te tama Akoe e hirihiri ki mee mo aposol ki too te sao Judas tera ku
mate no haere i te kina e tau roo ma aia raa." 26 Kito na tama raa ki ttahao
huhu na hatu ma ki hirihiri he tama i tokorua raa, tena te inoa Matias raa
ku huri ake. Tena Matias ku hukui ma te sanahuru ma tahi na aposol raa.

2

Te hamai TeAnana Tapu

1 Te aho te Kai Pentikos raa ku tae mai, tena na hakattina ana raa
hakaatoa ku hakkutu i te kina hokotahi. 2 Te saaita naa koi te vaelani raa
ku mmuu pera ma he matani hai mahi e maairi, tena i roto te hare laatou
e nnoho raa ku mmuu roo. 3 Tena ki oti laatou ku kkite na ahi e ssau pera
ma ni arero ku ttoha no ura vaa aruna na tama hakaatoa i roto te hare raa.
4 TeAnana Tapu raa ku tau i roto na tama raa hakaatoa, tena na tama raa

ku kaamata no tattara i na tattara alaa henua tera TeAnana Tapu raa e mee
laatou ki lavaa te tattara.
5 E isi na Jiu e nnoho i Jerusalem, na tama nei ni tama e oo mai na kina
hakaatoa i roto te maarama nei, e meia laatou ni tama hoki e lotu tahi ake
TeAtua. 6 Te saaita na tama raa ni llono te mmuu raa, tena te kanohenua
e rahi raa ku hakkutu ake hakaatoa. Na tama raa hakaatoa ku mahharo
roo, e mee laatou ku llono na hakattina ana raa e tattara na tattara na
henua laatou raa. 7 Na tama raa ku oho roo no mahharo, tena ki tattara
ma, “Na tama e tattara nei ni tama i Galili. 8 Emeia teenei taatou hakaatoa
ku llono roo na tama raa e tattara i na tattara roo na henua taatou raa.
9 Taatou na tama i Partia, ia na tama i Midia, ia na tama i Elam, ia na tama
i Mesopotemia, ia na tama i Judia, ia na tama i Kapadosia, ia na tama i
Pontus, ia na tama i Esia, 10 ia na tama i Frigia, ia na tama i Pamfilia, ia na
tama i Isip ia ma na tama na matakaina i Libia tappiri i Sairini raa. Tena
alaa tama taatou ni tama i Rom, 11 tena taatou na Jiu ia ma na tama seai ma
ni Jiu tera ku hukui na tiputipu na Jiu raa, tena alaa tama taatou ni tama i
Krit ia ma Arebia, e meia taatou hakaatoa ku llono na tama raa e tattara na
mee hakanaaniu TeAtua ni ppena raa i na tattara roo taatou.” 12 Na tama
raa e oho no kirakira huri, tena ki vahihhiri hokolaatou ma, “Na mee nei e
mee maea?”
13 Emeia alaa tama e tataussua na hakattina ana raa ma, “Na tama nei e
unu no vvare!”

Na tattara Pita

14 Tena Pita ki mahike no tuu i aruna ma teeraa sanahuru ma tahi na
aposol no tattara hakamaroa ake i te kanohenua raa ma, “Kootou na Jiu ia
ma na tama e nnoho i Jerusalem raa, kootou ki hakallono mai, tena anau e
me ki tattara atu ki illoa kootou te hakataakoto tera ni kapihi mai raa. 15 Na
tama nei se unu no vvare pera ma kootou e hakataakoto raa; teenei ko te
sivo koi te tahata. 16 Emeia teenei hea profet Joel ni tattara mai i mua ma,
17 ‘TeAtua e mee mai ma:
Teenei hea Anau e me ki ppena i roto na aho hakaoti raa:
Anau e me ki kou iho TeAnana Tapu Anau raa i aruna na tama hakaatoa.
Na taupeara ma na taukupu kootou raa e me ki tattara atu na tattara Anau,
tena na tamatane kootou raa e me ki kkite karemata na hakkatu,
tena na taanata mattua kootou raa e me ki isi na miti.
18 Tena na taanata ia ma na hhine e hehekau Anau raa,
Anau e me ki kou ake TeAnana Tapu Anau raa i na tama raa i roto na aho
naa,
tena na tama raa e me ki tattara atu na tattara Anau.
19 Anau e me ki huri atu na mirakol i te vaelani ia ma na mee taualleka i te
maarama i raro nei raa.
Taatou e me ki kkite na toto, te ahi ia ma te kohu e mattoru roo;
20 te laa raa e me ki pouri,
tena te maremo raa e me ki mmea pera ma he toto,
i mua te Aho hakanaaniu TeAtua raa e tae mai.
21 He tama peehee e kanna ake te inoa TeAriki* ki tokonaki aia,
te tama naa e me ki ora.’
22 Hakallono mai na tattara nei, na tama Israel! Jisas te tama i Nasaret
raa he Tama e isi na mahi TeAtua tera Aia ni huri atu no kkite kootou i na
mirakol ia ma na mee taualleka Aia ni pena i na mahi TeAtua raa. Kootou
e illoa hokkootou na mee nei, maitaname na mee raa e kapihi mai i roto

* **2:21** 2.21 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Joel 2.28–32. I te Old Testament se isi TeAriki
e meia e isi koi Jihova

kootou i te kina nei. 23 TeAtua ni hakamoe te hakataakoto Aia raa no tonu
ma ki kou atu Jisas i kootou, tena na tama hai ssara raa ku tii Tama raa i
aruna te kros ki mate i na rima kootou. 24 Emeia TeAtua e hakamahike
Tama raa i taha ma te mate no hakattana Tama raa i taha ma na mahi te
mate, maitaname te mate se lavaa te ttaohi Tama raa mo karapusi i te kina
na tama e mmate raa. 25 Tena Devit e tattara peenei iaa Jisas,
‘Anau e kite TeAriki e haere i mua anau na vahao hakaatoa.
Aia e taapiri mai anau, tena anau se lavaa te tipuaina,
26 tena anau e hihia roo i roto anau,
tena na tattara anau raa ni tattara te hihhia. Niaina ma anau he tama koi,
e meia anau e me ki noho ma te hakatina anau i TeAtua raa,
27 e mee Akoe se lavaa te tiaki Anau i te kina na tama ku mmate raa;
Akoe se lavaa te tiaki te Tama Hehekau hakamaoni Akoe raa ki para i te
kava.
28 Akoe ku oti te huri mai Anau te mateara e haere i te kina te ora raa,
tena te noho Akoe ma Anau raa e mee roo Anau no hihia.’
29 Aku taina, anau e me ki tattara hakamatahua atu kootou i Devit te tuku
hakanaaniu taatou raa. Tama raa e mate no tanu ria, tena te taruma aia raa
koi tuu ma na taruma taatou raa te aho nei. 30 Devit he profet, tena aia e
iroa hea TeAtua ni tattara ake aia raa. TeAtua ni tattara hakamaoni ake iaa
Devit pera ma Aia e me ki mee he tama i na hai mokopuna aia raa ki tuku
hoki pera ma aia raa. 31 Devit e kite hea TeAtua e me ki ppena i muri raa,
tena aia ki tattara i te ora muri te Mesaia raa te saaita aia ni tattara ma,
‘Tama raa se lavaa te tiaki ki moe i te kina na tama ku mmate raa;
te tinotama Aia raa se lavaa te para i te kava.’
32 TeAtua ni hakamahike Jisas i taha ma te mate, tena maatou hakaatoa e
kkite te hakamaoni na mee nei. 33 Jisas e haere i aruna no noho i te vahi
laaua TeAtua te Tamana Aia raa, tena TeAtua ki kou ake TeAnana Tapu raa
pera ma Aia ni tattara ake raa. Na mee kootou e kkite nei ia ma na mee
kootou e llono raa ko na hoki Aia e kou mai maatou raa. 34 E mee teeraa
seai ma ko Devit ni haere i aruna i te vaelani raa, e meia aia e tattara ma,
‘TeAtua e meake TeAriki anau raa ma,
Noho i te kina nei i te vahi laaua Anau raa,
35 ki ttae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto Akoe raa i raro na
tapuvae Akoe raa pera ma he tuai.’
36 Kootou na tama Israel raa hakaatoa, kootou ki illoa pera ma Jisas kootou
ni ttii i aruna te kros raa ko te Tama TeAtua ni mee pera ma ko TeAriki ia
ma te Mesaia kootou raa!”
37 Te saaita te kanohenua raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku
tipuaina haeo roo, tena ki meake Pita ia ma alaa aposol ma, “Na taina
maatou, niaa maatou e me ki ppena?”
38 Kito Pita ki meake na tama raa, “Kootou te tama ma te tama ki ttike i
taha ma na hai sara kootou raa, tena ku too te hakoukou tapu i te inoa Jisas
Krais, tena TeAtua e me ki ssirihia na hai sara kootou raa, tena kootou e me
ki too TeAnana Tapu, te hoki TeAtua raa. 39 Maitaname TeAtua ni hakamoe
te tattara hakamaoni Aia raa ma kootou ia ma na tamalliki kootou raa, na
tama e mmao raa ia ma na tama hakaatoa TeAriki TeAtua taatou raa ni
kanna ki oo ake Aia raa.”
40 Pita e tattara hai mahi ake te kanohenua raa, tena ki meake tammaki
hoki na tattara, “Hakamattonu ki se lavaa kootou te ttiri na hakalono llihu
TeAtua e me ki kou ake na tama haeo raa.” 41 Tammaki na tama e hakattina
na tattara nei, tena ki too te hakoukou tapu, ia tena e toru na simata na tama
ku hakapaa ake i te kuturana na hakattina ana raa te aho naa koi. 42 Na

tama raa e nnoho tahi ma na aposol raa no too na akoako na tama raa, tena ki hukui ma na tama raa no kkai te kai tapu ia ma na lotu.

Te ora na hakattina ana

43 Na aposol raa e ppena tammaki na mirakol ia ma na mee taualleka,
tena na tama raa hakaatoa ku mahharo. 44 Na hakattina ana raa e kkutu
tahi hakaatoa, tena ki vaevae i roto laatou hokolaatou hea laatou e isi raa.
45 Na tama raa e kou ake hea laatou e ttino ia ma hea laatou e isi raa ki sui
alaa tama, tena ku vaevae na sileni raa i roto laatou hakaatoa tautari e hia
te tama e hihai 46 Te aho ma te aho na hakattina ana raa e kkutu pera ma
he kuturana i roto te Hare Tapu raa, tena na tama raa e kkai hakaatoa i roto
na hare laatou raa. Na tama raa e kaikkai hakaraoi roo, ia e kkai ma te
hihhia i roto na hatu manava laatou. 47 Na tama raa e hakammaha TeAtua,
tena e hihhia i te taualleka na tama roo hakaatoa. Na aho hakaatoa TeAtua
e hakapaa ake na tama ku hakattina raa i te kuturana raa.

3

Te tama na vae e mmate raa ku tauareka

1 He aho hokotahi Pita laaua ma Jon e oo i te Hare Tapu te toru te hiahi,
teenaa ko te saaita te lotu. 2 E isi te tama na vae aia raa ni mmate roo te
saaita aia ni haanau mai raa, tena aia e noho i te totoka e hui ma ko te
Totoka Tiputipu laoi raa. Na aho hakaatoa na tama raa e sausau ake te
tama raa no hakanoho i te mata totoka raa ki kainonno ake na tama e oo i
roto te Hare Tapu raa ki kou ake ni sileni ma aia. 3 Te tama raa e kite Pita
laaua ma Jon ku oo i hare, tena aia ki kainno ake tokorua raa ma ki kou ake
ni sileni ma aia. 4 Tena tokorua raa ku kira hakamattonu ake roo i te tama
na vae e mmate raa, tena Pita ki meake, “Kira mai maaua!” 5 Kito te tama
raa ki kkira ake tokorua raa, tena aia e kkahu ma tokorua raa e me ki kou
ake ni sileni.
6 Kito Pita ki meake te tama raa ma, “Anau se isi roo na sileni, e meia anau
e me ki kou atu hea anau e isi: i te inoa Jisas Krais te Tama Nasaret raa, anau
e meatu akoe ki tuu i aruna no haere!” 7 Tena Pita ki taohi te rima laaua te
tama raa no hakamahike i aruna. Te saaita naa koi na vae ia ma na hukui
te tama raa ku ivi te tuu; 8 kito te tama raa ki llee i aruna no ttuu na vae aia,
tena ki kaamata no hahaere. Tena te tama raa ki oo laatou ma Pita laaua ma
Jon i roto te Hare Tapu raa. Te tama raa e haere lellee, tena ki hakammaha
ake TeAtua. 9 Te kanohenua raa ku kkite te tama na vae e mmate raa ku
hahaere, tena laatou ki hakammaha hoki te inoa TeAtua, 10 na tama raa
ku mattino ma teeraa ko te tama e noho no kainonno i te kina te Totoka e
Tiputipu laoi raa, tena na tama raa hakaatoa ku oho no mahharo ma hea
roo ni kapihi ake i te tama raa.

Na tattara Pita i roto te Hare Tapu

11 Te tama raa koi tataohi koi Pita laaua ma Jon i te kina na tama raa
e hui ma ko te Paaro Solomon raa, tena te kanohenua raa ku mahharo
no huro atu i te tokotoru raa. 12 Pita e kite te kanohenua raa, tena aia ki
meake na tama raa ma, “Na tama Israel, aiea kootou e mahharo naea?
Aiea kootou e ttonu mai maatou naea? Kootou e kkahu ma aanei ni mahi
maaua hokomaaua ia ma te ttonu tahi maaua raa e mee te tama nei no
lavaa te hahaere? 13 TeAtua Abraham, Aisak ia ma Jekop raa, tena TeAtua
na tipuna taatou i mua raa ni kou ake na mahi hai mmahi i te vaelani raa iaa
Jisas te Tama Hehekau Aia raa. Emeia kootou e kou ake te Tama raa i na
tama hakamattua raa, tena kootou ki huri ake te se hihhai kootou i Tama
raa i mua na karemata Pailat ia ma te saaita hoki Pailat ni maanatu ma ki

hakattana Tama raa ki haere raa. 14 Tama raa e tapu, ia he Tama tauareka,
e meia kootou se hihhai Tama raa, tena kootou ki meake Pailat ki ppena hea
kootou e hihhai, tena kootou ki hakasao te tama taa tama raa. 15 Kootou e
taa te Tama e hakattaki taatou ki ora raa, tena TeAtua ki hakamahike Tama
raa i taha ma te mate, tena maatou e kkite te mate ia ma te ora muri Tama
raa. 16 Teenei ko te inoa Jisas raa e kou mai na mahi ki mee te tama na vae
e mmate nei ki lavaa te hahaere. Hea kootou e kkite no illoa raa e oo mai
hakaatoa i te vahi te hakattina i te inoa Jisas raa. Kootou hakaatoa ku kkite,
te tama nei ku tauareka i na hakattina maaua i te inoa Jisas raa.
17 "Aku taina, te saaita nei anau ku iroa pera ma hea kootou ia ma na
tama hakamattua kootou raa ni ppena iaa Jisas raa e hamai koi i te vvare
na pohouru kootou. 18 TeAtua e tattara ake na profet Aia raa i mua ki tattara
pera ma te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, ia tena na tattara Aia raa ku
hakamaoni te aho nei.
19 "Ttike i taha ma na hai sara kootou raa te saaita nei, tena ku vakkai
muri ake TeAtua ki lavaa Tama raa te ssirihia na hai sara kootou raa. Kame
kootou e tauttari, 20 tena TeAtua e me ki tokonaki na anana kootou raa ki
ivi, tena Aia e me ki kauna ria atu Jisas te Mesaia Aia ku oti te hirihiri ma
kootou raa. 21 Jisas e me ki noho i te vaelani ki ttae roo te saaita na mee
hakaatoa e oo mai no hoou pera ma TeAtua ni tattara ake na profet Aia i
mua raa. 22 Moses e tattara ma,
'TeAriki TeAtua kootou raa e me ki kauna ria atu he profet e ssau pera ma
Aia ni kauna ria atu anau raa,
tena te Tama naa e me ki hamai i roto koi kootou.
Tena kootou ki hakallono na tattara hakaatoa Aia e tattara atu raa.
23 Kame he tama se hakarono na tattara te Profet naa,
tena te tama naa e me ki havakkee ria i taha ma na hakattina ana TeAtua
raa hakaatoa,
tena te tama naa e me ki hakalono llihu.'
24 Tena na profet hakaatoa e too na tattara TeAtua raa hakapaa ma Samuel
ia ma na profet i muri aia tera ni tattara hoki hea e me ki kapihi mai i roto
na aho nei raa. 25 Te tattara e ivi TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa e
tattara i kootou, ia tena kootou i roto hoki na tattara hakamaoni TeAtua ni
meake na tipuna kootou i mua raa. Pera ma Aia ni meake Abraham ma,
'Anau e me ki hakatapu na tama hakaatoa i te maarama nei raa e mee koi
na hai mokopuna akoe raa.'
26 Ia tena TeAtua ni hirihiri te Tama Hehekau Aia raa, tena ki kauna ria
atu te Tama raa ki haere atu kootou i mua ma ki hakatapu kootou, tena ku
tokonaki kootou ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino kootou raa."

4

Pita laaua ma Jon ku ttuu i mua na tama hakamattua

1 Pita laaua ma Jon koi tattara ake koi te kanohenua raa te saaita na
maatua raa, tena te purepure hakamaatua na purepure te Hare Tapu raa
ia ma na Sadyusi raa ni ttae ake. 2 Na tama raa ku se hihhia roo, e mee Pita
laaua ma Jon e akoako ake te kanohenua raa pera ma Jisas ku oti te mahike
muri i taha ma te mate, tena na tattara nei e huri mai pera ma na tama e
mmate raa e me ki mahhike muri no ora. 3 Tena kito na tama raa ki hakapiki
tokorua raa no ppono i roto te hare karapusi raa ki ttae teeraa aho, e mee
te mee raa ku haere ki pouri. 4 Emeia tammaki na tama ni llono na tattara
raa ku hakattina, tena te kooina na hakattina ana raa ku hakanuu no tae
rima simata na tama.

5 Te aho taiao raa na tama hakananniu na Jiu raa, na tama hakamattua
raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku hakkutu hakaatoa i Jerusalem.
6 Na tama raa e kkutu ma Anas te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena
Kaiafas, tena Jon, Aleksanda ia ma alaa tama i roto te manava na maatua
hakananniu raa. 7 Na tama raa e meake Pita laaua ma Jon ki oo ake no ttuu
i mua laatou, tena laatou ki vahiri ake tokorua ma, “Koorua e mee peehee
te tama nei no hahaere? Ni mahi peehee koorua e isi, ia koorua e ttapa roo
te inoa aii?”
8 TeAnana Tapu raa ku tau i roto Pita, tena aia ki meake na tama raa,
“Na tama hakananniu ia ma na tama hakamattua na kanohenua: 9 kame
kootou e vahiri mai maaua i te mee tauareka maaua ni ppena i te tama
na vae e mmate nei ia ma te tama nei e tauareka peehee, 10 tena kootou
hakaatoa e tau te illoa, ia na tama hakaatoa i roto Israel e tau te illoa pera
ma te tama e tuu i mua kootou nei ku tauareka i na mahi te inoa Jisas Krais
te Tama i Nasaret raa: te Tama kootou ni ttii no mate i aruna te kros raa,
tena TeAtua ki hakamahike Tama raa i taha ma te mate no ora raa. 11 Jisas
ko te tama te Launiu Tapu raa e tattara ma,
‘Te hatu tera kootou na tama hakatuutuu hare raa ni hakahekeheke raa,
ko te hatu e mmau roo hokoia i na hatu hakaatoa.’
12 Jisas Hokoia e lavaa te tokonaki taatou ki ora; i roto te maarama nei
hakaatoa TeAtua se hai inoa hoki peeraa ni kou ake na mahi ma ki tokonaki
taatou ki ora.”
13 Na tama i roto te kuturana raa ku mahharo, e mee laatou e kkite Pita
laaua ma Jon e ivi roo te tattara, tena laatou e illoa hoki pera ma tokorua raa
ni tama vare koi, ia se skul hakaraoi. Tena na tama raa e illoa ma tokorua
raa ni hahaere ma Jisas. 14 Tena na tama raa ku se hai tattara hoki e lave
te meake, maitaname laatou ku kkite te tama na vae ni mmate raa ku ttuu
laatou ma Pita laaua ma Jon. 15 Kito na tama raa ki meake Pita laaua ma
Jon ma ki oo i aho ma te hare raa, tena laatou ku kaamata no tattara hemuu
hokolaatou. 16 Na tama raa e tattara ma, “Hea taatou e me ki ppena i te
tokorua nei? Na tama hakaatoa i roto Jerusalem raa ku illoa ma tokorua nei
e ppena te mirakol e hainattaa te tama te ppena, ia tena taatou hokotaatou
se lavaa te ppura hoki. 17 Taatou ki tattara hakamataku ake tokorua nei ki
se lavaa te tattara ake alaa tama hoki i te inoa Jisas, ki se lavaa te mee nei
te ttoha no ttae alaa tama.”
18 Kito na tama raa ki kanna ake tokorua raa ki vakkai ake i hare, tena ki
meake tokorua raa ki se lavaa roo te tattara ia ma ku akoako ake na tama i
te inoa Jisas. 19 Tena Pita laaua ma Jon ki meake na tama raa ma, “Kootou
hokkootou ki ukkui ma he mee peehee e tauareka i na karemata TeAtua:
ki hakallono kootou ma ki hakallono TeAtua? 20 E mee maaua ku se lavaa
hoki te ppui na maihu maaua ma ki se tattara hea maaua ni kkite ia ma hea
maaua ni llono raa.”
21 Tena kito te kuturana na tama hakamattua raa ki tattara hakamataku
ake roo tokorua raa, tena ki tiaki tokorua raa no oo. Na tama raa e kkite
pera ma e hainattaa te kou ake ni hakalono llihu i tokorua raa, maitaname
te kanohenua raa ku tattara hakamamaha TeAtua i te mee ni kapihi ake raa.
22 Te tama tokorua raa ni tokonaki no lavaa te hahaere raa ku tae tipu haa
toe na hetau te matua aia.

Na hakattina ana raa ku lotu ki se lavaa laatou te mattaku

23 Tokorua raa ku hakattana ria ki oo, tena laaua ku vakkai i te kuturana
laatou raa no tattara ake hea na maatua hakananniu ia ma na tama
hakamattua raa ni meake laaua raa. 24 Na hakattina ana raa ku llono na
tattara raa, tena na tama raa hakaatoa ku hakkutu no lotu ake TeAtua ma,

“TeAriki, te Tama e pena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na mee
roo hakaatoa! 25 Akoe ni tattara ake te tama hehekau Akoe raa, Devit te
tipuna maatou raa i na mahi TeAnana Tapu ma,
‘Aiea na tama seai ma ni Jiu raa e lloto naea?
Aiea na tama raa e penapena na hakataakoto sakkino raea?
26 Na tuku te maarama nei raa e tanattana hokolaatou ki oo no ppuhu,
tena na tama hakamattua raa e kkutu hakaatoa,
ki hakataukoti ma TeAtua ia ma te Mesaia Aia raa.’
27 Maitaname Herot laaua ma Pontius Pailat e kkutu hakaatoa i roto te
matakaina e rahi nei ma na tama seai ma ni Jiu raa ia ma na tama Israel
raa ki hakataukoti ma Jisas, te Tama Hehekau e tapu Akoe ni mee mo
Mesaia raa. 28 Na tama raa e hakkutu ma ki ppena i na mahi Akoe raa na
mee hakaatoa tera Akoe ni hakamoe mai roo i mua ma e me ki kapihi mai
raa. 29 TeAriki, te saaita nei Akoe ki hakamaarona na tattara na tama raa
e penapena raa, tena ku tokonaki maatou na tama hehekau Akoe nei ki ivi
te tattara na tattara Akoe raa. 30 Haaro iho te rima Akoe raa no tokonaki
na tama lavvea raa ki taualleka, tena ku kou mai ni mahi ki ppena na
mirakol ia ma na mee taualleka maatou e me ki ppena i te inoa Jisas te
Tama Hehekau e tapu Akoe raa.”
31 Te lotu raa ku masseu, tena te kina na tama raa e kkutu raa ku naue.
TeAnana Tapu raa ku tau i roto na tama raa, tena na tama raa ku kaamata
no tattara na tattara TeAtua raa, ia e ivi hoki te tattara.

Na hakattina ana raa ku vaevae na hekau laatou

32 Na hakattina ana raa hakaatoa e oo roo te maanatu hokotahi. Se hai
tama laatou e tattara ma na mee aia e ttino raa ni mee koi aia, e meia laatou
hakaatoa e vaevae hakaraoi roo na mee laatou e ttino raa ma alaa tama.
33 Na aposol raa e tattara ma na mahi hai mmahi i te ora muri TeAriki Jisas,
ia tena TeAtua e kou ake te hakatapu e rahi roo i na tama raa hakaatoa. 34 Se
hai tama i roto te kuturana raa e tuutuu haeo. Na tama e ttino na kerekere
ia ma na hare raa e kou ake na mee raa ki sui alaa tama, tena ku too na
sileni laatou e too i na mee raa 35 no kou ake i na aposol raa, tena na aposol
raa ku vaevae ake na sileni raa i na tama, tautari e hia te tama e hihai.
36 Tena Josep he tama i roto te hareakina Levi tera ni haanau iho i Saiprus,
tena na aposol raa e kakanna te tama raa ma ko Banabas (te inoa nei e mee
ma, “Te tama Hakapurupuru”), 37 te tama raa e kou ake te kerekere aia raa
no sui alaa tama, tena ki too na sileni raa no kou ake na aposol raa.

5

Te mmate Ananaias laaua ma Safaira

1 He tama e hui ma ko Ananaias laaua ma Safaira te avana aia raa e too
na mee hakaatoa laaua e ttino raa no kou ake alaa tama ki sui. 2 Emeia
Safaira laaua ma Ananaias e tattara no tonu ma laaua ki taohi he kooina,
tena ku kou ake na sileni e ttoe raa i na aposol raa. 3 Kito Pita ki meake,
“Ananaias, aiea akoe e tiaki Satan ki haere atu i roto akoe no mee akoe ki
mariu ake TeAnana Tapu raa, tena akoe ki ttaohi teeraa kooina na sileni na
mee akoe ni kou ake alaa tama ki sui raea? 4 Na mee raa ni mee akoe e ttino
i mua akoe ni kou ake na mee raa ki sui alaa tama; te saaita na tama raa ku
oti te sui na mee akoe e ttino raa, tena na sileni raa ni sileni hoki akoe. Kaa
akoe ni maanatu roo peehee ma ki ppena te maanatu haeo naa? Akoe se
mee ma akoe e mariu ake te tama, e meia akoe e mariu ake TeAtua!”
5 Ananaias e rono koi na tattara nei, tena aia ku hina i raro no mate, tena
na tama hakaatoa e llono te mate te tama raa ku mattaku roo. 6 Kito na

taupeara raa ki oo ake no mmini te tinotama tama raa, tena ki ssau i aho no tanu.
7 Se roroa koi te avana Ananaias raa ku haere ake iaa Pita, e meia aia se iroa ma hea ni kapihi ake iaa Ananaias raa. 8 Tena Pita ki vahiri ake te hine raa, “Mee mai, teenei te kooina na sileni hakaatoa akoe ma te avana akoe raa ni too i na mee koorua ni kou ake alaa tama ki sui raa ma seai?”
Tena Safaira ki meake, “Noo, teenaa te kooina na sileni naa hakaatoa.”
9 Kito Pita ki meake Safaira, “Aiea koorua hai avana e mannatu ma ki hahaaite TeAnana Tapu TeAriki naea? Na taupeara ni tanu te avana akoe raa ku ttuu vahao nei i te totoka, tena na tama raa e me ki ssau hoki akoe i aho.” 10 Te saaita naa koi Safaira ku hina i raro i mua na vae Pita raa no mate hoki. Na taupeara raa ku oo mai no kkite ma Safaira ku mate, tena laatou ki ssau te tama raa i aho no tanu i te vahi Ananaias. 11 Tena na hakattina ana raa hakaatoa ia ma na tama ni llono raa ku mattaku roo.

Na aposol Jisas raa e huri ake na mahi TeAtua

12 Na aposol raa e huri ake tammaki na mirakol ia ma na mee taualleka no kkite na tama raa. Tena na hakattina ana raa hakaatoa ku hakkutu i te kina te Paaro Solomon raa. 13 Na tama seai ma ni tama i roto te kuturana nei raa ku mattaku te hukui ake na tama raa, niaina roo ma te kanohenua raa e tattara hakammaha roo i na tama raa. 14 Tena tammaki na taanata ia ma na hhine ku hakattina i TeAriki, tena ki hukui ake i te kuturana na hakattina ana raa. 15 Maitaname te kanohenua raa e kkite hea na aposol raa ni ppena raa, tena na tama raa ku sausau iho na tama lavvea raa i te mateara no hakammoe na tama raa i aruna koi na lomoena laatou raa ma ki lavaa te inaina Pita raa te raka vaa aruna alaa tama te saaita aia e haere hakaraka raa. 16 Tena na kanohenua na matakaina e alleha i Jerusalem raa ku mmui ake no kou ake na tama lavvea raa ia ma na tama e isi na tipua i roto laatou raa, tena na tama lavvea raa hakaatoa ku taualleka.

Na aposol raa ku hakalono llihu

17 Tena te pohouru hakanaaniu na maatua raa ma na tama e huhukui ma aia raa ia ma na tama i roto te kuturana na Sadyusi raa ku manava kkere haeo roo i na aposol raa, tena laatou ki tattara ma ki ppena he mee. 18 Na tama raa e hakapiki na aposol raa, tena ki ppono na tama raa i roto te hare karapusi te matakaina raa. 19 Emeia te poo naa, te ensel TeAtua raa ku taaraki te totoka te hare karapusi raa no hakattaki na tama raa i aho, tena ki meake, 20 “Oo no ttuu i roto te Hare Tapu raa, tena ku takutaku ake te kanohenua raa i te ora vahao nei raa.” 21 Na aposol raa e hakallono, tena te tahata poo roo na tama raa ku oo no uru i roto te Hare Tapu raa, tena ki kaamata no takutaku.
Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ma na tama e huhukui ma aia raa ku kanna ake na tama hakamattua na Jiu raa ki oo ake ki hakkutu hakaatoa, tena na tama raa ki kkave te tattara i te hare karapusi raa ma ki hakattaki ake na aposol raa no hakattuu i mua laatou. 22 Emeia te saaita na purepure raa ni ttae i te hare karapusi raa, na tama raa ku se kkite na aposol raa, kito na purepure raa ki vakkai no meake na tama hakamattua raa ma, 23 “Maatou e oo no ttae i te hare karapusi raa, tena maatou e kkite ma te totoka raa e loki no mmau nniti roo, tena na tama lollohi raa e ttuu koi i te totoka. Emeia te saaita maatou ni taaraki te totoka raa, maatou ku se hai tama e kkite i hare!” 24 Te saaita na maatua hakananniu raa ia ma te purepure e rorohi te Hare Tapu raa ni llono na tattara na tama raa, na tama raa ku mamaanatu tammaki roo ma hea ni kapihi ake i na aposol raa.

25 Tena he tama ku haere ake i hare no meake na tama raa ma,
“Hakallono! Na tama kootou ni ppono i roto te hare karapusi raa ku
ttuu vahao nei i roto te Hare Tapu raa no takutaku ake te kanohenua raa!”
26 Tena te purepure hakamaatua raa ki haere ma na purepure aia raa no too
na aposol raa no hakattaki ake. Na tama raa e too hakaraoi koi na aposol
raa, e mee laatou e mattaku ma ka oti te kanohenua raa ku maka laatou na
hatu.

27 Na purepure raa e hakattaki ake na aposol raa i hare, tena ki meake
na tama raa ki ttuu i mua na tama hakamattua na Jiu raa, kito te pohouru
hakanaaniu na maatua raa ki vahihhiri ake na tama raa. 28 Tena te maatua
raa ki meake ma, “Maatou e kou atu na tattara hakamattaku ma kootou
ki se lavaa te akoako ake na tama i te inoa Jisas. Emeia kira ake ma hea
kootou e hai naa! Kootou e ttoha na akoako kootou raa vaa roto Jerusalem
hakaatoa, tena kootou e hihhai ma ki mee pera ma teenei ko maatou e taa
te Tama raa no mate!”

29 Tena Pita ma alaa aposol ki meake, “Maatou e me ki tauttari TeAtua,
maatou se lavaa te tauttari te tama. 30 TeAtua na tipuna taatou i mua raa e
hakamahike Tama raa i taha ma te mate i muri kootou ni ttii Tama raa no
mate i aruna te kros. 31 TeAtua e ssau Tama raa i aruna no hakanoho i te
vahi laaua Aia ki mee mo Tama Hakamaatua ia ma he Tokonaki taatou ki
lavaa na tama Israel raa te ttike i taha ma na hai ssara laatou raa. 32 Maatou
e kkite karemata na mee nei, tena maatou ma TeAnana Tapu, te hoki
TeAtua ni kou ake i na tama e tauttari Aia raa.”

33 Te saaita na tama hakamattua na Jiu raa ni llono na tattara nei, na tama
raa ku lloto haeo roo, tena laatou ku mannatu ma ki taa na aposol raa ki
mmate. 34 Ia tena he Farisi i roto laatou ku mahike no tuu i aruna, te inoa
aia raa ko Gamaliel, e meia aia he tama poroporo na tuaa, tena na tama
hakaatoa e hakammaha te tama raa. Gamaliel e meake ma ki hakattaki
na aposol raa i aho, 35 tena aia ki meake na tama laatou hakamattua raa,
“Taatou na tama hakamattua Israel, taatou ki hakamattonu hea taatou e
mannatu ma ki ppena i na tama nei raa. 36 Kootou e mannatu Teudas, te
tama ni hakahura mai paa saaita ku oti raa ma aia he tama e hakanaaniu;
tena kame e ttae peeraa haa huitarau na tama ni tauttari tama raa. Emeia
te tama raa e taia ria koi no mate, tena na tama hakaatoa ni tauttari aia raa
ku maaseu, tena hea aia ni kaamata raa ku seai koi. 37 Tena ki oti Judas te
tama i Galili raa ku hakahura mai te saaita te paupau na tama raa, tena e
tammaki hoki na tama ni tauttari tama raa, e meia tama raa e taia ria hoki
no mate, tena na tama ni tauttari aia raa ku maaseu huri. 38 Ia te mee nei,
anau e meatu ma taatou se lavaa te ppena he mee i na tama nei. Tiaki koi
na tama naa! Kame hea laatou e hakamoe ia ma hea laatou e ppena raa e
hamai koi te tama, tena te mee naa e me ki haere hoki no seai, 39 e meia
kame te mee naa e hamai TeAtua, tena taatou kame se tau te ppui na tama
naa. Taatou e me ki kkite ma taatou e ppuhu koi ma TeAtua!”

Tena na tama hakamattua raa ku tauttari te hakataakoto Gamaliel raa.
40 Na tama raa e kanna ake na aposol raa ki oo ake i hare, tena laatou ki riki
na tama raa, tena ki tattara hakamataku ake na tama raa ki se lavaa hoki te
tattara i te inoa Jisas, tena laatou ki hakattana na aposol raa no oo.

41 Te saaita na tama raa ni tiaki na tama hakamattua raa no oo, na tama
raa e hihhia koi, maitaname TeAtua e kkira ma e tauareka koi laatou te
hakalono llihu e mee laatou e hehekau i te inoa Jisas. 42 Na aposol raa e
tauhano koi te takutaku ake te Rono Tauareka Jisas te Mesaia raa na aho
hakaatoa i roto te Hare Tapu ia ma i roto koi na hare na tama raa.

6

Tokohitu na tama ki tokonaki na aposol

1 Tena i muri, te kooina na hakattina ana raa ku haere homo koi no
tammaki, tena na Jiu e illoa na tattara ha Grik raa ku hakatauttau ma na Jiu
i te henua raa. Na Jiu e illoa na tattara ha Grik raa ku lloto ma na Jiu raa e
hai lavvaka i na tautukaha hhine laatou raa i te vahi na sileni e vaevvae te
aho ma te aho raa. 2 Tena kito te sanahuru ma rua na aposol Jisas raa ki
hakkutu ake na hakattina ana raa hakaatoa, tena ki meake, “Te mee naa se
tonu ma taatou ki tiaki na takutaku na tattara TeAtua raa, tena ku lollohi
koi na sileni. 3 Ia tena aku taina, taatou ki hirihiri e hitu na taanata i roto
kootou tera TeAnana Tapu raa e tau i roto laatou, ia e atamai hoki, tena
taatou ku tuku na tama naa ki lollohi na sileni. 4 Tena maatou hokomaatou
e me ki lotu tahi, tena ku hehekau no takutaku.”
5 Te kuturana raa hakaatoa e hihhai te hakataakoto na aposol raa, kito na
tama raa ki hirihiri Stiven, he tama e isi TeAnana Tapu i roto aia, ia he tama
e hakatina mmahi roo, tena Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas,
tena Nikolas te tama i Antiok ku mee pera ma he Jiu raa. 6 Tena te kuturana
raa ki too na tama raa no kou ake i na aposol raa, tena na aposol raa ki lotu
no hakapiri na rima laatou raa i aruna na tama raa.
7 Tena na tattara TeAtua raa ku tauhano koi te ttae alaa tama. Te kooina
na disaipol i roto Jerusalem raa e haere tammaki koi, tena te kooina na
maatua ku hakattina raa e tammaki hoki.

Stiven ku hakapiki ria

8 Stiven he tama TeAtua e hakatapu hai mahi roo, tena ki kou ake na
mahi tama raa ki ppena na mirakol e llahi ia ma na mee taualleka i mua
na kanohenua. 9 Emeia e isi na tama e hakataukaa ma Stiven. Teenei ni
Jiu tera ni hehekau ma na tama i mua, e meia te saaita nei na tama raa ku
ttana, tena na Jiu nei e nnoho i roto Sairini laaua ma Aleksandria. Na Jiu
raa hakapaa ma na Jiu i roto Silisia laaua ma Esia raa ku hakatauttau laatou
ma Stiven. 10 Emeia TeAnana Tapu raa e kou ake te atamai e rahi roo iaa
Stiven, tena te saaita aia ni tattara, se hai tama hoki e lavaa te hakatauttau
ma aia.
11 Kito na tama raa ki sui alaa tama ki tattara ma, “Maatou e llono te
tama nei e tattara haeo Moses laaua ma TeAtua!” 12 Na tattara nei e mee
te kanohenua raa, na tama hakamattua raa ia ma na tama e poroporo na
tuaa raa no lloto roo. Na tama raa ku hakapiki Stiven, tena ki kkave tama
raa no hakatuu i mua te kuturana na tama hakamattua raa. 13 Kito na tama
hakamattua raa ki kou ake na tama i hare raa ki hatu ma malliu laatou iaa
Stiven. Na tama raa e tattara ma, “Maatou e llono te tama nei e tattara haeo
te Hare Tapu, ia ma na Tuaa Moses raa. 14 Maatou e llono te tama nei e
tattara ma Jisas te tama i Nasaret raa e me ki seu te Hare Tapu nei ki maseu,
tena ku hakatike na tiputipu hakaatoa tera Moses ni kou mai taatou raa.”
15 Na tama hakaatoa e nnoho i te kina raa ku ttonu ake roo iaa Stiven. Na
tama raa ku kkite ma na maihu tama raa ku ssau roo pera ma na maihu te
ensel raa.

7

Na tattara Stiven

1 Te pohouru hakanaaniu na maatua raa e vahiri ake Stiven ma, “Na
tattara nei e hakamaoni?”
2 Kito Stiven ki meake, “Aku taina ma aku tamana. Hakallono mai anau!
I mua Abraham te tipuna taatou raa ni haere no noho i Haran, TeAtua na

mahi hakaatoa raa ku tuu ake iaa Abraham i Mesopotemia, 3 tena ki meake
tama raa ma, ‘Tiaki na hareakina akoe raa ma te henua akoe raa, tena akoe
ku haere i te henua Anau e me ki huri atu akoe raa.’
4 “Kito Abraham ki tiaki te henua aia raa, tena ki haere no noho i Haran.
I muri te saaita te tamana Abraham raa ni mate, TeAtua ku meake hoki
Abraham ki kkene mai i te henua kootou ku nnoho nei. 5 TeAtua ni se kou
ake he kerekere i roto te henua raa ma Abraham ki ttino, ia se hai paa kina
hoki Abraham e ttino, e meia TeAtua e tattara ake hakamaoni ma Aia e mee
ki kou ake te henua raa ma Abraham, tena te henua raa e me ki mee pera
ma he henua Abraham ma na hai mokopuna aia raa. TeAtua e hakamoe te
tattara nei ma Abraham te saaita Abraham ni se ki hai tamalliki. 6 Teenei
hea TeAtua e meake Abraham ma, ‘Na hai mokopuna akoe raa e me ki
nnoho i te henua na tama e kkee roo, tena na tama raa e me ki mee mo
tama hehekau i roto haa huitarau na hetau, tena na tama te henua naa e
me ki mee hakahaeo roo na hai mokopuna akoe raa. 7 Anau e me ki kou
ake te hakalono llihu na tama tera e mee na hai mokopuna akoe raa mo
tama hehekau laatou raa, tena ki oti na hai mokopuna akoe raa ku mee
no oo i taha ma te henua naa no lotulotu mai Anau i te henua nei.’ 8 Kito
TeAtua ki meake Abraham ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i na taanata
pera ma he hakamaatino i te tattara e ivi Aia raa. I muri te latapu hokotahi
te saaita Aisak ni haanau iho raa, Abraham ku ttuu te hakamaatino e tapu
raa iaa Aisak, tena Aisak ki ttuu hoki te hakamaatino e tapu raa iaa Jekop te
tamariki aia raa, tena Jekop ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i te sanahuru
ma rua na taanata aia raa. Te sanahuru ma rua na tipuna taatou tera na
tama hakaatoa e illoa raa.
9 “Alaa tamatane Jekop ku manava kkere iaa Josep te taina laatou raa,
tena na tama raa ki kou ake Josep i na tama Isip raa ki sui ria pera ma he
tama hehekau. Emeia TeAtua e noho ma Josep, 10 tena ki hakattana tama
raa i taha ma na hakalono llihu aia raa hakaatoa. Josep ku haere no tuu i
mua te tuku i Isip raa, tena TeAtua e mee Josep ki tuu tauareka roo i mua
te tama raa, ia e atamai hoki, tena te tuku raa ki mee Josep ki hakamaatua
i roto Isip ia ma i roto te hare te tuku raa.
11 “Tena ki oti Isip laaua ma Kenan hakaatoa ku ttiri te hikkai e haeo
roo tera e mee tammaki na tama no hakalono llihu. Na tipuna taatou raa
ku se isi na kai ki kkai. 12 Jekop ku rono ma e isi na kai i Isip, tena aia ki
kauna na tamatane aia raa, na tipuna taatou raa ki oo i te horau kaamata
roo laatou raa i Isip. 13 Tena te saaita na tama raa ni vakkai tana rua, Josep
ku hakari ake aia hokoia i na taina aia raa, tena te tuku i Isip raa ku mee no
iroa te hareakina Josep raa. 14 Kito Josep ki kkave te tattara raa iaa Jekop,
te tamana aia raa ki meake te tipu hitu ma rima na tama i roto te hareakina
aia raa hakaatoa ki oo ake i Isip. 15 Tena Jekop ki haere Isip, i te henua
aia ma na tamatane aia raa e me ki mmate raa. 16 Na tama raa e kkave na
tinotama na tama raa no tanu i Sekem, i roto te kava Abraham ni sui ake na
sileni i na tama te manava Hamor raa.
17 “Te saaita TeAtua ku mee ki hakamaoni te tattara Aia ni hakamoe ma
Abraham raa ku taapiri ki ttae, tena te kooina na tama taatou i roto Isip raa
ku haere no tammaki roo. 18 Tena ki oti roo he tuku ni se iroa mai Josep ku
tuku i roto Isip. 19 Aia e hai laavaka na tipuna taatou raa, tena ki hai haeo
roo na tama raa, tena ki hakamataku ake na tama raa ki tuku na tamalliki
laatou raa i aho ma na hare laatou raa ki mmate na tamalliki raa.
20 “Teenei ko te saaita Moses, he tamariki tauareka roo ku haanau iho. Na
maatua aia raa e lollohi te tamariki raa i roto te hare laatou raa e toru na
marama, 21 ia te saaita na maatua te tamariki raa ni kkave te tamariki raa

i taha ma te hare laatou raa, te taukupu te tuku raa ku ppuru te tamariki raa, tena ki too te tamariki raa pera ma he tamariki roo aia. 22 Na tama raa e akoako Moses i te atamai na tiputipu Isip raa hakaatoa, tena Moses he tama roo hakamaoni i te vahi te tattara ia ma na mee aia e ppena raa.

23 “Moses ku ttae tipu haa na hetau te matua aia, tena aia ku maanatu ma ki haere no mmata ma na tama Isip raa e mee peehee na taina aia na tama Israel raa. 24 Tena aia ku kite he tama hokotahi e taia ria te tama i Isip, tena aia ki haere atu ma ki tokonaki te tama raa, tena aia ki taa te tama Isip raa no mate. 25 (Aia e kkahu ma na tama Israel raa e mee ki kkite no illoa pera ma TeAtua e me ki too aia ki hakassao laatou, e meia na tama raa se illoa.) 26 Te aho taiao raa Moses ku kite tokorua na tama Israel e ppuhu, tena aia ku hahaivi ma ki mee tokorua raa ki tattara hakaraoi. Tena Moses ki meake, ‘Koorua ki hakallono mai, koorua ni tama Israel hakaatoa, kaa koorua e ppuhu ma ki aa?’

27 “Kito te tama e taa teeraa tama raa ki unuki Moses i taha, tena ki meake, ‘Koai te tama e mee akoe ki hakamaatua, tena ku hakatonutonu maatou? 28 Akoe e hihai ki taa anau ki mate hoki pera ma akoe ni taa te tama Isip raa te aho raa?’ 29 Moses e rono koi na tattara nei, tena aia ki tere i taha ma Isip no haere no noho i Midian. Tena aia ku isi e rua na tamalliki taanata i te henua raa.

30 “Tipu haa na hetau ku llaka, tena te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Moses i roto te pupu e ura i te kina e tuu mahoa taapiri i te Mouna Sainai raa. 31 Moses ku maaharo roo i te mee aia e kite raa, tena aia ki haere atu no taapiri te pupu raa ma ki kite laoi aia. Tena aia ku rono te reo TeAtua raa e tattara ma: 32 ‘Anau ko TeAtua na tipuna akoe raa, TeAtua Abraham, TeAtua Aisak, tena TeAtua Jekop.’ Moses ku porepore roo te mataku, tena aia ku se hihai ki kkira ake hoki te pupu raa.

33 “Tena TeAtua ki meake Moses ma, ‘Ui na taka akoe naa i taha, e mee te kerekere akoe e tuu naa he kina e tapu. 34 Anau ku kite te kanohenua Anau raa e hakalono llihu haeo roo i roto Isip. Anau e rono te ttani laatou, tena Anau ku hamai i raro ki hakassao laatou. Hamai vahao nei, Anau e me ki kauna akoe ki haere i Isip.’

35 “Moses ko te tama te kanohenua Israel raa ni se hihhai. Na tama raa ni vahiri ake ma, ‘Koai te tama e mee akoe ki hakamaatua, tena ku hakatonutonu maatou?’ Moses ko te tama TeAtua e kauna ki rorohi te kanohenua raa, tena te ensel tera ni tuu ake aia i roto te pupu e ura raa e me ki tokonaki aia. 36 Moses e hakattaki te kanohenua raa i taha ma Isip, tena ki huri ake na mirakol ia ma na mee e llahi roo i roto Isip ia ma i te kina te Moana e Mmea raa ia ma i te kina e tuu mahoa raa i roto tipu haa na hetau. 37 Moses ko te tama ni meake te kanohenua Israel raa ma, ‘TeAtua e me ki kauna ria atu he profet e ssau pera ma Aia e kauna ria mai anau raa, te Tama naa e me ki hamai i roto koi kootou.’ 38 Te tama nei e hai hoki i roto te kanohenua Israel tera ni kkutu i te kina e tuu mahoa raa, tena aia e tuu i te kina raa ma na tipuna taatou i mua raa ia ma te ensel ni tattara ake aia i aruna te Mouna Sainai raa, tena aia ki too na tattara TeAtua e isi te ora raa no hakatae mai taatou.

39 “Emeia na tipuna taatou raa se hihhai ki hakallono tama raa; na tama raa e unuki tama raa i taha, tena ki tattara ma laatou ki vakkai koi i Isip. 40 Kito na tama raa ki meake Aron, ‘Penapena mai he atua ki hakattaki maatou. Maatou ku se illoa hea e kapihi ake iaa Moses te tama ni hakattaki mai taatou i taha ma Isip raa.’ 41 Tena ki oti na tama raa ku penapena te hatu tipua e ssau pera ma he bulmakau, tena ki hoki ake na hoki i te

hatu tipua raa, tena ki pena te kai e rahi roo ma ki hakammaha hea laatou
hokolaatou ni pena raa. 42 TeAtua ku haere i taha ma na tama raa, tena ki
tiaki na tama raa ki hakamarumaru na hetuu i te vaelani raa pera ma hea
e mmau i roto te launiu na profet raa ma,
‘Te kanohenua Israel! Kootou e nnoho tipu haa na hetau i roto te kina e tuu
mahoa, tena na manu kootou e taa raa,
kootou se hoki mai Anau.
43 Teenaa ko te paa hare te atua Molek raa kootou e amoamo,
tena te hatu tipua Refan, te hetuu atua kootou raa;
Aanei ni hatu tipua kootou e penapena ma ki lotulotu.
Ia tena Anau e me ki hakaise kootou i taha ki hakahiti roo i teeraa vahi i
Babilon.’
44 Na tipuna taatou raa e hahaere ma te Paa Hare TeAtua raa i roto te kina e
tuu mahoa raa. Te Paa Hare raa e pena tautari hea TeAtua ni meake Moses
ki pena raa, tena ki tautari hoki hea TeAtua ni huri ake tama raa. 45 Tena ki
oti na tipuna taatou raa ku too te Paa Hare raa i na tamana laatou raa, tena
ki amoamo te Paa Hare raa te saaita laatou ni oo ma Josua no too na henua
TeAtua ni hakaise na tama na henua raa i taha raa, te saaita na tama Israel
raa ni oo atu. Te Paa Hare raa e tuu roo no tae te saaita Devit. 46 Devit he
tama roo e hakarono, tena TeAtua e hihai roo te tama raa, kito aia ki kainno
ake TeAtua ma ki tiaki aia ki pena he hare ma TeAtua Jekop raa ki noho.
47 Emeia teeraa ko Solomon e pena te Hare Tapu TeAtua raa.

48 “Emeia TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa se noho i roto na hare na tama
e pena ma na rima laatou raa pera ma hea na profet raa ni tattara raa:
49 TeAriki e mee ma, ‘Te Vaelani ko te Nohorana Anau,
tena te maarama nei ko te kina Anau e tukutuku na tapuvae Anau raa.
He hare peehee kootou e me ki pena ma Anau naa?
Teehee te kina Anau e me ki noho naa?
50 Aiea teenei seai ma ko Nau e pena na mee nei hakaatoa?’ ”
51 Tena Stiven ki meake hoki ma, “Kootou e vvare roo! Na hatu manava
kootou raa e pouri, tena na katarina kootou raa e tturi te hakallono na
tattara TeAtua raa! Kootou e ssau roo pera ma na tipuna kootou i mua
raa, ia kootou hoki na vahao tahi e kkeu i taha ma TeAnana Tapu! 52 Ia
e isi te profet tera na tipuna kootou raa ni se taa no mate? Na tama raa e
taa no mmate na profet TeAtua ni tattara mai i mua roo i te hamai te Tama
Hehekau e tonu tahi raa. Tena te saaita nei kootou e kou ake te Tama raa i
na tama haeo raa, tena kootou ki taa Tama raa no mate. 53 Kootou ko na
tama e too na tuaa TeAtua tera na ensel raa ni kou mai raa. Emeia kootou
se tauttari na tuaa raa.”

Na Jiu raa ku maka Stiven na hatu

54 Na tama hakamattua raa e nnoho no hakallono na tattara Stiven raa,
tena na tama raa ku lloto haeo roo, tena ki utiuti roo na paati laatou.
55 Emeia TeAnana Tapu raa ku tau i roto Stiven, tena aia ku kkira i te
vaelani no kite na mahi TeAtua raa ia ma Jisas e tuu i te vahi laaua Tama
raa. 56 Tena aia ki meake, “Kira ake, anau e kite te vaelani raa ku taaraki,
tena te Tamariki te Tama nei raa e tuu i te vahi laaua TeAtua.”

57 Na tama hakamattua raa ku ttani na varo laatou raa, tena ki ppui na
katarina laatou raa ma na rima laatou. Kito na tama raa hakaatoa ki
hakaoho ake iaa Stiven raa 58 no horo tama raa i taha ma te matakaina raa,
tena ki maka tama raa ma na hatu. Na tama e maka raa e ui na kaukahu
lolloa laatou raa, tena ki kou ake te taupeara te inoa aia raa ko Sol ki rorohi.

59 Na tama raa koi maka koi Stiven ma na hatu te saaita aia ni kanna ake
TeAriki ma, “TeAriki Jisas, too te anana anau.” 60 Tena Stiven ki tuturi i raro
no kanna ake hakamaroa ma, “TeAriki! Auu se maanatu ria na hai sara na
tama nei.” Aia e tattara ake koi peenei, tena ki mate.

8

1 Sol e hakatina hoki ma te mate Stiven raa e tonu.

Sol ku haere taa na hakattina ana

Te aho naa koi te hare lotu i Jerusalem raa ku ttiri na hakalono llihu haeo
roo. Tena na hakattina ana raa hakaatoa ku maaseu i na kina hakaatoa
i roto na matakaina Judia laaua ma Samaria raa, e meia na aposol raa e
nnoho koi se maaseu. 2 E isi na hakattina ana e tanu Stiven, tena ki tanittani
hakamaroa roo i te alloha laatou iaa Stiven.
3 Emeia Sol e hihai ma ki seu na hakattina na hakattina ana raa, tena aia
ki haere hakatike na hare raa hakaatoa no horo mai na hakattina ana raa
i aho, na taanata ia ma na hhine, tena ki ppono na tama raa i roto te hare
karapusi.

Te Rono Tauareka raa ku takutaku ria i roto Samaria

4 Na hakattina ana ni maaseu i na kina raa ku oo i na matakaina hakaatoa
no takutaku te Rono Tauareka raa. 5 Filip e haere no takutaku ake na
tiputipu te Mesaia raa i na tama te matakaina Samaria raa. 6 Te kanohenua
raa e hakallono hakaraoi roo na tattara Filip e tattara raa, tena na tama raa
e hakallono no kkite na mirakol te tama raa e ppena raa. 7 Tammaki na
tipua e ttani na varo laatou no huro i taha, tena tammaki na tama na vae
e mmate ia ma na tama ni se lavaa te hahaere hakaraoi raa ku taualleka.
8 Tena te matakaina raa hakaatoa ku hihhia roo.
9 He tama te inoa aia raa ko Saimon e noho i te kina raa, tena na paanamu
aia raa e mee na tama i Samaria raa no mamannatu tammaki. Tama raa
e mee ma aia he tama hakanaaniu, 10 tena na tama hakaatoa i roto te
matakaina e rahi raa, na tama mouruna ia ma na tama mouraro raa ku
hakallono roo tama raa. Na tama raa e mee ma, “Saimon e isi na mahi
tera taatou e kanna ma, ‘na Mahi roo Hakanaaniu raa’.” 11 Na tama raa
e hakallono tama raa, e mee te saaita roroa roo tama raa e mee laatou no
mattaku ma na paanamu aia raa.
12 Emeia te saaita laatou ni hakattina na tattara Filip i te vahi te Rono
Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani ia ma Jisas Krais raa, tena na
taanata ia ma na hhine raa ku too te hakoukou tapu. 13 Saimon hoki ku
hakatina, ia te saaita aia ku oti te too te hakoukou tapu raa, tama raa ku se
haere no mmao i taha ma Filip, ia aia e mamaharo i na mirakol ia ma na
mee taualleka Filip ni ppena raa.
14 Na aposol e nnoho i Jerusalem raa ku llono ma na tama i Samaria raa
ku hakattina na tattara TeAtua raa, tena laatou ki kauna Pita laaua ma
Jon ki oo i Samaria. 15 Tokorua raa e oo no ttae, tena laaua ki lotu ma
na hakattina ana raa ma ki lavaa na tama raa te too TeAnana Tapu raa.
16 E mee na tama raa se ki too TeAnana Tapu raa; na tama raa e too koi
te hakoukou tapu i te inoa TeAriki Jisas raa. 17 Kito Pita laaua ma Jon ki
hakapiri na rima laaua raa i aruna na tama raa, tena TeAnana Tapu raa ku
haere iho no tau i roto na tama raa.
18 Saimon e kite pera ma na hakattina ana raa ku too hoki TeAnana Tapu
te saaita tokorua raa ni hakapiri na rima laaua raa i aruna na tama raa.
Tena kito Saimon ki kou ake na sileni iaa Pita laaua ma Jon, 19 tena ki

meake, “Kou mai hoki na mahi naa iaa anau ki lavaa na tama anau e hakapiri na rima anau i aruna raa te too hoki TeAnana Tapu.”

20 Kito Pita ki meake Saimon, “Haere ma na sileni akoe naa i te kina te
ahi raa, akoe e maanatu ma akoe e lavaa te sui na hoki TeAtua raa ma na
sileni! 21 Akoe se hai kina e hakappai, ia se hai i roto te uata nei, maitaname
te hatu manava akoe raa se tonu i mua na karemata TeAtua. 22 Tena tike i
taha ma te hakataakoto haeo akoe naa, tena akoe ku lotu ake TeAriki ki hai
aroha akoe i na maanatu haeo akoe e isi raa. 23 E mee anau e kite pera ma
akoe e isi na hakataakoto haeo, tena ki noho pera ma he karapusi na hai
sara.”

24 Kito Saimon ki meake Pita laaua ma Jon, “Tena koorua ki alloha no
lotu ake TeAriki ma anau ki se lavaa he mee na mee koorua e tattara raa e
kapihi mai anau.”

25 Pita laaua ma Jon ku tattara ake na tattara i te vahi TeAtua ni tokonaki
laaua raa, tena ki takutaku ake na tattara TeAriki raa no oti roo, tena laaua
ki vakkai i Jerusalem. Tokorua raa e takutaku ake hoki te Rono Tauareka
raa i roto tammaki na matakaina i Samaria te saaita laaua ni vakkai raa.

Filip e akoako ake te tama Itiopia

26 Te ensel TeAtua raa ku tattara ake Filip ma, “Tanattana no haere peeraa
i te kupu; i te mateara e kaamata i Jerusalem raa no haere peeraa i Gasa.”
(Te mateara nei ku seai te aho nei.) 27 28 Tena kito Filip ki tanattana no
haere. Tena he tanata Itiopia, he tama hakamaatua i te vahi na sileni te
tuku hine Itiopia raa ku vaakai te matakaina aia raa. Tama raa ni haere i
Jerusalem no lotu ake TeAtua, tena aia e vaakai i roto te vaka hai wiri aia
raa. Aia e tere, tena e paupau hakamaroa hoki te launiu profet Aisaia
raa. 29 TeAnana Tapu raa ku meake Filip ma, “Haere atu i te kina te vaka
raa, tena akoe ku haere hakataapiri atu te vaka naa.” 30 Kito Filip ki tere
atu i te kina te vaka raa, tena aia ku rono te tama raa e paupau te launiu
profet Aisaia raa. Kito aia ki vahiri ake te tama raa, “Akoe e iroa hea akoe
e paupau naa?”

31 Tena te tama hakamaatua raa ki meake, “Anau e me ki iroa peehee
kame se hai tama e tattara hakamatahua mai anau?” Tena aia ki meake
Filip ki kake ake i aruna no noho i te vahi aia. 32 Teenei te kina aia e paupau
i roto te Launiu Tapu raa,

“Tama raa e ssau pera ma he sipsip na tama e hakattaki ma ki taa ki mate,
ia e ssau hoki pera ma he punua sipsip e tuu hemuu te saaita na tama raa
e ohe na huruhuru Aia raa.
Aia se hai tattara roo e hopo te maihu Aia raa.
33 Na tama raa e hakanapa Tama raa, tena se hai tama e tuu ma ki tokonaki
Tama raa.
Se hai tama e iroa te hakatere iho i te vahi na tipuna Tama raa,
e mee te ora Aia i roto te maarama nei raa ku hamai te hakaotioti.”

34 Tena te tama hakamaatua raa ki meake Filip, “Mee mai, te profet nei e
tattara aii? Aia e tattara aia hokoia, ma aia e tattara i teeraa tama?” 35 Tena
Filip ki kaamata no tattara ake, kaamata na tattara te Launiu Tapu raa, tena
ki tattara ake te tama raa i te Rono Tauareka i te vahi Jisas raa. 36 Na tama
raa e huro tauttari te mateara raa no ttiri te kina e isi na vai raa, tena te
tama hakamaatua raa ki meake, “Kira ake na vai raa. Hea e ppui anau ki se
too te hakoukou tapu naa?” 37 [Kito Filip ki meake te tama raa, “Akoe e me
ki hakoukou tapu ria kame akoe e hakatina hakamaoni ma te hatu manava
akoe.” Kito tama raa ki meake, “Anau e hakatina. Anau e hakatina pera ma
Jisas Krais ko te Tamariki TeAtua.”]

38 Tena te tama hakamaatua raa ki meake na tama raa ki hakamau te
vaka raa, tena laaua ma Filip ki ttiho no oo i te kina te vai raa, kito Filip
ki hakoukou tapu tama raa. 39 Tokorua raa ku oo mai i taha ma te vai raa,
tena TeAnana Tapu raa ku too Filip i taha. Te tama hakamaatua raa ku se
kite hoki Filip, tena aia ku hihia roo no kake te vaka aia raa no tere. 40 Filip
e oho koi aia ku tae i Asdot, tena aia ki haere i Sisaria no takutaku ake te
Rono Tauareka raa i na matakaina roo hakaatoa.

9

Sol ku hakatina iaa Jisas
(Na hehekau 22.6–16; 26.12–18)

1 Te saaita naa Sol e hai na mahi aia ma ki taa na tama tauttari Jisas raa
ki mmate, te hakataakoto haeo nei e mee roo na tama raa no mattaku. Sol
e haere i te pohouru hakanaaniu na maatua raa 2 no meake ma ki kou ake
ni launiu ki kkave i na hare lotu na Jiu i Damaskus raa pera ma kame aia
e kite na tama e tauttari na Tiputipu TeAriki raa, tena aia ku hakapiki na
tama raa hakaatoa; na taanata ia ma na hhine raa no kou ake i Jerusalem.
3 Sol ku taapiri i te matakaina Damaskus, tena te saaita naa koi he
maahina e hamai i te vaelani ku maahina hakatike aia. 4 Sol ku teiho i
raro, tena aia ku rono te reo e tattara ake aia ma, “Sol, Sol! Aiea akoe e mee
Anau ki hakalono llihu naea?”
5 Kito Sol ki vahiri ake ma, “TeAriki, koai Akoe?”
Tena te reo raa ki meake, “Anau ko Jisas te Tama akoe e kou ake na
hakalono llihu raa. 6 Emeia, ttuu i aruna no haere i te matakaina raa, tena
he tama e me ki tattara atu akoe hea akoe e me ki ppena raa.”
7 Na tama ni oo laatou ma Sol raa ku ttuu hemuu se hai tama roo e tattara;
na tama raa e llono te reo raa, e meia laatou se kkite te tama raa. 8 Sol ku
mahike no tuu i aruna, tena ki taaraki na karemata aia, e meia aia ku se
hai mee e kite. Kito na tama raa ki taohi na rima tama raa no hakattaki i
Damaskus. 9 I roto e toru na aho, Sol se hai mee roo e kite, tena te saaita
naa hoki aia ku se kai, ia ku se unu.
10 Tena he tama e hakatina Jisas e noho i Damaskus te inoa aia raa
ko Ananaias. Aia e kite karemata roo ma TeAriki e kanna ake aia ma,
“Ananaias!”
Kito aia ki meake, “TeAriki, teenei anau.”
11 Tena TeAriki ki meake Ananaias, “Tanattana no haere i te Mateara e
Tonu raa, tena i te hare Judas raa akoe ku vahiri ma teehee te tama i Tarsus
te inoa aia raa ko Sol. Tama naa e lotu vahao nei, 12 tena aia e kite karemata
hoki ma he tama, te inoa aia raa ko Ananaias e haere ake no hakapiri na
rima aia raa i aruna aia ma ki lavaa aia te kite hakaraoi.”
13 Kito Ananaias ki meake, “TeAriki, tammaki na tama e tattara mai anau
na tiputipu te tama naa ia ma na mee aia e ppena i na tama Akoe i roto
Jerusalem raa. 14 Tena Sol e hamai i Damaskus ma na tattara na maatua
hakananniu raa ma ki hakapiki na tama e lotulotu Akoe raa.”
15 Tena TeAriki ki meake Ananaias, “Haere, maitaname Anau e hirihiri
Sol ki hehekau ma Anau ki akoako na tama seai ma ni Jiu raa, na tuku ia
ma na tama Israel raa ki illoa i te inoa Anau. 16 Tena Anau Hokonnau e me
ki huri ake tama naa na hakalono llihu hakaatoa aia e me ki too te saaita
aia e tattara i te vahi Anau raa.”
17 Kito Ananaias ki haere no tae i te hare Sol e noho raa, tena ki hakapiri
na rima aia raa i aruna tama raa. Tena aia ki meake, “Sol, taku taina,
TeAriki e kauna ria mai anau, Jisas Hokoia te Tama ni tuu atu akoe i te
mateara te saaita akoe ni hamai i te matakaina nei raa e kauna ria mai anau

ki lavaa akoe te kite hakaraoi, tena TeAnana Tapu ku tau i roto akoe." 18 Te saaita naa koi he mee e ssau pera ma na unahi na ika raa ku tteiho i taha ma na karemata Sol, tena aia ku lavaa te kite hakaraoi. Sol ku mahike no tuu i aruna, tena Ananaias ki hakoukou tapu aia. 19 Tena i muri te saaita aia ku oti te kai, Sol ku mataora hakaraoi.

Sol ku takutaku i roto Damaskus

Sol e nnoho hakamarie se llava hoki na aho ma na hakattina ana i Damaskus raa. 20 Tena aia ki haere tahi roo i te hare lotu na Jiu raa, tena ki kaamata no takutaku ake pera ma Jisas ko te Tamariki TeAtua.

21 Na tama hakaatoa e llono na tattara Pol raa ku oho roo no vahihhiri ma, "Teenei seai ma ko te tama e taa na tama e lotulotu Jisas i roto Jerusalem? Tena aia ni mee raa se hamai i te kina nei ma te hakataakoto ki hakapiki na hakattina ana raa, tena ku too na tama raa no kkave i na maatua hakananniu raa?"

22 Emeia na takutaku Sol raa ku oo roo no hai mmahi, tena na tattara aia ma Jisas ko te Mesaia raa e matahua roo, tena na Jiu e nnoho i Damaskus raa ku se lavaa te sui muri ake na tattara tama raa.

23 Tammaki na aho ku llaka, tena na Jiu raa ku hakkutu hakaatoa no tattara ma ki taa Sol ki mate, 24 e meia e isi na tama e hakari ake Sol te hakataakoto na Jiu raa. Te ao ma te poo na Jiu raa ku lollohi na totoka te matakaina raa ma ki taa tama raa ki mate. 25 Tena he poo hokotahi na tama e tauttari Sol raa ku hakatere iho Sol i raro i te vahi te tauppaa raa i roto te kete e rahi.

Sol i roto Jerusalem

26 Sol ku haere no tae i Jerusalem, tena ki hahaivi ma ki hukui ma na disaipol Jisas raa. Emeia na tama raa se hakattina ma Sol he disaipol, tena laatou e mattaku hoki tama raa. 27 Kito Banabas ki haere ake no tokonaki Sol, tena ki too te tama raa no kkave i na aposol raa. Tama raa e tattara hakamatahua ake na tama raa pera ma Sol e kite TeAriki i aruna te mateara, tena TeAriki e tattara ake tama raa. Banabas e tattara ake hoki na mahi Sol ni takutaku i te inoa Jisas i roto Damaskus raa. 28 Kito Sol ki nnoho ma na tama raa, tena ki haere na kina hakaatoa i roto Jerusalem raa no takutaku ma na mahi i te inoa TeAriki. 29 Sol e tattara, tena ki hakataukoti hoki ma na Jiu tera e illoa na tattara ha Grik raa, tena na tama raa ku hahaivi ma ki taa tama raa ki mate. 30 Te saaita na hakattina ana raa ni llono te mee nei, na tama raa ku too Sol no kkave i Sisaria, tena ki kauna tama raa no haere i Tarsus.

31 Te saaita naa na hare lotu hakaatoa i roto Judia, Galili ia ma Samaria raa ku nnoho taravare roo. E mee TeAnana Tapu raa ku tokonaki na hare lotu raa, tena na hakattina ana raa ku oo no tammaki roo, ia e lotulotu tahi ake hoki TeAriki.

Pita e tokonaki Ainias no tauareka

32 Pita e haere hakatike na matakaina hakaatoa, tena he saaita hokotahi aia ku haere no mmata na tama e hakattina TeAtua e nnoho i Lida raa. 33 Tena aia e ttiri te tama hokotahi te inoa aia raa ko Ainias. Na vae tama raa e mmate, tena i roto e varu na hetau Ainias se lavaa te mahike i taha ma te moena aia e moemoe raa. 34 Tena Pita ki meake tama raa, "Ainias, Jisas Krais e mee akoe no tauareka. Tuu i aruna no hhatu te moena akoe e moemoe naa." Te saaita naa koi Ainias ku mahike no tuu i aruna. 35 Na tama hakaatoa e nnoho i Lida ia ma Saron raa ku kkite tama raa no hakattina i TeAtua.

Pita e tokonaki Dokas

36 E isi te hine e noho i Jopa te inoa aia raa ko Tabita, tena aia he tama
e hakatina. (Te inoa aia ha Grik raa ko Dokas.) Aia e ppena tahi na mee
taualleka, tena ki tokonaki hoki na tama e tuttuu haeo raa. 37 Te saaita naa
hoki Dokas ku laavea no mate. Na tama raa e hakoukou te tinotama tama
raa, tena ki kkave no hakamoe i te rum i aruna raa. 38 Ia Jopa se mmao hoki
i taha ma Lida, tena te saaita na hakattina ana raa ni llono ma Pita e noho i
Lida, na tama raa ku kauna tokorua na tama ki oo no meake Pita ma, “Akoe
ki aroha koi no hamai vave roo.” 39 Kito Pita ki tanattana no oo laatou ma
na tama raa. Pita ku tae atu, tena na tama raa ki too aia no kkave i te rum
i aruna raa, tena na tautukaha hhine raa hakaatoa e tanittani no muimui
ake Pita, tena ki huri ake na kaukahu ia ma na kaukahu mattoru Dokas ni
ttui te saaita aia koi ora raa. 40 Kito Pita ki hakaise na tama raa hakaatoa i
aho, tena ki tuturi i raro no lotu, tena aia ki huri no meake te tinotama raa,
“Tabita, mahike i aruna.” Tena Dokas ki taaraki na karemata aia raa, tena
te saaita koi aia ni kite Pita raa, aia ku mahike no noho i aruna. 41 Tena
Pita ki haaro atu no tokonaki tama raa no hakamahike i aruna. Kito Pita ki
kanna ake na hakattina ana raa hakaatoa hakapaa ma na tautukaha hhine
raa, tena Pita ki kou ake Dokas te tama ku ora hakaraoi raa i na tama raa.
42 Te rono nei ku ttoha i na kina hakaatoa i roto Jopa, tena tammaki na tama
ku hakattina i TeAriki.
43 Pita e noho i Jopa tammaki na aho ma Saimon, te tama e hehekau no
tanattana na kiri na manu raa ki pena alaa mee hoki.

10

Pita laaua ma Kornilius

1 He tama e noho i Sisaria te inoa aia raa ko Kornilius, tena aia ko te
soldia hakamaatua te kautana na soldia na tama raa e kanna ma, “Na Soldia
Itali raa.” 2 Kornilius he hakattina ana, tena aia ma na hareakina aia raa
hakaatoa e lotulotu TeAtua. Aia e ppena hoki tammaki na mee ki tokonaki
na Jiu tera e tuttuu haeo raa, ia e lotu tahi hoki TeAtua. 3 He aho hokotahi
te mee raa kame ku tae te toru te hiahi, tena Kornilius e kite karemata pera
ma aia e miti raa, tena aia e kite roo te ensel TeAtua raa e haere ake i hare
no kanna ake ma, “Kornilius!”
4 Kito Kornilius ki kkira hakamattonu ake roo te ensel raa ma te mataku,
tena aia ki meake, “TeAriki, hea?”
Tena te ensel raa ki meake, “TeAtua e hihia roo na lotu ia ma na uata
taualleka akoe raa, tena Aia e tanattana ki kou atu hea akoe e hihai. 5 Tena
kauna he tama te saaita nei ki haere i Jopa no mmate te tama te inoa aia raa
ko Saimon Pita. 6 Tama raa e nnoho laaua ma Saimon te tama e hehekau
no tanattana na kiri na manu tera e noho taapiri te lottai raa.”
7 Te ensel raa ku haere i taha, kito Kornilius ki kanna ake e rua na tama
hehekau i roto te hare aia raa ia ma te soldia. Te soldia nei he tama hoki e
ppena na tiputipu TeAtua e hihai raa, tena na vahao hakaatoa aia e nniti
tahi roo ma Kornilius. 8 Kornilius e tattara ake na tama raa hea aia ni kite
raa, tena aia ki kauna na tama raa ki oo i Jopa.
9 Te mee raa kame ku tae te laa latea te aho taiao raa, tena tokotoru raa ku
oo atu no tappiri i Jopa, ia te saaita naa hoki Pita ku kake i aruna te tauhuhu
te hare raa ma ki lotu. 10 Pita ku hikai, tena aia ku hihai roo ma ki kai he
mee. Na tama i te hare raa e tanattana na kai, tena Pita e kite karemata
pera ma aia e miti. 11 Pita e kite te vaelani raa ku taaraki, tena he mee e
ssau pera ma he paamaro e rahi e ttaohi ria na mata e haa raa ku hamai
i raro i te maarama nei. 12 Tena tammaki roo na manu hahaere, na manu
tottoro ia ma na manu lellee kai ttama e mmoe i aruna te mee raa. 13 Tena

te saaita naa koi te reo raa ku tattara ake Pita ma, “Pita, mahike i aruna no taa he manu no kai.”
14 Kito Pita ki meake, “TeAriki! Anau se hai vahao roo e kai na manu e
matakkere tera se tau te tama te kai. E hai nattaa roo anau te mee peenaa!”
15 Tena te reo raa ku tattara hakaraoi ake hoki iaa Pita ma, “Auu se mee
ma na mee raa e matakkere te saaita TeAtua ku oti te mee ma na mee raa
e matahua.” 16 Te mee nei e kapihi mai anau e toru na vahao, tena ki oti te
mee raa ku vaakai muri i te vaelani.
17 Pita koi mamaanatu koi te hakataakoto te mee raa, tena te saaita naa
hoki na tama Kornilius ni kauna ria ake raa ku illoa hoki te kina te hare
Saimon raa e tuu, tena na tama raa ku oo ake no ttuu i mua te totoka te
hare raa. 18 Kito na tama raa ki kanna ake i hare no vahiri ake ma, “E isi te
tama e nnoho ma kootou te inoa aia raa ko Saimon Pita?”
19 Pita koi mamaanatu koi ma ki iroa aia te hakataakoto te mee raa, tena
TeAnana Tapu raa ki meake ma, “E toru na tama e oo mai no mmata akoe.”
20 Ia tanattana no tiho i raro, tena auu se kkaro te oo ma na tama naa, e
mee Anau e kauna ria mai na tama naa. 21 Kito Pita ki tiho i raro no meake
na tama raa ma, “Anau ko te tama kootou e sesee. Kootou e oo mai noaa?”
22 Kito na tama raa ki meake, “Kornilius, te tama hakamaatua maatou
raa e kauna ria mai maatou ki oo mai. Aia he tama tauareka tera e lotu
tahi TeAtua, tena na Jiu raa hakaatoa e hakammaha roo tama raa. Te ensel
TeAtua raa e meake tama raa ki aru mai akoe ki haere ake i te hare aia raa,
ki rono aia ma ni tattara peehee akoe e me ki tattara ake aia raa.” 23 Kito
Pita ki meake na tama raa ki oo ake i hare, tena ki meake na tama raa ki
nnoho te poo naa i te hare raa.
Te aho taiao raa aia ku tanattana no oo ma na tama raa, tena e isi na
hakattina ana i Jopa e oo hoki laatou. 24 Teeraa aho roo Pita ku tae i Sisaria,
tena Kornilius hakapaa hoki ma na llave ana aia raa ia ma na soa laoi aia
ni meake ki oo ake raa e nnoho no hakattari Pita. 25 Te saaita Pita ku taapiri
ki uru i hare, Kornilius ku hamai no ttiri tama raa, tena ki teiho i raro no
tuturi i mua Pita. 26 Emeia Pita e hakamahike tama raa, tena ki meake,
“Tuu i aruna, anau he tama koi peenaa ma akoe naa.”
27 Pita e haere tattara ake Kornilius te saaita laaua ni oo i roto hare no
kkite tammaki roo na tama e hakkutu. 28 Kito Pita ki meake na tama raa,
“Kootou hokkootou e illoa roo pera ma na Jiu i te vahi na tuaa laatou raa se
lavaa te hakapaa ma na tama seai ma ni Jiu raa. Emeia TeAtua e huri mai
anau pera ma anau se lavaa te hakataakoto ma e isi na tama se matahua
ia ma e hai sara. 29 Tena te saaita kootou ni aru mai anau raa, anau e hamai
koi se isi hoki te maanatu. Ia tena anau e me ki vahiri atu kootou ma kootou
ni aru mai anau kiaa?”
30 Tena Kornilius ki meake, “E toru na aho ku llaka te hiahi te saaita
peenei, anau e lotu i roto te hare anau raa. Te saaita naa koi he tama e uru
na hekau e kivakiva ku tuu mai i mua anau, 31 tena ki mee mai, ‘Kornilius!
TeAtua ku rono te lotu akoe raa, tena e kite hoki te tokonaki akoe na tama
hakaalloha raa. 32 Kauna ria he tama ki haere i Jopa no mmata te tama te
inoa aia raa ko Saimon Pita. Te tama naa e noho i te hare Saimon te tama e
hehekau no tanattana na kiri na manu e noho taapiri te lottai raa.’ 33 Tena
anau se nnahe hoki te aru atu akoe ki hamai, ia tena akoe e tauareka roo
no hamai. Tena maatou hakaatoa e hakkutu i te kina nei i na mahi TeAtua
no hakattari ki hakallono ma ni tattara peehee TeAtua e kou atu akoe ki
tattara mai maatou.”

Na tattara Pita

34 Kito Pita ki kaamata no tattara ake ma, “Te saaita nei anau ku iroa te
hakamaoni pera ma te laoi TeAtua e huri ake na tama roo hakaatoa raa
e ssau koi. 35 TeAtua e hihai na tama na henua hakaatoa tera e lotulotu
Aia raa, tena ki ppena na mee e ttonu, niaina ma laatou e ttipu peehee.
36 Kootou e illoa na tattara Aia ni kou atu kootou na tama Israel raa. Aia
e takutaku atu na tattara te Rono Tauareka te noho laoi raa i na mahi Jisas
Krais, TeAriki taatou hakaatoa raa. 37 Kootou e illoa na mee e llahi ni kapihi
mai i roto Israel raa hakaatoa, kaamata mai i Galili, i muri Jon ni takutaku
atu na tattara i te vahi te hakoukou tapu raa. 38 Kootou e illoa TeAtua e
hakatapu Jisas Krais te Tama i Nasaret raa ma TeAnana Tapu ia ma na
mahi. TeAtua e noho ma Tama raa, tena Aia e haere na kina roo hakaatoa
no haere ppena na mee taualleka, tena ki tokonaki na tama hakaatoa e
nnoho i raro na mahi Satan raa. 39 Maatou ko na tama e kkite karemata roo
na mee hakaatoa tera Jisas ni ppena i roto Israel ia ma Jerusalem raa. Tena
ki oti na tama raa ki ttii Tama raa i aruna te kros no mate. 40 Emeia i muri e
toru na aho, TeAtua ku hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena Tama
raa ki tuu mai maatou. 41 Tama raa se tuu ake na tama hakaatoa, e meia
Tama raa e tuu ake na tama TeAtua ko na hirihiri mai avare raa, teenaa ko
maatou na tama e kkai, ia e unu ma Tama raa te saaita Aia ni mahike muri
no ora raa. 42 Tena Aia e tattara mai maatou ma ki takutaku ake te Rono
Tauareka raa i na kanohenua, tena ku tattara hakamatahua ake pera ma
Aia ko te Tama TeAtua e tini ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama
ku mmate raa. 43 Na profet hakaatoa ni tattara i te vahi Tama raa, na tama
raa e tattara ma na hai sara na tama hakaatoa e hakattina Tama raa e me
ki ssorohia i taha i na mahi te inoa Tama raa.”

Na tama seai ma ni Jiu raa ku too hoki TeAnana Tapu

44 Pita koi tattara koi, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho no tau i roto
na tama hakaatoa tera e hakallono aia e tattara raa. 45 Na hakattina ana na
Jiu ni oo mai ma Pita i Jopa raa ku mahharo roo, e mee TeAtua e kou ake te
hoki TeAnana Tapu raa i na tama seai ma ni Jiu raa hoki. 46 E mee laatou ku
llono na tama raa e hakammaha ake TeAtua i na tattara alaa henua. Tena
Pita ki meake, 47 “Na tama nei ku too TeAnana Tapu raa pera ma taatou ni
too raa hoki. Kaa koai hoki e lavaa te ppui na tama nei ki se hakoukou tapu
ria ma te vai?” 48 Kito Pita ki meake ma na tama raa ki too te hakoukou tapu
i te inoa Jisas Krais. Tena na tama raa ki kainno ake Pita ki noho e llava na
aho ma laatou.

11

Pita e kou ake na tattara aia raa i te lotu i Jerusalem

1 Na aposol Jisas raa ma alaa hakattina ana i roto Judia ku llono ma na
tama seai ma ni Jiu raa ku too hoki na tattara TeAtua raa. 2 Pita ku haere
i Jerusalem, tena na tama e hihhai ma na tama seai ma ni Jiu ki ttuu te
hakamaatino e tapu raa ku tattara sosomei ake Pita ma, 3 “Akoe e noho i
roto na hare na tama seai ma ni Jiu se isi te hakamaatino TeAtua raa, tena
akoe e kkai hoki ma na tama raa.” 4 Kito Pita ki kaamata ake roo te kaamata
no tattara ake na tama raa na mee roo hakaatoa ni kapihi ake raa:

5 “Te saaita anau ni lotu i te matakaina Jopa, anau e isi te kite anau. Anau
e kite karemata roo te mee e ssau pera ma he paamaro e ttaohi ria na mata
e haa raa e hakatere iho i raro i taha ma te vaelani. Tena te mee raa e hamai
no hakamau i te vahi koi anau. 6 Anau e mmata hakaraoi roo i roto no
kite na manu e ttara, na manu kai ttama, na manu tottoro ia ma na manu
lellee kai ttama raa. 7 Tena anau ku rono te reo e tattara mai anau ma, ‘Pita,

mahike i aruna no taa he manu no kai!' 8 Kito anau ki meake, 'TeAriki, e
hai nattaa roo anau te mee peenaa. Anau se hai vahao roo e kai te manu se
matahua tera se tau te tama te kai.' 9 Tena te reo raa ku tattara mai hakaraoi
hoki i te vaelani ma, 'Auu se mee ma na mee raa se matahua te saaita TeAtua
ku oti te mee ma na mee raa e matahua.' 10 Te mee nei e kapihi mai e toru
na vahao, tena ki oti te mee raa ku vaakai i te vaelani.
11 "Te saaita naa koi e toru na tama ni oo mai i Sisaria no mmata anau
raa ku ttae mai i te hare anau e noho raa. 12 TeAnana Tapu e mee mai ma
anau ki se kkaro no oo maatou. E ono na hakattina ana i Jopa e oo maatou
i Sisaria, tena maatou hakaatoa e oo no ttae i te hare Kornilius. 13 Tena
Kornilius ku tattara mai maatou i te kite aia te ensel e tuu ake i roto te hare
aia raa no tattara ake ma, 'Kauna ria he tama ki haere i Jopa no mmata te
tama te inoa aia roo ko Saimon Pita. 14 Te tama naa e me ki tattara atu na
tattara tera e me ki tokonaki te hareakina akoe raa hakaatoa ki ora.' 15 Anau
e kaamata no tattara, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho no tau i roto na
tama raa e ssau koi pera ma TeAnana Tapu raa ni hamai no tau i roto taatou
i te kaamata roo. 16 Tena anau ku maanatu na tattara TeAriki ni tattara mai
ma, 'Jon e hakoukou tapu ma te vai, e meia kootou e me ki hakoukou tapu
ria ma TeAnana Tapu.' 17 Tena ku matahua pera ma TeAtua e kou ake na
tama seai ma ni Jiu raa te hoki hokotahi nei koi tera Aia ni kou mai taatou
te saaita taatou ni hakattina i TeAriki Jisas Krais raa. Tena kaa ni mahi
peehee anau e isi ki ppui TeAtua!"
18 Te saaita koi na tama raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku hakaoti
na tattara sosomei laatou, tena ki hakammaha ake TeAtua ma, "TeAtua ku
kou ake hoki na tama seai ma ni Jiu raa te tonu ki ttike i taha na hai sara raa
laatou raa ki lavaa laatou te ora."

Na hakattina ana i Antiok

19 Na hakattina ana ni maaseu te saaita te hakalono llihu ni kapihi ake
te saaita Stiven ni taia ria no mate raa ku oo no ttae i Fonisia, Saiprus ia
ma Antiok no takutaku ake na Jiu raa koi. 20 Emeia alaa hakattina ana, na
tama i Saiprus laaua ma Sairini raa ku oo no takutaku ake te Rono Tauareka
TeAriki Jisas raa i na tama seai ma ni Jiu i roto Antiok raa. 21 Na tama raa
e nnoho hoki ma na mahi TeAtua, tena tammaki roo na tama ku hakattina
no tauttari TeAriki.
22 Te rono nei ku ttoha no tae te lotu i Jerusalem raa, kito na tama raa ki
kauna ria Banabas ki haere i Antiok. 23 Te saaita Banabas ni tae no kite
ma TeAtua e hakatapu hai mahi roo na tama raa, aia ku hihia roo, tena ki
meake na tama raa hakaatoa ki hakattina hakamaoni TeAriki ma na hatu
manava laatou. 24 Banabas he tama tauareka, ia he tama e hakatina hoki,
tena TeAnana Tapu raa e tau i roto tama raa, tena tammaki na tama ku
hakattina TeAtua.
25 Kito Banabas ki haere i Tarsus no mmata Sol. 26 Aia ku ttiri Sol, tena aia
ki too tama raa no kkave i Antiok. Tena te hetau naa hakaatoa tokorua raa
e ttiri ma na hakattina ana raa, tena ki akoako ake te kuturana e rahi roo.
Teenaa ko i roto Antiok tera na hakattina ana raa ku kanna ria kaamata roo
ma na Tama te Lotu.
27 Te saaita naa hoki e isi na profet e tiaki Jerusalem no oo i Antiok. 28 He
tama hokotahi na tama raa ko Agabus, tama raa e tuu i aruna i na mahi
TeAnana Tapu, tena ki meake ma e isi te hikkai ku mee ki ttiri te maarama
nei hakaatoa. (Te hikkai nei e kapihi mai te saaita Klodius ni hakamaatua
i Rom.) 29 Na disaipol raa ku mannatu ma laatou hakaatoa ki kkave e hia
laatou e lavaa te kkave ki tokonaki na hakattina ana laatou e nnoho i Judia
raa. 30 Na tama raa e ppena te hakataakoto nei, tena ki kou ake na sileni raa

iaa Banabas laaua ma Sol ki oo no kkave na tama hakamattua na hare lotu raa.

12

Na hakattina ana raa ku ttiri tammaki na hakalono llihu

1 Tena te saaita naa hoki Herot Agripa te kaamata raa ku kaamata no kou
ake na hakalono llihu i na hakattina ana raa. 2 Aia e meake te soldia aia raa
ki too te paraamoa taa tama raa, tena ku haere no taa Jems, te taina Jon raa
ki mate. 3 Aia e kite ma na Jiu raa e hihhia roo hea aia ni ppena raa, tena
aia ki meake na tama raa ki hakapiki hoki Pita. (Te mee nei e kapihi mai te
saaita te Kai te Haraoa Mannihi raa.) 4 Na tama raa e hakapiki Pita no oti,
tena ki ppono tama raa i roto te hare karapusi, tena ki hakatuu tokohaa na
soldia i roto e haa na kuturana ma ki lollohi Pita. Herot e maanatu ma ki
lahulahu Pita i muri te Kai te Pasova raa.
5 Tena Pita ku noho i roto te hare karapusi raa, e meia na hakattina ana
raa e lotu tahi ake roo TeAtua ki rorohi Pita.

Pita ku hakasao ria no haere i taha ma te hare karapusi

6 Pita e moe i lottonu e rua na soldia te poo ki taiao Herot ku kou mai aia i
aho i te kanohenua raa. Pita e haihai ria ma e rua na seni, tena e isi hoki na
soldia e ttuu no lollohi te totoka te hare karapusi raa. 7 Te saaita naa koi te
ensel TeAtua raa ku ttuu ake i te kina raa, tena he maahina ku hakamaahina
i roto te hare karapusi raa. Kito te ensel raa ki ttaohi te panaua Pita raa no
hhano, tena ki meake, “Mahike vave i aruna!” Te saaita naa koi na seni raa
ku hhopo no tteiho i taha ma na rima Pita raa.
8 Kito te ensel raa ki meake, “Taitu te taitu akoe raa ki mmau, tena ku uru
na taka akoe raa.” Pita e ppena hea te ensel raa ni meake raa, kto te ensel
raa ki meake hoki ma, “Uru te kaukahu rima lloa akoe raa, tena akoe ku
hamai vaa muri anau.” 9 Tena Pita ki tautari atu vaa muri te ensel raa no
haere i aho ma te hare karapusi raa, tena aia se iroa ma te mee te ensel raa e
ppena raa e hakamaoni ma seai; aia e kkahu ma aia e miti. 10 Tokorua raa e
oo no hakallaka te kuturana na soldia kaamata raa, tena ki oo no hakallaka
hoki te kuturana hakarua na soldia e lollohi raa, tena ki oo no ttae i te totoka
te hare karapusi e haere i te matakaina raa. Tena te totoka raa ku taaraki koi
hokoia, kito te ensel raa laaua ma Pita ki oo i aho. Tokorua raa e tauttari te
mateara raa, tena te ensel raa ku hakateki no seai.
11 Tena Pita ku iroa ma hea ni kapihi ake aia raa e hakamaoni, tena aia
ki tattara ma, “Te saaita nei anau ku iroa ma e hakamaoni roo. TeAtua e
kou mai te ensel Aia raa ki tokonaki anau i taha ma na mahi Herot ia ma
hea na Jiu raa e hihhai ma ki kapihi mai anau raa.”
12 Pita ku iroa pera ma aia ku sao, tena aia ki haere i te hare Meri te tinna
Jon Mak raa, tena e tammaki roo na tama e kkutu i hare no lotu. 13 Pita e
haere no papaku te totoka raa, tena Roda te taukupu hehekau raa ku haere
ake ma ki taaraki te totoka raa. 14 Te taukupu raa ku maatino te reo Pita
raa, tena aia ku hihia no ssiri ma ki taaraki te totoka raa, kito aia ki tere
hakaraoi i hare no tattara ake na tama raa ma Pita e tuu i aho. 15 Kito na
tama raa ki meake te taukupu raa, “Akoe e vvare!” Emeia te taukupu raa
e hai ake koi ma e hakamaoni. Kito na tama raa ki meake, “Teenaa ko te
ensel Pita raa.”
16 Emeia Pita e papaku hakatau koi te totoka raa. Tena ki oti roo na tama
raa ku taaraki te totoka raa, tena te saaita laatou ni kkite Pita, na tama raa
ku mahharo roo. 17 Kito Pita ki auna ake na tama raa ki se vvaa, tena aia
ki tattara ake na tama raa pera ma TeAtua e hakattaki mai aia i aho ma

te hare karapusi raa. “Kootou ki tattara ake te mee nei iaa Jems ia ma na hakattina ana raa hakaatoa.” Aia e tattara ake no oti, tena ki tiaki na tama raa no haere i teeraa kina.
18 Te mee raa ku tahata, tena na soldia raa ku mattaku roo no kirakira huri ma Pita ni seai roo peehee? 19 Kito Herot ki kou ake te tattara ma na tama raa ki ssee Pita ki lave, e meia na tama raa se kkite ma Pita i hee. Kito Herot ki aru na soldia raa no vahihhiri ake na tama raa no oti, tena ki taa na soldia raa no mmate.
Tena i muri te mee nei Herot ku tiaki Judia no haere i Sisaria no noho paa saaita koi i te kina raa.

Te mate Herot

20 Herot ku roto roo i na tama i Taia ma Saidon raa, tena na tama na matakaina raa hakaatoa ku hakkutu no oo no mmata Herot. Na tama raa e tattara laatou ma Blastus te tama hakamaatua te hare na tuku raa no tonu ma tama raa ki tokonaki laatou. Kito na tama raa ki oo no mmata Herot ma ki tattara hakaraoi laatou, e mee te henua laatou raa e tootoo koi na kai laatou raa i te henua Herot e tuku raa.
21 Tena Herot ku uru na hekau taualleka aia raa i te aho aia ni tuku ma ki ttiri ma te kanohenua raa, tena aia ki noho i aruna te nohorana na tuku raa no tattara ake te kanohenua raa. 22 Kito te kanohenua raa ki hakatoo ake ma, “Teenei seai ma he tama e tattara nei, e meia teenei he atua e tattara.” 23 Te saaita naa koi te ensel TeAtua raa ku mee Herot no laavea hai mahi roo, e mee aia ku se hakammaha TeAtua. Tena na roo raa ku kkai te tinotama Herot raa no mate roo tama raa.
24 Te saaita naa hoki na tattara TeAtua raa ku ttoha roo i na kina hakaatoa, tena tammaki na tama ku llono no hakattina.
25 Banabas laaua ma Sol ku oti na uata laaua i Jerusalem raa, tena ki vakkai, tokorua raa e too Jon Mak no oo laatou.

13

TeAnana Tapu e hirihiri Banabas laaua ma Sol

1 Te lotu Antiok raa e isi na profet ia ma na tisa e nnoho: teenaa ko Banabas, Simion (e hui ma ko Pallaa raa), tena Lusius (he tama i Sairini) ia ma Manain (he tama e matua mai ma Herot te hakamaatua raa), tena Sol. 2 Na tama raa e hehekau ma TeAtua, ia e hakamaatapu tahi, tena TeAnana Tapu raa ki meake na tama raa, “Havakkee mai Banabas laaua ma Sol ma Anau ki oo no ppena te uata Anau ni kanna ake laaua ki ppena raa.”
3 Kito na tama raa ki hakamaatapu ki se kkai, tena ki lotu no hakapiri na rima laatou raa i aruna tokorua raa, tena ki kauna tokorua raa ki oo.

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Saiprus

4 TeAnana Tapu raa e kauna tokorua raa no oo, tena Banabas laaua ma Sol ki oo no ttae i Selusia, tena ki tere te vaka raa no ttae i Saiprus. 5 Tokorua raa ku ttae i Salamis, tena laaua ki takutaku ake na tattara TeAtua raa i na hare lotu na Jiu raa. Tokorua raa e isi Jon Mak ki tokonaki laaua ma te uata raa.
6 Na tama raa e oo vaa roto te henua raa hakaatoa no ttae i te matakaina Pafos, tena na tama raa ku ttiri te tama hai paanamu, te inoa aia raa ko Barjisas; aia he Jiu, tena aia e tattara ma aia he profet TeAtua. 7 Tama raa e ssoa laoi roo ma Segius Paulus, te tama hakamaatua te henua raa, tena aia he tama hai pohouru hoki. Te tama hakamaatua raa e kanna ake Banabas laaua ma Sol ki oo ake no ttuu i mua aia, e mee aia e hihai ma ki rono na tattara TeAtua. 8 Emeia Elimas (teenei ko te inoa aia ha Grik raa)

te tama hai paanamu raa e hahaivi ma ki hakatike te hakataakoto te tama hakamaatua raa ki se hakatina Jisas, tena aia ki hakatauttau ma tokorua raa. 9 TeAnana Tapu raa ku tau i roto Sol te tama e hui hoki ma ko Pol raa, tena aia ki kkira hakamattonu ake roo te tama hai paanamu raa, 10 tena ki meake, “Akoe he tamariki te Tipua! Akoe he tama e hakataukaa ma na mee hakaatoa e taualleka raa. Akoe e pii roo na mee malliu hakaatoa e sakkino raa, tena akoe na vahao hakaatoa e hahaivi ma ki hakatike te hakamaoni TeAtua raa ki mee pera ma na mee raa e malliu. 11 Na mahi TeAtua raa e me ki ppaku atu akoe te saaita nei, tena akoe e me ki sseni no se lavaa te kite te maahina te laa raa he saaita.”

Te saaita naa koi Elimas ku kite ma he mee e mattoru ku uhi na karemata aia raa, tena aia ku haere sesee huri ma ki ttaohi he tama ki hakattaki aia. 12 Te tama hakamaatua raa e kite koi hea ni kapihi ake Elimas raa, tena aia ki hakatina; e meia aia e maaharo hoki i na akoako tokorua raa i te vahi TeAriki raa.

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Antiok i roto Pisidia

13 Pol ma na tama e hahaere ma aia raa ku uhu i Pafos, tena ki tere no ttae i Pega he matakaina i roto Pamfilia, tena Jon Mak ku tiaki na tama raa no vaakai i Jerusalem. 14 Na tama raa ku tiaki hoki Pega, tena ki oo no ttae i Antiok i roto Pisidia, tena i te aho te Sabat na tama raa ku oo i te hare lotu na Jiu raa no nnoho i raro. 15 Tena i muri te paupau na Tuaa Moses ia ma na tattara na profet raa, na tama hakamattua te hare lotu na Jiu raa ku kou ake te tattara i na tama raa ma, “Na taina maatou: maatou e hihhai ma kootou ki tattara ake te kanohenua nei kame kootou e isi na tattara e me ki tattara ake ki tokonaki na tama nei.”

16 Pol ku mahike no tuu i aruna no auna ake ma na rima aia, tena aia ki kaamata no tattara ake ma, “Na tama Israel ma na tama seai ma ni Jiu tera ku lotulotu TeAtua raa. Hakallono mai anau! 17 TeAtua na tama Israel raa e hirihiri na tipuna taatou raa, tena ki mee te kanohenua raa no tammaki roo te saaita laatou ni nnoho pera ma ni manu siri i roto Isip raa. TeAtua e kou mai na tama raa i taha ma Isip ma na mahi hai mmahi Aia, 18 tena i roto tipu haa na hetau, TeAtua e rorohi hakatauareka roo na tama raa i te kina e tuu mahoa raa. 19 TeAtua e seu e hitu na kanohenua i roto te matakaina Kenan, tena ki kou ake te henua raa ma ki ttino na tama Aia raa. 20 Na mee nei hakaatoa e kapihi mai i roto haa huitarau ma tipu rima na hetau.

“Tena ki oti TeAtua ku kou ake na tama hakatonutonu raa ki lollohi na tama raa haere no tae te saaita Samuel. 21 Tena ki oti na tama raa ku kainno ake TeAtua ma ki kou ake he tuku, tena TeAtua ki kou ake Sol te tama Kis i roto te kaha Benjamin raa ki mee mo tuku na tama raa, tena Sol e tuku i roto tipu haa na hetau. 22 TeAtua e mee Devit ki tuku te saaita aia ni hakaoti Sol pera ma he tuku. Teenei hea TeAtua e tattara i te vahi Devit, ‘Anau e kite pera ma Devit te tama Jesi raa ko na tama tera Anau e hihai raa, te tama tera e me ki ppena hea Anau e hihai aia ki ppena raa.’ 23 Teenaa ko Jisas te mokopuna Devit, te Tama TeAtua ni hirihiri ki mee mo Tokonaki na tama Israel pera ma Aia ni tattara hakamaoni mai raa. 24 I mua Jisas ni kaamata no hehekau, Jon Baptis e takutaku ake na tama Israel raa hakaatoa ma na tama raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa, tena aia ku hakoukou tapu na tama raa. 25 Jon ku taapiri ki hakaotioti na uata aia, tena aia ki meake na tama raa, ‘Kootou e mannatu ma anau koai? Anau seai ma ko te tama kootou e hakattari raa. Emeia hakallono! Te Tama raa e hamai i muri Anau, tena anau se tau hoki te ui na taka Aia e uru raa i taha ma na vae Aia.’

26 “Aku taina, na hai mokopuna Abraham ia ma na tama seai ma ni Jiu
tera ku lotulotu TeAtua raa: na tattara te ora nei e kou mai ma maatou ki
too no kkave i na tama hakaatoa! 27 E mee na tama e nnoho i Jerusalem
raa ia ma na tama hakamattua raa se illoa ma Jisas ko te Tokonaki taatou,
tena na tama raa se illoa hoki na tattara na profet tera e paupau mai na aho
na Sabat hakaatoa raa. Emeia laatou e ppena na tattara na profet raa ki
hakamaoni, e mee na tama raa ni lahulahu Jisas. 28 Niaina ma laatou se isi
te hakamaoni ni too i na tattara laatou raa ma ki lavaa laatou te taa Tama
raa ki mate, e meia na tama raa e kainno ake koi ma Pailat ki taa Tama raa
ki mate. 29 Te saaita na tama raa ku oti roo te ppena na mee hakaatoa te
Launiu Tapu raa ni tattara i te vahi Jisas raa, tena na tama raa ki turi iho te
tinotama Jisas raa i raro ma te kros raa, tena ki ppono te tinotama raa i roto
te kava na hatu raa. 30 Emeia TeAtua e hakamahike Tama raa i taha ma te
mate, 31 tena i roto tammaki na aho, Jisas ku tuu ake i na tama ni hahaere
ma Aia kaamata i Galili haere no tae i Jerusalem raa. Teenei ko na tama
tera ku tattara ake te kanohenua Israel raa na mee laatou ni kkite raa.
32 33 “Ia tena maatou e oo mai i te kina nei ki kou atu te Rono Tauareka
raa i kootou, tena TeAtua ku oti te ppena hea Aia ni tattara hakamaoni
ake na tipuna taatou raa. TeAtua e hakaora muri Jisas ma taatou na hai
mokopuna na tama raa. E ssau pera ma hea e mmau i roto te rue hakarua
i roto te Launiu na Rue te Lotu raa ma,
‘Akoe he Tamariki Anau;
te aho nei Anau ku mee mo Tamana Akoe.’
34 Teenei hea TeAtua ni tattara i te vahi Aia e me ki hakamahike muri Jisas
i taha ma te mate raa, tena te tinotama raa se lavaa te para i roto te kava:
‘Anau e me ki kou atu na hoki e ttapu, tena ku hakatapu kootou pera ma
Anau ni tattara hakamaoni ake Devit raa.’
35 Ia e mmau hoki i roto te Launiu Tapu ma,
‘Akoe se lavaa te tiaki te Tama Hehekau hakamaoni Akoe raa ki para i roto
te kava.’
36 Maitaname Devit e hehekau no ppena na mee TeAtua e hihai raa na
vahao hakaatoa i roto te ora aia, tena ki oti aia ku mate no tanu ria ma
na tipuna aia raa, tena te tinotama aia raa e moe no para i roto te kava.
37 Emeia te tinotama te Tama TeAtua ni hakamahike i taha ma te mate raa
se para. 38 39 Maatou e hihhai ma kootou na taina maatou raa hakaatoa ki
illoa pera ma na tattara i te vahi te ssirihia na hai sara raa ni ttae atu kootou
i na mahi Jisas. Tena te tama e hakatina Jisas raa e me ki hakattana ria i
taha ma na hai sara hakaatoa tera na Tuaa Moses raa se lavaa te hakattana
taatou ki ttana. 40 Ia tena hakamattonu ki se lavaa na tattara na profet raa
e kapihi atu kootou ma:
41 ‘Hakallono! Kootou na tama e maihu haeo raa! Kootou ki hakateki koi
no mmate!
Maitaname hea anau e ppena te aho nei raa,
he mee tera kootou e me ki se lavaa te hakattina,
niaina roo ma he tama e tattara hakamatahua atu kootou!’ ”
42 Pol laaua ma Banabas ku oo i taha ma te hare lotu na Jiu raa, tena te
kanohenua raa ku meake ma tokorua raa ki vakkai ake te aho te Sabat i
muri raa no tattara ake laatou alaa tattara i te vahi na mee nei. 43 Te
kanohenua raa ku maaseu, tena tammaki na Jiu ia ma na tama seai ma
ni Jiu tera ku mee roo pera ma ni Jiu raa ku tauttari Pol laaua ma Banabas.
Tena na aposol raa ki tattara hakapurupuru ake na tama raa ki tauhano te
nnoho ma na mahi TeAtua.
44 Te Sabat i muri raa, tena taapiri na tama te matakaina raa hakaatoa
ku oti ake ma ki hakallono na tattara i te vahi TeAriki. 45 Na Jiu raa e kkite

koi te kanohenua e rahi raa, tena na hatu manava na tama raa ku kkere, tena ki tattara hakameemee i na tattara Pol e tattara raa, tena laatou ki hai hakasakkino ake roo Pol. 46 Emeia Pol laaua ma Banabas e ivi roo te tattara, “Te mee nei e tauareka ki tattara atu kootou kaamata ki llono na tattara TeAtua raa. Emeia teenaa kootou se hihhai ki hakallono, tena ku mannatu ma kootou se tau te too te ora e ora tahi raa, tena maatou kame ku tiaki kootou no oo i na tama seai ma ni Jiu raa. 47 E mee teenei he tuaa TeAriki e kou mai maaua:

‘Anau e mee akoe pera ma he maahina ki hakamaahina ake na tama seai
ma ni Jiu raa ki lavaa te maarama nei hakaatoa te ora.’ ”

48 Te saaita na tama seai ma ni Jiu raa ni llono, na tama raa ku hihhia roo, tena ki tattara hakammaha na tattara TeAtua raa, tena na tama ku oti te hirihiri ria ma ki too te ora e ora tahi raa ku hakattina.

49 Na ttattara TeAtua raa ku ttoha no ttae roo na matakaina i te henua raa hakaatoa. 50 Emeia na Jiu raa e usuusu na taanata hakamattua te matakaina raa ia ma na hhine seai ma ni Jiu e tuttuu laoi i roto na ora laatou i te lotulotu TeAtua raa. Na tama raa hakaatoa e hakapaa, tena ki kaamata no kou ake na hakalono llihu Pol laaua ma Banabas, tena ki hakaise tokorua raa i taha ma te matakaina raa. 51 Kito Pol laaua ma Banabas ki ttahi na kkere e mmau na tapuvae laaua raa ma ki huri ake te haeo na tama raa e ppena i laaua raa, tena laaua ki oo i Aikoniam. 52 Na hakattina ana i Aikoniam raa ku hihhia roo, e mee TeAnana Tapu raa ku tau hoki i roto laatou.

14

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Aikoniam

1 Hea ni kapihi ake tokorua raa i Antiok raa ku kapihi ake hoki i tokorua raa i roto Aikoniam: Pol laaua ma Banabas e oo i roto te hare lotu na Jiu raa, tena ki tattara hakamatahua ake tammaki roo na mee no hakattina na Jiu ma na tama seai ma ni Jiu raa. 2 Emeia na Jiu se hihhai ki hakattina raa ku kaamata no usuusu ake na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa ku lloto no mee hakahaeo roo na hakattina ana raa. 3 Pol laaua ma Banabas e nnoho te matakaina raa saaita roroa, ia e ivi roo te tattara i te vahi TeAriki te Tama ni kou ake na mahi ki ppena na mirakol ia ma na mee taualleka ki huri ake pera ma na tattara laaua raa e hakamaoni. 4 Na tama te matakaina raa ku vvae: na tama ku tauttari na Jiu, tena alaa tama ku tauttari na aposol.

5 Ia e isi na tama seai ma ni Jiu ia ma na Jiu e hakapaa ma na tama hakamattua laatou raa no tattara hemuu ma ki mee hakahaeo Pol laaua ma Banabas, tena ku maka tokorua raa na hatu ki mmate. 6 Pol laaua ma Banabas ku illoa te hakataakoto na tama raa, tena tokorua raa ki huro i Listra laaua ma Debi i roto Likonia ia ma na matakaina e ttuu alleha vaa raa. 7 Tena tokorua raa ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na matakaina raa.

Pol laaua ma Banabas i roto Listra

8 Tena e isi te tama se lavaa te hahaere e mee na vae aia raa e mmate te saaita roo aia ni haanau mai raa. 9 Tama raa e noho i te kina raa no hakarono na tattara Pol. Tena Pol e kite ma tama raa e isi te hakatina pera ma TeAtua e lavaa te tokonaki aia ki tauareka, kito Pol ki kkira hakamattonu ake te tama raa, 10 tena ki meake hakamaroa ma, “Tuu tonu i aruna!” Kito te tama raa ki llee no tuu i aruna, tena ki kaamata no hahaere.

11 Te kanohenua raa e kkite koi te mee raa, kito na tama raa ki tattara ake hakamaroa i na tattara Likonia ma, “Na atua raa ku ttipu tama no oo mai i

raro.” 12 Kito na tama raa ki kou ake te inoa Sus raa iaa Banabas, tena ki
kanna Pol ma ko Hemes, e mee Pol ko te tama roo e tattara mahi. 13 Te
hare aitu Sus raa e tuu taapiri ake koi te matakaina raa, tena te maatua te
atua Sus raa ku kou ake na bulmakau ma na kaute i te kina te totoka te
matakaina raa, e mee te maatua raa ma te kanohenua raa e hihhai ma ki
hoki ake na mee raa pera ma ni hoki ki hakammaha Pol laaua ma Banabas.
14 Pol laaua ma Banabas ku llono hea na tama raa e hakataakoto ki ppena
raa, tena tokorua raa ku ssae na kaukahu laaua raa no huro atu no ttuu
i lottonu te kanohenua raa, tena ki vaa ake ma, 15 “Aiea kootou e ppena
peenaa naea? Maaua ni tama koi peenaa ma kootou naa! Maaua e oo mai
i te kina nei ki tattara atu te Rono Tauareka raa ki hakattike kootou i taha ma
na mee sakkino raa ki lavaa kootou te tauttari TeAtua e ora tera ni pena te
vaelani, te maarama nei, te lottai, ia ma na mee roo hakaatoa raa. 16 I mua
TeAtua e tiaki na tama hakaatoa ki hai koi na mannatu laatou. 17 Emeia
na mee taualleka hakaatoa TeAtua e ppena raa e huri atu ki illoa kootou
pera ma Aia e noho: TeAtua e kou atu kootou na reurehu i te vaelani raa
ia ma na kai ki ttori te saaita te ttori kai, tena ki kou atu hoki na kai ki kkai
ki hihhia kootou.” 18 Niaina roo ma Pol laaua ma Banabas e tattara ake
peenei, e meia te kanohenua raa e hai koi ma ki hoki ake na hoki raa ma ki
hakammaha tokorua raa.
19 E isi na Jiu e oo mai i Antiok i roto Pisidia laaua ma Aikoniam; na tama
raa e usuusu ake te kanohenua raa ki tauttari laatou, kito na tama raa ki
maka Pol na hatu. Na tama raa e kkahu ma Pol ku mate, tena na tama
raa ki horo tama raa i taha ma te matakaina raa. 20 Emeia te saaita koi
na hakattina ana raa ni hakkutu areha Pol, tena Pol ku mahike i aruna no
vaakai muri i te matakaina raa. Te aho i muri raa Pol laaua ma Banabas ku
oo i Debi.

Pol laaua ma Banabas ku vakkai i Antiok i roto Siria

21 Pol laaua ma Banabas e takutaku ake te Rono Tauareka raa i roto
Debi, tena tammaki na tama ku hakattina. Tena ki oti tokorua raa ku
vakkai i Listra, tena ki oo i Aikoniam, tena ki oo hoki no ttae i Antiok i roto
Pisidia. 22 Tokorua raa e tattara ma na hakattina ana raa, tena ki tattara
hakapurupuru ake na tama raa ki ttuu mmau i na hakattina laatou raa.
Tokorua raa e akoako ake ma, “Taatou e me ki ttiri tammaki na hakalono
llihu i mua taatou e ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.” 23 Na tama
raa e hirihiri na tama ki hakamattua i roto na hare lotu hakaatoa, tena
na tama raa ki hakamaatapu no lotu ake TeAriki laatou e hakattina raa ki
tokonaki na tama raa.
24 Tokorua raa e oo no ttae i Pamfilia te saaita laaua ku oti roo te hahaere
vaa roto Pisidia raa. 25 Tokorua raa e takutaku ake te Rono Tauareka raa i
roto Pega, tena ki oti laaua ki oo i Atalia, 26 tena tokorua raa ku too te vaka
raa no vakkai muri i Antiok, i te kina na tama raa ni hakatapu tokorua raa
i na mahi TeAtua ki ppena na hehekau laaua tera ku oti te saaita nei raa.
27 Te saaita tokorua raa ni ttae i Antiok raa, tokorua raa ku hakkutu ake
na tama na hare lotu raa hakaatoa, tena ki tattara ake na tama raa na mee
hakaatoa laaua ni ppena i na mahi TeAtua raa ia ma TeAtua hoki ki taaraki
ake te totoka raa i na tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina. 28 Tena tokorua
raa ku nnoho saaita roroa roo i te kina raa ma na hakattina ana raa.

15

Na tama hakamattua te lotu e hakkutu i Jerusalem

1 E isi na tama i Judia e oo mai i Antiok, tena ki kaamata no akoako ake
na hakattina ana raa ma, “Kootou se lavaa te too te ora kame kootou se ttuu

te hakamaatino e tapu raa pera ma hea na Tuaa Moses raa e tattara raa.”
2 Pol laaua ma Banabas ku hakatauttau roo ma na tama raa i te vahi te tuu
te hakamaatino e tapu na tama raa e tattara raa, kito na hakattina ana raa
ki hirihiri Pol laaua ma Banabas ki oo i Jerusalem ma alaa tama hoki no
mmata na aposol raa ia ma na tama hakamattua te lotu raa i te hakataakoto
na tama raa e tattara raa.
3 Na hakattina ana raa ku kauna na tama raa no oo, tena te saaita na tama
raa ni oo vaa roto Fonisia laaua ma Samaria raa, na tama raa ku tattara ake
na hakattina ana raa pera ma na tama seai ma ni Jiu raa ku hakattina hoki
TeAtua, tena te rono nei e mee roo na hakattina ana raa no hihhia. 4 Na
tama raa e oo no ttae i Jerusalem, tena na tama te lotu raa, na aposol raa ia
ma na tama hakamattua raa ku too hakaraoi na tama raa, kito Pol laaua ma
Banabas ki tattara ake na mee hakaatoa laaua ni ppena i na mahi TeAtua
raa.
5 Emeia na hakattina ana e hukui i roto te kuturana na Farisi raa ku
ttuu i aruna no meake ma, “Na tama seai ma ni Jiu raa e tau te ttuu te
hakamaatino e tapu raa, tena ku meake ki tauttari hoki na Tuaa Moses raa.”
6 Na aposol raa laatou ma na tama hakamattua raa ku hakkutu hakaatoa
ma ki tattara te hakataakoto raa. 7 Na tama raa e hakataukoti saaita roroa
roo, tena Pita ki mahike i aruna no meake, “Aku taina, kootou e illoa pera
ma TeAtua ni hirihiri anau i roto kootou ki takutaku ake te Rono Tauareka
raa i na tama seai ma ni Jiu raa ma ki llono hoki na tama raa no hakattina.
8 Tena TeAtua te Tama e iroa na hakataakoto na tama hakaatoa raa e huri
mai ma e tonu na tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina hoki, tena Aia ki
kou ake TeAnana Tapu raa i na tama raa pera ma Aia ni kou mai taatou
raa. 9 TeAtua e huri mai pera ma se isi te mee e kee i lottonu taatou ma
na tama raa; Aia e ssirihia na hai sara na tama raa e mee na tama raa ku
hakattina. 10 Kaa te saaita nei roo kootou ku hihhai ki hahaaite TeAtua, tena
ki hakapiri ake na mee e mmaha tera taatou ia ma na tipuna taatou raa se
lavaa te amo raea? 11 Te mee nei se tonu! Taatou e too te ora hakamaoni raa
e mee taatou e hakattina i TeAriki Jisas, e ssau pera ma na tama raa hoki.”
12 Te kanohenua raa hakaatoa ku noho hemuu te saaita laatou ni llono
Banabas laaua ma Pol e tattara ake na mirakol ia ma na mee taualleka laaua
ni ppena i na mahi TeAtua raa i mua na karemata na tama seai ma ni Jiu
raa. 13 Tokorua raa e tattara ake no oti roo, tena Jems ki meake, “Aku taina,
hakallono mai anau! 14 Saimon e tattara hakamatahua atu te kaamata tera
TeAtua ni huri ake pera ma Aia e rorohi laoi na tama seai ma ni Jiu raa, tena
ki too na tama raa pera ma ni tama roo Aia. 15 Na tattara na profet raa ku
haere tonu roo ma na tattara nei. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
16 TeAriki e tattara ma, ‘I muri na mee nei, Anau e me ki vaakai atu
no hakatuu hakaraoi te hare Devit ku maseu raa.
Anau e me ki pena hakaraoi na kina e masseu raa,
tena ku mee roo ki mmau.
17 Tena na kanohenua roo hakaatoa e me ki oo mai Anau,
na tama hakaatoa seai ma ni Jiu tera Anau ni hirihiri ki mee mo tama Anau
raa.
18 Tena TeAriki ko te Tama ni tattara mai na mee nei i mua roo ki illoa
taatou.’ ”
19 Kito Jems ki meake, “Teenei he hakataakoto koi anau pera ma taatou ki
se kou ake te hainattaa i na tama seai ma ni Jiu tera ku hakattina TeAtua raa.
20 Emeia taatou ki tattaa he launiu no meake pera ma laatou se lavaa te kkai
na kai ku oti te hoki ake na hatu tipua raa e mee na kai raa ku se matahua,
ia ki se lavaa te karemata kailallao, ia ki se kkai na manu hahaere na tama

e kkoti na ua raa, ia ki se kkai hoki na toto. 21 Maitaname na Tuaa Moses
raa e paupau iho saaita roroa roo i roto na hare lotu na Jiu raa i na Sabat
hakaatoa, tena na tattara TeAtua raa e takutaku tahi i roto na matakaina
hakaatoa."

Te launiu na tama seai ma ni Jiu tera ku hakattina

22 Tena na aposol raa laatou ma na tama hakamattua raa, hakapaa ma
na hakattina ana raa hakaatoa ku tattara ma ki hirihiri ni tama i roto te
kuturana raa, tena ku kauna na tama raa ki oo i Antiok laatou ma Pol laaua
ma Banabas. Na tama raa e hirihiri tokorua na tama tera na hakattina
ana raa e hakammaha roo; teenaa ko Judas na tama raa e kanna ma ko
Barsabas raa, tena Sailas. 23 Kito na tama raa ki kauna tokorua raa ma te
launiu nei:

"Maatou na aposol Jisas, na tama hakamattua ia ma na taina kootou
raa e kou atu te tauareka kootou hakaatoa na taina maatou raa; na tama
seai ma ni Jiu tera e nnoho i roto Antiok, Siria ia ma Silisia raa. 24 Maatou
e llono pera ma e isi na tama e oo i taha ma te kuturana nei no kou atu
na hakalono llihu, tena ki mee kootou no se hihhia i na tattara laatou e
tattara atu raa, e meia maatou se hai tattara e tattara ake na tama raa.
25 Tena kito maatou ki hakkutu hakaatoa no tattara no tonu ma ki hirihiri
ni tama ki oo atu ma na tattara maatou nei. Na tama nei e me ki oo atu ma
na taina hakamaoni roo maatou raa, Banabas laaua ma Pol 26 tera ni hoki
ake na ora laaua raa ki tauttari TeAriki taatou Jisas Krais raa. 27 Maatou e
kauna Judas laaua ma Sailas ki oo atu no tattara atu kootou ma na maihu
laaua na tattara tera e mmau i roto te launiu nei. 28 Maatou ma TeAnana
Tapu raa e hakamoe no tonu ma ki se lavaa hoki te hakapiri atu alaa tuaa
e mmaha i aruna kootou, e meia aanei na tuaa kootou e tau te tauttari.
29 Ki se kkai na kai tera ku oti te hoki ake na hatu tipua raa, ia ki se kkai
na toto, ia ki se kkai na manu hahaere na tama raa e kkoti na ua raa, ia ki
se karemata kailallao. Kootou e me ki taualleka kame kootou e mattonu
no se ppena na mee nei. Maatou e kou atu te tauareka kootou."

30 Na tama e oo ma na tattara raa ku oo no ttae i Antiok, tena ki hakkutu
ake te kuturana na hakattina ana hakaatoa i te kina raa, tena ki kou ake te
launiu raa. 31 Te saaita na tama raa ni ppau te launiu raa, na tama raa ku
hihhia roo i na tattara hakapurupuru na tama raa. 32 Judas laaua ma Sailas
ni profet hoki, tena tokorua raa ki tattara ake na tama raa saaita roroa roo
no mee na hakattina na tama raa no ivi. 33 Tokorua raa e nnoho i te kina raa
no oti roo, tena na hakattina ana raa ki kauna tokorua raa ma te tauareka
ki vakkai muri i na tama ni kauna ria ake tokorua raa. 34 [Emeia Sailas e
maanatu ma ki noho koi te matakaina raa.] 35 Pol laaua ma Banabas e
nnoho hakamarie i Antiok, tena ki hukui ma tammaki na tama no akoako,
tena ki takutaku ake na tattara TeAriki raa.

Pol laaua ma Banabas ku vvae

36 Tena ki oti Pol ku meake Banabas, "Taaua ki vakkai no mmata na
hakattina ana i na matakaina hakaatoa taaua ni takutaku ake na tattara
TeAriki raa, tena taaua ku mmata ma laatou e mee peehee." 37 Banabas ku
maanatu ma ki too Jon Mak ki oo laatou, 38 e meia Pol e maanatu ma se tonu
laaua te too te tama raa, e mee te tama raa se nnoho roo laatou no ttae te
hakaoti te uata laaua raa. Jon Mak ni tiaki tokorua raa no vaakai i Pamfilia.
39 Pol laaua ma Banabas ku hakatauttau roo, tena laaua ki vvae. Banabas
ku too Mak, tena ki oo no too te vaka raa no tere i Saiprus. 40 Tena Pol ku
too Sailas no oo laaua, tena na hakattina ana raa ku kainno ake TeAriki ki

rorohi hakaraoi tokorua raa. 41 Pol e haere vaa roto Siria laaua ma Silisia,
tena ki mee na hakattina na hakattina ana raa no hai mmahi roo.

16

Timoti ku oo laatou ma Pol laaua ma Sailas

1 Pol ku haere no tae i Debi, tena ki haere hoki i Listra i te matakaina te
tama te lotu e hui ma ko Timoti raa e noho. Te tinna aia raa he Jiu, ia he
tama hoki te lotu, e meia te tamana aia raa he Grik. 2 Na hakattina ana
hakaatoa i roto Listra laaua ma Aikoniam raa ku tattara hakamamaha roo
iaa Timoti. 3 Pol e hihai ma ki too Timoti ki oo laaua, tena aia ki ttuu te
hakamaatino e tapu raa i te tinotama tama raa. Aia e ppena te mee nei e
mee na Jiu e nnoho i roto na kina raa e illoa ma te tamana Timoti raa he
Grik. 4 Tena na tama raa ku oo vaa roto na matakaina roo hakaatoa no
tattara ake na hakattina ana raa na tuaa na aposol raa laatou ma na tama
hakamattua i Jerusalem raa ni hakamoe raa, tena ki meake na hakattina
ana raa ki tauttari na tuaa raa. 5 Tena na hakattina na tama i roto na
hare lotu raa hakaatoa ku hai mmahi roo, ia te kooina na tama raa e haere
tammaki koi te aho ma te aho.

Pol i roto Troas

6 Na tama raa e oo vaa roto Frigia laaua ma Galesia, maitaname TeAnana
Tapu raa se hihai ma na tama raa ki takutaku ake na tattara TeAtua raa i
roto Esia. 7 Na tama raa ku ttae i Misia, tena laatou ku hahaivi ma ki oo i
Bitinia, e meia TeAnana Jisas raa se hihai ma laatou ki oo. 8 Kito na tama
raa ki oo hakallaka Misia no oo i Troas. 9 Te poo naa Pol ku kite karemata
roo te tama i Masedonia e tuu ake no meake aia ma, “Hamai i Masedonia
no tokonaki maatou!” 10 Pol e kite koi te mee nei, tena maatou ku tanattana
no oo i Masedonia e mee maatou e mannatu ma TeAtua e kanna maatou ki
takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama te matakaina raa.

Lidia ku hakatina

11 Maatou e kkake te vaka raa i Troas, tena ki tere tahi roo i Samotras,
tena te aho taiao raa maatou ku ttae i Neapolis. 12 Tena maatou ku tiaki te
kina naa no oo no ttae i Filipai te matakaina kaamata i Masedonia tera Rom
e rorohi raa. Maatou e nnoho e llava na aho i te matakaina naa.
13 Tena te aho te Sabat raa maatou ku oo i taha ma te matakaina raa no
ttae i te vahi te riva i te kina maatou e mannatu ma he kina na Jiu raa kame
e kutukkutu no lotulotu raa. Tena maatou ku nnoho i te kina raa no tattara
ake na hhine e kkutu i te kina raa. 14 He hine hokotahi i roto na hhine tera
e llono na tattara maatou raa ko Lidia, he hine i Taiataira tera na tama e
oo ake no suisui na hekau e ttea pouri e ssui mmaha raa. Lidia he hine e
lotulotu TeAtua, tena TeAriki ku taaraki te kapuroro tama raa ki hakarono
hakaraoi roo na tattara Pol e tattara raa. 15 Lidia ma na tama i roto te hare
aia raa ku hakoukou tapu ria no oti, tena aia ki hakkoro ake ma, “Oo mai ki
oo no nnoho i te hare anau raa kame kootou e maanatu ma anau he tama
e hakatina hakamaoni TeAriki.” Tena aia e hai roo na mahi aia ma maatou
ki oo ma aia.

Pol laaua ma Sailas ku hakapiki ria

16 He aho hokotahi maatou ku oo i te kina e lotulotu raa, tena he taukupu
hehekau vahao nei e isi te tipua sakkino tera e mee aia ki lavaa te tattara
na mee koi oo mai i muri raa ku ttiri maatou. Na tama e ttino te taukupu
raa e tootoo tammaki roo na sileni i na tattara aia e tattara i na mee tera
koi oo mai i muri raa. 17 Te taukupu raa e tautari mai maatou ma Pol, tena
ki vavaa mai ma, “Na tama nei ni tama hehekau TeAtua i Aruna raa! Na

tama nei e tattara atu kootou i na ara tera TeAtua e me ki tokonaki kootou
ki ora raa!" 18 Tammaki roo na aho te taukupu raa e hahai ake Pol, tena Pol
ku se hihia, tena aia ki hakatike no meake te tipua i roto te taukupu raa ma,
"Anau e meatu akoe i te inoa Jisas Krais ki hamai i taha ma te taukupu naa!"
Te saaita naa koi te tipua raa ku tere i taha ma te taukupu raa.

19 Na tama e ttino te taukupu raa ku illoa ma laatou kame ku se hai ara
hoki e me ki tootoo na sileni, kito na tama raa ki ttaohi Pol laaua ma Sailas,
tena ki horo tokorua raa i na tama hakamattua e nnoho i roto marae raa.
20 Na tama raa e too tokorua raa no kkave i na tama hakananniu i Rom raa,
tena ki meake, "Na tama nei ni Jiu, tena laaua e haere ppena na sara i roto
te matakaina taatou nei. 21 Na tama nei e akoako na tiputipu se ttonu ma
na tuaa taatou raa. Maatou ni tama i Rom, tena maatou se lavaa te too na
tiputipu nei, ia maatou se lavaa te haaite hoki na tiputipu nei."

22 Tena te kanohenua raa ki hakapaa hakaatoa no riki Pol laaua ma
Sailas.

Kito te tama hakamaatua raa ki ssae na hekau Pol laaua ma Sailas raa i
taha, tena ki meake na tama raa ki riki tokorua raa. 23 Na tama raa e riki
hakahaeo roo tokorua raa no oti, tena ki ppono tokorua raa i roto te hare
karapusi, tena ki meake te tama e rorohi te hare karapusi raa ki hakkapi
te totoka raa ki mmau roo. 24 Te tama rorohi raa e too na tattara nei, tena
aia ki ppono tokorua raa i roto roo te hare karapusi, tena ki hakkapi na vae
tokorua raa i lottonu saa hono mattoru e mmaha.

25 Te tuapoo Pol laaua ma Sailas ku lotu, tena ki huhua na rue te lotu
ki hakammaha ake TeAtua, tena alaa tama karapusi ku hakalollono ake i
tokorua raa. 26 Te saaita naa koi te ruru henua hai mahi roo ku ruru te
hare karapusi raa, tena na totoka te hare karapusi raa hakaatoa ku hakateki
no tallaki, tena na seni raa hoki ku hhopo i taha ma na tama karapusi raa
hakaatoa. 27 Te tama e rorohi te hare karapusi raa ku maahuru no kite pera
ma na totoka te hare karapusi raa ku tallaki hakaatoa, tena aia ku maanatu
ma na tama karapusi raa ku ssao hakaatoa, tena aia ki uhu te paraamoa
aia e taa tama raa ma ki ttoki aia hokoia ki mate. 28 Kito Pol ki kanna
ake hakamaroa roo ma, "Auu se ttoki akoe hokkoe. Maatou e nnoho koi
hakaatoa."

29 Te tama e rorohi te hare karapusi raa ku kanna ake ma ki kou ake he
ahi, tena aia ki too te ahi raa no tere i hare no tteiho no tuturi i mua na vae
Pol laaua ma Sailas raa no pore roo te mataku. 30 Tena aia ki too tokorua
raa no hakattaki i aho no vahiri ake ma, "Na tama hakamattua, hea anau e
me ki ppena ki ora anau?"

31 Kito tokorua raa ki meake, "Hakatina i TeAriki Jisas, tena akoe e me
ki ora. Akoe ma na llave ana akoe raa hakaatoa." 32 Tena tokorua raa ki
takutaku ake na tattara TeAriki raa i te tama raa ia ma na tama i roto te
hare aia raa. 33 Te poo naa koi te tama e rorohi te hare karapusi raa ku too
tokorua raa, tena ki oo no huhui hakaraoi na saanuku tokorua raa. Tena
aia ma na tama i hare raa hakaatoa ku too te hakoukou tapu te saaita naa
koi. 34 Aia ku too Pol laaua ma Sailas no kkave i te hare aia raa, tena ki
kou ake na kai tokorua raa no kkai. Te tama raa ma na llave ana aia raa
hakaatoa ku hihhia e mee laatou ku hakattina i TeAtua.

35 Tena te tahata, na tama hakananniu i Rom raa ku kauna na polis laatou
raa ma na tattara nei, "Hakattana tokorua naa ki oo."

36 Kito te tama e rorohi te hare karapusi raa ki meake Pol, "Na tama
hakananniu i Rom raa e kou mai te tattara ma ki hakattana koorua ki oo.
Koorua ku ttana ki oo, tena ku oo ma te tauareka."

37 Emeia Pol e meake na polis raa, “Kootou e kkite maaua se isi na sara
e ppena, e meia kootou e riki maaua i roto marae, tena maaua hoki ni
tama i Rom. Na tama raa e ppono maaua i roto te hare karapusi raa, tena
te saaita nei laatou ku mee ki hakattana hemuu maaua ki oo se tama e iroa?
Maaua se lavaa te oo! Meake na tama hakananniu i Rom raa ki oo mai roo
hokolaatou no hakattana maaua ki oo.”
38 Na polis raa ku oo no tattara ake na tama hakananniu raa na tattara
Pol laaua ma Sailas raa. Tena te saaita koi na tama hakananniu raa ni llono
ma tokorua raa ni tama i Rom, na tama raa ku mattaku roo. 39 Kito na tama
raa ki oo ake no hai aroha ake tokorua raa, tena ki hakattaki tokorua raa i
taha ma te hare karapusi raa, tena ki meake tokorua raa ki oo i taha ma te
matakaina raa. 40 Tena Pol laaua ma Sailas ku tiaki te hare karapusi raa no
oo i te hare Lidia raa. Tokorua raa e ttiri na hakattina ana i te hare raa, tena
ki tattara hakapurupuru ake na tama raa no oti, tena laaua ki oo.

17

Pol laaua ma Sailas i roto Tesalonaika

1 Pol laaua ma Sailas ku oo vaa roto Amfipolis laaua ma Apolonia, tena ki
oo no ttae i Tesalonaika i te kina te hare lotu na Jiu raa e tuu. 2 Pol e haere i
te hare lotu na Jiu raa peeraa ma aia e hahaere tahi na vahao hakaatoa raa.
Tena e toru roo na Sabat Pol e tattara ake na tama raa i te vahi te Launiu
Tapu raa, 3 tena ki tattara hakamatahua ake hoki na tama raa na tattara te
Launiu Tapu raa. Na tattara raa e huri ake te hakamaoni pera ma te Mesaia
raa e me ki hakalono llihu, tena e me ki mahike muri i taha ma te mate. Kito
Pol ki meake, “Jisas te Tama anau e tattara atu kootou nei raa ko te Mesaia.”
4 E isi na tama ku hakattina no hukui ake Pol laaua ma Sailas, tena tammaki
hoki na hhine hakamattua ia ma tammaki na tama i Grik tera ku lotulotu
TeAtua raa ku hukui ake hoki.
5 Emeia e isi na Jiu ku manava kkere i na tama raa, tena laatou ki hakkutu
ake na tama vare e nonnoho i na mateara raa, tena ki mee na tama raa no
lloto. Na tama raa ku lloto no vavaa hakamaroa roo vaa roto te matakaina
raa, tena ki oo no ssaa na totoka te hare te tama e hui ma ko Jeson raa, tena
ki ssee vaa hare ma ki lave laatou Pol laaua ma Sailas, tena ma laatou ku
too tokorua raa no horoo ake i te kanohenua raa. 6 Emeia e mee laatou ku
se lave tokorua raa, tena na tama raa ki too Jeson ia ma alaa hakattina ana
i roto te hare raa no horoo ake no hakattuu i mua na tama hakananniu i te
matakaina raa, tena ki hai ake hakamaroa roo ma, “Na tama ni haere ppena
na sara i na kina roo hakaatoa raa ku ttae mai i te matakaina taatou nei te
saaita nei, 7 tena Jeson e too tokorua raa no nnoho laatou i te hare aia raa.
Na tama nei hakaatoa e seu na tuaa te tama hakamaatua i Rom raa, tena ki
tattara ma e isi hoki teeraa tuku te inoa Aia raa ko Jisas.” 8 Na tattara nei e
mee roo te kanohenua raa ia ma na tama hakananniu te matakaina raa no
vaa huri roo. 9 Na tama hakananniu raa e meake Jeson ma alaa hakattina
ana ki sui ake te kooina na sileni laatou e hihhai raa, tena ma laatou ku
hakattana na tama raa ki oo.

Pol laaua ma Sailas i roto Beria

10 Te poo naa koi na hakattina ana raa ku kauna Pol laaua ma Sailas ki oo
i Beria. Tokorua raa e oo no ttae, tena ki oo i te hare lotu na Jiu raa. 11 Na
tama te matakaina raa e atamai roo i aruna na tama i Tesalonaika raa. Na
tama raa e hihhai roo ki hakallono na tattara raa, tena na aho hakaatoa na
tama raa ku paupau te Launiu Tapu raa ma ki mmata ma na tattara Pol
raa e hakamaoni. 12 Tammaki na tama ku hakattina, ia tammaki na hhine
hakananniu i Grik ia ma tammaki hoki na taanata i Grik ku hakattina.

13 Emeia te saaita na Jiu i Tesalonaika raa ni llono ma Pol ku takutaku ake
hoki na tattara TeAtua raa i roto Beria, na tama raa ku oo ake no hakkutu
na tama te matakaina raa, tena ki usuusu ake na tama raa. 14 Te saaita naa
koi na hakattina ana raa ku kauna Pol ma alaa tama ki oo i tai, e meia Sailas
laaua ma Timoti e nnoho koi i Beria. 15 Na tama e too Pol no oo laatou raa
e oo roo laatou no ttae i Atens, tena na tama raa ki vakkai ake i Beria ma na
tattara Pol raa pera ma Sailas laaua ma Timoti ki oo ake vave roo i aia.

Pol ku takutaku i roto Atens

16 Pol ku noho i roto Atens no hakattari Sailas laaua ma Timoti ki oo ake,
tena aia ku se hihia roo e mee aia e kite tammaki roo na hatu tipua i roto
te matakaina raa. 17 Kito aia ki kkutu no tattara ma na Jiu ia ma na tama
seai ma ni Jiu e lotulotu TeAtua i roto te hare lotu na Jiu raa, tena na aho
hakaatoa aia ku kkutu no tattara ma te kanohenua raa ia ma na tama e oo
ake peeraa i roto marae raa. 18 Na tama akoako e kanna ma ni Epikurian
ia ma na Stoik raa e hakataukoti hoki ma Pol. E isi na tama na tama raa e
meake ma, “Hea te tama hakatanata mahi nei e tattara nei?”

Tena alaa tama ki meake, “Te tama raa e tattara mai na atua alaa
matakaina.” Na tama raa e tattara ake peenei e mee Pol e takutaku ake i
te vahi Jisas ia ma te ora muri Tama raa i taha ma te mate raa. 19 Kito na
tama raa ki hakattaki ake Pol no hakatuu i mua na tama hakananniu te
kuturana na Areopagus i roto te matakaina raa, tena ki meake, “Maatou e
hihhai ki illoa te hakataakoto vahao nei akoe e takutaku raa. 20 E isi na
akoako vahao nei maatou e llono akoe e tattara, ia tena maatou e hihhai
ki illoa te hakataakoto na tattara naa.” 21 (E mee na tama hakaatoa i roto
Atens ia ma na tama alaa henua e nnoho i te kina nei raa e hihhai ki tattara
tahi na mee vahao nei laatou e llono raa.)

22 Tena Pol ki mahike no tuu i aruna i mua na tama hakamattua te
matakaina raa, tena ki meake, “Anau e kite pera ma kootou na tama Atens
raa ni tama roo e lotu tahi. 23 E mee te saaita anau ni haere vaa roto te
matakaina kootou nei no mmata na kina kootou e lotulotu raa, anau e kite
te olta hokotahi e mmau na tattara nei, ‘TeAtua Maatou Se illoa raa.’ TeAtua
kootou e lotulotu niaina ma kootou se illoa raa ko TeAtua anau e tattara atu
kootou vahao nei raa.

24 “TeAtua e pena te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i roto te
maarama nei raa ko TeAriki te vaelani ma te maarama nei, tena TeAtua
se noho i roto na hare tapu na tama e pena ma na rima laatou raa. 25 Tena
te Tama raa se hai mee e hihai hoki ma taatou ki uata ma Aia, e mee Aia
Hokoia e kou mai te loumatani te ora ia ma alaa mee hoki i taatou na tama
roo hakaatoa. 26 TeAtua ni pena mai te tama hokotahi, tena te aho nei
Aia ku mee na tama roo hakaatoa ki noho i roto te maarama nei hakaatoa.
TeAtua Hokoia ni tuku mai i mua roo te saaita na mee hakaatoa ia ma te
kooina na henua hakaatoa na tama e me ki nnoho raa. 27 TeAtua e ppena
peenei raa ma ki sesee na tama raa Aia ma na rima laatou pera ma ni tama
e sseni. Emeia te hakamaoni TeAtua se mmao i taha ma taatou; 28 peeraa
ma na tattara te tama e tattara ma,

‘Taatou e hahaere, ia e kenekene,
tena e nnoho i roto te maarama nei.’

E ssau pera ma na tattara kootou e tattara ma,

‘Taatou hoki ni tamalliki TeAtua.’

29 E mee taatou ni tamalliki TeAtua, tena taatou se lavaa te mannatu ma te
tipu TeAtua raa e ssau pera ma na hatu tipua na tama e pena ma na gol, na
siliva ia ma na hatu i te atamai te tama raa. 30 TeAtua se maanatu na saaita
na tama raa ni se illoa Aia raa, e meia te saaita nei Aia ku meake na tama

na kina hakaatoa ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino laatou raa. 31 E mee
Aia ku oti te tuku te aho hokotahi te Tama Aia ni hirihiri ki hakatonutonu
te hakamaoni na tama te maarama nei raa hakaatoa. Aia ku oti te huri mai
te hakamaoni ki kkite na tama hakaatoa te hakataakoto Aia ni hakamahike
Tama raa i taha ma te mate raa!”
32 Na tama raa ku llono Pol e tattara i te mahike muri i taha ma te mate
raa, e meia e isi na tama na tama raa ku tataussua Pol, tena e isi hoki na
tama ku meake ma, “Maatou e hihhai ki hakallono akoe e tattara mai hoki
na tattara nei hakaraoi.” 33 Tena Pol ki haere i taha ma te kina laatou e
kkutu raa. 34 E isi na tama ku hakattina, tena ki hukui ake ma Pol, tena e
isi te tama i roto na tama raa te inoa aia raa ko Dionisius he tama i roto te
kuturana na tama hakananniu raa. Ia e isi hoki te hine te inoa aia raa ko
Damaris ia ma alaa tama hoki.

18

Pol i roto Korin

1 Pol e tattara ma na tama te kuturana raa no oti, tena aia ki tiaki Atens
no haere i Korin. 2 Aia e ttiri te Jiu i te kina raa, te inoa aia ko Akwila.
Tama raa e haanau i Pontus, tena aia e hamai peeraa i Itali ma Prisila te
avana aia raa, tena tokorua raa e ttae ake vahao raa koi. Tokorua raa e oo
ake, maitaname Klodius te tama hakamaatua i Rom raa e meake ma na Jiu
hakaatoa ki oo i taha ma Rom. Pol e haere no mmata tokorua raa, 3 tena ki
noho no uata laatou, e mee aia e too sileni i na hare taporo aia e penapena
raa, e ssau hoki pera ma tokorua raa. 4 Pol e tattara i roto te hare tapu na
Jiu raa na Sabat hakaatoa, tena aia ku hahaivi ma ki mee na Jiu ia ma na
tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina.

5 Sailas laaua ma Timoti ku oo ake i Masedonia no ttae ake, tena Pol ki
takutaku ake na aho naa hakaatoa na tattara TeAtua raa i roto te matakaina
naa, tena ki tattara hakamatahua ake hoki na Jiu raa pera ma Jisas ko te
Mesaia. 6 Emeia te saaita na tama raa ku se hihhai no tattara hakahaeo ake
aia raa, tena Pol ki ttahi na kkere e mmau te kaukahu aia raa i taha, tena
ki meake, “Kame kootou e oo no mmao i taha ma TeAtua, teenaa he vahi
kootou hokkootou, tena kootou se lavaa te tuku pera ma anau e sara. Te
mee naa ku seai ma he sara anau. Te saaita nei anau ku mee ki haere i na
tama seai ma ni Jiu raa.” 7 Kito Pol ki tiaki na tama raa no haere no noho i
te hare te tama seai ma he Jiu te inoa aia raa ko Titius Jastus, aia he tama e
lotulotu TeAtua, tena te hare aia raa e tuu taapiri ake te hare lotu na Jiu raa.
8 Krispus he tama hakamaatua i roto te hare lotu na Jiu, tena aia e hakatina
i TeAriki hakapaa ma na tama i roto te hare aia raa hakaatoa, ia tammaki
na tama i roto Korin e llono na tattara raa no hakattina, tena na tama raa
ki too te hakoukou tapu.

9 He poo hokotahi Pol e kite karemata pera ma TeAriki e tattara ake aia
ma, “Auu se mataku, e meia tauhano koi te tattara, tena auu se kkaro,
10 maitaname Anau e noho ma akoe. Se hai tama e lavaa te hai hakahaeo
akoe, e mee tammaki na tama i roto te matakaina nei ni tama Anau.” 11 Tena
Pol e noho te hetau toe i te matakaina raa no akoako ake te kanohenua raa
na tattara TeAtua raa.

12 Te saaita Galio ku mee no hakamaatua i Akaia, tena na Jiu i te kina
raa ku hakkutu hakaatoa no ttaohi Pol no kkave i te hare hakatonutonu
raa. 13 Kito na tama raa ki meake, “Te tama nei e hahaivi ma ki mee te
kanohenua raa ki lotulotu TeAtua i na tiputipu tera se ttonu ma na tuaa
taatou raa!”

14 Pol ku mee koi ma ki tattara, tena Galio ki meake na Jiu raa, “Kame
te mee nei he mee roo e sara tera te tama e ppena, tena kame e tonu anau
te hakarono atu kootou na Jiu. 15 Emeia, e mee kootou e hakatauttau koi
na tattara ia ma na inoa na tama ia ma na tuaa kootou raa, tena kootou
hokkootou ki hakatonutonu te mee naa. Anau se lavaa te hakatonutonu
na mee peenaa.” 16 Tena Galio ki hakaise na tama raa i taha ma te hare
hakatonutonu raa. 17 Tena na tama raa hakaatoa ku ttaohi Sostenes,
te tama hakamaatua te hare lotu na Jiu raa no taa vaa mua te hare
hakatonutonu raa. Emeia Galio se anaana atu hoki.

Pol ku vaakai i Antiok

18 Pol e noho i roto Korin ma na hakattina ana raa tammaki na aho, tena
aia ki tiaki na tama raa, tena ki too Prisila laaua ma Akwila no huro laatou i
Siria. Pol e ohe te pohouru aia raa no mmore i mua laatou ni huro i Senkria
raa, e mee aia e isi te tattara hakamaoni ni hakamoe ma TeAtua. 19 Na
tama raa ku ttae i Efesus, tena Pol ki tiaki Prisila laaua ma Akwila i te kina
raa. Pol ku haere i roto te hare lotu na Jiu raa no tattara laatou ma na Jiu
raa. 20 Na tama raa e kainno ake Pol ki nnoho laatou he saaita, e meia Pol
se hihai. 21 Tena Pol ki meake na tama raa te saaita aia ni haere raa ma,
“Kame TeAtua e hihai, anau e me ki vaakai mai kootou.” Tena aia ki too te
vaka raa i Efesus no tere.

22 Pol ku tae i Sisaria, tena aia ki haere peeraa i Jerusalem no tattara
hakatauareka ake na hakattina ana i te kina raa, tena aia ki haere i Antiok.
23 Aia e noho i te kina raa no oti, tena aia ki haere vaa roto Galesia laaua
ma Frigia no tattara ake na hakattina ana raa ki ttuu mmau i na hakattina
laatou raa.

Apolos i roto Efesus ma Korin

24 Te saaita naa he Jiu e noho i Efesus te inoa aia raa ko Apolos, tena aia ni
haanau iho i Aleksandria. Tama raa e iroa roo te tattara, ia e isi hoki te iroa
tauareka i te vahi te Launiu Tapu. 25 Aia e too hakaraoi roo na poroporo na
Tiputipu TeAriki raa, tena aia e isi roo te hihai e rahi ki tattara, tena aia e
akoako tonu roo na mee hakamaoni i te vahi Jisas raa. Emeia aia e iroa koi
i te hakoukou tapu Jon raa. 26 Aia e ivi roo te tattara i roto te hare lotu na
Jiu raa. Prisila laaua ma Akwila e llono te tama raa e tattara, tena tokorua
raa ki too tama raa no oo laatou i hare, tena ki hakatonutonu ake tama raa
i te vahi na Tiputipu TeAtua raa. 27 Tena Apolos ku maanatu ma ki haere i
Akaia, kito na hakattina ana i Efesus raa ki tokonaki aia no taataa te launiu
no kkave i na hakattina ana i Akaia raa ma ki too hakaraoi Apolos. Apolos
ku tae i Akaia, tena aia ki tokonaki hai mahi roo na tama tera ku hakattina
i na mahi te tauareka TeAtua raa. 28 Apolos e ivi roo te hakatauttau ma na
Jiu raa i te vahi te Launiu Tapu raa pera ma Jisas ko te Mesaia, tena na Jiu
raa ku se ttau roo te tama raa.

19

Pol i roto Efesus

1 Pol e haere vaa roto te matakaina raa no ttae i Efesus te saaita Apolos ni
noho i roto Korin. Pol e ttiri na hakattina ana i te matakaina raa, 2 tena aia
ki vahiri ake na tama raa, “Kootou ku oti te too TeAnana Tapu raa te saaita
kootou ni hakattina?”

Kito na tama raa ki meake, “Maatou se hai vahao e llono ma e isi TeAnana
Tapu.”

3 Kito Pol ki vahiri ake, “Kaa he hakoukou tapu peehee kootou ni too?”

Tena na tama raa ki meake, “Te hakoukou tapu Jon.”

4 Kito Pol ki meake, “Te hakoukou tapu Jon raa he hakoukou tapu na
tama tera ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa. Tena Jon ki meake te
kanohenua Israel raa ki hakattina i te Tama tera e me ki hamai i muri aia
raa, teenaa ko Jisas.”
5 Tena na tama raa ku too te hakoukou tapu i te inoa TeAriki Jisas raa te
saaita koi laatou ni llono na tattara nei. 6 Pol e hakapiri na rima aia raa i
aruna na tama raa, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho i aruna na tama
raa; kito na tama raa ki tattara na tattara alaa henua no takutaku ake na
tattara TeAtua raa. 7 Na tama raa e ttae peeraa sanahuru ma rua na taanata
hakaatoa.
8 Pol e haere tahi i te hare lotu na Jiu raa, tena i roto e toru na marama
aia e tattara hai mahi ake i na kanohenua raa, tena ki kkutu no tattara ma
na tama raa ma ki mee na tama raa ki illoa te hakamaoni na tiputipu te
Hakamaatua ana i te Vaelani raa. 9 Emeia alaa tama e poro nattaa, ia ku se
hihhai ki hakallono, tena na tama raa ki tattara haeo i te vahi na Tiputipu
TeAriki raa i mua te kuturana raa hakaatoa. Kito Pol ki tiaki na tama raa,
tena aia ki too na hakattina ana raa no haere ma aia, tena na aho hakaatoa
aia e hakkutu no tattara ma na tama raa i roto te hare akoako Tiranus raa.
10 Pol e akoako peenei i roto e rua na hetau, tena na tama hakaatoa tera e
nnoho i roto te matakaina Esia raa hakapaa ma na Jiu ia ma na tama seai
ma ni Jiu raa ku llono na tattara TeAtua raa.

E hitu na tama tane Skeva

11 Pol e huri ake tammaki na mirakol i na mahi TeAtua tera na tama ni se
kkite i mua raa. 12 Na tama e lavvea raa ku taualleka, tena na tipua raa ku
huro i taha ma na tama te saaita na tama raa e too na muri maro tera Pol e
sossoro na kahota ia ma ni hekau peehee aia e uruuru raa no hakattiri ake
na tama lavvea raa. 13 Na Jiu ni oo hakattike na matakaina no hakaise na
tipua sakkino raa ku mannatu ma laatou ki tapatapa hoki te inoa TeAriki
Jisas raa te saaita laatou e hakaise na tipua raa. Na tama raa e meake na
tipu raa ma, “Anau e meatu akoe i te inoa Jisas tera Pol e takutaku raa ki
hamai i taha ma te tama naa.” 14 Tena e hitu na hai taina, ni tama tane Skeva
te pohouru hakanaaniu na maatua na Jiu raa e haere ppena te mee nei.
15 Emeia na tipua raa e meake ma, “Anau e iroa Jisas, tena anau e iroa
hoki Pol, kaa kootou koai?”
16 Tena te tama tera e isi na tipua raa ku llee ake no ppuhu roo ma na
tama raa, tena ki taa na tama raa hakaatoa. Na tama raa ku meremmere
haeo roo no huro i taha ma te hare te tama raa, ia na hekau laatou raa ku
masaessae hoki. 17 Na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa hakaatoa ku
llono te mee nei, tena na tama raa ku mattaku roo, tena ki hakamamaha
roo te inoa TeAriki Jisas raa. 18 Tammaki na hakattina ana e oo ake no
hakari ake na mee sakkino laatou ni ppena raa i mua na tama hakaatoa.
19 Tammaki na tama hai pakava e oo ake ma na launiu laatou raa hakaatoa
no ttuni i mua na tama hakaatoa. Na tama raa e hakapapaa te kooina te
sui na launiu raa hakaatoa, tena na launiu raa hakaatoa e sui tipu rima na
simata na siliva. 20 Ia tena na tattara TeAtua raa e tauhano koi te ttoha i na
kina hakaatoa e mee na mee nei, ia e hai mmahi roo.
21 Tena i muri na mee nei hakaatoa, Pol ku maanatu ma ki haere i
Masedonia laaua ma Akaia, tena ma ku haere hoki i Jerusalem. Kito Pol
ki meake, “Anau e me ki haere i Jerusalem, tena ki oti anau ku haere hoki
no mmata i Rom.” 22 Kito Pol ki kauna Timoti laaua ma Erastus, te tokorua
ni totokonaki aia raa ki oo i Masedonia, tena aia ki noho hakamarie i Esia.

Na tama i roto Efesus ku hakatauttau

23 Ia tena te saaita nei ku isi na sara e llahi roo i roto Efesus e mee na
tattara i te vahi na Tiputipu TeAriki raa. 24 Teeraa he tama i roto Efesus te
inoa aia ko Demitrius. Tama raa e penapena na paa hare tapu ma te atua
hine Atemis raa, tena tama raa e too na sileni tammaki roo i te uata aia raa.
25 Kito Demitrius ki hakkutu na tama e uata ma na siliva peeraa ma aia raa,
tena aia ki meake na tama raa, “Na taanata, kootou e illoa koi pera ma na
sileni taatou raa e oo mai koi i na uata taatou e ppena ma na siliva raa. 26 Ia
tena kootou e kkite, ia e llono hokkootou hea Pol e haere tattara raa. Pol e
mee ma na atua tera na tama e ppena ma na rima laatou raa seai ma ni atua
hakamaoni, ia tena tammaki na tama i roto Efesus, ia taapiri hoki na tama
hakaatoa i roto na matakaina Esia raa ku hakattina tama raa. 27 Taatou e
tau te mattaku, maitaname na uata taatou nei e me ki too te inoa haeo. Seai
ma ko te mee naa koi, e meia teeraa mee taatou ki mattaku peeraa te hare
tapu te atua hine Atemis raa e me ki mee pera ma he hare vare koi, tena na
mahi aia raa e me ki seai. Te atua hine tera na tama hakaatoa i roto Esia ia
ma te maarama nei e lotulotu raa.”

28 Te saaita te kanohenua raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku lloto
roo, tena ki kaamata no vavaa hakamaroa ma, “Atemis, te atua Efesus raa
e hakanaaniu!” 29 Te vaa raa e haere no ttae na tama hakaatoa i roto te
matakaina raa. Kito na tama raa ki ttaohi Gaius laaua ma Aristarkus, te
tokorua na tama i Masedonia tera e hahaere laatou ma Pol raa no huro
hakavave ma laatou i te hare na tama te matakaina raa e kutukkutu raa.
30 Pol e hai roo ma ki haere no tuu i mua te kanohenua raa, e meia na
hakattina ana raa se hihhai ma aia ki haere. 31 E isi na soa laoi aia e
hakamattua te taumani e kou ake na tattara hoki ma Pol ki se hakahura
ake i te hare na tama te matakaina raa e kutukkutu raa.

32 Tena na tama hakaatoa e kkutu i te kina raa ku vaa huri roo te saaita
naa: na tama e vaa te mee peenei, tena alaa tama ku vaa ake teeraa mee
hoki, e mee tammaki na tama e oo ake raa se illoa te hakataakoto laatou
hakaatoa e oo ake raa. 33 E isi na tama e mannatu ma Aleksanda ko te tama
e sara, e mee na Jiu raa e meake aia ki haere no tuu i mua. Tena Aleksanda
ki auna ake ma na rima aia ma na tama raa ki se vaa, tena aia ki tattara
ake ma ki tokonaki tokorua raa. 34 Emeia te saaita na tama raa ni illoa ma
Aleksanda he Jiu, tena na tama raa hakaatoa ku vaa ake hakamaroa saaita
roroa roo ma, “Atemis te atua Efesus raa e hakanaaniu.”

35 Tena ki oti roo he tama i roto te taumani raa ku meake na tama raa ki se
vvaa. Tena aia ki meake, “Kootou na tama Efesus, na tama hakaatoa e illoa
pera ma na tama te matakaina Efesus raa e lollohi te hare tapu Atemis te
atua hakanaaniu ia ma te hatu e tapu tera ni teiho mai i te vaelani raa. 36 Se
hai tama e lavaa te mee ma na tattara nei e malliu. Ia tena kootou ki se lloto,
ia se ppena na mee e ssara. 37 Kootou e kou mai tokorua nei i te kina nei,
niaina ma tokorua nei se hai mee e ttapu ni too i roto te hare tapu raa, ia se
hai tattara hoki sakkino e mee i te atua hine taatou raa. 38 Kame Demitrius
ia ma na tama hehekau aia raa e isi na tattara i te vahi tokorua nei, tena
taatou e isi na tama hakamattua ia ma na aho e tuku ki hakatonutonu raa,
tena taatou e tau te hakatonutonu koi i te kina naa. 39 Emeia kame e isi te
mee e kee hoki tera kootou e hihhai, tena na tama i te kina nei raa e tau te
kkutu ki tattara. 40 Taatou e mattaku ma ka oti na tama raa ku tattara ma
taatou e ppena na mee e ssara, e mee hea ni kapihi mai te aho nei raa. Ia se
hai tama e lavaa te tuu no tattara ma taatou i te vahi te vavaa te aho nei raa,
ia se hai tama hoki e isi na tattara taualleka ki tattara.”

41 Aia e tattara koi no oti, tena aia ki meake na tama raa ki maaseu i na
hare laatou raa.

20

Pol ku haere i Masedonia laaua ma Grik

1 Te saaita na tama raa ni vavaa roo no oti, tena Pol ku kanna ake na
hakattina ana raa ki hakkutu ake, tena aia ki tattara hakapurupuru ake na
tama raa, tena ki hakaalloha ma na tama raa. Tena aia ki tiaki te matakaina
raa no haere i Masedonia. 2 Aia e haere vaa roto na matakaina raa no
tattara ake tammaki na tattara ma ki hakapurupuru ake na tama raa. Tena
aia ki haere i Akaia 3 no noho e toru na marama i te kina raa. Aia ku
tanattana ma ki haere i Siria, tena te saaita naa hoki aia ku rono ma e isi na
Jiu ku tattara ma ki taa aia, tena aia ku maanatu ma ki vaakai i Masedonia.
4 E llava na tama e oo laatou ma Pol, teenaa ko Sopata te tama tane Pirus
te tama i Beria raa, tena Aristarkus, Sekundus te tama i Tesalonaika raa,
Gaius te tama i Debi raa, Tikikus laaua ma Trofimus na tama i Esia raa,
tena Timoti. 5 Na tama nei ni oo i mua no hakattari mai maatou i Troas.
6 Maatou e too te vaka raa i muri te Kai te Haraoa Mannihi raa, tena i muri
e rima na aho maatou ku ttiri na tama raa i Troas, tena maatou ki nnoho te
latapu naa hakaatoa i te matakaina raa.

Pol ku haere no mmata hakaoti na tama i Troas

7 Te hiahi te aho Sarere raa maatou ku kkutu hakaatoa ki kkai te kai
e tapu raa. Pol e tattara ake na tama raa, tena ki tattara roo no tae te
tuapoo, maitaname aia ku mee ki tiaki na tama raa te aho taiao raa no
haere. 8 Tammaki na lamu e ura i te rum maatou e kkutu i aruna raa. 9 Tena
he taupeara te inoa aia raa ko Yutikus e noho i te vahi te windo. Pol e tattara
koi no tattara, tena Yutikus ku kaamata no hi moe, tena ki oti aia ku moe se
rono roo no teiho i taha ma te hare e palluna raa no ppaku i raro. Te tama
raa ku mate te saaita na tama raa ni huro atu no ssau aia raa. 10 Tena Pol
ku haere iho i raro, tena ki moe vaa aruna no avei te tama raa, kito Pol ki
meake, “Auu se mamannatu tammaki, te tama nei e ora koi.” 11 Tena Pol ku
vaakai i aruna no ttohi te haraoa raa no kai. Tena aia ki tattara ake na tama
raa saaita roroa roo haere no tae te tahata, tena aia ki haere. 12 Na tama
raa ku hihhia roo, tena ki too te taupeara ku ora hakaraoi raa no kkave i
hare.

Pol ku tiaki Troas no haere i Miletus

13 Maatou e oo i mua no kkake te vaka raa no tere i Asos, te kina maatou
e me ki too Pol raa. Pol ni mee mai ma maatou ki tere ake, tena aia e haere
ake vaa uta. 14 Pol ku ttiri maatou i Asos, tena maatou ki uta aia i te vaka
raa no huro maatou i Mitilini. 15 Maatou ku uhu i Asos, tena teeraa aho
maatou ku raka i Kaios. He aho hokotahi e raka, tena maatou ku ttae i
Samos, tena teeraa aho maatou ku ttae i Miletus. 16 Tena Pol ku maanatu
ma aia se lavaa te hakannahe i te matakaina Esia raa, tena ma aia e me ki
tere hakaraka peeraa i Efesus. Aia e hai taruaru ma ki tae aia i Jerusalem
i te aho Pentikos raa kame aia e lavaa.

Pol e tattara hakaraoi ake na tama hakamattua te lotu i Efesus

17 Pol e noho i Miletus, tena ki kkave te tattara i na tama hakamattua te
lotu i Efesus raa ki oo ake no mmata aia. 18 Na tama raa ku ttae ake, tena
Pol ki meake, “Kootou e illoa na tiputipu anau te saaita anau ni noho ma
kootou kaamata roo te aho kaamata anau ni hamai i Esia no tae mai kootou
raa. 19 Anau e pasemmu roo, ia e isi na vahao anau e tani te saaita anau e
uata ma TeAriki no ttiri na hainattaa, e mee na hakalono llihu na Jiu raa e
kou mai anau raa. 20 Kootou e illoa pera ma anau se taohi muri na mee tera
e lavaa te tokonaki kootou te saaita anau ni takutaku i roto marae ia ma na
hare kootou raa. 21 Anau e tattara hakamataku ake na Jiu ia ma na Grik raa

hakaatoa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa no hakattina TeAtua, tena ku hakattina hoki Jisas TeAriki taatou raa.

22 “Te saaita nei anau ku tautari te hihai TeAnana Tapu, tena anau e me ki haere i Jerusalem, ia anau se iroa ma hea e me ki kapihi mai anau i te kina raa. 23 Anau e iroa koi pera ma TeAnana Tapu ni hakairoa mai anau pera ma te karapusi ia ma na hakalono llihu raa e ttari mai anau i roto na matakaina hakaatoa. 24 Emeia anau e maanatu pera ma te ora anau nei he mee vare koi anau, tena anau e hihai koi ki hakaotioti te uata Jisas TeAriki raa ni kou mai anau ki ppena ma ki takutaku te Rono Tauareka raa i na mahi te tauareka TeAtua raa.

25 “Anau ni haere no ttae na tama kootou raa hakaatoa no takutaku ake i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Ia te saaita nei anau e iroa pera ma kootou se lavaa hoki te kkite anau. 26 Tena anau e tattara hakaraoi atu kootou te aho nei: kame he tama kootou e haere i taha ma na akoako TeAtua raa; teenaa seai ma he sara anau. 27 E mee anau se taohi muri na tattara e tattara i te vahi na tiputipu TeAtua raa hakaatoa. 28 Ia tena lollohi hakamattonu kootou ia ma na kanohenua TeAnana Tapu raa ni kou atu kootou ki lollohi raa. Mee pera ma ni tama e lollohi na hare lotu TeAtua e ttino raa, e mee te toto te Tamariki Aia raa.

29 “Anau e iroa pera ma i muri anau e haere, na manu kai ttama raa e me ki oo atu kootou, tena na tama raa e me ki seu kootou hakaatoa. 30 E isi te saaita e me ki tae mai, ia e isi na tama i roto te kuturana kootou naa e me ki tattara malliu no hakattaki na hakattina ana raa ki tauttari laatou. 31 Lollohi hakamattonu, tena ku mannatu e mee anau e hakalono llihu hai mahi roo te ao ma te poo, tena anau e akoako kootou i roto e toru roo na hetau.

32 “Ia tena anau e kou ake kootou i na rima TeAtua ki rorohi kootou ma na mahi Aia tera e lavaa te tokonaki kootou raa, tena ku kou atu na hoki e ttapu TeAtua e isi ki kou ake na tama Aia raa. 33 Anau se manako na siliva, na gol ia ma na hekau taualleka kootou naa. 34 Kootou hokkootou e illoa pera ma anau e uata ma na rima anau no too na mee hakaatoa anau ma na tama e hahaere ma anau raa e hihhai raa. 35 Anau e huri atu i roto na mee hakaatoa pera ma anau kaa uata mahi, maatou e lavaa te tokonaki na tama e matanaennae raa, tena mannatu na tattara Jisas TeAriki raa ni tattara mai Hokoia ma, ‘E isi te hihia e rahi roo kame akoe e hoki na mee, ia e raka roo i aruna ma te tama e noho koi ki too na mee raa.’ ”

36 Pol e tattara no oti, tena aia ki tutturi ma na tama raa no lotu. 37 Na tama raa ku aveivvei roo Pol no tanittani, tena ki momohoni tama raa e mee Pol ku mee ki haere. 38 Na tama raa e alloha roo e mee Pol e meake ma na tama raa se lavaa hoki te kkite aia hakaraoi. Kito na tama raa ki oo laatou ma Pol no ttae roo i te kina te vaka raa.

21

Pol ku haere no tae i Jerusalem

1 Maatou e hakaalloha ma na tama raa, tena maatou ki uhu no tere. Maatou e tere tahi roo no tae i Kos, tena te aho taiao raa maatou ku ttae i Rodes, tena maatou ku tiaki Rodes no tere peeraa i Patara. 2 Tena maatou ku kkite te vaka i Patara ku mee ki haere peeraa i Fonisia raa, kito maatou ki oo no kkake te vaka raa no tere. 3 Maatou e tere no kkite Saiprus, tena maatou ki taa no tere i te vahi haukkupu te henua raa no tere i Siria. Maatou e oo i uta i Taia i te kina te vaka raa e me ki tiaki na kai te matakaina raa. 4 Maatou e ttiri na hakattina ana i te matakaina raa, tena ki nnoho ma na tama raa he latapu hokotahi. TeAnana Tapu raa ku tau i roto na tama

raa, tena na tama raa ki meake Pol ma ki se haere i Jerusalem. 5 Emeia
maatou e nnoho ma na tama raa ki oti, tena maatou ki uhu no tere. Na
taanata raa hakaatoa hakapaa ma avana ia ma na tamalliki laatou raa e oo
maatou no ttae i tai, tena maatou hakaatoa ki tutturi no lotu. 6 Kito maatou
ki hakaalloha ma na tama raa, tena maatou ki oo no kkake te vaka raa, tena
na tama raa ki vakkai i na hare laatou raa.
7 Maatou e uhu i Taia no tere peeraa i Tolemes, tena maatou ki kou ake
te tauareka maatou raa i na hakattina ana raa, tena maatou ki nnoho te aho
hokotahi ma na tama raa. 8 Te aho taiao raa maatou ku tiaki te matakaina
raa, tena ki oo no ttae i Sisaria. Maatou e nnoho i roto te hare Filip, he
tama i roto te tokohitu na tama laatou ni hirihiri ki tokonaki no uata i roto
Jerusalem raa. 9 Filip e isi e haa na taukupu tera e takutaku hoki na tattara
TeAtua.
10 Maatou e nnoho i te kina raa e llava na aho, tena profet Agabus ku
hamai i Judia no tae mai. 11 Aia e haere ake i te kina maatou e nnoho raa
no too te taitu Pol raa, tena ki haihai na vae ia ma na rima aia hokoia, tena
ki meake, “Teenei hea TeAnana Tapu raa e tattara mai: Na Jiu raa e me ki
haihai peenei te tama e ttino te taitu nei raa i roto Jerusalem, tena laatou e
me ki too te tama naa no kou ake na tama seai ma ni Jiu raa.”
12 Maatou ku llono na tattara raa, tena maatou ma alaa tama hoki ku
meake Pol ki se haere i Jerusalem. 13 Emeia Pol e mee mai ma, “Hea kootou
e mee naa, kootou e tanittani ki aroha mahi roo anau. Anau se tanattana
koi ma ki haihai ria i roto Jerusalem, e meia anau e tanattana hoki ki mate
i te vahi na hehekau anau ma Jisas TeAriki raa.”
14 Tena maatou ki nnoho hemuu e mee Pol ku se lavaa te hakatike
te hakataakoto aia raa, tena maatou ki meake, “Tiaki koi ki kotia te
hakataakoto TeAriki raa.”
15 Maatou e nnoho i te kina raa no oti roo, tena maatou ki tanattana na
hekau maatou raa ma ki oo i Jerusalem. 16 E isi na disaipol i roto Sisaria e
oo hoki maatou, tena ki too maatou no kkave i te hare te tama maatou e me
ki nnoho maatou raa, teenaa ko Nason he tama i Saiprus tera e hakatina
TeAriki i te kaamata roo.

Pol ku haere no mmata Jems

17 Maatou ku ttae i Jerusalem, tena na hakattina ana raa ku too hakaraoi
roo maatou. 18 Te aho taiao raa Pol ku oo maatou no mmata Jems, tena
na tama hakamattua raa hakaatoa ku nnoho i te kina raa. 19 Pol e tattara
hihia ake na tama raa, tena ki tattara ake na tama raa na mee hakaatoa
TeAtua ni ppena i na uata aia ma na tama seai ma ni Jiu raa. 20 Na tama
raa e hakallono roo no oti, tena laatou ki hakammaha ake TeAtua. Kito
na tama raa ki meake, “Pol te taina maatou, akoe e kite e hia na simata
na Jiu hakaatoa tera ku hakattina no tauttari hai mahi roo na Tuaa Moses
raa. 21 Na tama raa e llono pera ma akoe e akoako ake na Jiu e nnoho i na
matakaina na tama seai ma ni Jiu raa ma ki tiaki na Tuaa Moses raa, tena
ku se ttuu hoki te hakamaatino e tapu raa i na tamalliki laatou raa, tena ma
ku tiaki hoki na tiputipu na Jiu raa. 22 Na tama raa e me ki llono pera ma
akoe ku tae mai. Kaa hea taatou e me ki ppena?
23 “Teenei hea maatou e hihhai ma akoe ki ppena. E isi tokohaa na tama
i te kina nei e hakamoe te tattara hakamaoni ma TeAtua. 24 Tena haere no
hukui ma na tama naa no mee kootou ki matahua, tena akoe ku sui niaa
na tama naa e too ki lavaa na tama naa te ohe na pohouru laatou ki mmore.
Akoe kaa ppena te mee nei, na tama hakaatoa e me ki illoa pera ma na
tattara na tama e tattara ake i te vahi akoe raa se isi te hakamaoni, e meia
akoe hokkoe ki tautari na tuaa Moses raa. 25 Emeia i te vahi na tama seai

ma ni Jiu tera ku hakattina raa, maatou ni taataa te launiu no kkave ki meake laatou ma laatou se lavaa te kkai na kai na tama raa e hoki ake na hatu tipua ia ma na toto ia ma na manu hahaere na tama e kkoti na ua raa, tena ku tiaki na tiputipu te karemata kailallao raa."

26 Pol ku too na taanata raa, tena te aho taiao raa laatou ku ppena na mee e me ki mee laatou ki matahua raa. Tena aia ki haere i roto te Hare Tapu raa no hakari ake na tama raa e hia na aho i mua laatou e me ki hakaoti na tiputipu hakaatoa e me ki mee laatou ki matahua raa, tena ku hoki ake na hoki laatou raa tama taki tahi.

Pol ku hakapiki ria

27 Emeia te saaita na aho e hitu raa ku mee ki ttae raa, tena e isi na Jiu ni oo mai i te matakaina i Esia raa ku kkite Pol i roto te Hare Tapu. Kito na tama raa ki usuusu ake te kanohenua raa hakaatoa, tena laatou ki ttaohi tama raa. 28 Na tama raa e vaa ake hakamaroa roo ma, "Na tama Israel, tokonaki maatou! Teenei ko te tama e hahaere na kina roo hakaatoa no tattara haeo ake na tama raa i te vahi na Jiu, na Tuaa Moses raa ia ma te Hare Tapu nei. Tena aia e hakattaki mai hoki na tama seai ma ni Jiu raa i roto te Hare Tapu nei ki mee te hare e tapu nei ki se tapu." 29 Na tama raa e tattara peenei e mee laatou ni kkite Trofimus te tama i Efesus raa ni oo laaua ma Pol i roto te matakaina raa, tena laatou e kkahu ma Pol e too te tama raa no oo laaua i roto te Hare Tapu.

30 Na tama te matakaina raa hakaatoa ku kirakira huri hokolaatou, tena na tama raa ki huro ake hakaatoa no ttaohi Pol no horo i aho ma te Hare Tapu raa. Te saaita naa koi na totoka te Hare Tapu raa ku ppui. 31 Na tama raa ku mee ma ki taa Pol ki mate, tena te soldia hakamaatua i Rom raa ku rono ma na tama hakaatoa i Jerusalem raa ku ppuhu huri. 32 Tena te soldia hakamaatua raa ku too na purepure ia ma na soldia aia raa no huro atu i te kanohenua raa. Te saaita te kanohenua raa ni kkite te soldia hakamaatua raa ma na soldia aia raa, tena na tama raa ku ttuu hemuu no se riki Pol.

33 Te tama hakamaatua raa ku haere atu iaa Pol raa no hakapiki tama raa, tena ki haihai tama raa ma na seni e rua. Tena te soldia hakamaatua raa ki vahiri ake, "Teenei koai, kaa hea te tama nei e ppena?" 34 Tena e isi na tama i roto te kuturana raa ku hai ake na tattara peenei, tena alaa tama ku hai ake alaa mee hoki. Na tama raa ku vaa huri roo, tena te soldia hakamaatua raa ku se iroa te hakamaoni ma hea e sara, tena aia ki meake na purepure aia raa ki too Pol no kkave i te hare tammaki na tama e lollohi raa. 35 Na tama raa e oo koi no ttae i te kina te kakkake raa, tena na soldia raa ki ssau Pol i aruna, e mee te kanohenua raa e lloto roo. 36 Na tama raa e haere vavaa mai koi vaa muri tama raa ma, "Taa tama naa ki mate."

Pol ku tattara i te vahi aia

37 Na soldia raa ku mee ma ki too Pol no kkave i te hare tammaki na tama e lollohi raa, tena Pol ki meake i te soldia hakamaatua raa ma, "Anau e lavaa te tattara atu akoe?"

Tena te soldia hakamaatua raa ki meake, "Akoe e iroa na tattara ha Grik? 38 Tena akoe seai ma ko te tama Isip tera ni hakattaki haa huitarau na tama haeo i te kina e tuu mahoa raa ma ki ppuhu na saaita peeraa ku mmao raa?"

39 Kito Pol ki meake, "Anau he Jiu e haanau iho i Tarsus i roto Silisia, ia anau he tama i roto te matakaina e isi te inoa e rahi. Tena kou mai he saaita ki tattara ake te kanohenua raa."

40 Tena te soldia hakamaatua raa ki hakattana ake Pol ki tattara, tena Pol ki mahike no tuu i aruna te kakkake raa, tena ki auna ake te kanohenua raa ma na rima aia raa ki se vvaa. Na tama raa ku se vvaa, tena Pol ki tattara hakaHibru ake na tama raa.

22

1 “Aku taina ma aku tamana, hakallono mai anau te saaita anau e tattara
atu kootou na tattara i te vahi anau raa!” 2 Te saaita na tama raa ni llono Pol
e tattara hakaHibru ake laatou raa, na tama raa ku nnoho hemuu roo; kito
Pol ki tattara ake ma.
3 “Anau he Jiu e haanau iho i Tarsus i roto Silisia, e meia anau e matua mai
i Jerusalem pera ma he tamariki skul Gamaliel. Anau e too hakaraoi roo
na poroporo na Tuaa na tipuna taatou raa, tena ki tauttari roo na tiputipu
TeAtua, e ssau koi peenaa ma kootou hakaatoa e nnoho i te kina nei te aho
nei. 4 Anau ni kou ake na hakalono llihu, tena ki taa na tama e tauttari na
Tiputipu Jisas raa no mmate. Anau e hakapiki na taanata ma na hhine, tena
ki ppono na tama raa i roto na hare karapusi. 5 Te pohouru hakanaaniu na
maatua ia ma te kuturana raa hakaatoa e lavaa te kou atu te hakamaoni
pera ma anau e tattara te hakamaoni. Anau e too na launiu na tama raa e
tattaa ake i na Jiu taatou tera e nnoho i Damaskus raa, tena anau ki haere i
te matakaina raa ma ki hakapiki na tama raa no kou mai i Jerusalem ki kou
ake na hakalono llihu na tama raa.

Pol e tattara ake te kaamata roo aia ni mee no hakatina (Na hehekau 9.1–19; 26.12–18)

6 “Te mee raa kame ku tae te laa latea te saaita anau ku taapiri atu i
Damaskus, tena he maahina hai mahi roo ku maahina mai peeraa i te
vaelani no maahina hakatike anau. 7 Anau ku tteiho i raro no ppaku te
kerekere, tena anau ku rono te reo e tattara mai anau ma, ‘Sol, Sol! Aiea
akoe e mee Anau ki hakalono llihu naea?’
8 “Kito anau ki vahiri ake ma, ‘TeAriki! Koai Akoe?’ Tena Aia ki mee mai
anau ma, ‘Anau ko Jisas, te Tama i Nasaret akoe e kou mai na hakalono
llihu raa.’ 9 Na taanata e oo ma anau raa e kkite te maahina raa, e meia
laatou se llono te reo te tama e tattara mai anau raa. 10 Tena anau ki vahiri
ake, ‘TeAriki! Hea anau e me ki ppena?’ tena TeAriki ki mee mai, ‘Mahike
i aruna no haere i Damaskus, tena he tama i te kina naa e me ki tattara atu
akoe na mee hakaatoa TeAtua e hihai ma akoe ki ppena raa.’ 11 Na karemata
anau raa ku sseni e mee te maahina raa e hai mahi roo, tena na tama e oo
ma anau raa ku ttaohi na rima anau raa no hakattaki i Damaskus.
12 “Tena i roto te matakaina naa e isi te tama e hui ma ko Ananaias, teenaa
he tama roo te lotu tera e tautari na tuaa taatou raa, tena na Jiu hakaatoa
e nnoho i te matakaina raa e hakammaha tama raa. 13 Ananaias e hamai
no tuu i te vahi anau, tena ki mee mai, ‘Sol, taku taina, akoe e me ki kite
hakaraoi.’ Te saaita naa koi, anau ku kite hakaraoi, tena anau ku kkira ake
te tama raa. 14 Kito Ananaias ki mee mai ma, ‘TeAtua na tipuna taatou i
mua raa e hirihiri akoe ma ki iroa hea Aia e hihai ia ma akoe ki kite hoki
te Tama Hehekau Aia e tonu tahi raa, tena ma akoe ku hakarono te reo
Tama raa e tattara atu raa. 15 Maitaname akoe e me ki tattara ake na tama
hakaatoa i te vahi Tama raa i na mee akoe ni kite ia ma hea akoe ni rono
raa. 16 Ia tena, kaa akoe e ttari ki roroa kiaa? Tuu i aruna, tena anau ku
hakoukou tapu akoe, tena akoe ku lotu ake TeAtua ki ssoro na hai sara akoe
raa i taha.’
17 “Anau ku vaakai i Jerusalem, tena te saaita anau ni lotu i roto te Hare
Tapu raa, anau ku isi te kite anau, 18 tena anau e kite TeAriki e tuu no
tattara mai ma, ‘Vave no haere i taha ma Jerusalem vahao nei roo koi, e
mee na tama te matakaina nei raa se lavaa te hakallono na tattara akoe e
tattara i te vahi Anau raa.’ 19 Kito anau ki meake, ‘TeAriki, na tama raa e
illoa roo ma anau ni haere na hare lotu na Jiu raa no hakapiki na tama e
hakattina Akoe raa, tena ki riki na tama raa. 20 Tena te saaita Stiven, te

tama ni tattara na tattara i te vahi Akoe raa ni taia ria no mate raa, anau e tuu i te kina raa hoki, tena anau e kite te mate tama raa, ia anau hoki ko te tama e rorohi na hekau na tama ni taa tama raa no mate raa.' 21 Tena TeAriki ki mee mai anau ma, 'Haere e mee Anau e mee ki kauna akoe ki haere i na tama seai ma ni Jiu e mmao raa.' "

22 Te kanohenua raa e hakallono Pol e tattara haere no ttae roo i te kina aia ku mee na tattara nei raa; kito na tama raa ki kaamata no vaa hakamaroa roo ma, "Taa te tama nei ki mate! Taa Aia ki mate! Tama nei ku se tau te noho i te maarama nei!" 23 Na tama raa ku vaa hakamaroa no maka na hekau laatou raa ma na kerekere raa i aruna. 24 Kito te soldia hakamaatua raa ki meake na purepure aia raa ki too Pol no kkave i te kina na soldia raa, tena ki meake na tama raa ki riki Pol, tena ku lahulahu tama raa ki lave laatou te mee na Jiu raa e lloto raa. 25 Emeia te saaita laatou ni haihai Pol ma ki riki raa, tena Pol ku meake te purepure e tuu i te kina raa ma, "E tonu kootou te riki te tama i Rom kame kootou se illoa hea te tama raa e sara?"

26 Te purepure raa e rono koi te mee nei, tena aia ki haere i te soldia hakamaatua raa no meake ma, "Akoe e iroa hea akoe e ppena? Te tama nei he tama i Rom!"

27 Kito te soldia hakamaatua raa ki haere no vahiri ake Pol ma, "Mee mai ki rono anau, akoe he tama i Rom?"

Kito Pol ki meake, "Noo."

28 Tena te soldia hakamaatua raa ki meake Pol ma, "Anau e ppehi tammaki roo na sileni ki lavaa anau te mee pera ma he tama i Rom."

Kito Pol ki meake, "Emeia anau he tama i Rom i te mamaoha iho anau."

29 Te saaita naa koi na tama ni oo ake ma ki lahulahu Pol raa ku horo muri, tena te soldia hakamaatua raa hoki ku mataku te saaita aia ku iroa ma Pol he tama i Rom raa e mee aia ni haihai tama raa ma na seni.

Pol ku tuu i mua na tama hakamattua

30 Tena te soldia hakamaatua raa ku hihai ma ki iroa te hakamaoni i te mee na Jiu raa e lloto iaa Pol raa, tena te aho taiao raa aia ku vvete na seni e haihai Pol raa i taha, tena ki meake na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu raa hakaatoa ki kkutu. Tena aia ki too Pol no hakatuu i mua na tama raa.

23

1 Pol e kkira hakamattonu ake i na tama i roto te kuturana raa, tena ki meake, "Aku taina roo hokotahi! I roto roo anau hokonnau, anau se isi tammaki na maanatu i te vahi te ora anau ma TeAtua te aho ma te aho raa."
2 Tena Ananaias, te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku meake na tama e ttuu tappiri ake Pol raa ki ttuki te maihu tama raa. 3 Tena Pol ki meake te tama raa, "TeAtua e me ki ttuki akoe. Akoe e ssau pera ma he tauppa e paarai ria no makkini! Akoe e noho i te kina naa ma ki hakatonutonu anau i te vahi na tuaa, e meia akoe e seu na tuaa raa e mee akoe e meake na tama raa ki ttuki anau!"

4 Tena na taanata e ttuu taapiri ake Pol raa ki meake, "Akoe e haru haeo te pohouru hakanaaniu na maatua TeAtua!"

5 Kito Pol ki meake, "Aku taina roo hokotahi, anau se iroa ma aia ko te pohouru hakanaaniu. Te Launiu Tapu raa e tattara ma, 'Kootou se lavaa te haru haeo na tama hakamattua na kanohenua raa.' "

6 Pol e kite pera ma e isi te kuturana na Sadyusi ia ma te kuturana na Farisi raa, tena aia ki kanna ake na tama hakamattua raa, "Aku taina roo hokotahi! Anau he Farisi, tena anau he tamariki te Farisi. Anau e tuu i

mua kootou, maitaname anau e isi te hakatina pera ma na tama e mmate raa e mee ki mahhike muri no ora."
7 Pol e ppehi koi te tattara nei, tena na Farisi raa laatou ma na Sadyusi raa ku kaamata no hakatauttau, tena te kuturana raa ku vvae rua. 8 (E mee na Sadyusi raa e hakattina pera ma na tama e mmate raa se lavaa te ora muri, tena se isi hoki na ensel ia ma na anana; e meia na Farisi raa e hakattina e toru na mee raa hakaatoa.) 9 Na tama hakamattua raa ku vaa hakamaroa roo, tena na tama e poroporo na tuaa tera e hukui ma na Farisi raa ku mahhike i aruna no tattara hakamaroa roo ma, "Maatou e kkite pera ma te tama nei se isi te mee e sara! Kame e isi hakamaoni te anana seai naa he ensel ni tattara ake te tama nei."
10 Na tama raa ku hakatauttau roo, tena te soldia hakamaatua raa ku mataku ma ka oti na tama raa ku taa hakahaeo roo Pol. Kito te tama raa ki meake na soldia aia raa ki oo vaa roto te kuturana raa no too Pol i taha ma na tama raa, tena ku kkave tama raa i te kina na soldia raa.
11 Te poo naa TeAriki ku tuu ake i te vahi Pol no meake, "Auu se mataku! Akoe ku oti te tattara ake na tama i Jerusalem raa i te vahi Anau, tena akoe ki haere no ppena peeraa hoki i Rom."

Na Jiu raa ku tattara hemuu ma ki taa Pol ki mate

12 Te tahata teeraa aho na Jiu raa ku hakkutu ki hakatonutonu he hakataakoto. Na tama raa e hakamoe te tattara ma laatou se lavaa roo te kkai, ia se lavaa te unu he mee ki ttae roo te saaita laatou e taa Pol ki mate.
13 Na tama e penapena te hakataakoto raa e ttae peeraa tipu haa toe na tama hakaatoa. 14 Tena na tama raa ki oo no mmata na maatua hakananniu na maatua raa ia ma na tama hakamattua na Jiu raa, tena ki meake, "Maatou hakaatoa e hakamoe te hakataakoto pera ma maatou se lavaa roo te kkai ni mee ki ttae roo te saaita maatou e taa Pol ki mate. 15 Tena kootou ki kkave he tattara i te soldia hakamaatua i Rom raa ki kou mai Pol te saaita nei i akoe. Tena kootou ku malliu ma kootou e hihhai ki lahulahu Pol ki too na tattara hakamaoni. Emeia maatou e me ki tanattana ki taa tama raa ki mate i mua aia e tae mai i te kina nei."
16 Emeia te lamotu Pol raa e rono na hakataakoto na tama raa; kito aia ki haere no tattara ake Pol i te kina na soldia raa. 17 Tena Pol ki kanna ake te purepure hokotahi no tattara ake ma, "Hakattaki te taupeara nei i te soldia hakamaatua raa e mee te tama nei e isi te tattara e me ki tattara ake." 18 Te purepure raa e too te taupeara raa no hakattaki i te soldia hakamaatua raa, tena ki meake te tama raa ma, "Pol, te tama e karapusi raa e kanna mai anau, tena ki mee mai ma anau ki hakattaki mai te taupeara nei i akoe, e mee te tama nei e isi te tattara e me ki tattara atu akoe."
19 Tena te soldia hakamaatua raa ki ttaohi te rima te taupeara raa no hakattaki te tama raa i taha, tena ki vahiri ake ma, "Hea akoe e isi ki mee mai anau naa?"
20 Kito te taupeara raa ki meake, "Na tama hakamattua na Jiu raa e hakamoe te tattara no tonu ma taiao laatou ku oo mai no malliu atu akoe ki too Pol no kkave i na tama hakamattua raa ma ki lahulahu tama raa ki too na tattara hakamaoni i te vahi Pol. 21 Emeia akoe se lavaa te hakarono na tama naa, maitaname tipu haa toe na tama e me ki mmuni no hakattari Pol. Na tama raa e hakamoe te tattara ma laatou se lavaa roo te kkai, ia te unu ki ttae roo te saaita laatou e taa Pol ki mate raa. Na tama raa ku tanattana ki ppena te mee nei, e meia laatou e ttari koi te maanatu akoe."
22 Tena te soldia hakamaatua raa ki meake, "Akoe se lavaa te tattara ake he tama pera ma akoe ni tattara mai anau te hakataakoto na tama raa." Tena aia ki kauna te taupeara raa no haere.

Pol ku too ria no kkave iaa Feliks

23 Tena te soldia hakamaatua raa ku kanna ake tokorua na purepure aia raa, tena ki meake, “Tanattana rua huitarau na soldia ki oo kootou i Sisaria, tena ku too hoki tipu hitu na tama hurohuro na hos ia ma rua huitarau na soldia e ppuhu ma na hika, tena kootou ku tanattana no oo te sivo te poo nei. 24 Tanattana hoki ni hos ma Pol ki huro kootou, tena ku too hakaraoi roo aia no kkave iaa Feliks te tama hakamaatua raa.” 25 Tena te soldia hakamaatua raa ki taataa te launiu e ppau peenei:

26 “Anau Klodius Lisias e taataa atu akoe Feliks, te tama hakamaatua e mouruna raa ki kou atu te tauareka anau. 27 Na Jiu raa e taohi te tama nei, tena ku mee ma ki taa te tama nei ki mate. Anau ku mee no iroa pera ma aia he tama i Rom, kito anau ki haere ma na soldia anau raa no tokonaki te tama nei. 28 Anau e hihai ki iroa hea roo na Jiu raa e lloto te tama nei, tena anau ki too aia no kkave i na tama hakamattua laatou raa. 29 Anau e kite pera ma te tama nei se isi te mee e sara e ppena ma ki lavaa na tama raa te taa aia ki mate ia ma ku ppono hoki aia i te hare karapusi. Na tattara na Jiu raa e hatuhatu i te tama nei raa e hamai koi i te vahi na tuaa laatou raa. 30 Tena te saaita anau ku rono ma na tama raa e hakamoe te tattara ma ki taa te tama nei ki mate raa, tena te maanatu anau raa ku tere ake ma ki kauna ria atu te tama nei i akoe. Anau ku oti te meake na tama e isi na tattara laatou i te tama nei raa ki oo atu no kou atu na tattara laatou raa i akoe.”

31 Na soldia raa e tauttari na tattara te soldia hakamaatua raa. Na tama raa e too Pol te poo naa no huro laatou no ttae roo i Antipatris. 32 Te aho taiao raa na soldia e hahaere na vae raa ku vakkai muri i te hare na soldia raa, tena ki tiaki na tama e huro na hos raa ki huro laatou ma Pol. 33 Na tama raa e too Pol no kkave i Sisaria, tena ki kkave te launiu raa i te tama hakamaatua raa, tena ki kou ake hoki ma Pol i na rima tama raa. 34 Te tama hakamaatua raa e ppau te launiu raa, tena ki vahiri ake ma Pol he tama te matakaina hee. Ia te saaita aia ni iroa ma Pol he tama i Silisia, 35 tena aia ki meake, “Anau e me ki hakarono na tattara akoe naa te saaita na tama e isi na tattara i te vahi akoe raa e ttae mai.” Tena aia ki meake na purepure aia raa ki lollohi Pol i roto te hare te tama hakamaatua raa.

24

Na Jiu raa ku tattara ake Feliks i te vahi Pol

1 I muri e rima na aho, tena Ananaias te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku haere i Sisaria ma alaa tama hakamattua ia ma Tetulus te tama e skul i te vahi na tuaa raa. Na tama raa e oo no ttuu i mua Feliks te tama hakamaatua raa, tena ki tattara ake tama raa na tattara laatou e hatuhatu i te vahi Pol raa. 2 Na tama raa e kanna ake Pol ki haere ake, tena Tetulus ku kaamata no tattara ake ma:

“Feliks, te tama mouruna! Te atamai akoe ia ma te rorohi akoe e kou mai te noho laoi saaita roroa roo, tena tammaki roo na mee e ssara tera akoe ni hakatonutonu i roto te henua nei. 3 Tena maatou na tama i roto na kina roo hakaatoa raa e hihhai na mee nei, ia tena maatou e kou atu te hakammaha roo i akoe. 4 Anau se hihai ki tattara tammaki ki mee akoe ki kkaro, e meia anau e kainno atu koi akoe ki aroha no hakarono mai na tattara maatou e moisi nei.

5 “Maatou e kkite pera ma teenei he tama hakkapo; te tama nei e kakaamata na sara ma na Jiu hakaatoa i roto te maarama nei, ia te tama nei hoki he tama hakamaatua i roto te kuturana na tama i Nasaret raa. 6 Ia te tama nei hoki e hahaivi ma ki mee te Hare Tapu raa ki se tapu, tena maatou

ki hakapiki aia. [Maatou e mannatu ma ki hakatonutonu te tama nei i te
vahi koi na tuaa maatou raa. 7 Emeia Lisias te soldia hakamaatua raa e
hamai ma na mahi aia no aratoo te tama nei i taha ma maatou. Tena Lisias
ki mee mai ma maatou ki oo mai no kou atu na tattara maatou raa i akoe.]
8 Kame akoe e lahulahu te tama nei, akoe hokkoe e me ki iroa i na tattara
aia raa pera ma na tattara maatou nei e hakamaoni." 9 Kito na Jiu raa ki
hakatoo ake, tena ki meake ma na tattara raa e hakamaoni.

Pol ku tattara i te vahi aia i mua Feliks

10 Tena Feliks ki auna ake Pol ki tattara, tena Pol ki meake.
"Anau e iroa pera ma akoe e noho pera ma he tama hakatonutonu te
henua nei tammaki na hetau, ia tena anau e hihia roo ki tuu i mua akoe no
tattara i te vahi anau. 11 Akoe hokkoe e lavaa koi te iroa, e mee sanahuru
ma rua koi na aho anau ni noho i roto Jerusalem no lotu. 12 Na Jiu raa se hai
tama ni kkite ma e hakatauttau maaua i roto te Hare Tapu, tena laatou hoki
se hai vahao ni kkite ma anau e kutukkutu ma na tama i roto te hare lotu na
Jiu raa ia ma alaa kina i roto te matakaina raa. 13 Na tama nei hoki se isi na
tattara ki mee na tattara laatou e tattara i te vahi anau raa ki hakamaoni.
14 Anau e hakari atu akoe te mee nei: Anau e lotulotu TeAtua na tipuna
taatou raa, tena anau e tautari na Tiputipu na tama raa e mannatu ma ni
tiputipu se hakamaoni raa. Emeia anau e hakatina hoki na mee hakaatoa
e mmau i roto na tuaa Moses ia ma na launiu na profet raa. 15 Anau e
hakatina TeAtua pera ma laatou e hakattina raa hoki, e ssau koi pera ma
na tama hakaatoa, na tama taualleka ia ma na tama sakkino raa e me ki
ora muri i taha ma te mate. 16 Ia tena anau e hai na mahi roo anau ki tonu
hakamaoni i mua na karemata TeAtua ia ma te kanohenua raa.
17 "Anau ku mmao se ki tae roo i Jerusalem e hia roo na hetau, tena anau
ku haere i Jerusalem ma ki kou ake na sileni te kanohenua anau raa, tena
ku hoki ake ni hoki. 18 Tena na tama raa ku oo ake no kkite anau i roto te
Hare Tapu raa te saaita anau ku oti te hoki ake te hoki tera e me ki mee anau
ki matahua raa. Tena se isi te kanohenua e nnoho ma anau, ia se isi hoki te
hakatauttau. 19 Emeia e isi na Jiu ni oo mai i Esia. Na tama raa hokolaatou e
tau te oo mai no tattara atu na tattara laatou raa, kime laatou e isi na tattara
e hatuhatu i te vahi anau. 20 Kame seai, meake na tama i te kina nei raa ki
tattara atu ma ni mee peehee laatou e kkite ma anau e sara te saaita anau
ni tuu i mua na tama hakamattua raa. 21 Emeia he mee hokotahi tera anau
ni kanna ake te saaita anau ni tuu i mua laatou raa, 'Anau ku hakatonutonu
ria kootou i te aho nei, e mee anau e hakatina pera ma na tama ku mmate
raa e me ki mahike muri no ora.' "
22 Tena Feliks e noho no rono hakaraoi roo na Tiputipu TeAriki raa
hakaatoa, tena aia ki hakaoti te kkutu raa, tena ki meake na tama raa
ma, "Anau e me ki hakarono hakaraoi te mee nei te saaita Lisias te soldia
hakamaatua raa e tae mai." 23 Tena aia ki meake te purepure e rorohi Pol
raa ki rorohi hakappuru te tama raa, tena ma ku hakattana tama raa ni
saaita ki lavaa na soa aia raa te kou ake niaa Pol e hihai raa.

Pol ku tuu i mua Feliks laaua ma Drusila

24 E llava na aho ku llaka, tena Feliks ku oo mai laaua ma Drusila, te
avana aia te hine hakaJiu raa. Kito aia ki meake na tama raa ki kou ake Pol,
tena aia ki noho no hakarono Pol e tattara i te vahi te hakattina iaa Jisas
Krais raa. 25 Emeia te saaita Pol ku tattara i te vahi na tiputipu taualleka,
te pasemmu ia ma te Aho Hakatonutonu e me ki hamai raa, tena Feliks ku
mataku no meake ma, "Ku tau, tena akoe ku haere. Anau e me ki kanna atu
hoki akoe he saaita anau e ttana." 26 Te saaita naa hoki Feliks e kkahu ma

Pol e me ki kou ake ni sileni, tena ma aia ku aru tahi ake Pol ki haere ake
ki tattara laaua.
27 E rua na hetau ku llaka, tena Porsius Festas ku sui te sao Feliks. Feliks
e hihai ma na Jiu raa ki hihhia i te vahi aia, tena aia ki tiaki Pol no noho i
roto te hare karapusi raa.

25

Festas ku hakatonutonu Pol

1 Festus ku tae ake i te kina raa, tena i muri e toru na aho aia ku tiaki
Sisaria no haere i Jerusalem, 2 i te kina na maatua hakananniu raa laatou
ma na tama hakamattua na Jiu raa e mee ki kou ake na tattara laatou e
hatuhatu i te vahi Pol raa. Na tama raa e kainno ake Festas 3 ki tuku ake hea
laatou e hihai raa, tena ma ku too Pol no kkave i Jerusalem, e mee laatou
ku oti te hakamoe te tattara ma ki taa Pol ki mate te saaita Pol e haere i
Jerusalem raa. 4 Tena Festas ki meake, “Pol e mee pera ma he tama karapusi
i Sisaria, tena anau hokonnau e me ki haere i te kina raa he saaita. 5 Meake
na tama hakamattua kootou raa ki oo i Sisaria te saaita anau e haere raa,
tena laatou ku kou mai ma na tattara laatou i te vahi Pol raa ki mmata ma
hea aia e sara naa.”
6 Festas e noho ma na tama raa no ttae e varu seai naa e sanahuru na
aho, kito aia ki haere i Sisaria. Tena te aho taiao raa aia ku haere no noho
i te hare hakatonutonu raa, tena ki meake na tama raa ki kou ake Pol i roto
hare. 7 Pol ku tae ake, tena na Jiu ni oo mai i Jerusalem raa ku mahhike no
ttuu alleha te tama raa, tena ki kaamata no letuletu ake tammaki na tattara
haeo laatou ni hatuhatu raa, e meia na tattara hoki na tama raa se isi te
hakamaoni. 8 Tena Pol ku tattara ake ki tokonaki aia hokoia ma: “Anau se
hai mee e ppena e sara i te vahi na tuaa na Jiu raa, te Hare Tapu ia ma te
tama hakamaatua i Rom raa.”
9 Emeia Festas e hihai ma ki mee na Jiu raa ki hihhia i te vahi aia, tena
aia ki vahiri ake Pol, “Akoe e hihai ki haere i Jerusalem, tena anau ku
hakatonutonu akoe i te vahi na tattara na tama nei raa i te kina raa?”
10 Kito Pol ki meake, “Anau ku tuu i roto te hare hakatonutonu i mua te
tama hakamaatua, tena kootou e tau te hakatonutonu anau i te kina nei.
Kootou hokkootou e illoa pera ma anau se isi te mee e sara e ppena i na Jiu
raa. 11 Kame anau e seu te tuaa, tena ki ppena na mee e sara tera anau e tau
te mate, tena anau e tau te taia ria ki mate. Emeia kame na tattara na tama
raa e hai mai anau raa se isi te hakamaoni, tena se hai tama hoki e lavaa te
too anau no kou ake na tama raa. Anau e hihai te tama hakamaatua raa roo
ki hakatonutonu i te vahi anau.”
12 Tena Festas ki tattara ma na tama e totokonaki na hakataakoto aia raa
no oti, tena aia ki meake, “E mee akoe e hihai ma te tama hakamaatua i
Rom raa ki hakatonutonu i te vahi akoe, tena akoe e me ki haere no mmata
te tama hakamaatua naa.”

Pol ku tuu i mua Agripa laaua ma Benais

13 Tena ki oti roo te tuku Agripa raa laaua ma Benais ku oo ake i Sisaria
no mmata Festas. 14 Tokorua raa e nnoho i te kina raa e llava na aho, tena
Festus ki tattara hakamatahua ake te tuku raa i te vahi Pol. “E isi te tama i
te kina nei e noho pera ma he tama karapusi te saaita roo Feliks; 15 tena te
saaita anau ni haere i Jerusalem raa, na maatua hakananniu ia ma na tama
hakamattua na Jiu raa e kou mai na tattara laatou raa i te vahi Pol, tena ki
kainno mai ma anau ki mee ma te tama nei e sara. 16 Emeia anau e meake
na tama raa pera ma maatou na tama i Rom raa se isi te tiputipu ki kou
ake vare te tama e isi te sara raa i na tama ni ppono aia raa. Te tama raa e

me ki tuu i mua na karemata na tama raa i mua, tena ku kou ake he saaita
ma te tama raa ki tattara i te vahi aia i na tattara na tama raa e hai ake aia
raa. 17 Te saaita na tama raa ni ttae mai i te kina nei raa, tena anau se ttari
hoki, e meia te aho taiao raa koi anau ku noho i roto te hare hakatonutonu
raa, tena ki meake na tama raa ki kou mai te tama raa i hare. 18 Na tama ni
ppono te tama raa ku ttuu i aruna, e meia na tama raa se tattara na tattara
i te vahi laatou ma te tama raa e sara tera anau e hakataakoto ma laatou e
tau roo te tattara mai raa. 19 Na tama raa e tattara mai koi na mee laatou e
hakatauttau ma te tama raa ia ma na hakattina laatou i te vahi te Tama e
hui ma ko Jisas raa. Te Tama nei ku oti te mate, e meia Pol e tattara ma te
Tama raa e ora koi. 20 Tena anau ku se iroa ma anau e me ki too peehee
hoki alaa tattara i te vahi te mee nei, kito anau ki vahiri ake Pol ma aia e
lavaa te haere i Jerusalem ki hakatonutonu ria i te kina raa. 21 Emeia Pol e
mee mai ma aia e hihai ki noho i na rima na soldia e lollohi aia raa ki tae
te saaita te tama hakamaatua i Rom raa e me ki hakatonutonu i te vahi aia.
Kito anau ki meake na soldia raa ki lollohi te tama raa ki ttae roo te saaita
anau e lavaa te kkave aia i te tama hakamaatua raa."

22 Tena Agripa ki meake Festus, "Anau hokonnau e hihai ki hakarono na
tattara te tama naa."

Kito Festus ki meake, "Taiao akoe ku hakarono na tattara te tama naa."

23 Te aho taiao raa Agripa laaua ma Benais ku oo mai, tena te kanohenua
raa ki hakammaha roo i tokorua raa. Tokorua raa e oo no uru i roto te
hare e rahi raa ma na tama hakamattua na soldia i Rom raa ia ma na tama
hakamattua te matakaina raa. Festas e kkave te tattara, tena na tama raa
ki kou ake Pol i hare. 24 Kito Festas ki meake, "Te tuku Agripa ia ma na tama
hakaatoa e nnoho ma taatou te aho nei raa: Kootou ku kkite te tama na Jiu
hakaatoa i te kina nei ia ma Jerusalem raa ni kou mai anau i te se hihhai
laatou i te tama nei. Na tama raa e vaa mai ma te tama nei ku se tau hoki te
noho i te maarama nei. 25 Emeia anau se isi te tattara e rono ma aia e ppena
te mee e sara tera e tau aia te taia ria ki mate. Tena e mee aia hokoia hoki
e hihai ma te tama hakamaatua i Rom raa ki hakatonutonu aia, tena anau
e maanatu ma ki kauna ria te tama nei ki haere. 26 Emeia anau se hai mee
hakamaoni e iroa ki taataa ake i te tama hakamaatua raa i te vahi Pol. Tena
anau e kou mai te tama nei i mua kootou, taohi mua akoe te tuku Agripa! Ia
tena te saaita akoe e oti ma te tama nei raa, tena anau kame ku isi na mee
hakamaoni ki taataa. 27 E me ki se tonu ma anau e kkave te tama karapusi
raa se hai mee e taataa ki matahua ma hea aia e sara raa."

26

Pol ku tattara ake te tuku Agripa raa i te vahi aia

1 Tena Agripa ki meake Pol, "Akoe ku lavaa te tattara mai i te vahi akoe
hokkoe." Kito Pol ki ssora na rima aia raa, tena ki tattara ake peenei:

2 "Te tuku Agripa! Anau e hihia roo te aho nei, e mee anau ku lavaa te tuu
i mua akoe ki tattara atu na tattara anau nei i te vahi na tattara na Jiu raa e
hatuhatu i anau raa, 3 taohi mua e mee akoe e iroa laoi roo na tiputipu na
Jiu raa hakaatoa ia ma na hakataakoto se ttonu maatou raa. Tena anau e
kainno atu akoe ki aroha koi no hakarono mai na tattara anau nei.

4 "Na Jiu raa hakaatoa e illoa laoi roo te ora anau kaamata roo te saaita
anau ni paamee raa. Na tama raa e illoa te ora anau kaamata mai te saaita
anau ni noho i te henua anau raa haere no ttae i Jerusalem. 5 Na tama raa
hakaatoa e illoa, tena laatou e lavaa te meatu te hakamaoni pera ma te
kaamata roo anau e noho pera ma he tama i roto te kuturana na Farisi te
lotu raa. 6 Tena te saaita nei anau ku tuu i te kina nei ki hakatonutonu ria,

maitaname anau e isi te hakatina i na tattara hakamaoni TeAtua ni kou ake
na tipuna taatou raa, 7 na mee roo tera te sanahuru ma rua na kaha taatou
raa ni hakattari ma ki too te saaita laatou ni lotulotu TeAtua te ao ma te poo
raa. Tena akoe te hakamaatua, teenei ko te hakataakoto nei koi tera na Jiu
raa e mmau tattara i anau. 8 Aiea kootou na tama e nnoho i te kina nei raa
e hainattaa roo te hakattina pera ma TeAtua e me ki hakamahike muri na
tama e mmate raea?
9 “Anau hokonnau ni maanatu ma anau ki ppena na mee hakaatoa anau
e lavaa ki taa mate na tattara hakaatoa i te vahi Jisas te Tama i Nasaret raa.
10 Teenaa hea anau ni ppena i roto Jerusalem. Anau e too na tattara na
maatua hakananniu raa, tena ki ppono tammaki na tama e tauttari TeAtua
raa i te hare karapusi, tena te saaita na tama raa ku mee ki taaia ria ki
mmate, anau e nuu hoki ma na tama raa ki mmate. 11 Tammaki na vahao
anau e kou ake na hakalono llihu na hakattina ana raa i roto na hare lotu
na Jiu, tena ki hahaivi ki mee na tama raa ki tiaki na hakattina laatou raa.
Anau e roto roo na tama raa tera hea anau ni haere hoki na matakaina alaa
tama raa ma ki mee na tama raa ki hakalono llihu.

Pol e tattara ake te kaamata roo aia ni mee no hakatina (Na hehekau 9.1–19; 22.6–16)

12 “Teenei ko te hakataakoto nei koi tera anau ni haere i Damaskus ma
na tattara na maatua hakananniu raa. 13 Tena te saaita te laa latea anau
ku kite te maahina e tii maarama roo i aruna te laa raa e hamai peeraa i te
vaelani no hakamaahina hakatike anau ia ma na tama ni oo ma anau raa.
14 Maatou hakaatoa ku tteiho no ppaku te kerekere, tena anau ku rono te
reo e tattara mai anau i na tattara hakaHibru ma, ‘Sol, Sol! Aiea akoe e mee
anau ki hakalono llihu naea? Akoe e mee koi akoe hokkoe ki hakalono llihu
e ssau pera ma he bulmakau e tataporo te laakau te tama e hahaanai aia
raa.’ 15 Tena anau ki vahiri ake ma, ‘TeAriki, koai Akoe?’ Tena TeAriki ku
tattara mai ma, ‘Anau ko Jisas, te Tama akoe e mee no hakalono llihu raa.
16 Emeia mahike no tuu i aruna. Anau e hakahura atu ki hirihiri akoe pera
ma he tama hehekau Anau. Akoe e me ki tattara ake alaa tama pera ma
akoe e kite Anau te aho nei ia ma hea Anau e me ki huri atu akoe i muri raa.
17 Anau e me ki hakasao akoe i taha ma na tama Israel ia ma na tama seai
ma ni Jiu tera Anau e me ki kauna akoe ki haere raa. 18 Akoe e me ki haere
no taaraki na karemata na tama raa, tena ku hakattaki na tama raa i taha
ma te pouri raa ki oo mai i te maahina, tena ku oo i taha ma na mahi Satan
raa no oo ake TeAtua, ia tena na hai sara na tama raa e me ki ssorohia i taha
e mee na hakattina laatou e isi raa, tena na tama raa e me ki nnoho ma na
tama TeAtua ni hirihiri raa.’

Pol ku tattara ake te uata aia

19 “Ia tena te tuku Agripa, anau e tautari hea anau e kite ma na karemata
anau tera ni hamai i te vaelani raa. 20 Anau e kaamata i Damaskus no haere
peeraa i Jerusalem, tena ki haere na kina hakaatoa i roto Israel ia ma na
kina na tama seai ma ni Jiu raa. Anau e takutaku pera ma na tama raa
ki ttike i taha ma na hai ssara laatou, tena ku hakattina i TeAtua, tena ku
ppena na mee ki huri ake pera ma laatou ku ttike i taha ma na hai sara
laatou raa. 21 Na Jiu raa e hakapiki anau i roto te Hare Tapu e mee anau
e takutaku ake te hakataakoto nei, tena laatou ku mee ma ki taa anau ki
mate. 22 Emeia te aho nei TeAtua e tokonaki anau, ia tena anau e tuu i
te kina nei ki tattara atu kootou hakaatoa na tama ku mattua raa ia ma na
tama pammee raa i te hakamaoni. Na tattara anau e tattara raa e ssau koi
pera ma na tattara na profet ia ma na tattara Moses ni tattara ma e me ki

kapihi mai raa: 23 Te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, tena Aia ko te Tama
kaamata hoki e me ki mahike muri i taha ma te mate ki huri ake te maahina
te ora e ora tahi raa i na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa."
24 Pol e tattara ake peenei ma ki tokonaki i te vahi aia, tena Festas ku vaa
ake aia ma, "Pol! Akoe ku vvare! Te iroa akoe e rahi naa e mee akoe no
vvare!"
25 Kito Pol ki meake, "Te tama hakamaatua! Anau se vvare! Anau e
tattara atu te hakamaoni i te atamai anau. 26 Te tuku Agripa! Anau e ivi
te tattara atu na mee roo hakaatoa, maitaname akoe e iroa na mee nei roo
hakaatoa. Anau e iroa akoe se ssiri he mee i na mee nei e mee hea ni kapihi
atu raa se mee ma e kapihi atu tera akoe se iroa. 27 Te tuku Agripa! Akoe
e hakatina na profet? Anau e iroa akoe e hakatina!"
28 Kito Agripa ki meake Pol, "Akoe e me ki mee anau ki hakatina te lotu
paa saaita nei koi?"
29 Kito Pol ki meake, "Niaina ma he paa saaita ia ma he saaita e
roroa, anau e lotu ake TeAtua ma akoe ia ma kootou na tama hakaatoa
e hakallono mai anau te aho nei raa, tena e me ki ssau peenei ma anau nei
hoki, e meia anau se hihai ma kootou ki haihai ria hoki ma na seni nei!"
30 Tena Agripa, Festas, Benais ia ma na tama raa hakaatoa ku mahhike
i aruna, 31 tena te saaita laatou ni oo i aho raa, na tama raa ku tattara
hokolaatou ma, "Te tama nei se isi roo te mee e sara e ppena ki lavaa taatou
te taa aia ki mate ia ma ki ppono aia i roto te hare karapusi."
32 Kito Agripa ki meake Festas, "Te tama nei e tau roo te hakattana ria ki
haere kime aia ni se meatu ma aia e hihai te tama hakamaatua i Rom raa
ki hakatonutonu aia."

27

Pol ku kake te vaka no haere i Rom

1 Na tama raa e tattara no tonu ma maatou e me ki haere peeraa i Itali,
tena na tama raa ku tuku Julius ki rorohi Pol ma alaa karapusi hoki. Julius
ko te purepure hakamaatua i roto te kuturana na soldia i Rom e hui ma,
"Te kuturana na soldia te tuku i Rom raa". 2 Maatou e kkake te vaka i
Adramitium tera ku tanattana ki haere peeraa i Esia raa, tena te vaka raa
ku uhu no haere. Aristarkus te tama i te matakaina Tesalonaika i roto
Masedonia raa e oo maatou hoki. 3 Te aho taiao raa maatou ku ttae i Saidon.
Julius e laoi roo Pol, tena ki tiaki te tama raa ki haere no mmata na soa laoi
aia raa ma ki kou ake na tama raa niaa Pol e hihai. 4 Maatou e uhu te kina
raa no haere, e meia e mee te matani raa e ppui mai i mua, tena maatou ku
tere te vahi e lluu i Saiprus raa. 5 Maatou e tere no raka te moana i Silisia
laaua ma Pamfilia raa, tena ki tere no ttae i Maira i roto Lisia. 6 Te purepure
hakamaatua raa e ssee no lave te vaka i Aleksandria ku mee ki haere peeraa
i Itali, tena aia ki hakkake maatou te vaka raa.
7 Maatou e uhu no haere hakassoro e lavaa roo na aho, e mee te matani
raa e ppui mai i mua, tena maatou ku se lavaa te haere te ara maatou e
haere raa, tena kito maatou ki taa no haere hakalluu i te vahi Nidus no
haere hakaraka te mata i Krit e hui ma ko te Matahenua Salmone raa.
8 Maatou e haere hakapare te henua raa, e meia maatou e nnahe roo te
ttae i te kina na tama raa e kanna ma te Kapamarua e Lluu tera se mmao
hoki ma te matakaina Lasea raa.
9 Maatou e tuu i te kina raa saaita roroa roo no tae roo te saaita maatou ku
se lavaa te uhu no haere raa, ia te saaita hoki te aho na tama e hakammaha
ma he aho na hai sara ku mee ki ssirihia raa ku raka. Kito Pol ki tattara ake
na tama raa: 10 "Na taanata! Anau e kite pera ma e me ki haeo roo kame

taatou e uhu i te kina nei no haere, tena na kai ia ma te vaka nei hoki e me
ki haeo, ia e isi na tama e me ki mmate." 11 Emeia te purepure hakamaatua
raa e hakarono na tattara te ariki raa ia ma te tama te vaka raa, tena aia ku
se hihai ki hakarono na tattara Pol. 12 Te kapamarua maatou e tuu raa e
haeo te tuu te saaita te matani, ia tena te mahi ana na tama raa hakaatoa
ku hakaioo ma maatou ki uhu koi no haere, tena ku haaite ki ttae maatou
i Finiks kame e lavaa, tena ma maatou ku hakattari i te kina raa ki teiho te
matani raa. Finiks he kapamarua e tuu i roto Krit tera e huri peeraa i te
laki haukkupu ia ma tokorau hakalaki.

Te putika te moana

13 Te matani raa ku kaamata no aniani mai hakassoro i te kupu, tena na
taanata raa ku mannatu ma ki pena hea laatou e hakataakoto raa, tena
laatou ki huti te taura raa no haere hakappae vaa uta i Krit. 14 Emeia se
roroa koi te matani raa ku maairi hai mahi roo, teenaa ko te matani na
tama raa e kanna ma te Matani te Anake tera e maairi mai vaa aruna te
henua raa. 15 Te matani raa e ppaku te vaka raa, tena te vaka raa ku se lavaa
te haere atu i te matani raa, tena maatou ku nnoho hemuu koi no tiaki te
vaka raa ki tahea te matani. 16 Tena te mee raa ku lluu hakamarie te saaita
maatou ni tahea no raka i te vahi haukkupu i Kauda, he henua paamee koi.
Maatou e hai roo na mahi maatou no lavaa te haihai te pooti te vaka raa
ma na maea no mmau. 17 Na tama raa e hhuti te pooti raa i aruna, tena ki
nnoa te pooti raa ma te vaka raa no mmau. Na tama raa e mattaku ma ka
oti laatou ku tere no kkapi na ruahua i tai Libia raa, kito na tama raa ki
hakatere te pukei raa i raro, tena ki tiaki te vaka raa no tahea te matani.
18 Te matani hai mahi raa e maairi koi, tena te aho taiao raa na tama raa ku
kaamata no maka na kai i roto te vaka raa i taha, 19 tena teeraa aho hoki
na tama raa ku peesia alaa hekau te vaka raa i taha. 20 Tammaki na aho
maatou ku se kkite te laa ia ma na hetuu, e meia te matani raa e maairi hai
mahi koi. Maatou ku mannatu ma maatou kame ku se lavaa te ssao.

21 Saaita roroa roo na tama raa e nnoho se kkai na kai, tena Pol ki
mahike no tuu i mua na tama raa hakaatoa no meake, "Kootou e tau roo
te hakallono na tattara anau raa te saaita anau ni meatu ma taatou se lavaa
te uhu i Krit no haere raa, tena taatou hoki se lavaa te ttiri te haeo ia ma
ki llano ni mee. 22 Emeia anau e kainno atu kootou ki se mannatu! Se hai
tama taatou e me ki mate, teenei ko te vaka nei koi e me ki haeo. 23 E mee te
ensel TeAtua anau raa, TeAtua anau e lotulotu raa e hamai te poo raa 24 no
tattara mai anau ma, 'Pol akoe se lavaa te mataku! Akoe e me ki tuu i mua
te tama hakamaatua i Rom raa. Ia tena e mee TeAtua e laoi akoe, Aia e me
ki hakasao na ora na tama e oo ma akoe i roto te vaka naa.' 25 Na taanata!
Kootou se lavaa te mattaku. E mee anau e hakatina TeAtua, tena anau e
iroa ma na mee e me ki kapihi mai tautari hea Aia ni tattara mai anau raa.
26 Emeia e isi te henua taatou e me ki tere no kkapi i uta."

27 Teenaa ko te sanahuru ma haa na poo, tena maatou e tatahea ma
te matani i roto Mediterenian. Tena te tuapoo na tama te vaka raa ku
mannatu ma maatou kame ku tappiri na henua. 28 Kito na tama raa ki
lletu te maea e mmau te taura raa no kkite pera ma te nnoto te kina raa e
tae tipu rua na makkaa, tena se roroa na tama raa ku haaite hoki no kite
pera ma te mee raa ku tae sanahuru ma rima na makkaa. 29 Na tama raa
ku mattaku ma te vaka raa kaa tere no kkapi i aruna na hatu, kito na tama
raa ki lletu e haa na taura i muri te vaka raa, tena laatou ku lotu ma te mee
raa ki maarama vave koi.

30 Tena na tama hahaere te vaka raa ku mee ma laatou ki hakassao no
huro i taha ma te vaka raa; na tama raa e hakatere te pooti raa i raro, tena

ki malliu ma laatou e me ki oo na hakahuro na taura i mua te vaka raa.
31 Emeia Pol e meake te purepure hakamaatua ia ma na soldia raa, “Kame
na tama hahaere te vaka nei raa se nnoho i aruna te vaka nei, TeAtua se
lavaa te tokonaki kootou ki ora.” 32 Kito na soldia raa ki ttuu na maea e
haihai te pooti raa no tteiho i te lottai.
33 I mua te uru te ata, Pol ku meake na tama raa ki kkai ni kai: “Kootou
e nnoho no hakattari roo sanahuru ma haa na aho, tena kootou se hai kai
roo ni kkai. 34 Tena anau e kainno atu kootou ki kkai ni kai, e mee kootou e
tau te kkai ki ora kootou. Se isi te rouru e me ki hopo i taha ma na pohouru
kootou naa.” 35 Pol e tattara no oti, tena aia ki too te haraoa raa no lotu ake
TeAtua i mua na tama raa hakaatoa, tena aia ki ttohi te haraoa raa no kai.
36 Na tama raa ku se mattaku, tena laatou hakaatoa ki kkai. 37 Te kooina na
tama raa hakaatoa e tae rua huitarau tipu hitu ma ono na tama i aruna te
vaka raa. 38 Na tama raa e kkai roo no ppohu, tena laatou ki maka na kopu
haraoa raa ma ki rana te vaka raa.

Te vaka raa ku kkapi

39 Te mee raa ku maarama, tena na tama e hahaere te vaka raa ku se illoa
ma teehee i uta naa, e meia laatou e illoa te hapa ttiko ia ma te kerekere
i uta, tena laatou ku mannatu ma kame e tauareka laatou ki hakatere te
vaka raa ki kkapi i uta i te kina raa. 40 Kito na tama raa ki ttuu na taura
raa no huro i raro, tena te saaita naa hoki na tama raa ku vvete na maea e
haihai ki mmau te hoe te vaka raa. Tena laatou ki aratoo na pukei i mua
te vaka raa ma ki lavaa te matani raa te hakatere te vaka raa i mua, tena
maatou ki tere peeraa i uta. 41 Emeia te vaka raa e tere no kkapi i aruna
te ruahua; te mata te vaka raa ku kkapi no mmau roo, tena i muri raa ku
maseu na peau e llahi raa.
42 Na soldia raa ku penapena te hakataakoto ma ki taa na tama karapusi
raa hakaatoa ki se lavaa na tama raa te kkau i uta no huro no ssao. 43 Emeia
te purepure hakamaatua raa e hihai ma ki hakasao Pol, tena aia ki ttuki te
hakataakoto na tama raa. Tena aia ki meake na tama e lavaa te kkau raa
ki llee no kkau i mua i uta; 44 tena na tama e ttoe raa ku too na hoono ia
ma alaa muri hoono te vaka raa e makkoti raa no kkau ma laatou. Maatou
hakaatoa e kkau no ttae hakaraoi roo i uta se hai tama e mate.

28

Pol ku tae i Malta

1 Maatou ku ttae laoi roo i uta, tena maatou ku illoa ma te henua raa ko
Malta. 2 Na tama te henua raa e laoi roo i maatou. Te reurehu raa ku lleku
no haumallii, kito na tama raa ki hakaura te ahi raa, tena ki mee mai ma
maatou ki oo ake no hakamamahana te ahi raa. 3 Pol e hakkutu na hhie
raa, tena ki ponopono ake i roto te ahi raa. Tena te vvela te ahi raa e mee te
lapono e moe i roto na hhie raa no ttoro mai i taha no uti te rima Pol. 4 Na
tama te henua raa ku kkite te lapono raa ku tootoo te rima Pol raa, tena ki
tattara hokolaatou ma, “Teenei kame he tama taa tama, e meia te atua e me
ki hakatonutonu raa se lavaa te tiaki aia ki ora, niaina ma aia se mate i roto
te lottai.” 5 Emeia Pol e riaki te lapono raa i taha no tteiho i roto te ahi raa,
tena aia hoki se paeppae ma e llihu. 6 Na tama raa e nnoho no mmata ma
te rima Pol raa e me ki ssura, kaa seai ma tama raa ku hakateki koi no mate.
Emeia na tama raa e nnoho saaita roroa roo no matamata, tena laatou ku
kkite ma Pol se mee ma aia e llihu, kito na tama raa ki tiaki na hakataakoto
laatou ni isi i mua raa no tattara ma, “Te tama nei he atua!”
7 Tena Publius te tuku te henua raa e ttino na kerekere e ttuu tappiri ake
te kina raa. Te tuku raa e too maatou no kkave hakaraoi roo i te hare aia

raa, tena maatou ki nnoho ma aia e toru na aho. 8 Te tamana Publius raa
e laavea, te vvela aia raa e hai mahi roo, tena e laavea hoki te manava ssiri.
Pol e haere i te kina te tama raa e moe raa no lotu, tena ki hakapiri na rima
aia raa i aruna te tama raa, tena te tama raa ku tauareka. 9 Na tama te
henua raa ku kkite hea ni kapihi ake i te tama raa, tena na tama hakaatoa
te henua raa e lavvea raa ku oo ake, kito Pol ki tokonaki na tama raa no
taualleka. 10 Na tama raa e kou mai tammaki roo na mee, ia te saaita hoki
maatou ni uhu no haere raa, na tama raa ku kou mai na hakataioo ki tau
ma te horau maatou raa.

Pol ku tae i Rom

11 Maatou e nnoho te henua raa e toru na marama, tena maatou ki too
te vaka i Aleksandria e hui ma, “e Rua na Kokoa Atua”, tera ni hakalluu te
matani i tai te henua raa no haere. 12 Maatou e haere no ttae te matakaina
Sirakyus raa, tena ki nnoho i te kina raa e toru na aho. 13 Tena maatou ki
uhu i te kina raa no haere no ttae i te matakaina i Regium. Te aho taiao
raa te matani raa ku maairi mai peeraa i te kupu, tena i roto e rua na aho
maatou ku ttae i te matakaina Puteoli. 14 Maatou e ttiri na hakattina ana i
te kina raa, tena na tama raa ki mee mai ma maatou ki nnoho ma laatou
he latapu hokotahi. Tena ki oti maatou ku tiaki na tama raa no oo no ttae
i Rom. 15 Na hakattina ana i Rom raa ku llono ma maatou ku ttae ake, tena
na hakattina ana raa hakaatoa ku oo mai, alaa tama e ttiri maatou i te Maket
i Apius, tena alaa tama e ttiri maatou i te kina na “Hare e Toru e Llahi” raa.
Pol ku hakammaha ake TeAtua te saaita aia ni kite na tama raa, tena aia ku
hihia roo.

Pol i roto Rom

16 Maatou ku ttae i Rom, tena na tama hakamattua raa ku hakattana Pol
ki noho hokoia ma te soldia e rorohi aia raa.

17 I muri e toru na aho, Pol ku kanna ake na tama hakamattua na Jiu
raa ki oo ake ki kkutu. Na tama raa ku hakkutu ake hakaatoa, tena Pol
ki meake na tama raa, “Na tama Israel! Aku taina, niaina roo ma anau
se hai mee e sara e ppena i na tama taatou raa ia ma na tiputipu taatou
ni too i na tipuna taatou raa, e meia na tama raa e karapusi anau i roto
Jerusalem, tena ki too anau no kou ake i na tama i Rom raa. 18 Na tama
i Rom raa ku hakatonutonu i te vahi anau, tena ki mee ma ki tiaki anau ki
haere, maitaname laatou e kkite pera ma anau se isi te mee e sara e ppena
ki tau anau te mate. 19 Emeia na Jiu raa se hihhai te hakataakoto raa, tena
anau ki meake ma te tama hakanaaniu i Rom raa ki hakatonutonu anau,
niaina anau se isi te hakataakoto haeo i te vahi na tama taatou raa. 20 Tera
hea anau e hihai ma ki mmata akoe ki tattara taatou. Emeia te hakamaoni
roo, anau e haihai ria na seni nei i te vahi te Tama tera e mee na tama Israel
raa no hakattina.”

21 Kito na tama raa ki meake Pol, “Maatou se hai launiu ni too i na tama
i Judia raa i te vahi akoe, ia se hai tama hoki ni hamai ma na rono ia ma
na tattara i te vahi akoe. 22 Emeia maatou e hihhai ki llono na hakataakoto
akoe raa, maitaname maatou e illoa pera ma na tama i na kina hakaatoa
se hihhai te kuturana kootou naa.”

23 Kito Pol laatou ma na tama raa ki tuku te aho, tena tammaki roo na
tama ku oo ake te aho naa i te kina Pol e noho raa. Kaamata te tahata haere
no tae te poo, Pol e hakamamarama ake na tattara i te vahi te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa, tena aia e hahaivi roo ki mee na tama raa ki hakattina
i te vahi Jisas, tena aia ki too na tattara e mmau i roto na Tuaa Moses raa
ia ma na tattara hoki i roto na launiu na profet raa. 24 Tena e isi na tama
ku hakattina na tattara Pol raa, e meia alaa tama se hihhai ki hakattina.

25 Tena na tama raa ku mahhike no haere hakatauttau hokolaatou te
saaita Pol ni meake te tattara hokotahi ma, “Na tattara TeAnana Tapu
raa ni tattara ake profet Aisaia ki meake na tipuna kootou raa ku tonu roo
hakamaoni! 26 Aisaia e tattara ake ma,
‘Haere no tattara ake te kanohenua nei:
Kootou e me ki hakalollono koi no hakalollono,
e meia kootou se lavaa roo te illoa;
Kootou e me ki kirakira koi no kirakira,
e meia kootou se lavaa roo te kkite,
27 e mee na hakataakoto na tama nei raa e pouri,
ia tena laatou e hakatturi hoki na katarina laatou raa,
tena ki hakattau na karemata laatou raa.
Peeraa ki seai na karemata laatou raa e me ki kkite,
na katarina laatou raa e me ki llono,
na hakataakoto laatou raa e me ki maarama,
tena TeAtua e mee ma na tama raa e me ki oo mai Anau,
tena Anau ku tokonaki na tama raa ki taualleka.’ ”
28 Kito Pol ki hakaotioti ake ma, “Kootou e tau te illoa pera ma na tattara
TeAtua i te tokonaki Aia taatou raa ku ttae i na tama seai ma ni Jiu raa. Na
tama raa e me ki hakallono!” 29 [Pol e tattara no oti, tena na Jiu raa ku
mahhike no haere hakatauttau hokolaatou hakamaroa roo.]

30 E rua na hetau Pol e noho i te hare aia e sui ki noho raa, tena aia e too
hakaraoi roo na tama e oo ake ma ki mmata aia raa. 31 Pol e takutaku ake
i na tiputipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ki akoako ake i te vahi
TeAriki Jisas Krais, tena aia e ivi roo te tattara, ia se hai tama hoki e lavaa
te ppui aia.

Rom
Te launiu Pol e taataa i na tama i Rom

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.15*
Te hakataakoto hakamaatua *1.16—1.17*
Na tama hakaatoa e hai sara *1.18—3.20*
Tiputipu e tonu tahi *3.21—8.39*
TeAtua e tonu tahi *9.1—11.36*
Te ora e tonu tahi *12.1—15.13*
Na tattara hakaoti *15.14—16.27*

1 Anau Pol, anau e taataa atu te launiu nei. Anau he tama hehekau ma
Jisas Krais, ia he aposol tera TeAtua ni hirihiri ki takutaku te Rono Tauareka
Aia raa.
2 TeAtua ni tattara ake te Rono Tauareka nei i mua roo i na profet Aia raa
pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa. 3 Te Rono Tauareka nei e
tattara mai i te vahi te Tamariki Aia Jisas Krais tera ni hamai no tipu tama,
ia e haanau mai pera ma he mokopuna Devit. 4 TeAnana Tapu raa e huri
mai te hakamaoni pera ma Jisas Krais ko te Tamariki TeAtua, e mee TeAtua
ni hakaora muri Tama raa no ora ma na mahi hai mahi Aia raa. 5 TeAtua e
kanna anau i na mahi Krais ki uata ma Krais pera ma he aposol ki hakattaki
na kanohenua hakaatoa ki hakattina no tauttari Aia. 6 Te tattara nei e haere
hoki kootou na tama i Rom tera TeAtua ni kanna ki hukui ake no tauttari
Jisas Krais raa.
7 Ia tena anau e taataa atu kootou na tama hakaatoa i Rom tera TeAtua
e laoi no kanna ki mee mo tama Aia raa:
TeAtua taatou Tamana ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa ki kou atu te
tauareka ia ma te noho laoi kootou.

Pol ku hihai ki kite na tama i Rom

8 Te mee kaamata, anau e hihai ki hakammaha ake TeAtua i na mahi Jisas
Krais ma kootou hakaatoa, e mee te maarama nei hakaatoa ku lollono i te
vahi na hakattina kootou raa. 9 TeAtua tera anau e hehekau ma te hatu
manava anau ki takutaku te Rono Tauareka te Tamariki Aia raa e iroa pera
ma na mee anau e tattara nei e hakamaoni. Aia e iroa hoki pera ma anau
e maanatu kootou 10 na vahao hakaatoa anau e lotu raa. Anau e kainno ake
TeAtua i te tauareka Aia ki tokonaki; ki lavaa anau te haere atu no mmata
kootou te saaita nei. 11 Maitaname anau e hihai roo ki haere atu no mmata
kootou ma ki lavaa anau te vaevae atu na hoki taualleka TeAnana Tapu
TeAtua raa ki tokonaki kootou ki ivi. 12 Te maanatu anau raa e mee pera
ma te saaita naa taatou e me ki tokonaki taatou hokotaatou: anau e me ki
tokonaki kootou ma te hakatina anau raa, tena kootou ku tokonaki anau
ma na hakattina kootou raa.
13 Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma
tammaki roo na vahao anau e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou,
e meia e isi te mee e ttuu tahi vaa mua ki se lavaa anau te haere atu. Anau
e hihai ki mee ni tama na tama e nnoho ma kootou raa ki hakattina pera
ma anau ni mee na tama seai ma ni Jiu raa no hakattina raa. 14 Maitaname
anau e isi te uata ki tokonaki na tama hakaatoa, na tama ku atamai ia ma
na tama se ki atamai raa, tena na tama e mattonu ia ma na tama koi vvare
raa. 15 Ia tena anau e hihai ma ki takutaku atu hoki te Rono Tauareka raa
i kootou na tama e nnoho i Rom raa.

Na mahi te Rono Tauareka

16 Anau se napa te tattara atu i te vahi te Rono Tauareka raa e mee teenaa
ko na mahi TeAtua ni tokonaki na tama hakaatoa tera ku hakattina raa no
ora, kaamata mai na Jiu, tena ku haere hoki ma na tama seai ma ni Jiu raa.
17 E mee te Rono Tauareka raa e huri mai ma TeAtua ni mee peehee taatou
no ttonu i na karemata Aia raa: te mee nei e kaamata mai ma te hakatina,
tena ku hakaoti hoki ma te hakatina. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara
ma, "Te tama e ttonu tahi i na karemata TeAtua raa e me ki ora e mee te
hakatina aia raa."

Na hai sara na tama te maarama nei

18 Te roto TeAtua i na tama hai ssara e ppena na mee haeo raa e hamai
i te vaelani, e mee na tiputipu sakkino na tama raa e ppui na tama ki se
illoa te hakamaoni raa. 19 TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu na
tama raa, e mee na tiputipu i te vahi TeAtua tera na tama e tau te illoa
raa e matahua roo, maitaname TeAtua Hokoia ni huri ake na mee raa no
matahua. 20 Kaamata roo te saaita TeAtua ni pena te maarama nei raa, na
tama ku kkite hakaraoi roo na tiputipu Aia tera taatou se kkite raa, teenaa
ko na mahi hai mmahi ia ma te noho tahi Aia se isi te hakaoti raa, tena
na mee nei e huri mai i roto na mee hakaatoa Aia ni pena iho raa. Ia tena
taatou se hai ara hoki te tattara malliu! 21 Na tama raa e illoa TeAtua, e
meia laatou se lavaa te kou ake te hakammaha tera laatou e tau te kou
ake Tama raa, tena laatou hoki se lavaa te ssau te inoa Tama raa i aruna
e mee na hakataakoto laatou raa e vvare, tena na hakataakoto laatou raa
hoki e mmoe i te kina pouri raa. 22 Na tama raa e tattara ma laatou e
atamai, e meia laatou e vvare koi, 23 e mee na tama raa e tau te lotulotu ake
TeAtua e ora raa, e meia na tama raa e lotulotu ake koi na hatu tipua laatou
e penapena pera ma na manu lellee, na manu hahaere ia ma na manu kai
ttama raa.
24 Tena TeAtua ki tiaki na tama raa ki ppena na mee sakkino laatou e
hihhai raa, kito na tama raa ki ppena na mee e hakannapa roo i laatou
hokolaatou. 25 Na tama raa e tiaki te hakamaoni TeAtua raa, tena ki
hakattina i na mee malliu raa. Na tama raa e hakamarumaru no hehekau
ma na mee TeAtua ni pena iho i te maarama nei raa, tena ki tiaki te Tama
tera ni pena na mee raa, te Tama tera taatou e tau te hakammaha na vahao
hakaatoa raa! Amen.
26 E mee na tama raa e ppena na mee nei, tena TeAtua ku tiaki laatou
ki nnoho ma na tiputipu hakannapa laatou raa. Na hhine raa e tiaki te
avanavvana ma na taanata raa, tena ki ppena na mee se ttonu ma alaa
hhine*. 27 Ia na taanata raa peeraa hoki, na tama raa e tiaki te avanavvana
ma na hhine raa, tena ki ppena na mee se ttonu ma alaa taanata. Na
taanata raa e ppena na mee se ttonu ma alaa taanata, tena i te hakaotioti na
tama naa e me ki too na hakalono llihu e tau ma laatou raa i na sara laatou
ni ppena raa.
28 E mee laatou se hihhai ki ttaohi mmau te hakamaoni TeAtua raa i roto
na kapuroro laatou, tena TeAtua ku mee na kapuroro na tama raa ki vvare
ma ki ppena na tama raa na mee laatou se tau te ppena raa. 29 Na pohouru
na tama raa e ppii roo na mee sakkino, ia e mannako na mee alaa tama,
tena ki nnoho ma na tiputipu sakkino. Na tama raa e manava kkere, ia
ni tama taa tama, ni tama hi ppuhu, ni tama tattara malliu, ia ni tama e
usuusu alaa tama. Na tama raa e tamoa haeo 30 no tattara haeo alaa tama;
na tama raa e manava haeo TeAtua, tena se isi na hakammaha laatou i alaa

* **1:26** 1.26 na hhine nei e meemee ma alaa hhine hoki

tama, tena e hakatannata, ia e hai ahu; na tama raa e mamannatu tammaki
na ara ki ppena na mee sakkino, tena ku se hihhai ki hakallono na maatua
laatou raa. 31 Na tama raa se isi na hakataakoto laatou, ia na tama raa se
taohi mmau na tattara laatou e hakammoe no ttonu ma alaa tama raa, ia
na tama raa se isi na laoi ia ma na alloha laatou i alaa tama. 32 Na tama raa
e illoa ma na tuaa TeAtua raa e huri ake pera ma na tama e isi na tiputipu
peenei raa e tau te mmate. Ia se mee ma na tama raa e ppena koi na mee
sakkino, e meia na tama raa e tokonaki hoki alaa tama ki ppena na mee
sakkino raa.

2

TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa

1 Kootou kame e tattara na haeo alaa tama? Kootou se ttau roo te ppena
peenaa e mee kootou se illoa pera ma kootou e tuku koi na haeo kootou
hokkootou na saaita hakaatoa kootou e tattara na haeo alaa tama raa,
maitaname kootou hoki e ppena na mee haeo na tama raa e ppena raa.
2 Taatou e illoa pera ma TeAtua e tonu te saaita Aia e kou ake te maanatu
hakaoti Aia raa i na tama e ppena na mee sakkino peenei raa. 3 Emeia
kootou hoki e ppena na mee sakkino raa, teenaa ko na haeo kootou e
tattara ma alaa tama e ppena raa! Eaa, kootou e kkahu ma kootou e lavaa
te hakassao i taha ma te maanatu hakaoti TeAtua e me ki kou atu kootou
raa? 4 Kootou kame se mannatu hai mahi te laoi, te manava aroha ia ma te
varatoa te noho no hakattari raa Tama raa. Hakamaoni kootou e illoa pera
ma TeAtua e laoi kootou, e mee Aia e hahaivi ma ki hakattaki kootou ki
ttike i taha ma na hai ssara kootou raa. 5 Emeia kootou e hakatapannata
roo, tena kootou e mee koi na hakallono lihu kootou raa ki hainattaa roo i
te Aho TeAtua e kou mai ki kkite taatou te roto ia ma te maanatu hakaoti
Aia e tonu tahi raa. 6 Maitaname TeAtua e me ki kou ake na tuhana na
tama hakaatoa tautari hea laatou ni ppena raa. 7 E isi na tama e tauhano
te ppena na mee taualleka, tena ki sesee ma TeAtua ki kou ake te tauareka,
te hakammaha ia ma te ora e ora tahi raa i laatou. 8 Alaa tama e mannako,
tena ki kkaro te ppena na mee e ttonu raa ma ki lavaa laatou te ppena na
mee e ssara, tena TeAtua e me ki huri ake te roto Aia raa i na tama naa. 9 Na
tama hakaatoa e ppena na mee sakkino raa e me ki hakalono llihu haeo roo;
kaamata mai na Jiu raa, tena ku haere atu hoki i na tama seai ma ni Jiu raa.
10 Emeia TeAtua e me ki kou ake te tauareka, te hakammaha ia ma te noho
laoi i na tama hakaatoa tera e ppena na mee taualleka raa, kaamata mai
ma na Jiu, tena ku haere atu ma na tama seai ma ni Jiu raa. 11 Maitaname
TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi
koi.

12 Na tama seai ma ni Jiu raa se illoa na Tuaa Moses raa, tena laatou e
ppena hoki na mee e ssara, e meia laatou e me ki mmate, niaina roo ma
laatou se illoa na Tuaa Moses raa. Na Jiu raa e illoa na Tuaa Moses raa, e
meia laatou e ppena koi na mee e ssara, tena laatou e me ki kotia ria i te
vahi na Tuaa raa. 13 Maitaname te rono akoe na Tuaa raa se lavaa te mee
akoe ki tonu i mua na karemata TeAtua, e meia teeraa ko te tautari akoe na
Tuaa raa e mee akoe ki tonu. 14 Na tama seai ma ni Jiu raa se illoa na Tuaa
raa, e meia te saaita laatou e ppena tauttari te illoa laatou hea na Tuaa raa
e tattara raa, tena na tama raa hokolaatou e huri ake hea e tau ma laatou
te ppena ia ma hea se tau ma laatou te ppena raa, niaina ma laatou se illoa
na Tuaa raa. 15 Na mee na tama raa e ppena raa e huri ake pera ma na Tuaa
raa e mmau i roto na hatu manava laatou. Na tiputipu laatou raa e huri ake
pera ma e hakamaoni e mee na hakataakoto na tama raa alaa saaita e ttuki

hea laatou e hihhai ki ppena raa, tena e tokonaki hoki na tama raa ki ppena na mee e ttonu.
16 Na tattara te Rono Tauareka anau e tattara atu nei e me ki kapihi mai i te Aho TeAtua e me ki kou ake na mahi Jisas Krais ki hakatonutonu na hakataakoto na tama e hai amuni raa.

Na Tuaa na Jiu

17 Kaa kootou? Kootou e me ki mee ma kootou ni Jiu; kootou e tuunaki na Tuaa raa, tena ki ahu i te vahi TeAtua; 18 kootou e illoa hea TeAtua e hihai ma kootou ki ppena raa, tena ki tauttari na poroporo na Tuaa raa ma ki illoa kootou hea e tonu; 19 kootou e illoa ma kootou e me ki hakattaki na tama karemata sseni raa, tena ku mee pera ma he maahina i na tama e nnoho i te pouri raa, 20 ia kootou e me ki akoako ake na tama koi vvare raa, tena ku poroporo ake na tama e poronatta raa. Kootou e illoa e mee kootou e ttaohi na Tuaa raa, ia e illoa te hakamaoni roo na Tuaa raa.
21 Kootou e akoako alaa tama, kaa kootou se akoako kootou hokkootou naea? Kootou e takutaku ma, “Auu se kailallao”, e meia kaa kootou se illoa te kailallao? 22 Kootou e tattara ma, “Auu se paa huri”, e meia kaa kootou se illoa te paa huri? Kootou e mee ma kootou se hihhai na hatu tipua, e meia kaa kootou se illoa te kailallao i roto na hare tapu? 23 Kootou e ahu ma kootou e isi na Tuaa TeAtua, e meia kaa kootou se seu na Tuaa raa no mee TeAtua ki napa? 24 Te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Na tama seai ma ni Jiu raa e tattara haeo TeAtua e mee kootou na Jiu raa.”
25 Kame kootou e tauttari na Tuaa raa, tena na hakamaatino e ttapu kootou raa e me ki hakamaoni, e meia kame kootou se tauttari na Tuaa raa, tena kootou se tau te ttuu te hakamaatino e tapu raa i na tinotama kootou. 26 Kame na tama seai ma ni Jiu se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa e tauttari na tiputipu na Tuaa raa, tena TeAtua se lavaa te kkira hai mahi ake i te tama naa, niaina ma te tama naa se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa? 27 Na tama seai ma ni Jiu se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa e me ki tattara haeo kootou na Jiu raa e mee kootou e seu na Tuaa raa, niaina ma teeraa ko kootou e tattaa na Tuaa raa i roto na launiu. 28 Kaa koai te Jiu hakamaoni e ttuu te hakamaatino e tapu naa? Teenaa seai ma ko te tama e mee ma aia he Jiu i te mamaoha iho aia ia ma te tama e ttuu te hakamaatino e tapu i te tinotama aia raa? 29 Te Jiu hakamaoni raa ko te tama e tuku tonu te ora aia, tena ki tanattana te hatu manava aia raa ma TeAtua, maitaname teenei ko na hehekau TeAnana Tapu, ia seai ma na Tuaa tera ni tattaa mai ma taatou raa. TeAtua ko te Tama e me ki hakammaha na tama peenei, ia seai ma ko na tama i te maarama nei raa e me ki hakammaha na tama naa.

3

1 Eaa! Na ora na Jiu raa e llaka i aruna na ora na tama seai ma ni Jiu te saaita nei? Kaa te ttuu te hakamaatino e tapu raa e isi te tauareka? 2 Hakamaoni, e tammaki na ara e lavaa te tokonaki! I te kaamata roo TeAtua e kou ake na tattara Aia raa i na Jiu. 3 Emeia kame e isi na Jiu se hakamaoni i na hakattina laatou? Eaa, te se hakamaoni na tama raa e huri mai pera ma TeAtua se lavaa te hakamaoni i na tattara Aia ni hakamoe i mua raa? 4 Seai! TeAtua e tonu tahi, niaina ma na tama hakaatoa ni tama e tattara malliu. Pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma,
“Akoe ki huri ake pera ma akoe e tonu te saaita akoe e tattara,
ia te saaita akoe e tuu i te kot raa, tena akoe ki tonu te kot akoe naa.”
5 Emeia kame na mee taatou e ppena e ssara raa e huri ake pera ma TeAtua e tonu roo, tena kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa! Taatou e

me ki tattara ma TeAtua e sara kame Aia e kou mai na hakalono llihu? (Te
vahiri nei he hakataakoto koi te tama.) 6 Te mee nei se tonu! Kame TeAtua
e sara, tena kaa Aia e me ki hakatonutonu te maarama nei peehee?
7 Ia kame te se hakamaoni raa e huri ake te hakamaoni TeAtua raa no tuu
mahiti hua roo? Kaa anau e kotia ria pera ma he tama hai sara naea? 8 Kaa
taatou kame se tattara pera ma, “Taatou ki ppena koi na mee sakkino raa
ki hamai te tauareka raa”? Hakamaoni, e isi na tama e hai haeo anau, tena
ki tattara haeo ma anau e tattara ssara peenei! Na tama naa e me ki kotia
ria ki tau ma laatou.

Se hai tama e tonu tahi

9 Eaa! Taatou na Jiu raa e tuttuu laoi i aruna na tama seai ma ni Jiu raa
i na hakattina taatou? Seai roo hokotahi; anau ku oti te huri atu pera ma
na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa e ssau, tena hakaatoa e nnoho i raro
na mahi na hai sara. 10 Te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Se isi te tama e tonu tahi,
11 ia se isi te tama e atamai,
ia se isi te tama e hakammaha hakamaoni TeAtua.
12 Na tama hakaatoa ku huro i taha ma TeAtua,
na tama raa hakaatoa ku tauttari i te ara e sara;
se hai tama roo hokotahi e ppena hea e tonu.
13 Na maihu laatou raa e ttuu tallaki tahi pera ma ni taruma,
na arero laatou raa e pii na tattara malliu,
na tattara laatou raa e ssau pera ma na lapono haeo tera e lavaa te taa te
tama ki mate,
14 na tama raa e haru haeo tahi alaa tama.
15 Na tama raa e vave roo te mee na tama ki hakalono llihu,
tena ki taa na tama raa no mmate;
16 na tama raa e mee na tama na kina laatou e oo raa ki hakalono llihu.
17 Na tama raa se illoa na tiputipu te noho laoi,
18 ia na tama raa hoki se illoa te mattaku TeAtua.”
19 Tena te saaita nei taatou ku illoa pera ma na mee hakaatoa e haere koi
i na tama e nnoho i raro na tuaa raa ki hakaoti na tattara malliu na tama
hakaatoa, tena TeAtua ku hakatonutonu te maarama nei. 20 Maitaname se
hai tama e tonu i na karemata TeAtua kame aia e tautari hea na tuaa raa
e hihai aia ki ppena raa; ia hea na tuaa raa e ppena raa, na tuaa raa e mee
taatou ki illoa pera ma taatou ku ssara.

Ni tiputipu taualleka peehee taatou e me ki ttonu ma TeAtua

21 Emeia te saaita nei TeAtua ku hakari mai na tiputipu Aia e me ki mee
taatou ki ttonu ma Aia raa. Na tiputipu raa se mmoe i roto na tuaa raa,
niaina ma na tuaa Moses ia ma na akoako na profet raa e tattara mai taatou
i na tiputipu raa. 22 TeAtua e tuku tonu na ora na tama raa i na hakattina
laatou iaa Jisas Krais raa. TeAtua e ppena peenei i na tama hakaatoa tera e
hakattina iaa Krais raa, maitaname se isi te mee e kee: 23 na tama hakaatoa
e ppena na mee e ssara, tena ku oo no mmao i taha ma na mahi TeAtua.
24 Emeia TeAtua e kou mai marino te hoki raa i te tauareka Aia ki ttonu
taatou ma Aia i na mahi Jisas Krais tera ni hakattana taatou i taha ma na
hai sara taatou raa. 25 26 TeAtua e hoki mai Jisas ki mate, tena te toto Aia
raa e me ki mee pera ma he mee e ssoro na hai sara na tama e hakattina Aia
raa i taha. TeAtua e penapena te mee nei ki huri mai pera ma Aia e tonu
tahi. I mua raa Aia e noho hemuu, ia se anana hoki na hai sara na tama; e
meia te saaita nei Aia ku hakatonutonu na hai sara na tama raa ki huri ake
pera ma Aia e tonu tahi. TeAtua e huri mai te ara nei pera ma Aia Hokoia

e tonu tahi, tena Aia e tuku tonu na ora na tama hakaatoa e hakattina iaa Jisas raa.

27 Kaa hea taatou e isi ki lavaa taatou te ahu? Se hai mee! Kaa he
hakataakoto peehee i te mee nei? E mee taatou e tauttari na tuaa raa? Seai,
e meia e mee taatou e hakattina. 28 Maitaname te maanatu hakaoti maatou
raa e mee ma, te tama e me ki tonu koi i na karemata TeAtua e mee te
hakatina aia raa, ia seai ma hea na tuaa raa e tattara. 29 Eaa! TeAtua he
Atua koi na Jiu? Aiea TeAtua seai ma he Atua hoki na tama seai ma ni Jiu
raa? Noo, TeAtua he Atua na tama raa hoki. 30 TeAtua e hokotahi koi, tena
Aia e me ki tuku tonu na ora na Jiu raa tautari na hakattina laatou, tena Aia
e me ki tuku tonu na ora na tama seai ma ni Jiu raa tautari na hakattina na
tama raa. 31 Eaa! Te mee nei e huri mai ma taatou ki peesia na tuaa raa e
mee te hakattina taatou e isi nei? Seai, e meia taatou ki sapai na tuaa raa.

4

Te hakatina Abraham

1 Taatou e me ki tattara peehee i te vahi Abraham te tipuna taatou i mua
raa? He iroa peehee aia ni isi i te vahi te hakatina? 2 Kame Abraham e tuku
tonu te ora aia ma TeAtua i na mee aia ni ppena raa, tena aia e tau te ahu, e
meia auu se ahu i mua na karemata TeAtua. 3 Te Launiu Tapu raa e tattara
mai ma,

“Abraham e hakatina i TeAtua,
tena TeAtua ki too tama raa pera ma he tama e tonu e mee te hakatina tama
raa i Aia raa.”

4 Na tama e hehekau raa e me ki too na sui, e meia na sui raa se mee pera
ma ni hoki, na mee raa ni mee na tama raa e kahota ki too. 5 Na uata taatou
raa se lavaa te mee taatou ki ttonu i na karemata TeAtua, e meia teeraa ko
na hakattina taatou i TeAtua raa e mee taatou ki ttonu. TeAtua e mee na
tama hai ssara raa ki ttonu ma Aia e mee na hakattina laatou raa. 6 Teenei
ko te hakataakoto Devit te saaita aia ni tattara i te vahi te hihia te tama tera
TeAtua ni too pera ma he tama e tonu, ia e kee ma hea te tama e ppena raa.

7 “Na tama na hai sara laatou ku oti te ssirihia raa e me ki hakatapu ria ia
ma na tama hoki na hai sara laatou ku oti te hai aroha ria raa!
8 Te tama TeAtua ku oti te ssoro na hai sara aia raa e me ki hakatapu ria.”

9 Eaa, te hihia Devit e tattara raa e haere koi i na tama ni ttuu te
hakamaatino e tapu raa? Seai! Te hihia raa e haere hoki i na tama se ttuu
te hakamaatino e tapu raa. E mee taatou e ppau te Launiu Tapu raa ma,

“Abraham e hakatina TeAtua,
tena TeAtua ki too tama raa pera ma he tama e tonu e mee te hakatina tama
raa i Aia raa.”

10 Te saaita hee TeAtua ni mee ma Abraham e tonu tahi? I mua ma i
muri Abraham ni ttuu te hakamaatino e tapu raa? TeAtua e mee ma
Abraham e tonu i mua aia ni ttuu te hakamaatino e tapu raa, seai ma i muri.
11 Abraham e ttuu te hakamaatino e tapu raa i muri, tena te hakamaatino
e tapu raa he hakkatu e huri mai pera ma TeAtua ni too Abraham pera ma
he tama e tonu tahi i mua tama raa ni ttuu te hakamaatino e tapu raa, e
mee te hakatina tama raa i Aia raa. Tena Abraham ko te tamana na tama
hakaatoa e hakattina i te TeAtua i te vahi te lotu raa, tena TeAtua ku too na
tama raa pera ma ni tama e ttonu i na hakattina na tama raa, niaina ma na
tama raa se ttuu te hakamaatino e tapu raa. 12 Abraham ko te tamana hoki
na tama ku oti te ttuu te hakamaatino e tapu raa, teenaa ko na Jiu, ia se
mee ma na tama raa e ttuu koi te hakamaatino e tapu raa, e meia e mee na

tama raa e isi na hakattina e ssau pera ma te hakatina Abraham te tamana taatou raa ni isi i mua aia ni ttuu te hakamaatino e tapu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

13 Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma Abraham ia ma na hai mokopuna aia raa pera ma Abraham e me ki too te maarama nei ma aia raa, ia te meake TeAtua raa, se mee ma Abraham e tautari na tuaa raa, e meia e mee Abraham e hakatina, tena TeAtua ki too aia pera ma he tama e tonu. 14 Maitaname kame e hakamaoni pera ma hea TeAtua ni hakamoe raa e haere koi i na tama e tauttari na tuaa raa, tena te hakatina raa ku mee pera ma he mee vare, ia hoki na tattara hakamaoni Tama raa ku se isi te turana. 15 Na tuaa raa e hakari mai taatou te roto TeAtua; e meia kame se isi na tuaa, tena taatou se lavaa hoki te isi na tuaa e me ki seu.

16 Tena na tattara hakamaoni raa e haere ma te hakatina ki lavaa na tattara hakamaoni raa te mee pera ma he hoki TeAtua e hoki marino ake i na hai mokopuna Abraham raa hakaatoa. Te tattara hakamaoni raa se haere koi i na tama e tauttari na tuaa raa, e meia e haere hoki i na tama e hakattina i te ara Abraham ni hakatina raa, maitaname Abraham ko te tamana taatou na tama hakaatoa e hakattina raa; 17 pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Anau ku oti te mee akoe mo tamana na kanohenua tammaki.”

Ia tena te tattara hakamaoni raa e tauareka i na karemata TeAtua, te Tama Abraham e hakatina raa. TeAtua te Tama e hakaora na tama ku mmate no ora raa, tena ki ppehi koi te tattara, tena na mee hakaatoa ni se hhura i mua raa ku ttipu ake. 18 Abraham e hakatina, tena ki noho no hakattari te tauareka ki tae mai, niaina ma aia se isi te hakataakoto roo e tauareka te noho no hakattari, tera hea aia ku mee mo “tamana na kanohenua tammaki.” Pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Na hai mokopuna akoe raa e me ki tammaki roo pera ma na hetuu.”

19 Abraham ku taapiri ki tae huitarau na hetau te matua aia; e meia aia se tiaki te hakatina aia raa te saaita aia ni maanatu ma te tinotama aia raa ku taapiri koi ki mate ia ma Sara hoki ku se lavaa te isi na tamalliki raa. 20 Aia se hai vahao ni tiaki te hakatina aia raa, tena aia hoki e taohi mmau roo na tattara hakamaoni TeAtua raa, tena te hakatina aia raa e kou ake na mahi te tinotama aia raa, tena aia ki hakammaha ake TeAtua. 21 Abraham e iroa roo pera ma TeAtua e me ki ppena hea Aia ni tattara hakamaoni ake raa. 22 Tera hea TeAtua e too aia pera ma he tama e tonu e mee te hakatina tama raa. 23 Na tattara e mee ma, “aia e too ria pera ma he tama e tonu raa” se mee ma e taataa koi iaa Abraham hokoia. 24 Na tattara raa e tattaa hoki ma taatou na tama TeAtua ni too ma e ttonu ia ma ni tama e hakattina i Aia, te Tama tera ni hakamahike Jisas TeAriki taatou raa i taha ma te mate raa. 25 Emeia na tama raa e kou ake Jisas i na tama haeo raa ma ki taa ki mate e mee na hai ssara taatou raa, tena Aia e ora muri ma ki mee taatou ki ttonu i mua na karemata TeAtua.

5

Taatou ki ttonu ma TeAtua

1 Teenei taatou ku ttonu ma TeAtua i te hakamaoni na hakattina, tena taatou ku nnoho laoi ma TeAtua i na mahi TeAriki taatou Jisas Krais. 2 Aia e hakattaki taatou ki illoa te tauareka TeAtua i na hakattina taatou e nnoho ma taatou te saaita nei raa. Ia tena taatou ki ahu e mee te hakataakoto taatou e isi ki nnoho no hakattari i te tauareka TeAtua raa. 3 Taatou ki ahu hoki i na hakalono llihu taatou raa, maitaname na hakalono llihu raa e kou

mai na mahi taatou ki nnoho hakavaratoa, 4 ia te nnoho hakavaratoa raa
e kou mai te hihia TeAtua, tena te hihia TeAtua raa e kou mai te hihai ki
nnoho no hakattari. 5 Te hihai ki noho no hakattari raa se lavaa te mee
taatou ki se hihhia, e mee TeAtua ku oti te nnini iho te laoi Aia raa i roto na
hatu manava taatou i na mahi TeAnana Tapu, te hoki TeAtua ni kou mai
raa.
6 Maitaname taatou ni se lavaa te tokonaki taatou hokotaatou, tena Krais
ki mate ma na hai sara taatou raa i te saaita TeAtua ni hirihiri raa. 7 Teenei
he mee e hainattaa roo ma te tama ki mate ma te tama e tonu tahi raa.
Emeia te tama e lavaa te mee ma aia ki mate ma te tama e tauareka raa.
8 Emeia TeAtua e huri mai taatou e hia Aia e hihai taatou. Krais ni mate
ma taatou te saaita taatou koi nnoho ma na hai ssara. 9 Te toto Krais raa
e mee taatou te saaita nei ki ttonu i mua TeAtua; kaa e hia hoki Krais e me
ki tokonaki taatou ki hakassao i taha ma te roto TeAtua raa! 10 Taatou ni
tama e nohonnoho haeo ma TeAtua, e meia e mee te mate te Tamariki Aia
raa, tena TeAtua ki tokonaki taatou ki nonnoho laoi ma Aia. Ia e mee te
saaita nei taatou ku ssoa laoi ma TeAtua, tena kaa e hia hoki Krais e me
ki tokonaki taatou ma te ora Aia raa! 11 Emeia aanei seai ma ko na mee
nei hakaatoa; taatou e hihhia i na mee TeAtua ni ppena iho i na mahi Jisas
Krais TeAriki taatou tera ni mee taatou ki ssoa laoi ma Aia raa.

Adam laaua ma Krais

12 Te hai sara raa e kaamata mai i te tama hokotahi, tena te hai sara te
tama naa e kou mai hoki te mate. Tera hea te mate raa ku ttoha no ttae na
tama roo hakaatoa, maitaname na tama roo hakaatoa e ppena na mee e
ssara. 13 Te hai sara raa ko na moe mai avare i roto te maarama nei i mua
TeAtua ni kou ake na tuaa raa iaa Moses; ia na tama se lavaa te isi na hai
sara; peeraa ki se isi na tuaa ni hakammoe. 14 Tena te mate raa e me ki
hakamaatua i na tama hakaatoa kaamata te saaita Adam haere no ttae te
saaita Moses, ia e me ki ttae hoki i na tama ni se ppena hea Adam ni pena
e ssara te saaita aia ni se hakarono hea TeAtua ni tattara ake aia raa.
Adam e huri mai te tipu te Tama tera e me ki hamai i muri raa. 15 Emeia
tokorua raa se ssau, maitaname te hoki TeAtua e kou mai marino raa se
ssau pera ma te hai sara Adam raa. Te mee nei e hakamaoni pera ma na
tama hakaatoa e mmate, e mee koi te hai sara te tama hokotahi nei. Emeia
te tauareka TeAtua raa e rahi roo, tena tammaki na tama e me ki too te
tauareka raa iaa Jisas Krais te Tama hokotahi Aia ni hoki marino mai ma
na tama raa. 16 Ia e isi te mee e kee roo i lottonu te hoki TeAtua e kou
mai marino raa ia ma te hai sara te tama hokotahi raa. I muri te hai sara
hokotahi raa, tena te hakatonutonu “na tama hai sara raa” ku hamai; e meia
i muri na hai sara raa ku tammaki roo, tena te hoki tera “na tama se isi na
hai sara raa” ku hamai! 17 Te mee nei e hakamaoni e mee te hai sara te tama
hokotahi raa e mee te mate raa ki hakamaatua, teenaa ko te tama hokotahi
naa koi. Emeia hea te Tama hokotahi raa ni ppena raa e hai mmahi roo,
teenaa ko Jisas Krais! Na tama ni too hakamaoni te laoi TeAtua ni kou mai
marino raa ku ttonu, tena Krais e me ki hakamaatua na ora na tama naa.
18 Ia tena te hai sara hokotahi raa e mee na tama hakaatoa ki hai ssara,
ia e ssau hoki, te tauareka te Tama hokotahi raa e hakattana na tama
hakaatoa, tena ki kou ake te ora na tama raa. 19 Tena na tama hakaatoa ku
mee pera ma ni tama hai ssara e mee te se hakarono te tama hokotahi raa,
ia e ssau hoki, na ora na tama hakaatoa ku tuku tonu ria e mee te hakarono
te Tama hokotahi raa.
20 Na tuaa raa e kaamata mai koi ki oo na hai sara na tama raa no
tammaki, e meia te tauareka TeAtua raa e me ki hakanuu no rahi i na kina
na hai ssara raa e oo koi no llahi raa. 21 Ia tena na hai sara raa e isi na

mahi ki taa te tama ki mate, tena te tauareka TeAtua raa e isi na mahi ki hakatonu te tama ki tonu, tena ku hakattaki taatou ma na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa i te kina te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa.

6

Te ora Krais

1 Kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa, taatou ki tauhano te nnoho na ora e pii na hai ssara ki lavaa TeAtua te hakanuu te tauareka Aia raa? 2 Seai! Taatou ku oti te mmate i te vahi na hai sara, kaa taatou e me ki tauhano koi te nnoho ma na hai sara? 3 Hakamaoni roo, kootou e illoa pera ma kootou ni hakoukou tapu ki nnoho ma Jisas Krais, tena kootou e hakoukou tapu hoki ki mmate ma Tama raa. 4 Ia tena taatou ni mmate no tanu ma Jisas i te vahi te hakoukou tapu, ia e ssau hoki pera ma Krais ni mahike muri i taha ma te mate i na mahi hai mmahi TeAtua raa ma ki lavaa hoki taatou te nnoho i roto te ora vahao nei raa.

5 E mee taatou ku oo mai no hokotahi ma Krais, tena ki mmate pera ma Aia ni mate raa hoki. Ia e ssau peeraa hoki, taatou e me ki hokotahi ma Tama raa te saaita taatou e mahhike muri no ora hoki pera ma Tama raa. 6 Tena taatou e illoa pera ma na tiputipu tuai taatou i mua raa ku oti te mmate ma Krais i aruna te kros ma ki lavaa TeAtua te seu na mee haeo te tama e hihai ki ppena raa, ia ki se lavaa hoki taatou te lepotia i na hai sara. 7 Maitaname te saaita taatou e mmate raa, taatou e me ki ttana i taha ma na mahi na hai sara raa. 8 E mee taatou ni mmate ma Krais, tena taatou e hakattina hoki pera ma taatou e me ki ora ma Tama raa. 9 Maitaname taatou e illoa pera ma Krais e mahike muri i taha ma te mate, tena ku se lavaa te mate hoki. Te mate raa ku se isi hoki na mahi ki ttaohi Tama raa. 10 E mee Aia ni mate, tena na hai sara raa ku se isi na mahi i aruna Krais, tena te saaita nei Tama raa ku ora no noho ma TeAtua. 11 Ia tena kootou ki mannatu peeraa hoki ma kootou ni mmate i te vahi na hai sara, e meia kootou ku ora no nnoho ma TeAtua i na mahi Jisas Krais.

12 Kootou ki se lavaa te tiaki na hai sara raa ki hakamattua i na tinotama kootou tera e lavaa te mmate raa, ki se lavaa kootou te tauttari hea te tinotama raa e hihai. 13 Kootou hoki se lavaa te tiaki he kina peehee na tinotama kootou raa ki ppena na mee e ssara. Emeia kootou ki kou ake na tinotama kootou raa iaa TeAtua ki mee pera ma ni tama ku oti te mmate no ora muri, tena kootou ki kou ake na tinotama kootou raa hakaatoa iaa TeAtua ki ppena na tiputipu e ttonu. 14 Se lavaa te tiaki na hai sara raa ki hakamattua kootou; maitaname kootou se nnoho i raro na tuaa, e meia kootou e nnoho i raro te tauareka na mahi TeAtua raa.

Ppena na mee e ttonu

15 Tena kaa kuaa? Eaa, taatou ki ppena na hai sara e mee taatou ku tiaki te nnoho i raro na tuaa raa, tena ki nnoho i raro te laoi TeAtua? Seai! 16 Hakamaoni roo kootou e illoa pera ma te saaita kootou e hoki kootou hokkootou ki hehekau ma he tama, kootou ku mee pera ma ni tama hehekau te tama kootou e hakalollono raa, tena te sui na hai sara hakaatoa raa ko te mate, tena te tiputipu te hakallono raa e mee kootou ki ttonu ma TeAtua. 17 Emeia taatou ki hakammaha TeAtua! Maitaname niaina ma kootou ni lepotia i na hai sara i mua, e meia kootou e tauttari roo te hakamaoni tera e moe i roto na akoako kootou ni too ma na hatu manava kootou raa. 18 Kootou ku ttana i taha ma na hai sara kootou raa, tena kootou ku mee pera ma ni tama e tauttari na tiputipu e ttonu.

19 (Anau e tattara tahi na tattara taatou e tattara te aho ma te aho raa e mee na ora kootou raa e matanaennae.) E isi te saaita kootou ni hoki na ora

kootou raa ki nnoho i raro na mahi na tiputipu sakkino ia ma na hai sara, tena ki ppena na mee se ttonu. Tena te saaita nei kootou ki tauttari roo na tiputipu e ttonu ia ma na tiputipu e ttapu.

20 Te saaita kootou ni nnoho i raro na mahi na hai sara raa, kootou se mannatu hoki ma ki ppena na mee e ttonu. 21 Kaa hea kootou ni too i na mee kootou ni ppena i mua tera kootou ku nnapa te ppena i te saaita nei raa? Na mee sakkino nei e kou mai te mate! 22 Emeia te saaita nei kootou ku ttana i taha ma na hai sara kootou raa, tena te ora kootou ku too raa ko te ora hakamaoni TeAtua e hihai raa, tena te hakaotioti ko te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa. 23 Maitaname te sui na hai sara raa ko te mate; e meia te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa ko te hoki TeAtua e kou mai marino i taatou tera e hukui ma Jisas Krais TeAriki taatou raa.

7

Tattara hai auna te avvana

1 Aku taina, kootou e me ki illoa hea anau ku mee ki tattara atu nei, maitaname kootou hakaatoa e illoa na tuaa raa. Na tuaa raa e hakamattua koi i aruna na tama te saaita laatou koi nnoho i roto te maarama nei raa. 2 Te tattara hai auna i te hine hai avana e noho i raro na mahi te tanata aia te saaita te tanata raa koi ora raa; e meia kame te tanata raa ku mate, tena te hine raa ku ttana i taha ma na mahi te tanata raa. 3 Ia tena kame te hine raa e noho ma teeraa tanata te saaita te tanata aia raa koi ora, tena aia ku mee pera ma he hine e ppena na mee se ttonu; e meia kame te tanata aia raa ku mate, tena aia ku ttana i te vahi na tuaa, tena aia ku se mee pera ma he hine e ppena na mee se ttonu kame aia e avana teeraa tanata hoki. 4 Aku taina, kootou peeraa hoki e mee i te vahi na tuaa raa kootou ku mmate, e mee kootou e hukui ma te tinotama Krais raa, tena te saaita nei kootou ku mee pera ma ni tama te Tama tera ni mahike muri i taha ma te mate raa ma ki lavaa taatou te hehekau ma TeAtua. 5 Te saaita taatou e nnoho i raro na mahi na mee taatou e hihhai raa, tena na hai sara e oo mai i te vahi na tuaa raa e hehekau i roto na tinotama taatou, ia hea taatou e ppena raa e kou mai koi te mate. 6 Tena te saaita nei taatou ku ttana i taha ma na tuaa raa, maitaname taatou ni mmate i te vahi na tuaa ni karapusi taatou raa. Te saaita nei taatou ku se tauttari na tiputipu na tuaa tera ni tattaa mai i mua raa, e meia taatou ku tauttari na tiputipu vahao nei TeAnana Tapu raa.

Na tuaa ia ma na hai sara

7 Eaa, taatou e me ki tattara ma na tuaa raa e hai sara? Seai! Emeia teeraa ko na tuaa raa e mee anau ki iroa ma te hai sara hea. Kame te tuaa raa ni se tattara mai ma, “Auu se mannako hea alaa tama e ttino,” tena anau se lavaa hoki te iroa pera ma e isi te sara peeraa. 8 Emeia e mee koi te tuaa nei, tena te hai sara raa ku hakahurahura tammaki na hakataakoto i roto anau ki manako na mee. Peeraa ki se hai tuaa raa, te hai sara raa he mee koi e mate. 9 Anau ni mee raa e ora te saaita anau ni se iroa mai na tuaa raa, e meia te saaita anau ni iroa mai na tuaa raa, tena na hai sara raa ku kaamata no hehekau i roto anau, 10 tena anau ku mate. Tena te tuaa ma e kou mai te ora raa e kou mai koi te mate i te vahi na hai sara anau raa. 11 Na hai sara raa e hakavvare anau no vvare i te vahi na tuaa raa ma ki taa koi anau ki mate.

12 Emeia na Tuaa raa ni mee e ttapu, tena na tattara i roto na Tuaa raa e ttapu, e ttonu, ia e taualleka. 13 Emeia kaa te mee ma e tauareka raa he mee koi e me ki mee anau ki mate? Seai! Teenaa ko te hai sara raa e mee anau ki mate. Te hai sara raa e mee na mee taualleka nei ki taa anau ki mate ma

ki kite anau te haeo na hai sara raa. Tena na tattara i roto na Tuaa raa e huri mai pera ma na hai sara raa e haeo roo.

Na tiputipu sakkino i roto taatou

14 Taatou e illoa pera ma na Tuaa raa ni tuaa e oo mai TeAtua, e meia anau he tama hai sara, tena anau e noho i raro na mahi na hai sara. 15 Anau se iroa hea anau e ppena, maitaname anau se ppena hea anau e hihai ki ppena raa, e meia anau e ppena na mee anau se hihai roo ki ppena raa. 16 E mee na mee anau e ppena raa ko na mee anau se hihai ki ppena raa, tena na mee anau e ppena raa e huri mai pera ma na Tuaa raa e ttonu. 17 Emeia te hakamaoni, anau se ppena na mee nei; teeraa ko na hai sara e mmoe i roto anau raa. 18 Anau e iroa pera ma te tauareka raa se moe i roto anau, ia se moe i roto te tinotama anau i te maarama nei raa. Maitaname te hihai ki ppena na mee taualleka raa e moe i roto anau, e meia anau se lavaa roo te ppena na mee taualleka raa. 19 Tena anau ku se ppena na mee taualleka anau e hihai ki ppena raa, e meia anau ku ppena na mee roo sakkino anau se hihai ki ppena raa. 20 Kame anau e ppena hea anau se hihai ki ppena raa, tena te mee nei e huri mai pera ma seai ma ko nau e ppena na hai sara raa, e meia teeraa ko na hai sara e mmoe i roto anau raa.

21 Tena anau e kite pera ma te tuaa nei e hehekau i roto anau, e mee te saaita anau e hihai ki ppena na mee e taualleka raa, tena te hakataakoto ki ppena na mee sakkino raa ku tere ake i roto anau. 22 Emeia i roto roo anau, anau e hihai roo na Tuaa TeAtua raa. 23 Tena anau e kite ma e isi te tuaa e kee e hehekau i roto anau. Te tuaa raa e hakatukaa ma te tuaa tera te hakataakoto anau raa e hihai ki tautari raa. Te tuaa raa e karapusi anau ki noho i raro na mahi te tuaa na hai sara tera e hehekau i roto anau raa. 24 Anau hokonnau se hihia roo! Koai te tama e lavaa te hakasao anau i taha ma te tinotama teenei e me ki taa anau ki mate nei? 25 Anau e hakammaha TeAtua te Tama tera e tokonaki anau i na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa!

Teenei te maanatu anau: anau hokonnau e me ki tautari na tuaa TeAtua raa ma te maanatu koi anau, te saaita te tinotama anau raa e tautari te tuaa na hai sara raa.

8

Te ora i te vahi TeAnana Tapu

1 Tena se hai tama hoki e me ki tattara ma taatou e hai ssara e mee taatou ku hukui ma Jisas Krais. 2 Maitaname na tuaa TeAnana Tapu tera e kou mai taatou te ora, tena ki hukui taatou ma Jisas Krais raa e hakattana taatou i taha ma te tuaa na hai sara ia ma te mate. 3 Na Tuaa raa se lavaa te tokonaki taatou ki ora e mee taatou e pii na hai sara. Tena TeAtua ki ppena hea na Tuaa raa se lavaa te ppena raa. Aia e kauna ria iho te Tamariki Aia raa ki hamai, tena te Tama raa e hamai ma tinotama e ssau peenei ma na tinotama taatou e ppii na hai sara nei ma ki ssoro na hai sara taatou raa i taha. 4 TeAtua e pena te mee nei ki huri mai te hakamaoni na Tuaa raa pera ma taatou e tauttari hakamaoni hea TeAnana Tapu raa e hihai, ia seai ma hea te tinotama raa e hihai. 5 Na tama e nnoho koi no tauttari hea na tinotama laatou raa e hihhai laatou ki ppena raa, tena na hakataakoto na tama raa e tauttari koi hea te tinotama raa e hihai. 6 Taatou e me ki mmate kame taatou e tauttari hea te tinotama raa e hihai, ia taatou e me ki ora no nnoho laoi kame taatou e tauttari hea TeAnana Tapu raa e hihai. 7 Tena na tama e tauttari hea na tinotama raa e hihhai raa e me ki nonnoho haeo ma TeAtua, maitaname na tama raa se tauttari na tuaa TeAtua raa, tena te

hakamaoni, na tama raa se lavaa roo te tauttari. 8 TeAtua se lavaa te hihia
na tama e tauttari hea na tinotama laatou raa e hihhai raa.
9 Emeia kootou ki se nnoho no tauttari hea te tinotama raa e hihai kootou
ki ppena raa; kootou ki nnoho no tauttari hea TeAnana Tapu raa e meatu
kootou ki ppena raa, maitaname TeAnana Tapu raa e noho i roto kootou.
Koai te tama se isi TeAnana Tapu Krais raa seai ma he tama Tama raa.
10 Emeia kame Krais e noho i roto kootou, tena TeAnana Tapu raa ko te
ora tera e mee kootou ki ttonu i mua na karemata TeAtua, niaina ma na
tinotama naa e me ki mmate i na hai sara. 11 Kame TeAnana Tapu TeAtua te
Tama ni hakamahike Krais i taha ma te mate raa e noho i roto kootou, tena
te Tama ni hakamahike Krais raa e me ki kou atu hoki te ora i na tinotama
kootou i te maarama nei raa i na mahi TeAnana Tapu tera e noho i roto
kootou raa.
12 Ia tena, aku taina! Maatou e isi te hakataakoto e rahi roo ma ki se
tauttari hea te tinotama raa e hihai maatou ki ppena raa. 13 Kame kootou
e tauttari hea te tinotama raa e hihai, tena kootou e me ki mmate; e meia
kame TeAnana Tapu raa e tokonaki kootou no seu na tiputipu sakkino raa,
tena kootou e me ki ora. 14 Na tamalliki TeAtua raa ko na tama e hakattaki
ria TeAnana Tapu. 15 Maitaname TeAtua ni se kou atu TeAnana Tapu raa
ma ki karapusi ia ma ki mee kootou ki mattaku, e meia TeAnana Tapu
raa e mee kootou ki mee mo tamalliki TeAtua, tena taatou e me ki ttani
ake TeAtua i na mahi TeAnana Tapu raa ma, “Tamana! Taku Tamana!”
16 TeAnana Tapu TeAtua raa e hukui ma na anana taatou raa ki huri ake
pera ma taatou ni tamalliki TeAtua. 17 E mee taatou ni tamalliki Aia, tena
taatou e me ki too na hoki e ttapu Aia raa, maitaname na mee hakaatoa
TeAtua e hakasessere ma Krais te Tamariki Aia raa ni mee hoki taatou.
Kame taatou e hakalono llihu ma Krais, tena taatou e me ki nnoho hoki
ma Tama raa i roto te tauareka Aia raa.

Te ora tauareka i muri

18 Anau e iroa roo pera ma na hakalono llihu taatou te saaita nei raa
se tau roo ma te ora tauareka taatou e me ki illoa i muri raa. 19 Na mee
hakaatoa i te maarama nei raa e nnoho koi no hakattari te saaita roo TeAtua
e hakari na tamalliki Aia raa. 20 Tena na mee hakaatoa i te maarama nei
raa e me ki mmoe koi ki haeo, ia se mee ma na mee raa e pena mai ki
mmoe ki haeo, e meia te Tama e pena mai na mee raa e hihai ma na mee
raa ki haeo. Maitaname TeAtua e isi te hakataakoto ni hakamoe 21 pera
ma na mee hakaatoa i te maarama nei raa e me ki hakattana ria i taha ma
na haeo hakaatoa, tena ku nnoho i roto te tauareka TeAtua raa pera ma
ni tamalliki Aia. 22 Taatou e illoa pera ma i mua haere no tae vahao nei,
na mee hakaatoa e tanittani te hakalono llihu pera ma na isu te hine ku
mee ki mamaoha raa. 23 Ia se mee ma ko na mee hakaatoa i te maarama
nei raa koi e hakalono llihu; e meia taatou na tama ni too TeAnana Tapu
pera ma te hoki kaamata TeAtua raa e me ki hakalono llihu hoki i roto
taatou te saaita taatou e nnoho no hakattari ma TeAtua ki too taatou pera
ma ni tamalliki Aia raa, tena ku hakattana taatou hakaatoa. 24 Maitaname
taatou e tokonaki ria no ora i te maanatu tauareka taatou ma ki nnoho no
hakattari raa, tena kame taatou ku oti te kkite hea taatou e mamannatu raa,
tena te maanatu naa se hakamaoni. Emeia koai te tama e lavaa te noho no
hakattari ki kite na mee aia ku oti te kite raa? 25 Ia kame taatou e nnoho
no hakattari ki kkite na mee taatou se ki kkite raa, tena taatou ki nnoho
hakavaratoa koi no hakattari.
26 Ia e ssau hoki, TeAnana Tapu raa e me ki hamai no tokonaki hoki
taatou, e mee taatou e matanaennae. Maitaname taatou se illoa ma taatou

e me ki lotu peehee; TeAnana Tapu raa Hokoia e me ki tattara tani ake
TeAtua ma taatou i na tattara tera taatou se illoa ma taatou ki tattara
peehee. 27 Tena TeAtua, te Tama e kite i roto na hatu manava taatou raa e
iroa na maanatu TeAnana Tapu raa, maitaname TeAnana Tapu raa e tattara
ma TeAtua i te vahi na tama Aia raa ia ma hea Aia e hihai raa.
28 Taatou e illoa pera ma TeAtua e hehekau ma na mee hakaatoa e
taualleka raa ma na tama e laoi i Aia raa, na tama Aia ni kanna ki tautari
hea Aia hihai raa. 29 Aia ku oti te havakkee na tama Aia ni hirihiri raa ki
ssau pera ma te Tamariki Aia raa, tena te Tamariki Aia naa e me ki mee
pera ma he arapou na tama raa hakaatoa. 30 TeAtua ni kanna na tama Aia
ni havakkee raa, tena Aia ki mee na tama Aia ni kanna raa ki ttonu tahi ma
Aia, tena na tama raa e me ki nnoho i roto te tauareka Aia raa.

Te laoi TeAtua

31 Kaa taatou e mannatu peehee i na mee nei hakaatoa? Tena kaa koai na
tama e me ki hakataukaa ma taatou kame TeAtua e noho i te vahi taatou?
32 Seai ma ko TeAtua, te Tama ni se ttaohi muri te Tamariki Aia raa, e meia
Aia e hoki mai Tama raa pera ma he hoki ki mate ma taatou hakaatoa!
TeAtua ni kauna ria mai te Tamariki Aia raa, tena kaa Tama raa se lavaa
hoki te hakattana taatou i taha ma na mee hakaatoa? 33 Koai te tama e
me ki tattara haeo na tama TeAtua ni hirihiri raa? TeAtua Hokoia e me ki
meake ma na tama raa se isi na sara! 34 Koai te tama e me ki kou ake na
hakalono llihu i na tama raa? Seai ma ko Jisas, te Tama ni mate no ora
muri, tena ku noho i te vahi laaua TeAtua ma ki tattara ake TeAtua i te
vahi taatou raa. 35 Kaa koai te tama e lavaa te vvae taatou i taha ma te
laoi Krais raa? Eaa, te haeo raa e lavaa te vvae taatou, kaa te hainattaa raa,
kaa te hakalono llihu raa, kaa te hikkai raa, kaa te tuttuu haeo raa, kaa na
tapahara raa, kaa te mate raa e lavaa te vvae taatou? 36 E ssau pera ma te
Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Na aho hakaatoa maatou e nnoho tappiri koi te mate e mee maatou e
tauttari Akoe;
tena maatou e mee ria pera ma ni sipsip ku mee ki taaia ria ki mmate.”

37 Emeia maatou e kkumi hemuu koi na mee sakkino hakaatoa i na mahi
te Tama e laoi maatou raa! 38 Maitaname anau e iroa pera ma se hai mee
e lavaa te vvae maatou i taha ma te laoi Tama raa, tena te mate laaua ma
te ora, ia na ensel laatou ma na mee hakamattua i te vaelani raa ia ma na
mahi, tena te nnoho taatou vahao nei raa ia ma te saaita koi hamai i muri
raa se lavaa te vvae, 39 tena te maarama i aruna laaua ma te maarama i
raro raa se lavaa te vvae taatou. Se isi roo te mee i roto te maarama nei e
lavaa te vvae taatou i taha ma te laoi TeAtua tera taatou ni too i na mahi
Jisas Krais TeAriki taatou raa.

9

TeAtua ia ma na hakattina ana Aia

1 Anau e tattara atu te hakamaoni; anau se mariu, maitaname anau e
hukui ma Krais. TeAnana Tapu e hakattaki na hakataakoto anau raa, tena
na hakataakoto anau raa e mee mai hoki pera ma anau se mariu, 2 te aroha
anau e rahi roo, ia te aroha i roto te hatu manava anau raa se isi te hakaoti
3 i na tama te hareakina anau ia ma na llave ana anau raa! Anau e maanatu
pera ma e tauareka anau te noho i raro na hakalono llihu TeAtua raa, tena
ku havakkee ria i taha ma Krais ki tokonaki na tama nei. 4 Na tama nei
ni tama hoki TeAtua, maitaname TeAtua e mee na tama raa pera ma ni
tamalliki Aia, tena ki huri ake na mahi Aia raa i na tama raa. Aia e hakamoe
te tattara e ivi Aia raa ma na tama raa, tena ki kou ake na Tuaa raa i na tama

raa. Na tama raa e too te hakamarumaru hakamaoni raa, tena ki too hoki
na tattara hakamaoni TeAtua raa. 5 Na tama raa e oo mai i te hareakina na
tipuna taatou na Hibru raa, tena Krais ni hamai no tipu tama, ia he tama
hoki i roto te hareakina naa. Tena taatou ki hakammaha tahi TeAtua te
Tama e hakamaatua i aruna na tama hakaatoa i na vahao hakaatoa raa!
Amen.
6 Anau se meatu pera ma na tattara hakamaoni TeAtua raa ku mmate,
maitaname na tama hakaatoa Israel raa seai ma ni tama hakamaoni TeAtua
7 Ia hoki na hai mokopuna Abraham raa hakaatoa seai ma ni tamalliki
TeAtua. E mee TeAtua ni meake Abraham ma,
“Na hai mokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai i te vahi
Aisak.”
8 Te hakataakoto nei e mee pera ma na tamalliki Abraham raa hakaatoa
seai ma ni tamalliki TeAtua. Emeia na tamalliki hakamaoni TeAtua raa ko
na tamalliki e hannau mai tautari te hakataakoto TeAtua raa. 9 Maitaname
na tattara hakamaoni TeAtua raa e mmoe i roto na tattara nei,
“Te saaita peenei te hetau i muri raa Anau e me ki vaakai mai,
tena Sara e me ki haanau te tamariki tanata.”
10 Ia teeraa mee hoki. Tokorua na tamalliki taanata Rebeka raa e oo mai te
tamana hokotahi, teenaa ko Aisak te tipuna taatou raa. 11 12 Emeia ki mee
te hakataakoto te Tamariki hokotahi raa ki hakamaoni pera ma hea TeAtua
e hihai raa, tena TeAtua ki meake Rebeka ma,
“Te tama matua raa e me ki hehekau i raro na mahi te tama paamee raa.”
TeAtua e meake te tattara nei i mua tokorua raa ni hannau iho, ia i mua
hoki tokorua raa e ppena na mee taualleka ia ma na mee haeo, tena te
hihai TeAtua raa e me ki tautari te kanna Aia, ia seai ma hea tokorua raa
ni ppena raa. 13 E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Anau e laoi Jekop,
e meia Anau se hihai Iso.”
14 Kaa taatou e me ki tattara pera ma hea TeAtua e ppena raa e sara? Seai.
15 E mee Aia ni tattara ake Moses ma,
“Anau e me ki hai aroha na tama Anau e hihai raa,
tena ku mee hakaraoi na tama Anau e hihai raa.”
16 Ia tena na mee hakaatoa e me ki tautari koi te aroha TeAtua, ia seai ma
te hihai ia ma hea te tama e hihai ki ppena. 17 Maitaname te Launiu Tapu
raa ni tattara ake i te tuku Isip raa ma,
“Anau e mee akoe ki tuku raa ma ki huri ake akoe na mahi Anau raa ma ki
illoa na tama hakaatoa te maarama nei raa i Anau.”
18 Ia tena TeAtua e me ki hai aroha he tama peehee Aia e hihai, tena ku mee
he tama peehee ki hakatapanatta i te maanatu koi Aia.

Te roto ia ma te aroha TeAtua

19 Emeia he tama kootou e me ki mee mai Anau ma, “Kame te mee nei
hakamaoni, tena kaa TeAtua e me ki mee ma taatou e ssara peehee? Koai
te tama e lavaa te ttuki te hihai TeAtua?” 20 Taku taina, akoe he tama peehee
ki lavaa te tattara ssui ake TeAtua naa? Na mee taatou e ppena ma na rima
taatou raa se lavaa te tattara mai ma, “Aiea akoe e penapena anau peenei
naea?” 21 Tena te tama e penapena te mee raa e isi na mahi ki ppena hea
aia e hihai, tena aia e lavaa te pena e rua na mee i te mee hokotahi. Teeraa
mee he mee na aho e llahi, tena teeraa mee he mee koi na aho vare.
22 Tena te hakamaoni raa e ssau pera ma hea TeAtua ni pena raa. Aia e
hihai ki huri mai te roto Aia, tena ku mee taatou ki illoa na mahi Aia. Emeia
Aia e pasemmu roo no kkumi hemuu te roto Aia i na tama tera e mee Aia ki
roto raa ia ma na tama hoki ku mee ki oo i te kina haeo raa. 23 Tena TeAtua
e hihai hoki ki huri mai na mahi hai mmahi Aia tera Aia ni kou mai taatou

na tama e tau te too te laoi Aia raa. Aanaa ko na tama Aia ni tanattana ma
ki too te tauareka Aia raa. 24 Maitaname taatou ko na tama Aia ni kanna,
tena Aia se kkana koi na Jiu raa, e meia Aia e kanna hoki na tama seai ma
ni Jiu raa. 25 Aanei na tattara TeAtua i roto te launiu Hosea ma,
“Na tama seai ma ni tama Anau raa,
Anau e me ki kanna na tama naa ma,
‘Ni tama Anau.’
Tena te kanohenua seai ma he kanohenua Anau ni laoi raa,
Anau e me ki kanna ma teenaa ‘He kanohenua Anau.’
26 Ia tena i te kina roo Anau ni meake na tama raa ma,
‘Kootou seai ma ni tama Anau raa,’
Anau e me ki kanna na tama raa pera ma ni tamalliki TeAtua e ora raa.”
27 Tena Aisaia ni tattara i te vahi Israel ma,
“Niaina na tama Israel raa e tammaki pera ma na kerekere i tai,
e meia na tama e me ki ora raa e me ki moisi roo;
28 maitaname TeAtua e me ki hakatonutonu vave na sara te maarama nei
raa.”
29 E ssau hoki pera ma Aisaia ni tattara mai i mua ma,
“Taatou e me ki ssau pera ma Sodom,
ia e me ki ssau pera ma Gomora;
peeraa TeAtua Hai mahi raa ki se tiaki mai alaa hai mokopuna i taatou.”

Israel ia ma te Rono Tauareka

30 Tena taatou e me ki tattara pera ma na tama seai ma ni Jiu tera ni se
hahaivi ma ki mee laatou ki ttonu ma TeAtua raa ku ttonu ma Tama raa i
te vahi na hakattina laatou. 31 Emeia na tama TeAtua e sesee te tuaa ma ki
mee laatou ki ttonu ma TeAtua raa ku se lave te tuaa raa. 32 Aiea na tama
raa se lave raea? Maitaname na tama raa se tuunaki i na hakattina laatou
raa, e meia na tama raa e tuunaki koi hea laatou ni ppena raa. Tena na
tama raa ku haere hinahhina vaa aruna “te hatu” 33 te Launiu Tapu raa e
tattara ma,
“Kira ake, Anau e tuku te hatu i Saion tera e me ki mee na tama raa ki
hinahhina raa,
te hatu e me ki mee na tama raa ki maoha.
Emeia na tama e hakatina Tama raa e me ki se lavaa te nnapa.”

10

1 Aku taina, i roto te hatu manava anau ia ma na lotu anau i TeAtua
raa, anau e hihai roo ma te kanohenua Israel raa ki ora! 2 Anau e lavaa
te meatu te hakamaoni pera ma na tama raa ku hakattina hai mahi roo i
TeAtua; e meia na hakattina na tama raa se isi te tuurana i te vahi te atamai
hakamaoni raa. 3 Na tama raa ni se illoa te ara TeAtua e mee na tama ki
ttonu ma Aia raa, e meia na tama raa e hahaivi ma ki hakammoe koi na
hakataakoto laatou hokolaatou, tena na tama raa ku se hihhai ki tauttari te
ara tera TeAtua e mee na tama ki ttonu ma Aia raa. 4 Maitaname Krais e
taa mate na Tuaa raa, tena na tama e hakattina Aia raa e me ki ttonu ma
Aia.

Te ora hakamaoni raa he mee na tama hakaatoa

5 Moses ni taataa na tattara nei pera ma na tama e tauttari na Tuaa raa e
me ki ttonu ma TeAtua:
“Te tama e tautari na tattara na Tuaa raa e me ki ora.”
6 Emeia hea te Launiu Tapu raa e tattara mai i te vahi kootou e me ki ttonu
ma TeAtua i na hakattina kootou raa e mee peenei:
“Akoe se lavaa te vahiri hokkoe ma,

‘Koai te tama e me ki haere i aruna i te vaelani?’ ”
(ki kou mai Krais i raro).
7 “Akoe se lavaa hoki te vahiri ma,
‘Koai te tama e me ki haere i te maarama i raro raa?’ ”
(ki hakamahike Krais i taha ma te mate).
8 Hea te Launiu Tapu raa e tattara raa e mee peenei:
“Na tattara TeAtua raa ku tappiri atu kootou,
ia ku mmau na maihu kootou,
ia ku mmoe i roto na hatu manava kootou,”
teenaa ko na tattara i te vahi te hakatina tera maatou ni takutaku atu raa.
9 Kame akoe e tattara te hakamaoni ma na maihu akoe raa pera ma Jisas ko TeAriki, tena akoe ku hakatina hakamaoni pera ma TeAtua ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena akoe e me ki ora. 10 Maitaname taatou e me ki ttonu ma TeAtua kame taatou e hakattina, tena taatou e me ki ora hoki kame taatou e tattara hakamaoni ma Krais ko TeAriki taatou. 11 Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Te tama e hakatina i te TeAtua raa e me ki se lavaa te napa.”
12 Te mee nei e haere i na tama hakaatoa, maitaname na Jiu raa se kkee i taha ma na tama seai ma ni Jiu raa; TeAtua ko TeAriki hokotahi na tama hakaatoa, tena Aia e hakatapu hai mahi roo na tama tera e kainno ake Aia raa. 13 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Na tama hakaatoa e kainno ake TeAtua ki tokonaki laatou raa e me ki ora.”
14 Kaa na tama raa e me ki lavaa peehee te kainno ake kame laatou se hakattina? Kaa na tama raa e me ki hakattina peehee kame laatou se llono na tattara raa? Kaa na tama raa e me ki llono peehee kame na tattara raa se ttae ake laatou? 15 Tena kaa na tattara raa e me ki ttae ake peehee kame se hai tama e kauna ria ki oo no takutaku na tattara raa? Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Te oo mai na tama e hahaere ma te Rono Tauareka raa e tauareka roo!”
16 Emeia se mee ma na tama hakaatoa e hakattina i te Rono Tauareka raa. Aisaia hokoia ni tattara mai ma,
“TeAriki, koai na tama e hakattina na tattara maatou raa?”
17 Tena kootou e me ki hakattina kame kootou e llono na tattara raa, tena na tattara raa e me ki ttae atu i na takutaku i te vahi Krais raa.
18 Emeia anau e vahiri atu kootou: E hakamaoni pera ma na tama se llono na tattara raa? Na tama ni too na tattara raa, maitaname te Launiu Tapu raa e mee mai ma:
“Na reo na tama raa e ttae na kina hakaatoa i roto te maarama nei;
tena na tattara na tama raa e ttae na kina e mmao i roto te maarama nei.”
19 Tena anau e vahiri atu hakaraoi: Na tama Israel raa se illoa na tattara raa? Moses hokoia ko te tama kaamata e mee na tattara aia ma:
“Anau e me ki tokonaki na tama se nnoho hakapaa raa ki mee te kanohenua
Anau raa ki manava kkere;
Anau e me ki tokonaki te kanohenua na tama se atamai raa,
ki mee te kanohenua Anau raa ki lloto.”
20 Tena Aisaia ni hakamakkau mai i te vahi aia te saaita aia ni mee mai ma,
“Na tama se sesee Anau raa e oo mai no kkite Anau;
Anau e tuu ake i na tama se vahihhiri Anau raa.”
21 Emeia Tama raa e tattara mai i te vahi na tama Israel raa ma,
“Anau e hihai ki huri ake te laoi Anau raa i na tama se tauttari no
hakataukaa ma Anau raa.”

11

Te laoi TeAtua i na tama Israel

1 Tena anau e vahiri atu: Eaa! TeAtua ku se hihai te kanohenua Aia raa?
Seai! Anau he tama hoki Israel, ia he mokopuna Abraham, ia he tama i
te manava Benjamin. 2 TeAtua ni se tiaki te kanohenua Aia ni hirihiri i te
kaamata roo. Kootou e illoa te tattara i roto te Launiu Tapu e mee ma Elaija
ni tattara laaua ma TeAtua i na tiputipu na tama Israel raa:
3 “TeAriki!
Na tama raa ku oti te taa na profet Akoe raa,
tena ki seu na olta Akoe raa hoki;
anau hokonnau ku ttoe,
tena na tama raa ku hahaivi ma ki taa hoki anau ki mate.”
4 Kaa he tattara peehee TeAtua ni meake Elaija?
“Anau e ttaohi ma Anau e hitu na simata na tama tera ni se hakamarumaru
Bal te hatu tipua raa.”
5 Ia e ssau hoki pera ma te vahao nei, te kooina na tama TeAtua ni hirihiri
ma te laoi Aia e hoki marino mai raa ku moisi. 6 TeAtua e hirihiri tautari te
laoi Aia e hoki marino mai raa, ia seai ma hea na tama raa ni ppena. Kame
TeAtua e hirihiri tautari hea te tama e ppena, tena te laoi Aia raa ku seai
ma he laoi hakamaoni.
7 Kaa hea hoki? Na tama Israel raa se lave hea laatou e sesee raa. Teenaa
ko na tama e moisi TeAtua ni hirihiri raa ku lave te mee raa, tena hakaatoa
ku hakatturi na katarina laatou raa i te kanna TeAtua raa. 8 Pera ma te
Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “TeAtua e mee na kapuroro ia ma na
hatu manava na tama raa ki pouri haere no tae te aho nei, na tama raa ku
se kkite, ia ku se llono.” 9 Tena Devit e tattara hoki ma,
“Tiaki na tama naa ki hakaoho ria i te saaita na kai e llahi raa;
tiaki na tama naa ki maoha i raro,
tena ku tiaki na tama naa ki hakalono llihu!
10 Tiaki na karemata na tama naa ki ppuni ki se lavaa laatou te kkite;
tena ku tiaki na tama naa ki haere hhuru na vahao hakaatoa i te mmaha
na hakalono llihu laatou raa.”
11 Ia tena anau ku vahiri atu hoki: Te saaita na Jiu raa e haere inoino ma
ki hhina raa, na tama raa ni maoha no seai hakaoti? Seai! Maitaname na
tama raa e ppena na mee e ssara, tena te ora hakamaoni raa ku ttae i na
tama seai ma ni Jiu raa. Te mee nei e me ki mee roo na Jiu raa ki manava
kkere i na tama raa. 12 Na hai sara na Jiu raa e kou mai na hoki taualleka i
te maarama nei, tena te matanaennae na anana na tama raa e kou ake na
hoki taualleka i na tama seai ma ni Jiu raa. Ia na hoki taualleka raa e me
ki tammaki roo peehee te saaita na Jiu raa hakaatoa ku tauttari hea TeAtua
e hihai raa?

TeAtua e tokonaki na tama seai ma ni Jiu

13 Te saaita nei anau ku tattara ake na tama seai ma ni Jiu raa: Te saaita
anau e hehekau pera ma he aposol i na tama seai ma ni Jiu raa, anau e
me ki ahu i na hehekau anau ni ppena raa. 14 Kame anau e lavaa te mee
na kanohenua maatou raa ki manava kkere, tena anau e lavaa hoki te
tokonaki alaa tama laatou ki ora. 15 Ia te saaita laatou ku se hihai ria raa,
tena alaa tama na tama ni se hihhai TeAtua raa ku huri no hihai Tama raa.
Tena kaa ku mee peehee kame TeAtua ku too muri laatou? Na tama ku
mmate raa e me ki ora!
16 Kame kootou e hoki ake te muri haraoa kaamata raa iaa TeAtua, tena
te haraoa naa hakaatoa he haraoa Tama raa, ia kame kootou e hoki ake na
patiaka te laakau raa iaa TeAtua, tena na raraa raa hoki ni mee Tama raa.
17 E isi na raraa te oliv na tama e lollohi raa ku makkoti i taha, tena na tama
raa ki hukui ake te raraa te oliv se hai tama ni anaana raa. Kootou na tama

seai ma ni Jiu raa e ssau pera ma te oliv tera se hai tama ni anaana raa, tena
te saaita nei kootou ku hakapaa ma na Jiu raa no too te ora hakamaoni raa.
18 Ia tena kootou ki se kkira haeo ake i na tama TeAtua e kkoti no peesia
pera ma ni raraa haeo raa. Kootou se tau te ahu, maitaname kootou e ssau
pera ma na raraa raa; kootou se tokonaki na patiaka raa, e meia na patiaka
raa e tokonaki kootou.
19 Tena kootou e me ki tattara ma, “Noo! Na raraa raa e kkoti ria i taha ma
ki ttana anau.” 20 Te mee naa e hakamaoni. Na raraa raa e kkoti ria i taha,
maitaname laatou se hakattina te saaita kootou e ttuu mmau no hakattina
raa. Emeia teenaa seai ma he mee kootou e me ki ahu, kootou e tau te
mattaku avare. 21 TeAtua se sapai na Jiu e ssau pera ma ni raraa vare raa;
kootou e kkahu ma TeAtua e lavaa te sapai kootou? 22 Teenei taatou e me
ki kkite te laoi ia ma te hakatonutonu TeAtua raa ma e hai mahi peehee.
TeAtua e me ki hakatonutonu na tama ku tiaki na tiputipu taualleka Aia
raa, e meia Aia e me ki laoi kootou kame kootou e tauhano te nnoho ma te
laoi Aia raa. Emeia kame kootou se tauttari, tena kootou e me ki ssepe ria i
taha no peesia. 23 Kame na Jiu raa e vakkai muri ake no hakattina Tama raa,
tena TeAtua e me ki too hakaraoi na tama raa; maitaname TeAtua Hokoia
koi e lavaa te ppena peeraa. 24 Kootou na tama seai ma ni Jiu raa e ssau pera
ma ni raraa te oliv se hai tama ni ttori tera ku makkoti no hhopo i taha, tena
ki hukui ake ma te oliv te tama ni ttori raa. Na Jiu raa e ssau pera ma te oliv
te tama ni ttori raa, tena e me ki hainauhie roo ma TeAtua ki hukui muri
ake na raraa ni makkoti raa i te tinotama te laakau raa.

TeAtua e laoi na tama hakaatoa

25 Aku taina, e isi te hakamaoni e huuna ria tera anau e hihai ma kootou
ki illoa, maitaname te hakamaoni raa e me ki mee kootou ki se mamannatu
ma kootou e atamai peehee. E mee te hakatapanatta na tama Israel raa se
lavaa te moe tahi, te hakatapanatta na tama raa e me ki moe koi ki tae te
saaita na tama seai ma ni Jiu raa hakaatoa ku hakattina i TeAtua. 26 Tena
na tama Israel raa hakaatoa e me ki tokonaki ria ki ora. E ssau pera ma te
Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Te Tama e me ki tokonaki taatou ki ora raa e me ki hamai i Saion no ui na
tiputipu sakkino na hai mokopuna Jekop raa hakaatoa i taha.
27 Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi Anau raa ma na tama raa te saaita
Anau e me ki ui na hai sara na tama raa i taha.”

28 E mee na tama raa ku se hakattina i te Rono Tauareka raa, tena na Jiu
raa ku nonnoho haeo ma TeAtua e mee kootou na tama seai ma ni Jiu raa.
Emeia e mee TeAtua e hihai, tena na Jiu raa ku taualleka ma TeAtua e mee
na tipuna laatou i mua raa. 29 Maitaname TeAtua se lavaa te hakatike te
hakataakoto Aia i na tama Aia ni hirihiri no hakatapu raa. 30 Tena kootou
na tama seai ma ni Jiu raa, kootou i mua raa se tauttari TeAtua; e meia
te saaita nei kootou ku too te tauareka TeAtua raa e mee na Jiu raa ku se
tauttari TeAtua. 31 Ia e ssau peeraa hoki, kootou ku too te laoi TeAtua
raa, maitaname na Jiu raa te saaita nei ku se tauttari TeAtua ma ki lavaa
laatou te too hoki te laoi TeAtua raa. 32 Maitaname TeAtua e mee na tama
hakaatoa ki se hakallono ma ki lavaa Aia te huri ake te laoi Aia raa i na
tama roo hakaatoa.

Na tattara ki hakammaha TeAtua

33 Na mee taualleka TeAtua raa e hakananniu roo! Te atamai ia ma te iroa
Aia raa e nnoto roo! Koai te tama e lavaa te tattara hakamatahua mai na
hakataakoto Tama raa? Koai te tama e lavaa te iroa na tiputipu Tama raa?
34 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Koai te tama e lavaa te iroa na hakataakoto TeAtua?
Koai te tama e lavaa te kou ake ni hakataakoto i Tama raa?
35 E isi te tama ni kou ake he mee iaa TeAtua ma ki mee te Tama raa ki sui
muri ake?”
36 E mee TeAtua e pena na mee hakaatoa, tena na mee hakaatoa e ttipu ake
i na mahi Tama raa, ia ni mee Tama raa. Taatou ki hakammaha TeAtua na
vahao hakaatoa! Amen.

12

Te ora TeAtua e hihai

1 Aku taina, anau e kainno atu kootou e mee te manava aroha TeAtua
i taatou raa e rahi roo: Hoki ake kootou hokkootou i TeAtua, tena ku
ppena na mee tera e mee ki mee Tama raa ki hihia raa. Teenaa ko te
hakamarumaru hakamaoni kootou e tau te hoki ake. 2 Auu se tiaki na
tinotama kootou raa ki tauttari na mee te maarama nei raa, e meia tiaki
TeAtua ki hehekau i roto na tinotama kootou ki hakatike na hakataakoto
kootou raa. Tena kootou e me ki lavaa te illoa hea TeAtua e hihai ia ma hea
e tauareka ia ma hea e me ki mee Tama raa ki hihia ia ma hea e tonu tahi.
3 Ia e mee te hoki tauareka roo TeAtua ni kou mai anau raa, tena anau ku
meatu kootou hakaatoa: Auu se too na hakataakoto kootou raa ki mmao
ma hea kootou e isi raa. Emeia kootou ki mannatu hakaraoi, tena ku
hakatonutonu hokkootou tautari na hakattina TeAtua ni kou atu kootou
raa. 4 Taatou e isi tammaki na paa kina i roto te tinotama hokotahi, tena
na paa kina nei hakaatoa e kee na uata laatou. 5 Ia e ssau peeraa hoki,
niaina ma taatou e tammaki, e meia taatou he tinotama hokotahi koi tera
e hukui ma Krais, tena taatou hakaatoa e hukui ma alaa paa kina i roto te
tinotama hokotahi raa. 6 Tena taatou ki hehekau tauttari na hoki TeAtua
ni kou mai taatou i na mahi Aia raa. Kame taatou e too te hoki ki takutaku
na tattara TeAtua, tena taatou ki ppena tautari na hakattina taatou e isi
raa; 7 tena kame taatou e too te hoki ki hehekau, tena taatou ku hehekau,
ia kame taatou e too te hoki ki akoako, tena taatou ku akoako; 8 tena kame
taatou e too te hoki ki tokonaki alaa tama, tena taatou ku tokonaki. Te tama
e vaevae hea aia e isi ma alaa tama raa e tau te ppena ma te hatu manava
aia, tena te tama e isi na mahi raa e tau te hehekau na mahi aia, tena te
tama e huri ake te laoi aia i alaa tama raa e tau te ppena ma te hihia.
9 Taatou ki huri ake te hakamaoni te laoi raa. Peesia hea e haeo raa,
tena ku ttaohi hea e tauareka. 10 Laoi hakamaoni alaa hakattina ana, tena
ku kkira no hakammaha alaa tama. 11 Hehekau na mahi, tena auu se
matanaennae. Hehekau ma TeAriki ma te hatu manava e pii te laoi. 12 Tiaki
hea kootou e mamannatu raa ki hihhia kootou, tena kootou ki hakavaratoa
te saaita kootou e ttiri na tapahara, tena ku lotulotu na vahao hakaatoa.
13 Vaevae hea kootou e ttino raa ma alaa hakattina ana tera se isi raa, tena
ku tallaki na totoka kootou raa i na tama hakaatoa.
14 Kainno ake TeAtua ki hakatapu na tama e kou atu na hakalono llihu
kootou raa. Noo! Meake TeAtua ki hakatapu, ia seai ma ki tuku te haeo
na tama raa. 15 Kootou ki hihhia ma na tama e hihhia raa, tena ku ttani
ma na tama e ttani raa. 16 Kootou ki isi te hakataakoto tauareka i na tama
hakaatoa. Auu se ahu, tena ku ssoa hakaraoi ma na tama e laumarie raa.
Auu se mannatu ma kootou e atamai.
17 Kame he tama e mee hakahaeo kootou, tena auu se vaakai muri atu
te haeo naa. Hahaivi ki ppena hea na tama e kkira ma e tauareka raa.
18 Ppena na mee hakaatoa kootou e lavaa te ppena ki nnoho laoi kootou
ma na tama hakaatoa raa. 19 Aku taina, auu se sui muri, e meia tiaki te roto

TeAtua raa ki sui muri ake na tama naa. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa
e tattara mai ma,
“TeAriki e tattara ma,
‘Anau e me ki sui muri ake te haeo te tama e ppena raa.’ ”
20 Emeia, pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Kame na tama e haeo kootou raa ku hikkai,
tena kootou ku kou ake ni kai ma na tama naa;
kame na tama raa e hiunu,
tena kootou ku kou ake ni vai ki unu na tama naa,
ia kame kootou e ppena peenei,
na tama naa e me ki nnapa haeo roo.”
21 Auu se tiaki na mee haeo raa ki hakamattua kootou, e meia ppena na
tiputipu taualleka raa ki ttao na tiputipu haeo raa.

13

Hakallono na taumani na henua

1 Na tama hakaatoa ki hakallono na taumani na henua hakaatoa,
maitaname se isi te taumani ni kaamata mai ma TeAtua se iroa, e mee
na taumani hakaatoa ni taumani TeAtua ni hakannoho. 2 Na tama e
hakataukaa ma te taumani raa e hakataukaa hoki ma hea TeAtua ni
hakamoe raa, tena na tama e hakataukaa raa e mee ki hakatonutonu ria.
3 Na tama e ppena na mee e ttonu raa se lavaa te mattaku i na tama
hakamattua raa, e meia na tama e ppena na mee e ssara raa e me ki mattaku
i na tama raa. Eaa, kootou e hihhai ki se mattaku na tama hakamattua
raa? Ia kootou ki ppena hea e tonu, tena na tama hakamattua raa e me ki
hakammaha kootou, 4 maitaname TeAtua e hakanoho na tama hakamattua
raa ki tokonaki kootou. Emeia kame kootou e ppena na mee e ssara, tena
kootou e tau te mattaku na tama raa, e mee na tama raa e isi na mahi
hakamaoni ki kou atu na hakalono llihu. Na tama hakamattua raa ni tama
e hehekau ma TeAtua ki kou ake na hakalono llihu i na tama e ppena na
mee sakkino raa. 5 Teenei ko te hakataakoto nei koi tera kootou e tau te
tauttari na tama hakamattua raa, ia se mee ma kootou e tauttari koi e mee
na hakalono llihu TeAtua raa, e meia e mee teenaa he tiputipu e hamai te
maanatu e tauareka.
6 Tera hea kootou e aoao hoki na takis, tena na tama hakamattua raa e
hehekau ma TeAtua ki ppena hakamaoni na uata laatou raa. 7 Kootou ki
ppehi ni taoni peehee kootou e isi ma na tama raa, tena ku ppehi ake na
tama raa na takis hakaatoa kootou se ki ppehi raa, tena ku huri ake pera
ma kootou e hakammaha na tama raa hakaatoa.

Na hehekau taatou ma alaa tama

8 Auu se tiaki na taoni kootou ma teeraa tama raa ki mmoe, tena te taoni
hokotahi kootou e tau te tiaki ki moe raa ko te maanatu ki laoi alaa tama.
Na tama e ppena na mee nei raa e tauttari hakamaoni na tuaa. 9 Teenei na
tuaa, “Auu se karemata kailallao, ia auu se taa na tama ki mmate; ia auu se
kailallao, tena auu se mannako na hekau alaa tama.” Na tuaa nei ma alaa
tuaa hoki e mmoe hakaatoa i roto te tuaa hokotahi nei, “Laoi alaa tama
pera ma akoe e laoi akoe hokkoe.” 10 Kame kootou e laoi alaa tama, tena
kootou se lavaa roo te ppena na mee e ssara i na tama raa, tena te laoi raa e
mee ma kootou ki tauttari na tuaa raa hakaatoa.
11 Kootou ki ppena na mee nei, maitaname kootou e illoa pera ma te
saaita kootou e me ki mahhuru i taha ma na tumoe kootou raa ku ttae mai.
E mee te saaita taatou e me ki tokonaki ria ki ora raa ku taapiri mai, ia ku
taapiri mai roo i aruna ma te saaita taatou ni mamannatu i mua raa. 12 Te

poo raa ku taapiri ki raka, tena te mee raa ku taapiri ki maarama. Taatou ki hakaoti vahao nei te ppena na tiputipu sakkino te pouri raa, tena taatou ku ttuu ma na hana taatou raa ki ppuhu i roto te maahina raa. 13 Taatou ki tuku tonu hakaraoi na ora taatou raa pera ma ni tama e nnoho i roto te maahina te ao. Taatou ki se unu no vvare tahi, ia ki se ppena na mee sakkino, ia ki se ppuhu tahi ia ma ki se manava kkere. 14 Emeia taatou ki too na hana TeAriki Jisas Krais raa, tena taatou ki se anaana hoki ma ki tauttari na tiputipu haeo te tinotama raa e hihai raa.

14

Se tuku te hai ssara alaa tama te lotu

1 Kootou ki ssoa laoi ma na tama na hakattina laatou raa se ki hai mmahi raa, tena auu se hakatauttau ma na tama raa i na hakataakoto laatou e isi raa. 2 Na hakattina alaa tama e hakattana laatou ki kkai na kai hakaatoa, e meia te tama te hakatina aia se hai mahi raa se lavaa te kai na punnohi na mee roo* hakaatoa. 3 Na tama e kkai na kai hakaatoa raa se lavaa te tattara haeo i na tama se kkai na punnohi na mee roo hakaatoa raa, tena na tama se kkai na punnohi na mee roo hakaatoa raa se lavaa te tattara haeo i na tama e kkai na kai hakaatoa raa. 4 Akoe he tama peehee ki tuku te hai sara te tama e hehekau teeraa tama naa? Teenaa he vahi te tama hakamaatua te tama hehekau raa ki matamata ma te tama raa e tauareka ma seai.

5 Alaa tama e mannatu ma e isi te aho e hakanaaniu i aruna alaa aho, tena alaa tama e mannatu ma na aho hakaatoa e ssau koi. Taatou ki hakattonu na hakataakoto taatou raa ki hakamaoni. 6 Na tama e hakammaha te aho laatou ma e rahi raa e ppena peenei ma ki ssau te inoa TeAriki raa, tena na tama e kkai na kai hakaatoa raa e ppena peenei ki ssau hoki te inoa TeAriki raa; maitaname na tama raa e lotu no hakammaha ake TeAtua i na kai laatou e kkai raa. Na tama e ttapu te kkai alaa kai raa e ssau te inoa TeAriki raa, e mee laatou e lotu no hakammaha ake hoki TeAtua. 7 Te ora seai ma he mee akoe te tama e ttino, tena te mate hoki seai ma he mee akoe te tama e ttino 8 TeAtua e hakamaatua taatou te saaita taatou e ora, ia kame taatou ku mmate, tena TeAtua e hakamaatua hoki taatou. Ia niaina taatou e ora, ia niaina taatou ku mmate, taatou ni tamalliki TeAtua. 9 Maitaname Krais ni mate no ora muri ki mee pera ma ko TeAriki na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa. 10 Kootou na tama se kkai na punnohi na mee hakaatoa raa, aiea kootou e tattara hakameemee alaa tama raea? Tena kootou na tama e kkai na mee hakaatoa raa, aiea kootou e tukutuku te hai ssara alaa hakattina ana raea? Taatou hakaatoa e me ki tuu i mua TeAtua ki hakatonutonu ria. 11 E mee e mmau i roto te Launiu Tapu ma,

“TeAriki e mee mai ma,
‘Anau ko TeAtua e ora hakamaoni,
na tama hakaatoa e me ki tutturi i mua Anau,
tena hakaatoa e me ki tattara pera ma Anau ko TeAtua.’ ”

12 Tena taatou hakaatoa e me ki ppau ake TeAtua na mee taatou ni ppena raa.

Auu se mee alaa tama ki hai ssara

13 Tena taatou ki hakaoti te tukutuku te hai ssara alaa tama. Emeia kootou ki mamaanatu hakaraoi ki se ppena na mee tera e me ki mee alaa tama ki maoha, ia ki hai ssara raa. 14 Te hukui anau ma TeAriki Jisas raa e mee anau ki iroa pera ma na kai raa se sakkino; e meia kame he tama e

* **14:2** 14.2 aanei ko na punnohi na manu ma na ika roo hakaatoa

hakatina pera ma e isi na kai se matahua ma aia ki kkai, tena aia ku se kai na kai naa. 15 Kame akoe e mee te hakataakoto teeraa tama no haeo e mee na kai akoe e kai raa, tena te mee akoe e ppena naa se hamai te vahi te laoi. Auu se mee te hakataakoto teeraa tama tera Krais ni mate ki tokonaki raa ki haeo i na kai akoe e kai raa. 16 Auu se tiaki na tama ki tattara haeo i na mee akoe e hakataakoto ma e taualleka raa. 17 E mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa seai ma he kina te kkai ia ma te unu, e meia teeraa he kina na tama e ttonu tahi, ia he kina te noho laoi ma te hihia tera TeAnana Tapu raa e kou mai. 18 Te saaita kootou e hehekau ma Krais ma na tiputipu peenei raa, TeAtua e me ki hihia i kootou, tena na tama e me ki hihhai hoki i kootou.

19 Tena taatou ki kkira tahi koi na mee tera e kou mai te noho laoi tera e lavaa te tokonaki hoki alaa tama ki hai mmahi na hakattina laatou raa. 20 Auu se tiaki na kai raa ki mee na uata TeAtua raa ki haeo. Na kai hakaatoa ni kai e me ki kkai, e meia te mee naa e sara ma kootou ki kkai na kai tera e me ki mee teeraa tama ki hai sara raa. 21 Te ara e tonu kootou ki se kkai koi na punnohi, ia se unu na wain, tena auu se ppena hoki na mee tera e me ki mee alaa hakattina ana ki hai ssara raa. 22 Taohi mmau te hakatina akoe i te vahi na mee nei raa, teenaa he mee i lottonu akoe ma TeAtua. Te tama se mamaanatu tammaki ma aia e sara i te mee aia e ppena ma e tonu raa e me ki hakatapu ria. 23 Emeia kame kootou e mamannatu tammaki i na kai kootou e kkai raa, tena TeAtua e me ki kou atu na hakalono llihu kootou, e mee hea kootou e ppena raa se hamai i na hakattina kootou. Ia na mee e ppena ma te se hakattina raa ni mee e ssara.

15

Mannatu alaa tama, se mannatu koi kootou

1 Taatou na tama e hakattina hai mahi raa e tau te tokonaki na tama ku se ivi te amo na hakataakoto e mmaha laatou raa. 2 Taatou ki mannatu te tauareka na tama raa, tena ku mee na tama raa ki taualleka no tokonaki na hakattina na tama raa ki ivi. 3 Maitaname Krais ni se mee Aia Hokoia no hihia. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Na tattara haeo na tama raa ni hai atu kootou raa e oo mai no tahito Anau.”
4 Na tattara hakaatoa e mmau i roto te Launiu Tapu raa e tattaa ma ki akoako taatou, ki lavaa taatou te isi na hakattina i te vahi te nnoho varatoa ia ma na tattara hakapurupuru tera te Launiu Tapu raa e tattara mai taatou raa. 5 TeAtua, te tahito te noho varatoa ia ma te hakapurupuru raa, ki tokonaki kootou ki too te maanatu hokotahi i roto kootou ki tauttari na tiputipu Jisas Krais 6 ia ma ki lavaa kootou hakaatoa te hakammaha TeAtua te Tamana TeAriki taatou Jisas Krais raa ma te reo hokotahi.

Te Rono Tauareka raa ku ttae i na tama seai ma ni Jiu

7 Mee hakaraoi alaa tama ki lavaa na tama raa te hakammaha TeAtua, e ssau pera ma Krais ni mee hakaraoi kootou. 8 E mee anau e meatu pera ma Krais ni hamai no hehekau ma na Jiu pera ma he tama hehekau ma ki huri atu pera ma TeAtua e hakamaoni, tena ki mee na tattara hakamaoni Aia ni meake na tipuna taatou raa ki hakamaoni, 9 tena ku tokonaki hoki na tama seai ma ni Jiu raa ki hakammaha TeAtua e mee te manava aroha Aia i laatou raa. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Tena anau e me ki hakammaha Akoe i na kina na tama seai ma ni Jiu raa;
Anau e me ki huhua na rue ki hakammaha Akoe.”
10 Ia e mmau hoki i roto te Launiu Tapu raa ma,
“Na tama seai ma ni Jiu raa ki hihhia ma te kanohenua TeAtua raa.”

11 Ia e mmau hoki ma,
“Na tama seai ma ni Jiu raa hakaatoa ki hakammaha TeAtua;
tena na tama hakaatoa ki hakammaha Tama raa!”
12 Aisaia e tattara hoki ma,
“He tama e me ki haanau mai i te hareakina Jesi;
Te Tama raa e me ki hamai no hakamaatua na tama seai ma ni Jiu raa,
tena na tama raa e me ki hakammoe na hakattina laatou raa i Tama raa.”
13 Anau e lotu ake TeAtua te Tama e noho ma na hakataakoto taualleka raa
ki kou atu te noho laoi raa i kootou na tama e hakattina Aia raa, ki lavaa
na hakataakoto taualleka kootou raa te hhomo no llahi i na mahi TeAnana
Tapu.

Na hehekau Pol

14 Aku taina, anau hokonnau e mmaha pera ma kootou e isi roo na ora
e taualleka ia ma na illoa hakaatoa, ia tena kootou hoki e lavaa te akoako
kootou hokkootou. 15 Emeia anau e tattara ttoki atu kootou i roto te launiu
nei i te vahi alaa hakataakoto tera anau ni tattara atu ki mannatu kootou
raa. Anau e tattara ttoki atu raa e mee te hehekau tauareka TeAtua ni kou
mai anau 16 ki mee mo tama hehekau Jisas Krais ma ki tokonaki na tama
seai ma ni Jiu raa. Anau e hehekau pera ma he maatua ki takutaku te Rono
Tauareka TeAtua raa ki lavaa na tama seai ma ni Jiu raa te mee pera ma ni
hoki TeAtua e hihai tera TeAnana Tapu raa ni mee na ora na tama raa no
matahua. 17 Tena anau e lavaa te hihia i na hehekau anau ma TeAtua raa e
mee anau e hukui ma Jisas Krais. 18 Anau e me ki tattara atu koi hea Krais
ni ppena i anau ki hakattaki na tama seai ma ni Jiu raa ki tauttari TeAtua.
Na tama raa e tauttari koi e mee laatou e llono na tattara TeAtua raa, tena
ki kkite hoki na mirako;, 19 teenaa ko na mahi na mirakol, na mee taualleka
ia ma na mahi hoki TeAnana Tapu TeAtua raa. Ia tena anau e takutaku ake
te Rono Tauareka Jisas Krais raa i na kina hakaatoa, kaamata i Jerusalem
haere no tae i Ilirikum. 20 Teenei he hihai roo anau ma ki takutaku ake te
Rono Tauareka raa i na kina hakaatoa tera se ki illoa mai Krais raa ma ki
se lavaa anau te haere no noho koi i te maariki no ppena hea alaa tama ni
ppena i na kina raa. 21 E ssau pera ma te Launiu Tapu raa ni tattara mai ma,
“Na tama se ki too na tattara i te vahi Tama raa e me ki kkite,
tena na tama se ki llono raa e me ki illoa.”

Pol ku maanatu ma ki haere i Rom

22 Tena anau se hai vahao roo e ttana ma ki haere atu no mmata kootou.
23 Emeia teenei anau ku oti na hehekau anau i na kina nei, tena na hetau
raa hakaatoa anau ni mamaanatu ma ki haere atu no mmata kootou, 24 tena
anau ku maanatu ma ki haere atu te vahao nei no mmata kootou. Anau e
hihai ki mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spain raa, tena i
muri roo te saaita anau ku oti te nnoho ma kootou raa, tena kootou ku
tokonaki anau ki haere te kina raa. 25 Anau te saaita nei ku haere peeraa i
Jerusalem ki hehekau ma te kanohenua TeAtua i te kina raa. 26 Maitaname
na hare lotu i Masedonia laaua ma Akaia raa ni mannatu ma ki kkave na
hoki ki tokonaki na tama hakaalloha TeAtua i Jerusalem raa. 27 Teenaa he
hakataakoto koi na tama raa; e meia te hakamaoni roo, na tama raa e isi te
maanatu tauareka roo ki tokonaki na tama hakaalloha raa. E mee na Jiu
raa ku mannatu ma ki vaevae na hoki e ttapu TeAnana Tapu raa ma na
tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama seai ma ni Jiu raa ku mannatu ma
ki vaevae niaa laatou e isi raa ma ki tokonaki hoki na Jiu raa. 28 Te saaita
roo anau ku oti na hehekau anau raa, tena anau ku too na sileni na tama
raa ni aoao raa no kou ake i na tama hakaalloha raa, tena anau ku haere
atu no mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spein raa. 29 Anau e

iroa pera ma anau e me ki haere atu roo ma na hoki taualleka TeAtua raa te saaita anau e haere atu no mmata kootou.
30 Aku taina, anau e kainno atu kootou ki hukui ma anau no lotu ake TeAtua ki tokonaki anau i na mahi TeAriki Jisas Krais ia ma te laoi TeAnana Tapu raa ni kou mai. 31 Lotu ake TeAtua ki tokonaki anau i taha ma na mahi na tama se hakattina i roto Judia raa ia ma na hehekau anau i roto Jerusalem raa ki taualleka i na karemata na tama TeAtua i te kina raa. 32 Ia tena anau e me ki haere atu ma te hihia no mmata kootou kame teenaa he hihai TeAtua, tena taatou e me ki hihhia hakaatoa te saaita anau e tae atu raa. 33 Anau e lotu ake TeAtua, te Tama e noho ma te noho laoi raa ki nnoho ma kootou roo hakaatoa. Amen.

16

Na tattara taualleka Pol i na tama i Rom

1 Anau ku tiaki atu Fibi, te kave taatou e hehekau i te hare lotu i Senkria raa i na rima kootou ki lollohi. 2 Too hakaraoi tama raa i te inoa TeAriki pera ma na tama TeAtua raa e ppena tahi, tena ku tokonaki tama raa niaa aia e hihai kootou tokonaki aia raa, maitaname te hine raa e laoi roo tammaki na tama hakapaa hoki ma anau.
3 Anau e kkave na tattara hihhia anau raa iaa Prisila laaua ma Akwila na tama e hehekau hoki ma Jisas Krais peenei ma anau nei. 4 Tokorua raa se mannatu na ora laaua no tokonaki anau. Anau e hihhia roo i tokorua raa, ia se mee ma anau hokonnau koi, e meia na tama seai ma ni Jiu i na hare lotu raa e hihhia hoki i tokorua raa. 5 Kou ake na tattara hihhia hoki anau raa i na tama te lotu tera e kutukkutu i roto te hare tokorua raa.
Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Epainetus taku soa raa, teenaa ko te tama kaamata roo i roto Esia ni hakatina iaa Krais. 6 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Meri te tama ni kkira hai mahi roo no tokonaki anau raa. 7 Ia kou ake hoki na tattara hihhia anau raa i te tokorua na Jiu raa hoki; Andronikus laaua ma Junias, tokorua na tama tera ni nnoho ma anau i roto te hare karapusi raa; na aposol raa e illoa laoi roo i tokorua naa, tena tokorua naa hoki ni hakattina Krais i mua anau.
8 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Ampliatus, taku soa tera anau e laoi mahi roo i te inoa TeAriki raa. 9 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Urbanus, te tama e hehekau ma Krais peenei ma maatou nei, tena ku kou ake hoki na tattara hihhia anau raa iaa Stakis taku soa raa. 10 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Apelis, te tama ni huri mai hakamaoni no kkite taatou pera ma aia e hakatina Krais raa. Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Aristobulus ia ma te hai tinna aia raa. 11 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Herodion te Jiu raa, hakapaa ma na tama i te manava Narsisus raa; teenaa ko na tama e hukui ma TeAriki raa.
12 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Traefina laaua ma Traefosa, na tama e hehekau ma TeAriki raa ia ma Pesis taku soa tera ni ppena tammaki na mee taualleka ma TeAriki raa. 13 Anau e kkave na tattara hihhia anau raa iaa Rufus, te tama e hehekau hai mahi roo ma TeAriki raa ia ma te tinna aia raa, te hine ni mee hakaraoi roo anau pera ma he tamariki aia raa. 14 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas ia ma na tama e hakattina TeAtua tera e nnoho ma laatou raa. 15 Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Filologus, Julia, Nereus, tena Olimpas te kave aia raa ia ma na tama e hakattina TeAtua tera e nnoho ma laatou raa.
16 Haere lulluu na tama te lotu hakaatoa ma te laoi TeAtua. Na hare lotu Krais raa hakaatoa e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou.

Na tattara hakaotioti

17 Aku taina, anau e tattara atu kootou ki lollohi hakamattonu i na tama
tera e me ki oo atu no vaevae kootou i na kuturana, tena ku seu na hakattina
kootou raa, tena ku tattara hakameemee i na akoako kootou ni too i mua
raa. Kootou ki se hakatappiri atu na tama naa. 18 Maitaname na tama e
ppena na mee peenei raa se hehekau ma Krais TeAriki taatou raa, e meia
na tama naa e mannatu koi na mee laatou e lavaa te kkai ia ma na mee
laatou se lavaa te kkai raa. Na tama naa e mee na hakataakoto na tama ku
hakattina raa ki vvare ma na tattara mallie laatou raa. 19 Na tama hakaatoa
ku llono na hakattina kootou i te Rono Tauareka raa; tera hea anau e
hihia roo i kootou. Anau e hihai ma kootou ki mattonu i te vahi na mee
e taualleka raa, e meia kootou ki ttonu ki se ppena na mee haeo. 20 Tena
TeAtua te Tama e noho ma te nnoho laoi raa se roroa ku seu na mahi Satan,
tena ku mee tama raa ki hakarono kootou.

Te tauareka na mahi Jisas TeAriki taatou raa ki nnoho ma kootou.

21 Timoti te tama e hehekau peenei ma anau nei raa e kou atu na tattara
hihhia aia i kootou, tena na Jiu nei Lusius, Jeson ia ma Sosipater e kou atu
hoki na tattara hihhia laatou.

22 Tertius te tama e taataa te launiu nei raa e kou atu kootou na tattara
hihhia aia raa i te inoa TeAriki.

23 Gaius te tama e ttino te hare na tama te lotu e kkutu ki lotulotu raa
e kou atu na tattara hihhia aia, tena Erastus, te tama e rorohi na sileni
te matakaina nei raa ia ma Kwartus te taina taatou raa e kou atu hoki na
tattara hihhia laatou raa i kootou. 24 [Na mahi Jisas Krais TeAriki taatou
raa ki nnoho ma kootou hakaatoa. Amen.]

Te lotu hakaoti

25 Taatou ki hakammaha TeAtua! Tama raa e lavaa te tokonaki kootou ki
ttuu mmau i na hakattina kootou i te Rono Tauareka tera anau ni takutaku
ma ki hakari atu i kootou te hakamaoni na mee ni huuna ria i mua roo
i te vahi Jisas Krais raa. 26 Te saaita nei na henua hakaatoa ku illoa te
hakamaoni te Rono Tauareka raa, maitaname TeAtua ni tattara ake na
profet Aia raa ki tattaa na launiu ki lavaa na tama hakaatoa te hakattina
no tauttari.

27 TeAtua Hokoia e atamai, tena taatou ki hakammaha TeAtua na vahao
hakaatoa i na mahi Jisas Krais. Amen.

1 Korin
Te launiu kaamata Pol e taataa i na tama i Korin
Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.9*
Na hakattina ana i roto Korin e hakataukoti *1.10—4.21*
Na mee e ssara i roto na ora na hakattina ana *5.1—6.20*
Tiputipu te avvana *7.1—7.40*
Tiputipu na kai *8.1—11.1*
Tiputipu te hakamarumaru *11.2—11.34*
Na hoki TeAnana Tapu *12.1—14.40*
Te akoako i te ora muri i taha ma te mate *15.1—15.58*
Tiputipu na hoki te lotu *16.1—16.12*
Na tattara hakaoti *16.13—16.24*

1 Anau Pol, anau ko te tama TeAtua e hihai no kanna ki mee mo aposol
Jisas Krais, maaua ma Sostenes te taina taatou raa.
2 Maaua e tattaa atu kootou na tama i te hare lotu TeAtua i roto Korin
ia ma na tama e ttapu TeAtua hakaatoa tera ku illoa mai Tama raa e mee
laatou e hukui ma Jisas Krais, hakapaa hoki ma na tama na kina hakaatoa
tera e hakamarumaru Jisas Krais TeAriki taatou raa; teenaa he Ariki na
tama raa ia ma taatou hoki.
3 TeAtua Tamana ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa ki kou atu kootou
te tauareka ia ma te noho laoi.

Na hoki i na mahi Krais

4 Anau e hakammaha tahi ake TeAtua anau raa ma kootou, e mee te
tauareka Aia ni kou atu kootou i na mahi Jisas Krais raa. 5 Kootou ku tuttuu
laoi i na mee roo hakaatoa hakapaa ma na tattara ia ma na illoa kootou e
mee kootou e hukui ma Krais raa. 6 Na tattara i te vahi Krais raa ku hamai
no hai mahi roo i roto kootou, 7 maitaname kootou se raka ma na hoki roo
hakaatoa i te saaita nei tera kootou e nnoho no hakattari Jisas Krais TeAriki
taatou raa ki vaakai mai. 8 Krais e me ki tokonaki kootou ki ttuu mmau hoki
ki ttae te hakaoti, ki se lavaa kootou te isi na sara i te Aho Jisas Krais TeAriki
taatou raa e tae mai. 9 Kootou ki hakattina TeAtua, teenaa ko TeAtua tera ni
kanna atu kootou ki nnoho hakaraoi ma te Tamariki Aia Jisas Krais TeAriki
taatou raa.

Na nonnoho haeo i roto na hare lotu

10 Aku taina ma aku kave, anau e kainno atu kootou hakaatoa i na mahi
Jisas Krais TeAriki taatou raa ki hakattina i na tattara kootou e tattara raa,
ki se lavaa kootou te hakataukaa hokkootou. Kootou ki hukui hakaatoa no
hehekau ma te hakataakoto hokotahi. 11 Aku taina, e isi na tama i roto te
hareakina Kloe raa e tattara hakaataata mai anau ma e isi na tama i roto
kootou e hakatauttau. 12 Anau e me ki tattara atu peenei: kootou hakaatoa
e kkee na mannatu kootou. Teeraa tama e tattara ma, “Anau e tautari Pol”;
teeraa tama e tattara ma, “Anau e tautari Apolos”; ia teeraa tama e tattara
ma, “Anau e tautari Pita”, tena teeraa tama e tattara ma, “Anau e tautari
Krais”. 13 Krais ku vaevae ria i na kuturana! Pol ni mee raa e mate i aruna
te kros ma ki tokonaki kootou? Kootou ni mee raa e hakoukou tapu ma ki
mee pera ma ni aposol Pol?
14 Anau e hakammaha TeAtua e mee anau se hai tama ni hakoukou tapu,
anau e hakoukou tapu koi Krispus laaua ma Gaius. 15 Ia tena, se hai tama

kootou e lavaa te tattara ma kootou e hakoukou tapu ki mee pera ma ni disaipol anau. 16 (Anau ku ssiri, anau ni hakoukou tapu hoki Stefanas ia ma te hareakina aia raa, tena anau se hai tama hoki peeraa e maanatu ma anau ni hakoukou tapu.) 17 Krais ni se kauna ria mai anau ma ki hakoukou tapu. Tama raa e kauna ria mai anau ki takutaku te Rono Tauareka raa, tena ma anau ki se too te atamai na tama raa no takutaku atu te Rono Tauareka raa, ka oti na mahi te mate Krais i aruna te kros raa ku haere koi no seai.

Na mahi Krais ia ma te atamai TeAtua

18 Maitaname na tattara i te mate Krais i aruna te kros raa ni tattara vvare koi i na tama se hakattina raa; e meia taatou na tama ku too te ora raa e illoa pera ma na mahi raa ni mahi TeAtua. 19 Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Anau e me ki seu na illoa na tama e atamai raa,
tena ku hakaoti na illoa na tama e mattonu raa.”

20 Kaa na tama e atamai raa laatou ma na tama e mattonu raa ia ma na tama e tattara mahi i roto te maarama nei raa e me ki mee peehee? TeAtua e huri mai pera ma na atamai hakaatoa i te maarama nei raa ni atamai koi e vvare!

21 Maitaname TeAtua e atamai, tena ki mee na tama no hainattaa te illoa Aia i na atamai laatou. Emeia TeAtua e maanatu ma ki tokonaki na tama e hakattina raa ki ora ma na tattara taatou e takutaku tera na tama e tattara ma ni tattara koi na vvare raa. 22 Na Jiu raa e hihhai ma ki kkite ni hakkatu ki lavaa laatou te hakattina, tena na tama seai ma ni Jiu raa e sesee te atamai. 23 I te vahi taatou: taatou e tattara i te mate Krais i aruna te kros raa, tena na tattara nei ni tattara tera na Jiu raa se hihhai ki hakallono, ia ni tattara hoki tera na tama seai ma ni Jiu raa e mee ma ni tattara vvare; 24 e meia taatou na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu tera TeAtua ni kanna raa: na tattara nei ko Krais, tena Krais ko na mahi ia ma te atamai TeAtua. 25 Na hakataakoto taatou e mee ma TeAtua e vvare raa ko na hakataakoto te atamai TeAtua, tena na hakataakoto taatou ma TeAtua ku se hai mahi raa e huri mai te hakamaoni na mahi TeAtua.

26 Tena mannatu aku taina, na tiputipu kootou raa e huri ake ma kootou ni tama peehee te saaita TeAtua ni kanna kootou raa. Se tammaki na tama kootou e atamai, ia e isi na mahi ia ma e hakanaaniu. 27 TeAtua e hirihiri na mee te maarama nei e mannatu ma e vvare raa ki mee na tama e atamai raa ki nnapa, tena ki hirihiri hoki na mee te maarama nei e mannatu ma se isi na mahi raa ki mee na tama e isi na mahi raa ki nnapa. 28 TeAtua e hirihiri na tama vare te maarama nei raa, teenaa ko na tama alaa tama e kkira ma ni tama mouraro se isi na inoa laatou raa ma ki hakannapa na tama te maarama nei ma ni tama hakanaaniu ia ma ni tama e isi na mahi raa. 29 Te mee nei e huri mai pera ma se hai tama e lavaa te ahu i mua na karemata TeAtua. 30 Emeia TeAtua e hukui kootou ma Jisas Krais, tena ki tuku Krais pera ma ko te atamai taatou. Taatou ku ttonu ma TeAtua i na mahi Krais, tena taatou ku ttana no mee pera ma ni tama e ttapu TeAtua. 31 Ia tena te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Te tama e hihai ki ahu raa e tau te ahu koi i na mee TeAriki e ppena raa.”

2

Na tattara i te mate Krais

1 Aku taina ma aku kave, te saaita anau ni haere atu no takutaku atu te hakamaoni TeAtua e huuna ria raa; anau se tattara atu kootou i na tattara e hainattaa ia ma na hakataakoto e mmaha. 2 E mee te saaita anau ni

nnoho ma kootou raa, anau e hakamoe te hakataakoto anau ma ki ssiri
na mee hakaatoa, tena ku maanatu koi Jisas Krais, taohi mua te mate Aia
i aruna te kros raa. 3 Tena te saaita anau ni haere atu i kootou raa, anau
ku matanaenae, tena e porepore roo taku mataku, 4 tena anau ku se lavaa
te akoako ia ma ki takutaku atu i kootou na tattara te tama e atamai, e
meia anau e huri atu no kkite kootou na mahi TeAnana Tapu TeAtua raa.
5 Tena na hakattina kootou raa se mmoe i roto te atamai te tama, e meia na
hakattina kootou raa e mmoe i roto na mahi TeAtua.

Te atamai TeAtua

6 Ia tena anau e tattara atu na tattara te atamai raa i na tama ku mattua
mai ma na hakattina raa. Emeia teenaa seai ma ko te atamai ia ma na
mahi hakamattua i te maarama nei raa; aanaa ko na mahi ku haere koi ki
seai raa. 7 Te atamai anau e takutaku raa ko te atamai TeAtua e huuna ria
tera Aia ni hirihiri i mua te maarama nei ni tipu ake raa ma ki lavaa taatou
te hakananniu. 8 Se isi na tama hakamattua i roto te maarama nei e illoa
te atamai raa. Ia peeraa na tama raa ki illoa te atamai raa, na tama raa se
lavaa te ttii hoki TeAriki taatou e hai mahi raa i aruna te kros. 9 Ia pera ma
hea te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Na mee se hai tama ni kkite,
ia ni llono i mua raa,
ma na mee na tama ni se mannatu ma e me ki kapihi mai raa ko na mee roo
TeAtua ni tanattana ma na tama e laoi Aia raa.”

10 Emeia TeAtua e hakari mai maatou te atamai raa i na mahi TeAnana
Tapu.

TeAnana Tapu e sesee na mee roo hakaatoa, niaina na mee e huuna ria
tera TeAtua e hihai raa. 11 Teenaa ko na anana koi i roto taatou raa e illoa
na mee hakaatoa i roto taatou te tama raa, ia e ssau hoki, TeAnana Tapu
TeAtua raa koi e iroa na mee hakaatoa i te vahi TeAtua. 12 Taatou ni se too
na anana i te maarama nei; e meia taatou ni too TeAnana Tapu TeAtua ni
kauna ria mai raa ma ki lavaa taatou te illoa na mee hakaatoa TeAtua ni
kou mai taatou raa.

13 Ia tena maatou se tattara na tattara te atamai maatou ni too i te
tama, e meia maatou e tattara na tattara TeAnana Tapu raa ni akoako
mai maatou ki tattara atu te saaita maatou e tattara hakamatahua atu na
mee hakamaoni raa i na tama tera TeAnana Tapu raa e tau i roto laatou.
14 Na tama se isi TeAnana Tapu raa se lavaa te too na hoki TeAnana Tapu
TeAtua raa e kou mai. Maitaname na tama peenei raa se lavaa te illoa
hakamaoni na hoki raa, tena na hoki raa e me ki mee pera ma ni mee vare
koi, maitaname te tama e lavaa koi te iroa te tauareka na hoki e ttapu raa
kame TeAnana Tapu raa e tau i roto aia. 15 Tena te tama e isi TeAnana Tapu
i roto aia raa e lavaa te iroa te tauareka na mee hakaatoa, ia se hai tama e
me ki oti ma ku hakatonutonu te tama naa. 16 Pera ma te Launiu Tapu raa
e tattara ma,

“Koai te tama e iroa na hakataakoto TeAtua?
Koai te tama e lavaa te poroporo ake te Tama raa?”

Emeia, taatou e isi te hakataakoto Krais e isi raa.

3

Na tama e hehekau ma TeAtua

1 Aku taina, te hakamaoni, anau se lavaa te tattara atu kootou pera ma
anau e tattara ake na tama e isi TeAnana Tapu i roto laatou raa; anau e
tau te tattara atu kootou pera ma kootou ni tama i te maarama nei ia ma

ni tamalliki i te hakattina hakamaoni Krais. 2 Anau e kou atu na vai uu ki
unu kootou, maitaname kootou se ki ttau te kkai na kai matakkau. Ia te
saaita nei kootou se ki ttau koi te kkai na kai matakkau raa, 3 e mee kootou
koi tauttari koi na tiputipu i te maarama nei. Ia te saaita kootou e isi na
manava kkere i roto kootou, tena kootou e me ki hakatauttau ma alaa tama,
tena kaa na tiputipu nei se huri atu pera ma kootou ni tama i te maarama
nei tera e nnoho no tauttari na tiputipu te maarama nei? 4 Kame he tama
kootou e tattara ma, “Anau e tautari Pol”, tena teeraa tama ku tattara ma,
“Anau e tautari Apolos”, tena kaa na tiputipu nei se huri atu pera ma kootou
e tauttari na tiputipu te maarama nei?

5 Emeia, kaa Apolos koai? Kaa Pol koai? Maaua ni tama koi e hehekau
ma TeAtua ki hakattaki kootou ki hakattina. Maaua e ppena koi na hehekau
TeAriki ni kou mai maaua ki ppena raa. 6 Anau e ttori na hua, tena Apolos
e hahaunu na mee e hhomo raa, e meia TeAtua ko te Tama e mee na mee
raa ki hhomo. 7 Te tama e ttori ia ma te tama e hahaunu na mee e hhomo
raa ni tama vare koi. TeAtua ko te Tama hakamaoni, maitaname Aia e
mee na mee raa no hhomo. 8 Te tama e ttori ia ma te tama e hahaunu
na mee e homo raa e ssau koi; TeAtua e me ki kou ake na tuhana tokorua
raa, tautari na hehekau tokorua raa ni ppena raa. 9 Maitaname maaua e
hakapaa hakaatoa no hehekau ma TeAtua, tena kootou e ssau pera ma ko
na taarina TeAtua.

Kootou e ssau hoki pera ma ko na hare TeAtua. 10 Anau e hehekau ma
na hoki TeAtua ni kou mai anau raa, tena anau e ppena na hehekau na
tama e illoa roo te hakatuutuu hare raa no hakatuu te pou roto te hare
raa, tena teeraa tama ku hakaoti ake te hehekau raa. Emeia kootou ki
hakamattonu te saaita kootou e hakatuutuu te hare. 11 Maitaname TeAtua
ku oti te hakanoho Jisas Krais pera ma ko te pou roto hokotahi koi i te
hare naa, tena taatou se lavaa hoki te hakatuu teeraa pou roto. 12 Alaa
tama e me ki hehekau ma na gol, na siliva ia ma na hatu e sui mmaha raa
no hakamaumau ake i aruna te pou roto laatou ni hakatuu raa, alaa tama
e hehekau ma na veve ia ma na laakau. 13 Tena taatou e me ki kkite te
hekau laoi te tama te saaita te Aho Krais raa e huri ake te hakamaoni te
hehekau te tama raa. Maitaname te ahi raa e me ki huri mai te hekau laoi
na tama hakaatoa. Tena te ahi raa e me ki haaite ma te tama raa e hekau
laoi hakamaoni. 14 Kame te ahi raa se lavaa te ttuni te hare akoe e hakatuu
i aruna te pou roto raa, tena te tama e hakatuu te hare naa e me ki too te
tuhana aia. 15 Emeia kame te ahi raa e ttuni hea akoe ni hakatuu raa, tena
akoe e me ki llano na mee raa hakaatoa; e meia akoe hokkoe e me ki sao, e
ssau pera ma te tama e hakasao i taha ma te ahi raa.

16 Hakamaoni roo, kootou e illoa pera ma kootou ko te hare tapu TeAtua,
tena TeAnana Tapu TeAtua raa e noho i roto kootou. 17 Kame he tama e seu
te hare tapu TeAtua raa, tena TeAtua e me ki seu te tama naa. Maitaname
te hare tapu TeAtua raa e tapu, tena kootou ko te hare tapu Aia.

18 Auu se mee akoe ki vvare. Kame he tama kootou e hakataakoto ma
aia e atamai i te vahi na tiputipu i te maarama nei raa, tena akoe e tau
te mee pera ma he vvare i mua ki lavaa akoe te isi te atamai hakamaoni
19 Maitaname na tiputipu te maarama nei e mannatu ma ni tiputipu e
atamai raa ko na tiputipu roo e vvare i na karemata TeAtua. E ssau pera
ma te Launiu Tapu raa e tattara mai,

“TeAtua e tataaiki na tama e atamai raa ma na mattonu koi laatou.”

20 Tena teeraa kina i roto te Launiu Tapu raa e mmau ma,

“TeAtua e iroa pera ma na hakataakoto na tama e atamai raa ni hakataakoto
koi e vvare.”

21 Tera hea taatou se lavaa te ahu i te vahi na mee taatou te tama e lavaa
te ppena raa. Hakamaoni, na mee hakaatoa ni mee kootou. 22 Tena Pol,
Apolos, Pita, te maarama nei, te ora, te mate, te ora vahao nei ia ma te ora i
muri raa ni mee kootou hakaatoa, 23 tena kootou ni tama Krais, tena Krais
he tama TeAtua.

4

Na aposol Krais

1 Kootou ki mannatu maatou pera ma ni tama hehekau Krais, tena
maatou e tuku ria ki lollohi te hakamaoni TeAtua tera koi huuna ria raa.
2 Tena te tama hehekau raa ki huri ake te hakamaoni aia raa ki kite te tama
hakamaatua aia raa. 3 Anau hoki se lavaa te maanatu kame kootou e
hakatonutonu anau i te vahi na tiputipu te maarama nei raa, tena anau hoki
se lavaa te tattara i te vahi na tiputipu anau hokonnau. 4 Te hakataakoto
anau e maarama roo, e meia te mee raa se huri atu pera ma anau se isi na
hai sara. TeAriki ko te Tama e me ki hakatonutonu anau. 5 Ia tena kootou ki
se tattara te hai ssara alaa tama i mua te saaita hakamaoni ki hakatonutonu
raa e tae mai. Te hakatonutonu hakaoti raa e ttari roo te saaita TeAriki e
me ki hamai, tena Aia e me ki huri mai na mee te pouri e huuna raa, tena
ku hakari mai na hakataakoto na tama e isi tera taatou se illoa raa. Tena
TeAtua e me ki hakammaha na tama hakaatoa tautari hea laatou ni ppena
raa.
6 I te vahi kootou aku taina ma aku kave, anau e too maaua ma Apolos
ki tattara hai auna atu na tattara nei ki illoa kootou te hakataakoto hea na
tattara nei e tattara atu ma, “Tauttari te hakamaoni na tuaa raa.” Tena
kootou ki se tattara ahu teeraa tama, tena ku tiaki teeraa tama. 7 Koai te
tama e mee akoe ki hakanaaniu i aruna alaa tama? Aiea TeAtua se kou atu
na mee hakaatoa akoe e ttino raa? Tena kaa akoe e lavaa te ahu pera ma
na mee raa seai ma ni hoki?
8 Kaa akoe ku isi roo na mee hakaatoa akoe e hihai raa? Akoe ku tuutuu
laoi hakamaoni? Akoe ku oti te mee pera ma he tuku, niaina ma maatou
seai ma ni tuku? Ia tena anau e hihai koi ma kootou ki tuku hakamaoni
ki lavaa maatou te tuku ma kootou hoki. 9 Maitaname e mmata pera ma
TeAtua e kou mai te hakaoti raa roo i maatou na aposol pera ma ni tama ku
hakattaki ria ki taaia ki mmate ki mee mo mee te maarama na ensel ia ma
na tama hakaatoa te matamata. 10 Maatou ni vvare i te vahi Krais; e meia
kootou e atamai e mee kootou e hukui ma Krais! Maatou e matanaennae,
e meia kootou e ivi! Maatou ku se hihhai ria, e meia kootou e hakammaha
ria! 11 Te saaita nei maatou ku hikkai, ia ku hiunu; maatou e uruuru na
hekau massae, maatou e taaia ria hakahaeo, tena maatou e hahaere huri
koi i na kina hakaatoa. 12 Maatou e hehekau na mahi roo no matanaennae
maatou. Te saaita na tama e kou mai na haeo maatou, tena maatou e kou
ake te tauareka, ia te saaita na tama e kou mai na hakalono llihu maatou,
tena maatou e hihhia koi, 13 ia te saaita na tama e hai mai na haeo maatou;
maatou e tattara hakaraoi ake koi. Maatou e ssau koi pera ma ni kaina i te
maarama nei, tena maatou e ssau pera ma ni mee sakkino koi i te maarama
nei, kaamata mai roo i mua haere no tae mai te saaita nei.
14 Anau se mee ma anau e taataa atu na mee nei i kootou ki mee kootou
ki nnapa, e meia anau e hihai ki poroporo atu kootou pera ma ni tamalliki
anau. 15 Niaina ma akoe e isi sehui na simata na tama e lollohi akoe i
roto te ora akoe i te vahi te lotu, e meia akoe e isi koi te tamana hokotahi.
Maitaname te ora akoe raa e hukui ma Jisas Krais, tena anau ku mee pera
ma he tamana kootou ki kou atu te Rono Tauareka raa i kootou. 16 Tena

anau e kainno atu kootou ki tauttari mai na tiputipu anau nei. 17 Teenei
ko te hakataakoto nei koi anau ni kauna ria atu Timoti, he tama roo anau
e hakatina hakamaoni te hehekau i te vahi te lotu. Timoti e me ki tattara
atu hakaraoi na tuaa anau e tautari te saaita nei i roto te ora vahao nei i te
huhukui taatou ma Jisas Krais tera anau ni akoako i roto na hare lotu na
kina hakaatoa raa.
18 E isi na tama kootou ku kaamata no ahuahu, e mee kootou e mannatu
ma anau ku se lavaa te haere atu no mmata kootou. 19 Kame TeAriki e hihai,
tena se roroa anau e me ki haere atu no mmata kootou. Anau hokonnau e
me ki haere atu no mmata na tattara ia ma ni mahi peehee na tama hai ahu
naa e isi naa. 20 E mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa seai ma he kina
te tattara koi, e meia teeraa he kina na mahi. 21 Kaa kootou e hihhai te mee
hee? Anau ki haere atu ma he maea no riki kootou, ma anau ki haere atu
ma te laoi ia ma te tauareka?

5

Na tiputipu sakkino i roto te lotu

1 Te saaita nei anau ku rono na tama ku tattara ma ku isi na mee sakkino
roo ku hhura i roto kootou, ia ni mee sakkino roo tera na tama e nnoho
pouri raa se hihhai hoki ki ppena. Anau e rono pera ma e isi te tama e
hai mateara ma te avana hakarua te tamana aia raa. 2 Kaa kootou e lavaa
te ahu peehee? Kootou e tau roo te alloha avare, tena te tama e ppena te
mee sakkino naa e tau te hakatuu ria i taha ma te kuturana kootou naa. 3 4
Niaina ma te tinotama anau nei e mmao i taha ma kootou, e meia te anana
anau raa e noho ma kootou, ia tena i na mahi Jisas Krais TeAriki taatou
raa, anau ku oti te tuku ake te sara te tama e ppena te mee e sara naa, e mee
anau e ssau pera ma he tama e nnoho koi ma kootou. Na saaita kootou e
kkutu hakaatoa raa, te anana anau raa e kkutu hoki ma kootou i na mahi
Jisas TeAriki taatou tera e nnoho ma taatou raa, 5 tena kootou ki kou ake
te tama naa iaa Satan raa ki seua te tinotama te tama naa ki ora te anana te
tama naa i te Aho TeAriki e me ki hakatonutonu raa.
6 Te mee naa se tonu ma kootou ki ahu! Kootou e illoa te tattara e
mee ma, “Na ist moisi raa e lavaa te mee te haraoa hakamoe raa ki hhuta
hakaatoa.” 7 Kootou ki tiaki na tiputipu sakkino kootou i mua raa, tena
kootou hakaatoa e me ki ttonu. Tena kootou e me ki ssau pera ma he haraoa
vahao nei e hakamoe se isi te ist, e meia anau e iroa ma kootou e ttonu.
Maitaname te kai te Pasova raa ku tanattana, tena Krais te sipsip te Pasova
raa ku oti te taia ria no mate. 8 Tena taatou ki kkai te kai te Pasova taatou
raa ma te haraoa se isi te ist raa, te haraoa te tonu ia ma te hakamaoni raa,
ia seai ma ko te haraoa e isi te ist tuai na hai sara ia ma na tiputipu sakkino
raa.
9 I roto te launiu anau ni taataa atu kootou raa, anau e meatu kootou ki
se huhukkui ma na tama sakkino raa. 10 Anau se tattara atu i na tama e
nnoho pouri tera e ppena na mee sakkino, ia e mannako, ia e kailallao
mahi, ia e hakamarumaru na hatu tipua raa. Kame kootou se hukui ma
na tama peenei raa, tena kootou ku tiaki hakaoti na tiputipu hakaatoa i te
maarama nei raa. 11 Anau e tattara ma kootou ki se lavaa te huhukui ma
te tama e tattara ma aia he tama te lotu, e meia aia e ppena koi na mee
sakkino, ia e mannako, ia e hakamarumaru na hatu tipu, ia he tama tattara
tahi na mee sakkino, ia he tama unu, ia ma te tama kairarao raa. Tena auu
se nnoho ma na tama peenei raa no kkai.
12 13 Emeia te hakamaoni, teenaa seai ma he mee anau ki tattara ma
ki hakatonu na hai sara na tama seai ma ni tama te lotu raa. TeAtua e me

ki hakatonutonu na hai sara na tama naa e tautari na tiputipu laatou raa. Emeia kootou e tau te tattara ki hakatonu ria koi na hai sara na tama te kuturana kootou naa. Te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Hakatuu na tama haeo i roto te kuturana kootou naa i taha.”

6

Tiputipu te hakatonutonu

1 Kame he tama kootou e isi te sara ma teeraa tama te lotu, kootou e me ki too te sara naa no kou ake i na tama hakatonutonu na tama e nnoho pouri raa ki hakatonutonu ria te sara naa? Kaa se tiaki na tama te lotu raa ki hakatonutonu naea? 2 Kootou se illoa ma na tama e ttapu TeAtua raa e me ki hakatonutonu na tiputipu na tama te maarama nei raa? Ia kame kootou e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te maarama nei raa, tena kaa kootou se illoa peehee te hakatonutonu na sara pammee peenaa? 3 Kootou se illoa pera ma taatou e me ki hakatonutonu na ensel? Kaa taatou e me ki hakatonutonu peehee hoki na mee i te maarama nei raa! 4 Kame ni sara peenei e hhura atu, tena kootou e me ki too na tama naa no kkave i na tama e vvare roo i te vahi te lotu raa ki hakatonutonu ria? 5 Kootou ku nnapa! Hakamaoni, e me ki isi te tama hokotahi e atamai e noho i roto te kuturana kootou naa tera e lavaa te hakatonutonu na sara kootou na tama te lotu raa. 6 Emeia teeraa tama te lotu e me ki too teeraa tama te lotu no kkave i te kot, tena ku tiaki na tama se hakattina te lotu raa ki hakatonutonu na sara na tama naa.

7 Te hakamaoni roo, na sara kootou e isi i lottonu kootou raa e huri mai pera ma kootou e ssara roo. Aiea e haeo na tama te mee kootou ki ssara? Kaa e haeo kootou te tiaki na tama ki kailallao niaa kootou e isi? 8 Emeia kootou e mee hakahaeo kootou hokkootou, tena ki kailallao na mee alaa tama, niaina roo ma na mee raa ni mee alaa tama te lotu. 9 Kootou e illoa hakamaoni pera ma na tama hai ssara raa se lavaa te ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Auu se mee kootou ki vvare; na tama hai huri raa ia ma na tama e hakamarumaru na hatu tipua raa, na tama karemata kailallao raa, na taanata e ppena na mee sakkino ma teeraa tanata raa, 10 na tama e kailallao raa, na tama e mannako raa, na tama e unu mahi raa, na tama tattara haeo alaa tama raa ia ma na tama e haere kailallao raa. Se hai tama na tama nei e me ki ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. 11 E isi na tama kootou e ssau peeraa hoki. Emeia kootou ku oti te ssorohia no matahua ma na hai sara kootou raa, tena kootou ku too ria pera ma ni tama e ttapu TeAtua, tena na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa ia ma na mahi TeAnana Tapu TeAtua raa e mee taatou no ttonu ma TeAtua.

Te Hare Tapu TeAnana Tapu

12 E isi te tama e me ki tattara ma, “Anau e lavaa te ppena na mee hakaatoa anau e maanatu ki ppena raa.” Hakamaoni; e meia se mee ma na mee hakaatoa e taualleka kootou te ppena. Anau e lavaa te tattara pera ma anau e lavaa te ppena na mee hakaatoa, e meia anau se lavaa te tiaki he mee hokotahi ki hakamaatua i aruna anau. 13 Tena teeraa tama e me ki tattara ma, “Na kai raa ni kai te manava, tena te manava raa he manava koi na kai.” Hakamaoni, e meia TeAtua e me ki hakaoti na mee naa hakaatoa. Te tinotama raa seai ma he tinotama e me ki hai huri, e meia teenaa he tinotama e me ki hehekau ma TeAriki, tena TeAriki e me ki tokonaki hea te tinotama raa e hihai. 14 TeAtua ni hakaora TeAriki i taha ma te mate, tena te Tama raa e me ki hakaora taatou hoki ma na mahi Aia.

15 Kootou e illoa pera ma na tinotama kootou raa e hukui ma te tinotama
Krais. Eaa, anau e me ki too he kina te tinotama Krais raa no hukui ma te
tinotama te tama e hai huri? E hainattaa roo! 16 Kootou se illoa ma kame he
tama e paa te tinotama aia raa ma te hine se tonu, tena tokorua naa ku mee
pera ma he tinotama hokotahi? Te Launiu Tapu raa e tattara hakamatahua
mai ma,
"Tokorua na tama e me ki mee pera ma he tama hokotahi."
17 Emeia te tama e hukui te tinotama aia ma Krais raa ku hamai no hokotahi
ma te Tama raa i te vahi te anana.
18 Aaua roo i taha ma na mee sakkino. Ni hai sara hoki peeraa te tama
e ppena se lavaa te mee te tinotama te tama naa ki haeo; e meia te tama e
haere hai huri raa e pena te hai sara e haeo roo i te tinotama aia. 19 Kootou
se illoa pera ma na tinotama kootou raa ko te hare tapu TeAnana Tapu
tera TeAtua ni kou atu ki noho i roto kootou? Kootou se ttino na tinotama
kootou hokkootou, e meia kootou ni tama TeAtua, 20 e mee Aia e sui kootou
ma te sui e mmaha roo. Tena tiaki na tinotama kootou raa ki hakammaha
TeAtua.

7

Te vahiri i te vahi te avvana

1 Tena te saaita nei taatou ku tattara na hakataakoto kootou ni tattaa mai
raa.
Te tama e me ki noho hakaraoi kame aia se avana. 2 Emeia ku tammaki
roo na tama ku hai huri, tena na taanata hakaatoa e tau te ssee ni hhine
roo ma laatou, tena na hhine raa hoki e tau te ssee ni taanata roo ma
laatou. 3 Te tanata e tau te noho hakaraoi ma te hine aia raa, tena te hine
raa hoki e tau te noho hakaraoi ma te tanata aia raa, tena tokorua naa ki
mee hakaraoi roo laaua hokolaaua. 4 Te hine se hakamaatua i te tinotama
aia hokoia, e meia teeraa ko te tanata raa e hakamaatua, ia e ssau hoki,
te tanata se hakamaatua te tinotama aia hokoia, e meia teeraa ko te hine
raa e hakamaatua. 5 Koorua ki se lavaa te nnoho vvae, e meia koorua e tau
te tattara ki tonu i mua pera ma koorua ki vvae hakamarie ki lotulotu ake
TeAtua, tena ki oti roo koorua ku hakapaa hakaraoi. Te ara nei koorua se
lavaa te tteiho i na hahaaite Satan, maitaname taatou se lavaa te ttuki hea
te tinotama raa e hihai.
6 Te mee anau e tattara atu nei seai ma he tuaa, e meia teenei he mee anau
e hakattana atu i kootou. 7 Hakamaoni roo anau e hihai ma kootou ki ssau
peenei ma anau nei; e meia taatou te tama e isi na hoki TeAtua e kou mai,
teeraa tama te hoki peenei, tena teeraa tama e kee te hoki aia.
8 Tena kootou na tautukaha hhine tera se ki avvana raa, anau e meatu
kootou pera ma e tauareka te nnoho se avvana peenei ma anau nei. 9 Emeia
kame akoe se varatoa te noho peenaa, tena akoe ku avana. E tauareka te
avana, ka oti te hi avana akoe naa ku mee te hakataakoto raa ki haeo.
10 Tena kootou na tama hai avvana raa, anau e isi te tuaa, ia teenei seai
ma he tuaa anau, e meia teenei he tuaa TeAriki pera ma, te hine se lavaa
te tiaki te tanata aia raa; 11 e meia kame akoe e tiaki te tanata akoe raa,
tena akoe ku noho roo peenaa se avana, kaa seai akoe ku vaakai no tattara
hakaraoi ma te tanata akoe raa; ia te tanata raa hoki se lavaa te peesia te
hine aia raa.
12 Tena anau e hihai ki meake alaa tama hoki (ni tattara koi anau seai
ma ni tattara TeAriki): kame he tanata te lotu e avana te hine se hakatina
te lotu, e meia te hine raa e hihai ma ki nnoho laaua ma te tanata aia raa,
tena te tanata raa se lavaa te peesia te hine naa. 13 Tena kame he hine te
lotu e avana te tanata se hakatina te lotu, e meia te tanata raa e hihai ki

nnoho laaua ma te hine aia raa, tena te hine raa se lavaa hoki te peesia te tanata naa. 14 Maitaname TeAtua e hakatapu te tanata se hakatina i te lotu raa, e mee te tanata raa ku nnoho laaua ma te hine e hakatina te lotu raa, tena TeAtua e hakatapu hoki te hine se hakatina i te lotu raa, e mee te hine raa ku nnoho laaua ma te tanata e hakatina te lotu raa. Kame TeAtua se hakatapu te tanata ia ma te hine se hakatina i te lotu raa, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni tamalliki na tama e nnoho pouri raa, e meia e mee TeAtua e hakatapu na tama raa, tena na tamalliki raa hoki ku ttapu.

15 Ia tena, kame te tama se hakatina raa ku maanatu ma ki peesia te hakahoa aia raa, tena tiaki aia ki peesia. Tena kame ni hakataakoto peenei e hhura, te tama te lotu niaina ma aia he tanata, ia he hine, aia e lavaa koi te tiaki te tama raa ki haere, maitaname TeAtua e hihai ma taatou ki nnoho taualleka. 16 Na hhine te lot; kootou e illoa raa kootou e lavaa te tokonaki na taanata kootou raa ki hakattina? Tena kootou na taanata te lotu, kootou e illoa raa kootou e lavaa te tokonaki na hhine kootou raa ki hakattina?

Na tiputipu na ora taatou

17 Kootou hakaatoa e tau te noho tauttari na hoki TeAriki ni kou atu kootou raa, ki ssau pera ma te saaita TeAtua ni kanna atu kootou raa. Teenei ko te tuaa anau e akoako i roto na hare lotu hakaatoa. 18 Te tama ku oti te ttuu te hakamaatino e tapu raa e tautari te kanna TeAtua, tena te tama naa se tau te hahaivi ma ki tokea te hakamaatino aia raa, ia te tama se ki hakamaatino ria raa e tautari hoki te kanna TeAtua, te tama naa se tau te mee ma ki ttuu te hakamaatino e tapu raa. 19 Maitaname te hakamaatino te tama e isi raa he mee vare koi, tena te tautari na tuaa TeAtua raa ko te mee e hakamaatua. 20 Kootou ki nnoho koi pera ma te saaita kootou ni hakallono no tauttari te kanna TeAtua raa. 21 Akoe ni hehekau ma teeraa tama te saaita TeAtua ni kanna akoe raa. E tauareka koi. Emeia kame akoe e isi te saaita ku mee no ttana ria, tena te saaita naa akoe ku hai na mahi akoe. 22 Maitaname te tama vare e hehekau tera TeAriki ni kanna raa ku ttana ria i te vahi TeAriki; ia e ssau hoki, te tama e ttana tera Krais ni kanna raa ku mee mo tama hehekau Aia. 23 TeAtua e isi te sui e sui taatou, tena auu se mee pera ma ni tama vare e hehekau ma na tama. 24 Aku taina, taatou hakaatoa ki nniti tahi ma TeAtua, e ssau pera ma kootou ni nnoho mai i mua te saaita TeAtua ni kanna kootou raa.

Te vahiri i te vahi na tama se avvana ia ma na tautukaha

25 Tena i te vahi na tama se avvana tera kootou ni tattaa mai raa: Anau se isi te tattara e too i TeAriki, e meia anau e kou atu koi te hakataakoto anau pera ma kootou ku hakattina anau e mee te manava aroha TeAriki i anau raa.

26 I te vahi te haeo te saaita nei raa, anau e maanatu pera ma e tauareka kootou te nnoho koi peenaa ma kootou e nnoho naa. 27 Akoe e isi te hine akoe? Tena auu se hahaivi ma ki peesia te hine naa. Akoe se ki avana? Tena auu se sesee he avana ma akoe. 28 Emeia kame akoe ku oti te avana, teenaa seai ma he hai sara akoe e ppena, ia kame he hine se ki avana ria, tena te hine naa hoki se isi te sara. Emeia anau e hihai ki tattara atu na liuna na tama hai avvana kame e isi na aho hakaatoa raa.

29 Aku taina, hea anau e hakataakoto raa e mee peenei, te aho hakaoti raa ku taapiri mai koi, tena te saaita nei na tama hai avvana raa ku tau koi te nnoho pera ma ni tama se hai avana. 30 Tena na tama e tanittani raa ki nnoho koi pera ma laatou se alloha; ia na tama e katakkata raa ki nnoho pera ma laatou se hihhia, tena na tama e suisui na mee raa ki nnoho pera ma ni tama se ttino na mee laatou e suisui raa; 31 tena na tama e hehekau

ma na mee i te maarama nei raa ki nnoho pera ma ni tama se kapitia i na mee raa. Maitaname na mee hakaatoa taatou e kkite i roto te maarama nei raa se roroa ku seai.
32 Anau e hihai ma kootou ki nnoho taravare ki se hai mannatu. Te tanata se hai avana raa e tau te kapitia ma na hehekau TeAriki raa, maitaname te tama raa e me ki hahaivi ki mee TeAriki ki hihia. 33 Emeia na taanata hai avvana raa e kapitia i na mee i te maarama nei, maitaname te tama raa e hihai ki mee te hine aia raa ki hihia, 34 ia tena na hakataakoto te tama raa e me ki manamana rua. Te tautukaha hine seai naa te taukupu e tau te kapitia i na hehekau TeAriki, maitaname aia e hihai ki matahua i te vahi te tinotama ia ma te anana, e mee te hine hai avana raa e me ki kapitia i na mee i te maarama nei, maitaname te hine raa e hihai ki mee te tanata aia raa ki hihia.
35 Anau e tattara peenei e mee anau e hihai ki tokonaki kootou. Anau se hahaivi ma ki mee na mee raa ki hainattaa ma kootou. Emeia anau e hihai ma kootou ki ppena hea e tonu ia ma hea e tauareka, ia ki se tammaki na hakataakoto, tena ku hoki ake kootou hokkootou ki hehekau ma TeAriki.
36 Ia i te vahi te taupeara laaua ma te taukupu e hakamattino ma ki avvana, tena ki oti ku mannatu ma laaua ku se lavaa te avvana raa: kame te taupeara raa e maanatu ma na tiputipu aia e huri ake te taukupu raa e haeo, e meia te manako aia te taukupu raa e hai mahi, tena aia ku hihai ma laaua ki avvana koi, tena tokorua naa e tau te tauttari te hakataakoto te taupeara raa no avvana. Hea te taupeara raa ni ppena raa se isi te hai sara.
37 Emeia kame se hai tama e usuusu te taupeara raa, tena te taupeara raa ku mee te maanatu aia ma ki se avana, tena kame aia e mmaha roo i roto te hakataakoto aia hea aia e hihai ki ppena raa, tena aia ku se lavaa te avana te taukupu raa. 38 Tena te taupeara e avana raa e ppena te mee e tauareka, tena te taupeara se avana raa e ppena te mee e tauareka roo.
39 Te hine hai avana se ttana ki avana teeraa tanata kame te avana aia raa koi ora. Emeia kame te tanata aia raa ku mate, tena te hine naa ku lavaa te avana he tanata peehee aia e manako, e meia kame teenaa he tanata e hakatina hoki i te lotu. 40 Ia kame te hine raa e noho peeraa se avana, te hine naa e me ki noho hihia roo. Teenei te maanatu anau, tena anau hoki e maanatu ma TeAnana Tapu TeAtua raa e noho i roto anau.

8

Na tama se hakattina mahi

1 Tena te saaita nei anau e hihai ki tattara atu i te vahi na kai na tama e hoki ake na hatu tipua tera kootou ni tattaa mai raa.
Te mee nei e hakamaoni roo pera ma “taatou hakaatoa e isi na illoa”, pera ma na tama raa e tattara. Tena na illoa peenei raa e mee te tama ki hai ahu, e meia te laoi raa e me ki haere no hai mahi roo. 2 Na tama e mannatu ma laatou e isi na illoa na mee raa ko na tama roo se isi na illoa pera ma laatou e mannatu ma laatou e isi raa. 3 Emeia TeAtua e iroa laoi te tama tera e laoi Aia raa.
4 Ia tena i te vahi te kkai na kai na tama e hoki ake na hatu tipua raa: taatou hakaatoa e illoa pera ma na hatu tipua raa seai ma ni atua hakamaoni i roto te maarama nei; taatou e illoa hoki pera ma TeAtua Hokoia koi e hakamaoni. 5 Niaina ma e isi tammaki na mee na tama e hakammaha ma ni atua i te vaelani ia ma te maarama nei, ia niaina roo ma e tammaki hoki na atua ia ma na ariki, 6 e meia taatou e isi koi TeAtua hokotahi, te Tamana ia ma te Tama ni pena iho na mee hakaatoa raa, tena taatou e ora koi i te Tama raa, tena e isi hoki TeAriki hokotahi, Jisas Krais

te Tama tera na mee hakaatoa ni ppena mai i na mahi Aia raa, ia taatou e ora koi i na mahi te Tama raa.
7 Emeia se mee ma na tama hakaatoa e illoa te hakamaoni nei. Alaa tama koi mamannatu koi na hatu tipua, ia te saaita laatou e kkai na kai laatou e hoki ake na hatu tipua raa, na tama raa ku mannatu ma na kai raa ni kai na hatu tipua, tena laatou ku mamannatu haeo, tena ku mannatu hoki ma laatou ku ssara e mee na kai laatou e kkai raa. 8 Ia tena na kai raa se lavaa te mee te nnoho taatou ma TeAtua raa ki tauareka; kame taatou se kkai na kai raa, taatou se lavaa te llano ni mee, tena kame taatou e kkai na kai raa, taatou se lavaa hoki te too ni mee.
9 Emeia hakamattonu, auu se mee ma akoe e ttana te ppena na mee hakaatoa, tena ma akoe ku mee na tama se hakattina hai mahi raa ki hai ssara. 10 Kame he tama te hakatina aia raa se hai mahi e kite akoe, te tama ma “e hakatina raa”, e kai i roto na hare aitu na hatu tipua raa, tena kaa hea akoe e ppena raa kame se lavaa te mee te hakataakoto te tama naa ki ivi no kai na kai na tama e hoki ake na hatu tipua raa? 11 Tena te iroa akoe raa e mee te hakatina teeraa taina akoe, te tama Krais ni mate hoki ma aia raa ki rano. 12 Ia tena akoe e ppena te mee e ssara kame akoe e mee te hakatina teeraa tama no sara, tena te tama raa ku ppena hea aia e maanatu ma e sara raa, tena akoe hoki ku sara i na karemata Krais. 13 Ia tena kame na kai raa e mee teeraa tama te lotu no hai sara, tena anau ku se lavaa hoki te kai na punnohi ki se lavaa anau e mee teeraa taina anau ki hai sara.

9

Na mahi ia ma na hehekau te aposol

1 Aiea anau seai ma he tama e ttana? Eaa, anau seai ma he aposol Krais? Anau ni mee raa se kite Jisas TeAriki taatou raa? Kaa kootou ku hakattina naa seai ma ko na hehekau anau ma TeAriki raa? 2 Niaina alaa tama se hakattina ma anau he aposol, e meia kootou e illoa! E mee kootou e hukui na ora kootou raa ma TeAriki, tena na ora kootou raa e huri ake te hakamaoni pera ma anau he aposol.
3 Te saaita na tama e tattara haeo anau, tena anau e tattara ake na tama raa i te vahi anau hokonnau. 4 Eaa, anau se tau te haanai ria, ia te haa unu ria e mee na uata anau ni ppena raa? 5 Eaa, anau se tau te tautari na tiputipu alaa aposol ma te taina TeAriki raa ia ma Pita no too he avana ma anau i te lotu ki hahaere maaua i na horau anau e hahaere raa? 6 Eaa, teenei ko maaua ma Banabas koi e me ki hehekau ki tokonaki te nnoho maaua nei?
7 E isi na tama ppuhu e lavaa te sui na kai laatou hokolaatou ki oo no ppuhu? E isi na tama e ttori na kai, tena laatou ku se lavaa te kkai na kai laatou ni ttori raa? E isi na tama lollohi na manu tera se lavaa te unu na vai uu na sipsip laatou e lollohi raa?
8 Anau hokonnau se isi te hakaoti na tattara hai auna anau e tattara te aho ma te aho raa, e mee na tuaa raa e tattara te mee hokotahi nei koi. 9 Taatou e ppau i roto na tuaa Moses ma,

“Auu se nnoa he mee ki ppui te maihu te bulmakau raa te saaita aia e
lakalaka vaa aruna na hua raa ki hopo na penu raa i taha.”

Eaa, TeAtua e maanatu hai mahi te manu raa? 10 Eaa, te hakataakoto te tattara raa se tattara koi taatou? Noo, na tuaa raa e tattaa mai taatou. Na tama e tuei raa ia ma na tama e ttori na kai raa e tau te hakattina pera ma laatou e me ki too na tuhana laatou i na kai raa. 11 Maaua e ttori na hua TeAnana Tapu raa i roto kootou. Eaa, e mmaha roo kame maaua e kainno

atu kootou ki tokonaki maaua? 12 Kame alaa tama e lavaa te nnoho no
kkira atu kootou ki tokonaki laatou, tena kaa maaua se isi hoki na mahi i
aruna na tama raa ki kkira atu kootou ki tokonaki maaua?
Emeia maaua se hihhai ki nnoho koi no kkira atu kootou. Maaua ku too
na mee hakaatoa ki se lavaa he mee hoki e ttuu vaa mua te Rono Tauareka
Jisas raa. 13 Hakamaoni kootou e illoa pera ma na tama e hehekau i roto
na Hare Tapu raa e too na kai laatou raa i roto te Hare Tapu, tena na tama
e hoki na hoki i aruna na olta raa e too na tuhana laatou i na hoki raa. 14 Ia
e ssau hoki, TeAriki ni tattara mai pera ma na tama e takutaku te Rono
Tauareka raa e tau te too na tuhana laatou i na hehekau laatou ni ppena
raa.
15 Emeia anau se hihai ki kainno atu kootou i te vahi anau, ia anau se
taataa atu kootou vahao nei ma ki kou mai ni mee ma anau. Anau e tau koi
te mate i mua! Se hai tama e lavaa te hakatike na tattara ahu anau nei no
mee ma ni tattara vare koi. 16 Anau se tonu te ahu pera ma anau e takutaku
te Rono Tauareka raa. Emeia anau e kauna ria ki ppena te mee nei. Ia
tena anau e me ki haeo roo kame anau se takutaku te Rono Tauareka
raa! 17 Kame anau e hihai ki hehekau marino i te vahi anau hokonnau,
tena anau e me ki kkira atu kootou ki sui anau; e meia anau e hehekau,
maitaname TeAtua ni hirihiri anau ki ppena te hehekau nei. 18 Kaa he sui
peehee anau e too? Teenei he meana koi ki takutaku atu te Rono Tauareka
raa se isi te sui, ia ki se mee ma anau e isi na mahi i te vahi te hehekau anau
ma te Rono Tauareka raa.
19 Se hai tama e hakamaatua anau, tena anau e ttana roo; e meia anau e
mee ma anau hokonnau ki hehekau ma na tama hakaatoa, ki lavaa anau
te tokonaki tammaki na tama ki hakattina. 20 Te saaita anau e hehekau
ma na Jiu raa, anau e noho pera ma he Jiu ma ki lavaa anau te tokonaki
tammaki na tama. Niaina anau se noho i raro na tuaa Moses, anau e noho
koi pera ma anau ni noho te saaita anau ni hehekau ma na tama e nnoho i
raro na tuaa raa ma ki lavaa anau te tokonaki na tama raa. 21 Ia e ssau pera
hoki, te saaita anau ni hehekau ma na tama seai ma ni Jiu raa, anau e noho
pera ma he tama seai ma he Jiu, tena ki se tautari na tuaa na Jiu raa ma ki
lavaa anau te tokonaki na tama seai ma ni Jiu raa. Te mee nei se mee pera
ma anau se tautari na tuaa TeAtua raa; anau e tautari hakamaoni na tuaa
Krais. 22 Anau e nnoho ma na tama se hakattina hakamaoni raa, tena anau
e noho hoki pera ma he tama se hakatina ma ki lavaa anau te tokonaki na
tama raa. Ia tena anau e mee pera ma he tama koi na tama hakaatoa ma
ki lavaa anau te kou ake he tokonaki peehee anau e lavaa ki tokonaki alaa
tama ki too te ora hakamaoni raa. 23 Anau e ppena na mee nei hakaatoa raa
e mee anau e hihai ma te Rono Tauareka raa ki ttoha i na kina hakaatoa.
24 Kootou e illoa pera ma tammaki na tama e me ki huro te haiva, e meia
he tama hokotahi koi e me ki mua. Tena taatou ki huro na mahi taatou
ki ttae i te kaha. 25 Na tama hakaatoa e koukkou ki huro te haiva raa e
koukkou na mahi ma ki lavaa laatou te too na haiva tera e me ki oti ku
ppara raa koi; e meia taatou e me ki huro ki too na haiva tera e me ki mmoe
tahi se isi te hakaoti raa. 26 Tera hea anau e tere tahi ma ki tae i te kaha
raa, ia anau e ssau hoki pera ma na tama e ppuhu tera se hihai ma na rima
anau e pehipehi raa ki llaka. 27 Anau e tukituki te tinotama anau raa ki
tautari hakamaoni hea e tonu, ka oti alaa tama ku tauttari na tattara anau
ni takutaku raa, tena anau ku se iroatia te Aho naa.

10

Na poroporo i te vahi na hatu tipua

1 Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki mannatu hea ni
kapihi ake i na tipuna taatou i mua tera ni tauttari Moses raa. Na tama raa
e hahaere hakaraoi roo ma te pukureurehu raa, tena ki oo hakaraoi roo vaa
roto te Moana e Mmea raa*. 2 Na tama raa hakaatoa e too te hakoukou tapu
i roto te pukureurehu ia ma te lottai raa pera ma ni tama tauttari Moses.
3 Na tama raa hakaatoa ni kkai te haraoa e tapu raa, 4 tena ki unu te vai
e tapu raa. Na tama raa e unu te vai e hamai i roto te hatu e tapu tera e
hahaere ma laatou raa, tena te hatu naa ko Krais. 5 Emeia te saaita naa
TeAtua se hihia roo alaa tama na tama naa, tena na tinotama na tama ni
mmate raa ku masseu huri vaa roto te kina e tuu mahoa raa.
6 Tena na mee nei ku mee pera ma ni mee e akoako mai taatou, ki
poroporo mai taatou ki se hihhai na mee sakkino pera ma na tama te saaita
raa ni ppena raa, 7 ia ki se hakamarumaru na hatu tipua pera ma na tama
te saaita raa ni hakamarumaru raa. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e
tattara mai ma,
“Na tama raa e nnoho ma ki kkai te kai e rahi,
tena te unu raa ku mee na tama raa ki ppena na tiputipu sakkino.”
8 Taatou ki se ppena na tiputipu se ttonu pera ma alaa tipuna taatou ni
ppena i mua raa no mmate tipu rua ma toru na simata (23,000) na tama te
saaita naa i roto te aho hokotahi raa. 9 Taatou se lavaa te hahaaite TeAriki
pera ma alaa tipuna taatou i mua raa. Na tama raa ni uutia ria na lapono
no mmate. 10 Taatou se lavaa te tamumu pera ma alaa tipuna taatou i mua
raa, e mee te ensel te mate raa ni haere iho no taa na tama raa no mmate.
11 Na mee nei hakaatoa ni kapihi ake i na tama raa ma ki poroporo
mai taatou ki illoa, tena na tama e tattaa mai na mee raa pera ma ni
hakamaataku taatou. E mee taatou e nnoho te saaita te maarama nei ku
hamai i te hakaotioti.
12 Kame akoe e maanatu pera ma akoe e ttuu mmau i te hakatina akoe,
tena akoe ki hakamattonu ka oti akoe ku tteiho i na hahaaite. 13 Na hahaaite
hakaatoa akoe e ttiri raa ko na hahaaite na tama hakaatoa e ttiri tahi raa.
Emeia TeAtua se ssiri na tattara hakamaoni Aia ni hakamoe raa, tena Aia
se lavaa te tiaki akoe ki hahaaite ria ki raka i aruna ma na mahi akoe, ma ki
lavaa akoe te ttuu mmau. Te saaita akoe e ttiri na hahaaite, TeAtua e me ki
kou atu na mahi akoe ki ttuu mmau, tena ku kou atu hoki he ara ki hakasao
i taha ma na hahaaite naa.
14 Ia tena, aku soa laoi; hakalluu i taha ma na tama e hakamarumaru
na hatu tipua raa. 15 Anau e tattara atu kootou na tama e atamai raa ki
hakatonutonu hokkootou ma na tattara anau nei. 16 Te saaita taatou e unu
te kapu TeAtua ni hakatapu i te kai TeAriki raa, taatou e vaevae hoki te
toto Krais. Tena te saaita taatou e ttohi te haraoa raa no kkai raa, taatou
e vaevae hoki te tinotama Krais. 17 Maitaname teeraa he haraoa hokotahi
koi, tena taatou hakaatoa niaina ma taatou e tammaki, taatou he tinotama
hokotahi hoki, e mee taatou hakaatoa e vaevae te haraoa hokotahi raa.
18 Mannatu na tiputipu na tama Israel raa; na tama ni kkai hea na tama
raa ni hoki ake TeAtua i aruna na olta te saaita laatou ni kkutu hakaatoa
no lotu raa. 19 Kootou e illoa hea anau e hakataakoto? Anau e hakataakoto
pera ma na hatu tipua ia ma na kai kootou e hoki ake na hatu tipua raa seai
ma ni mee hakamaoni. 20 Anau e tattara na kai na tama e hoki i aruna na
olta na tama se hakattina TeAtua raa, tena na kai raa ni kai e hoki ake na
tipua sakkino, seai ma TeAtua. Tena anau se hihai ma kootou ki hukui ma
na tipua naa. 21 Kootou se lavaa te unu te kapu TeAriki raa, tena ma ku unu

* **10:1** 10.1 te kina nei e mmau ma, ‘te Moana e Mmea,’ alaa kina i roto te Launiu Tapu e mmau ma, ‘te Lottai e Mmea’

te kapu na tipua raa hoki; kootou se lavaa te kkai i aruna te olta TeAriki raa,
tena ma ku kkai na kai i aruna na olta na tipua raa. 22 Eaa, taatou e hihhai
ki hakasanosano TeAriki? Eaa, taatou e mannatu ma na mahi taatou raa e
llaka i aruna na mahi Tama raa?
23 Na tama e tattara ma, “Taatou e ttana koi te ppena na mee hakaatoa.”
Te mee naa e hakamaoni, e meia se mee ma na mee hakaatoa e taualleka.
“Taatou e ttana te ppena na mee hakaatoa”, e meia se mee ma na mee
hakaatoa e lavaa te tokonaki na ora taatou. 24 Auu se haere sesee ma ki
tauareka koi akoe, e meia sesee hoki te tauareka alaa tama.
25 Kootou e ttana te kkai na punnohi hakaatoa na tama e suisui i na maket
raa, e meia auu se vahihhiri kame akoe e isi te hakataakoto. 26 Maitaname
te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa ni mee
TeAtua.”
27 Kame he tama se hakatina TeAtua e hakkoro akoe, tena akoe ku maanatu
ma ki oo koorua, tena akoe ku kai koi hea te tama naa e pare atu raa, ia auu
se vahihhiri kame akoe e isi te hakataakoto. 28 Emeia kame he tama e
meatu akoe ma, “Na kai nei ku oti te hoki ake na hatu tipua,” tena akoe se
lavaa te kai na kai naa ki lavaa akoe te tokonaki te tama e meatu raa, ia ki
tau hoki ma te hakataakoto akoe, 29 ia se mee ma hea akoe e hakataakoto
raa koi, e meia ki tokonaki te hakataakoto te tama e tattara atu akoe raa.
Tena kame teeraa tama e vahiri atu ma, “Kaa anau e me ki ttana peehee
te saaita te hakataakoto teeraa tama e ppui vaa mua raa? 30 Kame anau e
hakammaha TeAtua i na kai anau e kai raa, kaa teeraa tama e lavaa peehee
te tamumu i te vahi na kai anau e hakammaha ake TeAtua raa?”
31 Ia tena, hea akoe e ppena, niaina akoe e kai ia e unu, ppena na mee naa
i na mahi TeAtua. 32 Nnoho hakaraoi ki se lavaa kootou te nonnoho haeo
ma na Jiu raa, ia na tama seai ma ni Jiu raa ia ma te hare lotu TeAtua raa.
33 Tauttari hea anau e ppena; anau e hahaivi ma ki mee na tama hakaatoa
ki hihhia i na mee anau e ppena raa, tena anau se maanatu koi te tauareka
anau, e meia anau e maanatu hoki te tauareka na tama hakaatoa ki lavaa
anau te tokonaki na tama raa ki ora.

11

1 Tena tauttari na tiputipu anau, e ssau pera ma anau e tautari na tiputipu
Krais raa.

Tiputipu na hhine te lotu

2 Anau e hakammaha kootou, maitaname kootou e mannatu tahi anau,
tena ki tauttari na akoako anau ni akoako atu kootou raa. 3 Emeia anau
e hihai ma kootou ki mannatu pera ma Krais e hakanaaniu i aruna na
taanata hakaatoa, ia na taanata raa e hakananniu i aruna na hhine laatou
raa, tena TeAtua e hakanaaniu i aruna Krais. 4 Tena kame he tanata e
uhi te pohouru aia te saaita aia e lotu ia ma te saaita aia e takutaku ake na
tattara TeAtua raa i na tama hakaatoa raa, te tama naa e hakanapa Krais.
5 Tena te hine se uhi te pohouru aia raa te saaita aia e lotu ia ma te saaita
aia e takutaku ake na tattara TeAtua raa i na tama hakaatoa raa, te hine
naa e hakanapa te avana aia raa, tena te hine se uhi te pohouru aia raa se
kee ma te hine te pohouru aia raa e tahi no mmore raa. 6 Kame he hine
se uhi te pohouru aia, tena te hine naa e tau koi te ttuu te rouru aia raa
ki mmore. Te ttuu ia ma te tahi te pohouru te hine no mmore raa he mee
roo e hakannapa, tena te hine raa e tau koi te uhi te pohouru aia raa. 7 Na
taanata se tau te uhi na pohouru laatou raa, e mee te tanata raa e huri mai
te tipu ia ma na mahi TeAtua. Tena te hine raa e huri mai na mahi te tanata;

8 maitaname TeAtua se pena mai te tanata raa i te hine, e meia te hine raa
e pena mai i te tanata. 9 Tena TeAtua se pena te tanata raa ma ki kou ake te
hine raa; e meia TeAtua e pena te hine raa ma ki kou ake te tanata. 10 E mee
na ensel raa e kkite hoki, tena na hhine raa e tau te uhi na pohouru laatou
raa ki huri ake pera ma laatou e nnoho i raro na mahi na taanata laatou
raa. 11 Ia i roto na ora taatou ma TeAriki, te hine raa se noho i taha ma te
tanata, tena te tanata raa se noho i taha ma te hine. 12 E mee te hine raa e
pena mai i te tanata, ia e ssau hoki, te tanata raa e haanau mai i te hine; e
meia teeraa ko TeAtua e pena iho na mee roo hakaatoa.
13 Mamannatu hakaraoi ma e tauareka na hhine raa ki se uhi na pohouru
laatou raa te saaita laatou e lotu ake TeAtua i roto te lotu na tama hakaatoa
raa. 14 Na tiputipu taatou i te maarama nei raa e huri mai taatou pera ma
te tanata rouru lloa raa e hakannapa, 15 e mee na rouru e lloa raa he ata
na hhine. TeAtua e kou ake na rouru e lloa raa i na hhine ma ki uhi na
pohouru laatou raa. 16 Emeia kame he tama e hihai ki hakatauttau ma anau
te hakataakoto nei, tena anau e lavaa koi te meatu pera ma taatou ia ma na
hare lotu TeAtua raa se isi na tiputipu peenei i te vahi te hakamarumaru.

Te Kai TeAriki
(Matiu 26.26–29; Mak 14.22–25; Luk 22.14–20)

17 I roto na tattara poroporo nei, anau se hakammaha kootou, e mee
te kutukkutu kootou ma ki lotu raa e haeo roo, se mee ma e tauareka.
18 Te kaamata raa anau e rono pera ma e isi na kuturana i roto kootou e
hakataukaa ma kootou na saaita kootou e kkutu raa, tena anau e hakatina
ma kame e hakamaoni. 19 (Ia se lavaa te raka, e me ki isi roo na haeo i roto
kootou ma ki kkite kootou ma ko na tama hee e ttonu.) 20 Te saaita kootou
e kkutu hakaatoa pera ma he kuturana hokotahi ma ki kkai raa, kootou se
mee ma e kkai te kai tapu TeAriki raa. 21 Maitaname te saaita kootou e
kkai raa, kootou e kkai huri koi, tena alaa tama ku nnoho hikkai, tena alaa
tama ku unu no vvare roo. 22 Kootou se isi na hare te nnoho no kkai ia ma
no unu? Eaa, kootou e me ki huri ake te se hihhai kootou i na tama te lotu,
tena ku mee na tama hakaalloha raa ki nnapa? Kootou e hihhai ma anau
ki tattara atu kootou peehee i te mee nei? Eaa, anau ki hakammaha kootou?
Se lavaa roo!
23 E mee anau e too na tattara TeAriki raa, tena ki hakatae atu i kootou:
pera ma TeAriki Jisas, te poo Judas ni hakari ake Aia i na tama haeo raa,
Tama raa e too te muri haraoa raa 24 no hakammaha ake TeAtua, tena ki
ttohi te haraoa raa, tena ki meake, “Teenei ko te tinotama Anau tera Anau e
kou atu ki tokonaki kootou. Ppena peenei ki mannatu kootou Anau.” 25 Na
tama raa ni kkai roo no oti, tena Tama raa ku too te kapu raa, tena ki meake
pera ma Aia ni meake raa hoki ma, “Teenei ko te kapu te tattara e ivi vahao
nei TeAtua tera e moe i roto te toto Anau raa. He saaita peehee kootou e
unu te kapu nei, kootou ku mannatu Anau.”
26 Te hakataakoto nei e mee peeraa ma na saaita hakaatoa kootou e kkai
te haraoa nei raa, tena ki unu te kapu raa, kootou e tauhano te huri ake te
mate TeAriki raa haere ki tae roo te saaita Aia e me ki vaakai mai raa. 27 Te
mee nei e mee pera ma kame he tama kootou e kai te haraoa TeAriki raa,
tena ki unu te kapu Aia raa ma te hakataakoto se tonu ma te Tama raa, tena
te tama naa ku sara i te vahi te tinotama, ia ma te toto TeAriki raa. 28 Ia tena
kootou ki tilottilo hakaraoi na ora kootou raa i mua, tena kootou ku lavaa
te kkai te haraoa raa, tena ku unu te kapu raa. 29 Maitaname kame he tama
se hakammaha te tinotama TeAriki raa te saaita aia e kai te haraoa, tena
ku unu te kapu raa, TeAtua e me ki hakatonutonu te tama naa. 30 Tera hea
tammaki na tama kootou e lavvea no matanaennae, tena tammaki ku oti

te mmate. 31 Kame taatou e tilottilo hokotaatou i mua, TeAtua se lavaa te
hakatonutonu taatou. 32 Emeia TeAriki e hakatonutonu no poroporo taatou
ma ki se lavaa taatou te hakatonutonu ria hakapaa ma te maarama nei.
33 Ia tena, aku taina, te saaita kootou e kkutu ma ki kkai te kai tapu
TeAriki raa, kootou ku hakattari ki kaatoa kootou hakaatoa. 34 Tena kame
ni tama kootou ku hikkai, kootou ku kkai i na hare ki se lavaa TeAtua te
hakatonutonu kootou te saaita kootou e kkutu hakaatoa raa. Tena i te vahi
alaa hakataakoto, anau e me ki hakatonu na hakataakoto naa te saaita anau
e tae atu kootou raa.

12

Na hoki TeAnana Tapu

1 Te saaita nei taatou ki tattara na mee kootou ni tattaa mai i te vahi na
hoki TeAnana Tapu raa.
Aku taina, anau e hihai ma kootou ki illoa te hakamaoni na mee nei.
2 Kootou e illoa pera ma te saaita kootou koi nnoho pouri raa, kootou ni
hakattaki sara ria tammaki na saaita ma ki hakamarumaru na tipua se isi
na ora raa. 3 Anau e hihai ki meatu kootou pera ma te tama e hakattaki ria
TeAnana Tapu raa se lavaa te tattara ma, “Anau e tuku te haeo Jisas!”, tena
se hai tama e lavaa te tattara ma, “Jisas ko TeAriki,” kame TeAnana Tapu
raa se hakattaki aia.
4 E isi tammaki na hoki e ttapu, e meia teenaa ko TeAnana Tapu hokotahi
naa koi e kou ake na hoki raa i na tama. 5 E tammaki na hehekau koi mmoe,
e meia taatou e hehekau ma TeAriki hokotahi naa koi. 6 E tammaki na illoa
ki ppena na mee, e meia teenaa ko TeAtua hokotahi naa koi e kou mai na
illoa raa. 7 TeAnana Tapu e huri mai na mahi Aia i roto taatou hakaatoa ma
ki tokonaki na tama hakaatoa. 8 TeAnana Tapu e kou ake teeraa tama na
mahi ki tattara mai na tattara te atamai, tena teeraa tama, TeAnana Tapu
e kou ake na mahi ki iroa na mee hakaatoa. 9 TeAnana Tapu hokotahi naa
koi e kou ake te hakatina te tama, tena ki kou ake teeraa tama na mahi ki
tokonaki na tama lavvea raa ki taualleka. 10 TeAnana Tapu raa e kou ake
teeraa tama na mahi ki ppena na mirakol, tena ki kou ake teeraa tama na
mahi ki takutaku na tattara TeAtua raa, tena ki kou ake teeraa tama na
mahi ki iroa ma te hoki raa e hamai TeAnana Tapu ma seai. Tena teeraa
tama Aia e kou ake te hoki ki tattara na tattara e kkee, tena Aia e kou ake
teeraa tama te iroa ki hakari mai na hakataakoto na tattara raa. 11 Emeia
teenaa ko TeAnana Tapu hokotahi naa koi e ppena na mee nei hakaatoa; ia
ki tautari hea Aia e hihai, tena Aia e kou ake tammaki na hoki e kkee i na
tama.

Te tinotama Krais

12 Krais e ssau pera ma he tinotama hokotahi tera e isi tammaki na paa
kina; teeraa he tinotama hokotahi koi, niaina ma te tinotama raa e tammaki
na paa kina e huhukui ake. 13 Taatou hakaatoa e ssau peeraa hoki, niaina
ma taatou ni Jiu, ia ni tama seai ma ni Jiu, niaina ma taatou e hehekau ma
na tama, ia niaina ma taatou ni tama e ttana, TeAnana Tapu hokotahi naa
ku oti te hakoukou tapu taatou ki hukui peeraa ma he tinotama hokotahi,
tena taatou hakaatoa ku oti te unu TeAnana Tapu hokotahi naa.
14 E mee te tinotama raa seai ma he tinotama hokotahi koi, e meia te
tinotama raa e tammaki na paa kina. 15 Kame te vae raa e tattara ma, “E
mee anau seai ma he rima, tena anau seai ma he paa kina te tinotama
raa,” niaina ma te vae raa e tattara peehee, e meia aia e hukui ake hoki ma
i te tinotama raa. 16 Tena kame te katarina raa e tattara ma, “E mee anau

seai ma he karemata, tena anau seai ma he paa kina hoki te tinotama raa,"
niaina ma te karemata raa e tattara peehee, e meia aia e hukui ake hoki i te
tinotama raa. 17 Kame te tinotama raa hakaatoa he karemata koi, tena kaa
te tinotama raa e lavaa te rono peehee? Ia kame te tinotama raa he katarina
koi, tena kaa te tinotama raa e lavaa te hunu peehee na mee? 18 TeAtua e
pena te tinotama, tena ki huhukui ake na paa kina raa ki tipu te tinotama
raa peenei ki tautari te hihai Aia. 19 E me ki se lavaa te isi te tinotama kame
te tinotama raa hakaatoa he vae. 20 Tera hea e isi tammaki na paa kina, e
meia te tinotama raa e hokotahi koi.
21 Ia tena te karemata raa se lavaa te meake te rima raa ma, "Anau se
hihai akoe ki tokonaki anau!" Tena te pohouru raa se lavaa te meake te vae
raa ma, "Anau ku se hihai akoe ki tokonaki anau." 22 Mannatu hakaraoi,
na tinotama taatou nei se lavaa te tuttuu laoi kame na paa kina na tinotama
taatou e mee ma e pammee raa e seai; 23 ia tena na paa kina taatou e mee
ma e pammee raa ko na kina taatou kame e lollohi hakaraoi raa roo, ia
na kina te tinotama e tiputipu haeo raa ko na kina taatou e hakasessere
raa roo, 24 tena taatou se lavaa hoki te lollohi na paa kina e tuttuu laoi raa.
TeAtua Hokoia e hukui te tinotama raa ki kaatoa, ki lavaa na paa kina e
tuttuu laoi raa te hakammaha na paa kina e tuttuu haeo raa. 25 Ia tena
se isi te hakataukaa i roto te tinotama, e meia na paa kina raa hakaatoa
e hakataakoto mmaha hokolaatou. 26 Kame he kina hokotahi i roto te
tinotama raa e hakalono llihu, na kina hakaatoa e me ki hakalono llihu, ia
kame he kina hokotahi e hakammaha ria, tena na kina raa hakaatoa e me
ki hihhia.
27 Kootou hakaatoa ko te tinotama Krais, tena taatou hakaatoa e hukui
ma te tinotama Tama raa. 28 I roto na hare lotu, TeAtua ku oti te
hakamoemoe tonu na mee roo hakaatoa, na aposol raa kaamata, tena te
hakarua raa ko na profet, tena te hakatoru raa ko na tisa, tena na tama e
ppena na mirakol raa e pare ake, tena na tama TeAtua e kou ake na mahi ki
tokonaki na tama lavvea ki taualleka raa ia ma na tama e tattara na tattara
e kkee raa. 29 Seai ma na tama hakaatoa ni aposol, ia hakaatoa seai ma ni
profet, tena hakaatoa seai ma ni tisa. Seai ma na tama hakaatoa e isi na
mahi TeAtua ki ppena na mirakol, 30 ia ki tokonaki na tama lavvea raa ki
taualleka, ia ki tattara na tattara e kkee ia ma ki hakari mai na hakataakoto
na tattara e kkee raa. 31 Anau e me ki huri atu kootou na hoki e hakananniu.
Ia teenei ko te ara hokotahi koi e tauareka anau e me ki huri atu.

13

Na tiputipu te laoi

1 Niaina ma anau e iroa te tattara na tattara taatou na tama ia ma na
tattara na ensel raa, e meia kame anau se isi te laoi, tena na tattara anau
raa e me ki ssau koi pera ma te tani te pelo na tama e likiliki ma te muri
katana raa. 2 Niaina ma anau e isi te hoki ki takutaku, ia niaina ma anau
e isi te iroa ia ma te atamai i na hakataakoto e huuna ria raa, ia niaina ma
anau e isi te hakatina ki kkene na mouna, e meia kame anau se isi te laoi,
tena anau he mee vare koi. 3 Niaina ma anau e vaevae na hekau anau raa
hakaatoa, tena ki hoki ake te tinotama anau raa i na tama ki ttuni, e meia
kame anau se isi te laoi, tena na mee anau ni ppena raa se lavaa te tokonaki
anau.
4 Te pasemmu ia ma te kai marie raa e huri mai te laoi; ia seai ma ko
te manava kkere, te hakatannata ia ma te ahu; 5 te laoi se isi na tiputipu
sakkino, ia se isi te kai manako, ia se isi te manava haeo; te laoi se mee ma

akoe ki mamaanatu na mee na tama ni ppena e sara i akoe raa. 6 Te laoi se
mee ma akoe ki hihia i na mee sakkino, e meia te laoi e mee ma akoe ki
hihia i na mee e ttonu hakamaoni. 7 Te laoi se isi te hakaoti, tena te laoi e isi
te hakatina, te noho varatoa ia ma te laumarie tera se lavaa te oti.
8 Te laoi e moe tahi na vahao hakaatoa. E isi na tattara taualleka, e meia
na tattara raa se mmoe roroa; ia e isi na hoki ki tattara na tattara e kkee, e
meia na hoki raa e me ki oo no oti, tena e isi na illoa, e meia na illoa raa e
me ki oo no seai. 9 Maitaname na hoki taatou i te vahi te illoa ia ma na hoki
na tattara hakamaoni raa se kaatoa; 10 e meia te saaita te hakamaoni raa e
tae mai, tena na mee se kaatoa raa e me ki oti.
11 Te saaita anau koi tamariki raa, na tattara anau, te tinotama anau ia
ma na hakataakoto anau raa koi tamalliki roo, te saaita nei anau ku matua,
tena anau ku peesia na tiputipu na tamalliki raa i taha. 12 Hea taatou e kkite
te saaita nei raa e ssau pera ma te inaina akoe e matamata i roto te kalasi
e nnehu no kite na karemata akoe hokkoe. Tena te iroa anau te saaita nei
raa se kaatoa, e meia i muri; te iroa anau raa e me ki kaatoa e ssau pera ma
TeAtua e iroa hakamaoni roo anau raa.
13 Tena te saaita nei na mee e toru nei e mmoe i roto taatou: te hakatina,
te noho varatoa ia ma te laoi; e meia te laoi raa e raka roo i aruna na mee e
toru nei.

14

Alaa hoki taualleka TeAnana Tapu

1 Kootou ki hai na mahi kootou ki too te laoi. Tena kootou ki mannako
na hoki TeAnana Tapu raa, taohi mua te hoki ki takutaku na tattara TeAtua
raa. 2 Na tama e tattara na tattara e kkee raa se tattara ake i na tama, e
meia laatou e tattara ake TeAtua, maitaname se hai tama e lavaa te iroa na
tattara laatou e tattara raa. Na tama raa e tattara mai i na mahi TeAnana
Tapu raa na mee hakamaoni koi huuna ria raa. 3 Emeia na tama e takutaku
na tattara TeAtua raa e tattara ake na tama ki tokonaki na tama raa, ia
ki hakapurupuru ake na tama raa ki taualleka na hakataakoto laatou raa.
4 Na tama e tattara na tattara e kkee raa e tokonaki koi laatou hokolaatou, e
meia na tama e takutaku na tattara TeAtua raa e tokonaki na tama hakaatoa
i te lotu raa.
5 Anau e hihai ma kootou hakaatoa ki tattara na tattara e kkee; e meia
Anau e hihai mahi roo ma kootou ki isi na hoki ki takutaku na tattara
TeAtua raa. E mee te tama e takutaku na tattara TeAtua raa e tokonaki hai
mahi roo i aruna te tama tera e tattara na tattara e kkee raa. Emeia kame
e isi te tama e lavaa te hakari mai na tattara e kkee te tama raa e tattara raa,
tena te tama naa e lavaa te tokonaki na tama hakaatoa i te lotu. 6 Aku taina,
te saaita anau e tae atu kootou raa, tena kaa he tokonaki peehee kootou e
me ki too kame anau e tattara atu kootou na tattara e kkee raa? Se isi te
tokonaki kootou e lavaa te too, e meia kootou e lavaa te tokonaki ria kame
anau e tattara atu na mee TeAtua ni huri mai raa, tena ku tattara atu na
tattara i te atamai ia ma na tattara TeAtua raa ia ma alaa akoako hoki.
7 Taatou ki kkira ake na mee se isi na ora pera ma te kohe ia ma te haap
raa, ia kame he tama se iroa te hakatani na mee raa, tena kaa taatou e me
ki illoa peehee ma aia e hakatani te rue peenei? 8 Tena kame te tama e iriiri
te puu raa se iri tonu te tani te taua, tena kaa koai te tama e me ki tanattana
ki haere no ppuhu te taua raa? 9 Ia e ssau hoki, kaa na tama e me ki illoa
peehee na tattara akoe raa, kame na tattara e kkee akoe raa se matahua?
Tena na tattara kootou e tattara raa e me ki huro vare koi no llano! 10 E isi
tammaki roo na tattara i roto te maarama nei, tena na tattara hakaatoa e
isi na hakataakoto laatou. 11 Emeia kame anau se iroa na tattara na tama

raa, tena na tama e tattara na tattara raa e me ki mee pera ma ni tama alaa
henua i anau, tena anau e me ki mee pera ma he tama teeraa henua i na
tama naa. 12 Emeia e mee kootou e hihhai roo ma ki too na hoki TeAnana
Tapu raa, tena kootou ki hai na mahi no tokonaki hakamaoni na tama te
lotu raa.
13 Tena te tama e tattara na tattara e kkee raa e tau te lotu ake TeAtua
ki kou ake te hoki ki hakari na hakataakoto na tattara aia e tattara raa.
14 Maitaname kame anau e lotu ake peenei, tena te anana anau raa e lotu
hakamaoni, e meia te hakataakoto anau raa e me ki mmao roo. 15 Kaa hea
anau e me ki ppena? Anau ki lotu ma te anana anau, tena ku lotu hoki ma
te hakataakoto anau raa, tena ku huhua ma te anana ia ma te hakataakoto
hoki anau. 16 Kame akoe e lotu ake TeAtua ma te anana koi akoe, tena kaa
na tama e kkutu kootou raa e me ki meatu “Amen” peehee i te lotu akoe e
lotu ake TeAtua raa, e mee na tama raa se illoa na tattara akoe e tattara raa?
17 Niaina ma te lotu akoe e lotu ake TeAtua raa e tauareka roo, e meia te
lotu naa se lavaa te tokonaki na tama hakaatoa.
18 Anau e hakammaha TeAtua, e mee anau e iroa roo te tattara na tattara
e kkee raa i aruna kootou. 19 Emeia i roto te lotu, anau e me ki ppehi koi e
rima na tattara na tama e lavaa te illoa raa ki akoako alaa tama, tena e rima
na tattara raa e raka roo i aruna ma te simata na tattara tera anau e tattara
i na tattara e kkee raa.
20 Aku taina, kootou ki se tauttari na tiputipu na tamalliki, e meia kootou
ki mee pera ma ni tamalliki tera se illoa na mee sakkino, tena ku mee pera
ma ni tama ku mattua i na hakataakoto kootou. 21 Na tattara nei e mmau i
roto te Launiu Tapu:
“TeAtua e tattara ma,
‘Anau e me ki tattara ake te kanohenua Anau raa,
tena na tama alaa henua e me ki tattara ake na tattara Anau raa,
e meia te kanohenua Anau raa se lavaa te hihhai ki hakallono na tattara
Anau raa.’ ”
22 Tena te hoki te tattara na tattara e kkee raa e huri ake te hakamaoni i
na tama se hakattina raa, seai ma na hakattina ana raa. Tena te hoki ki
takutaku na tattara TeAtua raa e huri ake te hakamaoni i na hakattina ana
raa, seai ma na tama se hakattina raa.
23 Kame te lotu raa e kkutu hakaatoa, tena na tama raa hakaatoa ku
kaamata no tattara na tattara e kkee, tena e isi na tama vare ia ma na tama
se hakattina e oo ake i hare, na tama raa kame se tattara ma kootou e vvare?
24 Emeia kame na tama hakaatoa e takutaku na tattara TeAtua te saaita na
tama se hakattina ia ma na tama vare raa e oo ake i hare, tena na tama
raa e me ki illoa ma laatou e hai sara e mee na tattara laatou e llono raa.
Na tama raa e me ki hakatonutonu hokolaatou e mee na tattara hakaatoa
laatou ni llono raa, 25 na tama raa e me ki hakari na hakataakoto laatou e
huhu raa, tena na tama raa e me ki hakammaha no lotu ake TeAtua peenei,
“Hakamaoni roo TeAtua e noho ma kootou i te kina nei.”

Na tiputipu e ttonu te lotu

26 Aku taina, teenei hea anau e hakataakoto. Te saaita kootou e kkutu
ki lotu, teeraa tama e me ki huhua na rue te lotu, teeraa tama e me ki
akoako, tena teeraa tama e me ki tattara atu na mee TeAtua ni huri ake
aia raa, ia teeraa tama e me ki tattara atu na tattara e kkee, tena teeraa
tama e me ki hakari atu na hakataakoto na tattara e kkee raa. Na mee nei
hakaatoa e me ki tokonaki na tama hakaatoa te lotu raa. 27 Kame he tama
e mee ma aia ki tattara na tattara e kkee, tena tokorua, seai naa tokotoru
na tama e tau te tattara. Teeraa tama e tattara no oti, tena teeraa tama
ku tattara, tena teeraa tama e me ki hakari mai na hakataakoto na tattara

raa. 28 Emeia kame se hai tama i te kina naa e lavaa te hakari atu na
hakataakoto na tattara raa, tena te tama e tattara na tattara e kkee raa e
tau te tuu hemuu, tena ku tattara ake koi TeAtua i roto te hakataakoto aia
raa. 29 Kame tokorua, seai naa tokotoru na tama TeAtua ni kou ake na
tattara Aia raa e tau te hakari atu na tattara raa, tena alaa tama ku nnoho
no hakatatakoto na tattara na tama raa e tattara raa. 30 Emeia kame he tama
e noho i te kina laatou e kkutu raa e too na tattara TeAtua raa, tena te tama
e tattara naa e tau te tuu hemuu. 31 Kootou hakaatoa e lavaa te takutaku
na tattara TeAtua; teeraa tama e tattara no oti, tena teeraa tama ku tattara,
tena kootou hakaatoa e me ki illoa, ia e me ki hakattina hakamaoni. 32 Te
hoki ki takutaku na tattara TeAtua raa e moe i na mahi te tama e tattara raa,
33 maitaname TeAtua se hihai ma taatou ki tattara huri, e meia taatou ki
tattara tonu, tena ku nnoho laoi.

E ssau pera ma na tama i roto na kuturana na tama te lotu TeAtua raa,
34 na hhine raa e tau te nnoho hemuu i roto na kina e kkutu raa. Na tama
raa se ttana ki tattara; peeraa ma te tuaa na Jiu raa e tattara mai ma na
hhine se lavaa te hakamattua i na kina. 35 Kame na hhine raa e hihai ki illoa
he mee, tena laatou ku vahiri ake na taanata laatou raa i hare. E hakanapa
kame he hine e tattara i roto na kina na hakattina ana te lotu raa e kkutu.

36 Eaa, na tattara TeAtua raa e oo mai no ttiri kootou? Eaa, na tattara
TeAtua raa ni ttae atu kootou hokkootou koi? 37 Emeia kame he tama e
hakataakoto ma aia e hakataetae na tattara TeAtua, ia he tama e isi na
hoki TeAnana Tapu, tena te tama naa e tau te iroa pera ma na tattara
anau e taataa nei ni tattara TeAriki. 38 Emeia kame te tama naa se hihai ki
hakarono na tattara nei, tena kootou se lavaa hoki te hakallono na tattara
te tama naa.

39 Ia tena aku taina, kootou ki hakataakoto mmaha i te vahi te takutaku
na tattara TeAtua raa, e meia kootou se lavaa te ppui na tama e tattara na
tattara e kkee raa. 40 Kootou ki ppena tonu, tena ku ppena hakatauareka
na mee hakaatoa.

15

Te ora muri Krais

1 Aku taina, te saaita nei anau e hihai ki tattara atu hakaraoi ki
mannatu kootou te Rono Tauareka anau ni takutaku atu kootou raa, te
Rono Tauareka tera kootou ni too raa, ia te Rono Tauareka tera ni mee na
hakattina kootou raa no ttuu mmau raa. 2 Teenei ko te Rono Tauareka anau
ni takutaku atu kootou raa. Te Rono Tauareka raa e tokonaki kootou ki too
te ora hakamaoni kame kootou e ttaohi mmau na tattara te Rono Tauareka
raa, ka oti na hakattina kootou raa ku llano vare koi.

3 Anau ni hakatae atu kootou na tattara hakamattua tera anau ni too i
mua raa: na tattara nei e mmau hoki i roto te Launiu Tapu pera ma Krais
e mate ma na hai ssara taatou, 4 tena Aia ki tanu ria, tena te aho tana
hakatoru raa Aia ku ora muri pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu
raa; 5 tena Aia ki tuu ake iaa Pita, tena ki oti Aia ki tuu ake i te sanahuru
ma rua na aposol raa. 6 Tena Aia ki tuu ake no kkite rima huitarau toe na
tama tauttari Aia raa te vahao hokotahi, tena tammaki na tama nei koi ora,
niaina ma alaa tama na tama nei ku oti te mmate. 7 Tena Aia ki tuu ake iaa
Jems, tena i muri Aia ki tuu ake na aposol Aia raa hakaatoa.

8 Anau ko te tama hakaoti Aia e tuu mai, niaina ma anau e ssau pera ma
he tama te tinotama anau raa se kaatoa. 9 Maitaname anau ko te aposol
hakaoti i na aposol raa hakaatoa. Anau se tau hoki te mee pera ma he
aposol, e mee anau ni kou ake na hakalono llihu i na hare lotu TeAtua raa

hakaatoa. 10 Emeia anau ku tipu peenei i na mahi TeAtua, tena na mahi Aia
e kou mai anau raa se llano vare. Ia teeraa hakataakoto, anau e hehekau
mahi roo i aruna alaa aposol, niaina ma anau se isi na mahi ki ppena na
mee raa, e meia na mahi TeAtua raa e hehekau i roto anau. 11 Ia niaina ma
anau ia ma alaa aposol e takutaku, e meia maatou hakaatoa e takutaku te
Rono Tauareka raa, teenei hea kootou ku hakattina.

Te ora muri taatou

12 Emeia teenei maatou ku tattara pera ma Krais ni ora muri i taha ma te
mate, kaa alaa tama kootou e lavaa peehee te tattara ma na tama e mmate
raa ku se lavaa te ora muri? 13 Kame te hakataakoto naa e hakamaoni, tena
te mee naa e huri mai hoki pera ma Krais se ora muri; 14 ia kame Krais
se ora muri i taha ma te mate, tena maatou ku se hai mee ki takutaku atu,
tena kootou se hai mee hoki ki hakattina. 15 Ia i aruna na mee nei, maatou
e huri atu pera ma maatou ku malliu i te vahi TeAtua, e mee maatou ni
tattara atu ma te Tama raa ni hakamahike Krais i taha ma te mate. Emeia
kame te mee nei e hakamaoni pera ma na tama e mmate raa se lavaa te
mahike muri i taha ma te mate, tena TeAtua ni se hakamahike hoki Krais
i taha ma te mate. 16 Ia kame na tama ku mmate raa se lavaa te mahhike
i taha ma te mate, tena Krais ni se mahike i taha ma te mate. 17 Ia kame
Krais ni se mahike i taha ma te mate, tena na hakattina kootou raa ni mee
vare koi, tena kootou hoki e nnoho koi ma na hai sara kootou raa. 18 Ia te
mee naa e me ki huri mai hoki pera ma na tama e hakattina Krais ku oti te
mmate raa e me ki too na hakalono llihu. 19 Ia kame taatou e hakattina ma
Krais e me ki tokonaki taatou i te ora nei koi, seai ma te ora i muri raa, tena
taatou e me ki hakaalloha.

20 Emeia te hakamaoni, TeAtua ni hakamahike Krais i taha ma te mate
ma ki lavaa na tama ku mmate raa te mahhike muri hoki i taha ma te mate.
21 E mee te mate raa e kaamata mai i te tama, ia e ssau hoki, te mahike muri
i taha ma te mate raa e kaamata mai hoki te tama. 22 Taatou hakaatoa e me
ki mmate e mee taatou e hukui ma Adam, ia e ssau hoki: na tama hakaatoa
e hukui ma Krais raa e me ki ora. 23 Krais ko te tama kaamata e ora muri, ia
te saaita Aia e vaakai mai raa, na tama hakaatoa e hakattina Aia raa e me ki
ora muri. 24 Tena te aho hakaoti raa e me ki tae mai; Krais e me ki taa mate
na mahi na ensel sakkino raa, na mahi na tama hakamattua raa ia ma na
mahi sakkino raa, tena Aia e me ki kou ake te Hakamaatua ana i te Vaelani
raa i TeAtua Tamana. 25 Maitaname Krais e me ki hakamaatua roo ki tae te
saaita TeAtua e tuku na tama e haeo ma Krais raa i raro na tapuvae Tama
raa. 26 Tena te tama haeo hakaoti Aia e me ki taa mate raa ko te mate. 27 E
mee te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“TeAtua e me ki tuku *na mee hakaatoa*
i raro na tapuvae Krais.”

Ia te mee nei e matahua roo, maitaname te tattara e mee ma, “na mee
hakaatoa raa” se mee ma, TeAtua e hakapaa ake hoki i roto na mee raa, e
mee TeAtua ko te Tama e tuku na mee raa i raro na mahi Krais. 28 Emeia te
saaita na mee hakaatoa ku mmoe i raro na mahi Krais, tena Krais e me
ki tuku Aia Hokoia i raro na mahi TeAtua, te Tama ni tuku na mee raa
hakaatoa i raro na mahi Krais raa, tena TeAtua ku mee ki hakamaatua i
aruna na mee roo hakaatoa.

29 Ia tena, kaa na tama ni hakoukou tapu ria ma na tama ku oti te mmate
raa? Hea na tama raa e hakataakoto ma laatou e me ki too? Kame e
hakamaoni pera ma alaa tama e tattara ma na tama ku mmate raa se lavaa
te ora muri, tena kaa na tama raa ni hakoukou tapu ria ma na tama ku
mmate raa kiaa? 30 Kame se isi te ora muri, tena maatou hoki se lavaa te

ttiri na hainattaa peenei i roto na ora maatou. 31 Aku taina, anau te aho ma
te aho e noho koi te mate! Anau e hihia roo kootou, e mee taatou e hukui
na ora taatou raa ma Jisas Krais, TeAriki taatou raa, teenei hea anau ku
hakari atu te mee nei. 32 Kame anau ni ppuhu ma “na manu kai ttama” i
roto Efesus i te vahi koi na tiputipu taatou na tama raa, tena kaa hea anau
e me ki too? Emeia kame na tama ku mmate raa se lavaa te ora muri taatou
ki mee pera ma na tama e tattara tahi ma,
“Taatou ki kkai, ia ki unu ki nannea taatou ka oti taiao taatou ku mmate.”
33 Auu se vvare. “Na tiputipu haeo na hakahoa taatou raa e me ki mee
na tiputipu taualleka taatou raa ki haeo.” 34 Vakkai muri na hakataakoto
taualleka kootou i mua raa, tena ku hakaoti na tiputipu sakkino kootou
raa. Anau e hakari atu ki nnapa kootou e mee alaa tama kootou se illoa i
TeAtua.

Te tinotama i muri te ora muri

35 E isi te tama e me ki vahiri atu ma, “Na tama ku mmate raa e me ki ora
muri peehee? Na tinotama na tama raa e me ki ttipu peehee?” 36 Kootou
ni vvare roo! Te saaita kootou e ttori te hua i roto te kerekere, te hua raa se
lavaa te homo kame aia e mate. 37 He hua peehee akoe e ttori, kame he hua
te wit ia ma alaa hua peeraa hoki, te tinotama te laakau e homo raa se ssau
ma te hua akoe ni ttori raa. 38 TeAtua e kou ake te penu te hua raa tautari
te hihai Aia, tena Aia ki kou ake te tinotama e homo iho i te hua raa.
39 Ia na punnohi na mee hakaatoa e ora raa se ssau, na punnohi na tama
raa e kkee, tena na punnohi na manu hahaere raa e kkee, ia na punnohi na
manu lellee raa e kkee, tena na punnohi na ika raa e kkee hoki.
40 Tena e isi na tinotama i te vaelani ia ma na tinotama i te maarama
nei; te tipu na tinotama i te vaelani raa e kkee ma te tipu na tinotama i
te maarama nei. 41 Te tipu te laa raa e kee, ia te tipu te maremo e kee, tena
te tipu na hetuu raa e kkee hoki, tena alaa hetuu e kkee na ttipu laatou.
42 Tena na mee hakaatoa e me ki ttipu peenei te saaita na tama e mmate
raa ku mahike muri no ora. Te tinotama taatou e tanu raa he tinotama koi
e paara vave, ia te tinotama e mahike muri no ora raa e me ki ora tahi. 43 Te
tinotama e tanu ria raa e tiputipu haeo, ia se ivi, e meia te saaita te tinotama
raa e ora muri raa, te tinotama raa e me ki tiputipu laoi, ia e me ki hai mahi.
44 Te tinotama taatou e tanu raa he tinotama te maarama nei, ia te tinotama
e mahike muri i taha ma te mate raa he tinotama TeAnana Tapu raa e kou
ake te ora. Ia tena e me ki isi te tinotama i te maarama nei, tena e me ki
isi hoki te tinotama TeAnana Tapu raa ki hehekau. 45 Maitaname te Launiu
Tapu raa e tattara ma,
“Adam te tama kaamata raa e pena iho pera ma he tama e ora,”
e meia te Adam hakaoti raa he Anana e kou mai te ora. 46 Te tinotama i te
vaelani raa se hamai i mua, e meia teeraa ko te tinotama i te maarama nei
raa e hamai i mua, tena ki oti roo te tinotama i te vaelani raa ku hamai. 47 Te
Adam kaamata raa e pena mai i te kerekere, teenaa he tama i te maarama
nei, ia te Adam hakarua raa e haere iho i te vaelani. 48 Na tama hakaatoa
i te maarama nei raa e ssau pera ma te tama ni pena iho i te kerekere raa.
Tena na tama i te vaelani raa e ssau pera ma te tama ni haere iho i te vaelani
raa. 49 E mee taatou e ssau pera ma te tama e pena iho i te kerekere raa, tena
taatou e me ki ssau hoki pera ma te Tama e haere iho i te vaelani raa.
50 Aku taina, anau e hakataakoto pera ma hea e pena iho i te punnohi
ia ma te toto raa se lavaa te noho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa,
tena na tinotama e me ki ppara raa se lavaa te too te tinotama e me ki ora
tahi raa.

51 52 Hakallono mai te hakataakoto e huuna ria nei: taatou se lavaa te
mmate hakaatoa, e meia te saaita te puu hakaoti raa e tani, taatou hakaatoa
e me ki huri no kkee te saaita naa koi, ia e me ki vave roo pera ma akoe e
kkemo te karemata akoe. E mee te saaita te puu raa e tani, tena na tama ku
mmate raa e me ki mahhike no ora, tena ku se lavaa hoki te mmate, tena
taatou hakaatoa e me ki huri no kkee. 53 Maitaname na tinotama e me ki
ppara raa e me ki hakatike ria ki mmoe tahi; ia hea e me ki mate raa e me
ki hakatike ria ki se lavaa te mate. 54 Te saaita na mee nei e kapihi mai raa,
tena na mee e ppara raa ku hakatike ria ki mmoe tahi, tena na tattara te
Launiu Tapu raa ku hakamaoni,
“Na mahi te mate raa ku hakaoti ria,
tena TeAtua ku hakamaatua!
55 Te mate, akoe e hai mahi peehee?
Te mate, teehee na mahi akoe ki taa na tama naa?”
56 Te mate e too na mahi aia i na hai sara ki taa na tama, tena na hai sara
raa e too na mahi laatou raa i na tuaa. 57 Emeia taatou ki hakammaha roo
TeAtua, maitaname Jisas Kraiss TeAriki taatou raa e kou mai taatou na
mahi e raka i aruna na hai sara.
58 Aku taina roo hokotahi, kootou ki tuu mmau no tanattana. Hehekau
na vahao hakaatoa i na hehekau kootou ma TeAriki raa, maitaname kootou
ku illoa pera ma na mee hakaatoa kootou e ppena raa se llano marino.

16

Hoki ake na mee na hakattina ana raa e hihhai

1 Te saaita nei taatou ku tattara hea kootou ni taataa mai i te vahi na
sileni kootou e hihhai ki ao ki tokonaki na hakattina ana TeAtua i Judia
raa. Kootou ki tauttari hea anau ni tattara ake i na hare lotu i Galesia raa ki
ppena. 2 Kootou ki hakavakkee ni sileni i taha na latapu hakaatoa, tautari e
hia akoe e tootoo, tena ku hakavakkee no tuku i taha te saaita anau e haere
atu raa, ki se lavaa kootou te huhuro huri ma ki ao ni sileni. 3 Te saaita
anau e tae atu raa, anau e me ki taataa ni launiu i te vahi na tama kootou ni
hirihiri raa, tena ku kauna na tama raa ki too na hoki kootou raa no kkave
i Jerusalem. 4 Kame anau e maanatu ma e tauareka anau te haere, tena na
tama naa ku oo ma anau.

Te hakataakoto Pol

5 Anau e me ki haere vaa roto Masedonia ki oti roo, tena anau ku haere
atu no mmata kootou, maitaname anau e me ki haere vaa roto Masedonia
i mua. 6 Anau kame e me ki hakassoro hakamarie ma kootou, ki oti roo
te matani raa, tena kootou ku tokonaki anau ki haere i teeraa kina hoki
tera anau e maanatu ki haere raa. 7 Anau e hihai roo ki nnoho ma kootou
he saaita roroa, ia se mee ma ki haere atu koi no noho hakamarie, tena ku
haere hakaraka; anau e maanatu ma ki nnoho ma kootou he saaita e roroa
ake, kame TeAriki taatou raa e hihai.
8 Anau e me ki noho i Efesus ki tae roo te aho Pentikos. 9 E mee teenei he
saaita hakamaoni e tauareka te ppena na uata nei, niaina e isi na tama e
hakataukaa ma anau.
10 Kame Timoti e haere atu peenaa i kootou, tena kootou ku kkira ake no
too hakaraoi tama raa no nnoho kootou, maitaname tama raa e hehekau
ma TeAriki peenei ma anau nei hoki. 11 Kootou se lavaa te karemata haeo
i tama naa, e meia kootou ki tokonaki te tama naa ki lavaa aia te haere ma
te tauareka i te horau aia raa, ki lavaa aia te vaakai mai anau e mee anau e
hihai ma aia ki vakkai mai ma na hakattina ana raa.

12 Ia i te vahi Apolos te taina taatou raa, anau e tattara hakapurupuru ake
te tama raa na vahao ma ki haere atu no mmata kootou ma alaa hakattina
ana, e meia aia te saaita nei se ki hihai ki haere atu. Te saaita roo aia ku
maanatu ma ki haere atu raa, tena aia kame ku haere atu.

Na tattara hakaoti

13 Kootou ki tanattana, ia ttuu mmau i na hakattina kootou raa, tena auu
se mattaku, ia kootou ki ivi. 14 Tena ku ppena na hehekau kootou raa
hakaatoa ma te laoi.
15 Kootou e illoa i te vahi Stefanas ia ma te hareakina aia raa; na tama raa
ko na tama kaamata e hakattina i roto Akaia, tena na tama raa ku hehekau
ki tokonaki na hakattina ana TeAtua raa. Aku taina, anau e kainno atu
kootou, 16 ki tauttari na tiputipu na tama hakamattua peenei raa ia ma alaa
tama hoki tera e hehekau ma ki tokonaki na tama raa.
17 Anau e hihia e mee Stefanas, Fortunatus ia ma Akaikus e ttae mai anau;
na tama raa e oo mai i te vahi hoki kootou na tama se ttae mai raa, 18 tena
anau e hihia roo, e ssau hoki pera ma na tama raa e mee kootou no hihhia.
Taatou e tau te kkira ake hai mahi i na tama peenei.
19 Na hakattina ana i roto Esia raa e kou atu na tattara hihhia laatou raa
i kootou, tena Akwila laaua ma Prisila ia ma na hakattina ana hakaatoa e
kutukkutu i roto te hare laaua raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou
raa i kootou i te inoa TeAriki. 20 Na hakattina ana hakaatoa i te kina nei raa
e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou.
Haere lulluu na tama te lotu hakaatoa ma te laoi TeAtua.
21 Anau e taataa ma te rima anau na tattara nei: *Anau Pol e kou atu na
tattara hihhia anau raa i kootou.*
22 Koai te tama e mee ma aia se laoi TeAriki, tena te tama naa e me ki
noho ma te haeo!
TeAriki maatou, hamai!
23 Na mahi TeAriki Jisas ki nnoho ma kootou.
24 Anau e kou atu te laoi anau ki nnoho ma kootou na tama hakaatoa e
hukui ma Jisas Krais raa.

2 Korin
Te launiu hakarua Pol e taataa i na tama i Korin

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.3*
Hakammaha TeAtua *1.4—1.11*
Tiputipu te ora Pol *1.12—3.6*
Tiputipu na ora na hakattina ana *3.7—6.2*
Na mee hainattaa i roto te ora Pol *6.3—6.13*
Na hakattina ana raa ki tuku tonu na ora laatou *6.14—7.2*
Te hihia Pol *7.3—7.16*
Tiputipu te kai marie *8.1—9.15*
Te hehekau Pol *10.1—12.21*
Na tattara hakaoti *13.1—13.14*

1 Anau Pol, anau he aposol Jisas Krais i te hihai TeAtua, maaua ma Timoti
te taina taatou raa,
e taataa atu i na hare lotu TeAtua i roto Korin ia ma na hakattina ana
TeAtua i roto Akaia raa hakaatoa.
2 TeAtua taatou Tamana ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa ki kou atu te
tauareka ia ma te noho laoi.

Pol e hakammaha TeAtua

3 Taatou ki hakammaha ake TeAtua, te Tamana Jisas Krais TeAriki taatou
raa: te Tamana e manava aroha ia ma TeAtua tera e tokonaki taatou i na
mee roo hakaatoa raa. 4 Tama raa e tokonaki taatou i na hakalono llihu roo
hakaatoa taatou e isi raa, ma ki lavaa taatou te tokonaki alaa tama hoki
tera e isi na hakalono llihu raa. Maaua e tokonaki na tama raa tautari te
tokonaki TeAtua ni tokonaki maaua raa. 5 E ssau pera ma maaua e hukui
ma Krais i na hakalono llihu roo hakaatoa, tena i na mahi Krais, TeAtua
e tokonaki hai mahi roo maaua. 6 Kame maaua e hakalono llihu, tena
na hakalono llihu maaua nei e tokonaki kootou ki ora hakamaoni; kame
maaua e tokonaki ria, tena kootou e me ki tokonaki ria hoki ki ivi te nnoho
hakavaratoa te saaita kootou e ttiri na hakalono llihu maaua ni ttiri raa
hoki. 7 Tena na hakattina maaua i kootou raa se lavaa te naue; maaua e
illoa pera ma kootou e isi na hakalono llihu maaua e isi raa, tena kootou e
too hoki na tokonaki maaua ni too raa.
8 Aku taina, maaua e hihhai ki hakailloa atu kootou i te vahi na hakalono
llihu maaua ni ttiri i roto Esia raa. Maaua e amo roo na hakataakoto e
llahi, tena na mee raa e mmaha roo maaua te amo, tera hea maaua ku
mannatu ma maaua ki mmate koi. 9 Maaua e mmaha pera ma maaua
kame e me ki mmate koi. Ia te mee nei e kapihi mai ma ki se lavaa maaua
te tuunaki na mahi maaua hokomaaua, e meia maaua ki tuunaki TeAtua,
te Tama e hakamahike na tama ku mmate raa. 10 TeAtua e tokonaki maaua
i taha ma na hakalono llihu te mate, Tama raa e tokonaki maaua, tena Aia
e me ki tokonaki hoki maaua, ia tena maaua ku tuku na hakattina maaua
raa i Tama raa ki tokonaki maaua hakaraoi 11 pera ma kootou e tokonaki
maaua ma na lotu kootou raa. Ia e kkira pera ma TeAtua e me ki hakarono
tammaki na lotu taatou raa, tena Aia e me ki hakatapu hoki taatou, tena
tammaki na tama e me ki ssau na reo laatou raa i aruna no hakammaha
ake TeAtua ma taatou.

Pol ku hakatike hoki na hakataakoto aia

12 Maaua e ahu peeraa ma na illoa maaua raa e huri mai te hakamaoni
na ora maaua i roto te maarama nei raa, taohi mua te nnoho maaua ma
kootou raa; maaua e hakattaki ria i na mahi ia ma te hihai TeAtua, ia seai
ma te atamai te tama. 13 14 Maaua e tattaa atu koi na mee kootou e lavaa te
ppau no illoa raa. Ia niaina ma kootou se illoa hakamaoni maaua, e meia
anau e maanatu pera ma kootou e me ki oti ku illoa laoi roo maaua, tena
i te aho TeAriki taatou Jisas raa e tae mai, kootou e lavaa te ahu i te vahi
maaua pera ma maaua e me ki ahu hoki i te vahi kootou.

15 Anau e iroa roo te hakamaoni na mee nei, tera hea anau ni maanatu ma
ki haere atu no mmata kootou ma ki lavaa kootou te hakatapu ria hakaraoi
hoki. 16 Maitaname anau e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou te
saaita anau e haere peeraa i Masedonia ia ma te saaita anau e vaakai mai
raa; ki lavaa kootou te tokonaki anau te saaita anau e haere peeraa i Judia
raa. 17 Eaa, kootou e mannatu pera ma anau se tautari na hakataakoto anau
ni hakamoe raa? Te saaita anau e hakamoe na hakataakoto raa, kootou
e mannatu ma na hakataakoto anau raa e manamana rua, tena kootou e
tanattana koi ki hakatoo mai te vahao hokotahi ma, “Noo, noo” ia ma “Seai,
seai”. 18 E hakamaoni pera ma TeAtua e tattara tahi te hakamaoni, tena
te tattara hakamaoni anau i kootou raa seai ma, “Noo” ia ma, “Seai” te
vahao hokotahi. 19 Maitaname anau, Sailas ia ma Timoti, maatou tokotoru
e takutaku atu na tiputipu Jisas Krais te Tamariki TeAtua raa. Tama raa seai
ma he Tama e lavaa te meatu ma, “Noo” ia ma, “Seai” te vahao hokotahi. I
te vahi TeAtua, Jisas ko “te Nuu hakamaoni” Tama raa. 20 Maitaname Jisas
Hokoia e huri ake pera ma na tattara TeAtua raa hakaatoa e hakamaoni.
Tera hea i na mahi Jisas Krais te Amen taatou raa e hakammaha te tauareka
TeAtua. 21 TeAtua Hokoia e mee maatou ki hukui ma kootou i roto na ora
taatou e hukui ma Krais raa, e meia teenaa ko TeAtua ni havakkee taatou i
taha, 22 tena ki hakammau te hakamaatino Aia raa i taatou, tena ki kou mai
TeAnana Tapu raa ki noho i roto taatou ma ki hakari mai na mee hakaatoa
Aia e isi ma taatou raa.

23 Anau e kanna ake TeAtua ki tuu i te vahi anau, tena Aia e iroa te hatu
manava anau! Anau se hihai ma kootou ki hakalono llihu, tera hea anau e
maanatu ma ki se haere atu i Korin. 24 Maatou se mee ma maatou e hahaivi
ki meatu kootou hea kootou e me ki hakattina raa; maatou e illoa pera ma
kootou ku ttuu mmau i na hakattina kootou raa. Emeia maatou e hehekau
ma kootou ki mee kootou ki hihhia.

2

1 Ia tena anau ku maanatu hoki ma ki se haere atu no mee kootou ki
alloha. 2 Kame anau e mee kootou no alloha, tena kaa koai e me ki ttoe ki
mee anau ki hihia? Teenaa ko na tama koi anau ni mee no alloha raa. 3 Tera
hea anau ni taataa atu te launiu raa i kootou. Anau se hihai ma ki haere atu
no hakaaroha i na rima na tama e tau te mee anau ki hihia raa. Maitaname
anau e iroa roo ma anau kaa hihia, kootou e me ki hihhia hoki. 4 Anau
ni taataa atu te launiu nei ma te aroha e rahi roo ia ma te hakataakoto e
mmaha roo, tena anau e taataa atu koi ma te tani; te hakataakoto anau raa
ma ki mee kootou ki hihhia, e meia anau e hihai ma kootou ki illoa e hia
anau e laoi kootou roo hakaatoa.

Pol e hai aroha ake te tama e hai sakkino aia

5 Emeia kame he tama e mee teeraa tama no hakaaroha, tena te tama naa
se mee ma aia e mee anau ki hakalono llihu, e meia e mee kootou hakaatoa
ki hakalono llihu. (Anau e tattara atu te mee nei maitaname anau se hihai
ki tattara hai mahi hea te tama raa ni ppena.) 6 Kame ku tau koi, e mee te

mahi ana kootou ku oti te hai ake te tama naa. 7 Tena te saaita nei, kootou
ki hai aroha no tattara hakapurupuru ake te tama naa ki se lavaa te tama
naa te maanatu haeo no tiaki hakaoti te hakatina aia raa. 8 Tena anau e
kainno atu kootou ki huri ake ki iroa te tama naa pera ma kootou e laoi
hakamaoni aia. 9 Anau e taataa atu te launiu raa, maitaname anau e hihai
ki iroa hakamaoni ma kootou e ttuu mmau i na hahaaite, ia ma kootou
hoki ku tanattana ki tauttari na poroporo anau raa. 10 Kame kootou e
ssirihia na tama i na mee e ssara laatou ni ppena raa, tena anau e me ki
ssirihia na tama naa hoki. Maitaname te saaita anau e hai aroha te tama
naa, tena kame anau e isi na mee ki hai aroha te tama naa, tena anau e tau
te ssirihia na mee roo hakaatoa. Anau e ppena na mee nei ma kootou i mua
na karemata Krais, 11 ki ppui Satan ki se hamai no hakamaatua i roto na
ora taatou, maitaname taatou e illoa na hakataakoto Satan.

Pol ku tipuaina roo i roto Troas

12 Te saaita anau ni tae i Troas ma ki takutaku te Rono Tauareka Krais raa,
anau e kite pera ma TeAriki ko na taaraki mai avare te totoka raa ma anau
ki hehekau i te kina raa. 13 Emeia anau e tipuaina haeo roo, maitaname
anau se kite Taitus te taina taatou raa. Kito anau ki hakaalloha ma na tama
te matakaina raa no haere i Masedonia.

Krais ku hakamaatua

14 Emeia maatou e hakammaha TeAtua! E mee maatou e hukui ma Krais,
tena maatou e hakattaki ria pera ma ni tama karapusi i te hahaere maatou
ma na mahi Krais raa. TeAtua e tokonaki maatou ki mee na tama na kina
hakaatoa ki illoa Krais, tena te mee raa ku ttoha i na kina hakaatoa pera ma
te hauna te lloo manoni. 15 Maitaname maatou e ssau pera ma te manoni te
insens tera Krais e hoki ake TeAtua raa, tena te hauna te insens raa ku ttoha
i na tama ku too te ora hakamaoni ia ma na tama se ki too te ora hakamaoni
raa. 16 I te vahi na tama ku tiaki te ora hakamaoni raa, te hauna te insens
raa e hauna haeo i na tama naa, tena na tama naa e me ki mmate. Emeia i
te vahi na tama ku too te ora hakamaoni raa, te hauna te insens raa e hauna
laoi roo i na tama naa, tena na tama naa e me ki ora hakamaoni. Kaa koai
hoki te tama e lavaa te ppena te hehekau nei? 17 Maatou se ssau pera ma
alaa tama, tammaki na tama e mannatu ma ki too ni sui i te vahi laatou
e tattara na tattara TeAtua raa; e meia, e mee TeAtua e kauna ria maatou,
tena maatou ki tattara ake te hakamaoni i mua na karemata Tama raa pera
ma ni tama e hehekau ma Krais.

3

Te tattara e ivi TeAtua vahao nei

1 Eaa, na tattara nei e huri atu pera ma maaua ku tattara ahuahu i te
vahi maaua hokomaaua? Eaa, maaua e ssau pera ma alaa tama tera ni
hihhai ma ki tattaa atu ni launiu ki hakammaha kootou, tena ma kootou ku
tattaa mai ni launiu ki hakammaha maaua? 2 Kootou ko na launiu maaua
e isi tera maaua e tattaa i roto na hatu manava maaua ma ki ppau na tama
hakaatoa ki illoa raa. 3 Te mee nei e matahua pera ma Krais Hokoia e taataa
te launiu nei, tena ki kou mai maaua ki kkave. Te launiu nei se taataa te
peni, e meia te launiu nei e taataa ma TeAnana Tapu TeAtua, tena na tattara
raa se taataa i aruna na hatu, e meia na tattara raa e mmau i roto na hatu
manava na tama.

4 Maaua e tattara peenei e mee maaua e hakattina hakamaoni TeAtua i
na mahi Krais. 5 Maaua se isi na hakataakoto i roto maaua pera ma maaua
e tau te ppena te hehekau nei. Na mahi maaua e isi nei ni mahi e oo mai

TeAtua; 6 teenaa ko TeAtua e kou mai na mahi maaua ki ivi te hehekau ma
te tattara e ivi vahao nei tera se mmau i roto na launiu raa, e meia TeAnana
Tapu e kou mai na tattara raa. Na tuaa e mmau i roto na launiu raa e kou
mai te mate, e meia TeAnana Tapu e kou mai te ora hakamaoni.
7 TeAtua e taataa na tuaa Aia raa i aruna e rua na hatu, tena Aia ki huri
ake na mahi hai mmahi Aia raa te saaita Aia ni kou ake na tuaa raa. Ia
niaina ma te maahina na maihu Moses raa ku haere ki seai, e meia te
maahina raa koi e hai mahi koi, tera hea na tama Israel raa ku se lavaa
te kkira ake na karemata laatou raa iaa Moses. Kame na tuaa e kou mai te
mate raa ku hehekau no hamai ma te tauareka, 8 tena kaa te tauareka e
haere ma na hehekau TeAnana Tapu raa e me ki hai mmahi roo peehee!
9 Kame na tuaa i mua raa e huri mai te hai mmahi na hai sara na tama
hakaatoa raa, tena na mahi na hehekau tera e tokonaki na tama hakaatoa
ki too te ora hakamaoni raa e huri mai na mahi hai mmahi roo TeAtua raa.
10 Maaua e tattara peenei maitaname na mahi na tuaa tera ni hai mmahi i
mua raa ku oti. 11 I mua na tuaa raa e huri ake na mahi TeAtua, tena vahao
nei na mahi na tuaa raa ku haere ki seai. Emeia na mahi TeAnana Tapu raa
e me ki mmoe tahi roo, ia e raka roo ma na mahi na tuaa raa.
12 E mee maaua e isi te hakattina peenei, tena maaua ku se mattaku.
13 Maaua se ssau pera ma Moses, te tama ni uhi te paamaro raa na maihu
aia ma ki mee te kanohenua Israel raa ki se kkite pera ma na mahi TeAtua
raa ku llano i taha ma aia. 14 Hakamaoni, na hakataakoto na tama raa e
ppuni, tena te aho nei, na hakataakoto na tama raa ku uhi ria te paamaro
raa hoki te saaita laatou e ppau na launiu i te tattara e ivi i mua raa. Tena
Krais e me ki ssau te paamaro raa i taha kame te tama e hukui ma Aia.
15 Niaina te aho nei, he saaita peehee na tama e ppau na tuaa Moses raa, te
paamaro raa koi ppui koi na hakataakoto na tama raa. 16 Emeia te paamaro
raa e lavaa te ssau ria i taha pera ma te Launiu Tapu raa e tattara i te vahi
Moses ma, “Te paamaro e uhi na maihu Moses raa ku ssau ria i taha te
saaita aia ni tautari TeAriki raa.” 17 Tena “TeAriki” i roto na tattara nei raa
ko TeAnana Tapu, tena te kina TeAnana Tapu TeAriki e noho raa ko te kina
e ttana roo hakamaoni. 18 Na maihu na tama hakaatoa se uhi ria raa e huri
ake na mahi TeAriki, tena na mahi naa ni mahi e oo mai TeAriki, teenaa ko
TeAnana Tapu raa e huri taatou ma na mahi hai mmahi ki ssau pera ma
Aia.

4

Te Rono Tauareka TeAtua

1 TeAtua e aroha no kou mai te hehekau nei i maaua, tena maaua se
hihhai hoki ma ki tiaki te hehekau nei 2 Maaua e peesia na tiputipu e
hakannapa maaua ni ppena hemuu se hai tama ni illoa raa i taha; ia maaua
se hai lavvaka, tena maaua se huri na tattara TeAtua raa. Emeia i mua na
karemata TeAtua maaua e tattara atu na tattara hakamaoni, tena maaua
e hai hoki na mahi maaua ma ki huri ake na tama hakaatoa ki kkite na
tiputipu taualleka maaua raa. 3 Kame te Rono Tauareka maaua e takutaku
raa e huuna ria, tena te Rono Tauareka raa e me ki huuna ria koi i na tama
se hakattina raa. 4 Na tama raa se hakattina, maitaname te atua haeo te
maarama nei raa e hakkapi na hakataakoto na tama raa i te kina e pouri raa.
Te tama raa e hakkapi na tama raa ki se kkite te maahina e hakamaahina
ake laatou raa, te maahina te Rono Tauareka raa e huri mai na mahi Krais,
te Tama e tipu roo pera ma TeAtua raa. 5 Maaua se takutaku i te vahi maaua
hokomaaua, e meia maaua e takutaku i te vahi Jisas Krais TeAriki taatou
raa, tena maaua ni tama koi e hehekau ma kootou i te inoa Jisas. 6 TeAtua e

tattara ma, “Te maahina raa e me ki hakamaahina mai i te kina e pouri raa!”
Teenaa ko TeAtua hokotahi naa koi e mee te maahina Aia raa ki maahina
i roto na hatu manava taatou raa, ki mee taatou ki illoa na mahi Aia ni
hakamaahina na maihu Krais raa.
7 Emeia maatou na tama e isi te hoki TeAtua e tauareka nei raa e ssau pera
ma he mee tauareka tera e moe i roto te hopeni se mmau e pena koi i na
pelaa matakkau raa. Te hakataakoto nei e huri mai ki illoa taatou pera ma
na mahi nei seai ma ni mahi maatou, e meia aanei ni mahi e oo mai TeAtua.
8 Maaua e ttiri tahi na haeo, e meia maaua se maoha; alaa saaita maaua e
nnoho tipuaina, e meia na hakataakoto maaua raa se oo roo no mmao; 9 E
isi tammaki na tama e haeo i maaua, e meia maaua e isi koi na soa, tena
alaa saaita maaua e taaia ria hakahaeo roo, e meia maaua se mmate. 10 Na
vahao tahi maaua e amoamo te mate Jisas raa i roto na tinotama maaua
ma ki lavaa maaua te huri ake te ora Tama raa i roto na ora maaua. 11 Tena
i roto na ora maaua raa, maaua e nnoho taapiri koi te mate, e mee maaua
e tauttari Jisas ma ki huri ake ki kkite na tama te ora Tama raa i roto na
ora maaua. 12 Te mee nei e huri ake pera ma te mate raa e hehekau i roto
maaua, tena te ora raa e hehekau i roto kootou.
13 Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Anau e tattara maitaname anau
e hakatina.” Maaua e tattara i roto te hakatina hokotahi, e mee maaua e
hakattina. 14 Maaua e illoa pera ma TeAtua, te Tama ni hakamahike Jisas
Krais i taha ma te mate no ora raa e me ki hakamahike hoki maaua ki ora
ma Jisas, tena ku too maaua hakapaa ma kootou no hakatuu i mua Aia.
15 Na mee nei hakaatoa e me ki tokonaki i te vahi kootou; ia e mee na mahi
TeAtua raa e haere no ttae tammaki na tama, tena na tama raa e me ki hoki
ake tammaki na lotu ki hakammaha TeAtua.

Tiputipu te hakattina

16 Teenei te hakataakoto nei koi tera maaua se lavaa roo te tipuaina.
Niaina ma na tinotama maaua nei ku haere koi ki mmate, e meia na
tinotama maaua i te vahi TeAnana raa e mataora roo te aho ma te aho.
17 Tena te haeo paamee maaua e nnoho ma maaua nei e me ki kou mai
na mahi e llahi se isi te hakaoti, ia e me ki llahi roo i aruna te haeo. 18 E
mee maaua se hakammaha na hakataakoto maaua raa i na mee taatou e
kkite raa, e meia maaua e hakammaha na hakataakoto maaua raa i na mee
maaua se kkite raa. Na mee tera taatou e kkite raa se lavaa te mmoe roroa,
e meia na mee taatou se kkite raa e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti.

5

1 Maitaname taatou e illoa pera ma te saaita na tinotama taatou i te
maarama nei raa e mmate, TeAtua Hokoia e me ki tanattana na tinotama
taatou i te vaelani tera e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti raa. 2 Te saaita
nei, taatou e tanittani te llihu, tena taatou e hihai roo ma ki too te tinotama
i te vaelani raa; 3 tena kame taatou e too te tinotama i te vaelani raa, taatou
e me ki nnoho tahi ma te tinotama raa. 4 Te saaita taatou e nnoho ma na
tinotama i te maarama nei raa, taatou e llono roo te mmaha na tinotama
nei; ia se mee pera ma taatou e hihhai ki peesia na tinotama nei i taha,
e meia taatou e hihhai ki too te tinotama i te vaelani raa ma ki huri na
tinotama e me ki ppara nei ki too te ora hakamaoni raa. 5 TeAtua ko te Tama
e tanattana ki hakatike na ora taatou raa, tena Aia e kou mai TeAnana Tapu
raa ki huri mai te hakamaoni na mee Aia e hakatau ma taatou raa.
6 Ia tena maaua e ttuu se mattaku. Maaua e illoa pera ma te saaita maaua
e nnoho ma na tinotama i te maarama nei raa, maaua e mmao hoki i taha
ma te kina TeAriki e noho raa. 7 Na ora taatou nei e haere ma te hakatina, ia
seai ma na mee hakaatoa taatou e kkite raa. 8 Maaua e ttuu se mattaku, tena

maaua e hihhai ki tiaki na tinotama maaua i te maarama nei raa, tena ku
oo no nnoho ma TeAriki i te vaelani raa. 9 Ia te mee roo maaua e mannatu
hai mahi raa; maaua e hihhai ma ki mee te Tama raa ki hihia, niaina ma
maaua e nnoho he kina peehee; i roto hare ma i aho na hare maaua raa
ia ma te kina nei ma te kina raa. 10 Maitaname taatou hakaatoa e me ki
ttuu i mua na karemata Krais, tena Tama raa e me ki hakatonutonu taatou.
Taatou hakaatoa e me ki too hea taatou e tau te too tautari hea taatou ni
ppena raa, na mee taualleka ia ma na mee haeo taatou ni ppena i roto na
ora taatou i te maarama nei raa.

Na tama e ssoa laoi ma TeAtua

11 Maaua e illoa laoi na tiputipu ki hakammaha TeAriki, tena maaua e
hahaivi ma ki tokonaki alaa tama ki hakammaha Tama raa hoki. TeAtua
e iroa laoi na tiputipu maaua, tena anau e iroa roo pera ma kootou e illoa
laoi roo anau i roto na hatu manava kootou. 12 Maaua se hahaivi ma ki
tattara atu kootou ki illoa na tiputipu maaua; e meia maaua e hihhai ki
kou atu ni hakataakoto taualleka ki lavaa kootou te ahu i te vahi maaua,
ia ki lavaa kootou te sui muri ake na hakataakoto na tama e isi i te vahi te
tipu te tama raa, ia seai ma hea e mmoe i roto na hatu manava laatou raa.
13 Eaa, na tattara maaua nei e vvare hakamaoni? Teenaa he vahi maaua
ma TeAtua. Eaa, na tattara maaua nei e atamai? Teenaa he vahi maaua
ma kootou. 14 Maaua e nnoho tauttari koi te laoi Krais, e mee te saaita
nei maaua e illoa pera ma he Tama hokotahi koi ni mate ma taatou roo
hakaatoa, tena te mee nei e huri mai pera ma taatou hakaatoa e hukui ma
te Tama raa i te mate Aia. 15 Krais ni mate ma na tama hakaatoa ma ki se
lavaa na tama hakaatoa e ora raa te nnoho no tauttari koi na hakataakoto
laatou hokolaatou, e meia laatou e me ki tauttari te Tama ni mate, tena ki
mahike no ora muri ki tokonaki taatou raa.
16 Tena taatou ku se lavaa hoki te hakatonutonu alaa tama i te atamai
te tama. Emeia e isi te saaita hokotahi taatou ni hakatonutonu Krais i te
atamai taatou te tama, tena taatou ku se lavaa te hakatonutonu hoki. 17 Te
tama e hukui ma Krais raa e me ki mee pera ma he tama hoou; na mee i
mua raa ku llaka, tena na mee hoou raa ku oo mai. 18 TeAtua e ppena na
mee roo hakaatoa, tena i na mahi Krais, Aia e hakatike taatou na tama e
haeo Aia raa no mee pera ma ni soa Aia, tena ki kou mai te hehekau nei i
maaua ma ki mee alaa tama ki ssoa laoi ma Aia hoki. 19 Maaua e tattara
pera ma TeAtua e me ki mee na tama hakaatoa roo ki ssoa laoi ma Aia i na
mahi Krais. TeAtua se maanatu na hai sara na tama raa, tena Aia e kou mai
na tattara Aia raa ki hakari mai ma ni tiputipu peehee Aia ni mee na tama
raa ki ssoa laoi ma Aia raa.
20 Ia teenei maaua e tattara atu na tattara Krais, tena TeAtua Hokoia e
kou mai na tattara nei maaua ki tattara atu kootou. Maaua e tattara i te
vahi Krais: tiaki TeAtua ki hakatike na ora na tama e haeo Aia raa, tena ku
mee kootou ki ssoa laoi ma Aia! 21 Krais se isi na hai sara, e meia TeAtua e
kou mai te Tama raa ki amo na hai sara taatou raa hakaatoa ma ki tokonaki
Tama raa taatou. Tena kame taatou e hukui ma Tama raa, taatou e me ki
ttonu i na karemata TeAtua.

6

1 Maaua e hakapaa no hehekau ma TeAtua, tena maaua e kainno atu
kootou na tama ni too na mahi TeAtua raa ki se tiaki na mee raa ki llano
marino. 2 Hakallono na tattara TeAtua nei:
“Te saaita Anau ku mee ki huri atu te laoi Anau raa i kootou,
Anau e hakarono na tattara kootou raa,

ia te saaita te aho Anau e me ki tokonaki kootou ki ora raa e tae mai,
tena Anau e me ki tokonaki kootou.”
Hakallono mai! Teenei te saaita TeAtua e hihai ki tokonaki kootou; te aho
nei ko te aho TeAtua e me ki tokonaki kootou ki ora!
3 Maaua se hihhai ma kootou ki tattara haeo na hehekau maaua nei, tena
maaua se hihhai ma ki mee na tama ki maoha. 4 Emeia na mee hakaatoa
maaua e ppena raa, maaua e huri atu pera ma maaua ni tama e hehekau
ma TeAtua i te pasemmu, ia i na tapahara, na hakalono llihu ia ma na
hainattaa. 5 Maaua e taaia ria hakahaeo roo, maaua e ponotia i na hare
karapusi, maaua e hakaise ria; maaua e hehekau roo no naennae, tena
maaua se mmoe, ia se isi na kai ki kkai. 6 Maaua e huri atu no kkite kootou
pera ma maaua ni tama hehekau ma TeAtua i te matahua maaua, na illoa
maaua, te pasemmu ia ma te kai marie maaua. TeAnana Tapu e tokonaki
maaua, tena maaua e isi te laoi hakamaoni 7 i na tattara hakamaoni maaua
i na mahi TeAtua raa. Maaua e ttaohi mmau na tiputipu e ttonu raa pera
ma ni hana ki ppuhu ma na mee sakkino raa ki rorohi maaua. 8 Alaa saaita
maaua e hakammaha ria, ia alaa saaita maaua ku hakannapa ria; maaua
e hai hakasakkino ria, ia alaa saaita maaua ku mee ria hakatauareka.
Maaua e mee ria pera ma ni tama tattara malliu, e meia maaua e tattara
te hakamaoni; 9 maaua e mee ria pera ma ni tama se illoa ria, e meia na
tama raa hakaatoa e illoa koi maaua; maaua e ssau pera ma ni tama ku
mmate, e meia kootou e kkite koi ma maaua e ora. Niaina ma maaua e mee
ria hakahaeo peehee, e meia maaua se mmate, 10 niaina maaua e alloha,
maaua e hihhia tahi koi; maaua e ssau pera ma ni tama hakaalloha, e meia
maaua e mee tammaki na tama no tuttuu laoi; maaua e ssau pera ma ni
tama se hai hekau, e meia te hakamaoni maaua e isi roo na mee hakaatoa.
11 Na soa laoi roo maaua i Korin! Maaua e tattara hakamaoni atu i kootou,
tena maaua e tallaki atu roo na hatu manava maaua raa i kootou. 12 Ia
maaua se ppui na hatu manava maaua raa i kootou; teenaa ko kootou e
ppui na hatu manava kootou raa i maaua. 13 Te saaita nei anau e tattara atu
kootou pera ma ni tamalliki anau: kootou ki huri mai na tiputipu taualleka
maaua ni huri atu kootou raa. Huri mai te laoi hakamaoni kootou raa i
maaua.

Na tiputipu na tama e nnoho pouri

14 Auu se hakapaa no hehekau ki ssau pera ma na tama se isi na hakattina
raa, maitaname e hainattaa kootou te ppena peenaa. Kaa te tonu laaua ma
te sara raa e me ki hakapaa peehee? Kaa te maahina laaua ma te pouri raa
e me ki hakapaa peehee? 15 Kaa na hakataakoto Krais laaua ma Satan raa
e lavaa te hakanatahi peehee? Ni hakataakoto peehee na hakattina ana raa
e isi tera e ssau pera ma na hakataakoto na tama se hakattina raa? 16 Na
hatu tipua na tama e nnoho pouri raa e lavaa te hakapaa peehee ma te
Hare Tapu TeAtua raa? Taatou ko na hare tapu TeAtua e ora tahi! Pera ma
TeAtua Hokoia ni tattara mai,
“Anau e me ki noho ma na tama Anau raa,
tena Anau e me ki hahaere ma na tama naa;
Anau ko TeAtua na tama naa,
tena na tama naa e me ki mee pera ma ni tama Anau.”
17 Tena TeAtua e tattara hoki ma,
“Kootou ki tiaki na tama naa,
tena auu se hakapapaa ma na tama naa.
Auu se huri atu no ppena na mee sakkino raa,
tena Anau e me ki too kootou.
18 Anau e me ki mee mo Tamana kootou,

tena TeAriki Hakanaaniu raa e tattara ma kootou e me ki mee mo tamalliki Anau."

7

1 Aku soa laoi, na tattara hakamaoni nei e penapena mai ma taatou. Ia tena taatou ki hakatonutonu na ora taatou raa ki matahua ma na mee sakkino tera e me ki mee na tinotama ia ma na anana taatou raa ki se matahua raa, ia tena taatou ki ttapu hakamaoni te saaita taatou e hakammaha ake TeAtua raa.

Te hihia Pol

2 Kootou ki taualleka hakamaoni ma maaua. Maaua se ppena na mee sakkino i na tama, ia maaua se haeo ma na tama, tena maaua se hahaivi ma ki hai lavvaka na tama. 3 Anau se mee ma anau e tattara ki hakari atu na haeo kootou raa pera ma anau ni tattara atu i mua raa, maaua e hihhai mahi roo kootou, tena taatou e me ki nnoho hakapaa, niaina ma taatou ku mmate, ia niaina ma taatou koi ora. 4 Anau e iroa roo kootou hakamaoni; anau e ahu i na tiputipu kootou raa! I roto na hakalono llihu maaua raa hakaatoa, anau e tuu se mataku roo, ia e hahaere roo ma te hihia.

5 Ia te saaita maaua ni ttae i Masedonia raa, maaua se hamalollo hoki. Tammaki na sara na kina hakaatoa i roto te matakaina raa, alaa tama ku hakatauttau ma maaua, tena maaua ku nnoho ma te mattaku. 6 Emeia TeAtua, te Tama ni kou ake te noho laoi i na tama e tipuaina raa e kauna ria mai Taitus ki tokonaki maaua, tena maaua ku puuru roo te nnoho. 7 Maaua se mee ma maaua e hihhia koi i te hamai Taitus raa, e meia maaua e hihhia hoki te saaita aia ni tattara mai ma kootou e tattara hakapurupuru ake aia raa. Aia e tattara mai hoki ma kootou e hihhai roo ki kkite anau ia ma kootou e alloha roo anau ia ma kootou e tanattana hoki ki tokonaki anau, tena anau ku hihia roo te saaita nei.

8 Niaina ma te launiu anau raa e mee kootou no alloha, e meia anau se isi te aroha e mee anau ni taataa atu te launiu raa. Anau e tau roo te aroha te saaita anau ni kite ma te launiu raa e mee kootou no alloha hakamarie raa. 9 Emeia te saaita nei anau e hihia, maitaname anau se mee ma anau ni mee kootou no alloha, seai, e meia anau e hihia e mee na alloha kootou naa e mee kootou no tiaki na tiputipu sakkino kootou raa. TeAtua e kite na alloha kootou raa, tena maaua se mee kootou ki hakalono llihu. 10 Kame TeAtua e kite na alloha kootou raa, tena TeAtua e me ki too na alloha raa no hakatike na hatu manava kootou raa ki too te ora hakamaoni. Tena anau se isi te aroha i te mee nei! Emeia na alloha kootou ma ki tauttari koi te hakataakoto te tama raa e me ki kou atu te mate. 11 Kootou ki mmata ma hea TeAtua ni ppena ma te aroha Aia e kite i roto kootou raa: te aroha raa e kou atu na hakataakoto e llahi roo, tena kootou e hihhai ki huri ake ki kkite na tama te hakamaoni pera ma kootou se isi na hai sara! Kootou e lloto na tama e ppena na mee e ssara, tena kootou e mattaku na mee e ssara raa, ia kootou e hihhai roo ma ki kkite anau, tena te laoi e rahi kootou e isi raa ia ma te tanattana kootou raa e kou ake na hakalono llihu na tama e ppena na mee e ssara raa. Kootou e huri ake pera ma kootou e ttonu tahi i na tiputipu nei hakaatoa.

12 Ia tena, niaina ma anau ni taataa te launiu raa, anau se mee ma anau e taataa e mee te tama ni ppena te mee e ssara raa, ia anau se taataa e mee te tama raa ku sara. Emeia i mua na karemata TeAtua, anau ni taataa atu te launiu raa ma ki hakamatahua atu kootou pera ma te laoi kootou e huri mai maaua raa e rahi roo. 13 Tera hea maaua ku puuru roo te nnoho.

Ia se mee pera ma maaua e puuru koi te nnoho; maaua e hihhia hoki e mee Taitus e tattara mai te hihia aia i te vahi kootou e tokonaki no mee aia

ki hihia raa. 14 Anau ni tattara ahu ake Taitus i te vahi kootou, tena kootou
e mee roo anau no hihia. Maaua e tattara tahi atu kootou te hakamaoni,
tena na tattara ahuahu maaua ni tattara ake Taitus raa ku huri mai no
hakamaoni. 15 Tena te laoi aia i kootou raa ku haere roo no hai mahi, ia
hoki Taitus e maanatu te saaita kootou hakaatoa ni tanattana ki tauttari
na tattara aia ni poroporo atu raa ia ma te saaita kootou ni too hakaraoi roo
aia ia ma kootou hoki e poreppore roo te mattaku raa. 16 Anau e hihia roo
e mee anau ku lavaa te tuunaki hakamaoni kootou.

8

Na hoki na tama te lotu

1 Aku taina, maaua e hihhai ma kootou ki illoa hea na hare lotu i roto
Masedonia raa ni too i na mahi TeAtua raa. 2 Na tama raa e ttiri tammaki
na hahaaite e hainattaa roo; e meia te hihhia na tama raa e rahi roo, tena
laatou hoki e kaunahie roo te hoki na mee, niaina roo ma laatou e tuttuu
haeo. 3 Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma na tama raa e hoki
ake e hia laatou e lavaa te hoki, ia e hoki no raka hoki ma hea laatou ni
lavaa te hoki raa. I te hihhai roo laatou, 4 na tama raa e kainno mai maaua
no mee mai ma laatou e hihhai ki tokonaki hoki na tama TeAtua i Judia
raa. 5 Tena maaua e nnoho se isi na hakataakoto peeraa! Te kaamata, na
tama raa e hoki ake laatou hokolaatou i TeAriki, tena i te hihai TeAtua na
tama raa e hoki mai laatou hokolaatou i maaua. 6 Tena maaua e kainno
ake Taitus, te tama ni kaamata te hehekau nei raa ki tauhano te hehekau
raa ki tokonaki kootou i te hehekau te laoi nei. 7 Kootou ku tuttuu laoi roo
i na mee roo hakaatoa tera kootou e isi i na hakattina kootou raa, na tattara
kootou, na illoa kootou ia ma te hihhai kootou ki tokonaki maaua ma na
laoi kootou raa. Ia tena maaua e hihhai hoki kootou ki taualleka roo i roto
te hehekau te laoi nei.

8 Anau se isi na tuaa ni hakamoe. Emeia anau e hihai ki huri atu te hihai
alaa tama ma ki tokonaki raa, tena anau e hahaivi ma ki lave te hakamaoni
te laoi kootou e isi raa. 9 Kootou e illoa na mahi Jisas Krais TeAriki taatou
raa; te ora Tama raa e kaatoa, e meia Aia e tuku Aia no mouraro ma ki
tokonaki kootou ki mee na ora kootou raa ki kaatoa hoki.

10 Anau e maanatu ma e tauareka roo kootou ki hakaoti hea kootou ni
kaamata te hetau raa. Kootou ko na tama kaamata, ia se mee ma kootou
e ppena koi, e meia kootou e hihhai roo ki ppena na mee raa. 11 Kootou ki
hehekau no hakaoti te mee naa! Kootou ki kaunahie no hakaoti te hehekau
naa pera ma kootou ni hakataakoto raa, tena kootou ku ppena hea kootou
e isi vahao nei raa. 12 Kame kootou e kaunahie te hoki, tena TeAtua e me ki
hihia i na hoki kootou naa tautari hea kootou e me ki hoki raa, ia seai ma
hea kootou se isi raa.

13 14 Anau se hihai ma ki tokonaki alaa tama, tena kootou ku amo te
mmaha raa; e meia e mee kootou e isi tammaki na mee te saaita nei, tena
e tauareka koi kame kootou e tokonaki na tama e tuttuu haeo raa. Te saaita
kootou ku tuttuu haeo, tena na tama raa ku isi tammaki na mee, tena na
tama naa ku tokonaki hoki kootou. Kootou e me ki hakanatahi kame kootou
e ppena peenei. 15 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai, “Te tama e
hakatau tammaki na mee raa se lavaa te isi tammaki na mee, tena te tama
e hakatau na mee moisi raa se lavaa te isi na mee moisi.”

Taitus ia ma na taina aia i te lotu raa

16 Maaua e hakammaha roo TeAtua, maitaname Tama raa e mee Taitus
no hihai ki tokonaki kootou pera ma maaua e hihhai raa hoki. 17 Taitus
se mee ma e hihai koi ki hakarono na tattara maaua raa; tama raa e hihai

roo ma ki tokonaki kootou, tena aia e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou. 18 Tena maaua e kauna ria atu Taitus ma teeraa taina taatou tera e iroa ria roo i na hare lotu hakaatoa i te hehekau aia ma ki takutaku atu te Rono Tauareka raa. 19 Ia teeraa mee hoki, na hare lotu raa ni tini, tena ki hirihiri te tama raa ma ki oo maatou i Jerusalem no kkave na hoki tera e me ki ssau te inoa TeAriki raa i aruna, ia ki huri ake hoki pera ma maatou e hihhai ki tokonaki hakamaoni.

20 Maaua e lollohi hakappuru roo na sileni raa ki se isi na tattara tammaki i te vahi maaua e lollohi na sileni raa. 21 Te hakataakoto maaua e isi raa ma ki ppena hea e tonu, seai ma i mua koi na karemata TeAriki, e meia i mua hoki na karemata alaa tama.

22 Tena maaua e kauna ria atu te taina maaua raa ma tokorua raa; maaua e hahaaite te tama nei tammaki na vahao, tena maaua e kkite pera ma te tama nei e hihai roo ki tokonaki. E mee te saaita nei aia ku hakatina roo i kootou, tena aia ku hihai hoki ki tokonaki kootou. 23 I te vahi Taitus, te tama nei e me ki hakahoa anau ki hehekau maaua ki tokonaki kootou; i te vahi alaa taina taatou tera ni oo atu ma te tama raa, na tama raa e oo atu i te vahi te lotu ki huri atu na mahi Krais. 24 Huri ake te laoi kootou raa i na tama raa ki lavaa na hare lotu hakaatoa te llono no illoa pera ma maaua e ahu hakamaoni i te vahi kootou.

9

Tiputipu te tokonaki alaa tama te lotu

1 Anau se tau hoki te taataa atu i kootou i te vahi te tokonaki maaua ni kkave na tama TeAtua i Judia raa. 2 Anau e iroa pera ma kootou e hihhai ki tokonaki, tena anau e tattara ahuahu ake na tama i Masedonia raa i te vahi kootou. Anau e meake, “Na hakattina ana i roto Akaia raa ko na tanattana roo te hetau raa ki tokonaki.” Te hihhai kootou ki tokonaki raa e mee hoki na huru alaa tama ki ttuu. 3 Te saaita nei anau ku kauna ria atu na taina taatou i te lotu nei ki se lavaa na tattara maaua e ahuahu i te vahi kootou raa e llano marino. Emeia pera ma anau ni tattara atu raa; kootou ki tanattana na hoki kootou ki tokonaki raa. 4 Emeia, kame anau e haere atu ma na tama i Masedonia raa no kkite pera ma kootou se tanattana, tena maaua kame e me ki nnapa roo, e mee maaua ni hakattina roo kootou, tena kootou hoki e me ki nnapa. 5 Tena anau e maanatu ma e tauareka ki meake na taina taatou te lotu raa ki oo atu i mua anau e haere atu no tanattana na hoki kootou ni tattara mai ma kootou e me ki ppena raa. Tena kootou ki tanattana mai na hoki naa te saaita anau e tae atu raa, tena te mee nei e me ki huri mai pera ma kootou e hihhai ki hoki hakamaoni, ia se mee ma ki hoki koi.

6 Mannatu, te tama e ttori na hua e moisi raa e me ki isi na kai moisi hoki, tena te tama e ttori na hua tammaki raa e me ki isi na kai tammaki. 7 Kootou e tau te hoki ake e hia kootou e hihhai ki hoki, ia auu se hoki te saaita akoe se hihai, tena auu se hoki ma te manako, maitaname TeAtua e hihai te tama e hoki ma te hatu manava aia. 8 Tena TeAtua e lavaa te hoki atu akoe tammaki na mee ki raka ma hea akoe e hihai raa, tena akoe e me ki isi roo na mee hakaatoa akoe e hihai raa, ia e me ki raka hoki e mee na hehekau taualleka akoe ni ppena raa. 9 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Te Tama raa e tauhano te tokonaki hai mahi na tama hakaalloha raa;
ia te laoi Aia raa se isi te hakaoti.”

10 TeAtua e kou mai na hua taatou ki ttori ia ma na kai ki kkai, tena i te vahi te laoi taatou, te Tama raa e me ki kou mai hoki e hia na hua taatou e hihhai ki ttori ki homo ma ki lavaa kootou te tokonaki alaa tama. 11 TeAtua e me ki mee kootou ki tuttuu laoi na vahao hakaatoa ki tauhano na laoi kootou raa

na saaita hakaatoa, tena tammaki na tama e lavaa te hakammaha Tama raa i te vahi na hoki kootou, tera na tama raa ni too i na rima maatou raa.
12 Maitaname te hehekau kootou ni ppena nei se mee ma e tokonaki koi te hihai na tama e ttapu TeAtua raa, e meia te mee raa e huri mai hoki te hihia TeAtua. 13 Te mee nei e huri ake pera ma kootou e hakattina hakamaoni, tena tammaki na tama e me ki hakammaha te Rono Tauareka Krais kootou e hakattina raa, hakapaa ma te laoi kootou e huri ake i na tama ia ma alaa tama hoki. 14 Tena na tama raa e me ki lotu mamannatu hoki kootou, e mee na mee taualleka TeAtua e huri atu kootou raa. 15 Taatou ki hakammaha TeAtua i te vahi na hoki Aia e kou mai marino raa!

10

Pol e tattara i te hehekau hakamaoni aia ma TeAtua

1 Anau Pol, anau e hihai ki tattara atu kootou te maanatu anau, anau ko te tama kootou e tattara ma he tama e laumarie te saaita anau ni nnoho ma kootou raa, e meia anau e tattara roto atu kootou te saaita anau e mmao. Tena i te tauareka ia ma te laoi Krais, 2 anau e kainno atu kootou ki se mee anau ki roto te saaita anau e tae atu kootou raa; maitaname anau e iroa pera ma anau e lavaa te hai ake na tama e tattara ma maaua e ppena koi na hakataakoto te maarama nei raa. 3 E hakamaoni pera ma maaua ni tama i te maarama nei, e meia maaua se ppuhu pera ma na tama e ppuhu na taua i te maarama nei raa. 4 Na hana maaua e hahaere ma maaua raa seai ma ni hana i te maarama nei, e meia na hana raa ko na hana hai mmahi TeAtua tera maaua kame e too no seu na mahi na mee sakkino raa. Maaua e seu na hakataakoto malliu na tama sakkino raa; 5 tena maaua e ttuki na hakataakoto na tama hai ahu tera e hahaivi ma ki mee na tama ki se illoa mai TeAtua raa; ia maaua e hahaivi ma ki mee na hakataakoto na tama hakaatoa ki tauttari Krais. 6 I muri te saaita kootou ku hakattina hakamaoni roo, tena maaua e me ki kou ake na hakalono llihu na tama se hakallono raa.

7 Kootou e kkite koi te vahi i aho na mee roo hakaatoa. Tena kaa e isi na tama kootou i te kina naa e mannatu ma laatou e hakattina Krais? Tena tiaki na tama naa ki mannatu hokolaatou, maitaname taatou hoki e hakattina Krais pera ma na tama raa. 8 Ia tena anau se napa, niaina ma anau ku oti te tattara ahuahu tammaki na mee tera TeAriki ni kou mai taatou raa: na mahi ki tokonaki kootou ki ttuu mmau, ia seai ma na mahi ki mee kootou ki maoha raa. 9 Anau se hihai ma kootou ki mannatu pera ma anau e hahaivi ma ki mee kootou ki mattaku i na launiu anau ni taataa atu raa. 10 E isi na tama e me ki tattara ma, “Na tattara Pol i roto na launiu aia raa e mmaha roo, ia e ivi, e meia te saaita aia e nnoho roo ma taatou raa, aia e matanaenae, tena na tattara aia raa ni tattara vvare koi!” 11 Na tama peenei e tau te illoa pera ma se isi te mee e kee i te vahi na tattara maaua e tattaa atu i roto na launiu te saaita maaua e nnoho i mmao raa ia ma hea maaua ni ppena te saaita maaua ni nnoho ma kootou raa.

12 Hakamaoni maaua se hihhai ki mannatu ia ma ki hakapaa hokomaaua ma na tama e hakatataakoto mmaha hokolaatou raa. Na tama nei e vvare! Na tama raa e ppena na hakataakoto laatou hokolaatou ki tau ma laatou, tena ki hakatonutonu hokolaatou tauttari na mannatu koi laatou! 13 Emeia i te vahi maaua: maaua kaa tattara ahuahu, maaua e me ki ahu haaite koi, maaua e ahu koi ki tau ma na hehekau TeAtua ni hakamoe mai ma maaua raa, tena te mee nei e hakapaa hoki ma na hehekau maaua ni ppena ma kootou raa. 14 Ia e mee maaua e haaite koi na tattara maaua e ahuahu i te vahi kootou raa, tena maaua se hihhai ki ahu ki raka ma na hakataakoto

te saaita maaua e ttae atu ki kou atu te Rono Tauareka Krais raa i kootou.
15 Tena maaua se lavaa te ahu na mee alaa tama ni ppena raa pera ma ni
mee maaua e ppena. Seai. Maaua e hihhai ki ppena tautari hea TeAtua
ni hakamoe ma maaua ki ppena ki tokonaki na hakattina kootou raa ki
hhomo, ia ki lavaa hoki maaua te ppena alaa uata e llahi ma kootou. 16 Tena
maaua ku lavaa te oo no takutaku te Rono Tauareka TeAtua raa i na henua
e ttuu alleha kootou raa. Maaua se hihhai ki ahu i na hehekau alaa tama ni
ppena mai i mua i na kina laatou raa.
17 Emeia, pera ma te Launiu Tapu raa e tattara, “Koai te tama e hihai ki
ahu, tena te tama naa e tau te ahu koi na mee TeAriki ni ppena raa.” 18 E
mee teenaa ko te saaita TeAtua e manatu roo taatou pera ma taatou e ttonu,
ia seai ma te saaita taatou e mannatu ma taatou e ttonu raa.

11

Pol ia ma na tama seai ma ni aposol hakamaoni

1 Anau e hihai koi ma kootou ki alloha anau, niaina ma anau e tattara
vvare. Kootou ki alloha koi! 2 Anau e hihai mahi roo kootou, e ssau hoki
pera ma TeAtua; kootou e ssau pera ma he taukupu tera anau ni hakatonu
ma ki avana te tanata: teenaa ko Krais. 3 Anau e mataku ma ka oti na
pohouru kootou naa ku ppii na hakataakoto haeo, tena kootou ku peesia te
hakamaoni e tonu kootou ma Krais raa, e ssau hoki pera ma te lapono raa
ni mariu ake Iv ma na tattara malliu aia raa. 4 Maitaname kootou ni hihhai
hoki na tama ni oo atu no takutaku atu kootou i te vahi te Jisas e kee raa, ia
seai ma ko te Jisas maaua ni takutaku atu raa. Tena kootou e hihhai no too
hoki te anana ia ma te rono tauareka e kee roo ma TeAnana Tapu ia ma te
Rono Tauareka kootou ni too i maaua raa.
5 Anau se maanatu pera ma anau ko te tama hakaoti na tama kootou
e kanna ma, “ni aposol” kootou raa. 6 Anau kame he tama vahao nei i te
vahi te tattara, ia seai ma te iroa anau; maaua ni tattara hakamatahua atu
kootou na vahao hakaatoa ma ki illoa kootou.
7 Anau se meatu ma kootou ki sui anau te saaita anau ni takutaku atu te
Rono Tauareka raa i kootou; anau e tuku anau hokonnau no mouraro ma
ki lavaa kootou te hakananniu. Eaa, anau e sara te ppena peenei? 8 Na hare
lotu alaa kina ni sui anau te saaita anau ni hehekau ma kootou raa. Anau
e ssau pera ma he tama e kairarao na sileni na tama raa ma ki lavaa anau
te hehekau ki tokonaki kootou. 9 Ia te saaita anau ni nnoho ma kootou raa,
anau se kainno atu kootou ma ki tokonaki anau te saaita anau ni tuutuu
haeo raa, e mee na hakattina ana ni oo mai i Masedonia raa e kou mai na
mee roo hakaatoa anau e hihai raa. E ssau pera ma na saaita ku llaka raa ia
ma na saaita hoki i muri raa, anau se lavaa te mee kootou ki hakalono llihu
ki tokonaki anau! 10 E mee te hakamaoni Krais raa e moe i roto anau, tena
anau e meatu te hakamaoni pera ma na tattara ahuahu anau nei se lavaa te
mmate i te kina nei, na tattara nei e me ki oo no ttae na kina hakaatoa i roto
Akaia. 11 Eaa, anau e tattara atu peenei raa e mee anau se hihai kootou?
TeAtua e iroa pera ma anau e laoi roo kootou!
12 Anau e me ki tauhano te ppena hea anau e ppena vahao nei raa ki
hakaoti na uata na tama kootou ma, “ni aposol raa” ki se lavaa na tama naa
te isi na mee ki ahu ma laatou e hehekau peenei ma maatou nei. 13 Na
tama naa seai ma ni aposol hakamaoni, na tama naa ni aposol malliu koi,
tena laatou e tattara malliu i na mee laatou e ppena raa, tena ki hai lavvaka
no mee ma laatou ni aposol hakamaoni Krais. 14 Emeia e hakamaoni hoki!
Satan e lavaa te hai laavaka no mee aia ki ssau pera ma he ensel te maahina!
15 Ia se isi roo na mee e llahi kame na tama hehekau Satan raa e hai lavvaka

no mee laatou ki ssau pera ma ni tama hehekau ma TeAtua. Tena te hakaotioti na tama naa e me ki too tautari hea laatou ni ppena raa.

Tiputipu te ora Pol

16 Anau e vaakai atu na tattara nei: se hai tama e lavaa te hakataakoto pera ma anau e vvare. Emeia, kame kootou e isi te hakataakoto nei, tena kootou ku kkira mai anau pera ma he vvare ki se lavaa anau te isi tammaki na mee ki tattara ahuahu. 17 Hakamaoni, hea anau e tattara vahao nei raa seai ma ko na tattara TeAriki e hihai ma anau ki tattara atu raa, anau e ssau pera ma he vvare i te vahi na tattara ahuahu anau nei. 18 Emeia tammaki roo na tama e tattara ahuahu i na hakataakoto koi laatou, tena anau e hihai ki ppena peeraa hoki. 19 Kootou hokkootou e atamai, tena kootou e mee hakaraoi roo na tama e vvare raa! 20 Kootou e mee hakaraoi na tama e tattara hakamatakutaku atu kootou raa ia ma na tama e hai lavvaka kootou raa, na tama e tataaiki kootou raa, na tama e mannatu ma kootou ni tama vare raa ia ma na tama ni ppaa na maihu kootou raa. 21 Anau e napa te hakari atu pera ma maaua e hainattaa roo te ppena na mee peenaa!

Emeia kame he tama se mataku te tattara ahuahu i te vahi alaa hakataakoto, tena anau hoki se lavaa te mataku te tattara ahuahu. Anau ku tattara pera ma he vvare. 22 Na tama raa ni Hibru? Anau hoki he Hibru. Na tama raa ni tama Israel? Anau hoki he tama Israel. Na tama raa ni mokopuna Abraham? Anau hoki he mokopuna Abraham. 23 Na tama raa ni tama e hehekau ma Krais? Anau e tattara pera ma he vvare, e meia anau he tama hehekau e raka roo i aruna na tama naa! Anau e hehekau roo na mahi, ia na vahao anau e ponotia i roto na hare karapusi raa e tammaki roo i aruna na tama naa, ia tammaki na vahao anau e taia ria hakahaeo, ia tammaki hoki na vahao anau e taapiri ki mate. 24 E rima na vahao na Jiu raa ni riki anau, tena te kooina laatou ni riki anau raa e tae tipu toru ma sivo na vahao; 25 tena e toru na vahao na tama i Rom raa ni riki anau, tena he saaita hokotahi na tama raa e maka anau na hatu. E toru na vakatua anau e kake raa e huro no kkapi, tena he saaita hokotahi anau e tatahea vaa roto te moana, te aho ma te poo hakaatoa. 26 I na horau tammaki anau e hahaere raa, te ora anau raa e popoto roo i te vahi na putika i roto te moana ia ma na tama kailallao, tena te ora anau raa e popoto i te vahi na tama roo maatou ia ma na tama seai ma ni Jiu raa, ia e isi na haeo i roto na matakaina e llahi raa, ia e isi na haeo i roto na kina se hai tama e nnoho raa, ia e isi hoki na haeo i roto te moana, tena e isi na haeo ma na tama seai ma ni soa hakamaoni taatou raa. 27 Anau e hehekau na mahi roo, tena anau ku rono te naenae; tammaki na saaita anau se moe; anau e hahaere ma te hikai ia ma te hiunu; tammaki na vahao anau se kai no pohu, ia se hai kina ki hakamaru, ia se hai hekau ki uru. 28 Tena anau se hihai ki tattara alaa mee hoki, e meia na aho hakaatoa anau se noho tauareka, e mee te hakataakoto anau raa e moe i na hare lotu hakaatoa. 29 Kame he tama e matanaenae, anau e me ki matanaenae hoki; te saaita he tama e tteiho i na hahaaite no pena na mee e ssara, tena anau e me ki se lavaa hoki te tauareka.

30 Kame anau e me ki ahu, tena anau e me ki ahu koi i na mee tera e mee anau no matanaenae raa. 31 TeAtua Tamana TeAriki Jisas raa e iroa pera ma anau se mariu, tena taatou ki hakammaha te inoa Aia na vahao hakaatoa. 32 Te saaita anau ni noho i Damaskus raa, te pare tuku te tuku Aretas raa e hakattuu na soldia raa i te totoka ma ki hakapiki anau. 33 Emeia anau e noho i roto te kete e rahi, tena na tama raa ki hakatere iho anau i raro te vahi te tauppaa te hare naa, tena anau ki hakasao i taha ma te tama raa.

12

Na miti Pol ia ma na hakalono llihu aia

1 Anau e me ki ahu, niaina ma na tattara ahu nei se lavaa te tokonaki
taatou. Emeia anau e me ki tattara i te vahi na miti ia ma na mee
hakananniu TeAriki ni huri mai anau raa. 2 Anau e iroa te tama hokotahi
te lotu i roto sanahuru ma haa na hetau ku llaka raa, te tama raa ni too ria
no kkave i te vaelani (anau se iroa te mee nei e kapihi ake hakamaoni ma te
tama raa e miti koi. TeAtua Hokoia e iroa.) 3 4 Anau e me ki meatu hakaraoi,
anau e iroa te tama nei ni too ria no kkave i Paradais (e meia anau se iroa,
te mee nei he mee hakamaoni ma te tama nei e miti koi. TeAtua Hokoia
e iroa), ia i te kina raa, te tama raa ku rono na tattara na tama se lavaa te
tattara raa ia ma na tattara hoki e ttapu kini te tama te tattara raa. 5 Emeia
anau e me ki tattara ahu i te tama nei, anau se lavaa te tattara ahu i anau
hokonnau, tena anau e me ki tattara ahu koi na mee tera ni huri mai i te
matanaenae anau raa. 6 Anau seai ma he vvare kame anau e hihai ki ahu,
maitaname anau e me ki tattara atu te hakamaoni. Emeia anau se hihai
ki ahu, maitaname anau se hihai ma kootou ki hakatataakoto mmaha i te
vahi na mee anau ni ppena raa ia ma hea kootou ni llono anau ni tattara
raa.
7 Emeia ki se lavaa anau te noho no ahuahu tahi i te vahi na mee e llahi
anau ni kite raa, anau ku too te maraseni te hakalono llihu i te tinotama
anau, tena te llihu raa e hehekau pera ma he tama Satan e kauna ria mai
ki ppuhu maaua ma ki se lavaa anau te tattara ahuahu. 8 E toru na vahao
anau e lotu ake TeAriki ki tokea te llihu nei i taha ma anau. 9 Emeia na
tattara Aia e mee mai raa ma, “Akoe e tau koi te too te laoi Anau, maitaname
na mahi Anau raa e me ki hai mmahi te saaita akoe e matanaenae.” Tena
anau e hihia roo e mee na mee anau e matanaenae raa e mee anau ki
rono na mahi Krais i roto te ora anau. 10 Anau e hihia te saaita anau e
matanaenae ia ma te saaita anau e haru haeo ria, ia te saaita na hainattaa,
te saaita na hakalono llihu ia ma na hainattaa i te vahi Krais. Maitaname
anau e me ki ivi te saaita anau e matanaenae.

Pol e hakataakoto mmaha i na tama i Korin

11 Anau e ssau pera ma he vvare, e meia teenaa ko kootou e mee anau ki
ppena peenei. Kootou ko na tama e tau te huri mai pera ma kootou e hihhai
anau. Niaina ma anau he tama vare, anau se hakanaaniu pera ma na tama
kootou e kanna ma “ni aposol” kootou raa. 12 Anau e huri atu tammaki
na mirakol ia ma na mee taualleka i roto kootou ma ki illoa kootou pera
ma anau he aposol hakamaoni TeAtua. 13 Anau ni tokonaki kootou e ssau
pera ma anau ni tokonaki alaa hare lotu raa, e meia anau ni se kainno atu
kootou ki kou mai ni sileni. Ia kame kootou e kkira ma te mee raa e sara,
tena kaaroha, ssirihia hea anau ni ppena raa!
14 Teenei kame ko te hakatoru na vahao anau ku haere atu no mmata
kootou, tena anau se lavaa te kainno atu kootou ki kou mai ni mee. Kootou
ko na tama anau e hihai ki mmata, seai ma na sileni kootou naa. Te mee raa
e mee peenei, na tamalliki se lavaa te tokonaki no kou ake hea na maatua
laatou raa e hihhai, e meia na maatua raa e me ki tokonaki no kou ake hea
na tamalliki laatou raa e hihhai. 15 Anau e hihai ki hakaotioti roo niaa anau
e isi raa, tena ku hoki atu hoki te tinotama anau nei ki tokonaki na ora
kootou. Eaa, kootou se lavaa te laoi hakamaoni anau e mee anau e laoi
hai mahi roo kootou?
16 Kootou e me ki hakattina pera ma anau se hai vahao e kainno atu
kootou na mee. Emeia e isi te tama e me ki tattara atu ma anau e hai
laavaka, tena ma anau e tattara mariu atu ma ki taaiki kootou. 17 Anau

e hai laavaka peehee? Na tama anau ni kauna ria atu raa; eaa na tama raa ni oo atu no hai lavvaka kootou? 18 Anau e kainno ake Taitus ki haere atu, tena ki kauna ria atu hoki alaa hakattina ana ki oo atu ma te tama raa. Eaa kootou e me ki tattara hoki ma Taitus e hai laavaka kootou? Aiea na hakataakoto ia ma na tiputipu maaua ma Taitus raa se ssau?

19 Kootou na saaita nei hakaatoa kame e mannatu ma maaua e hahaivi ki huri atu ma maaua e ttonu i mua kootou nee? Seai! Maaua e tattara atu na tattara nei, e ssau hoki pera ma Krais e hihai maaua ki tattara i mua na karemata TeAtua raa, tena na mee hakaatoa maaua e ppena raa, maaua e ppena ma ki tokonaki kootou na soa laoi roo maaua raa. 20 Anau e mataku ma ka oti anau ku haere atu no kite na ora kootou raa ku kkee i taha ma na ora anau e hihai kootou ki isi raa, tena kootou hoki e me ki kkira mai ma te ora anau raa ku kee ma hea kootou e hihhai raa. Anau e mataku ma ka oti anau ku kite kootou e hakatauttau, ia e manava kkere alaa tama, lotolloto nauhie, e mannako, e tattara haeo na tama, e tattara tama, e hai ahu, tena na nnoho kootou raa ku se taualleka. 21 Anau e mataku ma ka oti anau ku haere atu i muri hoki, tena TeAtua anau raa ku hakanapa anau i mua kootou, tena anau e me ki tani e mee tammaki na tama ni ppena na mee se ttonu i mua raa se ki ttike i taha ma na ora sakkino laatou i te vahi te karemata kailallao ia ma te hihhai ki ppena na mee sakkino raa.

13

Na tattara hakaoti

1 Teenei ko te hakatoru na vahao anau e me ki haere atu no mmata kootou. “Kame e isi na tattara ki hakatonutonu, tena tokorua seai naa tokotoru na tama e tau te kou atu te hakamaoni niaa laatou e kkite raa,” pera ma te Launiu Tapu raa e tattara. 2 Anau e hihai ki tattara ake na tama ni ppena na mee sakkino i mua raa ia ma alaa tama hoki; anau ni tattara atu i mua te saaita hakarua anau ni haere atu no mmata kootou raa, e meia anau e me ki tattara atu hakaraoi te saaita nei tera anau e mmao i taha: he saaita i muri anau e haere atu, se hai tama kootou e me ki hakasao i taha ma na hakalono llihu. 3 Kootou e me ki kkite te hakamaoni pera ma Krais e tattara mai anau na tattara nei. Tama raa e isi na mahi, tena te saaita Aia e hakatonutonu kootou raa, Aia e me ki huri atu na mahi Aia e isi raa. 4 Ia te saaita Aia ni ttii ria i aruna te kros raa, Aia ku se isi na mahi, e meia te saaita nei Aia ku ora i na mahi TeAtua. Taatou hoki se isi na mahi pera ma Tama raa, e meia i te nnoho taatou ma TeAtua raa, taatou e me ki ora ma Jisas Krais, ia e me ki isi hoki na mahi TeAtua.

5 Haaite te hahaaite kootou hokkootou, tena ku hakatonutonu hokkootou ki mmata ma kootou e isi na hakattina. Hakamaoni roo, kootou e me ki illoa pera ma Jisas Krais e noho i roto kootou kame kootou e ttaohi mmau na hakattina kootou raa! 6 Anau e hakatina pera ma kootou e me ki illoa ma maaua se lavaa te tiaki na hakattina maaua nei. 7 Maaua e lotu ake TeAtua ki se lavaa kootou te ppena na mee e ssara, ia maaua se lotu ake ma ki mee maaua pera ma ni tama taualleka, e meia maaua e lotu ake ma ki lavaa kootou te ppena na mee e ttonu, niaina ma maaua e ssau pera ma ni tama se ttonu. 8 E mee maaua se lavaa te ppena na mee e hakataukaa ma te hakamaoni raa, maaua e ppena hea te hakamaoni raa e hihai. 9 Maaua e hihhia te saaita maaua e matanaennae ma ki tokonaki kootou ki ivi raa. Ia maaua e lotu hoki ki lavaa kootou te ttonu hakamaoni. 10 Tera hea anau e taataa atu te launiu nei te saaita anau e noho i mmao ma kootou raa; te mee nei e mee ma ki se lavaa anau te haere atu no tattara hakahaeo atu kootou

ma na mahi TeAriki ni kou mai anau raa. Aaraa ni mahi e me ki tokonaki te tama ki ttuu mmau, seai ma ni mahi e me ki mee te tama ki tteiho.
11 Aku taina, teenei na tattara hakaotioti anau, tena anau e kou atu te tauareka anau raa i kootou! Hai na mahi kootou ki ttonu tahi, ia hakallono hea anau ni meatu kootou raa, ia kootou ki isi te maanatu hokotahi koi, tena ku nnoho laoi ma alaa tama. TeAtua te laoi ia ma te noho laoi raa e me ki noho ma kootou.
12 Haere lulluu na tama te lotu raa hakaatoa ma te laoi TeAtua.
Na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou.
13 Na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa ia ma te laoi TeAtua ia ma TeAnana Tapu raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Galesia
Te launiu Pol e taataa i na tama i Galesia

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.10*
TeAtua Hokoia e kauna ria Pol *1.11—2.21*
Te Rono Tauareka TeAtua *3.1—4.31*
Tiputipu na hakattina ana *5.1—6.10*
Na tattara hakaoti *6.11—6.18*

Te launiu Pol e taataa i na tama i Galesia

1 Anau Pol, anau he tama ni kanna ria ki mee mo aposol, tena te kanna
nei se hamai te tama, ia seai ma he hakataakoto te tama, e meia te kanna
nei e hamai Jisas Krais ia ma TeAtua Tamana tera ni hakamahike Krais i
taha ma te mate raa. 2 Anau, hakapaa ma na hakattina ana hakaatoa i te
kina nei raa e kou atu te tauareka maatou ia ma na tattara te nnoho laoi i
na hare lotu hakaatoa i roto Galesia raa.
3 Ia tena TeAtua Tamana taatou ia ma TeAriki Jisas Krais e me ki hakatapu
kootou, tena ku kou atu te nnoho laoi.
4 Jisas e hakarono no tautari te hihai TeAtua Tamana taatou raa, tena ki
hoki mai Aia Hokoia ki mate ma na hai sara taatou raa ma ki lavaa taatou
te hakassao i taha ma na hai sara i te maarama nei raa. 5 Tena taatou ki
hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa. Amen.

Te Rono Tauareka hokotahi

6 Anau e maaharo roo i kootou! Saaita nei se mmao hoki, tena kootou
ku tiaki te Tama tera ni kanna atu kootou i na mahi Krais raa no tauttari te
akoako e kee. 7 Tena i te hakamaoni, se isi hoki te Rono Tauareka peeraa,
e meia anau e tattara peenei maitaname e isi na tama e mee kootou ki
mamannatu tammaki, tena ki hahaivi ma ki hakatike te Rono Tauareka
Krais raa. 8 Ia niaina ma he tama maatou ia ma he ensel i te vaelani
e takutaku atu te rono tauareka e kee ma te Rono Tauareka maatou ni
takutaku atu raa, te tama naa e me ki hakalono llihu i te kina te mate raa.
9 Maatou ku oti te tattara atu i mua, tena anau e me ki tattara atu hakaraoi:
kame he tama e takutaku te Rono Tauareka e kee ma te Rono Tauareka
kootou ni llono raa, tena te tama naa ku tau te too na hakalono llihu i te
kina te mate raa.
10 Kootou e llono raa anau e hahaivi ma ki mee te kanohenua raa ki mee
ma na tattara anau raa e hakamaoni? Seai! Anau e hihai koi ma ki mee
TeAtua ki hihia. Eaa! Anau e hahaivi ma ki mee te kanohenua raa ki illoa
anau? Kame anau ni ppena peeraa, tena anau se tau te mee pera ma he
tama hehekau Krais.

TeAtua e kanna Pol mo tama hehekau

11 Aku taina, anau e hihai ki hakamatahua atu kootou pera ma te Rono
Tauareka anau e takutaku raa se hamai te hakataakoto te tama. 12 Anau se
too Te Rono Tauareka nei i alaa tama, ia se hai tama ni akoako mai anau.
Jisas Krais Hokoia e hakari mai anau te Rono Tauareka nei.
13 Kootou kame ku oti te llono na tiputipu te ora anau i mua te saaita
anau ni hakatina hai mahi roo na tiputipu na Jiu raa. Te saaita naa anau se
isi taku aroha, tena anau e taataa puamu roo na hakattina ana TeAtua raa,
tena ki hai na mahi anau ma ki seu na hakattina na tama raa. 14 Anau e

raka i aruna ma na tama te tautama anau raa i te tautari na tiputipu na Jiu raa, tena anau hoki e hakatina hai mahi roo i na tuaa na tipuna maatou raa.
15 Emeia i na mahi Aia, TeAtua ni hirihiri anau i mua anau ni haanau iho, tena ki kanna anau ki hehekau ma Aia. Te saaita nei Aia ku maanatu
16 ma ki hakari mai anau te hakamaoni te Tama Aia raa ma ki lavaa anau te takutaku ake te Rono Tauareka Aia raa i na tama seai ma ni Jiu raa. Anau se hai tama ni haere no too na hakataakoto nei,
17 ia anau ni se haere i Jerusalem ma ki mmata na aposol ni hehekau i mua anau raa. Emeia anau e haere i Arebia, tena ki vaakai i Damaskus.
18 Tena i muri e toru na hetau, anau ku haere i Jerusalem ma ki too ni tattara iaa Pita, tena anau ki nnoho maaua e rua na latapu.
19 Anau se kite hoki alaa aposol, anau e kite koi Jems te taina TeAriki raa.
20 Hea anau e taataa nei e hakamaoni. TeAtua e iroa pera ma anau se mariu!
21 Tena i muri, anau ki haere i na matakaina Siria laaua ma Silisia raa.
22 Te saaita naa hoki na hakattina ana i roto Judia raa se illoa anau.
23 Na tama raa e illoa koi anau hea alaa tama ni tattara ake ma, “Te tama ni taataa puamu taatou i mua raa vahao nei ku takutaku te hakatina tera aia ni hahaivi ma ki seu raa.”
24 Kito na tama raa ki hakammaha ake TeAtua i na mee Aia e kou mai anau ki ppena raa.

2

Pol ia ma alaa Aposol

1 I muri sanahuru ma haa na hetau, anau ku vaakai muri i Jerusalem ma Banabas, tena anau e too hoki Taitus no haere ma anau.
2 Anau e vaakai maitaname TeAtua e huri mai pera ma anau ki haere. Tena anau ki kkutu koi ma na tama hakamattua raa no tattara hakamatahua ake na tama raa i te Rono Tauareka anau ni takutaku ake na tama seai ma ni Jiu raa. Anau se hihai ma na tama raa ki mamannatu tammaki i te hehekau anau i mua raa ia ma te hehekau anau vahao nei raa.
3 Taitus te tama e takattaka ma anau raa, niaina ma aia he tama i Grik, anau se maanatu ma aia ki ttuu te hakamaatino e tapu i te tinotama aia,
4 niaina ma alaa tama e hihhai ma te tama raa ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i te tinotama aia. Tena na tama raa ku hakahikahi ma laatou ni tama e hakattina hoki, tena ki uru mai i roto te kuturana maatou nei pera ma ni tama kailallao ma ki illoa laatou ma maatou ni hakattana peehee i taha ma na tuaa raa no hukui ma Jisas Krais. Na tama raa e hihhai ma ki mee maatou pera ma ni tama hehekau ki tauttari na tiputipu na Jiu raa,
5 e meia maatou se hai vahao e tauttari na hakataakoto na tama raa, e mee maatou e hihhai ki ttaohi te hakamaoni te Rono Tauareka Krais raa ma kootou.
6 Anau se maanatu hai mahi na tama ma ni tama hakamattua te lotu raa. Anau ma na tama naa e ssau koi hakaatoa. TeAtua hoki se hakatonutonu na tiputipu te tama tautari te tipu te tama, tena anau e meatu pera ma na tama hakamattua raa se isi na tattara ni hakapaa ake i na tattara anau ni tattara atu raa.
7 Ia tena na tama nei e kkite pera ma TeAtua e kou mai na mahi ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama seai ma ni Jiu raa, ia e ssau koi pera ma Aia ni kou ake Pita na mahi ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na Jiu raa.
8 Anau e mee pera ma he aposol na tama seai ma ni Jiu raa i na mahi TeAtua, e ssau hoki pera ma Pita e mee mo aposol na Jiu raa.
9 Tammaki na tama e kkira atu pera ma Jems, Pita, tena Jon ni tama hakamattua te lotu, tena tokotoru nei e illoa pera ma TeAtua e kou mai te hehekau nei i anau, tena laatou ki lulluu na rima maaua ma Banabas

ki huri ake pera ma maatou hakaatoa e hehekau te hehekau hokotahi nei.
10 Na tama raa e kainno mai maaua ma ki mannatu no tokonaki na tama
hakaalloha i Jerusalem raa, tena anau ni noho hoki ma te hakataakoto na
tama nei e isi raa.

Pol e hai ake Pita i Antiok

11 Emeia te saaita Pita ni hamai i Antiok raa, anau e hai ake tama raa,
maitaname hea aia ni ppena raa e sara. 12 Pita ni noho no kkai ma na
tama seai ma ni Jiu raa te saaita na tama Jems ni kauna raa se ki ttae ake.
Emeia te saaita na tama raa ni ttae ake, aia ku horo muri, tena ku se hihai
ki kkai ma na tama raa, e mee aia e mataku i te hakataakoto na Jiu raa ma
na tama seai ma ni Jiu raa ki ttuu te hakamaatino e tapu raa. 13 Alaa Jiu i
roto Antiok ku mattaku no tauttari Pita, tena Banabas ku tautari hoki na
tiputipu sakkino na Jiu raa.
14 Te saaita anau ni kite pera ma na tama raa se tauttari te hakamaoni te
Rono Tauareka raa, kito anau ki hai ake Pita i mua na tama raa hakaatoa
ma, “Akoe he Jiu, e meia akoe e tautari na tiputipu na tama seai ma ni Jiu
raa, tena ki tiaki na tiputipu na Jiu raa. Kaa akoe e mee ma na tama seai
ma ni Jiu raa ki tauttari na tiputipu na Jiu raa ki aa?”

TeAtua e tokonaki na tama hakaatoa tera e hakattina i Aia

15 Hakamaoni, taatou ni Jiu i te mamaoha iho taatou, tena taatou seai ma
ko na tama tera se tauttari na tuaa na Jiu raa. 16 Emeia maatou e illoa pera
ma te tama e lavaa koi te tonu i mua na maihu TeAtua kame taatou e isi na
hakattina, ia seai ma hea na tuaa raa e hihai taatou ki ppena raa. Taatou
hoki ki hakattina iaa Jisas Krais ki lavaa taatou te ttonu i mua na maihu
TeAtua i na hakattina taatou, ia ki se tauttari hea na tuaa raa e hihai taatou
ki ppena. E mee se hai tama e me ki tonu i mua na maihu TeAtua kame
aia e tauttari na tuaa raa. 17 Ia tena taatou ki hahaivi ki hukui ma Krais
ki mee taatou ki ttonu ma TeAtua, e meia taatou e ppii roo na hai sara e
ssau pera ma na tama seai ma ni Jiu raa. Eaa! Te hakataakoto nei e huri
mai taatou pera ma Jisas e mee taatou ki hai sara? Seai! 18 Kime anau e
kaamata no ppena na mee tera anau ni mee ma e haeo raa, tena anau e
huri atu pera ma anau he tama e seu na tuaa. 19 Anau ku mate i te vahi na
tuaa. Na tuaa raa e taa anau no mate. Ia ki lavaa anau te noho ma TeAtua,
tena anau ku ttii ria ma Krais i aruna te kros Aia raa 20 ma ki se lavaa anau
te noho i roto te ora anau i mua raa, e meia Krais ku noho i roto te ora anau.
Te ora teenei anau e noho vahao nei raa, anau e noho ma te hakatina i te
Tama TeAtua tera e laoi anau raa, tena ki hoki mai te ora Aia raa ki tokonaki
anau. 21 Anau se hihai ki tiaki na mahi hai mmahi TeAtua raa, maitaname
kame he tama e mee pera ma aia e tuku tonu te ora aia i te vahi na tuaa raa,
tena te mate Krais raa ku mee pera ma he mee vare koi.

3

Na tama e hakattina ma TeAtua e me ki hakatapu Jisas

1 Kootou na tama i Galesia raa e vvare roo. Koai te tama e mee kootou ki
vvare? Anau ni tattara atu kootou i te mate Krais raa, tena kootou ku illoa
laoi roo i te mate Jisas Krais i aruna te kros raa! 2 Tena he mee hokotahi koi
anau e hihai kootou ki mee mai: kootou ni too peehee TeAnana Tapu raa;
kootou e too e mee kootou e tauttari na tuaa raa, ma e mee kootou e tauttari
te Rono Tauareka raa, tena ki hakattina? 3 Kootou ni vvare roo peehee!
Kootou e kaamata mai ma TeAnana Tapu, tena te saaita nei kootou ku mee
ma ki hai na mahi kootou hokkootou ki too te ora hakamaoni raa? 4 Kootou
ni too roo na hakalono llihu haeo te saaita kootou ni mee no hakattina raa.

Tena anau e maanatu ma na hakalono llihu kootou ni too raa ki se llano marino. 5 Eaa! TeAtua e kou atu TeAnana Tapu raa, tena ki huri atu na mahi Aia raa i kootou e mee kootou e ppena hea na tuaa raa e hihhai raa, ma e mee kootou ni llono te Rono Tauareka raa no hakattina?

6 Kootou e mannatu na tattara i roto te Launiu Tapu e tattara i te vahi Abraham ma, “Abraham e hakatina TeAtua, tena TeAtua ku too aia pera ma he tama e tonu tahi.” 7 Tena kootou ki illoa hoki pera ma na mokopuna hakamaoni Abraham raa ko na tama e isi na hakattina raa. 8 Te Launiu Tapu raa e tattara mai pera ma TeAtua ni tattara i mua pera ma na tama seai ma ni Jiu raa e me ki ttonu i na karemata Aia, e mee na hakattina na tama raa iaa Krais raa. Tena na tattara TeAtua i roto te Launiu Tapu raa e tattara ake Abraham i te Rono Tauareka raa, tena TeAtua e me ki hakatapu na tama hakaatoa e hakattina raa e mee koi Abraham. 9 Abraham e hakatina, tena TeAtua ki hakatapu aia, tena na tama hakaatoa tera e hakattina raa e me ki hakatapu ria pera ma Abraham raa hoki.

10 Na tama e tuunaki no tauttari na tuaa raa e nnoho ma te haeo. E mee te Launiu Tapu raa e tattara ma, “TeAtua e me ki kou ake te haeo i te tama tera se tautari na tuaa hakaatoa e mmau i roto te Launiu na Tuaa TeAtua raa.” 11 Tena te mee nei ku matahua te saaita nei pera ma na tama e tauttari na tuaa raa se lavaa te ttonu i na karemata TeAtua, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Na tama TeAtua e too ma ni tama e hakattina raa ko na tama e me ki too te ora e ora tahi raa.” 12 Emeia te tiputipu te hakatina raa e kee i taha ma te tiputipu te tauttari na tuaa raa. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Te tama e tautari hakaatoa na tuaa raa e me ki ora.”

13 Emeia Krais e hakattana taatou i taha ma te haeo e moe i roto na tuaa raa. Aia e too te haeo raa i taha ma taatou te saaita Aia ni tootoo i aruna te kros raa, e mee te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Te tama e hakalavaua ria i aruna te laakau raa e me ki noho ma te haeo TeAtua.” 14 Jisas Krais e ppena peenei raa ma ki lavaa te tattara hakamaoni TeAtua ni tattara ake Abraham raa te ttae hoki i na tama seai ma ni Jiu raa, ia ki lavaa hoki taatou te too TeAnana Tapu TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou mai raa.

Na Tuaa ia ma na tattara hakamaoni TeAtua

15 Aku taina, anau e hihai ki kou atu he tattara hai auna tera kootou e illoa: te saaita tokorua e hakamoe te tattara no tonu, se hai tama e lavaa te seu ia ma ku hakapiri ake alaa hakataakoto hoki i aruna ma hea tokorua raa ni hakamoe no tonu raa. 16 E ssau pera ma TeAtua ni kou ake te tattara hakamaoni Aia raa iaa Abraham ia ma te Mokopuna aia i muri raa. Te Launiu Tapu raa se hakammau ma, “na hai mokopuna” e mee ma tammaki na tama, e meia te Launiu Tapu raa e mee ma “te Mokopuna” e mee ma he tama hokotahi koi, teenaa ko Krais. 17 Te hakataakoto anau raa e mee peenei. TeAtua ni hakamoe te tattara e ivi Aia raa ma Abraham i mua, tena i muri haa huitarau tipu toru na hetau Moses ku too na tuaa raa. Tena na tuaa raa hoki se lavaa te seu te tattara e ivi TeAtua raa. 18 Ia kame na hoki TeAtua e kou mai raa e tuurana i te vahi na tuaa raa, tena te tattara hakamaoni Aia raa ku se isi te tuurana i te vahi na hoki raa. Emeia TeAtua e kou ake na hoki raa iaa Abraham e mee te tattara hakamaoni Aia raa.

19 Kaa he hakataakoto peehee na tuaa raa? Na tuaa raa e hakapaa ake e mee taatou e hai ssara i na tiputipu taatou, tena na tuaa raa e me ki mmoe roo ki tae mai te Mokopuna Abraham tera TeAtua ni tattara hakamaoni ake raa. TeAtua e kou ake na tuaa raa i na ensel raa ki kou ake Moses, tena Moses ki kou ake na tuaa raa i na tama. 20 Emeia te saaita TeAtua ni tattara ake na tattara hakamaoni Aia raa iaa Abraham, Aia Hokoia roo ni tattara

ake Abraham: Aia se hai tama ni kauna ki haere ma na tattara hakamaoni Aia raa.

Te hakataakoto na tuaa Moses

21 Eaa! Na tuaa raa e hakataukaa ma na tattara hakamaoni TeAtua raa? Seai! Kame taatou e too he tuaa tera e me ki kou mai te ora hakamaoni raa, tena na tama hakaatoa e tauttari te tuaa nei raa e me ki ttonu i na karemata TeAtua. 22 Emeia te Launiu Tapu raa e mee pera ma te maarama nei hakaatoa e nnoho i raro na mahi na hai sara. Ia tena te tattara hakamaoni TeAtua ki hakassao taatou raa e haere koi i na tama e hakattina Jisas Krais raa.

23 Emeia, i mua te saaita te hakatina raa ni tae mai, taatou e ponotia i roto te hare karapusi, ia tena taatou e lepotia i na tuaa raa haere no tae roo te saaita te hakatina raa ku tae mai. 24 Ia tena na tuaa raa e hakamattua i aruna taatou haere no tae te saaita Krais ni hamai ma ki lavaa taatou te tuku tonu na ora taatou ma TeAtua raa i na hakattina taatou. 25 Tena vahao nei taatou ku tuku na hakattina taatou raa iaa Krais, tena na tuaa raa vahao nei ku se hakamattua i aruna taatou.

26 Kootou hakaatoa ni tamalliki TeAtua, ia e hakanatahi ma Jisas Krais, maitaname kootou e hukui ma Tama raa. 27 Te saaita kootou ni hakoukou tapu ma ki hukkui kootou ma Krais raa, kootou e too te ora hoou Krais raa, e ssau pera ma he tama e reureu te paamaro hoou. 28 Ia tena kootou na Jiu raa se kkee i taha ma na tama seai ma ni Jiu raa, ia na tama hehekau raa se kkee i taha ma na tama s hai tama e hehekau raa, ia na taanata raa se kkee i taha ma na hhine, tena kootou hakaatoa e hakanatahi, maitaname kootou e hukui ma Krais. 29 Ia tena kootou ku mee pera ma ni tamalliki Krais:, kootou hoki ku mee pera ma ni tamalliki Abraham, ia tena kootou e me ki too na tuhana kootou raa pera ma TeAtua ni tattara hakamaoni ake Abraham i mua raa.

4

1 Emeia anau e me ki meatu hoki. Te tamariki tera e me ki too na hekau te tamana aia raa e me ki mee pera ma he tama hehekau te saaita aia koi paamee, niaina roo ma aia e ttino na mee raa hakaatoa. 2 E isi na taanata e me ki lollohi te tamariki raa te saaita aia koi tamariki, tena ku matamata ake na hekau te tamariki raa ki ttae roo te saaita te tamana te tamariki raa ni tuku ake raa. 3 Taatou peeraa hoki. Te saaita taatou ni se ki hakattina hakamaoni raa, taatou e tauttari na tiputipu te maarama nei. 4 Emeia te saaita hakamaoni TeAtua ni tuku raa ku tae, tena Aia ki kauna ria iho te Tama Aia raa. Tama raa e haanau iho i te hine te maarama nei, tena ki tautari na tuaa na Jiu raa, 5 ma ki taui muri na tama tera e nnoho i raro na tuaa raa, ia ki tokonaki hoki taatou ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua.

6 Maitaname taatou ni tamalliki TeAtua, tena Aia e kou mai TeAnana te Tamariki Aia raa ki noho i roto na hatu manava taatou. TeAnana tera e me ki kanna ma, “Tamana, Taku Tamana.” 7 Ia tena kootou ku se mee pera ma ni tama hehekau, kootou ku mee pera ma ni tamalliki TeAtua. E mee kootou ni tamalliki Aia, tena TeAtua e me ki kou atu na tuhana hakaatoa Aia e isi ma na tamalliki Aia raa.

Pol e hakatataakoto mmaha na tama i Galesia

8 I mua te saaita kootou ni se ki illoa mai TeAtua raa, kootou e mee pera ma ni tama hehekau na atua tera seai ma ni atua hakamaoni raa. 9 Emeia te saaita nei kootou ku illoa mai TeAtua. Eaa, anau ki tattara pera ma te saaita nei TeAtua ku iroa kootou? Aiea kootou e hihhai ki vakkai muri i na anana se isi na mahi raa ki tokonaki kootou raea? Aiea kootou e hihhai

ki vakkai hakaraoi no mee pera ma ni tama hehekau i na anana raa raea?
10 Anau e rono pera ma kootou e isi na aho, na marama, na hetuu ia ma na
hetau e hakammaha. 11 Anau e hakataakoto mmaha i kootou! Tena anau
e mataku ma ka oti te hehekau anau raa ku llano marino.
12 Tena anau e kainno atu kootou aku taina ki mee pera ma anau. Ia
tena anau e ssau koi peenaa ma kootou. Kootou se hai mee ni ppena e
ssara i anau. 13 Kootou e illoa te hakataakoto anau ni takutaku atu te
Rono tauareka raa i te kaamata roo; Anau e takutaku atu raa e mee anau
e laavea. 14 Ia niaina ma te maahana anau raa e hainattaa ma kootou, e
meia kootou se mee hakahaeo anau, ia se tiaki anau. Kootou e too anau
pera ma anau he ensel TeAtua, ia hoki kootou e too anau pera ma anau
ko Jisas Krais. 15 Kootou ni hihhia roo! Kaa teehee te hihhia naa vahao
nei? Tena anau hokonnau e lavaa te meatu pera ma kootou ki nnape na
karemata kootou raa i taha no kou mai anau raa ki mee e hainauhie. 16 Ia
e mee anau e tattara atu te hakamaoni, tena kootou ku mee pera ma anau
ku haeo kootou?
17 Na tama tera e hahaivi ma ki hakatike te Rono Tauareka raa e hihhai
mahi roo kootou, e meia na hakataakoto laatou raa e sakkino. Te hihhai na
tama raa ma ki vvae kootou i taha ma anau, ki tauttari kootou hea laatou
e hihhai raa. 18 Ia tena e tauareka ki tauttari vaa muri na tama ki mee na
hakataakoto laatou raa ki taualleka. Kootou e tau te ppena tahi na mee
taualleka, ia se ppena koi te saaita anau e noho ma kootou. 19 Aku tama!
Na hakalono llihu anau nei e ssau roo pera ma na isu te hine ku mee ki
mamaoha raa; anau e me ki hakalono llihu peenei ki tae roo te saaita kootou
e too na tiputipu Krais raa i roto kootou. 20 Anau e hihai roo ma ki noho ma
kootou te saaita nei, ki lavaa anau te hakatiketike na tattara anau raa ki tau
ma hea kootou e hihhai raa, maitaname anau e hakataakoto mmaha roo i
kootou.

Te tattara hai auna Hagar laaua ma Sara

21 Anau e hihai ki vahiri atu kootou na tama tera e hihhai ki nnoho i raro
na tuaa raa: kootou se illoa hea na tuaa raa e tattara atu kootou? 22 I roto
na tuaa raa e mmau ma Abraham e isi tokorua na tamalliki taanata. Te
tamariki e haanau iho i te hine hehekau, tena te tamariki e haanau iho i te
avana hakamaoni aia raa. 23 Te tamariki e haanau iho i te hine hehekau raa,
e haanau iho tautari te hakataakoto te tama. Tena te tamariki e haanau iho
i te avana hakamaoni aia raa, e haanau iho tautari hea TeAtua ni meake
Abraham raa. 24 Tokorua na hhine nei e huri mai taatou e rua na tattara e
ivi raa. Tena Hagar te hine na tamalliki aia raa e hannau mai pera ma ni
tama hehekau raa e huri mai taatou te tattara e ivi na tama raa ni too i te
Mouna Sainai raa. 25 Hagar e tuu pera ma ko te Mouna Sainai i roto Arebia,
tena aia e huri mai taatou te matakaina Jerusalem ia ma te kanohenua aia
te saaita nei tera e nnoho pera ma ni tama hehekau raa. 26 Emeia Sara e tuu
pera ma ko te Jerusalem hoou i te vaelani raa, tena aia ko te tinna taatou.
27 E mee te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Kootou na hhine se hai tamalliki raa ki hihhia!
Ia ttani hakamaroa ma te hihhia kootou na hhine se hai vahao ni llono na
isu na tamalliki raa!
Maitaname te hine e peesia ria raa,
e me ki isi tammaki na tamalliki,
e raka i aruna ma te hine te avana aia raa se lavaa roo te tiaki aia raa.”
28 Tena kootou aku taina, kootou e ssau pera ma ko Aisak te tamariki Sara
raa, maitaname kootou e hannau mai tautari te tattara hakamaoni TeAtua
ni kou ake Abraham raa. 29 Te saaita naa te tamariki e haanau mai tautari

te hakataakoto te tama raa ku mee hakahaeo te tamariki e haanau mai i
na mahi TeAnana Tapu raa, e ssau pera ma te saaita nei. 30 Kaa te Launiu
Tapu raa e mee maea? Te Launiu Tapu raa e mee mai ma,
"Hakaise te hine hehekau raa ma te tamariki aia raa i taha,
e mee te tamariki naa se lavaa te too he tuhana pera ma te tamariki te avana
hakamaoni raa e me ki too i na hekau te tamana laaua raa."
31 Tena aku taina, taatou seai ma ni tamalliki te hine hehekau raa, e meia
taatou ni tamalliki te hine seai ma he hine hehekau raa.

5

Krais e hakattana taatou

1 Tuu mmau, maitaname Krais e hakattana taatou, ki se lavaa taatou te
nnoho i raro na mahi na tuaa raa.
2 Anau Pol e meatu kootou, kame kootou e ttuu te hakamaatino e tapu i
na tinotama kootou ma ki mee TeAtua pera ma kootou e ttonu, tena hea
Krais ni ppena raa e llano marino koi. 3 Anau e me ki tattara hai mahi atu
kootou hakaraoi pera ma koai te tama e hihai ma aia ki ttuu te hakamaatino
e tapu te tinotama aia raa, te tama naa e tau te tautari na tuaa na Jiu raa
hakaatoa. 4 Kame he tama kootou e tautari na tuaa raa ma ki mee aia ki
tonu i na maihu TeAtua, tena te tama naa e havakkee aia hokoia i taha ma
Krais. Tena aia ku noho i taha ma te laoi TeAtua ni tokonaki kootou raa.
5 I te vahi maatou: maatou e mannatu pera ma TeAtua e me ki too maatou
pera ma ni tama e ttonu, e mee maatou e hakattina, tera hea maatou e
hakattari i na mahi TeAnana TeAtua raa ma ki too te hakamaoni Aia ni
tattara mai raa. 6 Te tama e ttuu te hakamaatino e tapu ia ma te tama se ttuu
te hakamaatino e tapu te tinotama aia raa se kkee, kame taatou e hukkui ma
Krais. Te mee e hakamaatua raa ko na hakattina taatou tera e me ki huri
ake i roto na laoi taatou i alaa tama raa.
7 Kootou ni ppena tauareka roo! Kaa koai e ppui kootou ki se tauttari
te hakamaoni raa? Tama raa e tatakore kootou peehee? 8 Na tatakore
peenei raa se oo mai TeAtua te Tama ni hirihiri kootou raa. 9 Na tama e
tattara ma, "Na ist moisi e lavaa te mee te haraoa e hakamoe raa ki hhuta."
10 Maitaname taatou e hukui ma TeAriki taatou raa, tena anau e hakatina
pera ma TeAtua e me ki mee kootou ki tauttari na tattara anau raa, ia ki
se too na hakataakoto e kkee. Koai te tama e hakapanimu na hakataakoto
kootou raa, TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu te tama naa.
11 Aku taina, anau e takutaku pera ma te ttuu te hakamaatino e tapu te
tinotama raa se hakamaatua, tera hea anau e tauhano te too na hakalono
llihu raa i na rima na Jiu raa. Kame te tuu te hakamaatino e tapu te
tinotama raa e hakamaoni, tena te takutaku anau i te mate Krais i aruna
te kros raa se lavaa hoki te kou mai te haeo anau. 12 Anau e hihai ma na
tama tera e hakapanimu kootou raa ki se tuu te hakamaatino e tapu raa
koi i na tinotama laatou, e meia laatou ki ttuu hoki alaa kina i na tinotama
laatou raa.
13 Aku taina, TeAtua e hirihiri kootou ki hakattana i taha ma na tuaa raa.
Emeia auu se hakatettere ma te saaita nei akoe e lavaa te ppena na mee
sakkino te tinotama raa e hihai ki hakattaki akoe raa. Kootou ki laoi, tena
ku tokonaki kootou hokkootou. 14 E mee na tuaa raa hakaatoa e mmoe i
roto te tuaa hokotahi nei, "Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe."
15 Emeia kame kootou e haere mee pera ma ni manu kai ttama no mee alaa
tama ki hakalono llihu, tena hakamattonu ka oti kootou hakaatoa ku haeo.

TeAnana ia ma te tinotama

16 Hea anau e mee ma ki meatu raa peenei: tiaki TeAnana raa ki hakattaki
na ora kootou raa, tena kootou e me ki se lavaa te tauttari hea te tinotama
raa e hihai. 17 E mee hea te tinotama raa e hihai raa e me ki hakataukaa ma
hea TeAnana raa e hihai, ia hea TeAnana raa e hihai raa e me ki hakataukaa
ma hea te tinotama raa e hihai. Te tinotama ia ma TeAnana raa se hihai
hokolaaua, tena te mee nei e huri mai pera ma kootou se lavaa te ppena hea
kootou e hakataakoto ma ki ppena raa. 18 Kame TeAnana raa e hakattaki
kootou, tena kootou se lavaa te nnoho i raro na mahi na tuaa raa.
19 Hea te tinotama raa e hihai raa e matahua. Te tinotama raa e huri mai
na tiputipu sakkino pera ma, ki paa huri, ki nnoho na ora haeo, ia e me ki
hai huri, tena 20 ki hakammaha na hatu tipua ia ma na tama hai pakava raa.
Na tama ku kaamata no nohonoho haeo, tena ku puhupuhu hokolaatou, na
tama ku manava kkere, na tama ku hakatauttau, ia na tama ku mannako
na mee alaa tama e isi raa. Na tama raa e vvae i na kuturana, tena ki
hakatauttau hokolaatou; 21 na tama raa e manava kkere hokolaatou, na
tama raa e unu tahi, ia e pukua hakatauttau, tena ki ppena alaa mee haeo
peenei hoki. Anau e meatu kootou vahao nei pera ma anau ni meatu i mua
raa: na tama tera e ppena na mee nei raa se lavaa te ttae i te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa.
22 Emeia TeAnana raa e kou mai te laoi, te hihia, te noho laoi, te laumarie,
te manava laoi, te tauareka, te hakamaoni, 23 te pasemmu, tena ki se
mannava haeo. Se hai tuaa e me ki hakataukaa ma na tiputipu nei. 24 Na
tama e tauttari Jisas Krais raa ku peesia na tiputipu sakkino nei i taha ia ma
hea te tinotama raa e hihai. 25 TeAnana raa e kou mai na ora taatou, tena
Aia e me ki rorohi na ora taatou raa. 26 Taatou ki se lavaa te hai ahu. Taatou
ki se lavaa te hakatauttau ma alaa tama. Taatou ki se lavaa te manava kkere
alaa tama.

6

Tokonaki alaa tama

1 Aku taina, kame he tama e laavea e ppena te mee e sara, tena na tama
e hai mmahi i na hakattina laatou raa e tau te hakatonu ake te tama naa; e
meia kootou ki tauttari te ara e tonu. Tena akoe hokkoe ki hakamattonu,
ka oti akoe ku teiho i na hahaaite raa hoki. 2 Kootou ki tokonaki alaa tama
te saaita laatou e ttiri na hainattaa, ia kame kootou e ppena peenei, tena
kootou ki tauttari na tuaa Krais raa. 3 Kame he tama e hakataakoto ma aia
e hakanaaniu, e meia i te hakamaoni aia se hakanaaniu, tena te tama naa e
hakanapa aia hokoia. 4 Kootou hokkootou ki kkira muri na tiputipu kootou
raa. Kame na tiputipu kootou raa e taualleka, tena kootou e tau te ahu i na
mee kootou ni ppena raa, ia se ahu niaa alaa tama ni ppena raa. 5 Tena
kootou hakaatoa e tau te amo hea e hainattaa i roto na ora kootou raa.
6 Kame he tama e akoako atu na tiputipu te lotu, tena kootou e tau te
hakatae ake na mee taualleka raa i na tama e akoako atu kootou raa hoki.

Taatou e me ki too niaa taatou e ppena

7 Auu se hai lavvaka kootou hokkootou; se hai tama e lavaa te hai laavaka
TeAtua. E hia te kooina akoe e ttori, teenaa te kooina hoki akoe e me ki too.
8 Kame kootou e tauttari hea te tinotama raa e hihai no ppena na tiputipu
sakkino raa, tena kootou e me ki too te mate. Emeia kame kootou e tauttari
TeAnana Tapu raa no ppena hea Aia e hihai raa, tena kootou e me ki too te
ora e ora tahi. 9 Tena taatou ki se kkaro te ppena na tiputipu taualleka;
kame taatou se kkaro, tena e isi te saaita taatou e me ki too na tuhana
taualleka i na tiputipu taatou e ppena raa. 10 Tena taatou ki tokonaki alaa

tama he saaita peehee taatou e lavaa, taohi mua na tama tera e hakattina iaa Jisas Krais raa.

Na tattara hakaoti

11 Kira iho te llahi na inoa anau e taataa atu i kootou ma te rima roo anau nei!

12 Na tama tera e hahaivi ma ki mee kootou ki ttuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou raa ko na tama tera e hihhai ki hakatannata, ia ki ahu i na tiputipu koi taatou na tama raa. Na tama raa e ppena peeraa ma ki se hakalono lihu laatou i na hakattina laatou iaa Krais raa. 13 Niaina na tama tera e ttuu te hakamaatino e tapu na tinotama laatou raa se tauttari hoki na tuaa. Na tama raa e hihhai ma kootou ki tuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou raa ma ki lavaa laatou te ahu pera ma kootou e tauttari hea laatou e hihhai raa. 14 Ia anau iaa, anau e me ki ahu koi i te vahi te kros Jisas Krais TeAriki taatou raa. Tena i te mate Aia, anau ku taa mate na tiputipu te maarama nei raa hakaatoa, tena anau ku mee pera ma he tama ku mate i te maarama nei. 15 Se isi te mee e sara i te tama e ttuu te hakamaatino e tapu ia ma te tama se ttuu te hakamaatino e tapu raa. Te mee tera e hakamaatua raa ko te ora vahao nei TeAtua e hihai ma taatou ki isi raa. 16 Kame kootou e tauttari hakamaoni roo na tuaa nei, tena kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki hakamaoni roo TeAtua. TeAtua e me ki mee hakaraoi roo kootou ma te laoi Aia se isi te hakaoti raa, tena ku kou atu te noho laoi.

17 Tena ki hakaotioti, anau se hihai hoki ma kootou ki kou mai alaa hakalono llihu, e mee na pona e mmau te tinotama anau nei e huri atu pera ma anau he tama hehekau Jisas.

18 Aku taina, TeAriki Jisas Krais ki hakatapu kootou, tena ku noho ma kootou na vahao hakaatoa. Amen.

Efesus
Te launiu Pol e taataa i na tama i Efesus

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Hukui ma Krais *1.1—3.21*
Takattaka ma Krais *4.1—6.9*
Tuu mmau no ppuhu ma Satan *6.10—6.24*

1 Anau Pol, anau e taataa atu te launiu nei. TeAtua e hihai ma anau ki
mee pera ma he aposol Jisas Krais.
Anau e taataa atu kootou na tama i roto Efesus tera e hakamaoni i na ora
laatou e hukui ma Jisas Krais raa.
2 TeAtua te Tamana taatou ia ma TeAriki Jisas Krais e me ki tokonaki
kootou, tena ku kou atu te noho laoi.

Na hoki e Ttapu Krais

3 Taatou ki hakammaha TeAtua te Tamana Jisas Krais TeAriki taatou raa!
Maitaname TeAtua ku kou mai taatou na hoki hakaatoa e ttapu i te vaelani
raa, e mee taatou ku hukui ma Krais. 4 I mua TeAtua ni pena te maarama
nei, Aia ko na hirihiri avare taatou ki mee mo tamalliki Aia, e mee taatou
e hukui ma Krais, tena taatou ki ttapu no nnoho se hai sara i na karemata
Tama raa.
E mee TeAtua e laoi taatou, 5 tena Aia ni maanatu i mua roo ma Aia e me
ki mee taatou pera ma ni tamalliki Aia i na mee Jisas Krais ni ppena raa.
Teenei he maanatu Aia, tena Aia e hihai ki ppena te mee nei. 6 Taatou ki
hakammaha TeAtua e mee Aia e huri mai hakamaoni te laoi Aia raa i taatou,
maitaname Aia e hoki marino mai taatou te Tamariki Aia e hakasessere
mahi raa. 7 Maitaname te toto Krais raa e hakattana taatou, tena ki ssoro
na hai sara taatou raa i taha. Te laoi TeAtua i taatou raa e rahi roo, 8 tena
Aia ki nnini iho te laoi Aia raa i aruna taatou.
I te kite ma te atamai Aia, 9 TeAtua e ppena hea Aia ni hakataakoto raa,
tena ki hakairoa mai taatou te hakataakoto e huuna ria tera Aia ku oti te
mamaanatu ma ki hakaoti ake iaa Krais raa. 10 Te hakataakoto TeAtua raa
e mee peenei, te saaita hakamaoni raa e me ki tae mai, tena Aia e me ki
tuku na mee hakaatoa i te vaelani ia ma te maarama nei raa i raro na mahi
te Tuku hokotahi raa, teenaa ko Krais.
11 Na mee hakaatoa e ppena tauttari te maanatu ia ma te hihai TeAtua,
tena TeAtua e hirihiri taatou ki mee pera ma ni tama roo Aia i te huhuki
taatou ma Krais raa, e mee te hihai Aia raa e moe i aruna hea Aia ni
maanatu i te kaamata raa roo. 12 Tena taatou na tama kaamata tera ni
hakattina iaa Krais raa, ki hakammaha TeAtua i na mahi Aia.
13 Ia tena kootou hoki ku mee pera ma ni tama TeAtua te saaita kootou
ni llono na tattara hakamaoni te Rono Tauareka tera e tokonaki taatou
ki ora raa. Kootou e hakattina iaa Krais, tena TeAtua e hakammau te
hakamaatino Aia raa i aruna kootou pera ma Aia e ttino kootou, tena ki kou
atu kootou TeAnana Tapu Aia ni tattara atu raa. 14 Ia e mee taatou ku oti
te too TeAnana Tapu raa, tena taatou ku illoa te hakamaoni pera ma taatou
e me ki too alaa mee taualleka hoki tera TeAtua ni tattara hakamaoni i
mua ma Aia e me ki kou ake ma na tamalliki Aia raa. Taatou e hakattari ki
too na mee nei te saaita TeAtua e too muri taatou raa, tena taatou ku nnoho
hihhia ma Aia. Ia tena taatou ki hakammaha TeAtua i te tauareka Aia!

Te lotu Pol

15 Tera hea te kaamata roo anau ni rono na hakattina kootou i TeAriki
Jisas ia ma te laoi kootou e huri ake i na tama TeAtua raa, 16 anau e tauhano
te hakammaha ake TeAtua ma kootou. Anau e maanatu kootou i na lotu
anau raa, 17 tena anau e kainno ake TeAtua te Tamana Jisas Krais TeAriki
taatou raa, te Tamana e noho i roto te maahina e tii raa ki kou atu TeAnana
Tapu tera e me ki mee kootou ki atamai, tena ku hakari atu ki kkite kootou
i TeAtua ia ma ki illoa kootou Tama raa. 18 Anau e kainno ake ki taaraki na
kapuroro kootou raa ki kkite kootou te maahina Aia raa ma ki lavaa kootou
te illoa te hakataakoto tera Aia ni kanna atu kootou raa, ia ki illoa hoki
kootou te taualleka na hoki Aia ni tattara hakamaoni ake i te kanohenua
Aia raa, 19 ia ki kkite hoki kootou na mahi hai mmahi Aia tera e hehekau
i roto na ora taatou na tama tera e hakattina Aia raa. Na mahi e hehekau
i roto taatou nei e ssau pera ma na mahi hai mmahi 20 Aia ni huri mai te
saaita Aia ni hakaora muri Krais i taha ma te mate raa, tena ki hakanoho
Tama raa i te vahi laaua Aia i te vaelani i aruna raa. 21 Krais e hakamaatua i
aruna na ensel i te vaelani, na tuku, na mahunani ia ma na ariki; te kakkae
Aia e too raa e raka mmao roo ma na kakkae na tama hakamattua i roto
te maarama nei ia ma te maarama i muri raa; 22 TeAtua e tuku na mee
hakaatoa i raro na vae Krais, tena ki kou ake Tama raa i na lotu raa pera
ma he Ariki e hakanaaniu i aruna na mee hakaatoa. 23 Tena te lotu raa e
huri mai te kaatoa te tinotama Krais raa, tena Krais Hokoia e mee na mee
roo hakaatoa no kaatoa.

2

Jisas e mate, tena ki ora muri

1 Na anana kootou i mua raa e mmate, e mee kootou ni se hakallono
TeAtua, tena ki ppena na mee e ssara. 2 Kootou i mua raa e tauttari
na tiputipu sakkino i te maarama nei raa, tena ki tauttari te tama e
hakamaatua na mahi na tipua i te vaelani raa, teenaa ko te tipua tera e
hakamaatua i roto na ora na tama se hakallono TeAtua raa. 3 Emeia te
hakamaoni, taatou e ssau pera ma na tama raa hoki, taatou e tauttari na
mee tera taatou hokotaatou e hihhai raa. Taatou e ppena na mee hakaatoa
tera na tinotama ia ma na mannatu taatou raa e hihhai. Taatou e tau te too
na hakalono llihu TeAtua raa, e ssau pera ma alaa tama hoki.

4 Emeia te manava aroha TeAtua raa e rahi roo, ia te laoi Aia taatou raa e
rahi hoki, 5 tena Aia ki hakaora muri na anana taatou raa ma Krais te saaita
na anana taatou raa ni mmate, e mee taatou ni se hakallono Aia. Taatou e
tokonaki ria no ora i na mahi TeAtua. 6 E mee taatou e hukui ma Jisas Krais,
tena Aia ki hakaora muri taatou i na mahi Aia ma ki hakamattua taatou ma
Aia i te maarama i aruna raa. 7 Aia e ppena peenei iaa Jisas Krais ma ki
huri mai ki kkite taatou ma na tautama koi oo mai i muri raa te laoi e rahi
Aia raa. 8 9 Maitaname TeAtua e tokonaki taatou no ora ma te laoi Aia raa,
e mee taatou e hakattina. Taatou se ora i na mahi koi taatou hokotaatou, e
meia taatou e ora e mee te hoki TeAtua raa, tena taatou ki se ahu ma teeraa
ni mahi taatou. 10 TeAtua e mee taatou ki ttipu peenei, ia e mee taatou e
hukui ma Jisas Krais, tena Aia ki penapena taatou ki nnoho te ora tauareka
tera Aia ku oti te tanattana ma taatou ki ppena raa.

Hukui ma Krais

11 Kootou seai ma ni Jiu te saaita kootou ni hannau mai raa, tena na
Jiu raa e mee ma kootou se ttuu te hakamaatino e tapu raa i na tinotama
kootou, e meia laatou na Jiu raa e ttuu te hakamaatino e tapu raa (teenei he
hakamaatino koi na taanata raa e mee i na tinotama laatou.) Mannatu ma
na ora kootou i mua raa ni ttipu peehee. 12 Te saaita naa kootou e mmao i

taha ma Krais. Kootou ni manu siri, tena kootou seai ma ni tama i roto na
tama TeAtua ni hirihiri raa. Kootou se isi na tuhana kootou i roto te tattara
e ivi TeAtua ni hakamoe tera e mmoe i roto na tattara hakamaoni Aia ni
meake na tama Aia raa, tena kootou e nnoho vare koi i roto te maarama
nei se isi na mannatu, ia se too hoki TeAtua. 13 Kootou ni mee raa e mmao
roo i taha ma Krais, tena te toto Krais raa e kou mai kootou no taapiri Aia.
14 E mee Krais Hokoia e kou mai te tauareka, tena ki mee na Jiu ia ma na
tama seai ma ni Jiu raa ki oo mai no mee pera ma he kanohenua hokotahi.
Aia e seu te tauppaa tera ni vvae no mee na tama raa ki nonnoho haeo raa.
15 Krais e hakaoti na tuaa hakaatoa i roto na tuaa na Jiu raa ki lavaa Aia te
penapena e rua na kanohenua raa pera ma he kanohenua hoou ki hukui
ma Aia, tena ki mee na tama raa ki nnoho taualleka. 16 Te mate Krais i
aruna te kros raa e seu te nonnoho haeo na tama raa, ia tena te mate Aia i
aruna te kros raa e hakapaa e rua na kanohenua raa pera ma he tinotama
hokotahi, tena ki too muri ake na tama raa iaa TeAtua. 17 Krais e haere iho
no takutaku atu te Rono Tauareka i te noho laoi raa i kootou hakaatoa, na
tama seai ma ni Jiu tera ni oo no mmao i taha ma TeAtua raa ia ma na Jiu
tera ni mee ma e tappiri ake Aia raa. 18 Na mahi Krais raa e mee taatou
hakaatoa na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa ki oo mai no ttuu i mua
TeAtua ma TeAnana hokotahi.
19 Ia tena kootou na tama seai ma ni Jiu raa, te saaita nei kootou ku seai
ma ni manu siri ia ma ni tama kee. Kootou te saaita nei ku hukui hakaatoa
ma na tama TeAtua raa, tena kootou ku mee pera ma ni tamalliki Aia.
20 Kootou e ssau pera ma ni hare tera e hakatuu i aruna te hatupaa na
aposol ia ma na profet raa ni hakamoe, tena Krais Hokoia ko te pou roto te
hare naa. 21 Aia ko te Tama e ttaohi na pou te hare naa hakaatoa, tena te
hare naa ku haere no rahi no mee pera ma he hare tapu ni hakatapu ria ma
TeAtua. 22 E mee kootou e hukui ma Krais, tena Krais ku hukui kootou ia
ma alaa hakattina ana i te kina TeAtua e noho i na mahi TeAnana Tapu raa.

3

Te hehekau Pol ma na tama seai ma ni Jiu raa

1 Tena anau Pol, anau e karapusi ria e mee te hehekau Krais e kou mai
ki takutaku atu te Rono Tauareka raa i kootou na tama seai ma ni Jiu raa.
2 Hakamaoni kootou kame ku oti te llono te hehekau Krais ni kou mai anau
ki ppena ki tokonaki kootou i na mahi Aia raa. 3 TeAtua e huri mai na
hakataakoto Aia e huuna ria raa ki iroa anau. (Anau e taataa hakapopoto
atu koi te launiu nei, 4 ia kame kootou e ppau hea anau e taataa raa, kootou
e me ki illoa te atamai anau i na tiputipu Krais e huuna ria raa.) 5 I mua
taatou na tama ni se illoa na mee tera ni huuna ria raa, e meia te saaita nei
TeAtua e huri mai na mee raa i TeAnana Tapu, tena ki huri ake hoki na
aposol ia ma na profet raa. 6 Te hakataakoto tera ni huuna ria i mua raa e
mee peenei. Na tama seai ma ni Jiu raa e me ki hakapaa ma na Jiu raa, tena
ku too na tuhana e ttapu TeAtua e me ki kou mai raa. Na tama raa e me ki
hukui ma na Jiu raa pera ma he kanohenua hokotahi, tena na tama seai
ma ni Jiu raa e me ki too hoki na tattara hakamaoni TeAtua ni tattara ake
na Jiu raa, e mee laatou ku hukui ma Jisas Krais.
7 TeAtua e kou mai te hoki e tauareka nei i anau, tena anau ku mee pera
ma he tama hehekau i te Rono Tauareka tera Aia ni kou mai anau i na
mahi Aia raa. 8 Anau e mouraro i na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa, e
meia TeAtua e kou mai te hehekau tauareka nei ki kkave na mee taualleka
te Rono Tauareka Krais tera taatou se illoa raa i na tama seai ma ni Jiu

raa, 9 tena ki mee na tama hakaatoa ki kkite ma na hakataakoto TeAtua e
huuna ria raa e me ki hehekau ria peehee. TeAtua te Tama ni ppena na mee
hakaatoa raa ni huu na hakataakoto Aia raa na saaita ku llaka raa, 10 ma ki
lavaa te saaita nei i te vahi te lotu na ensel hai mmahi tera e isi na mahi i
te vaelani raa te illoa te atamai Aia tera e hhura i roto na mee hakaatoa
raa. 11 TeAtua e pena te mee nei tautari te hakataakoto e moe tahi i roto
Aia tera Aia ni mee no hakamaoni i na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa.
12 Taatou e hukui ma Krais no hakattina hakamaoni Tama raa, tena taatou
ku se isi te mattaku ki oo no ttuu i mua TeAtua. 13 Ia tena anau e kainno atu
kootou ki se mamannatu tammaki e mee anau e too na hakalono llihu nei
ma kootou ki tokonaki kootou.

Te laoi Krais

14 Tera hea anau e teiho no tuturi i mua na maihu TeAtua, 15 te Tama
tera na hareakina hakaatoa i te vaelani ma te maarama nei raa e too na
inoa hakamaoni laatou raa. 16 Tena anau e kainno ake TeAtua i na mahi
TeAnana Tapu ki kou atu kootou ni mahi i na mahi Aia raa ki tokonaki
kootou ki ivi, 17 tena anau e lotu ma ki lavaa Krais te noho i roto na hatu
manava kootou e mee na hakattina kootou raa. Anau e lotu hoki ma kootou
ki ttaohi mmau te tiputipu te laoi raa i roto kootou pera ma te kerekere raa
e ttaohi na patiaka na laakau raa, 18 ki lavaa kootou ma na hakattina ana
TeAtua raa hakaatoa te isi na mahi ki illoa te llaha ma te roroa, te palluna
ia ma te nnoto te laoi Krais raa. 19 Hakamaoni kootou e me ki oti ku illoa te
laoi Krais teeraa e raka roo i aruna na mee hakaatoa i te maarama nei raa,
tena na tiputipu TeAtua raa ku kkapi i roto taatou.

20 Na mahi TeAtua raa e hehekau i roto na kapuroro taatou, tena Aia e
lavaa te ppena na mee roo hakaatoa tera e raka roo ma hea taatou e kainno
ki too raa, ia e mannatu ma ki ppena raa. 21 Taatou ki hakammaha TeAtua
i na hare lotu ia ma Jisas Krais na vahao hakaatoa. Amen.

4

Na hakattina hakaatoa e hukui ma Jisas Krais

1 Anau e meatu kootou hakaatoa, anau e karapusi ria maitaname anau
e hehekau ma TeAriki, tena anau e kainno atu kootou ki nnoho na ora e
taualleka tera e tau ma hea TeAtua ni kanna atu kootou ki tauttari raa.
2 Auu se ahu, auu se mannava haeo, ia auu se lotolloto vave. Huri ake te laoi
akoe i alaa tama, tena auu se lloto te saaita teeraa tama e pena te mee e sara.
3 TeAnana Tapu e hukui taatou hakaatoa, tena taatou hakaatoa ki hai na
mahi taatou ki nnoho ma te noho laoi raa. 4 Taatou na hakattina ana e ssau
pera ma he tinotama te tama hokotahi, tena taatou e too TeAnana Tapu
hokotahi. 5 E isi TeAriki hokotahi, te hakatina hokotahi, te hakoukou tapu
hokotahi; 6 ia e isi TeAtua ia ma te Tamana hokotahi na tama hakaatoa:
teenaa ko TeAriki na tama hakaatoa tera e hehekau, ia e noho i roto na
tama hakaatoa raa.

7 Taatou hakaatoa e too na hoki taatou raa tautari hea Krais ni kou mai
raa. 8 Pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Te saaita te Tama raa ni haere i te vaelani raa,
Aia e too tammaki na tama haeo no haere ma Aia;
tena ki kou ake na hoki na tama raa.”

9 Tena te tattara e mee ma, “Tama raa e haere i aruna raa” e mee maea? Te
tattara raa e mee ma te Tama raa ku oti te hamai i raro i te maarama nei.
10 Tena te Tama tera ni hamai i raro te maarama nei raa ko te Tama koi ni
haere i te vaelani raa ma ki mee na mee hakaatoa ki ttonu i na mahi Aia raa.

11 Teenaa ko te Tama tera e kou ake na hoki na tama raa, tena Aia ki hirihiri
alaa tama ki mee mo aposol, alaa tama ki mee mo profet, alaa tama ki mee
mo tama e takutaku te Rono Tauareka, alaa tama ki mee mo tama e lollohi
na hakattina ana, tena alaa tama ki akoako na tama. 12 Aia e ppena na
mee nei ki mee na tama hakaatoa tera e hakattina TeAtua raa ki tanattana,
tena ku hehekau ki ivi na hare lotu Krais raa. 13 Ia tena taatou hakaatoa
ki oo mai no hakanatahi ma te hakatina hokotahi i te atamai taatou i te
Tamariki TeAtua raa. Tena taatou ki mee pera ma ni tama ku mattua i
na hakataakoto taatou ki too taatou te hakamaoni roo na tiputipu Krais raa
hakaatoa. 14 Tena taatou ku se mee pera ma ni tamalliki e aaua ria te peau,
ia e aania ria te matani tera e tere hakatike ma na akoako na tama hai ssara
tera e hakattaki alaa tama ki ppena na mee haeo ma na malliu laatou raa.
15 Emeia taatou ki tattara te hakamaoni ma te laoi, tena taatou ki hhomo
ake ma na tiputipu Krais te Tama tera e hakamaatua raa. 16 Krais e hukui
na kina hakaatoa i roto te tinotama raa i na mahi Aia, tena te tinotama raa
hakaatoa e taohi ria i na hukui te tinotama raa. Tena te saaita na paa kina
te tinotama raa e ppena na uata laatou raa, tena te tinotama raa ku homo
ake ma te laoi.

Te ora vahao nei

17 Tena anau e tattara hakamataku atu kootou i te inoa TeAriki: Auu se
tauhano te nnoho pera ma na tama e nnoho pouri raa. Na hakataakoto na
tama raa e haeo, 18 tena na kapuroro na tama raa e ppuni. Na tama raa e
mmao i taha ma te ora TeAtua e kou mai raa, e mee laatou e hakatturi na
katarina laatou raa, tena ki se hihhai ki hakattike na ora laatou raa. 19 Na
tama raa ku se isi na nnapa laatou, ia na tama raa e ppena tahi na mee
sakkino tera te tinotama raa e hihai, tena ki tauhano te ppena na tiputipu
sakkino.

20 Emeia kootou ni se akoako ria ki mee peeraa te saaita kootou ni illoa
mai Krais raa. 21 Kootou ku oti te llono i te vahi Tama raa, ia e mee kootou e
hakattina Tama raa, tena kootou ku ako ria i te hakamaoni Jisas raa. 22 Tena
peesia na tiputipu kootou i mua tera e mee kootou ki tauttari na ora kootou
i mua raa, teenaa ko na tiputipu e mee na ora kootou raa ki haeo. 23 Kootou
ki mee na hatu manava ia ma na kapuroro kootou raa ki matahua, 24 tena
kootou ki too te ora vahao nei tera TeAtua e penapena ma na tama ki too ki
ssau pera ma na tiputipu Aia tera e huri mai te ora hakamaoni e tapu raa.

25 Tena hakaoti te tattara malliu vahao nei! Kootou hakaatoa ki tattara
ake alaa hakattina ana te hakamaoni, maitaname taatou hakaatoa ku
hokotahi i roto te tinotama Krais raa. 26 Ia kame akoe e roto, tena auu
se tiaki te roto naa ki hakattaki akoe ki ppena na mee e ssara, ia auu se
noho ma te roto naa ki tae te aho hakaatoa. 27 Auu se tiaki he saaita ma
Satan ki hehekau i roto akoe. 28 Na tama e kailallao raa ki hakaoti vahao
nei te kailallao, tena ku kaamata no uata ki lavaa laatou te tokonaki laatou
hokolaatou, tena ku tokonaki hoki na tama hakaalloha raa. 29 Auu se
pehipehi na tattara haeo, e meia ppehi koi na tattara e lavaa te tokonaki
teeraa tama raa, teenaa ko na tattara e lavaa te tokonaki te hakatina teeraa
tama, ia na tattara akoe e ppehi raa e me ki tokonaki hoki na tama e llono
raa. 30 Kootou ki se mee TeAnana Tapu TeAtua raa ki aroha, e mee TeAnana
Tapu TeAtua raa ko te hakamaatino pera ma Aia e ttino kootou ki ttae roo te
saaita Aia e me ki hamai no tokonaki kootou raa. 31 Peesia na hakataakoto
hakaatoa e sakkino raa, tena na nonnoho haeo ia ma na hakatauttau raa o
taha. Hakaoti te vavaa huri alaa tama ia ma ku hai haeo alaa tama, tena
peesia na tiputipu sakkino raa hakaatoa. 32 Kootou ki manava laoi alaa
tama, ia ki alloha alaa tama, tena ku ssirihia na mee sakkino alaa tama ni

ppena i akoe raa pera ma TeAtua ni ssirihia na hai sara akoe raa i na mahi Krais.

5

Nnoho i roto te maahina Krais

1 Kootou ki hahaivi ki mee pera ma TeAtua, e mee kootou ni tamalliki Aia
e hakasessere. 2 Te laoi raa ki hakamaatua i roto na ora kootou, e ssau pera
ma Krais e laoi taatou, tena ki hoki mai te ora Aia raa pera ma he hoki e
hauna laoi tera e mee TeAtua ki hihia.
3 E mee kootou ni tamalliki TeAtua, tena kootou ki se tattara na mee haeo
pera ma te hai huri, te hai pakava na tinotama ia ma te mannako. 4 Ia se tau
hoki ma kootou ki mee na tattara haeo, na tattara saakari ia ma na taussua
haeo. Emeia kootou e tau te hakammaha TeAtua avare. 5 Kootou e illoa
pera ma te tama e haere hai huri raa, te tama e ppena na mee e ssara ma
teeraa tama raa ia ma te tama kai manako raa se lavaa te isi he tuhana i te
Hakamaatua ana Krais ma TeAtua raa, e mee te kai manako raa e ssau pera
ma he tiputipu ki hakamaru na hatu tipua.
6 Auu se tiaki na tama ki malliu atu kootou ma na tattara vvare laatou
raa; aanei ko na mee roo tera TeAtua e me ki roto i na tama se hakallono
Aia raa. 7 Tena kootou ki se hukkui ma na tama peenei. 8 Kootou ni nnoho
pouri i mua, e meia te saaita kootou ku oo mai no mee pera ma ni tamalliki
TeAriki raa, tena kootou ku nnoho i roto te maahina. Ia tena kootou ki
nnoho pera ma ni tama te maahina, 9 e mee te maahina raa e kou mai
na tiputipu hakaatoa e taualleka, na tiputipu hakaatoa e ttonu ia ma na
tiputipu hakaatoa e hakamaoni. 10 Hahaivi ki illoa kootou na mee tera e
me ki mee TeAriki ki hihia raa. 11 Kootou ki se hukkui ma na tama e nnoho
pouri raa no ppena na mee se ttonu: teenaa ko na tiputipu te pouri raa.
Emeia kootou ki ppena na tiputipu te maahina raa. 12 Te mee naa hakanapa
roo ma kootou ki tattara hoki na mee na tama haeo raa e ppena hai amuni
raa. 13 Te saaita na mee hakaatoa e kou mai i te kina te maahina raa, taatou
e me ki kkite laoi roo na ttipu na mee raa, 14 maitaname te maahina raa e
huri ake te hakamaoni na mee raa. Tera hea te tattara raa e moe ma,
“Mahhike i aruna na tama e tumoe mahi raa, ia mahhike i taha ma te mate,
tena Krais e me ki hakamaahina na ora kootou.”
15 Kootou ki lollohi hakamattonu na ora kootou raa. Kootou ki se nnoho
pera ma ni manapuhi, e meia nnoho pera ma ni tama e atamai. 16 Kootou
ki se nnoho taravare, maitaname na aho nei ni aho te haeo. 17 Auu se nnoho
vvare, e meia hahaivi ki illoa kootou hea TeAriki e hihai ma kootou ki
ppena raa.
18 Auu se unu na wain ki vvare kootou, e mee te wain raa e me ki
mee te ora akoe raa ki haeo; e meia too TeAnana Tapu raa i roto na ora
kootou. 19 Kootou ki tattara ake alaa tama na tattara i roto na rue TeAtua
raa hakaatoa. Kootou ki huhua ma na hatu manava kootou ki hakammaha
ake TeAtua. 20 Kootou ki hakammaha tahi ake TeAtua Tamana i na mee
hakaatoa i te inoa Jisas Krais TeAriki taatou raa.

Na hhine ia ma na taanata laatou

21 Koorua ki hakallono na tattara koorua hokkoorua, e mee koorua e
hakammaha Krais.
22 Kootou na hhine; kootou ki hakammaha na taanata kootou raa pera
ma akoe e hakammaha TeAriki raa. 23 E mee te tanata e isi na mahi aia i
aruna te avana aia raa pera ma Krais e isi na mahi Aia i aruna te lotu raa,
ia tena Krais Hokoia ko te Tokonaki te lotu, tena te lotu raa ko te tinotama

Aia. 24 Ia tena na hhine raa hokolaatou ki hakallono na taanata raa pera
ma te lotu raa e hakammaha Krais.
25 Kootou na taanata, kootou ki hai avana laoi na hhine kootou raa pera
ma Krais e laoi te lotu, tena ki hoki ake te ora Aia raa ma te lotu. 26 Aia e
mate ma na tama Aia raa ki mee na tama raa ki matahua. Aia e hakoukou
na tama raa ma te vai i te hakoukou tapu ia ma na tattara Aia raa, 27 ki lavaa
Aia te mee na tama Aia raa hakaatoa ki matahua, tena ku too na tama raa
i te kina Aia e noho raa, ki se lavaa na tama raa te matanaennae, tena ku isi
na hai sara ia ma na mee sakkino. 28 Na taanata raa e tau te mee hakaraoi
na avana laatou raa e ssau pera ma laatou e mee hakaraoi na tinotama
laatou raa. Te tanata e laoi te avana aia raa e laoi aia hokoia. 29 Se hai tama
taatou e mee pera ma aia se hihai te tinotama aia. Emeia taatou e hannai
na tinotama taatou raa, tena ki lollohi hakaraoi na tinotama taatou raa pera
ma Krais e rorohi te lotu; 30 e mee taatou hakaatoa e hukui ma te tinotama
Aia raa. 31 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“I te hakataakoto nei koi te tanata raa e me ki tiaki te tamana ia ma te tinna
aia raa,
tena ku haere no hakapaa ma te avana aia raa,
tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.”
32 I roto na tattara nei e isi roo te poroporo e hakamaoni tera anau e iroa e
tattara iaa Krais ia ma te lotu. 33 Emeia te tattara nei e haere hoki kootou:
na taanata hakaatoa ki laoi na avana laatou raa pera ma aia e laoi aia
hokoia, tena na hhine raa ki hakammaha na taanata laatou raa.

6

Na matua ia ma na tamalliki laatou

1 Kootou na tamalliki TeAtua: kootou ki hakallono no tauttari na maatua
kootou raa, e mee teenei hea kootou e tau te ppena. 2 Te tuaa kaamata tera
e isi te tattara hakamaoni e hakapaa ake raa e mee ma, “Hakammaha na
tamana ia ma na tinna kootou raa, 3 ki taualleka na ora kootou, tena kootou
e me ki nnoho saaita roroa i te maarama nei.”
4 Kootou na maatua na tamallik: kootou ki se mee na tamalliki kootou raa
ki lloto. Emeia kootou ki poroporo ake na tamalliki raa, tena ku akoako ake
na tamalliki raa i na tiputipu TeAriki e hihai raa.

Na tama hakamattua ia ma na tama hehekau

5 Kootou na tama hehekau: kootou ki mattaku no tauttari hakamaoni
na tama hakamattua kootou i te maarama nei raa, e ssau pera ma akoe e
hehekau ma Krais. 6 Se mee ma kootou ki tauttari koi te saaita na tama
hakamattua kootou raa e kkite ma ki mee tama raa ma akoe e tautari
hakamaoni; e meia ppena ma na hatu manava kootou hea TeAtua e hihai
kootou ki ppena raa pera ma kootou e hehekau ma Krais. 7 Kootou ki
hehekau hakappuru pera ma ni tama hehekau, e ssau pera ma kootou e
hehekau ma TeAriki, seai ma te tama. 8 Kootou ki mannatu pera ma TeAriki
e me ki taui muri taatou i na hehekau taualleka taatou e ppena raa, niaina
ma akoe he tama hehekau, ia seai ma he tama hehekau.
9 Kootou na tama hakamattua: kootou ki mee hakaraoi na tama hehekau
kootou raa. Kootou ki mannatu pera ma akoe ia ma te tama hehekau
akoe raa ni tama te Tama Hakamaatua hokotahi i te vaelani tera e me ki
hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi raa.

Na hana hakaatoa TeAtua

10 Teenei na tattara hakaoti anau i kootou: Kootou ki too na mahi kootou
raa i TeAriki, tena akoe e me ki ivi, e mee na mahi Tama raa e hai mmahi

roo. 11 Kootou ki taohi mmau na hana kootou e ppuhu i roto na taua tera
TeAtua ni kou atu kootou raa, ki lavaa kootou te ttuu mmau i na hahaaite
Satan, 12 e mee taatou se ppuhu ma na tama te maarama nei, e meia taatou
e ppuhu ma na tipua sakkino ia ma te tuku hakamaatua na tipua sakkino
tera e taakai vaa aruna na henua hakaatoa raa, tena taatou e ppuhu ma
na mahi te pouri. 13 Ia tena taatou ki too hakaatoa na hana e ppuhu tera
TeAtua ni kou mai raa! Tena te saaita te aho te haeo raa e ttiri akoe raa,
akoe e lavaa te ttuu mmau i na hahaaite te tama haeo raa, tena te saaita te
taua raa e oti raa akoe e me ki tuu mmau koi i te kina akoe e tuu raa.
14 Tena kootou ki ttuu tanattana ma te hakamaoni pera ma he taitu e
hakatike areha na paioro kootou, ia tuu tanattana ma te tonu pera ma he
mee e ppui na hatahata kootou. 15 Ia pera ma akoe e uru na taka, tena
akoe ki tanatana no takutaku te Rono Tauareka i te noho laoi raa. 16 Na
vahao tahi kootou ki amoamo na hakattina kootou raa pera ma he mee e
me ki ppui na hika e ura tera Satan e vanavana atu raa. 17 Kootou ki illoa te
hakamaoni pera ma TeAtua e tokonaki kootou, tena te mee raa e ssau pera
ma he uhi akoe e uhi te saaita te taua, tena na tattara TeAtua raa e ssau pera
ma he paraamoa TeAnana Tapu raa e kou atu.
18 Lotu ake TeAtua ki tokonaki kootou pera ma TeAnana Tapu raa e
hakattaki akoe. I te hakataakoto nei koi kootou ki tanatana tahi, ia auu se
matanaennae; lotu tahi ake TeAtua ki tokonaki na tama Aia raa hakaatoa.
19 Ia lotu hoki ma anau, tena ku kainno ake TeAtua ki kou mai ni tattara i
anau ki tattara te saaita anau e tanattana ki tattara, ia ki se lavaa anau te
mataku te tattara i te vahi na hakataakoto te Rono Tauareka tera koi huuna
ria raa. 20 Jisas Krais e hirihiri anau ki tattara ma Aia, ia ki takutaku te Rono
Tauareka raa. Teenei hea anau e ponotia i roto te hare karapusi raa. Lotu
ma anau ki lavaa anau te tattara hai mahi i te Rono Tauareka raa.

Na tattara hakaoti

21 Maatou e laoi Tikikus te taina hakamaoni maatou nei, tena te tama
nei e hehekau hakamaoni ma TeAriki, tena aia e me ki hakari atu kootou
hakaatoa na tiputipu te ora anau raa, ki illoa kootou ma te ora anau raa he
ora peehee. 22 Anau e kauna ria atu te tama nei ki tattara atu ki illoa kootou
na tiputipu na ora maatou i te kina nei raa, tena aia ku tokonaki kootou.
23 Tena TeAtua Tamana ia ma TeAriki Jisas Krais ki kou atu kootou te
noho laoi, te laoi ia ma te hakatina. 24 Tena TeAtua ki rorohi laoi kootou na
tama tera e laoi hakamaoni Jisas Krais TeAriki taatou raa ma te laoi se isi
te hakaoti raa.

Filipai
Te launiu Pol e taataa i na tama i Filipai

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.11*
Te ora Pol *1.12—1.26*
Te ora Krais *1.27—2.18*
Timoti laaua ma Epafroditus *2.19—2.30*
Lollohi hakappuru i na mee e ssara *3.1—4.9*
Na soa laoi Pol *4.10—4.20*
Na tattara hakaoti *4.21—4.23*

1 Anau Pol, maaua ma Timoti ni tama hehekau ma Jisas Krais.
Maaua e tattaa atu i na hakattina ana hakaatoa TeAtua i roto Filipai tera
e hukui ma Jisas Krais raa, hakapaa hoki ma na tama hakamattua i roto na
hare lotu ia ma na tama e totokonaki raa.
2 TeAtua te Tamana taatou raa ia ma TeAriki Jisas Krais ki kou atu te
tauareka ma te noho laoi.

Te lotu Pol

3 Na vahao hakaatoa anau e maanatu kootou, anau e hakammaha ake
TeAtua ma kootou; 4 tena na vahao hakaatoa anau e lotu ma kootou
raa, anau e lotu roo ma te hihia, 5 e mee tammaki na ara kootou ni
tokonaki anau ki hehekau ma te Rono Tauareka raa, kaamata mai roo te
aho kaamata raa haere no ttae te aho nei. 6 Ia tena anau e iroa roo pera
ma TeAtua, te Tama ni kaamata te hehekau nei i roto kootou raa e me ki
tokonaki roo kootou ki tae te hakaoti, i te Aho Jisas Krais raa. 7 Anau e
maanatu tahi kootou! Ia e tonu hoki anau te isi na maanatu peenei i te
vahi kootou, maitaname kootou hakaatoa e tokonaki roo anau i te vahi te
hehekau TeAtua e kou mai anau raa, ia te saaita nei anau e noho i roto te
hare karapusi, tena anau e isi te saaita e me ki ttana ki tattara ki tokonaki
te Rono Tauareka raa ki moe tahi. 8 TeAtua e iroa pera ma te hakataakoto
e mmaha anau e tattara atu ma anau e isi i kootou raa e hamai i te hatu
manava Jisas Krais Hokoia.
9 Anau e lotu pera ma na laoi kootou raa ki hhomo koi no hhomo,
hakapaa ma te atamai hakamaoni ia ma te hakatonutonu e tonu raa, 10 ki
lavaa kootou te hirihiri hea e tauareka. Tena kootou e me ki hakattana i
taha ma na mee sakkino hakaatoa, ia ki se isi na sara i te Aho Krais raa e
tae mai. 11 Na ora kootou raa e me ki ppii roo na mee taualleka hakamaoni
tera Krais Hokoia e lavaa te kou atu ma na mahi ki hakammaha TeAtua.

Tiputipu te ora Pol

12 Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma na
mee tera ni kapihi mai anau raa e tokonaki roo te Rono Tauareka raa ki
ttoha. 13 Ia tena na soldia hakaatoa ia ma alaa tama hoki ku illoa pera ma
anau e ponotia i roto te hare karapusi raa e mee anau he tama hehekau ma
Krais. 14 Tena te noho anau i roto te hare karapusi nei e tokonaki tammaki
na hakattina ana ki hakattina hai mahi i TeAriki, tena na tama raa ku oo roo
no se mattaku te takutaku na tattara TeAtua raa.
15 Hakamaoni, e isi na tama e takutaku i te vahi Krais, maitaname laatou
e manava kkere, ia ni tama e hihhai ki hakatauttau, e meia alaa tama e
takutaku ma na hakataakoto taualleka. 16 Na tama nei e takutaku ma te
laoi, maitaname laatou e illoa pera ma TeAtua e kou mai te hehekau nei

i anau ki tattara atu te hakamaoni te Rono Tauareka raa. 17 Alaa tama
se tattara te hakamaoni Krais, e meia laatou e tattara ma na hakataakoto
sakkino, na tama raa e mannatu ma laatou e me ki ppena na mee ki mee te
hakataakoto anau raa ki haeo te saaita anau e noho i roto te hare karapusi
raa.
18 Niaina! Anau e hihia koi, e mee tammaki na ara taatou e lavaa te
takutaku ake Krais i na tama, niaina taatou e takutaku ma na hakataakoto
haeo ia ma na hakataakoto taualleka. Tena anau e me ki tauhano te noho
hihia, 19 maitaname anau e iroa pera ma i te vahi na lotu kootou ia ma
te tokonaki tera e hamai TeAnana Tapu Jisas Krais raa, anau e me ki
hakattana ria i taha ma te hare karapusi nei. 20 Te hakataakoto e rahi ia
ma te hihai anau peeraa anau ki se lavaa te tteiho ma hea anau e ppena
nei, ki ssau pera ma na saaita hakaatoa koi, ia taohi mua te saaita nei, tena
anau e tuu se mataku ki lavaa anau te hakammaha Krais ma te tinotama
anau, niaina anau koi ora, ia niaina ma anau ku mate. 21 Kaa te ora raa
hea? I te iroa anau, te ora raa ko Krais. Te mate anau raa e me ki tokonaki
ki ttoha te Rono Tauareka raa. 22 Emeia, kame anau e ora koi, anau e lavaa
te ppena tammaki na mee taualleka, tena anau se iroa te hirihiri te ora
hee anau e hihai. 23 E rua na hakataakoto e ttiri tahi anau. Tena te mee e
tauareka roo, anau ki tiaki te ora nei, tena ku haere no noho ma Krais; 24 e
meia, te mee hakamaatua roo; anau ki ora ki tokonaki kootou. 25 Anau e
iroa hoki te mee nei, ia tena anau e iroa pera ma anau e me ki ora. Anau
e me ki noho koi ma kootou ki tokonaki hakamarie kootou ki hihhia i na
hakattina kootou raa, 26 ia te saaita anau e noho hakaraoi ma kootou raa,
kootou e me ki isi roo na mee e me ki tattara ahuahu i te vahi anau, e mee
kootou e hukui na ora kootou raa ma Jisas Krais.
27 Ia tena te mee hakamaatua, kootou ki ppena na ora kootou raa ki ssau
pera ma hea te Rono Tauareka Krais raa e hihai, ki mmata ma anau e lavaa
te haere atu no mmata kootou ma ku seai. Anau e hihai ki rono pera ma
kootou e ttuu mmau ma te hakataakoto hokotahi, tena kootou hakaatoa ki
hai na mahi kootou ki hakattina te Rono Tauareka raa. 28 Auu se mattaku
na tama haeo raa; kootou ki hakattina, tena na hakattina kootou raa e me ki
huri ake na tama naa pera ma laatou e me ki llano, tena kootou e me ki ora,
maitaname TeAtua ko te Tama tera e kou atu na mahi kootou. 29 Maitaname
TeAtua ku oti te kou atu kootou na mahi ki hehekau ma Krais, ia se mee ma
kootou ki hakattina koi, e meia kootou ki hakalono llihu hoki ma Tama raa.
30 Tena te saaita nei taatou ki hakapaa hakaatoa no ppuhu te taua. Teenei
ko te taua tera kootou ni kkite, ia ni llono anau ni ppuhu na saaita ku llaka
raa, tena anau koi ppuhu koi te taua nei.

2

Tauttari na tiputipu Krais

1 Na ora kootou ma Krais raa e mee kootou ki ivi, tena te laoi Aia raa e
mee kootou ki nnoho taualleka. Kootou ku nniti ma TeAnana Tapu, tena
kootou ku isi te laoi ia ma te manava aroha i alaa tama. 2 Anau e meatu
kootou ki too te maanatu hokotahi ki mee anau ki hihia, tena ku too te
laoi hokotahi, tena na hakataakoto ma na anana kootou raa ki hakanatahi.
3 Auu se ppena na mee ki huri ake pera ma kootou e mannako, ia ki mee
pera ma kootou e hai ahu, e meia kootou ki laumarie ma alaa tama. Kootou
ki hakammaha alaa tama ki raka i aruna ma kootou hokkootou. 4 Mmata
hakaraoi hea teeraa tama e hihai, ia se mannatu koi hea kootou e hihhai.
5 Na tiputipu kootou e tau te isi raa ko na tiputipu tera Jisas Krais e isi raa.
6 Krais na vahao hakaatoa e ssau pera ma TeAtua,

e meia Aia se isi te hakataakoto ma ki mee Aia ki ssau pera ma TeAtua.
7 Niaina ma Aia e isi na mahi,
Aia e hihai koi ki kou mai hea Aia e isi,
tena Aia ki hamai no mee pera ma he tama hehekau.
Aia e hamai no tipu pera ma he tama,
tena Aia e ssau koi pera ma he tama.
8 Tama raa e pasemmu roo,
tena e hakarono roo haere no tae te saaita Aia ku mate raa,
teenaa ko te mate Aia i aruna te kros.
9 Teenaa ko te hakataakoto hokotahi nei koi tera TeAtua e too Tama raa no
kkave i aruna,
tena ki kou ake Tama raa te inoa e raka i aruna na inoa roo hakaatoa.
10 Ia tena hakaatoa ki hakammaha te inoa Jisas raa,
na tama hakaatoa i te vaelani ma te maarama nei,
ia ma te maarama i raro raa e me ki tteiho no tutturi,
11 tena hakaatoa e me ki tattara pera ma Jisas Krais ko TeAriki,
ia hakammaha na mahi TeAtua Tamana.

Ppena hea TeAtua e hihai

12 Tena aku soa laoi roo, e ssau pera ma kootou e hakallono roo anau te saaita anau ni noho ma kootou raa, tena te mee roo e hakamaatua raa, kootou ki hakallono hoki anau te saaita anau e noho i mmao ma kootou raa. Tauhano te hehekau no porepore te mattaku ki too te ora hakamaoni, 13 maitaname TeAtua e hehekau tahi i roto kootou ki mee kootou ki hihhai ki tauttari hea Aia e hihai raa.
14 Ppena na mee hakaatoa, ia auu se tamumu, tena auu se hakatauttau, 15 ki se lavaa kootou te isi na sara, ia ki matahua kootou pera ma ni tamalliki hakamaoni TeAtua tera e nnoho i roto te maarama e ppii na mee sakkino nei ia ma na tama hai ssara raa. Kootou ki mee pera ma na hetuu i te vaelani raa no hakamaahina atu na tama naa, 16 te saaita kootou e tattara atu na tattara te ora raa. Kame kootou e ppena peenei, tena anau e me ki tattara ahu roo kootou i te Aho Krais raa, maitaname na mee kootou e ppena naa e huri ake pera ma na hehekau anau raa se llano marino.
17 Anau e me ki hihia roo niaina ma anau e me ki nnini na toto te ora anau raa pera ma he hoki i aruna na hoki kootou e hoki ake TeAtua i na hakattina kootou raa. Anau e hihai ma taatou ki hihhia hakaatoa. 18 Ia e ssau peeraa hoki, kootou hoki ki hihhia, tena kootou ku hihhia ma anau.

Timoti laaua ma Epafroditus

19 Kame TeAriki e hihai, tena anau e me ki kauna ria atu Timoti ki haere atu he saaita vahao nei koi, ki lavaa anau te too ni tattara i te vahi kootou ki hihia anau. 20 Timoti ko te tama hokotahi koi e iroa na hakataakoto anau, tena aia e hihai ki mee hakaraoi roo kootou. 21 Alaa tama e mannatu koi hea laatou e hihhai raa, tena ku se mannatu hea Jisas Krais e hihai raa. 22 Tena kootou hokkootou e illoa pera ma Timoti e huri atu no kkite kootou te hakamaoni aia. Tena maaua ma Timoti e ssau pera ma he hai tamana tera e hehekau hakaatoa no takutaku te Rono Tauareka raa. 23 Tena anau e maanatu ma ki kauna ria atu Timoti te saaita anau ku iroa ma he hakataakoto peehee e me ki kapihi mai anau. 24 Tena anau e hakatina TeAriki pera ma anau roo e lavaa te haere atu no mmata kootou he saaita.
25 Anau e maanatu ma kame e tauareka ki kauna ria atu Epafroditus te taina taatou raa, te tama tera ni hehekau, tena ki tuu i te vahi anau ki tattara i te Rono Tauareka raa, tena aia hoki e hehekau no tokonaki anau pera ma he tama hehekau kootou no hakataetae na tattara. 26 Epafroditus e

hihai roo ma ki haere atu no mmata kootou, tena aia e aroha e mee kootou ni llono ma aia e laavea. 27 Hakamaoni aia ni laavea no taapiri ki mate. Emeia TeAtua e aroha tama raa, ia se mee ma TeAtua e aroha koi tama raa, TeAtua e aroha hoki anau, tena te aroha Aia anau raa e rahi roo. 28 Tena anau e maanatu hai mahi roo ma ki kauna ria atu koi te tama nei ki haere atu no mmata kootou, ki hihhia kootou te saaita kootou e kkite aia raa, tena te aroha anau raa e me ki tere no rano. 29 Tena kootou ki hihhia no too hakaraoi te tama nei pera ma he hakatina ana TeAriki. Huri ake te hakammaha kootou i na tama peenei ma te tama nei raa, 30 maitaname aia se manako te ora aia, tena aia ni taapiri ki mate i te vahi na hehekau Krais ma ki kou mai anau te tokonaki tera kootou hokkootou se lavaa te kou mai raa.

3

Te ora e tonu tahi hakamaoni

1 Aku taina ma aku kave: ki hakaotioti atu, anau e hihai ma kootou ki hihhia e mee kootou e hukui ma TeAriki. Anau se maanatu ki vaakai atu niaa anau ku oti te taataa atu i mua raa, maitaname na tattara nei e me ki tokonaki kootou. 2 Hakamattonu na tama tera e ppena na mee sakkino raa, na tama nei ni poi, na tama tera e soesoe tahi na tinotama laatou raa. 3 Teenei ko maatou ni too te hakamaatino e tapu hakamaoni, seai ma ko na tama naa, maitaname maatou e hakamarumaru TeAtua i na mahi TeAnana Tapu raa, tena maatou e hihhia e mee na ora maatou raa e hukui ma Jisas Krais. Maatou se hakammaha na tiputipu te maarama nei raa. 4 Hakamaoni, anau e lavaa te hakatina ma na mee peenei raa e lavaa te kapihi mai anau. Kame he tama kootou e maanatu ma aia e hakatina na tiputipu te maarama nei raa, tena te atamai anau i te vahi na mee nei raa e raka roo i aruna kootou: 5 Anau e ttuu te hakamaatino e tapu raa te saaita anau ni tae te latapu hokotahi te matua anau. Anau e haanau mai pera ma he tama Israel, he tama i roto te manava Benjamin, tena anau he Hibru hakamaoni. Anau he Farisi, tena anau e tautari na tuaa na Jiu raa hakaatoa. 6 Anau e hihai roo ki hehekau ma TeAtua, tena anau ki kou ake na hakalono llihu e haeo roo i na hakattina ana raa hakaatoa. Anau se isi na sara, kame taatou e tattara ma taatou e me ki ttonu tahi i te vahi taatou e tauttari na tuaa raa.

7 Emeia na mee hakaatoa anau ni maanatu ma ni mee taualleka raa, aaraa ni mee koi e haeo i te vahi Krais. 8 Se mee ma ko na mee naa koi; anau e maanatu ma na mee hakaatoa ni mee koi e haeo i te vahi na mee e taualleka raa, teenaa ko te illoa Jisas Krais TeAriki taatou raa. Anau ku peesia na tiputipu hakaatoa, e mee anau ku tautari Tama raa; anau e maanatu ma aaraa ni kaina koi ma ki lavaa anau te too Krais, 9 tena ki hukui hakamaoni ma Tama raa. Anau ku se isi te tonu i te vahi anau hokonnau, e ssau pera ma hea taatou e too te saaita taatou e tauttari na tuaa raa. Te saaita nei anau ku isi te tonu tera Krais ni kou mai i te vahi te hakatina anau i Aia raa, te tonu tera e hamai TeAtua i te vahi na hakattina taatou raa. 10 Hea anau e hihai hai mahi roo; anau e hihai ki iroa Krais, tena anau e hihai ki iroa na mahi te ora muri Aia raa, tena anau e hihai ki hukui ma Aia i na hakalono llihu Aia raa, tena ki ssau pera ma Aia i te mate Aia raa, 11 e mee anau e hakatina pera ma anau e me ki mahike muri i taha ma te mate no ora.

Na tuhana taatou

12 Anau se mee ma te ora anau raa ku tonu tahi. Anau e hahaivi hoki ki too te tuhana Jisas Krais ku oti te tanatana ma anau raa. 13 Aku taina ma

aku kave, anau se maanatu pera ma anau ku oti te too te tuhana raa, e meia te mee hokotahi anau e ppena raa; anau ki ssiri hea i muri anau, tena anau ku hai na mahi anau ki too niaa koi mmoe mai i mua raa. 14 Ia tena anau e me ki tere ki tae te kaha ki too he tuhana; na tuhana i te vaelani tera TeAtua e tattara mai i na mahi Jisas Krais raa.

15 Taatou hakaatoa, na tama tera ku tuai ma na hakattina laatou raa e tau te isi na tiputipu peenei. Emeia kame ni tama kootou e isi na tiputipu e kkee, TeAtua e me ki hakamaarama atu ki illoa kootou. 16 Niaina ma peehee, taatou ki haere tahi koi i mua, tena ku tauttari na tuaa tera taatou ni tauttari mai i mua haere no ttae te saaita nei raa.

17 Aku taina ma aku kave, tauttari tahi na tiputipu anau raa. Kootou ki matamata hoki na tama tera e tauttari na tiputipu e ttonu tera maatou ni hakamoe ma kootou raa. 18 Tammaki na vahao anau e tattara atu kootou na mee nei i mua, tena te saaita nei anau ku tattara hakaraoi atu kootou ma te tani pera ma e tammaki na tama na ora laatou raa e mee laatou ki se hakattina i te mate Krais i aruna te kros raa. 19 Te hakaotioti na tama naa e me ki oo i te kina te ahi raa, maitaname te atua na tama naa ko na mee tera te tinotama raa e hihai. Na tama naa e ahuahu na mee tera laatou e tau te nnapa raa, tena na tama naa e mamannatu koi na mee i roto te maarama nei raa. 20 Na inoa maatou raa ku mmau i te vaelani, tena maatou ku hakattari koi te Tokonaki taatou TeAriki Jisas Krais raa ki hamai i taha ma te vaelani. 21 Tama raa e me ki hakatike na tinotama haeo te maarama nei raa i na mahi Aia, tena ku mee na tinotama raa ki ssau pera ma te tinotama Aia raa e tauareka. Teenei ko na mahi hoki Aia ni hakkutu mai na mee hakaatoa ki rorohi Aia raa.

4

Na poroporo

1 Ia tena, aku soa laoi roo, anau e hihai mahi roo kootou, ia tena anau ku se kite kootou! Kootou e mee roo anau no hihia, tena anau e ahu roo i kootou! Aku taina ma aku kave, kootou ki ttuu mmau peenaa i na ora kootou ma TeAriki raa.

2 Yuodia koorua ma Sintike, anau e kainno atu koorua ki too te maanatu hokotahi pera ma ni hai taina TeAriki. 3 Ia tena akoe hoki taku soa laoi roo, anau e hihai ma akoe ki tokonaki na hhine nei, e mee na hhine nei ni hehekau na mahi laatou ma anau ki takutaku te Rono Tauareka raa, hakapaa hoki ma Klemen ia ma alaa tama hoki tera ni hehekau ma anau raa, tena na inoa laatou raa e mmau hoki i roto te launiu te ora raa.

4 Kootou ki hihhia tahi i te huhukkui kootou ma TeAriki raa. Anau e vaakai atu hoki; kootou ki hihhia!

5 Huri ake na tiputipu taualleka i na tama hakaatoa. TeAriki se roroa ku hamai. 6 Auu se mamannatu tammaki na mee, e meia i roto na lotu kootou raa hakaatoa, kootou ki kainno ake TeAtua niaa kootou e hihhai raa, ia kainno ake TeAtua ma na hatu manava taualleka na vahao hakaatoa. 7 Tena te noho laoi TeAtua tera e mmao roo ma te atamai te tama raa e me ki tokonaki kootou ki mee na hatu manava ia ma na pohouru kootou raa ki mallama e mee kootou e hukkui ma Jisas Krais.

8 Aku taina ma aku kave, ki hakaotioti na tattara anau nei, kootou ki mamannatu tahi na mee e taualleka tera na tama e hihhai raa: na mee tera e hakamaoni, ia na mee taualleka, ia na mee e ttonu, ia na mee e matahua, ia na mee te laoi ia ma na mee e hakanaaniu raa. 9 Haaite ki tauttari hea anau ni akoako atu ia ma hea kootou ni too i na tattara ia ma hea kootou ni

kkite anau ni ppena raa. Tena TeAtua tera ni kou mai te noho laoi raa e me ki nnoho ma kootou.

Pol e hakammaha na tama i Filipai

10 Anau e hihia roo, tena ki hakammaha TeAriki, maitaname kootou e mannatu roo ki tokonaki anau, e ssau pera ma kootou ni tokonaki anau i mua raa. Niaina kootou se hai ara e lave ki tokonaki anau vahao nei, e meia anau e iroa pera ma kootou e mannatu tahi koi anau. 11 Ia anau se tattara atu peenei ma e meekootou ku ssiri anau, e meia anau e akoako ria ki noho varatoa ma hea anau e isi raa. 12 Anau e iroa hea i roto taatou te saaita taatou e hihhai na mee, ia anau e iroa hoki hea i roto taatou te saaita taatou e isi tammaki na mee raa. Anau e iroa hea e huuna ria raa, ia anau e iroa pera ma anau e tuutuu laoi koi na vahao hakatoa, niaina anau e pohu, ia niaina ma anau e hikai, ia niaina anau e isi tammaki na mee, ia niaina ma anau se isi tammaki na mee. 13 Anau e ivi te ppena na mee hakaatoa, maitaname Krais e kou mai na mahi Aia raa i anau.

14 Emeia kootou e taualleka roo e mee kootou ni tokonaki anau te saaita anau ni ttiri na hakalono llihu raa. 15 Kootou na tama i Filipai raa e illoa laoi roo te saaita anau ni haere i taha ma Masedonia i na aho kaamata roo te Rono Tauareka raa ni kaamata ria no takutaku raa. Teenaa ko te hare lotu kootou naa koi ni tokonaki anau, tena kootou ko na tama e nnoho ma anau na saaita taualleka ia ma na saaita haeo raa. 16 E llava na vahao anau e hihai na mee, tena kootou e tokonaki no kou mai hea anau e hihai raa. 17 Ia se mee pera ma anau e hihai koi ki too na hoki kootou raa, e meia anau e hihai ki kite pera ma kootou ku too te ora hakamaoni i roto na ora kootou. 18 Ia teenei te launiu anau e kou atu kootou i na mee hakaatoa kootou ni kou mai anau raa. Tena na hoki raa e ttoe roo ma hea anau e hihai raa! Epafroditus e kou mai na hoki kootou raa, tena na mee hakaatoa anau e too te saaita nei raa e raka roo ma hea anau e hihai raa. Na mee raa e ssau pera ma he hoki e manoni kootou e hoki ake TeAtua tera TeAtua e hihia roo. 19 TeAtua anau raa e me ki hoki atu na mee hakananniu hakaatoa Aia e isi raa ma kootou i na mahi Jisas Krais. 20 Kou ake te hakammaha e rahi i TeAtua taatou Tamana na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

21 Na tattara hihhia anau i na tama hakaatoa tera e hukui ma Jisas Krais raa. Na hakattina ana i te kina nei raa e hakapaa ma anau no kou atu na tattara hihhia laatou hoki. 22 Na tama hakaatoa i te kina nei e hakattina TeAtua raa e kou atu na tattara hihhia laatou, taohi mua na tama i roto te hare te tuku hakamaatua i Rom raa.

23 Na mahi TeAriki Jisas Krais ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Kolosi
Te launiu Pol e taataa i na tama i Kolosi

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.2*
Na lotu Pol *1.3—1.14*
Te ora Krais *1.15—1.23*
Pol e hehekau ma TeAtua *1.24—2.5*
Te ora Krais *2.6—2.23*
Te ora vahao nei *3.1—4.1*
Te akoako hakaoti *4.2—4.6*
Na tattara hakaoti *4.7—4.18*

1 Anau Pol, anau he tama TeAtua e hirihiri ma ki hehekau ma Jisas Krais
ia ma Timoti hoki te taina taatou raa, 2 maaua e tattaa atu i kootou na
hakattina ana e ttapu e nnoho i roto Kolosi tera e ssoa laoi roo ma maaua i
te huhukkui taatou ma Krais raa.
TeAtua Tamana taatou raa ki kou atu kootou te tauareka ia ma te nnoho
laoi.

Pol e lotu ki hakammaha ake TeAtua

3 Maatou e lotu hakammaha tahi ake TeAtua, te Tamana Jisas Krais
TeAriki taatou raa na saaita hakaatoa maatou e lotu mannatu kootou raa.
4 Maitaname maatou ku llono i na hakattina kootou iaa Jisas Krais ia
ma na laoi kootou i na tama TeAtua raa hakaatoa. 5 Te saaita na tattara
hakamaoni te Rono Tauareka raa ni ttae atu i te kaamata roo, kootou e llono
no hakattina i te tauareka kootou e me ki too raa. Tena na hakattina ia
ma na laoi kootou raa e mmoe i na mee taualleka koi oo mai tera e mmoe
taualleka ma kootou i te vaelani raa. 6 Te Rono Tauareka raa e tauhano te
kou mai na hoki, ia te Rono Tauareka raa hoki ku ttoha i roto te maarama
nei e ssau pera ma te aho kaamata roo kootou ni llono na mahi TeAtua
raa, tena kootou ku illoa roo te hakamaoni na tattara raa. 7 Epafras, te
taina hakamaoni taatou raa, te tama hehekau hakamaoni ma Krais i na
mee maatou ni akoako atu kootou i te vahi na mahi TeAtua raa. 8 Tama raa
ni tattara mai maatou i te vahi te laoi TeAnana Tapu raa ni kou atu kootou.
9 Teenei te hakataakoto tera e mee maatou ki lotu tahi ma kootou,
kaamata mai roo te saaita maatou ni llono na tattara i te vahi kootou raa.
Maatou e kainno ake TeAtua ki kou atu kootou te hoki ki illoa hea Aia e
hihai ia ma te atamai, ia na illoa hakaatoa tera TeAnana Tapu raa ni kou
atu kootou. 10 Kootou e me ki nnoho i roto na ora TeAriki e hihai raa,
tena kootou e me ki ppena na mee tera e me ki mee Aia ki hihia raa. Na
ora kootou raa e me ki pii roo na mee taualleka, tena kootou e me ki illoa
hakamaoni roo TeAtua. 11 12 Anau e kainno ake TeAtua ki mee kootou ki ivi
ma na mahi tera e oo mai i na mahi hai mmahi Aia raa, ki lavaa kootou te
nnoho taravare i na mee hakaatoa. Tena kootou ki hakammaha TeAtua, te
Tama ni kou atu na mahi ki too na tuhana tera TeAtua ni tukutuku ma na
tama hakaatoa i te nohorana te maahina Aia raa. 13 Tama raa e hakasao
taatou i taha ma na mahi te pouri raa, tena ki too taatou no hakanoho
hakaraoi roo i te Hakamaatua ana te Tamariki Aia e hakasessere 14 tera
ni hakattana taatou no ttana raa, e mee na hai sara taatou raa ku oti te
ssorohia i taha.

Krais e hakanaaniu i aruna na mee hakaatoa

15 Te tipu Krais tera taatou ni kkite raa e ssau roo pera ma te tipu TeAtua
tera taatou se kkite raa. Krais e hura mai i mua na mee hakaatoa te
maarama nei raa, ia e hakanaaniu i aruna na mee roo hakaatoa TeAtua ni
pena iho raa. 16 Maitaname TeAtua e pena na mee hakaatoa i te vaelani ia
ma te maarama nei raa i na mahi Krais, aanaa ko na mee taatou e kkite ia
ma na mee taatou se kkite raa, hakapaa hoki ma na mahunani hai mmahi,
na nohorana, na tama hakamattua ia ma na taumani. TeAtua e pena na
mee hakaatoa te maarama nei raa ma Krais i na mahi Krais. 17 Krais e
tipu mai i mua na mee roo hakaatoa, tena Krais e tukutuku tonu na mee
hakaatoa i na kina laatou. 18 Krais ko te hakamaatua na hakattina ana
hakaatoa, Aia ko te tahito na ora na hakattina ana. Te Tama ni hura mai
i mua na mee hakaatoa raa ni mahike muri i taha ma te mate ma ki lavaa
Aia Hokoia te tuu i mua na mee roo hakaatoa. 19 Maitaname teenei he
hakataakoto TeAtua pera ma te Tamariki Aia raa ki tipu roo pera ma Aia.
20 TeAtua e maanatu ma ki too muri te maarama Aia raa i na mahi te
Tamariki raa. TeAtua ku noho tauareka ma taatou e mee te toto te Tamariki
Aia raa e kkoo iho i aruna te kros raa, tena Aia ku too muri na mee hakaatoa
i te maarama nei ia ma te vaelani raa.
21 Kootou e isi te saaita ni oo no mmao roo i taha ma TeAtua, ia ni
nonnoho sakkino hoki ma Tama raa, e mee na mee sakkino kootou e ppena
raa ia ma na hakataakoto sakkino kootou raa. 22 Emeia te saaita nei, e mee
Krais e tipu tama no mate, tena TeAtua ku mee kootou pera ma ni soa laoi
roo Aia ma ki lavaa Aia te tokonaki kootou ki ttapu, ki matahua, ia ki se hai
sara i mua Aia. 23 Kootou ki tauhano tahi se isi te hakaoti, ia ki ttuu mmau
roo ma na hakattina kootou raa ki se lavaa kootou te naue no tiaki na tattara
taualleka te Rono Tauareka raa. Teenei ko te Rono Tauareka anau Pol ku
mee mo tama hehekau raa. Te Rono Tauareka nei ku oti te takutaku ake i
na tama hakaatoa i roto te maarama nei.

Pol e takutaku te Rono Tauareka

24 Ia te saaita nei anau e hihia i na hakalono llihu anau ni too i te vahi
kootou raa, maitaname te hakataakoto anau e hakalono llihu i te tinotama
anau raa, anau e tokonaki koi ki hakaotioti na hakalono llihu Krais i te vahi
te tinotama Aia raa, teenaa ko te lotu. 25 Tena anau ku mee pera ma he
tama hehekau te lotu TeAtua, te Tama tera ni kou mai anau te hehekau
nei ki ppena ki tokonaki kootou raa. Teenei ko te hehekau ma ki takutaku
atu na tattara hakaatoa Aia 26 tera Aia ni huu i mua roo ki se illoa na tama
hakaatoa raa, e meia te saaita nei Aia ku hakari ake na hakataakoto raa i
na tama Aia raa. 27 Te hakataakoto TeAtua ma ki hakari ake na tattara
taualleka e pii na mahi Aia koi huuna tera Aia e tukutuku ma na tama
e seai ma ni Jiu raa hoki. Teenei ko te hakataakoto tera e huuna ria: Krais
e noho i roto kootou, tena te hakataakoto nei e huri mai pera ma kootou e
me ki nnoho i roto na mahi TeAtua.
28 Ia tena maatou e takutaku ake i te vahi Krais raa i na tama hakaatoa.
Tena na hakataakoto hakaatoa tera maatou e illoa raa, maatou e tattara
hamatakutaku atu kootou, tena ki akoako atu na tattara raa ma ki lavaa na
tattara raa te kou mai kootou ki ttae i te kina TeAtua raa pera ma ni tama
ku mattua i te huhukkui kootou ma Krais raa. 29 Anau e hai na mahi, ia e
hahaivi ma na mahi hai mmahi Krais e kou mai tera e moe i roto anau raa
ki mee te mee nei ki hakamaoni.

2

1 Anau e hihai ki meatu kootou i te vahi anau e hehekau na mahi ma ki
tokonaki kootou ia ma na tama i Laodisia ia ma na tama hakaatoa tera se

illoa laoi roo anau raa. 2 Anau e pena te mee nei ma ki puuru na tama raa
te oo mai no hokotahi ma te laoi, ia e me ki too hoki te illoa hakamaoni tera
na tattara hakamaoni raa e kou mai. Teenei te ara tera na tama e me ki illoa
te hakataakoto e huuna ria TeAtua raa, teenaa ko Krais. 3 Krais ko te kii e
taaraki na atamai ia ma na illoa hakaatoa TeAtua tera e huuna ria raa.
4 Tena anau e meatu kootou, auu se tiaki alaa tama ki malliu atu kootou
ma na tattara malliu raa, niaina ma na tattara raa e taualleka peehee.
5 Emeia te anana anau raa e noho ma kootou, tena anau e hihia e mee
anau e kite ma kootou se naue, kootou hakaatoa e ttuu mmau i na hakattina
kootou iaa Krais raa.

Kootou ki tuu mmau i na hakattina kootou ma Krais

6 E mee kootou ku too Jisas Krais pera ma ko TeAriki, tena kootou ki
nnoho hakapaa ma Aia. 7 Kootou ki ttuu mmau i na hakattina kootou
i Tama raa, ia na ora kootou raa ki tauttari Tama raa, tena kootou ki
hakattina hai mmahi pera ma kootou ni akoako ria raa. Ia kootou ki
tauhano te hakammaha TeAtua.
8 Kootou ki lollohi ki se hai tama e tatakore kootou ki tauttari na tiputipu
sakkino i te atamai te tama, na akoako tera na tama ia ma na mahunani te
maarama nei e kou mai teeraa seai ma ni poroporo Krais raa.
9 Maitaname te hakamaoni te tipu te ora Krais i te maarama i aruna raa e
moe i roto te tinotama Krais i te maarama nei raa, 10 tena kootou ku too na
ora hakamaoni, e mee kootou e hukui ma Tama raa. Krais e hakanaaniu i
aruna na mahunani ia ma na tama hakamattua hakaatoa.
11 Kootou e ttuu te hakamaatino e tapu, ia se mee ma ko te hakamaatino
e tapu tera na tama e ttuu na tinotama laatou raa, e meia kootou e too te
hakamaatino tera Krais e penapena tera e hakattana kootou i taha ma na
mahi sakkino te tinotama raa. 12 Maitaname te saaita kootou ni hakoukou
tapu ria raa, kootou e tanu ria ma Krais, tena te hakoukou tapu kootou e
too raa e hakamahike kootou ma Krais i na hakattina kootou ia ma na mahi
TeAtua te Tama ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate raa.
13 Kootou e isi te saaita hokotahi na tinotama kootou raa ni mmate e mee
na hai sara kootou raa, ia e mee hoki kootou seai ma ni Jiu tera se tauttari
na tuaa. Emeia te saaita nei TeAtua ku hakaora muri kootou ma Krais.
TeAtua e ssirihia na hai sara taatou raa hakaatoa; 14 Aia e ssoro na taoni
taatou e isi ma Aia raa, tena ki ttii i aruna te kros raa na tuaa sakkino e
hakapaa ake ma na mee raa. 15 Tena i aruna te kros raa, Krais e hakasao
Aia Hokoia i taha ma na mahi na mahunani ia ma na tama hakamattua
raa; Krais e huri ake no kkite na tama hakaatoa pera ma Aia e haihai na
rima na tama raa no hakattaki vaa muri Aia te saaita Aia ni haere ki too na
mahi Aia raa.
16 Ia tena, auu se tiaki na tama ki hakamoe ni tuaa i na mee kootou e
kkai, ia e unu raa, ia ma na aho e llahi, ia na kai te saaita te maremo raa e
tuu ake raa ia ma te Sabat. 17 Na mee nei hakaatoa e huri mai niaa koi oo
mai i muri; e meia te hakamaoni raa ko Krais. 18 Auu se tiaki kootou ki
haru haeo ria i na tama tera e hakatettere ma laatou e raka mmao e mee
laatou e mannatu ma laatou e kkite na mee taualleka raa, e meia e tattara
tahi na mee malliu, tena ki hakamarumaru na ensel. Iaa na tama peenei
raa e ahu koi te vvare na hakataakoto te tama, se isi roo te hakataakoto
tauareka, 19 tena ki tiaki Krais, te Tama e hakamaatua na hakattina ana
raa. I na mahi Krais na hakattina ana hakaatoa e me ki tuttuu laoi, ia e me
ki hukui hakaatoa no hokotahi, tena na hakattina ana raa e mee ki hhomo
tautari hea TeAtua e hihai raa.

Ora muri ma Krais

20 Kootou ni mmate ma Krais, tena ku ttana i taha ma na mahunani
te maarama nei raa. Aiea kootou e nnoho pera ma kootou ni tama te
maarama nei naea? Aiea kootou e tauttari na tuaa pera ma, 21 “Auu se
kkai na kai peenei,” “Auu se kamata te mee raa,” “Auu se ttaohi te mee
peenei”? 22 Na tuaa peenei e huri ake na mee tera e me ki oti ku se hihhai
ria te saaita taatou e ppena na mee raa. Aanei ni tuaa, ia ni akoako na
tama koi. 23 Hakamaoni, na tuaa peenei e huri mai te atamai te tama tera
e tatakore taatou ki hakamarumaru na ensel ia ma na tiputipu sakkino ia
ma hea taatou e ppena i na tinotama taatou raa, e meia na mee nei se isi na
tuurana ki hakatonutonu hea te tinotama raa e hihai.

3

1 Kootou ni mahike muri ma Krais i taha ma te mate, tena kootou ki
hakatataakoto tahi na mee i te vaelani, i te kina Krais e noho i aruna te
nohorana Aia i te vahi laaua TeAtua raa. 2 Hakamoe tahi na hakataakoto
kootou i na mee i te kina raa, ia seai ma na mee te maarama nei. 3 E mee
kootou ku oti te mmate, ia tena na ora kootou raa e noho ma TeAtua i te
kina Krais e noho raa. 4 Krais ko te ora hakamaoni kootou, ia te saaita Aia
e vaakai mai raa, kootou e me ki oo mai ma Aia no nnoho ma na mahi Aia
raa.

Te ora tuai ia ma te ora vahao nei

5 Ia tena, kootou ki peesia tahi na tiputipu sakkino te maarama nei tera
e mmoe i roto kootou raa, na tiputipu pera ma na tiputipu na poi raa, ia
na tiputipu sakkino ia ma te kai mannako, e mee te kai manako raa e ssau
pera ma he tiputipu ki hakamarumaru na hatu tipua. 6 Tena te roto TeAtua
raa e me ki ttae i na tama se tauttari Aia raa e mee na tiputipu peenei raa.
7 Kootou i mua raa e nnoho tauttari hea te tinotama raa e hihai, teenaa ko
te saaita na ora kootou raa ni lepotia i na tiputipu sakkino peenei raa.

8 Emeia te saaita nei kootou ki peesia na tiputipu hakaatoa sakkino nei
i taha: te maihu lloto, te mannava haeo ia ma te kiri lloto. Auu se haru
haeo, tena na maihu kootou naa ki hakaoti te tattara haeo. 9 Auu se tattara
malliu ake teeraa tama, maitaname kootou ku oti te peesia na tiputipu
sakkino kootou i mua raa i taha, 10 tena kootou ku too te ora vahao nei e
hoou raa. Teenei ko te tinotama hoou tera TeAtua te Tama ni pena te tama
raa e tauhano tahi ki mee te tinotama raa ki ssau pera ma te tipu Aia raa
ma ki lavaa Aia te kou mai kootou ki illoa hakamaoni roo Aia. 11 Tena te
hakaotioti, se isi te mee e kee i lottonu na tama seai ma ni Jiu ia ma na Jiu
raa, ia se kee hoki ma na tama e ttuu te hakamaatino e tapu ia ma na tama
se ttuu te hakamaatino e tapu raa ia ma na tama aalaa henua, na tama kai
ttama, na tama hehekau ia ma na tama hakamattua raa, e meia Krais ko na
tama hakaatoa, ia e noho i roto na tama hakaatoa.

Te ora kootou vahao nei

12 Kootou ni tama TeAtua; Aia e laoi kootou, tena ki hirihiri kootou pera
ma ni tama roo Aia e ttino. Ia tena kootou ki too na tiputipu te manava
aroha, te laoi, ia ki laumarie, ki pasemmu, ia ki varatoa i na mee sakkino.
13 Kootou ki manava alloha alaa tama, ia ki ssirihia na tattara na tama e
tamumu alaa tama raa. Kootou ki ssirihia hea na tama raa e ppena, e ssau
koi pera ma TeAriki ni ssirihia na hai sara kootou raa. 14 Ia tena, hakapaa
ake te laoi raa i aruna na mee nei hakaatoa, te mee tera e ttaohi na mee nei
hakaatoa ki hokotahi hakamaoni raa.

15 Te noho laoi Krais e kou mai raa e rorohi kootou i na hakataakoto
kootou e penapena raa; maitaname teenei ko te laoi tera TeAtua ni kanna

atu kootou ki hukui hakaatoa i te tinotama hokotahi raa. Tena kootou ki hakammaha tahi. 16 Na tattara taualleka Krais tera e mmoe i roto na mee nei hakaatoa raa e tau te mmoe i roto na hatu manava kootou. Huhua na rue i roto te launiu na Rue raa, na rue te lotu ia ma na rue e ttapu TeAnana Tapu raa; hua hakammaha ake TeAtua i roto na hatu manava kootou. 17 Tena na mee hakaatoa kootou e ppena, ia e tattara raa; kootou ki ppena na mee nei i te inoa TeAriki Jisas e ssau pera ma kootou e hakammaha ake TeAtua Tamana raa i na mahi Krais.

Tiputipu te hai maatua

18 Na hhine hai avvana, kootou ki hakallono na taanata kootou raa, maitaname teenei hea kootou e tau te ppena pera ma ni tama te lotu.

19 Na taanata hai avvana, laoi na hhine kootou raa, tena auu se mee hakahaeo na hhine kootou raa.

20 Na tamalliki, teenei he tiputipu te lotu pera ma kootou ki hakallono na maatua kootou raa na vahao hakaatoa.

21 Kootou na maatua, kootou ki se haru haeo na tamalliki kootou raa ka oti na tamalliki raa ku nnoho se hihhia.

22 Na tama hehekau, hakallono na tama hakamattua kootou i te maarama nei raa i na mee roo hakaatoa, ia se mee ma te saaita koi na tama raa e nnoho ma kootou, e mee kootou e hihhai ma na tama raa ki hihia i kootou; e meia kootou ki ppena na hehekau kootou raa ma te hatu manava tauareka e mee kootou e hakammaha TeAriki. 23 Hea kootou e ppena raa, kootou ki ppena na mee raa ma na hatu manava kootou, e ssau pera ma kootou e hehekau ma TeAriki, ia seai ma na tama te maarama nei raa. 24 Mannatu pera ma TeAriki e me ki kou atu na mee Aia e tukutuku ma na tama Aia raa pera ma ni tuhana kootou. Maitaname Krais ko te Tama hakamaatua hakamaoni tera kootou e hehekau raa. 25 Tena na tama hakaatoa e ppena na mee e ssara raa e me ki too tautari hea na tama naa e ppena e sara raa, e mee TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi koi.

4

1 Kootou na tama hakamattua, ppena hakatauareka, ia ppena hakaraoi na tama hehekau kootou raa. Mannatu, kootou hoki e isi te Tama hakamaatua e noho i te vaelani.

Hea taatou na tama e ttau te ppena

2 Kootou ki hakamataora i te vahi te lotu, ia tallaki na kapuroro kootou raa no hakammaha ake TeAtua. 3 Te saaita kootou e lotu raa, kootou ku lotu hoki ma maatou ki lavaa TeAtua te kou mai maatou na mahi ki takutaku na tattara Aia i te vahi na mee Krais e huuna ria raa. Maitaname teenei hea anau e ponotia i roto te hare karapusi raa. 4 Lotu hoki ki lavaa anau te tattara ma na mahi ki mee na tattara raa ki matahua.

5 Kootou ki atamai te saaita kootou e ppena na mee ki tokonaki na tama seai ma ni hakattina ana raa, ia kootou ki mee hakatauareka roo te saaita kootou e hakattana ria ki tattara raa. 6 Na tattara kootou raa ki taualleka, tena na tama e me ki hihhai ki hakallono hoki, tena kootou ki mattonu no kou ake na tattara e tonu i na vahiri na tama hakaatoa.

Na tattara hakaoti

7 Tikikus te taina hakamaoni taatou raa he tama e hehekau hakamaoni, ia he tama hehekau i te vahi na hehekau TeAriki raa, tena aia e me ki kou atu na tattara hakaatoa i te vahi anau. 8 Tera hea anau e kauna ria atu te tama nei ki haere atu i kootou ma ki lavaa kootou hakaatoa te hihhia te

saaita aia e tattara atu i te vahi maatou raa. 9 Onesimus, te taina hakamaoni
taatou raa e me ki oo atu laaua, tena aia he tama te kuturana kootou naa.
Tokorua nei e me ki tattara atu kootou na mee hakaatoa tera e kapihi mai i
te kina nei raa.
10 Aristarkus, te tama e nnoho maaua i roto te hare karapusi nei raa e kou
atu na tattara hihhia aia raa i kootou, tena Mak hoki te taina Banabas raa e
kou atu na tattara hihhia aia. (Kootou ku oti te too na tattara ki too hakaraoi
Mak te saaita aia e haere atu peenaa i kootou raa.) 11 Josua, teeraa inoa aia
ko Jastus e kou atu hoki na tattara hihhia aia. Teenei tokotoru na Jiu e
hakattina, ia e hehekau ma anau ki takutaku atu i te vahi te Hakamaatua
ana i te Vaelani raa, tena na tama nei e tokonaki hai mahi roo anau.
12 Epafras he tama hoki i roto te kuturana kootou naa, ia he tama hehekau
ma Jisas Krais, aia e kou atu hoki na tattara hihhia aia. Te tama nei e lotu
tahi ma kootou, tena aia e kainno ake TeAtua ki tokonaki kootou ki ttuu
mmau pera ma ni tama ku mattua no hakattina hakamaoni, tena ki tauttari
roo hea TeAtua e hihai raa. 13 Anau e lavaa te tattara te maanatu anau i te
vahi na mahi aia ni hehekau ma kootou ia ma na tama i Laodisia laaua ma
Hieropolis raa. 14 Luk, te dokta taatou raa laaua ma Demas e kou atu na
tattara hihhia laaua raa i kootou.
15 Kou ake na tattara hihhia maatou raa i na taina ma na kaave taatou i
Laodisia raa, ia ma Nimfa ma na tama te lotu e kkutu i te hare aia raa. 16 Te
saaita kootou ku oti te ppau te launiu nei raa, kootou ku kkira no kkave te
launiu nei i na tama i Laodisia raa ki ppau. Ia te saaita naa hoki kootou ku
ppau te launiu na tama i Laodisia raa e kou atu kootou raa. 17 Tena kootou
ku meake Arkipus ki mmata no hakaoti na hehekau TeAriki e kou ake aia
ki ppena raa.
18 Anau Pol, anau e taataa na tattara nei ma te rima anau: *Anau Pol e kou
atu na tattara hihhia anau raa i kootou.* Tena auu se ssiri na seni e mmau
na rima anau nei!
Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou.

1 Tesalonaika
Te launiu kaamata Pol e taataa i na tama i Tesalonaika

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1*
Te hakattina na tama i Tesalonaika *1.2—1.10*
Te hehekau Pol *2.1—3.13*
Na ora na tama te lotu *4.1—5.22*
Na tattara hakaoti *5.23—5.28*

1 Teenei he launiu maatou, anau Pol, Sailas ia ma Timoti.
Maatou e tattaa atu te launiu nei i na tama te hare lotu i Tesalonaika raa ia ma na tama tera e hukui ma TeAtua Tamana ia ma TeAriki Jisas Krais raa:
Na mahi ia ma te noho laoi ki nnoho ma kootou.

Te ora ia ma na hakattina na tama i Tesalonaika

2 Maatou e hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou, tena maatou e mannatu tahi kootou i na lotu maatou. 3 Maitaname maatou e mannatu kootou i mua na karemata TeAtua Tamana taatou raa i na hakattina kootou e tauhano te ppena tahi ia ma na laoi kootou e isi ki hehekau na mahi raa ia ma te varatoa hoki kootou te nnoho no hakattari TeAriki taatou Jisas Krais raa. 4 Aku taina, maatou e illoa pera ma TeAtua e hihai mahi roo kootou, tena ki hirihiri kootou ki mee mo tama Aia. 5 Maitaname maatou ni kou atu te Rono Tauareka raa i kootou, ia se mee ma maatou e tattara koi, e meia maatou e huri atu hoki na mahi TeAnana Tapu ia ma te hakamaoni te Rono Tauareka raa. Kootou e illoa na tiputipu maatou te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, tena na tiputipu maatou raa e me ki tokonaki kootou. 6 Kootou e tauttari maatou ia ma TeAriki; ia niaina ma kootou e hakalono llihu mahi roo, e meia kootou e too koi na tattara taualleka raa ma te hihia TeAnana Tapu raa e kou atu kootou. 7 Ia tena, na tama te lotu i Masedonia laaua ma Akaia raa e me ki kkira atu no tauttari kootou. 8 Maitaname seai ma ko na tattara koi TeAriki tera kootou e tattara ake na tama i roto Masedonia laaua ma Akaia raa, e meia te rono hoki i te vahi na hakattina kootou i TeAtua raa e ttae na kina hakaatoa. Tena maatou ku se hai mee hoki e lave ki tattara ake i na tama raa, 9 maitaname na tama na kina hakaatoa ku tattara i te vahi na laoi kootou e huri mai maatou te saaita maatou ni oo atu no mmata kootou raa, ia hoki i te vahi kootou ni huri no se hihhai ki hamarumaru na hatu tipua raa, tena kootou ki mannatu no hehekau tahi ma TeAtua te Tama e ora raa, 10 tena ku nnoho no hakattari te saaita te Tamariki Aia raa e hamai i taha ma te vaelani raa. Jisas te Tamariki Aia raa ko te Tama ni mate no ora muri ki tokonaki taatou i taha ma te roto TeAtua tera koi hamai raa.

2

Na hehekau Pol i roto Tesalonaika

1 Aku taina, kootou e illoa hokkootou pera ma te oo atu maatou raa ni se llano marino. 2 Kootou e illoa hoki pera ma maatou ku oti te hakalono llihu, ia ku oti te haru hakahaeo ria i roto Filipai i mua maatou ni oo atu no ttae atu kootou i Tesalonaika. Ia niaina ma e tammaki na tama e hakataukaa ma maatou, e meia TeAtua taatou raa e kou mai na mahi ki tattara atu te

Rono Tauareka Aia ni kou mai raa. 3 Na tattara maatou e tattara atu kootou
raa; maatou se tattara i te vahi na mee e ssara ia ma na tiputipu sakkino,
ia maatou se hahaivi ma ki hai lavvaka na tama. 4 Emeia maatou e tattara
koi na tattara TeAtua e hihai ma maatou ki tattara raa, maitaname Aia e
kite hakamaoni ma maatou e tau te kkave te Rono Tauareka raa. Maatou
se hihhai ma ki mee na tama ki hihhia i te vahi maatou, e meia maatou e
hihhai ki mee TeAtua te Tama ni hahaaite na tiputipu maatou raa ki hihia.
5 Kootou e illoa laoi pera ma maatou se oo atu ma na tattara malliu, ia
maatou se tattara uhiuhi atu kootou ma maatou e mannako. TeAtua e
kite hakamaoni na tiputipu maatou! 6 Maatou se hihhai ma na tama ki
hakammaha maatou, hakapaa ma kootou ia ma alaa tama hoki. 7 Niaina
ma maatou e hehekau pera ma ni aposol Krais, e meia maatou se hihhai
ma ki kainno atu na mee i kootou. Ia tena maatou e nnoho taualleka koi
te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, e ssau pera ma te hine e noho
hakaraoi ma na tamalliki aia raa. 8 E mee maatou e laoi mahi roo i kootou,
tena maatou e tanattana ki kou atu kootou te Rono Tauareka TeAtua raa ia
ma na ora hoki maatou. Maatou e hihhai mahi roo kootou! 9 Aku taina,
kootou kame e mannatu te saaita maatou ni hehekau na mahi roo! Maatou
e hehekau te ao ma te poo ki se lavaa maatou te kou atu na hakalono llihu
i kootou te saaita maatou ni takutaku atu te Rono Tauareka TeAtua raa i
kootou.

10 Kootou ia ma TeAtua hoki e kkite ma na hehekau ia ma na tiputipu
maatou e huri atu kootou raa e taualleka, e ttonu, ia se isi na mee e ssara.
11 Kootou e illoa pera ma maatou e mee hakaraoi roo kootou hakaatoa pera
ma na maatua raa e mee hakaraoi roo na tamalliki laatou raa. 12 Maatou
e tattara hakapurupuru atu, tena ki tattara hakaraoi atu roo kootou, ia
maatou e tattara tahi atu hoki kootou ki tauttari na ora tera e mee TeAtua
ki hihia raa. TeAtua e kanna atu kootou ki nnoho ma Aia i te Hakamaatua
ana ia ma te maahina Aia raa.

13 Ia e isi teeraa hakataakoto hoki tera maatou e hakammaha tahi TeAtua.
Te saaita maatou ni tattara atu na tattara TeAtua raa, kootou e llono na
tattara raa, tena ki too na tattara raa pera ma aaraa ni tattara TeAtua,
seai ma ni tattara na tama koi, tena te hakataakoto naa e hakamaoni.
Maitaname TeAtua e hehekau i roto kootou na tama tera e hakattina i Aia
raa. 14 Aku taina, na mee e kapihi atu kootou raa e ssau koi pera ma na
mee ni kapihi ake i na hakattina ana TeAtua i roto Judia raa, teenaa ko na
tama e hukui ma Jisas Krais raa. Na hakalono llihu na tama kootou raa
ni kou atu i kootou raa e ssau pera ma na hakalono llihu na Jiu raa ni kou
ake na hakattina ana raa. 15 Na Jiu raa ni taa TeAriki Jisas ia ma na profet
TeAtua raa no mmate, tena ki kou mai na hakalono llihu maatou. TeAtua
se lavaa roo te hihia i na tama nei! Na tama nei e haeo roo i na karemata
na tama hakaatoa! 16 Na tama naa e hahaivi hoki ma ki ppui maatou ki se
takutaku ake na tama seai ma ni Jiu raa na tattara tera e lavaa te kou ake
na ora hakamaoni laatou raa. I na tiputipu nei, na tama naa e me ki tiaki
hakaoti roo na hai sara laatou ni ppena tahi raa. Tena te saaita nei TeAtua
ku huri ake te roto Aia raa i na tama naa.

Pol e hihai ma ki haere no mmata na tama Tesalonaika

17 Aku taina, i te vahi maatou, te saaita maatou ni vvae no mmao i
taha ma kootou paa saaita raa, na tinotama maatou raa mmao, e meia na
hakataakoto maatou raa e mmoe tahi koi i kootou. Maatou se uaua roo i
kootou, ia e hainattaa roo maatou te vakkai atu hakaraoi no mmata kootou.
18 Tena maatou e hihhai ma ki vakkai atu kootou. E llava na vahao anau e
hahaivi ma ki haere atu no mmata kootou, e meia Satan e puipui maatou ki

se oo atu. 19 Emeia teenaa ko kootou koi, se hai tama hoki peeraa! Maatou
e tuunaki kootou, ia maatou e hihhia roo i kootou, tena maatou e lavaa te
ahu i mua na maihu TeAriki Jisas i na mahi maatou ni huri atu kootou i na
hehekau maatou te saaita Aia e hamai raa. 20 Hakamaoni roo, na tattara
ahuahu ia ma na hihhia maatou nei e mmoe i kootou!

3

Pol e kauna ria Timoti

1 Emeia maatou ku se lavaa roo te ttaohi te hi oo atu maatou no mmata
kootou raa, tena maaua ma Sailas ku mannatu koi ma ki nnoho hokomaaua
i Atens, 2 tena ku kauna ria atu Timoti, te taina taatou tera e hehekau ma
maaua i te vahi TeAtua ki takutaku atu te Rono Tauareka Krais raa. Maaua
e kauna ria atu Timoti ki tokonaki ki mee na hakattina kootou raa ki ivi,
3 ki se lavaa kootou te horo muri e mee na hakalono llihu nei. Kootou
hokkootou e illoa pera ma na hakalono llihu nei e oo mai hoki i te vahi
TeAtua. 4 Maitaname te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, maatou
e tattara atu i mua pera ma maatou e me ki ttiri na hakalono llihu; ia tena
kootou e illoa hoki pera ma na hakalono llihu raa ni kapihi mai hakamaoni.
5 Tera hea anau ni kauna ria atu Timoti raa. Te hakataakoto raa ku mmaha
roo i anau, tena anau ki kauna ria atu Timoti ki mmata hoki i te vahi na
hakattina kootou raa. Ki mmata ki se lavaa te Tipua raa te tatakore kootou,
tena ku mee na hehekau maatou raa ki llano marino!

6 Timoti ku tae mai hakaraoi, tena aia e hamai ma na tattara taualleka i
te vahi na hakattina ia ma na laoi kootou raa. Timoti e tattara mai hoki pera
ma kootou e mannatu hai mahi roo i maatou, tena ma kootou e hihhai roo
ki kkite maatou peeraa hoki ma maatou e hihhai roo ki kkite kootou raa.
7 Aku taina, maatou e tokonaki ria roo i kootou no hihhia i na haeo ia ma
na hakalono llihu maatou ni ttiri raa. Na hakattina kootou raa e tokonaki
roo maatou, 8 maitaname maatou ku ora hakamaoni te saaita nei kame na
ora hoki kootou raa ku ttonu roo i te huhukkui kootou ma TeAriki raa. 9 Te
saaita nei maatou e lavaa te hakammaha ake TeAtua ma kootou. Maatou e
hakammaha i mua na maihu Tama raa e mee te hihhia maatou e isi i te vahi
kootou raa. 10 Te ao ma te poo maatou e kainno ake Tama raa ma na hatu
manava maatou ki lavaa maatou te oo atu no mmata kootou ki tokonaki
kootou i te vahi na hakattina kootou raa.

11 Maatou e kainno ake TeAtua te Tamana taatou raa Hokoia ia ma Jisas
TeAriki taatou raa ki huri mai he ara peehee maatou e lavaa te oo atu no
mmata kootou. 12 Maatou e kainno ake TeAriki ki tokonaki te laoi kootou
i alaa tama raa ki hhomo no llahi pera ma na laoi maatou i kootou raa.
13 TeAtua e me ki tokonaki na hakattina kootou raa ki ivi, tena kootou e me
ki ttonu tahi, ia e me ki ttapu i mua na maihu TeAtua Tamana raa te saaita
TeAriki Jisas ia ma na tama e hukkui ma Aia raa hakaatoa e oo mai.

4

Te ora tera TeAtua e hihai

1 Aku taina, anau e hihai ki hakaoti atu na tattara anau raa pera ma
kootou ku oti te illoa na akoako maatou ni akoako atu kootou ki nnoho i
na ora TeAtua e hihai raa. Kootou e tauttari hakamaoni na ora nei. Ia tena
anau e kainno atu kootou i te inoa TeAriki Jisas ki tauhano te tauttari na
tiputipu nei. 2 Maitaname kootou e illoa na tattara maatou ni tattara atu i
na mahi TeAriki Jisas raa. 3 TeAtua e hihai ma na ora kootou raa ki ttapu,
tena kootou ki hakattana i taha ma na tiputipu sakkino i te vahi te hai huri

raa. 4 Kootou ku tau te illoa te ora e tapu ia ma te tauareka te nnoho ma na
avana kootou raa, 5 ia seai ma ki mannako na tinotama alaa tama pera ma
na tama e nnoho pouri tera se illoa TeAtua raa. 6 I roto na hakataakoto nei,
maatou se hihhai ma kootou ki ppena na mee e ssara ia ma ki hai lavvaka
alaa tama i te lotu. Maatou ni tattara atu na mee nei i mua, tena maatou e
tattara mahi atu kootou pera ma TeAriki e me ki kou atu na hakalono llihu
na tama e ppena na mee nei raa. 7 TeAtua se kanna taatou ki tauttari na
tiputipu sakkino i te vahi te hai huri, e meia Tama raa e kanna mai taatou
ki tauttari na ora e ttapu. 8 Ia tena kame he tama ma aia se hihai te akoako
nei, tena te tama naa se mee ma aia se hihai he tama na tama i te maarama
nei raa, e meia aia se hihai TeAtua te Tama ni kou mai TeAnana Tapu Aia
raa.
9 Maatou e me ki tattaa atu na tiputipu te hai taina laoi ma alaa tama.
Maitaname TeAtua Hokoia ko na akoako atu avare pera ma ki hai taina
laoi ma alaa tama. 10 Tena kootou e huri ake hakamaoni na tiputipu te
laoi raa i na tama te lotu i Masedonia raa. Aku taina, maatou e tattara
hakapurupuru atu kootou ki huri ake na tiputipu te laoi raa i alaa tama
hoki. 11 Kootou ki haaite te nnoho hemuu, tena ku hai na mahi kootou
ki lollohi na ora kootou hokkootou raa pera ma maatou ni meatu kootou
i mua raa. 12 Tena na tama se hakattina te lotu raa e me ki taualleka ma
kootou e mee na tiputipu kootou raa. Tena kootou se lavaa te kainno huri
na mee i alaa tama.

TeAriki e me ki vaakai mai

13 Aku taina, maatou e hihhai ma kootou ki illoa te hakamaoni na tama
tera ku oti te mmate raa ki se lavaa kootou te alloha pera ma na tama se isi
na hakattina i roto laatou raa. 14 Maatou e hakattina pera ma Jisas ni mate
no ora muri hakaraoi, tena maatou e hakattina pera ma TeAtua e me ki too
Jisas ia ma na tama ku oti te mmate tera e hakattina i Aia raa.
15 Hea maatou e akoako atu kootou vahao nei raa ko na akoako TeAriki
raa: na tama maatou e ora te aho TeAriki e hamai raa se lavaa te oo i mua
na tama tera ku oti te mmate raa. 16 Taatou e me ki llono te reo e kanna,
te reo te ensel hakamaatua raa, tena taatou e me ki llono te puu TeAtua
raa e iri, tena TeAriki Hokoia e me ki hamai i taha ma te vaelani. Na tama
e hakattina Krais tera ku oti te mmate raa e me ki mahhike no ora i mua;
17 tena maatou na tama e ora te saaita naa e me ki hakapaa hakaatoa ma
na tama naa i roto te pukureurehu raa ki oo no ttiri ma TeAriki i te vaelani.
Tena maatou e me ki nnoho tahi ma TeAriki. 18 Ia tena kootou ki tattara
hakapurupuru ake alaa tama i na tattara nei.

5

Tanattana te hamai TeAriki

1 Aku taina, anau se tau te taataa atu ki hakari atu kootou te saaita ia
ma ni mee peehee e me ki kapihi mai. 2 Maitaname kootou hokkootou e
illoa laoi roo pera ma te Aho TeAriki raa e me ki hamai pera ma te tama
kairarao e hamai te poo. 3 Te saaita na tama e tattara ma, “Na mee hakaatoa
e moemmoe laoi koi, ia e taualleka,” tena paa saaita naa koi te haeo naa ku
ttiri laatou! Te haeo naa e me ki hakateki mai pera ma na isu te hine ku
mee ki mamaoha raa, tena na tama hakaatoa se lavaa te ssao. 4 Aku taina,
kootou ki se nnoho i roto te pouri raa, tena kootou ki se oho te saaita te Aho
naa e tae atu pera ma he tama kairarao raa. 5 Kootou na tama hakaatoa
e nnoho i roto te maahina raa, kootou ni tama te ao. Taatou seai ma ni
tama te poo ia ma te pouri. 6 Ia tena taatou ki se tumoe mahi pera ma alaa

tama raa; taatou ki ara tahi, ia ki se vvare tahi. 7 Te poo he saaita na tama
e mmoe, ia te poo hoki he saaita na tama e unu no vvare. 8 Emeia taatou
ni tama te ao, tena taatou ki se unu tahi no vvare. Taatou ki ttaohi mmau
na hakattina ia ma na laoi taatou raa pera ma ni popore e ppui na hatahata
taatou, tena taatou ki hakattina hakamaoni pera ma ko te uhi te ora e ora
tahi raa. 9 TeAtua se hirihiri taatou ma taatou ki hakalono llihu te saaita
Aia e roto raa, e meia Aia e hirihiri taatou ki too te ora e ora tahi i na mahi
TeAriki Jisas Krais, 10 te Tama ni mate ma taatou ki lavaa taatou te nnoho
hakapaa ma Aia, niaina taatou koi ora ia ma ku mmate te saaita Aia e me
ki hamai raa. 11 Ia tena, hakapurupuru ake alaa tama, tena ku tokonaki
alaa tama e ssau pera ma kootou e ppena te saaita nei raa.

Na tattara poroporo ia ma na tattara taualleka hakaoti

12 Aku taina, maatou e kainno atu kootou ki hakammaha na tama e
hehekau i kootou raa, na tama tera e lollohi ia ma na tama e poroporo atu
kootou i te vahi te ora na tama te lotu raa. 13 Hakammaha, tena ku laoi na
tama naa ma na hakataakoto taualleka, e mee na hehekau na tama naa e
ppena raa. Kootou ki nnoho taualleka hokkootou.

14 Aku taina, maatou e meatu kootou ki tattara hakamataku ake na tama
se hihhai ki hehekau raa, tena ku tattara hakapurupuru ake na tama e
mattaku mahi raa, ia tokonaki na tama e matanaennae raa, tena ku mee
hakaraoi na tama hakaatoa. 15 Kootou ki mmata hakaraoi ki se hai tama
e kou ake te haeo i te tama ni kou ake te haeo aia raa, e meia i roto na
hakataakoto kootou raa, kootou ki mannatu ki ppena na mee taualleka i
na tama hakaatoa.

16 Kootou ki hihhia tahi, 17 lotu na vahao hakaatoa, 18 tena ku
hakammaha ake TeAtua i na mee hakaatoa. Teenei hea TeAtua e hihai
kootou ki ppena i roto na ora kootou i te huhukkui kootou ma Jisas Krais
raa.

19 Auu se hahaivi ki ppui TeAnana Tapu, 20 ia auu se peesia na tattara
taualleka TeAtua raa. 21 Haaite te hahaaite na mee hakaatoa, ia ttaohi hea
e tauareka raa, 22 tena ku peesia hea e sakkino raa.

23 Tiaki TeAtua te Tama e kou mai te noho laoi raa ki mee kootou ki ttapu
i na mee hakaatoa hakapaa ma na tinotama kootou raa, tena ku hakattana
na anana, na hatu manava ia ma na tinotama kootou raa i taha ma na mee
sakkino te saaita Jisas Krais TeAriki taatou raa e hamai. 24 Te Tama tera e
kanna kootou raa e me ki pena te mee naa, maitaname Aia e hakamaoni.

25 Aku taina, lotu ake hoki ma maatou.

26 Haere lulluu na tama te lotu raa hakaatoa ma te laoi TeAtua.

27 Anau e tattara atu kootou i na mahi TeAriki ki ppau ake te launiu nei i
na tama te lotu raa hakaatoa.

28 Na mahi TeAriki taatou Jisas Krais ki nnoho ma kootou.

2 Tesalonaika
Te launiu hakarua Pol e taataa i na tama i Tesalonaika

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.2*
Te hakatonutonu TeAtua *1.3—1.12*
Krais e me ki vaakai mai i muri *2.1—2.17*
Na tiputipu e ttonu na tama te lotu *3.1—3.15*
Na tattara hakaoti *3.16—3.18*

1 Anau Pol, Sailas ia ma Timoti, maatou e tattaa atu te launiu nei,
i na tama te lotu i roto Tesalonaika tera e hukkui ma TeAtua taatou
Tamana raa ia ma TeAriki Jisas Krais.
2 TeAtua taatou Tamana raa ma TeAriki Jisas Krais ki kou atu te tauareka
ia ma te noho laoi i kootou.

TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa

3 Aku taina, maatou e me ki hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou. Te
mee nei e tonu maatou ki ppena peenei, maitaname na hakattina kootou
raa ku hai mmahi roo, ia hoki na laoi kootou e huri ake alaa tama raa ku
llahi hoki. 4 Tera hea maatou e tattara ahuahu i te vahi kootou i roto na
hare lotu TeAtua raa. Maatou e ahuahu i te vahi kootou e hakattina raa ia
ma kootou hoki e lavaa te nnoho hakavaratoa na saaita kootou e ttiri na
haeo ia ma na hakalono llihu i roto na ora kootou raa.
5 Na mee nei hakaatoa e huri mai te hakamaoni pera ma te hakatonutonu
TeAtua raa e tonu, ia tena i te hakaotioti, kootou e me ki tonu te ttae i
te Hakamaatua ana Aia raa, e mee na hakalono llihu kootou ni too raa.
6 TeAtua e me ki pena hea e tonu: Aia e me ki kou ake na hakalono llihu
na tama tera e kou atu na hakalono llihu kootou raa, 7 tena Aia e me ki kou
atu te tauareka i na tama kootou tera e hakalono llihu raa ia ma maatou
hoki. TeAtua e me ki pena te mee nei te saaita TeAriki Jisas e hakahura mai
i taha ma te vaelani ma na ensel hai mmahi Aia raa 8 ia ma te ahi e ura raa
ki kou ake na hakalono llihu na tama se hihhai TeAtua raa ia ma na tama
tera se hihhai ki hakallono na tattara te Rono Tauareka i te vahi TeAriki
Jisas raa. 9 Na tama naa e me ki too te hakalono llihu se isi te hakaoti, ia na
tama naa e me ki vaaea i taha ma te kina TeAriki e noho raa, ia i taha ma
na mahi hai mmahi Tama raa 10 te saaita Aia e hamai te Aho naa ki too na
mahi na tama Aia raa hakaatoa, tena ku too hoki te hakammaha na tama
hakaatoa tera e hakattina raa. Kootou hoki e me ki hhai i roto na tama naa,
maitaname kootou e hakattina na tattara maatou ni tattara atu i kootou raa.
11 Tera hea maatou e lotu tahi ma kootou. Maatou e kainno ake TeAtua
ki penapena na ora kootou raa ki taualleka pera ma na ora Aia e hihai
ma kootou ki isi raa. TeAtua ki kou atu kootou na mahi Aia raa ki tau ma
hea kootou e hihhai ki ppena na mee taualleka raa ki hakaoti na hehekau
kootou raa ma na hakattina. 12 Te ara nei kootou e me ki hakammaha te
inoa Jisas TeAriki taatou raa, tena Aia e me ki hakammaha kootou i te
tauareka TeAtua ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa.

2

Te tama Sakkino

1 Te hakataakoto te hamai TeAriki Jisas Krais ia ma te hakkutu taatou
hakaatoa ma ki nnoho ma Tama raa: anau e kainno atu kootou, aku taina
ma aku kaave, 2 ki se mamannatu tammaki i roto na hakataakoto kootou,
ia ki se tipuaina e mee na rono kootou e llono ma te Aho TeAriki raa ku
hamai. Kame kootou e mannatu ma maatou e tattara atu na tattara nei te
saaita maatou ni hakatae atu na tattara TeAtua raa ia ma te saaita maatou
e takutaku raa ia ma na saaita maatou e tattaa atu i roto te launiu raa. 3 Auu
se tiaki na tama ki malliu atu kootou ma na hakataakoto laatou. Maitaname
te Aho naa se lavaa te hamai ki ttae roo te saaita hakaoti na tama ni huro i
taha ma TeAtua raa ku tae mai, tena te tama sakkino raa ku hakahura mai,
tena aia e me ki haere i te kina e haeo roo. 4 Te tama sakkino raa e me
ki tattara haeo na atua ia ma na hatu tipua na tama e hakamarumaru raa,
tena aia e me ki tuku aia i aruna na mee raa hakaatoa. Aia e me ki haere
hoki no noho i roto te Hare Tapu TeAtua raa no tattara ma aia ko TeAtua.
5 Kootou ku ssiri? Anau ni tattara atu na mee nei hakaatoa te saaita anau
ni noho ma kootou raa. 6 Emeia e isi te mee e ppui ki se lavaa te mee nei
te kapihi mai te saaita nei, tena kootou e illoa te mee naa. Te tama sakkino
raa se lavaa te hakahura mai ki tae roo te saaita hakamaoni aia e me ki
hakahura mai raa e ttae. 7 Na mahi te tama sakkino raa ku hehekau, e meia
hea e me ki kapihi mai raa se lavaa te kapihi mai ki ttae roo te saaita te
tama e ttaohi te mee raa e hakatuu ria i taha. 8 Tena taatou e me ki kkite
te tama haeo raa, e meia te saaita TeAriki Jisas e hamai raa, Aia e me ki iri
koi ma te maihu Aia, tena te tama raa ku mate, tena na mahi Jisas raa e
me ki hakaoti te tama sakkino naa. 9 Te tama sakkino naa e me ki hamai
ma na mahi Satan no ppena na hakkatu ia ma na mee taualleka tera se
hakamaoni, 10 tena ku taaiki tammaki na tama se isi na hakattina raa ma
na tiputipu sakkino aia raa. Na tama naa e me ki llano hakaoti, maitaname
na tama naa ni se hihhai ki too te laoi ia ma te hakamaoni raa ki tokonaki
laatou ki ora. 11 Ia tena TeAtua e kou ake na mahi te haeo raa ki hehekau i
roto na tama naa ma ki hakattina na tama naa i na mee tera se hakamaoni
raa. 12 Tena na tama naa ku se hakattina te hakamaoni raa, e meia na tama
naa e hihhai roo ki tauttari koi na tiputipu sakkino, tena i te hakaotioti na
tama naa e me ki hakatonutonu ria.

TeAtua e hirihiri kootou ki too te ora hakamaoni

13 Aku taina, maatou e me ki hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou na
tama TeAtua e hihai raa. Maitaname TeAtua ni hirihiri kootou pera ma ko
na tama kaamata TeAnana Tapu raa ni tokonaki no ora ma na mahi Aia
raa, tena ki mee kootou no ttapu i na hakattina kootou i te hakamaoni Aia
raa. 14 TeAtua ni kanna atu kootou te saaita maatou ni takutaku atu te Rono
Tauareka raa. Aia ni kanna atu kootou ki oo ake no too na tuhana kootou
raa i te tauareka Jisas Krais TeAriki taatou raa. 15 Aku taina ma aku kaave,
tuu mmau, tena ku ttaohi mmau te hakamaoni tera maatou ni akoako atu
kootou i na takutaku ia ma na launiu maatou ni tattaa atu raa.
16 Anau e kainno ake Jisas Krais TeAriki taatou raa Hokoia ia ma TeAtua
taatou Tamana tera e laoi no kou mai te tauareka Aia raa ki hakattina
hakamaoni taatou, ia ki nnoho no hakattari 17 ki mee kootou ki se mattaku,
ia ki ivi kootou te ppena na mee taualleka, tena ku tattara tahi hea e tonu
raa.

3

Lotu ma maatou

1 Aku taina, te mee hakaoti; kootou ki lotu ake TeAtua ki tokonaki maatou
ki lavaa na tattara TeAtua raa te ttoha vave ia ma na tama hoki ki too na

tattara raa ki ssau pera ma kootou ni mee raa. 2 Lotu ake hoki TeAtua ki
tokonaki maatou i taha ma na mahi na tama se hakattina ia ma na tama
sakkino raa, maitaname na tama hakaatoa se hakattina na tattara TeAtua.
3 Emeia kootou e lavaa te tuunaki i TeAriki, tena Aia e me ki tokonaki
kootou ki ivi, ia e me ki rorohi hakaraoi kootou i taha ma Satan, te tama
sakkino raa. 4 Tena TeAriki e mee maatou ki hakattina i te vahi kootou, ia
maatou e illoa pera ma kootou e ppena, ia e tauhano te ppena hea maatou
ni tattara atu kootou raa.
5 Maatou e lotu ake TeAtua ki hakattaki kootou ki illoa hakamaoni roo te
laoi TeAtua ia ma te varatoa Krais i na hakalono llihu Aia ni ttiri raa.

Kootou ki se matanaennae

6 Aku taina, maatou e tattara hakamataku atu kootou i te inoa TeAriki
Jisas Krais ki se hakataapiri ake na tama na hakattina ia ma na ora laatou
raa e matanaennae raa, ia se hihhai ki hakallono na tattara maatou ni
tattara ake laatou raa. 7 Kootou hokkootou e illoa laoi pera ma kootou e
me ki ppena tauttari hea maatou ni ppena raa. Maatou se matanaennae
te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa. 8 Maatou se mee ma maatou
e kkai marino na kai na tama ni kou mai raa. Ia ki se lavaa te mee pera
ma maatou e kkai marino koi, tena maatou e hehekau se isi te hamalollo.
Maatou e hehekau te ao ma te poo ki se mee pera ma maatou e nnoho koi
ki kkai marino. 9 Maatou e ppena peenei se mee ma maatou se lavaa te
kainno atu kootou ki tokonaki maatou. Maatou e ppena peenei ma ki kkite
kootou no tauttari. 10 Te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, maatou
e tattara tahi atu kootou ma, “Te tama e kkaro te hehekau raa se lavaa te
haanai ria.”
11 Maatou e tattara atu peenei, maitaname maatou e llono pera ma e isi
na tama kootou e matanaennae i roto na ora laatou, tena ki nnoho koi se
hai mee e ppena, e meia na tama naa e hihhai roo ki tattara na mee alaa
tama e isi raa. 12 Maatou e tattara ake, tena ki hakamataku ake na tama
peenei raa ki tauttari te ora e tonu, tena ku hehekau ki kkai laatou no
ppohu.
13 Emeia, aku taina, kootou ki se kkaro te ppena na mee taualleka. 14 E
mmata pera ma e isi na tama i te kina naa se lavaa te hakallono na tattara
maatou e tattaa atu i roto te launiu nei raa. Kame e hakamaoni, tena kootou
ki hakamattonu i te vahi na tama naa, ia se nonnoho hoki ma na tama naa
ki mee na tama naa ki nnapa. 15 Emeia auu se nonnoho haeo ma na tama
naa, kootou ki poroporo ake na tama naa e mee na tama naa ni hakattina
ana hoki.

Na tattara hakaoti

16 Maatou e lotu ake TeAriki Hokoia, te Tama e tahito te noho laoi raa ki
kou atu kootou na tiputipu hakaatoa i te noho laoi raa na vahao hakaatoa.
TeAriki ki nnoho ma kootou hakaatoa.
17 Anau e taataa atu te launiu nei ma te rima anau: *Anau Pol e kou atu na
tattara hihhia anau raa i kootou.* Teenei te hakamaatino anau e hakammau
i roto na launiu anau raa hakaatoa, anau e taataa peenei.
18 Te tauareka TeAriki taatou Jisas Krais raa ki nnoho ma kootou
hakaatoa.

1 Timoti
Te launiu kaamata Pol e taataa iaa Timoti

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.2*
Na tiputipu na tama hakamattua te Hare Lotu *1.3—3.16*
Te ora Timoti *4.1—6.21*

1 Anau Pol, anau he aposol Jisas Krais, maitaname TeAtua te Tokonaki
taatou raa ia ma Jisas Krais te Tama taatou e tuunaki tahi raa ni hirihiri
anau.
2 Anau e taataa atu i akoe Timoti taku tama hokotahi i te vahi te hakatina.
TeAtua Tamana ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa ki kou atu akoe te
tauareka, te manava laoi ia ma te noho laoi.

Hakamattonu i na akoako malliu na tama

3 Anau e hihai ma akoe ki noho koi i Efesus pera ma anau ni tattara atu
akoe te saaita anau ni haere peeraa i Masedonia raa. E isi na tama i te
kina naa ku akoako na akoako se hakamaoni, tena anau e hihai ma akoe
ki meake na tama naa ki hakaoti na akoako malliu laatou raa. 4 Meake na
tama naa ki tiaki na kkai malliu i mua raa ia ma te moe iho na tipuna laatou
raa, maitaname na tattara naa e me ki mee koi kootou ki hakatauttau. Na
tattara naa se lavaa te tokonaki na tama ki ppena hea TeAtua e hihai raa.
Te hakatina koi e lavaa te tokonaki na tama ki tauttari TeAtua. 5 Anau e
tattara atu peenei ma ki lavaa kootou te isi te laoi hakamaoni i roto na
hatu manava kootou ia ma na hakataakoto taualleka, tena ku hakattina
hakamaoni. 6 E isi na tama ku tiaki na akoako hakamaoni nei, tena ki haere
tattara koi na tattara e vvare. 7 Na tama nei e hihhai hoki ki akoako na tuaa
TeAtua raa, e meia laatou se illoa hea laatou e tattara raa, ia se illoa hoki
na mee laatou e tattara hakamamaha raa.
8 Taatou e illoa pera ma na tuaa raa e taualleka kame taatou e tauttari
hakamaoni roo na tuaa raa. 9 Taatou e tau te illoa pera ma na tuaa raa se
mee ma e penapena iho ma na tama e ttonu, e meia na tuaa raa e penapena
iho ma na tama se hai lou ia ma na tama kailallao, na tama se illoa TeAtua,
na tama hai ssara, na tama se illoa te lotu, na tama se hakattina, na tama
e taa na maatua laatou raa no mmate, na tama taa tama, 10 ia ma na tama
e ppena na tiputipu se ttonu, tena na taanata e hai huri hokolaatou, na
tama e too hemuu alaa tama no huu, na tama tattara malliu, na tama e
hatuhatu na tattara malliu ia ma na tama e ppena na mee se ttonu i te vahi
na poroporo hakamaoni raa. 11 Na poroporo nei e mmoe i roto te Rono
Tauareka TeAtua ni kou mai anau ki hakatae atu kootou raa, teenei ko te
Rono Tauareka tera TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa ni kou mai anau.

Te rorohi laoi TeAtua

12 Anau e kou ake te hakammaha iaa Jisas Krais TeAriki taatou raa, te
Tama e kou mai na mahi anau ki ppena te hehekau nei. Anau e kou ake te
hakammaha Aia e mee Aia e maanatu ma anau ku tau, tena Aia ki hirihiri
anau ki hehekau ma Aia, 13 niaina ma i mua raa anau e tattara sakkino roo
Aia, tena ki kou ake na hakalono llihu ia ma na tattara e llihu Aia. Emeia
TeAtua e aroha anau, maitaname anau se ki isi te hakatina, tena anau hoki
se iroa hea anau ni ppena raa. 14 Tama raa e rorohi hakatauareka anau
ki hukui ma Jisas Krais, ia ki laoi, tena ki hakatina Aia. 15 Na tattara
nei ni tattara hakamaoni, tena taatou ki hakattina no too na tattara nei:
Jisas Krais ni hamai i te maarama nei ki tokonaki na tama e hai sara raa ki

ora. Na hai sara anau raa e haeo roo i aruna na hai sara na tama hakaatoa.
16 Niaina ma anau he tama roo e hai sara, e meia TeAtua e hai aroha anau
ma ki lavaa Jisas Krais te huri mai te laoi Aia raa i anau. TeAtua e ppena
peenei ma ki lavaa alaa tama te tuku na hakattina laatou raa iaa Jisas Krais,
tena ku too te ora e ora tahi. 17 TeAtua e Tuku tahi raa ko te Tama se lavaa te
mate ia ma te Tama taatou se lavaa te kkite raa, tena Aia ko TeAtua hokotahi
koi taatou. Taatou ki hakammaha Aia na vahao roo hakaatoa! Amen.

18 Timoti taku tama, aanei na tattara poroporo anau e kou atu akoe. Na
tattara nei e haere tonu ma na tattara TeAtua ni tattara i mua roo i te vahi
akoe raa. Taohi mmau na tattara nei ki lavaa akoe te ppuhu ma na tiputipu
sakkino i te maarama nei raa, 19 tena ku ttaohi mmau te hakatina akoe raa
ki taualleka na maanatu akoe. Tammaki na tama ku se isi na hakataakoto
taualleka tera e mee na hakattina laatou raa ki seai. 20 Tena Himeneus
laaua ma Aleksanda e hhai hoki i roto te kuturana na tama anau ni kou ake
i na rima Satan ki kou ake na hakalono llihu raa; na hakalono llihu nei e me
ki mee laaua ki hakaoti te tattara haeo TeAtua.

2

Na tiputipu i roto te hare lotu

1 Te mee kaamata anau e hihai ma kootou ki hoki ake i TeAtua ma na
tama hakaatoa raa ko na hakataakoto kootou, na lotu ia ma niaa kootou
e hihhai ki kainno ake raa, tena ku hakammaha Tama raa. 2 Lotu ake ma
na tuku ia ma na tama hakaatoa e nnoho na kakkake e llahi raa ki lavaa
taatou te nnoho na ora taualleka, tena ku ppena na tiputipu taualleka ki
hakammaha TeAtua. 3 Na lotu e taualleka raa e me ki mee TeAtua te
Tokonaki taatou raa ki hihia. 4 Aia e hihai ma na tama hakaatoa ki ora,
ia ki illoa hoki te hakamaoni. 5 Maitaname e isi TeAtua koi hokotahi, tena
e isi te Tama hokotahi e me ki hakapaa taatou na tama te maarama nei raa
ma TeAtua, te Tama naa ko Jisas Krais, 6 Aia e hamai no mate ki taui muri
na tama hakaatoa i taha ma na hai sara laatou raa. Te mee nei e huri mai te
hakamaoni pera ma teenei te saaita hakamaoni TeAtua e hihai ki tokonaki
na tama hakaatoa ki ora, 7 tera hea TeAtua e kauna ria anau pera ma he
aposol ia ma he tisa na tama seai ma ni Jiu raa ki tattara ake na tama raa
na tattara i te vahi te hakatina ia ma te hakamaoni. Anau se mariu; anau e
tattara te hakamaoni!

8 I roto na hare lotu anau e hihai ma na taanata hakaatoa e hakattina
hakamaoni TeAtua raa ki ssau na rima laatou raa no lotu ake TeAtua ma
na hatu manava taualleka tera se isi na lloto i roto.

9 Tena anau e hihai hoki ma na hhine hakaatoa ki mannatu hakaraoi i te
vahi na hekau laatou raa, tena ki se tilotilo mahi; auu se pini hakaraoi na
rouru kootou raa, tena ku hakamammau na pure kivakiva raa, ia auu se
uru na hekau e ssui mmaha, 10 e meia too na tiputipu taualleka tera kootou
na hhine raa e tau te isi pera ma ni tama te lotu.

11 Na hhine e tau te nnoho hemuu no matamata ki illoa laatou. 12 Anau
se hakattana laatou ki akoako ia ma ki isi na mahi i aruna na taanata laatou
raa, e meia laatou ki nnoho hemuu koi. 13 Maitaname TeAtua e pena mai
Adam i mua, tena ki oti Aia ki pena Iv. 14 Ia teeraa seai ma ko Adam ni teiho
i na hahaaite Satan raa, e meia teeraa ko te hine raa ni teiho i na hahaaite
Satan raa, tena ki seu na tuaa TeAtua raa. 15 Emeia TeAtua e me ki tokonaki
na hhine raa te saaita laatou e hannau na tamalliki kame laatou e hakattina,
e laoi, e ttapu, ia e nnoho hoki na ora e taualleka.

3

Na tama hakamattua i na Hare Lotu

1 Teenei he tattara hakamaoni: kame he tama e hihai ki hakamaatua i
roto te hare lotu, tena te tama naa e hihai ma aia e ppena hakatauareka roo
te uata raa. 2 Te ora te tama hakamaatua te lotu raa ki tonu tahi roo, tena
aia ki isi koi he avana hokotahi, ia ki se unu tahi, ia ki se manava haeo,
tena ki noho te ora tauareka, ia ki taaraki te hare aia raa i na tama e oo mai
alaa kina raa, ia ki iroa hoki te akoako; 3 te tama naa seai ma he tama e
unu tahi, ia seai ma he tama manava haeo, e meia te tama naa ki tuku aia
ki mouraro, tena ku noho tauareka, ia te tama naa hoki seai ma he tama e
manako sileni. 4 Tama naa ki iroa te rorohi hakaraoi laatou hai maatua,
tena ku akoako na tamalliki aia raa ki hakallono aia, ia ki hakammaha
hoki aia. 5 Maitaname kame he tama se iroa te rorohi hakaraoi laatou hai
maatua, tena kaa aia e me ki lavaa peehee te rorohi te hare lotu TeAtua
raa? 6 Te hakatina te tama naa ki hai mahi ki se lavaa aia te ahu ma aia ku
hakamaatua, ia ki se lavaa aia te hakatonutonu ria pera ma Satan raa. 7 Te
tama naa he tama na tama hakaatoa e me ki hakammaha i aho ia ma i roto
te hare lotu ki se lavaa aia te mmata haeo i mua na karemata na tama, ia ki
se lavaa hoki aia te tteiho i na hahaaite te Tipua raa.

Na tama e tokonaki na tama te lotu

8 Na tama e tokonaki i roto na hare lotu raa ni tama hoki e tau te isi na
tiputipu taualleka; na tama naa seai ma ni tama e unu mahi na wain, ia seai
ma ni tama e mannako na sileni; 9 na tama naa ki ttaohi mmau te hakatina
hakamaoni TeAtua ni hakari mai taatou raa ma na hakataakoto taualleka.
10 Na tama naa e tau te hahaaite ria i mua, tena kame laatou e hakamaoni
roo, tena laatou ku hehekau. 11 Na avana laatou raa hoki ki isi na tiputipu
taualleka, ia seai ma ni hhine e tattara tama; na hhine naa ki seai ma ni
tama unu, ia ki hakamaoni roo i na mee hakaatoa laatou e ppena raa. 12 Na
tama e tokonaki i roto na hare lotu raa ki isi koi he avana hokotahi, tena aia
hoki ki lavaa te mmata hakaraoi laatou hai maatua. 13 Na tama e ppena
hakamaoni na uata laatou raa e me ki hakammaha ria, ia e me ki ivi te ttuu
no tattara ake na tama i te hakatina laatou iaa Jisas Krais raa.

Te hakamaoni i na hakattina taatou

14 Anau e taataa atu na tattara nei iaa akoe te saaita nei, niaina ma anau
e maanatu ma ki haere atu no mmata akoe vahao nei. 15 Emeia kame anau
e nnahe atu, tena te launiu nei e me ki hakari atu akoe na tiputipu taatou e
tau te isi i roto na hare lotu raa pera ma ni tamalliki TeAtua e ora tahi raa.
TeAtua ko te pou roto e ttaohi te hakamaoni. 16 Na tattara e huuna ria nei e
hakamaoni, teenei he tattara roo e rahi:
Tama raa e hamai no tipu tama,
TeAnana Tapu raa e huri mai pera ma na tiputipu Krais raa e ttonu roo,
tena na ensel raa e kkite Aia.
Na tama e takutaku te inoa Tama raa i roto na henua hakaatoa,
tena na tama te maarama nei raa hakaatoa ku hakattina Tama raa,
tena Aia ni too ria no kkave i te vaelani.

4

Na akoako se hakamaoni

1 TeAnana Tapu raa e tattara hakamatahua mai taatou pera ma tammaki
na tama e me ki tiaki te hakatina taatou e isi nei, tena na tama naa e me ki
tauttari na malliu na mahunani ia ma na akoako na tipua raa. 2 Na akoako
peenei raa e ttoha koi e mee na tama tattara malliu raa, tena na hakataakoto

laatou raa ni hakataakoto e ssau pera ma ni mee e ttuni no vvela ria ma te aien e vvela. 3 Na tama naa e me ki tattara ma e tapu te avvana ia ma e tapu hoki te kkai alaa kai peeraa hoki. Emeia TeAtua e pena iho na kai raa ma na tama e hakattina te hakamaoni raa ki lotu no hakatapu na kai raa, tena ku kkai. 4 Na mee hakaatoa TeAtua e pena raa e taualleka, taatou se lavaa te mee ma na mee raa e sakkino, e meia taatou ki hakatapu na mee raa i mua, tena ku kkai, 5 maitaname na tattara TeAtua ia ma na lotu raa e mee na mee raa no matahua i na karemata TeAtua.

Hehekau hakatauareka ma Jisas Krais

6 Kame akoe e tattara hakamatahua ake na mee nei i na tama te lotu raa, tena akoe he tama e hehekau hakamaoni iaa Jisas Krais. Te hakatina akoe raa e me ki homo no hai mahi e mee akoe e too na tattara hakamaoni raa, tena ki tautari. 7 Auu se hakarono na tattara vvare se hakamaoni raa. Akoako hokkoe ki too te ora hakamaoni TeAtua e hihai raa. 8 Te hallou ki tokonaki te tinotama raa e isi te tauareka, e meia te hallou ki tokonaki te hakatina akoe ki hai mahi raa e raka roo i aruna ma te hallou ki tokonaki te tinotama raa, maitaname te ora nei ia ma te ora i muri raa e isi na tuhana e mmoe. 9 Na tattara nei e hakamaoni, tena na tama hakaatoa e tau te too na tattara nei. 10 Maatou e hehekau na mahi, ia e hakalono llihu hai mahi roo maitaname maatou e tuku na hakattina maatou raa i TeAtua e ora raa; te Tama e tokonaki na tama hakaatoa ki ora raa, taohi mua na tama e hakattina Aia raa.

11 Akoako ake na mee nei, tena ku meake na tama hakaatoa ki tauttari. 12 Auu se tiaki na tama ki mannatu ma akoe koi paamee, e meia akoe ki mee pera ma he hakkatu na tama te lotu raa i na tattara, na tiputipu, te laoi, te hakatina ia ma na tiputipu taualleka akoe raa.

13 Tauhano te paupau ake te Launiu Tapu raa i roto te hare lotu, tena ku tattara hakapurupuru ake na tama te lotu raa, tena ku akoako ake na tama raa ki tae atu anau. 14 Auu se tiaki te hoki TeAtua ni kou atu akoe te saaita na profet raa ni tattara atu akoe, tena ki hakapiri na rima laatou raa i aruna akoe raa. 15 Ppena na mee nei, tena akoe ku tautari hakamaoni roo ki kkite na tama pera ma akoe ku hakamaoni te hehekau. 16 Akoe ki hakamattonu i te vahi te ora akoe ia ma na akoako akoe raa. Akoe ki tautari tahi na mee nei, maitaname akoe kaa ppena hakamaoni na mee nei, akoe e me ki tokonaki te ora akoe raa ia ma na ora na tama e hakallono akoe raa.

5

Na tiputipu taualleka na hakattina ana

1 Auu se tattara lloto ake na taanata mattua raa, e meia tattara hakaraoi ake pera ma teeraa he tamana akoe. Mee hakaraoi na tama koi ttipu ake raa pera ma ni taina akoe, 2 tena ku tattara hakaraoi ake na hhine ku mattua raa pera ma ni tinna akoe, ia tattara hakaraoi ake na hhine koi ttipu ake raa pera ma ni kaave akoe, ia huri ake na tiputipu taualleka.

3 Na hare lotu raa ki mmata hakaraoi na hhine ku nnoho hokolaatou se isi na taanata raa. 4 Emeia kame te hine naa e isi na tamalliki ia ma na hai mokopuna aia, tena na tama naa ki kkira ake no mmata hakaraoi te tinna ia ma te tipuna laatou raa ki taui muri te naenae te tinna ia ma te tipuna hine laatou raa, maitaname TeAtua e hihia roo na tiputipu peenei. 5 Te tautukaha hine e noho hokoia se hai tama e mmata aia raa e tuku na maanatu aia raa i TeAtua, tena te ao ma te poo aia e lotu tahi ake TeAtua ki tokonaki aia. 6 Emeia te anana te tautukaha hine e mamaanatu na tiputipu sakkino raa ko na mate roo niaina ma aia koi ora. 7 Tattara hakamatahua

ake na tattara nei i na tautukaha hhine raa ki se lavaa na tama te tattara haeo laatou. 8 Emeia kame he tama se mmata hakaraoi na llave ana aia raa, taohi mua te haittina aia raa, tena te hakatina te tama naa ku rano, tena te ora aia raa e me ki haeo roo i aruna te ora te tama se hakatina te lotu raa.

9 Auu se hakammau na hhine ku se hai avana raa ma ni tautukaha hhine, kame laatou se ki ttae tipu ono na hetau, ia hoki na hhine naa ki avvana koi ni taanata taki ttahi, 10 ia na tiputipu laatou raa ki taualleka: te hine tera e mmata hakaraoi na tamalliki aia raa, tena ki hakkoro na tama alaa henua ki kkai i te hare aia raa, tena ki ppena na mee ki tokonaki alaa tama te lotu raa, tena ki tokonaki na tama e tuttuu haeo raa e hai na mahi aia ki ppena na mee taualleka.

11 Emeia auu se hakammau na tautukaha hhine vahao nei raa i roto te launiu naa, maitaname te saaita na tama naa ku mannatu ma ki avvana raa, na tama naa e me ki tiaki Krais, 12 tena na tama naa ku ssara i na tattara aia ni hakamoe i te kaamata roo ma Tama raa. 13 Ia hoki na tama naa e me ki matanaennae, tena ku oo no haere nnoho na hare, e meia te mee roo na tama naa e me ki haeo raa; na tama naa e me ki nnoho no tattara haeo na tama, tena ku tattara na mee laatou se tau te tattara raa. 14 Tena anau e maanatu ma na tautukaha hhine vahao nei raa ki avvana koi no isi na tamalliki, tena ku nnoho no mmata na hare laatou raa ki se lavaa na tama e haeo ma taatou raa te tattara haeo taatou. 15 Maitaname e isi na tautukaha hhine ku tiaki Krais no tauttari Satan. 16 Emeia kame he hine te lotu e isi na tautukaha hhine e nnoho ma aia, tena te hine naa ki rorohi na tautukaha hhine naa, ia auu se kou ake te hakalono llihu raa i te lotu ma ki rorohi na tautukaha hhine raa, e meia tiaki te lotu raa ki mmata na tautukaha hhine e nnoho hokolaatou raa.

17 Na tama ku mattua e pena hakaraoi na uata laatou pera ma ni tama hakamattua raa e tau te taui ria hakatauareka, taohi mua na tama e uata na mahi no takutaku, tena ki akoako raa. 18 Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Auu se haihai na maihu na bulmakau raa ma ki se lavaa na manu raa te
kkai te saaita kootou e hakauata na manu raa ki takataka na hua raa
ki hhopo i taha ma na penu laatou raa.”

Ia e mmau hoki ma,

“Na tama hehekau raa e tau te too na sui laatou.”

19 Auu se hakallono na tattara te tama e hai atu na haeo te tama hakamattua, e meia kame tokorua seai naa tokotoru e oo atu ma na tattara, tena kootou ku hakallono. 20 Hai ake na tama e ppena na tiputipu sakkino raa i mua na karemata na tama hakaatoa ki llono na tama naa no mattaku.

21 Anau e tattara atu akoe i mua na maihu TeAtua ia ma Jisas Krais ia ma na ensel e ttapu raa ki tauttari na tattara nei, tena auu se hakatonutonu, ia niaa akoe e ppena, auu se sapai na tama akoe e hihai raa koi. 22 Auu se vave no hakapiri na rima akoe raa i aruna na tama ma ki hehekau na uata TeAriki raa. Auu se hukui alaa tama no ppena na mee e ssara, tena penapena te ora akoe raa ki matahua.

23 Auu se unu koi te vaitea vare, e meia unu hakamarie ni wain ki tokonaki te manava akoe raa, e mee akoe e lalaavea tahi.

24 Taatou e lavaa te kkite na hai sara alaa tama, tena na tama hakaatoa e illoa ma na tama raa e me ki hakatonutonu ria. Emeia e isi na hai sara alaa tama taatou se lavaa te kkite vahao nei. 25 E ssau pera ma taatou e me ki kkite na tiputipu taualleka na tama raa, tena na tiputipu taualleka taatou se kkite raa e me ki se lavaa te huuna ria.

6

1 Na tama hehekau te lotu raa e tau te hakammaha na tama hakamattua
laatou raa na vahao hakaatoa ki se lavaa he tama te tattara haeo te inoa
TeAtua ia ma na akoako taatou raa. 2 Na tama hehekau ma na tama
hakamattua te lotu raa ki hakallono na tama raa, e mee aaraa ni taina ia
ma ni kaave laatou. Tena na tama naa ki hehekau hakatauareka roo ma na
tama hakamattua raa, maitaname na tama e too te tauareka i na hehekau
laatou raa ni tama e hakattina, ia e laoi.

Na akoako e ssara ia ma na tuhana hakamaoni

Akoe ki akoako, tena ku takutaku ake na tattara nei. 3 Te tama e akoako
na hakattina e kkee i taha ma na tattara hakamaoni Jisas Krais TeAriki
taatou raa ia ma na akoako te lotu raa 4 he tama hai ahu, ia he tama se
hai mee e iroa. Na hakatauttau te tama nei raa e mee na tama ki manava
kkere, ki hakatauttau ma alaa tama, ki tattara haeo, ki mamannatu haeo,
5 tena ki hakatauttau tahi ma na tama na mannatu laatou raa ku se uata, ia
ku se illoa hoki te hakamaoni raa. Na tama naa e mannatu ma te lotu raa
he mee e me ki mee laatou ki hai hekau.
6 Hakamaoni kame akoe he tama e hakatina te lotu, tena te ora akoe raa
e me ki pii na mee roo taualleka. 7 Hea akoe ni haanau mai ma akoe i roto
te maarama nei? Se hai mee! Kaa hea taatou e me ki too i roto te maarama
nei te saaita taatou e mmate raa? Se hai mee! 8 Ia tena kame taatou e isi na
kai ia ma na hekau, tena na mee naa e tau koi ma taatou. 9 Emeia na tama e
hihhai ki hai hekau raa e me ki maoha i na hahaaite i te vvare te kapuroro ia
ma na mee sakkino te tinotama raa e hihai tera e me ki mee na ora laatou
raa ki haeo, tena na tama naa e me ki hakalono llihu. 10 Maitaname te
manako sileni raa ko te mateara na tiputipu sakkino hakaatoa. Tammaki
na tama e mannako na sileni, tena ku tiaki na hakattina laatou raa, ia na
hatu manava na tama naa ku mmaha roo i na hakataakoto haeo hakaatoa.

Te poroporo tauareka

11 Emeia akoe he tamariki TeAtua, tena akoe ki peesia na tiputipu
sakkino raa i taha. Hahaivi ki too te ora e tonu tahi, te ora e tapu, tena
te hakatina, te laoi, te noho hakavaratoa ia ma te laumarie. 12 Hai na mahi
ki isi akoe te hakatina, tena akoe e me ki too te ora e ora tahi, maitaname
TeAtua ni hirihiri akoe ki too te ora nei i mua akoe ni kaamata no takutaku
ake na kanohenua raa te hakatina akoe raa. 13 I mua na karemata TeAtua
te Tama ni kou ake te ora i na mee hakaatoa raa ia ma i mua na karemata
Jisas Krais te Tama ni takutaku ake te hakatina Aia raa iaa Pailat raa, tena
anau e meatu akoe, 14 taohi mmau na tattara akoe ni rono raa ki tae roo te
aho Jisas Krais TeAriki taatou raa e hakahura mai. 15 Te vaakai mai Jisas
raa e me ki hakahura mai te saaita TeAtua te Tama e tapu raa e tuku, tena
Aia ko te Tuku na tuku hakaatoa ia ma TeAriki na ariki hakaatoa. 16 TeAtua
Hokoia e ora tahi, Aia e noho i te kina te maahina tera se hai tama e lavaa
te haere taapiri raa. Se hai tama ni kite Tama raa; ia se hai tama e lavaa te
kite Tama raa. Na tama hakaatoa ki hakammaha Tama raa, ia Aia e me ki
Tuku ma na mahi hai mmahi na vahao hakaatoa! Amen.
17 Tattara atu na tama hai hekau i te maarama nei raa ki se ahu, ia ki se
hakammaha na hakataakoto laatou raa i na mee pera ma na sileni, e meia
ki hakammaha na hakataakoto laatou raa i TeAtua te Tama e kou mai taatou
na mee roo hakaatoa ma te laoi Aia raa ki hihhia taatou. 18 Tattara atu na
tama naa ki ppena na tiputipu taualleka, ia ki isi tammaki na hekau i na
mahi laatou, tena ki tanatana no tokonaki alaa tama. 19 I na tiputipu nei
na tama naa e me ki hakatau na mee taualleka ki tokonaki na ora laatou i
muri raa. Tena na tama naa e me ki too te ora e ora tahi hakamaoni.

20 Timoti, taohi mmau na tattara TeAtua ni kou atu i na rima akoe raa.
Auu se hakarono na tattara se hakamaoni ia ma na tattara vvare tera akoe
ni rono ma e hakamaoni raa, e meia seai raa koi. 21 Maitaname e isi na tama
e tattara ma laatou ku too na tattara raa, e meia i te hakaotioti na tama naa
e me ki tiaki koi na hakattina laatou raa.
Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou hakaatoa.

2 Timoti
Te launiu hakarua Pol e taataa iaa Timoti

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Tattara kaamata *1.1—1.2*
Te tattara hakammaha *1.3—2.13*
Te tattara hakamattaku *2.14—4.5*
Te ora Pol *4.6—4.18*
Te tattara hakaoti *4.19—4.22*

1 Anau Pol, TeAtua e hihai no hirihiri anau ki mee mo aposol Jisas Krais,
tena ki kauna anau ma ki tattara atu te ora TeAtua ni mee ma Aia e me ki
kou ake na tama e hukui ma Jisas Krais raa.
2 Akoe Timoti taku tama,
TeAtua Tamana ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa ki kou atu akoe na
mahi, te manava aroha ia ma te noho laoi.

Auu se nnapa na tattara te Rono Tauareka

3 Anau e hakammaha TeAtua, te Tama anau e hehekau ma te maanatu e
tauareka pera ma na tipuna anau i mua raa. Anau e hakammaha Aia na
saaita hakaatoa anau e lotu ma akoe te ao ma te poo raa. 4 Anau e tani i
taku maanatu akoe, tena anau e hihai roo ma ki haere atu no mmata akoe
ki lavaa anau te noho hihia. 5 Anau e maanatu hoki te hakatina e rahi akoe
e isi raa, te hakatina akoe raa e ssau pera ma na hakattina Lois te tipuna
hine akoe raa ia ma Yunis te tinna akoe raa. Anau e hakatina pera ma akoe
e isi te hakatina raa hoki. 6 Tera hea anau e meatu akoe ma ki ttaohi mmau
i roto akoe te hoki TeAtua ni kou atu akoe te saaita anau ni hakapiri na rima
anau raa i aruna akoe raa. 7 Maitaname TeAnana Tapu TeAtua e kou mai
taatou raa se mee taatou ki mattaku; e meia TeAnana Tapu Aia raa e kou
mai taatou na mahi, te laoi ia ma te laumarie.
8 Tena auu se mataku te tattara ake na tama i te vahi TeAriki taatou raa;
ia auu se napa e mee anau e karapusi ria i na hehekau TeAriki raa. Emeia
taohi mmau na mahi TeAtua ni kou atu akoe ki hakalono llihu ma te Rono
Tauareka raa. 9 Tama raa e tokonaki taatou ki ora, tena ki kanna taatou
pera ma ni tamalliki Aia, ia taatou se mee ma ni tamalliki Aia i na hehekau
taatou ni ppena raa, e meia taatou e mee pera ma ni tamalliki Aia i te
hakataakoto ia ma na mahi Aia. Aia ni kou mai na mahi nei i mua i te
kaamata iho na mee hakaatoa i na mahi Jisas Krais, 10 e meia te saaita nei
taatou ku kkite na mee hakaatoa te saaita Jisas Krais te Tokonaki taatou raa
ni hamai. Aia e hakaoti na mahi te mate, tena Aia e hakari mai te ora e ora
tahi raa i na mahi te Rono Tauareka.
11 TeAtua ni hirihiri anau ki mee mo aposol, ia mo tisa ki takutaku te Rono
Tauareka raa; 12 tera hea anau e too na hakalono llihu na mee nei te saaita
nei. Emeia anau se mataku, maitaname anau e iroa te Tama tera anau e
tuunaki raa, tena anau e iroa pera ma Aia e lavaa te rorohi anau ki tae roo
te Aho Aia e tuku ma anau raa. 13 Taohi mmau na tattara hakamaoni anau
ni akoako atu akoe raa ki lavaa na tattara raa te hakattaki akoe, ia ki noho
akoe ma te hakatina ia ma te laoi taatou e isi i te huhukkui ma Jisas Krais
raa. 14 Akoe ki taohi mmau na tiputipu taualleka akoe e noho ma akoe raa
i na mahi TeAnana Tapu tera e hehekau i roto akoe raa.
15 Akoe e iroa pera ma na tama hakaatoa i roto Esia raa hakapaa ma
Figelus laaua ma Hermogenes ku huro i taha ma anau.

16 TeAriki taatou raa ki rorohi hakaraoi te hareakina Onesiforus raa,
maitaname aia ni mee anau no hihia tammaki na vahao. Tama raa se napa
ma anau e noho i te hare karapusi, 17 e meia te saaita koi aia ni tae mai
i Rom raa, aia ku haere sesee anau i na kina roo hakaatoa no lave anau.
18 TeAriki ki huri ake te aroha Aia raa te tama raa i te aho hakaoti! Tena
akoe e iroa laoi roo e hia na tokonaki te tama raa ni kou mai anau i roto
Efesus raa.

2

Te soldia hakamaoni Jisas Krais

1 Taku tama, akoe ki hukui no tauhano ma na mahi Jisas Krais raa ki ivi
akoe. 2 Too na tattara akoe ni rono anau e tattara ake na kanohenua raa,
tena ku kou ake na tattara raa i na tama e hakattina hakamaoni raa ki lavaa
na tama raa te akoako ake alaa tama hoki.
3 Akoe ki too hoki na hakalono llihu pera ma he soldia hakamaoni Jisas
Krais. 4 Te soldia e hehekau raa e hihai ki mee te tama hakamaatua aia raa
ki hihia, tena aia se lavaa te ppena koi hea aia e hihai raa. 5 Te tama e hiti te
haiva raa se lavaa te too he haiva kame aia se tautari na tuaa na haiva raa.
6 Tena na tama ttori kai raa ko na tama kaamata e tau te kkai na kai laatou
ni naennae no ttori raa. 7 Maanatu hea anau e tattara atu nei, maitaname
TeAtua e me ki tokonaki akoe ki iroa na mee nei hakaatoa.
8 Maanatu Jisas Krais te Tama ni mahike muri i taha ma te mate raa;
te mokopuna Devit tera te Rono Tauareka anau e takutaku raa e tattara.
9 Anau e hakalono llihu no haihai ria ma na seni pera ma he tama kairarao,
e mee anau e takutaku te Rono Tauareka raa. Emeia na tattara TeAtua raa
se mmoe i roto na seni raa, 10 ia tena anau e hihia koi ki too na hakalono
llihu raa ki tokonaki na tama TeAtua ni hirihiri raa ma ki lavaa hoki na
tama raa te too te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa i na mahi Jisas Krais
tera e kou mai te tauareka TeAtua se isi te hakaoti raa. 11 Aanei ni tattara
hakamaoni:
“Kame taatou ni mmate ma Tama raa,
tena taatou e me ki ora hoki ma Tama raa.
12 Kame taatou e tauhano te tuu mmau,
tena taatou e me ki hakamattua hoki ma Tama raa,
Kame taatou e kore ma taatou se illoa Tama raa,
tena Tama raa e me ki kore hoki ma Aia se iroa taatou.
13 Kame taatou ku se tauttari na tattara hakamaoni taatou raa,
tena Tama raa e tauhano koi no tautari na tattara hakamaoni Aia raa,
maitaname Aia Hokoia se lavaa te tiaki te hakamaoni Aia raa.”

Na tama hehekau TeAtua e hihai

14 Hakailloa ake na tama kootou raa na tattara nei, tena ku tattara
hakamataku ake na tama naa i mua na karemata TeAtua ki se hakatauttau
i na tattara vare raa koi. Na mee naa se taualleka, e meia na mee naa e me
ki mee koi na tama e llono raa ki haeo. 15 TeAtua e me ki hihia kame akoe
e hai na mahi akoe pera ma he tama se iroa te napa i na hehekau aia e
pena raa, e meia kootou ki mee pera ma ni tama e akoako te hakamaoni
na tattara TeAtua raa. 16 Auu se hukui ma na tama no tattara na tattara
vvare e haeo tera e me ki hakatui na tama ki oo no mmao ma TeAtua raa.
17 Na tattara peenei raa e ssau pera ma he saanuku e rahi tera e haere kai
na punnohi te tinotama. Tokorua na tama e tattara na tattara nei raa ko
Himeneus laaua ma Filetus. 18 Tokorua nei ku tiaki te hakatina hakamaoni
raa, tena ku seuseu na hakattina alaa tama te lotu raa no tattara pera ma

te ora muri taatou raa ku oti te kapihi mai. 19 Emeia te purapura na mee
hakaatoa TeAtua ni hakamoe raa e ivi roo, ia se lavaa te naue, tena i aruna
te purapura naa e mmau na tattara nei: “TeAtua e iroa na tama Aia raa”,
tena “Na tama hakaatoa e tattara ma laatou ni tama TeAtua raa ki ttike i
taha ma na hai sara laatou raa.”
20 I roto na hare e llahi raa e isi tammaki na dis e llahi ia ma na dis
pammee e kekkee: alaa dis e pena na siliva ia ma na gol, tena alaa dis e
pena na laakau ia ma na pela matakkau. Alaa dis e pena ma na aho e llahi,
tena alaa dis e pena ma na aho vare raa koi. 21 Kame he tama ku matahua
e mee aia ku tike i taha na tiputipu sakkino aia raa, tena te tama naa e me
ki tuku ria ki ppena alaa uata i te lotu, maitaname te tama naa ku hakatina
hakamaoni i TeAtua aia raa, tena te tama naa hoki ku tanattana ki ppena
na tiputipu taualleka.
22 Tiaki na tiputipu na tamalliki raa, tena ku hahaivi ki too te ora e tonu
tahi raa, te hakatina, te laoi ia ma te noho laoi raa. Hukui hakaatoa ma na
tama e ttonu i na hatu manava laatou raa no kanna ake TeAriki ki tokonaki
laatou. 23 Emeia peesia na hakataakoto na vvare raa ia ma te penapena
hakatauttau raa, maitaname akoe e iroa pera ma na mee nei e me ki
kaamata na sara e llahi. 24 Akoe he tama hehekau TeAriki, tena akoe ki
se hakatautau. Akoe ki laoi na tama hakaatoa, tena akoe ki iroa te akoako,
ia ki iroa te noho hakavaratoa, 25 ia ki se manava haeo te saaita akoe e
hakatonu alaa tama raa, maitaname TeAtua e lavaa te kou ake he saaita
ma na tama raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa, tena ki illoa te
hakamaoni. 26 Tena na hakataakoto na tama naa e me ki vakkai mai, tena
ku hakassao i taha ma te taaiki Satan te tama tera ni ttaohi na tama raa,
tena ki meake ma na tama raa ki tauttari hea aia e hihai raa.

3

Na tiputipu sakkino i na aho hakaoti

1 Mannatu pera ma na aho hakaoti raa e me ki hainattaa roo. 2 Na tama e
me ki mannatu koi hokolaatou, ia e me ki mannako, ia e me ki hai ahu, ia e
me ki maihu haeo, tena e me ki tattara haeo na tama, ia e me ki se hakallono
na maatua laatou raa, ia e me ki hakatapanatta, tena e me ki se illoa te lotu.
3 Na tama naa e me ki se mannatu alaa tama, ia e me ki se illoa te manava
alloha, ia e me ki tattara tama, ia e me ki hakatauttau tahi, ia e me ki se
hihhai na tiputipu taualleka: 4 na tama naa e me ki haeo ma na soa laoi
laatou raa, ia e me ki hai koi na mannatu laatou, ia e me ki pii na tattara
hai ahu raa, ia e me ki se hihhai TeAtua, e meia na tama naa e me ki hihhai
koi na tiputipu i te maarama nei raa. 5 Na tama naa e me ki huri pera ma
laatou ni tama te lotu taatou nei, e meia laatou se isi na mahi hakamaoni
te lotu nei. Aaua roo na tama peenei raa.
6 Alaa tama laatou e oo i na hare na tama no malliu ma laatou ni tama
taualleka, tena ki tataussua na hhine se mmau i roto na hare naa. Na hhine
naa e ppii na hai sara, tena e hihhai na tiputipu sakkino hakaatoa. 7 Na
hhine naa e hahaivi ma ki atamai, e meia e hainattaa roo ma laatou ki
illoa te hakamaoni raa. 8 E ssau pera ma Janes laaua ma Jambres ni se
hihhai ki hakallono na tattara Moses raa, tena na tama nei hoki se hihhai
na tattara te hakamaoni raa. Na hakataakoto na tama nei e ppuni, ia na
hakattina laatou raa hoki se ttonu. 9 Emeia na tiputipu na tama nei se lavaa
te haere roo no roroa, maitaname na tama hakaatoa e me ki kkite na vvare
na pohouru laatou raa. E ssau pera ma hea ni kapihi ake Janes laaua ma
Jambres raa.

Na poroporo hakaoti

10 Emeia akoe e tautari na akoako anau, na tiputipu ia ma te hakataakoto
anau i te ora nei raa; akoe e kite roo te hakatina anau, te laumarie anau, te
laoi anau ia ma te varatoa anau te noho raa, 11 ia ma te kiri lloto na tama i
anau ia ma na hakalono llihu hoki anau raa. Akoe e iroa na mee hakaatoa
ni kapihi mai anau i roto Antiok, Aikoniam ia ma Listra raa, tena akoe e
iroa hoki na hakalono llihu e hainatta roo tera anau e kkumi koi i roto
anau raa! Emeia TeAriki e tokonaki anau i taha ma na mee nei hakaatoa.
12 Na tama e me ki kou ake na hakalono llihu i na tama hakaatoa tera e
hihhai ki tautari te ora Jisas Krais raa. 13 Tena te haeo na tama hai ssara
ia ma na tama tattara uhiuhi raa e me ki haere haeo koi. Na tama nei e
me ki tattara malliu alaa tama, tena laatou hokolaatou e me ki malliu ria.
14 Emeia akoe ki tauhano no ttaohi te hakamaoni akoe ni akoako ria no
hakatina raa. Akoe e iroa koi na tisa akoe raa, 15 tena akoe hoki ki maanatu
pera ma te saaita akoe ni tamariki raa, akoe ko na iroa avare TeAnana Tapu
tera ni kou atu akoe te hakatina ki too te ora e ora tahi raa i na mahi Jisas
Krais. 16 Na tattara te Launiu Tapu raa ni tattara TeAtua e kou mai tera e
tokonaki roo taatou ki akoako te hakamaoni, ki ppuhu ma na mee sakkino,
ki hakatonutonu niaa taatou e ssara raa, tena ku poroporo taatou ki too te
ora hakamaoni raa 17 ki lavaa te tama hehekau ma TeAtua raa te ttuu mmau
no ppena na mee roo hakaatoa e taualleka raa.

4

1 I mua na karemata TeAtua ia ma Jisas Krais te Tama e me ki
hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa, maitaname Aia
e me ki hamai no hakamaatua, tena anau e tattara hai mahi atu akoe 2 ki
takutaku na tattara TeAtua raa, tena ku meake alaa tama ki tattara na
tattara raa, (niaina ma teenaa he saaita tauareka ia ma he saaita sakkino),
ia akoe hoki ki varatoa te akoako no tokonaki na tama raa ki illoa te
hakamaoni, ia ki hakatonu na tiputipu laatou raa, tena ku hakapurupuru
ake na tama naa ki manava laoi. 3 E isi te saaita e me ki hamai, tena na
tama e me ki se hihhai ki hakallono na tattara hakamaoni e taualleka raa,
e meia na tama naa e me ki tauttari koi hea laatou e hihhai raa, ia e me ki
tatakore tammaki na tama ki oo ake no akoako na tattara laatou e hihhai
roo ki hakallono raa. 4 Na tama naa e me ki se hihhai ki hakallono na tattara
e hakamaoni raa, tena ku huri no hakallono koi na kkai roo i mua raa.
5 Emeia akoe ki maanatu no ttuu mmau te saaita akoe e ttiri na hakalono
llihu hakaatoa; akoe ki hehekau no takutaku te Rono Tauareka raa, tena
i na hehekau akoe raa hakaatoa, akoe ki huri ake pera ma akoe he tama
hehekau TeAtua.

6 Anau iaa, te saaita anau e me ki hoki ria ake raa ku tae mai, ia te saaita
anau e me ki tiaki te ora anau i te maarama nei raa ku tae mai hoki. 7 Anau
ku oti te hai na mahi anau, tena anau e haere no tae i te hakaoti, ia e ttaohi
mmau roo te hakatina anau raa. 8 Tena te saaita nei e isi te tuhana e moe
ma anau ki too e mee anau e tautari roo na tiputipu TeAtua tera TeAriki, te
Tama Hakatonutonu e tonu tahi raa, e me ki kou mai anau i te Aho naa, ia
se mee ma anau koi hokonnau, e meia na tama hakaatoa tera e nnoho ma
te laoi no hakattari te saaita Tama raa e me ki hakahura mai raa hoki.

Na tattara koi anau

9 Hai taruaru no hamai vave no mmata anau vahao nei. 10 Demas
ku hihai na tiputipu i te maarama nei, tena ki tiaki anau no haere i
Tesalonaika. Kresen ku haere peeraa i Galesia, tena Taitus ku haere i
Dalmesia. 11 Tena Luk hokoia koi e nnoho maaua. Too Mak no oo
mai koorua, maitaname te tama naa e lavaa te tokonaki anau ki hehekau

maaua. 12 Anau e kauna Tikikus ki haere i Efesas. 13 Te saaita akoe e hamai
raa, akoe ku ttaohi mai te kaukahu roroa anau ni tiaki no noho ma Karpus
i Troas raa, tena kou mai hoki na launiu anau raa, taohi mua na launiu e
pena i na huruhuru na manu raa.
14 Aleksanda te tama e hehekau ma na katana raa e mee hakahaeo roo
anau, e meia TeAriki e me ki kou ake na hakalono llihu aia tautari hea aia
ni ppena raa. 15 Akoe ki hakamattonu hoki i te tama naa, maitaname teenaa
he tama se hihai roo na tattara taatou raa.
16 Se hai tama ni tuu taapiri mai anau te saaita kaamata roo anau ni
hakatonutonu ria raa; na tama hakaatoa ku huro i taha ma anau. TeAtua
ki ssirihia na sara na tama naa! 17 Emeia TeAriki e noho ma anau no kou
mai na mahi anau ma ki lavaa anau te tattara ake na tattara hakaatoa ki
llono na tama seai ma ni Jiu raa. Anau e hakasao ria ki se taia ria no mate.
18 Tena TeAriki e me ki tokonaki anau i taha ma na mee sakkino hakaatoa,
tena ku too anau no kkave hakaraoi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.
Na mahi ki noho ma Tama raa na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

19 Anau e kou atu na tattara hihhia anau raa iaa Prisila laaua ma Akwila,
tena Onesiforus ia ma te hareakina aia raa. 20 Erastus e noho koi i Korin,
tena anau e tiaki Trofimus no noho i Miletus e mee aia e laavea. 21 Akoe ki
hai taruaru no hamai vave i mua te matani te laki raa e paku mai.
Yubulus, Pudens, Linus, Klodia ia ma na tama hakaatoa te lotu i te kina
nei raa e kou atu na tattara hihhia laatou.
22 TeAriki ki noho ma te anana akoe.
Tena te tauareka TeAtua raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Taitus
Te launiu Pol e taataa iaa Taitus

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.4*
Na tama hakamattua na Hare Lotu *1.5—1.16*
Na tiputipu e ttonu na hakattina ana *2.1—2.15*
Pol e tattara hakamataku ake na hakattina ana *3.1—3.11*
Na tattara hakaoti *3.12—3.15*

1 Anau Pol, anau he tama e hehekau ma TeAtua, ia he aposol Jisas Krais.
Anau e hirihiri ria, tena ki kauna ria no haere ma ki tokonaki na
hakattina na tama TeAtua ni hirihiri raa, tena ku hakattaki mai na tama
raa ki illoa te hakamaoni na tiputipu e ttapu laatou ni akoako ria 2 tera e
tuunaki i te ora e ora tahi taatou e hakattari raa. TeAtua te Tama se lavaa
te tattara mariu raa e tattara mai te hakamaoni i mua na mee hakaatoa ni
ttipu mai raa, 3 tena ki huri mai te hakamaoni na tattara Aia raa te saaita
roo e tonu. Na tattara nei e oo mai no ttae mai anau, tena anau ki hakatae
atu na tattara raa pera ma TeAtua te Tokonaki taatou raa ni tattara mai.
4 Anau e taataa ake te launiu nei iaa Taitus taku tama hakamaoni roo i te
vahi na hakattina na tama e illoa tera maaua e isi raa.
Lotu ake TeAtua Tamana ia ma Jisas Krais te Tokonaki taatou raa ki kou
atu te tauareka ia ma te noho laoi.

Te hehekau Taitus i roto Krit

5 Anau e tiaki akoe i Krit ma ki lavaa akoe te hakamoemoe tonu na
mee tera koi se ttonu raa, tena ma ku hirihiri ni tama i roto na matakaina
hakaatoa i Krit raa ki hakamattua i na hare lotu raa. Maanatu na tattara
poroporo anau raa: 6 te tama hakamaatua raa he tama se isi na sara; te
tama naa ki isi koi he avana hokotahi, tena na tamalliki hoki aia raa ni
tama e hakattina, ia seai ma ni tamalliki e isi na tiputipu sakkino, ia seai
ma ni tamalliki e hakatapanatta.
7 E mee te tama hakamaatua te lotu raa e me ki mmata na uata TeAtua raa,
tena aia se tau te isi na sara. Te tama naa ki laumarie, ia ki se manava haeo,
ia seai hoki ma he tama e unu mahi, ia seai ma he tama e manako sileni.
8 Te tama naa he tama; te hare aia raa e taaraki i na tama roo hakaatoa, ia e
hihai koi na tiputipu taualleka. Tena te tama naa se iroa te manava sakkino,
ia he tama e tonu tahi, ia he tama e tapu, ia he tama e varatoa hoki te noho.
9 Te tama naa ki taohi mmau na tattara hakamaoni tera e haere tonu ma
na akoako te lotu raa. Teenei te ara aia e lavaa te tokonaki alaa tama ma
na tattara hakamaoni, ia e lavaa te huri ake na tiputipu e ssara na tama e
hakataukaa ma na akoako e ttonu raa.

Na tama e hakatapanatta

10 Maitaname e tammaki na tama, taohi mua na Jiu tera e isi te
hakamaatino e tapu TeAtua ku se hihhai ki hakallono, ia e hahaivi ma ki
hakatike na hakataakoto alaa tama raa ma na tattara vvare laatou raa. 11 Te
mee nei e tonu ki ppui na tama naa ki hakaoti na tattara vvare laatou raa,
maitaname na tama naa e kou ake te haeo i na hareakina ia ma na akoako
laatou se tau te poroporo raa. Na tama naa e hakannapa e mee laatou e
akoako koi ki too na sileni. 12 13 E isi te tama i Krit, aia he profet, ia he
tama te matakaina naa, tena aia e tattara te hakamaoni te saaita aia ni mee
ma, “Na tama i Krit raa ni tama tattara malliu, ia ni poi kai ttama, ia ni

tama e matanaennae, ia e mannako mahi.” Teenei te hakataakoto hokotahi koi tera akoe e me ki hai ake roo na tama naa ki lavaa laatou te hakattina hakamaoni, 14 ia ki se lavaa hoki laatou te tataohi na kkai na Jiu i mua raa ia ma na tuaa na tama ku peesia te hakamaoni raa.

15 Na mee hakaatoa e matahua i na tama tera e matahua raa; e meia se isi te mee e matahua i na tama tera e matakkere, ia se hakattina raa, maitaname na hakataakoto ia ma na tiputipu na tama e hai ssara, ia se hakattina raa. 16 Na tama raa e mannatu ma laatou e illoa TeAtua, e meia na mee laatou e ppena raa e huri ake pera ma laatou se illoa. Na tama raa e manava sakkino, ia e hakatapanatta. Na tama naa se hai mee roo taualleka e lavaa te ppena.

2

Na akoako e ttonu

1 Emeia akoe ki akoako koi na akoako tera e haere tonu ma na akoako te lotu raa. 2 Poroporo ake na tama mattua raa ki atamai, ia ki illoa na hakataakoto, tena ki se mannava haeo, ia ki hakattina hakamaoni, ia ki laoi, tena ki varatoa te nnoho. 3 Ia peeraa hoki, poroporo ake na hhine mattua raa ki mee pera ma ni hhine e nnoho na ora e ttapu. Laatou ki se nnoho no vekuveku alaa tama, ia se mee ma ki unu tahi. Na hhine naa ki akoako na akoako e taualleka 4 ki lavaa na tama hhine raa te illoa no lollohi hakaraoi na taanata ia ma na tamalliki laatou raa. 5 Ia ki nnoho hemuu i na ora e ttonu, tena ku nnoho hakaraoi i roto na hare laatou raa, tena ku hakallono na taanata laatou raa ki se lavaa he tama te tattara haeo na tattara hakamaoni TeAtua e kou mai raa.

6 Ia hoki, poroporo ake na tama tane raa ki ppena na mee taualleka. 7 Akoe ki huri ake na tiputipu taualleka i na mee akoe e ppena raa. Tena akoe ki hakamaoni hoki i na poroporo akoe raa. 8 Akoe ki tattara koi na tattara taualleka raa ki se lavaa na tama te tattara haeo akoe, ia ki mee hoki na tama e nonnoho haeo ma akoe raa ki nnapa, ia ki se lavaa na tama raa te tattara haeo taatou.

9 Na tama hehekau raa e hakallono, ia e hihhai ki mee na tama hakamattua laatou raa ki hihhia i na mee hakaatoa laatou e ppena raa. Na tama raa se lavaa te tattara sui ake na tama hakamattua laatou raa, 10 ia se lavaa hoki te kailallao na mee na tama raa. Emeia na tama hehekau raa e me ki huri ake na tama hakamattua raa pera ma laatou e taualleka hakamaoni ki lavaa laatou te huri ake pera ma na mee laatou e ppena raa e hakamaoni ma na poroporo TeAtua te Tokonaki taatou raa.

11 Maitaname TeAtua ku oti te huri mai na mahi Aia raa ki tokonaki na tama hakaatoa i te maarama nei raa ki ora hakamaoni. 12 Na mahi raa e tokonaki taatou ki peesia na ora sakkino ia ma tiputipu sakkino i te maarama nei raa, ki lavaa taatou te tauttari na tiputipu taualleka raa ki ttonu tahi, ia ki nnoho na ora e ttonu i te maarama nei 13 te saaita taatou e nnoho no hakattari ma na hakattina taatou i te Aho TeAtua ia ma Jisas Krais te Tokonaki taatou raa e me ki hamai ma na mahi Aia raa. 14 Tama raa ni hoki mai Aia Hokoia ma taatou ki hakassao taatou i taha ma na tiputipu sakkino hakaatoa, tena ku tokonaki taatou ki matahua ki mee pera ma ni tama roo Aia e ttino tera e ppena na mee taualleka.

15 Poroporo ake na mee nei i na tama, tena ku tattara hakapurupuru ake te saaita akoe e hai ake na haeo na tama e hakallono akoe raa. Auu se tiaki he tama ki tattara hakameemee i akoe.

3

Na tiputipu te lotu

1 Tattara hakaraoi ake na tama akoe te lotu raa ki hakallono na tama
hakamattua raa, ia ki tauttari na tama raa, tena ku tanattana ki ppena na
mee taualleka na vahao hakaatoa. 2 Tattara atu na tama naa ki se lavaa te
tattara haeo alaa tama, e meia laatou ki ssoa laoi no nnoho hakaraoi ma
na tama, tena ku tauhano te huri ake na tiputipu taualleka raa ki kkite na
tama hakaatoa. 3 E mee e isi te saaita taatou ni vvare, ia ni se hakallono,
ia ni haeo roo. Taatou ni tauttari tahi na tiputipu sakkino hakaatoa tera
taatou ni hihhai raa. Taatou ni nnoho na ora sakkino ia ma na tiputipu
sakkino; alaa tama e matalliri taatou, tena taatou e matalliri na tama raa.
4 Emeia te saaita TeAtua te Tokonaki taatou raa ni hakari mai te tauareka ia
ma te laoi Aia raa, 5 tena Aia ki tokonaki taatou no ora. Ia se mee ma taatou
e tokonaki ria e mee na mee taualleka taatou ni ppena raa, e meia taatou e
tokonaki ria e mee Aia e hihai ki tokonaki taatou i na mahi TeAnana Tapu,
te Tama e ssoro taatou no matahua, tena ki kou mai te mamaoha ia ma te
ora vahao nei raa. 6 TeAtua ni kou mai TeAnana Tapu raa i taatou i na mahi
Jisas Krais te Tokonaki taatou raa, 7 tena i te tauareka Aia, taatou e me ki
ttonu i na maihu TeAtua, tena taatou e me ki too te ora e ora tahi tera taatou
e hakattari raa. 8 Teenei he tattara hakamaoni.

Anau e hihai ma akoe ki tattara hakamatahua ake roo na hakataakoto
nei ki lavaa na tama e hakattina TeAtua raa te isi na hakataakoto i roto
na ora laatou ki ppena na mee taualleka raa; na mee e taualleka tera e
lavaa te tokonaki alaa tama raa. 9 Emeia auu se hakatauttau i na vvare
koi na hakataakoto, tena ma ku hakatere te moe iho na manava, ia auu se
hakatauttau no ppuhu i te vahi na tuaa raa. Na mee nei ni mee sakkino, ia
ni mee vare koi. 10 Kou ake e rua na tattara hakamattaku i na tama e mee
kootou no maseuseu raa, tena auu se anaanahia na tama naa kame laatou
se hakallono. 11 Akoe e iroa pera ma na tama peenei raa ni tama sakkino,
tena na hai sara laatou raa e me ki huri ake te hakamaoni pera ma laatou
e ssara.

Na tattara hakaoti

12 Te saaita anau e me ki kauna ria atu Artemas seai naa Tikikus ki haere
atu raa, tena akoe ku hai na mahi akoe ki hamai no ttiri anau i Nikopolis,
maitaname anau e maanatu ma ki noho i te matakaina raa te saaita te
matani te laki raa e maairi. 13 Akoe ki hai na mahi hoki ki tokonaki Senas,
te tama na tuaa raa ia ma Apolos ki lavaa tokorua raa te oo mai vahao nei,
tena akoe ki mmata hoki ki lavaa tokorua raa te isi na mee hakaatoa laaua
e hihhai raa. 14 Na tama taatou raa e tau te kaamata vahao nei no illoa te
ppena na mee taualleka, ki lavaa laatou te tokonaki hea e hakamaoni tera
na tama e hihhai raa; na tama raa se tau te nnoho na ora sakkino.

15 Na tama hakaatoa e nnoho ma anau nei e kou atu na tattara hihhia
laatou raa i akoe. Kou ake hoki na tattara hihhia maatou nei i na taina
maatou i te vahi te lotu raa.

Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Filemon
Te launiu Pol e taataa iaa Filemon

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Te tattara kaamata *1.1—1.3*
Pol e tattara hihia ake Filemon *1.4—1.7*
Pol e kainno ake Filemon ki hai aroha ake Onesimus *1.8—1.22*
Tattara hakaoti *1.23—1.25*

1 Anau Pol, anau e karapusi ria i te vahi Jisas Krais, tena maaua ma Timoti
te taina taatou raa e tattaa atu,
iaa akoe Filemon te taina maaua tera e hehekau hoki peenei ma maaua
nei 2 ia ma na tama te lotu tera e kutukkutu i roto te hare akoe raa, tena Afia
te kave taatou raa ia ma Arkipus te tama hehekau hoki peenei ma maaua
nei raa.
3 TeAtua taatou Tamana ia ma TeAriki Jisas Krais ki hai aroha kootou,
tena ku rorohi hakatauareka kootou ki nnoho laoi.

Te laoi ia ma te hakatina Filemon

4 Filemon taku taina, na saaita hakaatoa anau e lotu raa, anau e maanatu
tahi akoe, tena anau e hakammaha TeAtua anau raa, 5 maitaname anau e
rono pera ma akoe e hakatina i TeAriki Jisas, tena ki laoi na tama e ttapu
TeAtua raa hakaatoa. 6 Tena anau e lotu ake pera ma te huhukkui maatou
ma na tama te lotu raa e me ki kou atu te atamai hakamaoni ia ma na hoki
hakaatoa tera maatou e isi i te huhukkui maatou ma Krais raa. 7 Taku taina,
te laoi akoe raa e kou mai anau te hihia e rahi ia ma te tauareka hakamaoni!
Akoe e hakahihia roo na hatumanava na tama TeAtua raa hakaatoa.

Too hakaraoi Onesimus

8 Tera hea anau se mataku roo te tattara atu pera ma he taina akoe i
te vahi Krais ki ppena hea akoe e tau te ppena raa. 9 Maitaname anau
e laoi akoe, tena anau ku kainno atu akoe. Niaina ma anau ko Pol te
tama hehekau ma Jisas Krais tera e karapusi ria te saaita nei e mee anau e
hehekau ma Tama raa. 10 Tena anau e kainno atu akoe i te vahi Onesimus,
te tamariki anau i te vahi Krais raa; e mee te saaita anau ni noho i roto
te hare karapusi raa, anau e mee pera ma he tamana aia i te vahi te lotu.
11 I mua raa aia he tama vare koi, e meia te saaita nei aia he tama roo
hakamaoni e lavaa te tokonaki taaua.
12 Anau e laoi mahi roo aia, tena anau e me ki kauna ria atu te tama nei
vahao nei. 13 Anau e hihai roo ma aia ki nnoho maaua i te kina nei, te saaita
nei anau koi noho i roto te hare karapusi e mee te Rono Tauareka raa ma ki
lavaa aia te sui te sao akoe no tokonaki anau. 14 Anau se hihai ma ki meatu
akoe ki tokonaki anau, tena anau e hihai ma akoe ki ppena hea akoe e
hihai raa. Ia tena anau se lavaa te ppena he mee kame akoe se hihai.
15 Onesimus kame ni noho i taha ma akoe paa saaita koi, ia tena te
saaita nei akoe ku lavaa te too aia ki nnoho tahi koorua. 16 Tena te saaita
nei aia ku se mee koi pera ma he tama hehekau, e meia aia ku raka hoki
ma na tama hehekau raa, ia he taina hakamaoni taatou i te vahi Krais. Te
kkira anau raa aia he tama hakamaoni roo! Tena akoe hoki e me ki kite te
hakamaoni te tama hehekau ia ma te taina akoe i te vahi TeAriki nei.
17 Tena kame akoe e maanatu pera ma anau he hakahoa akoe, tena akoe
ku too hakaraoi te tama nei i te vahi anau. 18 Kame aia ni ppena he mee e
sara i akoe, ia ni taoni he mee i akoe, tena akoe ku hakammau na taoni naa

i te inoa anau. 19 Anau Pol e taataa na mee nei ma te rima anau: *Anau Pol e me ki sui muri atu.* (Anau se hihai ki meatu hoki pera ma akoe e taoni anau ma te ora akoe.) 20 Ia tena taku taina, taaua ni hai taina i te vahi TeAriki, tena akoe ku ppena hea anau e hihai ki mee anau ki hihia.

21 Anau e iroa pera ma te saaita anau e taataa atu te launiu nei raa, akoe e me ki pena hea anau e hihai. Emeia anau e iroa hakamaoni roo pera ma akoe e me ki ppena alaa mee hoki e llahi. 22 Teeraa mee hoki, tanattana mai he kina ma anau ki moe, maitaname anau e iroa pera ma TeAtua e me ki kou mai hea taatou ni kainno ake Aia ma ki kauna ria atu anau ki vaakai atu i kootou raa.

Na tattara hakaoti

23 Epafras, te tama e ponotia i te hare karapusi ma anau i te vahi Jisas Krais raa e kou atu hoki na tattara hihhia aia, 24 tena Mak, Aristarkus, Demas ia ma Luk e kou atu hoki na tattara hihhia laatou.

25 Te noho laoi TeAriki Jisas Krais ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Hibru
Te launiu e taataa i na Hibru

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.3*
Krais e hakanaaniu i aruna na ensel *1.4—2.18*
Krais e hakanaaniu i aruna na tama hakamattua *3.1—4.13*
Krais te Maatua Hakanaaniu *4.14—6.20*
Melkisedek *7.1—7.28*
Krais e hakanaaniu i aruna te tattara e ivi *8.1—9.28*
Krais e mate no tokonaki na kanohenua *10.1—10.39*
Te hakatina hakamaoni *11.1—12.29*
Na tattara hakaotioti *13.1—13.25*

Jisas ko te maihu TeAtua

1 I mua roo tammaki na vahao ia ma na ara TeAtua ni tattara ake na
profet raa ki tattara ake na tipuna taatou raa, 2 e meia i roto na aho nei,
TeAtua ku tattara mai taatou i na mahi te Tamariki Aia raa; te Tama Aia ni
hirihiri ki ttino na mee hakatoa i te hakaotioti, ia te Tama hoki TeAtua ni
pena iho na mee hakatoa i roto te maarama nei. 3 Tama raa e hakamahina
mai na mahi hai mmahi TeAtua, tena Aia Hokoia e tipu roo pera ma TeAtua,
tena Aia e pena te maarama nei hakaatoa ma na mahi na tattara Aia. Aia e
ssoro na hai sara te maarama nei raa no oti, tena Aia ku noho i te vahi laaua
TeAtua te Tama na Mahi Hai mmahi raa.

Na mahi te Tamariki TeAtua

4 Te Tamariki TeAtua raa e hakanaaniu i aruna na ensel, e ssau pera ma
te inoa TeAtua e kou ake Aia raa e hakanaaniu i aruna na inoa na ensel raa
hoki. 5 Maitaname TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma,
“Akoe he Tamariki Anau;
te aho nei Anau ku mee mo Tamana akoe.”
Ia TeAtua hoki ni se hai tattara e tattara ake he ensel ma,
“Anau ku mee mo Tamana tama raa, tena tama raa ku mee mo tama Anau.”
6 Emeia te saaita TeAtua ku mee ki kauna ria iho te Tamariki Aia raa ki
hamai i te maarama nei, Aia e meake ma:
“Kootou na ensel Anau raa hakaatoa ki lotu ake Tama raa.”
7 Emeia i te vahi na ensel raa, TeAtua e tattara ake ma,
“Anau e mee na ensel Anau raa ki ssau pera ma ni matani,
tena ki mee na tama hehekau Anau raa ki ssau pera ma ni ahi.”
8 Ia i te vahi te Tamariki Aia raa, TeAtua e tattara ma,
“Te Hakamaatua ana Akoe raa e me ki moe tahi se isi te hakaoti!
Na mahi Akoe raa e kou mai te tauareka i na tama hakaatoa.
9 Akoe e hihai koi na tiputipu e ttonu,
tena ki se hihai na mee e ssara.
Tera hea Anau, TeAtua Akoe raa ni hirihiri Akoe,
tena ki kou atu Akoe te hihia e rahi e raka ma te hihia na soa Akoe raa
hakaatoa.”
10 TeAtua e tattara hoki ma,
“TeAriki, Akoe e pena iho te maarama nei i te kaamata roo,
tena ki pena te vaelani raa ma na rima roo Akoe.
11 Na mee roo hakaatoa e me ki seai,
e meia Akoe e me ki noho tahi roo,
na mee raa e me ki oo no se mmau pera ma ni paamaro.

12 Akoe e me ki hatuhatu na mee raa pera ma ni kaukahu,
ia na mee raa e me ki ssau pera ma na hekau.
Emeia Akoe e me ki tipu koi peenaa na vahao hakaatoa, tena te ora Akoe
raa se lavaa te isi te hakaoti."
13 TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma:
"Noho i te vahi laaua Anau nei ki tae roo te saaita Anau e tuku na tama e
kiri lloto akoe raa i raro na tapuvae akoe raa pera ma he tuai."
14 Kaa na ensel raa niaa? Na ensel raa ni anana tera e hehekau ma TeAtua.
Tena TeAtua e kauna na tama raa ki oo no tokonaki na tama e me ki too te
ora e ora tahi raa.

2

Hakallono na tattara Krais

1 Tera hea taatou ki ttaohi mmau na tattara te hakamaoni taatou ni llono
raa, ki se lavaa taatou te oo no mmao. 2 Na tattara na ensel raa ni kou ake
na tipuna taatou raa ni tattara hakamaoni, tena na tama hakaatoa ni se
hakallono no tauttari na tattara raa ni too na hakalono llihu e tau ma laatou.
3 Kaa he ara peehee taatou e lavaa te hakassao kame taatou se hakallono
na tattara te ora raa? TeAriki Hokoia ni kou mai na tattara te ora e ora tahi
raa, tena na tama ni llono na tattara nei raa e huri mai pera ma na tattara
raa e hakamaoni. 4 TeAtua Hokoia e huri mai pera ma na tattara Aia raa e
hakamaoni i na mirakol ia ma na mee taualleka Aia ni ppena raa, tena ki
vaevae na hoki TeAnana Tapu raa tautari te hihai Aia.

Te Tama hakamaoni e me ki tokonaki taatou ki ora

5 TeAtua se tuku ma na ensel raa ki hakamattua i aruna te maarama hoou
tera e me ki hamai raa; te maarama taatou e tattara raa. 6 Ia e ssau pera ma
hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma,
"TeAtua, na tama te maarama nei raa ni tama peehee ki maanatu hai mahi
Akoe i na tama naa?
Na tama naa ni tama vare koi,
kaa Akoe e mmata hakaraoi peehee na tama naa?
7 Akoe e pena na tama raa ki mouraro hakamarie i na ensel;
Akoe e kou ake na mahi hai mmahi na tama
8 ki hakamattua i aruna na mee hakaatoa."
Te tattara raa e mmau ma TeAtua e pena na tama "ki hakamattua i aruna na
mee hakaatoa"; te tattara nei e tattara na mee roo hakaatoa. Emeia taatou
ku se kkite ma na tama e hakamattua i aruna na mee roo hakaatoa te saaita
nei. 9 Emeia taatou e kkite Jisas, Tama raa ni hamai no mouraro na ensel
raa paa saaita koi, tena Tama raa ki mate ma na tama hakaatoa i na mahi
TeAtua. Taatou e kkite pera ma te saaita nei, Tama raa ku noho ma na
mahi hai mmahi, e mee Aia ni hakalono llihu no mate. 10 TeAtua te Tama e
pena na mee roo hakaatoa raa, ia na mee hakaatoa tera e mmoe i na rima
Aia raa e mee te ora Jisas raa no kaatoa i na hakalono llihu Aia ni too raa,
ma ki lavaa tammaki na tamalliki te oo ake no nnoho ma Aia i te vaelani.
Maitaname Jisas ko te Tama e hakattaki na tama ki too te ora e ora tahi.

11 Jisas e mee na tama ki matahua i na hai ssara laatou, tena Aia ma na
tama hakaatoa tera ku matahua raa e isi te Tamana hokotahi. Tera hea
Jisas se napa te kanna ma na tama raa ni taina ia ma ni kaave Aia. 12 Jisas
e meake TeAtua:
"Anau e me ki tattara ake te kanohenua Anau raa hea Akoe ni ppena raa;
Anau e me ki hakammaha Akoe na saaita na tama raa e kkutu."

13 Jisas e tattara hoki ma, “Anau e me ki hakatina tahi TeAtua.” Tena Aia
e tattara hoki ma, “Teenei Anau ku nnoho ma na tamalliki TeAtua ni kou
mai Anau raa.”
14 Tena na tamalliki Aia e kanna ma ni tamalliki raa ko na tama e isi na
punnohi ia ma na toto raa. Tera hea Jisas Hokoia ni hamai no tipu pera
ma na tama hakaatoa, tena ki noho ma na tama raa. Aia e pena peenei,
tena te mate Aia raa e me ki seu na mahi Satan; te tama e isi na mahi i
aruna te mate raa, 15 tena Aia e me ki hakasao na tama e nnoho i raro
na mahi Satan i roto na ora laatou raa, e mee na tama raa e mattaku te
mmate. 16 Maitaname ku matahua pera ma Aia se hamai ki tokonaki na
ensel, e meia Aia e hamai ki tokonaki na mokopuna Abraham raa. 17 Te
mee nei e huri mai pera ma Aia e tau te hamai no tipu pera ma na tama Aia
raa i na tiputipu hakaatoa, ki lavaa Aia te hehekau hakamaoni ma TeAtua
pera ma he Maatua Hakanaaniu e manava aroha ki ssirihia na hai sara na
tama. 18 Tena te saaita nei Aia e lavaa te tokonaki na tama e tatakore ria
raa, maitaname Aia Hokoia ni tatakore ria, tena ki hakalono llihu.

3

Jisas e hakanaaniu i aruna Moses

1 Aku taina ma aku kaave te lotu raa ko na tama TeAtua ni kanna
raa! Mannatu Jisas, te Tama TeAtua ni kauna ria mai pera ma he Maatua
Hakanaaniu i te vahi te hakattina taatou e tattara nei raa. 2 Jisas e
hakamaoni roo i TeAtua, te Tama ni hirihiri Aia ki ppena te uata nei raa,
e ssau pera ma Moses e hakamaoni te uata aia i roto te hare TeAtua raa.
3 Te tama e hakatuutuu te hare raa e hakanaaniu roo i aruna te hare aia
e hakatuutuu raa. Ia e ssau hoki, Jisas e hakanaaniu roo i aruna Moses.
4 Hakamaoni, na hare hakaatoa e isi te tama e hakatuutuu, tena TeAtua
ko te Tama e pena na mee roo hakaatoa. 5 Moses e hehekau hakamaoni
pera ma he tama hehekau i roto te hare TeAtua raa, tena aia e tattara hoki
na mee TeAtua e me ki tattara mai i muri raa. 6 Emeia Krais ko te Tama
e hakamaatua hakamaoni i roto te hare TeAtua raa. Taatou ko na hare
TeAtua kame taatou e taohi mmau na hakattina taatou i na mee taatou e
mannatu ma ki too raa.

Na tama TeAtua raa e me ki hamalollo

7 Ia e ssau hoki pera ma TeAnana Tapu raa ni tattara ma:
“Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,
8 tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna kootou raa,
te saaita laatou ni hai na haeo TeAtua i te aho hokotahi i roto te kina e tuu
mahoa raa,
ia te saaita naa hoki na tama raa e hahaaite na mahi TeAtua.
9 TeAtua e mee ma:
Na tama raa ni tatakore,
tena ki hahaaite Anau te aho naa,
niaina roo ma laatou ni kkite na mee Anau ni ppena i roto tipu haa na hetau
raa.
10 Tena Anau ki roto no meake na tama raa ma,
Na tiputipu na tama raa e sakkino, tena laatou se hihhai ki tautari na tuaa
Anau raa.
11 Anau ku roto roo,
tena Anau ki tuku te tattara Anau ma:
Na tama nei se lavaa te oo no ttae i te kina Anau e me ki kou ake laatou ki
hamalollo raa!”

12 Aku taina te lotu, hakamattonu roo! Auu se tiaki na hakataakoto sakkino
raa ki arato kootou ki mmao i taha ma TeAtua tera e ora tahi raa. 13 Emeia
ki se lavaa he tama kootou te tteiho i na hahaaite no hakatapanatta, tena
kootou ki tokonaki kootou hokkootou te aho ma te aho ki tau ma te tattara
ma, “Te Aho nei,” tera e mmau i roto te Launiu Tapu ki tattara mai taatou
raa. 14 Maitaname taatou e hukkui ma Krais kame taatou e ttaohi mmau
na hakattina kaamata taatou raa no ttae te hakaoti.
15 Teenei hea te Launiu Tapu raa e tattara ma:
“Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,
tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna kootou i mua raa te saaita
laatou ni tattara haeo TeAtua raa.”
16 Koai na tama ni llono te reo TeAtua raa, tena ki tattara haeo Tama raa
raa? Aanei ko na tama hakaatoa tera Moses ni hakattaki i taha ma Isip raa.
17 Koai na tama tera TeAtua ni roto i roto tipu haa na hetau raa? Aanaa ko
na tama ni ppena na mee e ssara raa, tena na tama naa ni hhina no mmate
i roto te kina e tuu mahoa raa. 18 Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara Aia
ma, “Na tama nei se lavaa te oo no ttae i te kina Anau e maanatu ma ki kou
ake ki hamalollo laatou raa.” TeAtua e tattara na tama hee? Aanaa ko na
tama e tattara sakkino Aia raa. 19 Taatou e kkite pera ma na tama nei ni se
lavaa te ttae i te kina raa, e mee laatou ni se hakattina.

4

1 Te saaita nei TeAtua ku kou mai te tattara Aia ni hakamoe ma taatou e
me ki too te hamalollo Aia ni tattara mai raa. Emeia taatou ki mattaku ka
oti taatou ku se ttae i te kina raa. 2 Maitaname taatou e llono na tattara te
Rono Tauareka raa, e ssau pera ma na tama raa hoki. Na tama raa ni llono
na tattara raa hoki, e meia na tattara raa se tokonaki laatou, maitaname te
saaita laatou ni llono na tattara raa, na tama raa se hihhai ki hakattina no
too na tattara raa. 3 Tena taatou na tama e hakattina raa e me ki too te
hamalollo TeAtua e tattara mai raa. E ssau pera ma Aia ni tattara mai ma:
“Anau e roto no hakamoe te tattara nei:
‘Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me ki kou ake ki hamalollo
laatou raa!’ ”
Aia e ppehi te tattara nei niaina ma Aia ku oti te pena na uata roo hakaatoa
kaamata te saaita Aia ni pena mai te maarama nei raa. 4 Maitaname e isi te
kina i roto te Launiu Tapu e tattara i te vahi te aho hakahitu ma, “TeAtua
e hamaroro i na uata Aia raa hakaatoa i te aho hakahitu raa.” 5 Tena na
tattara TeAtua nei e hhura hoki ma,
“Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me ki kou ake ki hamalollo
laatou raa.”
6 Na tama kaamata ni llono te Rono Tauareka raa se too te hamalollo raa,
maitaname laatou ni se hakattina. Emeia e isi na tama e me ki too te
hamalollo raa. 7 Te mee nei ku hakamaoni e mee TeAtua ku tuku teeraa
aho e mee ma “te Aho nei”. Ia ku llavaa roo na hetau ku llaka, tena Aia ki
tattara ake Devit, tena Devit ki tattara iho na tattara nei i roto te Launiu na
Rue aia raa ma:
“Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,
tena auu se hakatapanatta.”
8 Kame Josua ni kou ake na tama raa te hamalollo TeAtua ni tattara raa, tena
TeAtua se lavaa te tattara ma e isi teeraa aho hoki. 9 Emeia taatou e illoa
pera ma TeAtua e isi te aho e tuku ma taatou ki hamalollo pera ma Aia ni
hamaroro i te aho hakahitu raa. 10 Maitaname na tama e too te hamalollo
TeAtua e tattara raa e me ki hamalollo ma na uata laatou raa, e ssau pera

ma TeAtua ni hamaroro ma na uata Aia raa. 11 Tena taatou ki hai na mahi
taatou no too te hamalollo raa ki se lavaa ni tama taatou te maoha no se too
te hamalollo raa e mee laatou se hakattina.
12 Na tattara TeAtua raa e ora, ia e hai mmahi, ia e kkaa roo i aruna na
paraamoa tera e hakkaa saa vahi raa. Na tattara TeAtua raa e lavaa te ttuu
roo no tae i te kina te anana ia ma te ora raa e hukui, ia i te kina hoki na
hukui te tinotama raa e hukui ma na uka raa. Na tattara raa e hakatonutonu
hea te hatu manava raa e hihai. 13 Se hai mee e huu i na karemata TeAtua:
na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa e mmoe hua koi i na karemata
TeAtua. Teenaa ko te Tama taatou e me ki hakari ake na tiputipu hakaatoa
taatou e isi raa.

Jisas ko te Maatua Hakanaaniu taatou

14 Tena taatou ki ttaohi mmau na hakatina taatou e tattara raa. Mai-
taname taatou e isi te Maatua Hakanaaniu tera ni haere no tuu i mua
TeAtua, teenaa ko Jisas te Tamariki TeAtua raa. 15 Te Maatua Hakanaaniu
taatou raa e iroa laoi roo na ora taatou e matanaennae raa. Maitaname Aia
ni hahaaite ria hoki na hahaaite hakaatoa taatou e ttiri raa, e meia Aia se
hai mee e ssara ni ppena. 16 Ia taatou ki se mattaku, tena ku hakahhura
no oo atu i te nohorana e pii roo te tauareka TeAtua raa, ki lavaa taatou te
too te hai aroha ia ma te tauareka, ia ki kkite hoki te tokonaki te saaita na
hainnata.

5

1 TeAtua e hirihiri na maatua hakananniu raa i roto na taanata te manava
na maatua raa ki hehekau ma Aia ki hoki ake na hoki ki tokonaki na
tama raa ki ssoro na hai sara laatou raa i taha. 2 Maitaname te Maatua
Hakanaaniu raa e isi na hai sara aia hokoia, tena aia e me ki hai aroha na
tama e ppena na mee e ssara raa. 3 Ia e mee hoki aia hokoia e isi na hai sara,
tena aia ki hoki ake na hoki raa, ia se mee ma na hoki raa e me ki ssoro koi
na hai sara na tama raa, e meia na hoki raa e me ki ssoro hoki na hai sara
aia raa. 4 Se hai tama e hakatuu aia hokoia ki mee mo maatua hakanaaniu.
TeAtua Hokoia e hirihiri na tama ki mee mo maatua hakanaaniu, e ssau
koi pera ma Aron.
5 Tena Krais e mee peeraa hoki, Aia se tuku Aia Hokoia ma ki hakanaaniu
pera ma he maatua hakanaaniu. Emeia TeAtua e tattara ake i Tama raa ma:
“Akoe he Tamariki Anau;
te aho nei Anau ku mee mo Tamana Akoe.”
6 Ia e mmau hoki teeraa kina i roto te Launiu Tapu ma,
“Akoe e me ki mee mo maatua na vahao hakaatoa pera ma ko Melkisedek.”
7 I roto te maarama nei Jisas e tani no hoki ake na lotu Aia raa hakamaroa
roo i TeAtua, te Tama e lavaa te tokonaki Aia i taha ma te mate raa. E mee
Aia hakatina roo hakamaoni, tena TeAtua ki hakarono te lotu Aia raa. 8 Ia
niaina ma Aia he Tamariki TeAtua, e meia Aia e huri mai te saaita Aia ni
hakalono llihu raa pera ma Aia e hakarono no tautari. 9 Te saaita na uata
Aia raa hakaatoa ku oti, Jisas ku tokonaki na tama hakaatoa e tauttari Aia
raa ki too te ora e ora tahi raa, 10 tena TeAtua ki hirihiri Tama raa ki mee
mo Maatua Hakanaaniu pera ma ko Melkisedek.

Auu se tiaki na hakattina kootou

11 Teenei koi te kooina maatou e lavaa te tattara atu na mee nei, e meia
e hainattaa roo maatou te tattara hakamatahua atu, maitaname kootou e
hainattaa roo te illoa. 12 Saaita roroa roo kootou e hakattina, tena kootou
ku tau te mee pera ma ni tisa. Emeia kootou ki hakallono i mua alaa tama
e tattara atu kootou na tattara TeAtua raa. Kootou ku tau roo te kkai na kai

matakkau te saaita nei, e meia kootou koi e unu koi na vai uu. 13 Na tama
e unu koi na vai uu raa ni tamalliki, ia se illoa hea e tonu ia ma hea e sara.
14 Emeia na kai matakkau raa ni kai na tama mattua. Kootou ki akoako ki
illoa kootou hea e tauareka ia ma hea e haeo.

6

1 Taatou ki tiaki na akoako kaamata roo taatou ni llono raa, tena ku kkira
ki too na akoako te lotu tera e tau ma na tama ku mattua raa. Taatou se
lavaa hoki te vakkai no tattara na akoako kaamata taatou ni llono ma ki
ttike i taha ma na tiputipu sakkino, ia ma ki hakattina TeAtua, 2 ia ma ki
akoako i te hakoukou tapu, ia ma na tiputipu ki mee taatou ki matahua, ia
ma ki hakapiri na rima i aruna na tama, ia ma te ora muri i taha ma te mate,
ia ma te hakatonutonu hakaoti raa. 3 Emeia taatou ki kkira koi niaa koi oo
mai raa! Ia teenei hea taatou e me ki ppena kame TeAtua e hihai.
4 Ia kaa na tama ku tiaki na hakattina laatou raa e me ki vakkai peehee
no ui na hai sara laatou raa? Na tama naa ni nnoho i roto te maahina, ia na
tama naa ni too na hoki i te vaelani, tena ki too hoki TeAnana Tapu, 5 tena
na tama naa e illoa laoi pera ma na tattara TeAtua raa e taualleka, ia e illoa
hoki i roto laatou na mahi TeAtua tera koi oo mai i muri raa. 6 Tena ki oti
laatou ku tiaki na hakattina laatou raa! Ia e hainattaa roo ki kou mai muri
na tama naa ki ui na hai sara laatou raa, e mee na tama naa ku tii hakaraoi
te Tamariki TeAtua raa i mua na karemata na tama hakaatoa.
7 TeAtua e hakatapu te kerekere tera e unu te vai reurehu raa ma ki
hhomo na mee e me ki tokonaki na tama e tuei te kerekere raa. 8 Emeia
kame te kina naa e hhomo koi na veve sakkino raa, tena TeAtua e tuku te
haeo i te kina naa, tena te kina naa e me ki ttuni ria te ahi ki vela.
9 Aku soa laoi roo, niaina maatou e tattara peenei, e meia maatou e illoa i
te vahi kootou. Maatou e illoa pera ma kootou e too te hakatapu hakamaoni
e me ki kou atu te ora e ora tahi raa. 10 TeAtua e hakamaoni. Aia se lavaa te
ssiri na mee kootou ni ppena raa, ia ma te laoi kootou ni huri ake Aia tera
kootou koi ttaohi te aho nei i te tokonaki kootou alaa hakattina ana raa.
11 Te mee roo maatou e hihhai raa ma kootou ki ttaohi mmau na hakattina
kootou raa ki ttae te hakaoti, ki lavaa na mee kootou e mamannatu raa te
ttae atu hakamaoni. 12 Maatou se hihhai ma kootou ki matanaennae, e
meia kootou ki mataora pera ma na tama e hakattina, ia e varatoa te nnoho
raa, tena kootou e me ki too hea TeAtua e tattara ma ki kou atu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

13 Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma Abraham raa, Aia e kou
ake te tattara hakamaoni hea Aia e me ki pena raa. Aia e ttapa te inoa Aia
raa ma ki hakamaoni te tattara raa, maitaname se hai tama e hakanaaniu
i aruna Aia. 14 Aia e meake ma, “Anau e tattara hakamaoni atu akoe pera
ma Anau e me ki hakatapu akoe ki tammaki na hai mokopuna akoe raa.”
15 Abraham e varatoa roo te noho, tena aia ki too hea TeAtua ni tattara
hakamaoni ake raa. 16 Te saaita na tama e hakamoe te tattara, tena na tama
naa e me ki ttapa te inoa teeraa tama e hakanaaniu i aruna laatou ma ki
hakamaoni na tattara laatou raa. 17 TeAtua e hihai ki tattara hakamatahua
ake i na tama e me ki too hea Aia ni tattara ma ki kou ake raa pera ma Aia
se lavaa te hakatike te hakataakoto Aia, kito Aia ki hakapaa ake na tattara
hakamaoni Aia raa ki hakamaoni na tattara raa. 18 Aanei na mee e rua tera
se lavaa te hakatike ria, tena TeAtua se lavaa te mariu. Ia taatou na tama
ku lave te hakamaoni Tama raa; taatou ki ttaohi mmau na hakattina taatou
raa i na mee koi oo mai i muri raa. 19 Na tattara hakamaoni TeAtua raa e
ssau pera ma he taura i roto na ora taatou. Tera hea taatou ku lavaa te uru

no ssae i muri te paamaro e tootoo i te Hare Tapu i te vaelani raa no ttae i te kina e tapu kkini raa. 20 Jisas e haere i mua taatou i te kina raa ki tokonaki taatou, tena Aia ku noho tahi pera ma he maatua hakanaaniu e ssau pera ma ko Melkisedek.

7

Melkisedek te Maatua Hakanaaniu

1 Melkisedek taatou e tattara nei ko te tuku i Salem, tena aia ko te maatua TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa. Te saaita Abraham ni ppuhu ma na tuku e haa raa no oti, aia ku vaakai muri, tena Melkisedek ki haere ake no ttiri laaua, kito aia ki hakatapu tama raa, 2 tena na mee hakaatoa Abraham ni too raa, aia e vvae sanahuru na tuhana, tena ki kou ake te hakasehui na tuhana raa iaa Melkisedek. (Te hakataakoto te inoa kaamata Melkisedek raa ko “Te Tuku e Tonu tahi”, ia e mee aia ku tuku i Salem, tena te inoa aia raa ku mee ma ko “Te Tuku te Noho laoi”.) 3 Ia se hai tama e iroa te tamana ia ma te tinna Melkisedek ia ma na tipuna aia raa; ia se hai tama e iroa te saaita aia ni haanau iho ia ma te saaita aia ni mate. Melkisedek e ssau pera ma ko te Tamariki TeAtua raa; aia e noho tahi peeraa ma he maatua.

4 Tena kootou e kkite na mahi Melkisedek. Abraham te tipuna taatou raa e kou ake te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa aia ni too i te kina te taua raa. 5 Taatou e illoa pera ma na tuaa raa e tattara ake na maatua i roto te manava Livai raa ki too te hakasehui na tuhana te kanohenua Israel, aanaa ko na tama koi i roto te manava laatou raa, niaina ma laatou ni mokopuna Abraham. 6 Melkisedek seai ma he tama i roto te manava Livai, e meia aia e too te hakasehui na tuhana na mee hakaatoa Abraham ni too i te kina te taua raa. 7 Tena taatou e illoa pera ma te tama e hakatapu raa e hakanaaniu i aruna te tama e hakatapu ria raa. 8 I te vahi taatou, na maatua e too te hakasehui na tuhana raa ni tama e me ki oti ku mmate; e meia i te vahi Melkisedek, aia e too te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa Abraham ni too raa, e meia te Launiu Tapu raa e mee ma tama raa ni se mate. 9 Ia tena taatou e tau te tattara peenei, te saaita Abraham ni kou ake te tuhana Melkisedek raa, Livai (te tipuna na maatua ni too na tuhana raa) ni kou ake hoki te tuhana raa iaa Melkisedek. 10 Maitaname te saaita naa Livai se ki haanau, e meia Livai e moe i roto te toto Abraham te tipuna aia raa, tena Livai e hai hoki i te kina naa te saaita Melkisedek ni haere no ttiri Abraham raa.

11 Niaina ma na tuaa Moses raa e tattara ma na maatua na mokopuna Livai raa ki too na tuhana na tama Israel raa, e meia na maatua raa se lavaa te tokonaki na tama raa ki matahua. Tena ku tau roo he maatua e ssau pera ma ko Melkisedek ki hamai. 12 Ia kame na maatua raa e senisi, tena na tuaa raa e me ki senisi hoki. 13 Tena TeAriki taatou tera na tattara nei e tattara raa e me ki tteiho mai i teeraa manava, tena se hai tama te manava naa ni mee pera ma he maatua i mua. 14 Taatou hakaatoa e illoa pera ma te Tama naa e hamai i te manava Juda, tena Moses ni se tattara hoki te manava nei te saaita aia ni tattara i te vahi na maatua raa.

Jisas e ssau pera ma ko Melkisedek

15 Tena te mee nei ku hamai roo no matahua e mee e isi teeraa maatua hoki ku hakahura mai, tena Aia e ssau roo pera ma ko Melkisedek. 16 Na tuaa te maarama nei raa se hakanoho Tama raa pera ma he maatua, e meia Tama raa he maatua i na mahi te ora se isi te hakaoti raa. 17 Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Akoe e me ki noho tahi roo pera ma he maatua,
e ssau pera ma ko Melkisedek.”

18 Tena na tuaa i mua raa ku hakaheke ria i taha, maitaname na tuaa raa ku
se ivi. 19 Ia e mee na tuaa Moses raa ku se lavaa te mee he mee ki matahua.
Tena e isi te ara ku taaraki ma taatou te saaita nei ki lavaa taatou te tappiri
ake TeAtua.
20 Ia teeraa mee hoki, te tattara hakamaoni TeAtua raa e moe. Ia se isi
te tattara hakamaoni peenei ni moe te saaita alaa tama ku hakannoho ria
pera ma ni maatua. 21 Emeia TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni te
saaita Jisas ku noho pera ma he maatua, tena Aia ki meake Tama raa:
“TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni, tena Aia se lavaa te tiaki te tattara
Aia ni hakamoe raa:
‘Akoe e me ki noho tahi pera ma he maatua.’ ”
22 TeAtua ni hakamoe te tattara e ivi i mua, e meia taatou e illoa pera ma te
saaita nei, Jisas e hakamoe te tattara hakamaoni vahao nei ma taatou tera
e raka roo ma te tattara hakamaoni i mua raa.
23 E isi teeraa mee hoki: i mua raa e tammaki roo na maatua, e mee
laatou ku mmate koi no se lavaa te ppena na uata laatou raa. 24 Jisas e
ora tahi, tena te uata Aia pera ma he maatua raa se lavaa te hakataka ake
teeraa tama. 25 Tera hea te aho nei Jisas e isi na mahi ki tokonaki na tama e
hakattina no oo ake TeAtua raa, maitaname Jisas e me ki ora tahi ki tattara
ma TeAtua i te vahi na tama naa.
26 Tena Jisas ko te Maatua Hakanaaniu tera e tokonaki taatou niaa taatou
e hihhai. Aia e tapu; Aia se isi na hai sara i roto Aia; Aia ku oti te havakkee
ria i taha ma na tama hai ssara raa, tena ku noho i te vaelani i aruna raa.
27 Tama raa se ssau pera ma alaa maatua hakananniu; Tama raa se hoki
na hoki te aho ma te aho ki ssoro na hai sara Aia raa kaamata, tena ma ku
ssoro na hai sara na tama. Tama raa e hoki ake te hoki hokotahi koi tera
e me ki moe tahi na vahao hakaatoa, teenaa ko te saaita Aia ni hoki Aia
Hokoia ki mate raa. 28 Na tuaa Moses raa e hirihiri na tama se matahua raa
ki mee mo maatua hakanaaniu; e meia te tattara hakamaoni TeAtua raa e
hamai i muri na tuaa raa no hirihiri te Tamariki Aia raa, te Tama e tonu tahi
na vahao hakaatoa raa.

8

Jisas te Maatua Hakanaaniu taatou

1 Te hakataakoto hakamaatua maatou e tattara atu kootou raa pera ma
taatou ku isi te Maatua Hakanaaniu tera e noho i te vahi laaua i te Nohorana
TeAtua Hakanaaniu i te vaelani raa. 2 Tama raa e hehekau pera ma he
Maatua Hakanaaniu i roto te Kina roo e Tapu i roto te paa hare TeAriki tera
se hai tama taatou ni pena ma na rima aia raa.
3 Na maatua hakananniu raa e hirihiri ria ki hoki ake na manu raa i
TeAtua pera ma ni hoki, ia tena te Maatua Hakanaaniu taatou raa ki isi
hoki te mee ki hoki ake. 4 Peeraa Aia ki noho i te maarama nei raa, Aia
se lavaa te noho pera ma he maatua, maitaname e isi na maatua e me ki
hoki na hoki raa tautari na tuaa na Jiu raa. 5 Na uata laatou e ppena pera
ma ni maatua raa e huri mai na tiputipu e ssau pera ma na tiputipu i te
vaelani raa. Na tiputipu nei e ssau pera ma na tiputipu te saaita Moses.
Te saaita aia ku tanattana ki pena te Paa Hare e Tapu raa, TeAtua e tattara
ake aia peenei, “Hakamattonu no pena te hare naa tautari hea Anau ni
tattara atu akoe i aruna te mouna raa.” 6 Emeia te saaita nei, Jisas ku too
na uata e hakananniu i aruna na uata na maatua raa e ssau pera ma te
tattara e ivi Aia ni hakamoe no tonu i lottonu TeAtua ma te kanohenua tera
e hakanaaniu i aruna te tattara hakamaoni i mua raa, maitaname te tattara

hakamaoni vahao nei raa e tuunaki koi i na mee taualleka te kanohenua raa e me ki too raa.
7 Peeraa ki se hai mee e sara ma te tattara e ivi kaamata raa, taatou se
lavaa hoki te isi teeraa tattara hakamaoni hakarua. 8 Emeia TeAtua e kite
ma e isi te mee e sara te saaita Aia ni meake ma,
“TeAtua e tattara atu ma,
‘E isi te aho e me ki hamai, tena Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi vahao
nei ma te kanohenua Israel ia ma te kanohenua Juda raa.
9 Te tattara e ivi nei e kee ma te tattara Anau ni hakamoe ma na tipuna
kootou i mua,
i te aho Anau ni taohi laatou ma te rima Anau raa no hakattaki i taha ma
Isip.
Na tama raa se tauttari hakamaoni te tattara e ivi Anau ni hakamoe ma
laatou raa,
tena Anau ki se hakarono hoki na tama raa.’
10 TeAtua e tattara hoki ma,
‘Teenei te tattara e ivi Anau e me ki hakamoe ma te kanohenua Israel na
aho e oo mai i muri raa:
Anau e me ki hakammau na tuaa Anau raa i roto na kapuroro laatou,
tena ku taataa na tuaa raa i roto na hatu manava laatou.
Anau ko TeAtua na tama naa,
tena na tama naa e me ki mee mo tamalliki Anau.
11 Se hai tama e me ki akoako ake a laa tama ia ma ku tattara ake a laa tama
ma,
“Kootou ki illoa TeAriki*”.’
Maitaname na tama naa e me ki illoa Anau kaamata na tama pammee raa,
tena ku haere no tae na tama mattua raa.
12 Anau e me ki ssirihia na hai sara na tama naa,
tena Anau se lavaa te maanatu hoki na hai sara na tama naa.”
13 TeAtua e tattara i te vahi te tattara hakamaoni vahao nei raa, tena Aia e
mee te tattara e ivi kaamata raa no tuai, tena na mee hakaatoa ku tuai raa
se roroa e me ki oo no seai.

9

Te lotulotu te maarama nei ia ma te vaelani

1 Te tattara e ivi kaamata raa e isi na tuaa ki lotulotu, ia ki isi hoki he
kina i te maarama nei ki lotulotu. 2 Tena na tama raa ku hakatuu te paa
hare e tapu, tena te kina i aho raa, na tama raa e kanna ma, te Kina e Tapu.
Tena te kina hakatuutuu te lamu ia ma te tebol e mmoe na haraoa e ttapu
TeAtua raa e ttuu i roto te kina raa. 3 Tena i muri te paamaro e tootoo raa
ko te kina e ttapa ma, te Kina e Tapu Kkini roo. 4 Tena te olta ki ttuni na
insens e pena i na gol, ia ma te Papa e Tapu e pena i na gol ia ma te lloo e
pena i na gol e mmoe na mana i roto raa ia ma te laakau Aron ni hhomo na
laumea raa hakapaa ma e rua na hatu e mmau na tuaa raa e tuu i te kina
raa. 5 Tena i aruna te Papa raa e isi e rua na manu e ssau pera ma ni tama
tera e isi na pakau. E rua na manu raa e huri ake pera ma TeAtua e noho i
te kina raa, tena na pakau laaua raa e ssora vaa aruna te kina e uiui na hai
sara raa. Emeia teenei seai ma te saaita ki tattara hakamatahua atu na mee
hakaatoa.
6 Tena na mee raa e mmoe peenei. Na maatua raa e me ki oo i te kina i
aho te Paa Hare e Tapu raa na aho hakaatoa ki ppena na uata laatou raa, 7 e

* **8:11** 8.11 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Jeremaia 31.31–34. I roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

meia te Maatua Hakanaaniu raa koi e me ki uru i te kina i hare e Tapu Kkini raa, tena aia e ppena peenei he vahao hokotahi koi i roto te hetau hakaatoa. Aia e me ki too ni toto no haere ma aia no hoki ake TeAtua ki ssoro na hai sara aia ia ma na hai sara te kanohenua raa ni ppena tera laatou se illoa ma laatou e isi raa. 8 TeAnana Tapu raa e tattara hakamatahua mai pera ma na tiputipu ki oo no ttae i te Kina e Tapu Kkini raa se ki taaraki, e mee te kina i aho te Paa Hare e Tapu raa koi tuu koi. 9 Na mee nei hakaatoa e huri mai na mee te saaita nei. Na mee nei e huri mai pera ma na manu laatou e hoki ake TeAtua pera ma ni hoki raa se lavaa te ssoro na hatu manava na hakattina ana raa ki matahua hakamaoni, 10 maitaname na kai, na vai ia ma na mee e me ki mee laatou ki matahua raa ni mee koi te tinotama. Na tuaa i te vahi na mee te tinotama raa e me ki mmoe koi ki tae te saaita TeAtua e hakamoe na tuaa vahao nei raa.

11 Emeia Krais ku oti te hamai pera ma he Maatua Hakanaaniu i na tiputipu taualleka tera ku ttae mai raa. Te Paa Hare e Tapu Aia e uata raa e tauareka roo, ia e hakanaaniu tera se hai tama te maarama nei ni hakatuu, ia te Paa Hare e Tapu raa seai ma he mee e tipu ake te saaita TeAtua ni pena iho te maarama nei. 12 Jisas ni haere no uru i roto te Kina e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi koi, ia teenaa ko te vahao hokotahi koi Aia ni uru i te kina raa, tena Aia ni se too na toto na manu raa no haere ma Aia ki mee mo hoki, e meia Aia e haere ma te toto Aia raa ki lavaa Aia te too te ora e ora tahi raa ma taatou. 13 Na maatua raa e me ki too na toto na manu raa* ia ma na rehu te punua bulmakau laatou ni ttuni raa no tapitapi i aruna na tama se matahua raa, tena na mee nei e me ki ssoro na hai sara na tama nei i taha ki matahua na tama nei. 14 Te mee nei e hakamaoni, maitaname te toto Krais raa e hai mahi roo! I na mahi TeAnana Tapu, Krais e hoki mai Aia Hokoia pera ma Aia ko te hoki hakamaoni TeAtua. Te toto Aia raa e me ki tokonaki na hakataakoto ki se mamannatu na mee sakkino ki lavaa taatou te hehekau ma TeAtua e ora raa.

15 I te hakataakoto nei, Krais ko te Tama e hakatonu te tattara e ivi vahao nei raa no tonu ma ki lavaa na tama TeAtua ni kanna raa te too na hoki e ttapu Aia ni tattara mai raa. Te mee nei e me ki hakamaoni e mee e isi te tama ni mate ki hakassao na tama i taha ma na hai sara laatou ni ppena i te vahi te tattara e ivi kaamata raa.

16 Kame he tama e maanatu ma koai e me ki ttino na hekau aia raa te saaita aia e mate, tena aia e me ki hakammau i roto he launiu na inoa na tama e me ki ttino na hekau raa, tena na tama nei e me ki ttino koi na hekau nei kame te tama raa ku mate hakamaoni, 17 Maitaname te tattara raa e me ki se hakammaha ria, te saita te tama raa koi ora, tena te tattara kaamata raa ku hai mahi koi i muri Aia ni mate raa. 18 Tera hea te tattara kaamata raa e ivi e mee na toto na manu laatou e too mo hoki raa. 19 Te kaamata roo Moses ni tattara ake te kanohenua raa na tattara hakaatoa e mmoe i roto na tuaa raa. Tena ki oti aia ki too na toto na manu raa no hilo ma na vai raa no oti, tena aia ki too te paa raraa te hisop e rii te uka e mmea e ssiri i na huruhuru na sipsip raa no hakassuu i roto te toto e hilo ma te vai raa no tapitapi na mee i aruna te Launiu na tuaa raa ia ma te kanohenua raa hakaatoa. 20 Tena Moses ki meake, “Teenei ko te toto tera e mee no hakamaoni te tattara TeAtua ni kou atu kootou te aho nei ki tauttari raa.” 21 Tena Moses hoki ni tapitapi na toto raa i aruna te Paa Hare e Tapu raa ia ma na mee hakaatoa e lotulotu raa. 22 Hakamaoni, i te vahi na tuaa raa, te toto raa e taapiri koi ki mee na mee hakaatoa ki matahua, tena na hai sara raa e me ki ssirihia koi kame te toto raa e kkoo.

* **9:13** 9.13 na manu nei ko na gout ma na bulmakau

Krais e hoki mai te ora Aia raa ki ssoro na hai sara

23 Na mee i roto te Paa Hare e Tapu raa e ssau koi pera ma na mee i te
vaelani tera e isi na mateara ki mee laatou ki matahua raa. Emeia na
mee i te vaelani raa e tau roo te isi te ara e tauareka ki mee laatou ki
matahua. 24 Maitaname Krais ni se uru i roto te Kina e Tapu Kkini na tama
te maarama nei raa e hakatuu ma na rima laatou ma ki ssau pera ma te
Paa Hare e Tapu hakamaoni e tuu i te vaelani raa. Aia e haere i te vaelani,
tena te saaita nei Aia ku tuu i mua na karemata TeAtua no tattara ake i te
vahi taatou. 25 Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa e me ki uru i roto te Kina
e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi i roto te hetau ma na toto na manu.
Emeia Krais se uru i roto te kina raa no hoki mai Aia Hokoia tammaki na
vahao. 26 Peeraa ki seai raa Aia e me ki hakalono llihu tammaki roo na
vahao kaamata mai roo i mua haere no tae te aho nei. Emeia e mee te saaita
na mee hakaatoa ku oo mai te hakaotioti, tena Aia ki hakahura mai koi te
vahao hokotahi no mate ki ssoro na hai sara na tama hakaatoa i taha. 27 Na
tama hakaatoa e me ki mmate koi te vahao hokotahi, tena ki oti TeAtua ku
hakatonutonu na tama naa. 28 Ia tena e ssau hoki e mee Krais e mate te
vahao hokotahi koi ki ssoro na hai sara tammaki na tama raa. Te vaakai
mai Aia te hakarua na vahao raa se hamai ki ssoro na hai sara, e meia ki
tokonaki na tama e hakattari ma Aia e me ki hamai raa.

10

1 Na tuaa na Jiu raa se huri mai te kaatoa ia ma te taualleka na mee
hakamaoni raa. Na tuaa raa e huri mai hakamarie te taualleka na mee e
me ki oo mai i muri raa. Na maatua raa e tauhano te hoki na hoki raa roo
koi te hetau ma te hetau. Kaa na tuaa i te vahi na hoki raa e me ki mee na
tama ki matahua peehee ki oo ake na tama raa i TeAtua? 2 Kame na tama e
lotulotu TeAtua raa ku matahua hakamaoni ma na hai sara laatou raa, tena
na tama raa e me ki se lavaa te mamannatu hoki na hai sara laatou raa, tena
na hoki hakaatoa ku mee ki hakaoti ria. 3 Ia e ssau hoki, na hoki te hetau
ma te hetau raa e me ki mee na tama raa ki mannatu na hai ssara laatou
raa. 4 Maitaname na toto na manu raa se lavaa te ssoro na hai sara raa i
taha.

5 Tera hea te saaita Krais ni mee ma ki hamai i te maarama nei raa, Aia e
meake TeAtua ma:

“Akoe se hihai na hoki ia ma na manu e ttuni raa,
e meia Akoe e tanattana te tinotama Anau.
6 Akoe se hihai na hoki na manu e ttuni hakaatoa i aruna te olta raa ia ma
na hoki e me ki ssoro na hai sara i taha raa.
7 Tena Anau e meatu Akoe,
‘Teenei Anau e me ki ppena hea Akoe TeAtua e hihai,
e ssau pera ma hea te Launiu Tapu raa e taataa iaa Anau.’ ”

8 Te kaamata raa Aia e mee ma, “Akoe se hihai, ia se hihia na hoki ia ma na
manu e ttuni i aruna te olta ki ssoro na hai sara na tama raa i taha.” Aia e
tattara ake peenei, niaina ma na maatua raa e ppena tautari hea na tuaa raa
e tattara. 9 Tena ki oti Aia ki meake, “TeAtua, teenei Anau e hamai ki ppena
hea Akoe e hihai.” Tena TeAtua e me ki peesia na tiputipu i mua ki hoki na
hoki raa i taha, tena ku kou mai Krais ki sui te sao na hoki i mua raa. 10 E
mee Jisas Krais ni ppena hea TeAtua e hihai Aia ki ppena raa, tena taatou
hakaatoa ku matahua ma na hai sara taatou i te hoki mai Aia te tinotama
Aia raa te vahao hokotahi koi ki ssoro na hai sara taatou raa.

11 Na maatua na Jiu raa hakaatoa e lotu tahi, tena ki hoki ake na hoki raa
roo koi, te aho ma te aho tammaki na vahao; e meia na hoki raa se lavaa te
ssoro na hai sara raa i taha. 12 Emeia Krais e hoki te hoki hokotahi koi ki

ssoro na hai sara i taha, ia te aho nei, te hoki naa e me ki hai mahi roo no
tae te hakaoti, tena Aia ku noho i te vahi laaua TeAtua. 13 Aia e me ki noho
i te kina raa no hakattari te saaita TeAtua e tuku na tama e kiri lloto Aia raa
i raro na tapuvae Aia pera ma he tuai. 14 Tena Krais e mee na tama ku
matahua i taha ma na hai sara laatou raa no ttonu tahi ma te hoki hokotahi
koi.
15 Tena TeAnana Tapu raa hoki e kou mai taatou te hakamaoni. Te
kaamata Aia e mee ma:
16 “TeAtua e tattara mai ma,
‘I roto na aho e oo mai i muri raa.
Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi ma na tama naa.
Anau e me ki tuku na tuaa Anau raa i roto na hatumanava na tama naa,
tena ku taataa hoki na tuaa raa i roto na kapuroro na tama naa.’ ”
17 Tena TeAtua ki meake ma,
“Anau se lavaa hoki te maanatu na hai sara ia ma na mee sakkino na tama
nei ni ppena raa.”
18 Tena te saaita nei na hai sara hakaatoa ku oti te ssorohia, tena ku se isi
hoki na hoki ma ki ssoro na hai sara raa.

Taatou ki oo ki tappiri taatou TeAtua

19 Aku taina ma aku kaave, te toto Krais raa e hakattana taatou
hakamaoni ki oo no ttae i te Kina e Tapu Kkini raa. 20 Aia ni taaraki te
mateara te ora vahao nei raa ma taatou i te kina e tapu e ppui te paamaro
raa, tena te mateara naa ko te tinotama Aia. 21 Taatou e isi te Maatua
Hakanaaniu e hakamaatua i roto te hare TeAtua. 22 Tena taatou ki oo ake
ki tappiri taatou iaa TeAtua ma na hatu manava e ttonu ia ma na hakattina
hakamaoni, e mee Aia ku oti te ssoro na hakataakoto ia ma na tinotama
taatou raa ma te vai no matahua. 23 Taatou ki ttaohi mmau na hakattina
taatou e tattara raa, maitaname taatou e lavaa te hakattina TeAtua ki kou
mai hea Aia ni tattara mai raa. 24 Tena taatou ki mannatu hoki alaa tama
ki tokonaki alaa tama ki huri ake te laoi, tena ku ppena na mee taualleka.
25 Taatou ki se tiaki te tiputipu te hakutukkutu ma alaa tama te lotu pera
ma alaa tama e ppena raa. Emeia taatou ki tattara hakapurupuru ake alaa
tama, maitaname kootou ku kkite pera ma te Aho TeAriki raa ku taapiri
mai koi.
26 Maitaname ku se isi te hoki ki ssoro na hai sara i taha kame taatou
e tauhano koi te ppena na mee e ssara i muri taatou ku oti te llono na
tattara te hakamaoni raa. 27 Emeia te mattaku ki nnoho no ttari te Aho te
Hakatonutonu raa ia ma te mattaku te ahi e me ki ttuni na tama hakaatoa e
hakataukaa ma TeAtua raa koi moe koi i roto taatou. 28 Na tama se tauttari
na tuaa Moses raa e taaia ria no mmate, se isi te alloha kame tokorua seai
naa e llava na tama e oo ake ma te tattara hokotahi. 29 Kaa na tama e
hakataukaa ma te Tamariki TeAtua raa? Kaa na tama e mannatu ma te
toto te tattara e ivi TeAtua raa he mee vare raa? Kaa na tama e hai na haeo
TeAnana Tapu raa? Kootou ki nnoho no mannatu na haeo na tama nei e me
ki too tautari hea laatou ni ppena raa! 30 Maitaname taatou e illoa te Tama
e mee ma,
“Anau e me ki vaakai muri te sara,
ia e me ki taui muri te haeo”.
Taatou e illoa hoki te Tama e mee ma,
“TeAtua e me ki hakatonutonu te kanohenua Aia raa.”
31 Te mee nei e hakamataku kame taatou e hakatonutonu ria i TeAtua e ora
tahi raa.

32 Auu se ssiri na hainattaa kootou ni ttiri i roto na ora kootou i mua
te saaita kootou ni too kaamata roo te maahina TeAtua raa, ia kootou e
hakalono llihu tammaki na vahao, e meia kootou se maoha i na hainattaa
kootou ni ttiri raa. 33 Kootou e isi na vahao e haru haeo ria, ia e mee
ria hakahaeo roo i mua na karemata na tama, tena alaa saaita kootou
e tanattana ki hukui ma na tama e ttiri na hakalono llihu nei raa hoki.
34 Kootou e too na hakalono llihu na tama karapusi raa, tena te saaita na
hekau kootou raa ku too ria hakaatoa, kootou e kkumi hemu koi no noho
hihhia, maitaname kootou e illoa pera ma kootou e me ki ttino na mee roo
taualleka tera e me ki mmoe tahi na vahao hakaatoa raa.
35 Auu se tiaki na hakattina kootou raa, maitaname e isi na tuhana e
llahi TeAtua e me ki kou atu. 36 Kootou ki varatoa te nnoho ki lavaa
kootou te ppena hea TeAtua e hihai raa, tena ku too hea Aia ni tattara raa.
37 Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Tena se roroa,
te Tama ma Aia e me ki hamai raa e me ki hamai;
Aia se lavaa te nnahe hoki.
38 Kootou na tama Anau e ttonu tahi raa e me ki hakattina,
tena kootou e me ki ora;
e meia kame ni tama ku vakkai muri na tiputipu laatou i mua raa,
tena Anau e me ki se hihia i na tama naa.”
39 Taatou seai ma ni tama e vakkai muri, tena ku oo no llano. Emeia taatou
e isi na hakattina, tena taatou e me ki tokonaki ria hoki ki ora.

11

Na tama e isi na hakattina e llahi

1 Taatou e me ki isi na hakattina kame taatou e varatoa te nnoho no
hakattari na mee e me ki kapihi mai i muri raa, ia ki hakattina hoki pera
ma taatou e me ki too na mee taatou se kkite raa. 2 Aaraa ko na hakattina
na tama i mua raa ni mee TeAtua no hihia.
3 Na hakattina taatou raa e mee taatou no illoa ma TeAtua ni tattara koi,
tena na mee hakaatoa roo ki ttipu ake, tena na mee taatou e kkite raa e
pena mai i na mee taatou se kkite raa.
4 Teenaa ko te hakatina Abel raa e mee aia no hoki ake TeAtua te hoki e
raka i aruna te hoki Kein raa. Tena TeAtua ku too Abel pera ma he tama
e tonu tahi e mee na hoki aia raa. Ia niaina ma Abel ku mate, e meia na
tattara te hakatina aia raa koi tattarahia koi te aho nei.
5 Teenaa ko te hakatina Enok raa e mee aia ki se mate. Emeia Enok e too
ria ma te ora no kkave TeAtua i te vaelani raa, maitaname se hai tama ni
lave tama raa e mee TeAtua ni too tama raa no kkave i aruna. Te Launiu
Tapu raa e tattara ma TeAtua e hihia roo i na tiputipu Enok raa i mua tama
raa ni too ria no kkave i aruna. 6 Se hai tama e lavaa te mee TeAtua ki hihia
kame aia se isi te hakatina, maitaname na tama hakaatoa e oo ake TeAtua
raa e hakattina pera ma TeAtua e ora, ia e me ki kou ake na tuhana na tama
e sesee Aia raa.
7 Teenaa ko te hakatina Noa raa e mee aia ki tautari na tattara haka-
mattaku TeAtua ni tattara ake aia i na mee e me ki kapihi ake i muri tera
aia se kite raa. Aia e hakarono na tattara TeAtua raa, tena aia ki pena te
vaka e rahi ki tokonaki laatou hai maatua. Tena i te hakaotioti, na tama te
maarama nei raa ku hakatonutonu ria, e meia TeAtua e too Noa pera ma
he tama e tonu tahi e mee aia e hakatina.
8 Teenaa ko te hakatina Abraham raa e mee aia ki hakarono no tautari te
kanna TeAtua raa te saaita TeAtua ni meake aia ki haere i te henua Aia e

tattara ma ki kou ake Abraham raa. Abraham e tiaki te henua aia raa no
haere, ia aia se iroa ma aia e haere i hee. 9 Te hakatina aia raa e mee aia no
noho pera ma he manu siri i te henua na tama tera TeAtua e meake ma Aia
e me ki kou ake ma Abraham raa. Abraham e noho i roto na hare taporo, e
ssau hoki pera ma Aisak laaua ma Jekop raa, tokorua TeAtua e tattara ma
Aia e me ki kou ake te henua raa hoki. 10 Maitaname Abraham e noho no
ttari te matakaina e rahi TeAtua e me ki pena raa, te matakaina raa e tuu i
aruna na pou e mmau tahi roo.

11 Tena te hakatina Abraham raa e mee aia ki isi na tamalliki, niaina ma
aia ku matua haeo roo, tena Sara hoki ku se lavaa te isi na tamalliki. [Sara
e hakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ku mee no hai tama, niaina ma
aia ku se lavaa te isi na tamalliki.] Sara e hakatina ma TeAtua e me ki
ttaohi mmau na tattara Aia raa. 12 Niaina ma Abraham ku matua haeo
roo, ia ku taapiri hoki ki mate, e meia i te tama hokotahi nei koi, tena na
hai mokopuna aia raa ku tammaki roo pera ma na hetuu i te vaelani, ia e
tammaki hoki pera ma na kerekere vaa tai tera se hai tama e lavaa te ppau
raa.

13 Na hakattina na tama nei e ivi roo i te kaamata haere no tae te saaita
laatou ku mmate raa. Na tama nei se too na mee TeAtua ni tattara ma ki
kou ake raa, e meia na tama nei e hihhia roo te saaita laatou ni kkite na mee
TeAtua ni tattara ake te saaita laatou koi mmao roo, tena ki tattara ake pera
ma laatou ni manu siri e nnoho na henua na tama i roto te maarama nei.
14 Na tama e tattara na tattara peenei raa e huri ake pera ma laatou e sesee
he henua ma laatou ki nnoho. 15 Peeraa laatou ki mamannatu haimahi te
henua laatou ni tiaki no oo i taha raa, peeraa laatou e me ki vakkai muri.
16 Emeia na tama naa e hihhai ma laatou ki nnoho te henua tauareka i te
vaelani raa. Tena TeAtua hoki se napa te kanna ma Aia ko TeAtua na tama
naa, maitaname Aia ku oti te tanattana te matakaina na tama naa.

17 Teenaa ko te hakatina Abraham raa e mee aia ki hoki ake Aisak pera
ma he hoki te saaita TeAtua ni hahaaite aia. Abraham ko te tama TeAtua
ni kou ake te tattara hakamaoni raa, e meia aia e tanattana ki hoki ake te
tamariki aia raa pera ma he hoki. 18 TeAtua ni meake Abraham ma, “Na hai
mokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai i te vahi Aisak.”
19 Abraham e hakataakoto ma TeAtua e lavaa te hakaora muri Aisak i taha
ma te mate, ia tena anau e meatu kootou, Abraham ni too muri Aisak i taha
ma te mate.

20 Teenaa ko te hakatina Aisak raa e mee aia ki hakatapu Jekop laaua ma
Iso ki kou ake he tauareka ma tokorua raa i muri.

21 Teenaa ko te hakatina Jekop raa e mee aia ki hakatapu tokorua na
tamalliki Josep raa i mua aia e mate. Aia e hakapare te laakau aia e hahaere
ma aia raa, tena ki lotu ake TeAtua.

22 Teenaa ko te hakatina Josep raa e mee aia ki tattara i mua aia e mate
pera ma na tama Israel raa e me ki oo i taha ma Isip, tena aia ki tattara ake
hoki hea na tama raa e me ki mee i te tinotama aia raa.

23 Teenaa ko te hakattina na maatua Moses raa e mee laaua ki huu te
tamariki raa no tae e toru na marama. Tokorua raa e kkite pera ma te
tamariki raa e tiputipu laoi roo, tena laaua ku se isi na mattaku no seu te
tuaa te tuku raa.

24 Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se hihai ma aia ki kanna
ria pera ma he tamariki te taukupu te tuku te saaita aia ni homo ake raa.
25 Aia e hihai ki hakalono llihu ma te kanohenua TeAtua raa, tena aia se
hihai ki hihia i na hai sara paa saaita koi. 26 Te maanatu aia ma ki hakalono
llihu peeraa ma te Mesaia raa e raka roo i aruna ma na mee taualleka

hakaatoa i roto Isip raa, maitaname aia e kkira tahi koi i na tuhana e mmoe mai i muri raa.
27 Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se mataku ma te tuku raa e roto, tena aia ki tiaki Isip. Aia e kkahu ma aia e kite TeAtua, tena aia ki kkaro te vaakai Isip. 28 Aia e hakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ki tanattana te kai te Pasova raa, tena ki meake na tama raa ki pallai na pou raa ma na toto ki se lavaa te Ensel te Mate raa e taa na arapou na tamalliki Israel raa.
29 Teenaa ko na hakattina na tama Israel raa e mee laatou no oo vaa runa te kina e pakupaku i roto te Lottai e Mmea raa, tena te lottai raa ku hamai no uhi na tama Isip raa te saaita na tama raa ni oo atu hoki vaa roto te lotai raa.
30 Na tama Israel raa e hakattina hakamaoni, tena na tauppaa te matakaina Jeriko raa ki hhina i raro te saaita laatou ni hahaere alleha te matakaina raa e hitu na aho.
31 Teenaa ko te hakatina Rehap raa e mee aia ki se taia ria no mate hakapaa ma na tama se tauttari TeAtua raa, maitaname aia e too hakaraoi roo na tama Israel e haere matamata hemuu raa.
32 Eaa, anau ki haere koi no haere? Te saaita nei e popoto roo, tena anau se isi te saaita ki tattara atu na tama pera ma Gidion, Barak, Samson, Jefta, Devit, Samuel ia ma na profet raa hoki. 33 Na tama nei e hakattina hakamaoni TeAtua, tena ki oo no ppuhu no taa na tama na kanohenua e llahi raa. Na tama nei e ppena na mee e ttonu, tena ki too hea TeAtua ni tattara ake raa. Na tama nei e ppui na maihu na manu kaittama raa, 34 ia e tinai na ahi e vvela roo, tena e hakassao ria no se taaia ria no mmate. Na tama nei ni mee raa e matanaennae, e meia te saaita nei na tama nei ku ivi, ia na tama nei e hai mmahi i roto na taua, tena ki taa na tama haeo alaa henua raa no mmate.
35 Na hhine i mua raa e hakattina hakamaoni TeAtua, tena na llave ana laatou ni mmate raa ku ora muri hoki.
Alaa tama se hihhai ma laatou ki ttana, tena ku taaia ria hakahaeo roo no mmate ma ki lavaa laatou te too muri te ora e tauareka raa. 36 Alaa tama e tataussua ria, tena ki riki ria, ia alaa tama e haihai ria na seni no ppono i na hare karapusi. 37 Alaa tama e maka ria na hatu, ia alaa tama e tutia ria no mmotu lottonu, ia alaa tama e mmate i na paraamoa. Na tama raa e hahaere ma na hekau laatou e pena na kiri na sipsip ia ma na kiri na gout raa. Alaa tama e tuttuu haeo, ia e hakalono llihu, ia e meemee ria hakahaeo ria roo. 38 Te maarama nei se tauareka ma laatou! Na tama naa e hahaere huri koi pera ma ni manu siri i na kina e tuu mahoa, na mouna, ia e nnoho i roto na rua na vahi na mouna ia ma na rua i roto te kerekere.
39 TeAtua e hihai roo na tama nei hakaatoa e mee na hakattina laatou raa! Emeia laatou se hai tama ni too hea TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou ake raa, 40 maitaname TeAtua ku oti te penapena te hakataakoto e tauareka roo ma taatou. Te hakataakoto Aia raa e mee pera ma kame taatou e nnoho hakapaa, tena taatou e me ki ttonu roo hakamaoni.

12

Tauttari na tiputipu Jisas

1 Ia tena i te vahi taatou; taatou e isi roo tammaki na hakattina ana e nnoho na vahi hakaatoa no matamata mai. Tena taatou ki peesia na mee hakaatoa e ttuu mai i mua ia ma na hai sara taatou se lavaa te peesia raa, tena taatou ku hai na mahi ki huro te haiva koi moe mai i mua raa.
2 Taatou ki kkira tahi koi na karemata taatou raa iaa Jisas, te Tama taatou

ni hakattina i te kaamata haere no tae te hakaoti raa. Emeia Jisas ni se napa
i na hakalono llihu Aia e me ki too raa, e mee te hihia e moe hakattari mai
Aia raa, ia Aia se mamaanatu tammaki hoki i te mate Aia i aruna te kros
raa, tena te saaita nei Aia ku noho i te vahi laaua i te Nohorana TeAtua raa.
3 Mannatu na hakalono llihu Aia ni isi raa, ia te varatoa Aia te noho ma na
tama e haeo Aia raa! Ia tena auu se tipuaina no tiaki na hakattina kootou
raa. 4 Kootou e ppuhu roo na mahi ma ki peesia na tiputipu sakkino raa,
e meia se hai toto ni llee i te ppuhu kootou ni ppuhu raa. 5 Kootou ku ssiri
na tattara hakapurupuru TeAtua ni tattara atu kootou pera ma ni tamalliki
Aia raa?
"Taku tama, hakarono roo kame TeAtua e hakatonu akoe,
ia auu se mamaanatu tammaki kame Aia e hai atu akoe.
6 Maitaname TeAriki e poroporo na tama hakaatoa tera Aia e laoi raa,
tena ku hakatonu na tama hakaatoa Aia e too pera ma ni tamalliki Aia raa."
7 Kootou ki nnoho hakavaratoa te saaita na tamana kootou raa e poroporo
atu kootou, maitaname TeAtua e me ki poroporo atu kootou hoki pera
ma ni tamalliki Aia. Eaa, e isi te tamariki ni se porohia te tamana aia?
8 Na tamalliki TeAtua raa hakaatoa e porohia hakaraoi roo, ia kame
kootou se porohia i na tiputipu taualleka, tena kootou seai ma ni tamalliki
Aia hakamaoni, e meia kootou ni tamalliki e hhura mai i aho. 9 Na
tamana taatou te maarama nei raa e poroporo mai taatou, tena taatou e
hakammaha hoki na tama raa. Kaa taatou e me ki hakammaha peehee
te Tamana taatou e tapu raa ki ora taatou! 10 Teeraa he meana koi na
tamana taatou raa e poroporo mai taatou ma ki hakatonutonu taatou, e
meia TeAtua e poroporo mai taatou ma ki ttapu na ora taatou, ki lavaa
taatou te ssau pera ma Aia. 11 Na saaita taatou e hakatonutonu ria raa,
taatou e mee ma te mee raa e mee taatou no haeo, tena taatou ku se hihhia.
Emeia i muri, na tama ni too na poroporo e hainattaa raa ku nnoho na ora
e taualleka roo.

Lollohi hakamattonu na ora kootou

12 Sausau na rima ttahi kootou naa, tena ku hakamakkaa na vae kootou
raa ki se makkau na hukui na turi raa. 13 Hahaere na mateara e ttonu raa ki
se lavaa te vae e takoto se llono raa te mate, tena te vae naa e me ki tauareka.
14 Hahaivi ki nnoho taualleka kootou ma na tama hakaatoa, tena ku
hahaivi ki nnoho na ora e ttapu, maitaname se hai tama e lavaa te kite na
maihu TeAriki kame te ora aia raa se tonu. 15 Kootou ki hakamattonu, ki
se hai tama kootou e huro i taha ma te laoi TeAtua raa. Lollohi ka oti alaa
tama kootou ku mee pera ma na laakau e mmara tera e hhomo no mee
tammaki na tama ki hakalono llihu raa. 16 Hakamattonu ki se hai tama e
tauttari na tiputipu se ttonu, ia se isi na hakattina pera ma Iso te tama ni
kou ake na mahi aia pera ma he arapou raa iaa Jekop, e mee koi aia e hikai
raa. 17 Kootou e illoa pera ma i muri aia ku hihai ki too muri na mahi aia
raa. Emeia aia ku se lavaa, tena aia ku se hai ara hoki e lave te too muri na
mahi aia raa, niaina roo ma aia e tani no kainno ake te tamana aia raa.
18 Kootou se ki ttae roo i na mee kootou e tau te kkite no ttaohi ma na
rima kootou raa pera ma na tama Israel raa. Na tama raa ni oo no ttae i te
kina te mouna Sainai raa no kkite te mouna raa e ura, tena ki kkite te kina
raa ku pouri roo, tena ki kkite te matani hai mahi roo ku maairi, 19 tena ki
llono te puu raa e iri, tena ki llono te reo te Tama raa. Te saaita na tama raa
ni llono te reo raa, na tama raa ku mattaku roo, tena ki kainno ake te reo
raa ma laatou ku se hihhai ki hakallono hoki teeraa tattara, 20 maitaname
laatou ku se lavaa te amo te tattara te reo raa e meake ma, "Kame he tama
e ttaohi, seai naa he manu e haere no hakattiri ake te mouna nei, te tama

naa, seai naa te manu naa ki maka ria ki mate.” 21 Hea laatou e kkite raa e
hakamataku roo, tena Moses ki meake, “Anau e porepore roo taku mataku!”
22 Emeia kootou ku ttae i te Mouna Saion, te matakaina e rahi TeAtua e
ora raa, teenaa ko Jerusalem te matakaina i te vaelani tera e isi tammaki na
simata na ensel raa. 23 Kootou ku ttae i te kina na tama e me ki nnoho no
hihhia ma te arapou TeAtua raa, na tama tera na inoa laatou raa e mmau
i te vaelani raa. Kootou ku ttae i TeAtua, te Tama e me ki hakatonutonu na
tama hakaatoa raa, tena ku mee na anana na tama taualleka raa ki ttonu
tahi. 24 Kootou ku ttae iaa Jisas, te Tama e hakapaa taatou ma TeAtua ma
te tattara e ivi vahao nei raa, ia ku ttae hoki i te kina na toto Aia ni kkoo tera
e isi te hakataakoto e rahi roo e raka i aruna ma te toto Abel raa.
25 Kootou ki hakamattonu, auu se kkaro te hakallono Tama raa e tattara
atu. Na tama e kkaro te hakallono na tuaa Tama raa ni tattara atu i te
maarama nei raa se lavaa te hakassao i taha. Kootou e kkahu ma kootou
e lavaa te hakassao kame kootou se hakallono na tuaa te Tama i te vaelani
raa ni tattara atu kootou raa? 26 Te saaita naa, te reo te Tama raa e ruru te
maarama nei hakaatoa, e meia te saaita nei Aia ku kou mai te hakamaoni
ma,
“Anau se lavaa te ruru te maarama nei hokoia.
Anau e me ki ppena hakaraoi,
e meia Anau e me ki ruru te maarama nei ma te vaelani raa hoki.”
27 Te tattara “hakaraoi” raa e huri mai pera ma na mee hakaatoa Aia ni
ppena raa e me ki ruru ria no peesia, tena na mee se lavaa te ruru ria e me
ki mmoe.
28 Taatou ki hakammaha TeAtua e mee te Nohorana taatou e too raa se
lavaa te ruru ria. Taatou ki hakammaha no lotu ake TeAtua i na tiputipu
hakamaoni te lotu tera e me ki mee Tama raa ki hihia raa, 29 maitaname
TeAtua he ahi hakamaoni e lavaa te seu na mee hakaatoa.

13

Na tiputipu e mee TeAtua ki hihia

1 Kootou ki tauhano te laoi te tama ma te tama pera ma ni tama
hakamaoni te lotu. 2 Mannatu no hakkoro na tama alaa henua ki oo atu
na hare kootou raa. E isi na tama e ppena peenei, tena laatou se illoa ma
laatou e hakkoro hoki na ensel. 3 Mannatu na tama e nnoho i roto na
hare karapusi raa pera ma kootou e nnoho ma na tama raa i roto te hare
karapusi. Mannatu na tama e hakalono llihu raa pera ma akoe e hakalono
llihu hoki ma na tama raa.
4 Na tama hakaatoa ki mannatu hai mahi i te vahi te avana, tena na
taanata ia ma na hhine raa ki hakamaoni i laaua hokolaaua. TeAtua e me
ki hakatonutonu na tama e ppena na tiputipu sakkino ia ma na tama ku se
hakamaoni i te avana laaua raa.
5 Auu se mannako sileni i roto na ora kootou, tena kootou ki hihhia koi
hea kootou e isi. Maitaname TeAtua e tattara ma, “Anau se lavaa te haere
i taha ma akoe: Anau se lavaa te tiaki akoe.” 6 Taatou ki se mattaku, tena
taatou ku tattara ma,
“TeAriki* ko te Tama e tokonaki anau,
Anau se lavaa te mataku.
Hea na tama e lavaa te ppena iaa anau?”

---

* **13:6** 13.6 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto te Launiu na Rue 118.6. I roto i te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi te inoa TeAtua ko Jihova

7 Mannatu na tama hakamattua kootou i mua raa, na tama tera ni tattara
atu na tattara TeAtua raa i kootou. Mannatu na ora na tama raa ni isi haere
no tae te saaita laatou ku mmate raa, tena kootou ku tauttari na hakattina
na tama raa. 8 Jisas Krais e ssau te aho nei, taiao ia ma na aho roo hakaatoa.
9 Auu se tiaki na akoako e kkee raa ki hakattaki kootou i taha ma te hakatina
hakamaoni raa. E tauareka TeAtua te kou mai na hakattina taatou, ia seai
ma ki tauttari na tuaa e tattara i te vahi na kai raa. Na tama e tauttari na
tuaa nei raa se isi te tokonaki laatou e too i na tuaa raa.
10 Na maatua e hehekau i roto te kina e lotulotu raa se isi na mahi ki kkai
na hoki e mmoe i aruna te olta raa. 11 Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa e
too na toto na manu raa no kkave i te Kina e Tapu Kkini raa ki hoki ake mo
hoki ki ssoro na hai sara: e meia na tinotama na manu raa e me ki ttuni
ria i mmao i taha ma te matakaina. 12 Teenei ko te hakataakoto hokotahi
nei koi, tena Jisas e kkave no mate hoki i taha ma te matakaina raa ma ki
lavaa te toto Aia raa te ssoro na hai sara na tama raa i taha ki matahua na
tama raa. 13 Taatou ki oo i taha ma te matakaina no ttiri Tama raa ki nnapa
taatou hakaatoa ma Tama raa. 14 Maitaname taatou se isi te matakaina e
ttino hakamaoni i roto te maarama nei; taatou koi sesee koi te matakaina
e me ki hamai raa. 15 Ia taatou ki lotu tahi ake TeAtua pera ma ni hoki i te
inoa Jisas, teenaa ko na hoki taatou e kou ake ma na maihu taatou pera ma
Jisas ko TeAriki raa. 16 Auu se ssiri ki ppena na mee taualleka ki tokonaki
alaa tama, maitaname aanei ko na hoki e mee TeAtua ki hihia.
17 Hakallono na tama hakamattua kootou raa, tena ku tauttari na tattara
na tama naa. Na tama naa e lollohi na anana kootou, ia se hai vahao e
hamalollo maitaname na tama naa e me ki tattara ake TeAtua na uata
laatou raa hakaatoa. Kame kootou e tauttari na tama naa, tena na tama
naa e me ki ppena hakaraoi roo na uata laatou raa, kame seai, na tama naa
e me ki uata ma te alloha, tena te uata na tama naa se lavaa te tokonaki
kootou.
18 Tauhano te lotu ma maatou. Maatou e illoa ma maatou e isi na
hakataakoto taualleka, maitaname maatou e hihhai ki ppena na mee e
ttonu na vahao hakaatoa. 19 Tena anau e kainno atu kootou ki lotu ake
TeAtua ki kauna ria atu anau ki vaakai atu kootou vahao nei.

Te lotu hakaoti

20 21 TeAtua e hakaora Jisas TeAriki taatou raa i taha ma te mate, Aia ko
te Tama Hakanaaniu e rorohi na sipsip raa, tena te toto Aia raa e tokonaki
hai mahi roo taatou no mee na tattara hakamaoni TeAtua e kou mai taatou
raa no ivi. Tena te noho laoi TeAtua raa ki kou atu na mee hakaatoa kootou
e hihhai raa, ki lavaa kootou te ppena hea Aia e hihai, tena Aia ki ppena i na
ora taatou raa hea Aia e hihai i na mahi Jisas Krais. Taatou ki hakammaha
Krais na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

22 Aku taina ma aku kaave, anau e kainno atu kootou ki nnoho hakaraoi
no hakallono na tattara hakapurupuru nei; te launiu anau e taataa atu
kootou nei se roroa avare. 23 Anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma
Timoti, te taina taatou raa ku oti te uhu ria i taha ma te hare karapusi. Kame
aia e hamai vave, tena anau e me ki too aia ki oo atu maaua te saaita anau
e haere atu no mmata kootou raa.
24 Kou ake na tattara hihhia maatou raa i na tama hakamattua taatou raa
hakaatoa ia ma na hakattina ana TeAtua raa hoki. Na taina ia ma na kaave
taatou i Itali raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.
25 Na mahi TeAtua raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Jems
Te launiu Jems e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1*
Na tiputipu te hakattina *1.2—1.8*
Na tama mouraro ia ma na tama hai sileni *1.9—1.11*
TeAtua se tatakore te tama ki haisara *1.12—1.18*
Hakallono na tattara TeAtua *1.19—1.27*
Se hakammaha na tama hai sileni *2.1—2.13*
Hakattina, tena ku ppena *2.14—2.26*
Na tattara te tama te lotu *3.1—3.18*
Te tama te lotu i roto te maarama nei *4.1—5.6*
Na tattara hakaoti *5.7—5.20*

1 Anau Jems, anau he tama hehekau TeAtua ia ma TeAriki Jisas Krais:
Anau e kou atu te tauareka anau raa i kootou na tama hakaatoa TeAtua
tera e nnoho i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa.

Te hakatina ia ma te atamai

2 Aku taina, kootou ki mannatu pera ma kootou e me ki tuttuu laoi te
saaita kootou e ttiri na hahaaite, 3 maitaname kootou e illoa pera ma na
hakattina kootou raa e ivi koi te saaita na hahaaite, tena i te hakaotioti
kootou e lavaa te ttuu mmau. 4 Tena kootou ki hakamattonu no ttuu mmau
ki ttae roo te hakaoti, ia ki ttonu tahi ki se lavaa kootou te lliha, tena na
mee hakaatoa ki kaatoa i roto kootou. 5 Emeia kame he tama kootou
se isi te atamai aia, tena akoe ku lotu ake TeAtua, tena Aia e me ki kou
atu, maitaname TeAtua e me ki hoki ake hakaraoi roo i na tama hakaatoa.
6 Emeia te saaita akoe e lotu, akoe ki hakatina, ia ki se mamaanatu tammaki
hoki. Te tama e mamaanatu tammaki raa e ssau pera ma he peau i roto te
moana tera e aania ria no haere tautari te matani. 7 8 Kame akoe he tama
peenei: he tama se iroa te hakatonu te hakataakoto akoe, ia he tama se iroa
hea akoe e me ki ppena, tena akoe ki se too te maanatu pera ma TeAriki e
me ki kou atu he tauareka ma akoe.

Na tama mouraro ia ma na tama hai sileni

9 Na tama te lotu e tuttuu haeo raa e tau te hihhia te saaita TeAtua e ssau
laatou i aruna, 10 tena na tama te lotu e tuttuu laoi raa e tau te hihhia te
saaita TeAtua e tuku laatou no mouraro. Maitaname na tama e tuttuu laoi
raa e me ki mmate pera ma na kaute ia ma na veve vaa roto raa. 11 Te laa
raa e hopo ake ma te vvela hai mahi aia raa no ttuni na veve raa, tena na
kaute na veve raa ku maoha, tena te hakamanako na kaute raa ku seai koi.
Ia e ssau hoki, na tama e tuttuu laoi raa e me ki mmate te saaita laatou e
tauhano te ppena hea laatou e ppena i na aho hakaatoa raa.

Na hahaaite ia ma na tatakore

12 Na tama e ttuu mmau i na hahaaite raa e me ki hakatapu ria,
maitaname te saaita laatou e hakassao i taha ma na hahaaite raa, na tama
naa e me ki too te ora TeAtua ni tattara hakamaoni ake i na tama e laoi
Aia raa pera ma ni tuhana laatou. 13 Kame taatou e tatakorehia i na
hahaaite, taatou se lavaa te tattara ma, “TeAtua e kou mai te hahaaite
nei.” Maitaname na mee haeo raa se lavaa te tatakore TeAtua, tena TeAtua
Hokoia se lavaa te tatakore te tama. 14 Emeia taatou e me ki tatakore ria
kame taatou e oo no mmao, tena ku kapitia i na tiputipu haeo tera taatou

e hihhai raa. 15 Tena na tiputipu haeo taatou raa e me ki kou mai na hai
sara, tena na hai sara raa e me ki kou mai te mate te saaita na hai sara e
hakamaatua te ora akoe.
16 Aku taina ma aku soa laoi roo, anau e hihai ma kootou ki illoa
hakamaoni te mee nei! 17 Na hoki taualleka hakaatoa ia ma na mee
taualleka raa e oo mai i te vaelani; TeAtua e kou mai taatou na mee raa;
Aia ko te Tama ni pena te maahina i te vaelani raa, tena Aia ko te Tama se
lavaa te hakatike te maahina raa ki pouri. 18 I te hihai Aia, TeAtua ni mee
taatou no ttipu peenei ma na tattara hakamaoni Aia raa, ma ki ttuu taatou
i mua na mee hakaatoa Aia ni pena raa.

Hakallono, tena ku ppena

19 Aku taina ma aku soa laoi roo, mannatu te mee nei! Na tama hakaatoa
ki vave no hakallono, e meia ki se vave no tattara, ia ki se lloto vave
hoki. 20 Maitaname te lloto taatou na tama raa se tokonaki ki ssau te
tauareka TeAtua raa. 21 Ia tena peesia na tiputipu haeo hakaatoa ia ma na
hakataakoto sakkino raa i taha. Tauttari TeAtua, tena ku too na tattara Aia
ni ttori i roto na hatu manava kootou raa, na tattara tera e lavaa te tokonaki
kootou ki ora raa.
22 Auu se hakalollono koi na tattara Aia raa; e meia tauhano te tautari na
mee akoe ni hakarono raa. 23 Kame akoe e hakarono koi na tattara raa, tena
ki se tautari na tattara raa, tena akoe e ssau pera ma na tama e matamata
koi te tipu latou raa i roto te kalasi raa. 24 Na tama naa e lavaa te mmata no
kkite na ttipu laatou raa i roto te kalasi, e meia te saaita laatou e oo raa, na
tama naa te saaita naa koi ku ssiri ma laatou e ttipu peehee. 25 Emeia kame
kootou e mmata hakaraoi roo te tuaa hakamaoni tera e mee na tama ki
ttonu raa, tena ku tuku na hakataakoto kootou raa i te tuaa raa, ia ki se mee
ma kootou ki hakallono koi, tena ki oti ku ssiri, e meia tauttari no ppena na
mee taualleka raa. TeAtua e me ki hakatapu kootou e mee na mee kootou
ni ppena raa.
26 Kootou e isi na tama e mannatu pera ma laatou ni tama te lotu? Kame
akoe se hakamattonu i te vahi te maihu akoe raa, tena te mee akoe ma akoe
he tama i te lotu raa ku seai koi, tena akoe e mariu koi i akoe hokkoe. 27 Hea
TeAtua Tamana e maanatu ma e matahua, ia e tauareka i te vahi te lotu
raa ko te mee nei: ki lollohi na tamalliki se isi na maatua raa ia ma na
tautukaha hhine i na hakalono llihu laatou raa, tena ku rorohi akoe ki se
haere no mmao e mee na mee sakkino i te maarama nei raa.

2

Laoi na tama hakaatoa

1 Aku taina, kootou ni hakattina ana Jisas Krais TeAriki taatou raa, teenaa
ko TeAriki e isi na mahi hai mmahi raa, tena kootou se mee ma kootou ki
hihhai koi na tama e tauttari hea kootou e kkite ma na karemata kootou
raa. 2 Kame he tama hai sileni e taaro te ring e kivakiva te matarima aia,
tena ki uru na hekau e sui mmaha, e haere atu i te kina kootou e kkutu raa,
tena he tama e hakaalloha e uru na hekau masaessae ku haere atu hoki.
3 Tena kame kootou e hakammaha te tama e uru na hekau taualleka raa,
tena ki meake te tama raa ma, “Haere no noho i te kina i mua raa,” tena ku
meake te tama hakaalloha raa ma, “Haere no tuu i muri, kaa seai akoe ku
noho i aruna te kiripapa i te kina na vae anau nei,” 4 tena kootou ku ssara e
mee kootou ku hirihiri i te vahi kootou hokkootou i te tokorua nei, tena ki
hai koi na mannatu kootou tautari na hakataakoto kootou e sakkino raa.
5 Aku taina ma aku soa laoi roo, hakallono! TeAtua e hirihiri na tama e
hakaalloha i te maarama nei raa ki tuttuu laoi i na hakattina laatou raa, ia

ki nnoho i te Hakamaatua ana Aia ni tattara hakamaoni ake na tama e laoi mahi Aia raa. 6 Emeia kootou se hakammaha na tama hakaalloha raa! Koai na tama e hai na haeo kootou, tena ki horo kootou no hakattuu i mua na tama hakatonutonu raa? Teenaa ko na tama hai sileni! 7 Na tama naa ko na tama tera ni tamoa haeo te inoa tauareka TeAriki kootou raa.

8 Kootou e me ki ppena na mee e ttonu kame kootou e tauttari te tuaa i te Hakamaatua ana i te Vaelani tera e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma, “Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe.” 9 Emeia kame kootou e hihhai koi na tama e tauttari hea kootou e kkite ma na karemata kootou raa, tena kootou e me ki hai ssara, tena te tuaa raa e huri atu pera ma kootou ku seu te tuaa raa. 10 Kame he tama e seu he tuaa hokotahi, tena te tama naa ku hai sara i te vahi na tuaa raa hakaatoa. 11 Maitaname te tuaa e mee ma, “Auu se karemata kailallao,” tena teeraa tuaa hoki e mee ma, “Auu se taa tama.” Niaina ma akoe se karemata kairarao, e meia akoe e me ki sara ma na tuaa raa hakaatoa kame akoe e taa te tama no mate. 12 Tattara, tena ku ppena e mee kootou e me ki hakatonutonu ria te tuaa tera e hakattana taatou raa. 13 Maitaname TeAtua se lavaa te aroha te saaita Aia e hakatonutonu te tama se isi te aroha aia raa, e meia te manava aroha raa e hakanaaniu i aruna te hakatonutonu na tama raa.

Na hakattina ia ma hea taatou e ppena.

14 Aku taina, e isi te tauareka kame kootou e tattara ma kootou e isi na hakattina, e meia hea kootou e ppena raa se ttonu? Kaa na hakattina kootou raa e lavaa te tokonaki kootou no ora? 15 Kame e isi na taina ia ma na kaave kootou se isi na hekau ia ma na kai ki kkai. 16 Tena e isi te tauareka kame kootou e meake na tama raa ma, “TeAtua e hakatapu kootou. Nnoho laoi no kkai hakaraoi!”? Ia e isi te tauareka kame kootou se lavaa te tokonaki na tama raa ma hea laatou e hihhai i roto na ora laatou raa? 17 Kame te hakatina koi hokoia, tena se isi na mee taualleka e hakapaa ake ma te hakatina raa, tena te hakatina naa he hakatina koi e mate.

18 Emeia e isi roo te tama e me ki tattara ma, “Teeraa tama e isi te hakatina, teeraa tama e me ki ppena na mee taualleka.” Tena anau e me ki meatu ma, “Huri mai ma te tama e lavaa peehee te isi te hakatina, tena kootou se hai mee e huri mai ki kite anau raea. Anau e me ki huri atu na mee ki kkite kootou te hakatina anau.” 19 Kootou e hakattina pera ma e isi TeAtua hokotahi koi? Tauareka! Na tipua sakkino raa e hakattina hoki, ia e poreppore te mattaku. 20 Kootou e vvare roo! Kame kootou e hakattina koi, tena se hai mee roo tauareka e ppena, tena te hakatina naa he hakatina koi e mate. 21 Abraham te tipuna taatou raa e hakatina TeAtua, tena ki hoki ake Aisak te tama aia raa i aruna te olta. Te saaita Abraham ni pena te mee e tonu raa, tena TeAtua ku hakataakoto pera ma tama raa e tonu tahi i na karemata Aia. 22 Kootou e kkite pera ma te hakatina tama raa e hakanatahi ma na mee aia e ppena raa. Te saaita aia ni ppena na mee e ttonu raa, te hakatina aia raa ku kaatoa. 23 Tena na tattara te Launiu Tapu raa e huri mai no hakamaoni, “Abraham e hakattina TeAtua, tena TeAtua ku too te maanatu ma tama raa e tonu tahi i na karemata Aia.” Tera hea Abraham e kanna ria ma he soa laoi TeAtua. 24 Teenaa kootou e kkite pera ma na mee taualleka taatou e ppena raa e huri ake pera ma taatou ku ttonu ma TeAtua, ia seai ma ko na hakattina koi taatou raa.

25 Rahap e mee peeraa hoki. Niaina te hine raa e hai huri, e meia aia e ppena na mee e ttonu hoki. Rahap e too tokorua na tama Israel e matamata hemuu raa no hakammuni i roto te hare aia raa. Ia tena te hine raa e tokonaki no hakassao tokorua raa i teeraa mateara. Tera hea te hine raa e tonu tahi i na karemata TeAtua.

26 Kame te tinotama te tama ku se mamanava, tena te tama naa ku mate.
Ia kame he tama e hakattina, tena ki tiaki te ppena na mee e ttonu raa, tena
te hakatina te tama naa e mate hoki.

3

Lollohi hakamattonu na tattara kootou

1 Aku taina te lotu, na tama kootou e akoako raa ki se tammaki. Pera ma
kootou e illoa, maatou na tama e akoako raa e me ki hakatonutonu ria e
raka i aruna ma alaa tama. 2 Taatou hakaatoa e ppena na mee e ssara.
Emeia kame he tama se pena te mee e sara i na tattara aia, tena te tama
naa e tonu tahi, ia e lavaa hoki te rorohi hakaraoi aia hokoia. 3 Taatou
e ppono na mee pammee i roto na maihu na hos raa ki mee na hos raa ki
tauttari taatou, tena taatou e me ki lavaa te mee na hos raa ki huro na kina
taatou e hihhai raa. 4 Kaa seai, kootou ku mannatu na vakatua hai pukei
raa: niaina ma te vakatua hai pukei raa e rahi roo, e meia te matani hai
mahi raa e lavaa koi te mee te vaka raa ki tere, tena te hoe paamee te vaka
raa e lavaa te uru te vaka raa ki tere i te kina te ariki te vaka raa e hihai aia
ki tere raa. 5 E ssau hoki ma te arero: te arero raa e paamee, e meia te arero
raa e lavaa roo te tattara ahu i na mee e llahi.

Mannatu! Te maramara paamee roo e lavaa te ttuni te pupu e rahi roo
ki ura. 6 Tena te arero raa e ssau pera ma he ahi. Te arero raa e ssau pera
ma he maarama e pii na hai sara e tuu i roto na tinotama taatou no ttoha
te sakkino raa i roto na ora taatou. Te arero raa e hakaura na tinotama
taatou raa hakaatoa ma te maramara e hamai i te kina te ahi e vvela tahi
raa. 7 Taatou na tama e lavaa te hakataratara na manu, tena taatou ku oti
te hakataratara alaa manu takavao, na manu kai ttama, na manu lellee, na
moko torotoro ia ma na ika. 8 Emeia se hai tama e lavaa te hakataratara
te arero. Te arero raa e sakkino, ia se lavaa te moe hemuu. Te arero raa e
pii na mee sakkino. 9 Taatou e hakammaha TeAtua Tamana ma na arero
taatou, tena na arero taatou raa e hai hoki na haeo alaa tama, na tama tera
e pena iho tautari te tipu roo TeAtua raa. 10 Na tattara hakammaha ia ma
na tattara haeo raa e hopo iho i taha ma te maihu hokotahi naa koi. 11 Te
vaitea laaua ma te lottai raa se lavaa te koo iho hakaatoa i taha ma te hatu
hokotahi. 12 Aku taina, te niu se lavaa te hua na natu; te kuru se lavaa te
hua na niu, tena te vai lottai se lavaa te hakatike no marie.

Te atamai e hamai i aruna

13 E isi na tama kootou e atamai, ia e mattonu? Tena kootou ku huri
mai te hakamaoni i na ora taualleka kootou raa, na mee taualleka kootou e
ppena ma te pasemmu ia ma te atamai raa. 14 Emeia kame na hatu manava
kootou raa e kkere, e haeo roo, ia e mannako, tena auu se tattara ahu ki se
lavaa kootou te hai ssara i te vahi na tattara hakamaoni raa. 15 Te atamai
naa se hamai i TeAtua i aruna; teenaa he atamai koi i te maarama nei.
TeAnana Tapu se kou mai te atamai naa, Satan hokoia e kou mai te atamai
naa. 16 He matakaina peehee na tama e manava kkere, ia e mannako, te
kina naa se lavaa te nnoho tauareka, ia e me ki isi na sakkino hakaatoa.
17 Emeia te atamai nei e hamai i TeAtua i aruna. Te mee kaamata roo i te
atamai nei ko te matahua, te noho laoi, te pasemmu ia ma te laoi. Te atamai
nei e pii te manava aroha, ia e huri mai na tiputipu taualleka. Te atamai
nei se isi na tiputipu sakkino ia ma ki tattara uhiuhi. 18 Tena te tauareka
raa ko te tiputipu ni hura ake i roto te tiputipu te noho laoi raa i na hehekau
na tama e haere hakatonutonu na sara raa.

4

Na tiputipu sakkino i te maarama nei

1 Na hakatauttau ia ma na puppuhu kootou naa e oo mai i hee? Na mee
naa e oo mai i te hihhai kootou na mee taualleka tera e mmoe tahi i roto na
hatu manava kootou raa. 2 Kootou e hihhai na mee, e meia kootou se lavaa
te too na mee raa, tena kootou ku mannatu ma ki taa na tama ki mmate; te
hihhai kootou na mee raa e rahi roo, e meia kootou se lavaa te too na mee
raa, tena kootou ku hakatauttau no ppuhu. Kootou se isi na mee kootou
e hihhai, maitaname kootou se kainno ake TeAtua ki kou atu na mee raa.
3 Ia te saaita akoe e kainno raa, akoe se lavaa te too na mee raa, maitaname
te tiputipu akoe e kainno ake raa e sara; akoe e kainno i na mee akoe e
hihai koi ki hihia akoe ma na mee raa. 4 Kootou ni tama se isi na hakattina!
Kootou se illoa ma te hihhai kootou na mee i te maarama nei raa e me ki
mee kootou ki nonnoho haeo ma TeAtua? Kame akoe e hihai ki soa laoi ma
te maarama nei, tena akoe e me ki mee akoe ki nonnoho haeo ma TeAtua.
5 Auu se mamannatu tammaki i na tattara taatou e paupau i roto te Launiu
Tapu raa:
“TeAtua e rorohi hakamaoni roo te anana Aia e tuku i roto taatou raa.”
6 Emeia te tauareka TeAtua e kou mai raa e rahi roo. Pera ma te Launiu
Tapu raa e tattara ma,
“TeAtua se hihai na tama e ahu,
e meia Aia e kou ake te tauareka i na tama e pasemmu raa.”
7 Ia tena kootou hokkootou ki hakallono TeAtua. Ui i taha ma Satan, tena
aia e me ki haere i taha ma kootou. 8 Oo mai ki tappiri kootou i TeAtua, tena
Aia e me ki hamai no taapiri kootou. Kootou na tama hai ssara raa, kootou
ki ssoro na rima kootou raa! Kootou na tama tattara uhiuhi raa, kootou ki
verevere na hatu manava kootou raa! 9 Kootou ki alloha, ttani, tena ku
ppari; hakatike te kkata hihhia kootou naa, tena ku tanitani, hakatike te
nnoho hihhia kootou naa, tena ku nnoho se hihhia. 10 Kootou ki pasemmu
i mua TeAtua, tena Aia e me ki ssau kootou i aruna.

Auu se hai na haeo alaa tama

11 Aku taina, auu se vekuveku alaa tama. Kame akoe e vekuveku no hai
na haeo alaa tama te lotu, tena akoe e vekuveku koi no hai na haeo na tuaa
raa. Kame akoe e hai na haeo na tuaa raa, tena akoe seai ma he tama e
tautari na tuaa raa, e meia akoe hoki he tama e hai na haeo na tuaa raa.
12 TeAtua ko te Tama e kou mai na tuaa raa, tena ki hakatonutonu na tuaa
raa. Aia Hokoia e lavaa te tokonaki, ia e lavaa te seu. Akoe e hakatettere
ma akoe koai ki hai na haeo alaa tama naa?

Na tattara hakamattaku na tama hai ahu

13 Te saaita nei kootou ki hakallono mai anau, na tama e tattara ma, “Te
aho nei, kaa seai taiao taatou ku huro i teeraa matakaina no nnoho he hetau
hokotahi ki ssee he ara ki too taatou tammaki na sileni raa.” 14 Kootou se
illoa ma na ora kootou taiao raa e me ki ttipu peehee! Kootou e ssau pera
ma he kohu te ahi tera taatou e kkite paa saaita koi, tena se roroa ku haere
no seai raa koi. 15 Kootou e tau te tattara peenei avare: “Kame TeAtua e
hihai, taatou e me ki nnoho no ppena te mee nei, kaa seai ku ppena te mee
raa.” 16 Emeia te saaita nei kootou ku ahu, ia kootou ku tattara ahuahu; na
tattara ahuahu peenei raa e ssara.

17 Ia tena taatou e me ki ssara kame taatou se ppena na mee taualleka
taatou e illoa ma taatou e tau te ppena raa.

5

Na tama hai sileni raa ki hakamattonu

1 Tena te saaita nei, kootou na tama hai sileni raa ki hakallono mai anau!
Kootou ki tanittani hakamaroa i na tapahara koi oo atu kootou raa. 2 Na
sileni kootou raa ku ppara, tena na hekau kootou raa ku kaina ria na
lollona. 3 Na gol ia ma na siliva kootou raa ku piritia, tena kootou e kkite
te piritia nei e me ki huri atu no kai na tinotama kootou raa pera ma he
ahi. Kootou e hakatautau na sileni ia ma na hekau kootou raa i na aho
hakaotioti nei. 4 Kootou se kou ake na sui na tama e hehekau i roto na
paupaku kootou raa. Hakallono na tamumu na tama raa! Na ttani na tama
e hehekau i roto na paupaku kootou raa ku ttae i TeAtua TeAriki Hai mahi
raa. 5 Na ora kootou i te maarama nei raa e pii roo na mee sakkino ia ma na
hihhia. Kootou e mee na tinotama kootou raa no llahi ki tanattana te aho
te haeo raa. 6 Kootou e kou ake na haeo na tama, ia e taa na tama no mmate,
tena na tama raa se huri atu no ppuhu ma kootou.

Nnoho hakavaratoa

7 Aku taina te lotu, nnoho hakavaratoa ki ttae te saaita TeAriki e hamai
raa. Kira ake, na tama e ttori na kai raa e varatoa roo te nnoho no ttari te
saaita na kai laatou e ttori raa e hhua na hua. Na tama raa e varatoa roo te
ttari ki tae mai te saaita te laa ia ma na reurehu. 8 Kootou hoki ki varatoa.
Kootou ki mannatu hai mmahi, maitaname te aho TeAriki e me ki hamai
raa ku taapiri.

9 Aku taina, kootou ki se tamumu i alaa tama ki se lavaa TeAtua te
hakatonutonu kootou. Te Tama hakatonutonu raa ku taapiri ki hamai, ia
ku tanattana ki hakahura mai. 10 Aku taina, mannatu na profet TeAtua e
tattara i te inoa TeAriki raa. Too na tama raa pera ma ni tattara hai auna
tera e varatoa te nnoho ma na hakalono llihu. 11 Taatou ku kanna ma na
tama raa ku hakatapu ria, maitaname laatou e ttuu mmau. Kootou e llono
te varatoa Jop, tena kootou e illoa e hia na mee TeAtua ni kou ake tama raa
i te hakaotioti. E mee TeAtua e isi roo te aroha ia ma te laoi.

12 Aku taina, te mee roo e hakamaatua raa, auu se kou ake te hakamaoni
roo kootou te saaita kootou e hihhai ki hakamoe he tattara hakamaoni. Auu
se ttapa te vaelani, te maarama nei ia ma alaa mee hoki. Tapa koi peeraa,
“Noo” te saaita kootou e mannatu ki mee ma noo, tena tapa koi “Seai” te
saaita kootou e mannatu ma ki mee ma seai, tena kootou e me ki se lavaa
te nnoho i raro na mahi TeAtua ki hakatonutonu ria.

Hakattina te lotu

13 Eaa, e isi na tama i roto kootou e hakalono llihu? Na tama naa e tau
te lotu. E isi na tama kootou e hihhia? Na tama naa e tau te huhua na
rue ki hakammaha ake TeAtua. 14 E isi na tama kootou e lavvea? Na tama
naa e tau te meake na tama hakamattua te lotu raa ki oo ake no lotu ma
laatou, tena ku amuhi na tama naa ma te lloo hakatapu raa i te inoa TeAriki.
15 Na hakattina na tama e too te lotu raa e me ki mee te tama laavea raa
ki tauareka; TeAriki e me ki tokonaki te tama naa ki maatara muri, tena
TeAriki e me ki ssirihia na hai sara te tama naa. 16 Ia tena, kootou ki ui ake
na hai sara kootou raa i alaa hakattina ana, tena ku lotu ake hoki TeAtua
ma alaa hakattina ana, tena TeAtua e me ki tokonaki kootou ki taualleka
muri. Na lotu na tama e taualleka raa e ivi, ia e hai mmahi roo.

17 Elaija he tama hoki peenei ma taatou nei. Aia e lotu hai mahi roo ma ki
se lavaa he reurehu e lleku, tena se hai reurehu ni lleku i roto te henua naa
e toru na hetau ia ma e ono na marama. 18 Tena ki oti aia ku lotu hakaraoi,

tena te reurehu raa ku nnini iho i taha ma te vaelani no hakamaariki na kai i te maarama nei raa.
19 Aku taina, kame ni tama kootou e oo no mmao i taha ma te hakamaoni TeAtua raa, tena teeraa tama ku kou mai hakaraoi na tama naa ki tappiri,
20 tena kootou ki mannatu te mee nei: te tama e hakatike te tama hai sara raa i taha ma na tiputipu sakkino te tama naa, e tokonaki te anana te tama hai sara naa ki se mate, tena te tama naa e me ki ssorohia no matahua i taha ma na hai sara aia raa hakaatoa.

1 Pita
Te launiu kaamata Pita e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.4*
Te ora na hakattina ana *1.5—2.25*
Na tamalliki TeAtua ia ma na tamalliki Satan *3.1—3.22*
Te hakamaoni ia ma na mee e ssara *4.1—4.6*
Na tiputipu te laoi *4.7—4.12*
Na mahi te laoi *5.1—5.13*

1 Anau Pita, anau he aposol Jisas Krais.
Anau e taataa atu i na tama TeAtua ni hirihiri e nnoho maseuseu pera ma ni manu siri i roto na henua Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ia ma Bitinia raa. 2 Kootou e hirihiri ria ki tauttari te hakataakoto TeAtua Tamana, tena TeAnana Tapu Aia raa e mee kootou no ttapu ki tauttari kootou iaa Jisas Krais, tena ku ssorohia kootou ki matahua ma te toto Aia raa.
Na mahi TeAtua ia ma te laoi Aia ki nnoho tahi ma kootou.

Te ora hakamaaoni e moe ma taatou i te vaelani

3 Taatou ki hakammaha TeAtua te Tamana Jisas Krais TeAriki taatou raa! Maitaname te manava aroha Tama raa e rahi roo, tena Aia ki hakaora muri Jisas Krais i taha ma te mate ki kou mai taatou te ora vahao nei. Te mee nei e hakahihia manava roo i taatou ki nnoho no hakattari te ora vahao nei raa, 4 tena taatou ku kkira tahi koi i mua ki too na hoki e llahi TeAtua e tukutuku ma na tama Aia raa. Tama raa e tukutuku na hoki raa i te vaelani, i te kina na mee raa se lavaa te ppara no haeo, ia se lavaa te huro no llano. 5 Na hoki raa ni hoki kootou na tama tera TeAtua e rorohi ma na mahi Aia raa, e mee na hakattina kootou e isi ma ki too te ora hakamaoni tera ku tanattana ki hakari atu kootou i te aho hakaoti raa.
6 Kootou ki hihhia i te mee nei, niaina ma e tau roo kootou te alloha he paa saaita koi e mee na hakalono llihu hakaatoa kootou ni ttiri raa. 7 Te hakataakoto na hakalono llihu raa e mee ma ki huri atu ki mmata ma na hakattina kootou raa e hakamaoni. Ia na gol raa hoki e lavaa te seua ria, te ahi raa e hahaaite na mee raa hoki, e ssau pera ma na hakattina kootou e mmaha roo i aruna na gol raa e me ki hahaaite ria hoki ki mmata ma kootou e lavaa te tuu mmau. Tena kootou e me ki too te hakammaha ia ma te tauareka, tena ku ssau kootou i aruna i te aho Jisas Krais e me ki hamai raa. 8 Kootou e laoi Tama raa, niaina ma kootou ni se kkite Tama raa, tena kootou e hakattina Tama raa, niaina ma kootou se kkite Tama raa te saaita nei. Ia tena kootou ki hihhia ma te hihia e rahi roo tera taatou se illoa ma taatou ki tattara peehee, 9 maitaname na anana kootou raa ku too te ora hakamaoni tera e moe i roto na hakattina kootou i TeAtua raa.
10 Na profet i mua raa ni tattara mai i te hoki tauareka ki tokonaki taatou ki ora tera TeAtua ni kou iho raa, tena ki sesee ma ki lave laatou te tahito te tattara nei. 11 Na tama raa e hahaivi ma ki illoa ma teehee te saaita te ora hakamaoni raa e me ki tae mai, ia e me ki kapihi mai peehee. Teenei ko te saaita TeAnana Krais e taakoto i roto na tama raa e tattara mai i te vahi na hakalono llihu tera Krais e me ki ttiri raa, tena ki oti Aia ku hamai ma na mahi Aia. 12 TeAtua e hakari ake na profet raa pera ma na hehekau laatou raa se lavaa te tokonaki laatou, e meia na hehekau raa e me ki tokonaki kootou pera ma na tama raa ni tattara i te vahi na mee kootou ni llono na tama ni oo atu ma na tattara raa, no tattara atu i te Rono Tauareka raa i na

mahi TeAnana Tapu e hamai i te vaelani raa. Na mee nei ni mee hoki na ensel raa e hihhai ki illoa.

Te ora e tapu

13 Ia tena kootou ki tanattana na hakataakoto kootou raa ki hehekau. Tanattana, tena ku hakamoe tahi na hakataakoto kootou i na hoki tera kootou e me ki too te saaita Krais e hakahura mai raa. 14 Tauttari tahi TeAtua, tena auu se tiaki na mee kootou e hihhai mahi te saaita kootou ni se ki atamai raa. 15 Emeia ppena tahi na mee e ttapu e ssau pera ma TeAtua, te Tama ni kanna kootou raa e tapu. 16 Te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Kootou ki ttapu, maitaname Anau e tapu.”
17 Kootou e kanna TeAtua ma Tamana te saaita kootou e lotu ake Aia, te Tama tera e hakatonutonu na tama hakaatoa tautari te ora te tama i te hakatonutonu hokotahi koi; ia tena hakammaha Tama raa te saaita kootou koi nnoho i te maarama nei. 18 Maitaname kootou e illoa hea ni taui kootou no ttana i taha ma na tiputipu sakkino na tipuna taatou i mua raa ni tataohi mai raa. Teenaa seai ma he mee e lavaa te haeo pera ma na gol ia ma na siliva; 19 teenaa ko te toto Krais e sui mmaha raa. Krais e ssau pera ma he punua sipsip e rahi tauareka se hai saanuku. 20 TeAtua e hirihiri Tama raa i mua Aia ni pena iho te maarama nei, tena Aia e me ki hakahura mai i na aho hakaotioti nei ki tokonaki kootou. 21 Tama raa e tokonaki kootou ki hakattina TeAtua. Tama raa e hakamahike Jisas i taha ma te mate, tena ki kou ake na mahi hai mmahi Tama raa; ia tena na hakattina ia ma na hakataakoto kootou raa ki mmoe koi i TeAtua.
22 E mee te saaita nei kootou ku tauttari te hakamaoni raa, tena na ora kootou raa ku matahua, tena kootou ku isi te laoi hakamaoni i alaa hakattina ana, ia tena laoi hakamaoni alaa tama ma na hatumanava kootou. 23 Maitaname na tattara TeAtua e ora tera e mmoe tahi raa e hakatike kootou no mee pera ma ni tamalliki tera na maatua laatou raa e ora tahi, ia seai ma na maatua ku mmate raa. 24 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Na tama hakaatoa e ssau pera ma na veve,
tena na mee taualleka hakaatoa laatou raa e ssau pera ma ni kaute e hhomo huri.
Na veve raa e mmate,
tena na kaute raa ku maoha i raro,
25 e meia na tattara TeAtua raa e mmoe tahi se isi te hakaoti.”
Teenei ko na tattara te Rono Tauareka tera alaa tama ni takutaku atu kootou raa.

2

Na tama hakamaoni TeAtua

1 Ia tena hakattana i taha ma na mee hakaatoa e sakkino raa, tiaki te tattara malliu, ia se tattara uhiuhi, ia se manava kkere, ia se pehipehi na tattara haeo. 2 Mee pera ma kootou ni tamalliki vahao nei tera e hiunu tahi na vaiuu matahua TeAnana raa, maitaname kootou kaa unu na vaiuu raa, kootou e me ki hhomo vave, ia e me ki too te ora hakamaoni. 3 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Kootou ku kkite hokkootou te laoi hakamaoni TeAriki.”
4 Oo mai i TeAriki, te Tama e ora tera na tama e hakahekeheke ma he tama vare raa, e meia TeAtua ni hirihiri Tama raa ki hakanaaniu. 5 Oo mai pera ma ni tama e ora, tena ku hoki ake kootou hokkootou ki tokonaki no hakatuutuu te Hare Tapu TeAnana Tapu raa i te kina kootou e me ki

hehekau pera ma ni maatua e ttapu no hoki ake ma na mahi Jisas Krais na
hoki e ttapu, ia e matahua raa iaa TeAtua. 6 Maitaname te Launiu Tapu raa
e tattara ma,
“Anau e hirihiri te hatu e sui mmaha roo,
tena Anau e me ki hakatuu te hatu raa pera ma he pou roto Saion;
tena te tama e hakatina te Tama raa e me ki se lavaa roo te napa.”
7 Te hatu nei e sui mmaha roo i na karemata kootou na tama e hakattina raa;
ia seai ma na tama se hakattina raa:
“Te hatu na tama hakatuutuu hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa ko
te hatu e hakanaaniu roo i aruna na hatu hakaatoa.”
8 Tena teeraa kina i roto te Launiu Tapu e tattara ma,
“Teenei ko te hatu e me ki mee na tama ki hinahhina;
te hatu tera e me ki mee na tama ki hhina no paku i raro.”
Na tama raa e me ki hhina, maitaname laatou se hakattina na tattara e ttapu
tera TeAtua e hihai ma laatou ki ppena raa.
9 Emeia kootou ko te kanohenua TeAtua ni hirihiri, ia ni maatua te Tuku,
ia te kanohenua e tapu, ia na tama TeAtua e ttino ia ma na tama TeAtua ni
hirihiri ki takutaku na mee taualleka TeAtua e ppena raa. Tena Tama raa
ni kanna kootou ki oo mai i taha ma te pouri raa, tena ku oo no nnoho i roto
te maahina tauareka Aia raa. 10 E isi te saaita hokotahi kootou ni nnoho
pera ma kootou seai ma ni tama TeAtua, e meia te saaita nei kootou ku
mee pera ma ni tama Aia, ia e isi te vahao hokotahi kootou ni se illoa te laoi
TeAtua raa, e meia te saaita nei kootou ku too te manava aroha Tama raa.

Na tama hehekau TeAtua

11 Aku taina, taatou ni tama e mee pera ma ni tama alaa henua, ia ni
manu siri i roto te maarama nei! Auu se tauttari hea te tinotama raa e hihai,
maitaname hea te tinotama raa e hihai raa e hakataukaa ma te anana. 12 Na
tiputipu kootou i na kina na tama e nnoho pouri raa ki taualleka roo, e mee
te saaita na tama raa e hai atu kootou ma ni tama sakkino raa, na tama raa
e me ki illoa hokolaatou na mee taualleka kootou ni ppena raa, tena laatou
e me ki hakammaha TeAtua i te Aho Tama raa e hamai raa.
13 I te vahi ki hakammaha TeAriki, kootou ki hakallono na tama tera e
hakamattua i roto te maarama nei raa: te tuku hakamaatua i Rom tera e
hakamaatua raa, 14 tena na pare tuku aia ni hirihiri ki kou ake na hakalono
llihu na tama e ppena na mee haeo raa, tena ku hakammaha na tama
taualleka raa. 15 Maitaname TeAtua e hihai ma kootou ki hakaoti na tattara
na tama se atamai e tattara i kootou raa, tena ku hakaoti na tattara nei i na
tiputipu taualleka kootou e ppena raa. 16 Nnoho pera ma ni tama e ttana,
ia auu se mee ma kootou e ttana ki ppena na mee sakkino, e meia nnoho
pera ma ni tama hehekau TeAtua. 17 Hakammaha na tama hakaatoa, ia
laoi alaa hakattina ana, ia hakammaha TeAtua, tena ku hakammaha te
tuku hakamaatua i Rom raa.

Na tattara na hakalono llihu Krais

18 Kootou na tama hehekau, hakallono na tama hakamattua kootou raa,
tena ku hakammaha na tama raa, ia se mee ma kootou ki hakammaha
koi na tama hakamattua e taualleka ia ma na tama pasemmu raa, e meia
hakammaha hoki na tama hakamattua haeo raa. 19 Te mee nei TeAtua e
me ki hakatapu kootou kame kootou e hakavaratoa i te llihu na hakalono
llihu se tau te ttae atu raa, e mee te hihhai kootou ki tauttari TeAtua raa.
20 Kaa he tauareka peehee kootou e me ki too te saaita kootou e taaia ria e
mee na mee e ssara kootou ni ppena raa? Emeia kame kootou e varatoa te
nnoho ma na hakalono llihu te saaita kootou e ppena na mee e ttonu, tena
TeAtua e me ki hakatapu kootou. 21 Teenei te hakataakoto TeAtua ni kanna

kootou raa e mee Krais ni hakalono llihu ma kootou, tena ki mee kootou
pera ma he ata na tama e me ki matamata, tena kootou e me ki tauttari na
tapuvae Aia. 22 Tama raa se isi na hai sara e ppena, ia se isi te tama e rono
ma Tama raa e isi na tattara malliu ni hhopo i te maihu Aia. 23 Te saaita na
tama raa e haru na haeo Aia, Tama raa se lavaa te haru muri na haeo na
tama raa; te saaita Aia ni hakalono llihu, Tama raa se hakamataku ake na
tama raa, e meia te hakataakoto Aia e moe tahi koi i TeAtua te Tama e tonu
roo i te hakatonutonu raa. 24 Krais Hokoia e amo na hai sara taatou raa i
roto te tinotama Aia raa no mate i aruna te kros ma ki taa mate na tiputipu
sakkino taatou raa ki nnoho taatou na ora e ttonu. Na saanuku Aia raa e
tokonaki kootou na tama lavvea raa no taualleka. 25 Kootou ni ssau pera
ma ni sipsip e llano, e meia te saaita nei kootou ku vakkai muri no tauttari
te Tama e rorohi na anana kootou raa.

3

Na hhine ia ma na taanata hai avvana

1 Ia e ssau hoki, kootou na hhine hai avana raa ki hakallono na taanata
kootou raa, maitaname kame ni taanata se hakattina na tattara TeAtua
raa, tena hea kootou e me ki ppena raa e me ki tokonaki na taanata raa
ki hakattina. Kootou se lavaa hoki te mee ni tattara, 2 maitaname na
tama raa e me ki kkite pera na ora kootou raa e ttonu, ia e hakamaoni.
3 Kootou se tau te hakahaka na tinotama kootou raa ki tiputipu laoi; na
mee pera ma ki ssiri hakaraoi na rouru kootou raa ia ma na mee kivakiva
kootou e hakamaumau raa ia ma na hekau kootou e uruuru raa. 4 Emeia
te hakamaoni i roto kootou raa e tau roo te huri ake na tiputipu laoi na
tinotama kootou raa, te tiputipu laoi ia ma te laumarie se isi te hakaoti,
teenaa ko na mee roo TeAtua e hakammaha hai mahi raa. 5 Na tiputipu
na hhine e ttapu i mua raa e taualleka hoki. Na tama raa e hakamoe tahi
na hakataakoto laatou raa i TeAtua, ia e hakallono na taanata laatou raa.
6 Sara e mee pera hoki; tama raa e hakarono roo Abraham, tena ki kanna
tama raa ma he tama hakamaatua aia. Kootou e me ki mee pera ma ni
tamalliki hhine aia kame kootou se mattaku i na mee hakaatoa, tena ku
ppena na mee e ttonu.

7 Kootou na taanata hai avana raa ki mee peeraa hoki, kootou ki nnoho
ma na hhine kootou raa ma na hakataakoto taualleka pera ma na hhine
raa se ivi pera ma na taanata. Hakammaha roo hakaraoi na tama raa,
maitaname na tama raa e me ki hakapaa ma kootou no too na hoki TeAtua
i te vahi te ora raa. Kootou ki ppena na mee nei ki se hai mee sakkino e ppui
vaa mua na lotu kootou raa.

Na hakalono llihu na tama e ppena na mee e ttonu

8 Ki hakaotioti: kootou hakaatoa ki isi na tiputipu ia ma na hakataakoto
e hakanatahi; laoi te tama ma te tama, tena ku hai taina laoi, tena ku nnoho
hakaraoi kootou hokkotou. 9 Auu se sui muri ake te haeo teeraa tama e
ppena i akoe raa, ia auu se tuku te haeo teeraa tama e tuku i akoe raa, e meia
sui muri ake te haeo na tama e ppena i akoe raa ma te tauareka, maitaname
TeAtua ni tattara hakamaoni atu ma Aia e me ki kou atu te tauareka te
saaita Aia ni kanna kootou raa. 10 E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e
tattara ma,
“Kame kootou e hihhai ki nnoho te ora tauareka,
tena kootou ki hihhai hoki ki kkite te tauareka,
tena kootou ki hakaoti te tattara haeo,
ia hakaoti hoki te tattara malliu.
11 Kootou ki ttike i taha ma na mee sakkino raa,

tena ku ppena na mee taualleka;
kootou ki hai na mahi kootou ki too te noho laoi.
12 Maitaname TeAriki e rorohi laoi na tama e ttonu raa, tena e hakarono
hoki na lotu na tama raa;
e meia Aia e me ki se kkira ake na lotu na tama e ppena na mee sakkino
raa."
13 Koai te tama e me ki mee hakahaeo kootou te saaita kootou e hihhai ki
ppena na mee taualleka? 14 Ia niaina kame kootou e hakalono llihu e mee
kootou e ppena na mee e ttonu, tena kootou ki hihhia! Auu se mattaku he
tama peehee, ia auu se mamannatu tammaki. 15 Emeia lotu ake Krais i
roto na hatumanava kootou, tena ku hakammaha Aia pera ma ko TeAriki.
Kootou ki tanattana tahi, ia ki sui muri ake na vahiri na tama e vahiri atu
kootou ma ki hakari ake na hakataakoto hakaatoa kootou e isi i roto kootou
ma ki noho ttari kootou hea koi hamai raa, 16 e meia kootou ki hakammaha
na tama raa no tattara hakatauareka ake. Tallaki na kapuroro kootou raa
ki matahua e mee te saaita kootou e me ki haru haeo ria, tena na tama e
tattara hakasakkino na mee taualleka kootou na tama e tauttari Krais raa
e ppena raa ku nnapa hokolaatou i na mee laatou ni ppehi raa. 17 Emeia
kame teenaa he hihai TeAtua ma kootou ki hakalono llihu, tena kootou
ki ppena koi na mee taualleka, ia se ppena na mee haeo. 18 Maitaname
Krais ni mate te vahao hokotahi koi ma na hai sara taatou hakaatoa. Aia e
tauareka roo no tokonaki na tama hai ssara raa ma ki hakataki ake kootou
iaa TeAtua. Te tinotama Aia raa e taia ria no mate, e meia Aia e hakaora ria i
te vahi te anana, 19 tena i na mahi TeAnana Tapu, Krais e haere no takutaku
ake na anana tera e nnoho i te kina te mate raa. 20 Teenei ko na anana na
tama tera se hihhai ki tauttari TeAtua te saaita Aia ni noho no hakattari
hakaraoi te saaita Noa ni penapena te vaka aia raa. Na tama i roto te vaka
raa e moisi koi, teeraa e varu koi na tama, ia na tama raa hakaatoa se hai
tama ni mate i te tai uu raa, 21 tena te tai uu raa e huri mai te tiputipu te
hakoukou tapu tera e tokonaki tammaki na tama te saaita nei raa ki ora. Te
mee nei e kee ma te ssoro akoe na kkere te tinotama akoe raa, e meia te mee
nei e hamai te hakataakoto tauareka TeAtua ni hakamoe mai raa. Na mahi
te ora muri Jisas Krais raa e tokonaki akoe ki ora. 22 Jisas Krais ni haere i
te vaelani no noho i te vahi laaua TeAtua, Tama raa ku hakamaatua i aruna
na ensel ia ma na tama hakamattua i te vaelani ia ma na mahi hakaatoa.

4

Na ora vahao nei

1 E mee Krais e hakalono llihu i te tinotama Aia, tena kootou hoki ki
hahaivi hokkootou ki ivi, tautari te hakataakoto Aia ni isi raa; maitaname
te tama e hakalono llihu ma te tinotama aia raa ku se hukui ma na hai sara.
2 Tena kaamata te saaita nei, kootou ki tiaki TeAtua ki ppena hea Aia e
hihai i roto na ora kootou i te maarama nei raa, ia auu se tiaki na mee tera
te tinotama raa e hihai raa ki hakattaki kootou. 3 Kootou na saaita tammaki
ku llaka raa e ppena hea na tama e nnoho pouri raa e hihhai ki ppena raa.
Kootou e nnoho na ora haeo ma na hhine, ia kootou e hihhai roo ki ppena
na tiputipu se ttonu, kootou e hihhai ki unu tahi, kootou e hihhai ki hukkui
i roto na tahao sakkino, tena kootou e hihhai ki oo i na kai e llahi na tama
e unu raa, tena kootou e hihhai ki hakamarumaru na hatu tipua haeo raa.
4 Tena te saaita nei na tama e nnoho pouri raa ku mahharo e mee kootou
ku se hukui ma laatou i na ora haeo kootou ni nnoho mai i mua raa, tena
na tama raa ku haru na haeo kootou. 5 Emeia na tama raa e me ki hakari
ake na tiputipu laatou hokolaatou raa iaa TeAtua. Tama raa ku tanattana
ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa. 6 Tera hea

na tama raa ni takutaku hoki te Rono Tauareka raa i na tama ku mate raa; teenaa ko na tama na tiputipu laatou e isi i te maarama nei raa ku oti te hakatonutonu ria, e ssau koi pera ma na tama hakaatoa. Te Rono Tauareka raa ni takutaku ria ake i te kautana na tama ku mmate raa ma ki tokonaki ria na anana na tama raa ki nnoho pera ma TeAtua e ora raa.

Lollohi hakatauareka na hoki TeAtua raa

7 Te hakaotioti na mee hakaatoa ku taapiri. Kootou ki se mannava haeo, tena ku tanattana tahi, ia kootou ki lavaa hoki te lotu. 8 Te mee hakamaatua roo i aruna na mee hakaatoa, kootou ki laoi hakamaoni roo alaa tama, maitaname te laoi raa e uhi tammaki na hai sara. 9 Tallaki na totoka kootou raa ki tokonaki alaa tama, tena auu se tamumu. 10 Kootou hakaatoa ki mee pera ma ni tama e lollohi hakatauareka na hoki TeAtua raa, tena kootou e tau te tokonaki ki taualleka alaa tama ma na hoki taualleka TeAtua e kou atu raa. 11 Na tama e takutaku raa e tau te takutaku na tattara TeAtua raa; na tama e hehekau raa e tau te hehekau ma na mahi TeAtua ni kou ake laatou i na mahi Jisas Krais i roto na mee nei hakaatoa raa; taatou e me ki hakammaha ake i TeAtua, te Tama tera e ttino na mee taualleka ia ma na mahi hai mmahi na vahao hakaatoa raa. Amen.

Hakalono llihu pera ma ni tama te lotu

12 Aku soa laoi roo, auu se oho i na hakalono llihu haeo e me ki hahaaite kootou peeraa ma na mee ni kapihi atu kootou raa ni mee kootou no se kkite i mua raa. 13 Ia tena kootou ki hihhia, maitaname kootou ku too hoki na hakalono llihu Krais raa, tena kootou e me ki hihhia roo te saaita kootou e kkite na mahi Aia raa. 14 Kootou na tama tera e haru haeo ria raa ki hihhia, maitaname kootou ni tama tauttari Krais: te mee nei e huri mai pera ma TeAnana hai mahi raa ko TeAnana Tapu TeAtua tera e moe i roto kootou raa. 15 Kootou ki seai ma ni taa tama, ia ni tama e kailallao, ia ni tama e tahhao haeo ia ma ni tama e ttuu honihoni i na sara alaa tama ki se lavaa kootou te too na hakalono llihu i na mee nei. 16 Emeia, kame kootou e hakalono llihu e mee kootou ni tama e tauttari Krais, tena kootou ki se nnapa, e meia kootou ki hakammaha TeAtua e mee te inoa Krais raa ku mmau i roto kootou.

17 Te saaita nei ku tae mai ki kaamata te hakatonutonu, tena na tamalliki TeAtua raa ko na tama kaamata e me ki hakatonutonu ria. Kame te hakatonutonu nei e kaamata i taatou, tena kaa na tama se hakattina te Rono Tauareka TeAtua raa e me ki hakalono llihu roo peehee? 18 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Na tama taualleka raa e me ki ttiri na tapahara i mua laatou e too te ora e
ora tahi;
kaa he mee peehee e me ki kapihi ake i na tama hai ssara raa?”

19 Ia tena na tama tera e hakalono llihu e mee TeAtua e hihai ma laatou ki hakalono llihu raa e tau te hakattina hakamaoni i te Tama ni pena mai laatou raa, e mee na mee taualleka laatou ni ppena raa, maitaname TeAtua e maanatu tahi na tattara Aia ni hakamoe raa.

5

Na hakattina ana TeAtua

1 Anau hokonnau he tama hakamaatua, tena anau e kainno atu na tama hakamattua i na hare lotu kootou raa. Anau e kite karemata roo na hakalono llihu Krais raa, tena anau e me ki too hoki na mahi Aia e me ki hakari mai raa. Anau e kainno atu i kootou 2 ki lollohi hakaraoi na hakattina ana TeAtua e kou atu kootou raa, tena kootou ki kanauhie te

lollohi na tama raa pera ma TeAtua e hihai raa, ia auu se kkaro. Ppena
na hehekau kootou raa, tena auu se mannatu te sui, e meia kootou ki
hihhai hakamaoni ki tokonaki. 3 Auu se hahaivi ma ki mee pera ma he
tama hakamaatua na tama kootou e lollohi raa, e meia kootou ki huri
ake na tiputipu ki tauttari na tama raa. 4 Tena te saaita te Tama Rorohi
Hakamaatua raa e hamai raa, kootou e me ki too na hau hakananniu se
lavaa te mmae raa.
5 Ia e ssau peeraa hoki, kootou na tautama vahao nei raa e tau te
hakallono na tama mattua raa. Tena kootou hakaatoa ki too na tiputipu
te pasemmu ki tokonaki alaa tama; e mee te Launiu Tapu raa e tattara ma,
"TeAtua se hihai na tama hai ahu,
e meia Aia e hihai na tama e pasemmu."
6 Tena kootou ki nnoho pasemmu i raro na mahi TeAtua, tena Aia e me ki
ssau kootou i aruna te saaita Aia e maanatu ma ku tonu raa. 7 Tiaki atu
na hakataakoto e mmaha kootou e isi raa i TeAtua, maitaname Tama raa e
rorohi kootou.
8 Kootou ki tanattana, tena ku hakamattonu! Satan, te tama e hakataukaa
ma kootou raa e hahaere hakatike na kina hakaatoa pera ma he laion no
sesee ki oho atu no kai he tama. 9 Tuu mmau i na hakattina kootou raa,
tena kootou se lavaa te hakallono te tama naa, maitaname kootou e illoa
pera ma na hakattina ana i roto te maarama nei raa e ttiri na hakalono llihu
peenei hoki.
10 Ia i muri kootou e me ki hakalono llihu paa saita koi, tena TeAtua te
Tama na mee hakaatoa e taualleka raa e me ki kanna atu kootou ki oo ake
no hukui hakaatoa ma Krais i roto na mahi Aia tera se isi te hakaoti raa.
Krais Hokoia e me ki mee kootou ki ttuu mmau, ia ki ivi, tena kootou e me
ki se lavaa te naue. 11 TeAtua ki hakamaatua na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

12 Sailas, te tama anau e kanna ma he tama hakamaoni te lotu raa e
tokonaki anau ki taataa atu te launiu e popoto nei. Anau e hihai ki tattara
hakapurupuru atu i kootou, tena ku tattara atu te iroa anau pera ma na
mahi TeAtua raa e hakamaoni. Tena kootou ki ttuu mmau i roto na mahi
raa.
13 Te hakahoa hoki te lotu naa e tuu i Babilon tera TeAtua ni hirihiri raa
e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou, tena Mak hoki te tama ku
mee pera ma he tama anau raa e kou atu hoki na tattara hihia aia. 14 Haere
lulluu na rima kootou ma alaa hakattina ana ma te laoi TeAtua.
Te noho laoi ki nnoho ma kootou hakaatoa na tama e hukui ma Krais raa.

2 Pita
Te launiu hakarua Pita e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.2*
Tiputipu taualleka na hakattina ana *1.3—1.11*
Te taku Pita *1.1—1.21*
Na tama seai ma ni tama hakamaoni e akoako *2.1—2.22*
Te hamai hakaoti Krais *3.1—3.10*
Na tattara hakaoti *3.11—3.18*

1 Anau Saimon Pita, anau he tama hehekau, ia he aposol Jisas Krais.
Anau e taataa atu i kootou na tama e ttonu tahi tera ni too na hakattina
hai mmahi peenei ma na hakattina maatou nei i na mahi TeAtua ia ma
taatou Tokonaki Jisas Krais raa.
2 Na illoa kootou i TeAtua ia ma Jisas TeAriki taatou raa ki kou atu te
tauareka ia ma te noho laoi se isi te hakaoti.

Te kanna ia ma te hirihiri TeAtua

3 Na mahi hai mmahi TeAtua raa e kou mai taatou na mee hakaatoa
taatou e hihhai raa, ma ki lavaa taatou te nnoho na ora te lotu hakamaoni
i te atamai taatou i te Tama tera ni kanna taatou ki nnoho i roto na mahi
ia ma na tiputipu taualleka Aia raa. 4 Teenei hea Tama raa ni kou mai na
hoki e llahi, ia e sui mmaha tera Aia ni tattara mai i mua raa. Tena na
hoki nei e lavaa te tokonaki kootou ki hakassao i taha ma na tiputipu haeo
i te maarama nei raa, tena ku oo mai ki nnoho i roto na mahi hai mmahi
TeAtua raa.
5 I roto te hakataakoto nei kootou ki hai na mahi kootou ki too te tauareka
raa i roto na hakattina kootou, tena na taualleka kootou raa e me ki kou atu
te iroa, 6 tena na illoa kootou raa e me ki kou atu te noho hakavaratoa, tena
te nnoho hakavaratoa raa e me ki kou atu te pasemmu, tena te pasemmu raa
e me ki kou atu na tiputipu taualleka hakaatoa, 7 tena na tiputipu taualleka
raa e me ki kou atu te hakamaoni na tiputipu te lotu, tena na tiputipu te
lotu raa e me ki kou atu te laoi. 8 Teenei na tiputipu kootou e tau te isi,
ia kame kootou e isi hakamaoni na tiputipu nei, tena na tiputipu nei e me
ki mee kootou ki mataora, ia ki hakanuu na illoa kootou iaa Jisas Krais
TeAriki taatou raa. 9 Emeia kame kootou se isi na tiputipu taualleka nei i
roto kootou, tena kootou e me ki ssau pera ma na tama se lavaa te kkite i
mmao raa, tena kootou se lavaa te kkite, ia e me ki ssiri ma kootou ku oti
te ssorohia no matahua i taha ma na hai sara kootou i mua raa.
10 Ia tena aku taina, kootou ki hai na mahi kootou ki mee te kanna ia
ma te hirihiri Aia raa ki hai mahi i roto kootou; kame kootou e too te
hakataakoto nei, tena kootou se lavaa te tiaki na hakattina kootou raa.
11 Kame kootou e tauttari, tena kootou e me ki isi na mahi roo hakaatoa
ki uru i te Hakamaatua ana TeAriki ia ma te Tokonaki taatou Jisas Krais raa.
12 Ia tena anau e me ki hakailloa atu kootou i na mee nei, niaina ma
kootou ku oti te illoa na mee nei, tena kootou ki ttuu mau roo i te hakamaoni
kootou ni too raa. 13 Anau e hakataakoto ma e tonu anau ki tataaraki na
kapuroro kootou raa ma na tiputipu nei te saaita nei anau koi ora. 14 Anau
e iroa pera ma se roroa anau ku mate, e ssau pera ma TeAriki Jisas Krais
ni tattara hakamatahua mai anau raa. 15 Tena anau e me ki hai na mahi
anau ki sesee he ara ki tokonaki kootou ki mannatu na mee nei na vahao
hakaatoa te saaita anau ku mate raa.

Krais e hakamaahina na ora taatou

16 Maatou se mee ma e tuunaki na tattara na tama e hatuhatu raa ki
hakailloa ake na tama i te vakkai mai muri ia ma na mahi TeAriki taatou
Jisas Krais raa. Maatou e kkite roo ma na karemata maatou na mahi Tama
raa. 17 Maatou e nnoho i te kina raa te saaita TeAtua Tamana ni kou ake
te hakammaha ia ma na mahi Tama raa, te saaita te reo i te Maahina i te
Kina Hakanaaniu raa ni tattara iho ma, “Teenei ko te Tamariki hakamaoni
Anau, tena Anau e hihia roo i Aia.” 18 Maatou hokomaatou e llono te reo
raa e tattara iho i te vaelani te saaita maatou ni nnoho ma Tama raa i aruna
te mouna e tapu raa.

19 Ia tena maatou e illoa hakamaoni na tattara na profet raa ni tattara mai
raa. Kootou e me ki ttonu hakamaoni kame kootou e tauttari na tattara
raa, maitaname na tattara raa e ssau pera ma he ahi e hakamaahina i te
kina e pouri raa ki tae te saaita te ata raa ku haere ake, tena te tapao raa
e me ki hakamaahina i roto na hatu manava kootou. 20 Tena i aruna na
mee hakaatoa, kootou ki mannatu pera ma se hai tama maatou e lavaa te
hakamaarama atu na tattara i roto te Launiu Tapu. 21 Maitaname se hai
tama e tattara na tattara TeAtua raa i na hakataakoto koi te tama, e meia
TeAnana Tapu e hakattaki na tama naa ki tattara na tattara e oo mai TeAtua
raa.

2

Na tama seai ma ni tama akoako hakamaoni

1 Na profet malliu raa ni hakahhura iho i mua i roto na kanohenua, ia e
ssau hoki ma te saaita nei, na tama seai ma ni tama hakamaoni ki akoako
raa e me ki hakahhura mai i roto kootou. Na tama naa e me ki tattara atu na
tattara malliu ki mee na ora na tama ki haeo, na tattara i te hakamarumaru
se hakamaoni raa e me ki mee kootou ki se hakattina i te Tama Hakamaatua
tera ni taaui laatou i taha ma na hai sara raa, tena na tama naa e me ki mee
laatou hokolaatou ki hakateki no haeo. 2 Ia tena tammaki na tama e me
ki tauttari na tiputipu sakkino na tama raa; maitaname hea na tama raa e
ppena raa e me ki mee alaa tama ki tattara haeo i na tiputipu te hakamaoni.
3 Na tama seai ma ni tama hakamaoni e akoako raa e mannako, tena laatou
e me ki too na sileni i na tattara malliu laatou e hatuhatu raa. Emeia te
saaita nei ku roroa, tena te Tama e me ki hakatonutonu na tama raa ku
tanattana, ia te Tama e me ki kou ake te haeo na tama raa ku maahuru mai!

4 TeAtua se hakasao na ensel e hai sara raa, e meia Aia e me ki lletu na
tama raa i te kina te ahi raa, tena na tama naa e me ki nnoho karapusi i
te kina e pouri raa no hakattari te Aho te Hakatonutonu raa. 5 TeAtua se
hakasao te maarama i mua raa, e meia Aia e kou ake te tai uu ki loohia
te maarama na tama se illoa TeAtua raa; na tama koi Aia e tokonaki raa
ko Noa, te tama e takutaku na tiputipu e ttonu raa ia ma tokohitu alaa
tama. 6 TeAtua e kou ake na hakalono llihu i na matakaina Sodom laaua
ma Gomora. Tama raa e ttuni na matakaina raa ma te ahi, tena e rua na
matakaina raa e me ki huri mai ki kkite na tama se hakattina i TeAtua raa
hea e me ki kapihi ake i laatou raa. 7 TeAtua e hakasao Lot, he tama e tonu,
tena tama raa e kkaro roo na tiputipu sakkino na tama se hihhai ki tauttari
na tuaa raa. 8 Lot he tama tauareka e noho ma na tama sakkino, tena te aho
ma te aho aia e hakalono llihu koi i na mee aia e kite na tama raa e ppena
raa ia ma hea aia e rono raa.

9 Ia tena TeAtua e iroa te ara Aia e me ki hakasao na tama e hakattina Aia
raa i taha ma na mee sakkino e hahaaite laatou raa ia ma te ara Aia e me
ki karapusi na tama sakkino raa ma na hakalono llihu ki tae roo te Aho te

Hakatonutonu raa, 10 taohi mua na tama tera e tauttari na tiputipu sakkino
i na tinotama laatou raa, tena ki peesia na mahi TeAtua raa i taha.
Na tama seai ma ni tama hakamaoni e akoako raa se mattaku, ia e
hakatapanatta, tena na tama naa se isi na hakammaha laatou i na tama
hai mmahi i aruna raa; e meia na tama naa e hai na haeo na tama raa.
11 Niaina na ensel e ivi tera e hai mmahi i aruna na tama seai ma ni tama
akoako hakamaoni raa, na ensel se lavaa te haru na haeo na tama raa i
mua na karemata TeAriki. 12 Na tama nei e ppena hea te tinotama raa e
hihai, tena laatou e ssau pera ma ni manu kai ttama e hannau mai ki taaia
ria ki mmate. Na tama nei e tattara haeo i na mee laatou se illoa raa. Tena
laatou e me ki taaia ria ki mmate pera ma na manu kai ttama raa, 13 tena
na tama nei e me ki too na hakalono llihu pera ma ni taaui laatou. Na tama
nei e hihhai ki ppena na mee hakaatoa i te maarama raa ki tau ma hea na
tinotama laatou raa e hihhai, ia na tama nei e hakannapa, ia e haeo te saaita
laatou e nnoho ma kootou no kkai raa; na tama nei e nnoho hihhia ma na
tiputipu sakkino laatou raa! 14 Na tama nei se hai mee peeraa hoki e hihhai,
na tama nei e hihhai koi ki karemata kailallao, ia na tama nei se ppohu te
ppena na hai sara. Na tama nei e hakattaki na tama na hakattina laatou raa
e matanaennae raa i roto te taaiki. Na hatu manava laatou raa e akoako
ria ki kai mannako. Na tama nei e nnoho i raro na haeo TeAtua e tuku raa!
15 Na tama nei ku tiaki te ara e tonu raa, tena ki oo no llano i taha ma te ara
raa; na tama nei e tauttari te mateara Balam, te tamariki Beor raa ni tautari,
e mee te tama raa e hihai ki too na sileni i na mee se ttonu aia e ppena raa.
16 Emeia TeAtua e hai ake tama raa i na hai sara aia raa. Te donki Balam raa
e tattara pera ma he tama no hakamau na hakataakoto e vvare tama raa e
ppena raa.
17 Na tama nei e ssau pera ma na kina na vai ku pakuppaku raa, ia e
ssau hoki pera ma na pukureurehu e aania ria te matani raa; TeAtua ku
oti te tuku te kina na tama naa i te kina e pouri roo. 18 Na tattara na tama
nei raa ni tattara ahuahu, ia ni tattara vvare koi, na tama nei e huri ake
na tiputipu sakkino te tinotama raa e hihai ma ki taaiki na tama tera ku
kaamata ki huro i taha ma na ora haeo laatou ni nnoho mai i mua raa. 19 Na
tama e akoako na malliu laatou raa e tattara malliu ma na tama e me ki
too te tauareka, e meia laatou hokolaatou e nnoho ma na tiputipu sakkino,
maitaname taatou e tauttari na tiputipu sakkino tera e kou mai na haeo
taatou raa. 20 Kame te atamai na tama TeAriki ia ma te Tokonaki taatou
Jisas Krais raa e mee laatou no huro i taha ma na tiputipu sakkino i te
maarama nei raa, tena ki oti laatou ku ppena hakaraoi na tiputipu sakkino
raa, tena te haeo na tama naa e me ki too te saaita hakaoti raa e me ki haeo
roo, ia e me ki raka i aruna ma te kaamata. 21 E me ki tauareka roo ma
laatou kame laatou ni se illoa mai na tiputipu e ttonu tahi raa. E haeo ma
laatou ki illoa na tiputipu e ttonu tahi raa ki oti laatou ku huro muri i taha
ma na tattara e ttapu laatou ni llono raa. 22 Hea e kapihi ake i na tama raa
e huri ake pera ma na tattara hurihuri nei e hakamaoni:
“Te poi raa e me ki vaakai no kai na rua aia ni rua raa”,
tena
“te piki ku oti te hakoukou ria no matahua raa e me ki vaakai no
hakatupetupe i roto na peela.”

3

TeAriki e me ki vaakai mai hakaraoi

1 Aku soa laoi roo, teenei te hakarua na launiu anau e taataa atu i kootou.
I roto e rua na launiu anau raa, anau e hahaivi ma ki hakamaarama na

kapuroro kootou raa ma na hakataakoto taualleka, tera hea anau e tattara
atu hakaraoi i na mee nei. 2 Anau e hihai kootou ki mannatu na tattara na
profet e ttapu TeAtua i mua raa ia ma na tattara hoki TeAriki te Tokonaki
taatou tera na aposol raa ni tattara atu kootou raa. 3 Te mee kaamata,
kootou ki illoa pera ma te saaita na aho hakaotioti raa, e isi na tama e me
ki oo atu, e meia na ora na tama naa e me ki lepotia i na mee sakkino laatou
e hihhai raa. Na tama naa e me ki taussua kootou, 4 ia e me ki vahihhiri atu
ma, “Jisas e tattara hakamaoni pera ma Aia e me ki vaakai mai ma seai?
Kaa teehee Aia naa? Na tipuna taatou raa ku oti te mmate hoki, e meia na
mee hakaatoa e mmoe koi pera ma i mua te saaita TeAtua ni pena iho te
maarama nei raa!”

5 Na tama naa e illoa, e meia laatou e hihhai ki tiaki te hakamaoni raa
pera ma TeAtua e ppehi koi te tattara, tena te vaelani ma te maarama nei
ku ttipu ake. Te maarama nei e tipu ake i lottonu te moana, ia e pena i te vai,
6 ia teenaa ko te vai naa koi te tai uu raa ni hamai no seua te maarama i
mua raa. 7 Emeia te vaelani ia ma te maarama nei e mmoe i na rima TeAtua
ki ttuni ki ura. Te vaelani ia ma te maarama nei e mmoe ki ttae te aho na
tama se hakattina TeAtua raa e me ki hakatonutonu ria, tena ku seua ria.

8 Aku soa laoi roo, auu se ssiri te mee hokotahi nei! Te aho hokotahi
raa se kee ma simata na hetau i na karemata TeAtua. Tama raa e kite pera
ma te aho hokotahi raa e ssau koi pera ma simata na hetau. 9 TeAtua se
lavaa te nnahe te ppena hea Aia e hakataakoto ki ppena raa, ia pera ma
alaa tama kame e hakatataakoto raa. Emeia Aia e varatoa roo te noho ma
kootou, maitaname Aia se hihai ma na tama ki haeo, tena Aia e hihai ma
na tama hakaatoa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa.

10 Emeia te aho TeAriki raa e me ki hamai pera ma he tama kairarao.
I roto te aho naa, te vaelani raa e me ki hakateki no seai, tena na mee
hakaatoa i te vaelani raa e me ki vvelahia no haeo, tena te maarama nei
ia ma na mee hakaatoa e me ki oti. 11 E mee na mee hakaatoa e me ki
hakaoti ria peenei, kaa he ora peehee kootou e tau te isi? Kootou ki
mee na ora kootou raa ki ttapu, tena ku tauttari hakamaoni TeAtua, 12 te
saaita nei kootou ki nnoho no hakattari te Aho TeAtua e me ki hamai no
hakatonutonu raa e tae mai, tena kootou ki hai na mahi kootou ki mee te
aho raa ki tae mai vave, teenaa ko te aho te vaelani raa e me ki velahia no
haeo, ia te vvela raa e me ki mee na mee hakaatoa i te vaelani raa ki hhonu
pera ma he vai. 13 Emeia maatou e hakattari koi hea TeAtua ni tattara
hakamaoni mai i te vahi te vaelani ia ma te maarama vahao nei tera na
tama e ttonu tahi raa e me ki nnoho raa.

14 Aku soa laoi roo, te saaita kootou e nnoho no hakattari te aho naa ki
tae mai raa, kootou ki hai na mahi kootou ki ttonu, ia ki se hai ssara i mua
na karemata Tama raa, tena ku nnoho laoi ma Tama raa. 15 Kootou ki kkira
ake te varatoa TeAriki e isi ki kou atu kootou he saaita ki tokonaki ria no
ora e ssau hoki pera ma Pol, te soa taatou raa ni taataa atu i kootou ma te
atamai TeAtua ni kou ake aia raa. 16 Teenei hea Pol e taataa i roto na launiu
aia raa hakaatoa te saaita aia ni tattara atu raa. E isi na tattara e hainatta
i roto na launiu aia tera na tama e hakatapanatta ia ma na tama na ora se
ttonu raa e hakamamaarama huri na tattara raa, e ssau hoki pera ma alaa
tattara i roto te Launiu Tapu raa. Tena na tama raa e tuku koi te haeo laatou
hokolaatou.

17 Emeia kootou na soa laoi maatou raa ko na illoa roo na mee nei. Kootou
ki hakamattonu, ki se lavaa na tama se hai lou raa te hakattaki kootou i te
ara e sara no maoha i taha ma na hakattina taualleka kootou raa. 18 Emeia
kootou ki tauhano no nnoho ma na mahi ia ma te atama TeAriki te Tokonaki

taatou Jisas Krais raa. Taatou ki hakammaha Tama raa te saaita nei ia ma na saaita hakaatoa. Amen.

1 Jon
Te launiu kaamata Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.4*
Te maahina ma te pouri *1.5—2.29*
Na tamalliki TeAtua ma na tamalliki Satan *3.1—3.24*
Te hakamaoni ma na mee e ssara *4.1—4.6*
Na tiputipu te laoi *4.7—4.12*
Na mahi te hakatina *5.1—5.21*

Te Tattara te Ora

1 Maatou e tattaa atu i kootou te Tattara te Ora tera ni tipu mai i te kaamata roo. Maatou e llono na tattara Aia raa, tena maatou e kkite roo te Tama raa ma na karemata maatou, tena maatou ni ttaohi hoki Tama raa ma na rima maatou. 2 Maatou e kkite te Ora raa te saaita te Ora raa ni tipu tama, tena maatou ku tattara i te vahi te Ora raa, tena maatou ku tattara atu kootou i te Ora e ora tahi tera ni noho ma te Tamana raa, tena te aho nei maatou ku illoa te Tama raa. 3 Hea maatou ni kkite ia ma hea maatou ni llono raa, maatou ku hakatae atu i kootou hoki, ki lavaa kootou te hukui mai maatou, tena taatou ku hukui ma te Tamana ia ma Jisas Krais te Tamariki Aia raa. 4 Maatou e tattaa atu na mee nei ma ki mee taatou ki hihhia hakamaoni.

TeAtua ko te Maahina

5 Teenei na tattara maatou ni llono i te Tamariki Aia raa, tena maatou ku hakatae atu i kootou: TeAtua ko te Maahina, tena Aia se isi roo te pouri hokotahi i roto Aia. 6 Tena kame taatou e tattara ma taatou e hukui ma Tama raa, e meia taatou e tauttari koi na tiputipu sakkino, tena taatou e malliu koi i na tattara taatou ia ma na auna taatou raa. 7 Emeia kame taatou e tauttari na tiputipu te maahina pera ma te Tama raa e noho i roto te maahina raa, tena taatou e hukui ma na tama hakaatoa, tena te toto Jisas te Tamariki Aia raa e ssoro taatou no matahua i taha ma na hai sara taatou raa.

8 Kame taatou e tattara ma taatou se isi na hai sara, tena taatou e tattara malliu i taatou hokotaatou, tena te hakamaoni raa se moe i roto taatou. 9 Emeia kame taatou e ui ake na hai sara taatou raa i TeAtua, Tama raa e me ki ttaohi na tattara e ivi Aia raa no pena hea e tonu: Tama raa e me ki ssirihia na hai sara taatou raa hakaatoa, tena ku mee taatou ki matahua i na tiputipu sakkino taatou ni ppena raa. 10 Kame taatou e tattara ma taatou se isi na hai sara, tena taatou hoki e me ki tattara ma TeAtua he Tama tattara mariu, tena na tattara Tama raa se mmoe hoki i roto taatou.

2

Krais taatou Tokonaki

1 Anau e taataa atu i kootou na tamalliki anau raa ki se lavaa kootou te isi na hai sara; e meia kame he tama e pena te mee e sara, tena taatou e isi te tama e me ki tuu no tattara ake TeAtua ma taatou, teenaa ko Jisas Krais te Tama e tonu tahi raa. 2 Ia tena Krais Hokoia ko te Tama koi e lavaa te ssoro na hai sara taatou raa i taha, ia seai ma na hai sara koi taatou raa, e meia na hai sara hoki na tama roo hakaatoa.

3 Kame taatou e tauttari na tuaa TeAtua raa, tena taatou e me ki illoa
hakamaoni pera ma taatou e illoa Tama raa. 4 Kame taatou e tattara ma
taatou e illoa Tama raa, e meia taatou se tauttari na tuaa Tama raa, tena
taatou ni tama e tattara malliu, tena te hakamaoni raa se moe i roto taatou.
5 Emeia kame taatou e hakallono na tattara TeAtua raa, tena taatou ko na
tama e too hakamaoni te laoi Tama raa i roto taatou. Taatou e me ki illoa
ma taatou e hukui ma Tama raa: 6 na tama e tattara ma laatou e hukui ma
TeAtua raa e tau te tauttari na tiputipu Jisas Krais e isi raa.

Te tuaa vahao nei

7 Aku soa laoi roo, te tuaa anau e taataa atu nei seai ma he tuaa vahao
nei; teenei he tuaa i mua, te tuaa kootou ni llono i te kaamata roo. Te tuaa i
mua raa ko na tattara kootou ni llono i mua. 8 Emeia te tuaa anau e taataa
atu nei he tuaa vahao nei, maitaname kootou ni kkite te hakamaoni te tuaa
nei raa i roto te ora Krais, ia e kkite hoki i roto na ora kootou. E mee te
pouri raa ku haere ki seai, tena te Maahina hakamaoni raa ko na maahina
mai avare.

9 Kame taatou e tattara ma taatou e nnoho i roto te maahina raa, e meia
taatou e kiri lloto koi alaa tama, tena taatou koi nnoho koi i roto te pouri
raa te vahao nei. 10 Kame taatou e laoi alaa tama, tena taatou e nnoho i
roto te maahina raa, tena taatou se isi hoki na mee e mmoe i roto taatou
tera e lavaa te mee alaa tama ki hai ssara. 11 Emeia kame taatou e kiri
lloto alaa tama, tena taatou koi nnoho koi i roto te pouri raa te aho nei;
taatou e hahaere i roto te pouri raa, tena taatou se illoa ma taatou e oo i
hee, maitaname te pouri raa e mee na karemata taatou raa no sseni.

12 Aku tamalliki, anau e taataa atu i kootou, maitaname na mahi te inoa
Krais raa e ssoro na hai sara kootou raa i taha.

13 Anau e taataa atu i kootou na tamana, e mee kootou e illoa te Tama tera
ni tipu mai i te kaamata roo.

Tena anau e taataa atu i kootou na tautama vahao nei raa, maitaname
kootou ku hai mmahi roo no hakahiti vaa aruna na mahi Satan.

14 Anau e taataa atu i kootou na tamalliki anau raa, e mee kootou ku illoa
te Tamana.

Anau e taataa atu i kootou na tamana, maitaname kootou ku illoa te Tama
ni tipu mai i te kaamata roo.

Anau e taataa atu i kootou na tautama vahao nei raa, e mee kootou ku
hai mmahi; na tattara TeAtua raa ku mmoe i roto kootou, tena kootou ku
hai mmahi roo no hakahiti vaa aruna na mahi Satan.

15 Auu se laoi te maarama nei ia ma na mee i roto te maarama nei raa.
Kame kootou e laoi te maarama nei, tena kootou ku se laoi te Tamana.
16 Na mee roo hakaatoa i roto te maarama nei raa; na mee sakkino taatou e
hihhai raa ko na mee na tama e kkite no mannako ia ma na mee hakaatoa
i roto te maarama nei tera na tama e tattara ahuahu raa, tena na mee nei
hakaatoa seai ma ni mee e oo mai i te Tamana; aanei ni mee e hhura mai i te
maarama nei koi. 17 Te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i te maarama
nei raa ku haere ki oti, e meia na tama e ppena hea TeAtua e hihai raa e me
ki nnoho tahi roo.

Na tama e hakataukaa ma Krais

18 Aku tamalliki, te hakaotioti raa ku taapiri! Kootou ku llono pera ma
te tama e me ki hakataukaa ma Krais raa e me ki hamai, tena te saaita nei
tammaki na tama e hakataukaa ma Krais raa ku ttae mai, tena taatou ku
illoa hoki pera ma te hakaotioti raa ku taapiri. 19 Na tama nei seai ma ni
tama hakamaoni i roto te kuturana taatou nei tera hea na tama raa e tiaki
taatou no oo i taha raa; peeraa na tama raa ni tama hakamaoni i roto te

kuturana nei; na tama naa e me ki nnoho koi ma taatou. Emeia na tama raa e tiaki taatou no oo ma ki huri ake pera ma laatou se hhai i roto te kuturana taatou nei.

20 Emeia kootou ku too TeAnana Tapu tera Krais ni kou atu kootou raa, tena kootou hakaatoa ku illoa i te hakamaoni. 21 Tena anau e taataa atu i kootou, se mee ma kootou se illoa i te hakamaoni raa; e meia anau e taataa atu, maitaname kootou ku illoa i te hakamaoni raa, tena kootou hoki e illoa pera ma se isi te tattara mariu e me ki hura i roto te hakamaoni raa.

22 Tena kaa koai na tama e tattara malliu naa? Aanaa ko na tama e tattara ma Jisas seai ma ko te Mesaia raa. Na tama peenei raa ko na tama e hakataukaa ma Krais, na tama nei se hihhai te Tamana ia ma te Tamariki Aia raa. 23 Maitaname na tama se hihhai te Tamariki raa se hihhai hoki te Tamana, tena na tama e hihhai te Tamariki raa e hihhai hoki te Tamana.

24 Kootou ki hakamattonu i roto na hatu manava kootou no ttaohi mmau na tattara kootou ni llono i te kaamata raa. Kame kootou e taohi mmau na tattara raa, kootou e me ki nnoho hakaraoi roo ma te Tamariki ia ma te Tamana Aia raa. 25 Krais Hokoia e tattara hakamaoni pera ma Aia e me ki kou mai taatou te ora e ora tahi.

26 Anau e taataa atu kootou te launiu nei i na tiputipu na tama e me ki oo atu no malliu atu kootou raa. 27 Emeia i te vahi kootou, Krais ku oti te kou atu TeAnana Tapu raa i kootou. Tena se tau hoki he tama ki akoako atu kootou te saaita TeAnana Tapu raa e noho i roto kootou. Maitaname TeAnana Tapu nei e akoako atu kootou na mee roo hakaatoa, tena na mee Aia e akoako atu raa e hakamaoni roo, se isi te mee mariu. Tauttari na akoako TeAnana Tapu raa, tena ku nnoho hakapaa ma Krais.

28 Noo, kootou ni tamalliki anau, tena kootou ki hukui ma Tama raa, maitaname te Aho Aia e me ki vaakai mai raa, taatou e me ki ttuu se mattaku, tena taatou se lavaa hoki te nnapa no mmuni i taha ma Tama raa. 29 Kootou e illoa pera ma Krais e tonu tahi, tena kootou ki illoa hoki pera ma na tama hakaatoa e ppena na mee e ttonu raa ni tamalliki TeAtua.

3

Taatou ni tamalliki TeAtua

1 Kootou ki illoa e hia roo te Tamana e laoi taatou! Te laoi Aia i taatou raa e rahi roo tera hea taatou e kanna ria pera ma ni tamalliki Aia, e meia i te hakamaoni, taatou ni tamalliki Aia. Tera hea te maarama nei se illoa taatou, ia se illoa hoki TeAtua. 2 Aku soa laoi, te saaita nei taatou ni tamalliki TeAtua, e meia taatou se ki illoa te hakamaoni ma taatou e me ki mee peehee. Ia tena taatou e illoa pera ma te saaita Krais e hamai raa, taatou e me ki ssau pera ma Aia, maitaname taatou e me ki kkite roo te tipu Aia. 3 Na tama e nnoho ma te hakataakoto ma Krais e me ki vaakai mai raa e mee laatou no matahua, e ssau pera ma Krais e matahua.

4 Na tama hai ssara raa e illoa ma laatou e seu na tuaa TeAtua, maitaname te hai sara he mee e seu na tuaa. 5 Taatou e illoa pera ma Krais ni hamai ki ssoro na hai sara taatou raa i taha, e meia Aia Hokoia se isi na hai sara. 6 Ia tena na tama hakaatoa e hukui ma Krais raa ki se lavaa te tauhano no ppena na mee e ssara; e meia te tama e tauhano te ppena na mee e ssara raa ni se ki te Tama raa, ia ni se illoa hoki Tama raa.

7 Aku tamalliki, auu se tiaki na tama ki hai lavvaka kootou! Na tama e ppena na mee e ttonu raa ni tama e ttonu tahi, e ssau pera ma Krais e tonu tahi. 8 Na tama e tauhano te ppena na mee e ssara raa ni tamalliki Satan, maitaname Satan e pena na mee e ssara i te kaamata roo. Te Tamariki

TeAtua raa e hakahura mai ma te hakataakoto nei ma ki seu na mee sakkino Satan ni ppena raa.

9 Na tama ma ni tamalliki TeAtua raa se lavaa te ppena tahi na mee e ssara, maitaname te ora TeAtua raa e moe i roto na tama raa; ia tena e mee TeAtua he Tamana na tama raa, tena na tama raa se lavaa te tauhano no ppena na mee e ssara. 10 Na tiputipu na tamalliki TeAtua raa e kkee roo ma na tiputipu na tamalliki Satan raa: na tama se lavaa te ppena na mee e ttonu raa ia ma na tama se isi na laoi laatou i alaa tama raa seai ma ni tamalliki TeAtua.

Laoi alaa tama

11 Teenei na tattara kootou ni llono i te kaamata roo: taatou ki laoi te tama ma te tama. 12 Taatou ki se mee pera ma Kein; te tama raa he tamariki Satan, tera hea aia e taa Abel te taina aia raa no mate. Aiea Kein e taa te taina aia raea? E mee aia hokoia e pena hea e sara, tena Abel e pena hea e tonu.

13 Tena aku soa laoi roo, auu se oho kame na tama i te maarama nei raa ku se hihhai kootou. 14 Taatou e illoa pera ma taatou ku tiaki te mate raa ki hamai i te kina te ora raa; taatou e illoa maitaname taatou e laoi alaa tama. Na tama se isi na laoi raa e nnoho i roto na mahi te mate. 15 Na tama e haeo i alaa tama raa ni tama taa tama, tena kootou e illoa pera ma na tama taa tama raa se isi te ora e ora tahi i roto laatou.

16 Taatou e me ki illoa te laoi raa peenei: Krais e hoki mai te ora Aia raa ma taatou. Tena taatou hoki ki hoki ake na ora taatou raa ma alaa tama! 17 Kame taatou e tuttuu laoi, tena taatou ku kkite na taina ma na kaave taatou te lotu raa ku tuttuu haeo, e meia taatou se isi roo na alloha ma ki tokonaki na tama raa, tena kaa taatou e mee ma taatou e laoi TeAtua peehee? 18 Aku tamalliki, taatou ki se ppisi koi na maihu ma taatou e laoi; taatou ki isi te laoi hakamaoni, tena te laoi raa e me ki huri ake i roto na mee taatou e ppena raa. 19 Tena taatou e me ki illoa pera ma taatou ni tama i roto te hakamaoni raa, tena taatou e me ki ttuu se mattaku i mua na karemata TeAtua. 20 Kame taatou e illoa ma taatou e ssara, tena taatou e me ki illoa pera ma TeAtua e hakanaaniu i aruna na hakataakoto taatou raa, maitaname Aia e iroa roo na mee hakaatoa. 21 Aku soa laoi roo, kame na hakataakoto taatou raa e ttonu koi, tena taatou e me ki se mattaku te saaita taatou e ttuu i mua na karemata TeAtua raa. 22 Taatou e me ki too niaa taatou e kainno ake Tama raa, maitaname taatou e tauttari na tuaa Tama raa, tena ki ppena hea Aia e hihai. 23 TeAtua e kou mai te tuaa ma taatou ki hakattina iaa Jisas Krais te Tamariki Aia raa, tena ku laoi te tama ma te tama, e ssau pera ma Krais ni tattara mai taatou raa. 24 Na tama e tauttari na tuaa TeAtua raa e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma na tama raa. Ia tena taatou ku illoa ma TeAtua e hukui ma taatou, e mee TeAnana Tapu TeAtua ni kou mai taatou raa.

4

TeAnana Tapu TeAtua ia ma te anana Satan

1 Aku soa laoi roo, auu se hakattina i na tama hakaatoa e tattara ma TeAnana Tapu raa e noho i roto laatou raa, e meia haaite na tama naa ki illoa kootou ma te anana raa he anana hakamaoni TeAtua. Maitaname tammaki na profet malliu ku ttae i na kina roo hakaatoa 2 Teenei te ara koi kootou e lavaa te illoa ma teenaa ko TeAnana Tapu TeAtua raa hakamaoni: kame he tama e tattara pera ma Jisas Krais e hamai no tipu tama, tena te tama naa e isi TeAnana Tapu TeAtua. 3 Emeia te tama se hakatina ma Jisas ni hamai no tipu tama raa se isi TeAnana Tapu TeAtua. Te anana aia e isi

raa he anana Satan; kootou e illoa ma te anana Satan raa e me ki hamai,
tena te aho nei te anana raa ku tae mai.
4 Emeia kootou ni tamalliki TeAtua, tena kootou e hai mmahi roo i aruna
na profet malliu raa, maitaname TeAnana e noho i roto kootou raa e hai
mahi roo i aruna te anana na tama i te maarama nei raa. 5 Na profet malliu
raa e tattara koi na mee i te maarama nei raa, tena na tama te maarama nei
raa e hakallono na tama raa e mee laatou ni tama i te maarama nei. 6 Emeia
taatou ni tamalliki TeAtua. Na tama e illoa TeAtua raa e me ki hakallono
taatou, tena na tama seai ma ni tamalliki TeAtua raa se lavaa te hakallono
taatou. Tena taatou e lavaa te illoa te mee e kee i lottonu TeAnana Tapu
hakamaoni raa ia ma te anana na tiputipu sakkino raa.

Te laoi TeAtua

7 Aku taina, taatou ki laoi alaa tama, maitaname te laoi raa e hamai i
TeAtua. Te tama e laoi raa he tamariki TeAtua, tena aia e iroa hoki TeAtua.
8 Na tama se isi na laoi raa se illoa TeAtua, maitaname TeAtua ko te laoi.
9 Tena TeAtua e kou mai te Tamariki Aia raa i te maarama nei ki huri mai
ki kkite taatou te laoi Aia raa, ma ki lavaa taatou te too te ora raa i na mahi
Aia. 10 Te laoi raa e mee peenei: te mee nei se mee pera ma taatou ni laoi
TeAtua, e meia TeAtua ni laoi taatou, tena ki kauna ria mai te Tamariki Aia
raa, tena Aia ki ssoro na hai sara taatou raa i taha.
11 Aku soa laoi roo, kame TeAtua ni laoi taatou peenei, tena taatou hoki
ki laoi te tama ma te tama. 12 Se hai tama ni kite TeAtua, e meia kame taatou
e laoi te tama ma te tama, TeAtua e me ki noho i roto taatou, tena te laoi Aia
e moe i roto taatou raa e me ki hakamaoni.
13 Taatou e illoa te hakamaoni pera ma taatou e hukui ma TeAtua, tena
TeAtua e hukui ma taatou, maitaname Aia ku oti te kou mai TeAnana Tapu
Aia raa. 14 Tena taatou ku oti te kkite no tattara ake alaa tama pera ma
te Tamana ni kauna ria mai te Tamariki Aia raa ki tokonaki na tama i te
maarama nei raa ki ora. 15 Kame taatou e tattara pera ma Jisas ko te
Tamariki TeAtua, tena taatou e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma
taatou. 16 Tena taatou hokotaatou e illoa no hakattina i te laoi TeAtua e isi
ma taatou raa.
TeAtua ko te laoi, tena na tama e nnoho i roto te laoi raa e hukui ma
TeAtua, tena TeAtua e hukui ma laatou. 17 Kame te laoi raa e hai mahi
roo i roto na ora taatou, tena taatou e me ki se lavaa te mattaku i te Aho
Hakatonutonu raa, e mee na ora taatou i te maarama nei raa e ssau pera
ma te ora Krais. 18 Na tama e laoi raa se isi na mattaku; te laoi hakamaoni
raa e hakaise na mattaku hakaatoa i taha. Kame kootou e mattaku, tena
kootou se isi te laoi hakamaoni i roto na ora kootou, maitaname te mataku
raa e hamai ma na hakalono llihu.
19 Taatou e laoi maitaname TeAtua ni laoi taatou kaamata. 20 Kame
taatou e tattara ma taatou e laoi TeAtua, e meia taatou e haeo koi i alaa
tama, tena taatou ni tama koi e tattara malliu. Maitaname taatou se lavaa
te laoi TeAtua taatou se kkite raa kame taatou se laoi na tama taatou e
kkite raa. 21 Te tuaa Krais e kou mai taatou raa e mee peenei: na tama e laoi
TeAtua raa ki laoi hoki alaa tama.

5

Hakattina i te Tamariki TeAtua

1 Na tama hakaatoa e hakattina ma Jisas ko te Mesaia raa ni tamalliki
TeAtua, tena na tama e laoi te Tamana laatou raa e laoi hoki na tamalliki
Aia raa. 2 Taatou e me ki illoa pera ma taatou e laoi na tamalliki TeAtua
raa peenei: taatou ki isi te laoi TeAtua, tena ku tauttari na tuaa Aia raa.

3 Maitaname na laoi taatou i TeAtua raa e huri mai ma taatou ki tauttari
na tuaa Aia raa. Tena na tuaa Aia raa se hainatta ma taatou, 4 maitaname
na tamalliki TeAtua raa hakaatoa e lavaa te hakahiti i aruna na mahi i te
maarama nei. Tena taatou ki hai mmahi ma na hakattina taatou raa no
tuku iho na mahi i te maarama nei raa i raro. 5 Koai na tama e lavaa te
hakahiti i aruna na mahi i te maarama nei? Aanaa ko na tama koi tera e
hakattina ma Jisas ko te Tamariki TeAtua raa.

Na tattara hakamaoni i te vahi Jisas Krais

6 Jisas Krais ko te Tama e hamai ma te vai i te saaita te hakoukou tapu Aia
raa, tena ki hamai ma te toto i te saaita te mate Aia raa. Tama raa se hamai
koi ma te vai, e meia Aia e hamai ma te vai ia ma te toto. Tena TeAnana
Tapu raa e huri pera ma te mee nei e hakamaoni, maitaname TeAnana
Tapu raa ko te hakamaoni. 7 E toru na mee nei e huri mai te hakamaoni:
8 TeAnana Tapu, te vai ia ma te toto; na mee e toru nei hakaatoa e huri mai
te hakataakoto hokotahi koi. 9 Taatou e hakattina na tattara na tama; e
meia na tattara TeAtua raa e hai mmahi roo, tena na tattara raa e hakari
mai na tiputipu te Tamariki Aia raa. 10 Tena na tama hakaatoa e hakattina
i te Tamariki TeAtua raa e too na tattara nei i roto na hatu manava laatou; e
meia na tama se hakattina i TeAtua raa e huri ake pera ma TeAtua he Tama
tattara mariu, maitaname na tama raa se hakattina i na tattara TeAtua e
tattara ake i te Tamariki Aia raa. 11 Na tattara raa e mee peenei: TeAtua e
kou mai te ora e ora tahi, tena te ora nei e moe i na rima te Tamariki Aia raa.
12 Te tama e hukui ma te Tamariki TeAtua raa e me ki too te ora e ora tahi,
tena te tama se hukui ma te Tamariki TeAtua raa se lavaa te too te ora raa.

Te ora e ora tahi

13 Anau e taataa atu ki illoa kootou na tama tera e hakattina i te Tamariki
TeAtua raa pera ma kootou ku too te ora e ora tahi raa. 14 Taatou e me
ki se mattaku te ttuu i mua na karemata TeAtua, maitaname taatou e illoa
hakamaoni pera ma Aia e rono na mee taatou e kainno ake tera e tau ma te
maanatu Aia raa. 15 Tama raa e rono he saaita peehee taatou e kainno ake
Aia, tena e mee taatou e illoa ma teenei he mee hakamaoni, tena taatou e
illoa hoki pera ma Aia e kou mai hea taatou e kainno ake Aia raa.

16 Kame kootou e kkite he hakatina ana e pena te mee e sara tera aia se
tau te taia ria ki mate, tena kootou ku lotu ake TeAtua, tena Aia e me ki kou
ake te ora te tama naa. Te mee nei e haere i na tama e ppena na mee e ssara
tera se tau te taaia ria ki mmate raa. Emeia e isi te hai sara e me ki kkave
kootou i te kina te mate, tena anau se meatu ma kootou ki lotu ake TeAtua
ma na tama peenei. 17 Na tiputipu sakkino hakaatoa ni hai sara, e meia e
isi na hai sara tera te tama se tau te taia ria ki mate.

18 Taatou e illoa pera ma na tamalliki TeAtua raa se lavaa te tauhano te
ppena na mee e ssara, maitaname te Tamariki TeAtua raa e tokonaki na
tama raa, tena Satan se lavaa hoki te mee hakahaeo na tama raa.

19 Taatou e illoa pera ma taatou ni tamalliki TeAtua, niaina ma te
maarama nei hakaatoa e nnoho i raro na mahi Satan.

20 Taatou e illoa pera ma te Tamariki TeAtua raa ni hamai no kou mai na
illoa taatou, ma ki illoa taatou TeAtua e hakamaoni raa. Taatou e hukui tahi
ma TeAtua e hakamaoni raa, tena ki hukui hoki ma Jisas Krais te Tamariki
Aia raa. Teenei ko TeAtua hakamaoni, tena Aia ko te ora e ora tahi.

21 Aku tamalliki, kootou ki aua roo i taha ma na atua malliu raa.

2 Jon
Te launiu hakarua Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.3*
Te laoi hakamaoni *1.4—1.11*
Na tattara hakaoti *1.12—1.13*

1 Anau he tama hakamaatua i te lotu.
Anau e taataa atu i akoe te hine hakanaaniu ia ma na tamalliki akoe
anau e laoi mahi raa. Teenei seai ma anau hokonnau koi, e meia na tama
hakaatoa e illoa te hakamaoni raa e laoi kootou, 2 maitaname te hakamaoni
raa e nnoho ma taatou, ia e me ki nnoho tahi roo ma taatou.
3 TeAtua Tamana ia ma Jisas Krais te Tamariki Aia raa e kou mai taatou
na mahi, te manava aroha ia ma te noho laoi, tena taatou ki too na mee nei
i roto taatou hakapaa hoki ma te hakamaoni ia ma te laoi raa.

Te hakamaoni ia ma te laoi

4 Anau e hihia roo, maitaname anau e kite na tamalliki kootou raa e
tauttari te hakamaoni raa, e ssau pera ma te Tamana raa ni tattara mai i
taatou. 5 Tena anau e taataa atu i akoe te hine hakanaaniu: taatou hakaatoa
ki laoi te tama ma te tama. Teenei seai ma he tuaa vahao nei anau e taataa
atu nei; teenei ko te tuaa taatou ni too i te kaamata roo. 6 Te laoi anau e
tattara atu nei e huri mai ma taatou ki tauttari na tuaa TeAtua raa. Te tuaa
kootou hakaatoa ni llono i te kaamata raa e mee mai ma kootou ki tauttari
na tiputipu te laoi raa.
7 Tammaki na tama hai lavvaka ku maaseu i na kina hakaatoa i te
maarama nei, na tama se hihhai ma ki tattara ma Jisas Krais ni hamai no
tipu tama raa. Na tama peenei raa ni tama hai lavvaka, ia ni tama hoki e
hakataukaa ma Krais. 8 Kootou ki lollohi hakamattonu ki se lavaa kootou
te peesia ria i taha ma na tuhana kootou raa, e meia kootou ki hai na mahi
ki too na tuhana hakamaoni kootou raa.
9 Na tama se hihhai ki tauttari na akoako Krais raa, tena ki hai koi na
mannatu laatou raa ni se too TeAtua i roto na ora laatou. Na tama e tauttari
na akoako Krais raa e nnoho i roto te Tamana ia ma te Tamariki Aia raa.
10 Ia tena kame ni tama e oo atu ma te akoako e kee ma ki akoako atu kootou,
tena auu se too na tama naa i na hare kootou raa, ia auu se meake hoki
ma, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou.” 11 Maitaname na tama e kou ake
te tauareka i na tama hai ssara raa e hukui hoki ma na tama raa i na mee
sakkino na tama raa e ppena raa.

Na tattara hakaoti

12 Anau e isi tammaki roo na mee ki tattara atu i kootou, e meia anau se
hihai ki taataa na mee nei i roto te launiu; maitaname anau e maanatu ma
ki haere atu no mmata kootou, tena anau hokonnau ku tattara atu i kootou
ki hihhia taatou hakaatoa.
13 Na tamalliki te taina hakanaaniu akoe raa e kou atu hoki na tattara
hihhia laatou raa i kootou.

3 Jon
Te launiu hakatoru Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.4*
Jon e hakammaha Gaius *1.5—1.8*
Diotrefes laaua ma Demitrius *1.9—1.12*
Na tattara hakaoti *1.13—1.15*

1 Anau he tama hakamaatua i te lotu, tena anau e taataa atu i akoe Gaius
taku taina.
2 Gaius taku taina roo hokotahi, anau e lotu ake ma akoe ki noho tauareka
i na mee roo hakaatoa, tena akoe hoki ki se laavea na maahana, e mee anau
e iroa ma te anana akoe raa e mataora roo. 3 Anau e hihia roo te saaita alaa
hakattina ana taatou ni ttae mai no tattara mai anau i te hakatina akoe e
isi no tautari te hakamaoni raa, e ssau pera ma akoe na vahao hakaatoa e
tautari te hakamaoni raa. 4 Anau e hihia roo te saaita anau ni rono ma na
tamalliki anau raa e tauttari te hakamaoni raa, tena se hai mee hoki peeraa
e lavaa te mee anau ki hihia.

Jon e hakammaha Gaius

5 Taku taina, akoe e ppena hakamaoni roo te hehekau akoe ma na
hakattina ana taatou raa, niaina roo ma na tama raa ni tama akoe se iroa.
6 Na tama raa e oo mai no tattara mai te laoi akoe raa i roto te hare lotu nei.
Tena akoe ki kkira no mmata hakaraoi na tama raa i na tiputipu TeAtua e
hihai raa te saaita na tama raa e vakkai. 7 Maitaname na tama raa e oo koi
ma ki hehekau ma Krais, tena na tama raa se hihhai hoki ma na tama e
nnoho pouri raa ki tokonaki laatou. 8 Tena taatou na tama te lotu raa ki
tokonaki na tama raa ki lavaa taatou te hehekau hakapaa ma na tama raa
ki ppena na uata hakamaoni TeAtua raa.

Diotrefes laaua ma Demitrius

9 Te launiu anau ni taataa no kkave i te hare lotu raa se roroa hoki, e meia
Diotrefes, te tama e hihai ma ki hakamaatua raa se hihai ki hakarono na
tattara anau ni taataa ake raa. 10 Te saaita anau e hamai raa avare, anau e
me ki tattara ake aia ki iroa i na mee hakaatoa e ssara aia ni ppena raa, tena
ma na tattara sakkino aia e tattara i te vahi taatou ia ma na tattara malliu
aia e haere tattara raa.
11 Taku soa roo hokotahi, auu se tautari na tiputipu sakkino raa, e meia
tautari na tiputipu e taualleka. Na tama e ppena na tiputipu taualleka raa
ni tamalliki TeAtua, tena na tama e ppena na tiputipu sakkino raa seai ma
ni tamalliki TeAtua.
12 Na tama hakaatoa e tattara hakamamaha roo iaa Demitrius, tena
na tiputipu aia raa e huri mai ma e hakamaoni. Maatou hoki e tattara
hakamamaha roo i tama raa, tena akoe e iroa ma na tattara maatou nei
e hakamaoni.

Na tattara hihhia hakaoti

13 Anau e tammaki roo na mee ma ki tattara atu i akoe, e meia anau se
hihai ki taataa atu na tattara raa i roto te launiu. 14 Anau se roroa ku haere
atu no mmata akoe, tena anau hokonnau e me ki tattara ma akoe.
15 Anau e lotu ake TeAtua ki hakatapu akoe ma te noho laoi!

Na soa laoi akoe i te kina nei raa e kou atu na tattara hihhia laatou. Akoe ki haere lulluu na tama hakaatoa ma maatou.

Jut
Te launiu Jut e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei

Na tattara kaamata *1.1—1.2*
Na tisa malliu *1.3—1.16*
Na tattara e hakamattaku te lotu *1.17—1.23*
Na tattara hakaoti *1.24—1.25*

1 Anau Jut, anau he tama hehekau ma Jisas Krais, ia he taina Jems.
Anau e taataa atu i kootou na tama TeAtua ni kanna raa; na tama tera e
nnoho i roto te laoi TeAtua Tamana ia ma te rorohi laoi Jisas Krais raa.
2 Te manava aroha, te noho laoi ia ma te laoi ki nnoho tahi ma kootou.

Na tisa malliu

3 Aku taina, anau e hai na mahi anau ma ki taataa atu i kootou i te vahi
te ora e ora tahi tera taatou e tattara raa. Anau e maanatu ma ki taataa
atu te launiu nei te saaita nei ma ki tattara hakapurupuru atu i kootou ki
taohi mmau te hakatina TeAtua ni hoki ake te vahao hokotahi koi i na tama
e ttapu Aia raa. 4 Maitaname e isi na tama se tauttari na tiputipu TeAtua
raa ku uru hemuu mai i roto te kuturana taatou nei, na tama nei e hakatike
na tattara taualleka TeAtua i te vahi te hoki marino Aia ni kou mai raa, tena
ki tattara ma e tauareka laatou te ppena na tiputipu sakkino laatou raa; na
tama nei se hihhai ki hakattina iaa Jisas Krais TeAriki Hakamaatua taatou
raa. Te Launiu Tapu raa ni tattara mai i mua roo i na hakalono llihu na
tama nei e me ki too raa.
5 Niaina ma kootou e illoa na mee nei hakaatoa, e meia anau e hihai
ki hakairoa atu kootou te saaita TeAtua ni hakasao na tama Israel raa i
taha ma Isip, tena ki oti Aia ki kou ake na hakalono llihu i na tama se
hakattina Aia raa. 6 Kootou ki mannatu hoki na ensel tera se nnoho tahi
i na kina laatou e lollohi raa, tena ki tiaki na kina laatou e nohonnoho raa
no oo. TeAtua e haihai na ensel raa ma na seni, tena ki tuku i te kina i
raro e nnoto e pouri raa. TeAtua e tuku na tama raa i te kina raa ki ttae roo
te aho hakanaaniu na tama raa e me ki too na hakalono llihu laatou raa.
7 Mannatu na matakaina Sodom laaua ma Gomora ia ma na matakaina
tappiri ake raa. Na tama na matakaina raa e ppena hea na ensel haeo raa
ni ppena raa, tena ki ppena na tiputipu sakkino roo i laatou hokolaatou,
tena na tattara hakamataku raa ku oti roo te tattara ake no illoa na tama
raa pera ma laatou e me ki too na hakalono llihu se isi te hakaoti raa i te
kina te ahi e vvela raa.
8 Ia na tama nei hoki e ssau roo peeraa, na tama nei e mmiti ki ppena na
tiputipu sakkino ma na tinotama laatou; na tama nei se mattaku na mahi
TeAtua, tena ki hai haeo na ensel hakananniu i te vaelani raa. 9 Maikol te
ensel hakamaatua raa se ppena peenei. Te saaita Maikol ni hakatauttau
laaua ma Satan ma koai te tama e me ki too te tinotama Moses raa, Maikol
ni se hai ake na tattara e llihu iaa Satan, e meia aia e meake ma, “TeAtua
e me ki kou atu na hakalono llihu akoe!” 10 Emeia na tama nei kame e hai
ake hakahaeo roo na mee laatou se illoa raa i na tama, tena na tama nei e
ssau koi pera ma na manu kai ttama raa, maitaname na mee na tama nei
ma laatou e illoa raa ko na mee koi e me ki mee laatou ki haeo raa.
11 Na tama nei e me ki haeo roo! Na tama nei e tauttari na tiputipu Kein.
Te mannako sileni na tama nei raa e mee na tama nei no haeo pera ma te

sara Balam ni ppena raa. Na tama nei se hihhai ki hakallono pera ma Kora raa, tena laatou e me ki hakalono llihu pera ma Kora raa hoki.

12 Na hakataakoto na tama naa e kkere, tena na tama naa e hakannapa
e ssau pera ma ni kkere e mmoe i roto na kai kootou e kkai raa. Na tama
naa e mannatu koi laatou hokolaatou. Na tama naa e ssau pera ma ni
pukureurehu e ania ria koi te matani raa no se lleku. Na tama naa e ssau
pera ma ni laakau se hhua na hua, niaina ma teenaa ko te saaita te huata,
tena na tama naa e ssau pera ma ni laakau e mallana ma na patiaka laatou
raa no mmate. 13 Na tiputipu sakkino na tama naa e hakannapa raa e me
ki hakatau roo no llahi pera ma na peau e kkoti huri i roto te moana raa.
Na tama naa e ssau pera ma na hetuu e hahaere vare tera TeAtua ku oti te
tanattana na kina laatou i te kina e nnoto e pouri raa.

14 Inok ko te tama hakahitu i muri Adam, tena aia ni tattara mai i mua
roo i te vahi na tama nei ma,

“TeAtua e me ki hamai ma simata na ensel e ttapu raa

15 ki hakatonutonu na tama nei hakaatoa,

tena ku kou ake na hakalono llihu na tama hakaatoa e ppena na tiputipu
sakkino raa ia ma na tama hai ssara hakaatoa tera e haere tattara
sakkino i TeAtua raa!”

16 Na tama nei na vahao hakaatoa e tamumu, tena ki tattara haeo hokolaa-
tou; na tama nei e tauttari na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa; na tama
nei e tattara ahu laatou hokolaatou, tena ki tattara hakamamaha alaa tama
ma ki lavaa laatou te too niaa laatou e hihhai raa.

Na tama te lotu ki hakamattonu

17 Emeia aku soa laoi roo, kootou ki mannatu hakaraoi i na mee na aposol
Jisas Krais raa ni tattara atu kootou i mua raa. 18 Na aposol raa ni tattara atu
kootou ma, “Te saaita na aho hakaoti raa e ttae mai, tena na tama e tauttari
na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa e me ki hakahhura atu no tataussua
kootou.” 19 Na tama naa ko na tama e mee na tama ki nonnoho haeo, tena
ki tauttari koi na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa, tena TeAnana Tapu
raa hoki se noho i roto na tama naa.

20 Emeia aku soa laoi roo, kootou ki tauhano koi no ttuu mmau ki too
kootou te hakatina e tapu hakamaoni raa. Kootou ki lotu hoki ma na mahi
TeAnana Tapu, 21 tena ku mmata hakaraoi ki nnoho kootou i roto te laoi
TeAtua raa te saaita kootou e nnoho no hakattari ma Jisas Krais TeAriki
taatou raa ki kou atu kootou te ora e ora tahi raa ma te manava laoi Aia raa.

22 Huri ake na laoi kootou raa i na tama e mamannatu tammaki raa,
23 tena ku tokonaki alaa tama ki se vvela i te ahi, tena ku huri ake te manava
laoi ma te mattaku alaa tama, e meia kootou ki se mannako na hekau na
tama raa e piripiri na tiputipu sakkino laatou raa.

Na tattara hakaoti

24 Hakammaha te Tama e lavaa te rorohi hakatauareka kootou ki se
maoha raa, tena ku mee na ora kootou raa ki ttonu ki hihhia kootou te
ttuu i mua na karemata Tama raa. 25 Hakammaha TeAtua hokotahi taatou
Tokonaki raa i na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa, tena na mahi hai
mmahi, te tauareka, na mahi ia ma te hakanaaniu Aia raa e kaamata mai
roo i mua, hamai no tae te aho nei, ia e me ki moe na vahao hakaatoa se isi
te hakaoti! Amen.

Revelesen
Jisas e huri ake Jon na hakataakoto e huuna ria

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.8*
E hitu na hare lotu *1.9—3.22*
E hitu na mee e ppui *4.1—8.1*
E hitu na puu iriiri *8.2—11.19*
Na mee e llahi sakkino *12.1—13.18*
Alaa mee Jon e kite *14.1—15.8*
E hitu na kumete *16.1—16.21*
Na mahi Satan raa ku masseu *17.1—20.10*
Te hakatonutonu TeAtua *20.11—20.15*
Na mee vahao nei *21.1—22.5*
Na tattara hakaoti *22.6—22.21*

Na tattara kaamata

1 Te launiu nei e mmau na mee hakaatoa Jisas Krais ni huri mai raa. TeAtua e kou ake na hakataakoto nei iaa Jisas Krais ki huri ake na tama hehekau Aia raa i na mee ku tappiri ki kapihi mai raa. Krais e kauna ria iho te ensel Aia raa ki hakairoa ake na mee nei iaa Jon te tama hehekau Aia raa, 2 tena Jon ki tattara mai na mee hakaatoa aia ni kite raa. Teenei na tattara aia i te vahi na tattara e oo mai i TeAtua ia ma te hakamaoni Jisas Krais ni huri ake aia raa. 3 Na tama e ppau ia ma na tama e hakallono na tattara e ttapu i roto te launiu nei no tauttari raa e me ki hakatapu ria! Maitaname te saaita na mee nei e me ki kapihi mai raa ku taapiri.

Na tattara hihhia i na hare lotu e hitu

4 5 Na tattara Jon i na hare lotu e hitu i te matakaina Esia raa:

TeAtua te Tama e noho te aho nei, te Tama ni noho mai i mua, ia te Tama e me ki oti ku hamai raa ia ma e hitu na anana e ttuu i mua te Nohorana Aia raa, tena Jisas Krais te Tama e laoi hakamaoni taatou tera e hakamaatua i aruna na tuku te maarama nei raa e kou atu kootou na mahi ia ma te noho laoi.

Aia e laoi taatou, tena i te mate Aia raa, Aia e hakattana taatou i taha ma na hai sara taatou raa ma te toto Aia, 6 tena ki mee taatou pera ma he kanohenua na maatua ki hehekau ma TeAtua te Tamana Aia raa. Na mahi ia ma te tauareka Jisas Krais ki mmoe tahi na vahao hakaatoa! Amen.

7 Kira ake, Tama raa ku hamai i aruna na pukureurehu! Na tama hakaatoa hakapaa ma na tama ni ttoki te vahi manava Aia raa e me ki kkite Tama raa. Na tama hakaatoa i te maarama nei raa e me ki ppari i Tama raa. Ku hakamaoni roo!

8 TeAriki TeAtua Hai mahi raa e mee ma, “Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Tama e noho te aho nei, te Tama ni noho mai i mua, ia te Tama e me ki oti ku hamai raa.”

Jon e kite Jisas Krais

9 Anau ko Jon, te taina kootou raa, e mee anau e tautari Jisas, tena anau e hukui ma kootou ki nnoho hakavaratoa i na hakalono llihu tera e me ki ttiri na tama i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Anau e tuku ria i te henua Patmos, e mee anau e takutaku na tattara TeAtua ia ma te hakamaoni i na mee Jisas ni hakari mai raa. 10 TeAnana Tapu raa ku tau i roto anau i te aho e tapu TeAriki raa, tena anau ku rono te reo e ssau pera ma he puu

e iri e tattara mai i muri anau. 11 Te reo raa e tattara mai ma, “Taataa na
mee akoe e kite raa, tena ku kkave te launiu naa i na hare lotu i roto na
matakaina e hitu nei: Efesus, Smena, Pegamum, Taiataira, Sadis, Filadelfia,
tena Laodisia.”
12 Tena anau ki hakatike ma ki kite te tama e tattara mai anau raa, e meia
anau e kite koi e hitu na kina hakatuutuu na lamu e pena i na gol, 13 tena
he mee e ssau pera ma he tama e uru te kaukahu roroa no tae na tapuvae
Aia raa e tuu i te kina na mee raa e ttuu raa, tena te taitu e pena i na gol raa
e mmau i te hatahata Aia. 14 Te rouru Aia raa e makkini hua roo, tena na
karemata Aia raa e ura pera ma he ahi; 15 na tapuvae Aia raa e kkiva roo
pera ma na katanatea e oro ria no kkiva raa, tena te reo Aia raa e mmuu
pera ma na peau e kkoti raa. 16 Tama raa e ttaohi e hitu na hetuu i te rima
laaua Aia raa, tena te paraamoa e hakkaa saa vahi raa ku ssae mai i taha
ma te maihu Aia. Na karemata Aia raa e mallama hua roo pera ma te tii te
laa te saaita te laa latea.
17 Te saaita anau ni kite te Tama raa, anau ku hina atu i mua Tama raa
pera ma he tama ku mate. Kito te Tama raa ki hakapiri te rima laaua Aia
raa i aruna anau, tena ki mee mai anau ma, “Auu se mataku! Anau ko te
kaamata ia ma te hakaotioti. 18 Anau ko te Tama e ora! Anau ni mate, e
meia te saaita nei Anau ku ora tahi se isi te hakaoti. Anau e isi na mahi i
aruna te mate ia ma te maarama te mate raa.
19 “Tena taataa na mee akoe ni kite raa, na mee hakaatoa, na mee te
saaita nei ia ma na mee tera e me ki kapihi mai i muri raa. 20 Teenei te
hakataakoto na hetuu e hitu Anau e ttaohi ma te rima laaua Anau nei ia ma
te hakataakoto na kina hakatuutuu na lamu e hitu tera e huuna ria raa: na
hetuu e hitu raa ko na ensel e hitu tera e lollohi e hitu na hare lotu raa, tena
e hitu na kina hakatuutuu na lamu raa ko na hare lotu e hitu raa.

2

Na tattara e kkave i te hare lotu i Efesas

1 “Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Efesus raa.
“Aanei na tattara te Tama e ttaohi e hitu na hetuu i te rima laaua Aia raa,
tena ki hahaere vaa roto i te kina e hakatuutuu na lamu e pena i na gol raa.
2 Anau e iroa hea kootou ni ppena; Anau e iroa kootou e hehekau mahi
roo, ia e varatoa roo te nnoho. Anau e iroa kootou se isi te alloha kootou
i na tama hai ssara raa, tena kootou ni hahaaite hoki na tama e malliu ma
laatou ni aposol raa no illoa pera ma na tama raa e malliu koi. 3 Kootou e
varatoa roo, ia kootou e hakalono llihu hoki e mee kootou e tauttari Anau,
tena kootou hoki se mee ma ki tiaki Anau. 4 Emeia teenei hea Anau se
hihai i kootou: kootou ku se laoi Anau te saaita nei pera ma kootou ni laoi
Anau i mua raa. 5 Mannatu ma kootou ni tiaki Anau vahao hee roo! Ttike
i taha ma na hai sara kootou raa, tena ku ppena na mee taualleka kootou
ni ppena i mua raa. Kame kootou se ttike i taha ma na hai sara kootou raa,
Anau e me ki haere atu no ssau na kina hakatuutuu na lamu kootou raa i
taha ma na kina laatou e ttuu raa. 6 Emeia teenei te mee e tauareka roo i
kootou: kootou se hihhai roo hea te kuturana na Nikolas raa ni ppena raa,
e ssau hoki peenei ma Anau nei.
7 “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana
Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa.
“Anau e me ki meake na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa ki
kkai na hua te laakau te ora e homo i roto te Paupaku TeAtua raa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Smena

8 “Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Smena raa.

“Aanei na tattara te Tama i te kaamata ia ma te hakaotioti, te Tama ni
mate, tena ki ora hakaraoi raa. 9 Anau e iroa na hakalono llihu kootou raa;
Anau e iroa pera ma kootou e tuttuu haeo, e meia te hakamaoni kootou e
tuttuu laoi! Anau e iroa na tattara haeo na tama e malliu ma laatou ni Jiu e
tattara i te vahi kootou raa; teenaa he kuturana e huhukui ma Satan! 10 Auu
se mattaku i na hakalono llihu e me ki ttae atu i kootou raa. Hakallono! Te
tipua raa e me ki hahaaite kootou no ppono alaa tama i na hare karapusi,
tena na hakalono llihu kootou raa e me ki haere no ttae roo sanahuru na
aho. Taohi mmau na hakattina kootou i Anau raa, niaina kootou ku mee ki
taaia ria no mate, Anau e me ki kou atu te ora raa pera ma he tuhana, e mee
kootou e hai mmahi te ppuhu ma na haeo.
11 “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono na tattara
TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!
“Na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa e me ki se lavaa te ttiri
na haeo i te saaita te mate hakarua raa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Pegamum

12 “Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Pegamum
raa.
“Aanei ni tattara te Tama e isi te paraamoa e hakkaa saa vahi raa. 13 Anau
e iroa na kina kootou e nnoho raa, tena te nohorana Satan raa e tuu i na
kina naa. Kootou e hakattina hakamaoni Anau, tena kootou ni se tiaki na
hakattina kootou i Anau raa te saaita Antipas, te tama hehekau hakamaoni
Anau raa ni taia ria no mate i te kina Satan e noho raa. 14 Emeia e isi na
mee Anau se hihai i kootou: e isi na tama kootou i te kina naa e tauttari na
akoako Balam, te tama ni poroporo ake Balak ki hakattaki na tama Israel
raa ki ppena na mee e ssara raa, tena ki tatakore na tama raa ki kkai na
kai na tama ni hoki ake na hatu tipua raa, tena ki ppena hoki na tiputipu
sakkino roo. 15 Ia hoki e isi na tama kootou e tauttari na poroporo te
kuturana na Nikolas raa. 16 Tena te saaita nei, kootou ki ttike i taha ma
na hai sara kootou raa! Kame seai, Anau e me ki haere atu vahao nei koi
no ppuhu ma na tama naa ma te paraamoa e ssae mai i taha ma te maihu
Anau nei.
17 “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono na tattara
TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!
“Anau e me ki kou ake na ‘manna’ e huuna ria raa i na tama e hai mmahi
te ppuhu ma na haeo raa. Anau e me ki kou ake hoki na tama naa hakaatoa
na hatu makkini e mmau na inoa tera se hai tama e iroa raa; teenaa ko te
tama koi e too te hatu naa e me ki iroa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Taiataira

18 “Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Taiataira
raa.
“Aanei ni tattara te Tamariki TeAtua tera na karemata Aia raa e ura pera
ma he ahi raa, tena na tapuvae Aia raa e kkiva pera ma na katanatea e oro
ria no kkiva raa. 19 Anau e iroa hea kootou e ppena. Anau e iroa na laoi
kootou, na hakattina kootou, na hehekau kootou ia ma te nnoho varatoa
kootou. Anau e iroa pera ma kootou ku ppena tammaki na mee te saaita nei
e raka ma te saaita i mua raa. 20 Emeia teenei hea Anau se hihai i kootou:
kootou e alloha Jesebel, te hine e tattara ma aia he tama hakatae na tattara
TeAtua raa. Na akoako aia raa e hakattaki na tama hehekau Anau raa ki
ppena na tiputipu sakkino roo, tena ki kkai na kai ku oti te hoki ake i na
hatu tipua raa. 21 Anau ku oti te kou ake he saaita ma aia ki tike i taha ma
na hai sara aia, e meia aia se hihai ki tike i taha ma na tiputipu sakkino aia

raa. 22 Tena anau e me ki lletu aia i aruna he lomoena, tena aia ma na
taanata e ppena na mee se ttonu raa e me ki hakalono llihu haeo roo i te
kina raa. Anau e me ki ppena te mee nei vahao nei kame laatou se ttike i
taha ma na tiputipu sakkino laatou e ppena ma te hine raa. 23 Anau e me ki
taa hoki na tama e tauttari te hine raa ki mmate, tena na hare lotu hakaatoa
e me ki illoa pera ma Anau ko te Tama e iroa na hakataakoto ia ma hea te
tama e hihai. Anau e me ki sui atu kootou tautari hea kootou ni ppena.
24 "Emeia kootou hakaatoa na tama i Taiataira raa ni se tauttari na akoako
sakkino raa, tena kootou ni se too hoki na akoako alaa tama e kanna ma, 'na
hakataakoto Satan e huuna ria raa'. Anau e meatu pera ma Anau se lavaa
te hakapiri atu alaa hakalono llihu hoki i aruna kootou. 25 Emeia kootou ki
taohi mmau roo hea kootou e isi e taualleka raa ki tae atu Anau. 26 28 Na
tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa ko na tama e ttuu mmau no
ttae te hakaoti, tena ki ppena hea Anau e hihai raa. Anau e me ki kou atu
na mahi e ssau pera ma na mahi Anau ni too i te Tamana Anau raa. Anau
e me ki kou ake na mahi na tama raa ki hakananniu i aruna na kanohenua,
tena ku hakamattua na tama raa ma na mahi ki seu na kanohenua raa pera
ma he tama e ssaa te hopeni kalasi raa ma te kokotana. Anau e me ki kou
ake te tapao raa pera ma he hoki na tama naa.
29 "Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana
Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

3

Na tattara e kkave i te hare lotu i Sadis

1 "Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te lotu i Sadis raa:
"Aanei ni tattara te Tama e isi e hitu na anana TeAtua ia ma e hitu na
hetuu raa. Anau e iroa hea kootou e ppena; Anau e iroa ma kootou ku
mate, e meia na tama koi tattara koi ma kootou koi e ora! 2 Ia tena mahhike
i aruna no hakaora na tiputipu taualleka kootou e isi raa i mua na tiputipu
naa e mmate tahi. Maitaname Anau e kite pera ma hea kootou ni ppena raa
se ki ttonu roo i mua na karemata TeAtua. 3 Mannatu hea kootou ni akoako
ia ma hea kootou ni llono raa; tauttari na mee raa, tena ku ttike i taha ma
na hai sara kootou raa. Anau e me ki haere atu pera ma he tama kairarao,
tena kootou e me ki se lavaa te illoa te saaita Anau e me ki haere atu raa.
4 Emeia e isi na tama kootou i roto Sadis e mmata hakaraoi roo na hekau
laatou raa ki se kkere. Kootou e me ki uru na hekau makkini no hahaere
ma Anau, maitaname kootou e tau hakamaoni te hahaere ma Anau. 5 Na
tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa e me ki uru na hekau makkini,
tena Anau se lavaa te ssoro na inoa na tama naa i taha ma te Launiu te Ora
raa. Anau e me ki tattara ki llono roo hakaatoa i mua te Tamana Anau raa
ia ma na ensel Aia raa pera ma na tama raa ni tama Anau.
6 "Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana
Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

Na tattara e kkave i te hare lotu i Filadelfia

7 "Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Filadelfia
raa:
"Aanei na tattara te Tama e tapu, ia e hakamaoni raa. Tama naa e isi te
kii tera Devit ni isi raa, tena te saaita Aia e taaraki te totoka raa, se hai tama
e lavaa te ppui te totoka raa, ia te saaita Aia e ppui te totoka raa, tena se
hai tama hoki e lavaa te taaraki te totoka raa. 8 Anau e iroa hea kootou ni
ppena; Anau e iroa pera ma kootou e isi na mahi se llahi avare; kootou e
tauttari na akoako Anau, tena ki tauttari hakamaoni roo Anau. Anau ku

oti te taaraki te totoka raa i mua na karemata kootou, tena se hai tama e lavaa hoki te ppui te totoka raa. 9 Hakallono! Na tama te kuturana Satan raa ni tama tattara malliu ma laatou ni Jiu, e meia laatou e malliu koi, Anau e me ki mee na tama naa ki oo atu no tutturi i mua na vae kootou, tena na tama naa hakaatoa e me ki illoa pera ma Anau e laoi mahi roo kootou. 10 E mee kootou ni ttaohi mmau na tuaa Anau raa no tauttari, tena Anau e me ki rorohi hakatauareka roo kootou te saaita kootou e ttiri na hakalono llihu tera e me ki oo mai i te maarama nei ki hahaaite na tama roo hakaatoa raa. 11 Anau se roroa ku haere atu. Taohi mmau roo hea kootou e isi raa ki se lavaa he tama e kairarao na tuhana kootou raa. 12 Anau e me ki hakatuu na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa pera ma ni pou roto i roto te Hare Tapu TeAtua Anau raa, tena na tama naa se lavaa te tiaki te Hare Tapu raa. Anau e me ki taataa te inoa TeAtua Anau raa ia ma te inoa Jerusalem hoou raa i te matakaina TeAtua e me ki hamai i taha ma te vaelani raa i aruna na pou roto raa. Anau e me ki taataa hoki te inoa hoou Anau raa i aruna na pou raa.

13 "Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

Na tattara e kkave i te hare lotu i Laodisia

14 "Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Laodisia raa:

"Aanei na tattara te Tama ma ko te Hakamaoni raa, te Tama e hakatina hakamaoni tera ni noho mai i te kaamata roo, i mua TeAtua ni pena na mee roo hakaatoa. 15 Anau e iroa hea kootou ni ppena; Anau e iroa pera ma kootou se haumalli, ia se vvela. Anau e hihai roo ma kootou ki too he mee saa mee nei, te haumalli ia ma te vvela. 16 Emeia e mee kootou e mahhana koi, tena kootou se vvela, ia se haumalli, tena Anau e me ki savare iho kootou i taha ma te maihu Anau! 17 Kootou e tattara ma, 'Anau e tuutuu laoi, ia e mmao roo; Anau e isi na mee roo hakaatoa Anau e hihai raa.' Emeia kootou se illoa na sakkino ia ma na haeo kootou raa! Kootou e tuttuu haeo, se hai hekau ki leulleu, ia na karemata kootou raa e sseni. 18 Anau e tattara hakaataata atu i kootou ki sui na gol Anau raa, aanei ni gol roo hakamaoni, tena kootou e me ki tuttuu laoi. Sui hoki ni hekau makkini no uru ki se nnapa kootou. Tena ku sui hoki ni maraseni no pallai na karemata kootou raa ki lavaa kootou te kkite. 19 Anau e hakatonutonu, tena ki poroporo hakaraoi roo na tama Anau e laoi raa. Kootou ki mattonu no ttike i taha ma na hai sara kootou raa. 20 Hakallono! Anau e tuu i te totoka no papaku; kame he tama e rono te reo Anau no taaraki te totoka, tena Anau e me ki uru atu i hare no kkai maatou, tena na tama naa e me ki kkai ma Anau. 21 Anau e me ki kou ake na mahi i na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa ki nnoho i te vahi Anau i aruna te Nohorana Anau raa, e ssau pera ma Anau ni hai mahi no ppuhu ma na haeo raa, tena te saaita nei Anau ku noho ma te Tamana Anau raa i aruna te Nohorana Aia raa.

22 "Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!"

4

Te Nohorana TeAtua i te vaelani

1 Tena ki oti anau ku kite teeraa mee hoki; he totoka i te vaelani ku taaraki.

Tena anau ku rono te reo ni tattara mai anau i mua e ssau pera ma he puu e iri raa ku mee mai ma, "Hamai i te kina nei, tena anau e me ki huri atu

hea e me ki kapihi atu i muri te mee nei.” 2 Te saaita naa koi TeAnana Tapu
TeAtua raa ku tau i roto anau. Tena anau ku kite te Tama e noho i aruna
te Nohorana i te vaelani raa. 3 Na maihu Aia raa e kivakiva roo pera ma te
hatu e kanna ma he jaspa raa ia ma te kanelien raa hoki. Tena te umata raa
e tuu areha te Nohorana raa, ia e hai laakei roo pera ma te hatu e kanna ma
he emeral raa. 4 Tipu rua ma haa na nohorana e ttuu alleha te Nohorana
raa, tena tipu rua ma haa na taanata mattua e uru na hekau makkini e
hakapiri na hau e pena i na gol raa e nnoho i aruna na nohorana raa. 5 Na
uila raa ku lamalama mai peeraa i te kina te Nohorana raa, tena na hatturi
raa ku papaku mai hoki. Tena e hitu na ahi e ura i mua te Nohorana raa;
teenaa ko na anana e hitu TeAtua raa. 6 Tena i mua hoki te Nohorana raa e
isi te mee e ssau pera ma he lottai e marino kkii roo, ia e maarama hua roo
pera ma he kalasi.

Tena e haa na manu e ora tahi tera e uhia hakaatoa na karemata,
kaamata te pohouru haere no tae i muri raa e ttuu alleha te Nohorana raa.
7 Te manu kaamata raa e ssau pera ma he laion, tena te manu hakarua raa
e ssau pera ma he bulmakau, tena te manu hakatoru raa e isi te pohouru te
tama, tena te manu hakahaa raa e ssau pera ma he igol ku llee. 8 Na manu
nei hakaatoa e isi e ono na pakau te manu hokotahi, tena i aruna ia ma i
raro na pakau raa e uhia hakaatoa na karemata. Te ao ma te poo na manu
nei e tauhano koi te huhua ma:

“E tapu, e tapu, e tapu,
TeAtua TeAriki Hai mahi,
Te Tama e noho mai i mua,
te Tama e noho te aho nei,
ia te Tama e me ki oti ku hamai raa.”

9 Na manu e haa nei e huhua na rue ki hakammaha, tena ki hakammaru
ake ma ki ssau te inoa te Tama e noho i aruna te Nohorana raa, teenaa ko
te Tama e ora tahi raa. Te saaita na manu e haa nei e ppena peenei 10 tena
tipu rua ma haa na taanata mattua raa ku maoha no tutturi i mua te Tama
e noho i aruna te Nohorana raa no hakammaha ake te Tama e ora tahi raa.
Tena na tama raa ki ppehi ake na hau laatou raa i mua te Nohorana te Tama
raa, tena ki meake,

11 “TeAriki, TeAtua maatou!
Akoe e tau roo te too na mahi hakananniu,
na hakammaha
ia ma na mahi hakaatoa.
Maitaname Akoe e pena iho na mee roo hakaatoa,
tena i te hihai Akoe, na mee raa ku ttipu ake.”

5

Te Punua Sipsip ia ma te launiu e pini

1 Anau ku kite te Tama e noho i aruna te Nohorana raa e ttaohi te launiu
e pini ma te rima laaua Aia; saa vahi te launiu raa e pii roo na tattaa, ia e isi
e hitu na hakamaatino. 2 Tena anau ku kite te ensel e hai mahi roo e tattara
hakamaroa roo ma, “Koai te tama e lavaa te ssau na hakamaatino raa i
taha no taaraki te launiu e pini raa?” 3 Emeia se hai tama i te vaelani, ia te
maarama nei ia ma te maarama te mate raa e lavaa te taaraki te launiu raa
no mmata i roto. 4 Tena anau ku tani okioki roo, maitaname ku se hai tama
hoki e lave ki taaraki te launiu e pini raa ia ma ki mmata i roto. 5 Tena he
tanata matua hokotahi i na taanata mattua raa ku mee mai anau ma, “Auu
se tani. Kira ake! Te laion te kaha i Juda raa, te mokopuna hakanaaniu

Devit raa e ivi roo i aruna na tama e kiri lloto aia raa, tena aia e lavaa te
ssau na hakamaatino e hitu raa i taha no taaraki te launiu e pini raa."
6 Tena anau ku kite te Punua Sipsip raa ku tuu i lottonu te Nohorana raa,
tena na manu e haa e ora tahi raa hakapaa ma na taanata mattua raa ku
ttuu alleha te Nohorana raa. Te Punua Sipsip raa e ssau pera ma he manu
ku oti te taia ria no mate. Te Punua Sipsip raa e isi e hitu na mahi hai mmahi
ia ma e hitu na karemata, teenaa ko na anana e hitu TeAtua ni kauna ki oo
vaa roto te maarama nei hakaatoa raa. 7 Te Punua Sipsip raa e haere no
too te launiu e pini raa i taha ma te rima laaua te Tama e noho i aruna te
Nohorana raa. 8 Te saaita Aia ni ppena peenei, na manu e haa e ora tahi
raa laatou ma na taanata mattua raa ku maoha no tutturi i mua te Punua
Sipsip raa. Na tama nei hakaatoa e isi te haap ia ma na hopeni e pena i na
gol e pii na insens, teenaa ko na lotu na tama TeAtua raa. 9 Na tama raa e
huhua te rue hoou ma,
"Akoe e tau hakamaoni te too te launiu e pini raa,
tena ku ssau na hakamaatino e hitu raa i taha.
Maitaname Akoe ni taia ria no mate,
tena te toto Akoe raa e sui muri ake TeAtua
na tama na hareakina hakaatoa,
na tama na tattara hakaatoa,
na tama na henua hakaatoa
ia ma na tama roo hakaatoa.
10 Akoe e mee na tama raa
pera ma he kanohenua na maatua te lotu
ki hehekau ma TeAtua taatou raa,
tena laatou e me ki hakamattua i te maarama nei."
11 Anau ku kkira hoki no rono simata na maano na ensel hakaatoa! Na
ensel nei e ttuu alleha te Nohorana raa ma na manu e haa e ora tahi raa ia
ma na taanata mattua raa 12 no huhua hakamaroa roo ma:
"Te Punua Sipsip ni taia ria no mate raa e tau roo te too na mahi i te vaelani,
na mee taualleka,
te atamai, na mahi,
te hakammaha, te tauareka, ia ki hakamaru ria.
13 Tena anau ku rono na tama hakaatoa i te vaelani, te maarama nei ma te
maarama te mate raa, ia i roto te lottai ia ma na mee hakaatoa roo e ora i
roto te maarama nei raa ku huhua ma,
Hakammaha ake te Tama
e noho i aruna te Nohorana raa
ia ma te Punua Sipsip raa.
Hua ki ssau na inoa Tokorua raa,
ki hakamaru ake,
ia ki hakanaau na mahi hai mmahi Tokorua raa
ki mmoe tahi na vahao hakaatoa!"
14 Tena na manu e haa e ora tahi raa ki meake ma, "Amen" Tena tipu rua
ma haa na taanata mattua raa ku tteiho no tutturi no lotu.

6

Na hakamaatino

1 Tena anau ku kite te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino kaamata
i na hakamaatino e hitu raa i taha, tena anau ku rono te manu hokotahi i na
manu e haa e ora tahi raa ku tattara mai i te reo e ssau pera ma he hatturi
ma, "Hamai!" 2 Tena anau ku kkira no kite te hos makkini. Te tama e tere te
hos raa e ttaohi te nisau. Na tama raa e kou ake te hau manamana i te tama

raa. Aia e tere pera ma he tama ni ppuhu no taa na tama aia ni ppuhu ma aia raa, tena aia ku tere hoki ma ki taa alaa tama.

3 Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakarua raa i taha, tena anau ku rono te manu hakarua e ora tahi raa ku mee mai ma, “Hamai!” 4 Tena teeraa hos, e meia he hos e mmea ku tere mai i aho. Te tama e tere te hos raa e too na mahi ki kou ake na taua i te maarama nei, ma ki lavaa na tama te taa hokolaatou ki mmate. Tena na tama raa ki kou ake te tama raa te paraamoa e rahi.

5 Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakatoru na hakamaatino e hitu raa i taha, tena anau ku rono te reo te manu hakatoru e ora tahi raa ku mee mai ma, “Hamai!” Tena anau ku kkira no kite te hos pallaa. Te tama e tere te hos raa e ttaohi te skel hakamamaha raa i te rima aia. 6 Anau e rono te mee e ssau pera ma he reo e tattara iho i te kina na manu e haa e ora tahi raa ma, “Te sui te aho hokotahi raa he muri kopu haraoa e turoto, poi seai he kopu haraoa e pii i na haraoa e sui mmaha raa. Emeia auu se hai pakava na laakau e pena na sunu raa ia ma na kina e ttori na vain raa!”

7 Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakahaa raa i taha, tena anau ku rono te manu hakahaa e ora tahi raa ku mee mai ma, “Hamai!” 8 Anau ku kkira no kite te hos e hai laakei, ia e matanaenae roo. Te tama e tere te hos raa e hui ma ko te Kina te Mate, tena te kina te mate raa e tautari mai vaa muri hoki: Tokorua nei e too na mahi ki taa hakaatoa he kuturana hokotahi i na kuturana e haa i te maarama nei raa ki mmate. Na tama nei e me ki mmate i te vahi na taua, te hikkai, na maahana ia ma na manu kai ttama.

9 Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakarima raa i taha, tena na tama anau e kite e nnoho i raro te olta raa, aanaa ko na anana na tama ni taaia ria no mmate e mee laatou ni hakataetae na tattara TeAtua tera e ttuu mmau hoki i na hakattina laatou te saaita laatou ni tattara raa. 10 Na tama raa ku vaa hakamaroa ma,

“TeAriki Hakanaaniu,
Akoe e tapu roo hakamaoni!
Akoe e me ki hakatonutonu na tama i te maarama nei raa,
tena ku kou ake na hakalono llihu na tama ni taa maatou no mmate raa
vahao hee?”

11 TeAtua e kou ake na tama nei, te tama te kaukahu roroa makkini, tena ki meake na tama raa ki hamalollo hakamarie, ki oti roo na tama hehekau ia ma na hakattina ana raa hakaatoa te taaia ria no mmate pera ma laatou ni taaia ria raa.

12 Tena anau ku kite te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakaono raa i taha, tena te kina raa ku isi te ruru henua e hai mahi roo, tena te laa raa ku mee no pallaa roo pera ma na paamaro pallaa raa, tena te maremo raa ku mee no mmea roo pera ma he toto. 13 Na hetuu raa ku maoha iho i te maarama nei, e ssau pera ma na hua koi mmoto na laakau raa e teiho te saaita te matani hai mmahi raa e ruru na laakau raa. 14 Te vaelani raa ku hakateki no seai pera ma he moena e hhatu ria, tena na mouna ia ma na henua roo hakaatoa ku kkene i taha ma na kina laatou ni ttuu raa. 15 Tena na tuku i te maarama nei raa, na tama hakamattua ia ma na soldia hakamattua na tama na taua raa, na tama tuttuu laoi raa, tena na tama e isi na mahi raa ia ma na tama roo hakaatoa, na tama hehekau raa ia ma na tama seai ma ni tama hehekau raa ku oo no mmuni i roto na rua ia ma i raro na hatu i na kina na mouna raa. 16 Na tama raa e kanna ake na mouna raa ia ma na hatu raa ma, “Maoha iho i aruna maatou no hakalluu maatou ki se kite te Tama e noho i aruna te Nohorana raa ia ma te roto te Punua

Sipsip raa! 17 Te aho na hakalono llihu haeo na tama raa ku ttae mai, kaa
koai te tama e lavaa te tuu atu i te Tama naa?”

7

Te kanohenua TeAtua

1 I muri te mee nei anau ku kite e haa na ensel e ttuu i na totoka e haa i te
maarama nei raa, tena ki ttaohi te matani raa ki se maairi iho i te maarama
nei, ia ki se maairi ake i te lottai ia ma na laakau hakaatoa. 2 Tena Anau
ku kite teeraa ensel ku hakahura ake i te anake ma te hakamaatino TeAtua
e ora tahi raa. Te ensel raa e kanna ake na ensel e haa TeAtua ni kou ake
na mahi ki seu te maarama nei ia ma te lottai raa. 3 Te ensel raa e meake
ma, “Auu se seua te maarama nei, te lottai ia ma na laakau raa ki ttae
roo te saaita taatou e hakammau te hakamaatino na tama hehekau TeAtua
raa ma te hakamaatino e tapu raa i na maarae laatou.” 4 He tama e mee
mai pera ma te kooina na tama hakaatoa ku oti te hakamattino ria ma te
hakamaatino TeAtua raa e tae huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000)
na tama. Na tama nei ni tama i roto te sanahuru ma rua na kaha Israel raa.
5 8 Tena te kaha hokotahi e isi sanahuru ma rua na simata na tama: te kaha
Juda, Ruben, Gat, Aser, Naptali, Manase, Simeon, Livai, Isakar, Sebulun,
Josep, tena Benjamin.

Te kanohenua e rahi roo

9 Tena ki oti roo anau ku kkira no kite te kanohenua e rahi roo tera se
hai tama e lavaa te ppau te kooina na tama roo hakaatoa! Teenei ko na
tama roo hakaatoa, na tama na kaha roo hakaatoa, na tama na henua roo
hakaatoa ia ma na tama na tattara roo hakaatoa, tena na tama nei e ttuu i
mua te Nohorana raa ma te Punua Sipsip, ia na tama nei e uru na kaukahu
makkini, tena ki ttaohi na launiu na niu raa i na rima laatou. 10 Na tama
raa e kanna ake hakamaroa roo ma, “TeAtua te Tama e noho i aruna te
Nohorana ia ma te Punua Sipsip raa e kou mai te ora hakamaoni!”

11 Na ensel hakaatoa e ttuu alleha te Nohorana raa, hakapaa ma na tama
hakamattua raa ia ma na manu e haa e ora tahi raa. Na tama raa e tteiho
no tutturi i mua te Nohorana raa no lotu ake TeAtua 12 ma,
“Amen! Hua hakammaha,
na mahi hakananniu,
te atamai, te hakammaha,
te hakamarumaru ia ma na mahi i te vaelani,
tena na mahi raa ni mahi TeAtua e ora na vahao hakaatoa raa!
Amen!”

13 He tama na tama hakamattua e ora tahi raa ku vahiri mai anau ma,
“Aaraa koai na tama e uru na hekau makkini raa, tena kaa na tama raa
ni tama i hee?”

14 Kito anau ki meake, “Tama hakamaatua, anau se iroa, akoe kame e
iroa.”

Tena aia ki mee mai anau ma, “Aanei ko na tama ni too na hakalono
llihu haeo i mua raa, tena te saaita nei laatou ku ora. Na tama raa e kkumi
na kaukahu laatou raa no makkini hua roo ma te toto te Punua Sipsip raa.
15 Tera hea na tama raa e ttuu i mua te Nohorana TeAtua raa no hehekau
ma Tama raa te ao ma te poo i te Hare Tapu Aia raa. Te Tama e noho i
aruna te Nohorana raa e me ki mmata hakaraoi na tama raa ma na mahi
Aia. 16 Na tama nei se lavaa hoki te hikkai, ia te hiunu, tena te laa ia ma he
vvela peehee se lavaa te ttuni na tama nei, 17 maitaname te Punua Sipsip,
te Tama e tuu i lottonu te Nohorana raa e me ki rorohi na tama raa, tena
Aia e me ki hakattaki na tama raa ki ttae i te kina te vai e kou mai te ora

raa. Tena TeAtua e me ki ssoro na vai karemata na tama raa i taha ma na karemata laatou."

8

Te hakahitu na hakamaatino

1 Te saaita te Punua Sipsip raa ni ssau te hakahitu na hakamaatino raa i taha raa, te vaelani raa ku tuu hemuu se vvaa roo hokotahi saaita e roroa ake*. 2 Tena anau ku kite e hitu na ensel e ttuu i mua TeAtua, tena he tama ku kou ake na ensel raa e hitu na puu ki iri.

3 Teeraa ensel e ttaohi te parete gol, tena aia ki haere ake no tuu i te kina te olta raa. He tama e kou ake tammaki na insens ki hakapaa ma na lotu na tama TeAtua raa, tena ku hoki ake na mee raa i aruna te olta e pena i na gol e tuu i mua te Nohorana raa. 4 Te kohu na insens e ura raa e haere i aruna ma na lotu na tama TeAtua raa hakaatoa, i taha ma na rima te ensel e tuu i mua TeAtua raa. 5 Tena te ensel raa ki too te parete na insens raa no ppono na maramara te ahi te olta raa, tena ki lletu iho i te maarama nei. Tena na hatturi raa ku papaku hakamaroa roo, na uila raa ku lamalama, tena te ruru henua raa ku ruru na mahi roo.

Na puu iriiri

6 Tena na ensel e hitu raa ku ttuu tanattana ma na puu e hitu laatou raa ki iri.

7 Te ensel kaamata raa ku iri te puu aia raa. Tena na ais matakkau ia ma na maramara te ahi e hilo ma te toto raa ku tteiho mai i te maarama nei. Tena he vahi hokotahi te maarama nei hakaatoa† ia ma na laakau raa, tena na veve raa hakaatoa ku tuunia ria no vvela.

8 Tena te ensel hakarua raa ku iri te puu aia raa. Tena he mee e ssau pera ma he mouna e rahi roo e ura ku tteiho i roto te lottai. Tena he vahi hokotahi te lottai raa ku huri mo toto, 9 tena he kooina hokotahi na mee hakaatoa i roto te lottai raa ku mmate, tena he kooina hokotahi hoki na vakatua raa hakaatoa ku masseu.

10 Tena te ensel hakatoru raa ku iri te puu aia raa. Tena he hetuu e rahi e ura pera ma he laiti ku tteiho i taha ma te vaelani no ppaku i te vahi hokotahi te maarama nei i roto na riva ia ma na vai hakaatoa. 11 Te inoa te hetuu raa e hui ma e Mmara. Na riva ia ma na vai hakaatoa te hetuu raa ni tteiho i roto raa ku mmara, tena tammaki na tama ku mmate e mee laatou e unu na vai raa, maitaname na vai raa ku mmara.

12 Tena te ensel hakahaa raa ku iri te puu aia raa. Tena he vahi hokotahi te laa, te maremo ia ma na hetuu raa ku mee no pouri, tena he vahi hokotahi te ao ma te poo raa ku se maarama hoki.

13 Tena anau ku kkira no kite te igol e rahi raa ku lellee vaa aruna, tena ki tattara iho hakamaroa ma,

"Te haeo! Te haeo!
E me ki haeo roo ma na tama e nnoho i te maarama nei raa, te saaita kootou
e llono na puu alaa ensel e toru raa e me ki iri!"

9

1 Tena te ensel hakarima raa ku iri te puu aia raa. Anau ku kite te hetuu ni teiho mai i taha ma te vaelani no paku i te maarama nei raa ku too te kii

* **8:1** 8.1 te taim na lakepa raa ma "half hour" † **8:7** 8.7 te hakataakoto nei e mee pera ma, te maarama nei e vvae e toru na vahi, tena he vahi hokotahi te maarama nei e tuunia ria

te totoka te rua e nnoto roo.* 2 Te hetuu raa ku taaraki te totoka te rua raa,
tena te kohu tera e ssae mai i taha ma te rua raa e ssau pera ma he kohu te
umu. Te kohu te rua e nnoto raa e uhi te maahina te laa ia ma te vaelani raa
no pouri roo. 3 Tammaki na manu e kaikkai na launiu raa ku oo mai i taha
ma te kohu raa no uhi te maarama nei, tena TeAtua ki kou ake na mahi e
ssau pera ma na mahi na kahana raa e isi.† 4 Tama raa e meake ki se lavaa
te kkai na veve, na laakau ia ma na mee e hhomo raa; na manu raa e lavaa
koi te uti na tama tera se isi te hakamaatino e tapu TeAtua e mmau i na
maarae laatou raa. 5 Na manu raa se lavaa te taa na tama raa ki mmate, e
meia laatou e lavaa koi te mee na tama raa ki hakalono llihu i roto e rima
na marama. Te llihu na manu raa e me ki kou ake raa e ssau pera ma te
llihu te kahana e uti akoe. 6 I roto e rima na marama nei, na tama raa e me
ki sesee ni ara ki mee laatou ki mmate, e meia laatou se lavaa te isi na ara e
llave; laatou e me ki hihhai ki mmate, e meia te mate raa e me ki tere i taha
ma laatou.
7 Na manu na launiu raa e ssau pera ma na hos ku tanattana ki ppuhu, ia
e isi na hau gol manamana e ppiri i aruna na pohouru na manu raa, tena
na maihu na manu raa hakaatoa e ssau pera ma na maihu na tama. 8 Tena
na rouru laatou raa e ssau pera ma na rouru na hhine, ia na niho laatou
raa e ssau pera ma na niho na laion. 9 Na hatahata laatou raa e uhia ria na
mee e ssau pera ma ni katana, tena te mmuu na pakau laatou raa e ssau
pera ma te mmuu na hos tammaki e hhuti na karis tera e haitaruaru ki oo
no ppuhu raa. 10 Na manu nei e isi na mohuki, tena e uti llihu pera ma na
kahana, ia na mohuki laatou raa e isi na mahi ki kou ake na hakalono llihu
na tama i roto e rima na marama. 11 Te ensel e rorohi te rua e nnoto raa e
hakanaaniu i aruna na manu hakamattaku raa. Te inoa aia i na tattara na
Jiu raa e mee ma Abadon, tena na Grik raa e mee ma Apolion (e mee ma
“Tama Haere Taramua na mee”).
12 Te hakalono llihu kaamata raa ku hiti, tena i muri te mee nei, e isi hoki
e rua na hakalono llihu koi oo mai.
13 Tena te ensel hakaono raa ku iri te puu aia raa. Tena anau ku rono te
reo e tattara iho i taha ma e haa na mata te olta e pena i na gol e tuu i mua
TeAtua raa. 14 Te reo raa e meake te ensel hakaono raa ma, “Hakattana e
haa na ensel ni ponotia i te riva e rahi e hui ma Yufretis raa!” 15 Kito te
ensel hakaono raa ki hakattana na ensel e haa raa; na ensel e haa raa ku
tanattana te aho nei na marama ia ma na hetau ki taa he kooina hokotahi
na tama i te maarama nei raa ki mmate. 16 Na tama raa e mee mai anau te
kooina na tama tera ku nnoho i aruna na hos ki ppuhu raa: te kooina na
tama raa hakaatoa e ttae rua huitarau na maano (200,000,000.) 17 Tena i
roto te kite anau raa, anau e kite na hos ia ma na tama e nnoho i aruna na
hos raa: na tama raa e isi na porepore e mmea pera ma he ahi, ia e ttea pera
ma te moana, tena e sselo pera ma na salfa e mmau i na hatahata laatou.
Na pohouru na hos raa e ssau pera ma na pohouru na laion, tena te ahi,
te kohu ia ma na salfa raa e oo mai i taha ma na maihu na hos raa. 18 He
kooina hokotahi na tama hakaatoa e taaia ria no mmate ma na hakalono
llihu nei; te ahi, te kohu ia ma na salfa e oo mai i taha ma na maihu na hos
raa. 19 Maitaname na mahi na hos raa e mmoe i na maihu ia ma na mohuki
laatou. Na mohuki na hos raa e ssau pera ma ni pohouru na lapono, tena
na mohuki raa e utiuti hoki na tama raa no mmate.
20 Ia te kooina na tama hakaatoa ni ttoe raa; teenei ko na tama hakaatoa
ni se taaia ria no mmate i na hakalono llihu raa, tena na tama nei se hihhai

* **9:1** 9.1 te rua e nnoto nei ko te kina i te maarama nei tera na tipua raa e ttari ki too na hakalono llihu hakaoti laatou † **9:3** 9.3 na kahana raa ko na scorpion

hoki ma laatou ki ttike i taha ma na mee laatou ni ppena raa. Na tama nei se tiaki te hakamarumaru na tipua ia ma na hatu tipua laatou e penapena i na gol, na siliva, na katana tea, na hatu ia ma na laakau tera se lavaa te kkite, ia se lavaa te llono, ia se lavaa te hahaere raa. 21 Na tama nei hoki se hihhai ki peesia na tiputipu te taa tama, te papanamu ia ma na tiputipu te ppena na mee sakkino ia ma te kailallao raa.

10

Te ensel ia ma te launiu paamee e pini

1 Tena anau ku kite hoki teeraa ensel hai mahi ku hamai i taha ma te vaelani. Te pukureurehu raa e llepo hakatike te tama raa, tena te umata raa e piri hakatike te pohouru aia. Na maihu aia raa e maahina pera ma te laa, tena na vae aia raa e ssau pera ma saa pou e ttuu ura pera ma he ahi. 2 Tama raa e isi te launiu paamee e ttaohi te rima aia. Tama raa e ttaka te vae laaua aia raa i roto te lottai, tena te vae se laaua aia raa e ttaka i aruna te henua 3 tena aia ki kanna hakamaroa roo ma te reo e ssau pera ma te reo te laion. Aia e kanna koi no oti, tena e hitu na hatturi raa ku papaku hakamaroa. 4 Anau e mee ma ki taataa na mee raa te saaita koi na tama raa ni tattara. Emeia anau e rono te reo e tattara mai i te vaelani ma, “Auu se hakari na tattara na hatturi raa; ia auu se taataa i roto te launiu naa hoki!”

5 Tena anau ku kite te ensel e llaka te vae te lottai, tena te vae i aruna te henua raa ku ssau te rima laaua aia raa peeraa i te vaelani, 6 tena ki mee te tattara hakamaoni i te inoa TeAtua, te Tama e ora no ora tahi raa, ia te Tama hoki ni pena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na mee hakaatoa roo i roto laatou raa. Te ensel raa e mee mai ma, “Ku se lavaa hoki te nnahe! 7 Emeia te saaita te ensel hakahitu raa ni iri te puu aia raa, tena TeAtua ku mee ki ppena te hakataakoto e huuna ria Aia ni tattara ake i na profet tera e hehekau ma Aia raa.”

8 Tena te reo anau ni rono raa ku tattara mai hoki i taha ma te vaelani raa ma, “Haere no too te launiu paamee e moe taaraki i aruna te rima te ensel e tuu te vae e llaka te moana, tena te vae e llaka i aruna te henua raa.”

9 Tena anau ki haere atu i te ensel raa no kainno ake aia ki kou mai te launiu paamee raa. Kito te ensel raa ki mee mai anau ma, “Too te launiu nei no kai; te mee nei e me ki marie hakatteki roo te saaita akoe e ppono i roto te maihu akoe raa, e meia te saaita akoe e horo raa, te mee nei e me ki haere mmara roo i roto te manava akoe.”

10 Tena anau ki too te launiu paamee raa i taha ma te rima te ensel raa no kai, tena te mee raa e marie hakatteki roo i roto te maihu anau. Emeia te saaita anau ni horo te launiu paamee raa, te mee raa ku haere mmara roo i roto te manava anau. 11 Tena te tama raa ki mee mai anau ma, “Vaakai hakaraoi no hakatae atu na tattara TeAtua raa i na henua hakaatoa, na tama hakaatoa, na tama na tattara hakaatoa ia ma na tuku hakaatoa.”

11

Tokorua na tama e hakatae na tattara hakamaoni

1 Te ensel raa e kou mai te laakau e ssau pera ma he laakau e hahaaite, tena aia ki mee mai ma, “Haere no looha te Hare Tapu TeAtua raa ia ma te olta raa hoki. Tena ku ppau hoki te kooina na tama e hakamarumaru i roto te Hare Tapu raa. 2 Emeia auu se looha te vahi i aho raa, maitaname Anau ku oti te kou ake te kina raa ma na tama e nnoho pouri raa, tena i roto tipu haa ma rua na marama, na tama raa e me ki hai hakahaeo roo vaa aruna te matakaina Anau raa. 3 Anau e me ki kauna tokorua na tama hakataetae

na tattara Anau e uru na hekau na tama e ppari raa, tena i roto simata rua huitarau ma tipu ono (1,260) na aho, tokorua raa e me ki hakatae ake na tattara TeAtua."
4 Tokorua na tama raa ko e rua na oliv ia ma e rua na lamu e ttuu i mua TeAriki i te maarama nei raa. 5 Ia kame he tama e hahaaivi ma ki mee hakahaeo tokorua raa, tena te ahi raa e me ki ssae mai i taha ma na maihu tokorua raa no seu na tama raa, tena na tama e hahaaivi ma ki mee hakahaeo tokorua nei raa e me ki taaia ria no mmate peenei. 6 Tokorua nei e isi na mahi ki ppui te vaelani raa ki se lavaa e isi te reurehu e lleku te saaita laaua e hakatae na tattara TeAtua raa. Tokorua nei e isi hoki na mahi ki huri na vai raa ki mee mo toto, ia tokorua nei e isi hoki na mahi ki kou ake na hakalono llihu hakaatoa i te maarama nei i na mannatu koi laaua.
7 Te saaita tokorua raa ku oti te hakatae na tattara TeAtua raa, tena te manu kai tama raa e me ki hamai i taha ma te rua e nnoto raa no ppuhu ma tokorua raa. Te manu raa e me ki hai mahi no taa tokorua raa no mmate, 8 tena na tinotama tokorua raa e me ki mmoe te mateara te matakaina e rahi raa; te kina TeAriki ni tii ria i aruna te kros raa. Te matakaina raa e kanna ria hoki ma ko Sodom* ia ma Isip e mee na tiputipu laatou raa. 9 Na tama na henua hakaatoa, na kaha hakaatoa, na tattara hakaatoa ia ma na tama roo hakaatoa e me ki kirakira ake na tinotama tokorua raa i roto e toru toe na aho, tena na tama raa e me ki ppui ki se hai tama e tanu na tinotama tokorua raa. 10 Na tama te maarama nei raa e me ki hihhia roo e mee tokorua raa ku mmate. Na tama raa e me ki tahhao, tena ku kavekave na hoki i alaa tama, e me tokorua na profet TeAtua raa ni kou ake na hakalono llihu haeo roo i na tama hakaatoa i te maarama nei.
11 I muri e toru toe na aho te loumatani TeAtua tera e kou mai te ora raa e me ki uru i roto tokorua raa, tena tokorua raa e me ki mahhike no ttuu i aruna, tena na tama hakaatoa e kkite tokorua raa e me ki mattaku roo. 12 Tena tokorua na profet raa ku llono te reo e tattara ake hakamaroa roo i te vaelani ma, "Oo mai i te kina nei!" Tena tokorua raa ku oo i te vaelani i roto te pukureurehu raa, tena na tama e kiri lloto tokorua raa ku ttuu koi no matamata. 13 Te saaita naa koi te ruru henua raa ku ttiri te kina raa, tena he vahi hokotahi i te matakaina raa hakaatoa ku seua ria, tena e hitu na simata na tama ku mmate. Tena na tama hakaatoa e ttoe raa ku mattaku no hakammaha ake na mahi TeAtua i te vaelani raa.
14 Te hakalono llihu hakarua raa ku oti, e meia te hakalono llihu hakatoru raa se roroa ku tae mai.

Te puu hakahitu

15 Kito te ensel hakahitu raa ki iri te puu aia raa, tena e isi na reo e tattara i te vaelani ma,
"TeAriki ia ma te Mesaia Aia raa ku too na mahi ki hakamaatua i te maarama nei,
tena Aia e me ki hakamaatua na vahao hakaatoa."
16 Tena tipu rua ma haa na tama hakamattua ni nnoho i aruna na nohorana laatou i mua TeAtua raa ku tteiho i raro no lotu ake TeAtua 17 peenei,
"TeAriki TeAtua Hai mahi,
te Tama e noho te aho nei ia ma te Tama e noho mai i mua raa!
Maatou e hakammaha Akoe,
e mee Akoe ku too na mahi hai mmahi,
ia ku mee ki hakamaatua!
18 Na tama e nnoho pouri raa ku lloto haeo roo,
e mee te saaita te roto Akoe raa ku tae mai;

* **11:8** 11.8 Teenei seai ma ko te matakaina Sodom raa

teenaa ko te saaita Akoe e me ki hakatonutonu na tama ku mmate raa.
Te saaita ki kou ake na tuhana na tama hehekau ia ma na profet Akoe raa
ku tae mai,
ia hoki na tama Akoe raa hakaatoa ia ma na tama roo hakaatoa tera e
hakammaha Akoe raa;
teenaa ko na tama hakananniu ia ma na tama mouraro raa.
Te saaita ki seu na tama tera e seu te maarama nei raa ku tae mai!”
19 Te Hare Tapu TeAtua i te vaelani raa ku taaraki, tena anau ku kite te
Papaa e Tapu raa. Tena ki oti na uila raa ku lamalama, tena na hatturi raa
ku papaku, te ruru henua raa ku ruru, tena na ais e matakkau raa ku maoha
i raro.

12

Te hine ia ma Satan

1 Tena he hakkatu e kee roo ku hura ake i te vaelani. Te hakkatu raa e
huri ake te laa raa e maahina areha te hine raa pera ma ni hekau te hine
raa e reureu, tena te maremo raa e tuu i raro na tapuvae aia, tena sanahuru
ma rua na hetuu e mmau te pohouru aia raa pera ma he hau. 2 Te hine raa
ku mee ki mamaoha, tena te hakalono llihu na isu te tamariki raa e mee te
hine raa no tanitani roo.
3 Tena teeraa hakkatu hoki ku hura ake i te vaelani. He lapono e mmea
e rahi roo e isi na pohouru e hitu, tena i aruna te pohouru hokotahi e isi
sanahuru na hon ia ma te hau manamana. 4 Te mohuki te lapono raa e
horo mai he vahi hokotahi na hetuu raa i taha ma te vaelani no lletu iho i
te maarama nei. Te lapono raa e tuu i mua te hine raa ma ki kai te tamariki
te hine raa te saaita te tamariki e hhopo iho. 5 Tena te hine raa ki haanau
iho te tamariki tanata, tena te tamariki naa e me ki hakamaatua na henua
roo hakaatoa i te maarama nei ma na mahi hai mmahi. Emeia te lapono
raa ni se kai te tamariki raa, e mee he ensel e too te tamariki raa no kkave
i TeAtua i te kina te Nohorana Aia raa. 6 Tena te hine raa ku tere i te kina e
tuu mahoa raa, i te kina TeAtua ni tanattana ma aia raa, tena te hine raa e
me ki rorohi ria hakaraoi roo i roto simata rua huitarau tipu ono na aho.
7 Tena te taua raa ku kaamata i te vaelani. Ensel Maikol ia ma na ensel
aia raa ku ppuhu ma te lapono raa, tena te lapono raa ma na ensel aia raa
ku huri ake no ppuhu laatou; 8 e meia te lapono raa ku torona, tena aia ma
na ensel aia raa ku se lavaa hoki te nnoho i te vaelani. 9 Te lapono e rahi
raa ku lletua i taha; teenaa ko te lapono na tama i mua raa e kanna ma he
Tipua sakkino raa, seai naa ma ko Satan, te tama ni tatakore te maarama
nei ki hai sara raa. Te lapono raa ma na ensel aia raa ku lletua mai i raro i
te maarama nei.
10 Tena anau ku rono te reo e tattara mai hakamaroa roo i te vaelani ma,
“Te saaita nei, te ora hakamaoni TeAtua raa ku tae mai! Te saaita nei TeAtua
ku huri mai na mahi Aia! Maitaname te tama ni tuu te ao ma te poo i mua
TeAtua taatou raa no hai ake na taina ia ma na kaave taatou raa ku oti te
lletua mai i taha ma te vaelani. 11 Na taina ia ma na kaave taatou raa ni
ppuhu ma te toto te Punua Sipsip ia ma na tattara hakamaoni laatou e
tattara raa, tena na tama raa ku hihhai ki hoki ake na ora laatou raa ki
mmate. 12 Tena te vaelani raa ma kootou na tama e nnoho i te vaelani
raa ku hihhia! Emeia te maarama nei ia ma te lottai raa e me ki haeo roo!
Maitaname te tipua sakkino raa ku haere atu i kootou, tena aia e roto roo,
maitaname aia e iroa pera ma aia e isi koi paa saaita koi moe.”
13 Te saaita te lapono raa ku iroa pera ma aia ku lettua mai i te maarama
nei raa, aia ku kaamata no hakatuitui te hine ni haanau te tamariki tanata

raa. 14 Tena TeAtua ki kou ake te hine raa e rua na pakau te manu e rahi
ma ki lavaa te hine raa te llee i te kina aia ni noho i te kina e tuu mahoa
raa. Tena i roto e toru toe na hetau, te hine raa e me ki mmata ria hakaraoi
roo, tena te lapono raa se lavaa hoki te haere ake no ppuhu laaua. 15 Tena
te lapono raa ki hakatere atu na vai i taha ma te maihu aia raa vaa muri
te hine raa ma ki hakatahea te hine raa i taha. 16 Emeia te kerekere raa e
tokonaki te hine raa; te kerekere raa e taaraki te maihu aia raa no horo te
vai e hamai i taha ma te maihu te lapono raa. 17 Te lapono raa ku roto te
hine raa, tena aia ki haere ma ki ppuhu ma na hai mokopuna te hine raa
hakaatoa, teenaa ko na tama hakaatoa e tauttari na tuaa TeAtua raa, ia e
ttaohi mmau hoki te hakamaoni Jisas ni huri ake raa. 18 Tena te lapono raa
ku tuu i te taunatai.

13

E rua na manu kai ttama

1 Tena anau ku kite te manu kai tama e hamai i taha ma te lottai. Te
manu raa e isi sanahuru na hon ia ma e hitu na pohouru, tena e isi na
hau manamana e ppiri i aruna na hon raa hakaatoa, ia e isi hoki na inoa e
tattara llihu i TeAtua e mmau. 2 Te manu raa e ssau pera ma na sarau kai
ttama e llahi raa, tena na vae te manu raa e llahi, ia e hai huruhuru, tena
te maihu aia raa e ssau pera ma te maihu te laion. Te lapono raa e kou ake
na mahi, te nohorana ia ma na mahi roo hakaatoa aia e isi raa i te manu
raa. 3 He pohouru hokotahi te manu raa e ssau pera ma he pohouru ni
mere haeo roo i mua, e meia te saanuku raa ku maahu. Te maarama nei
hakaatoa ku mahharo no tauttari te manu raa. 4 Na tama roo hakaatoa ku
hakamarumaru te lapono raa, maitaname aia ku oti te kou ake na mahi aia
raa hakaatoa i te manu kai tama raa. Na tama raa e hakamarumaru hoki
te manu kai tama raa, tena ki tattara ma, “Koai te tama e ssau pera ma te
manu kai tama nei? Koai te tama e lavaa te ppuhu laaua ma te manu kai
tama nei?”

5 Te manu kai tama raa e lavaa roo te ppehi na tattara ahuahu aia raa ma
ki llihu TeAtua, tena te manu kai tama raa e too hoki na mahi ki ppena na
mee i roto tipu haa ma rua na marama. 6 Te manu kai tama raa ku kaamata
no haru ake na haeo TeAtua, te inoa ia ma te kina Tama raa e nohonoho raa
ia ma na tama hoki e nnoho i te vaelani raa. 7 TeAtua e hakattana te manu
raa ki ppuhu ma na tama e hakattina Aia raa, tena ma ku taa na tama raa.
Te manu raa e isi na mahi aia i aruna na kaha hakaatoa, na henua hakaatoa,
na tattara hakaatoa ia ma na tama roo hakaatoa. 8 Na tama hakaatoa e
nnoho i te maarama nei raa e me ki hakamarumaru te manu kai tama raa,
e meia alaa tama koi se lavaa te hakamarumaru te manu kai tama naa; na
inoa laatou raa e mmau roo i roto te Launiu te Ora i mua te maarama nei ni
tipu ake raa; te launiu te Punua Sipsip ni taia ria no mate raa e ttino.

9 “Ia tena hakallono kame kootou e isi na katarina! 10 Te tama na tama
e tattara ma e me ki hakapiki ria raa e me ki hakapiki ria hakamaoni; ia
te tama na tama e tattara ma e me ki taia ria no mate raa, e me ki taia ria
hakamaoni no mate. Te mee nei e huri mai pera ma na tama TeAtua raa
hakaatoa ki hakattina koi no nnoho hakavaratoa.”

11 Tena anau ku kite teeraa manu kai tama hoki e hamai i taha ma te
maarama nei. Te manu raa e isi e rua na hon pera ma na hon na sipsip
raa, tena te reo te manu kai tama raa e ssau pera ma te reo te lapono e
rahi raa. 12 Te manu kai tama raa e too na mahi i te manu kaamata raa no
ppena na mee i mua te manu kaamata raa. Te manu raa e hakamataku ake
na tama i te maarama nei raa ki hakamarumaru ake te manu kaamata ni

isi te saanuku te pohouru aia tera ku oti te mahu raa. 13 Te manu hakarua raa e ppena na mirakol e llahi roo; te manu raa e mee te ahi raa no haere iho i te vaelani no tae mai i te maarama nei i mua na karemata na tama hakaatoa. 14 Tena te manu raa e tatakore na tama hakaatoa i te maarama nei raa ma na mirakol aia ni lavaa te ppena i mua na karemata te manu kaamata raa. Te manu raa e meake na tama raa ki pena he hatu tipua ki hakammaha ake te manu ni mere te paraamoa i mua tera koi ora raa. 15 TeAtua e hakattana te manu hakarua raa ki kou ake te ora i te hatu tipua te manu kaamata raa ki lavaa te hatu tipu raa te tattara, tena ku mee hoki na tama hakaatoa se hakamarumaru te hatu tipua te manu raa ki mmate. 16 Te manu raa e hakamataku ake na tama roo hakaatoa, na tama pammee, na tama hakananniu, na tama e tuttuu laoi, na tama e tuttuu haeo, na tama hehekau ia ma na tama e ttana raa ki hakammau ni hakamaatino i aruna na rima laaua laatou raa, poi seai i aruna na maarae laatou. 17 Se hai tama e lavaa te sui, ia se lavaa te kou ake ni mee ki sui alaa tama kame aia se isi te hakamaatino raa, teenaa ko te inoa te manu raa ia ma te namba tera e tuu ma te inoa aia raa.

18 Teenei te atamai hakamaoni: Te tama koi tera e atamai raa e lavaa te iroa te hakataakoto te namba te manu raa, maitaname te namba raa e tuu ma te inoa te tama. Te namba raa e tuu ma ono huitarau tipu ono ma ono (666).

14

Te Punua Sipsip ia ma te kanohenua Aia

1 Tena anau ku kira no kite te Punua Sipsip raa ku tuu i aruna te Mouna Saion. Tena huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000) na tama e ttuu ma te Tama raa. Tena i aruna na maarae na tama raa e mmau te inoa te Tama raa ia ma te inoa te Tamana Aia raa. 2 Tena anau ku rono te reo e ssau pera ma he vai e tere, ia e ssau pera ma he hatturi e tattara mai i te vaelani. Ia e ssau hoki pera ma ni tama e hakattani na haap. 3 Huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000) na tama raa e ttuu i mua te Nohorana raa ma e haa na manu e ora tahi raa ia ma na tama hakamattua raa; na tama raa e ttuu no huhua te rue hoou tera laatou hokolaatou koi e illoa. Aanei ko na tama koi TeAtua ni tokonaki ki ora i roto na tama hakaatoa i te maarama nei raa. 4 Na taanata nei se moemmoe ma na hhine, tena laatou e tonu roo. Na tama nei e tauttari te Punua Sipsip raa i na kina hakaatoa Aia e haere raa. Aanei ko na tama kaamata ni tokonaki ria no ora i na tama roo hakaatoa, ia aanei ko na tama kaamata ni hoki ria ake i TeAtua laaua ma te Punua Sipsip raa. 5 Se hai tama ni rono ma na tama nei e tattara malliu; na tama nei e ttonu tahi roo.

E toru na ensel

6 Tena anau ku kite teeraa ensel e lellee vaa aruna ma na tattara te Rono Tauareka tera se isi te hakaoti raa ma ki kou ake na kanohenua hakaatoa i roto te maarama nei ia ma na tama roo hakaatoa, na kaha roo hakaatoa, na tattara roo hakaatoa ia ma na henua roo hakaatoa raa. 7 Te ensel raa e tattara mai hakamaroa roo ma, “Hakamarumaru TeAtua, tena ku hakammaha na mahi Tama raa. Maitaname te saaita Tama raa e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa raa ku tae mai. Hakamarumaru te Tama raa, te Tama ni pena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na vai hakaatoa raa!”

8 Tena te ensel hakarua raa ku tautari te ensel kaamata raa no mee mai ma, “Te hine raa ku teiho i raro! Te matakaina Babilon hakanaaniu raa ku

oti te teiho! Te hine raa e mee na tama hakaatoa ki unu te wain aia raa. Te wain raa e hai mahi i na tiputipu sakkino."

9 Tena te ensel hakatoru raa ku tautari hoki saa ensel kaamata raa no
tattara mai hakamaroa ma, "Na tama e hakamarumaru te manu kai tama
raa ia ma te hatu tipua aia raa ki hakammau te hakamaatino te manu kai
tama raa i aruna na maarae ia ma na rima laatou raa, 10 e mee laatou e
me ki unu hoki te wain TeAtua raa; te wain te roto Aia tera Aia ni nnini i
roto te kapu e moe te roto Aia raa no pii roo! Na tama hakaatoa e ppena
peenei raa e me ki hakalono llihu i te ahi na salfa e vvela mahi raa i mua na
karemata na ensel e ttapu ia ma te Punua Sipsip raa. 11 Te kohu te ahi tera
e kou ake na hakalono llihu na tama raa e tauhano koi te haere tahi i aruna,
se isi te hakaoti. Na tama e hakamarumaru te manu kai tama raa ma te
hatu tipua aia raa ia ma na tama e isi te hakamaatino te inoa te manu raa e
me ki hakalono llihu tahi, se isi te aho e me ki hamalollo."

12 Na tama TeAtua e tau roo te varatoa raa ko na tama e tauttari na tuaa
TeAtua raa, ia e hakamaoni i na hakattina laatou iaa Jisas raa.

13 Tena anau ku rono te reo e tattara mai i te vaelani ma, "Taataa te
mee nei: na tama ku mmate te saaita nei i na hehekau TeAriki raa e me
ki hakatapu ria!"

Tena TeAnana Tapu raa ki meake, "Noo, hakamaoni! Na tama raa e
me ki hihhia no hamalollo ma na hehekau e mmaha laatou ni ppena raa,
maitaname te hakaotioti na hehekau laatou raa e nnoho ma laatou."

Te huata i te maarama nei

14 Tena anau ku kkira no kite te pukureurehu makkini, tena he mee e ssau
pera ma he tama e noho i aruna te pukureurehu raa. Tama raa e hakapiri
te hau manamana e pena i na gol, tena ki ttaohi te paraamoa e kaa roo i
te rima aia. 15 Tena teeraa ensel ku haere iho i taha ma te Hare Tapu raa
no tattara hakamaroa ake i te tama e noho i aruna te pukureurehu raa ma,
"Too te paraamoa akoe e kaa raa no haki na hua raa, maitaname te saaita
ki haki raa ku ttae, te maarama nei ku tau roo te haki ria!" 16 Kito te tama e
noho i aruna te pukureurehu raa ki taakai te paraamoa aia raa vaa aruna
te maarama nei hakaatoa, tena na tama hakaatoa i te maarama nei raa ku
haki ria pera ma ni hua.

17 Tena anau ku kite teeraa ensel e haere iho i taha ma te Hare Tapu i te
vaelani raa, te tama raa e isi hoki te paraamoa e kaa.

18 Tena te ensel hoki e rorohi te ahi raa ku hamai i te kina te olta raa. Te
tama raa e kanna ake hakamaroa roo i te ensel e isi te paraamoa e kaa raa
ma, "Too te paraamoa akoe raa no ttuu na hua na grep i roto te paupaku i
te maarama nei raa, maitaname na hua na grep raa ku lleu!" 19 Kito te ensel
raa ki taakai te paraamoa aia raa vaa aruna te maarama nei hakaatoa no
ttuu na hua na grep raa, tena ki lletu na hua raa i roto te kina e kumikumi
na hua raa, i te kina te roto TeAtua raa e moe. 20 Na hua raa e kkumi ria i
roto te kina e kumikumi na hua tera e tuu i taha ma te matakaina raa, tena
te toto raa ku koo iho i taha ma te kina e kumikumi na hua raa no tere roo
no tae e rua huitarau na mael, tena te nnoto te toto raa he makka.*

15

Te ensel e tuu ma na hakalono llihu hakaoti

* **14:20** 14.20 te toto e tere iho i taha ma te kina e kumikumi na hua raa e tere roo no tae peeraa 300 kilomita, tena te nnoto te toto raa e tae 2 mita

1 Tena anau ku kite te hakkatu i te vaelani e kee roo, ia e hakanaaniu, tena
e mee roo anau no oho. E hitu na ensel e ttuu ma e hitu na hakalono llihu,
teenaa ko na hakalono llihu hakaoti, maitaname na mee raa e huri ake te
roto hakaoti TeAtua raa.
2 Tena anau ku kite te moana e ssau pera ma he kalasi e hilo ma te ahi.
Anau e kite hoki na tama ni ppuhu no taa te manu kai tama raa ia ma te
hatu tipua aia raa ia ma te tama te inoa aia raa e mmau i roto na namba
raa. 3 Na tama nei e ttuu no huhua te rua Moses, te tama hehekau TeAtua
raa ia ma te rue te Punua Sipsip ma:
"TeAriki TeAtua Hakanaaniu,
na mahi ia ma na mee Akoe e ppena raa e hakananniu!
Te Tuku na kanohenua hakaatoa,
na tiputipu Akoe raa e ttonu, ia e hakamaoni.
4 TeAriki, koai te tama e me ki mee ma aia e mataku te hakammaha Akoe?
Koai te tama e lavaa te kkaro te tattara i te inoa Akoe?
Akoe ko te Tama hokotahi e tapu.
Na kanohenua hakaatoa e me ki oo mai no hakamarumaru Akoe,
maitaname na tama hakaatoa e kkite na tiputipu taualleka Akoe raa."
5 Tena ki oti anau ku kite te Hare Tapu TeAtua raa ku taaraki, tena te Paa
Hare e Tapu kkini raa e tuu i hare. 6 Tena e hitu na ensel ni oo mai ma na
hakalono llihu e hitu raa ku oo mai i aho ma te Hare Tapu raa. Na ensel
raa e uru na hekau lolloa e kivakiva roo, tena na taitu e pena i na gol raa e
mmau i na hatahata laatou. 7 Tena he manu hokotahi i na manu e haa e
ora tahi raa ku kou ake e hitu na paa kumete e pena i na gol e ppii roo te
roto TeAtua te Tama e ora tahi na vahao hakaatoa raa i na ensel e hitu raa.
8 Te Hare Tapu raa ku pii roo te kohu e hamai i na mahi hakananniu TeAtua
raa. Tena se hai tama e lavaa te uru i hare te Hare Tapu raa ki tae roo te
hakaotioti na hakalono llihu e hitu tera na ensel e hitu raa ni oo mai ma
laatou raa.

16

E hitu na hakalono llihu hakaoti TeAtua

1 Tena anau ku rono te reo e tattara ake i na ensel e hitu raa. Te reo raa e
tattara mai i roto te Hare Tapu raa ma, "Oo no nnini e hitu na pakumete e
mmoe te roto TeAtua raa i roto te maarama nei!"
2 Tena te ensel kaamata raa ku haere ake no nnini iho te pakumete aia
raa i roto te maarama nei. Tena na saanuku e llihu haeo roo ku mahha ake
i na tinotama na tama e isi te hakamaatino te manu kai tama raa ia ma na
tama hoki e hakamarumaru te hatu tipua te manu raa.
3 Tena te ensel hakarua raa ku nnini iho te pakumete aia raa i aruna te
lottai. Te lottai raa ku huri no mee pera ma te toto te tama ku mate, tena
na mee hakaatoa e ora i roto te lottai raa ku mmate.
4 Kito te ensel hakatoru raa ki nnini iho te pakumete aia raa i aruna na
riva ia ma na paa vai raa, tena na vai raa hakaatoa ku huri mo toto. 5 Anau
ku rono te ensel e rorohi na vai raa ku tattara ma, "Te Tama e Tapu, te
hakatonutonu Akoe e pena naa e tonu roo, Akoe ko TeAtua e noho te aho
nei ia ma te kaamata iho. 6 Na tama raa e nnini na toto na tama Akoe raa ia
ma na toto na profet raa hoki, tena Akoe e kou ake na toto ki unu na tama
raa. Na tama raa e too hea laatou e tau te too raa!" 7 Tena anau ku rono te
reo e tattara mai i te kina te olta raa ma, "TeAriki TeAtua Hakanaaniu! Na
hakatonutonu Akoe raa e ttonu hakamaoni roo!"
8 Tena kito te ensel hakahaa raa ki nnini iho te pakumete aia raa i aruna
te laa, tena te laa raa ku lavaa te ttuni na tama haeo raa ma te vvela aia e

hai mahi raa. 9 Na tama raa e tuunia ria no vvela i te vvela te laa raa, tena
na tama raa ku tattara haeo i TeAtua te Tama e isi na mahi Aia i aruna na
hakalono llihu nei raa. Emeia na tama raa e hainattaa roo te ttike i taha ma
na hai sara laatou raa no hakammaha na mahi TeAtua raa.
10 Kito te ensel hakarima raa ki nnini iho te pakumete aia raa i aruna te
nohorana te manu kai tama raa. Tena te pouri raa ku uhi vaa aruna na
kina hakaatoa te manu raa e hakamaatua raa, tena na tama raa ku utiuti
na arero laatou raa e mee laatou ku llihu roo. 11 Na tama raa ku tattara
haeo i TeAtua i te vaelani raa e mee na hakalono llihu ia ma na saanuku
laatou raa. Emeia na tama raa se ttike hoki i taha ma na hai sara laatou raa.
12 Kito te ensel hakaono raa ki nnini iho te pakumete aia raa i aruna
Yufretis, te riva e rahi roo. Te riva raa ku pakupaku hakallaa roo ma ki
lavaa na tuku te anake raa te oo mai ma na soldia laatou raa. 13 Tena anau
ku kite e toru na inaina e kkere roo, e ssau pera ma ni frok. Na inaina raa
e uru mai i aho ma na maihu te lapono e rahi raa ia ma te manu kai tama
raa ia ma te profet mariu raa. 14 Aanei ko na inaina na tipua sakkino ni
ppena na mirakol raa. Na inaina e toru nei e oo i na tuku te maarama nei raa
hakaatoa ma ki hakkutu na tama raa ki ppuhu i te Aho TeAtua Hakanaaniu
raa.
15 TeAriki e mee mai ma, “Hakallono! Anau e me ki hamai pera ma he
tama kairarao! Na tama e ara no tanattana na hekau laatou raa e me ki
hakatapu ria, maitaname na tama raa se lavaa te hahaere se hai hekau no
nnapa i mua na tama hakaatoa!”
16 Tena na tipua sakkino raa ki hakkutu na tuku raa i te kina e kanna ma
Amagedon i na tattara Hibru raa.
17 Kito te ensel hakahitu raa ki nnini iho te pakumete aia raa i aruna na
pukureurehu raa. Tena te reo raa ku tattara mai hakamaroa roo i te kina te
Nohorana i roto te Hare Tapu raa ma, “Na mee hakaatoa ku oti!” 18 Tena
na uila raa ku lamalama, na hatturi raa ku papaku, tena te ruru henua
raa ku ruru hai mahi roo. Tena se isi hoki te ruru henua ni hai mahi roo
peenei i muri TeAtua ni pena iho te tama; teenei ko te ruru henua ku haeo
roo hokoia. 19 Tena te matakaina e rahi raa ku motu i na kina e toru, te
matakaina na henua hakaatoa raa ku seua ria. TeAtua ku maanatu Babilon,
te matakaina e rahi raa, tena ki mee na tama te matakaina raa ki unu te
wain i roto te kapu Aia raa, te wain te roto hai mahi Aia raa. 20 Na henua
roo hakaatoa ku llano, tena na mouna raa hakaatoa ku seai. 21 Tena na ais
matakkau e mmaha raa ku maoha iho i te vaelani i aruna na tama; aanei ko
na tama ni kou ake na tattara haeo i TeAtua e mee na hakalono llihu laatou
e too i na ais raa, maitaname na hakalono llihu raa ku haeo roo.

17

Te hine haeo na tama hakaatoa e illoa

1 Tena he ensel hokotahi i na ensel e hitu ni ttuu ma na pakumete e hitu
raa ku hamai no mee mai anau ma, “Hamai, anau e me ki huri atu akoe
na hakalono llihu te hine haeo na tama hakaatoa e illoa raa e me ki too,
teenaa ko te matakaina e rahi e tuu i te vahi na riva tammaki raa. 2 Na tuku
te maarama nei raa e ppena na mee sakkino ma te hine se tonu raa, tena
na tama i te maarama nei raa e unu no vvare ma te wain e isi na tiputipu
sakkino te hine se tonu raa.”
3 Te ensel raa ku tau i roto anau, tena te ensel raa ki ssau anau no tae i te
kina e tuu mahoa raa. Tena anau ku kite te hine se tonu raa e noho i aruna
te manu kai tama e mmea tera e mmau na inoa e tattara haeo i TeAtua raa
i te tinotama aia raa hakaatoa. Te manu raa e isi e hitu na pohouru ia ma

sanahuru na hon i aruna na pohouru aia raa. 4 Te hine haeo raa e reureu
na maro e ttea pouri e isi na gol, na paa hatu e sui mmaha ia ma na pure.
Tena aia e ttaohi te kapu e pena i na gol e pii roo na tiputipu sakkino raa i
te rima aia, teenei ko na tiputipu sakkino hakaatoa te hine se tonu raa e
isi. 5 Tena e isi te inoa e mmau i te maarae te hine se tonu raa tera e isi te
hakataakoto e huuna ria raa. “Babilon te matakaina roo e rahi, te tinna na
hhine ia ma na taanata hakaatoa i te maarama nei tera e ppena na tiputipu
se ttonu raa.” 6 Tena anau e kite pera ma te hine raa e unu no vvare ma na
toto na tama TeAtua raa ia ma na toto na tama ni taaia ria no mmate e mee
laatou e tauttari Jisas raa.

Tena te saaita anau ni kite te hine se tonu raa, anau ku oho roo. 7 Kito
te ensel raa ki vahiri mai anau ma, “Aiea akoe e oho naea? Anau e me
ki meatu akoe te hakataakoto te hine se tonu raa ia ma te manu kai tama
e sausau aia raa, te manu kai tama tera e isi e hitu na pohouru ia ma
sanahuru na hon raa. 8 Te manu kai tama raa ni mee raa e ora, e meia te
saaita nei aia ku mate; te manu naa ku mee ki hamai i taha ma te rua e
nnoto e pouri raa ki seua ria na mahi aia raa. Na tama e nnoho i roto te
maarama nei tera na inoa laatou raa se mmau i roto te Launiu te Ora raa e
me ki mahharo te saaita laatou e kkite te manu kai tama raa. Te manu raa
ni mee raa e ora; te saaita nei aia ku mate, e meia aia e me ki hakahura atu
hoki.

9 “Te hakataakoto nei e tau roo na tama e atamai raa. Na pohouru e hitu
raa e huri ake e hitu na mouna te hine raa e nohonoho raa. Na pohouru raa
e huri ake hoki e hitu na tuku: 10 e rima na tuku ku oti te mmate, ia he tuku
hokotahi koi ora, tena teeraa tuku se ki tae mai; te saaita aia e tae mai no
tuku raa, aia e me ki tuku paa saaita koi. 11 Tena te manu ni ora i mua raa,
e meia te saaita nei aia ku mate raa ko te hakavaru na tuku i na tuku e hitu
raa, tena aia ku haere koi ki seua ria aia ki haeo.

12 “Te sanahuru na hon i aruna na pohouru akoe e kite raa ni tuku
sanahuru tera se ki kaamata no tuku, e meia na tuku raa e me ki tuku he paa
saaita roo i roto te aho hokotahi ma te manu kai tama raa. 13 Te sanahuru
na tuku nei e ssau roo hakaatoa, na tama nei e me ki kou ake na mahi laatou
raa ma te manu kai tama raa. 14 Na tuku nei e me ki ppuhu ma te Punua
Sipsip raa, e meia te Punua Sipsip raa e hakapaa ma na tama Aia ni kanna
raa, na tama Aia ni hirihiri raa ia ma na tama e tauttari tahi Aia raa e me ki
ppuhu no taa te manu kai tama raa ia ma na tama aia raa, maitaname Aia
ko TeAriki na ariki hakaatoa ia ma te Tuku na tuku hakaatoa.”

15 Tena te ensel raa ki mee mai hoki anau ma, “Na vai akoe e kite te hine
se tonu raa e noho i aruna raa e tuu ma na henua, na kanohenua, na tama
ia ma na tattara roo hakaatoa. 16 Te sanahuru na hon i aruna na pohouru
akoe e kite raa ia ma te manu raa e me ki oti ku kirilloto te hine se tonu raa;
Na tama raa e me ki tokea na mee hakaatoa te hine se tonu raa e isi raa, tena
ku tiaki te hine se tonu raa ki noho se hai mee. Na tama raa e me ki kkai na
punnohi te tinotama te hine se tonu raa, tena ku ttuni te hine raa i roto te
ahi. 17 Maitaname TeAtua e tuku te hakataakoto raa i roto na hatu manava
na tama raa ki ppena hakaatoa no kou ake na mahi laatou raa ma te manu
kai tama raa ki hakamaatua ki ttae te saaita na tattara TeAtua raa e oo mai
no hakamaoni raa.

18 “Te hine akoe e kite raa ko te matakaina e rahi tera e hakamaatua i
aruna na tuku i te maarama nei raa.”

18

Babilon ku maseu

1 I muri te hakkatu nei anau ku kite teeraa ensel e hamai i taha ma
te vaelani. Te ensel raa e isi na mahi e llahi, tena na mahi aia raa
e hakamaahina te maarama nei hakaatoa. 2 Te ensel raa e tattara iho
hakamaroa ma, “Te hine raa ku seua ria! Babilon te matakaina e rahi raa
ku seua ria! Te matakaina raa te saaita nei ku ttau ria na tipua ia ma na
inaina na tipua sakkino; ia hoki na tiputipu sakkino ia ma na manu sakkino
ku nnoho i roto te matakaina raa. 3 Maitaname na henua hakaatoa e unu
te wain te hine raa, te wain hai mahi na tiputipu sakkino raa. Na tuku te
maarama nei raa e ppena na tiputipu se ttonu ma te hine raa, tena na tama
na stoa raa ku hai sileni roo e mee na tiputipu se ttonu te hine raa.”
4 Tena anau ku rono hoki teeraa reo i te vaelani e tattara mai ma,
“Te kanohenua Anau raa!
Oo mai i taha!
Oo mai i taha ma te hine se tonu naa!
Kootou ki se tauttari no ppena na mee sakkino te hine se tonu naa e ppena
raa,
ki se lavaa kootou te hakalono llihu ma te hine naa!
5 Maitaname na hai sara te hine se tonu naa e hakatau roo no ttiri i te
vaelani,
tena TeAtua se ssiri na hai sara te hine se tonu naa hakaatoa.
6 Sui muri ake te hine se tonu raa pera ma aia ni ppena hakasakkino i
kootou raa;
Sui muri ake ma na haeo e rua na vahao i na haeo te hine raa ni ppena raa.
Nnini ake te kapu te hine raa te wain e mmara raa ki unu,
e mmara i aruna ma te wain te hine raa ni kou atu ma kootou ki unu raa.
7 Kou ake ni mee ki hakalono llihu haeo roo te hine raa,
ki tau ma hea aia e ahuahu i te vahi aia hokoia raa.
Aia e tattara tahi hokoia ma,
‘Teenei anau ku noho pera ma he hine hakamaatua pera ma he tuku!
Anau seai ma he hine se hai avana.
Anau se lavaa te iroa ma e isi na haeo!’
8 Ia tena i te hakaotioti,
e isi roo te aho te hine raa e me ki ttiri na hakalono llihu peenei:
na maahana, ia e me ki tanitani i te aroha ia ma te hikai.
Tena te hine raa e me ki vela i roto te ahi,
maitaname TeAriki TeAtua e hakanaaniu raa
e me ki hakatonutonu te hine se tonu raa.”
9 Na tuku i te maarama nei tera ni nnoho ma te hine se tonu raa no ppena na
tiputipu sakkino raa e me ki ttani laatou alloha i te matakaina raa te saaita
laatou e kkite te kohu te ahi e me ki ttuni te matakaina raa. 10 Na tuku raa e
ttuu hakammao roo, e mee laatou se hihhai ki hukui atu i na hakalono llihu
te hine raa. Na tuku raa e me ki tattara ma, “Teenei he mee sakkino roo! Se
isi roo te tauareka! Babilon he matakaina e rahi, ia e hai mahi roo! Emeia
i roto paa saaita koi akoe ku ttiri te haeo!”
11 Na tama e suisui na mee i te maarama nei raa e me ki ttani hoki,
maitaname ku se hai tama hoki e me ki suisui na hekau laatou raa; 12 ia ku
se hai tama e suisui na gol, na siliva, na hatu e sui mmaha raa, na pure, na
paamaro pupu raa, na paamaro e ttea pouri raa, na hekau kivakiva raa ia
ma na laakau hakaatoa ku ssee nattaa raa ia ma alaa mee hoki tera e ppena
i na laakau e mmau roo ia ma na katanatea ia ma na katana, na pahatu
makkini; 13 ia hoki na sinamon, na spais, na insens, na myrrh, tena na
frenkinsens; na wain ia ma na sunu, na haraoa, na hua na wit, na bulmakau
ia ma na sipsip, na hos ia ma na karis, na tama ki hehekau ia ma na ora hoki
na tama.

14 Tena na tama hai sileni raa ku meake te hine se tonu raa, “Na mee
taualleka hakaatoa akoe e hihai ki ttino raa ku huro no llano, tena na sileni
ia ma na mee hakamannako akoe raa ku seai, tena akoe se lavaa hoki te
kite na mee raa hakaraoi!” 15 Na tama na stoa e hai sileni roo i te matakaina
raa e me ki ttuu hakammao roo, maitaname laatou e mattaku ma ka oti
laatou ku hukui atu i na hakalono llihu te hine se tonu raa. Na tama raa e
me ki ttani no ppari, 16 tena ku tattara ma, “Teenei ku haeo roo hakaoti!
Te matakaina e rahi nei ku haeo roo hakaoti! Aia ni mee raa e reureu
na paamaro pupu, na paamaro e ttea pouri, na hekau e kivakiva, tena ki
hakamaumau na gol, na paa hatu e sui mmaha ia ma na pure kivakiva i te
tinotama aia! 17 Tena paa saaita koi na mee taualleka raa ku seai i taha ma
na rima aia!”

Na ariki na vakatua raa ma na tama e kkake na vakatua raa, na tama e
ttaka na vaka raa ia ma alaa tama hoki e me ki ttuu hakammao roo 18 no
kapihi na varo laatou te saaita laatou e kkite te kohu te ahi e ttuni te hine se
tonu raa ma, “Ni se isi teeraa matakaina hoki e rahi pera ma te matakaina
nei!” 19 Na tama raa e pallai na pohouru laatou raa ma na rehu, tena ki
ppari no ttani tattara ma, “Teenei ku haeo hakaoti roo! Te matakaina e
rahi nei ku haeo hakaoti roo! Teenei ko te matakaina tera na tama e isi na
vakatua raa e oo mai no tootoo tammaki na sileni i na mee taualleka aia e
isi raa. Emeia paa saaita koi na mee taualleka te matakaina raa ku llano
hakaatoa!”

20 Na tama i te vaelani raa ku hihhia, maitaname te matakaina raa ku
seua ria! Na tama TeAtua raa, na aposol ia ma na profet raa ki hihhia!
Maitaname TeAtua ku kou ake te hine se tonu raa na hakalono llihu te hine
raa ni kou atu i kootou raa!

21 Tena he ensel e hai mahi roo e too te hatu e rahi roo no ppehi i roto te
lottai, tena ki meake, “Babilon te matakaina e rahi raa e me ki lettua iho
peenei, tena na tama se lavaa hoki te kkite te matakaina raa. 22 Tena se hai
tama hoki e lavaa te llono te ttani na haap ia ma na reo na tama, ia te tani
te puronu ia ma te tani te puu e iri i roto te matakaina naa! Se hai tama e me
ki hehekau i roto te matakaina naa hoki, tena se hai tama e me ki rono te
tama e varu te kamatu. 23 Se isi hoki te ahi e me ki ura i roto te matakaina
naa, ia se isi na tama e me ki avvana i roto te matakaina naa hoki. Na tama
ni suisui na mee i roto akoe i mua raa e hakananniu i roto te maarama nei,
tena e mee akoe ni hai laavaka no mariu ake na tama hakaatoa i roto te
maarama nei raa ma na pakava akoe raa!”

24 Babilon e too na hakalono llihu e mee na toto na profet ia ma na tama
TeAtua raa e mmoe i roto te matakaina naa; hakamaoni, na toto na tama
hakaatoa ni mmate i roto te maarama nei raa.

19

1 Tena i muri te mee nei, anau ku rono na reo na tama i te vaelani raa e
tattara ma,
“Hakammaha TeAtua,
na mahi hakananniu ia ma na mahi hai mmahi raa ni mahi TeAtua!
2 Te hakatonutonu Aia raa e hakamaoni, ia e tonu roo!
Aia e kou ake na hakalono llihu te hine se tonu e pena na mee sakkino
i roto te maarama nei raa.
TeAtua e kou ake na hakalono llihu te hine se tonu raa,
e mee te hine raa e taa na tama hehekau Aia raa no mmate.”
3 Tena na tama raa ku kanna ake hakaraoi hoki ma,
“Hakammaha TeAtua!
Te kohu e hamai i te ahi e ttuni te matakaina e rahi raa

e me ki haere tahi koi i aruna se isi te hakaoti."
4 Tena tipu rua ma haa na tama hakamattua ia ma e haa na manu e ora
tahi raa ku tutturi no lotu ake TeAtua, te Tama e noho i aruna te Nohorana
raa. Tena na tama raa ki meake,
"Amen! Hakammaha TeAtua!"

Te kai te avana te Punua Sipsip

5 Tena he reo ku tattara mai peeraa i te kina te Nohorana raa ma,
"Hakammaha TeAtua taatou raa ia ma na tama hehekau Aia raa,
na tama hakaatoa e tauttari Aia raa,
na tama ku mattua raa ia ma na tama pammee raa!"
6 Tena anau ku rono na reo na tama e tammaki roo, na reo na tama raa e
arana pera ma he peau e mmuu, ia peeraa hoki ma te hatturi e paku. Anau
e rono na tama raa e tattara ma,
"Hakammaha TeAtua!
Maitaname TeAriki,
TeAtua Hai mahi taatou raa ko te Tuku!
7 Taatou ki tahhao no hihhia;
taatou ki hakammaha i na mahi hai mmahi Aia raa!
Maitaname te Punua Sipsip raa ku mee ki avana,
tena te hine raa ku tanattana hokoia ma ki avana.
8 Te taukupu raa e hakalaakei ria hakatauareka roo."
(Na laakei e taualleka raa ko na tiputipu taualleka na tama e tauttari TeAtua
raa.)
9 Tena te ensel raa ku mee mai anau ma, "Taataa te mee nei: na tama e
kanna ria ki oo ake i te kai te avana te Punua Sipsip raa e me ki hakatapu
ria." Tena te ensel raa ki hakapaa ake hoki ma, "Aanei ko na tattara
hakamaoni TeAtua."
10 Tena anau ku hina atu i mua na vae te ensel raa ma ki hakamaru ake
tama raa, e meia aia e mee mai anau ma, "Auu se ppena peenaa! Anau he
tama hehekau koi, e ssau koi peenaa ma akoe ia ma alaa hakattina ana ia
ma na tama hakaatoa e tauttari te hakamaoni Jisas ni hakari ake laatou raa.
Hakamaru ake i TeAtua!"
Maitaname te hakamaoni Jisas ni huri ake raa e mee roo na profet raa no
hai mmahi te tattara na tattara TeAtua raa.

Te tama e tere te hos makkini

11 Anau ku kite te vaelani raa ku taaraki, tena e isi te hos makkini e tuu.
Te tama e noho i aruna te hos raa e hui ma, te Hakatina tahi ia ma te Tonu
tahi; Aia e mmata hakaraoi roo ki tonu te saaita Aia e hakatonutonu ia ma
te saaita Aia e haere ma ki ppuhu te taua raa. 12 Na karemata Aia raa e
ssau pera ma he ahi e ura, tena Aia e hakapiri tammaki na hau manamana
na tuku raa i aruna te pohouru Aia. Tama raa e isi te inoa e mmau i aruna
Aia, e meia Aia Hokoia koi e iroa, se hai tama hoki peeraa e iroa te inoa raa.
13 Te kaukahu roroa Aia e uru raa e piripiri roo na toto. Tena te inoa Aia
raa ko "Na Tattara TeAtua." 14 Na tama na taua i te vaelani raa e tauttari te
Tama raa, na tama raa e huro i aruna na hos makkini, tena ki uru na hekau
e makkini hua roo. 15 Tena he paraamoa e kaa roo ku ssae mai i taha ma te
maihu te Tama raa, teenaa ko te paraamoa Aia e me ki ssari na kanohenua
hakaatoa raa. Aia e me ki hakamaatua na kanohenua raa ma te laakau te
tuku e pena na katana tera se lavaa te hakanaue ria raa, tena Aia e me ki
nnini na wain i roto na kina e penapena na wain, i te kina te roto hai mahi
TeAtua Hakanaaniu raa e moe raa. 16 Tena i aruna te kaukahu roroa Aia
raa ia ma te vae Aia raa, na tama raa e tattaa te inoa ma: "Te Tuku na tuku
ia ma TeAriki na ariki."

17 Tena anau ku kite te ensel e tuu i aruna te laa. Te ensel raa e
kanna ake hakamaroa roo i na manu lellee vaa aruna raa ma, “Oo mai no
hakkutu hakaatoa ki kkai te kai hakanaaniu TeAtua raa! 18 Oo mai no kkai
na punnohi na tinotama na tuku, na soldia hakananniu na taua raa, na
soldia, na punnohi na hos raa ma na tama e huhuro na hos raa ia ma na
punnohi na tama roo hakaatoa, na tama hehekau, na tama e ttana, na tama
hakananniu ia ma na tama mouraro raa!”
19 Tena anau ku kite te manu kai tama raa ma na tuku i te maarama nei
ia ma na tama laatou e ppuhu na taua raa ku hakkutu ma ki ppuhu ma te
Tama e tere te hos makkini raa ma na tama ppuhu Aia raa. 20 Te manu
kai tama raa ku hakapiki ria hakapaa ma te profet mariu tera ni pena na
mirakol i mua na karemata aia raa. (Aanaa ko na mirakol tera ni tatakore
na tama e isi te hakamaatino te manu kai tama raa ia ma na tama e lotulotu
ake te hatu tipua te manu raa.) Te manu kai tama raa ia ma te profet mariu
raa ku lettua i roto te ahi e ura na salfa raa. 21 Na tama ppuhu i te manu kai
tama raa hakaatoa ku taaia ria no mmate ma te paraamoa e ssae mai i taha
ma te maihu te Tama e tere te hos makkini raa, tena na manu lellee raa ku
kkai na punnohi na tinotama na tama raa no ppohu roo.

20

Simata na hetau

1 Anau ku kite te ensel e haere iho i taha ma te vaelani, tena aia e ttaohi
te kii i te kina te rua e nnoto pouri raa ma te seni e mmaha i te rima aia.
2 Aia e hakapiki te lapono e rahi raa, teenaa ko Satan te lapono roo i mua
raa, tena ki haihai tama raa ma te seni raa ki tae simata na hetau. 3 Tena te
ensel raa ki lletu te tama raa i roto te rua e nnoto pouri raa, tena ki loki te
rua raa no mmau roo ki se lavaa hoki te tama raa te hai laavaka no tatakore
alaa kanohenua ki hakaoti te simata na hetau aia e karapusi raa. I muri te
simata na hetau raa aia e me ki hakattana ria he paa saaita koi.
4 Tena anau ku kite na nohorana ia ma na tama e nnoho i aruna na
nohorana raa ku too na mahi ki hakatonutonu. Anau e kite hoki na
anana na tama ni taaia ria no mmate e mee na tama raa ni tattara ake te
hakamaoni Jisas ni hakari ake raa, ia ni tattara ake hoki na tattara TeAtua
raa. Na tama raa ni se lotulotu ake te manu kai tama raa ia ma te hatu tipua
te manu raa, ia na tama raa hoki se hakammau te hakamaatino te manu
raa i na maarae ia ma na rima laatou. Na tama raa ku ora muri, tena ki
hakamattua ma Krais pera ma ni tuku i roto simata na hetau. 5 (Hakaatoa
alaa tama ni mate raa ni se ora muri no ttae roo simata na hetau. Teenei ko
te kaamata roo na tama ku ora muri.) 6 Na tama i roto na tama kaamata
e ora muri raa ki hihhia e mee laatou e hakatapu ria hakaraoi roo. Te
mate hakarua raa se isi na mahi ki ttaohi na tama raa; na tama raa e me
ki mee pera ma ni maatua TeAtua laaua ma Krais, tena na tama raa e me
ki hakamattua ma Krais i roto simata na hetau.

Satan ku torona

7 Tena i muri simata na hetau raa ku ttae, Satan e me ki hakattana ria i
taha ma te kina aia e karapusi raa, 8 tena aia e me ki haere no tatakore na
kanohenua i te maarama nei raa hakaatoa, teenaa ko i roto Gok laaua ma
Magok. Satan e me ki hakkutu mai na tama raa hakaatoa ki ppuhu, na tama
raa e tammaki roo pera ma na kerekere i tai raa. 9 Na tama raa e ttoha vaa
roto na kina hakaatoa i te maarama nei no llepo na kina na tama TeAtua
raa e nnoho ia ma te matakaina TeAtua e laoi mahi raa. Emeia te ahi i te
vaelani raa e me ki haere iho no ttuni na tama raa hakaatoa. 10 Tena Satan,

te tama ni tatakore na tama raa ku lettua ria i te kina te ahi na salfa raa, ia i te kina hoki te manu kai tama raa ia ma te profet mariu raa ni lettua ria, tena na tama raa e me ki hakalono llihu na saaita hakaatoa te ao ma te poo se isi te hakaoti.

Te hakatonutonu hakaoti

11 Tena anau ku kite te Nohorana makkini e rahi roo ia ma te Tama e noho
i aruna. Te maarama nei ma te vaelani raa ku huro i taha ma Tama raa no
llano hakaoti roo. 12 Anau ku kite na tama e mmate raa, tena na tama roo
hakaatoa ku ttuu i mua te Nohorana raa. Na tama raa ku tatallaki na launiu
raa, tena teeraa launiu ku taaraki, teenaa ko te Launiu te Ora. Na tama e
mmate raa ku hakatonutonu ria, tautari hea laatou ni ppena raa, ia tautari
hoki hea e mmau i roto te launiu raa. 13 Tena te lottai raa ku kou ake na
tama ni mmate i roto te lottai raa. Tena te mate ia ma te kina te mate raa
ku kou ake hoki na tama laaua ni ttaohi raa. Na tama raa hakaatoa e me ki
hakatonutonu ria tautari hea laatou ni ppena. 14 Tena te mate ia ma te kina
te mate raa hoki ku lettua ria i te kina te ahi raa. (Te kina te ahi nei ko te
kina te mate hakarua.) 15 Na tama na inoa laatou se mmau i roto te Launiu
te Ora raa e me ki lettua ria i te kina te ahi raa.

21

Te vaelani ia ma te maarama vahao nei

1 Tena anau ku kite te vaelani ia ma te maarama vahao nei raa. Te vaelani
ia ma te maarama i mua raa ku llano, tena te lottai raa ku hakateki no seai
hoki. 2 Tena anau ku kite te Matakaina e Tapu raa; te Jerusalem vahao nei
raa ku haere iho i taha ma te vaelani TeAtua raa. Te matakaina raa ku oti
te tanattana hakaraoi roo pera ma he taukupu e laakei ki hakapaa ma te
tanata aia raa. 3 Anau e rono te reo e tattara iho hakamaroa roo i te kina te
Nohorana raa ma:
“TeAtua te saaita nei ku noho ma te kanohenua Aia!
Aia e me ki noho ma na tama raa,
tena na tama raa e me ki mee pera ma ni tama Aia.
TeAtua Hokoia e me ki noho ma na tama raa,
tena Aia e me ki mee mo Atua na tama raa.
4 Aia e me ki ssoro na vai karemata na tama raa i taha.
Se lavaa hoki he tama e mate,
tena se hai tama e me ki tani te aroha ia ma ku hakalono llihu.
Na tiputipu i mua raa ku llano.”
5 Tena te Tama e noho i aruna te Nohorana raa ki tattara mai ma, “Te saaita
nei, Anau e me ki mee na mee hakaatoa ki hoou!” Te Tama raa e tattara mai
hoki ma, “Taataa te mee nei, maitaname na tattara nei e hakamaoni, tena
kootou ki hakattina roo na tattara nei.” 6 Tena te Tama raa ki tattara mai ma,
“Na mee hakaatoa ku oti! Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Alfa
ia ma te Omega. Anau e me ki hakattana kootou na tama e hiunu raa ki unu
marino se sui te vai te ora e tere tahi raa. 7 Na tama e ttuu mmau no ppuhu
ma Satan no tae te hakaoti raa e me ki too na mee nei i na rima Anau: Anau
ko TeAtua na tama raa, tena na tama raa ni tamalliki Anau. 8 Emeia te kina
te ahi e ura na salfa raa ko te kina na tama e mattaku nauhie raa, na tama
sakkino raa, na tama e ppena na tiputipu sakkino raa, na tama taa tama raa,
na tama e hai huri raa, na tama hai panamu raa, na tama e lotulotu na hatu
tipua raa ia ma na tama hakaatoa e tattara malliu raa. Teenei ko te mate
hakarua.”

Jerusalem vahao nei

9 Tena he ensel hokotahi i na ensel e hitu ni ttuu ma na pakumete e hitu
e ppii na hakalono llihu raa ku hamai no mee mai anau ma, “Hamai, tena
anau e me ki huri atu te avana te Punua Sipsip raa.” 10 TeAnana Tapu raa ku
tau i roto anau, tena te ensel raa ku too anau no kkave i aruna te mouna e
palluna roo. Te ensel raa e huri mai Jerusalem, te Matakaina e Tapu raa ku
hamai i taha ma te vaelani, i taha ma na rima TeAtua, 11 tena e kivakiva ma
na mahi hai mmahi TeAtua raa. Te matakaina raa e maahina roo pera ma
na hatu e sui mmaha raa, ia e ssau hoki pera ma he jaspa, tena e maarama
roo pera ma he kalasi. 12 Te matakaina raa e isi te tauppaa e mattoru, ia
e palluna, tena e isi hoki sanahuru ma rua na totoka. Tena na inoa te
sanahuru ma rua na kaha Israel raa e mmau i aruna na totoka raa. 13 E
toru na totoka e ttuu i te vahi hokotahi: e toru e ttuu i te vahi te anake, e
toru e ttuu i te vahi te kupu, e toru e ttuu i te vahi tokorau, tena e toru e
ttuu i te vahi te laki. 14 Na tauppaa te matakaina raa e hakatuu i aruna te
sanahuru ma rua na hakamau se lavaa te naue, tena na inoa sanahuru ma
rua na aposol te Punua Sipsip raa e mmau i aruna. 15 Te ensel ni tattara
mai anau raa ku ttaohi te laakau hahaaite e pena i na gol raa ma ki haaite
te matakaina raa, na totoka ia ma na tauppaa. 16 Te llaha ia ma te roroa te
matakaina raa e hakanatahi roo. Te ensel raa e too te laakau hahaaite raa
no haaite te matakaina raa, tena te roroa ma te llaha ia ma te palluna te
matakaina raa e hakanatahi roo hakaatoa, e tae rua simata haa huitarau
(2,400) na kilomita. 17 Kito te ensel raa ki haaite te tauppaa raa hoki, tena
te mattoru te tauppaa raa e tae tipu ono na mita te mattoru, teenei ko te
haaite te tama raa e hahaaite. 18 Te tauppaa raa e pena i na jaspa, tena te
matakaina raa e pena i na gol hakamaoni roo, ia e ssau roo pera ma he
kalasi. 19 Na hakamau se lavaa te naue i na tauppaa e ttuu i aruna raa e
hakalaakei ria ma na hatu e kivakiva. Te hatu kaamata raa he jaspa, te
hatu hakarua raa he safaia, te hatu hakatoru raa he aget, te hatu hakahaa
raa he emeral, 20 te hatu hakarima raa he sadonikis, te hatu hakaono raa
he konilian, te hatu hakahitu raa he krisolait, te hatu hakavaru raa he beril,
te hatu hakasivo raa he topas, te hatu hakasehui raa he krisopres, te hatu
hakasehui ma tahi raa he haiasin, te hatu hakasehui ma rua raa he ametis.
21 Tena na totoka sanahuru ma rua raa ni pure kivakiva sanahuru ma rua.
Te totoka hokotahi e pena i te pure kivakiva hokotahi. Tena na mateara te
matakaina raa e pena i na gol e ssau roo pera ma he kalasi.

22 Anau se isi te hare tapu e kite e tuu i te matakaina raa, maitaname
te Hare Tapu te matakaina raa ko TeAtua TeAriki Hakanaaniu ia ma te
Punua Sipsip raa. 23 Tena te laa ia ma te maremo raa ku se tau hoki te
hakamaahina ake i te matakaina raa, maitaname na mahi TeAtua raa e
hakamaahina ake i aruna te matakaina raa, tena te Punua Sipsip raa ko te
lamu te matakaina raa. 24 Na kanohenua hakaatoa e me ki hahaere i roto te
maahina te lamu raa, tena na tuku i te maarama nei raa e me ki kou mai na
hekau taualleka laatou raa i te matakaina raa. 25 Na totoka te matakaina raa
e me ki ttuu tallaki na aho hakaatoa, na totoka raa se lavaa te ppui, e mee te
matakaina raa e me ki maarama tahi, se isi te poo. 26 Na mahi ia ma na mee
taualleka na henua hakaatoa raa e me ki kou mai ki mmoe i te matakaina
raa. 27 Emeia se hai mee e kkere e lavaa te tae mai i te matakaina raa, ia
na tama hoki e ppena na tiputipu sakkino raa ia ma na tama tattara malliu
raa se lavaa te uru i roto te matakaina raa. Na tama koi na inoa laatou raa
e mmau i roto te Launiu te Ora te Punua Sipsip raa e me ki uru i roto te
matakaina raa.

22

1 Te ensel raa e huri mai hoki anau te riva e kou mai te ora raa, te riva
raa e maarama hua roo pera ma he kalasi, tena te riva raa hoki e tere
mai peeraa i te Nohorana TeAtua ia ma te Punua Sipsip raa, 2 ia e tere vaa
lottonu te mateara te matakaina raa. Tena te laakau te ora raa e homo saa
vahi te riva raa, tena sanahuru ma rua na vahao i roto te hetau hokotahi,
te laakau raa e me ki hua na hua. Te laakau raa e me ki hua na marama
hakaatoa, tena na laumea te laakau raa e lavaa hoki te tokonaki na tama
na kanohenua hakaatoa ki taualleka. 3 Na mee hakaatoa TeAtua se hihai
raa se lavaa te mmoe i te matakaina raa.

Te Nohorana TeAtua ia ma te Punua Sipsip raa e me ki ttuu i roto te
matakaina raa, tena na tama hehekau Aia raa e me ki lotulotu ake Tama raa.
4 Na tama raa e me ki kkite na karemata TeAtua, tena te inoa Aia raa e me ki
mmau i aruna na maarae na tama raa. 5 Te matakaina raa se lavaa te isi te
poo, tena na tama raa se lavaa te mannatu ma ki hakaura na lamu ia ma te
laa raa ki hakamaahina ake, maitaname TeAriki TeAtua ko te maahina na
tama raa, tena na tama raa e me ki hakamattua pera ma ni tuku na vahao
hakaatoa.

Krais e me ki vaakai mai

6 Tena te ensel raa ki mee mai anau ma, “Na tattara nei e hakamaoni
roo, tena akoe ki hakatina. TeAriki TeAtua, te Tama ni kou ake TeAnana
Tapu Aia i na profet raa ku oti te kauna te ensel Aia raa ki huri ake na tama
hehekau Aia raa hea se roroa ku kapihi mai raa.”

7 Tena Jisas ki tattara mai ma, “Hakallono! Anau se roroa ku haere atu!
Na tama e tauttari na mee i roto na tattara te launiu nei e tattara ma e me
ki kapihi mai raa e me ki hakatapu ria!”

8 Anau ko Jon, anau ni rono, ia ni kite na mee nei hakaatoa. Te saaita
anau ku oti roo te rono, ia ku oti roo te kite na mee nei raa, tena anau ku
hina atu i mua na vae te ensel ni huri mai na mee nei raa, tena anau ku mee
ma ki lotu ake te ensel raa. 9 Emeia te ensel raa e tattara mai anau ma, “Auu
se ppena peenaa! Anau he tama hehekau hoki peenaa ma akoe hakapaa
ma na taina akoe na profet raa ia ma na tama hakaatoa ni tauttari na tattara
i roto te launiu nei raa. Lotu ake hakaatoa i TeAtua!” 10 Tena te ensel raa ki
tattara mai hoki ma, “Auu se huu ma akoe na mee i roto na tattara te launiu
nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa, maitaname te saaita na mee nei e
me ki kapihi mai raa ku taapiri koi. 11 Na tama sakkino raa ki nnoho ma
te sakkino laatou raa, na tama e ppena na tiputipu sakkino raa ki nnoho
ma na tiputipu sakkino laatou raa, na tama e taualleka raa ki nnoho ma
te taualleka laatou raa, tena na tama te lotu e ttapu raa ki nnoho ma na
tiputipu e ttapu laatou raa.”

12 Tena Jisas ki mee mai ma, “Hakallono! Anau se roroa ku haere atu!
Anau e me ki haere atu ma na tuhana no kou atu tautari hea kootou ni
ppena raa. 13 Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Alfa ia ma te
Omega.”

14 Na tama e ssoro na hekau laatou no matahua raa e isi na mahi ki kkai
na hua te laakau e kou mai te ora raa, tena ki haere hihhia hoki no uru i
roto na totoka te matakaina raa. 15 Emeia na tama e me ki nnoho i aho ma
te matakaina raa ko na tama e ppena na tiputipu sakkino raa, na tama hai
panamu raa, na tama e haere hai huri raa, na tama taa tama raa, na tama
e lotulotu na hatu tipua raa ia ma na tama e malliu mahi i na tattara laatou
raa ia ma na mee laatou e ppena raa.

16 “Anau Jisas, Anau ni kauna te ensel Anau raa ki tattara atu na tattara
nei i roto na hare lotu. Anau e mamaoha iho i te hareakina Devit; Anau ko
te tapao e maarama mahi roo.”
17 Tena TeAnana Tapu ia ma Te Hine te Punua Sipsip raa ki mee mai ma,
“Oo mai!”
Tena na tama hakaatoa e llono na tattara nei raa ki mee mai hoki ma, “Oo
mai!”
Oo mai na tama e hiunu raa no too te vai e kou atu te ora raa pera ma he
hoki kime kootou e hihhai.

Na tattara hakaoti

18 Anau Jon, anau e tattara hai mahi atu i kootou na tama hakaatoa ni
llono na mee i roto na tattara te launiu nei e tattara ma e me ki kapihi mai
raa. Kame he tama e hakapaa ake alaa tattara hoki i aruna na tattara nei,
tena TeAtua e me ki hakapaa ake alaa hakalono llihu hoki i te tama naa pera
ma hea e mmau i roto te launiu nei raa. 19 Kame he tama e ssoro na tattara
i roto te launiu nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa, TeAtua e me ki ssoro
hoki te tuhana te tama naa i na hua te laakau e kou mai te ora raa ia ma te
Matakaina e Tapu te launiu nei e tattara mai raa.
20 Te Tama e hakari mai na tattara nei hakaatoa raa e mee mai ma,
“Hakamaoni roo! Anau se roroa ku haere atu!”
Ku hakamaoni roo. TeAriki Jisas, Akoe ki hamai!
21 Na mahi TeAriki Jisas ki nnoho ma taatou na tama roo hakaatoa.